

YEESUS OPOR ELIWA

**Opor enuma eena Mua Maneka
yiamiya kaikak nain**

**The New Testament in the Mauwake
language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Mauwake long Niugini



Yeesus Opor Eliwa

The New Testament in the Mauwake language of Papua New Guinea
[mhl]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1998, The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication 1998 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version

2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org



Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok osem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Yeesus Opor Eliwa

<i>Buk kuisow kuisow unuma</i>	<i>Iiwa siisimowa</i>	<i>Pes</i>
Yeesus opor eliwa fain Matiu-ke siisimok		
Matiu	Mat	1
Yeesus opor eliwa fain Mak-ke siisimok		
Mak	Mak	73
Yeesus opor eliwa fain Luk-ke siisimok		
Luk	Luk	118
Yeesus opor eliwa fain Yon-ke siisimok		
Yon	Yon	189
Wi aposel uuwowa onamik		
Aposel	Apo	238
Parosifa fain Pol-ke wi Rom wia siisimomak		
Rom	Rom	305
Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak		
1 Korin.	1 Kor	341
Parosifa erup fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak		
2 Korin.	2 Kor	377
Parosifa fain Pol-ke wi Galesia wia siisimomak		
Galesia	Gal	398
Parosifa fain Pol-ke wi Efesus wia siisimomak		
Efesus	Efe	411
Parosifa fain Pol-ke wi Filipai wia siisimomak		
Filipai	Fil	422
Parosifa fain Pol-ke wi Kolosi wia siisimomak		
Kolosi	Kol	431
Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Tesalonaika wia siisimomak		
1 Tesalonaika	1 Tes	439
Parosifa erup fain Pol-ke wi Tesalonaika wia siisimomak		
2 Tesalonaika	2 Tes	446
Parosifa kuisow fain Pol-ke Timoti siisimomak		
1 Timoti	1 Tim	451
Parosifa erup fain Pol-ke Timoti siisimomak		
2 Timoti	2 Tim	461
Parosifa fain Pol-ke Taitus siisimomak		
Taitus	Tai	468
Parosifa fain Pol-ke Filemon siisimomak		
Filemon	Flm	472
Wi iibru parosifa		
iibru	iib	474
Parosifa fain Yems-ke siisimok		
Yems.	Yem	501

Parosifa kuisow fain Pita-ke siisimok		
1 Pita1 Pit.510
Parosifa erup fain Pita-ke siisimok		
2 Pita2 Pit.519
Parosifa kuisow fain Yon-ke siisimok		
1 Yon1 Yon525
Parosifa erup fain Yon-ke siisimok		
2 Yon2 Yon533
Parosifa arow fain Yon-ke siisimok		
3 Yon3 Yon535
Parosifa fain Yut-ke siisimok		
Yut.Yut537
Mua Maneka maa kokot nain ariman wuak		
RewelesenRew541

Yeesus opor eliwa fain Matiu-ke siisimok

Miimow opora

Opor eliwa Mati u siisimok fain Yeesus eena miiwa-pa ikok Mua Maneka uuwowa onam-ikua nain wiar siisimok. Maria eena muukarek nan onoma wuap ikip Yeesus ifakimiwkin umep ikok iikirap ona teeria wia piipuap owow iinan urupok, are nan welawak.

Maa maneka Mati u maek nain feenap. Mua Maneka iiriw opora maep koonowak nain wi iiriw iiriw siisimep-puamik nain Yeesus-ke imenarep opora opami uuw-ikiwemi iiwawun makena arowak. Mua Maneka-ke maek nain feenap, ikoka mua oko sesekamkun orop wi Isrel wia aawep ona pika kemena-pa wia wuwinon. Ne mua eena maek nain makena Yeesus. Opora papako Mati u siisimok nain iiriw eker a wi Mua Maneka profet eena maemik nain Yeesus kakeniw naap onak.

Ne maa oko Mati u siisimok nain feenap, Mua Maneka ona pika kemena-pa wiar ikaiwkin ona wia urufam-ikainon. Yeesus uuwowa-pa emeria mua Mua Maneka opora wiar ookiwkin wi ena Maneka wiar arep ikok wia urufam-ikainon.

Aria Mati u opora fain makena mua eena siisimok nain me maek. Opora fain wis-ke unuma feenap wuamik, “Opor eliwa Mati u-ke siisimok,” naeya Mati u eena takis aawow mua nain-ke siisimok naimik (9.9-13).

Yeesus nembesir teeria-ke

(Luk 3.23-38)

1 ¹⁻¹¹ Unum unowa fain Yeesus Kra is nembesir teeria-ke. Yeesus-na Dewit kerekera-pa imenarek, ne Dewit Abraham nembesir-ke.

Aria Abraham muuka Aisak, Aisak muuka Yekop.

Yekop muuka Yuuda, ona wiamun epia ikemik.

Yuuda muuka erup, Peres ne Sera, wi ena onak unuma Tamar.

Peres muuka Esron ne Esron muuka Ram.

Ram muuka Aminadap ne Aminadap muuka Salmon.

Salmon muuka Boas (ne ona onak unuma Reap).

Boas muuka Obet. Obet muuka Yesi.
 Yesi muuka Dewit, eena iiriw Yerusalem owow saria nain.
 Aria Dewit muuka Solomon. (Ona onak unuma Batseba, mua awona
 Uria).

Solomon muuka Reoboam ne Reoboam muuka Abia.

Abia muuka Asa ne Asa muuka Yosafat.

Yosafat muuka Yoram ne Yoram muuka Usia.

Usia muuka Yotam ne Yotam muuka Ahas.

Ahas muuka Esekia ne Esekia muuka Manase.

Manase muuka Emon ne Emon muuka Yosaiya.

Yosaiya muuka Yekonia. Yekonia ona wiamun epia unow onaiya
 ikemik nain wi Babilon-ke ekapep wi Isrel wia opap wiena owowa
 wia pikiwiwkin purer mua wiar aremik.

¹²⁻¹⁶ Ne aria Babilon-pa nan ikok kiiriw wiena owowa ekapemik nain
 nembesir teeria nain unuma feenap:

Yekonia muuka Sealtiel ne Sealtiel muuka Serubabel.

Serubabel muuka Abiut ne Abiut muuka Eliakim.

Eliakim muuka Asor ne Asor muuka Sadok.

Sadok muuka Akim ne Akim muuka Eliut.

Eliut muuka Eleasar ne Eleasar muuka Matan.

Matan muuka Yekop. Yekop muuka Yosep, Yosep-na Maria mua-ke,
 eena Yeesus onak nain. Ne Yeesus, Krai naimik.

¹⁷ Yeesus nembesir teeria feenap: Abraham muuka-pa wia tuun-ikiwep
 Dewit-pa imenarek nain ten kuisow erepam. Ne Dewit muuka-pa tuun-
 ikiwep Babilon purer mua aremik nain pun ten kuisow erepam. Aria
 Babilon-pa purer mua ikok kiiriw ekapemik nain wia tuun-ekapep
 Yeesus-pa, nain pun ten kuisow erepam.

Maria Yeesus muukarek

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Aria Yeesus Krai imenarek nain feenap. Maria Yosep aawinok
 naep karuep-puomamik. Ne me wiam aawow ikok Mua Maneka Ewar
 Eliwa kekanowa-pa uroma wuak. O uroma wuak nain Yosep miimak.
¹⁹ O mua kema eliwa, naapeya Maria mua unowa mokoka-pa emina
 me ururowekam naep kema suuwam-ikua, yo kokot muuta piipuinen
 naek. ²⁰ Kema naep wuam-ikok uura inep ikaeya Mua Maneka ensel-
 ke inawera-pa maakek, “Yosep, Dewit nembesir, no nena emeria Maria
 aawowa nain kema me pinare. Moram o uroma onaiya ikua nain Mua
 Maneka Ewar Eliwa kekanowa-pa uroma wuak. ²¹ Ikoka uroma yakiemi
 muuka muukarinon, ne no unuma feenap fare, Yeesus,^a naep unufe.

^a 1.21 Unuma Yeesus kemena feenap, Mua Maneka-ke mua wia aawiya, mua nain.

Moram ikoka emeria mua pina onimik nain ona wiar iiraremi wia aawinon,” naap maakek. ²²Ne iiriw opor kokosa nain Mua Maneka ona profet^b wia maakeya maem-ikemik naap akena imenarek. ²³Opor kokosa nain feenap,

“Ikoka wiip takira eliwa oko uroma wuinon. Naap ikok muukareya muuka unuma ‘Emanuel’ naikuan. Unuma nain kemena feenap, Mua Maneka i yiamiya ikaiya.” *(Aisaiya 7.14)*

²⁴Ne aria Yosep inep ikaeya Mua Maneka ensel-ke naap maakeya iikirak. Ne naap ikok opora nain ookap ona emeria Maria aawok. ²⁵Nain wameiya me inem-ikua, ikip iiwawun Maria muukarek. Ne muuka nain unuma Yeesus naek.

Wi amis mua Yeesus imenarek nain urufowa ekapemik

2 ¹Aria epa nain Erot-ke^c Yuudia kame owow saria ikua. Ne Yeesus Yuudia-pa imenarek, Betlehem owowa-pa. Ne aria wi owow oko amis mua wiena owowa-pa ikok mokoma maneka urufap ookap Yerusalem ekapemik, wiena owowa ama urupow kame-pa ikua. Ekapemi wia nokaremik, ²“Ni Yuuda owow saria maneka niar ikowa nain muuk makena epa kaaneke ikua? I ekapemik nain mokoma ama urupow kame-pa wiar urufap ekapemik, o lotu onu naep,” naap maemik. ³Aria Erot opora nain miimap kema unu-unowa wuak. Ne wi Yerusalem pun opora muuta nain kema unu-unowa wuamik. ⁴Ne wi pris woos mua ne wi sira amis mua Erot-ke wia farep wia nokarek, “Krais epa kaaneke imenarinon?” ⁵Ne maakemik, “O Yuudia kame Betlehem-pa imenarinon. Moram opora nain iiriw profet oko-ke siisimep-pueya ikua. Nain feenap,

⁶‘Oo Betlehem, no Yuudia miiwa-pa ikon nain. Yuudia owowa unowa nos-ke owowa meta onaiya ikainan. Moram ikoka Isrel owow unowa fain saria maneka feeke niar imenarinon. Ne os-ke teeria maneka fain baliwep wia urufam-ikainon.’ ” *(Maika 5.2, Yoel 7.42)*

⁷Aria Erot opora nain miimap wi amis mua ekapemik nain kokot wia fareya urupiwkin wia nokarek, “Ni iir kain mokoma imenareya urufaman? Baliwep efa maakeka.” Ne maakemik. ⁸Ne wi Betlehem wia sesekami wia maakek, “Ni iwami muuka nain baliwep akena akupeka. Akupap imenap-na yo opor amisa sesekomeka. Ne yos pun iir oko-pa iwap o unuma purupinen.”

⁹Aria wi amis mua nain opora wiar miimap-puami ikiwemik. Wi ikiwem-ikok mokoma iiriw urufamik nain kiiriw urufamik. Mokoma nain

^b **1.22** Iiriw ekeria Mua Maneka wi Isrel opora wia maakekam naep mua oko pepekimep kema iweya opora wia maakem-ikua. Wi mua eliwa ne Mua Maneka opora ookam-ikemik nain uuwowa naap wiem-ikua. ^c **2.1** Erot Yuudia kame saria maneka-ke. Iir nain wi Yuudia Rom tepak-pa ikemik, ne Rom saria maneka Siisar naemik. Rom prowins unowa, ne prowins eena Yuudia ikua nain Siria naemik.

miimep iwam-ikaeya ookam-ikemik. Ne ikiwemi muuka ikua nan iimarep ikua. ¹⁰Mokoma naap urufap manek akena kemelamik. ¹¹Ne iwap kooro nan fuunep, koor kemena ikiwemik-na muuka nain ona onak Maria naap ikemik. Ne wi kemelap keema muuna mikami unuma purupemik. Ne maa eliwa feekiya pekapemik nain wasirkami o wuomamik. Maa eliwa nain feenap, gol, maa tana ikin eliwa ne foma ikin eliwa. ¹²Ne nan ikaiwkin Mua Maneka-ke inawera-pa feenap wia maakek, “Ni kirep ikiwemi-na Erot me wiar fuuneka.” Naeya era oko aawep iwamik.

¹³Ne aria wi kirep ikiwiwkin uura kuisow Mua Maneka ensel-ke Yosep inawera-pa maakek, “No muuka ona onak onaiya aawep ikoka kuisow baurarep ikiwep Isip-pa neeke ikeka. Erot muuka nain ifakimekam naep akupinon. Neek ikaiwkin yena nia maakemkun-na kiiriw nainiw ekapeka.” ¹⁴Naap maakeya Yosep iikirap uura kuisow Maria ona muuka naap wia aawep baurarep Isip ikiwemik. ¹⁵Wi ikiwep neeke ikaiwkin Erot umeya kiiriw nainiw ekapiyen maemik. Wi Isip ikiwemik nain iiriw profet oko opor kokosa feenap maek,

“Yo muuka faremkun Isip piipuap kiiriw nainiw ekapinon.”

(Hosea 11.1)

Wi naap onamik nain opora nain makena arowamik.

Erot Betlehem muuka wia ifakimomakek

¹⁶Aria Erot aakisa fan opora miimap maek, “Wi efa peeskimemik, aa.” Neemi samor akena kema bagiwirak. Ne mua wia sesekeya iwap Betlehem ikua kame nan owow-owowa wiar ikiwemik. Ikiwemi muuk gia ne muuka mokoma kuisow ikip erup, teeria nain akena wia ifakimurumemik. Iiriw wi amis mua wia nokareya wi mokoma iir kain urufamik nain maakemik, epa nain tuunap kakeniw nan wia ifakimemik. ¹⁷Naeya opora iiriw profet Yeremaiya maek nain makena wiar arek. ¹⁸Feenap maek,

“Wi Rama-pa omow opariya omomiwkin wiar miimamik. Nain Resel-ke ona muuka wia omawam-ikua. Kema opamik-na wia. Moram o muuka unowa iiwawun wiar fufuraremik.”

(Yenesis 35.19, Yeremaiya 31.15)

Yosep teeria owowa kiiriw ekapemik

¹⁹Aria naap ikok Erot umeya Mua Maneka ensel-ke Yosep inawera-pa maakek, ²⁰“Muuka nefar ifakimu naep onamik nain iiriw umemik. Naapeya no aakisa maa unowa opap muuka onak ikos wia aawep kirep Isrel ikiwewa.” ²¹Naap maakeya iikirami muuka onak ikos wia aawemi Isrel ikiwemik. ²²Wi ikim-ikok meta miimamik, Akelaus-ke wiawi Erot epa wiar aawep Yuudia kame urufam-ikaiya. Naap miimap Yosep neeke ikiwowa keker opak. Ne uura Mua Maneka-ke inawera-pa maakeya

Yuudia me ikiwu naep kakeniw Galili kame ikiwemik. ²³Ikiwep owowa Nasaret naimik nan pokamik. Naapeya wi profet iiriw opora muuka nain maemik nain makena wiar arek. Opora feenap maemik, “O Nasaret mua-ke naikuan.”

Yon Baptais opora-ke
(*Mak 1.2-8, Luk 3.1-18, Yon 1.19-28*)

3 ¹Aria Yon Baptais-ke Yuudia epa asia nomon manekiw ikiwok. Nan ikok emeria mua unowa opora wia wafuromami feenap wia maakek, ²“Ni kema kireka. Moram, Mua Maneka pika kemena^d wiar ekowa nain epa aakisa imenarek.” Naap wia maakem-ikua. ³Ne profet Aisaiya-ke iiriw Yon naep feenap maep-puak,

“Epa asia nomon manekiw neeke, mua oko-ke feenap farem-ikainon, ‘Ni niena Maneka era eepomami miiwa muu-muuna ikomakek nain kakenomaka,’ naap maem-miawinon.” (*Aisaiya 40.3*)

⁴Ne Yon mia suuwowa maa eneka kamel afifiw onimik nain wuap inakirowa maa eneka kanima-pa onimik nain mia ara wame kaikap yiwem-miek. Ne ona maa enowa aawa ne puusum eka. ⁵⁻⁶Ne wi Yerusalem, wi Yuudia ne wi Yodan eka pona oko-okaiwi-pa ikemik nainiya Yon wiar ekapemik. Ne pina wasirkiwkin Yodan eka-pa wia yasuwan-ikua.

⁷Ne aria wi Farisi ne wi Sadusi^e unowiya pun Yon-ke yia yasuwinok naep wiar ekapiwkin wia urufami wia amukarek, ⁸“Ni teeria faa, ifa upowa-ke. Mua naareke nia maakiwkin yo efar ekapeman? Mua Maneka ikoka miiw mua yiena sira samora yia kiripomiya nain, bauraru naep naiman-i? Ni sira eliwa oniwkin niar urufap maikuan, makena, ni kema kireman. ⁹Ne nieniw feenap me niam maeka, ‘Abraham i nembesir iperowa-ke, naapeya Mua Maneka yia aawinon.’ Yo makena nia maakiyem, Mua Maneka eliw nia iirarep nomona fain maakeya mua puukami Abraham wiimasip teeria wiar arikuan.

¹⁰Aria burir iiriw nomokow onoma-pa wuap-puak. Nomokowa baliwep me makenariya nain ikoka warep mukuna-pa wafufurikuan. ¹¹Aakisa ni kema kiriwkin yos-ke eka-pa nia yasuwiyem. Nain mua yo murarowa-pa imenariya nain kekanowa-ke yo efa nomakek. Yo mua meta marew akeniya o taar teekow mua murarow akena-pa wiar ikem. Os-ke ikoka Ewar Eliwa mukun onaiya nia sesekomaya kekanowa aawowen. ¹²O wapena sawol

^d **3.2** Mua Maneka pika kemena fain maek, Mua Maneka-ke saria maneka ikok emeria mua ne maa muutitik wia urufam-ikaiya epa nain. ^e **3.7** Wi Farisi Mua Maneka opora ooku naep Moses sira wuomakek nain ookami wiena sira-sira gelemutitik unowa nain pun ookowa-ke naemik. Unuma wiam pirami maemik, sira unowa nain ookamkun Mua Maneka yia kookaliya naemik. Wi Sadusi wi pris teeria-ke, Sadok nembesir-ke, iiriw eena pris woos mua maneka arek nain.

opap, wit makena sowa bilik ikua nain baliwep rookasep epa saliwion. Makena aawep koorapa-sepa wuion, ne sowa muutitik mukuna me umiya neeke wafureya awem-ikainon.” Yon-ke opora naap wia maakek.

Yon Yeesus yasuwak
(Mak 1.9-11, Luk 3.21-22)

¹³Aria Yeesus Galili-pa ikok Yodan eka ekapok. Ekapemi Yon wiar fuunek, efa yasuwinok naep. ¹⁴Ekapeya maakek, “Yo me nefa yasuwinen, nos-ke efa yasuwowa-ke ikua. Nain moram yos-ke no nefa yasuwinen?” ¹⁵Naeya maakek, “Aakisa naap onap-pue. I naap oniyen-na Mua Maneka ona kookalowa nain eliw wiar weeserowiyen.” Naap maeya eliw naep eka porop yasuwak. ¹⁶Yasuweya pona urupok. Urupem-ikaeya iinan aapereka aakiarek. Nain mokoka wuak-na Mua Maneka Ewar-ke nepa ibiamun saarik iinan-pa wiar orok. ¹⁷Ne aria iinan-pa iwakara-ko feenap maeya miimamik, “Mua fain yena Muuka-ke, yena kema muneka-ke, o manek akena kookaliyem.”

Satan Yeesus akimak
(Mak 1.12-13, Luk 4.1-13)

4 ¹Aria Mua Maneka Ewar-ke Yeesus aawep epa asia nomon manekiw nain amapikiwok, Satan-ke akiminok naep. ²⁻³Nan ikok yam ikua nain fofa ten erepam. Ne samor akena wuailem-ikaeya Satan-ke ekapep maakek, “No Mua Maneka muukiya-na nomona fain maakeya emer ikowa puukinok.” ⁴Naeya maakek, “Mua Maneka opora feenap wiar siisimiwkin ikua,

‘Maa enowa muutiw me kekanep ikaimik, weetak, Mua Maneka opora iiwawun akena wiar ookami kekanep ikaimik.’” (Lo 8.3)

⁵⁻⁶Naap maakeya Satan-ke kiiriw aawep Yerusalem amapikiwep tempel kooru umua^f iinan akena-pa wuap maakek, “Mua Maneka opora feenap ikua,

‘Ona ensel wia maakeya baliwep nefa urufikuan,’
ne opor oko feenap,

‘Wi ensel-ke wapena-pa nefa opiwkin nomona merena me nefa mikinon.’ (Someka 91.11-12)

Naapeya no Mua Maneka muukiya-na, aria pikine.” ⁷Naeya maakek, “Mua Maneka opora ara oko pun maek,

^f 4.5-6 Mua Maneka tempel kooru Yerusalem-pa ikua. Wi Yuuda Mua Maneka patiru naep maa enowa e maa eneka feekiya ikiwep nan onam-ikemik. Wi mua oram owaruma-pa ikemik, ne wi pris muutiw kooru urupem-ikemik. Koor kemena konim manekiw mika-puukamik. Kemena miimow ona-pa ikua nain Kemena Iwowa Emi naimik, ne konima nomakep ikiwimik nain Kemena Iwowa Emi Akena naimik. Nain pris woos mua waisow ikiwion. Maa muutitik tempel kemena-pa ikomakek nain Iibru sapta 9-pa eliw urufinan.

‘Mua Maneka-ko me akimimik.’ ”

(Lo 6.16)

⁸Naap maeya Satan-ke aawep ema maneka amapurupok. Amapurupep nan iimarep ikok miw unowa ne maa ele-eliwa unow onaiya ikomakek nain ofakowami maakek,

⁹“No aakisa keema muuna mikap lotu efa oninan-na maa unowa urufin fain nos-ke urufam-ikainan.”

¹⁰Naap maakeya maakek, “Satan, no eenap eke! Mua Maneka opora nain feenap maek,

‘Mua Maneka eena niena Maneka-ke, o waisow keema muuna mikami lotu one. O waisow mauwoma.’ ”

(Lo 6.13)

¹¹Naap maakeya o Yeesus piipupap ikiwok. Ne Yeesus waisow ikaeya wi ensel-ke ekapemi ane-kekanowamik.

Yeesus Galili-pa uuwowa onoma wuak

(Mak 1.14-15, Luk 4.14-15)

¹²Aria Yon koorapa wuiwkin Yeesus nain meta miimap kirep Galili kame ikiwok. ¹³Iwami Nasaret me ikiwok. Kapeneam ikiwep nan ikua, owowa nain Galili eka saawirinowa nain pona-pa ikua, kame nain wi Sebulun ne Naptali kerekera miiwa-ke. ¹⁴⁻¹⁵O nan ikua nain iiriw profet Aisaiya opora maek nain makena wiar arek. Opora feenap,

“Sebulun ne Naptali miiwa nain ifer maneka urupemi Yodan eka. Miiwa nain unuma Galili, wi owow oko oko mua pun nan taanep ikemik. (Aisaiya 9.1-2)

¹⁶Wi epa kokoma-pa ikemik nain parina urufamik. Ne wi umow epa-pa ikemik nain parina-ke wilinemi wia parinarowak.” (Aisaiya 42.7)

Opora naap maek. ¹⁷Ne aria Yeesus nan ikok opora wia wafuromami maem-miek, “Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain epa faneka. Ni kema kireka!”

Yeesus mua erepam wia fareya ookamik

(Mak 1.16-20, Luk 5.1-11)

¹⁸Aria Yeesus Galili eka ponaiw ikiwem-ikok mua erup wia urufak. Wiam erup nain mera aawow mua-ke ne sia wafuram-ikemik, Saimon weepe Andru ikos. Saimon unuma oko Pita. ¹⁹Ne wia maakek, “Aria ni ekapep yo yookeka. Ne yos-ke mua wia aawowa nia ofakowinen.” ²⁰Naap wia maakeya ewur akena mera sia nan wuap-puap ookamik. ²¹Ne naap iram-ikok Sebedi muuka wiam erup wia urufamik. Yems Yon ikos, wis pun wiena wiawi wameiya aasa-pa ikok mera sia fuluwa piitam-ikemik. Ne aria Yeesus-ke wia farek. ²²Wia fareya wiawi piipupap o ookamik.

Yeesus Mua Maneka opora wia maakemi napuma wia saliwak

(Luk 6.17-19)

²³Aria Yeesus Galili owow unowa nain wiar ikiwep lotu koorapa Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain opora wia maakem-miek.

Ne napum sira-sira wia saliwam-ikua. ²⁴Ne o meta wiar ikiwok nain Siria kame unowa nain miimomakemik. Ne emeria mua napum sira-sira nain amapekapemik. Napuma feenap nain: mia sirirowa, sawur wia anirawowa, puep iikirowa, mia uumarowa, iiwawun naap wia pekapiwkin wia saliwak. ²⁵Ne yakeyak maneka o ookam-miemik. Owowa fain, Galili, Dekapolis ne Yerusalem-pa ikemik nain ikip iiwawun Yuudia ne Yodan eka kame okaiwi-pa ikemik nain pun ekaep ookam-miemik.

Yeesus wi emeria mua opora wia wafuromak

(Luk 6.20-23)

5 ¹⁻²Yeesus yakeyak maneka naap wia urufap ema urupep pokak. Naeya ona teeria pun ookap urupemi o warikap mamaiya pokiwkin opora wia maakek. ³Feenap wia maakek,
 “Wi emeria mua wiam propop Mua Maneka ooku naep onimik nain wi kemeluk. Moram wi Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikaikuan.
⁴Wi kema fufurarimik nain wi kemeluk. Ikoka Mua Maneka-ke wia saliwonon.
⁵Wi mua kekelkiya ikaimik nain kemeluk. Miiwa unowa wis-keriw ikaikuan.
⁶Wi kakeniw ikowa kema manekiw ikemik nain wi kemeluk, wi kema tenikuan.
⁷Wi mua wia saliwowa kemaiw ikaimik nain, wi kemeluk. Mua Maneka pun wia saliwonon.
⁸Wi mua kema tumin marew Mua Maneka kemaiw ikemik nain, wi kemeluk. Ikoka Mua Maneka urufikuan.
⁹Wi saria wiemi sira eliwa wia pokomowimik nain, wi kemeluk. Mua Maneka yena muuka-ke wia nainon.
¹⁰Wi mua Mua Maneka opora ookami sira eliwa onimik, ne mua papako-ke wia samoriwkin me piipuimik, wi nain kemeluk. Wi owow iinan Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikaikuan.
¹¹Ni yo muuta nain kema nia bagiwirap sirirowa sira-sira niemi wadol opora nia opawuk-na ni kemeleka. ¹²Ni sirirowa niimik nain iiriw wi profet pun naap wiem-ikemik. Naapeya nis pun kemelow manekiw ikeka, moram ni maa muuna maneka owow iinan-pa niar ikua, ikoka nia kiripominon,” naap wia maakek.

Ifer masia ne parina arekin opora

(Mak 9.50, Luk 14.34-35)

¹³Aria Yeesus opora oko wia maakemi feenap anianiw wia kaisomak. “Ni miiwa-pa ikeman fain ifer masia saarik ikeman. Ifer masia-ke dabelalep masia ikiwinon-na kamenap oniwkin masia kiiriw imenarinson?

Me pepek, dabela naap nain maa enowa-pa wuiwkin maa me afililinin. Naapeya wafuriwkin mua-ke soomaremi akup-ititikuan.

¹⁴Ne ni miiw maneka fain parina saarik ikeman. Owowa ema iinan-pa ikua nain me pipilalep ikaiya. ¹⁵Ni amisareman, parina isimap amina me pakokor-erimik, weetak. Epa maneka-pa wuiwkin mua koorapa ikemik nain maa urufimik. ¹⁶Naapeya niena sira eliwa nain-ke parina saarik, ariman akena wilinem-ikaeya emerua mua unowa niar urufikuan. Ne sira eliwa oniman nain niar urufap niena Niawi owow iinan-pa ikua nain unuma fakeruk.”

Yeesus Moses sira wuak nain maek

¹⁷“Ni feenap efa maiman-i? Yo ekapem nain Moses sira wuomakek nain ne wi profet opora nia maakem-ikemik nain wiar iirarowa naep ekapok, naap efa maiman-i? Weetak, yo me nain ekapem. Yo muut fain ekapem, wi iiriw opora maem-ikemik nain wiar makena arowowa naep ekapem. ¹⁸Yo maken akena nia maakiyem, Moses sira wuomakek nain, opor ara gelemutako me mesenalinin, weetak. Sira iiwawun naap ikaeya sira unowa fain iiwawun pepek aromakinon. Naap ikaeya iiwawun aapereka ne miiwa fain weeserinin. ¹⁹Naapeya mua eena Mua Maneka sira wuomakek nain ara kuisow wiar puukami mua papako pun naap onowa wia suuwinin-na Mua Maneka pika kemena-pa meta marew akena ikainon. Ne mua eena sira nain baliwep wiar ookami mua oko naap onowa wia maakinon-na Mua Maneka pika kemena-pa unum maneka aawinin. ²⁰Yo makena nia maakiyem, wi Farisi ne wi sira amis mua sira mutumut ook-afurap i mua kakeniw-ke wiam naimik. Nain nis-ke sira unowa ookowa nain me wia nomakowen-na Mua Maneka pika kemena me wiar ekowen.” Naap wia maakek.

Opora kakenowa sira

(Luk 12.57-59)

²¹Ne Yeesus kiiriw feenap wia maakek, “Aria iiriw mua iperowa feenap maem-ikemik nain wiar miimami ookam-ikeman, ‘Ni mua me wia ifakimeka, mua-ko naap oninin-na pina wiar ikainon.’ ²²Nain aakisa yos-ke feenap nia maakinon, mua-ko ona wiamun kema bagiwirinon-na pina wiar ikainon. Ne ona wiamun amukaremi mainon-na, ‘No mua kema momora, kema pukow marew,’ naap maakinon-na pina maneka wiar ikainon. Naeya wi owow woos mua-ke o opora-pa wuowa-ke ikua. Ne mua oko-ko mua oko amukaremi maakinon-na, ‘No momor asia,’ naap maakinon-na umemi epa mukuna ikiwowa-ke ikainon.

²³⁻²⁴Aria no maa eliwa-ko Mua Maneka patirowa naep pikiwem-ikon. Nain nena niamun nefa amukarowa ikua nain kema suuwap-na maa unowa neeke wuap-puap kirep ikiwep niamun ikos opora kakenap kema eliwa arep ekapemi Mua Maneka patire.

²⁵Aria mua-ko opora-pa nefa wuinok-na anim onoma ewur me wiar arowa ikok era-pa ikiwemi mua nain ikos opora kakeneka. Naeya anim onoma wiarik me nefa pikiwinok. Oko opora me kakenowa ikaeya nefa pikiwep opora nefa nomakep medistret wapena-pa nefa wuinon. Ne wis-ke ami mua wapena-pa nefa wuiwkin kooro nefa pekikuan. ²⁶Yo makena maiyem, no kooro-pa ikon nain ewur me weeserinan. Nena pina onan nain name sesenarep-na eliw orainan.”

Enum eruarowa sira

²⁷“Aria iiriw sira eena kae-pa ekapok nain feenap maimik, ‘Soma me oreka.’ ²⁸Nain aakisa yos-ke feenap nia maakiyem, mua oko-ko emeria oko mokoka toonep urufinon-na mua nain ona kema-pa emeria nain sira samora wameiya onak nainen. ²⁹Nena mokok okaiwi-ke sira samora onowa nefa mufinok-na pusunowap wafure! Mokoka okaiwi kuisow wafurowa eliw, oko mia ara unowa oram mukuna-pa yoowa aawinan. ³⁰Ne oko, nena wapen okaiwi-ke pina onowa nefa mufinok-na wapena nain puukap wafure! Mia ara nain puukap wafurinan-na eliw, oko nain-ke sira samora-pa nefa mufeya epa samora-pa neeke sirirowa maneka aawem-ikainan.”

Emeria wia iirarowa sira

(Matiu 19.9, Mak 10.11-12, Luk 16.18)

³¹“Ne opora fain pun iiriw maemik, ‘Mua oko-ko emeria iiraremi-na miewowa puukowa opora nain maifa-pa siisimep iwinok.’ ³²Nain yos-ke feenap nia maakiyem, mua ona emeria iirarowa-ko me ikua. Emeria-ke soma orainon-na makena, eliw iirarinon. Nena emeria pina marew ikua nain iirareya mua oko ookinon-na soma orowa saarik oniya. Ne mua o aawiya nain Mua Maneka mokoka-pa pina onamik wia nainon.”

Opor koonowowa sira

³³“Aria iiriw sira eena kae-pa ekapok nain feenap wiar miimam-ikeman. ‘No opora makena maep koonowan nain makena wia opoma. Ne Mua Maneka opora maakemi makena naep koonowan nain pun kakeniw naap ookam-ike,’ naap maiwkin miimaman. ³⁴Ne aakisa yos-ke feenap nia maakiyem, opora makena maep me koonoweka. Owow iinan unufami opora me koonoweka, moram owow iinan-na Mua Maneka ona pokiya nain samapora-ke. ³⁵Ne miiwa unufami opora me koonoweka, moram miiwa-na Mua Maneka pokami kepura akupiya nain toor-ke. Ne Yerusalem pun me unufeka, moram Yerusalem-na yiena Maneka owowa-ke. ³⁶Ne nena woosa unufami opora me koonowe. Moram ikiwosa kekanowa marew, nena afif onoma kui-kuisow kiripeya kia-i e sepa me imenarion, weetak. ³⁷Ni opora maiman nain makeniya-na makena

naep-pueka ne weetak, aa weetak naep-pueka. Muut naap maeka. Oram opora unowa aakunemi opora oko-ko onowen-na ni wadolalowen.”

Wapen kiripowa sira

(Luk 6.29-30)

³⁸“Aria iiriw kae sira feenap maiwkin ookam-ikeman, ‘Mua-ko nefa arufami mokoka nefar samorinok-na nos pun kiripami mokoka kuisow wiar samore. Ne mua-ko nefa arufami eneka kuisow nefar teekinok-na nos pun kiripami eneka kuisow wiar teeke,’ naap maem-ikemik. ³⁹Nain aakisa yos-ke feenap nia maakiyem, mua-ko sira kamenap nefa oninok-na me kiripoma. Ne mua-ko kumunkura-pa nefa arufinok-na kireya okaiwi-pa eliw nefa arufinok. ⁴⁰Ne oko pun, mua oko-ko nena mia suuwowa orawin nain opora-pa nefa wuinok-na me asipe. Nain aawemi konim kuruma name wakesimin nain pun nefar aawinok. ⁴¹Aria ami mua-ke ona maa unowa akuawomep lawisik epasia amapikiwomep epa neek wuowa nefa maakinok-na nos-ke akuawomami epa nain nomakep lawisik pirirap wue. ⁴²Ne oko pun, mua oko-ko maa nefa nomarinok-na iwe, ne mua oko-ko muuna nefa wuinen nainok-na eliw naakemi iwe.”

Nena iiwua wia kookalowa sira

(Luk 6.27-28 ne 6.32-36)

⁴³Aria sira fain pun maiwkin miimaman, ‘Owow epaskun niam kookaleka, ne ni nia iiwuarimik nain wia samoram-ikeka.’ ⁴⁴Nain aakisa yos-ke feenap nia maakiyem, niena iiwua wia kookaleka ne wi sirirowa niimik nain feenap oneka, Mua Maneka wia saliwewa eliw ikauk naep o fareka. ⁴⁵Naap onowen-na niena Niawi owow iinan-pa ikua nain yena muuka-ke nia nainon. Moram os-ke ama parina emeria mua eliwa ne samora iiwawun epaskun maneka yia sesekomiya. Ne ipia pun naapiw oniya. ⁴⁶Aria wi mua nia kookalimik nain muutiw wia kookalowen-na, Mua Maneka sira eliwa niar naep nia kiripominon-i? Weetak. Wi takis aawow mua pun sira naap onimik. ⁴⁷Ni niena teeria muutiw sira eliwa wia oniman nain sira eliwa-ke nia nainen-i? Weetak, wi mua papako pun sira naapiw onimik. Ne wi owow oko oko teeria pun sira nain ookimik. ⁴⁸Naapeya ni sira kakeniw akena ikeka, niena Niawi owow iinan-pa ikaiya naap, naap akena ikeka.”

Mua wia asipowa sira

6 ¹Aria ni baliwep kema suuweka, unuma niam pirami me naeka, mua unowa yia urufam-ikaiwkin mua wia asipiyen, naap me naeka. Oko niena Niawi owow iinan-pa ikua nain ni sira eliwa onam-ikeman nain me nia kiripominon. ²Aria no mua oorpowa maa wiu naep-na unuma name pirami mua unowa mokok epa-pa me wie. Sira nain wi

wadol mua-ke onimik, lotu koora-pa ne era-pa iimarep ikok naap onimik, mua unowa nain yia urufap unuma yia fakeruk naep. Nain yos-ke makena nia maakiyem, wi sira naap onimik nain wia kiripomowa pepekananek. ³Nain no mua maa-ko wiekam naep-na kokot akena wie. Feenap saarik, wapen akena maa oniya nain wapen asowa me amisarinok nae. ⁴No sira eliwa onin nain kokot nefar ikainok. Naeya nena Niawi maa kokot onin nain nefar urufap eliw kiripominon.”

Mua Maneka farowa sira

(Luk 11.2-4)

⁵“Aria ni Mua Maneka faru naep-na wi wadol mua sira me wiar ooeka. Wi mua unowa yia urufuk naep lotu koora-pa ne era opopora-pa iimarep ikok Mua Maneka farimik. Nain yos-ke feenap nia maakiyem, wi kiripowa pepekanan aawemik. ⁶Ne aria, no Mua Maneka faru naep-na nena koor kemena ikiwep omopora upep-puap naisow muuta ikok Mua Maneka fare. Mua unowa me nefa urufuk. Naap oneya nena Niawi me urufimik nain-ke nefa urufap maa mauwa nokarin nain nefa apekarinon. ⁷Ni o faremi daawalow opora me aakuneka, wi owow oko mua onimik naap. Wi kema naap maimik, i opora maala akena mufiyen-na eliw yiar miiminon, naap maimik. ⁸Wi onimik naap me oneka. Niena Niawi maa mauwa nokaru naep oniman nain iiriw niar amisarek. ⁹Naapeya ni Mua Maneka faremi-na feenap maeka,

‘O Auwa, owow iinan-pa ikon nain. No unum maneka nefa fakeram-ikaiyen.

¹⁰ No miiw mua pika kemena-pa yia wuowa epa nain kererinok. Wi owow iinan-pa opora nefar ookimik ne i miiwa-pa ikemik fain pun opora nefar ookam-ikaiyen.

¹¹ Nos-ke yia urufam-ikaeya i enowa pepekanan yiar ikainok.

¹² Mua oko sira samora yia onimik nain i me wiar kema suuwimik. Naapeya i pina onimik nain yiar iirare.

¹³ I akimowa-pa me yia wue, ne i sira samora onu naep onamkun-na yiar puuke. Owow iinan ne miiwa fain nos-ke urufin ne kekanowa ne unum maneka nena nefarik, anane naap ikainon. Makena.’

Ni Mua Maneka faremi-na naap maeka.

¹⁴Aria mua oko sira samora nia oniwwin nis-ke pina nain wiar iirareka. Ni naap onowen-na niena Niawi owow iinan-pa ikua nain pun pina niar iirarinon. ¹⁵Ne sira samora nia oniwwin pina me wiar iirarowen-na niena Niawi pun pina me niar iirarinon.”

Mua Maneka kema suuwap maa enowa emi wuowa

(Luk 12.33-34)

¹⁶Ne aria ni Mua Maneka faru naep maa enowa emi wuap-na me maatarem-miaweka. Moram wi wadol mua-ke naap onimik, wi mua

unowa yia urufap sira eliwa yia nauk naep. Nain nis-ke naap me oneka. Yo maken akena nia maakiyem, wi sira naap onimik nain mua unowa ‘ni sira eliwa’, naap wia maimik nain wi kiripomowa pepep nanek. ¹⁷Nis-na maa enowa emi wuowa naep mia niam dubileka, ne afifa fienap palanow manekiw soomareka. ¹⁸Naeya nia urufap me nia mauk, ‘Wi faa, maa enowa emi wuap ikemik’, naap me nia mauk. Ni sira naap onowen-na Niawi me urufimik nain-ke waisow niena sira naap niar urufap ni maa kookalem-ikaiman nain eliw niinon. ¹⁹Ni miiw maa ele-eliwa fain kerew akena me opaka. Moram miiwa fain maa unowa kuina-ke samorinon, ros opinon ne ikum mua-ke koora fookap ikum niar aawikuan. ²⁰Owow iinan sira nain kema suuwami sira oneka. Naap onowen-na ikoka owow iinan-pa kiripowa nain niar ikainon. Nain kuina-ke me samorinon, ros me opinon ne me niar ikumarikuan. ²¹Ni miiw maa unowa niar ikainon-na oko ni kema nain manekiw ikowen. Aria owow iinan maa manek akena kema suuwap-na aa, kema nain manekiw ikowen.”

Mokoka-ke mia parina iwiya

(Luk 11.34-36, Luk 16.13)

²²Aria mokoka yiena mia parina saarik. Mokoka eliwa nefar ikainon-na nena mia tepak parina manekiw nefar ikainon. ²³Ne mokoka nefar samorarinon-na kokom miiriw ikainan. Ne sira naap nain no parina-pa ikowa nain parina nefar umeya, aa no kokomiw ikainan.

²⁴Mua kuisow saria erup maa wiar uuwowa nain me pepep. O-ko saria oko kookalep oko mikikira iwinon. Neemi saria oko balisow uuwowa onami saria oko mokoka kapi urufinon. Ne sira naapiw, ni maamura kookalowa-pa uuwami Mua Maneka uuwomowa nain me pepep.”

Kema unu-unowa wuowa sira

(Luk 12.22-31)

²⁵Naapeya nia maakiyem, ni miiwa-pa feek ikowa nain kema me samoraremi maeka, ‘I maa mauwa enimiye, e eka dabela kaanin aawep enimiye, ne maa mauwa ainiye?’ I miiwa-pa ikowa maa enowa ne mia suuwowa muutiw kema suuwiye-i? ²⁶Nepa iinan-pa birinem-miawimik nain urufeka. Maa enowa-ko me isakimik ne aawep wiina koora-pa-ko sepa me wuimik, weetak. Nain niina Niawi owow iinan-pa ikua nain-ke maa enowa wia urufiya. Ne ni emeria mua, ni me wi nepa saarik maa oram-ke, maken-i? Naapeya kema unu-unowa me wueka. ²⁷Mua eena maa muutitik kema unu-unowa wuiya nain, lawisiw eeyarep uminon-i? Weetak. ²⁸Ne ni moram mia suuwowa muuta nain kemaiw ikaiman? Ni kakala sira kamenap eliwaraya nain urufeka, maa uuwowa-ko me onimik ne wiina mia suuwowa-ko me onimik, nain urufowa eliwa. ²⁹Yo makena nia maakiyem, iiriw owow saria maneka Solomon maa bala wuam-ikua nain mua wiar

urufap mokoka kuemik. Nain kakala-ke urufowa Solomon maa bala wiar nomakek. ³⁰Aria sipir wowosa ikoka naap ikainon, uurika saniwareya puukap mukuna-pa wafurikuan, maa oram-ke naep. Nain Mua Maneka-ke bala baliwep wiek. Ne ni bala baliwep me nia opawinon-i? Ni faa, naap maemi Mua Maneka baliwep me yia urufiya naeman-yon aa. ³¹Naapeya ni kema me niam atupeka. I maa kain enimiye, eka kain enimiye, ne maa bala kaaneke imeniye, ni kema naap me wueka. ³²Miiw unowa mua unowa maa kookalemi sira nain kema unu-unowa naap wuimik. Ne ni sira naap me ikeka. Ni maa mauwa iiwareman nain niena Niawi owow iinan-pa ikua nain iiriw niar amisarek. ³³Naapeya ni Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa sira nain kiikir wiar ookami baliwep ikeka, ne ni naap ikaiwkin miiw maa unowa fain nia wuominon. ³⁴Naapeya ni karanemi feenap me maeka, ‘Yo uurika kamenap-ko arinen?’ Uurika ona epa onaiya, ona pina onaiya wiar ikua. Naapeya fofa kui-kuisow epa ononer wiar ikua.”

Sira yiam urufam-ikowa

(Luk 6.37-38, 6.41-42)

7 ¹Ni mua oko me wia tuuneka, oko nis pun Mua Maneka-ke sira nain nia kiripominon. ²Ni sira kamenap wia oniman nain kiripami nis pun naap nia kiripominon. Ne mua oko maa wiiman naap ikoka Mua Maneka-ke pepekiw ni nia kiripominon. ³No nena niamun mokoka maa sakua gelemuta wiar ikua nain urufap iiarominen nain, ne moram nena mokoka maa kakawa nefar ikua nain me name urufin? ⁴Ne no maa kakawa mokoka-pa nefar ikua nain me kema suuwowa kamenap niamun maakinan, ‘Aamun sa, no maa sakua fain iiarominen.’ ⁵No wadolalin. No kiikir akena maa kakawa nena mokoka-pa nefar ikua nain iirarep-puap maa baliwep urufami niamun maa sakua eliw iiarominan.

⁶Aria Mua Maneka maa eliwa siowa me wieka, oko maa enowa-ke naep kiremi nia kerawikuan. Ne maa eliwa omod onoma naap nain waaya me wia wafuomaka, oko maa oram-ke naep soomaremi akup-iritikuan.”

Mua Maneka farep nokarowa sira

(Luk 11.9-13)

⁷Aria ni Mua Maneka farep maa nokariwkin nia apekarinon. Maa akupap eliw imenowen ne omopora anumiwkin nia paaskominon. ⁸Moram wi mua maa-ko nokarimik nain eliw wiinon. Ne maa-ko akupimik nain imenikuan, ne omopora anumimik nain eliw wia paaskominon. ⁹Ni feenap-ko oniman-i e weetak? Muuka-ke enowa naeya nomona aawep onakowen-i? ¹⁰Ne mera naeya ifa onakowen-i? Weetak, ni naap me oniman. ¹¹Ni mua samora-ke, nain ni muuka maa eliwa wiowa nain amisareman. Naemi niena Niawi owow iinan-pa ikua nain-ke ni maa nokariman nain maa eliwa kerewa me niiya-i?

¹²Aria ni mua oko sira eliwa yia onuk naep-na nis pun naapiw wia oneka. Moram Moses sira wuomakek nain ne wi profet opora maem-ikemik nain, sira nain mikap maem-ikemik.”

Omopora siina ne omopora maneka

(Luk 13.24)

¹³“Aria ni omopora siina-pa ikiweka. Moram, omopora maneka nain epa samora ikiwowa era-ke, ne era nain maneka. Mua unow akena era nain ookimik. ¹⁴Ne anane eliw ikowa nain omopora siin muuta. Neeke ikiwowa era lawisik yooWiya mua kui-kuisow imenimik.”

Wi mua maa oniwkin sira wiar ilenikuan

(Luk 6.43-44 ne 13.25-27)

¹⁵“Aria wi mua wadolalemi i profet-ke wiam maimik nain wia urufami ikeka. Moram wia urufowa-ke wi sipsip saarik, memel muuta ikaimik, nain wiena kema-ke onaiya, siow asia kema saarik. ¹⁶Wiena sira-pa wia urufap eliw wia amisarowen. Sira naap, wirimowa-ke makenaremi wain makena eliwa wuinon-i, e suaruwa-ke makenaremi fik makena wuinon-i? Weetak. ¹⁷Sira naapiw, nomokow eliwa-ke makenaremi makena baliwep wuiya, nomokow samora-ke makenaremi makena eliwa me wuiya, weetak. ¹⁸Nomokow eliwa-ke makenaremi makena samora me wuinon, ne nomokow samora-ke makenaremi makena eliwa me wuinon. ¹⁹Aria nomokow samora nain warep pu-puukap mukuna-pa wafurikuan. ²⁰Sira naapiw, wi wadolalimik nain wiena sira-pa kema wiar amisarowen.”

Yeesus ikoka mua papako mikikira wiinon

²¹“Aria mua unowa yo ‘yiena Maneka’ efa naimik, nain mua unowa owow iinan Mua Maneka pika kemena me wiar ikiwikuan. Wi mua yena Auwa owow iinan-pa ikua nain kookalowa wiar onam-ikaimik, muut nainiw owow iinan ikiwikuan. ²²Ikoka Mua Maneka miiw mua nia mekawow epa nain imenareya mua unowa ekapemi efa maakikuan, ‘Maneka, is pun yia aawe. I no unuma-pa Mua Maneka opora wia maakem-miemik, sawur wia anirawap ikemik nain wia iirarem-miemik ne no unuma-pa maa miililina imenam-miemik,’ naap efa maakikuan. ²³Ne yos-ke arimaniw feenap wia maakinen, ‘Yo-ko me nia amisarem, ni eenap ekeka. Ni mua sira samora-pa ikeman nain-ke,’ naap wia maakinen.”

Koora kuowa sira erup

(Luk 6.47-49)

²⁴“Ni mua opor unowa fain efar miimap ookiman nain ni mua kema-ke. Nain feenap, mua koora kuowa naep miiwa kuap peperowa imenap

poka soopap-puap koora kuak, nain saarik. ²⁵Koora baliwep kueya ewar ipia onaiya ekapemi eka luuma iwiya nain koora me teninon. Moram koora nain peperowa iinan-pa kuak.

²⁶Ne ni mua yo opora efar miimap me ookiman nain ni mua momora, kema marewa. Nain feenap, mua koora miiw iinan-pa kuak nain saarik.

²⁷Ne ewar ipia onaiya ekapemi eka luuma iwami koora nain anu-fienami teekeya iiwawun samorarinon, naap saarik.”

²⁸⁻²⁹Aria opora nain wia maakep weesereya wi unowa o warikap ikemik nain opora wiar miimap soranemik. Moram opora wia maakek nain ona kekanowa onaiya ikua, ne wi sira amis mua suule wiemik naap weetak.

Yeesus mua mia gigir maneka saliwak

(Mak 1.40-44, Luk 5.12-14)

8 ¹Aria Yeesus ema-pa ikok oreya yakeyak maneka o ookap ikiwemik. ²Ikim-ikaiwkin mua oko-ke ookap ekapok. Mua nain mia gigir maneka wiar ikua. Ekapemi Yeesus miir onoma-pa keema muuna mikami maakek, “Maneka, nena kookalep-na eliw efa saliweya mia eliwa arinen.” ³Naap maakeya wapena tiinep o tiimami maakek, “Eliw. No sariare!” Naap maem-ikaeya napuma nain ewursow wiar sariarek. ⁴Ne mua nain maakek, “Aria no ikiwemi-na mua oko me wia maake. Wi pris wiar ikiweya mia nefar pupuk.” ⁵Ne Moses sira wuak nain wiar ookami Mua Maneka patireya nefa mauk, ‘O sariarek.’ Naap nefa mauk.”

Yeesus irakow woos mua uuwow mua wiar saliwak

(Luk 7.1-10)

⁵Aria Yeesus ikiwep Kapeneam-pa fuuneya irakow teeria woos mua-ke o wiar ekapep omawami maakek, ⁶“Maneka, yo uuwow mua-ko wapena, kepura wiar umeya koora-pa nan inep ikua, sirirowa maneka aawem-ikaiya.” ⁷Naap maeya maakek, “Eliw, yo-ko ikiwep urufinen.” ⁸Ne mua nain-ke maek, “Maneka, no unum maneka-ke, no koora efar ikiwowa nain yo mua eliwa wia. Naapeya feekeriw ikok oram oporiw maeya uuwow mua efar sariarinok. ⁹Sira-ke feenap ikua. Yo naap, yo yena iimarow mua tepak-pa wiar ikem, ne irakow teeria yo tepak-pa efar ikemik. Yo mua oko ikiwowa suuwamkun eliw ikiwep-puinon. Ne mua oko ekapowa suuwamkun ekapep-puinon. Ne yena uuwow mua uuwowa maakinen-na, eliw mauwinon.” ¹⁰Naap maeya opora nain wiar miimap kakaemi teeria maneka nain wia maakek, “Yo maken akena nia

⁸ 8.4 Wi Yuuda-ke maemik, wi mia gigir maneka wiar ikua wi nain Mua Maneka mokoka-pa tumina saarik. Naapeya sariarem naep-na pris wiar ikiwinok naemik. Wi pris-ke pupep urufap “no sariaren” naikuan-na, Mua Maneka patirap eliw ikainon naemik.

maakiyem, mua fain yo kekanowa maken akena-ke efar naiya. Ni Isrel mua kuisow feenap-ko me nia imenam, weetak akena. ¹¹Ne opora fain pun makena nia maakiyem, miiw maneka fain ama urupowa ikip ama orowa, wi mua unowa ekapep Mua Maneka pika kemena-pa ni Isrel nembesir Abraham, Aisak ne Yekop wiamiya maa enemikuan. ¹²Nain ni Isrel mua-na, ni Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain weetak, sisina-pa ikowen. Ne ikoka Mua Maneka-ke nia iirareya epa kokoma-pa ikowen. Epa neeke ikok anane sirirowa aawowen, omemi enek muuna geegenem-ikowen.” ¹³Naap wia maakep-puami mua nain maakek, “Aakisa no eliw ikiwinan, maa mauwa maen nain naap akena nefar imenarinon.” Naap maakem-ikaeya uuwow mua nain sariarek.

Yeesus napuma wia saliwak

(Mak 1.29-34, Luk 4.38-41)

¹⁴Ne aria Yeesus iikirami Pita koora wiar ikiwok. Ikiwok-na Pita emerita onak mia keenep esimsa-pa inep ikaeya urufak. ¹⁵Ne wameiya ekap wapena-pa wiar tiimak. Tiimeya napuma nain wiar sariarek. Ne iikirap maa uupomak. ¹⁶Ne urerareya mua unowa sawur wia anirawap ikemik nain Yeesus wiar pekapemik. Ne os-ke opora maemi sawur wiar iiraremi napuma pun wia saliwomakek. ¹⁷Sira naap onak nain iiriw profet Aisaiya maek nain wiar pepekerak. Opora nain feenap,

Os-ke napuma yiar iiraremi mia sirirowa aawimik nain yiar saliwia.”

(Aisaiya 53.4)

Maa baliwep kema suuwap Yeesus ookowa-ke

(Luk 9.57-60)

¹⁸Aria yakeyak maneka ekapep Yeesus warikiwkin naap wia urufap ona teeria wia maakek, “Ni ewur eka okaiwi ekeka.” ¹⁹Ekua naep onam-ikawkin sira amis mua-ke ekap maakek, “Somek mua, no epa kaaneke ikiwinan-na yos pun naap nookam-ikainen.” ²⁰Naeya maakek, “Eliw maen, nain siow asia miiw ona-pa inimik ne nepa wiena unowa onap nan inimik. Ne yo Mua Muuka-ke inow epa marew.” ²¹Naap maeya ona teeria mua kuisow iikirami maakek, “Oo Maneka, yo nookowa nain yo ikiwep owowa-pa ikok ikoka yena auwa efar umeya soopap-puap nookinen.” ²²Naeya maakek, “No yo yooke, wi umiwkin-na neeke wiam soopuk.”

Yeesus ewar maneka imenareya ifera yaruma arowak

(Mak 4.36-41, Luk 8.22-25)

²³Aria Yeesus aasa ireya ona teeria pun iramik. ²⁴Ne wi ekap eka gone-pa ariwkin ewar asia iikirami ifera kueya aasa eka taaneya bulunarekam naep onak. Ne Yeesus-na inep ikua. ²⁵Naeya ekap ifimami maakemik, “Maneka sa, i fan mesenalimik ya, yia asipe!” ²⁶Naap

maakiwkin wia maakek, “Ni moram naep karanemi keker opiman, yo kekanowa me efar kema suuwiman.” Naap wia maakep iikirami ewar kakankeya ewar puemi eka malin inek. ²⁷Ne wi naap urufap soranemi kema unu-unowa wuap wieniw aakunemi maemik, “Nee, mua fain mua kamenap nain-ke? Ewar ne ifera wia maakeya wiar miimap-puamik.”

Yeesus mua erup sawur wia iiraromak

(Mak 5.1-7, Luk 8.26-37)

²⁸Ne aria wi ekap eka pona okaiwi Gadara miiwa naimik nan fuunemik. Fuunep aasa-pa orop miiwa ekamik. Ekap Yeesus mua erup wia urufak. Wiam erup nain matmat-pa ikok o urufap ookap ekamik. Wi nain sawur-ke wia anirawap ikaiwkin riirinem-miemik. Naapeya wi mua epa nain me soomarimik. ²⁹Ne aria Yeesus farep maakemik, “Ei, Mua Maneka Muuka, mauwa yia onekam naep fan ekapon? No yia samorowa epa eewuar nefar ikua. Nain yia samorekam naep ekapon-i?” Naap maakemik. ³⁰Aria lawisiw epasia-pa waa teeria maneka epa yeem-ikemik. ³¹Ne aria wi sawur nain-ke Yeesus omawami maakemik, “No yia iirarekam naep-na yia sesekeya ikip waa teeria nain mia-pa wiar ikaiyen.” ³²Naap maakiwkin wia maakek, “Ni eenap ekeka.” Naeya wi orop ikiwemi waaya nain wia anirawamik. Naeya waa teeria nain karuw-iwami een fuura-pa oromi eka enep umurumemik. ³³Aria wi waaya nepiow mua nain naap urufap baurarep owowa ikiwomakemik. Owowa ikiwep maa imenarek nain nanaremi Yeesus mua wiam erup wia saliwak nain pun wia nanaromamik. ³⁴Ne wi owow mua naap miimap unowiya o urufowa ekapemik. Ekapep naap urufap Yeesus kame yiar piipuinok naep maakemik.

Yeesus napum mua oko saliwak

(Mak 2.1-12, Luk 5.17-26)

9 ¹Aria Yeesus ame epa nain piipupap oromi aasa irap kiiriw eka puukap epamik. Aasa-pa orop ona owowa Kapeneam urupok. ²Urupeya mua wapena kepura iiwawun wiar uumarek nain ika-pa wuap o wiar pekapemik. Ne os-ke yo kekanowa efar kema suuwimik naep mua nain maakek, “Emar, no kema tene, no pina iiwawun nefar iirarem.” ³Naap maeya wi sira amis mua papako nan ikemik nain-ke wieniw opora senam aakunemi wiam maakem-ikemik, “Mua faa, Mua Maneka firekami naap maiya.” ⁴Nain Yeesus wi kema iiriw wiar amisarek. Ne wia maakek, “Ni moram maa samora kema suuwiman? ⁵⁻⁶Opora erup fain, ‘No pina nefar iirarem,’ e ‘No iikirap soomare.’ Opora erup fain opora kain maemkun makena urufowen? Yo Mua Muuka miiwa-pa fan ikem nain pina eliw nia iirarominen. Nain ni amisareka naep feenap oniyem.” Naap maemi napum mua nain maakek, “No iikirami nena inow maa aawep

koora ikiwe!”⁷ Naap maakeya iikirap ona koora ikiwok. ⁸ Ne aria wi unowa nain naap urufap keker opap maemik, “Aa, maa faa, maa miililina akena-ke.” Naemi Mua Maneka unuma fakeramik. Moram o kekanowa naap nain mua wieya maa onimik.

Yeesus Mati u fareya ona teeria wiar arek

(Mak 2.13-17, Luk 5.27-32)

⁹ Aria Yeesus epa nain piipupap ikiwem-ikok mua oko urufak. Mua nain unuma Mati, ne o takis aawow mua-ke. O uuwow epa-pa nan pokap ikaeya urufap maakek, “Yo yooke.” Naap maakeya iikirap ookak.

¹⁰ Aria Mati koora wiar ikiwok. Ne ona teeria pun nan pokap ikok maa enem-ikemik. Ne wi takis aawow mua, ne wi pina mua pun nan wiamiya pokap maa enem-ikemik. ¹¹ Ne wi Farisi^h papako naap wia urufap Yeesus teeria wia nokaremik, “Niena somek mua nain moram wi takis aawow mua ne wi pina mua wiamiya pokap maa enimiya?” ¹² Naeya Yeesus-ke miimap wia maakek, “Mua napum marewa nain ikemika kaikow mua me wiar ikiwimik. Napum mua-ke makena, wis-ke ikemika kaikow mua wiar ikiwimik. ¹³ Ni ikiwep Mua Maneka opor ara oko maek nain kemena baliwep kema suuweka. Mua Maneka-ke maek,

‘Ni mua wia kemalep wia saliwiman nain niar kookaliyem, ne maa eneka aawep yo efa patiriman nain yo me niar kookaliyem.’

(Hosea 6.6)

Ni nain kema suuweka. Moram yo me wi mua eliwa wia aawowa nain ekapem, weetak, wi pina mua wia aawowa ekapem.”

Maa enowa emi wuowa sira nain Yeesus nokaremik

(Mak 2.18-22, Luk 5.33-39)

¹⁴ Naap ikok wi teeria Yon Baptais ookam-miemik nain-ke ekapemi Yeesus nokaremik, “I fofa pepekimep maa enowa emi wuimik, ne wi Farisi pun naap onimik. Ne moram no teeria-ke naap-ko me onimik?”

¹⁵ Naap maiwkin anian wia kaisomami maek, “Mua oko emeria aawep enuma ikaeya ona womar eliwa o wiar ekapimik nain o wameiya ikok maatarem-miawemi enowa emi wuikuan-i? Weetak. Wiimar mua nain umeya iir nain makena, maa enowa emi wuikuan.

¹⁶ Yo sira enuma feenap saarik, mia suuwowa awona pereneya konim enuma katiwa aawep iinan-pa wuap feekiya me warimik, weetak. Naap onikuan-na konim enuma katiwa wame mufep aaweya mia suuwowa perenep ikua nain iiwawun samoraranon. ¹⁷ Ne oko feenap, wain enuma meme kanima reenep kekaniya neeke me ototimik, weetak.

^h 9.11 Wi Farisi kema feenap wuamik, no pina mua wiamiya ikok maa eniminan-na nos pun pina mua arinan.

Naap onikuan-na wain enuma awowa-ke arimep mika-suuweya meme kanima nain pukinon. Ne wain nain fuinon. Ne meme kanima nain pun samorarinson. Naapeya wain enuma meme kanima enuma-pa ototimik. Nain eliw naap ikainon.”

Yeesus lotu woos mua wiipa wiar saliwak
(*Mak 5.21-43, Luk 8.41-56*)

¹⁸ Aria Yeesus opora nain wia maakem-ikaeya lotu koora woos mua-ke ekapemi keema muuna mikami maakek, “Yo wiipa aakisa akena fan efar umok. Sira eliwa nos-ke ikip wapena mia iinan-pa wiar wueya iikirinok!”
¹⁹ Naap maakeya iikirami ookap ikiwok. Ne ona teeria pun wiokap ikiwemik. ²⁰ Aria ikiwem-ikaiwkin emeria oko-ke Yeesus murarowa-pa ekami mia suuwowa wiar tiimak. Emeria nain mia akaiyarem-ikua nain mokoma ten kuisow erup. ²¹ O feenap kema suuwap konim miirfa wiar tiimak, “Mia suuwowa wiar tiiminen-na sariarinen.” Naap maek. ²² Tiimeya Yeesus kirep urufap maakek, “Aite, no me keker opa. No yena kekanowa efar naep naap onan, naep sariaren.” Naeya mia akaiyarem-ikua nain wiar weeserek.

²³ Aria Yeesus ikiwep mua nain koora-pa wiar fuunek-na wi pia fuurow mua nan pia fuuram-ikemik. Ne wi mua papako pun nan ikok aakunowa maneka aakunemi omemi nunubarem-ikemik. ²⁴ Naap wia urufap wia maakek, “Ni unowiya eenap oreka, emeria gelemuta fain me umok, weetak, inep ikua!” Naap maeya o amap-niiremik. ²⁵ Aria wi unowa oraiwkin koor kemena ikiwep emeria gelemuta nain wapena-pa opap iikirowak. Ne o iiwawun iikirami iimarek. ²⁶ Wi unow onaiya naap urufap ikiwemi meta manekiwkin owow unowa miimamik.

²⁷ Aria Yeesus owowa nain piipuap ikiwok. Ikiwem-ikaeya mua mokok opa wiam erup o fare-ookamik, “Dewit nembesir oo,ⁱ ia kemale aa!” Naap maemik. ²⁸ Yeesus ikiwemi koor kemena ikiweya wiam erup nain pun ookamik. Ne os-ke wia maakek, “Ni kema maneka naap efa wuiman-i, yo eliw nia saliwinen, naap-i?” Ne maemik, “Ae, saria naap-na!” ²⁹ Ne aria mokoka wiar tiimami wia maakek, “Ni kekanowa efar naeman, naeya niena kookaliman naap imenarinok!” ³⁰ Ne wi mokoka wiar wilinek. Ne Yeesus opor kekanowa wia maakek, “Ni ikiwemi mua oko-ko me wia maakeka.” ³¹ Naap wia maakek-na weetak, wi ikiwemi opora nain manekamik.

³² Aria Yeesus ona teeria onaiya ikiwem-ikaiwkin mua oko pekapemik. Mua nain sawur-ke anirawiwkin me aakuniya. ³³ Pekapiwkin Yeesus-ke sawur mia-pa wiar ikua nain iirareya kiiriw aakunek. Wi unowa nain

ⁱ 9.27 Yuuda-ke maemik, wia aawow mua Mesaiya nain Dewit kerekera-pa imenarinson. Mokok opa wiam erup nain Yeesus mua nain-ke naep “Dewit nembesir” naap faremik.

naap urufap soranep kakaemi maemik, “Sii, i iiriw Isrel-pa fan maa feenap nain-ko me imenareya urufam-ikemik!” ³⁴Ne aria wi Farisi-ke maemik, “Sawur wia iirariya nain wi sawur woos mua-ke kekanowa iweya maa naap oniya.”

Yeesus owow unowa wiar ikiwok

³⁵Aria Yeesus owowa unowa wiar ikiwep lotu koorapa-pa Mua Maneka opora wia wafuromam-miek. Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain wia maakemi napum sira-sira nain wia saliwam-miek. ³⁶Naap uuwami emeria mua unowa nain wia urufap manek akena wia kemalek. Moram, wi eliwa me ikemik, wi sipsip saarik wia urufow mua mareweya kema samor manekiw ikaimik. ³⁷Naap wia urufap ona teeria opora anian wia kaisomak, “Nee, manina maa enowa-ke kerew akena ikomakek, nain iwap enowa aawow mua-ke unow marew. ³⁸Naapeya ni manin onoma nokariwkin uuwow mua papako wia sesekinok.”

Yeesus mua ten kuisow erup wia pepelimok

(Mak 3.13-19, Luk 6.12-16)

10 ¹Aria Yeesus ona teeria mua ten kuisow erup wia farep uuwowa wiep wia sesekak. Wi sawur wia iiraruk, ne napuma sira-sira wia saliwuk naep wia sesekami ona kekanowa wiek. ²⁻⁴Wi aposel ten kuisow erup nain, wiena unuma feenap: Saimon, unuma oko Pita naek, ne ona weepe Andru pun, ne Sebedi muuka Yems Yon ikos, Filip, Batolomiu, Tomas, Matiu, eena takis aawow mua nain, aria Alfius muuka Yems, Tadeus, ne Saimon eena wi Rom anim onoma wia iirarinen naep onam-ikua mua nain, ne Yuudas Iskariot, os-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuinon.

Yeesus ona teeria uuwowa wia sesekak

(Mak 6.7-13, Luk 9.1-5)

⁵Aria wi teeria nain uuwowa wia sesekami feenap wia maakek, “Ni ikiwemi wi Isrel owowa muutiw wiar ikiweka, ne owow oko-ko me wiar ikiweka, ne wi Samaria owowa pun me wiar ikiweka. ⁶Wi Isrel muutiw wiar ikiweka, wi Mua Maneka piipuap sipsip saarik mesenalep ikemik. ⁷Ikiwemi opora feenap manekeka, ‘Mua Maneka pika kemena-pa nia wuwowa nain epa mamaiyarek.’ Naap wia maakeka. ⁸Ne napum mua wia saliweka, ne mua umiwkin-na wia iikiroweka, ne wi mia gigir ikemik nain wia saliweka. Wi mua inasina wia kuiwkin napumaremik nain sawur wia iirareka. Yo kekanowa fain sesa marew niem, naapeya nis pun oram wia asipeka. ⁹Ni ikiwemi maamuma maneka e gelemuta naap nain feekiya opap me ikiweka. ¹⁰Ne niena sikiw maneka me aaweka, mia suuwowa ne meren suuwowa naap nain opap me ikiweka, wapen ore

ikiweka. Ne soomarow kuuma pun me opaka. Maa muutitik nain ikoka teeria wia asipiman nain-ke nia asipikuan.

¹¹Ni owow maneka e owow gelemuta naap wiar ikiwep fuunep-na mua baliwep wia nokareka. Mua kain-ke mua eliwa ne kakeniw ikaeya-na mua nain wiar inem-ikok iir oko-pa owow oko ikiweka. ¹²Aria ni owowa wiar kererep koor a ikiwep-na mokomokoka feenap wia maakeka, ‘Ni kema eliwa ikeka,’ naap wia maakeka. ¹³Ne koor onoma nain-ke kema eliwa nia naakep nia aawemi koor-pa nia wuiwkin-na opor eliwa nain neeke makenarinon. Ne me nia aawiwkin-na opor eliwa wieman nain makena me arinok. ¹⁴Ne owowa papako e koor papako wiar fuuniwkin me nia aawiwkin-na, ne opora me nia miimiwkin-na owowa nain piipuami sira wia ofakowami kepur foma tukunep-puami ikiweka. ¹⁵Yo maken akena nia maakiyem, ikoka wia mekawow epa-pa wi pina manek akena aawikuan. Iriw wi Sodom ne Gomora pina muuta nain yoowa aawemik nain lawisiw maneka. Ne wis-ke ikoka pina muuta nain yoowa manek akena aawikuan!”

Yeesus teeria ikoka yoowa aawikuan

(Mak 13.9-13, Luk 21.12-17)

¹⁶“Ni miimeka. Yo nia sesekamkun ni sipsip saarik ikiwemi wi mua siow asia saarik ikemik nain gone-pa uwowen. Naapeya ni baliwep kema suuwap maa oneka, ne kema meliniw ikeka. ¹⁷Nain ni maa urufami ikeka, yo muuta nain mua papako-ke nia opap anim onoma wapena-pa nia wuikuan, ne oko wiena lotu koor-pa nia wuap sarua niarikuan. ¹⁸Ne nia opap opora-pa nia wuami nia pikiwep wi anim onom maneka ne owow saria wapena-pa nia wuikuan. Ne wi mokoka-pa yo opor makena nain ariman wia maakowen. Ne wi owow oko-oko mua pun opora nain wia maakowen. ¹⁹Ne aria nia opap nia amapikiwiwkin-na ni kema samorarep kema unu-unowa me wueka, ‘opora kamenap maiyen,’ naap me maeka. ²⁰Moram ikoka niena kema-pa opora imenap me aakunowen, weetak. Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema niem-ikaeya aakunowen.

²¹Ne ikoka yo muuta nain mua oko-ke weepe e wiamun opap pikiweya ifakimikuan. Ne wiawi pun wiena muuka sira naap onikuan, ne muuka wiipa-ke wiena onak wiawi sira naap wia onikuan. ²²Ne yo muuta nain mua papako-ke kema nia iririmem-ikaikuan. Ne mua kain-ke kekanep ikaiya nain ikoka miiwa fain weeserow epa-pa Mua Maneka-ke nia aaweya eliw ikowen. ²³Ne ni owow oko-pa ikaiwkin nia samoriwkin-na bauraremi owow oko ikiweka. Yo maken akena nia maakiyem, ni ikiwemi Isrel miiwa fain owow unowa me weeser-wuowa ikaiwkin yo Mua Muuka nainiw ekapinen.

²⁴Ne aria suule takira ona somek mua tepak-pa wiar ikaiya. Ne uwow mua ona saria tepak-pa wiar ikaiya, o iinan me irinon. Suule takira

uuwowa balisow oninon-na os pun ona somek mua pepekiw ikainon. Ne sira naapiw uuwow mua uuwowa balisow oninon-na ona saria pepekiw ikainon. ²⁵Aria yo sira eliwa oniyem, nain wi sawur samora Belsebul^j efa naimik. Naeya ni yena teeria-pa ikeman nain pun opor samora nia maakemi samor akena nia onikuan.”

Mua Maneka waisow muuta keker opowa-ke ikua
(Luk 12.2-9,51-53, 14.26-27)

²⁶“Naapeya ni me wia keker opaka. Moram maa kokotap-puamik nain ikoka ariman arinon, ne maa kokot ikua nain ikoka mua unowa amisarikuan. ²⁷Maa mauwa uura kokot nia maakem nain arimaniw maeka, ne maa mauwa ifan onoma-pa nia maakem nain epa maneka-pa iimarep manekiw maeka. ²⁸Wi mua nia ifakimimik nain mia muutiw niar ifakimimik, ne kukusa niar ifakimowa nain me pepeki. Naapeya me wia keker opaka. Ni Mua Maneka ona waisow muuta keker opaka, moram o waisow mia ne kukusa eliw mukuna-pa niar wuinon. ²⁹Ni kema suuweka, nepa fiir maa oram nain maamuma gelemuta wuap aawimik. Nain niena Niawi-ke maa nain kakaltam-ikaiya, o me mainon-na kuisow fuluw me orainon, weetak. ³⁰Nis pun naap baliwep nia kakaltam-ikaiya, naeya niena ikiwos afif onoma kui-kuisow iiriw niar tuunap-puak. ³¹Naapeya me wia keker opaka, moram nepa unowa nain maa oram-ke, ne nis-ke makena, nia kema suuwap nia kookal-afuriya. ³²Naapeya o mua yo yookami mua unowa mokok epa-pa wame wuinon-na yos pun ikoka owow iinan yena Auwa mokok epa-pa o unuma arimaniw unufinen. ³³Ne mua-ko mua unowa mokoka-pa mikikira yiinon-na yena Auwa mokok epa-pa o naap oninen.

³⁴Ni kema naap me wueka, yo ni miiw mua pokow eliwa nia pekapomam, naap me maeka, weetak. Yo ekapem fain ikoka irakowa niar imenarion. ³⁵Naep yo muuta nain niam fo-fookowen. Feenap, ikoka muuka-ke ona wiawi iiwuarion. Wiipa-ke ona onak iiwuarion, ne wamekua-ke ona mua onak iiwuarion. ³⁶Aria mua ona teeria kakeniw-ke o iiwuarikuan. ³⁷O mua ona onak wiawi manek akena wia kookalemi yo manek akena me efa kookaliya nain yo teeria-pa me efar ikainon. Ne o mua ona muuka wiipa manek akena wia kookalemi yo manek akena me efa kookaliya nain pun yo teeria-pa me efar ikainon. ³⁸Ne o mua ona nomokow moke me akuawep yookinon-na, yo teeria-pa me efar ikainon. ³⁹Aria o mua miiwa-pa feeke ona mia kookalowa weeserowinon-na, iiwawun mesenalion. Ne o mua miiwa-pa feeke yo muuta nain pokow eliwa me aawinon-na ikoka owow iinan-pa Mua Maneka wameiya ikainon.”

^j 10.25 Belsebul Satan unuma oko-ke.

Wi Yeesus teeria sira eliwa wia onimik nain kiripowa wiar ikainon
(Mak 9.41)

⁴⁰“Ni sira eliwa nia onimik nain yos pun sira eliwa efa onimik wia maiyem. Neemi yo sira eliwa efa onami Auwa eena efa sesekak nain pun sira eliwa onimik. ⁴¹Mua oko-ko mainon, fain Mua Maneka profet-ke, naap wia naemi sira eliwa wia onimik nain ikoka Mua Maneka ona profet nain saliwami wis pun sira naap wia saliwonon. Ne mua oko-ko mainon, fain mua kakeniw-ke, naap maemi sira eliwa wia onimik. Nain ikoka Mua Maneka-ke mua kakeniw nain wia saliwami mua nain pun sira naap saliwonon. ⁴²Maken akena, mua ‘O Yeesus teeria-ke’ nefa naep eka dabela-ko nenakiya nain mua nain ikoka kiripowa wiar ikainon.”

Yeesus Yon Baptais opora maek
(Luk 7.18-35)

11 ¹Aria Yeesus ona teeria uwowa wia sesekami opor amisa wiep-puami wia piipup kame nain soomarek. Owow unowa nain wiar soomaremi Mua Maneka opora wia wafuromami wia maakem-miek. ²Ne iir nain Yon Baptais kora ekap ikok Yeesus Krai maa unowa onomakek nain meta wiar miimak. Naeya ona teeria wia sesekeya Yeesus wiar ekapemik. ³Ekapap fuunep maakemik, “Mua Maneka mua sesekowa maek nain makena nos-i e mua oko nan ikua, i nain arewiyen?” ⁴Naeya wia maakek, “Ni kirep ikiwemi Yon maakeka, maa mauwa urufaman nain ne miimaman nain maakeka. ⁵Feenap, wi mua mokok opa nainiw maa urufimik, wi paara opap ikemik nain kiiriw soomarimik, wi mua mia gigir mane-maneka ikemik nain pun sariarimik, aria wi ifan kuowa kiiriw opora miimimik ne wi umiwkin wia iikirowiyem. Ne wi mua oram nain opor eliwa wia maakemkun miimimik. ⁶Aria wi mua, yo kema me efa mika-kofimik nain wi kema eliw ikaikuan.”

⁷Aria teeria nain ikiwiwkin Yeesus-ke Yon maemi yakeyak maneka feenap wia maakek, “Ni iiriw epa asia nomon manekiw nan ikiweman nain, maa mauwa urufowa ikiweman? Ewar-ke sukuwka ifa wuunoweya kiri-kiriya nain urufowa ikiweman-i? Weetak. ⁸Nain ni maa mauwa urufowa ikiweman? Mua oko mia suuwow eliwa wuiya nain urufowa ikiweman-i? Nain pun weetak, wi mua bala ele-eliwa wuimik nain owow saria maneka kora-pa wiar ikaimik. ⁹Nain ni maa mauwa urufowa ikiweman? Profet oko-ko urufu naep ikiweman-i? Aa, pepe. Yo makena nia maakiyem, o profet-ke, nain wi profet unowa wia nomakek. ¹⁰Iiriw Mua Maneka opora siisimep-puamik nain mua makena naneka. Mua Maneka-ke o naep muuka maakek,

o miime, ikoka sesel mua oko sesekinen. Ne os-ke miimep ikiwemi
no era eepominon.’ (Malakai 3.10)

¹¹Yo feenap maken akena nia maakiyem, makena, mua unowa miiwa-pa imenaremik nain Yon Baptais-ke wia nomakek. Nain wi Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikemik nain wi mua oram akena nain-ke o nomakikuan.

¹²Aria Yon opora wia maakem-miek ara nain ekapep aakisa ara fan, wi mua samora ne kekanowa-ke Mua Maneka pika wiar teeku naep onimik. Ne mua samora-ke irakowa purupimik. ¹³Wi iiriw profet unowa nain opora kuisow nainiw ookam-ikaiwkin ikaiwkin Yon imenarek. Ne Moses sira wuomakek nain pun opora kuisow nainiw mikap maek. Ne aakisa epa nain imenarek. ¹⁴Iiriw wi profet oko Elaiya saarik imenarion, naap maem-ikemik nain Yon nanek. Ni opora nain makena naowen-i e weetak, nain niena maa-ke. ¹⁵Ni ifana onaiya ikok-na baliwep miimap kema suuweka!

¹⁶Nain wi aakis teeria fain maa mauwa maemi sira wiar pepekiminen? Wi teeria faa, wi takir galagala saarik. Feenap, owow uruma-pa pokap ikok teeria oko-ke teeria oko wia faremi maimik, ¹⁷'I pia nia fuuromamkun ni ufowa miatiniman. Ne salel awemkun ni me omomiman,' naap wiam maimik. Wis pun naap ikemik. ¹⁸Iiriw Yon fan ikua nain maa enowa ne eka kekanowa enowa emi wuam-ikua. Naeya wis-ke maemik, 'Sawur-ke mia-pa wiar ikua aa,' naap maemik. ¹⁹Ne aakisa yo Mua Muuka ekapep maa enowa ne eka enowa emi me yame wuamkun efa maimik, 'Nee, mua faa, maa enow masia, eka erua. Ne wi takis aawow mua ne wi pina mua womar-ke.' Naap efa tuunimik. Nain wi eena Mua Maneka amisa wiar aawimik, wi nain-ke ariman wiar wuami wia ofakowikuan, amisa nain maken akena-ke."

Wi Yeesus opora me wiar opimik nain kema samorarek
(Luk 10.13-15)

²⁰Aria wi owowa iiriw Yeesus-ke owowa-pa wiar ikok maa miililina onam-miek nain urufap kema kirep sira samora me piipuamik. Naapeya wia amukaremi maek, ²¹"Aa nefa komarka, ni Korasin ne ni Betsaida, ikoka yoowa aawowen. Yo iiriw ni niar ikok maa miililina nia ofakowam-ikemkun kema me kireman. Nain yo ikip Taiya ne Saidon-pa onekam-na wi iiriw kema kirekamik, pina onamik muuta nain konim irina ainep foma yakiep ikekamik. ²²Yo maken akena nia maakiyem, ikoka Mua Maneka ni sira samora nain nia mekawow epa-pa neeke ni pina maneka aawowen, ne wi Taiya ne Saidon pina maneka me aawikuan. ²³Aria ni Kapeneam, ni niam purupep iinan-pa niam wuau naep-i? Me pepek. Mua Maneka-ke mukuna-pa nia wafurion. Moram iiriw maa miililina ni niar ikok onam-ikem, nain ni urufap kema me kireman. Nain iiriw Sodom-pa onekam-na wi kema kiriwkin owowa me mesenalekak, naap ikaeya epa fain epekak. ²⁴Nain yo feenap nia maakiyem, ikoka Mua Maneka nia

mekawow epa-pa neeke wi yoowa maneka me aawikuan, ne nis-ke yoowa maneka aawowen.”

Yeesus wiar ikok kema eliwa aawowa-ke
(Luk 10.21-22)

²⁵Ne iir nain Yeesus-ke opora kerewa maek, “O Auwa, owow iinan ne miiwa fain onoma nos, yo sira eliwa nefa naiyem. Moram, maa unowa kokot ikua nain wi mua kema ne amis onaiya ikemik nain me wia ofakowan, ne wi mua takir kema saarik ikemik nain wia ofakowan. ²⁶Makena, Auwa, sira naap nain nena kookalowa-pa onan. ²⁷Maa unowa yena Auwa-ke yo wapena-pa efar wuak. Mua kuisow Mua Maneka Muuka me wiar amisarek, Auwa ona waisow Muuka amisarek. Ne mua kuisow yo Auwa me efar amisarek, ne yo o Muuka-ke yaisow amisarem. Ne yo yena kookalep yena Auwa mua papako wia ofakowamkun amisarikuan.

²⁸Ni mua unowa uuwow yoowa opiman nain ne kema pinarep ikeman nain yo efar ekapeka, ne yos-ke kema sonom eliwa niinen. ²⁹Moram yo yaisow mua kema sonom eliwa ne yo yena yame poraiyem, naapeya yo efar ekapep efamiya ikok yo sira efar aaweke, naeya ni kema eliwa imenowen. ³⁰Moram yo uuwowa niemkun akuawiman nain yoowa marew. Ne ni akuwisa-pa niar wuiyem nain pun yoowa marew.”

Yeesus Sabat fofa-pa uuwowa maek
(Mak 2.23-28, Luk 6.1-5)

12 ¹Aria iir oko-pa Sabat fofa-pa Yeesus ona teeria unow onaiya wit manin gone erepuma-pa wiar ikiwemik. Ikiwem-ikok ona teeria-ke wuailep wit makena wiar piitap aawep enim-ikiwem-ikemik. ²Naap oniwkin wi Farisi-ke wia urufap Yeesus maakemik, “Ei, no urufe, no teeria fain i Sabat fofa-pa maa me onowa nain^k onap sira manek akena nain yiar puukamik!” ³Ne wia maakek, “Ni naap yia maiman. Nain iiriw yiena nembesir Dewit sira onak nain Mua Maneka opora-pa siisimep-puamik. Ni nain me-ko urufaman-i? Ona teeria onaiya ikim-ikok wuailemik. ⁴Ne Mua Maneka lotu koora wiar ikiwep emer ikowa Mua Maneka patirimik nain wiar aawep enemik. Emer ikowa nain wi pris muutiw enimimik ne mua oro-oram wia. Nain wis-ke wiar aawep enemik. Wi sira puukamik, naap-ko wia maemik-i? ⁵Ne ni, Moses sira wuomakek nain me wiar urufaman-i? Feenap, Sabat fofa-pa maa me uuwowa nain wi pris-ke tempel koora-pa maa eneka paemi Mua Maneka patirami Sabat sira nain puukimik, nain wi pina onaiya ikemik me

^k 12.2 Moses sira oko wuak nain feenap, Sabat fofa-pa uuwowa emi. Ne wi Farisi-ke maemik, wi eena wit makena piitap wapena-pa firirimep enemik nain, nain uuwowa-ke, naapeya sira puukamik.

wia naiman. ⁶Naapeya yo feenap mainen, makena, tempel kooraa maa maneka-ke, nain mua kuisow fan ikua nain tempel kooraa nomakek. ⁷Aria Mua Maneka-ke opora feenap maek,

‘Ni mua wia kemalowa sira nain kookaliyem. Ne maa eneka-pa efa patiriman nain me niar kookaliyem.’ *(Hosea 6.6)*

Ni opora fain kemena aawekaman-na wi mua sira me puukimik nain oram enuma me wia samorekaman. ⁸Yo Mua Muuka-ke Sabat sira unowa urufiyem.”

Yeesus mua wapena umok nain saliwak

(Mak 3.1-6, Luk 6.6-11)

⁹Aria Yeesus epa nain piipup ikiwemi lotu kooraa oko wiar urupok. ¹⁰Ne mua oko, wapen okaiwi kuisow wiar samorarep paara opap ikua nain pun nan ikua. Ne wi Farisi-ke Yeesus opora-pa wuau naep nokaremik, “Napum mua Sabat fofa-pa wia saliwimik nain sira Moses wuomakek nain yiar puukimik-i e weetak?” ¹¹Naap nokariwkin os-ke feenap wia maakek, “Aria ni mua Sabat fofa-pa sipsip kuisow miiw ona-pa niar orainon-na kamenap onowen? Sipsip nain akupap me aawowen-i? ¹²Ni kema suuweka, sipsip maa maneka-ki e mua maa maneka-ke? Naapeya Sabat fofa-pa mua wia asipowa nain sira eliwa.” ¹³Naap wia maakep-puami mua nain maakek, “No wapena tiine.” Naap maakeya wapena fakerap tiinep sariaremi wapena okaiwi saarik ikua. ¹⁴Ne aria wi Farisi naap urufap ikiwemik. Ikiwemi aakunemik, o kamenap onap ifakimiyen naemik.

Mua Maneka ona uuwow mua

¹⁵Aria Yeesus ifakimowa maemik nain ona miimap owowa nain piipup owow oko ikiwok. Ne wi emeria mua unow onaiya ookamik. Naeya wi mua napuma wia saliweya sariaremik. ¹⁶Ne opora kekanowa feenap wia maakek, “Ni ikiwemi yo meta me efa manekeka.” ¹⁷Naap wia maakek nain iiriw Mua Maneka-ke ona profet Aisaiya maakek nain naap pepek erak. Feenap,

¹⁸“Mua faa yena uuwow mua-ke, yena iiriw eena pepekimep-puam nain-ke. Yena kema muneka, o waisow yo kema fufurariyem. Ne yena Ewar nain o sesekomamkun miiw unowa fain kakeniw ikowa sira manekap wia maakinon.

¹⁹O me riirinemi farem-miawinon. Era-pa opora mane-maneka aakuneya me wiar miimikuan.

²⁰Wi mua kekanowa marewa nain me wia samorinon, ne wi mua iiwawun kua-pa ikemik nain me wia samorowa, wia aawinon. Naap oni-ikim-ikaeya kakeniw ikowa sira miiwa fain epa aawinon.

²¹Ne aria wi miiw emeria mua o waisow opora wiar opiwkin o unuma-pa eliwa ikaikuan.” *(Aisaiya 42.1-4)*

Mua Maneka-ke naap maek.

Yeesus o Belsebul-ke naemik
(Mak 3.20-30, Luk 11.14-23 ne 12.10)

²² Aria Yeesus nan ikaeya mua oko mokok opa ne opaimika pun uumarek nain wiar amapekapemik. Mua nain sawur-ke anirawiwkin naap arek. Amapekapiwkin saliweya aakisa kuisow aakunemi maa urufak. ²³ Wi teeria maneka nain naap urufap soranep kakaemi wi-wieniwi wiam nokaremi maemik, “Nee, mua fain Dewit muuka nain-ki e kamenion?” ²⁴ Nain wi Farisi-ke miimap maemik, “Mua fain sawur woos mua Belsebul-ke kekanowa iweya sawur wia iirariya.” ²⁵ Aria Yeesus wi kema nain wiar amisarep wia maakek, “Ni naap efa maeman nain fain kema suuweka, owow oko wi-wieniwi wiam fookap irakikuan-na owowa onaiya iiwawun samorarikuan. Ne owowa kuisow mua wiam fookap irakikuan-na kekanep me ikaikuan. Weetak. Ne kerekera pun naap. ²⁶ Naapeya Satan pun sira naap, sawur wia iirarinon-na aa, ona teeria wameiya irakek naiyen. Ne wi kamenap kekanep ikaikuan?”

²⁷ Aria yo Belsebul-ke kekanowa yieya sawur wia iirariyem, naap efa maiman-i? Nain makeniya-na niena teeria sawur wia iirarimik nain mua naareke kekanowa wieya naap onimik? Ikoka wis-ke naap onami ariman wuikuan, ni opora me makena-ke. ²⁸ Ne yo Mua Maneka Ewar Eliwa-ke efa kekanoweya sawur wia iirariyem, ni naap efa maep-na amisarowen, Mua Maneka ona pika kemena-pa nia wuowa epa fan imenarek.

²⁹ Aria feenap saarik. Mua oko mua kekanowa maa unowa wiar aawekam naep mokomokoka kooro wiar ikiwep kekanowa wiar nomakep opap kaikap-puap maa unowa eliw wiar aawinon. Kekanova me wiar nomakinon-na weetak.

³⁰ Mua eena yo efamiya me ikua nain yo iiwua-ke. Ne mua eena yo efamiya me uuwami mua me wia fiirimiya nain wia fafarumeya pukikuan. ³¹ Naapeya nia maakiyem, pina unowa onimik ne Mua Maneka opora firekimik nain, pina wasirkikuan-na pina nain wiar iirarinon. Nain opora aakunemi Mua Maneka Ewar Eliwa firekimik nain pina nain me wiar iirarinon. ³² Wi mua yo Mua Muuka efa firekami opora-ko onikuan-na Mua Maneka-ke pina nain wiar iirarinon. Ne wi Ewar Eliwa firekowa opora onikuan-na Mua Maneka-ke pina nain me wiar iirarinon. Pina anane naap wiar ikainon.” Naap wia maakek.

Mua sira kamenap ikua, ona opora pun naap
(Luk 6.43-45)

³³ Ne opora oko feenap wia maakek, “Ni nomokowa urufap maiman, ‘Nomokowa eliwa, makena pun eliwa. Ne nomokowa samora makena pun samora. Naapeya nomokowa makena urufap amisaremik.’ ³⁴ Ni

faa, ifa samora upowa-ke. Ni kamenap onap-ko opor eliwa aakunowen. Moram ni kema-pa sira samora niar taanep ikua. Maa unowa kema-pa ikaeya opaimika-pa kosiep oraiya. ³⁵Mua eliwa ona kema-pa opor eliwa imeniya, ne mua samora ona kema-pa opor samora imeniya. ³⁶Naapeya ni feenap amisareka, wiimar Mua Maneka nia mekawow epa-pa ni mua kema me suuwowa opor samora aakuniman nain pina aawowen. ³⁷Moram niena opor samora-pa maa anima-pa niam wuowen, ne niena opor eliwa aakunowa-pa epa eliwa aawowen.” Naap maek.

Maa miililina naiwkin Yeesus-ke weetak naek
(Mak 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸Naap ikok wi sira amis mua ne wi Farisi-ke Yeesus maakemik, “Somek mua, no maa miililina-ko oneya nefar urufiyen.” ³⁹Ne wia maakek, “Ni aakis teeria fain emina kekanep Mua Maneka piipuaman, ne maa miililina-ko yia ofakoweya urufiyen naap maiman-i? Weetak, yo maa me oninen. Ni iiriw profet Yoona kamenap arek nain kema suuwap ileneka. ⁴⁰Iiriw akena Yoona mera urom tepak-pa ikaeya fofa arow. Ne ikoka Mua Muuka pun sira naap, fofa arow eruw tepak-pa ikainon. ⁴¹Ne wiimar Mua Maneka nia mekawow epa-pa wi Niniwe-ke iikirap pina ariman niar wuikuan. Moram, wi iiriw pina onam-ikaiwkin Yoona-ke wiar ikiwep opora manekap wia maakeya miimap kema kiremik. Ne aakisa mua kuisow fan ikua fain-ke o nomakek. Nain o opora nia maakiya nain ni me miimap kema me kiriman. ⁴²Ne iir nain pun Seba woos emer-ia-ke iikirap ni teeria fain pina ariman niar wuinon. Moram, o iiriw owow saria Solomon amis maneka ne opor eliwa wiar miimekam naep epasia akena-pa ekapok. Ne aakisa mua fan ikua fain-ke Solomon amis maneka wiar nomakek. Nain ni opora me wiar miimiman.”

Sawur wia iirariwkin kiiriw ekapemik
(Luk 11.24-26)

⁴³Yeesus kiiriw maek, “Aria sawur mua oko mia-pa wiar ikok oromi epa reenowa ikiwep uurarow epa enuma akupam-miawinon. ⁴⁴Epa me imeninon-na kema-pa feenap mainon, ‘Yo kirep yena epa awona nainiw iwinen.’ Naap maep kiiriw ekapep ona epa awona nain urufinon-na koor kemena gerenek maneka ikua, maa sakua marew. ⁴⁵Naap urufap kiiriw nainiw ikiwep sawur samor akena ikur okaiwi-pa erup wia aawep ekapep neeke taanikuan. Naeya iiriw mua nain lawisiw samora ikua, ne ikoka iiwawun samorarinon. Ne ni teeria fain pun naap niar imenarinon,” naap wia maakek.

Yeesus onak ne wiamun teeria o akupamik
(Mak 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶Aria Yeesus-ke teeria maneka nain wiamiya aakunem-ikaeya ona wiamun ne onak naap ekapemik. Owaruma-pa ikok i wameiya-ko

aakuniyen naep wia maakemik. ⁴⁷Naeya mua oko-ke wia urufap Yeesus maakek, “Nena neene ne niamun unowa owaruma-pa ikok no nefa maimik.” ⁴⁸Ne mua nain maakek, “Naarew ame yena aite ne aamun unowa-ke?” ⁴⁹Naap maep ona teeria wiamiya ikua nain wapen miira wia mik-ikiwemi maek, “Ni unowa fain yena aite ne yena aamun-ke. ⁵⁰Mua eena yena Auwa owow iinan-pa ikua nain kookalowa wiar ookimik nain yena aite, yena eker a ne yena aamun unowa-ke.”

Manin uuwowa arekin opora-ke

(Mak 4.1-9, Luk 8.4-8)

13 ¹Aria fofa kuisow nainiw Yeesus koor a piipup orop eka saawirinowa ikiwep pona-pa pokap ikua. ²Ne o ookap warikamik nain mua unow akena. Naapeya orop aasa irap pokap ikok opora wafuramik. Ne yakeyak nain saa-pa iimarep ikok opora wiar miimam-ikemik. ³O maa unow akena aakunemi arekin oporiw wia maakem-ikua. Feenap maek, “Aria iir oko-pa mua oko manina ikiwep maa makena fi-fien-ikiwok. ⁴Fi-fien-ikiwem-ikaeya makena papako era-pa oromakek nain nepa-ke enek. ⁵Ne papako nomon miiwa-pa oromakek nain baliwep me eliwerek. Ne ewur akena opa urupok, nain miiwa mareweya fiira miiw tepak me iwak. ⁶Nomon miiwa pun fiira kerewa me orok, ne ama-ke kuumeya iiwawun ififaromakek. ⁷Ne makena papako sipir unowa-pa oromakek nain sipira-ke arimemi muok. ⁸Ne papako miiw eliwa-pa oromakek nain-ke baliwep arimemi makena eliwa wuomakek. Papako eliw akena makenarep pinarep segulalep ikomakek, papako lawisiw eliwa makenarek. Ne papako orena wuomakek, makena naap wuiya. ⁹Ni ifan onaiya ikok-na opora fain kema wuepeka!”

Yeesus teeria-ke arekin opora kemena nokaremik

(Mak 4.10-12, Luk 8.9-10)

¹⁰Ne aria Yeesus ona teeria-ke ekapep nokaremik, “No moram anane opor unowa wia maakemi arekin opora wia maakin?” ¹¹Ne wia maakek, “Mua Maneka pika kemena wiar ikowa opora nain kokot ikua nain ni yena teeriaiya opora fookap nia maakem, ne wi unowa weetak. ¹²Naapeya o mua Mua Maneka kema suuwowa kekanow akena kema suuwiya nain Mua Maneka-ke amis maneka iwinon. Ne o mua kema suuwowa kekanowa me opiya nain Mua Maneka-ke amis gelemuta wiar ikua nain iiwawun wiar iirarinon. ¹³Yo arekin oporiw wia maakiyem, nain moram, wi maa-ko urufowa urufimik ne ifana maa miimowa miimimik nain kema-ke me suuwimik. ¹⁴Naapeya opora iiriw Mua Maneka ona profet Aisaiya opora maakek nain wiar pepok erak, feenap, “No ikiwep feenap wia maake, “Makena akena, ni teeria fain opora miimowa miimowen, nain kema me suuwowen, ne mokoka maa urufowa urufowen, nain kema-ke me pukowen,” naap wia maake.

15 Moram wi teeria fain kema marew ne ifan otota ofomap ikemik, mokoka oparep ikomakemik. Naapeya maa me urufimik. Nain wiena mokoka-ke maa urufekamik ne ifana-ke maa miimekamik-na, ne maa kema suuwap kema kirekamik-na aa eliw, yo wia saliwekam.’ (Aisaiya 6.9-10)

Mua Maneka-ke naap maek. 16 Naapeya nia maakiyem, ni maa urufiman ne ifana maa miimiman nain kemelam-ikeka! 17 Maken akena nia maakiyem, ni aakisa maa urufomakiman nain iiriw wi Mua Maneka profet ne wi mua kakeniw ikemik nain urufowa manek akena kookalemik, nain me urufamik. Ne ni opora miimiman nain wi miimowa manek akena kookalemik, nain me miimamik.”

Yeesus arekin opora nain kemena fookap wia maakek
(Mak 4.13-20, Luk 8.11-15)

18 “Aakisa ni mua eena manina-pa maa makena fi-fienomakek nain kemena maemkun miimeka. 19 Feenap, maa makena eena era-pa oromakek nain feenap, wi mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa opora wiar miimami kemena me aawimik nain Satan-ke opor eliya kema-pa wiar ikaiya nain wiar iirarinon. 20 Maa makena nomon miiwapa oromakek nain feenap, wi mua eena Mua Maneka opora wiar miimap kookalemi kemelimik. 21 Nain wi kema-pa me wuiwkin epa ekow marew, ne opor nain ookowa muuta nain pina ne opora-ke wia aaweya, ewuriw akena piipuimik. 22 Ne maa makena sipir unowa-pa oromakek nain feenap, wi mua opora miimimik nain kema-pa wiar ikaiya. Nain wiena miiw maa unowa firimowa nain kema iikirap Mua Maneka opora nain kema-pa kekanowa me wiar opimik. Naeya maa makena me wiar urufimik. 23 Ne maa makena miiw eliya-pa oromakek nain feenap, wi mua eena opora miimap opa-afurami baliwep ookimik. Papako makena unow akena wuiya, ne papako lawisiw unowa wuiya, ne papako oro-orena wuiya. Naapeya wi mua nain uuwowa pun naap.” Naap wia maakek.

Sira eliya ne sira samora wiam ookowap ikemik

24 Aria Yeesus kiiriw naapiw arekin opora oko wiemi feenap wia maakek, “Wi mua Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa feenap saarik. Mua oko maa makena aawep manina-pa fi-fienak. 25 Uuwap ekapep owowa-pa ikaeya uura ona iiwua mua-ke ekapep sipir samor wowosa nain aawep manina-pa wiar fi-fien-iraparep-puami ikiwok. 26 Ne naap ikok maa eliya nain eliwaremi makena wuak ne sipir samora nain pun feekiya eliwarek. 27 Ne uuwow mua-ke naap urufap ikiwep manin mua nain maakemik, ‘Saria, no nena maa makena eliya fi-fienan nefa naemik. Nain sira kamenap naep sipira samora nain maa enowa bilik

eliwaromakek noma?’ ²⁸Ne wia maakek, ‘Yo efa iiwuarow mua-ke naap efa onak.’ Ne maakemik, ‘Naapeya-na ikiwep sipira perekiyen-i?’ ²⁹Ne wia maakek, ‘Weetak, naap ikainok. Oko sipira nain perekami maa enowa opa feekiya perekowen. ³⁰Ere-erup naap ikok ariminok. Ne ikoka maa makena aawowa epa nain epeya uuwow mua feenap wia maakinen, ‘Sipira samora nain kiikir perekap purekap kuumeka. Aria naap onap-puap maa enowa muutiw fiirimep pikiwep yena enow koora-pa sepa wueka.’”

Nomokowa mastet makena arekin opora-ke
(Mak 4.30-34, Luk 13.18-21)

³¹Ne aria Yeesus kiiriw nainiw arekin opora oko wia iromami wia maakek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekiwkin teeria manekariya nain feenap saarik, mua oko nomokowa mastet makena mumua aawep manina-pa isakek. ³²Nomokowa papako mumua gelemutitik ikomakek, ne mastet mumua nain gelemutitik oram. Nain pia arimowa-ke manin maa muutitik nomakek. Nomokowa nain arimemi eke-ekeka wueya nepa-ke ekapep ekeka-pa unowa aawimik.”

³³Naap wia maakep-puami arekin opora oko wia iromami feenap wia maakek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekiwkin teeria manekariya nain feenap, emeria oko yis aawep inasin emera onaiya kiripap nan wuap-pueya iiwawun arimiya.” Naap maek.

³⁴Aria opor unowa nain wia maakemi opor makena kemena fookap me wia maakem-ikua. Oram anian wia kaisomak. ³⁵Sira naap onak nain iiriw profet oko-ke opora maek nain makena akena wiar imenarek. Opora feenap,

“Yo opora maemi arekin oporiw nia iromiyem. Maa unowa iiriw miiwa fain imenaremi maa kokot ikua nain arekin oporiw iriyem.”
(Someka 78.2)

³⁶Aria Yeesus opora wia maakep-puap koora ikiwok. Ne ona teeria-ke ookap ikiwemi maakemik, “No arekin opora wia iromami wia maaken. Sipira manina-pa eliwarek nain aakisa i kemena fookap yia maake.”

³⁷Naeya wia maakek, “Mua maa makena eliwa manina-pa fi-fienak nain Mua Muuka ona, ³⁸ne manina nain miiw maneka fain maem. Maa makena eliwa nain wi emeria mua Mua Maneka opora wiar ookimik nain wia maem. Ne sipir samora nain wi mua sira samora onimik nain wia maem. ³⁹Mua eena sipir samora wowosa manina-pa wafurak nain Satan. Ne wit makena aawow epa nain miiwa fain weeserow epa, ne wi uuwow mua wia maem nain wi ensel. ⁴⁰Aria sipir samora fiirimep mukuna-pa kuumowa maem nain miiwa fain weeserow epa-pa neeke sira nain imenarion. ⁴¹⁻⁴²Wi mua, mua papako wia peeskimiwkin sira samora-pa wakimik nain, ne wi mua sira samora onimik nain Mua Muuka-ke ona

ensel wia sesekeya wia fiirimep mukuna anane naap ikaiya neeke wia wafuriwkin omemi enek muuna geegenem-ikaikuan. ⁴³Ne aria wi mua kakeniw ikemik nain-ke Auwa Mua Maneka owowa-pa o wameiya-pa ikok ama parina saarik pariniya ikaikuan. Aria ni ifan onaiya ikok-na opora fain miimap kema wueka! ⁴⁴Aria Mua Maneka pika kemena wiar ekowa kookalowa nain feenap saarik. Maa eliw akena miiw tepak-pa ikua. Ne mua oko-ke miiwa kuap imenap kiiriw soopak. Ne manek akena kemelami ikiwok. Ikiwemi ona maa unowa wiar ikua naap iiwawun sesekap maamuma aawep ekapemi miiw ara nain wiar sesenarek.

⁴⁵Ne Mua Maneka pika kemena wiar ekowa kookalowa nain pun feenap saarik. Mua oko omod onoma¹ eliwa nain sesenarekam naep akupam-miek. ⁴⁶Akupam-miok eliw akena kuisow imenap ikiwemi ona maa unowa sesekap maamuma iiwawun aawep omod onoma nain sesenarek.

⁴⁷Aria Mua Maneka pika kemena wiar ekowa sira oko pun feenap saarik, mera sia ifera-pa wafurap mera sira-sira unowa aawimik. ⁴⁸Sia wafurap mera iwap taaneya mufep purupep pona-pa pokap ikok mera mekawimik. Mekawap mera eliwa tel-pa iparimik ne samora wafurimik. ⁴⁹⁻⁵⁰Ne ikoka miiwa fain weeserow epa-pa sira naap akena imenarinon. Wi ensel-ke orop emeria mua wia mekawap wi mua samora wia fiirimep mukuna neeke wia wafuriwkin omemi wiena enek muuna geegenem-ikaikuan. Ne mua kakeniw ikemik nain eliw ikaikuan.” ⁵¹Naap wia maakep weesereya wia nokarek, “Opora nia maakem fain ni-ko kema aaweman-i e weetak?” Ne maemik, “Ae, i kema aawemik.” ⁵²Ne wia maakek, “Sira naapeya-na wi sira amis mua Mua Maneka pika kemena wiar ekap sira unowa baliwep paayar-afurak nain o mua fain saarik oninon. O eena koor onoma mua ona maa eliw awona enuma onaiya aaporop epa maneka-pa wuap wia ofakowinon.”

Yeesus ona owow mua-ke iiraremik

(Mak 6.1-6, Luk 4.16-30)

⁵³Aria Yeesus arekin opora nain wia maakep-puap wia piipuap ona owowa ikiwok. ⁵⁴Ikiwep nan ikok lotu koor-pa Mua Maneka opora suule wia onam-ikua. Ne wi opora naap miimap soranemi maemik, “O amis maneka naap nain kaanek aawok? Ne maa miililina onomakiya faa, naareke kekanowa iweya naap oniya noma? ⁵⁵I amisaremik, ona wiawi koor kuow mua-ke ne ona onak Maria. Ne ona wiamun unowa Yems, Yosep, Saimon ne Yuudas, wi nanemik. ⁵⁶Ne ona wekera unowa owowa fan-pariw ikemik. Nain o amisa fain kaaneke aawok?” ⁵⁷Naap maep o

¹ 13.45 Omod onoma ifer maa-ke, ne balamakur papako tepak-pa ikaeya aawimik. Maa nain saawirinowa ne kia dubila, ne nain aawep maa bala onimik nain sesa maneka.

me kookalemik. Naeya os-ke wia maakek, “Sira naap ikua, wi owow oko oko mua-ke profet ekima opimik. Ne ona owow onoma-ke ne ona kaka-ke weetak,” naap maek. ⁵⁸Naapeya o opora me wiar ookiwkin maa miililina unowa me wia ofakowak.

Erot-ke Yon Baptais ifakimok

(Mak 6.14-29, Luk 3.19-20 ne 9.7-9)

14 ¹Aria iir nain owow saria Erot-ke^m Yeesus meta miimap ²ona uuwow mua wia maakek, “Mua nain-na Yon Baptais-ke. O iiriw ifakimemkun umok nain aakisa kiiriw iikirak. Naapeya kekanowa onaiya ikok maa miililina imeniya,” naap maek. ³Aria Yon umok nain feenap. Erot ona weepe Filip emeria Erodias wiar aawok. ⁴Naap oneya Yon-ke amukarem-ikua, “No neepe emeria wiar aawon nain sira eliwa me onan!” ⁵Naap amukareya Yon opap koora-pa wuap baliwep kaikak. Ne ifakimekam naek-na wi Yuuda wia keker opap me ifakimok. Moram wi mua unowa Yon Baptais profet-ke naemik. ⁶Nan ikaeya iir oko Erot ona imenarek nain mokoma pepeke ereya ona fofa neeke enow maneka onak. Ne Erodias wiipa-ke wi tapu maneka mokoka-pa wia ufem-ikomak. Ne Erot ufowa nain wiar urufap mokoka kuok. ⁷Ne farep maakek, “Yo opor makena maiyem, no maa mauwa-ko kookalep maeya-na kakeniw niinen!” ⁸Naap maakeya onak wiar ikiweya maakeya orop Erot maakek, “Yo feenap kookaliyem, yo Yon Baptais ikiwosa maiyem. Epira-pa wuap pekapeya urufinen.” ⁹Erot Yon ifakimowa nain kema wiisarep kema samor maneka ikua. Nain o iiriw ona tapu mokoka-pa yo opora makena maiyem naek. Naapeya wiipa nain maakek, “Eliw, no kema opominen.” ¹⁰⁻¹¹Naep ona ami mua wia sesekeya Yon koora-pa ikua nain ikiwep imakuna puukap woosa epira-pa wuap amapikiwemi wia ofakowamik. Ne wiipa nain-ke aawep onak amapikiwomak. ¹²Ne aria Yon teeria-ke meta nain miimap ekapemi sawi napuma mia ara muutiw aawep pikiwep soopamik. Soopap-puap ikiwep Yeesus maakemik.

Yeesus mua tausen ikur (5,000) maa wienakek

(Mak 6.31-44, Luk 9.10-17, Yon 6.1-13)

¹³Ne Yeesus naap wiar miimap owowa nain piipuap ona waisow aasa aawep ikiwok. Ikiwep epa mua marew-pa neeke ikainen naek. Wi emeria mua unowa o epa ikiwok nain miimap mereniw ookap ikiwemik. ¹⁴Naeya o eka okaiwi ekap fuunek-na wi yakeyak wi kiikir ekapep taanep ikemik. Naap wia urufap manek akena wia kemalep wi napum onaiya ikemik nain wia saliwak. ¹⁵Ne urerareya ona teeria-ke ekap maakemik, “Epa

^m **14.1** Erot fain unuma oko Antipas, Galili kame wia urufiya. Ona wiawi pun unuma Erot, eena Yeesus imenarek iir nain os-ke saria maneka ikua.

fain owowa marew, ne urerarek. Naapeya wia sesekeya wiena ikiwep owowa-pa maa enowa-ko wiar sesenaruk.”¹⁶ Naap maakiwkin wia maakek, “Weetak, wi me ikiwuk. Nis-ke maa enowa wienakeka!”¹⁷ Ne maakemik, “Sa, i emer ikowa ikur ne mera erup, muut naap.”¹⁸ Ne wia maakek, “Naapeya-na aawep yo pekapomeka.”¹⁹ Pekapiwkin wia maakek, “Wia maakiwkin neeke pokomakuk.” Aria wi pokiwkin emer ikowa ne mera nain aawep iinan mokakemi Mua Maneka sira eliwa naakek. Sira eliwa naakep-puap emera nain wu-wuepap ona teeria wiewa emeria mua unowa nain wienakemik.²⁰ Ne wi unow onaiya enep pepekeramik. Ne enakiwa kireya inera-pa iparemik. Inera ten kuisow erup naap taanek.²¹ Wi teeria maa enemik nain wi emeria ne muuka wiipa me wia tuunamik, wi mua muutiw wia tuunamik nain tausen ikur.

Yeesus eka iinan-pa soomarek

(Mak 6.45-52, Yon 6.16-21)

²² Aria Yeesus ona teeria kiikir wia sesekeya aasa suuwap orop miimep ikiwep eka okaiwi ikiwemik. Ikiwiwkin ona waisow nan ikok yakeyak wia sesekeya wiena owowa ikiwemik.²³ Ikiwiwkin Mua Maneka farekam naep ema urupok. Urupep nan ikaeya kokomarek.²⁴ Ne aria ona teeria aasa-pa ikiwemik nain ikiwep epasia aremik. Ne ewar maneka-ke iikireya eka muun iri-ikiwemi aasa wiar molepam-ikua.²⁵ Naap ikok epa wiiwim naap Yeesus-ke eka iinan-pa soomar-ekapem-ikaeya²⁶ urufap kema totonep samor akena karanep kiriremi maemik, “Sawur-ke yee!”²⁷ Naap karanem-ikawaiwkin wia maakek, “Ni kekaneka. Aa yos-ke. Ni me keker opaka.”²⁸ Ne Pita-ke iikirami maakek, “Maneka, nosiya-na ekape efa naeya orop eka iinaniw nookap ekinen.”²⁹ Naap maeya maakek, “Eliw ekapinan!” O aasa-pa pikinep orop eka iinaniw soomaremi Yeesus ookap ekak.³⁰ Nain ekam-ikok ewar kekanowa nain furewap keker opak. Keker opap bulunarep oromi kiriremi maek, “Maneka sa, yo efa opa aa!”³¹ Naeya ewur akena wapena wafurami opap maakek, “No moram karanin? Yo kekanowa marew naap efa naen-yon aa!”³² Ne aria wi ekap aasa urupiwkin ewar puok.³³ Ne wi mua papako aasa-pa ikemik nain o miir onoma-pa keema muuna mikami maemik, “Maken akena, no Mua Maneka Muuka-ke.”

³⁴ Aria wi ekap Genesaret-pa fuunemik.³⁵ Ne wi owowa nain Yeesus urufap os-ke naemik. Naapeya opora sesekiwkin napum mua unowa wia pekapemik.³⁶ Ne Yeesus omawami maakemik, “I mia suuwowa miirfa muutiw nefa tiimami sariariyen noma.” Ne naap onap sariaromakemik.

Wi Yuuda wiena kae sira aakunemik

(Mak 7.1-13)

15 ¹ Aria naap ikok wi sira amis mua Yerusalem-pa ikemik nain wiam aawep Yeesus wiar ekapep nokaremik, ² “No teeria-

ke wapena me yasuwowa maa enimimik. Moram yiena kae sira yiar puukimik?”³ Ne wia maakek, “Ne ni moram naep niena neke sira nain ookap Mua Maneka opora emina-pa wuiman, wuami sira puukiman?

⁴ Mua Maneka feenap oneka nia maek,

‘Niena neene niawi opora wia miimam-ikeka.’ (*Eksodas 20.12, Lo 5.16*)

Ne opora fain pun maek,

‘Muuka-ko onak wiawi opora wia fienami opor samora wiinon-na muuka nain ifakimiwkin uminok.’ (*Eksodas 21.17, Wok Pris 20.9*)

Mua Maneka-ke naap maek. ⁵⁻⁶ Nain ni sira amis mua-ke feenap wia maakiman, ‘No nena neene niawi wia maakinan, “Yo maa unowa niowa ikem, nain iiriw Mua Maneka unuma-pa wuam, naeya ni niowa me pepep.” No naap onap neene niawi me wia kakaltowa pun eliw,’ naap wia maakiman. Naap maemi Mua Maneka sira emina-pa wuami niena sira nain miimowa-pa wuap kekanowiman. ⁷ Ni mua wadola-ke. Naapeya iiriw profet Aisaiya opora maek nain pepep nia maek, Mua Maneka feenap maek,

⁸ ‘Wi teeria fain oram opaimika-pa yo unuma efa fakerimik. Nain wiena kema-pa yo me efa kema suuwimik.

⁹ Wi wadolalemi lotu efa onimik. Ne sira wia maakimik nain wiena miiw sira imenap wia ofakowimik.’ (*Aisaiya 29.13*)

Mua Maneka-ke naap maek.”

¹⁰ Yeesus naap wia maakep-puami emeria mua unowa nain wia farek. Ekapiwkin wia maakek, “Ni opora fain miimap kema aaweka. ¹¹ Maa enimiman nain uroma niar oraiya, nain pokowa me nia samoriya, weetak. Ne maa-ko ni kema-pa niar ikok opaimika-pa kosiep oraiya nain-ke pokowa nia samoriya.” Naap wia maakek.

¹² Naap ikok ona teeria-ke ekap maakemik, “No wi Farisi opora maen nain nefar miimap kema eliwa me nefa naimik. Nain nena amisaren-i?”

¹³ Ne wia maakek, “Maa unowa Auwa iinan-pa ikua nain ona wapena-pa me upomakek nain ikoka perekikuan. ¹⁴ Naapeya wi me wia kema suuweka, neek ikauk. Wi wiena mokok opo-opaiw wiam aawep pikiwimik nain-ke. Naap onimik nain ikiwemi fuura-pa wakiep iiman iwikuan.”

¹⁵ Ne aria Pita-ke maakek, “Arekin opora maen nain i baliwep fookap yia maake.” ¹⁶ Ne wia maakek, “Nis pun kema pukow marewa-kion aa. ¹⁷ Ni kema-ko me suuwiman-i? Maa enimimik nain oromi uroma yiar oreya siarimik. ¹⁸ Ne maa mauwa mua kema-pa wiar imenareya opaimika-pa kosiep oraiya nain-ke ona wame samorami pina imeninon. ¹⁹ Kema samora naap nain-ke sira feenap nain imeniya, mua wia ifakimowa, soma orowa, uruw mia samora, ikumarowa, wadol opora onowa, murarow opora onami wia tuunowa ne sira papako naap nain imeniya. ²⁰ Sira naap nain-ke mua pokowa wia samoreya pina

imenikuan. Aria wapen yasuwowa marew maa enimimik nain-pa pina me imenikuan, weetak.” Naap wia maakek.

Yeesus owow oko emeria wiipa wiar saliwak
(Mak 7.24-30)

²¹Aria Yeesus owowa nain piipuap Taiya ne Saidon kame wiar ikiwok. ²²Nan ikaeya Kenan owow emeria oko-ke ekapep omawami maakek, “Maneka, Dewit Muuka, yo efa kemalinan-i? Yo wiipa sawur-ke anirawap ikemik. Asipe aa.” ²³Naap omawami maakeya opora-ko me kiripomak. Naap oneya ona teeria-ke urufap ekap maakemik, “Ya, emeria fain maa mauwa kookalep maiya nain onomaya ikiwinok, o fan fare-yiokiya!” ²⁴Ne wia maakek, “Yo efa sesekeya orom fain ni Isrel sipsip saarik mesenalep ikeman nain niisow nia asipowa naep orom.” ²⁵Naap maeya emeria nain-ke ekami meren onoma-pa keema muuna mikami maakek, “Maneka, yo efa asipe akena nom!” ²⁶Naeya maakek, “Wiipa muuka maa enowa enakiwa-ko wiar aawep siowa” me wienakimik, weetak!” ²⁷Ne emeria nain-ke maakek, “Oo Maneka, no maken akena maen, nain wiena maa enimiwkin sowa wiar ururiya nain siowa eliw wiar enimimik.” ²⁸Naeya maakek, “Aite, yo kekanowa baliwep efar amisaren. Naapeya no maa mauwa kookalin nain naap akena imenarinok.” Naap maeya wiipa wiar sariarek.

Yeesus mua unowa wia saliwak

²⁹Ne aria Yeesus owowa nain piipuap Galili eka ponaiw ikiwemi ema urupep nan pokap ikua. ³⁰Nan ikaeya teeria maneka ookap ekapemik. Wi mua kuuma, wi meren agagilowa paara wia opap ikua nain, wi opaimik uuma nain, wi mokok opa nain ne napum sira-sira nain wia pekapemik. Wia pekapemi Yeesus miir onoma-pa wiar wuiwkin wia saliwam-ikua. ³¹Ne wi mua unowa nain naap urufap soranemi kakaem-ikemik. Moram wi opaimik uuma nain aakisa aakunemik, paara wia opap ikua nain wi sariarep soomaremik, ne wi mua kuuma nain sariarep soomaremik, wi mokok opa nain mokoka wilinemi maa urufamik. Wi naap urufap kakaemi Mua Maneka unuma fakeramik.

Yeesus emeria mua tausen erepam maa enowa wienakek
(Mak 8.1-10)

³²Aria naap ikok Yeesus ona teeria wia farep ekapiwkin wia maakek, “Teeria maneka fain wia kemaliyem. Moram yo efamiya ikemik nain aakisa fofa arow kakeniw fan ikemik, ne wi maa enowa wiar weeserek.

ⁿ **15.26** Wi owow oko mua-ke Mua Maneka sira me wiar amisaremik, naapeya wi Yuuda-ke “siowa” wia naemik. Yeesus pun emeria nain akimami aakunow sira nain ookak.

Naapeya yo oram me wia sesekinen. Oko iwam-ikok era-pa wuailep mia sekurarikuan.”³³ Naap maeya maakemik, “Epa owowa marew fain i maa enowa kaan naap imenap teeria maneka fain wienakiyen?”³⁴ Ne wia nokarek, “Ni emer ikowa kamin niar ikua?” Ne maakemik, “I emer ikowa ikur okaiwi-pa erup ne mera gelemutitik yiar ikua.”³⁵ Naeya teeria maneka wia maakeya miiwa-pa pokamik.³⁶ Pokiwiwin emer ikowa mera onaiya aawep Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap sererkap ona teeria wieya wienakemik.³⁷ Wi enep pepekeramik. Ne maa enowa enakiwa kirek nain inera-pa iparemik nain inera ikur okaiwi-pa erup taanomakek.³⁸ Wi mua muutiw wia tuunamik nain tausen erepam, emer ia muuka wiipa me wia tuunamik.³⁹ Aria wia sesekeya owowa ikiwemik. Ikiwiwin aasa aawep Magadan kame ikiwok.

Wi Farisi ne wi Sadusi Yeesus akimu naep onamik

(Mak 8.11-13, Luk 12.54-56)

16¹ Aria wi Farisi ne wi Sadusi Yeesus akimu naep ookap ekapemik. Ekapemi maemik, “No owow iinan kekanowa onaiya ikon. Nain maa miililina-ko oneya nefar urufiyen.”² Ne wia maakek, “Ni urera ama oromi aapereka oka kireya urufap maiman, ‘Uurika epa wueliwa ikainon.’³ Ne uuriw ama umep urupemi epa rurupareya urufap maiman, ‘Ikoka ipia orainon.’ Ni aapereka maa urufap makena maiman. Nain ni yo maa unowa imenam nain ni mokokiya ookowa nain me amisareman.⁴ Ni aakis teeria fain ni mua samora-ke, ni Mua Maneka piipuan. Ni maa miililina-ko oneya urufu naep efa maiman-i? Weetak, yo maa me oninen! Ni profet Yoona iiriw kamenap arek nain-ko kema suuwap ileneka.” Naap wia maakep wia piipuan ikiwok.

Wi Farisi ne wi Sadusi sira wiar uru-urufam-ikowa-ke

(Mak 8.14-21)

⁵ Aria ona teeria pun ookap eka okaiwi ekamik, ne wi emer ikowa kema irinarep me aawemik.⁶ Ne Yeesus-ke wia maakek, “Ni maa urufap. Wi Farisi ne Sadusi emer ikowa yis nain me wiar aaweka.”⁷ Aria wi naap miimap wieni wia aakunemi maemik, “I emer ikowa mareweya naap maekyon.”⁸ Wi naap aakunem-ikemik nain Yeesus iiriw wiar amisarek. Ne wia nokarek, “Ni moram emera marewa nain aakuniman? Yo kekanowa me efar naeman.⁹ Ni kema me pukowa ikeman-i? Yo iiriw emer ikowa ikur nain sererkamkun mua tausen ikur enemik, ne enakiwa kiromakek nain inera kamin ipareman?¹⁰ Ne iir oko emer ikowa ikur okaiwi-pa erup mua tausen erepam wienakemkun enakiwa kiromakeya inera kamin ipareman? Nain kema suuwaman-i e kema irinareman?¹¹ Ni moram kema-ko me aawiman? Yo emera me maem, nain nis-ke emera maeman. Yo maem nain wi Farisi ne wi Sadusi sira wiar uru-urufami ikeka naep

nain maem.” ¹²Ne aria ona teeria aakisa fan kema aawep maemik, “Aa, me emer ikowa yis nain maek, weetak. Wi Farisi ne wi Sadusi sira wiar uru-urufowa maek.”

Pita-ke Yeesus o Krais-ke naek

(Mak 8.27-30, Luk 9.18-21)

¹³Aria naap ikok Yeesus kirep Sisaria Filipai kame ikiwok. Ikiwep nan ikok ona teeria wia nokarek, “Wi emeria mua unowa Mua Muuka fain naareke maimik?” ¹⁴Ne maakemik, “Wi papako-ke no Yon Baptais-ke nefa maimik, ne papako-ke no Elaiya-ke nefa maimik, ne papako-ke no Yeremaiya-ki e profet oko-ke, naap nefa maimik.” ¹⁵Ne nainiw wia nokarek, “Ne ni, yo naareke efa maiman?” ¹⁶Naeya Saimon Pita-ke maakek, “No Krais-ke, no Mua Maneka anane ikaiya nain Muuka-ke.” ¹⁷Naap maeya maakek, “Yon muuka Saimon, no kema pukon, kema eliwa no nefar ikainok. Moram no amisa fain me mua-ke nefa maakiwkin maen, weetak. Amisa fain yena Auwa eena owow iinan-pa ikua nain-ke kema nieya maen. ¹⁸Naapeya feenap nefa maakiyem, no unuma oko Pita niyem. Unuma fain kemena ‘nomona’ naimik. Ne nomon iinan neeke yena teeria wia fiirimep epaskun wia wuap neeke wia koonowinen. Ne umowa-ke me wia nomakinon. ¹⁹Ikoka owow iinan omopora urufow mua nefa wuinen. Nos-ke maa mauwa miiwa-pa feeke wiar kaikin nain owow iinan pun naap ikainon. Ne pun no miiwa-pa feeke maa mauwa wasirkin nain iinan pun naap wasirkinon.” ²⁰Pita naap maakep-puap ona teeria opor kekanowa wia maakek, “Yo Krais-ke, nain ni mua oko me wia maakeka.”

Yeesus ona ikoka umowa nain wia maakek

(Mak 8.31–9.1, Luk 9.22-27)

²¹Aria iir nain Yeesus ona teeria opora fain wia maakek, “Yo wiimar Yerusalem ikiwep neek ikemkun wi owow woos mua, wi sira amis mua ne wi pris woos mua sirirowa maneka yiemi efa ifakimiwkin uminen. Ne fofa arow-pa yo iikirinen.” ²²Naap maeya Pita-ke aawep wiena wenup tenep ekap kakankami maakek, “Ei Maneka, naap me mae! No opora samor aakunen. Maa sira naap nain me nefar imenarinok, weetak akena.” ²³Naeya kirep Pita maakek, “Satan, no eenap eke! No era efar puukekam naep onin. Moram no opora maen nain me Mua Maneka kookalowa-ke, nain ona mua kookalowa-ke.”

²⁴Aria naap ikok ona teeria wia maakek, “O mua yo yookekam naep-na, aria ona mia me wame kema suuwowa nomokow moke akuawep sirirowa aawemi yo yookinok. ²⁵O mua ona mia wame kema suuwap sirirowa me aawinon-na ikoka umep iiwawun mesenalinon. Ne mua yo muuta nain mia sirirowa sira-sira aawinon-na Mua Maneka wameiya-

pa eliwa ikainon. ²⁶Makena, mua-ko miiw maa unowa iiwawun ona waisow ifemakep aawinon. Nain ona wame ekerap kamenap arinon? Maa mauwiw eliw ikowa nain wame saliwinon? Me pepeke. ²⁷Nain wiimar Mua Muuka-ke ona wiawi parin onaiya wiar ekapinon, ona ensel teeria onaiya. Ne epa neeke mua unowa sira eliwa ne sira samora onimik nain wia kiripominon. ²⁸Maken akena nia maakiyem, ni aakisa fan ikeman fain mua papako me umowa ikaiwkin Mua Muuka wi miiw mua ona pika kemena-pa wia wuowa nain imenareya urufowen.”

Yeesus mia sira onaiya imenarek

(Mak 9.2-13, Luk 9.28-36)

17 ¹Aria fofa ikur okaiwi-pa kuisow ikiweya Yeesus-ke Pita ne Yems ona wiamun Yon wiam arow naap wia aawep ema maneka iinan wia pikiwep wiisow muuta nan ikemik. ²Nan ikok o urufam-ikaiwkin mia sira onaiya imenarek. Ona miira-ke ama saarik wilinek, ne ona mia suuwowa kia melin akena wiar imenarek. ³Ne Moses Elaiya ikos imenarep o wameiya aakunem-ikemik. ⁴Ne aria Pita-ke Yeesus maakek, “Maneka, eliw akena i fan urupemik! No eliw naeya-na i marari koor arow nia kuomiyen, oko nena, aria oko Moses ne oko Elaiya.” ⁵Naap maem-ikaeya maa ipisia parin onaiya nain-ke oromi wia wakesimok. Ne aakunowa-ko maa ipisia tepak-pa feenap maek, “Muuka fain yena kema muneka-ke, yo manek akena kookaliyem. Ni opora wiar miimeka.” ⁶Aria wiam arow nain naap miimap kema tootonep keema wueskap iima ifemakep miira wiam pipilimemik. ⁷Ne Yeesus-ke ekap wia tiimami wia maakek, “Ni iikireka, me keker opaka!” ⁸Ne aria wi iikirap mokoka wuamik-na mua wiam erup me wia urufamik, Yeesus waisow nan ikua. ⁹Aria wi ema-pa orom-ikok Yeesus-ke opor kekanowa wia maakek, “Ni maa aakisa urufaman nain me wia maakeka. Naap ikaeya yo Mua Muuka umep iikiramkun iiwawun maeka.” ¹⁰Ne o nokaremik, “Moram naep wi sira amis mua-ke maimik, ikoka Elaiya kiikiriw ekapinon?” ¹¹Ne wia maakek, “Opor makena maimik, Elaiya kiikir ekapemi maa unowa kakenap-puinon. ¹²Nain aakisa yos-ke nia maakiyem, Elaiya iiriw ekapok, nain o urufap wi amisarep me ilenamik. Ne wiena kookalowa-pa o sira samo-samora onam-ikemik. Ne ikoka Mua Muuka pun sira naapiw samoram-ikaikuan.” ¹³Naap wia maakeya kema aawemik, Yon Baptais maek, naap maemik.

Yeesus-ke takira puep kirem-ikua nain saliwak

(Mak 9.14-29, Luk 9.37-42)

¹⁴Aria wi ema-pa ikok oromik-na yakeyak maneka nan taanep ikemik. Ne mua oko-ke ekap Yeesus miir onoma-pa keema muuna mikami maek, ¹⁵“Maneka, yo muuka-ko eliw efar kemalanan-i e weetak? O eliwa me

ikaiya, anane puemi mukuna-pa oraiya ne eka-pa oraiya. ¹⁶Naapeya nena teeria papako nain wiar amapekapem, nain wi saliwowa me pepeke.” ¹⁷Naeya wia maakek, “Ni aakis teeria fain, yo opora baliwep me efar opiman, ne ni mua unowiya ikiwos samora-ke. Yo anane niamiya ikainen-i? Ne anane nia asipam-ikainen-i? Aa, no muuka amapepe.” ¹⁸Aria muuka pekapeya sawur nain kakankeya ewur akena mia wiar piipuap orok. Ne sariarek.

¹⁹Aria naap ikok Yeesus waisow ikaeya ona teeria-ke ekapep nokaremik, “Moram i sawur fain iirarowa me pepeke?” ²⁰Naeya wia maakek, “Yo makena nia maakiyem. Nain ni yo opora makena efar opowa kema-pa lawiliw muuta niar ikainon-na ni ema fain eliw maakowen, ‘No feeke iikirap eenek eke!’ Naap maakowen-na eliw naap ekinon. Ni kema naap niar ikainon-na maa muutitik naiman nain makena urufowen. ²¹Aria ni sawur sira feenap nain wia iirarowa nain oram me wia iirarowen. Niam purimap Mua Maneka faremi eliw iirarowen,” naap wia maakek.

Yeesus umep iikirowa nain wame maek

(Mak 9.30-32, Luk 9.43-45)

²²⁻²³Aria ona teeria unowa nain iiwawun Galili-pa wiam fiirimep ikaiwkin wia maakek, “Yo Mua Muuka iiwua wapena-pa efa wuiwkin efa ifakimikuan. Ne ikoka fofa arow-pa iikirinen!” Naap maeya ona teeria kema iiwawun samoraremik.

Yeesus tempel koorra sesa wiek

²⁴Aria Yeesus ona teeria wiamiya ekapep Kapeneam-pa fuunemik. Fuuniwkin tempel koorra takis aawow mua oko-ke ekap Pita maakemik, “Ni niena somek mua tempel koorra takis-ko ariya-i?” ²⁵Ne maakek, “Ae, takis ariya.” Naap wia maakep-puami koor kemena ikiweya Yeesus-ke maakek, “Saimon, no-ko mae. Miiw unowa takis aawimik nain wi owow saria manemaneka-ke naarew wiar aawimik, ne bisnis takis naarew wiar aawimik? Wiena teeria mua-i e owow oko mua wiar aawimik?” ²⁶Ne Pita-ke maek, “Wi owow oko mua takis wiar aawimik.” Naap maeya Yeesus-ke maek, “Ae, naapeya-na wiena muuka wiipa takis me wiar aawimik nae. ²⁷Nain i Auwa tempel koorra takis wuikua, wi takis aawow mua kema me yia bagiwiruk. Naapeya no orop eka-pa kaul wafure. Ne mokomokoka mera mufep aawin nain opaimika iipap maamuma urufinan. Nain aawep pikiwemi tempel koorra takis wue. Maamuma nain yiam erup takis wuowa pepeke.”

Mua naareke woos mua ikainon maemik

(Mak 9.33-37, Luk 9.46-48)

18 ¹Iir nain Yeesus teeria-ke ekapep nokaremik, feenap, “Mua Maneka pika kemena-pa ikemik nain mua naareke miimow

mua ikainon?”² Naeya takir gelemuta oko farep ekapeya gone-pa wiar iimarowap-puap³ maek, “Yo makena nia maakiyem, ni kema me kirep takir gelemuta fain saarik me ikowen-na Mua Maneka pika kemena me wiar ekowen.⁴ Ne sira feenap, o mua ona wame porop takir gelemuta fain saarik ikainon-na ikoka owow iinan-pa maneka ikainon.⁵ Aria o mua efa kema suuwap takir gelemuta feenap nain saliwinon-na yo efa saliwiya nainen.⁶ Ne takir gelemuta feenap nain yo opora opam-ikaeya pina onowa ofakoweya oro-booninon-na, mua nain iriw nomon maneka imakuna-pa wiar kaikap ifer gone-pa wafuriwkin umekak-na eliw.⁷ Miiwa fain sira samora unowa onimik nain-ke taanep ikua. Makena, sira nain naap imenarem-ikainon, ne wiisak, wi mua sira samora naap onowa wia mufimik nain ikoka pina maneka aawikuan.

⁸ Naapeya ni feenap oneka, niena wapen okaiwi-ki e meren okaiwi-ke sira samora-pa nia pikiwinok-na puukap wafureka. Ne merena e wapen okaiwi kuisow niar ikaeya kema kirep Mua Maneka opora wiar miimam-ikok umep o wameiya-pa eliwa ikowen. Nain eliwa, oko ni merena wapena erup erup ikaeya ni sira samora oni-ikim-ikok umiwkin os-ke mukuna anane ikaiya neeke nia wafurinon.⁹ Ne sira naapiw mokoka-ke sira samora-pa nia pikiwinok-na mokoka nain pusunowap wafureka. Ne mokoka okaiwi kuisow ikok kema kirep Mua Maneka opora wiar miimam-ikok umep o wameiya-pa eliwa ikowen. Nain eliwa, oko ni mokoka erup niar ikaeya sira samora oni-ikim-ikok umiwkin os-ke mukuna anane ikaiya neeke nia wafurinon.¹⁰ Naapeya ni maa urufami ikeka. Takir gelemutitik feenap nain wi oram-ke naep me wia samoreka. Yo nia maakiyem, wi ensel eena takir teeria feenap nain wia kakaltimik nain owow iinan yena Auwa wameiya-pa anane wiar ikaimik. [¹¹ Yo Mua Muuka-ke wi mua mesenalep ikemik nain wia aawowa ekapem.]

¹² Ne ni fain-ko kema suuweka. Mua oko sipsip andet kuisow wiar ikok kuisow wiar mesenalinon. Aria sipsip papako nain ema-pa wia wuap-puap kuisow mesenalek nain iwap me akupinon-i?¹³ Yo makena nia maakiyem, ikiwep akupinon. Akup-ikiwep imeninon-na kemelinon. Ne sipsip papako eliw ikemik nain pun wia kemelinon, ne kuisow nain manek akena kemelinon.¹⁴ Ne sira naapiw akena niena Niawi owow iinan-pa ikua nain mua takir kema saarik nain kuisow me mesenalinok naep maek.

Kema epaskun wuowa sira

¹⁵ Aria, nena teeria epaskun-ke sira samora nefa oninok-na o wiar ikiwep niisow muuta ikok opora nain kakeneka. Ne opora nefa miiminon-na ni niam erup kiiriw kema epaskun arowen.¹⁶ Opora me nefa miiminon-na aria mua kuisow erup naap wia aaweya nefamiya ikiwuk. Ne wis-ke sira kamenap arep pina naap imenan nain opor onoma

niar amisarep opora nain niar kakenuk. ¹⁷Ne wis pun opora me wiar miiminok-na aria yo yookimik teeria wia fiirimep wi wapena-pa wiar wue. Ne wi opora maakiwkin emina kekan-afurap opora me miiminok-na aria sisina-pa wueka, wi owow oko mua ne wi takis aawow mua sisina-pa wia wuimik naap. ¹⁸Yo makena nia maakiyem, ni unowiya niam fiirimep sira samora onimik nain wia kakenowen-na owow iinan-pa pina marew ikaikuan. Ne ni mua-ko sisina-pa wia wuowen-na aria wi owow iinan unum marew ikaikuan.

¹⁹Aria yo kiiriw nia maakinen, mua niam erup kema kuisow wuap maa mauwa kookalep yena Auwa faremi nokarowen-na o eena owow iinan-pa ikaiya nain nia apekarinon. ²⁰Moram mua niam erup arow naap yo unuma-pa niam fiirimep ikok yo efa kema suuwowen-na yena ni niamiya ikainen.”

²¹Ne aria Pita-ke iikirap ekami maek, “Maneka, yo yena teeria epaskun-ke sira samora efa onowa kamin areya yo kiripominen? Ikur okaiwi-pa erup naap-i?” ²²Ne Yeesus-ke maakek, “Naap weetak. Feenap, ten ikur okaiwi-pa erup, kiiriw nainiw tuunowa ikur okaiwi-pa erup (77) naap arinok. Sira samora naap nefa oni-ikiwinok. ²³Moram Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain fain saarik. Iir oko owow saria-ke ona uuwow mua wia farek, ekapep muuna efar wuamik nain kiripomuk naep.

²⁴Aria muuna kiripowa onoma wuami mokomokoka mua oko pekapemik. Mua nain iiriw muuna manek akena, maamuma ten milion naap wiar ikua. ²⁵Ne muuna kiripomowa me pepekeya owow saria-ke wia maakek, ‘Mua fain opap ona emeria muuka wiipa pun wia aawep ne wiena maa unow onaiya iiwawun wia sesekiwkin mua oko-ke sesenarep wia aawuk. Ne muuna nain weeserowinok.’ ²⁶Naap maeya mua nain-ke ona saria nain miir onoma-pa keema muuna mikap omawami maakek, ‘Aa, saria, yo efa kemale aa. Yo naap ikok muuna fain iiwawun welawinen!’ ²⁷Naeya saria nain-ke kemalep piipuap muuna nain pun wiar welawak. ²⁸Aria mua nain oromi ona uuwow epaskun oko urufak. Mua nain iiriw o muuna wiar arek, maamuma andet kuisow naap. Mua nain urufap imakuna opap farerekami maakek, ‘Yo muuna efar wuan nain aakisa kuisow kiripome.’ ²⁹Naap maakeya uuwow epaskun nain-ke miir onoma-pa keema muuna mikami maakek, ‘Aa, yo efa kemale aa! Ikoka muuna nain iiwawun kiripominen!’ ³⁰Naap maakek-na wia. Mua nain-ke opap pikiwemi anim onoma wia maakeya koorapa wuamik, neek ikok muuna nain iiwawun welawap orainok naep.

³¹Aria naap oneya uuwow mua papako-ke sira naap wiar urufap kema eliwa me ikemik. Naeya wiena saria wiar ikiwemi nain nanaromamik. ³²Ne saria nain-ke mua nain farep ekapeya amukaremi maakek, ‘No mua samora-ke! No iiriw yo efar omomeya muuna nain me nefar kema suuwowa nefar iirarem. ³³Nain nos-ke aakisa moram naep nena uuwow

epaskun nain me kemalen, yo nefa kemalem naap?’³⁴ Naap amukarep-puap wi anim onoma wapena-pa wiar wueya koora-pa wuamik. Neek ikok muuna nain iiwawun kiripomap orainok naep.³⁵ Aria yena Auwa owow iinan-pa ikua nain sira naapiw nia oninon. Niena teeria epaskun sira samora nia oniwwin-na niena kema-pa kiripowa maowen-na sira naap nia oninon.”

Yeesus muewowa puukowa emi wia maek

(Mak 10.1-12, Luk 16.18)

19¹ Aria Yeesus opor unowa nain wia maakep weesereya Galili piipupap Yuudia kame urupok. Urupemi Yodan eka kame okaiwi puukap ekak.² Nan ikok mua unowa ookam-miemik nain napuma wia saliwak.³ Nan ikaeya wi Farisi papako-ke ookap ekapep akimami feenap nokaremik, “Mua ona emeria opor onoma marew, nain ona kookalowa-pa emeria iirariya nain i Moses sira wuomakek nain yiar puukiya-i e weetak?”⁴ Naeya wia maakek, “Ni Mua Maneka opor ara oko-ko me urufiman-yon aa? Feenap, o miw maa unowa tawerarep emeria mua onaiya wia onak.⁵ Wia onap-puap maek,

‘Naapeya mua emeria aawep ona onak wiawi wia piipupap emeria ikos epaskun ikauk.’
(Yenesis 2.24)

⁶ Naapeya wiam teekap ononer me ikaimik, weetak, wiam erup ememiria ikaimik. Mua Maneka ememiria wia wuak nain wiam erup wiam teekap-puowa-ko me ikua.”⁷ Naap wia maakeya wi Farisi-ke kiiriw nainiw nokaremik, “Makena, nain moram Moses-ke sira fain yia wuomak, mua ona emeria iirarekam naep-na maifa siisimep emeria nain iwep iirarinok naek?”⁸ Ne wia maakek, “Nain ni emina kekaniwwin Moses-ke sira nain nia wuomak. Nain iiriw Mua Maneka miiwa onak nain sira naap-ko me wuak.⁹ Aakisa yos-ke nia maakiyem, mua ona emeria soma me oraiya nain oram maneka iirarep emeria oko aawinon-na mua nain-ke soma orok naiyem.”¹⁰ Naap maeya ona teeria-ke iikirap maakemik, “Naap nain oram ikowa eliw-yon.”¹¹ Ne wia maakek, “Sira nain mua unowa ookowa me pepep. Mua Maneka-ke mua kui-kuisow naap wia wueya eliw oso-osena ikaimik.¹² Mua emeria me aawimik nain onoma unowa. Papako wiena onak-ke naap wia muukarimik, papako wiena mua-ke mia wiam samorimik ne papako Mua Maneka uuwowa onomu naep emeria me wia aawimik. Naapeya o mua naap nain emeria me aawowa pun eliw.” Yeesus-ke naap maek.

Yeesus wi takir muutitik kekanowa wiek

(Mak 10.13-16, Luk 18.15-17)

¹³ Aria wi takir muutitik Yeesus wiar amapekapemik, wapena ikiwosapa wiar wuap Mua Maneka fareya kekanowa aawuk naep. Ne ona

teeria-ke onak wiawi wia kakankami iiraremik. ¹⁴Naeya Yeesus-ke wia maakek, “Ni moram naep muutitik fain wia iirariman? Efar ekapuk. Moram Mua Maneka pika kemena nain wi takir muutitik feenap nain-ke kemena wiar ekikuan.” ¹⁵Naap maep wapena ikiwosa-pa wiar wuami kekanowa wiew-puami ikiwok.

Yeesus maamuma mua oko opora maakek
(*Mak 10.17-31, Luk 18.18-30*)

¹⁶Ne aria iir oko mua oko-ke Yeesus ookap ekapep nokarek, “Somek mua, yo sira eliwa kamenap onap anane Mua Maneka wameiya ikok eliwa ikainen?” ¹⁷Naeya maakek, “Moram maa eliwa nain efa nokarin? Mua Maneka-ke ona waisow eliw ikaiya. No anane o wameiya ikainen naep-na, Moses sira wuomakek nain baliwep akena ooke.” ¹⁸Naap maeya mua nain-ke maakek, “Sira kaanin akena nain baliwep ookinen?” Naeya maakek, “Sira feenap, mua me wia ifakime, soma me ore, maa me wiar ikumare, wadol opora me wia ife. ¹⁹Nena neene niawi opora wia miime, ne mua oko pun wia kookale, nena name kookalin naap.” ²⁰Naeya mua nain-ke maakek, “Yo sira unowa nain iiwawun ookurumem, nain sira eliwa kain akena fienam?” ²¹Ne Yeesus-ke maakek, “Aria no sira eliwa-pa ikok anane eliw ikainen naep-na no ikiwemi nena maa unowa nain iiwawun sesekomake. Ne maamuma neeke imenap wi mua oorpowa nain wia asipe. Naap oninan-na no owow iinan-pa maa ele-eliwa akena nain nefar ikainon. Aria ekapep yo yooke.” ²²Aria mua nain naap miimap miikapura pain-ikiwok. Moram o maa unowa akena wiar ikua.

²³Ikiweya Yeesus ona teeria wia maakek, “Makena, wi maamuma mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain yoowa akena, maa unowa wiar ikua nain-ke wia opap ikua. ²⁴Yo nainiw nia maakiyem, feenap, maa eneka maneka wuara gelemuta-pa ikiwowa nain yoowa. Ne wi maamuma mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain yoowa akena.” ²⁵Aria ona teeria opora nain miimap samor akena soranep maemik, “Naapeya Mua Maneka mua kuisow-ko me wia aawinon-i?” ²⁶Naap maiwkin mokoka toonep wia urufami maek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain mua wieniw me pepepek, nain Mua Maneka-ke eliw wia aawinon. Moram maa unowa onowa maek nain pepepek eliw oninon.” ²⁷Ne aria Pita-ke iikirami maek, “Aria i kamenap ariyen? I yiena maa unowa piipupap no nookam-miawimik.” ²⁸Ne wia maakek, “Yo maken akena nia maakiyem, wiimar epa kireya Mua Muuka unum maneka aawep ona pokow epa eliwa-pa pokinon. Ne ni yo yookiman nain pun ikoka unum maneka aawep ni Isrel kerekera maneka ten kuisow erup nain wia urufam-ikowen. ²⁹Ne wi mua yo muuta nain wiena owowa piipuumi wiamun, wekera, onak, wiawi, muuka wiipa pun wia piipuumik. Ikoka Mua Maneka wia ane-maisomami baliwep akena wia saliwinon. Ne wi

Mua Maneka wameiyya anane eliwa ikaikuan. ³⁰Aria wi unowa aakisa miimowa-pa ikemik nain ikoka murarikuan ne wi murarowa-pa ikemik nain miimow mua ikaikuan.” Naap maek.

Yeesus wain piita uuwow mua wia maek

20 ¹Aria Yeesus arekin opora feenap maek, “Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa nain nanar fain saarik. Mua oko uuriw akena iikirap ikiwok, mauwow mua wia aawemkun yena wain piita-ko saliwomuk naep. ²Ikiwep mua wia aawemi wia maakek, ‘Ni uuwowa fofa kuisow sesa fuluwa kui-kuisow niinen.’ Eliw naiwkin wia aawep mauwowa wia sesekak. ³Ne ama urupep iinan-pa areya nainiw ikiwok-na mua papako fofa epa-pa oram maneka nan iimarep ikomakiwkin wia urufak. ⁴Ne wia maakek, ‘Ni-ko ikiwep yo wain piita-pa-ko mauweka. Ne ikoka sesa kakeniw niinen.’ ⁵Naap wia maakeya eliwa naep ikiwemik. Aria ama pokap ikaeya nainiw ikiwemi sira naapiw onak. Ne ama moke ifaneya nainiw ikiwemi sira naapiw onak. ⁶Ne aria urer akena naap, kiiriw fofa epa ikiwok-na mua papako oram maneka nan iimarep ikaiwkin wia nokarek, ‘Ni oram maneka mauwowa marew fan ikomakeman nain moram?’ ⁷Ne wis-ke maakemik, ‘I uuwowa-ko me yia aawemik oo.’ Naeya wia maakek, ‘Ni ikiwep wi mua papako yo wain piita-pa uuwam-ikaimik nain wiamiya uuweka.’ Ne ikiwemik.

⁸Aria ama orop kokoma teneya manin onoma nain-ke ona uuwow woos mua maakek, ‘Uuwow mua wia farep sesa wie. Wi mua uuwowa murarep kereremik nain-ke miimuk, ne mua mokomokoka kereremik nain-ke muraruk.’ Naap maakek. ⁹Aria wi mua aakisa fan uuwowa kereremik nain maamuma fuluwa kui-kuisow wiemik. ¹⁰Ne wi mua uuriw akena uuwowa onoma wuamik nain sesa aawowa ekapemi kema-pa maemik, ‘Aa, i sesa lawisik maneka opiyen.’ Naap maep kema wuam-ikemik-na weetak, wis pun sesa epaskun naap opamik. ¹¹Aria wi sesa naap opap urufap manin onom mua nain amukaremi maakemik, ¹²‘Wi mua murarep kereremik nain lawisiw muuta uuwamik. Ne i ama iriniya uuwami oospowa fienamik. Nain no sesa epaskun maneka yien!’ ¹³Naap amukariwkin manin onom mua-ke uuwow mua oko maakek, ‘Emar, yo sira samora-ko me nefa onam, weetak. Yo maamuma fuluwa kuisow niowa nain iiriw yiam erup aakunep opora kaikamik, ae-na?’ ¹⁴Naapeya no naap aawep ikiwe. Yo yena kookalowa-pa sesa niem nain naap wi mua murarep kereremik nain pun wiowa maem. ¹⁵Maamuma yena maamuma-ke, ne yo yena kookalowa-pa oniyem, naareke efa mainon? Yo sira eliwa wia onam nain no moram naep efa mokepin?’ Naap maakek.”

¹⁶Aria arekin opora nain welawami wia maakek, “Naapeya wi mua Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikemik nain, wi murarowa-pa ikemik nain ikoka miimikuan ne wi miimowa-pa ikemik nain ikoka murarikuan.”

Yeesus ona umowa nain wia maakek
(*Mak 10.32-34, Luk 18.31-33*)

¹⁷Aria Yeesus Yerusalem urupem-ikok era-pa ona teeria ten kuisow erup nain wia aawep kua wia pekapa wia maakek, ¹⁸“Aria miimeka, i aakisa Yerusalem ikiwimik. Ikoka neeke Mua Muuka opap wi pris woos mua ne sira amis mua wapena-pa wuikuan. ¹⁹Opap opora-pa wuami ifakimowa opora anumap owow oko mua wapena-pa wiar wuikuan. Ne wis-ke sarua waremi firekami nirow opora onap nomokow moke-pa patot warikuan, ne uminon. Umep fofa arow-pa iikirinon.” Opora naap wia maakek.

Yems Yon ikos unum maneka aawu naep maemik
(*Mak 10.35-45*)

²⁰Aria naap ikiwem-ikok Sebedi emeria ona muuka erup wia aawep Yeesus wiar ekamik. Ekap miir onoma-pa keema muuna mikap ikok maakek, “I maa-ko kookalep epamik.” ²¹Naeya nokarek, “No maa mauwa kookalin?” Ne os-ke maek, “No owow saria maneka areya-na yo muuka erup fain no wameiya-pa, oko-okaiwi pokuk.” ²²Ne wia maakek, “Ni maa amisarep efa nokareman-i? Yo efa samorami sirirowa yiimik nain nis pun eliw aawowen-i? Ni pepek-i?” Ne maemik, “Ae, i eliw aawiyen.” ²³Naeya wia maakek, “Eliw, yo sirirowa aawiyem fain ikoka nis pun aawowen. Nain yo oko-okaiwi efar pokowa efa nokareman nain me yo maa-ke, weetak. Epa nain iiriw yena Auwa-ke wia pepekimep-puomak, wi nain neeke pokikuan.” Naap maek. ²⁴Ne aria Yeesus ona teeria mua papako-ke opora nain miimap wiam erup nain wia kema bagiwiramik. ²⁵Naeya Yeesus-ke epowa wia maakeya epiwkin wia maakek, “Ni amisareman, miiw unowa wi owow oko saria-ke sira kekanow akena wia urufam-ikemik. Ne wiena woos mua pun maimik, wi emeria mua i tepak-pa yiar ikok opora yiar miimam-ikauk. ²⁶Nain ni sira naap nain me oneka. Ni teeria fain mua-ko woos mua maneka arekam naep-na wame poromi taar teekow mua niar ikainok. ²⁷Ne mua-ko miimowa-pa niar ikainen naep-na uuwow mua puukap ni tepak-pa niar ikainok. ²⁸Moram Mua Muuka pun naap, me ni mua-ke yo tepak-pa efar ikok mauwomuk naep ekapem, weetak. Yo ni nia asipekam naep ekapem. Ne umep emeria mua pina wiar iiraremi wia aawinen.” Naap wia maakek.

Yeesus wi mokok opa wia saliwak
(*Mak 10.46-52, Luk 18.35-43*)

²⁹Aria Yeesus ona teeria unowiya Yeriko-pa ikok ikiwem-ikawaiwkin wi yakeyak maneka wiokap ikiwemik. ³⁰Mua mokok opa wiam erup era pona-pa pokap ikemik. Ne Yeesus fan ekapiya maiwkin miimap faremik, “Maneka

oo, Dewit nembesir, i-ko yia kemale oo.”³¹ Ne wi Yeesus ookam-miemik nain-ke wia kakankami wia maakemik, “Ni poporareka.” Ne wia, kerew akena farem-ikemik, “Oo Maneka, Dewit nembesir, i-ko yia kemale aa!”³² Aria Yeesus ikim-ikok naap miimap iimarep wia farek. Ekapiwkin wia nokarek, “Yo kamenap nia asipinen?”³³ Ne maakemik, “Aa Maneka, i mokoka-ko yia saliweya maa urufiyen.”³⁴ Naap maiwkin wia kemalep mokoka wiar opak. Mokoka wiar opeya ewursow maa urufamik. Ne Yeesus murarep ookamik.

Yeesus Yerusalem urupok

(Mak 11.1-11, Luk 19.28-40, Yon 12.12-19)

21¹ Aria wi ikiwep Yerusalem mamaiyarem-ikok owowa unuma Betfage naimik nan fuunemik, owowa nain Oliw ema kame kiira-pa ikua. Nan ikok Yeesus ona teeria mua erup wia sesekak.² Ne wia maakek, “Owowa eefin ikiwep donki muuka iimarow eremina onak onaiya kaikap-puamik nain urufowen. Urufap-na ifara wasirkap onak onaiya aawep pekapomeka.”³ Ne mua-ko nia nokarinok-na feenap maakeka, ‘Yiena saria mauwowa wiar ikaeya aawimik.’ Naap maakowen-na eliw aaweka nia naakinon.”⁴ Ne opora naap imenarek nain iiriw profet opora maek nain naap akena imenarek.⁵ Feenap maep-puak, “Wi Yerusalem wiipa wia maakeka, ‘Ni urufeka, niena owow saria fan urupem-ikaiya! O mua kekelka ikaiya nain-ke, ne donki iinan-pa pokap urupem-ikaiya. Donki nain aakisa fan arimok, iimarow eremina ikua.’”
(Aisaiya 62.11, Sekaraiya 9.9)

⁶ Aria wiam erup ikiwemi Yeesus wia maakek naap akena onamik.⁷ Donki muuka onak naap aawep wia pekapep iwemik. Ne wiena mia suuwowa papako nain donki iinan-pa ikowiwkin Yeesus iinan pokap ikiwok.⁸ Ne yakeyak maneka wiena mia suuwowa era-pa ikow-ikiwemik, ne papako nomokow mekira pu-puukap era-pa wu-ikiwemik.⁹ Yeesus wi yakeyak maneka gone-pa wiar ikiwem-ikua, mua papako miimemik ne papako muraremik. Faremi ikiwem-ikemik, “Oo, Dewit nembesir unuma wiar fakerikua! Eena Mua Maneka unuma-pa ekapiya nain Mua Maneka-ke kema eliwa iwinok! I Mua Maneka unuma fakerikua!”
(Someka 118.26)

Naap ma-ikiwem-ikemik.¹⁰ Aria Yeesus ikiwep Yerusalem-pa fuuneya yakeyak maneka o urufap soranep kema unu-unowa wuap wieniwi wiam nokaremik, “Nee, mua nain naarewe-ke?”¹¹ Ne mua papako-ke wia maakemik, “Mua nain-na Yeesus-ke, wi Galili kame Nasaret mua-ke. O Mua Maneka profet-ke.”¹² Aria Yeesus tempel pika kemena ikiwok-na wi epa nain maa sesekam-ikaiwkin wia urufak.^o Naap wia urufap wia fa-faemi maamuma kiripap

^o 21.12 Wi maa sesekamik nain feenap, tempel epa-pa ona Mua Maneka patirowa-ke. Ne maa nain maamuma oko, tempel maamumaiw sesenarimik. Naapeya maamuma nan kiripam-ikemik.

tempel maamuma wiimik nain esimsa wiar anu-fienomakek, ne nepa ibiamun sesekam-ikemik nain pun pokow maa wiar anu-fi-fienak. ¹³Ne wia maakek, “Mua Maneka opora siisimep-puamik nain feenap maek, ‘Yena koorana yo efa kema suuwap efa farowa epa-ke.’ (Aisaiya 56.7) Nain nis-ke ikum mua koor arowaman.” ¹⁴Aria naap wia maakep nan ikaeya wi mua mokok opa ne wi mua kepur samora nain wiar epamik. Ne wia saliwomakek. ¹⁵Sira naap oneya takir muutitik-ke naap urufap kakaem-ikok faremi maem-ikemik, “Dewit Nembesir unuma fakerikua!” Naeya wi pris woos mua ne wi sira amis mua unowa naap urufap kema bagiwiramik. ¹⁶Naapeya Yeesus nokaremik, “Moram wi takira unuma nefa purupemi farimik nain, me wia poporarowin? No me miimin-i?” Ne wia maakek, “Yo miimam-ikaiyem. Nain ni Mua Maneka opora maek nain me urufaman-i? Feenap maek, ‘Takir muutitik ne wi muuka meseka enem-ikaimik nain kema wia iikiroweya no unuma baliwep akena nefa fakerikuan.’ (Someka 8.2) Naap maek.” ¹⁷Naap wia maakep-puap wia piipupap oromi Betani owowa wiar ikiwep nan inek.

Yeesus nomokowa fik amukareya ififarek
(Mak 11.12-14 ne 11.20-24)

¹⁸Aria epa wiimeya uuriw Yeesus iikirap ona teeria onaiya Yerusalem kiiriw nainiw urupok. Urupem-ikok wuailek. ¹⁹Wuailep nomokowa fik era pona-pa ikaeya urufak. Ne makena-ko aawep eniminen naep ekap urufak-na wia, makena marew, ifa muutiw ikua. Naap urufap nomokowa nain maakek, “No ikoka me makenarinan!” Naap maem-ikaeya ona mokoka-pariw ififarek. ²⁰Ne ona teeria-ke naap urufap soranep maemik, “Nee, sira kamenap naep nomokowa fain aakisa kuisow ififarep-puak noma?” ²¹Naap maiwkin wia maakek, “Yo maken akena nia maaiyem. Ni kema unowa me wuowa yo opora kekanowa efar opam-ikok-na nis pun eliw naap onowen. Nis pun yo nomokowa fik maakemkun ififarek, ni naap eliw onowen. Neemi maa maneka, ema pun eliw maakowen, ‘No iikirami ifera-pa name wafure,’ naap maakowen-na eliw naap arinon. ²²Ni opora kekanowa efar opap koonowap ikok Mua Maneka maa-ko nokarowen-na eliw aawowen.” Naap wia maakek.

Yeesus uuwowa onoma wiar nokaremik
(Mak 11.27-33, Luk 20.1-8)

²³Aria Yeesus tempel pika kemena ikiwok. Nan ikok Mua Maneka opora suule wia onam-ikaeya wi pris woos mua, wi owow woos mua unow onaiya wiar epap nokaremik, “Ei, no inon sira onan nain naareke nefa sesekeya nain onan? Ne naareke kekanowa niemi uuwowa fain niek?” ²⁴Naap nokariwkin wia maakek, “Ne yos pun opora kuisow-ko nia

nokarinen, ne ni opora yo pepeki kiripomowen-na yo kekanowa naareke yieya sira-sira oniyem nain nia maakinen. ²⁵Feenap, iiriw Yon-ke eka-pa wia yasuwam-ikua nain naareke sesekeya naap onak? Mua Maneka-ke uuwowa iwok-i e wi mua-ke maakemik?” Naeya wi-wieniwi aakunemi maem-ikemik, “I kamenap maiyen? I feenap maiyen-na, ‘Mua Maneka-ke uuwowa nain iwok,’ naap maiyen-na yia mainon, ‘Naap nain moram opora me wiar opaman?’ ²⁶Ne i feenap maiyen-na, ‘Yon uuwowa nain wi mua-ke maakemik,’ naap maiyen-na yia samorikuan. Moram wi mua unowa fain Yon Baptais Mua Maneka profet-ke naimik.” ²⁷Naap maep maakemik, “I me amisaremik.” Naeya wia maakek, “Naapeya-na yos pun me nia maakinen, mua naareke mauwowa fain yiek.”

Mua Maneka opora wiar miimowa sira

²⁸Aria Yeesus opora oko wia maakek, “Aria aakisa opora fain efar miimap kema suuweka. Feenap, mua oko muuka wiam erup ikemik. Ne muuk iperowa wiar ekap maakek, ‘Aa, muuka, no ikoka-ko ikiwep wain piita saliwe.’ ²⁹Ne muuka-ke maakek, ‘Yo miatinem.’ Wiawi naap maakep sela marewarep ikok kema kirep aakisa fan wain piita mauwowa ikiwok. ³⁰Naap ikok muuk kapa maakeya maakek, ‘Eliw, yos-ke ikiwinen.’ Wiawi eliw naakek nain me ikiwok. ³¹Aria opora nain ni-ko maeka, muuka kaanin-ke wiawi opora opak?” Ne maakemik, “Iperowa-ke.” Naap maiwkin wia maakek, “Yo maken akena nia maakiyem, wi takis aawow mua ne wi era emeria wi kiikir miimep Mua Maneka pika kemena wiar ekikuan, ne ni weetak. ³²Moram Yon Baptais ekapok nain era nia ofakowami nia maakek, ni pina wasirkiwkin Mua Maneka-ke pina nia iirarominon. Naap nia maakek, nain nis-ke opora me wiar miimaman. Ne wi takis aawow mua ne wi era emeria kema kirep o opora miimamik. Ne ni sira naap wia urufaman, nain ni kema me kirep opora me wiar ookaman.” Naap wia maakek.

Wain piita uuwow mua wia maek

(Mak 12.1-12, Luk 20.9-19)

³³Ne aria arekin opora oko wia iromak, “Aria ni opora fain-ko miimeka. Mua oko ona miiwa-pa wain piita onap nomoniw pika warikak. Ne eruwa kuak, ikoka wain makena neeke wuap ititap eka urupeya aawikuan. Ne iinan kora pun kuak. Onap-puap wain piita nain mua oko wapena-pa wia wuap-puomami owow oko epasia ikiwok. ³⁴Nan ikok wain makena aawowa saana-pa ona uuwow mua wia sesekak, wain makena-ko aawep pekapomuk naep. ³⁵Wi iwap fuuniwkin wi teeria nain-ke iikirami wia fa-faemi oko arufamik, oko oram enuma ifakimemik ne oko nomon ika waremik. ³⁶Ne aria naap ikok kiiriw papako wia sesekak. Teeria nain lawisik unowa. Ne wis pun sira naapiw wia onamik.

³⁷Ne naap ikok kema feenap wuap ona muuka sesekek, ‘Yo yena muuka sesekamkun ekima opikuan.’ ³⁸Ne muuka sesekeya ikiwok. Ikiwep fuuneya urufap wi-wieniwi maemik, ‘Nee, ona muuka nanek. Ikoka os-ke wiawi epa wiar aawinon. Arika, ifakimikua. Ne miiwa ne maa onoma is-ke wiar aawiyen!’ ³⁹Naap maep muuka nain opap pika okaiwi-pa wafurap ifakimiwkin umok. ⁴⁰Ne aria ni-ko maeka, ikoka miiw onoma nain kiiriw ekapemi wi mua nain kamenap wia oninon?’ ⁴¹Ne maakemik, “O ekapemi wi mua samora nain samor akena wia ifakimeya umikuan. Ne wain piita nain teeria oko wiinon. Ne wi teeria eliwa nain ikoka wain makena aawow saana-pa makena aawemi okaiwi ona iwikuan.” Naap maakemik. ⁴²Ne wia maakek, “Ni pepek maeman. Ne Mua Maneka opora ara siisimep-puamik fain-ko me urufaman-i? Feenap,

‘Poka iiriw kooru kuow mua-ke samora-ke naep iiraremik. Aakisa poka nain-keriw koor umua poka arep ikua. Maa nain Mua Maneka-ke naap oneya anirak. Ne i urufap soranep kakaemik.’

(Someka 118.22-23, Aisaiya 28.16)

⁴³Naapeya nia maakiyem, Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain ni me wiar ekowen, weetak. Wi owow oko oko Mua Maneka opora wiar miimap ookimik nain-ke kemena wiar ekikuan. ⁴⁴Ni opora me miimiman nain feenap arowen, poka nain iinan-pa oraiman nain oona iiwawun ku-kuep sowa-sowa arowen. Ne poka nain-keriw ni mia-pa niar oromi nia ifemakeya ni iiwawun ititalep mefa kuowen.” Naap wia maakek.

⁴⁵Aria o wi pris woos mua ne wi Farisi arekin oporiw wia mae-ekapok nain miimap furewamik, opor unowa nain i yia maiya, naap maemik.

⁴⁶Naemi iir nain o opu naep maemik-na yakeyak maneka o profet-ke naemik. Naapeya wia keker opamik.

Mua emeria aawep enow maneka oniya nain arekin opora-ke

(Luk 14.16-24)

22 ¹Aria Yeesus kiiriw nainiw arekin opora oko feenap wia iromami maek, ²“Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain sira feenap ikua. Owow saria maneka-ko ona muuka emeria aaweya enow maneka onak. ³Onap weesereya ona uuwow mua wia sesekeya ikiwep womar unowa iiriw opor amisa wiep-puak nain wia maakemik, maa enowa nain ekapuk naek. Ikiwep wia maakemik-na wi miatinep me wiokamik. ⁴Ne kiiriw uuwow mua papako wia sesekami wia maakek, ‘Ni ikiwep opora iiriw amisa wiep-puam nain wia maakeka, “Yo maa enowa iiriw opep ikua. Ne maa eneka eliwa ifakimep uupep-puam. Maa muutitik iiriw onomakem. Ni aakisa ekapeka!” Ikip naap wia maakeka.’ ⁵Ne wi ikiwep wia maakemik-na opora me wiar miimamik. Wi wiena kookalowa-pa uuwowa oko ikiwomakemik, oko ona manina ikiwok, oko ona uuwowa

oko ikiwok, ⁶ ne wi papako-ke iikirami wi uuwow mua nain wia opap emina wia ururowami wia ifakimemik. ⁷ Naap oniwkin owow saria nain-ke kema samor akena bagiwirap ona ami mua wia sesekeya ikiwep mua teeria nain wia ifakimemi koora wiar kukumakemik. ⁸ Naap onap-puami ona uuwow mua papako wia farep wia maakek, ‘Yo maa enowa iiriw opep ikua, wi mua wia maakem nain wi maa me efar enimuk, wi neek ikauk. ⁹ Naapeya ni aakisa ikiwep era maneka opopora-pa neeke iimarep ikok wi mua momor wia urufap wia maakiwkin iiwawun ekapuk.’ ¹⁰ Naap wia maakeya ikiwep era opopor unowa naap iimarep mua wia urufap wia maakiwkin ekapomakemik. Mua eliwa ne mua samora pun iiwawun momor wia aawiwkin ekapemik. Ekapep koora maneka nain iiwawun takunemik.

¹¹ Aria owow saria nain wi mua wia urufinen naep koor kemena ikiwok-na mua oko urufak. O mia suuwowa eliw marew, miewow maa enowa bala me wuak. Naap urufap maakek, ¹² ‘Emar, no miewow maa enowa yiar ekapon nain mia suuwowa me niemik nain no kamenap ekapon?’ Naap maakeya mua nain opora marewarek. ¹³ Naemi owow saria nain-ke wia maakek, ‘Mua fain wapena kepura wiar kaikap amaporop owaruma-pa wafuriwkin epa kokoma-pa ikainok. Epa eena ikaimik nain wi omemi enek muuna geegenem-ikowa-ke.’ ¹⁴ Yeesus opora nain wia iromap-puap kiiriw wia maakek, “Mua Maneka mua unowa wia fariya, nain papako muutiw wiar ekiwkin wia aawinon.”

Yeesus Siisar takis iwowa sira nain nokaremik
(*Mak 12.13-17, Luk 20.20-26*)

¹⁵ Aria wi Farisi-ke wiam fiirimep opora anumap feenap maemik, “Yeesus akimamkun opora-ko samoreya-na opap ifakimiyen.” ¹⁶ Opora nain aakunep-puap wiena teeria papako wia sesekiwkin wi Erot teeria mua papako wia aawep wiam ane-wafurap Yeesus wiar ikiwemik. Ikiwep maakemik, “Somek mua, i sira nefar amisaremik, no opora makena main. No Mua Maneka opora ifana wiarin nain era makena ookin. I mua yia mekawap me aakunin, weetak, opora me kiri-kiripin. ¹⁷ Aria no aakisa opora fain-ko yia maake, no kamenap main, Rom saria maneka Siisar takis wuwowa yia maakek nain, wuiyen-na Moses sira wuomakek nain puukiyen-i e weetak?” ¹⁸ Wi wadol sira iiriw wiar amisarek. Naapeya wia maakek, “Ni mua opaimik kiri-kirowa-ke! Ni moram yo opora-pa korininok naep naap efa nokareman? ¹⁹ Aria ni takis wuiman maamuma nain yiiwkin niar urufinen.” ²⁰ Ne iwiwkin opap ikok wia nokarek, “Aria maamuma fain mua naarew kukusa ne unuma-ke wiar ikua?” ²¹ Ne maakemik, “Siisar kukusa-ke.” Naeya wia maakek, “Naapeya-na Siisar maamuma ona iweka ne maa mauwa Mua Maneka wiarik, nain ona kakeniw iweka.” ²² Opora naap maeya miimap soranep opaimika tenemik. Ne ikiwemik.

Mua umep ikok iikirikuan
(*Mak 12.18-27, Luk 20.27-40*)

²³Aria fofa kuisow nainiw wi Sadusi-ke Yeesus wiar ekapemik. Wi feenap maimik, mua umimik nain kiiriw me iikirikuan. ²⁴Ne o nokaremik, “Somek mua, sira iiriw Moses wuak nain feenap, ‘Mua oko emeria aawep muuka marew ikok umeya-na ona wiamun-ke apura nain eliw wiar aawep weepe muuka imenominok.’ ²⁵Aria kaka kuisow wi mua ikur okaiwi-pa erup ikemik. Ne iperowa-ke kiikir emeria aawep muuka wiipa me imenowa ikok umok. ²⁶Umeya o ookap onarowa-ke apura nain aawok. Ne os pun muuka marew ikok umok. Ne kiiriw oko-ke apura nain aawok nain pun naap ikok umok. Ne teeria nainiw akena emeria kuisow nain aawep umomakemik. ²⁷Naap ikok apura nain pun umok. ²⁸Teeria kuisow nainiw emeria kuisow. Aria nain wiimar iikirow epa-pa mua naarew emeria wiar ikainon?” ²⁹Naeya wia maakek, “Ni maa amisarowa saarik efa nokariman. Moram ni Mua Maneka opora nain urufap kemena baliwep me amisareman, ne ona kekanowa pun me wiar amisareman. ³⁰Wiimar nainiw iikirow epa-pa emeria mua wi ensel saarik ikaikuan. Wi miewowa marew. ³¹Aria wi umep iikirowa nain Mua Maneka opora siisimep-puamik nain-ko me urufaman-i? Mua Maneka feenap maek, ³²‘Abraham, Aisak ne Yekop wi wiam arow, nain yo wiena Mua Maneka-ke.’ (*Eksodas 3.6*) Makena, wi umemik nain Mua Maneka wia urufam-ikaiya. Naapeya wi wiimar iikirowa wiar ikainon.” ³³Naap maeya wi yakeyak maneka kakaemi opaimika tenemik.

Sira maneka
(*Mak 12.28-31, Luk 10.25-28*)

³⁴⁻³⁵Aria Yeesus wi Sadusi opora wia nomakeya wi Farisi-ke miimap wiam fiirimep opora aakunemik. Aakunep sira amis mua oko sesekamik. O ikiwep Yeesus opora-pa akimekam naep nokarek, ³⁶“Somek mua, Moses sira wuomakek nain sira kain manek akena?” ³⁷Naeya maakek, “Sira fain, ‘No Mua Maneka kookale, mia, kema, woosa iiwawun manekiw kookale.’ ³⁸Sira nain-ke manek akena-ke. ³⁹Ne oko feenap, ‘Mua oko wia kookale, nena name kookalin naap.’ ⁴⁰Sira erup nain Moses sira wuomakek nain mikap maek, wi iiriw profet opora maem-ikemik nain pun sira erup nain akena mikami maemik.” Naap wia maakek.

Krais Dewit nembesir-ke ne pun ona Maneka-ke
(*Mak 12.35-37, Luk 20.41-44*)

⁴¹Aria wi Farisi papako ekapemi Yeesus wameiya-pa fiirimiwkin wia nokarek, ⁴²“Ni Kraiss kamenap maiman? O naarew nembesir-ke?” Ne

maakemik, “Dewit nembesir-ke.”⁴³⁻⁴⁴ “Naeya kiiriw wia maakek, “Makena maeman. Nain Ewar Eliwa-ke Dewit kema iweya Kraisi maemi maek, ‘Mua Maneka-ke yena Maneka efar maakek, “No yena aken ekeria-pa efar pokap ikaeya no iiwua iiwawun no kepur tepak-pa wia wuinen.”’
(Someka 110.1)

⁴⁵Dewit ona nembesir nain ‘Yena Maneka-ke’ naek. Ona nembesir nain kamenap ona Maneka wiar ikainon?”

⁴⁶Naap maeya wi opora kuisow-ko me kiripomamik, iiwawun bauserap ikomakemik. Ne iir nain opora nokarowa me pepekeya nokarowa iiwawun piipuumik.

Yeesus-ke wi Farisi wadol sira wiar maek
(Mak 12.38-39, Luk 11.43,46, ne 20.45-46)

23 ¹Wi yakeyak maneka ne ona teeria pun ikaiwkin Yeesus-ke opora wia maakek. ²Feenap maek, “Wi Farisi ne wi sira amis mua, wi Moses sira wuomakek nain aakunep amisar-afuramik. ³Naapeya wi opora nia maakimik nain ookeka. Ne wi sira-sira onimik nain me wiokeka. Moram wi maa nia maakimik nain wiena pun me onimik. ⁴Ni sira unowa ookowa nia suuwimik, nain wiena sira nain gelemuta-ko me ookimik. Ne pun lawisiw muuta-ko me nia asipimik. ⁵Ne wiam irami feenap onimik. Mua Maneka faremi bokis gelemuta^p eena ekima-pa ne akua-pa kaikimik nain wi bokis lawisiw maneka onimik. Ne konim miirfa fuula maa-maala nain wuap lotu ikiwimik. Wi emeria mua yia urufap wi mua makena-ke yia mauk naep naap onimik. ⁶Ne maapor epa-pa wi epa eliwa-pa pokiyen naimik. Ne lotu koorapa pokow eliwa miimowa-pa ikua nain kookalimik. ⁷Ne fiirimow epa-pa mua tetera-ke yia naemi ‘Oo somek mua’ naap yia faruk naep kookalimik. Wi sira naap onimik.

⁸Aria ni yo teeria, ni somek mua me niam naeka, moram ni unowa fain ni niamun epia ikeman ne niena Maneka mua kuisow akena. ⁹Ne ni Auwa kuisow owow iinan-pa niar ikua. Naapeya miiw mua oko auwa maneka naemi me fareka. ¹⁰Ne pun niena saria kuisow akena, o waisow ne o Kraisi-ke. Naapeya saria maneka me niam naeka. ¹¹Ni teeria fain woos mua ikainok-na ni tepak-pa niar uuwam-ikainok. ¹²Moram sira-ke feenap ikua, o mua unuma wame purupiya nain ikoka poraikuan. O mua unuma wame poraiya nain ikoka unum maneka iwikuan.”

Yeesus wi Farisi wia amukarek
(Mak 12.40, Luk 11.39-52 ne 20.47)

¹³“Aria ni sira amis mua ne ni Farisi, ni ikoka samor akena aawowen. Ni wadol mua-ke. Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain nis-ke

^p **23.5** Wi Yuuda-ke Mua Maneka opora ara kui-kuisow maifa tiira-pa siisimep bokis gelemuta-pa wuap ekima-pa ne akua-pa kaikap Mua Maneka faremik.

era wiar mika-puukiman. Ne niena pun me ekiman, ne wi mua papako eku naep onimik nain wia mika-puukiman. [14Ne ni emer apura wia peeskimemi maa unowa wiar ifemakiman. Ne wadolalemi yia miimuk naep Mua Maneka farowa maala mufiman. Aa, ni wadol sira nain-pa ikoka yoowa manek akena aawowen.] 15Ni somek mua ne ni Farisi nefa komarka, ni ikoka samora akena aawowen. Ni mua wadola-ke. Wi mua-ko i teeria yiar arinok naep mia me niam kema suwap owowa unowa wiar ikiwemi opora wia maakiman. Ne mua kuisow ni teeria niar ekak. Ne ni nieniw sira naap onami epa mukuna ikiwowen. Ne os-ke ni niokami epa samora pun ikiwemi iiwawun samor aawinon.

16Ni mokok opa, ni maiman, i sira unowa suule wiyyen. Ni feenap wia maakiman, 'Ni opora maep koonowu naep-na tempel kooru unufami opora maiman nain makena me arinon. Ni gol tempel kooru-pa ikua nain unufami opora maowen-na ni opora nain ookami maa onowen,' ni naap wia maakiman. 17Ni momora, kema pukow marewa-ke. Tempel kooru maa maneka-ki e gol tempel kooru kemena-pa ikua nain maa maneka-ke? Tempel-ke ikaeya gol nain maa maneka ariya.

18Aria ni fain pun wia maakiman, 'Ni opora maep koonowu naep-na maa patirow esimsa unufowen-na nain pun makena me arinon. Ne ni maa eneka pikiwep patirow esimsa iinan-pa wuiman nain unufap opora makena ookami maa onowen.' Ni naapiw akena wia maakiman. 19Ni faa, mokok opa akena-ke! Maa kain-ke maneka? Maa eneka maa maneka-ki e nomon esimsa nain maneka-ke? Nomon esimsa-ke ikaeya maa eneka iinan-pa wuiwkin eliwa ariya. 20Naapeya wi patirow esimsa unufami opora maken akena naimik. Neemi maa eneka esimsa iinan-pa wuimik nain pun epaskun arep anirap eliw akena arinon. 21Ne ni tempel kooru unufami opora maken akena maowen-na Mua Maneka ona anane nan ikaiya nain pun unufami maowen. 22Ne ni opora maken akena maemi owow iinan unufowen-na Mua Maneka ona pokow epa pun unufowen. Neemi Mua Maneka opora nia miimam-ikaeya ni opora maken akena maowen.

23Ni sira amis mua ne ni Farisi, ni mua wadola-ke. Ni ikoka samor aawowen. Ni Mua Maneka patiru naep maa muutitik, maawa ne lombu, naap fiirimep mokoka ten kuisow arowap mokok kuisow pikiwep Mua Maneka patiriman. Ni sira muutitik ookiman, nain ni sira maneka nain me ookiman. Sira feenap nain, opora make-makeniw ookowa, mua oko wia kemalep wia saliwowa ne Mua Maneka opor makena wiar opap ookowa. Sira eliwa unowa nain anane ookam-ikok maa muutitik nain okaiwi Mua Maneka patirekaman-na eliwa. Nain ni naap me oniman.

24Ni somek mua faa, mokok opa akena-ke. Niena maa epira karia-ke oreya kekelka muuta iirariman, ne maa eneka samora-ko maa-pa niar ikaeya me urufowa iiwawun iriniya muiman.

²⁵Aria ni sira amis mua ne ni Farisi, ni samor aawowen. Ni wadol mua akena-ke! Ni mia muura iiraru naep niena urupa epira naap oram mikikira yasuwiman ne kemena me yasuwiman. Nain ni ikum sira ne niena mia kookalowa niar taanep ikua. ²⁶Ni Farisi faa, ni mokok opa akena-ke. Ni niena urupa epira kemena pun yasuwowa saarik aremi sira samo-samora iirareka. Naeya ni sira eliwa-pa ikowen.

²⁷Ni sira amis mua ne ni Farisi, ni wadol mua-ke, ni samor aawowen. Ni feenap saarik, mua wia soopimik nomon ona nain ofa kiaiwi ifimik. Mikikira-pa urufowa eliw oram ne tepak mua oona-ke taanep ikomakek, ne maa samo-samora pun nan ikomakek. ²⁸Nis pun sira naap, mua unowa mokok epa-pa ni sira eliwa. Nain niena kema tepak wadol sira-ke ne sira samora-ke niar taanep ikomakek.

²⁹Ni somek mua ne ni Farisi, ni wadol mua-ke, ni samor akena aawowen! Wi iiriw profet ne wi mua kaken eliwa ikemik nain wia ifakimiwkin umemik nain wia soopamik. Ne nis-ke wia soopowa epa wiar saliwami dubil akena wuiman. ³⁰Ne nieniw niam maiman, 'I iiriw yiena nembesir epa-pa ikekamik-na wi sira wiokami wi profet me wia ifakimekamik,' naap maiman. ³¹Ni anane naap maiman nain ariman niam wuiman. Wi iiriw profet wia ifakimem-ikemik nain, ni nembesir niar ikemik. ³²Naap nain iiriw niena nembesir sira samora onowa onoma wuamik nain ookami wia ifakim-ikip uuwowa nain welaweka.

³³Ni ifa akena-ke, ni ifa upowa-ke ikeman! Mua Maneka ni mua samora-ke nia naemi epa samora me nia sesekinon-i? Ni baurarowa me pepep. ³⁴Naapeya wi profet ne wi mua kema pukowa ne somek mua wia sesekamkun papako wia ifakimowen, papako nomokowa moke-pa patot wia warowen ne papako lotu koorapa wia arufowen. Ne wia fa-faem-ikaiwkin owow oko-oko-pa purer mua arem-miawikuan. Naap wia onam-ikowen. ³⁵Naapeya ni maa urufap! Ni pina aawowen. Wi mua eliwa miiwa-pa fan ikemik nain wia ifakimiwkin aka miiwa-pa fan orok. Sira naap nain iiriw Abel ifakimok nain-pa onoma wuap ekapep ekapep Berekia muuka Sekaraiya-pa. Sekaraiya-na tempel koorapa ne maa patirimik esimsa gone-pa ifakimeman. ³⁶Yo maken akena nia maakiyem, wia ifakimemik nain pina nain ni teeria fain-ke akuawep yoowa akena aawowen." Naap wia maakek.

Yeesus Yerusalem kemalep omok

(Luk 13.34-35 ne 19.41-44)

³⁷Aria Yeesus Yerusalem opariya omok, "Oo ni Yerusalem, emawa, nis-ke anane wi profet wia ifakimiman! Ne Mua Maneka mua papako wia sesekeya niar ekapimik nain pun nomon ika wiariman. Emawa, ni emerua mua yena kemena-pa nia wuap nia kakaltekam oo. Aara eena muuka eewua tepak-pa wia wuiya, yo naap nia onekam naep onam-na

niena miatineman. ³⁸Aa, Mua Maneka iiriw nia piipuak, ni mikikira nia uumow mua marew, ni maatarep ikowen. ³⁹Yo nia maakiyem, ikoka yo me efa urufowen. Ne wiimar feenap maemi-na efa urufowen, ‘Yiena Maneka Mua Maneka unuma-pa wiar ekapok nain unuma purupiyen.’”

Yeesus miiwa weeserowa maek

(Mak 13.1-2, Luk 21.5-6)

24 ¹Aria Yeesus tempel koor-pa ikok orop ikiwem-ikaeya ona teeria-ke wiar ekap tempel koor nain urufap kakaemik. Naeya wia maakek, ²“Ae makena, ni koor maa ele-eliwa fain urufap kakaiman-i? Yo maken akena nia maakiyem, ni koor urufiman fain ikoka nomona kuisow nomon oko iinan-pa me ikainon, weetak. Pika nain ikoka iiwawun te-teekiwkin ururomakinon.” ³Aria naap wia maakep-puap Oliw ema urupok. Nan pokap ikaeya ona teeria wiisow ookap urupemik. Urupep maakemik, “I baliwep yia maake, maa maen nain iikamin akena-ko imenarion? Maa mauwa-ke imenareya i ilenap amisarep maiyen, no ekapowa maen nain miiwa weeserow epa nain faneka, naap maiyen.” ⁴Naeya wia maakek, “Ni maa uru-urufami ikeka, oko wi mua oko-ke ekapep nia peeskimikuan. ⁵Ikoka mua unowa ekapemi yo efa unufami maikuan, ‘Yo Krais-ke,’ naap maemi emerla mua unowa wia peeskimikuan.

⁶Aria irakowa feekeriw miimowen ne wi epasia-pa irakowa meta wiar miimowen. Ni nain me keker opaka. Makena, sira nain ikoka owow unowa pun wiar imenarowa-ke. Nain miiwa weeserow epa eewuar ikua. ⁷Owow unowa ikoka wi-wieniwi irakikuan ne owow oko saria-ke owow oko irakowa fee-feekeriw arikuan. Miiw unowa weniwi maneka imenarion, ne maa ofofona pun imenaromakinon. ⁸Nain yoowa aawow epa onoma wuak nain-ke. Wi emerla muukaru naep sirirowa aawimik naap. ⁹Iir nain yo muuta nain nia opap nia samorami nia ifakimikuan. Miiw unowa wi mua unowa nia iririmem-ikaikuan.

¹⁰Iir nain emerla mua unowa yo opora ookam-ikok piipuikuan. Naap onami wi-wieniwi wiam fo-fookap wiam siriremi oko-ke iiwua mua kokot wia maakiwkin yo teeria mua wia opap wia samorikuan. Naap wia onikuan. ¹¹Ne mua unowa wadolalemi i profet-ke wiam maemi mua unowa wia peeskimikuan. ¹²Wi teeria nain sira samo-samora naap onikiwiwkin sira maneka eena mua oko wia kookalowa sira nain iiwawun mesenalinon. ¹³Nain wi mua kekanep yo opora baliwep ookimik nain-ke anane eliw ikowa imenikuan.

¹⁴Ne ikoka Mua Maneka pika kemena-pa ikowa opor eliwa nain miiwa unowa fain pikiwiwkin epa aawinon. Ne iir nain mua unowa sira wiam furewap maikuan, ‘Mua Maneka opora makena-ke.’ Naap ikok miiwa weeserow epa imenarion. ¹⁵Epa nain maa samora akena tempel koor

kemena-pa me ikowa nain neeke iimarep ikaeya urufowen. Maa eena iiriw profet Daniel maek nain. Ni opora fain miimiman nain kemena baliwep aaweka.

¹⁶Maa naap imenareya wi Yuudia-pa ikemik nain baurarep ema urupomakuk. ¹⁷Wi mua koor iinan-pa ikok-na neekeriw bauraruk, koor kemena ikiwep maa unowa me aawuk. ¹⁸Ne wi mua manina-pa ikok-na owowa kirep ekapep konim kuruma me aawuk. ¹⁹Wiisak aa, wi emeria urom onaiya ne wi muuk wesusa onaiya ikemik nain kamenap arikuan? ²⁰Naapeya ni Mua Maneka fariwkin maa samora nain dabel saana-pa e Sabat fofa-pa me imenarinok. ²¹Moram sirirowa samor akena ikoka imenarinon. Nain iiriw miiwa fain imenaremi maa naap-ko me imenarem-ikua, iir nain iiwawun imenarinon. Imenareya nain ikoka nainiw weetak. ²²Wi yoowa aawow epa nain Mua Maneka-ke ona teeria wia nanikap-puak nain wia kema suwap epa samora nain ara-pa puukinon. Me puukekak-na mua kuisow me ikekamik.

²³Epa nain mua oko-ke nia maakikuan, 'Krais faneka,' e 'O eenan ikua.' Naap nia maakiwkin-na me wia miimeka. ²⁴Moram mua unowa wadolalemi yo Krais-ke naikuan. Ne papako-ke wadolalemi yo profet-ke wiam naikuan. Naap maemi mua unowa wia mufemi maa miililina sira-sira imenam-ikaikuan. Naap onami Mua Maneka ona teeria wia nanikap-puak nain pun wia peeskimu naep onikuan. ²⁵Miimeka, maa ikoka imenarowa nain yo aakisa iiwawun nia maakem fanek. ²⁶Naapeya mua-ko nia maakiwkin-na, 'O ekapep epa asia nomon manekiw nan ikua,' naap nia maakiwkin-na neeke me ikiweka. Wi maikuan-na, 'Urufeka, o fan-pariw pipilalep ikua,' naap maikuan-na me wia miimeka. ²⁷Moram Mua Muuka miiwa oraiya nain ona ilen onaiya ikua. Feenap saarik, aapereka-ke wilinemi epa unowa nain iiwawun iiwkinon. Ama urupowa ne ama orowa kame iiwawun parina-keriw arinon. ²⁸Ne pun fain saarik, kiisua maa-ko umep ikaeya urufap pamua onaiya takunep ikaikuan, naap akena ariman urufikuan. ²⁹Aria epa samora nain weeserem-ikaeya ama umep kokoma teninon ne siiwa pun me wilininon. Mokoma-ke tenep ururomakinon, ne aapereka iinan maa unowa kekekrarinon. ³⁰Iir nain Mua Muuka wame ilenowa maa iinan-pa imenareya miiw unowa teeria naap urufap kema wiisarep omomikuan. Ona kekanowa ne mia parina onaiya maa ipisia-pa orom-ikaeya urufikuan. ³¹Ne os-ke puuw kerew akena fuurami ona ensel wia sesekeya miiw unowa ikiwikuan. Ikiwep ona iiriw wia nanikap-puak nain wia aawep wia fiirimikuan, miiw okaiwi-pa iwep ikip miiw okaiwi-pa.

³²Naapeya ni nomokowa fik urufap kema aaweka. Nomokowa nain gulowa enuma mikami ifa wueya urufap maiman, 'Aa, ama saana mamaiya arek.' ³³Sira naap, ni maa unowa nain naap akena imenareya urufap kema aawep maowen, 'Aa, Yeesus ekapowa mamaiya akena arek.'

³⁴Naapeya yo opora makena nia maakiyem, wi teeria fain mua papako me umowa ikaiwkin maa nain imenaromakinon. ³⁵Aapereka miywa onaiya ikoka mesenalinon, ne yo opora-ke me efar mesenalinon, anane naap ikainon.

³⁶Maa imenarowa epa kain-pa imenarowa nain mua me amisaremik. Wi ensel pun me amisaremik ne yo Muuka pun me amisarem. Auwa ona waisow amisarek. ³⁷Aria iiriw ekera Noa ikowa-pa sira onam-ikemik nain ikoka Mua Muuka ekapiya nain pun sira naap akena onam-ikaikuan. ³⁸Epa nain eka luuma me imenarowa ikaeya wi maa enow maneka onami eka enemi, wiam muewowami naap oni-ikim-ikemik. Naap ikaiwkin Noa aasa maneka urupep kemena ikiwok. ³⁹Ne aria wi naap momor maneka ikaiwkin eka luuma maneka-ke ekapemi iiwawun wia welawak. Aria wiimar Mua Muuka ekapow fofa-pa sira naap akena imenarinon. ⁴⁰Feenap, iir nain mua wiam erup manina-pa mauwam-ikaiwkin-na Mua Maneka-ke oko aaweya oko neeke ikainon. ⁴¹Emeria wiam erup pun naap, wit makena ititam-ikaiwkin-na oko aaweya oko neeke ikainon. ⁴²Naapeya ni kema wuepap maa uru-urufami ikeka. Moram niena Maneka ekapow fofa nain ni me wiar amisareman.

⁴³Ni kema aaweka, feenap, koor onoma wi ikum mua uura ekapowa wiar amisarinon-na wia wuap ikainon. Naeya wi ekapep koor me wiar fookikuan. ⁴⁴Naapeya nis pun naap ikeka, Mua Muuka ekapowa nain urufami ikeka, oko o ewur me ekapinon naem-ikaiwkin ekapemi oram nia soranowap-puinon.

⁴⁵Aria feenap, uuwow mua eliwa ne kema onaiya ikua nain ona saria-ke woos mua wuinon, ona uuwow epaskun wia urufami maa enowa ama pepep wienakinon. ⁴⁶Uuwowa baliwep faem-ikaeya ona saria ekapep naap urufinon-na kema eliw ikainon. ⁴⁷Yo maken akena nia maakiyem, o ikoka ona saria-ke woos mua wueya maa unowa oske urufominon. ⁴⁸Aria oko mua nain ona kema-pa mainon, 'Yena saria ewur me ekapinon.' ⁴⁹Naap naemi uuwow epaskun wia aruf-iraparemi ona womar wiamiya eka eruaremi momor yiwem-ikainon. ⁵⁰Aria iir oko yo saria me efar ekapinon, naap naem-ikaeya saria nain fekeriw fuuninon. ⁵¹Ekapemi naap urufap samor akena arufami sisina-pa wafureya wi wadol mua ikaimik neeke wiamiya ikok omemi enek muuna geegenem-ikainon."

Wi emeria ten kuisow nain arekin opora-ke

25 ¹Ne Yeesus kiiriw feenap wia maakek, "Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain feenap saarik. Mua oko emeria aawowa owow oko ikiwok. Ne emeria nain ona tuuk ten kuisow arua kui-kuisow isimap mua nain miira puukowa ikiwemik. ²Wi emeria ikur kema pukowa ne ikur naapiw kema pukowa marewa. ³Wi emeria kema onaiya

nain arua eka osena onaiya aawep feekiya iwamik. ⁴Ne wi emeria kema marewa nain weetak, eka osena-ko me aawemik. ⁵Wi ikiwem-ikok me mirowamik. Ne era-pa nan arewap ikok ikok mokoka-ke wiar awaweya inemik. ⁶Inep ikok uur gone-pa feenap fariwkin miimamik, ‘Mua nain fanek oo! Ni iwap era-pa aaweka oo.’ ⁷Ne emeria teeria nain iikirami arua saliwamik. ⁸Ne wi kema marewa nain-ke wi papako wia maakemik, ‘I arua eka yiar weeserek noma, ni eka lawiliw-ko yia asipeka.’ ⁹Naeya wi papako nain-ke wia maakemik, ‘Weetak, i niyien-na yiena me yiar pepekin erinon. Ni ikiwep niena-ko sesenareka.’ ¹⁰Aria wi ikiwep ikaiwkin mua nain ekapok. Ne wiam ikur nan arewap ikemik nain o aawep ekapemi koor kemena ikiwiwkin omopora upemik. ¹¹Ne aria emeria wiam ikur muraremik nain urupemi omopora anumami maemik, ‘Maneka oo, omopora yia teekoma oo,’ naap maakemik. ¹²Ne wia maakek, ‘Weetak akena, yo-ko me nia amisarem,’ naap wia maakek.’ ¹³Arekin opora nain wia maakep weesereya feenap wia maakek, ‘Naapeya ni kema wuepap maa urufami ikeka. Moram, yo kiiriw ekapowa nain ni ama ne fofa me efar amisareman.’

Yeesus uuwow mua eliwa ne samora wia maek

(Luk 19.11-27)

¹⁴Yeesus kiiriw maek, ‘Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain feenap saarik. Iir oko mua oko owow epasia ikiwekam naep ona uuwow mua wia farek. Ekapiwkin maamuma wi wapena-pa wiar wuak. ¹⁵Mua oko maamuma tausen ikur, oko tausen erup ne oko tausen kuisow, naap wiep-puap ikiwok. Mua kui-kuisow uuwow sira wiar amisarep naap wiek. ¹⁶Aria uuwow mua maamuma tausen ikur iwok nain ewur akena ikiwep maamuma nain aawep mauwowa onak. Uuwami ewar maamuma tausen ikur naapiw imenak. ¹⁷Ne mua oko maamuma tausen erup iwok nain pun naap, ikiwep uuwami tausen erup naapiw imenak. ¹⁸Ne aria mua oko maamuma tausen kuisow iwok nain-ke ikiwemi miiwa kuap maamuma nain soopak. ¹⁹Wiena saria nain mokom unowa ikiweya kirep ekapemi maamuma wiek nain wiar amisarekam naep wia farek. Ne wi ekapemik. ²⁰Mua maamuma tausen ikur iwok nain-ke ekap ewar maamuma nain ofakowami maakek, ‘Saria, no maamuma yien nain yo ikiwemi mauwap ewar maamuma tausen ikur naapiw imenam.’ ²¹Naeya ona saria-ke maakek, ‘Se-ek eliw oram, no yena uuwow mua eliwa-ke, maamuma manek marewa nain aawep mauwowa baliwep faen. Naapeya woos mua nefa wuamkun no uuwow maneka urufam-ikainan. No epeya yena ikos ikok palanow manekiw ikaiyen.’ ²²Ne mua maamuma tausen erup iwok nain pun epami maakek, ‘Saria, no ikiwemi maamuma yien nain aakisa urufe, maamuma fainiw uuwami tausen erup naapiw imenam!’ ²³Naeya saria-ke maakek, ‘Eliw oram, no mauwow mua eliwa-ke. No maa manek

marewa nain aawep mauwowa baliwep faen. Naapeya nos pun woos mua nefa wuinen. No epeya yena ikos ikok palanow manekiw ikaiyen.’

²⁴Aria naap ikok mua maamuma tausen kuisow iwok nain-ke ekapemi maek, ‘Saria, yo sira nefar amisarem, no mua kekanowa ne mua riirinowa-ke. No anane wi mua oko manina-pa maa enowa wiar aawin, ne wi mua oko manina-pa maa isakemik nain wiar ifemakep aawin. ²⁵Naapeya oko maamuma nefar mesaliminen naep keker opap maamuma yien nain ikip miiwa-pa soopap-puam. No urufe! Nena maamuma fanek.’ ²⁶Naeya ona saria-ke maakek, ‘No uuwow mua samora-ke ne pun lebuma-ke. Yo mua oko manina-pa maa enowa wiar aawiyem nain, ne maa wiar ifemakiyem nain no amisar-afurap yo efa maen-i? ²⁷Naap nain moram maamuma nain maamuma koorapa me wuomen? Naeya yena ekapemi ewar maamuma onaiya aawekam. ²⁸Aria ni maamuma nain wiar aaweka. Aawep mua oko maamuma tausen ten kuisow onaiya ikua nain iweka. ²⁹Moram sira feenap ikua, wi mua maa unowa wiar ikua nain aawep uuwimik nain ikoka maa unowa akena wiinen. Naeya wi maa kerew akena wiar ikainon. Ne wi mua maa unowa marewa uuwow marew wuap-puimik nain iiwawun wiar iirarinen. ³⁰Aria ni uuwow mua samora fain epa kokoma-pa wafuriwkin neeke ikok omemi enek muuna geegenem-ikainok.’”

Mua Muuka-ke ikoka mua wia mekawinon

³¹Aria Yeesus nainiw maek, feenap, “Iir nain Mua Muuka unum maneka ne mia pariniya ekapinon ne ona ensel unowa pun o warikap ekapikuan. Ekapemi owow saria maneka pokow epa-pa pokeya ³²miiw unowa emeria mua ekapep miir onoma-pa wiam fiirimiwkin wia mekawap teeria erup wia wuinen. Sipsip nepiow mua sipsip meme onaiya ikaiwkin wia mekawiya naap wia mekawinon. ³³Wi mua eliwa nain ona aken ekeria-pa wia wuinen ne wi samora nain asow ekeria-pa wia wuinen. ³⁴Naeya aken ekeria-pa wiar ikemik nain wia maakinon, ‘Ni ekapeka, yena Auwa-ke kema eliwa niek, yena muuka nia naep epa iiriw ona pika kementa-pa nia wuap-puomak nain pepep erowaweka. Epa eena iiriw miiwa onami nia wuap-puomak nain. ³⁵Moram yo iiriw wuaillem-ikemkun maa enakeman, kema enekaremkun eka enakeman. Ne yo owowa oko niar ikiwemkun efa aawep baliwep efa wuaman. ³⁶Ne yo saporma ikemkun konima yeeman, napumarep e koorapa ekap ikemkun efa karuem-ikeman.’ ³⁷Naap wia maakeya wi sira eliwa ookam-ikemik nain-ke nokaremik, ‘Maneka, iir kain no wuaillem-ikaeya maa enowa nenakemik ne kema enekareya eka nenakemik? ³⁸Ne epa kain no owowa yiar ikiwep fuuneya nefa aawep baliwep nefa wuamik? Ne saporma ikaeya konima niemik? ³⁹Ne iir kain napumarem-ikaeya e koorapa ekap ikaeya nefa karuem-ikemik?’ ⁴⁰Naap nokariwkin os-ke wia maakinon, ‘Yo

feenap nia maकिन, makena, ni sira kamenap onami yena teeria mua oko maa marewa nain wia asipaman nain, yo efa asipaman nia naiyem.'

⁴¹Naap wia maakep weesereya kirep wi teeria asow ekeria-pa ikemik nain wia maकिन, 'Ni unowa fain eenap ekeka, Mua Maneka-ke sirirowa niinon! Ni ekap mukuna anane ikaiya neeke ikowen. Epa eena ona Mua Maneka Satan ne wi ensel samora wia wuap-puomak nain. ⁴²Yo iiriw wuailenkun maa-ko me enakeman ne eka naemkun me enakeman. ⁴³Ne yo owow oko-pa niar ikiwemkun me efa aawep pokomowaman ne saporma ikemkun konima-ko me yeeman. Yo napumarep e koorā ekap ikemkun me efa karuem-ikeman.' ⁴⁴Naap wia maakep wia iirareya nokarikuan, 'Maneka, i iir kain-pa no wuailen-ikaeya, kema enekarem naeya, aria owowa yiar ikiweya, saporma ikaeya, napumarep ikaeya ne koorā ekap ikaeya no sira eliwa naap-ko me nefa onamik?' ⁴⁵Naap nokariwkin wia maकिन, 'Sira fain, wi mua oko maa marewa nain me wia asipam-ikeman nain yos pun me efa asipaman nia naiyem,' naap wia maakek. ⁴⁶Naapeya wi teeria nain ikoka epa samora wia sesekeya wi sirirowa anane naap aawem-ikaikuan. Ne wi teeria sira eliwa ookam-ikemik nain owowa anane eliw ikowa neeke ikiwikuan."

Yeesus ifakimowa naep opora kokot anumamik

(Mak 14.1-2, Luk 22.1-2, Yon 11.45-53)

26 ¹Aria Yeesus opora nain wia maakep weesereya ona teeria wia maakek, ²"Ni amisareman, fofa erup ikiweya Pasowa maapora naikuan. Ne fofa neeke Mua Muuka opap nomokow moke-pa patot warikuan," naap maek. ³Ne aria wi pris woos mua wi owow woos mua unowiya pris woos mua Kaiafas koorā-pa wiam aawep aakunemik, ⁴Yeesus kamenap onap kokot opap ifakimowa nain. ⁵Aakunemi maemik, "Maapora epa-pa me opikua, oko wi yakeyak maneka-ke iiwua yia purupomikuan."

Emeria oko-ke sanda aawep Yeesus ikiwosa-pa sawikomak

(Mak 14.3-9, Yon 12.1-8)

⁶Aria Yeesus Betani-pa ikok Saimon koorā-pa wiar ikua. Mua nain iiriw mia gigir mane-maneka onaiya ikok sariarek. ⁷Ne aria Yeesus nan ikok maa enem-ikaeya emeria oko-ke ekapok. Ekapemi sanda botol opaimika wuepap o ikiwosa-pa sawikomak. Sanda nain sesa maneka. ⁸Yeesus teeria-ke naap urufap muninemi wi-wieni wia aakunemik, "Sa, maa eliwa nain moram wesusak ya. ⁹Nain sesekekamik-na maamuma maneka aawep wi maamuma marew ikemik nain wiekamik." ¹⁰Naap aakunemik nain Yeesus kema iiriw wiar amisarep wia maakek, "Ni moram emeria fain kema wiar samoriman? O sira eliw akena efa onak. ¹¹Ni mua maa marewa nain anane niamiya ikaiwkin eliw wia asipam-ikowen. Ne yo anane niamiya me

ikainen. ¹²Emeria fain sira naap efa onak nain yo efa soopowa nain mia kiikir efar saliwap-puiya. ¹³Naapeya makena nia maakiyem, ikoka miw unowa-pa yo opor eliwa nain wia maakem-miawemi o sira eliwa efa onak nain pun wia maakikuan. Ne os pun kema suuwikuan.”

Yeesus opowa nain opora kaikamik

(Mak 14.10-11, Luk 22.3-6)

¹⁴Ne aria ona teeria mua ten kuisow erup nain, mua oko Yuudas Iskariot naimik nain-ke wi pris woos mua wiar ikiwok. ¹⁵Ne wia nokarek, “Yo maa mauwa yiiwkin Yeesus ni wapena-pa nia wuominen?” Naap wia maakeya maamuma niiyen naemi maamuma tuunap siliwa maamuma ten arow naap iwemik.^q ¹⁶Naeya Yeesus wi wapena-pa wiar wuowa nain era wia imenam-ikomak.

Yeesus ona teeria onaiya Pasowa enowa onamik

(Mak 14.12-21, Luk 22.7-14 ne 22.21-23, Yon 13.21-30)

¹⁷Aria emer kekanowa enowa maapora kerereya Yeesus teeria-ke nokaremik, “Nee, i kaaneke ikiwep Pasowa maapora maa enowa onomiyen?” ¹⁸Naeya wia maakek, “Ni owow maneka ekap mua oko wiar fuunep feenap maakeka, ‘I someka mua-ke maek, “Yo epa fan efar kererek, naapeya yena teeria onaiya no koor-pa feeke Pasowa enowa onu naep naimik.” ’ ” ¹⁹Naap wia sesekeya ikiwep ona wia maakek naap epa saliwami Pasowa enowa onamik.

²⁰Aria urera Yeesus ona teeria onaiya ikip fuunemik. ²¹Wi pokap maa enem-ikok wia maakek, “Yo makena nia maakinen, ni mua kuisow ikoka wi iiwua wapena-pa efa wuonon.” ²²Wi naap miimap kema samorarep mua kui-kuisow o nokaremik, “Maneka, yo me efa maen-yon aa?” ²³Naeya wia maakek, “I maa enemi mua yo efamiya emer ikowa kakawa epaskun maa eka epira-pa suuwap enimimik nain, mua oko-ke naap efa oninon. ²⁴Ae, makena, yo Mua Muuka ikoka umowa nain opora iiriw Mua Maneka opora-pa siisimep-puamik naap akena arinon. Aa wiisak, mua eena yo wi iiwua wapena-pa efa wuiya nain samor aawinon. Onak me muukarekak-na eliw-yon.” Naap maek. ²⁵Yuudas mua eena o iiwua wapena-pa wiar wuowa nain-ke iikirap maek, “Maneka, yo efa maen-yon aa?” Naeya Yeesus-ke maakek, “Ae, pepeka maen.”

Yeesus komunio wuak

(Mak 14.22-26, Luk 22.15-20, 1 Korin 11.23-25)

²⁶Aria wi maa enem-ikok Yeesus-ke emer ikowa opap Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap wienakemi maek, “Aawep enimeka.

^q 26.15 Maamuma nain feenap, no siiwa ikur e okaiwi-pa kuisow uuwap sesa aawin naap.

Fain yena mia-ke.” ²⁷Ne wain urupa opap Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wiemi wia maakek, “Ni unowiya enimeka. ²⁸Eka fain yena aka-ke. Opor enuma eena Mua Maneka ni niamiya kaikeya nain yena aka fainiw koonowinon. Aka efar oromi miiw unowa emeria mua pina wiar iirarinon. ²⁹Yo nia maakiyem, yo wain eka aakisa enimiyem fain kiiriw nainiw me eniminen, weetak. Naap ikok yena Auwa pika kemena-pa ikok wain eka enuma oko niamiya eniminen,” naap maek. ³⁰Aria wi someka awep-puap oromi ikiwep Oliw ema urupemik.

Yeesus Pita maakek, “No ikoka efa sailinan”
(*Mak 14.27-31, Luk 22.31-34, Yon 13.36-38*)

³¹Wi ikiwem-ikok Yeesus-ke ona teeria wia maakek, “Ikok uura yo efa samoriwkin ni unowa fain baurarowen. Moram Mua Maneka opora iiriw siisimep-puamik nain maek,
‘Ikoka sipsip nepiow mua waremkun sipsip wiar baurarep pukikuan.’
(*Sekaraiya 13.7*)

³²Nain yo ikoka umep ikok iikirap Galili ikiwep neeke nia arep ikainen.”
³³Naap wia maakeya Pita-ke maakek, “Wi unowa fain ikoka baurarikuan-na yo wia, me nefa piipuien.” ³⁴Naeya maakek, “Yo maken akena nefa maakiyem, ikok uura aara me farowa ikaeya no sailemi maem-ikainan, mua fain yo me amisarem. Naap sailowa arow arinan.” ³⁵Ne Pita-ke kekanemi maakek, “Weetak, yo naap me mainen. I eliw ikos yia ifakimuk, nain yo me sailinen.” Naap maeya Yeesus teeria unowiya Pita maek naapiw maemik.

Yeesus Getsemani epa-pa Mua Maneka farek
(*Mak 14.32-42, Luk 22.39-46*)

³⁶Aria nan ikok Yeesus ona teeria unow onaiya epa Getsemani naimik nain ikiwemik. Ikip fuunep wia maakek, “Ni feeke pokap ikaiwkin yo feek ekap Mua Maneka farinen.” ³⁷Ne ekami Pita ne Sebedi muuka erup, Yon Yems ikos naap wia maakeya ookap ekamik. Kema samorko peelalemi kema pinarep ³⁸wia maakek, “Yo kema manek akena samorariyem, yo fan umiyem. Ni me ineka, feeke pokap ikeka.” ³⁹Ne lawisik ekap keema wueskap iima ifemakep Mua Maneka faremi maek, “Oo Auwa, no era oko-ko ikainok-na no nena suusa yiep-puan nain perekome!” Nain yo oram maiyem, nena kookalowa muutiw ooke.” ⁴⁰Mua Maneka naap farep-puap kirep epami wiam arow nain wia urufak-na

^r 26.39 Yeesus opora maek nain wi iibru opora ookami maek, “Urupa yien nain iiarome.” Opora nain kemena feenap, “Umowa efa suuwan nain iiarome.” Oko ni kemena me aawowen nain Mauwake opora maemi kemena epaskun nain wuamik, “Suusa yiep-puan nain perekome.”

wi inep ikemik. Ne Pita ifimami maakek, “Niam arow, ni lawisiw muuta pokap ikowa nain ni ewur ineman. ⁴¹Ni me ineka. Mua Maneka farem-ikeka. Naap onowen-na akimowa-pa me oro-boonowen. Niena kema-ke yo yookowa kookaliman, nain mia-ke palanow marew.” ⁴²Naap wia maakep-puap kiiriw ekap Mua Maneka faremi maek, “Oo Auwa, nena suusa yiep-puan nain me perekowa pun eliw. Yo nena kookalowa nefar ookap uminen.” ⁴³Naap maep kiiriw epak-na wi mokoka samor akena pinarep iiriw inep puemik. ⁴⁴Naap mokok kokot wia urufap-puami nainiw ekap Mua Maneka farek, opora iiriw maek nain kiiriw maek. ⁴⁵Naap iki-ikok nainiw epami wia maakek, “See, ni naap inep ikowen-i? Ni iikirap urufeka, yo Mua Muuka efa opap wi mua samora wapena-pa wiar wuowa nain mamaiya arek. ⁴⁶Arika, iikiriwkin ikiwikua. Urufeka, mua yo iiwua wapena-pa efa wuowa nain nan ekapiya.”

⁴⁷Aria naap wia maakem-ikaeya Yuudas ekapep fuunek, eena ona teeria mua nain. Ne mua teeria maneka o wameiya ekapemik nain wi pris woos mua ne wi owow woos mua-ke wia sesekiwkin kuuma fura naap aawep ekapemik. ⁴⁸Yuudas-ke amisa iiriw wiep-puak, “Yo ekami mua nain opap wuakemkun-na maeka, mua makena naneka. Naeya ekap opaka.”

⁴⁹Ne aria o Yeesus wiar ekami maek, “Oo, somek mua,” naap maemi opap wuakek. ⁵⁰Naap oneya Yeesus-ke maakek, “Emar, no kamenap onekam naep-na onap-pue,” naap maek. Ne wi teeria maneka nain ekami opamik. ⁵¹Ne aria wiam arow wameiya ikemik nain mua oko-ke iikirap fura maala aawep pris woos mua uuwow mua ifana wiar puukeya orok. ⁵²Ne Yeesus-ke maakek, “No fura nain neek wue. Mua fura opimik nain wiena kiripowa fura-pa umikuan. ⁵³Yo yena Auwa maakinen-na wi ensel teeria maneka ten kuisow erup wia sesekeya ewur akena ekapemi efa asipikuan. Yo naap onowa me pepek-i? ⁵⁴Auwa eliw naap oninon, nain yo sirirowa aawiyem nain Mua Maneka ona opora yo efa maek nain, kamenap naep makena arinon?” ⁵⁵Naap wia maakep-puap kiremi iiwua teeria maneka nain wia maakek, “Ni yo mua samora-ke efa naiman-i? Naeya fura kuuma onaiya efa opowa ekapeman. Yo anane tempel koora-pa pokap ikok suule wia onam-ikem, nain yo me efa opaman. ⁵⁶Aa-na eliw, maa unowa aakisa efa oniman fain iiriw wi profet efa maemik nain makena arowaman,” naap wia maakek. Ne aria ona teeria-na o piipup bauraremik.

Wi owow woos mua-ke Yeesus opora-pa wuamik

(Mak 14.53-65, Luk 22.54-55 ne 22.63-71, Yon 18.13-14 ne 18.19-24)

⁵⁷Aria wi teeria Yeesus opap aawep pris woos mua unuma Kaiafas naimik nain koora wiar pikiwemik. Wi sira amis mua ne wi owow woos mua iiriw wiam aawep nan ikemik. ⁵⁸Ne aria Pita pun Yeesus ememin

ookami ikiwep koorā nain pika nain kererek. Kererep sisin pika kemena ikiwep wi ami mua wiamiya pokap ikua, sira kamenap-ko imenariya nain amisarekam naep. ⁵⁹Aria wi pris woos mua ne wi Kaunsel Maneka unowiya Yeesus ifakimowa nain wadol opora papako imenap neeke ifakimiyen naemik. ⁶⁰Naap onamik-na pina-ko me wiar imenamik. Teeria maneka ekapemi wadol opora mikamik pun naap, pina-ko me wiar imenamik. Naap ikok mua erup iikirami maemik, ⁶¹“Mua fain naap maek, ‘Yo eliw Mua Maneka tempel koorā wiar te-teekap fofa arow muuta kiiriw enuma kuainen,’ naap maek.” ⁶²Ne aria pris woos mua-ke iikirami o maakek, “Wi fain opora unowa nefa mikimik nain no opora-ko me wia kiripominan-i?” ⁶³Naap nokarek-na opora-ko me kiripomak. Ne pris woos mua-ke kiiriw maakek, “Mua Maneka anane ikaiya nain nefa miimam-ikaeya no opora makena mae, aria no Krais-ki? No Mua Maneka Muuka-i?” ⁶⁴Naeya maakek, “Ae, no pepeke efa maen. Nain yo feenap nefa maakiyem, ikoka Mua Muuka Mua Maneka Kekanowa Akena nain aken ekeria-pa wiar pokap ikok maa ipisia onaiya iinan-pa orom-ikaeya urufowen!” Naap maek. ⁶⁵Opora muut nain pris woos mua-ke kema bagiwirap ona mia suuwowa pere-perekami maek, “Opor papako o maemik nain me wiar kema suuwiyen. Ona opora aakisa maek nain wiar miimaman-i? Mua Maneka firekiya ya. ⁶⁶Aria ni kema kamenap maiman?” Ne wis-ke iikirami maemik, “Mua Maneka firekiya, naapeya uminok akena.” ⁶⁷Naap maemi opeka waremi arufamik. Ne wi papako-ke kumunkura-pa arufami maakemik, “No Krais-ki? ⁶⁸Naapeya-na nena mokoka-pa yia urufowa saarik kakeniw yia mae, nos-ke efa arufan, naap mae.”

Pita-ke Yeesus me amisarem naek

(Mak 14.66-72, Luk 22.56-62, Yon 18.15-18 ne 18.25-27)

⁶⁹Aria Pita pika kemena-pa wi wionarep pokap ikaeya uuwow emeria oko-ke ekap maakek, “Nos pun Galili mua Yeesus nain wameiya ikon.” ⁷⁰Naap maeya wi mua unowa mokok epa-pa wadolalemi maek, “No maa mauwa maen? Yo me amisarem.” ⁷¹Naap maep-puap oromi omopora maneka-pa iimarep ikaeya emeria oko-ke urufap wi mua nan ikemik nain wia maakek, “Mua fain-na Nasaret mua Yeesus teeria nain-ke.” ⁷²Ne kiiriw nainiw wadolalemi maek, “Mua iinan, maken akena maiyem, yo mua nain me amisarem!” ⁷³Naap iki-ikok wi mua nan iimarep ikemik nain-ke ekap maakemik, “Makena, nos pun wi teeria-ke. I nena aakunowa iwakara-pa nefa amisaremik, no me sailinan!” ⁷⁴Naap maiwkin saillemi maek, “Maken akena, yo mua nain-ko me amisarem. Yo opora fain wadolalinen-na samor aawinen.” Naap maeya aara farek. ⁷⁵Aara fareya Yeesus iiriw Pita maakek nain kema wiar epak, “No ikoka aara me farowa ikaeya me efa amisarem naep sailowa arow arinan.”

Opora nain kema suuwap pika kemena-pa orop kema samorarep kerew omok.

Yeesus Pailat wiar pikiwemik

(Mak 15.1, Luk 23.1-2, Yon 18.28-32)

27 ¹Aria uuriw epa wiimeya wi pris woos mua wi owow woos mua unowiya wiam aawep aakunemik. Aakunemi Yeesus ifakimowa nain era akupamik. ²Aakunep-puap Yeesus wapena wiar kaikap Pailat wiar pikiwemik. Pailat eena Rom anim onoma maneka ikok kame nain urufam-ikua.⁵

Yuudas sira kamenap onap umok

(Aposel 1.18-19)

³Ne aria Yeesus opora-pa wuami ifakimu naep oniwkin Yuudas naap miimap kema samorarek. Naapeya maamuma wiar aawok nain kiiriw pikiwep wi pris woos mua ne wi owow woos mua naap wiemi wia maakek, ⁴“Yo pina onam. Yo mua pina marew nain ni wapena-pa niar wuamkun opaman.” Naeya wis-ke maakemik, “Maa nain i maa marew, nena pina-ke!” ⁵Naap maakiwkin maamuma nain tempel koor kemena-pa wafurap-puami ikiwemi ufua orok. ⁶Ne aria wi pris woos mua-ke maamuma nain aawemi maemik, “Maamuma fain mua aka sesa-ke. Naapeya tempel koora uuwowa neeke wiowa weetak, oko yiena sira puukiyen.” ⁷Naep wi aakunep maamuma nain aawep mua amina onimik nain miiwa wiar sesenaremik. Wi owow oko mua fan yiar ikok umimik nain neeke wia soopuk, naap maemik. ⁸Naapeya aakisa miiw ara nain unuma, “Aka orow miiwa” naimik. ⁹⁻¹⁰Ne profet Yeremaiya iiriw opora maek nain makena wiar arek. Opora feenap maek,

“Iiriw wi Isrel-ke o uminok naep maamuma naap puukap-puamik. Ne wi maamuma nainiwi mua amina onimik nain miiwa wiar sesenaremik, Mua Maneka efa maakek naap onamik.”

(Sekaraiya 11.12-13, Yeremaiya 19.1-13, 32.6-9)

Yeesus Pailat wiar pikiwep opora-pa wuamik

(Mak 15.2-5, Luk 23.3-5, Yon 18.33-38)

¹¹Aria wi Yeesus pikiwep Rom anim onoma maneka Pailat miir onoma-pa iimarowamik. Ne os-ke nokarek, “No mae, no wi Yuuda owow saria-ki?” Nokareya maek, “Opora pepeki nan maen.” ¹²Ne naap ikok wi pris woos mua ne wi owow woos mua naap opora mikamik-na opora kuisow-ko me wia kiripomak, weetak. ¹³Naapeya Pailat-ke nokarek,

⁵ 27.2 Iir nain wi Yuuda Rom tepak-pa wiar ikemik. Ne wi mua kot-pa wia mekawap wia ifakimowa nain emi akena, wi Rom-ke eliw. Naapeya Yeesus opap Pailat wiar pikiwemik.

“Opor unowa nefa onimik nain me wia miimin-i?” ¹⁴Naap maakek-na opora-ko me wia kiripomak, weetak akena. Naapeya Pailat-ke naap urufap kema unu-unowa wuami maek, “Mua faa, kamenap nain-ke.”

¹⁵Aria Pailat anane Pasowa maapora-pa sira feenap oniya, wi mua koorā ekap ikemik nain wi owow mua kookalowa-pa mua kuisow unuma wiar unufiwwin piipuiya. ¹⁶Ne iir nain mua oko Barabas naimik nain koorā ekap ikua. Mua nain mua samoriya meta wiar amisaremik. ¹⁷Naapeya yakeyak maneka ekapep taaniwwin Pailat-ke wia nokarek, “Ni mua naarew kookaliman? Naeya mua nain wasirkinen. Barabas-i e Yeesus eena Kraiis naimik nain-i?” ¹⁸Naap wia nokarek, moram o amisarek, mua unowa Yeesus ookiwwin wi Yuuda woos mua-ke kema bagiwirap opora-pa wuamik. ¹⁹Aria nan pokap ikok opora wiar miimam-ikaeya ona emeriak-ke opora sesekomak. Feenap maakek, “No mua pina marewa nain sira kamenap me one. Moram yo uura inawera-pa o urufap yoowa manek akena aawem.” Naap maakek.

²⁰Ne aria wi pris woos mua, ne wi owow woos mua onaiya iikirap wi yakeyak maneka nain kema wia mikami wia maakemik, “Ni Barabas unuma unufiwwin o piipuwinok. Ne Yeesus ifakiminok,” naap wia maakemik. ²¹Ne Pailat-ke yakeyak maneka nain kiiriw wia nokarek, “Mua erup, nain ni mua naarew kookaliwwin piipuwinen?” Ne faremik, “I Barabas kookalimik.” ²²Ne wia nokarek, “Mua Yeesus Kraiis naimik nain kamenap oninen?” Ne wi unow onaiya faremi maemik, “Nomokow moke-pa uminok!” ²³Ne wia nokarek, “Moram, o pina kain onak?” Naap maek-na weetak, piikirami kerew faremi maemik, “Nomokow moke-pa uminok akena!” ²⁴Aria Pailat naap urufak, wi lawisiw akena nainiw efa faremi yo iiwua purupomikuan naek. Yo kiiriw aakunowa me pepep naep eka epira aawep wi mua unowa mokok epa-pa wapena yasuwami wia maakek, “Yo wapena fan yasuwiyem, yo pina marew. Mua fain aka orowa nain niena maa-ke!” ²⁵Ne wi unow onaiya faremi maemik, “O aka oraiya nain pina nain eliw yiena mia-pa yiar ikainok. Ne yiena muuka wiipa pun pina nain aawuk!” ²⁶Naap maiwwin Pailat-ke Barabas piipueya orok. Ne Yeesus wi ami mua wapena-pa wiar wueya saru-pu-puukap aawep pikiwwemik, nomokow moke-pa wuowa naep.

Wi ami mua-ke Yeesus nirow opawamik

(Mak 15.16-20, Yon 19.2-3)

²⁷Naap ikok wi ami mua-ke Yeesus aawep wiena pika maneka amapikiwwemik. Nan ikok wi ami mua papako wia fariwwin taanep o warikamik. ²⁸Ona mia suuwowa wiar iirarep mia suuwowa oka wuomamik. ²⁹Ne ifar suusa aawep wasiep ikiwosa-pa orowawap ufua kuuma aawep wapen akena-pa opawamik. Naap onap-puap keema muuna mikap nirow opora opawami

maemik, “Oo maneka, wi Yuuda owow saria!”^t ³⁰Naap maemi opeka waremi ufua kuuma opawamik nain wiar aawep ona ikiwosa-pa aruf-iraparemik. ³¹Aria weesereya mia suuwowa oka nain iirarep ona mia suuwowa kiiriw wuomap pikiwemik, nomokow moke-pa patot waru naep.

Yeesus nomokow moke-pa patot waremik
(*Mak 15.21-32, Luk 23.26-43, Yon 19.17-27*)

³²Wi Yeesus pikiwem-ikok era-pa mua oko mirowamik, mua nain unuma Saimon, ona owowa Sairini. Wi ami mua-ke o Yeesus nomokow ara nain akuawomowa suuwamik. ³³Wi ikiwemi epa unuma Golgota naimik nan fuunemik. (Unuma nain kemena feenap, “I mua woos oona.”) ³⁴Nan fuunep Yeesus wain eka maa masia onaiya kiripap-puamik nain onakemik. Eka nain akimak-na miatinek. ³⁵Ne o opap konima wiar iirarep nomokow moke-pa patot waremik. Naap onap-puap ona mia suuwowa wiar aawep satu niirep sererkap kui-kuisow wiar aawemik. ³⁶Naap onap nan pokap ikok urufam-ikemik.

³⁷Ne aria o opora-pa wuamik nain opor onoma siisimep ona woos erekina-pa wuamik. Opora feenap siisimemik, “MUA FAIN YEESUS-KE, WI YUUDA OWOW SARIA.” ³⁸Ne ikum mua wiam erup pun nomokow moke-pa patot wiaremik, oko Yeesus aken ekeria-pa wuamik, ne oko asow ekeria-pa. ³⁹Ne wi mua papako nan irap erap naem-ikemik nain-ke o mokakemi amap-nirowa sira-sira onami maakem-ikemik, ⁴⁰“Aa, no tempel kooro teekap fofa arow muuta kiiriw enuma kuainen naen. Naapeya aakisa nena name asipe. No Mua Maneka muukiya-na nomokow moke-pa ikon nain ore!” ⁴¹Ne wi pris woos mua, wi sira amis mua ne wi woos mua pun nirowa opawam-ikemik. ⁴²Feenap maemik, “Mua oko wia asipam-ikua, ne aakisa ona wame asipowa me pepekok oo! Aa, o i Isrel saria maneka-ki? Naapeya ikoka kuisow nomokow moke-pa ikua nain oreya-ko i urufap maken akena naiyen! ⁴³O Mua Maneka sira kekanowa wiar opiya ne pun ona muuka-ke wame naiya, naapeya ikoka kuisow Mua Maneka-ke asipeya nomokow moke-pa orainok. I urufu!” Naap maemik. ⁴⁴Ne wi ikum mua wiam erup o wameiya-pa nomokow moke-pa patot wiaremik nain, wis pun o firekamik.

Yeesus umok
(*Mak 15.33-41, Luk 23.44-49, Yon 19.28-30*)

⁴⁵Aria naap ikok unun ama naeya miiw maneka kokoma-ke iiwawun muep ikaeya ikip ama arow arek. ⁴⁶Urera ama arow naap arem-ikaeya

^t 27.29 Iir nain wi owow saria maneka bala feenap: mia suuwowa oka wuomamik, ne ikiwos maa bala orowawimik. Ne wienna pokow maneka-pa pokap ikok kuuma eliwa opimik. Naapeya wi anim onom teeria-ke Yeesus amap-niiremi bala naap nain wuomamik.

Yeesus kerew faremi maek, “Eli, Eli, lama sabaktani.” Opora nain kemena feenap, “Yena Mua Maneka, yena Mua Maneka, moram efa piipuan?”⁴⁷ Naap fareya mua papako nan iimarep ikemik nain-ke miimap maemik, “Ei, o Elaiya fariya!”⁴⁸ Ne mua oko-ke karuwiw ikip wauroma^u aawep eka masia-pa suuwap kuum kapa-pa mikap ninimami opaimika-pa wuomak.⁴⁹ Ne wi papako-ke maemik, “Naap iki-ikainok. Uru-urufap, Elaiya ekapep asipiya nain-ko urufikua!”⁵⁰ Lawisiw naap ikok Yeesus kerewa faremi umok.⁵¹ Ne aria are nain akena tempel koor kemena-pa konim maneka sererep ikua nain-ke onaiw gone-pa perenep kakawa erup arek. Ne maa ofofona urupemi nomon mane-maneka-ke pukomakek.⁵² Ne matmat epa nomona pun pukomakeya Mua Maneka teeria unowa iiriw umemik nain kiiriw iikiramik.⁵³ Iikirap naap ikemik. Ne ikoka Yeesus umep ikok iikiriya nain wi unowiya Yerusalem ikiwep ariman yiawiwkin wia urufikuan.⁵⁴ Ne aria are nain maa ofofona ne maa unowa naap imenaromakeya ami woos mua ona teeria onaiya Yeesus urufam-ikemik nain kema tootonep maemik, “Makena ya, mua fain Mua Maneka Muuka-ke!”

⁵⁵ Ne wi emeria papako pun lawisik epasia-pa ikok Yeesus urufam-ikemik. Wi teeria eena iiriw Galili-pa uuwam-ikaeya ookap kakaltam-miok ekapep fan ikemik.⁵⁶ Wi emeria papako unuma feenap: Maria, ona owowa Makdala, Maria oko Yems Yosep ikos wienna onak ne Sebedi emeria.

Yosep Yeesus soopak

(Mak 15.42-47, Luk 23.50-55, Yon 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Aria maamuma mua oko unuma Yosep, ona owowa Arimatia. Ne os pun Yeesus opora wiar opam-ikua. Ne aria urera ama orom-ikaeya o Pailat wiar ikiwep maakek, “Yo Yeesus sawi napuma eliw aawep soopinen-i e kamenap?” Ne Pailat-ke eliw naakek. Naeya oromi ikiwok.⁵⁹ Ikiwep Yeesus sawi napuma nomokow moke-pa amaporop konim kia enumiw wasiep amapikiwok.⁶⁰ Pikiwep miiw ona enuma Yosep ona kuap-puomamik nan wuak. Nan wuap oromi nomon ebebiria maneka kiripap ekap miiw ona nain ofomap-puami ikiwok.⁶¹ Naap onam-ikua nain Makdala owow emeria Maria, ne Maria oko nain, wis pun lawisiw epasia-pa iimarep urufam-ikemik.

⁶² Aria kokomarep epa wiimeya wi pris woos mua ne wi Farisi wiam aawep Pailat wiar ikiwep⁶³ maakemik, “Saria, i mua wadola nain iiriw mokok enuma ikok opora feenap maek nain wiar kema suuwimik. ‘Ikoka fofa arow weesereya yo kiiriw iikirinen,’ naap maek.⁶⁴ Naapeya no mua papako-ko wia sesekeya ikiwep matmat-pa neeke fofa arow naap wia

^u 27.48 Wauroma ifer maa-ke, eka-pa wuiwkin ookekinon.

wuap ikauk. Oko ona teeria-ke ikiwep sapuka nain ikum aawep-puap wadolalemi maikuan, ‘O iikirak.’ Iiriw wadolalek nain lawisiw naa-naap. Ne ikoka wadol opora fain-ke iiwawun epa fiifinarinon.” ⁶⁵Naeya Pailat-ke wia maakek, “Eliw, niena naap kema suuwap-na ami mua wia sesekiwkin iwap baliwep wia wuap ikauk.” ⁶⁶Naap wia maakeya ikiwep miiw ona nomona nain miiw tanaiw kiira ookap ilenap-puamik. Naap onap-puap mua wia pepekiwkin epa nain wuap ikemik.

Yeesus umep ikok iikirak

(Mak 16.10, Luk 24.1-10, Yon 20.1-18)

28 ¹Aria Sabat fofa weesereya Sande epa wiiwim Makdala owow emeria Maria, ne Maria oko naap Yeesus mokoka karuowa iwamik. ²Wi ikiwep mamaiya arem-ikawkin maa ofofona maneka-ke imenarek. Ne Mua Maneka ensel owow iinan-pa oromi nomon ona ofomap-puamik nain opap kirip-pekup-puap nomona nain iinan-pa pokap ikua. ³Ona miira aapereka wilinowa saarik wilinem-ikua, ne mia suuwowa nain aakafua saarik kia akena. ⁴Ne wi ami mua nan ikemik nain naap urufap soranep karanemi kema puep iwami miiwa-pa wakiemi puep ikemik. ⁵Aria ensel-ke wi emeria nain ekapep fuuniwkin wia maakek, “Ni mia me fufueka, ni Yeesus nomokow moke-pa umok nain urufowa ekapeman. ⁶O fan me ikua, iiriw iikirak, iiriw nia maakem-ikua naap. Ni epap o wuamik fain urufeka. ⁷Urufap-puap kirep ikiwep ona teeria feenap wia maakeka, ‘Yeesus iiriw iikirak. Ne kiikir Galili ikiwinon. Ni neeke ikiwep urufowen!’ Naap wia maakeka. Yo fan nia maakem, ni ikiweka.”

⁸Aria wi kirep ona teeria wia maaku naep ipetar-ikiwemik. Makena wi keker opamik, nain opora nain miimap manek akena kemelamik. ⁹Wi naap ipetarem-ikawkin Yeesus ona wiar imenarep wia ane-puukak. Wi naap urufap wameiya wiar ekap meren onoma-pa wiam wafurami lotu onamik. ¹⁰Ne wia maakek, “Ni me keker opaka, ikiwemi yena teeria wia maakiwkin wi Galili ikiwep neeke efa urufuk.”

Wi ami mua-ke wadol opora onamik

¹¹Aria emeria wiam erup nain ikiwem-ikemik-na wi ami mua papako nan ikemik nain, wis pun maa naap urufap baurarep wi pris woos mua ikip wia maakemik. ¹²Ne aria wi pris woos mua wi owow woos mua onaiya wiam aawep aakunep sira feenap onamik. Wi ami mua maamuma maneka wiemi ¹³wia maakemik, “Ni ikiwemi opora fain manekaka. ‘Uura i inep ikemkun ona teeria-ke sawi napuma nain ekapep ikum aawemik,’ naap maeka. ¹⁴Ne opora nain-ke ikiwep anim onoma maneka ifana wiar oreya-na ni opora marew, ikoka yiena kakeniyen.” Naap wia maakemik. ¹⁵Aria wi mua maamuma nain aawep opora nain manekamik. Naapeya

wi Yuuda unowa opora nain-ke ikip manekarek. Ne aakisa opora nain pun naap maem-ikaimik.

Yeesus ona teeria uuwowa wiek

(Mak 16.14-18, Luk 24.36-49, Yon 20.19-23)

¹⁶Aria Yeesus teeria ten kuisow nainiw kuisow nain Galili ikiwep fuunep ema oko urupemik, iiriw ona wia maakek naap. ¹⁷Wi urupep o urufap keema muuna mikap o lotu onamik. Nain wi papako-ke urufap kema unu-unowa wuamik. ¹⁸Naeya Yeesus-ke wiokap epami wia maakek, “Aakisa Auwa-ke kekanowa unum maneka onaiya yieya yos-keriw owow iinan ne miiwa iiwawun urufami wia nomakep ikem. ¹⁹Naapeya ni miiw unowa, owow unowa ikiwep wia maakiwkin opora efar opap yena teeria efar aruk. Ne wia yasuwami Auwa, Muuka ne Ewar Eliwa unuma-pa wia yasuweka. ²⁰Ne yo opora nia maakem-ikem nain iiwawun suule wiem-ikaiwkin yo opora efar ookam-ikauk. Yena anane niamiya ikainen, ikiwep iiwawun miiwa weeserow epa-pa.”

Yeesus opor eliwa fain Mak-ke siisimok

Miimow opora

Mak Pol uuwow epaskun-ke. Yeesus maa muutitik onomakek nain maakiwkin siisimok. Opora siisimok nain feenap maek, “Opor eliwa fain Mua Maneka Muuka Yeesus Krais opora-ke.” Ne Yeesus uuwowa sira-sira onam-ikua nan kekanowa ne unum maneka wiar urufamik. Opora wia maakem-ikua, ona kekanowa onaiya sawur samora mua mia-pa wiar iirarem-ikua ne pina pun wiar iirarem-ikua. Naeya wi nan kekanowa wiar amisaremik. Ne Yeesus ona wame maek “Yo Mua Muuka-ke, yo yena yame sisin wuap umemi ni emeria mua unowa nia sesenarep aawinen,” nain wia maakem-ikua (10.45).

Mak, Yeesus uuwowa unowa onak nain wiar siisimok, nain opora wia maakem-ikua nain me senam maek. Aria Yeesus ona teeria o ookam-ikemik nain mokomokoka o uuwowa onam-ikua nain kemena me aawemik, ne ookam-ikok urufap urufap amisaremik.

Yeesus miiwa-pa ikok uuwowa onam-ikaeya iiwuarem-ikemik nain pun siisimok. Ne nomokow moke-pa wuiwkin umep ikok fofa arow-pa iikirak nain pun siisimok.

Yon Baptais-ke Yeesus maemi wia maakek (Matiu 3.1-12, Luk 3.1-9 ne 3.15-17, Yon 1.19-28)

1 ¹Aria Yeesus Krais Iinan Mua Maneka muuka-ke. Ona opor eliwa ne sira eliwa onak nain wiar amisarep siisimemik. Opor onoma feenap. ²Iiriw ekeru Mua Maneka-ke ona opora muuka maakek nain profet Aisaiya-ke wiar amisarep feenap siisimok,

“No miime, ikoka sesel mua oko sesekinen. Ne os-ke miimep ikiwemi no era eepominon. (Malakai 3.1)

³ Ne ikoka epa asia nomon manekiw nan feenap faremi maem-ikainon, ‘Niena Maneka era saliwomaka ne era kakenomaka!’ ”

(Aisaiya 40.3)

⁴Aria opora naap ikaeya Yon Baptais epa asia nomon manekiw nan kererep mua unowa opora naap wia wafuromami feenap wia maakek,

“Ni unowiya kema kirep pina wasirkiwkin-na nia yasuwamkun Mua Maneka-ke pina niar iirarinon.” ⁵Iir nain wi Yuudia ne Yerusalem owow maneka emeria mua unowa Yon wiar ikiwemik. Ne pina wasirkiwkin Yodan eka-pa wia yasuwam-ikua.

⁶Yon mia suuwowa maa eneka kamel afifiw onimik nain wuap inakirowa maa eneka kanima-pa onimik nain mia ara kaikap yiawem-miek. Ne maa enowa aawa ne puusum eka nain enem-ikua. ⁷Ne opora wia wafuromami feenap maem-ikua, “Mua oko yo murarep ekapinon. O kekanowa-ke yo kekanowa efar nomakek. Yo mua meta marew akeniya o taar teekow mua murarow akena-pa wiar ikem. ⁸Yo aakisa oram eka-pa nia yasuwiyem. Ne ikoka os-ke ekapemi Ewar Eliwa nieya ni anane kekanep ikowen.”

Yon Baptais-ke Yeesus yasuwak

(Matiu 3.13-17, Luk 3.21-22)

⁹Aria iir nain Yon wi emeria mua opora wia maakem-ikaeya Yeesus Galili kame-pa ikok ona owowa Nasaret piipuap ekapok. Yon wiar ekapeya Yodan eka-pa yasuwak. ¹⁰Ne Yeesus eka pona urupem-ikok maa oko urufak, maa nain aapereka aakiareya Mua Maneka Ewar-ke nepa ibiamun saarik imenarep o wiar orok. ¹¹Aria iinan-pa mua iwakara-ko feenap maeya miimamik, “No yena Muuka-ke, yena kema muneka-ke. Yo manek akena nefa kookaliyem.”

Satan Yeesus akimak

(Matiu 4.1-11, Luk 4.1-13)

¹²Aria ewur akena Mua Maneka Ewar-ke Yeesus aawep epa asia nomon manekiw nan amapikiwok. ¹³Ne fofa ten erepam nan ikaeya Satan-ke kema akimam-ikua. Ne epa nain pun maa eneka asia unow akena. O nan ikaeya wi ensel-ke ekapemi ane-kekanowamik.

Yeesus Galili kame-pa ona uuwowa onoma wuak

(Matiu 4.12-17, Luk 4.14-15)

¹⁴Aria Yon opap koora-pa wuiwkin Yeesus Galili kame wiar ikiwok. Ikiwep Mua Maneka opor eliwa emeria mua wia maakem-ikua. ¹⁵Feenap maem-ikua, “Iiriw Mua Maneka epa pepekimok nain aakisa kererek. Mua Maneka pika kemena-pa ikowa nain epa fanek. Ni kema kireka. Ne pun Mua Maneka opora kekanowa opaka.”

Yeesus mua erepam wia fareya ookamik

(Matiu 4.18-22, Luk 5.1-11)

¹⁶Iir oko Yeesus Galili eka saawirinowa pona-pa ikiwem-ikok Saimon urufak, ona weepe Andru ikos ikaiwkin. Wiam erup mera aawow mua-ke,

ne eka-pa mera sia wafuram-ikemik. ¹⁷Ne wia maakek, “Aria, ni ekapep yo yookeka. Ne yos-ke mua wia aawowa nia ofakowinen.” ¹⁸Naap wia maakeya ewur akena mera sia nan wuap-puap ookamik.

¹⁹Aria naap iram-ikok Sebedi muuka wiam erup, Yems Yon ikos wia urufak. Wi wiena aasa-pa ikok mera sia fuluwa piitam-ikemik. ²⁰Wia urufap wia fareya wiawi piipuap o ookamik, wiena wiawi wi mauwow mua wiamiya aasa-pa nan ikemik.

Mua oko sawur mia-pa wiar ikaeya Yeesus-ke iiraromak
(Luk 4.31-37)

²¹Wi teeria nain Yeesus wameiya Kapeneam ikiwemik. Ikiwep nan ikaiwkin Sabat fofa naeya lotu kooru ikiwemik. Koor kemena-pa Yeesus-ke Mua Maneka opora suule wia onak.^a ²²Ne wi opora wiar miimap soranemik. Moram o opora wia maakek nain ona kekanowa onaiya ikua. Ne wi sira amis mua suule wiemik naap weetak.

²³Ne mua oko lotu kooru-pa nan ikua. Mua nain sawur-ke anirawap ikaeya Yeesus urufap kiriremi maek, ²⁴“No Nasaret mua Yeesus, no maa mauwa yia onekam naep fan ekapon? I yia samorowa naep-i? Yo nefa amisarem, no Mua Maneka-ke nefa sesekak nain-ke!” ²⁵Naap maeya Yeesus-ke kakankami maakek, “No poporaremi mua fain piipue!” ²⁶Naap maakeya sawur mua mia-pa wiar ikua nain ikiwemi uufun-iraparemi kerew akena kiriremi piipuak. ²⁷Ne wi nan ikemik nain-ke naap urufap soranep opaimika tenep erap ikemik. Ne wi-wieniwi aakunemi maemik, “Nee, sira fain kamenap nain-ke? Opora faa enuma-ke. Mua fain kekanowa onaiya ikok sawur wia maakeya opora wiar miimamik.” ²⁸Naapeya Yeesus meta manekarowa ewurareya Galili kame mua unowa nain miimamik.

Yeesus Pita emeria onak wiar saliwak
(Matiu 8.14-15, Luk 4.38-39)

²⁹Ne Yeesus ona teeria onaiya lotu kooru piipuap oromi Saimon Andru ikos kooru wiar ikiwemik. Ne Yems, Yon ikos pun wi wiokamik. ³⁰Saimon emeria onak mia keenep esimsa-pa inep ikua. Wi fuuniwkin Yeesus maakemik. ³¹Naeya emeria nain wiar ekap wapena-pa opap iikiroweya napuma nain wiar sariarek. Ne maa wia uupomak.

Yeesus napum mua unowa wia saliwak
(Matiu 8.16-17, Luk 4.40-41)

³²Ne urera ama oreya napum mua unowa Yeesus amapekapomakemik. Wi emeria mua sawur-ke wia anirawap ikemik nain pun wia pekapemik.

^a 1.21 Sabat fofa wi Yuuda mua wiena uurarowa ne lotu fofa-ke. Wi fofa nain maa me uuwimik.

³³Ne unow akeniya koor nain iiwawun takunemik. Koor omopora pun iiwawun mua-keriw aremik. ³⁴Ne Yeesus-ke napum sira-sira aawemik nain iiwawun wia saliwomakek. Ne wi sawur pun mia-pa unow akena wia iirarek. Ne wi sawur nain o amisaremik. Naapeya wi aakunowa nain emi wia wuak.

Yeesus Galili kame-pa uuwowa onak
(Luk 4.42-44)

³⁵Ne iir oko-pa uuriw akena epa kokoma ikaeya Yeesus iikirami epa oko mua marewa nain ikiwok. Ikiwep nan ikok Mua Maneka kema suuwami farem-ikua. ³⁶Nan ikaeya Saimon ame-ke murarep o akup-ikiwemik. ³⁷Ikip imenap maakemik, “Nee, mua unowa no nefa akupimik.” ³⁸Ne wia maakek, “I owowa papako mamaiya nain ikiwu. Yo Mua Maneka opora owowa nain pun wia maakinen. Moram yo mauwowa muut nain orom.”

³⁹Aria o Galili kame-pa naap ikiwemi lotu koor-pa Mua Maneka opora wia wafuromami sawur wia iirarem-miek.

Yeesus mua mia gigir wiar saliwak
(Matiu 8.1-4, Luk 5.12-16)

⁴⁰Aria iir oko mua oko mia gigir maneka nain-ke Yeesus wiar ekapemi keema muuna mikap omawami maek, “Aa, nena kookalep-na eliw efa saliweya mia eliwa arinen.” ⁴¹Naap maakeya Yeesus-ke kemalep wapeniw tiimami maakek, “Eliw. No sariare!” ⁴²Naap maem-ikaeya napuma nain weeseremi mia eliwa wiar imenarek. ⁴³⁻⁴⁴Ne Yeesus-ke sesekami opora kekanowa maakek, “Yo nefa saliwam nain ikiwemi mua oko me wia maake. Wi pris wiar ikiweya mia nefar pupuk. Ne Moses sira wuak nain wiar ookami Mua Maneka patireya nefa mauk, ‘O sariarek.’ Naap nefa mauk.”

⁴⁵Naap maakek-na wia, ikiwemi feenap maem-miek, “Yeesus-ke efa saliwak.” Naeya owow unowa nain Yeesus meta wiar miimamik. Naapeya o owow maneka wiar ikiwowa me pepepek. Ne baurarep epa mua marew neeke ikiwep nan ikua. Ne wia, owow unowa emeria mua-keriw wiar ekapem-ikemik.

Yeesus mua aka umok nain saliwak
(Matiu 9.1-8, Luk 5.17-26)

2 ¹Aria fofa erup naap weesereya Yeesus nainiw Kapeneam owowa ikiwok. Ne emeria mua unowa o ekapep koor oko-pa ikua nain meta miimap ²ekapep koor nain takunemik. Ne koor epa wuara belemutako me ikua, weetak akena. Koor kemena ne omopora iiwawun taanep siinarek. Ne Yeesus Mua Maneka opora wia maakem-ikua. ³Wia maakem-

ikaeya mua erepam napum mua oko ika-pa wuap amapekapemik. Mua nain wapena kepura iiwawun wiar uumarek. ⁴Koora iiwawun takuneya wi Yeesus wiar pepowa me pepepek. Naapeya wi koor iinan purupemik. Ne Yeesus ikua pepepek nan maa muutitik iirarep wuara-pa napum mua nain ika-pa ikaeya ifariw kaikap momasia akena piipuiwkin Yeesus miir onoma-pa wiar orok. ⁵Ne Yeesus yo kekanowa efar kema suuwimik naep mua nain maakek, “Emar, no pina iiwawun nefar iirarem.”

⁶Naeya wi sira amis mua nan pokap ikemik nain-ke wiena kemaiw feenap maem-ikemik, ⁷“Nee, moram mua fain naap maiya? O me Mua Maneka-ke, ne opora naap maiya. Mua Maneka ona waisow pina yiar iirariya. Naap aakuniya nain Mua Maneka firekiya.” ⁸Wi naap maemik nain Yeesus iiriw kema wiar amisarek. Ne naapeya wia nokarek, “Ni moram yo opora maem nain kema unu-unowa wuiman? ⁹Opora erup fain, ‘No pina nefar iirariyem’, e ‘No iikirap inow maa aawep soomare.’ Opora kain mua fain maakemkun makena urufowen? ¹⁰Yo Mua Muuka miiwa-pa fan ikem nain pina eliw nia iirarominen. Nain ni amisareka naep feenap oniyem.”

¹¹Ne maemi napum mua nain maakek, “Yo nefa maakiyem, no iikirap inow maa aawep koora ikiwe.” ¹²Naap maakeya wi unowa nain urufam-ikawkin iikirap inow maa opap soomarek. Ne wi naap urufap soranep eneka teekami Mua Maneka unuma fakerami maemik, “I iiriw sira feenap nain-ko me urufam-ikemik.”

Yeesus Liwai fareya ookak

(Matiu 9.9-13, Luk 5.27-32)

¹³Aria iir oko Yeesus Galili eka saawirinowa pona-pa ikiwem-ikaeya yakeyak maneka o wiar ekapep warikamik. Ne os-ke Mua Maneka opora wia wafuromak. ¹⁴Ne naap ikiwemi Alfius muuka Liwai urufak. Mua nain koor oko-pa takis wiar aawem-ikua. Urufap ekami maakek, “Yo yooke.” Naap maakeya iikirap ookak.

¹⁵Wi takis aawow mua nain ne wi pina mua, wi unowiya Yeesus ookam-miemik. Iir nain Yeesus ona teeria onaiya Liwai kooa wiar ikiwep nan maa enemik. ¹⁶Wi teeria nain pun Yeesus wameiya maa enem-ikawkin wi Farisi ne sira amis mua-ke naap wia urufap Yeesus teeria wia nokaremik, “O moram wi takis aawow mua ne wi pina mua wiamiya maa enimiya?”

¹⁷Naeya Yeesus-ke wia miimap feenap wia maakek, “Mua napum marewa nain ikemika kaikow mua me wiar ikiwimik. Napum mua-ke makena, wis-ke ikemika kaikow mua wiar ikiwimik. Yo me wi mua eliwa wia aawowa ekapem, weetak, wi pina mua wia aawowa ekapem.”

Maa enowa emi wuowa sira

(Matiu 9.14-17, Luk 5.33-39)

¹⁸Aria Yon Baptais teeria ne wi Farisi teeria fofa pepekimem maa enowa emi wiam wuimik. Ne iir oko wi naap oniwkin mua papako-ke ekapep

Yeesus nokaremik, “Ei, Yon teeria ne wi Farisi teeria fofa pepekimiep maa enowa emi wuimik. Moram no teeria naap-ko me onimik?” ¹⁹Naap maiwkin anian wia kaisomami maek, “Mua-ko emeria aawep enuma ikaeya ona womar wiar ekapimik nain o wameiya ikok maa enowa emi wuikuan-i e weetak? Weetak. Mua nain wiamiya ikaeya enowa emi me wuikuan.

²⁰Mua^b nain ona umeya iir nain makena, maa enowa emi wuikuan.

²¹Yo sira enuma feenap saarik, mia suuwowa awona pereneya konim enuma katiwa aawep iinan-pa wuap feekiya me warimik, weetak. Naap onikuan-na konim enuma katiwa wame mufep aaweya mia suuwowa perenep ikua nain iiwawun samorarinon.

²²Ne oko feenap, wain enuma meme kanima reenep kekaniya neeke me ototimik, weetak. Naap onikuan-na wain eka enuma awowa-ke arimep mika-suuweya meme kanima nain pukinon. Naeya wain eka nain fuemi weeserionon. Ne meme kanima nain pun samorarinon. Naapeya wain enuma, meme kanima enuma-pa ototimik.”

Sabat fofa uuwowa emi wuamik

(Matiu 12.1-8, Luk 6.1-5)

²³Aria iir oko Sabat fofa-pa Yeesus ona teeria unow onaiya wit manin gone erepuma-pa wiar ikiwemik. Ikiwem-ikok ona teeria-ke wit makena wiar piitap aawep enim-ikiwem-ikemik. ²⁴Naap oniwkin wi Farisi-ke Yeesus maakemik, “Ei, no urufe! I Sabat fofa-pa maa me onowa nain no teeria-ke onimik. Moram Sabat fofa sira yiar puukiman?”

²⁵⁻²⁶Ne wia maakek, “Ni naap yia maiman. Nain iiriw yiena nembesir Dewit sira onak nain Mua Maneka opora-pa siisimep-puamik. Ni nain meko urufaman-i? Dewit iir nain Abaiyata pris woos mua ikaeya ona teeria onaiya wuailep Mua Maneka lotu kooro ikiwep emer ikowa Mua Maneka patirimik nain wiar aawep enemik. Emer ikowa nain wi pris muutiw enimimik ne mua oro-oram wia. Aria Dewit emera nain wiar aawep enemi ona teeria wienakek. Wi sira puukamik, naap-ko wia maimik-i?”

²⁷Ne nainiw wia maakek, “Sabat fofa-na Mua Maneka-ke mua uuraruk naep fofa nain wuak, me mua samoraruk naep wuak. ²⁸Yo Mua Muuka-ke Sabat sira unowa urufiyem.”

Yeesus Sabat fofa-pa mua wapena umurumok nain saliwak

(Matiu 12.9-14, Luk 6.6-11)

3 ¹Aria Yeesus Sabat fofa-pa nainiw lotu kooro ikiwok. Ne mua oko wapena paara opak nain pun ikiwep nan ikua. ²Ne wi nan ikemik

^b **2.20** Mua oko emeria aawok nain arekin opora-ke, Yeesus-ke ona wame pepekimemi opora naap maek. Ona teeria wiamiya ikaeya wi kemelam-ikemik. Ikoka umeya kema samorarikuan.

nain Yeesus wuap ikemik, mua nain saliwami Sabat sira yiar puukinonna opora-pa wuiyen, naap maemik. ³Naap wuap ikaiwkin Yeesus-ke mua wapena paara opak nain maakek, “No iikirap feeke eke.” ⁴Naap maakeppuap wi Farisi wia nokarek, “Sabat fofa-pa Mua Maneka sira kamenap yia maakek? Mua wia asipiyen-i e mua wia samoriyen? Mua wia saliwiyen-i e wia samoriyen?” Naap wia nokarek nain wi oram bauserap ikemik, opora-ko me kiripomamik.

⁵Wi mua me wia kemaliwkin Yeesus kema samorar-afurak. Ne pasiriw wia mokak-ikiwemi napum mua nain maakek, “No wapena tiine.” Naap maakeya wapena fakerap tiineya wiar sariarek. ⁶Ne wi Farisi koorapiipuap orop ikiwemi saria maneka Erot teeria unowiya wiam fiirimep aakunemik, Yeesus kamenap onap ifakimowa nain era akupamik.

Yakeyak maneka Yeesus wiar ekapemik

(Luk 6.17-19)

⁷⁻⁸Aria Yeesus ona teeria onaiya owowa nain piipuap Galili eka saawirinowa oromik. Ne yakeyak maneka pun wi wiokamik. Yeesus maa miililina onomakek nain meta wiar miimap ekapemik. Wi papako Galili kame-pa, ne papako Yuuda owow maneka Yerusalem-pa ekapemik. Papako Idumia-pa ekapemik, papako Yodan eka kame okaiwi-pa, papako Taiya ne Saidon kame-pa ekapemik. ⁹Yakeyak manek akena, naapeya Yeesus-ke ona teeria wia maakeya aasa kuisow opap ikemik. Ikoka emeria mua takunep efa suuw-irapariwkin-na aasa orainen naek. ¹⁰Moram o napum mua unow akena wia saliwak. Naapeya napum mua papako-ke i-ko ikip tiimap sariariyen naep wiam suuw-iraparem-ikemik.

¹¹Ne wi mua sawur-ke wia anirawap ikemik nain Yeesus urufap miir onoma-pa wiam wafurami faremi maem-ikemik, “No Iinan Mua Maneka Muuka-ke.” ¹²Ne Yeesus-ke kekanowa wia maakek, “Yo Mua Maneka Muuka ariman me efa wueka.”

Yeesus aposel ten kuisow erup wia pepekimok

(Matiu 10.1-4, Luk 6.12-16)

¹³⁻¹⁴Aria iir oko-pa Yeesus ema urupep nan ikok wi mua wia kookalek nain wia fareya wiar ekapemik. Teeria nain wi “aposel”^c wia naek. Wiske anane efamiya ikaikuan ne wia sesekamkun ikiwep Mua Maneka opora emeria mua wia maakikuan. ¹⁵Ne kekanowa wiemkun wi sawur mia-pa wiar ikemik nain wiar iirarikuan, naap maek.

¹⁶⁻¹⁹Wi mua ten kuisow erup wia pepekimok nain wienna unuma feenap: Saimon, unuma oko Pita naek, Sebedi muuka wiam erup, Yems Yon ikos, unuma Boanesis wia naek, unuma nain kemena feenap, mua paranowa-

^c 3.13-14 Nain kemena feenap, “Wia sesekamik nain.”

ke. Andru, Filip, Batolomiu, Matiu, Tomas, Alfius muuka Yems, Tadeus, Saimon, eena wi Rom anim onoma wia iirarinen naep onam-ikua, mua nain, ne Yuudas Iskariot, os-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuinon.

Yeesus sira oko, Satan sira oko
(*Matiu 12.24-32, Luk 11.14-23 ne 12.10*)

²⁰Aria Yeesus ona teeria onaiya ema-pa ikok oromi kooro oko ikiwemik. Ne yakeyak maneka nainiw ookap ekapemik. Naap taaniwkin maa enowa naemik-na me pepep. ²¹Ne Yeesus ona kerekera-ke opora naap miimap maemik, “O momorarek”, naapeya o aawowa ekapemik.

²²Ne wi Yerusalem sira amis mua papako ekapemik nain-ke Yeesus urufap feenap maemik, “Sawur woos mua Belsebul-ke mia wiar irak. Ne kekanowa iweya sawur wia iirariya.” ²³Ne aria Yeesus opora naap miimap wia fareya epiwkin arekin opora feenap wi iromak, “Satan wi-wieniw kamenap wiam iirarikuan?” ²⁴Aria owow oko mua wi-wieniw irakep omanarikuan-na owowa nain kekanowa me ikaikuan. ²⁵Ne pun kerekera oko wi-wieniw irakikuan-na wi epaskun ikok kekanowa ikowa nain wiam sererkikuan. ²⁶Ne Satan pun sira naapiw, ona teeria wia samo-samorami wia sererkinon-na wi kamenap kekanep ikaikuan? Iiwawun samorarikuan. ²⁷Feenap saarik, mua oko mua kekanowa maa unowa wiar aawekam naep mokomokoka kooro wiar ikiwep kekanowa wiar nomakep opap kaikap-puap maa unowa eliw wiar aawinon. Kekanowa me wiar nomakinon-na weetak.

²⁸Yo makena nia maakiyem, wi pina unowa onimik nain ne Mua Maneka opora firekimik nain wi pina wasirkikuan-na pina wiar iirarinon. ²⁹Ne wi Ewar Eliwa firekowa opora onikuan-na Mua Maneka-ke pina me wiar iirarinon. Weetak akena. Pina nain anane naap wiar ikainon.” ³⁰Yeesus Mua Maneka kekanowa-pa sawur wia iirareya wi Farisi-ke maemik, “O Satan kekanowa-pa sawur wia iirarek.” Naapeya opora nain wia maakek.

Yeesus onak ne wiamun teeria-ke o faremik
(*Matiu 12.46-50, Luk 8.19-21*)

³¹Aria Yeesus wiamun teeria wiena onak wiamiya ekapep koor miira-pa iimarep ikok mua oko maakemik, Yeesus maakeya orainok naep. ³²Ne mua teeria maneka o warikap pokap ikemik nain-ke maakemik, “Nena neene ne niamun unowa owaruma-pa ikok no nefa ikumimik,” naakemik.

³³⁻³⁵Naap maakiwkin feenap maek, “Naarew ame yena aite ne yo aamun unowa-ke?” Neemi wi o warikap pokap ikemik nain wia uruf-ikiwemi maek, “Ni unowa fain yena aite ne yena aamun-ke. Mua eena Mua Maneka kookalowa wiar ookimik nain yena aite, yena ekeru ne yena aamun unowa-ke.”

Mua manina-pa wit makena fi-fienak nain arekin opora

(Matiu 13.1-9, Luk 8.4-8)

4 ¹⁻²Aria iir oko-pa Yeesus ikiwep Galili eka pona-pa opora wia maakem-ikua. O ookap warikamik nain mua unow akena. Naapeya orop aasa irap ekap gone-pa ikok arekin oporiw wia maakem-ikua. Ne yakeyak nain saa-pa iimarep ikok opora wiar miimam-ikemik. O maa unow akena aakunemi arekin oporiw wia maakem-ikua. Feenap maek, ³“Ni miimeka. Iir oko mua oko manina ikiwep maa makena fi-fien-ikiwok. ⁴Fi-fien-ikiwem-ikaeya makena papako era-pa oromakek nain nepa-ke enek. ⁵Papako nomon miiwa-pa oromakek nain baliwep me eliwarek. Ne ewur akena opa urupok, nain miiwa mareweya fiira miiw tepak me iwak. ⁶Nomon miiwa pun fiira kerewa me orok, ne ama-ke kuumeya ififaromakek. ⁷Makena papako sipir unowa-pa oromakek nain sipira-ke arimemi mueya me makenarek. ⁸Ne papako miiw eliwa-pa oromakek nain-ke baliwep arimemi makena eliwa wuomakek. Nain papako ururowa wuak, papako lawisik eliwa wuak, ne papako ururowa marew wuak.” ⁹Opora nain maep-puap wia maakek, “Ni ifan onaiya ikok-na opora fain kema wuepeka.”

Yeesus moram arekin opora wia maakek

(Matiu 13.10-17, Luk 8.9-10)

¹⁰Aria yakeyak maneka nain ikiwiwkin Yeesus waisow muuta ikua. Ne ona teeria mua ten kuisow erup nain ne wi mua papako onaiya wiam aawep ekap opora nain kemena nokaremik. ¹¹Naeya feenap wia maakek, “Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa opora nain kokot ikua. Ni yena teeriaiya opora fookap nia maakem. Ne wi teeria papako arekin opora wia iromiyem. ¹²Moram wi miimamik nain kema me pukemik. Iiriw profet Aisaiya sira wia maek nain pun feenap,

‘Wi maa urufowa urufamik ne opora miimowa miimamik, nain kema me pukemik. Kema pukekamik-na kema kirekamik. Ne Mua Maneka-ke pina wiar iirarekak.’” *(Aisaiya 6.9-10)*

Arekin opora nain kemena ona teeria wia maakek

(Matiu 13.18-23, Luk 8.11-15)

¹³Ne wia maakek, “Ni arekin opora kemena nain me amisareman-i? Naap nain ni arekin opora oko kamenap amisarowen? ¹⁴Aria mua wit makena fi-fienak nain opora kemena feenap. Mua maem nain Mua Maneka opora wia wafuromak. ¹⁵Maa makena manin era-pa oromakek nain wi feenap, Mua Maneka opora miimamik, nain ewur akena Satan-ke opora kema-pa wiar iirariya.

¹⁶Maa makena nomon miiwa-pa oromakek nain wi feenap, Mua Maneka opora miimap kookalemi kemelimik. ¹⁷Nain wi kema-pa me

wuiwkin epa ekow marew, ne opora nain ookowa muuta nain pina ne opora-ke wia aaweya, ewuriw akena piipuumik.

¹⁸Ne maa makena sipir unowa-pa oromakek nain feenap, wi mua opora miimimik nain kema-pa wiar ikaiya. ¹⁹Nain wienna miw maa unowa fiirimowa nain kema iikirap Mua Maneka opora nain kema-pa kekanowa me wiar opimik. Naeya maa makena me wiar urufimik.

²⁰Aria maa makena miw eliwa-pa oromakek nain feenap, wi mua Mua Maneka opora wiar miimap wiar opa-afurami baliwep ookimik. Wi baliwep makenarimik. Papako makena unowa wuiya, papako lawisik unowa, ne papako unow akena wuiya. Wi mua papako sira naap onimik.”

Yeesus parina isimowa arekin opora wia iromak

(Luk 8.16-18)

²¹Naap ikok nainiw arekin opora oko wia iromak, “Wi parina isimap esimsa iinan-pa me wuowa amina pakokor-erimik-i e esimsa tepak-pa wuimik-i? Weetak, esimsa iinan-pa wuimik. ²²Mua Maneka opor kemena aakisa kokot ikomakek nain ikoka ariman wiar arinon. Ne maa kokot ikua nain ikoka wasirkiwkin ariman ikainon. ²³Ni ifan onaiya ikeman, naeya ni opora baliwep miimeka,” naap maek. ²⁴Ne kiiriw wia maakek, “Opora miimap baliwep kema suuweka. Mua Maneka opora miimap amisarowen-na os-ke opor amisa nainiw nieya amis maneka aawowen. ²⁵Wi mua Mua Maneka opora kekanowa kema suuwimik nain os-ke amis maneka wiinon. Ne wi mua kema baliwep me suuwimik nain amis gelemuta wiar ikua nain os-ke iiwawun wiar iirarinon.”

Mua Maneka teeria kamenap manekarinon

²⁶Yeesus aakun-ikiwemi arekin opora oko wia iromak. Feenap maek, “Wi mua Mua Maneka pika kemena wiar ekiwkin teeria manekariya nain feenap saarik, mua oko wit makena aawep ona miiwa-pa wafufurak. Naap onap-puap ona uuwow oko-pa ikok oram inepiw iikiram-ikua. ²⁷Naap ikok ikok wit makena nain opa urupep maayarep wowosa wuinon. Maa makena onaiw kamenap maayarep makenariya nain me amisarek. ²⁸Makena miiwa-pa ikok opa onaiw urupiya. Maayarep wowosa wuap makena toonemi biliwariya. ²⁹Biliwareya mua nain ikiwemi makena pu-puukap aawiya.”

Nomokowa mastet arekin opora-ke

(Matiu 13.31-34, Luk 13.18-19)

³⁰Ne Yeesus nainiw opor oko maek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekiwkin teeria manekariya nain maa mauwa maemi nain ileninen? ³¹Aa feenap saarik, mua oko nomokowa mastet maken mumua aawep manina-pa isakek. Nomokowa papako mumua gelemutitik ikomakek, ne mastet

nain mumua gelemutumut oram. ³²Mumua gelemuta nain upiwwin opa urupemi ekeka unowa wuomakinon. Nomokowa papako naap wia. Ne ekeka mane-maneka unowa wuomakeya nepa-ke ekapep ekeka-pa unowa aawimik.” Naap maek.

Yeesus arekin oporiw wia maakek

³³⁻³⁴Yeesus Mua Maneka opor unowa wia maakemi arekin oporiw wia maakem-ikua. Wi opora oko kemena baliwep imeniwwin nainiw opor oko wia maakem-ikua. Opor kemena-ko me wia maakem-ikua. Oram arekin opora wia iromam-ikua. Ne ona teeria wiimiya wiisow muuta ikok opor kemena balisow fookap wia maakem-ikua.

Yeesus ewar maneka kakankeya puok

(Matiu 8.23-27, Luk 8.22-25)

³⁵Ne iir nain urera ama orom-ikaeya Yeesus ona teeria wia maakek, “Arika, i eka kame okaiwi ekikua.” ³⁶Ne wi mua teeria maneka nan ikaiwwin wia piipupap orop aasa Yeesus ikua nain urupemik. Ne aasa papako pun wi wiokamik.

³⁷Aria wi aasa-pa ekam-ikaiwwin ewar asia maneka iikirak. Ewar wuunemi ifer umukut kuemi aas tepak orom-ikua. Ne aasa eka lawisiw akena taanekak. ³⁸Ne Yeesus aas murarowa-pa eminowa wuap inep ikua. Ne ona teeria-ke ifimami maakemik, “Somek mua sa, i kema me yia suuwini? I fan mesenalimik ya.” ³⁹Naeya iikirap ewar kakankak, “No yarumare!” Ne eka pun opora kekanowa maakek, “No malin ine!” Ne ewar puemi eka malin inek.

⁴⁰Ne Yeesus-ke ona teeria wia maakek, “Ni moram naap keker opiman? Ni yo kekanowa me efa naiman-i?” ⁴¹Wi kema tootonep wi-wieniwwin aakunem-ikemik, “Nee, mua fain kamenap nain-ke? Ewar ne eka o opora wiar miimimik ya.”

Yeesus-ke sawur mua momora mia-pa ikemik nain wia faek

(Matiu 8.28-34, Luk 8.26-39)

5 ¹Aria Yeesus ona teeria onaiya ikiwep kame okaiwi fuunemik. Epa nain wi Gerasa miiwa-ke. ²⁻⁵Ne aria Yeesus aasa piipupap oreya mua oko-ke urufap karuwwin ekapok. Mua nain iiriwwin sawur-ke anirawap ikemik. O piawemi nomon ona matmat-pa neeke piawiwkin mia wame pu-puukami uura amirika naap omem-miawiyi. Seniwwin kaikimik-na, uufunemi sen nain pu-puukiya.

⁶Ne mua nain Yeesus urufap karuwwin ekapemi o miir onoma-pa keema muuna miiwa-pa mikeya ⁷⁻⁸Yeesus-ke maakek, “Sawur, mua fain piipupap ikiweka.” Naeya mua momora nain-ke kiriremi maek, “Yeesus, Iinan Mua Maneka Muuka, yo efa samorekam naep ekapon-i? Mua Maneka unuma-

pa nefa maakiyem, yo me efa samore!”⁹ Naeya Yeesus-ke nokarek, “No unuma kamenap?” Naap nokareya maek, “Yo unuma Pamua. Moram i yiam unowa ikemik.”¹⁰ Naemi i epa oko-pa me yia sesekinok naep sisewaremik.

¹¹ Epa nain waa teeria ema kiira-pa nan yeem-ikemik. ¹² Aria wi sawur nain-ke Yeesus omawami maakemik, “I yia sesekeya mua fain piipup waa teeria nain mia-pa wiar ikaiyen.” ¹³ Naeya eliw wia naek. Ne sawur nain orop waa teeria anirawamik. Waaya tausen erup naap ikomakek nain karuw-iwami een fuura-pa oromi eka enep umurumemik.

¹⁴ Ne wi waaya nepiow mua nain naap urufap bauraremik. Ikiwemi owow unowa ne owow maneka ikiwep wia maakemik. Ne owow mua unowa maa imenarek nain urufu naep ikiwemik. ¹⁵ Wi ikiwep Yeesus urufamik-na mua iiriw sawur anirawap ikua nain sariarep nan pokap ikua. Ikiwosa eliwa wiar ekapeya konima ainep nan pokap ikua. Wi naap urufap keker opamik.

¹⁶ Wi mua maa urufamik nain-ke Yeesus maemi mua sawur onaiya ikaeya saliwak nain wia nanaromamik. Ne Yeesus sawur wia sesekeya waaya wiar iramik nain pun wia nanaromamik. ¹⁷ Wi naap miimap Yeesus kame yiar piipuinok naep maakemik. ¹⁸ Aria Yeesus orop aasa iram-ikaeya mua eena saliwak nain-ke omawami maakek, “Yo nookinen aa.” ¹⁹ Naeya iiraremi maakek, “Weetak, no nena owowa ikiwemi Mua Maneka nefa kemalep kamenap nefa saliwak nain nena owow mua ne nena kaka wia maake.” ²⁰ Naap maakeya Dekapolis kame ikiwep Yeesus o saliwak nain wia maakem-miek. Ne wi naap miimap soranemik.

Yeesus wiip takira iikirowak ne emerìa oko pun saliwak
(Matiu 9.18-26, Luk 8.40-56)

²¹ Aria Yeesus ona teeria onaiya aasa irap kirep Galili eka kame okaiwi nainiw ekamik. Ekap aasa me purupowa ikaiwkin mua teeria maneka o ookap ekapep warikamik. ²²⁻²³ Ne lotu kooro woos mua oko unuma Yairus naimik nain ekapok. Yeesus urufap meren onoma-pa keema muuna mikap maara mikami omawami maakek, “Emawa. Yo wiip gelemuta samor akena efar napumarep umekam naep oniya. Sira eliwa no-ko ekapep nena wapena o mia-pa wiar wueya sariarinok aa.” ²⁴ Naeya o ookap ikiwem-ikaeya yakeyak maneka o warikap ikiwemik.

²⁵⁻²⁶ Ne emerìa oko pun nan ikua. O mia akaiyarem-ikua nain mokoma ten kuisow erup. Ikemika kaikow mua wiar ikiwem-ikua nain-ko me sariarek. Napuma naap wiar ikua. Ne maamuma pun weeser-wuak ne napuma iiwawun wiar kurumarek. ²⁷⁻²⁸ Emerìa nain Yeesus maiwkin miimap ekapok. Ne mua teeria maneka wiamiya Yeesus murarep ookami ona kemaiw maek, “O mia suuwowa wiar tiiminen-na sariarinen.” ²⁹ Naap maep mamaiya ekap mia suuwowa wiar tiimak. Ne mia akaiyarem-ikua

nain wiar weeserek. Ne o wame furewak-na mia iiwawun sariarek. ³⁰O Yeesus tiimeya ewuriw akena kekanowa wiar ikiwok nain wame furewap kiremi wia nokarek, “Nee, naareke mia suuwowa efar tiimak?” ³¹Naeya ona teeria-ke maakemik, “Sa, mua unowa nefa warikap suuw-iraparimik, naeya nefa tiimak nain i kamenap amisariyen? Ne naap yia nokaren?” ³²Ne Yeesus mua naareke efa tiimak naep mua unowa wia mokak-ikiwok.

³³Ne wia, emeria eena sariarek nain wame furewap kema tootonek. Ne ekap Yeesus wameiya-pa keema muuna miiwa-pa mikap maakek, “Makena, yos-ke napumarep konima nefar tiimap sariarem.” ³⁴Naeya maakek, “Aite, yo kekanowa efar naep naap onan, naep sariaren. Ikiwep kema eliwiiw ike. No napuma nefar weeserek.”

³⁵Aria Yeesus maem-ikaeya mua papako Yairus koora-pa ikemik nain-ke ekapep o maakemik, “No wiipa iiwawun umok aa. Somek mua moram maneka pikiwinan, neek ikainok.” ³⁶Ne Yeesus wi opora me wiar miimowa woos mua nain maakek, “No kema me tootone, kekanowa makena efar nae.” ³⁷⁻³⁸Naap maakep-puap mua papako wia iirarep Pita, Yems ne Yon wiam arow naap wia aawep woos mua nain koora wiar ikiwemik. Ikiwep fuunemik-na emeria mua unowa omem-ikaiwkin wia urufak. ³⁹Ne koora urupep wia maakek, “Ni moram kerew omomiman? Wiipa me wiar umok. Inep ikua.”

⁴⁰Naap wia maakeya amap-niiremik. Naeya unowa nain wia iirarek. Wiipa nain onak wiawi, ne ona teeria mua wiam arow nain, wi muutiw o ookap koor kemena ikiwemik. ⁴¹Ekami wiipa nain wapena wiar opap maakek, “Talita kum.” Opora nain kemena feenap, “Wiip takira, nefa maakiyem, no iikire.” ⁴²Naap maakeya iikirap soomarek. O mokoma ten kuisow erup. Ne wi nan ikemik nain naap urufap manek akena soranemik. ⁴³Ne Yeesus-ke opor kekanowa wia maakek, “Yo sira onam fain me wia maakeka. Aakisa wiipa maa enowa-ko onakeka.”

Wi Nasaret-ke Yeesus firekamik
(*Matiu 13.53-58, Luk 4.16-30*)

6 ¹Aria Yeesus ona teeria unowiya owowa nain piipuap ona owowa ikiwok. ²Ne ona owowa-pa ikok Sabat naeya lotu koora ikiwemik. Koor kemena-pa nan Mua Maneka opora suule wia onak. Ne wi opora wiar miimap soranep wi-wieniwi aakunemik, “Opora fain kaaneke aawok? Ne amis maneka nain naareke iwok? Ne kamenap onap kekanowa onaiya ikok maa miililina oniya? ³I amisaremik, o koora kuow mua-ke. O Maria muuka-ke, ne ona wiamun unowa, Yems, Yoses, Yuudas ne Saimon, wi nanemik. Ona wekera owowa fan-pariw ikemik.” Naap maemi miatinep opora me wiar miimamik.

⁴Ne Yeesus-ke wia maakek, “Sira naap ikua, wi owow oko oko mua-ke profet ekima opimik. Ne ona owow onoma-ke ne ona kaka-ke, ona

weepe, ona wiamun-ke weetak,” naap maek. ⁵Owowa nan ikua nain maa miililina me onak. Wi napum mua papako muutiw wia saliwak. ⁶Wi owowa nain emina kekanep opora me wiar miimamik nain manek akena kema wia suuwak. Ne nan owowa papako ikiwep Mua Maneka opora wia maakem-miek.

Yeesus ona teeria uuwowa wia sesekak
(*Matiu 10.5-15, Luk 9.1-6*)

⁷Aria iir oko-pa Yeesus ona teeria ten kuisow erup nain wia fareya ekapiwkin uuwowa wiemi mua erup-erup wia sesekak. Wia sesekami sawur wia iirarowa kekanowa wiek. ⁸Ne wia maakek, “Ni ikiwemi wapena oram akena ikiweka. Raapa, maa enowa ne maamuma me aaweka. Oram soomarow kuuma muutiw opap ikiweka. ⁹Merem suuwowa suuweka ne mia suuwowa erup me suuweka, kuisow muuta. ¹⁰Ikiwemi owowa kain kereriwkin mua-ko nia aawiwkin-na, neeke wiar inem-ikeka. Ne mauwowa welawap owowa nain piipuap owow oko ikiweka. ¹¹Ne owow oko nain me nia aawiwkin-na, ne opora me nia miimiwkin-na owowa nain piipuumi sira wia ofakowowa epak kepur foma tukunep-puap ikiweka.”^d

¹²Yeesus teeria mua ten kuisow erup nain wiam ere-erup aremi ikiwemik. Owow unowa nain ikiwep wia maakem-miemik, “Ni kema kirep sira samo-samora piipueka akena,” nain wia maakemik. ¹³Ne sawur wia anirawap ikemik nain pun wiar iirarem-ikemik. Ne wi napum mua wel mia-pa wiar ifiwkin sariarem-ikemik.

Yon Baptais ifakimiwkin umok
(*Matiu 14.1-12, Luk 3.19-20 ne 9.7-9*)

¹⁴⁻¹⁶Aria Yeesus meta wiar manekareya wi emeria mua opora ononer maemik. Papako-ke maemik, “O Yon Baptais-ke. Iiriw umok nain nainiw iikirak. Naapeya kekanow onaiya ikok maa miililina onam-ikaiya.” Ne papako-ke maemik, “O Elaiya-ke. Iiriw Mua Maneka-ke aawep iinan purupok nain aakisa nainiw sesekeya orok.” Ne papako-ke maemik, “O profet oko-ke, wi iiriw eker profet saarik.” Ne Erot-ke Yeesus meta wiar miimap maek, “Os-na Yon Baptais-ke. Yo iiriw yena ami mua wia maakemkun o imakuna puukiwkin umok nain. O umok nain aakisa kiiriw iikirak.” ¹⁷⁻¹⁹Opora maek nain onoma feenap. Erot sira samora onak, weepe Filip emeria wiar aawok. Emeria nain unuma Erodias. Ne Yon Baptais-ke ikiwep amukaremi maakem-ikua, “No neepe emeria wiar aawon nain sira puukan.” Muut nain Erot-ke ami mua wia sesekeya Yon opap koora-pa wuamik. Ne Erodias pun kema bagiwirap o ifakimowa

^d 6.11 Merem foma tukuniwkin wi kema aawep maikuan, “I sira eliwa me onamik.”

maek. Nain Erot-ke koora-pa wuap baliwep urufam-ikua. ²⁰Moram o amisarek, Yon mua sira eliwa ne Mua Maneka-ke sesekak. O Yon opora wiar miimowa kookalem-ikua, nain kema erup arem-ikua.

²¹Ne Erodias Yon ifakimowa nain era akupam-ikua. Ne iir oko Erot ona onak muukarek nain fofa wiar kerereya, nain kema suuwowa naep enow maneka onak. Ne Galili kame anim onoma ne wi ami mua mane-maneka ne owow saria unowa wia fariwkin koora wiar ekapep maa enemik.

²²Maa enem-ikaiwkin Erodias wiipa-ke ekapep wia ufomak. Ne Erot ne wi nan ikemik nain urufap manek akena kemelamik. Ne Erot-ke wiipa nain maakek, “No maa mauwa kookalin? Maa maeya nena kookalowa-pa niinen. ²³Yo maken akena nefa maakiyem, no maa mauwa efa maakinan-na yo eliwi niinen. Maa unowa ne miiwa okaiwi naeya-na eliwi fookap okaiwi niinen.”

²⁴Naeya wiipa-ke onak nokarek, “Aite, yo maa mauwa maemkun yiinok?” Ne onak-ke maakek, “Naap maake, ‘Yon Baptais imakuna puukap ikiwosa yee.’” ²⁵Naap maakeya ewur akena kirep Erot maakek, “Ikoka kuisow, Yon Baptais imakuna puukap ikiwosa epira-pa wuap pekapep yee.”

²⁶⁻²⁸Naap maakeya Erot kema samorarek, o Yon ifakimowa miatinek. Nain ona tapu mokoka-pa opora maken akena wiipa nain maakek. Naapeya opora opominen naep eliwi naakek. Ne ami mua oko sesekami maakek, “Ewur akena ikiwep Yon imakuna puukap ikiwosa pekapoma.” Naeya o ikiwep Yon imakuna puukap ikiwosa epira-pa wuap pekapep wiipa nain iwok. Ne wiipa-ke pikip onak iwok. ²⁹Aakisa fan Yon teeria meta miimap ekapep sawi napuma aawep pikip nomon ona-pa wuamik.

Yeesus mua tausen ikur enowa wienakek
(*Matiu 14.13-21, Luk 9.10-17, Yon 6.1-13*)

³⁰Aria Yeesus ona teeria wiam erup-erup owow unowa ikiwemik nain kiiriw kirep ekapemik. Ekapemi Yeesus wiar fiirimep wienna uuwamik nain maakemi opora wia maakem-miemik nain pun maakemik. ³¹Wi fiirimep ikaiwkin emeria mua unowa wia urufu naep ikip ekapep naem-ikemik. Naap onam-ikaiwkin wi maa enowa me pepep. Naapeya Yeesus-ke ona teeria wia maakek, “Arika, i epa oko mua marewa-pa neeke ikiwep lawisik uurarikua.”

³²⁻³³Ne wi oromi aasa suuwap epa mua marew nain ikiwemik. Ne wi owow unowa nain wia urufap amisaremik. Ne wis pun karuwiw ikiwep wi kiikir fuunep ikaiwkin Yeesus ona teeria onaiya ikiwep fuunemik.

³⁴Yeesus ame fuunep aasa-pa orop ekak-na emeria mua unowa wi kiikir ekapep ikemik nain wia urufap wia kemalek. Moram wi sipsip saarik, wia urufow mua mareweya momor maneka ikemik. Naapeya Mua Maneka opora wia maakem-ikua.

³⁵Wia maakem-ikaeya ikip urerarek, ne ona teeria-ke ekap maakemik, “Sa, ama orok ya, ne epa fain enowa marew. ³⁶Naapeya wia sesekeya ikip owowa-pa maa enowa-ko wiar sesenaruk.” ³⁷Ne wia maakek, “Nis-ke maa enowa-ko wienakeka.” Ne maemik, “Sa, maamuma maneka-pa maa enowa aawowa saarik. I maamuma andet erup naap wafurap enowa sesenarep wienakiyen-i? Me pepe.” ³⁸Ne wia nokarek, “Ni maa enowa kamin niar ikua? Ikip urufeka.” Ne wi ikip urufap maakemik, “Emer ikowa ikur ne mera erup yiar ikua.” ³⁹Ne wia maakek, “Wia maakiwkin wiam aawep teeria teeria pokuk.”

⁴⁰Naeya wi teeria-pa pokamik, papako mua ten ikur naap wiam aawep pokamik, ne papako mua andet kui-kuisow naap wiam aawep pokamik. ⁴¹Ne Yeesus-ke emer ikowa ikur ne mera erup nain aawep iinan mokakemi Mua Maneka sira eliwa naakep-puap emera wu-wuepap ona teeria wiewa wienakemik. Ne mera erup nain pun naap onap sererkap wiewa wienakemik. ⁴²Wi maa enep pepe eramik, ⁴³ne emer ikowa ne mera enakiwa kiromakeya fiirimep inera-pa iparemik. Nain inera ten kuisow erup taanek. ⁴⁴Emeria mua unowa nain enep iiwawun pepe eramik. Ne mua muutiw wia tuunamik, nain tausen ikur naap.

Yeesus eka iinan-pa soomarek
(*Matiu 14.22-23, Yon 6.16-21*)

⁴⁵Aria ewur akena Yeesus ona teeria wia sesekeya orop aasa suuwap miimep eka kame okaiwi Betsaida ikiwemik. Wi ikiwiwkin yakeyak maneka nain wiena owowa wia sesekeya ikiwomakemik. ⁴⁶Ikiwiwkin o Mua Maneka kema suuwekam naep ema urupok.

⁴⁷Ne urer akena oromi saa-pa iimarep ona teeria aasa onaiya eka gone-pa ikaiwkin wia urufak. ⁴⁸Wi okaiwi ekowa nain ewar maneka-ke wia fienam-ikua. Naap ikok epa wiiwim naap o eka iinan-pa soomar-ikiwep wiar fuunek. ⁴⁹⁻⁵⁰Ne wia nomakekam naep onam-ikaeya o urufap sawur-ke naep kema tootonep samor akena kiriremik. Ne os-ke wia maakek, “Ni kekaneka. Aa yos-ke. Ni me keker opaka.”

⁵¹Naap wia maakemi aasa ireya ewar puok. Ne wi samor akena soranep opaimika tenemik. ⁵²Yeesus eena maa enowa wienakek nain urufamik, nain o kekanowa me kema suuwamik. Iiwawun kema irinaremik.

Yeesus Genesaret kame-pa napum mua emeria unowa wia saliwak
(*Matiu 14.34-36*)

⁵³Aria wi ekap Genesaret kame kererep aasa pona-pa kaikamik. ⁵⁴Wi aasa piipuap urupemik-na wi owow mua Yeesus urufap amisaremik. ⁵⁵O urufap kirep karuwuw ikiwep wiena owowa napum mua unowa esimsa-pa wia wuap Yeesus ikua nan pikiwemik. ⁵⁶O ikiwemi owowa wiar kererem-

ikaeya wi napum mua unowa epa maneka-pa wia wuam-ikemik. Ne wi napum mua Yeesus urufap maakem-ikemik, “Emawa, nena mia suuwowa miirfa nefar opap sariariyen aa.” Ne mia suuwowa wiar opamik nain sariaremik.

Yeesus wi Farisi wiena weke sira ookimik nain wia maek
(*Matiu 15.1-9*)

7 ¹Aria iir oko-pa wi Farisi ne wi sira amis mua Yerusalem-pa ikemik nain wiam aawep Yeesus wiar ekapemik. ²Nan ikok Yeesus teeria wia urufamik, wi sira me ookami wapena me yasuwowa maa enemik.

³Wi Farisi ne wi Yuuda wiena weke sira ookami wapena baliwep yasuwap maa enimimik. ⁴Ne fofa epa-pa enowa wiar sesenarimik nain wiena kooro ekapep baliwep yasuwap enimimik. Sira nain iiriw wiena weke-pa ekapok. Urupa, amina ne epira pun naap yasuwigimik.

⁵Ne aria wi Farisi nain naap wia urufap Yeesus nokaremik, “Moram no teeria-ke i sira ona iiriw kae-pa ekapok nain me yiar ookimik? Wapena me yasuwowa maa enimimik.” ⁶Ne wia maakek, “Ni wadol mua akenake. Iiriw ekeru profet Aisaiya opora maek nain pepeki nia maek, Mua Maneka feenap maek,

‘Wi teeria fain oram opaimika-pa yo unuma efa fakerimik. Nain wiena kema-pa me efa kema suuwimik.

⁷Wi wadolalemi lotu efa onimik. Ne sira wia maakimik nain wiena miiw sira imenap wia ofakowimik.’ (*Aisaiya 29.13*)

⁸Aria ni Mua Maneka opor makena nain fieniman, ne niena neke sira nain ookiman.” ⁹Yeesus opora nain wia maakemi opora fain wia maakek, “Aa, ni Mua Maneka opora wiar fienowa baliwep akena amisareman. Niena sira ooku naep Mua Maneka opora wiar fieniman. Ni sira fain baliwep oniman. ¹⁰Iiriw ekeru yiena nembesir Moses Mua Maneka-ke maakeya sira feenap wuak, ‘Niena neene niawi opora wia miimam-ikeka. Muuka-ko onak wiawi opora wia fienami opor samora wiinon-na muuka nain wia ifakimiwkin uminok.’ Naap maek. ¹¹Nain nis-ke feenap wia maakiman, ‘Niena neene niawi wia maakowen, “Yo maa unowa niowa ikem, nain iiriw Mua Maneka unuma-pa wuam, naeya ni niowa me pepeki.”’ ¹²Ni sira nain wia maakiwkin wiena onak wiawi me wia asipimik. ¹³Ni naap onami Mua Maneka sira yia maakek nain fienap niena sira ookap mua naap wia maakiman. Ni anane sira unowa naapiw oniman.”

Wi sira samora onimik nain-ke wiam samorimik
(*Matiu 15.10-20*)

¹⁴Wi Farisi teeria ne wi sira amis mua opora nain wia maakep-puap emeria mua nan ikemik nain wia fareya ekapiwkin feenap wia maakek,

“Ni opora fain efar miimap kema aaweka. ¹⁵Maa enimiman nain uroma niar oraiya, nain pokowa me nia samoriya, weetak. Ne maa-ko ni kema-pa niar ikok opaimika-pa kosiep oraiya nain-ke pokowa nia samoriya.

¹⁶Aria ni woosa onaiya ikok-na opora fain miimap kema aaweka.”

¹⁷Aria opora naap wia maakep-puami wia piipuap kooro ikiwok.

Kooro-pa ikaeya ona teeria-ke arekin opora nain kemena nokaremik.

¹⁸⁻¹⁹Naeya wia maakek, “Nis pun kema pukow marewa-kion aa. Ni kema-ko me suuwiman-i? Maa enowa enimiwkin uroma niar oraiya nain me nia samoriya, weetak. Moram maa enimimik nain kema me wiar oraiya. Oromi urom tepak-pa ikaiya, ne naap ikok siarimik.” Opora nain maemi maa momor enowa pun eliw, fariarowa marew naek.

²⁰Ne opor oko feenap maek, “Sira samora onowa kema-pa wiar ikaeya pina onimik nain-ke wia samorinon. ²¹Moram kema samora fain mua kema-pa urupiya: uruw mia samora, maa wiar ikumarowa, mua wia ifakimowa, soma orowa, ²²maa ifemakep aawowa, murarow opora wia onowa, opor wadola, opor samo-samora aakunowa, maa unowa kema wiar kuowa, opor oram wia ifowa, wiena unuma wiam pirowa, Mua Maneka kema suuwowa marew iraparem-miowa. ²³Sira samo-samora nain-ke kema-pa wiar imenarep pina imenikuan.”

Owow oko emeria Yeesus opora wiar opeya wiipa wiar saliwak (*Matiu 15.21-28*)

²⁴Yeesus opora nain wia maakep-puap iikirap Taiya kame wiar ikiwok.

Fuunep koor oko wiar ikiwep nan ikua. Ne o nan ikua nain me efa amisaruk naek-na weetak. Wi owow mua unowa iiriw amisaremik. ²⁵⁻²⁶Ne emeria oko nan ikua nain opora miimap ewur akena wiar ekapok. Emeria nain Grik opora aakuniya ne Sairofonesia-pa arimok. Ona wiipa gelemuta sawur-ke anirawap ikaiwkin Yeesus wiar ekapok. Ekapemi o miir onoma-pa keema muuna mikap omawami maakek, “Emawa, yo wiipa sawur-ke efar anirawap ikemik. Sira eliwa, no wia iirare aa.” ²⁷Naeya feenap maakek, “I Yuuda, kiikir yiena muuka wiipa maa enowa wienakimik. Muuka wiipa maa enakiwa wiar aawep siowa wienakowa nain sira-ko me ikua.”

²⁸Naap maeya emeria nain-ke maakek, “Oo Maneka, no pepep maen, nain takira maa enem-ikaiwkin sowa ururiya nain siowa-ke eliw wiar enimimik.” ²⁹Ne Yeesus-ke maakek, “No naap maen nain makena, aakisa eliw ikiwinan. Wi sawur nena wiipa mia-pa wiar ikemik nain iiriw piipuamik.” ³⁰Ne o kooro ikiwok-na ona wiipa wiar sariarep esimsa-pa inep ikaeya urufak. Sawur iiriw piipuap ikiwemik.

Yeesus mua ifana kuok nain saliwak

³¹Aria Yeesus Taiya kame-pa nan ikok kirep oromi Saidon owowa wiar fuunep oromi Dekapolis kame-pa puukap ikiwemi Galili eka

saawirinowa-pa fuunek. ³²Nan ikaeya mua papako-ke mua oko aawep amapekapemik. Mua nain ifana kuok, ne aakunowa omaiwa-pa aakuniya. Mua nain pekapep Yeesus omawami maakemik, “Sira eliwa, no mua fain wapena mia-pa wiar wueya sariarinok aa.”

³³Naap maakiwkin Yeesus-ke mua nain aawep kua teekap ekak. Ne wapen tetelka ifana-pa wiar suuwap wapen tetelka oko opeka wuap omaiwa wiar tiimak. ³⁴Naap onami maara painep iinan mokakep, ewar kerew mufemi feenap maek, “Efata.” Opora nain kemena feenap, “Paaske”. ³⁵Naap maeya ewuriw akena ifana wiar sariareya maa miimap opora baliwep aakunek. ³⁶Yeesus mua nain saliwap-puap epap wi emerla mua wia maakek, “Ni mua papako me wia maakeka.” Naap wia maakek-na wia. Wi ikiwemi mua unowa wia maakiwkin meta manekarek.

³⁷Ne aria emerla mua papako nain miimap manek akena soranep maemik, “Pepek. O maa mauwa oniya nain eliw akena oniya. Maa fain pun pepek onak, wi ifana kuemik nain wia saliwak. Ne wi mua omaiwa-pa aakunemik nain wia saliwewa baliwep aakunimik.”

Yeesus emerla mua tausen erepam maa enowa wienakek
(*Matiu 15.32-39*)

8 ¹Aria iir oko emerla mua unowa nainiw ekapep Yeesus wiar fiirimemik. Naap ikok wi enowa weetakeya Yeesus ona teeria wia fareya ekapiwkin wia maakek, ²“Teeria maneka fain wia kemaliyem. Moram yo efamiya ikemik nain aakisa fofa arow fan ikemik, ne maa enowa wiar weeserek. ³Wi papako epasia-pa ekapemik. Yo owowa wia sesekinen-na ikiwemi wuailep mia sekurarikuan.”

⁴Naeya maakemik, “Epa fain owowa marew. I enowa kamenap imenap teeria maneka fain wienakiyen?” ⁵Ne wia nokarek, “Ni emer ikowa kamin niar ikua?” Ne maakemik, “Ikur okaiwi-pa erup.” ⁶Naeya teeria maneka wia maakeya miiwa-pa pokamik. Ne o emer ikowa nain aawep Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap sererkap ona teeria wiewa wienakemik. ⁷Ne mera gelemutitik nain pun wiar aawep Mua Maneka sira eliwa naakep-puap sererkap ona teeria wiewa wienakemik.

⁸Wi enep pepek eramik. Ne maa enowa enakiwa kiromakek nain inera-pa iparemik nain inera ikur okaiwi-pa erup taanomakek. ⁹Emerla mua unow akena, tausen erepam naap. ¹⁰Aria wia sesekeya ikiwiwkin ona teeria onaiya aasa irap Dalmanuta kame ikiwemik.

Yeesus maa miililina-ko oninok naep maakemik
(*Matiu 16.1-4*)

¹¹Aria wi Farisi teeria papako-ke ekapep Yeesus oporiw irakemi maakemik, Mua Maneka kekanowa iwinon-na maa miililina-ko oninok naep. ¹²Ne Yeesus kema pinarep ewar maneka aawemi maek, “Sa, ni

emeria mua moram anane mokoka afililowa muuta nain maa miililina one efa maakiman? Yo makena nia maakiyem, yo aakisa maa miililina me oninen. Weetak akena.” ¹³Naap wia maakep-puap wia piipupap ona teeria onaiya aasa irami eka pona kame okaiwi ekamik.

Wi Farisi ne wi Erot teeria sira eliw marew
(*Matiu 16.5-12*)

¹⁴Iir nain Yeesus ona teeria kema irinarep emer ikowa-ko me aawemik. Kuisow akena wiar ikua. ¹⁵Ne Yeesus-ke opora anian wia kaisomak, “Ni maa urufap! Ni wi Farisi ne Erot teeria emer ikowa yis me wiar aaweka.” ¹⁶Naap wia maakeya wi-wieniwi aakunemi maemik, “Nee, i emer ikowa mareweya naap maek-yon.”

¹⁷Wi naap muninem-ikaiwkin Yeesus kema wiar amisarep wia maakek, “Ni moram emera marewa muuta nain aakuniman. Ni kema pukow marew-i? Ni maa me urufiman-i? Ni kema korineman-i? ¹⁸Ni mokoka niar ikua, nain maa me urufaman. Ni ifana niar ikua, nain opora me miimaman. Ni maa kema irinareman-i? ¹⁹Iir oko-pa yo emer ikowa ikur nain sererkamkun wi mua tausen ikur enemik, ne emera kirek nain inera kamin ipareman?” Ne maakemik, “Inera ten kuisow erup iparemik.” ²⁰Ne nainiw wia nokarek, “Ne yo emera ikur nain sererkamkun mua tausen erepam enemik nain emera kirek nain inera kamin ipareman?” Ne maemik, “Inera ikur okaiwi-pa erup.” ²¹Ne wia maakek, “Ni nain kema-ko me pukeman-i?”

Yeesus mua mokok opa saliwak

²²Aria Yeesus ona teeria onaiya ekap Betsaida owowa kereremik. Ne mua papako-ke mua mokok opa oko aawep o wiar pekapemik. Pekapemi omawami maakemik, “Mua fain tiimeya mokoka wiar sariarinok aa.”

²³Ne mua nain wapena wiar opap ikos owow erepura ekap mokoka-pa opeka tuenep mia wiar opap nokarek, “No maa-ko urufin-i?” ²⁴Naeya maa urufap maek, “Yo wi mua soomarimik nain wia urufiyem, nain wi nomokowa saarik.” ²⁵Naap maeya mokoka nainiw wiar opeya iiwawun sariarep maa baliwep urufak. ²⁶Ne Yeesus-ke sesekami maakek, “No nena kooro ikiwe. Owowa goneiw me ikiwe.”

Pita-ke Yeesus o Kraisi-ke naek
(*Matiu 16.13-20, Luk 9.18-21*)

²⁷Aria Yeesus ona teeria onaiya Sisaria Filipai kame ikiwemi owow unowa nain wiar ikiwemik. Ikiwem-ikok ona teeria wia nokarek, “Wi emeria mua unowa, yo naareke efa maimik?” ²⁸Naeya maemik, “Wi papako-ke no Yon Baptais-ke nefa maimik. Wi papako-ke no Elaiya-ke nefa maimik, ne wi papako-ke no profet oko-ke nefa maimik.”

²⁹Ne nainiw wia nokarek, “Ne ni, yo naareke efa maiman?” Naeya Pita-ke maek, “No Kraiss-ke. Mua Maneka-ke nefa sesekak nain-ke.”

³⁰Naap maeya opora kekanowa wia maakek, “Yo mua nain-ke, nain me wia maakeka.”

Yeesus ona ikoka umep ikok iikirowa maek

(Matiu 16.21-28, Luk 9.22-27)

³¹Aria Yeesus opor oko feenap wia maakek, “Yo Mua Muuka-ke, ikoka sirirowa maneka aawinen. Ne wi owow woos mua, wi pris woos mua, ne sira amis mua-ke yo mikikira yiikuan. Ne efa ifakimiwkin umep fofa arow-pa iikirinen,” naap maek.

³²Ne opora nain ariman akena wia maakeya Pita-ke aawep wiena wenup tenep ekap kakankak. ³³Ne Yeesus kirep ona teeria wia mokakemi Pita kakankami maakek, “Satan, no eenap eke! No opora maen nain me Mua Maneka kookalowa-ke, weetak, nain ona mua kookalowa-ke.”

³⁴Naap ikok wi teeria maneka ne ona teeria wia fiirimep wia maakek, “O mua yo yookekam naep-na, aria ona mia me wame kema suuwowa nomokow moke akuawep sirirowa aawemi yo yookinok. ³⁵O mua ona mia wame kema suuwap sirirowa me aawinon-na ikoka umep iiwawun mesenalinon. Ne mua yo muuta nain mia sirirowa sira-sira aawinon-na Mua Maneka wameiya-pa eliwa ikainon.

³⁶Makena, mua-ko miiw maa unowa iiwawun ona waisow ifemakep aawinon. Nain ona wame ekerap kamenap arinon? ³⁷Maa mauwiw eliw ikowa nain wame saliwion? Me pepepek. ³⁸Aakisa miiwa fain emeria mua unowiya Mua Maneka opora me miimimik ne pun sira samo-samora onimik. Ne o mua yo yookowa nain emina ururep yo opora efar mesaliminon-na, wiimar yo Mua Muuka-ke wi ensel wiamiya Auwa Mua Maneka unum maneka ne parina-pa oromi mikikira iwinen.”

9 ¹Ne nainiw wia maakek, “Yo maken akena maiyem, Mua Maneka ona kekanowa onaiya miiw mua ona pika kemena-pa wia fiirimiya nain ni aakisa fan ikeman fain mua papako me umowa ikok maa nain imenareya wiar urufowen.” Naap wia maakek.

Yeesus ema-pa ikok mia sira onaiya imenarek

(Matiu 17.1-13, Luk 9.28-36)

²Aria fofa ikur okaiwi-pa kuisow naap ikiweya Yeesus-ke Pita, Yems ne Yon naap wia aawep ema maneka wia amapikiwep wiisow muuta nan ikemik. Naap ikok urufam-ikaiwkin mia sira onaiya imenarek, ³ne ona mia suuwowa pun mokom pauwura saarik wilinem-ikua, kia akena. Kia nain mokoka nefa mikinon.

⁴Aria mua wiam erup, Elaiya Moses ikos imenarep o wameiya aakunem-ikemik. ⁵⁻⁶Ne naap wia urufap Pita-ke manek akena kema

tootonep maa me kema suuwowa maek, “Ei, somek mua, eliw akena i fan urupemik. I feek ikok marari koor arow nia kuomiyen, oko nena, oko Moses ne oko Elaiya.” 7-8 Naap maem-ikaeya maa ipisia-ke oromi wia wakesimok. Ne aakunowa-ko maa ipisia tepak-pa feenap maek, “Mua fain yena Muuka akena-ke. Ni opora wiar miimeka.” Naeya Pita ame kiremik-na wi nainiw me wia urufamik. Yeesus waisow nan ikua.

⁹Aria wi ema-pa orom-ikok Yeesus opor kekanowa wia maakek, “Ni maa urufaman nain mua papako me wia maakeka. Ikoka yo Mua Muuka umep ikok iikiramkun wia maakowen.” ¹⁰Wia maakek nain kemaiw naap ikemik. Wi wieniw nain aakunemi maemik, “Umep ikok iikirowa maek nain maa mauwa maek?”

¹¹Naemi o nokaremik, “Moram wi sira amis mua-ke maemik, ‘Elaiya kiikirowa ekapinon?’” ¹²Ne wia maakek, “Makena, Elaiya kiikir ekapem maa unowa kakenap-puinion. Moram Mua Maneka opora feenap maek, ikoka miiw mua-ke Mua Muuka sirirowa iwemi mikikira iwikuan. Eena opora fain ikoka makena imenarinon nain. ¹³Yo makena nia maakiyem. Elaiya iiriw ekapok ne wi mua-ke wiena kookalowa-pa o sira samo-samora onamik, Mua Maneka opora maek naap.”

Yeesus takira sawur-ke anirawap ikemik nain saliwak
(*Matiu 17.14-21, Luk 9.37-43*)

¹⁴Aria wi ema-pa oromi wiena teeria papako wiar ekapemik-na ona teeria papako wi sira amis mua-ke oporiw wiamiya irakem-ikemik. Ne yakeyak maneka wia warikap wia urufam-ikemik. ¹⁵Yeesus wiar ekapem-ikaeya wi unowiya o urufap soranep karuwiw ookap ikip anepuukamik. ¹⁶Ne Yeesus-ke ona teeria wia nokarek, “Ni maa mauwa oporiw wiamiya irakem-ikaiman?”

¹⁷Ne mua oko-ke ekap maakek, “Oo somek mua. Yo muuka no amapekapomem, sawur-ke anirawiwkin me aakuniya. ¹⁸Sawur-ke anirawap miiwa-pa ipiskeya wakiya. Ne opek fafela maala maala oromi enek muuna geegenem-miawiya. Ne wapena merena tiinurumep ikaiya. Ne nena teeria sawur nain iirareka wia naakem-na wi me pepe.”

¹⁹Ne Yeesus-ke wia maakek, “Ni aakis teeria fain yo opora baliwep me efar opiman. Yo anane maneka naap niamiya ikainen-i? Ne anane nia asipam-ikainen-i? Aa, no muuka amapepe.” ²⁰Naeya muuka nain amapekapomamik. Ne sawur nain-ke Yeesus urufap muuka nain nan-pariw samor akena ipiskeya miiwa-pa wakiep ini-kiri-kiremi opek fafela onaiya wuam-ikua. ²¹Ne Yeesus-ke wiawi wiar nokarek, “Napuma fain iikamin aawok?” Ne wiawi-ke maek, “Iiriw takir gelemuta ikok aawok. ²²Ne anane maneka sawur-ke ifakimekam naep mukuna-pa ipiskiya, ne eka-pa ipiskeya wakiya. Ne no pepe naep-na i yia kemalep yia asipe.” ²³Naeya maakek, “No moram opora naap maen, ‘No pepe naep-na’? No Mua Maneka kekanowa wiar nainan-na maa main

nain eliwa nefar arinon.”²⁴ Ne mua nain-ke kerew maek, “Yo Mua Maneka kekanowa makena-ke wiar naiyem, nain yo kema ere-erup ariyem. No efa kekanoweya yo Mua Maneka opora baliwep opinen.”

²⁵ Ne yakeyak maneka ekapemi suuw-iraparuru naep onamik. Ne Yeesus-ke naap wia urufap sawur nain kakankami maakek, “No opaimik marew, ifan momora. Yos-ke nefa maakiyem, no takira fain piipue. No nainiw mia-pa me wiar are.”²⁶ Sawur nain kakankeya samor akena kiriremi takira nain anu-fieneya putu-patanem-ikaeya piipupap ikiwok. Ikiweya takira nain nan puep ikua, umowa saarik. Ne naap urufap maemik, “O umok.”²⁷ Ne Yeesus-ke wapena-pa opap iikiroweya iimarek.

²⁸ Naap ikok Yeesus ona teeria wiamiya koora ikiwep wiisow ikok nokaremik, “Moram i sawur fain iirarowa me pepe?”²⁹ Naeya wia maakek, “Ni niena kekanowa-pa sawur sira naap nain iirarowa me pepe. Mua Maneka farep ona kekanowa-pa iirarowa nain-ke pepe. Era oko-ko me ikua.”

Yeesus ona umep ikok iikirowa nain nainiw maek
(*Matiu 17.22-23, Luk 9.43-45*)

³⁰ Aria Yeesus ona teeria onaiya owowa nain piipupap ikiwemi Galili kame gone puukap ikiwemik, i epa kaaneke ikemik nain mua papako me yia amisaruk naek. ³¹ Moram wiisow ikok ona teeria suule wiekam naep. Ne aria feenap wia maakek, “Yo Mua Muuka wi iiwua wapena-pa efa wuiwkin efa ifakimikuan. Ne fofa arow-pa iikirinen.”³² Naap wia maakek, nain wi kema me aawemik, ne o nokarowa pun keker opamik.

Mua naareke woos mua ikainon nain aakunemik
(*Matiu 18.1-5, Luk 9.46-48*)

³³ Aria wi ikiwemi Kapeneam owowa fuunemik. Fuunep koora ikiwemik. Koora-pa ikok Yeesus ona teeria wia nokarek, “Ni era-pa ekapem-ikok maa mauwa aakuneman?”³⁴ Wia nokarek-na wi popor maneka ikemik. Moram mua naareke wiena woos mua ikainon, wi nain aakun-ekapem-ikemik.

³⁵ Ne aria Yeesus pokap ona teeria mua ten kuisow erup nain wia fareya ekapiwkin wia maakek, “O mua eena woos mua ikowa kookalep-na iiwawun wame porop taar teekow mua wame arowinok.”³⁶ Naap wia maakek takir gelemuta oko aawep gone-pa wiar iimarowap opap kemenimep ikok wia maakek,³⁷ “O mua yo efa kema suuwap takir gelemuta feenap nain saliwonon-na yo efa saliwiyi nainen. Ne me yo yaisow, weetak, Auwa efa sesekak nain pun saliwiyi nainen.”

Mua eena me yia iiwuariya nain yiena teeria-ke naeka
(*Luk 9.49-50*)

³⁸ Aria Yon-ke Yeesus maakek, “Somek mua, mua oko no nefa unufami sawur wia iirarem-ikaeya urufamik. Ne mua nain me i teeria-ke. Naapeya o

nainiw naap me oninok naep maakemik.”³⁹ Naeya Yeesus-ke wia maakek, “Weetak, uuwowa nain me wiar puukeka, naap onam-ikainok. O mua yo unuma-pa maa miililina oniya nain opor samora ewur me efa oninon.⁴⁰ Mua me yia samoriya nain, yiena teeria-ke naeka. ⁴¹ Yo makena nia maakiyem, wi mua ni Kraiss teeria-ke nia naemi eka dabela nienakimik nain Mua Maneka-ke sira eliwa nain wia kiripominon.” Naap maek.

Sira samora onap kema kirowa nain maek

(Matiu 18.6-9, Luk 17.1-2)

⁴² Ne nainiw maek, “Takir gelemuta feenap nain yo opora opam-ikaeya mua oko-ke pina onowa ofakoweya oro-booninon. Mua nain iiriw nomon maneka imakuna-pa wiar kaikap ifer gone-pa wafuriwkin umekak-na eliwa.

⁴³ Ne ni wapena-pa pina onap-na wapena nain puukap iirareka. Wapena kuisow ikok kema kirep Mua Maneka opora wiar miimam-ikok umep anane o wameiya-pa eliwa ikowen. Oko wapena erup ikok sira samora oni-ikim-ikok umiwkin Mua Maneka-ke epa samora-pa nia wafureya mia yoow manekiw ikowen.[⁴⁴ Epa samora nain ilua-ke mia niar enem-ikaikuan. Ne mia yoow manekiw ikowen, me weeserinin.]

⁴⁵ Ne niena meren okaiwi-ke sira samora-pa nia pikiwinok-na puukap iirareka. Merena kuisow ikok kema kirep Mua Maneka opora wiar miimam-ikok umep o wameiya-pa ikowen. Oko merena erup ikok sira samora oni-ikim-ikok umiwkin os-ke epa samora-pa nia wafurinin.[⁴⁶ Epa samora nain ilua-ke mia niar enem-ikaikuan. Ne mia yoow manekiw ikowen.]

⁴⁷ Ne niena mokok okaiwi-ke sira samora-pa nia pikiwinok-na mokoka nain pusunowap iirareka. Mokok okaiwi muutiw ikok kema kirep Mua Maneka opora wiar miimam-ikok umep o wameiya-pa ikowen. Oko mokoka erup ikok sira samora oni-ikim-ikok umiwkin os-ke epa samora-pa nia wafurinin. ⁴⁸ Epa nain ilua-ke mia niar enem-ikaikuan. Ne anane maneka mia yoow manekiw ikowen, me weeserinin.”

⁴⁹ Ne opora oko naap wia maakek, “Maa enowa ifer masia wuimik nain enowa eliw akena. Mua pun sira naap, Mua Maneka naep yoowa aawikuan-na ikoka eliw ikaikuan. ⁵⁰ Ifer masia maa eliwa-ke. Oram ikok dabelalep masia ikiwinon-na, kamenap oniwkin masia kiiriw imenarinon? Weetak, me pepep. Ifera maa enowa-pa wuamkun maa enowa eliwa ariya. Ne nis pun naap ifera saarik ikok mua oko wiamiya eliwa ikowa sira nain imeneka.”

Yeesus miewowa me puukowa maek

(Matiu 19.1-12, Luk 16.18)

10 ¹ Aria Yeesus Galili kame piipuap Yuuda kame naap ikiwemi Yodan eka puukap okaiwi ekak. Nan ikaeya mua teeria maneka

o ookap ekapemik. Ne opor unowa wia maakek, ona anane oniya naap. ²Opora wia maakem-ikaeya wi Farisi-ke ekapep o akimami feenap nokaremik, “Mua ona emeria iirariya nain Moses sira wuomakek nain puukiya-i e weetak?” ³Ne wia maakek, “Moses iiriw sira wuomakek nain kamenap nia maakek?” ⁴Naeya maakemik, “Sira fain yia wuomak, mua ona emeria iirarekam naep-na maifa siisimep emeria nain iwep eliw iirarinok naek.”

⁵Naeya wia maakek, “Ni emina kekanep opor onom marew nain emeria oram maneka wia iirariman. Naapeya Moses-ke sira nain wuak. ⁶⁻⁹Ni fain miimeka. Mua Maneka opora feenap ikua, ‘Iiriw ekeru Mua Maneka-ke miiw maa unowa tawerarep emeria mua onaiya wia onak. Naapeya mua ona onak wiawi wia piipup emeria ikos epaskun ikauk.’ Naapeya wi wiam teekap ononer me ikaimik, weetak, wiam erup ememiria ikaimik. Mua Maneka ememiria wia wuak nain wiam erup wiam teekap-puowa-ko me ikua.” Naap wia maakek.

¹⁰Opora wia maakep-pup kooru ikiweya ona teeria-ke miewow sira nain nainiw nokaremik. ¹¹Ne wia maakek, “O mua ona emeria iirarep emeria oko aawinon-na mua nain emeria nain ikos soma oraikuan. ¹²Ne emeria pun naap, ona mua piipup mua oko aawinon-na soma orainon.”

Yeesus takira muutitik kekanowa wiek

(Matiu 19.13-15, Luk 18.15-17)

¹³Aria wi takir muutitik Yeesus wiar amapekapemik, wapena ikiwosa-pa wiar wueya kekanowa aawuk naep. Ne ona teeria-ke onak wiawi wia kakankami iiraremik. ¹⁴Naap wia urufap kema bagiwirap wia maakek, “Takira me wia iirareka, efar ekapuk. Moram Mua Maneka pika kemena nain wi takir muutitik feenap nain-ke kemena wiar ekikuan. ¹⁵Yo makena nia maakiyem. Ni mua takir kema saarik me ikok Mua Maneka opora me miimowen-na Mua Maneka pika kemena-pa me wiar ikowen.”

¹⁶Opora nain wia maakep takira nain wia aawep wapena ikiwosa-pa wiar wuami kekanowa wiek.

Yeesus mua maa unowa wiar ikua nain maek

(Matiu 19.16-30, Luk 18.18-30)

¹⁷Ne Yeesus iikirap ikim-ikaeya mua oko-ke karu-ookak. Ikip keema muuna miiwa-pa mikap maakek, “Somek mua eliwa. Yo sira kamenap onap anane Mua Maneka wameiya ikok eliwa ikainen?” ¹⁸Naeya Yeesus-ke maakek, “No moram eliwa efa naen? Mua eliwa-ko me ikaimik. Mua Maneka waisow eliwa-ke. ¹⁹Moses sira wuomakek nain no amisaren, feenap: mua me wia ifakime, soma me ore, maa me wiar ikumare, wadol opora me wia ife, mua wia peeskimemi maa me wiar aawe, neene niawi opora wia miime.”

²⁰Naeya mua nain-ke maek, “Somek mua, yo iiriw takira ikok sira nain iiwawun ookam-ikok arimep aakisa mua arem.” ²¹Ne Yeesus-ke kookalep mokoka toonep urufami maakek, “Makena, nain no maa kuisow akena onowa-ke nefar ikua. No ikiwep nena maa unowa nain iiwawun sesekomake. Sesekap maamuma aawep wi mua oorpowa nain wia asipe. Naap oninan-na owow iinan-pa maa eliw akena nain nefar ikainon. Aria ekapep yo yooke.” ²²Mua nain naap miimap miikapura pain-ikiwok. Moram o maa unowa akena wiar ikua.

²³Ikiweya Yeesus-ke mokak-ikiwemi ona teeria wia maakek, “Aa emawik, wi maamuma mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain yoowa akena. Maa unowa nain-ke wia opap ikua.” ²⁴Ona teeria opora naap miimap soranemik. Ne nainiw wia maakek, “Makena, Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain yoowa akena, maa unowa wiar ikua nain-ke wia opap ikua. ²⁵Sira fain saarik, maa eneka kamel wuara gelemuta-pa ikiwowa nain yoowa. Ne wi maamuma mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain yoowa akena.”

²⁶Ona teeria opora naap miimap manek akena soranemik. Ne wi-wieniw aakunemi maemik, “Naap nain Mua Maneka mua kuisow-ko me wia aawinon-i?” ²⁷Naeya mokoka toonep wia urufami maek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain mua wieniw me pepep, nain Mua Maneka-ke eliw wia aawinon. Moram o maa onowa maek nain pepep eliw oninon.”

²⁸Naeya Pita-ke maakek. “Aa, i yiena maa unowa piipuap no nookam-miawimik.” ²⁹Ne Yeesus-ke maakek, “Yo makena nia maakiyem. Wi mua yo muuta nain ne yo opora eliwa muuta nain wiena miiwa, owowa piipuami weepe, wiamun, onak wiawi ne wiena muuka, wiipa pun wia piipuamik. Wi teeria nain ikoka Mua Maneka-ke wia ane-maisomami baliwep akena wia saliwion. ³⁰Ikoka onak ne weepe unowa, wiamun, ne wiipa, muuka unowa, ne miiwa ne maa unowa kerew akena wiar ikainon. Ne mua papako-ke sira samora wia onami wia samo-samorikuan. Naap ikok umep Mua Maneka wameiya-pa ikok eliwa ikaikuan. ³¹Ne wi mua aakisa miimowa-pa ikemik nain ikoka murarikuan. Ne wi aakisa murarowa-pa ikemik nain miimow mua ikaikuan.”

Yeesus ona umep ikok iikirowa nain maowa arow arek
(*Matiu 20.17-19, Luk 18.31-34*)

³²Aria iir oko Yeesus ona teeria onaiya Yerusalem ikiwemik. O miimeya ona teeria murarep ookami kema unu-unowa arem-ikemik. Ne mua unowa wi wiokamik nain pun keker opamik. Ne os-ke ona teeria ten kuisow erup nain wia aawep kua ekap ikoka o kamenap onikuan nain wia maakemi maek, ³³“Ni miimeka. I Yerusalem urupem-ikaimik. Ikoka neeke Mua Muuka opap wi pris woos mua ne sira amis mua wapena-

pa wuikuan. Wis-ke opora-pa wuami ifakimowa opora anumap owow oko mua wapena-pa wuikuan. ³⁴Ikoka teeria nain-ke firekami opeka warikuan. Ne samor akena sarua warep-puap ifakimiwkin uminon. Ne fofa arow-pa iikirinon.”

Yems Yon ikos saria maneka ikowa naep Yeesus maakemik
(*Matiu 20.20-28*)

³⁵Aria Sebedi muuka erup Yems, Yon ikos ikip Yeesus maakemik, “Somek mua. I maa kuisow fain kookalimik, ae yia nainan-i?” ³⁶Ne wia nokarek, “Ni niam erup maa mauwa kookaliman, maeka.” ³⁷Naeya maakemik, “I feenap kookalimik, no ikoka saria maneka arin nain i yiam erup oko-okaiwi-pa nefar pokiyen.”

³⁸Naap maiwkin wia maakek, “Ni maa amisarep efa nokareman-i? Yo ikoka efa samoriwkin sirirowa aawowa nain nis pun eliw aawowen-i? Yo sirirowa aawinen nain nis pun aawiyen naiman-i?” ³⁹Ne wiam erup-ke maemik, “Ae, i eliw aawiyen.” Naeya wia maakek, “Eliw, yo sirirowa aawiyem fain ikoka nis pun aawowen, ne yo efa samorimik nain nis pun naap nia samorikuan. ⁴⁰Nain yo oko-okaiwi efar pokowa nain me yo maa-ke. Epa nain iiriw Mua Maneka ona wia pepekimep-puomak, wi nain neeke pokikuan.” Naap maek.

⁴¹Ne aria Yeesus ona teeria papako opora nain naap miimap wiam erup nain wia kema bagiwiramik. ⁴²Ne Yeesus-ke epowa wia maakeya epiwkin wia maakek, “Ni amisareman, miiw unowa wi owow oko saria-ke sira kekanow akena wia urufam-ikemik. Ne wiena iimarow mua pun maimik, wi emeria mua i tepak-pa yiar ikok opora yiar miimam-ikauk. ⁴³Nain ni sira naap me oneka. Ni teeria fain yo woos mua maneka arekam naep-na wame poromi taar teekow mua niar arinok. ⁴⁴Ne o mua miimowa-pa niar ikainen naep-na uuwow mua puukap ni tepak-pa niar ikainok. ⁴⁵Moram yo Mua Muuka pun naap, me ni mua-ke yo tepak-pa efar ikok mauwomuk naep ekapem, weetak. Yo nia asipekam naep ekapem. Ne umep emeria mua pina wiar iiraremi wia aawinen.”

Yeesus mua mokok opa-ko saliwak
(*Matiu 20.29-34, Luk 18.35-43*)

⁴⁶⁻⁴⁷Aria Yeesus ona teeria wiamiya ikiwep Yeriko owowa fuunemik. Ne Yeriko piipuap yakeyak maneka wiamiya ikiwem-ikawaiwkin mua mokok opa-ko nan ikua, unuma Batimias. Mua nain Timias muuka-ke, o anane era pona-pa pokap ikok maamuma wia nomarem-ikaiya. Nan pokap ikok feenap miimak, “Yeesus, Nasaret mua fan ekapiya.” Naap miimap faremi maek, “Oo, Yeesus, Dewit nembesir, yo efa kemale aa!” ⁴⁸Naeya mua unowa nain-ke kakankami maakemik, “No poporare.” Kakankamik-na wia, kerew akena farem-ikua, “Oo, Dewit nembesir, yo efa kemale aa!”

⁴⁹Yeesus ikim-ikok iimarep maek, “Mua nain fariwkin ekapinok.” Ne mua mokok opa nain faremi maakemik, “No kema me samorare, iikirap ekape. Nefa fariya.” ⁵⁰Maakiwkin ona mia suuwowa anian wuak nan wafurap pipikap iikirami ikiwok. ⁵¹Ne Yeesus-ke nokarek, “Yo kamenap nefa asipinen?” Naeya maek, “Oo Maneka. Mokoka efar saliweya maa urufinen.” ⁵²Naeya maakek, “No yo kekanowa efa naeya mokoka nefar sariarek. No eliw ikiwinan.” Aria mokoka wiar sariareya maa urufap Yeesus ookak.

Yeesus saria maneka sira ookami Yerusalem ikiwok

(Matiu 21.1-11, Luk 19.28-40, Yon 12.12-19)

11 ¹⁻²Yeesus ona teeria onaiya ikiwemi Yerusalem mamaiyarem-ikok Betfage ne Betani owowa fuunemik. Owowa erup nain Oliw ema kiira-pa ikua. Nan ikok ona teeria mua erup wia sesekami wia maakek, “Ni owowa eefin ikiwep donki eremina-ko kaikap-puamik nain urufowen. Mua-ko me irowa ikemik. Nain urufap-na ifara wasirkap aawep pekapeka. ³Aria mua-ko nia nokarinok-na, ‘Ni moram naap oniman?’ Naeya maakeka, ‘Yiena saria mauwowa wiar ikaeya aawimik. Ikoka nainiw sesekeya pekapikuan.’”

⁴Aria wi ikiwep donki nain urufamik, pika omopora-pa kaikap-puiwkin ikua, era pona-pa. ⁵Urufap wasirkam-ikaiwkin mua papako-ke wia nokaremik, “Ei, ni moram donki wasirkiman?” ⁶Ne wi Yeesus opora wia maakek naap wia maakemik. Ne wi eliw naiwkin aawemik. ⁷Donki pikiwep wiena mia suuwowa papako iinan-pa ikowamik. Ne Yeesus donki iinan-pa pokap ikiwok. ⁸Ikim-ikaeya yakeyak maneka wiena mia suuwowa era-pa ikow-ikiwemik. Ne mua papako owow erepura-pa nomokow mekira pu-puukap era-pa wu-ikiwemik.

⁹Yeesus wi yakeyak maneka gone-pa wiar ikiwem-ikua, mua papako miimemik ne papako muraremik. Faremi ikiwem-ikemik,

“Mua Maneka unuma fakerikua! Mua eena Iinan Mua Maneka unuma-pa ekapiya nain Mua Maneka-ke kema eliwa iwinok!

¹⁰Yiena nembesir Dewit iiriw saria maneka ikua, nain ikoka os-ke i teeria maneka fain saria maneka yiar ikaeya eliwa ikaiyen! Ne Mua Maneka teeria nain yia kekanowinon! I Mua Maneka unuma fakerikua!”

¹¹Naap faremi Yeesus pikiwemi Yerusalem kereremik. O fuunep tempel koor kemena ikiwok. Ne maa unowa wiar uruf-ikiwep-puap orop ona teeria wiamiya Yerusalem piipuap kiremi Betani owowa ikiwemik, ama orom-ikaeya.

Yeesus nomokowa fik maakeya me makenarek

(Matiu 21.18-19)

¹²Aria Yeesus Betani-pa nan inep epa wiimeya uuriw ona teeria wiamiya Yerusalem ikiwem-ikok wuailek. ¹³Wuailep nomokowa fik

ifa unowa onaiya ikaeya urufak. Makena-ko aawep enimekam naep mamaiya ekap urufak-na makena weetak. Makena marew, ifa muutiwi ikua.^e Moram iir nain nomokowa fik makenarowa epa eewuar ikua. ¹⁴Naap urufap nomokowa nain maakek, “No nainiw me makenarinan, makena me nefa enimuk! Weetak akena.” Naap maek nain ona teeria pun miimamik.

Yeesus tempel koora-pa sesa mua wia fa-faek
(*Matiu 21.12-17, Luk 19.45-48, Yon 2.13-22*)

¹⁵Aria wi ikiwep Yerusalem kereremik. Ne Yeesus tempel koor kemena ikiwok-na wi mua maa sesekami maa sesenarem-ikemik. Naap wia urufap wia iiraremi maamuma kiripap tempel maamuma wiimik nain esimsa wiar anu-fienomakek. Ne nepa ibiamun sesekam-ikemik nain pun pokow maa wiar anu-fi-fienak. ¹⁶Ne naap onami maa unowa tempel koor pika kemena-pa pikip pekapem-ikowa nain emi wia wuak. ¹⁷Ne wia maakek, “Mua Maneka-ke opora wiar siisimep-puamik nain me urufiman-i? Feenap maek, ‘Yena koora-na wi owow unowa mua ekapep yo efa kema suuwap efa farow epa-ke.’ Nain nis-ke ikum mua koora arowaman.”

¹⁸Mua unowa Yeesus opora naap miimap kakaemik. Naapeya wi pris woos mua ne sira amis mua onaiya nain miimap keker opap Yeesus ifakimu naep era akupamik. ¹⁹Ne urer akena Yeesus ona teeria onaiya Yerusalem piipup kiiriw nainiw ikiwemik.

Mua Maneka opora opap ikok maa nokariwkin wiinon
(*Matiu 21.20-22*)

²⁰⁻²¹Ne ikip nan ikok uuriw nainiw iikirap ikiwem-ikok nomokowa fik nain urufamik-na iiwawun ififarek. Ne Pita-ke nain urufap kema suuwap Yeesus maakek, “Somek mua, urufe. Inon nomokowa fik amukaren nain aakisa iiwawun ififarek.”

²²⁻²³Ne Yeesus-ke maakek, “Ni Mua Maneka opora wiar opaka. O mua Mua Maneka opora opap ikok kema me ere-erup arinon, o kema maneka maa nain makena efar imenarinok naep ema fain maakinon, ‘No iikirap ifera-pa name wafure.’ Yo makena nia maakiyem, nain ikoka makena wiar imenarinon. ²⁴Ne yo makena nia maakiyem, ni maa kookalep Mua Maneka faremi kema maneka maa nokaremi maa nain makena imenarinon naowen-na ikoka niena maeman naap niar imenarinon. ²⁵Ni Mua Maneka faremi mua oko sira samora nia onamik nain kema suuwap-na kema me bagiwireka, pina nain wiar iirareka. Ni sira naap onowen-na

^e 11.13 Fik makenarowa saana me kererowa ikok ifa wuami makena kui-kuisow pun wuiya.

niena Niawi owow iinan-pa ikua nain pun pina niar iirarinon. [26 Ni mua papako sira samora nia onimik nain pina me wiar iirarowen-na Niawi iinan-pa ikua nain pun pina me niar iirarinon.]”

Yeesus uuwowa onoma wiar nokaremik

(Matiu 21.23-27, Luk 20.1-8)

27-28 Aria Yeesus ona teeria onaiya kiiriw nainiw Yerusalem ikiwemik. Fuunep Yeesus tempel pika kemena ikiwem-ikaeya wi pris woos mua, sira amis mua ne wi owow woos mua unow onaiya o wiar ekamik. Ekap nokaremik, “Ei, no sira eena onin fain naareke nefa sesekeya naap onin? Ne naareke kekanowa niemi uuwowa fain niek?”

29 Ne wia maakek, “Yos pun opora-ko nia nokarinen. Yo opora kakeniw kiripomowen-na yo kekanowa naareke yieya sira-sira oniyem nain nia maakinen. 30 Feenap, iiriw Yon Baptais eka-pa wia yasuwam-ikua nain Mua Maneka-ke uuwowa iwok-i e wi mua-ke maakemik? Aria yo nain kiripomeka.”

31-32 Naeya wi-wieniw uuwunemi maemik, “I kamenap maiyen? I feenap maiyen-na, ‘Mua Maneka-ke uuwowa nain iwok,’ naap maiyen-na yia nokarinen, ‘Naap nain ni moram opora me wiar opaman?’ O mua-ke maakiwkin uuwak, opora naap maowa pun me pepe.” (Wi naap maowa keker opamik. Moram wi emeria mua unowa, Yon Baptais-na profet-ke naemik.)

33 Wi opora nan korinep maakemik, “I me amisaremik.” Ne wia maakek, “Naapeya-na yos pun me nia maakinen, mua naareke uuwowa fain yiek.”

Wain piita urufow mua arekin opora-ke

(Matiu 21.33-46, Luk 20.9-19)

12 1 Aria Yeesus arekin opora feenap wia iromak, “Mua oko wain piita onap nomoniw pika warikak. Ne eruwa kuak, ikoka wain makena neeke wuap ititap eka urupeya aawikuan. Ne iinan kooru pun kuak. Onap-puap mua oko wapena-pa wia wuap-puomami owow oko epasia ikiwok. 2-3 Nan ikok wain makena aawow saana-pa ona uuwow mua oko sesekak, wain makena-ko wiar aawep pekapominok naep. O iwap fuuneya wi teeria nain-ke opap aruf-iraparep oram sesekiwkin kirep ikiwok.

4 Ne mua oko sesekak. Ne os pun naapiw onamik, ikiwosa wiar fookami emina ururowami oram sesekiwkin ikiwok. 5 Ne nainiw oko sesekak. Nain iiwawun ifakimemik. Ne mua unowa naap wia sesekam-ikua. Wi nain pun papako wia aruf-iraparemik ne papako iiwawun wia ifakimemik.

6 Ne aria mua nain mua kuisow ona muuka sesekowa ikua. Muuka kuisow nain senam kookaliya, nain sesekak. Kema naap maek, ‘Ikoka

muuka efar urufap ekima opikuan.’ Kema naap wuap muuka sesekeya ikiwok. 7Ikiwep fuuneya urufap wi-wieniw maemik, ‘Nee, ona muuka nanek. Ikoka os-ke wiawi epa wiar aawinon. Arika, ifakimikua. Ne miiwa ne maa onoma is-ke wiar aawiyen!’ 8Naap maep muuka nain opap ifakimemik. Ne sawi napuma mufep pikip pika okaiwi-pa wafuramik.

9Aria ikoka miiw onoma nain ekapemi kamenap wia oninon? Ni kema suuweka. Ikoka ikiwep wi teeria nain wia ifakimurumep manina nain mua papako wapena-pa wiar wuinon.”

10Ne nainiw wia maakek, “Mua Maneka opora siisimep-puamik fain-ko me urufaman-i? Feenap,

‘Poka iiriw kooru kuow mua-ke samora-ke naep iiraremik. Aakisa poka nain-keriw umua poka arep ikua. 11Maa nain Mua Maneka-ke naap oneya anirak. Ne i urufap soranep kakaemik.’ ”

(Someka 118.22-23)

12Aria wi nain miimap furewamik, i yia maek, naap maemi opu naep onamik-na me pepep. Mua unowa taanep ikaiwkin wi keker opamik. Naapeya kiiriw kirep ikiwemik.

Siisar takis maamuma wiowa nain Yeesus nokaremik

(Matu 22.15-22, Luk 20.20-26)

13-14Aria naap ikok wi Farisi ne wi Erot teeria-ke wienna teeria mua papako wia sesekamik. Ikip Yeesus nokariwkin opora samoreya-na opora-pa wuuu naep. Wi ikiwep Yeesus akimami nokaremik, “Somek mua, i nefa amisaremik. No opor makena main. No mua-ko me wia keker opin. I mua yia mekawap me aakunin, weetak, opora me kiri-kiripin. No Mua Maneka opora ifana wiarin nain era makena ookin. Aria aakisa kamenap main? Rom saria maneka Siisar takis wuowa yia maakek nain wuiyen-na Moses sira wuomakek nain puukiyen-i e weetak?” Naap nokaremik.

15Ne wi wadol sira iiriw wiar amisarek. Naapeya wia maakek, “Ni moram opora-pa korininok naep efa nokareman? Maamuma kuisow-ko yiiwkin niar urufinen.” 16Ne iwiwkin urufap opap ikok wia nokarek, “Maamuma fain mua naarew kukusa ne unuma-ke wiar ikua?” Ne maemik, “Siisar kukusa-ke.”

17Naeya wia maakek, “Naapeya-na Siisar maamuma nain ona iweka, ne maa mauwa Mua Maneka wiarik, nain kakeniw naap iweka.” Naap maeya miimap soranep opaimika tenemik.

Mua umep iikirowa opora nain Yeesus nokaremik

(Matu 22.23-33, Luk 20.27-40)

18Aria wi Sadusi teeria-ke maimik, mua umimik nain ikoka me iikirikuan. Naapeya wi ekapep Yeesus akimami nokaremik, 19“Somek mua, sira iiriw Moses wuak nain feenap yia siisimep-puomak, ‘Mua oko

emeria aawep muuka marew ikok umeya-na wiamun-ke apura nain eliw wiar aawep ona weepe muuka wiipa wia imenominok.’

²⁰⁻²²Aria kaka kuisow nain mua ikur okaiwi-pa erup ikemik ne iperowa-ke kiikirow emerita aawok. Ne muuka wiipa me imenowa ikok umok. Umeya wiamun o ookap onarek nain-ke apura wiar aawok. Ne os pun muuka marew ikok umok. Ne kiiriw oko-ke apura nain aawok nain pun naap ikok umok. Ne teeria nainiw akena emerita kuisow nain aawep umomakemik, muuka-ko me imenamik. Ne naap ikok apura nain pun umok. ²³Teeria kuisow nainiw emerita kuisow, ne ikoka wi iikirow epa-pa mua naarew emerita wiar ikainon?”

²⁴Ne Yeesus-ke wia maakek, “Ni Mua Maneka opora nain urufap kemena baliwep me amisareman, ne ona kekanowa pun me wiar amisareman. Naapeya maa amisarowa saarik opora aakuniman. ²⁵Wiimar iikirow epa-pa wi emerita mua wi ensel saarik ikaikuan. Wi miewowa marew. ²⁶Aria wi umep iikirowa nain Moses opora siisimep-puak nain me wiar urufaman-i? Iriw nomokow gelemuta wilinem-ikaiya nan Mua Maneka-ke Moses maakek, ‘Abraham, Aisak ne Yekop wi wiam arow, nain yo wiena Mua Maneka-ke.’ ²⁷Makena, wi umemik nain Mua Maneka wia urufam-ikaiya. Naapeya wi wiimar iikirowa wiar ikainon. Naapeya ni pepe me maeman.”

Sira maneka Mua Maneka-ke wuak

(Matiu 22.34-40, Luk 10.25-28)

²⁸Aria wi uuwunem-ikaiwkin sira amis mua oko ekapok. Yeesus opora baliwep akena wia kiripam-ikomaya miimap nokarek, “Nee, Moses sira wuomakek nain sira kain-ke manek akena?” ²⁹Ne Yeesus-ke maek, “Sira manek akena nain feenap, ‘Ni Isrel miimeka, yiena Maneka Mua Maneka waisow. ³⁰Yiena Maneka Mua Maneka kookaleka, mia, kema, uroma, woosa iiwawun manekiw kookaleka. ³¹Ne sira kekanowa oko feenap, emerita mua oko wia kookaleka, niena niam kookaliman naap. Sira unowa nain-ke sira erup fain me nomakek.’ ” Naap wia maakek.

³²Ne sira amis mua nain-ke maakek, “Somek mua. Makena, no pepe maen. Yiena Maneka waisow, Mua Maneka oko-ko me ikua. ³³I yiena kema-pa o kookalikua, yiena woosa-pa, ne o uuwowa kekanowa uuwomikua. I emerita mua oko wia kookalikua, yiena yiam kookalimik naap. Sira erup fain manek akena, maa eneka ne maa papako-pa Mua Maneka patirimik nain iiwawun nomakek.”

³⁴Mua nain opora pepe akena kiripeya Yeesus-ke maakek, “No Mua Maneka teeria-pa wiar ikowa mamaiya aren.” Naap maeya wi keker opap mua kuisow nainiw Yeesus me nokaremik.

Yeesus wia nokarek, Kraiis naareke
(*Matiu 22.41-46, Luk 20.41-44*)

³⁵Yeesus tempel koora pika maneka-pa ikok suule wia onam-ikua. Ne wia nokarek, “Wi sira amis mua-ke maimik, ‘Krais Dewit nembesir-ke,’ nain kamenap? ³⁶Iiriw Ewar Eliwa-ke Dewit kema iweya maek, ‘Mua Maneka-ke yena Maneka maakek, “No yo aken ekeria-pa efar pokap ikaeya wi iiwua iiwawun no kepur tepak-pa wia wuinen.”’
(*Someka 110.1*)

³⁷Dewit ona nembesir nain ‘Yena Maneka-ke’ naek. Ona nembesir nain kamenap ona Maneka wiar ikainon?” Emeria mua unowiya Yeesus opora wiar miimap ifana afillamik.

Yeesus wi sira amis mua sira samo-samora ariman wia wuak
(*Matiu 23.1-36, Luk 11.37-54 ne 20.45-47*)

³⁸⁻⁴⁰Aria Yeesus opora wia maakemi maek, “Ni sira amis mua wia uru-urufap. Wi mia suuwowa maa-maala wuap soomarem-miawimik. Ne fiirimow epa-pa mua tetera-ke yia naemi baliwep yia ane-puukuk naep kookalimik. Ne lotu koora-pa epa eliwa ne pokow eliwa-pa pokowa kookalimik, ne maa enow epa-pa wi miimowa-pa pokowa kookalimik. Ne emer apura wia peeskimemi maa unowa wiar ifemakimik, ne wadolalemi Mua Maneka farowa maala mufimik. Wi wadol sira nain-pa ikoka pina manek akena aawikuan.”

Emer apura Mua Maneka naep maamuma iiwawun wuak
(*Luk 21.1-4*)

⁴¹Ne Yeesus nan ikok ikip wi maamuma wuimik nain mamaiya-pa pokak. Pokap ikok mua papako tempel koora uuwowa maamuma wuam-ikaiwkin wia urufam-ikua. Wi maamuma mua-ke maamuma mane-maneka wuam-ikemik. ⁴²Ne emer apura oko-ke ekapep maamuma gelemuta erup wuak, maamuma oka erup pepep.

⁴³⁻⁴⁴Aria Yeesus-ke naap urufap ona teeria wia fareya ekapiwkin wia maakek, “Wi maamuma mua-ke maamuma maneka wuamik, nain wiena osena wiar ikua nain wuamik. Ne apura fain maa unowa weetak. O maamuma muuta wiar ikua nain iiwawun fan wuak. Makena nia maakiyem, o wuak nain Mua Maneka mokoka-pa manek akena wuak, ne wi mua papako maamuma wuamik nain maneka wia.”

Yeesus maek, tempel koora ikoka samorarionon
(*Matiu 24.1-2, Luk 21.5-6*)

13 ¹Aria Yeesus tempel koora-pa orop ikiwem-ikaeya ona teeria mua oko-ke koora nain urufami maakek, “Somek mua, urufe.

Tempel koor faa, nomon mane-maneka, ne pika bala eliw akena.”

²Naeya maakek, “Ae makena, no koor maneka fain urufap main-i? No koor urufin fain ikoka nomona kuisow nomon oko iinan-pa me ikainon, weetak. Pika nain ikoka iiwawun te-teekiwkin ururomakinon.”

Yeesus pina unowa ikoka imenarowa nain maek

(Matiu 24.3-14, Luk 21.7-19)

³⁻⁴Aria Yeesus Oliw ema urupep nan pokap ikua. Ema nain tempel koor okaiwi-pa ikua. Nan pokap ikaeya Pita, Yems, Yon ne Andru wiam erepam o wiar ekap nokaremik, “Baliwep yia maake, no maa yia maaken nain iikamin akena-ko imenarinon? Maa mauwa-ke kiikir imenareya i ilenap maiyen, no maa maen nain naneka.”

⁵Naeya wia maakek, “Ni maa uru-urufami ikeka, oko mua oko-ke nia peeskimikuan. ⁶Ikoka mua unowa ekapemi yo unuma efa unufami maikuan, ‘Yo Kraiss-ke’. Naap onami emeria mua unowa wia peeskimikuan. ⁷Aria irakowa feekeriw miimowen ne wi epasia-pa irakowa meta wiar miimowen. Ni nain me keker opaka. Makena, sira nain ikoka owow unowa pun wiar imenarowa-ke. Nain miiwa weeserowa epa eewuar ikua. ⁸Owow unowa ikoka wi-wieniwi irakikuan ne owow oko saria-ke owow oko irakowa fee-feekeriw arikuan. Miiw unowa weniw maneka imenarinon, ne maa ofofona pun imenaromakinon. Nain yoowa aawowa epa onoma wuak nain-ke. Wi emeria muukaru naep sirirowa onoma wuimik naap.

⁹Ne iir nain ni niam uru-urufap. Ikoka yo muuta nain mua papako-ke nia opap lotu koor kemena-pa sarua niarikuan. Ne opora-pa nia wuami anim onoma ne saria maneka wapena-pa nia wuikuan. Naeya wi mokoka-pa yo opor makena nain wia maakowen. ¹⁰Sira nain ewur me imenarinon, yo opor eliwa nain miiw unowa iiwawun pepep wiar ikiweya nain imenarinon. ¹¹Aria nia opap opora-pa nia wuiwkin ni keker opap kema unu-unowa feenap me wueka, ‘I opora kamenap maiyen noma?’ Iir nain Mua Maneka Ewar-ke kema nieya wia maakowen. Moram opora nain me niena kakeniw opora-ke, Ewar Eliwa-ke kema nieya maowen.

¹²Ne ikoka yo muuta nain mua oko-ke ona wiamun e weepe opap pikiweya wia ifakimikuan. Ne wiawi wiena muuka naap wia onikuan, ne muuka wiipa-ke wiena onak wiawi sira naap wia onikuan. ¹³Ne mua unowa yo muuta nain nia iririmem-ikaikuan. Ne ni kekanep yo opora baliwep ookiman nain anane eliw ikowa imenowen.”

Maa samor akena imenarinon

(Matiu 24.15-28, Luk 21.20-24)

¹⁴Ne aria Yeesus-ke nainiw maek, “Ikoka maa samor akena tempel koor-pa me ikowa nain neek iimarep ikaeya urufowen.” (Ni opora fain

unufap kemena aaweka.) “Maa naap imenareya wi Yuudia kame-pa ikemik nain baurarep ema urupomakuk. ¹⁵Wi mua koor iinan-pa ikok-na neekeriw bauraruk, koor kemena ikiwep maa unowa me aawuk. ¹⁶Ne wi mua manina-pa ikok-na owowa kirep ekapep konim kuruma me aawuk.”

¹⁷“Wiisak aa, wi emeria urom onaiya, ne muuk wesusa onaiya ikemik nain kamenap arikuan? ¹⁸Naapeya ni Mua Maneka fariwkin maa samora nain dabel saana-pa me imenarinok. ¹⁹Moram sirirowa samor akena imenarinon. Nain iiriw miiwa fain imenaremi maa naap-ko me imenarem-ikua, iir nain iiwawun imenarinon. Imenareya nain ikoka nainiw weetak. ²⁰Wi yoowa aawow epa nain Mua Maneka-ke ona teeria wia nanikap-puak nain wia kema suwap epa samora nain ara-pa puukinon. Me puukekak-na mua kuisow me ikekamik.

²¹Epa nain mua oko-ke nia maakikuan, ‘Krais faneka,’ e ‘Eenan ikua.’ Naap nia maakiwkin-na me wia miimeka. ²²Moram mua unowa wadolalemi yo Krais-ke naikuan. Ne papako-ke wadolalemi yo profet-ke wiam naikuan. Naap maemi mua unowa wia mufemi maa miililina sira-sira imenam-ikaikuan. Naap onami Mua Maneka ona teeria wia nanikap-puak nain pun wia peeskimu naep onikuan. ²³Naapeya ni maa uru-urufap. Maa unowa nain iiriw nia maakurumem.”

Yeesus ona wame maek, Mua Muuka nainiw ekapinon

(Matiu 24.29-31, Luk 21.25-28)

²⁴“Aria epa samora nain weeserem-ikaeya ama umep kokoma teninon ne siiwa pun me wilininon. ²⁵Mokoma-ke tenep ururomakinon ne aapereka iinan maa unowa kekekrarinon. ²⁶Iir nain Mua Muuka ona kekanowa ne mia parina onaiya maa ipisia-pa orom-ikaeya urufikuan. ²⁷O ekapemi ona ensel wia sesekeya miiw unowa ikiwep ona iiriw wia nanikap-puak nain wia aawep wia fiirimikuan, miiw okaiwi-pa iwap ikip miiw okaiwi-pa.”

Yeesus nomokowa fik maemi ona ekapowa epa nain maek

(Matiu 24.32-35, Luk 21.29-33)

²⁸“Aria ni nomokowa fik urufap kema aaweka. Nomokowa nain gulowa enuma mikami ifa wueya urufap maiman, ‘Aa, ama saana mamaiya arek.’ ²⁹Sira naap, maa nain naap akena imenareya urufap kema aawep maowen, ‘Aa, Yeesus nainiw ekapowa mamaiya akena arek.’ ³⁰Naapeya yo maken akena nia maakiyem, wi teeria fain mua papako me umowa ikaiwkin maa nain imenaromakinon. ³¹Aapereka miiw onaiya ikoka mesenalininon, ne yo opora-ke me mesenalininon, anane naap ikainon.”

Epa kereriya nain mua me amisaremik

(Matiu 24.36-44)

³²“Maa imenarowa epa kain-pa imenarowa nain mua me amisaremik. Wi ensel pun me amisaremik ne Muuka pun me amisarek. Auwa ona

waisow amisarek. ³³Naapeya ni maa uru-urufami ikeka, momor maneka me ikeka. Moram ni maa nain imenarowa fofa me amisareman.

³⁴Nain feenap saarik, mua oko owow oko epasia ikiwekam naep ona uuwowa mua wia maakek, uuwowa ononer wiemi baliwep uuwam-ikauk naep. Ne koor urufow mua koor baliwep urufam-ikainok naakek. Uuwowa wiew-puap ikiwok. ³⁵⁻³⁶Naapeya nis pun wi uuwowa mua saarik maa uru-urufami ikeka. Koor onoma iikamin ekapinon nain me wiar amisareman. Urera ekapinon-i, uura aara farem-ikaeya-i, e epa wiiwim-i. Oko ni uuwowa mua inep ikemik naap ikaiwkin ekapinon. ³⁷Yo opora nia maakiyem fain emeria mua unow onaiya nia maakiyem. Naapeya ni uru-urufami ikeka.”

Wi sira amis mua-ke Yeesus ifakimowa naep aakunemik

(Matiu 26.1-5, Luk 22.1-2)

14 ¹Wi Yuuda Pasowa^f ne emer kekanowa enowa maapora ere naap onikuan. Ne wi pris woos mua ne sira amis mua Yeesus kokot ifakimu naep opora anumamik. ²Maemik, “I maapora fofa-pa me ifakimiyen, oko wi yakeyak maneka nain-ke yia urufap iiwua yia purupomikuan.”

Emeria oko sanda aawep Yeesus ikiwosa-pa sawikomak

(Matiu 26.6-13, Yon 12.1-8)

³Aria Yeesus Betani-pa ikok Saimon koor-pa wiar ikua. Mua nain iiriw mia gigir mane-maneka onaiya ikok sariarek. Yeesus nan ikok maa enem-ikaeya emeria-ko sanda feekiya ekapok. Sanda nain sesa manek akena. Ekapep botol opaimika wuepap sanda Yeesus ikiwosa-pa sawikomak.

⁴Naap oneya mua papako nan ikemik nain naap urufap o maemi wieniw maemik, “Sa, sanda nain oram maneka nan wesusak ya. ⁵Nain sesekekamik-na maamuma andet arow naap eliw aawep wi mua maa marewa nain wiekamik.” Naap maemi emeria nain kakankamik.

⁶Ne Yeesus-ke wia maakek, “Neek efa oninok, ni me amukareka. Ni moram kema wiar samoriman? O sira eliw akena efa onak. ⁷Wi mua maa marewa nain anane niamiya ikaikuan, ne niena kookalep-na eliw wia asipam-ikowen. Ne yo wia, anane niamiya me ikainen. ⁸Emeria fain yo kema efa suuwap ona kema-pa naap efa onak. Yo ikoka efa soopowa nain os-ke sira eliwa onami mia kiikir efa saliwak. ⁹Yo maken akena nia maakiyem, ikoka yo opor eliwa owow unowa nain wia maakem-

^f 14.1 Iiriw ekeria wi Yuuda mua Isip owowa-pa ikok samor aawem-ikaiwkin Mua Maneka-ke wia asipap wia aawep Isrel owowa wia pikiwok. Naapeya wi Yuuda mua maa nain kema suuwami anane mokoma ne ona siiwa kerereya Pasowa sira onimik. Wi sande kuisow sira nain onam-ikok emer kekanowa, yis marew nain enem-ikaimik.

miawemi o sira eliwa efa onak nain pun wia maakikuan. Ne os pun kema suuwikuan.”

Yuudas, Yeesus wi pris woos mua wapena-pa wia wuowa eliw naek
(*Matiu 26.14-16, Luk 22.3-6*)

¹⁰Yeesus teeria mua ten kuisow erup nain mua oko unuma Yuudas Iskariot. Os-ke Yeesus wi wapena-pa wiar wuinen naep wi pris woos mua wiar ikiwok. ¹¹Ikiwep opora wia maakeya miimap kemelami feenap maakemik, “No ikoka nefa sesenariyen.” Ne Yuudas ikip kema suuwam-ikua, ikoka kamenap onap Yeesus wi wapena-pa wiar wuinen, nain era akupam-ikua.

Yeesus ona teeria onaiya Pasowa enowa enemik
(*Matiu 26.17-25, Luk 22.7-14 ne 22.21-23, Yon 13.21-30*)

¹²Aria emer kekanowa enowa maapora kerereya wi Yuuda sipsip muuka ifakimep Pasowa enow maneka onamik. Iir nain Yeesus teeria-ke o nokaremik, “Nee, i epa kaanek ikiwep maa enowa onomiyen?” ¹³Naeya mua erup wia sesekami wia maakek, “Ni owow maneka ikiweka. Ikiwep neeke mua oko urufowen, eka amina opap niar ekapem-ikaeya urufap-na wameiya ikiweka. ¹⁴Ikiwemi koor kaanek fuunep-na koor onoma nain maakeka, ‘Yiena somek mua nefa maek, “Yo koor kemena epa wuap-puomen nain are kaaneke ikua? I ikoka yena teeria onaiya Pasowa maa enowa neeke enimiyen naek.”’ ¹⁵Naap maakiwkin samapora iinan koor kemena manekiw nia ofakowinon. Epa iiriw kakenap-puamik. Maa enowa neeke yia onomaka.”

¹⁶Aria wiam erup ikiwep Yerusalem kererep Yeesus wia maakek naap imenamik. Ne nan ikok maa enowa onamik. ¹⁷Aria urera Yeesus ona teeria onaiya fuunep koor nain ikiwemik. ¹⁸Nan maa enem-ikok Yeesus-ke maek, “Yo maken akena nia maakiyem, mua kuisow i yamiya ikua, os-ke ikoka yo iiwua wapena-pa efa wuwinon. Mua nain yo efamiya maa enem-ikaiya.” ¹⁹Naap maeya wi kema samorarep mua kui-kuisow o nokaremik, “Yo me efa maen-yon aa?”

²⁰Naeya wia maakek, “Ni mua ten kuisow erup fain mua kuisow-ke sira naap efa oninon. Mua eena ikos epaskun emera maa eka epira-pa suuwap enimimik nain. ²¹Ae, makena, yo Mua Muuka ikoka umowa nain opora iiriw Mua Maneka opora-pa siisimep-puamik naap akena arinon. Aa wiisak, mua eena wi iiwua wapena-pa efa wuiya nain ikoka samor aawinon, onak me muukarekak-na eliw-yon.”

Yeesus komunio enowa sira wuak
(*Matiu 26.26-30, Luk 22.15-20, 1 Korin 11.23-25*)

²²Aria wi maa enem-ikok Yeesus emer ikowa aawep opap Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap wienakemi maek, “Aawep enimeka. Fain yena mia-ke.”

²³Ne wain urupa opap kiiriw Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wienakeya enemik. ²⁴Enem-ikaiwkin wia maakek, “Fain yena aka-ke. Opor enuma eena Mua Maneka ni niamiya kaiikiya nain yena aka fainiw koonowinon. Aka efar oromi miiw unowa emeria mua pina wiar iirarinon. ²⁵Yo makena nia maakiyem, yo wain eka aakisa enimiyem fain kiiriw nainiw me eniminen, weetak. Naap ikok yena Auwa pika kemenapa ikok wain eka enuma oko niamiya eniminen.” ²⁶Yeesus opora maep weesereya wi lotu someka awep-puap oromi ikiwep Oliw ema urupemik.

Yeesus Pita maakek, “No ikoka efa sailinan”
(*Matiu 26.31-35, Luk 22.31-34, Yon 13.36-38*)

²⁷Ne Yeesus ona teeria wia maakek, “Ni ikoka yo efa piipup baurarowen. Moram Mua Maneka opora iiriw siisimep-puamik nain feenap,

‘Yo sipsip nepiow mua waremkun sipsip wiar baurarep pukikuan.’

(*Sekaraiya 13.7*)

²⁸Nain yo umep ikok Mua Maneka kekanowa-pa iikirap Galili kame ikiwemkun ni murarep yookowen.”

²⁹Ne Pita-ke maakek, “Wi unowa fain baurarikuan-na yo yaisow me nefa piipuinen.” ³⁰Naeya maakek, “Yo maken akena nefa maakiyem, ikok uura aara farowa erup me areya no saillemi maem-ikainan, mua fain yo me amisarem. Naap sailowa arow arinan.” ³¹Naeya Pita-ke kekanafurami maek, “Weetak, yo naap me mainen. I eliw ikos yia ifakimuk, nain yo me sailinen.” Ne wi unowiya opora kuisow nainiw maemik.

Yeesus Mua Maneka farowa naep Getsemani epa ikiwok
(*Matiu 26.36-46, Luk 22.39-46*)

³²Aria wi ikiwep epa oko Getsemani naimik nan kereremik. Ikip fuunep ona teeria wia maakek, “Ni feek pokap ikaiwkin yo feek ekap Mua Maneka farinen.” ³³⁻³⁴Ne ekami Pita, Yems ne Yon wia maakeya ookap ekamik. Kema samor-ko peelalemi kema pinarep wia maakek, “Yo kema manek akena samorariyem, yo fan umiyem. Ni me ineka, feek pokap ikeka.”

³⁵Ne lawisik ekap keema wueskap iima ifemakep Mua Maneka farek, “Oo Auwa, era oko-ko ikainok-na yo yoowa me aawinen-yon.” ³⁶Ne nainiw maek, “Auwa, maa kamenap nain no eliw oninan. Nena suusa yiep-puan nain perekome.⁸ Nain yo oram maiyem, nena kookalowa muutiw ooke.”

³⁷Mua Maneka farep-puap wiam arow nain wiokap epak-na wi inep ikemik. Ne Pita maakek, “Saimon, no moram inen? No lawiliw muuta

⁸ 14.36 *Matiu 26.49*-pa urufeka.

pokap ikowa nain no ewur inen. ³⁸Ni me ineka. Mua Maneka farem-ikeka. Naap onowen-na akimowa-pa me oro-boonowen. Niena kema-ke yo yookowa kookaliman, nain mia-ke palanow marew.”

³⁹Naap wia maakep-puap nainiw ekak. Ekap kiiriw Mua Maneka faremi opora iiriw maek nain nainiw maek. ⁴⁰Naap maep epak-na wi mokoka samor akena pinarep iiriw inep puemik. Ne wia iikiroweya opora maakowa kema marewaremik. ⁴¹Ne kiiriw ekap Mua Maneka farep-puap nainiw epak. Nain-ke arow arek. Ne wia maakek, “See, ni naap oram inep ikowen-i? Ni inow epa weeserek. Yo Mua Muuka efa opap wi mua samora wapena-pa wiar wuowa nain mamaiya arek. ⁴²Ni iikirowin ikiwikua. Urufeka, yo iiwua wapena-pa efa wuowa mua nain fanek.”

Wi Yeesus opamik

(Matiu 26.47-56, Luk 22.47-53, Yon 18.3-12)

⁴³Aria naap maem-ikaeya Yuudas ekapep fuunek, eena ona teeria mua nain. Ne mua teeria maneka o wameiya ekapemik nain wi pris woos mua, sira amis mua ne wi owow woos mua-ke wia sesekiwkin fura, kuuma aawep ekapemik. ⁴⁴Ne Yuudas amisa iiriw wiep-puak, “Ekami mua nain opap wuakemkun-na maeka, mua makena naneka. Naeya ekap opaka. Ne baliwep urufeka, me baurarinok.”

⁴⁵Aria Yuudas kererep Yeesus wiar ekami maek, “Oo somek mua.” Naap maemi Yeesus opap wuakek. ⁴⁶Naap oneya mua teeria maneka nain ekap o opamik. ⁴⁷Ne Yeesus teeria mua oko-ke ona fura maala mufep pris woos mua uuwow mua ifana wiar puukeya orok. ⁴⁸Ne Yeesus-ke wia maakek, “Ni yo mua samora-ke efa naiman-i? Naeya fura kuum onaiya efa opowa ekapeman. ⁴⁹Yo anane tempel koor-pa ikok suule wia onam-ikem, nain me efa opaman. Aa-na eliw, ni aakisa sira efa oniman fain Mua Maneka opora efa maek nain maken akena arek.”

⁵⁰Ne ona teeria-na o piipuap bauraremik. ⁵¹⁻⁵²Wi Yeesus opap pikim-ikawkin takira oko murarep wiokam-ikua. O mia suuwowa me wuak, konima muutiw wame baguserap ikua. Wi o urufap opiwkin konima wiar ululeya saporma baurarek.

Yeesus opora-pa wuamik

(Matiu 26.57-68, Luk 22.54-55 ne 22.63-71, Yon 18.13-14 ne 18.19-24)

⁵³Aria wi Yeesus opap pris woos mua koor-pa wiar pikiwemik. Pikiwep neeke ikaiwkin wi pris woos mua, sira amis mua, ne wi owow woos mua ekapep wiam fiirimemik. ⁵⁴Pita pun Yeesus ememin ookami pika tepak ikiwok. Ikiwep wi ami mua wiamiya pokap epia arem-ikua.

⁵⁵⁻⁵⁶Aria wi pris woos mua ne wi Kaunsel Maneka unowiya Yeesus ifakimowa nain wadol opora papako imenap neeke ifakimiyen naemik. Teeria maneka ekapemi wadol opora mikamik pun pina-ko me wiar imenamik. Opor

unowa maemik nain me makena. ⁵⁷⁻⁵⁸Ne mua papako-ke iikirami opora wiar kiripami wadol opora arowami maemik, “O opora naap maeya miimamik, ‘Tempel koorā eena mua-ke wapeniw kuamik fain ikoka yos-ke te-teekinen. Te-teekap fofa arow muutiw kiiriw enuma kuainen, me wapeniw kuainen,’ naap maek,” naemik. ⁵⁹Wi aakunemik nain opora momorar-iraparek.

⁶⁰Ne pris woos mua-ke iimarep Yeesus nokarek, “Wi fain opor unowa nefa mikimik nain no opora-ko me wia kiripominan-i?” ⁶¹Naap nokarek-na opora-ko me wia kiripomak, popor maneka ikua. Ne pris woos mua-ke kiiriw nokarek, “No Kraisi-ki? No Mua Maneka muuka-ki?” ⁶²Ne Yeesus-ke maek, “Ae, yos-ke. Ni ikoka Mua Muuka Mua Maneka Kekanowa Akena nain aken ekeria-pa wiar pokap ikok maa ipisia onaiya iinan-pa orom-ikaeya urufowen!”

⁶³⁻⁶⁴Opor muut nain pris woos mua-ke kema bagiwirap ona mia suuwowa pere-perekami maek, “Opor papako o maemik nain me wiar kema suuwiyen. Ona opora aakisa maek nain wiar miimaman-i? Mua Maneka firekiya ya. Aria ni kamenap maiman?” Ne wi unowiya maemik, “Mua Maneka firekiya, naapeya uminok akena.” ⁶⁵Ne mua papako-ke iikirami o opeka waremik. Mokoka konimiy wiar kaikap arufami maakemik, “Nena mokoka-pa yia urufowa saarik mae, naareke nefa arufak.” Ne wi ami mua-ke aawep ikiwemi kiiriw arufamik.

Pita-ke Yeesus me amisarem naek

(Matiu 26.69-75, Luk 22.56-62, Yon 18.15-18 ne 18.25-27)

⁶⁶⁻⁶⁸Ne aria Pita nan epia arem-ikaeya pris woos mua uuwow emeria oko-ke ekapemi urufap kakeniw o mokakemi maek, “Nos pun Nasaret mua Yeesus wameiya ikon.” Ne Pita-ke sailemi maek, “No maa mauwa maen? Yo me amisarem.” Naap maep-puap orop pika omopora-pa nan iimarep ikaeya aara farowa kuisow arek.

⁶⁹Nan ikaeya uuwow emeria nain-ke kiiriw urufap wi mua wameiya-pa ikemik nain wia maakek, “Mua fain pun wi teeria nain-ke.” ⁷⁰Naeya nainiw sailek. Ne naap iki-ikok wi mua o wameiya-pa ikemik nain-ke maakemik, “Makena, nos pun wi teeria nain-ke. No Galili mua-ke.” ⁷¹Ne maek, “Yo makena maiyem. Mua eena ni maiman nain yo me amisarem. Yo wadolalinen-na samor aawinen.”

⁷²Naap maeya aara nainiw farek. Nain-ke erup arek. Aara fareya Yeesus iiriw Pita maakek nain kema wiar epak, “Aara farowa erup me areya nos-ke me efa amisarem naep sailowa arow arinan.” Ne nain kema suuwap samor akena omok.

Yeesus anim onom maneka Pailat wiar pikiwemik

(Matiu 27.1-2 ne 27.11-14, Luk 23.1-5, Yon 18.28-38)

15 ¹Aria uuriw epa wiimeya wi pris woos mua, wi owow woos mua ne wi sira amis mua wiam aawep Yeesus ifakimowa nain opora

aakunemik. Wi teeria nain Kaunsel Maneka wia naimik. Aakunep-puap o aawep kaikap pikiwep Pailat wapena-pa wuamik. ²Ne Pailat-ke o nokarek, “No mae, no wi Yuuda owow saria maneka-ki?” Naeya maek, “Opora pepekan nan maen.”

³Ne wi pris woos mua-ke wadol opora unowa ifemik. ⁴Naapeya Pailat-ke kiiriw nokarek, “Opor pina unow akena nefa mikimik nain me miimin-i? No opora kuisow-ko me wia kiripominan-i?” ⁵Naap maakek-na opora kuisow-ko me wia kiripomak. Naapeya Pailat kema unu-unowa wuak.

Yeesus nomokow moke-pa umowa maemik
(*Matiu 27.15-26, Luk 23.13-25, Yon 18.39 ne 19.16*)

⁶Aria Pailat anane Pasowa maapora-pa sira feenap oniya, wi mua koora ekap ikemik nain wi owow mua kookalowa-pa mua kuisow unuma wiar unufiwkin piipuiya. ⁷Aria iir oko-pa wi Yuuda mua wi Rom irakow mua wiamiya irakep mua wia ifakimep koora ekap ikemik. Wi teeria nain mua oko unuma Barabas.

⁸Aria wi emeria mua Pailat wiar ekapep firimep maakemik, “No sira anane onin naap one. Mua kuisow-ko piipueya orainok.” ⁹Ne Pailat-ke maek, “Yo niena Yuuda owow saria maneka fain piipuinen-i?” ¹⁰Pris woos mua kema wiar amisarek, mua unowa Yeesus ookiwkin kema bagiwirap opora-pa wuamik. ¹¹Naapeya Yeesus piipuinen naep onak. Ne wi pris woos mua-ke yakeyak wia maak-iwamik, “Ni Barabas unuma unufeka, naeya o piipuinok.” Naap wia maakiwkin Barabas unuma unufamik.

¹²Ne Pailat-ke kiiriw wia nokarek, “Ne niena Yuuda owow saria maneka naiman fain kamenap oninen?” ¹³Naeya kerew akena faremi maemik, “Nomokow moke-pa uminok!” ¹⁴Naeya kiiriw wia nokarek, “Moram, o pina kain onak?” Ne wia, wi unow maneka piikirami kerew faremi maemik, “Nomokow moke-pa uminok akena!” ¹⁵Naeya Pailat-ke wi yakeyak kema siinuk naep Barabas piipuak. Ne Yeesus wi ami mua wapena-pa wiar wueya saru-pu-puukap pikiwemik, nomokow moke-pa wuowa naep.

Wi ami mua Yeesus firekami amap-niiremik
(*Matiu 27.27-31, Yon 19.2-3*)

¹⁶Ne aria wi ami mua-ke Yeesus aawep wiena pika maneka kemena pikiwemik. Pikiwemi wi ami mua papako wia fariwkin unowiya kereremik. ¹⁷Ne ona mia suuwowa wiar iirarep mia suuwowa oka aawep wuomamik. Ifar suusa aawep wasiep ikiwosa-pa orowawamik. ¹⁸Naap onap amap-niiremi wapena iinan siikap maemik, “Oo, maneka, wi Yuuda owowa saria!” naap maemik. ¹⁹Ne ufua kuumiw woosa-pa arufami opeka

waremik. Ne amap-niiremi keema muuna miiwa-pa mikap maemik, “Oo, owow saria maneka.” ²⁰Naap onap-puap mia suuwowa oka nain kiiriw iirarep ona mia suuwowa nainiw suuwomamik. Naap onap-puap nomokow moke-pa wuau naep pikiwemik.

Yeesus nomokow moke-pa patotiw waremik
(*Matiu 27.32-44, Luk 23.26-43, Yon 19.17-27*)

²¹Aria wi Yeesus pikiwem-ikok Saimon mirowamik. Mua nain owowa Sairini, ne os pun Alesanda Rufus ikos wiawi-ke. O Yerusalem ikiwem-ikaeya mirowamik. Urufap wi ami mua-ke Yeesus asipinok naep nomokow moke akuawowa suuwamik. ²²Ne wi Yeesus epa unuma Golgota naimik nain pikiwemik. Unuma nain kemena feenap, “I mua woos oona” naimik. ²³Ikip epa nan fuunep wain eka masia onaiya kiripap-puamik nain onakiwkin miatinek.

²⁴Ne o mia suuwowa iiwawun wiar iirarep opap nomokow moke-pa patot waremik. Ne mia suuwowa wiar sererku naep satu niiremik. Niirep mua kuisow kuisow mia suuwowa wiar aawu naep. ²⁵Uriw ama ikur okaiwi-pa erepam naap nomokow moke-pa wuamik. ²⁶Ne o opora-pa wuamik nain opor onoma siisimep ona woos erekina-pa wuamik. Opora feenap siisimemik, “WI YUUDA OWOW SARIA-KE.”

²⁷Aria ikum mua wiam erup pun nomokow moke-pa patot wiaremik, oko Yeesus aken ekeria-pa wuamik, ne oko asow ekeria-pa.[²⁸Mua Maneka opora iiriw siisimemik nain aakisa maken akena imenarek. Feenap, “Krais-na wi mua samora teeria-pa wuap maemik.”] ²⁹Aria wi emeria mua nan irap erap naem-ikemik nain-ke urufap imakuna pirip-poromi firekami maemik, “Aa. Iriw nos-ke maen, ikoka tempel koor maneka nain teekap fofa arow muuta enuma kuainen naen. ³⁰Aria aakisa nena name asipap nomokow moke-pa ikon nain ore.”

³¹Ne wi pris woos mua pun o firekami wi-wieniwi aakunemi maemik, “Mua oko wia asipam-ikua, ne aakisa ona wame asipowa me pepep. ³²O naap maek, ‘Yo Krais-ke, yo Isrel owow saria maneka-ke.’ Owow saria manekiya-na nomokow moke-pa oreya urufap makena nefa naiyen.” Aria pina mua wiam erup eena o wameiya-pa nomokow moke-pa patot wiaremik nain pun o firekamik.

Yeesus umok
(*Matiu 27.45-56, Luk 23.44-49, Yon 19.28-30*)

³³Aria unun ama naeya miiw maneka iiwawun kokoma-ke muep ikaeya ikip ama arow arek. ³⁴Naap ikok ikip urera ama arow-pa Yeesus-ke Mua Maneka faremi maek, “Eloi, Eloi, lama sabaktani!” Opora nain kemena feenap, “Yena Mua Maneka, yena Mua Maneka, no moram efa piipuan?”

³⁵Naap maeya wi wameiya-pa iimarep ikemik nain-ke miimap maemik, “Ni miimeka, o Elaiya fariya.” ³⁶⁻³⁷Ne mua oko karuw-ikiwep wauroma aawep eka masia-pa suuwap kuuma kapa-pa mikap ninimekam naep onami maek, “Naap iki-ikainok. Uru-urufap, Elaiya ekapep asiapiya nain-ko urufikua!” Naap aakunem-ikaiwkin Yeesus kerew akena farep-puap umok.

³⁸Aria konim maneka tempel koor kemena-pa sererep ikua nain gone-pariw perenep kakawa erup arek. ³⁹Ne ami woos mua o wameiya-pa iimarep ikua nain-ke naap urufap maek, “Makena ya, mua fain Mua Maneka Muuka-ke!”

⁴⁰⁻⁴¹Aria emeria papako lawisik epasia-pa ikok naap urufam-ikemik. Wi eena iiriw o Galili-pa ikua nain o ookap kakaltam-miok Yerusalem ekapep fan ikemik. Emeria wiam arow nain unuma feenap: Maria, ona owowa Makdala, oko pun Maria, Yems gelemuta Yoses ikos wiena onak-ke, ne oko Salome.

Yeesus soopamik

(Matiu 27.57-61, Luk 23.50-55, Yon 19.38-42)

⁴²⁻⁴³Aria Arimatia mua oko unuma Yosep, o wi Yuuda Kaunsel teeria-ke. Mua nain sira eliwa, ne o Kraiss ekapowa nain ikumam-ikua. Feenap, “Uurika Sabat fofa-ke, aakisa maa unowa saliwikua.” Naap maep Pailat me keker opak. Urera wiar ikiwep nokarek, “Yo Yeesus sawi napuma eliw aawep soopinen-i?” ⁴⁴Pailat Yeesus iiriw umok nain miimap soranek. Ne makena amisarekam naep ami woos mua farep nokarek. ⁴⁵Ne os-ke maakek, “Iiriw umok.” Naeya Yosep maakek, “Eliw, no aawep pikip soope.”

⁴⁶Naeya Yosep ikiwep konima kia maala sesenarep ekapep sawi napuma nomokowa-pa amaporop konimiw wasiep pikiwep nomon ona-pa wuak. Wuap-puap nomon ebebiria maneka suuw-ekap omopora ofomak. ⁴⁷O naap onam-ikua nain wi emeria wiam erup, Makdala owow emeria Maria, ne Maria oko, Yoses onak, wi naap urufam-ikemik.

Yeesus umep ikok iikirak

(Matiu 28.1-8, Luk 24.1-12, Yon 20.1-10)

16 ¹Aria Sabat fofa weesereya emeria wiam arow, Makdala owow emeria Maria, ne Maria oko Yems onak, ne Salome, wi ikiwep sanda sesenaremik, Yeesus sawi napuma-pa ifowa naep. ²Ne Sande uuriw epa wiiwim naap iikirap matmat ikiwemik. ³Wi-wieniwi aakun-ikiwemik, “Nee, naareke nomon maneka omopora ofomap-puamik nain yia paaskominon noma?” Naap mae-ikiwem-ikemik.

⁴Wi ikip fuunep mokoka wuamik-na nomon ebebiria maneka nain iiriw suuw-ekap-puamik. ⁵Naap urufap nomon ona nain tepak ikiwemik-na

takira-ko urufamik. Takira nain aken ekeria-pa pokap ikua, mia suuwowa kia manekiw. Naap urufap samor akena soranep rurukerap naap ikemik. ⁶Ne takira nain-ke wia maakek, “Ni kema me tootoneka. Ni Nasaret mua Yeesus eena nomokow moke-pa umok nain urufowa ekapeman-i? O fan me ikua. Iiriw iikirak. O eena wuamik fain urufeka. ⁷Ni ikiwep ona teeria wia maakemi Pita pun maakeka. ‘O iiriw miimep Galili kame ikiwok. Ni ikiwep neek urufowen, iiriw nia maakek naap.’ Naap wia maakeka.”

⁸Wi naap miimap kema manek akena tootonep karuemik. Wi kema tootonep mua era-pa wia urufamik nain opora-ko me wia maakemik.^h

Makdala owow emeria Maria Yeesus urufak

(Matiu 28.9-10, Yon 20.11-18)

⁹Aria Yeesus umep Sande uuriw akena iikirak. Iikirap ikip Makdala owow emeria Maria wiar imenareya urufak. Emeria nain iiriw sawur samora ikur okaiwi-pa erup anirawap ikaiwkin Yeesus-ke wia iirarek. ¹⁰Os-ke Yeesus urufap ekapep ona teeria kema samorarep omem-ikaiwkin wia maakek, ¹¹“Yeesus iiriw iikirak. Yo yena mokoka erup urufam.” Wia maakek-na opora me wiar miimamik.

Yeesus teeria mua wiam erup o urufamik

(Luk 24.13-35)

¹²Aria iir oko Yeesus teeria mua wiam erup Yerusalem piipuap epa oko ikiwem-ikaiwkin Yeesus ona wiar imenarek. ¹³Ne aakisa fan o urufap amisarep kiiriw kirep Yerusalem ekapep ona teeria unowa nain wia maakemik-na opora me wiar miimamik.

Yeesus ona teeria wia sesekak, ona opor eliwa miw unowa wia maakowa

(Matiu 28.16-20, Luk 24.36-49, Yon 20.19-23)

¹⁴Aria naap ikok Yeesus teeria mua ten kuisow kuisow koorapa ikok maa enem-ikaiwkin ona wiar imenarek. Wi o urufamik nain wia maakiwkin opora me makena-ke naep me wiar miimamik. Naapeya wia amukarek.

¹⁵Ne wia maakek, “Ni owow unowa ikiwemi yena opor makena eliwa fain wia maakem-miaweka. ¹⁶Ne wi opora efar opimik nain eka-pa wia yasuwiwkin Mua Maneka teeria-pa ikauk. Ne opora me efar opimik nain yo teeria-pa me efar ikaikuan. Ikoka umep samor aawikuan. ¹⁷Aria wi yo opora efar opap makena-ke efa naimik nain ikoka Mua Maneka

^h 16.8 Opor ara fain (9-20) Mak ona me siisimok. Mua papako-ke siisimep Mak opora wiar anetiramik.

kekanowa-pa feenap onikuan, wi mua sawur wia anirawiwkin ikemik nain yo unuma-pa wia iirarikuan. Ne opor ononer aakunikuan. ¹⁸Wi ifa samora opikuan-i e maa samora enimikuan-na me samor aawikuan. Wi napum mua mia-pa wapena wuiwkin sariarikuan.” Naap wia maakek.

Yeesus iinan urupok
(Luk 24.50-53, Aposel 1.9-11)

¹⁹Yiena Maneka Yeesus opora wia maakep weesereya Mua Maneka-ke aawep iinan purupeya o aken ekeria-pa wiar pokap ikua. ²⁰Ne ona teeria-ke owow unowa ikiwep o opor eliwa nain wia maakem-miawemik. Ne yiena Maneka wiamiya ikok opora wiar kekanoweya maa miililina unowa onamik.

Yeesus opor eliwa fain Luk-ke siisimok

Miimow opora

Luk Pol uuwow epaskun. Yeesus maa muutitik onomakek nain wi eena mokok onaiya urufamik nain-ke maakiwkin siisimok. Luk opor eliwa siisimok nain feenap, Yeesus waisow wi Isrel wia aawemi owow oko emeria mua pun wia aawok. Ona uuwowa onoma wuami wia maakek, “Ewar Eliwa-ke kema yieya yo Mua Maneka opor eliwa wi emeria mua samora nain wia maakem-miawiyem,” naap maek (4.18). Ne makena, wi emeria mua pina sira-sira-pa ikemik nain wia kemalep wia saliwak, Luk nain siisimok.

Maa unowa Yeesus onam-ikua nain ona teeria o ookam-miemik nain urufap kemelam-ikemik. Feenap, ona onak Maria eena o muukarek nain wi emeria mua nain urufap kemelamik (1.42-48 ne 2.10). Ne opora kapa welawami siisimok nain feenap, Yeesus wia piipup owow iinan urupok nain urufap manek akena kemelamik (24.52).

Yeesus miiwa-pa ikok uuwowa ne sira kamenap onam-ikua nain wi papako siisimemik nain nanar papako me wiar siisimemik. Ne Luk-ke waisow nanar unowa nain wiar siisimok.

Ne wi aposel uuwowa opora nain pun Luk-ke siisimok. Eena Yeesus iinan urupeya ona teeria-ke uuwowa wiar onam-miemik opora nain.

1 ¹Aria, Tiofilus, maa unowa iiriw yiar imenarek nain mua unowa nain urufap siisimemik. ²Onoma-pa imenar-ikiwok naap. Maa imenarek nain mua papako-ke wiena mokok onaiya urufap maiwkin opora nain ookamik. Wi mua unowa nain Mua Maneka mauwowa-pa ikemik, ne wis-ke opora fain yiemik. ³Naapeya yos pun nanar fain siisimep no sesekominen. Maa imenarek nain opor onoma fain kakeniw akena wia nokarep siisimiyem. ⁴Naapeya no eliw amisarinan, opora nefa maakemik fain maken akena.

Yon Baptais imenarek nain opora

⁵Iiriw Yuuda owow saria Erot ikowa-pa, pris oko-ko nan ikua, unuma Sekaraiya, o Abiya kerekera-ke, ne wi teeria nain tempel kooru uuwow

mua-ke. Ona emeria pun Aron nembesir-ke, unuma Elisabet. ⁶Wiam erup Mua Maneka mokok epa-pa eliw akena ikemik. Mua Maneka sira ne opora wiar ookap sira kakeniw ikemik. ⁷Nain wiam erup muuka marew ikemik, wi oram ikok panemik.

⁸⁻⁹Ne iir oko-pa Sekaraiya wienna teeria unow onaiya mauwowa wiar kerereya tempel kooro ikiwemik. Ne Mua Maneka mokok epa-pa wienna uuwowa sira ookami Sekaraiya pepekiwkin tempel koor kemena ikiwok, maa tana ikin eliwa kuumemi kawus wuowa naep. ¹⁰Ikiwep ikaeya emeria mua unowa epa maneka-pa ikok Mua Maneka farem-ikemik. ¹¹Ne Sekaraiya koor kemena-pa nan ikaeya Mua Maneka ensel-ke wiar imenarek. Imenarep maa wuowa esimsa mamaiya, asow ekeria-pa wiar iimarep ikua. ¹²Ensel urufap soranemi mia fufuep kema unu-unowa wuak. ¹³Ne ensel-ke maakek, “Sekaraiya no me keker opa. Moram iiriw no Mua Maneka farep nokaren nain opora nefa miimak. No emeria ikoka uroma wuap muukarinon, muukareya muuk unuma Yon nae. ¹⁴No manek akena kemelinan, ne emeria mua unowa pun kemelikian. ¹⁵Muuka nain Mua Maneka mokoka-pa unum maneka ikainon. Onak uroma-pa wiar ikaeya Mua Maneka Ewar Eliwa o wiar ikainon. Arimep wain eka ne eka kekanowa oko me eniminon. ¹⁶Ikoka os-ke wi Isrel emeria mua wia maakeya kema kirep Mua Maneka ookikuan. ¹⁷Ne profet Elaiya sira ne kekanowa saarik ikok miimep ikaeya Mua Maneka mua eena sesekowa maep-puak nain ikoka imenarinon. Sira feenap oninon, mua unowa kema wia kiripeya wienna muuka wiemiya kema eliw wia ikaikuan, ne mua opora fienimik nain, wi kema kirep mua kakeniw ikaimik nain sira wiar aawikuan. Os-ke wia kakeneya, kakenarep ikok Mua Maneka mua eena sesekowa maep-puak nain ekapowa arep ikaikuan.” Ensel-ke Sekaraiya naap maakek.

¹⁸Naeya maakek, “Yo kamenap amisarinen, no opora fain maken-i e weetak? Moram yo emeria ikos panemik.”

¹⁹Naeya ensel-ke maakek, “Yo ensel Gabriel-ke, yo anane Mua Maneka wameiya ikaiyem. Ona efa sesekeya opor eliwa fain nefa maakowa ekapem. ²⁰Aria, yo opora fain makena-ke me efar nain, naapeya no aakunowa marew naap ikok ikip emeria nefar muukareya iiwawun aakuninan,” ensel-ke naap maakek.

²¹Aria Sekaraiya tempel koor kemena-pa epa ekam-ikaeya wi emeria mua o arewap ikok kema unowa wuam-ikemik, maa mauwa-ke imenareya senam akena epa ekam-ikaiya noma! ²²Naap ikok o oromi me aakunek. Aakunowa me pepep, naapeya wapeniw wia maakem-ikua. Naeya maemik, “Tempel koor kemena-pa maa onaiya-ko urufak,” naap maemik. ²³Naap ikok, Sekaraiya mauwowa epa wiar weesereya, ona owowa ikiwok.

²⁴Naap ikok ona emeria Elisabet uroma wuak. Uroma wuap siiwa ikur kooro-pa muutarep ikua. ²⁵Feenap maek, “Yo me muukarem-ikem nain

wi unowa mokoka-pa emina ururem-ikem. Nain Mua Maneka-ke efa kemaleya uroma wuap aakisa emin ururowa efar weeserek.”

Ensel-ke Maria maakek, Yeesus ikoka imenarinon

²⁶Siiwa ikur Elisabet urom onaiya ikaeya Mua Maneka-ke ensel Gebriel sesekeya Galili kame owow oko ikiwok, unuma Nasaret. ²⁷Wiip takira eliwa oko mua pepekimpep-puomamik nain wiar imenarek, unuma Maria. Mua nain unuma Yosep, ne Dewit nembesir teeria-ke. ²⁸Aria Gebriel-ke imenarep Maria maakek, “Amirika, Mua Maneka no nefa kookaliya.” ²⁹Naeya opora nain miimap samor soranep kema unu-unowa arep maek, “Opora fain kamenap nain-ke?” ³⁰Ne ensel-ke maakek, “Maria, no me keker opa. Mua Maneka nefa kookalep nefamiya ikaiya. ³¹No ikoka uroma wuinan. Uroma wuap muukaremi muuka unuma Yeesus nae. ³²O ikoka unum maneka ikainon. Ne feenap maikuan, Iinan Mua Maneka Muuka-ke. Ne ikoka Mua Maneka-ke owow saria wuinan, iiriw ona nembesir Dewit ikua naap. ³³Yekop nembesir teeria os-ke saria wiar ikainon. Ne anane naap wia urufam-ikainon.” Ensel-ke naap maakek. ³⁴Naeya maek, “No naap maen nain ikoka kamenap efar imenarinon? Yo oram ikem, yo me muewem.” ³⁵Naeya ensel-ke maakek, “Ikoka Ewar Eliwa nefar oraeya Mua Maneka kekanowa-ke nefa wakesimeya uroma wuinan. Naapeya no muuka nain ikoka feenap maikuan: Mua Maneka o pepekimok nain-ke, ne Mua Maneka Muuka-ke. ³⁶Ne nena noopan Elisabet panek, nain muuka uroma-pa wiar ikua. Iiriw maem-ikemik, o muukarowa me pepep naemik, nain aakisa urom onaiya ikua. Ne siiwa ikur iiriw ikiwok. ³⁷Mua Maneka onowa maek nain onowa me pepep-ko me ikua.” ³⁸Ne Maria-ke maek, “Yo Mua Maneka uuwow emeria-ke. No maen naap eliw efar imenarinok.” Aria naap maeya piipuap ikiwok.

Maria ikiwep Elisabet urufak

³⁹Naap ikok iir oko Maria ona owowa piipuap ewur akena ema owowa wiar ikiwok. Ema unowa nain Yuudia kame-pa ikua. ⁴⁰Ikiwep owowa wiar fuunep Sekaraiya koora wiar ekap woopan Elisabet urufap amirika naakek. ⁴¹Elisabet-ke Maria amirika naeya miimap muuka uroma-pa wiar ikua nain-ke patanemi galiwarek. Ne Ewar Eliwa-ke Elisabet kema iweya ⁴²kerewa maek, “Mua Maneka kema eliwa nieya no eliw ikon, ne no unuma nain emeria unowa wia nomakek. Muuka no uroma-pa nefar ikua nain pun Mua Maneka-ke kema eliwa iwionon. ⁴³Yo emeria oram-ke, ne no yena Maneka onak-ke yo efar ekapon. ⁴⁴No kererep amirika efa naeya nefa miimamkun muuka uroma-pa efar ikua nain kemelap patanemi galiwarek. ⁴⁵No emeria opor miimowa-ke, Mua Maneka nefa maakek naap oninon nain eliw naen, naapeya Mua Maneka kema eliwa niinon.”

Maria ona someka

⁴⁶Ne aria Maria-ke maek,

- “Yo Mua Maneka unuma fakeriyem,
 47 O efa aawow mua-ke, ne os-ke anane efa asipeya kema eliw w ikaiyem.
 48 Yo emeria oram-ke, nain ona uuwow emeria efa wuap efa kemalek.
 Naap oneya ikoka emeria mua unowa efa maikuan, Mua Maneka-
 ke kema eliwa iwok, naap efa maikuan.
 49 Moram Mua Maneka kekanowa nain-ke maa maneka onomakomek,
 o unuma eliw akena.
 50 Emericia mua o opora wiar miimimik nain wia kemaliya, wiena
 muuka, wiimasip ne nembesir pun naap akeniw ikiwem-ikainon.
 51 Mauwowa kekanowa oniya, ne mua unowa wiena unuma wiam
 purupimik nain wia iirareya bauraromakemik.
 52 Wi owow saria os-ke unuma wia poraiya, ne mua unum marewa
 nain wia fakeriya.
 53 Wi mua wuailimik nain maa eliwa wieya pepekerimik. Ne mua maa
 unowa wiar ikomakek nain, oram wia sesekeya ikiwimik.
 54 I Isrel ona uuwow mua wiar ikemik nain yia asipak, yia kemalep me
 yia piipuk.
 55 Yiena nembesir Abraham ame wia maakek naap, ‘nena teeria ne
 nena nembesir teeria anane nia urufinen,’ naap maep naap oniya.”
 Maria someka naap awok.
 56 Aria siiwa arow nan Elisabet wameiya ikok kiiriw kirep ona owowa
 ikiwok.

Elisabet muukarek

- 57 Naap ikok Elisabet uroma yakiemi muuka muukarek. 58 Mua Maneka
 o kemalek nain muukareya ona owow epaskun ne ona samapora opora
 miimap unowiya kemelamik. 59 Ne sande kuisow ikiweya muuka mia kanima
 puukowa naep unowiya ekapemik. Ne ona wiawi unuma Sekaraiya iwu
 naep maemik. 60 Ne onak-ke maek, “Weetak, unuma Yon naiyen.” 61 Naeya
 maakemik, “Ni niam erup niena samapora unuma naap-ko me niar ikua.”
 62 Naap maemi wapeniw wiawi nokaremik, muuka unuma kamenap farinan.
 63 Ne maa siisimow maa-ko pekapomuk naep wapeniw wia maakeya pekapep
 iwiwkin feenap siisimok, “Unuma Yon.” Naap oneya kema unowa wuamik.
 64 Naap siisimep-puap ona omaiwa wiar kakenareya kiiriw aakunemi
 Mua Maneka unuma fakerak. 65 Ona owow epaskun naap urufap kema
 tootonemik. Ne opora nain manekarep ikiwep Yuudia kame ema owow
 unowa wiar kerereya nain uuwunemik. 66 Mua unowa opora nain miimap
 kema suuwap maemik, “Muuka nain ikoka arimep mua kamenap ikainon
 noma?” Naap maemik. Moram Mua Maneka kekanowa o wameiya ikua.

Sekaraiya ona someka

- 67 Aria Sekaraiya Ewar Eliwa-ke kema iweya profet saarik maek,

- 68 “I Maneka unuma fakeriyen, yiena Isrel Mua Maneka. Moram ona i yia kema suuwam-ikok kiiriw yia aawok.
- 69-70 Opora iiriwiw ona profet unowa wieya wiar maemik nain aakisa makena arek. Ona uuwow mua Dewit nembesir teeria murarowa-pa imenarimik nain mua eliwa ne kekanowa iimarowak, nainiw yia aawowa nain.
- 71 Os-ke i iiwua ne wi mua urom meka yia onimik nain wapena-pa wiar ikemkun yia aawinon.
- 72-73 Naap onami yiena nembesir unowa wia kemalep ona opor makena ne eliwa iiriw ona wia maakep koonowak nain kema suuwap maa imenak. Opor maken akena nain iiriw yiena nembesir Abraham maakep koonowak nain.
- 74-75 Ne yiena iiwua wapena-pa yia aaweaya i keker opowa marew, o kema suuwami mauwowa eliw wiar opiyen, opora wiar kema suuwami sira eliwa-pa ikaiyen, miiwa-pa feek ikok ona yia urufam-ikaeya naap onam-ikaiyen.
- 76 Muuka, no ikoka naap nefa unufikuan, Mua Maneka Iinan Akena ona profet eliwa-ke, naap nefa maikuan. No ikoka miimep yiena Maneka era eepominan.
- 77 Era eepomaya os-ke imenarep pina yia iiraromami Mua Maneka wiar ikiwowa era yia ofakowinon.
- 78 Moram Mua Maneka ona yia kemalep ikoka o sesekeya epa wiimow parina saarik iinan-pa yiar ekapinon.
- 79 Ne i mua kokoma-pa ikaimik nain ne umowa keker opimik nain parina yiinon. Ikoka os-ke sigar yia opomaya sira eliwa-pa ikaiyen.”

Sekaraiya someka naap awok. ⁸⁰Naap ikok muuka nain arimep kema suuwowa eliwa aawep kekanek. Arimep ikiwep epa asia nomon manekiw nan ikua, ikoka wi Isrel mokok epa-pa ariman arinon.

Yeesus imenarek
(*Matiu 1.18-25*)

2 ¹Naap ikaeya Rom saria maneka Ogastus-ke ona woos mua wia maakeya owow unowa emeria mua unuma wiar aawemik. ²⁻³Iiriw unuma-ko me wia aawem-ikemik. Ne Siria kame Kuirinius anim onoma ikowa-pa, emeria mua unuma wiar aawowa iir nain onoma wuamik. Ne wi unowa wiena owow onoma ikiwiwkin unuma wiar siisimemik. ⁴Aria Yosep Dewit nembesir teeria-ke, ne wi unuma wuau naep Maria ikos ikiwemik. Maria eena o pepekimep-puomamik emeria nain. Wi Nasaret owowa piipuap Yuudia kame ikiwemi ona nembesir Dewit owowa Betlehem ikiwemik. ⁵Maria urom onaiya ikok ikiwemik. ⁶Wi ikiwep owowa nan ikaiwkin Maria uroma yakiowa epa wiar mamaiyarek. Inow koora epa

sesa wuap inimik nain epa taaneyaya wiam erup koor oko bulmakau pika-pa inemik. Nan ikok Maria uroma yakiek. ⁷Muuka muukarep konima aawep wasiep bulmakau maa enimiya ika-pa nan inawap wuak.

⁸⁻⁹Aria epa ara oko-pa wi sipsip urufow mua uura epa maneka-pa sipsip urufam-ikaiwkin Mua Maneka ensel-ke wiar imenarek. Mia parina onaiya wiar imenareya urufap keker opamik. ¹⁰Ne ensel-ke wia maakek, “Ni me keker opaka. Ni miimeka, yo opor eliwa nia pekapomiyem. Opor eliwa fain emeria mua miimap kemelikuan. ¹¹Feenap, aakisa fan Dewit owowa-pa emeria oko muuka muukarek. Muuka nain ikoka pina niar iirarow mua ikainon. O Kraiss-ke ne yiena Maneka-ke. ¹²Ni ikiwemi feenap urufap amisarowen, muuka nain konimiw wasiep bulmakau maa enow ika-pa inawap wuiwkin ikua. Naap urufap-na amisareka, muuka maemik nain makena faneka.” ¹³Naap maep ikaeya ensel kerew akena iinan-pa imenaremik. Ne Mua Maneka unuma fakerami maemik,

¹⁴“Mua Maneka unuma fakeriyen. Wi mua Mua Maneka wia kemaliya nain riirinowa marew kema eliwuw ikaikuan.”

Faremi naap maemik.

¹⁵Ne wi teeria nain wia piipuap kiiriw iinan urupemik. Urupiwkin wi sipsip urufow mua wi-wieniwi aakunemi maemik, “Arika, i Betlehem ikiwep maa imenarek nain-ko urufikua, Mua Maneka ensel sesekeya yia maakek nain.” ¹⁶Wi iikirap ipetar-ikiwemik. Ikiwep kooru fuunep Maria Yosep ikos wiena muuka wameiya ikaiwkin wia urufamik. Muuka nain bulmakau maa enow ika-pa inawap wuiwkin ikua. ¹⁷Naap urufap opora manekamik, ensel-ke opora wia maakek naap. ¹⁸Mua unowa opora nain miimap soranep kakaemik. ¹⁹Aria Maria pun opor unowa nain miimap ona kema-pa nain kema suuwam-ikua. ²⁰Ne wi sipsip urufow mua kirep ikiwemi Mua Maneka unuma fakeram-ikemik. Moram maa unowa urufamik ne miimamik nain ensel wia maakek naapiw akena imenarek.

²¹Sande kuisow ikiweya muuka nain mia kanima puukomami unuma Yeesus naemik. Onak uroma marew ikaeya ensel-ke muuka unuma Yeesus iwok.

Simeon Ana ikos Yeesus tempel kooru-pa urufamik

²²Yeesus onak muukarep ikok epa maneka orowa epa wiar pepeke ereya, mua ikos muuka aawep Yerusalem pikiwemik. Moses sira wuak nain ookami Mua Maneka iwiyen naemik. ²³Moram Mua Maneka sira kekanowa siisimemik nain feenap,

“Muuka ookikir akena muukarimik nain Mua Maneka iweka.”

(Eksodas 13.12)

²⁴Wi Mua Maneka sira maek naap ookami patiru naep ibiamun onaiya ikiwemik. Sira-ke naap maek, ibiamun kia gelemuta erup-i e oko ibiamun muuka erup naap aawep patireka.

25-26 Aria mua oko Yerusalem-pa ikaiya, unuma Simeon, o mua kaken eliwa-ke ne Mua Maneka sira wiar ookam-ikua. Ne mua oko-ko Isrel yia aawowa nain arewap ikua. Ne Ewar Eliwa anane o wameiya ikaiya. Wameiya ikok iiriw kema-pa maakek, “Simeon no ewur me uminan, weetak. Mua Maneka Krai sesekiya nain urufap-puap uminan,” naap maakek. 27Ne iir nain Ewar Eliwa-ke kema iweya tempel kooro ikiwok. Yeesus onak wiawi sira ookami muuka sira-ko onu naep pekapiwkin 28os-ke wiar aawep kemenimep, Mua Maneka unuma fakerami maek,

29 “Yiena Maneka, yo nena uuwow mua-ke, aakisa kema eliwa naap ikok uminen, iiriw efa maaken naap.

30 Moram yena kakeniw mokoka-pa muuka fain urufam, muuka eena ikoka yia aawinon nain.

31 Nos-ke naap onan, owow unowa emeria mua unowa urufuk naep.

32 O parina saarik, ikoka owow oko teeria unowa parina wieya amisa aawikuan, ne i Isrel teeria unum maneka yiinon.”

33 Simeon Yeesus opora naap maeya onak wiawi ikos kema unu-unowa wuamik. 34-35 Ne Simeon-ke ni kema eliwiw ikeka naep-puap kiiriw Maria maakek, “No miime. Mua Maneka-ke muuka fain naep pepekimok, i Isrel mua unowa o opora wiar fienimik nain wakikuan, ne mua unowa o opora wiar miimimik nain eliwa ikaikuan. O ikoka ariman ikaeya mua unowa opora wiar firekimik nain wiena kema suuwowa samora nain ariman wiar arinon. Ne no onak pun ikoka kema peelalinan.” Simeon-ke naap maakek.

36 Ne oko, Mua Maneka profet emeria oko nan ikua, unuma Ana. O Fanuel wiipa-ke, wi Aser nembesir teeria-ke. Emeria nain iiriw wiip takira ikok muewep mokoma ikur okaiwi-pa erup mua wameiya ikua. 37 Naap ikok mua wiar umeya apura ikok panek. Ne aakisa mokoma ten ikur okaiwi-pa arow ne erepam aawok. O tempel kooro me piipuum-ikua. Maa enowa emi wuap anane Mua Maneka farem-ikua. Ne amirika ne uura Mua Maneka uuwowa wiar opam-ikua. 38 Iir nain os pun ekapep Mua Maneka unuma fakerami mua unowa miimuk naep muuka nain maek, wi eena Mua Maneka-ko i Yerusalem yia aawinok naep arewap ikemik nain. O muuka nain maemi opora ariman wia maakek.

39 Yosep ame Mua Maneka sira unowa nain iiwawun onomakep kiiriw kirep wiena owowa Nasaret ikiwemik, Galili kame. 40 Muuka nain arimemi kema pukep amisa eliwa aawep kekanek, ne Mua Maneka kemelowa o wiar ikaiya.

Yeesus takir eliwa ikok tempel ikiwok

41 Yeesus onak wiawi anane Pasowa maapora maneka naeya Yerusalem ikiwem-ikemik. 42 Yeesus mokoma ten kuisow erup aawok

iir nain maapora epa kerereya Yerusalem feekiya ikiwemik.^a 43 Ne maapora nain weesereya kiiriw kiremik, wiena owowa ekapu naep. Ne muuka Yerusalem-pa nan ikua nain me amisaremik. 44 Wiam erup kema feenap wuamik, iiriw emeria mua papako wiokak, naap naemik. Ekapem-ikok kema suwap muuka akupamik. Wiena samapora ne owow epaskun wiamiya-ko urufu naemik-na weetak. 45 Me imenamik. Ne kiiriw kirep akupami Yerusalem ekapemik. 46 Akupam-ikok fofa arow-pa o tempel koora-pa ikaeya urufamik. Somek mua unowa gone-pa wiar pokap ikok opora wiar miimami wia nokarem-ikua. 47 Mua unowa opora wiar miimam-ikemik, ne amisa pun ne opora wia kiripam-ikomak nain naap urufap kakaemi eneka teekamik. 48 Aria wiam erup imenap soranep onak-ke maakek, “Aa muuka, no moram naap yia onan? I niawi ikos kema samorarep no nefa akupam-miawemik.” 49 Naeya wia maakek, “Ni moram efa akupiman? Yo yena Auwa koora-pa feeke wiar ikowa-ke, ni nain me amisareman-i?” Naap wia maakek. 50 Ne wiam erup opora nain kemena me aawemik. 51 Aria o onak wiawi wiokap Nasaret ikiwemik. Ne anane onak wiawi opora wiokam-ikua. Ne ona onak opor unowa nain kema-pa wuap naap ikua. 52 Naap ikok Yeesus arimep amisa eliw akena aawok. Mua Maneka ne mua unowa pun o manek akena kookalemik.

Yon Baptais opora ariman wuak
(*Matiu 3.1-12, Mak 1.2-8, Yon 1.19-28*)

3 1-2 Rom owow saria maneka Siisar Taiberius mokoma ten kuisow ikur owow saria arek. Ne iir nain Sekaraiya muuka Yon ikiwep epa asia nomon manekiw nan ikua nain Mua Maneka-ke kema iwok. Iir nain Yuudia anim onom maneka Pontius Pailat-ke ikua. Ne Erot o tepak-pa ikok Galili kame urufam-ikua, ne ona wiamun Filip-ke Ituria ne Trakonitis urufam-ikua, ne Lisantias-ke Abilene kame urufam-ikua. Iir nain Aanas Kaiafas ikos pris woos mua ikemik. 3 Aria, Mua Maneka-ke Yon kema iweya Yodan eka pona owow unowa nain ikiwok. Ikiwep feenap wia maakem-ikua, “Ni unowiya kema kirep pina wasirkiwkin-na nia yasuwamkun Mua Maneka-ke pina niar iirarion.” 4 Sira naap onak nain iiriwiw profet Aisaiya-ke opora maeya wiar siisimiwkin ikua, “Epa asia nomon manekiw neeke, mua oko-ke feenap farem-ikainon, ‘Ni yiena Maneka era eepomami miw muu-muuna ikomakek nain kakenomaka.

^a 2.42 Wiena Yuuda sira ookami muuka mokoma ten kuisow erup weesereya maimik, wi arimemik, wiena kakeniw Mua Maneka patiruk, ne o opora ookuk. Naapeya Yeesus mokoma naap aaweya Yerusalem pikiwemik. Naapeya Yeesus-ke maek, “Yo yena Auwa koora-pa ikowa-ke.”

⁵ Era kokor unowa nain soopiwkin ikainok, ema mane-maneka, gelemutumut pun fo-fookiwkin orainok. Era meka-meka ikomakek nain kakenurumeka ne nomona era-pa ikomakek nain iirareka.

⁶ Naap oniwkin Mua Maneka era yia sererkomiya nain unowiya urufikuan.’ ” *(Aisaiya 40.3-5)*

Naap maek.

⁷Emeria mua unowa Yon wiar ekapemik, yia yasuwinok naep. Ekapiwkin wia maakek, “Ni teeria faa, ifa upowa-ke. Mua naareke nia maakiwkin yo efar ekapeman? Mua Maneka ikoka miiw mua yiena sira samora yia kiripomiya nain bauraru naep naiman-i? ⁸Ni sira eliwa oniwkin niar urufap maikuan, makena, ni kema kireman. Nieniw feenap me niam maeka, ‘Abraham yiena nembesir iperowa-ke, naapeya Mua Maneka yia aawinon.’ Yo makena nia maakiyem, Mua Maneka eliw nia iirarep nomona fain maakeya mua puukami Abraham wiimasip teeria wiar arikuan. ⁹Aria burir iiriw nomokow onoma-pa wuap-puamik. Nomokowa kain-ke oresa wuiya nain, ikoka waromakep mukuna-pa wafufurikuan.” ¹⁰Naap maeya mua unowa-ke nokaremik, “I kamenap oniyen?” ¹¹Ne wia maakek, “Mua mia suuwowa erup wiar ikua nain mua oko marewa nain iwinok. Mua maa enowa wiar ikua nain pun naapiw oninok,” naap wia maakek. ¹²Ne takis aawow mua, wis pun Yon yia yasuwinok naep wiar ekapep nokaremik, “Somek mua, i kamenap oniyen?” ¹³Ne wia maakek, “Maamuma wiar aawiman nain nia pepekimomamik naap kakeniw wiar aaweke, unow akena me wiar aaweke,” naap wia maakek. ¹⁴Ne ami mua papako pun nokaremik, “Ne i kamenap oniyen?” Ne wia maakek, “Ni mua wia samorami maamuma me wiar aaweke. Ne wia wadolalowap opora-pa me wia wueka. Niena uuwow sesa kakeniw aawiman nain naapiw ikeka,” naap wia maakek.

¹⁵Ne wi Krais arewap ikemik nain wiena kema-pa maem-ikemik, “Mua fain Krais-ki e weetak?” ¹⁶Ne Yon-ke wia maakek, “Yo eka-pa nia yasuwiyem. Mua oko-ko ikoka ekapinon, o kekanowa-ke yo kekanowa efar nomakek. Yo mua meta marew akeniya o taar teekow mua murarow akena-pa wiar ikem. Os-ke ikoka Ewar Eliwa mukun onaiya nia sesekomaya kekanowa aawowen. ¹⁷O wapena sawol opap, wit makena sowa bilik ikua nain baliwep rookasep epa saliwonon. Makena aawep koora-pa sepa wuinon, ne sowa muutitik mukuna me umiya neeke wafureya awem-ikainon.” Naap maek. ¹⁸Ne opora papako pun wia wafuromami Mua Maneka opor eliwa unowa wia maakek.

¹⁹Aria owow saria maneka Erot-ke pina samora unowa onam-ikua. Ne pina oko ona weepe emeria Erodias wiar aaweke Yon-ke amukarek. ²⁰Sira samora muuta nain amukareya oko feenap onak, Yon me efa amukarinok naep opap koora-pa wuak.

Yon Yeesus eka-pa yasuwak
(*Matiu 3.13-17, Mak 1.9-11*)

²¹Mokomokoka Yon koora me ekowa ikok emeria mua unowa wia yasuwami Yeesus pun yasuwak. Ne Yeesus-ke Mua Maneka farem-ikaeya, iinan aapereka-ke aakiareya ²²Ewar Eliwa-ke o wiar orom-ikaeya nepa ibiamun saarik urufamik. Ne iinan-pa iwakara-ko feenap maek, “No yena muuka-ke, yena kema muneka-ke. Yo manek akena nefa kookaliyem.”

Yeesus nembesir unowa wiena unuma feenap
(*Matiu 1.1-17*)

²³Iir nain Yeesus mokoma ten arow naap aawep ikok ona mauwowa onoma wuak. Aria emeria mua unowa feenap maemik, “O Yosep muuka-ke”.

- Yosep Eeli muuka-ke. ²⁴Eeli Matat muuka-ke,
Matat Liwai muuka-ke, Liwai Melki muuka-ke,
Melki Yanai muuka-ke ne Yanai Yosep muuka-ke.
- ²⁵Yosep Matatias muuka-ke, Matatias Amos muuka-ke,
Amos Nahum muuka-ke, Nahum Esli muuka-ke,
ne Esli Nagai muuka-ke. ²⁶Nagai Mat muuka-ke,
Mat Matatias muuka-ke, Matatias Semen muuka-ke,
Semen Yosek muuka-ke ne Yosek Yoda muuka-ke.
- ²⁷Yoda Yoanan muuka-ke, Yoanan Resa muuka-ke,
Resa Serubabel muuka-ke, Serubabel Sealtiel muuka-ke
ne Sealtiel Neri muuka-ke. ²⁸Neri Melki muuka-ke,
Melki Adi muuka-ke, Adi Kosam muuka-ke,
Kosam Elmadam muuka-ke ne Elmadam Er muuka-ke.
- ²⁹Er Yosua muuka-ke, Yosua Elieser muuka-ke,
Elieser Yorim muuka-ke, Yorim Matat muuka-ke,
ne Matat Liwai muuka-ke. ³⁰Liwai Simeon muuka-ke,
Simeon Yuuda muuka-ke, Yuuda Yosep muuka-ke,
Yosep Yonam muuka-ke ne Yonam Eliakim muuka-ke.
- ³¹Eliakim Melea muuka-ke, Melea Matata muuka-ke,
Matata Natan muuka-ke ne Natan Dewit muuka-ke,
- ³²Dewit Yesi muuka-ke, Yesi Obet muuka-ke,
Obet Boas muuka-ke, Boas Salmon muuka-ke
ne Salmon Nason muuka-ke. ³³Nason Aminadap muuka-ke,
Aminadap Atmin muuka-ke, Atmin Arni muuka-ke,
Arni Eesron muuka-ke, Eesron Peres muuka-ke,
Peres Yuuda muuka-ke. ³⁴Yuuda Yekop muuka-ke,
Yekop Aisak muuka-ke, ne Aisak Abraham muuka-ke,
Abraham Tera muuka-ke ne Tera Nahor muuka-ke.

- ³⁵ Nahor Seruk muuka-ke, Seruk Reu muuka-ke,
 Reu Pelek muuka-ke, Pelek Eber muuka-ke
 ne Eber Sela muuka-ke. ³⁶ Sela Kainan muuka-ke,
 Kainan Apaksat muuka-ke, Apaksat Siem muuka-ke,
 Siem Noa muuka-ke ne Noa Lamek muuka-ke.
- ³⁷ Lamek Metusela muuka-ke, Metusela Enok muuka-ke,
 Enok Yaret muuka-ke, Yaret Mahalalel muuka-ke
 ne Mahalalel Kenan muuka-ke. ³⁸ Kenan Enos muuka-ke,
 Enos Set muuka-ke, Set Adam muuka-ke
 ne Adam Mua Maneka muuka-ke.

Satan-ke Yeesus akimak
(Matiu 4.1-11, Mak 1.12-13)

4 ¹ Ewar Eliwa-ke Yeesus kekanoweya Yodan eka-pa nan ikok
 kiiriw kirep ikiwok. Ikiwem-ikaeya Ewar Eliwa-ke o aawep
 epa asia nomon manekiw nan amapikiwok. ² Ne fofa ten erepam
 epa nan ikaeya Satan-ke o akimam-ikua. Epa maala naap enow
 marew ikok wuailowa furewak. ³ Wuailem-ikaeya Satan-ke ekapep
 maakek, “No Mua Maneka muukiya-na, nomona fain maakeya emer
 ikowa puukinok.” ⁴ Naeya maakek, “Mua Maneka opora feenap wiar
 siisimiwkin ikua,

‘Maa enowa muutiw me kekanep ikaimik, weetak.’ ” *(Lo 8.3)*

⁵⁻⁶ Naeya Satan-ke aawep iinan purupep owow unowa nain aapereka
 wilinowa saarik ewur akena ofakowami maakek, “Miiw maa unowa
 fain yena-ke, yena kookalep mua oko eliw iwinen. ⁷ Naapeya no keema
 muuna mikap lotu efa oninan-na, maa unowa fain eliw niinen, naeya
 no mua unumiya ikainan.” ⁸ Naeya maakek, “Mua Maneka opora
 feenap maek,

‘Mua Maneka niena Maneka-ke, o waisow keema muuna mikami
 lotu one. O waisow mauwoma.’ ” *(Lo 6.13-14)*

Naap maek. ⁹⁻¹¹ Naeya kiiriw Yeesus Yerusalem pikiwep tempel koor
 umua iinan akena-pa wuap maakek, “Mua Maneka opora feenap
 ikua,

‘Ona ensel wia maakeya baliwep nefa urufikuan,’
 ne opor oko feenap,

‘Wi ensel-ke wapena-pa nefa opiwkin nomona merena me nefa
 mikinon.’ ” *(Someka 91.11-12)*

Naapeya no Mua Maneka muukiya-na, aria pikine.” ¹² Naeya maakek,
 “Mua Maneka opora feenap ikua,

‘Mua Maneka-ko me akimimik.’ ” *(Lo 6.16)*

Naap maakek. ¹³ Satan o akimowa sira-sira akimap-puap piipuap ikiwok,
 iir oko-pa nainiw akiminen naek.

Yeesus Galili-pa mauwowa onoma wuak
(*Matiu 4.12-17, Mak 1.14-15*)

¹⁴⁻¹⁵ Yeesus Ewar Eliwa kekanowa onaiya ikok kiiriw Galili kame kirep ikiwok. Nan ikaeya meta wiar manekamik. O nan ikok anane lotu koor unowa wiar ikiwep opor eliwa wia maakem-ikua nain emeria mua unowa unuma wiar purupemik.

Wi Nasaret-ke Yeesus mikikira iwemik
(*Matiu 13.53-58, Mak 6.1-6*)

¹⁶ Aria Yeesus ona owowa Nasaret ikiwok, eena iiriw takir ikok nan arimep mua arek nain. Nan ikok Sabat fofa kerereya lotu koor ikiwok, anane oniya naap. Lotu koor-pa ikok Mua Maneka opora unufinen naep iimarek. ¹⁷ Ne profet Aisaiya opora siisimok nain maifa iwiwkin wasirkap opora fain wia unufomak,

¹⁸ “Mua Maneka Ewar yo efamiya ikua. Mua Maneka ona efa sesekeya yo feenap oninen. Opor eliwa wi mua oorpowa wia maakinen, wi mua pina wia wasiep ikua nain wia wasirkominen. Wi mokoka oparep ikemik nain wia saliwinen. Wi yoowa aawem-ikaimik nain wia asipami wia wasirkominen.

¹⁹ Ne Mua Maneka epa eliwa aakisa yiar imenarek nain wia maakinen.” (*Aisaiya 61.1-2*)

²⁰ Opora nain unufap-puap maifa wasiep lotu wia asipow mua nain iwep pokak. Aria wi nan ikemik nain osiw mokakem-ikemik. ²¹ Ne wia maakek, “Aakisa Mua Maneka opora miimaman nain maken akena arek.” ²² Ne opor eliwa wia maakek nain kema suuwamik-na makena. Naeya maemik, “Nee, mua fain Yosep muuka-ke, ne amisa kamenap aawep opora naap aakuniya?” ²³ Ne os-ke maek, “Makena, yo naap efa maemi opora fain efa maowen, ‘Ikemika kaikow mua, no mua papako wia saliwini ne nena mia pun name saliwine. No iiriw Kapeneam-pa uuwammien nain nefar miimamik nain aakisa nena owow onoma feeke naap oneya-ko nefar urufiyen,’ ni naap efa maowen-yon. ²⁴ Yo maken akena nia maakiyem, Mua Maneka profet opora maiya nain ona owow onom mua opora me wiar miimimik.

²⁵⁻²⁶ Makena, iiriw profet Elaiya ikowa-pa mokoma arow enakiwa ipia me oraeya owow unowa weniw maneka wiar imenarek. Ne apura unowa i Isrel-pa ikemik, nain Mua Maneka-ke Elaiya me wiar sesekak, wia naapowa nain. Weetak, owow epasia Saidon kame muutiw sesekeya, Sarefat owowa wiar ikiwep apura oko asipak.

²⁷ Ne iir oko profet Elisa ikowa-pa i Isrel mua unowa mia gigir manemaneka onaiya ikemik nain mua kuisow-ko me saliwak, weetak. Siria owow mua Naaman waisow saliwak.” ²⁸ Naap wia maakeya opora nain

wiar miimap kema bagiwirap ²⁹iikirami o iiraremik. Owowa nain ema-pa ikua, naapeya opap ema kiira pikiwep okaiwi fuura-pa wafuru naep onamik. ³⁰Ne wia, o kirep wi gone wia fookap orok.

Yeesus mua oko saliwak

(Mak 1.21-28)

³¹Orop ikiwep Galili owow oko Kapeneam naimik nan wiar kererek. Nan ikok anane Sabat fofa-pa Mua Maneka opora suule wia onam-ikua. ³²Opora nain kekanowa onaiya ikua, naapeya miimap soranemik. ³³Aria mua oko lotu koor kemena-pa nan ikua. Mua nain sawur-ke anirawap ikaeya Yeesus urufap kiriremi maek, ³⁴“Aa! Yeesus, Nasaret mua, no maa mauwa yia onekam naep fan ekapon? I yia samorowa naep-i? Yo nefa amisarem, no Mua Maneka-ke nefa sesekak nain-ke.” ³⁵Naap maeya Yeesus-ke kakankami maakek, “No poporaremi mua fain piipue!” Kakankeya sawur mua mia-pa wiar ikua nain ikiwemi anu-fieneya wakiiek. Mua nain me samorak. ³⁶Ne wi nan ikemik nain naap urufap soranep opaimika tenep erap ikemik. Ne wi-wieniw maem-ikemik, “Ne! Opora fain kamenap nain-ke? Mua faa, kekanowa onaiya ikua, sawur wia maakeya miimap mua wia piipuap ikiwimik,” naap maemik. ³⁷Naapeya Yeesus meta kame nain manekareya owow unowa miimamik.

Yeesus Pita emeria onak wiar saliwak

(Matiu 8.14-15, Mak 1.29-31)

³⁸Aria Yeesus iikirap lotu koor-pa oromi Pita koor wiar ikiwok. Pita emeria onak mia keenep esimsa-pa inep ikua, naapeya Yeesus maakemik, emeria nain saliwino naep. ³⁹Ne o ekap wameiya-pa iimarep napuma nain wiar iirareya sariarek. Sariarep ewursow iikirap maa wia uupomak.

Yeesus emeria mua unowa wia saliwak

(Matiu 8.16-17, Mak 1.32-34)

⁴⁰Ne aria, urera ama orom-ikaeya wi napum sira-sira wiar ikua nain Yeesus wiar pekapemik. Ne o wapena napum mua mia iinan-pa wiar wuami wia saliwak. ⁴¹Naap oneya wi sawur mia-pa wiar ikemik nain pun wia piipuap ikiwemik. Ikiwemi faremik, “No Mua Maneka Muuka-ke!” Naap fariwkin wia kakankak, yo Krais-ke, nain ariman me efa mauk.

Yeesus owowa papako ikiwok

(Mak 1.35-39)

⁴²Uuriw akena Yeesus owowa nain piipuap epa oko mua marewa nain ikiwep nan ikua. Ne emeria mua unowa pun o akup-ikiwep imenamik. Ne o me yia piipuap ikiwinok naep asipamik. ⁴³Naeya wia maakek, “Yo Mua Maneka pika kemena-pa ikowa opora fain owow papako wiar ikiwep wia

maakinen. Moram yo muut nain efa sesekak.” ⁴⁴Naap maep Yuudia kame wiar ikiwep lotu koor unowa-pa opora wia maakem-miek.

Yeesus-ke maeya Pita mera unow akena aawok
(*Matiu 4.18-22, Mak 1.16-20*)

5 ¹Iir oko-pa Yeesus Genesaret eka saawirinowa saa pona-pa iimarep ikaeya emeria mua unowa o wiar ekapemi wiam mika-fifien-iwamik, Mua Maneka opora wiar miimu naep. ²Aasa erup saa pona-pa ookowap-puiwkin ikaeya urufak. Mera aawow mua-ke aasa purupep orop mera sia yasuwam-ikemik. ³Ne Yeesus orop Saimon aasa wiar irap ona maakeya aasa suuweya lawisiw ekak. Naeya aasa-pa pokap ikok emeria mua opora wia maakem-ikua. ⁴Opora wia maakep-puap naap ikok Saimon maakek, “Aasa suuwap gone ekap sia wafureka.” ⁵Naeya maek, “I uura pun senam akena uufunemik nain mera kuisow-ko me aawemik. Ne aakisa nos-ke maeya eliw sia kiiriw wafurinen.” ⁶⁻⁷Wi nainiw wafurap mera unow akena aawiwkin mera sia nain puekam naep onak. Ne sia wafurimik nain mua papako aasa oko-pa ikaiwkin wia faremik, ekapep yia asipuk naep. Ne ekap aasa ere-erup mera ipariwkin ipariwkin aasa bulunarekam naep onak. ⁸Naeya Saimon-ke naap urufap Yeesus miir onoma-pa keema muuna mikap maek, “Maneka, yo pina mua-ke, yo efamiya me ike.” ⁹Moram mera unow akena aawemik nain urufap wi unowiya kema tootonemik. ¹⁰Sebedi muuka erup, Yems Yon ikos Saimon uwow epaskun-ke, wis pun kema tootonemik. Ne Yeesus-ke Saimon maakek, “No kema me tootone, ikoka emeria mua sira feenap wia aawinan.” ¹¹Naap wia maakeya aasa pona purupep maa unowa nan piipuap o ookamik.

Yeesus mua mia gigir maneka wiar ikua nain saliwak
(*Matiu 8.1-4, Mak 1.40-45*)

¹²Aria Yeesus owow oko-pa ikaeya mua oko mia gigir mane-maneka onaiya ikua nain o urufap ekap miir onoma-pa keema muuna mikap omawami maakek, “Maneka, nena kookalep-na eliw efa saliweya mia eliwa arinen.” ¹³Naap maakeya wapena tiinep o tiimami maakek, “Eliw, no sariare!” Naap maem-ikaeya napuma nain ewursow wiar weeserek. ¹⁴Ne mua nain opor kekanowa maakek, “No mua oko me wia maake, weetak. Wi pris wiar ikiweya mia nefar pupuk. Ne Moses sira wuak nain wiar ookami Mua Maneka patireya nefa mauk, ‘O sariarek.’ Naap nefa mauk.” ¹⁵Ne wia, Yeesus maa muutitik onak nain meta manekarek. Naapeya mua unow akena opora wiar miimowa ekapemik, ne napum mua pun napuma yia iirarominok naep ekapemik. ¹⁶Naeya o anane waisow muuta epa mua marew neeke ikiwep Mua Maneka farem-ikua.

Yeesus mua oko aka umok nain saliwak
(*Matiu 9.1-8, Mak 2.1-12*)

¹⁷Iir oko-pa Mua Maneka opora nain wia maakem-ikua. Ne wi Farisi ne sira amis mua pun nan ikok opora wiar miimam-ikemik. Emeria mua unowa

nain wi Galili, Yuudia ne Yerusalem kame-pa ekapep nan takunep ikemik. Mua Maneka kekanowa o wiar ikaeya mua napuma wia saliwam-ikua. ¹⁸Ne mua papako-ke mua napuma oko ika-pa wuap akuawep pekapemik. Mua nain wapena kepura iiwawun wiar uumarek. Wi koor kemena pikiwep Yeesus mamaiya-pa wuau naep onamik-na me pepep. ¹⁹Emeria mua kerew akeniya koor kemena nain epa iiwawun siinarek. Mua napuma nain kemena pikiwowa me pepep. Naapeya koor iinan purupemik. Wi urupep nomokowa maa muutitik iirarep wuara-pa mua napuma ika nain ifariw kaikap lawisiw akena piipuiwkin Yeesus miir onoma-pa wiar orok. ²⁰Ne Yeesus yo kekanowa efar kema suuwimik naep mua nain maakek, “Emar, no pina iiwawun nefar weeserek.” ²¹Naap maeya wi sira amis mua ne wi Farisi-ke wi-wieniwi aakunemi maemik, “Mua fain, mua kamenapeya Mua Maneka firekami opora naap maiya ya? Mua kuisow pina-ko me yia iiraromiya, Mua Maneka waisow makena, pina eliw yia iirarominon.” ²²⁻²³Wi naap maemik nain Yeesus kema iiriw wiar amisarep opora feenap wia kiripomak, “Ni moram yo opora maem nain kema unu-unowa wuiman? Opora erup fain, ‘No pina iiwawun nefar iirarem,’ e ‘No iikirap soomare.’ Opora erup fain opora kain maemkun makena urufowen? ²⁴Yo Mua Muuka miiwa-pa fan ikem nain pina eliw nia iirarominen. Nain ni amisareka naep feenap oniyem.” Naap maemi mua napuma nain maakek, “Yo nefa maakiyem, no iikirap inow maa aawep kora ikiwe.” ²⁵Ne wi unowa nain urufam-ikaiwkin o iikirap ona inow maa nain opap ikiwok. Mua Maneka unuma fakerami ona kora ikiwok. ²⁶Wi unowa naap urufap soranep eneka teekami Mua Maneka unuma fakerami maemik, “I aakisa kuisow sira onaiya urufamik.”

Yeesus Liwai farek
(*Matiu 9.9-13, Mak 2.13-17*)

²⁷Naap ikok Yeesus ikiwem-ikok takis aawow mua-ko urufak. Mua nain unuma Liwai. O takis aawow kora-pa pokap ikua. Urufap maakek, “Yo yooke.” ²⁸Maakeya iikirami maa unowa nan piipup ookak. ²⁹Wi Liwai kora wiar ikiwemik. Nan Yeesus enow maneka onomak. Ne takis aawow mua unowa, ne mua papako pun wi wiamiya maa enemik. ³⁰Maa enem-ikaiwkin wi Farisi ne wi sira amis mua-ke Yeesus teeria wia amukaremi maemik, “Ni moram wi takis aawow mua ne pina mua nain wiamiya maa enimiman?” ³¹Naeya Yeesus-ke wia maakek, “Wi mua napum marewa nain ikemika kaikow mua me wiar ikiwimik, weetak. Wi napum mua muutiwi ikiwimik. ³²Yo me wi mua eliya nain aawowa ekapem, weetak, wi pina mua wia aawowa ekapem.”

Maa enowa emi wuowa sira
(*Matiu 9.14-17, Mak 2.18-22*)

³³Naeya wis-ke Yeesus maakemik, “Wi Yon teeria-ke fofa pepekimap maa enowa emi wuami Mua Maneka farimik. Wi Farisi teeria pun naap

onimik. Ne no teeria-ke weetak, wi maa enowa emi-ko me wuimik.”

³⁴Naap maiwkin anian wia kaisomami maek, “Mua-ko emeria aawep enuma ikaeya ona womar ekapimik nain wameiya ikok maa enowa emi wuikuan-i? Weetak. ³⁵Wiimar mua nain umeya iir nain makena, maa enowa emi wuikuan.

³⁶Mua-ko mia suuwow enuma katiwa puukap mia suuwowa awonarep perenek nain neeke wuap me wariya, weetak. Naap oninon-na mia suuwowa enuma nain samorinon, ne pun konim katiwa enuma nain mia suuwowa awona-pa wuowa me anirinon. ³⁷Ne oko feenap, wain enuma meme kanima reenep kekaniya neeke me ototimik, weetak. Naap onikuan-na, wain enuma awowa-ke arimep mika-suuweya meme kanima nain pukinon, ne wain fuinon. Ne meme kanima nain pun samorarinon. ³⁸Naapeya wain enuma meme kanima enuma-pa ototimik. ³⁹Ne wi wain awona enimimik nain, enuma akimowa miatinimik. Naap maimik, ‘Awona eliwa-ke.’ ”

Sabat-pa mauwowa emi wuowa opora-ke

(Matiu 12.1-8, Mak 2.23-28)

6 ¹Iir oko Sabat fofa-pa Yeesus ona teeria unow onaiya wit manin gone erepuma-pa wiar ikiwemik. Ikiwem-ikok ona teeria-ke wit makena wiar piitap wapena-pa firirimep makena enim-ikiwem-ikemik. ²Naap oniwkin wi Farisi papako-ke wia maakemik, “Ei, moram Sabat fofa-pa maa-ko me onowa nain nis-ke oniman?” ³⁻⁴Ne Yeesus-ke wia maakek, “Ni naap yia maiman. Nain iiriw yiena nembesir Dewit sira onak nain Mua Maneka opora-pa siisimep-puamik. Ni nain me-ko urufaman-i? Iir nain ona teeria unowiya wuailep Mua Maneka lotu kooa ikiwep emer ikowa Mua Maneka patirimik nain wiar aawep enemik. Emer ikowa nain wi pris muutiw enimimik ne mua oro-oram wia. Nain Dewit emera nain wiar aawep enemik ona teeria wienakek. Wi sira puukamik, naap-ko wia maemik-i?” ⁵Naap maemi wia maakek, “Yo Mua Muuka-ke Sabat sira unowa urufiyem.”

Yeesus Sabat-pa mua wapena samorarek nain saliwak

(Matiu 12.9-14, Mak 3.1-6)

⁶Ne Sabat oko-pa Yeesus lotu kooa ikiwep emeria mua unowa opora wia maakem-ikua. Mua oko nan ikua, wapen akena wiar samorarep paara opap ikua. ⁷Wi sira amis mua ne wi Farisi Yeesus baliwep akena wuam-ikemik, mua napuma Sabat-pa wia saliwonon-i e weetak. Moram o opora-pa wuowa era imenu naep naap onamik. ^b ⁸⁻⁹Ne os-ke ikiwosa

^b **6.7** Wi Yuuda Sabat fofa-pa mauwowa emi akena. Naapeya Yeesus mua nain saliwonon-na maikuan, o mauwak. Naemi opora-pa wuikuan.

wiar amisarep mua nain maakek, “No iikirap ekap gone-pa feeke iimare.” Naap maakeya iikirap iimarek. Naeya wia maakek, “Sabat fofa-pa Mua Maneka sira kamenap yia maakek? Mua wia asipiyen-i e mua wia samoriyen? Mua wia saliwiyen-i e wia samoriyen?” ¹⁰Naap wia nokarep wia mokak-ikiwemi mua nain maakek, “No wapena tiine.” Naeya mua nain wapena fakerap tiinep wiar sariarek. ¹¹Ne wi Farisi manek akena kema bagiwirap wi-wieniw aakunemik, Yeesus sira kamenap oniyen naemik.

Yeesus ona uwoww teeria ten kuisow erup wia pepekimok

(Matiu 10.1-4, Mak 3.13-19)

¹²Iir oko Yeesus Mua Maneka farekam naep ema urupok. Nan ikok Mua Maneka farem-ikaeya epa wiimok. ¹³Epa wiimep ama urupeya ona teeria wia fareya ekapiwkin mua ten kuisow erup wia pepekimep uwowwa wiemi aposel wia naek. ¹⁴Wiena unuma feenap, Saimon, unuma oko Pita naek, ne ona weepe Andru, Yems ne Yon, Filip, Batolomiu, ¹⁵Matiu, Tomas ne Alfius muuka Yems, ne Saimon, wi Selot teeria wia naemik mua nain-ke, ¹⁶Yems muuka Yuudas, ne mua oko pun unuma Yuudas Iskariot, os-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuinon.

Yeesus emeria mua unowa wia saliwak

(Matiu 4.23-25, Mak 3.7-12)

¹⁷Aria Yeesus ona teeria wiamiya ema-pa ikok epa uruma oromik. Wi orop nan ikaiwkin yakeyak maneka wiar ekapemik. Wi Yuudia kame-pa ekapemik, Yerusalem, ne saa owowa Taiya ne Saidon, kame nain pun ekapemik. O opora-ko wiar miimu naep ne napuma-ko yia saliwink naep wiar ekapemik. ¹⁸Ne emeria mua unowa sawur-ke wia anirawap ikemik nain wiar iiraromakek. ¹⁹Ne o kekanowa-ke wi wiar ikiweya sariarem-ikemik, naapeya emeria mua unowa pun o tiimu naep ekam-ikemik.

Mua sira kamenap nain eliw kemelikuan?

(Matiu 5.1-12)

²⁰Ne Yeesus ona teeria wia urufami maek,

“Ni maa marew oram ikeman nain, ni eliw kemelowen, moram ni Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikeman.

²¹Ni aakisa wuaillem-ikaiman nain eliw kemelowen, moram ikoka ni iiwawun pepek aawowen. Ne ni omem-ikaiman nain, eliw kemelowen, moram ni ikoka kemelami nirowen.

²²Ni Mua Muuka muuta nain mua unowa kema nia iririmep nia iirarikuan, murarow opora nia maikuan, ne unuma pun nia samorikuan-na ni kemeleka.

23 Iiriw wiena nembesir pun wi profet sira naap wia onam-ikemik. Naapeya nia oniwkin-na ni kemel-afureka, moram ni maa muuna maneka owow iinan-pa niar ikua, ikoka nia kiripominon.

24 Ne ni maamuma mua, ni maa urufap! Maa unowa iiriw aaweman.

25 Ne ni maa enep ipoka arimep ikeman nain, ni maa urufap! Ikoka wuailowen. Ne ni niirem-ikaiman nain, ni maa urufap! Ikoka samor akena omowen.

26 Ne ni mua unowa-ke unuma nia fakeriwkin-na ni maa urufap! Iiriw wiena nembesir-ke wi wadol profet sira naap wia onam-ikemik.”

Iiwua wia kookalowa sira

(Matiu 5.38-48)

27“Ni mua yo opora efa miimiman nain nia maakiyem, niena iiwua wia kookaleka. Wi urom meka nia wuimik nain sira eliwa wia oneka. 28 Wi opor samora nia maakimik nain opor eliwa wieka. Ne nia samorimik nain ni Mua Maneka wia saliwinok naep fareka. 29 Mua-ko kumunkura-pa nefa arufinok-na kireya okaiwi pun nefa arufinok. Ne mua-ko konim kuruma name wakesimin nain nefar aawinok-na mia suuwowa oko pun me asipe, neek aawinok. 30 Maa unowa nefa nomariwkin-na neek wie. Ne mua maa-ko nefar aawinok-na, kiiriw kiripome naep me kakanke. 31 Ni mua oko sira eliwa yia onuk naep-na nis pun naapiw wia oneka. 32 Aria wi mua nia kookalimik nain muutiw wia kookalowen-na, Mua Maneka sira eliwa niar naep nia kiripominon-i? Weetak. Wi pina mua pun sira naap onimik. 33 Ne mua eena sira eliwa nia onimik wi nain muutiw sira eliwa wia onowen-na naareke nia mainon, ni emeria mua eliwa-ke? Wi pina mua pun sira naapiw onimik. 34 Ne ni mua oko ikoka yia kiripomuk naep maa wiowen-na naareke nia mainon, ni eliwa-ke? Wi pina mua pun, pina mua oko maa wiimik, ikoka nainiw yia kiripomikuan naep. 35 Ni sira nain me ookeka. Ni niena iiwua wia kookalep, sira eliwa wia oneka. Mua oko maa wiew-puap kema naap me wueka, yo kiripomuk me naeka. Ni kiripowa me wia maowen-na ikoka maa eliwa urufowen, ne Mua Maneka Iinan Akena nain muuka wiar ikowen. Ne os-ke nia saliwinon. Moram wi mua o sira eliwa me naakimik nain, ne wi mua samora unow onaiya wia kemaliya. 36 Niena Niawi nia kemaliya naap, sira naapiw mua wia kemaleka.”

Mua oko opora-pa me wia wueka

(Matiu 7.1-5)

37“Ni mua oko me wia tuuneka, oko nis pun Mua Maneka-ke sira nain nia kiripominon. Ne mua oko pina me wiowen-na Mua Maneka pun pina me niinon. Mua pina nia onimik nain pina wiar iiraremi wia saliweka, ne Mua Maneka pun naap nia oninon. 38 Ni mua oko maa wieka, ne Mua

Maneka-ke ni maa ane-maisap niinon. Ni kiripomowa nain maa unowa nieya kerewa niar ikainon. Mua oko wiiman naap ikoka Mua Maneka-ke pepekiw nia kiripominon.” Naap ifana wiarek.

³⁹Opora nain maep-puap arekin opora oko feenap wia iromak, “Mokok opa mua wiam erup eliw era wiam ofakowikuan-i? Weetak. Wi opo-opaiw ikiwemi fuura-pa wakiep iiman iwikuan. ⁴⁰Ne sumatin-ke ona somek mua iinan me irinon. Ikoka suule nomakep, ona somek mua saarik ikainon. ⁴¹No nena niamun mokoka maa sakua gelemuta wiar ikua nain urufap iirarominen nain, ne moram nena mokoka maa kakawa nefar ikua nain me name urufin? ⁴²No maa kakawa mokoka-pa nefar ikua nain me kema suuwowa kamenap niamun maakinan, ‘Aamun sa, maa sakua fain iirarominen.’ No wadolalin. No kiikir akena maa kakawa nena mokoka-pa nefar ikua nain iirarep-puap maa baliwep urufami niamun maa sakua eliw iirarominan.”

Nomokowa arekin opora maek

(Matiu 7.16-20 ne 12.33-35)

⁴³“Nomokow eliwa makena oresa-ko me wuiya, nomokowa samora-ke makena oresa wuiya. ⁴⁴Nomokow makena urufap amisarimik, nomokowa kain-ke eliwa ne kain-ke eliw marew. Fik makena suaruwa-pa me makenariya, ne wain makena wirimowa-pa me makenariya. ⁴⁵Ne sira naapiw mua eliwa ona kema-pa opor eliwa imeniya, ne mua samora ona kema-pa opor samora imeniya. Maa unowa kema-pa ikaeya opaimika-pa kosiep oraiya.”

Mua opora miimowa

(Matiu 7.24-27)

⁴⁶“Ni moram anane ‘yiena Maneka’ efa naiman, nain yo opora me yookiman? ⁴⁷⁻⁴⁸Mua-ko kemena-pa efar ekap yo opora efa miimami ookiya nain sira feenap mainen, mua oko kooru eliwa kuowa saarik. Kiikir akena irauwa kuap, peperowa imenap, poka soopap-puap kooru kuak. Ikoka eka luuma-ke iwami kooru nain me teekinon. Moram mua nain kooru baliwep akena kuak. ⁴⁹Ne mua yo opora efar miimap me yookiya nain, mua nain koor poka miiw iinan-pa iimarowak saarik. Irauwa me kuak. Naap ikok eka luuma-ke ekapemi kooru nain anu-fienami te-teekeya iiwawun samorarinon.”

Yeesus Rom mauwow mua oko saliwak

(Matiu 8.5-13)

7 ¹Aria Yeesus opora wia maakep-puap Kapeneam ikiwok. ²Wi Rom ami woos mua oko-ko nan ikua. Mua nain wi ami mua andet kuisow wia urufiya. O uwow mua wiar napumarep umekam naep wame ookam-

ikua, uuwow mua eena senam akena kookaliya nain. ³Aria Yeesus nan ikua nain meta miimap wi Yuuda woos mua wia sesekak, ni ikiwep maakiwkin ekapep uuwow mua fain saliwinok naek. ⁴Ne wi ikiwep Yeesus wiar kererep maakemik, “Woos mua nain eliwa-ke, no-ko asipe. ⁵I Yuuda yia kookaliya, ne lotu kooru yia kuomak.” ⁶Yeesus maakiwkin wiamiya ikiwok. Kooru mamaiya arem-ikaeya woos mua nain-ke ona womar wia sesekeya ekap maakemik, “O feenap maek, ‘Maneka, no neekeriw ike. No kooru efar ikiwowa nain yo mua eliwa wia. ⁷Ne yos pun mua oram-ke, naapeya yo me nefar ikiwem. No neekeriw ikok oram oporiw maeya uuwow mua fain kiiriw efar sariarinok. ⁸Sira-ke feenap ikua. Yo yena woos mua tepak-pa wiar ikem, ne ami mua teeria yo tepak-pa efar ikemik. Yo mua oko ikiwowa suuwamkun eliw ikiwep-puinion. Ne mua oko ekapowa suuwamkun ekapep-puinion. Ne yena uuwow mua uuwowa maakinen-na, eliw mauwinon,’ o naap maakeka.” ⁹Ne Yeesus opora naap miimap kakaemi kirep wi teeria maneka ookam-ikemik nain wia maakek, “Yo nia maakiyem, mua nain yo kekanowa maken akenake efar naiya, ni Isrel mua kuisow feenap-ko me nia imenam, weetak akena,” naap maek. ¹⁰Ne woos mua, mua wia sesekak nain kiiriw kirep kooru ikiwemik. Ikiwemik-na uuwow mua nain sariarep ikaeya urufamik.

Yeesus takira oko umeya iikirowak

¹¹Ne iir oko-pa Yeesus owow oko Nain naimik nain ikiwok. Ona teeria ne emeria mua unowa o wameiya ikiwemik. ¹²Owowa nain omopora mamaiya arem-ikok wi owow mua sawi napuma oko amaporom-ikawaiwkin wia urufamik. Muuka nain ona onak pun wameiya orom-ikua. Onak nain iiriw apurarep ikua ne muuka kuisow muuta naap. Emeria mua unowa apura nain wameiya oromi muuka nain soopowa ekapem-ikemik. ¹³Ne Yeesus-ke apura nain urufap kemalep maakek, “Me omome.” ¹⁴Naap maep ekap sawi napuma nain ika wiar opeya wi iimaremik. Ne takira nain maakek, “No iikire, yos-ke nefa maakiyem.” ¹⁵Naeya iikirap pokap aakunek. Iikireya ona onak “Aawe” naakek. ¹⁶Ne emeria mua unowa naap urufap opaimika tenemik. Ne wi keker opap Mua Maneka unuma fakerami maemik, “Profet oko fan yiar kererek. Mua Maneka ona teeria yia aawowa naep kererek.” ¹⁷Naeya ikiwemi Yuuda owow unowa nain ne kame papako pun wia maakemi Yeesus meta manekamik.

Yon mua erup wia sesekeya Yeesus wiar ekapemik (Matiu 11.2-19)

¹⁸Aria Yon Baptais kooru ekap ikaeya ona teeria-ke ikiwep Yeesus maa unowa onomakek nain maakemik. ¹⁹Maakiwkin miimap ona teeria mua erup wia sesekak, Yeesus wiar ikiwep feenap nokareka, “Mua Maneka mua sesekowa maek nain makena nos-i e mua oko nan ikua,

i nain arewiyen?”²⁰ Wiam erup ikiwep Yeesus wiar kererep maemik, “Yon Baptais-ke feenap nokareka naep yia sesekak, ‘Mua Maneka mua sesekowa maek nain makena nos-i e mua oko nan ikua, i nain arewiyen?’ ”²¹ Ne iir nain Yeesus emeria mua unowa napum sira-sira wiar ikua nain wia saliwam-ikua. Sawur unowa mia-pa wiar ikua nain pun wiar iirarem-ikua. Mua mokok opa pun wia saliweya maa urufam-ikemik.²² Ne Yeesus-ke wiam erup nain wia maakek, “Ni aakisa maa urufiman nain ne miimiman nain kirep ikiwep Yon maakeka. Feenap, wi mua mokok opa nainiw maa urufimik, wi paara opap ikemik nain kiiriw soomarimik, wi mua mia gigir mane-maneka ikemik nain pun sariarimik, aria wi ifan kuowa kiiriw opora miimimik ne wi umiwin wia iikirowiyem. Ne wi mua oram nain opor eliwa wia maakemkun miimimik.²³ Aria wi mua, yo kema me efa mika-kofimik nain wi kema eliw ikaikuan.”

²⁴ Aria mua wiam erup nain ikiwiwkin, Yeesus Yon maemi yakeyak maneka feenap wia maakek, “Ni iiriw epa asia nomon manekiw nan ikiweman nain, maa mauwa urufowa ikiweman? Ni sukuwka ifa ewar-ke wuunoweya kiri-kiriya nain urufowa ikiweman-i? Weetak.²⁵ Nain ni maa mauwa urufowa ikiweman? Mua oko mia suuwowa eliwa wuiya nain urufowa ikiweman-i? Nain pun weetak, wi mua mia suuwowa eliwa wuimik nain, ne maa enowa ele-eliwa enimimik nain, wi owow saria maneka koora-pa wiar ikaimik.²⁶ Nain ni maa mauwa urufowa ikiweman? Profet oko-ko urufowa ikiweman-i? Ae, pepeke. Yo makena nia maakiyem, o profet-ke, nain wi profet unowa wia nomakek.²⁷ Mua Maneka opora siisimep-puamik nain mua makena naneka. Mua Maneka-ke o naep Muuka maakek,

‘No miime, ikoka sesel mua oko sesekinen. Ne os-ke miimep ikiwemi no era eepominon.’ *(Malakai 3.1)*

²⁸ Yo feenap nia maakinen, mua unowa miiwa-pa imenaremik nain Yon-ke wia nomakek. Nain wi Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikemik nain wi mua oram akena nain-ke o nomakikuan.” Naap wia maakek.

²⁹ Iiriw wi emeria mua unowa ne wi takis aawow mua unowiya Yon opora wiar miimap Mua Maneka sira makena-ke naemik. Naemi o wiar oraiwkin wia yasuwam-ikua.

³⁰ Wi Farisi ne wi sira amis mua me wia yasuwak. Moram era eliwa Mua Maneka wia wuomak nain mikikira wiar iwemik.

³¹ Ne nainiw wia maakek, “Ni aakis teeria fain maa mauwa maemi sira niar pepekiminen? Ni kamenap nain-ke? ³² Ni teeria faa, wi takir galagala saarik. Feenap, owow uruma-pa pokap ikok takir papako wia faremi maimik, ‘I pia nia fuuromamkun ufowa miatiniman. Ne salel awemkun ni me omomiman,’ naap maimik. ³³ Nis pun naap ikeman. Yon Baptais fan ikua nain maa enowa ne eka kekanowa enowa emi wuam-ikua. Ne nis-ke

maeman, 'Sawur-ke mia-pa wiar ikua aa,' naap maeman. ³⁴Ne aakisa yo Mua Muuka-ke ekapep maa enowa ne eka enowa emi me yame wuamkun efa maiman, 'Nee, mua faa, maa enow masia, ne eka erua. Ne wi takis aawow mua ne wi pina mua womar-ke.' Naap efa maiman. ³⁵Nain wi eena Mua Maneka amisa wiar aawimik, wi nain-ke ariman wiar wuami wia ofakowikuan, amisa nain maken akena-ke."

Emeria oko-ke sanda aawep Yeesus merena ifomak

³⁶Ne aria Farisi oko-ke Yeesus maakek, "Ekapep yo koorapa maa anime," naakek. Naeya o ookap ikiwok. ³⁷Pina emeria-ko owowa nan ikua, ne o Yeesus koorapa nan ikua nain miimap sanda eliw akena nain aawep feekiya ikiwok. ³⁸Ikiwep Yeesus kame kiir inep ikok maa enem-ikaeya wiar ekap meren onoma-pa keema wueskap omem-ikua. Ne omow eka-ke oromi Yeesus merena wiar yasuwap-ikua. Ne ona afif fuula nainiw omow eka ipiwak. Merena wiar dubilami sanda eliwa nain merena-pa sawikomak. ³⁹Ne Farisi nain-ke naap urufap ona kema-pa maek, "Mua fain profet ikekak-na emeria fain merena wiar opak nain amisarekak, ne sira pun wiar amisarekak. Emeria fain-na pina emeria-ke." ⁴⁰Naeya Yeesus mua nain kema wiar amisarep kiremi maakek, "Saimon, yo-ko efa miime." Ne maek, "Somek mua, no mae." ⁴¹Ne arekin opora feenap iromak, "Mua wiam erup-ko, mua oko maamuma wiar muuna wuamik. Mua oko-ke andet ikur muuna wiar wuak ne oko-ke kuuma ikur. ⁴²Wiam erup muuna nain kiripowa me pepeke, naeya muuna nain wiar iirarek. Ne wiam erup nain mua kain-ke o manek akena kookalinon?" Naap maek. ⁴³Ne Saimon-ke maakek, "Aisokion, mua muuna maneka wiar wuak nain-ke-yon." Naeya maakek, "No pepeke maen." ⁴⁴Neemi kirep emeria nain mokakemi Saimon maakek, "Urufe. Yo koorapa nefar ekapem nain merena me yasuwomen.^c Nain emeria fain-ke ona omow eka-pa merena yasuwomep ona afif fuuliw ipiwak. ⁴⁵Yo me efa ane-puukami me efa opawuaken, nain emeria fain-ke sira eliwa efa onam-ikua. ⁴⁶No wel aawep yo afifa-pa me ifomeya emeria fain-ke sanda aawep merena sawikomak. ⁴⁷Naapeya maiyem, yo efa kookalep sira eliwa efa onak nain wiar urufap eliw amisarinan, o pina onomakek nain iiwawun wiar iirarem. Nain mua eena yo pina gelemuta onam wame maiya nain, Mua Maneka-ke pina wiar iirarinon-na mua nain Mua Maneka manek akena me kookalinon." ⁴⁸Ne kiremi emeria nain maakek, "No pina nefar iirarem." ⁴⁹Naeya wi mua nan ikemik nain wi-wieniwi maem-ikemik, "Nee, mua fain kamenapeya wi pina wiar iirariya noma?" ⁵⁰Ne Yeesus-ke emeria nain maakek, "No opora efar opeya Mua Maneka-ke nefa aawok. No ikiwep kema eliw manekiw ike."

^c 7.44 Wi Yuuda mua muupera wiar ekapimik nain sira eliwa wia onimik. Koor onoma uuwow mua wia sesekiwin kepura wia yasuwomimik.

Emeria papako Yeesus ookamik

8 ¹Ne iir oko-pa Yeesus owow mane-maneka, owow gelemutumut unowa nain wiar ikiwep opor eliwa wia maakem-miek. Mua Maneka ona pika kemena-pa wia wuowa epa imenarek, opora nain. Ona teeria ten kuisow erup wameiya ikiwemik. ²Ne wi emeria papako, iiriw sawur wia iiraromak nain ne napuma wia saliwak, wi nain pun ookamik. Oko Maria, ona owowa Makdala. Iiriw Yeesus-ke sawur ikur okaiwi-pa erup mia-pa wiar ikaiwkin iirarek. ³Oko Yoana, ona mua Kuusa, Erot kooru urufomiya, emeria oko Susana, ne emeria papako. Wi emeria nain wiena kakeniw maamuma-pa Yeesus ona teeria onaiya wia asipami wiokam-miemik.

Mua oko-ke maa makena manina-pa fi-fienak

(Matiu 13.1-9, Mak 4.1-9)

⁴⁻⁵Owow unowa emeria mua unowa Yeesus wiar ekapem-ikemik. Ekapep ikaiwkin arekin opora feenap wia iromak, “Mua oko manina ikiwep maa makena fi-fien-ikiwok. Fi-fien-ikiwem-ikaeya papako era-pa oromakek nain soomaremi akup-ititamik, ne nepa-ke urufap enomakek. ⁶Papako nomon unowa-pa oromakek nain eliwarek, nain miiwa eka mareweya ififarurumok. ⁷Ne papako sipir unowa-pa oromakek nain eliwarek, nain sipira-ke arimemi muok. ⁸Ne papako miiw eliwa-pa oromakek nain eliwarep, baliwep akena makenarek nain makena ururowa marew.” Naap maep weesereya opora kerewa maek, “Ni mua ifan onaiya ikok-na opora fain kema wuepeka.”

Yeesus kema kamenap wuap arekin opora wia iromak

(Matiu 13.10-17, Mak 4.10-12)

⁹⁻¹⁰Aria ona teeria-ke arekin opora nain kemena nokariwkin wia maakek, “Mua Maneka pika kemena-pa ikowa opora kokot ikomakek nain ni yena teeriaiya kemena fookap nia maakem. Wi papako arekin opora muutiw wia iromiyem. Naapeya opora fain makena arek, wi maa urufowa urufikuan nain me amisarikuan. Ne opora miimowa miimikuan nain kemena me aawikuan.”

Arekin opora nain kemena maek

(Matiu 13.18-23, Mak 4.13-20)

¹¹“Aria arekin opora nain kemena feenap. Maa makena nain Mua Maneka opora-ke. ¹²Maa makena era-pa oromakek nain feenap, wi opora miimimik, nain Satan-ke ekapep opor makena kema-pa wiar ikua nain wiar iirariya, oko opora miimap opa-afuriwkin Mua Maneka-ke wia aawinon. ¹³Papako nomona-pa oromakek nain feenap, mua opora miimap kookalemi kemelimik. Wi opora nain

kerew akena me opimik, epa ekow marew akimowa wiar imenareya wakimik. ¹⁴Ne maa makena sipir unowa-pa oromakek nain feenap, wi mua opora miimimik nain kema-pa wiar ikaiya. Nain miiwa fain kema suuwowa, maa unowa fiirimowa ne mia kookalowa sira-sira kema iikirap Mua Maneka opora nain kema-pa kekanowa me wiar opimik. Naeya maa makena me wiar urufimik. ¹⁵Ne maa makena miiw eliwa-pa oromakek nain feenap, mua opora miimap kema-pa wuap baliwep akena opa-afurimik. Naap kekanep ikok anane makenarem-ikaimik.”

Mua Maneka pika kemena-pa ikowa opor amisa aawowa
(Mak 4.21-25)

¹⁶“Parina isimap amina me pakokor-erimik, ne esimsa tepak-pa me wuimik, weetak. Mua koor kemena ikiwemi maa baliwep urufuk naep ariman wuimik. ¹⁷Mua Maneka opora kokot ikomakek nain ikoka ariman arinon. Maa unowa kokotap-puamik nain ikoka ariman areya amisarikuan. ¹⁸Ni opora miimap baliwep kema suuweka. Wi mua Mua Maneka opora nain kekanowa akena kema suuwimik nain ikoka amis manek akena wiinon. Ne wi mua kema baliwep me suuwimik nain amisa gelemuta wiar ikua nain os-ke iiwawun wiar iirarinon.”

Yeesus onak ne wiamun teeria wiar ekapemik
(Matiu 12.46-50, Mak 3.31-35)

¹⁹Iir nain Yeesus wiamun teeria onak onaiya o wiar ekapemik. Nain emeria mua unow akeniya mamaiya wiar ekowa me pepep. ²⁰Ne papako-ke Yeesus maakemik, “Nena neene ne niamun unowa owaruma-pa ikok nefa ikumimik.” ²¹Ne wia maakek, “Emeria mua unowa Mua Maneka opora wiar miimap ookimik nain, yena aite ne yena aamun unowa-ke.”

Yeesus ewar maneka maakeya puok
(Matiu 8.23-27, Mak 4.35-41)

²²Iir oko-pa Yeesus ona teeria unowiya aasa irami wia maakek, “Arika, i eka kame okaiwi ekikua.” ²³Aasa-pa ikiwem-ikaiwkin ewar asia-ke iikirak. Aasa eka taanek, lawisiw akena bulunarekak. Yeesus-na inep ikua. ²⁴Ne wi keker opap ikiwep ifimami maakemik, “Maneka sa, i fan mesenalimik ya.” Naap maakiwkin iikirap ewar maneka ne eka umukut onaiya wuam-ikua nain kakankeya ewar puep malin inek. ²⁵Ne wia maakek, “Ni iiriw yo kekanowa efar opaman nain aakisa kamenap?” Wi keker opap kema unu-unowa wuami wi-wieniwi wiam maakem-ikemik, “Nee, mua fain kamenap-ke noma! Ewar eka umukut onaiya wia maakeya opora wiar miimimik.”

Yeesus sawur wia iirarek
(Matiu 8.28-34, Mak 5.1-20)

²⁶Aria wi ikiwemi Gerasa kame fuunemik. Epa nain Galili eka pona kame okaiwi-pa ikua. ²⁷Fuunep Yeesus aasa-pa orop urupem-ikaeya

mua oko-ke wiar kererek. Sawur samora-ke mua nain anirawiwkin ikua. Epa maala akena saporma soomarem-miemi ona koorapa me ikaiya, weetak. Nomon ona-pa mua wia soopimik nan ikaiya. ²⁸⁻²⁹Mua nain Yeesus urufap faremi o meren onoma-pa wame wafurak. Ne Yeesus-ke sawur mua nain piipauk naep kakankeya kerew akena faremi maek, “Yeesus, Mua Maneka Iinan Akena Muuka, yo efa samorekam naep-i? Yo me efa samore.” Wi sawur-ke mua nain anane aawep piawimik. Wi mua-ke wapena merena wiar kaikimik-na wia, sen ne ifara nain pu-puukap sawur-ke aawep epa asia nomon manekiw nan pikiwimik. ³⁰Ne Yeesus-ke mua nain nokarek, “No unuma kamenap?” Naeya maek, “Yo unuma Pamua.” Moram sawur unowa mia-pa wiar ikemik. ³¹Sawur unowa nain epa fuura-pa me yia sesekinok naep sisewaremik. ³²Waa teeria maneka ema kiira-pa nan yeem-ikemik. Naeya wi sawur-ke Yeesus maakemik, “No eliw yia naeya i ikiwep waa teeria nain mia-pa wiar ikaiyen.” Naap maakiwkin eliw wia naek. ³³Ne sawur unowa nain orop ikiwemi waa teeria nain wia anirawiwkin karuw-iwami een fuura-pa oromi eka enep umurumemik. ³⁴Wi waaya nepiow mua naap urufap baurarep owow maneka ne owow gelemuta ikiwemi opora manekamik. ³⁵Ne owow mua unow onaiya maa nain urufu naep ikiwemik. Ikiwemik-na mua nain Yeesus meren onoma-pa wiar pokap ikaeya urufamik. Sariarep ikiwosa eliwa wiar ekapeya konima ainep pokap ikua. Wi unowa nain naap urufap kema totonemik. ³⁶Yeesus sira kamenap oneya urufamik wi nain-ke wia nanaromamik. ³⁷Naeya wi kame nain manek akena keker opap Yeesus kame yiar piipuinok naep maakemik. Naap oniwkin kiiriw kirekam naep orop aasa irak. ³⁸Ne mua sariarek nain-ke omawami maakek, “Aa, yo nookinen aa.” Ne Yeesus-ke iiraremi maakek, ³⁹“Weetak, nena owowa ikiwe. Ikiwep Mua Maneka nefa saliwak nain owow mua wia maake.” Naeya o kirep owowa ikiwep Yeesus sira kamenap onak nain wia maakem-miek.

Yeesus Yairus wiipa wiar iikirowak ne emeria oko saliwak
(*Matiu 9.18-26, Mak 5.21-43*)

⁴⁰Aria Yeesus aasa aawep kame okaiwi ekak. Kerereya emeria mua unowa kemelami ekapep warikamik, moram wi o arep ikemik. ⁴¹Naap ikaeya mua oko Yairus naimik nain-ke o wiar ekapok. O lotu koor woos mua-ke. Ekap keema muuna mikap maara mikami omawami maakek, “No eliw yo koorako efar ikiwinan-i?” ⁴²Moram wiipa kuisow akena nain wiar umekam naep oniya. Wiipa nain mokoma ten kuisow erup. Ne Yeesus ikiwem-ikaeya emeria mua unowa warikap ookamik. ⁴³Emeria-ko nan ikua, mokoma ten kuisow erup naap mia akaiyarem-ikua. Mua kuisow napuma nain wiar saliwowa me pepepek. ⁴⁴Emeria nain Yeesus murarep ookap konim miirfa wiar tiimak. Naap oneya mia akaiyarem-ikua nain

wiar weeserek. ⁴⁵Aria Yeesus-ke kiremi wia nokarek, “Nee, naareke efa tiimak?” Wi unowa nain-ke maemik, “I weetak.” Ne Pita-ke, “Maneka, emeria mua unow akena nefa warikap suuw-iraparimik.” ⁴⁶Naeya Yeesus-ke maek, “Wia, mua oko-ke efa tiimeya yo kekanowa papako efar ikiwok. Naap yame furewam.” ⁴⁷Emeria nain ona amisarek, wame pipilimowa me pepe. Naapeya karanemi ekap keema muuna miiwa-pa mikap Yeesus tiimak nain ariman wame maek. Naemi maek, “Yo naap onap ewursow sariarem.” ⁴⁸Naeya maakek, “Aite, yo kekanowa efar naep naap onan, naep sariaren. No ikiwep kema eliwaw ike.” ⁴⁹Naap aakunem-ikaeya mua oko Yairus koorapa wiar ikaiya nain ekapep o maakek, “No wiipa umok aa. Somek mua nefar ikiwowa neek ikainok.” ⁵⁰Naap maakek nain Yeesus miimak. Ne Yairus maakek, “No kema me tootone. Yo kekanowa efar nae, ne no wiipa nefar sariarion.” ⁵¹Ikiwep koorapa wiar kereremi emeria mua unowa wia maakeya owaruma-pa ikemik. Pita, Yon, Yems ne wiipa nain onak wiawi, wiisow wia aawep koor kemena ikiwemik. ⁵²Emeria mua unowa omem-ikawkin wia maakek, “Ni me omomeka. O me umok, inep ikua.” ⁵³Naap wia maakeya wi unowa nain amap-niiremik, moram wiipa nain iiwawun umok naemik. ⁵⁴Ne Yeesus-ke emeria gelemuta nain wapena-pa opap maakek, “Wiipa, no iikire.” ⁵⁵Naap maakeya kukusa wiar ekapeya iikirak. Naeya wia maakek, “Maa enowa-ko onakeka.” ⁵⁶Onak wiawi naap urufap manek akena soranemik. Ne Yeesus opor kekanowa wia maakek, “Yo maa onam fain me wia maakeka.”

Yeesus ona teeria ten kuisow erup mauwowa wiek
(*Matiu 10.5-15, Mak 6.7-13*)

9 ¹Ne aria Yeesus ona teeria ten kuisow erup nain wia farek. Ekapiwkin sawur wia iirarowa ne napuma wia saliwowa kekanowa wiek. ²Kekanowa wiep wia sesekak, Mua Maneka pika kemena wiar ikowa nain wia maakemi mua napuma wia saliwowa nain. ³Wia sesekami wia maakek, “Ni ikiwemi wapena oram akena ikiweka. Niena kuuma, raapa, enowa ne maamuma pun me aawep feekiya ikiweka. Mia suuwowa erup me aaweka, kuisow muuta. ⁴Owowa kererep koorapa oko ikiwep-na koorapa kuisow neekeriw inem-ikeka. Iir oko nainiw owow oko ikiweka. ⁵Ne owow oko me nia aawiwkin-na aria owowa nain piipuami sira wia ofakowowa epak kepur foma tukunep-puap ikiweka.” ⁶Naap wia maakek wia sesekeya, owow unowa ikiwep Mua Maneka opor eliwa ariman wiar wuami mua napuma wia saliwam-miemik.

Erot Yeesus opora miimak
(*Matiu 14.1-2, Mak 6.14-16*)

⁷Aria owow saria maneka Erot, Yeesus maa unowa onomakek nain opora miimap kema unu-unowa wuak. Moram mua papako-ke maemik,

“Yon umok nain iikirak.” ⁸Ne papako-ke maemik, “Profet Elaiya-ke ekapok.” Ne papako-ke maemik, “Weetak, iiriw profet nain-ke umep ikok iikirak.” ⁹Naeya Erot-ke maek, “Sa, Yon-na imakuna iiriw wiar puukamik aa. Ne mua opora sira feenap wiar miimiyem nain naareke?” Naap maep Yeesus urufekam naep maem-ikua.

Yeesus mua unow akena maa wienakek

(Matiu 14.13-21, Mak 6.30-44)

¹⁰Aria Yeesus ona teeria wia sesekak nain uuwowa welawap kirep ekapemik. Ekapep maa mauwa onamik nain nanaremik. Ne ona teeria muutiw wia aawep wi wiisow Betsaida kame ikiwemik. ¹¹Ne emeria mua unowa Yeesus nan ikiwok nain miimap murarep ookamik. Wi ikip kereriwkin wia urufap eliw ekapuk naek. Naemi Mua Maneka miiw mua ona pika kemena-pa wia wuwowa epa imenarek nain wia maakemi napuma pun wia saliwam-ikua. ¹²Ne urerareya ona teeria-ke ekap maakemik, “Nee, epa fain owow marew, naapeya no wia sesekeya ikiwep owow papako-pa maa enowa-ko e inow epa-ko imenuk.” ¹³Ne Yeesus-ke wia maakek, “Nis-ke maa wienakeka.” Ne wis-ke, “Sa, i emer ikowa ikur ne mera erup muuta, naap yiar ikua. No kamenap main, is-ke ikiwep teeria maneka fain maa enowa wia sesenaromiyen-i?” ¹⁴Mua tausen ikur naap ikemik. Ne wia maakek, “Wia maakiwkin mua ten ikur ikur naap wiam aawep poki-ikiwuk.” ¹⁵Aria naap wia sererkap pokowa wia suuwamik. ¹⁶Pokiwkin Yeesus-ke emer ikowa mera onaiya aawep iinan mokakemi Mua Maneka sira eliwa naakek. Naap onap emer ikowa mera onaiya wu-wuepap ona teeria wieya wienakemik. ¹⁷Wi enep pepep eramik. Ne maa enakiwa kiromakek nain inera ten kuisow erup-pa ipariwkin taanek.

Pita-ke Yeesus o Krai-ke naek

(Matiu 16.13-19, Mak 8.27-29)

¹⁸Iir oko Yeesus waisow ikok Mua Maneka farem-ikua. Ne ona teeria pun wameiya ikemik. Mua Maneka farep-puap ona teeria wia nokarek, “Emeria mua unowa yo naareke efa maimik?” ¹⁹Naeya maakemik, “Wi papako-ke no Yon Baptais-ke nefa maimik, papako no Elaiya-ke nefa maimik, ne papako-ke no iiriw eker profet oko-ke umep ikok iikirak, naap nefa maimik.” ²⁰Ne nainiw wia nokarek, “Ne ni, yo naareke efa maiman?” Naeya Pita-ke maek, “No Krai-ke. Mua Maneka-ke nefa sesekak nain-ke.”

Yeesus-ke umep ikok iikirinen wame maek

(Matiu 16.20-28, Mak 8.30–9.1)

²¹Naeya opora nain wi mua oko me wia maakem-miaweka akena wia maakek. ²²Nain wia maakemi maek, “Yo Mua Muuka ikoka sirirowa

maneka aawinen, wi owow woos mua, pris woos mua ne wi sira amis mua, wi unowiya mikikira yiikuan, ne efa ifakimiwkin uminen. Ne umep ikok fofa arow-pa iikirinen.”

²³Neemi unow onaiya wia maakek, “O mua yo yookekam naep-na, aria ona mia me wame kema suuwowa nomokow moke akuawep sirirowa aawemi yo yookinok. ²⁴O mua ona mia wame kema suuwap sirirowa me aawinon-na ikoka umep iiwawun mesenalinon. Ne mua yo muuta nain mia sirirowa sira-sira aawinon-na Mua Maneka wameiypa eliwa ikainon. ²⁵Makena, mua-ko miiw maa unowa iiwawun ona waisow ifemakep aawinon. Nain ona wame ekerap kamenap arinon? Maa mauwiw eliwa ikowa nain wame saliwinon? Me pepepek. ²⁶O mua yo yookowa emina ururep yo opora efar mesaliminon-na wiimar yo Mua Muuka yena parin maneka onaiya, Auwa Maneka ne wi ensel kekanowa ne parin onaiya oromi mua nain mikikira iwinen. ²⁷Yo makena nia maakiyem, Mua Maneka ona kekanowa onaiya miiw mua ona pika kemena-pa wia fiirimiya nain ni aakisa fan ikeman fain mua papako me umowa ikok maa nain imenareya wiar urufowen.”

Yeesus mia sira onaiya imenarek

(Matiu 17.1-13, Mak 9.2-13)

²⁸Aria naap ikok sande kuisow ikiweya, Mua Maneka farekam naep Pita, Yon ne Yems, wiam arow naap wia aawep ema iinan wia pikiwok. ²⁹Urupep Mua Maneka farem-ikaeya ona miira sira onaiya wiar imenarek ne ona mia suuwowa mokom pauwura saarik, kia akena imenarek. ³⁰⁻³¹Naap ikaeya wi mua wiam erup Moses Elaiya ikos iinan parin onaiya imenarep wameiypa aakunem-ikemik, o ikoka Yerusalem ikiwep Mua Maneka kookalowa welawomami umowa nain. ³²Pita ame-na mokoka awawep inep puemik. Aakisa fan iikiramik-na Yeesus parin onaiya ikaeya urufamik, ne pun mua wiam erup wameiypa iimarep ikaiwkin wia urufamik. ³³Wiam erup Yeesus piipup ikiwu naiwkin Pita-ke baliwep me kema suuwap maakek, “Maneka, eliw akena i fan ikemik. I feek ikok marari kooro arow nia kuomiyen, oko nena, oko Moses ne oko Elaiya.” ³⁴Naap maem-ikaeya maa ipisia-ke oromi wia wakesimeya naap urufap kema tootonemik. ³⁵Naap ikok aakunowako maa ipisia tepak-pa feenap maek, “Fain yena Muuka-ke, yena kookalep pepekimem. Ni opora wiar miimeka.” ³⁶Wi nain miimap kiremik-na Yeesus waisow muuta nan ikaeya urufamik. Ne wi ema-pa ikok oromi opora nain pipilimemik, mua oko-ko me wia maakemik.

Takira-ko sawur-ke wiar ikaeya Yeesus-ke saliwak

(Matiu 17.14-21, Mak 9.14-29)

³⁷Aria epa wiimeya Yeesus ame ema piipup oraiwkin, mua yakeyak maneka o wiar ekapemik. ³⁸Ne mua oko-ke farek, “Oo, somek mua! Sira

eliwa, epap yo muuka-ko efar urufe noma. Yo muuka kuisow muuta. ³⁹Sawur-ke aniraweya samor akena kirirem-miawiya. Naap onami ipiskeya miiwa-pa wakiya. Ne kara-karanemi puemi opek fafela onaiya wuiya. Samor akena oniya, ewur me piipuiya. ⁴⁰Nena teeria sawur nain iirarowa omawami wia maakem-na wi me pepep.”

⁴¹Naap maeya wia maakek, “Ni aakis teeria fain, yo opora baliwep me efar opiman, ne ni mua unowiya ikiwos samora-ke. Yo anane niamiya ikainen-i? Ne anane nia asipam-ikainen-i? Aria, nena muuka amapepe.”

⁴²Muuka nain Yeesus wiar ekam-ikaeya, sawur-ke samor wiisa miiwa-pa wafureya putu-patanem-ikua. Aria sawur nain kakankami muuka nain saliwap wiawi wapena-pa wuak. ⁴³Iir nain wi unowa Mua Maneka kekanowa wiar urufap soranep kakaemik.

Yeesus ona umowa nainiw wame maek

(Matiu 17.22-23, Mak 9.30-32)

Aria Yeesus maa unowa onomakek nain soranep kema unu-unowa wuam-ikaiwkin ona teeria wia maakek, ⁴⁴“Yo opora nia maakiyem fain kema me irinareka! Yo Mua Muuka ikoka wi iiwua wapena-pa efa wuikuan.” ⁴⁵Naap wia maakek nain wi kema me pukep kemena me aawemik. Ne nokarowa pun keker opamik.

Mua naareke manek akena

(Matiu 18.1-5, Mak 9.33-37)

⁴⁶Ne naap ikok Yeesus teeria wi-wieniw opora wiam ipiskami mua naareke maneka yiar ikainon maem-ikemik. ⁴⁷⁻⁴⁸Wi naap aakunem-ikemik nain Yeesus iiriw wiar amisarek. Naapeya takir gelemuta oko aawep ona wameiya-pa iimarowap wia maakek, “O mua yo efa kema suuwap takir gelemuta feenap nain saliwonon-na yo efa saliwiyi mainen. Ne me yo yaisow, weetak, Auwa efa sesekak nain pun saliwiyi nainen. Ni teeria fain mua oram akena nain-ke maneka niar ikainon.”

Mua me nia samorimik nain niena nomar-ke naeka

(Mak 9.38-40)

⁴⁹Naeya Yon-ke iikirap maek, “Maneka, mua oko no nefa unufami sawur wia iirarem-ikaeya urufamik. Mua nain me i teeria-ke, naapeya nainiw naap me oninok naep maakemik.” ⁵⁰Ne Yeesus-ke wia maakek, “Weetak, uuwowa nain me wiar puukeka. Mua me nia samoriya nain yiena teeria-ke naeka.”

Wi Samaria papako Yeesus me kookalemik

⁵¹⁻⁵²Aria Mua Maneka Yeesus aawep iinan purupowa epa mamaiyarek. Naapeya Yerusalem ikiwinen akena naek. Ikiwem-ikok mua papako wia

sesekeya miimemik. Samaria kame owow oko nan ikua. Owowa nain ikiwep inow epa wia nokarep saliwap-puomuk naep. ⁵³Ne wi owow mua-ke miatinep iiraremik. Moram wi amisaremik, o Yerusalem ikiwem-ikaiya naemik. ⁵⁴Yeesus iirariwkin ona teeria mua wiam erup Yems Yon ikos naap urufap maakemik, “Maneka, no ae naeya-na i mukuna faremkun iinan-pa oromi owowa fain wia kukumakinok.” ⁵⁵Naap maiwkin kirep wia kakankami maek, “Ni yo yookiman nain sira me efar amisareman. Yo Mua Muuka, yo me wia samorowa orom, weetak, wia asipowa orom.” ⁵⁶Wia kakankap-puap owow oko ikiwemik.

Yeesus ookowa sira

(*Matiu 8.19-22*)

⁵⁷Aria wi ikiwem-ikok era-pa mua oko-ke Yeesus maakek, “No epa kaaneke ikiwinan-na yos pun naap nookam-ikainen.” ⁵⁸Naeya maakek, “No eliw maen, nain siow asia miiw ona-pa inimik ne nepa wiena unowa onap nan inimik. Ne yo Mua Muuka-ke inow epa marew.” ⁵⁹Naap maep-puap kiiriw mua oko maakek, “Yo yooke.” Naeya os-ke maek, “Oo Maneka, yo niokowa nain yo ikiwep owowa-pa ikok ikoka yena auwa efar umeya soopap-puap nookinen.” ⁶⁰Ne Yeesus-ke maakek, “No nain kema me wue. Wi umiwkin-na neeke wiam soopuk. No ikiwep Mua Maneka pika kemena wiar ekowa opora nain ariman wia maakem-miawe.” ⁶¹Ne kiiriw mua oko-ke Yeesus maakek, “Oo Maneka, yo no nookowa kookaliyem, nain eliw efa naeya-na yo ikiwep yena teeria wiamiya ikok wiimar ekapinen.” ⁶²Naeya maek, “No uuwowa oni-ikiwemi anane mikikira mokakinan-na Mua Maneka pika kemena-pa uuwowa onowa me pepek.”

Yeesus mua unowa uuwowa wia sesekak

10 ¹Aria naap ikok Yeesus kiiriw mua ten ikur okaiwi-pa erup erup (72) wia sesekak. Wi teeria nain mua ere-erup wia sesekeya wi kiikir miimep owowa kuisow kuisow wiar ikiwemik, owow unowa ona wiimar ikiwowa nain. ²Wia sesekami wia maakek, “Manin maa enowa kerew akena ikomakek, nain iwap enowa aawow mua-ke unow marew. Naapeya ni manin onoma nokariwkin uuwow mua papako wia sesekinok. ³Ni ikiwewa. Ni sipsip muuka saarik wi siow asia saarik ikemik nain gonepa nia sesekiyem. ⁴Niena maamuma paus, inera ne meren suuwowa feekiya me ikiwewa. Ni ikiwemi era-pa me pokam-miaweka. ⁵Ne owowa fuunep koor oko wiar ikiwep kiikir akena feenap maeka, ‘Koor a fain emeria mua kema eliya ikeka,’ naap wia maeka. ⁶Ne kema eliya maeman nain niar opiwkin-na, ni opor eliya nain koor a neeke makenarinok. Nia iirarikuana opor eliya nain makena me arinok. ⁷Nia aawiwkin-na koor a kuisow neekeriw inem-ikeka. Koor oko oko-pa me areka. Maa enowa neeke wiar

enem-ikeka, moram ni mauwiwkin enowa nienakimik. ⁸Ne owow oko wiar ikiwiwkin wiena kooro nia pikiwep, maa mauwa-ko nienakuk-na eliw wiar enimeka. ⁹Owowa nain mua napuma eliw wia saliwami opora fain wia maakem-ikeka, 'Mua Maneka miw mua pika kemena-pa yia wuowa epa mamaiyarek,' naap wia maakeka. ¹⁰Ne owow oko ikiwiwkin me nia aawiwkin-na owowa nain piipueka. Piipuap ikiwemi wia maakeka, ¹¹'Niena owowa miw foma merena-pa yiar ikua nain kiiriw niena nia tukunomiyen. Naeya i feenap nia maakimik, Mua Maneka pika kemena wiar ekowa epa mamaiyarek,' naap wia maakeka. ¹²Yo makena nia maakiyem, miiwa weeserow epa-pa wi owowa nain pina manek akena aawikuan, iiriw wi Sodom sira samora-pa pina maneka aawemik nain nomakep aawikuan."

Owowa papako kema me kiremik

(Matiu 11.20-24)

¹³"Aa nefa komarka, ni Korasin ne ni Betsaida, ikoka yoowa aawowen. Yo iiriw ni niar ikok maa miililina nia ofakowam-ikemkun kema me kireman. Nain yo ikip Taiya ne Saidon-pa onekam-na wi iiriw kema kirekamik, pina onamik muuta nain konim irina ainep foma yakiep ikekamik. ¹⁴Ikoka Mua Maneka ni sira samora nain nia mekawow epa-pa neeke ni pina maneka aawowen, ne wi Taiya ne Saidon pina maneka me aawikuan. ¹⁵Ne ni Kapeneam, ni niam purupep iinan-pa niam wuau naep-i? Me pepeke. Mua Maneka-ke mukuna-pa nia wafurinon." Naap maek. ¹⁶Naap ikok ona teeria wia maakek, "Wi mua ni opora niar miimimik nain, yos pun efa miimimik. Ne wi mikikira niimik nain yos pun mikikira yiemi Auwa yo efa sesekeya ekapem nain pun mikikira iwimik."

Mauwow mua kirep ekapemik

¹⁷Aria naap ikok uuwow mua ten ikur okaiwi-pa erup erup (72) nain uuwowa welawap kirep ekapemik. Wi fuunep kemelami Yeesus maakemik, "Maneka, i no nefa unufami sawur wia iiraremkun opora yiar miimamik." ¹⁸Naap maiwkin wia maakek, "Yo Satan urufam-na mokoma saarik iiwep orok. ¹⁹Ni fain amisareka! Yena kekanowa niem, naeya ifa ne waasisirowa akupowen-na me nia kuinon, ne Satan kekanowa eliw wiar nomakowen. Maa kuisow-ko me nia samorinon. ²⁰Aria wi sawur opora niar miimimik nain me senam kemeleka, weetak. Maa kuisow fain kemeleka, niena unuma iiriw iinan owowa-pa niar siisimep-puamik, ni nain kemeleka," naap maek.

Yeesus kemelap Auwa maneka sira eliwa naek

(Matiu 11.25-27 ne 13.16-17)

²¹Ne iir nain Yeesus Mua Maneka Ewar Eliwa-ke oneya kemelami maek, "Oo Auwa, owow iinan ne miiwa fain onoma nos, yo sira eliwa

nefa naiyem. Moram, maa unowa kokot ikua nain wi mua kema ne amis onaiya ikemik nain me wia ofakowan, ne wi mua takir kema saarik ikemik nain wia ofakowan. Makena, Auwa, sira naap nain nena kookalowa-pa onan. ²²Yo maa unowa yena Auwa-ke wapena-pa efar wuak. Mua kuisow Mua Maneka Muuka me wiar amisarek, Auwa ona waisow Muuka amisarek. Ne mua kuisow yo Auwa me efar amisarek, ne yo o Muuka-ke yaisow amisarem. Ne yo yena kookalep yena Auwa mua papako wia ofakowamkun amisarikuan.”

²³Neemi kirep ona teeria kokot wia maakek, “Wi mua ni maa urufiman nain urufap-na eliw kemeluk. ²⁴Yo makena nia maakiyem, ni aakisa maa urufiman nain wi iiriw profet ne owow saria unowa wi urufowa manek akena kookalemik, nain me urufamik. Ne ni opora miimiman nain wi miimowa manek akena kookalemik, nain me miimamik.”

Samaria mua-ke sira eliwa onak

²⁵Aria iir oko sira amis mua oko-ke iikirap Yeesus akimami nokarek, “Oo somek mua, yo sira kamenap onamkun Mua Maneka anane wameiye eliwa ikainen?” ²⁶Ne maakek, “Moses sira wuomakek nain opora kamenap maek? Ne no unufin nain kemena kamenap aawin?” ²⁷Naeya maakek, “Feenap maek, ‘Yiena Maneka Mua Maneka kookale, mia, kema, uroma, woosa iiwawun manekiw kookale. Ne no mua oko wia kookale, nena name kookalin naap.’” ²⁸Naap maeya maakek, “Nanek, no pepeki kiripan. Naapeya no ikiwep naapiw akena one. Sira naap onap anane Mua Maneka wameiye eliwa ikainan.” ²⁹Mua nain-ke kiiriw maakek, “Iiriw nefa nokarem nain, yo fain amisarinen naep, yo mua oko naarew akena wia kookalowa-ke ikua?” ³⁰Naeya arekin opora feenap iromak, “Mua oko Yerusalem piipup Yeriko orok. Orom-ikaeya wi mua samora-ke era-pa imenap samor akena arufap maa unowa wiar aawep ikiwemik. Mia suuwowa pun wiar aawiwkin era-pa nan saporma inep ikua ne lawisiw akena umekak. ³¹Iir nain pris oko era nan ikiwemi mua nain urufak. Naap urufap nan ikaeya ao-wuepami ikiwok. ³²Ne wi Liwai kerekera mua oko pun sira naap ao-wuepap ikiwok. ³³Naap ikaeya owow oko Samaria mua-ke ekapok. Ekapemi urufap manek akena kemalek. ³⁴Ne mamaiya ekap wel wain onaiya aawep ikemika wiar yasuwap kaikomak. Naap onap mua nain fakerap ona donki iinan-pa pokomowap pikiwok. O baliwep akena kakaltak. Aria era-pa soomaremi kokomareya inimik kooro pikiwep nan wuak. ³⁵Uuriw epa wiimeya kooro nain onoma maamuma iwemi maakek, ‘Mua fain baliwep kakalte. Ne yo maamuma niyem fain weeserinok-na nena maamumaiw naape. Ikoka yena kirep ekapemi kiripominen,’ naap maakek.

³⁶Aria yo aakisa nefa nokariyem. Mua wiam arow nain, mua naareke mua samor aawok nain manek akena kookalek?” ³⁷Nokareya mua nain-

ke maek, “O kemalep asipak nain-ke.” Ne maakek, “Nos pun ikiwep sira naapiw mua wia kookalem-ike.”

Yeesus, Maria Mata ikos koora wiar ikiwok

³⁸Aria Yeesus ona teeria wiamiya ikiwemi owow oko wiar kereremik. Owowa nain emeria oko unuma Mata, os-ke Yeesus fareya koora wiar ikiwok. ³⁹Mata wiamun Maria, o ekap Yeesus wameiya-pa wiar pokap opora wiar miimam-ikua. ⁴⁰Naap oneya ona weepe uuwowa unow akeniya kema samorarep Yeesus maakek, “Maneka, yo kema me efa suuwini-i? Yena aamun fain yaisow efa wueya uuwowa unowa yaisow uuwam-ikaiyem. O maakeya-ko ekapep efa asipinok.” ⁴¹Naap maeya maakek, “Oo Mata, no uuwowa muuta nain woosa unu-unowa arep kema samorarin. ⁴²Maa kuisow fain maa maneka-ke. Maria maa eliw akena fain aawowa kookalep opora efar miimiya. Naapeya maa eliw fain me wiar iirariyen.”

Mua Maneka farep nokarowa sira

(Matiu 6.9-15 ne 7.7-11)

11 ¹Iir oko Yeesus epa oko-pa ikok Mua Maneka farem-ikua. Weesereya ona teeria mua oko-ke maakek, “Maneka, no Mua Maneka farow sira-ko yia ofakowe, iiriw Yon Baptais ona teeria wia ofakowak naap.” ²Ne wia maakek, “Ni Mua Maneka faremi opora feenap maeka,

‘O Auwa, no unum maneka nefa fakeram-ikaiyen.

No miiw mua pika kemena-pa yia wuowa epa nain imenarinok.

[Wi owow iinan opora nefar ookimik, ne i miiwa-pa ikemik fain pun opora nefar ookam-ikaiyen.]

³Nos-ke yia urufam-ikaeya i maa enowa pepep yiar ikainok.

⁴Mua oko sira samora yia onimik nain i me wiar kema suuwimik.

Naapeya i pina onimik nain yiar iirare.

Ne akimowa-pa me yia wue.’”

Naap wia maakek.

⁵Ne kiiriw wia maakek, “Nena nomar sira feenap-ko nefa oninon-i e weetak? No uura ikiwep nomar nain maakinan, ‘Emar, yo emer ikowa arow-ko yie. ⁶Yena emar oko epasia-pa efar ekapeya onakowa nain maa enowa mareweya ekapem.’ ⁷Naap maakeya os-ke nefa maakinon, ‘Yo mokoka efa puukin sa. Yo omopora iiriw upem, ne yo muuka efar inemik. Yo kamenap iikirap maa enowa niinen?’ Aria nomar sira naap nefa oninon-i e weetak? ⁸Yo nia maakiyem, mua nain yena yomar-ke maa maiya naep iikirap me niinon-na, aria oko emina ururinen naep iikirap maa kamenap kookalin nain pepep akena naap niinon.

⁹Naapeya nia maakiyem, ni Mua Maneka farep nokariwkin nia apekarinon. Maa akupap eliw imenowen ne omopora anumiwkin nia

paaskominon. ¹⁰Moram wi mua maa-ko nokarimik nain eliw wiinon. Mua maa-ko akupimik nain eliw imenikuan ne omopora anumimik nain eliw wia paaskominon.

¹¹Ni muuk onaiya ikeman nain ni feenap-ko oniman-i e weetak? Muuka-ke mera naeya ifa samora onakowen-i? ¹²Ne aar muneka naeya waasisirowa onakowen-i? Weetak, ni naap me oniman. ¹³Ni mua samora-ke, nain ni muuka maa eliwa wiowa nain amisareman. Naemi niena Niawi owow iinan-pa ikua nain-ke ni Ewar Eliwa naep nokariwkin me niinon-i? Eliw nia sesekomonon.”

Yeesus sira oko, Belsebul sira oko
(*Matiu 12.22-30, Mak 3.20-27*)

¹⁴Ne iir oko-pa mua oko me aakuniya nain Yeesus-ke sawur wiar iirarek. Sawur piipuiwkin mua nain kiiriw aakunek. Mua unowa naap urufap soranep kakaemik. ¹⁵Ne mua papako-ke maemik, “Sawur wia iirariya nain wi sawur woos mua Belsebul-ke^d kekanowa iweya naap wia iirariya,” naemik. ¹⁶Naemi mua papako-ke Yeesus akimami faremik, “No maa miililina-ko imeneya-ko nefar urufiyen.” ¹⁷Naap maakiwkin wi kema wiar amisarep wia maakek, “Owowa-ko mua wiam fookap teeria erup arep irakikuan-na, owow onaiya iiwawun samorarikuan. Ne kerekera pun naap, wiam fookap irakikuan-na kerekera nain iiwawun samorarikuan. ¹⁸Ne Satan pun sira naap, ona teeria wiamiya irakinon-na eliw kekanep ikaikuan-i? ¹⁹Ne yo Belsebul-ke kekanowa yieya sawur wia iirariyem naap efa maeman. Nain makeniya-na niena teeria sawur wia iirarimik nain, mua naareke kekanowa wieya naap onimik? Ikoka wis-ke naap onami ariman wuikuan, ni opora me makena-ke. ²⁰Ne yo Mua Maneka kekanowa-ke efa asipeya sawur wia iirariyem. Ni naap efa maep-na eliw amisarowen, Mua Maneka ona pika kemena-pa nia wuowa epa fan imenarek.

²¹Feenap saarik, mua kekanowa-ko irakow maa opap ona koor a baliwep akena urufam-ikainon-na ona maa unowa eliw wiar ikainon. ²²Ne mua oko kekanow akena nain-ke ekapep mua nain wameiya irakep o nomakep irakow maa unowa wiar aawinon. Ne maa unowa pun wiar aawep sererkap wiomakinon. ²³Mua eena yo efamiya me ikua nain yo iiwua-ke. Ne mua eena yo efamiya me uuwami mua me wia fiirimiya nain wia fafarumeya pukikuan.”

Sawur iiriw mua piipuap ikiwok nain kirep ekapiya
(*Matiu 12.43-45*)

²⁴“Aria sawur mua oko mia-pa wiar ikok oromi epa reenowa ikiwep uurarow epa enuma akupam-miawinon. Epa me imeninon-na kema-

^d 11.15 Satan unuma oko Belsebul.

pa feenap mainon, ‘Yo kirep yena epa awona nainiw iwinen.’²⁵ Naap maep kiiriw ekapep ona epa awona nain urufinon-na koor kemena epa foniwkin ikua, maa sakua marew.²⁶ Naap urufap kiiriw ikiwep sawur samor akena ikur okaiwi-pa erup wia aawep ekapep koor neeke taanikuan. Naeya iiriw mua nain lawisiw samora ikua, ne ikoka iiwawun samoraranon.”

Sira kamenap onap kemelimik

²⁷Yeesus opora nain maem-ikaeya emeria oko teeria maneka gone-pa wiar ikok maakek, “Emeria eena no nefa muukarep nefa kakaltak nain eliw kemelinon!”²⁸ Naap maeya maek, “Makena, nain kemelowa onoma feenap, wi teeria Mua Maneka opora wiar miimap ookimik, wi eliw kemelikuan.”

Maa Yoona-pa ilenowa (Matiu 12.38-42, Mak 8.12)

²⁹Aria wi unow akena Yeesus wiar ekapem-ikemik. Naeya feenap wia maakek, “Ni aakis teeria fain ni mua samora-ke ikeman. Ni maa-ko imeneya i urufiyen, naap efa naiman. Weetak, yo me oninen. Ni Yoona kamenap arek nain kema suuwap ileneka, maa nain muutiw urufowen.”^e
³⁰Iiriw Mua Maneka-ke wi Niniwe mua Yoona-pa wia ofakowak. Ne ikoka Mua Muuka-pa ni aakisa epa fain emeria mua unowa nia ofakowinon.
³¹Ikoka miiwa weeserow epa-pa, Mua Maneka-ke wia mekawiya neeke Seba woos emeria-ke iikirap ni pina ariman niar wuinon. Moram o epasia akena-pa ikua nain-ke ekapep Solomon^f amis eliwa wiar miimam-ikua. Nain aakisa mua kuisow fan ikua fain-ke Solomon amis maneka wiar nomakek. Nain ni opora me wiar miimiman.
³²Iir neeke wi Niniwe mua-ke ni aakis teeria fain pina ariman niar wuikuan. Moram wi iiriw Yoona opora wiar miimap kema kiremik. Nain mua kuisow fan ikua fain-ke Yoona nomakek, nain ni opora wiar miimap kema me kiriman.”

Mia parina (Matiu 5.15 ne 6.22-23)

³³“Parina isimap me-ko pipilimimik e kua-pa me wuimik, weetak. Ariman sererimiwkin maa urufap koor kemena ikiwimik.³⁴ Nena mokoka

^e 11.29 Iiriw ekeru Mua Maneka-ke Yoona sesekak, ikiwep wi Niniwe opora wia maakeya kema kirep sira samo-samora onam-ikemik nain piipauk naep. Yoona uuwowa nain miatinep baurarep epa oko ikiwok. Ne Mua Maneka-ke ewar maneka sesekeya aasa wiar fieneya Yoona ifera-pa wafuramik. Naap ikaeya mera maneka-ke muok. Fofa arow-pa kiiriw miiwa-pa keesak. Mua Maneka-ke nainiw sesekeya Niniwe ikiwep opora wia maakeya kema kiremik. ^f 11.31 Solomon iiriw ekeru wi Yuuda owow saria maneka-ke. O wiawi Dewit. Mua Maneka-ke amis maneka iweya mua kema firia ikua.

pun naap, nena mia parina-ke. Mokoka eliwa nefar ikaeya-na, nena mia tepak parina manekiw nefar ikainon. Ne mokoka nefar samorarinon-na kokom miiriw ikainan. ³⁵Naapeya no maa uru-urufami, oko kema tepak parina nefar ikua nain kokoma tenowawinan. ³⁶Ne no kema tepak kokoma marew, parina manekiw nefar ikaeya-na feenap, lam parina nefa mikiya saarik naap ikainan.”

Yeesus wi Farisi ne sira amis mua wia maek
(*Matiu 23.1-36, Mak 12.38-40, Luk 20.45-47*)

³⁷Aria Yeesus opora maep weesereya, Farisi oko-ke maakeya ookak, ikos maa enimu naeya. Ikiwep koora kererep esimsa-pa pokak. ³⁸Sira me ookami wapena yasuwowa marew maa enem-ikaeya mua nain naap urufap kema unu-unowa arem-ikua. ³⁹Ne Yeesus-ke maakek, “Ni Farisi niena sira-sira onami urupa ne epira yasuwami mikikira baliwep akena yasuwiman ne kemena me yasuwiman. Nain ni ikum sira ne sira samora-ke niar taanep ikua. ⁴⁰Ni momora akena-ke. Mua Maneka mikikira siraremi kemena pun me sirarek-i? Ne urom tepak me niar urufinon-i? ⁴¹Ni maa niar ikua nain wi mua maa marew ikemik nain wieka. Ni naap onowen-na ni sira eliwa-pa ikowen.

⁴²Ni Farisi, ni samor aawowen! Ni Mua Maneka patiru naep anane maa muutitik, maawa ne lombu naap fiirimep mokoka ten kuisow nain mokoka kuisow arowap Mua Maneka patiriman. Ni sira muutitik ookiman, nain ni sira maneka fain me ookiman, ni Mua Maneka me kookaliman, ne mua papako sira kakeniw me wia oniman. Ni sira nain anane ookam-ikok maa muutitik nain Mua Maneka patirekaman-na eliwa. Nain ni naap me oniman. ⁴³Ni Farisi, ni samor aawowen! Ni lotu koora ikiwep pokow eliwa miimowa-pa ikua nain senam kookaliman. Ne fofa epa-pa emeria mua nia ane-puukami unuma nia purupimik nain senam akena kookaliman. ⁴⁴Nefa komarka! Ni matmat sipira-ke mueya ikua saarik, tepak-ke tumina. Wi mua me urufap iinan-pa soomaremi mia awowa aawimik.”

⁴⁵Ne sira amis mua oko-ke maakek, “Somek mua, no wi wia maemi is pun yia maen.” ⁴⁶Naeya maakek, “Nefa komarka, nis pun. Ni sira ookowa uuwow yoowa akena nain wi emeria mua wiiwkin wi me pepep. Nain niena lawiliw-ko me wia asipiman. ⁴⁷Nefa komarka! Niena nembesir unowa-ke wi profet wia ifakimiwkin umemik. Aakisa nis-ke wiena matmat bala wia opawaman. ⁴⁸Sira neeke mua papako eliw amisarikuan, niena nembesir wi profet wia ifakimemik nain, aakisa nis-ke eliwa naep wiena matmat bala wia opawaman. ⁴⁹Iiriw Mua Maneka-ke ona amisarep maek, ‘Yo ikoka yena profet ne aposel teeria onaiya wia sesekamkun, ikiwiwkin papako wia ifakimikuan ne papako wia samo-samorikuan.’ ⁵⁰⁻⁵¹Naapeya ni aakisa fain emeria mua unowa ikoka pina nain aawowen. Iiriw akena

profet wia ifakimemik nain ekapep aakisa epa fain pun sira naap oniman. Ni iiriw ekera Abel ifakimemi mua wia ifakimowa onoma wuaman nain ekapep Sekaraiya-pa. Sekaraiya-na tempel kooro ne maa patirimik esimsa nain gone-pa ifakimemik. Ae, yo makena nia maakiyem, pina unowa nain yoowa ikoka ni aakis teeria fain-ke aawowen. ⁵²Nefa komarka, ni sira amis mua! Ni amisa aawow era eliwa iiriw mesalimeman. Amisa aawowa nain niena kakeniw omopora teekap ikiwep me aaweman. Ne mua papako ikiwep aawowa nain nis-ke wia mika-puukaman,” naap wia maakek.

⁵³⁻⁵⁴Naap ikok kooro nain piipup owaruma oreya wi sira amis mua-ke wi Farisi wiamiya opora-pa wuau naep baliwep akena wuam-ikemik. Opora ara-ko samoreya-na neeke opora-pa wuau naep akimami nokarowa sira-sira nokarem-ikemik.

Wi Farisi wadol sira me wiar ookuk naep wia maakek

(Matiu 10.26-27)

12 ¹Aria yakeyak manek akena kererep iiwawun takunemik, suuw-ekowa me pepek. Ne kiikir akena Yeesus-ke ona teeria wia maakek, “Ni wi Farisi wadol sira wiar uru-urufap, me wiar ookeka. ²Moram maa eena kokotap-puamik nain ikoka ariman arinon, ne maa kokot ikua nain ikoka mua unowa amisarikuan. ³Ne uura opora kamenap-ko maeman nain epa wiimeya maiwkin miimikuan. Ne koor kemena-pa ikok ifan onoma-pa opora maeman nain ikoka ariman niar maiwkin amisarikuan.”

Mua Maneka waisow keker opowa

(Matiu 10.28-31)

⁴“Aria emar unowik, yo nia maakiyem, ni mua mia muutiw nia ifakimimik nain ikoka maa oko nainiw me nia onowa me pepek. Naapeya me wia keker opaka. ⁵Ni Mua Maneka keker opaka, o nia ifakimep mukuna-pa nia wafurowa nain kekanowa wiar ikua. Ae, yo makena nia maakiyem, o keker opaka.

⁶Ni kema suuweka, nepa fiir maa oram nain maamuma oka erup wuap ikur aawimik. Nain Mua Maneka nepa gelemutitik naap nain kuisow kema-ko me irinariya. Nis pun naap baliwep nia kakaltam-ikaiya. ⁷Ni ikiwos afif onoma iiriw niar tuunap-puak. Naapeya ni me keker opaka, moram nepa unowa nain maa oram-ke, ne nis-ke makena, nia kema suuwap nia kookal-afuriya.”

Yeesus unuma ariman wiar wuowa sira

(Matiu 10.32-33 ne 12.32 ne 10.19-20)

⁸“Yo makena nia maakiyem, mua yo yookami mua unowa mokoka-pa wame wuinon-na, ikoka yo Mua Muuka pun naap, mua nain unuma wi

ensel mokoka-pa ariman wuinen. ⁹Ne mua-ko mua unowa mokoka-pa yo mikikira yiinon-na, ikoka yo Mua Muuka pun naap, wi ensel mokoka-pa mikikira iwinen.

¹⁰Wi mua yo Mua Muuka efa firekami opora-ko onikuan-na Mua Maneka-ke pina nain wiar iirarinon. Ne Ewar Eliwa firekikuan-na, Mua Maneka-ke pina nain me wiar iirarinon.

¹¹Ne ni lotu koor kemena-pa e wi woos mua e anim onom miira-pa opora-pa nia wuiwkin-na ni keker opap kema unu-unowa me wueka, 'I opora kamenap wia kiripiyen, ne kamenap wia maakiyen?' Naap me maeka. ¹²Moram iir nain Ewar Eliwa-ke kema niem-ikaeya wia maakowen." Naap wia maakek.

Maamuma mua-ke momor sira onak

¹³Teeria maneka nan ikaiwkin mua oko-ke Yeesus maakek, "Oo somek mua, yo auwa iiriw efar umeya paapa maa muutitik urufiya. Naapeya yo feenap kookaliyem, nos-ke maakeya yiena auwa maa unowa nain wiar sererkap papako yo yiinok." ¹⁴Naap maeya maakek, "Kamenap? Yo me opora niar kakenow mua-ke, ne me maa sererkow mua-ke." ¹⁵Naemi unowa nain wia maakek, "Ni maa urufap! Maa kamenap nain me kookaleka. Mua eena maa unow akena wiar ikua nain, ona maa unowa nain-ke pokow eliwa me iwinoon, weetak akena," naap wia maakek.

¹⁶Naap maemi arekin opora-ko feenap wia maakek, "Maamuma mua oko manin maa unow akena wiar ikua. ¹⁷Naapeya wame irami ona kema-pa maek, 'Nee, yo kamenap oninen noma? Maa enowa iparowa koor unowa aakisa ikua fain iiwawun taanomakek. ¹⁸Yo ikoka feenap-ko oninen-yon. Koor unowa nain te-teekap, koor mane-manekiw kuainen. Naap onap neeke enowa ne maa eliwa unowa sepa wuinen. ¹⁹Naap onap yena kemaiw mainen, yo maa saapa pepeke, mokom unowa naap efar ikainon. Ne aakisa yo uuraremi maa enemi palanow manekiw ikainen.' ²⁰Naeya Mua Maneka-ke maakek, 'No momora name puukowin! No ikoka uura kuisow umeya, maa unowa nena name kema suuwap aawomaken nain nena aawinan-i?' Naap maakek. ²¹Wi mua eena wiena wiam kema suuwap maa unow akena aawemi Mua Maneka me kema suuwimik nain, wi ikoka mua nain saarik, iiwawun oraikuan." Naap wia maakek.

Kema unu-unowa me wueka

(Matiu 6.25-34)

²²Naap maep ikok ona teeria wia maakek, "Naapeya yo nia maakiyem, ni miiwa-pa feek ikowa nain kema me samoraremi maeka, 'I maa mauwa animiyen, ne yiena mia maa mauwa suuwiyen?' ²³Moram miiwa-pa ikowa sira me maa enowa ne mia suuwowa muutiw kema suuwimik. ²⁴Ni nepa gaaglok urufeka. Maa enowa-ko me isakimik, ne fiirimep koor-

pa-ko sepa me wuimik, wi koorā marew. Wi nain Mua Maneka-ke maa enowa wia urufiya. Ne ni emeria mua, ni me nepa saarik maa oram-ke, weetak. Naapeya kema unu-unowa me wueka. ²⁵Mua eena maa muutitik kema unu-unowa wuiya nain, lawisiw eeyarep uminon-i? Weetak. ²⁶Ni naap onowa me pepep, naapeya ni moram maa papako naap nain kema unu-unowa wuiman?

²⁷Ni kakala sira kamenap eliwariya nain urufeka, mauwowa-ko me onimik ne wiena mia suuwowa-ko me onimik, nain urufowa eliwa. Yo makena nia maakiyem, iiriw owow saria maneka Solomon maa bala wuam-ikua nain mua wiar urufap mokoka kuemik. Nain kakala-ke urufowa Solomon maa bala wiar nomakek. ²⁸Aria sipir wowosa ikoka naap ikainon, uurika saniwareya puukap mukuna-pa wafurikuan, maa oram-ke naep. Nain Mua Maneka-ke bala baliwep wiek. Ne ni bala baliwep me nia opawinon-i? Ni faa, naap maemi Mua Maneka baliwep me yia urufiya naeman-yon aa. ²⁹Naeya nia maakiyem, ni anane feenap kemaiw me ikeka, maa enowa ne eka enowa. Ne kema unu-unowa me wueka. ³⁰Miiw unowa mua unowa maa kookalemi sira nain kema unu-unowa naap wuimik. Ne ni sira naap me ikeka. Ni maa mauwa iiwareman nain niena Niawi iiriw niar amisarek. ³¹Ni Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa sira nain wiar ooekaka, ne ni naap ikaiwkin miiw maa unowa fain nia wuominon.”

Iinan owowa-pa maa eliwa fiirimowa sira

(Matiu 6.19-21)

³²“Ni yena aamun teeria fain, maa muutitik kema unu-unowa me wueka. Moram niena Niawi nia kookalep nia aawep ona pika kemena-pa nia wuak. ³³Naapeya niena maa unowa sesekap, maamuma aawep mua maa marew ikemik nain wia asipeka. Sira naap onowen-na ikoka iinan owowa-pa maa me samorariya nain imenap aawowen, ne maa ele-eliwa pun neeke fiirimowen. Owowa nain maa unowa me mesenaliya, moram ikum mua marew ne kuina pun maa me samoriya. ³⁴Ni miiw maa unowa niar ikainon-na oko ni kema nain manekiw ikowen. Aria owow iinan maa manek akena kema suuwap-na aa, kema nain manekiw ikowen.”

Uuwow mua maa opamik nain opora-ke

(Matiu 24.42-44)

³⁵⁻³⁶“Ni yo teeria-ke, ni uuwow mua sira feenap nain wiokeka, feenap, uuwow konima aep parina isimap ifaniw ikeka. Wi uuwow mua wiena saria epa oko maapora ikiweya ekapow fofa me wiar amisarep arep ikaikuan. Arep ikaiwkin ekapep koor omopora anuminon-na, ewur akena iikirap paaskomikuan. ³⁷Inow marew arep ikaiwkin saria ekapinon-na, wi uuwow mua teeria nain manek akena kemelikuan. Yo makena

nia maakiyem, ikoka saria nain wi uuwow mua eliwa-ke wia naep ona uuwow konima aep wia pokomowap maa enowa wienakinon. ³⁸Ne saria nain uura epimeka tuuneya ekapinon-i e aara farem-ikaeya ekapemi wi inowa marew arep ikaiwkin wia urufinon-na, wi uuwow mua teeria nain ikoka kemelikuan.

³⁹Ne ni maa oko fain pun kema suuweka. Koor onom mua wi ikum mua koor wiar ekapowa ama wiar amisarionon-na koor baliwep akena urufam-ikainon. Naeya wi ekapep koor me wiar fookikuan. ⁴⁰Naeya nis pun naap akena ikeka. Mua Muuka ekapowa nain urufami ikeka, oko o ewur me ekapinon naem-ikaiwkin ekapemi oram nia soranowap-puinion.” Naap wia maakek.

Uuwow mua eliwa ne uuwow mua samora arekin opora-ke
(*Matiu 24.45-51*)

⁴¹Naap maeya Pita-ke maakek, “Maneka, arekin opora nain iisow yia maen-i e mua unowiya yia maen?” ⁴²Naeya maakek, “Uuwow mua eliwa ne kema onaiya ikua nain ona saria-ke woos mua wuinon. Naeya uuwow mua papako baliwep wia urufami maa enowa ama pepeke wienakinon.

⁴³Naap uuwowa baliwep faem-ikaeya ona saria nainiw ekapep naap urufinon-na mua nain kema eliwa ikainon. ⁴⁴Yo maken akena nia maakiyem, o ikoka ona saria-ke woos mua wueya maa unowa os-ke urufominon. ⁴⁵Aria oko mua nain ona kema-pa feenap mainon, ‘Yena saria ewur me ekapinon,’ naap maep uuwow mua ne emeria papako wia arufami, maa enowa ne eka kekanowa enemi momor yiauwem-ikainon. ⁴⁶Aria iir oko yo saria me efar ekapinon, naap naem-ikaeya saria nain feekeriw fuuninon. Ekapemi sira naap wiar urufap samor akena arufami iirarinon. Iiraremi wi opora fienimik teeria neeke epaskun wia wuinon.

⁴⁷Ne uuwow mua ona saria kema wiar amisarek, nain o me uuwonin ne ona saria kookalowa me wiar ookinon-na ikoka yoowa iwemi samor akena arufikuan. ⁴⁸Ne uuwow mua ona saria kema me wiar amisarep, uuwowa onami samorinon-na, samor akena arufowa nain kerewa me arufikuan. Sira naap ikua, mua amisa eliwa iwemik nain ikoka uuwowa eliwa onowa-ke ikua. Ne amisa manek akena iwemik nain ikoka uuwowa manek akena nain onowa-ke ikua.”

Wi emeria mua Yeesus naep wiam fo-fookikuan
(*Matiu 10.34-36*)

⁴⁹“Yo miiwa-pa mukuna wafurowa naep ekapem, ewur akena manekarekak-na eliw. ⁵⁰Ne ikoka yoowa maneka aawowa nain aawinen. Yo nain kema samor ikem, ikiwep uuwowa nain iuwawun welawekam naep. ⁵¹Ni yo pokow eliwa yia pekapomak efa naiman-i? Weetak, yo nain me ekapem. Makena nia maakiyem, yo emeria mua wia fo-fookap ononer wia wuowa nain ekapem. ⁵²Ikoka sira

feenap imenarinson, teeria kuisow wiam ikur koora kuisow-pa ikemik nain ikoka wiam fo-fookap teeria erup arikuan. Wiam arow-ke wiam erup nain wia iiwuarikuan, ne wiam erup nain-ke epaskun arep wiam arow nain wia iiwuarikuan. ⁵³Wiawi-ke ona muuka iiwuarinson, ne muuka pun naap. Onak-ke wiipa iiwuarinson, ne wiipa pun naap. Ne onak-ke ona wamekua iiwuarinson ne wamekua pun kirep o iiwuarinson.” Opora naap wia maakek.

Maa sira kamenap imenariya nain amisarowa
(*Matiu 16.2-3*)

⁵⁴Ne teeria maneka nain wia maakek, “Ni ipia kokoma ama orow kame-pa urufap maiman, ‘Ipia ikoka orainon.’ Ne makena, ipia orainon. ⁵⁵Ne gomi maneka ama urupow epa-pa wuuneya maiman, ‘Ikoka ama kaaninon.’ Ne makena naap ariya. ⁵⁶Aa, ni maa momor wiisa oniman! Ni aapereka maa urufap makena maiman. Ne aakisa yo maa unowa imenam nain moram mokokiya ookowa nain me amisareman?”

Mua opora-pa nefa wueya kakenowa ewurare
(*Matiu 5.25-26*)

⁵⁷“Ni moram nieniw kema me suuwiman, sira kain-ke eliwa? ⁵⁸Mua oko opora-pa nefa wueya-na aria niam erup opora kakenowa ikiwemi era-pa neeke opora umukeka. Oko os-ke medistret wiar ikiwemi opora nefa nomakeya ami mua wapena-pa nefa wuiwkin koora ekinan. ⁵⁹Yo makena maiyem, no koora-pa ikon nain ewur me weeserinan. Nena pina onan nain iiwawun name sesenarep-na eliw orainan.” Naap wia maakek.

Mua kema me kirinon-na ikoka mesenalinon

13 ¹Iir nain mua papako ekapep Yeesus maakemik, wi Galili mua papako tempel koora-pa Mua Maneka patiram-ikaiwkin Pailat-ke ami mua wia sesekeya iwap wia ifakimemik. Wia ifakimiwkin wiena aka orop patrirowa onamik aka nain onaiya epaskun arek. ²Naap maakiwkin wia maakek, “Ni naap wia maiman-i, wi Galili wia ifakimiwkin umemik nain pina mua akenake, Galili mua papako pina wiar nomakemik, naapeya onoma nan pina aawep umemik, ni naap wia maiman-i? ³Yo makena nia maakiyem, weetak akena! Ni kema me kirowen-na ikoka nis pun mesenalowen. ⁴Iiriw wi mua ten kuisow ikur okaiwi-pa arow, Siloam koor maala-ke tenemi wia ifemakeya umemik. Ni kamenap wia maiman, wi pina-ke wi Yerusalem mua papako wiar nomakek-i? ⁵Yo makena nia maakiyem, weetak akena! Ni kema me kirowen-na, nis pun ikoka mesenalowen,” naap wia maakek.

Nomokowa me makenariya nain arekin opora-ke

⁶Ne aria arekin opora oko wia maakek, “Mua oko nomokowa fik kuisow ona wain piita-pa upok. Iir oko makena-ko aawep eniminen naep

ekapep urufak-na makena marew. ⁷Naapeya ona uuwow mua maakek, ‘Yo nomokowa fain makena aawinen naep ekapem nain makena weetak, mokoma arow arek. Naapeya ware. Miiwa afila oram maneka wesusiya.’ ⁸Naeya uuwow mua-ke maakek, ‘Saria, mokoma fain naap ikaeya, ikoka onoma-pa miiwa arufap maa ifi-ifa wuamkun miiwa afila iwinon. ⁹Mokoma oko-pa makenarinon-yon. Weetakeya-na eliw warinan.’” Naap wia maakek.

Yeesus Sabat fofa-pa emeria oko saliwak

¹⁰Yeesus Sabat fofa-pa lotu kooru ikiwep opora wia maakem-ikua. ¹¹Iir nain emeria-ko nan ikua. Emeria nain mokoma ten kuisow ikur okaiwi-pa arow naap sawur-ke napuma iwiwkin ikua. Napuma aawep ineka kuep soomarem-ikua. ¹²Aria Yeesus-ke urufap farek. Ekapeya maakek, “Oo aite, no napuma nefar iirarem, aakisa eliw ikainan.” ¹³Maakemi wapena mia iinan-pa wiar wueya sariarep kaken iimarek. Sariarep Mua Maneka unuma fakerak. ¹⁴Ne aria lotu kooru woos mua nain naap urufap kema bagiwirak, moram Sabat fofa-pa me uuwowa nain emeria nain saliwak. Naapeya emeria mua wia maakek, “Uuwow fofa ikur okaiwi kuisow naap. Mua oko napuma nia saliwinok naep-na uuwow fofa-pa ekapeka, Sabat fofa-pa me ekapeka.” ¹⁵Naap maeya Yeesus-ke maakek, “Ni wadol mua akena-ke! Ni unowiya Sabat-pa niena bulmakau ne donki wia kemalep pika wiar ikiwep omopora teekap, wia aawep eka wienakowa me wia pikiwiman-i? ¹⁶Ne Abraham nembesir fain, wiisak, mokoma ten kuisow ikur okaiwi-pa arow Satan-ke naap kaikap-pueya ikua. Ne ni kamenap maiman? Sabat fofa-pa me saliwinen-i?” ¹⁷Naap maeya ona iiwua unowa emina ururep opora marewarep maara mikap ikemik. Emeria mua unowa o maa eliw akena oneya wiar urufap kemelamik.

Mastet makena ne yis arekin opora *(Matiu 13.31-32, Mak 4.30-32)*

¹⁸Aria naap ikok nainiw maek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekiwkin manekariya nain maa mauwa maemi ileninen? ¹⁹Nain feenap saarik, mastet makena saarik, gelemuta akena. Mua oko nomokowa mastet makena mumua aawep manina-pa isakek. Ne arimemi nomokow maneka arek. Ne nepa-ke birinep ekapep ekeka-pa nan unowa aawemik,” naap maek.

Yis arekin opora *(Matiu 13.33)*

²⁰Ne kiiriw wia maakek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekiwkin teeria manekariya nain maa mauwa maemi ileninen? ²¹Nain feenap saarik, emeria oko-ke yis aawep inasin emera onaiya kiripap nan wuap-pueya iiwawun arimiya.”

Omopora gelemuta arekin opora
(*Matiu 7.13-14 ne 7.21-23*)

²²⁻²³Aria naap ikok Yeesus Yerusalem ikiwem-ikok owow unowa opor eliwa wia maak-ikim-ikua. Naap onam-ikaeya mua oko-ke maakek, “Maneka, ikoka Mua Maneka-ke mua papako muutiw wia aawinon-i?” Ne wia maakek, ²⁴“Ni kekan-afurap, omopora siina-pa ikiweka. Yo nia maakiyem, mua unowa ikiwowa akimimik nain, wi me pepeke. ²⁵Ikoka koor onoma-ke iikirap omopora upinon. Upep-pueya ni owaruma-pa iimarep omopora arufami farowen, ‘Oo Maneka, i omopora-ko yia paaskoma!’ Naap maakiwkin nia iiraremi mainon, ‘Yo me nia amisarem, ni naareke?’ ²⁶Ne ni nainiw maakowen, ‘I iiriw no nefamiya maa enem-ikemik, ne no yiena owow era-pa yiar iimarep opora yia maakem-ikon.’ ²⁷Ne nia maakinon, ‘Yo me nia amisarem, ni kaakew mua-ke. Ni pina mua-ke ikeman. Ni ikiweka.’ Naap nia maakinon. ²⁸Ne ikoka Abraham, Aisak, Yekop ne wi profet unowa Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikaiwkin wia urufowen, ne ni nia iirariwkin sisina-pa ikowen. Iir neeke samor akena omemi sirirowa aawemi enek muuna geegenem-ikowen. ²⁹Ne miiw maneka fain mua unowa ama urupowa ikip ama orowa kame, ne epa kaaneke ikemik nain ekapep Mua Maneka pika kemena-pa wiar pokap maa enimikuan. ³⁰Ae, aakisa wi mua papako murarimik nain ikoka miimowa-pa ikaikuan, ne wi mua papako miimowa-pa ikemik nain ikoka murarow akena-pa ikaikuan.” Naap wia maakek.

Yeesus owow saria Erot ne Yerusalem mua wia maek
(*Matiu 23.37-39*)

³¹Iir nain wi Farisi papako-ke ekapep Yeesus maakemik, “Erot-ke nefa ifakiminen naep oniya, naapeya no owowa fain piipuap epa oko ikiwe.” ³²Maakiwkin wia maakek, “Ni ikiwep mua oram maneka nain feenap maakeka, ‘Epa lawisiw maala yo sawur wia iiraremi mua napuma pun wia saliwinen, ne iir oko-pa yo mauwowa welawinen.’ ³³Epa lawisiw maala yo soomarem-miok Yerusalem-pa fuuninen. Moram Mua Maneka profet owow oko-pa me uminok. Weetak. Yerusalem-pa ikaeya ifakimiwkin uminok. ³⁴Oo ni Yerusalem, emawa, nis-ke anane wi profet wia ifakimiman. Ne Mua Maneka mua wia sesekeya ni niar ekapimik nain pun nomon ika wiariman. Emawa, ni emeria mua yena kemena-pa nia wuap nia kakaltekam oo. Aara eena ona muuka eewua tepak-pa wia wuiya, yo naap nia onekam naep onam-na niena miatineman. ³⁵Aa, Mua Maneka iiriw nia piipuap niisow nia wuak. Yo nia maakiyem, ikoka yo me efa urufowen. Ne wiimar feenap maemi-na efa urufowen, ‘Yiena Maneka, Mua Maneka unuma-pa ekapok nain unuma purupiyen.’”

Mua oko mia arimurumep ikaeya Yeesus-ke saliwak

14 ¹Iir oko Sabat fofa-pa Yeesus-ke wi Farisi woos mua oko koorap ma maa enowa ikiwok. Nan ikaeya baliwep akena wuap ikemik,

ikoka maa mauwa-ko oneya-na opora-pa wuiyen naemik. ²Ne mua oko mia arimurumep ikua nain pun o wameiya-pa nan ikua. ³Ne Yeesus-ke mua nain urufap, wi sira amis mua ne wi Farisi wia nokarek, “Yiena sira kekanowa kamenap, mua napuma eliw Sabat-pa wia saliwiyen-i e weetak?” ⁴Wia nokarek-na wi bauserap ikemik. Naap ikok wapeniw mua nain tiimeya sariarek. Sariareya sesekeya ikiwok. ⁵Ikiweya wia maakek, “Ni muuka-ko e bulmakau-ko Sabat-pa eka irauwa-pa niar orainon-na kamenap onowen? Me aawep purupowen-i?” ⁶Wi opora nain wiar kiripowa me pepeke.

Mua ona wame porainok

⁷Iir nain wi mua maa enowa ekapemi samapora miimowa-pa pokiyen naep onamik. Naapeya Yeesus-ke wia urufap opora fain wiek. ⁸Wia maakek, “Mua oko-ke miewow maa enowa nefa fareya-na ikiwemi miimowa-pa me poka. Oko mua unumiya no nefa nomakek nain pun fareya ekapinon. ⁹Ne mua onoma nain-ke ekap nefa maakinon, ‘No eeneke ekap poka. Mua fain miimowa-pa feek pokinok.’ Naap nefa maakeya no emina ururinan. Emina ururep erap murarow akena-pa pokinan. ¹⁰Ne naapeya mua oko-ke maa enowa naep nefa fareya-na ikiwep murarow akena-pa poka. No naap oneya mua onoma nain-ke ekap nefa maakinon, ‘Yomar tetera, moram nan pokan. No epap feek poka.’ Naap nefa oninon-na wi mua unowa ekapemik nain-ke mua tetera nefa maikuan. ¹¹Neemi mua ona unuma wame fakerinon-na, ikoka wiar poraikuan. Ne mua ona unuma wame porainon-na, mua nain unuma wiar purupikuan.”

Mua maa enowa wia farowa

¹²Aria naap ikok Yeesus mua onoma nain maakek, “No enow gelemuta-ko onap-na nena nomar, nena neepe e niamun, nena owow epaskun maamuma onaiya ikemik nain me wia fare. Wi enep oko wiimar no kiripomikuan. ¹³Neemi enow gelemuta-ko onap-na mua feenap nain wia fare: mua maa marew, oram akena ikemik nain, ne mua napuma onaiya ikemik nain, mua meren samora, mua mokok opa, wi mua naap nain wia fare. ¹⁴Wi mua naap nain no kiripomowa me pepeke. Ikoka no manek akena kemelinan, moram ikoka Mua Maneka-ke wi mua kaken eliwa umep ikok iikirow epa-pa no kiripominon,” naap wia maakek.

Maa enow maneka arekin opora

(Matiu 22.1-10)

¹⁵Aria mua oko wi wiamiya maa enem-ikok opora nain miimap Yeesus maakek, “Wi emeria mua Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikok maa animimik nain eliw kemelikuan.” ¹⁶Naeya arekin opora wia iromami

feenap maek, “Mua oko enow maneka onekam naep fofa wuap mua unowa opor amisa wiek. ¹⁷Fofa nain kerereya, ona uuwow mua sesekeya ikiwep mua unowa iiriw opor amisa wiep-puak nain wia maakek, ‘Aakisa ni ekapeka. Maa iiriw opok.’ ¹⁸Wia maakeya unowa nain miatinep i ikiwowa me pepeke naemik. Oko-ke maek, ‘Yo miiwa sesenarem nain urufowa ikiwiye. Sira eliwa, yo me ekapinen.’ ¹⁹Oko-ke maek, ‘Yo bulmakau ten kuisow wia sesenarem nain uuwowa wia akimowa ikiwiye. Sira eliwa, yo me ekapinen.’ ²⁰Ne oko-ke maek, ‘Yo emeria aawep enuma ikem. Naapeya yo ekapowa wia.’

²¹Aria uuwow mua nain kirep ekape wi maemik kakeniw naap ona saria maakek. Naap maakeya kema bagiwirap ikok kiiriw nainiw sesekak, ‘No ewur akena ikiwep, wi owow era maneka-pa ikemik nain ne era gelemutitik-pa ikemik nain, wi mua oram, napum mua, wi mokok opa ne wi meren samora nain naap wia aawep ekape.’ ²²Naeya ikiwep naap wia aawep koorapa wia wuap saria maakek, ‘Oo saria, yo no opora nookap naap onam, ne epa papako oram ikomakek.’ ²³Ne saria-ke maakek, ‘Aa-na nainiw era mane-maneka ne manin era ookami kekanowa wia maakep emeria mua momor wia aawep ekape. Naap oneya koorapa efar taanuk. ²⁴Yo nefa maakiye, wi mua mokomokoka wia farem nain, wi kiiriw ekapep maa me efar enimikuan, weetak akena.’ ” Arekin opora naap wia iromak.

Mua baliwep kema suuwap-puap Yeesus ookinok

(Matiu 10.37-38)

²⁵Aria teeria maneka Yeesus ookam-ikaiwkin kirep wia maakek, ²⁶“Mua yo efar ekapiya nain ona wiawi, onak, emeria ne muuka, wiipa, wiamun mikikira me wiinon-na, yo teeria-pa efar ikowa me pepeke. Ne pun ona kookalowa me piipuinin-na yo teeria-pa me efar ikainon. ²⁷Ne mua ona nomokow moke me akuawep yookinon-na, yo teeria-pa me efar ikainon.

²⁸Maa baliwep kema suuwap onimik. No koorapa iinan akena kuainen naep-na, kiikir pokap koorapa naap nain sesa kema suuwinan, maamuma nefar pepeke erak-i e weetak. ²⁹Oko poka muutiwi iimarowap-puap koorapa me weeser-wuinan. Mua unowa naap urufap, nefa firekami nefa amap-niirikuan. ³⁰Naap nefa maikuan, ‘Mua nain koorapa welawowa saarik poka iimarowak.’

³¹Ne owow saria oko-ke ikiwep saria oko onaiya irakekam naep o kiikir pokap baliwep akena kema suuwinan. O irakow mua tausen ten kuisow (10,000) muutiwi wiar ikua, ne saria oko nain mua tausen ten erup (20,000) wiamiya ekapem-ikaiya. Naapeya o kiikir amisarep-puap, irakowa eliw nomakinon-i e weetak. ³²Pokap kema suuwinan, me pepekeya-na ona iiwua epasia-pa ikaiwkin ona teeria mua papako wia

sesekinon, ikiwep wi wiamiya aakunep irakowa puukuk naep. ³³Naap akena, o mua kuisow maa unowa baliwep kema suuwap mikikira me iwomakep-na, yo teeria-pa me ikainon.”

Ifera masia marew
(*Matiu 5.13, Mak 9.50*)

³⁴“Ifer masia pun naap, maa eliwa-ke. Ifera masia dabelalep masia ikiwinon-na kamenap oniwkin masia kiiriw imenarion? Me pepep. ³⁵Dabela naap nain manina-pa wuowa ne miiwa afila iwowa pun me pepep, ikoka iirarikuan. Ni ifan onaiya ikok-na opora fain baliwep akena miimeka,” naap maek.

Sipsip mesenalek nain arekin opora-ke
(*Matiu 18.12-14*)

15 ¹Aria wi takis aawow mua ne wi pina mua papako pun Yeesus opora wiar miimu naep ekapemik. ²Wi Farisi ne wi sira amis mua onaiya naap urufap o tuunami maemik, “Mua fain anane wi pina mua womar wia opami wiamiya maa enimiya.” ³Naap maiwkin Yeesus-ke arekin opora feenap wiek, ⁴“Mua oko sipsip andet kuisow wiar ikok kuisow wiar mesenalion. Aria sipsip papako epa oko-pa wia wuap kuisow mesenalek nain me ikiwep akupam-miawinon-i? ⁵Akup-ikiwep imeninon-na kemelami akuwisa-pa wuap ekapinon. ⁶Ekapep owowa kererep ona womar ne mua papako wia fareya ekapiwkin wia maakinon, ‘Arika, ni yena efamiya kemeleka! Yo sipsip efar mesenalek nain kiiriw imenam.’ ⁷Naapeya nia maakiyem, owow iinan ensel, wi mua unowa kakeniw ikemik nain wia kemelimik, ne pina mua kuisow kema kirinon-na wi ensel mua nain maneka akena kemelikuan.”

Maamuma mesenalek nain arekin opora-ke

⁸Ne arekin opora oko feenap wia iromak, “Emeria-ko maamuma ten kuisow tewerimep-puak, ne naap ikok kuisow wiar mesenalion-na kamenap oninon? Kema wiisarep arua isimap kooro epa fonami baliwep akena akupinon. Naap onap imenap-na kema teninon. ⁹Imenap ona womar ne emeria papako wia farep wia maakinon, ‘Ni ekapep yo efamiya kemeleka. Yo maamuma efar mesenaleya akupap imenam!’ ¹⁰Ne naap akena, pina mua-ko kema kirinon-na Mua Maneka ensel unowa o kemelikuan.”

Wiawi ona muuka wiam erup nain arekin opora-ke

¹¹Ne nainiw maek, “Mua oko muuka erup. ¹²Iir oko-pa muuk kapa-ke wiawi maakek, ‘Auwa-na, no maa unowa i paapa ikos ikoka kuisow yia sererkoma, ne yo maa unowa ikoka kuisow aawekam naep.’ Naeya wiawi-

ke maa unowa sererkap wiek. ¹³Aria muuk kapa nain ona maa unowa aawep epasia ikiwep owow oko-pa ikua. Nan ikok wame irami ne momor onami maamuma welawak. ¹⁴Maamuma welawap ikaeya owowa nain weniw maneka kererek. Naap ikok wuailek. ¹⁵Wuailep mua oko wiar ikiwep mauwinen naeya eliw naakemi waaya urufowa-pa wuak. ¹⁶Ne senam akena wuailep bin kanima waaya wienakimik nain enimekam naep maek-na me onakemik.

¹⁷Ne naap ikok kema suuwap maek, 'Yena auwa uuwow mua unowa maa enowa senam akena wiar ikua. Ne yo fan ikok samor akena wuailiyem. Lawisiw feek ikainen-na uminen. ¹⁸Naapeya yo kirep auwa wiar ikiwep feenap maakinen, "Oo auwa, yo pina nefa onam nain Mua Maneka sira wiar puukam. ¹⁹Aakisa muuka me efa nae, moram yo me mua eliwa-ke. Naapeya uuwow mua efa wue." ' ²⁰Kema naap wuap ona wiawi wiar ikiwok. Ekapep fuunem-ikaeya wiawi-ke epasia-pa urufap kemalep karuwiw ikiwep opa-wuakek. ²¹Naap oneya muuka-ke maakek, 'Oo auwa, yo pina nefa onam nain Mua Maneka sira wiar puukam. Aakisa yena muuka me efa nae, moram yo me mua eliwa-ke.' ²²Ne wiawi-ke uuwow mua wia fareya ekapiwkin wia maakek, 'Ikip yena mia suuwowa eliw akena nain aawep pekapep suuwomap wapena ring suuwomaka ne meren suuwowa wuomaka. ²³Ne bulmakau muuka mia manekiw urufap ifakimep paep uupiwkin maa enow maneka oniyen. ²⁴⁻²⁵Moram yo muuka fain iiriw umok naem-na eliw ikua. Mesenalek naem-na kiiriw imenarek.'

Aria wi enowa onam-ikaiwkin muuk iperowa manina-pa ikok owowa ekapok. Ekapep kora mamaiyarem-ikok wi ufem-ikaiwkin wia miimak. ²⁶Ne takira oko farep nokarek, 'Wi maa mauwa onam-ikaimik?' ²⁷Naeya maakek, 'Nena niamun kiiriw ekapeya niawi-ke maa enowa onomami bulmakau muuka kuisow maeya ifakimemik. Moram muuka nain maera-pa me arek, o kiiriw ekapok.' ²⁸Aria muuk iperowa naap miimap kema bagiwirap koor kemena me ikiwok. Naap ikaeya wiawi-ke orop kekelka maakek, 'Aria ekapeya kora ikiwu.' ²⁹Naeya maakek, 'Yo mokom unowa anane nena uuwow mua saarik oram maneka uuwam-ikem. Yo emina-ko me kekanem-ikem. Ne no meme muuka kuisow akena-ko me enaken, yena yomar unowiya enemi kemelekamik. Weetak akena. ³⁰Nena muuka nain nena maa unowa iiriw nefar aawep wi emerita-pa weeserowap kiiriw ekapeya no kemalep maa enow maneka onoman.' ³¹Naeya wiawi-ke maakek, 'Oo muuka, i yiam erup anane maneka fan ikaimik. Yo maa unowa fain nena maa unowa-ke. ³²Ne aakisa i unowiya maa enowa onami kemelikua, moram niamun fain iiriw umok naem-na eliw ikua. Mesenalek naem-na kiiriw imenarek.' "

Uuwow woos mua amis onaiya ikua nain arekin opora

16 ¹Yeesus ona teeria arekin opora wia iromami wia maakek, "Maamuma mua-ko mua oko uuwowa woos mua wuak, maa

unowa urufowa. Iir oko opora feenap miimak, 'Nena uuwow woos mua-ke maa unowa oram maneka nefar fufurumem-ikaiya.' ²Naeya mua nain farep maakek, 'No oram yo opora feenap nefar miimam? Yo maa muutitit no maifa-pa siisimem-ikon nain aawep pekape. No woos mua-pa ikowa aakisa nefa welawiyem.' ³Naeya o feenap kema suuwak, 'Yo woos mua-pa ikem nain efa weeser-wueya yo kamenap arinen? Yo miiwa fookowa nain oona wia, ne maa enowa marew ikok mua oko wia nomarowa emina ururinen. ⁴Aa, yo aakisa feenap oninen, ne ikoka saria efa iirareya-na mua papako-ke efa kemalep efa aawiwkin anane wi wiar ikainen.' ⁵Naap maep wi mua ona saria muuna wiar wuamik nain wia farek. Mua ookikir kererek nain nokarek, 'No muuna kamin wuan?' ⁶Ne os-ke maek, 'Wel muuna wuam nain amin mane-maneka andet kuisow.' Naeya woos mua-ke maakek, 'Nena muuna wuan maifa fain aawep ewur akena amina ten ikur muutiw siisime.' ⁷Ne mua oko farep nokarek, 'No muuna kamin wuan?' 'Yo inasin emera muuna wuam nain bek andet kuisow,' naeya maakek, 'Nena muuna wuan maifa fain aawep ten ikur okaiwi-pa arow muutiw siisime.' ⁸Naap oneya ona saria-ke miimap maek, 'Mua faa, maa kema suuwap maa oniya,' naap maek. Naapeya wi miiwa fain mua wiena miiw sira nain ookami kema suuwap maa onimik. Ne wi mua parin onaiya ikemik nain naap me onimik.

⁹Naapeya nia maakiyem, ni maamumaiw mua wia asipami nomar wia aroweka. Ni naap onam-ikok umowen-na nia aawep owow iinan-pa nia wuiwkin anane maneka eliw ikowen. ¹⁰Ne mua maa gelemuta baliwep kakaltinon-na maa maneka pun eliw kakaltinon. Ne mua maa gelemuta samor kakaltiya nain maneka pun naap oninon. ¹¹Ni miiwa fain maamuma samora nain baliwep me kakaltowen-na, ikoka kakaltow maa eliw akena nain Mua Maneka-ke niinon-i? Weetak. ¹²Ne ni mua oko maa baliwep me wiar kakaltowen-na, ikoka niena maa kakeniw nain aawowen-i? ¹³Uuwow mua kuisow saria erup wiar uuwowa nain me pepep. O-ko saria oko kookalep oko mikikira iwinon. Neemi saria oko balisow uuwowa onami saria oko mokoka kapi urufinon. Ne sira naapiw, ni maamuma kookalowa-pa uuwami Mua Maneka uuwomowa nain me pepep."

Sira kekanowa ne Mua Maneka pika kemena wiar ekowa opora-ke

¹⁴Wi Farisi-na wi maamuma kookalowa-ke. Naapeya opor unowa Yeesus maek nain wiar miimap firekami amap-niiremik. ¹⁵Naeya wia maakek, "Ni mua unowa mokoka-pa niena sira eliwa saarik oniman nain Mua Maneka kema iiriw nia amisarek. Wi mua-ke maa oko maneka-ke naimik, nain Mua Maneka mokoka-pa maa nain samor maneka-ke. ¹⁶Iiriw Moses sira wuomakek nain ne wi profet opor unowa wia maakem-ikemik nain ekapep Yon epa-pa. Ne Yon epa-pa ekapep aakisa Mua Maneka pika kemena-pa wiar

ikowa opora nain ariman wuiwkin wi mua unowa kekanep pika kemena wiar ekamik. ¹⁷Aapereka miiw onaiya ikoka eliw mesenalinon, nain Moses sira wuomakek nain opor ara gelemuta-ko me mesenalinon.”

Yeesus muewowa puukowa sira nain maek

(Matiu 5.31-32 ne 19.9, Mak 10.11-12)

¹⁸“Mua-ko ona emeria iirarep oko aawinon-na soma orainon. Mua ona emeria iirareya mua oko-ke wiar aawinon-na mua oko nain pun soma orainon.”

Maamuma mua Lasarus ikos opora

¹⁹Ne arekin opora oko feenap wia maakek, “Iriw maamuma mua oko-ko, mua nain anane mia suuwowa ele-eliwa suuwam-ikua, ne maa enowa ele-eliwa enem-ikua. ²⁰Ne ona koor omopora mamaiya-pa mua ikemikiya nan wuap-puiwkin ikua, unuma Lasarus. ²¹Mua nain maa enowa sowa oraiya nain wiar aawep enimekam naep nan ikua. Ne siowa pun anane ekapep ikemika oposia wiar alimakem-ikemik. ²²Naap ikok o umok. Umeya wi ensel-ke aawep iinan pikiwep Abraham kemena-pa wiar wuamik. Ne maamuma mua nain pun umok. Umeya soopamik. ²³Mua nain ikiwep mukun yoowa-pa ikok mia tiitinowa manek akena aawem-ikua. Ne iinan mokakek-na Abraham Lasarus ikos epasia akena-pa ikaiwkin wia urufak. ²⁴Wi wia urufap Abraham farek, ‘Oo nembesir, yo efa kemalep Lasarus sesekeya ekapep wapen tetelka eka-pa suuwap yo omaiwa-pa wuomeya lawisiw-ko dabelalinok. Yo mukun yoowa-ke efa aaweya samor akena awem-ikaiyem.’ ²⁵Naeya Abraham-ke maakek, ‘Nembesir sa, no kema suuwe, iiriw no miiwa-pa ikon nain maa eliwa unow akena aawem-ikon ne Lasarus wiisak, weetak akena. Nain aakisa o owow eliwa-pa ikaiya, no samor aawem-ikain. ²⁶Ne maa oko pun, Mua Maneka-ke feenap onak, gone-pa kokor maneka fookak. Naapeya mua fan ikemik nain okaiwi ekowa me pepep. Ne nis pun naap feek epowa me pepep.’ ²⁷⁻²⁸Ne mua nain-ke nainiw maakek, ‘Nembesir-na, naap nain Lasarus sesekeya owowa yiar ikiwep yena aamun wiam ikur nain opor kekanowa wia maakinok. Oko wis pun yo yookikuan.’

²⁹Naeya Abraham-ke maakek, ‘Moses ne wi profet opora wi wiar ikua, nain miimuk.’ ³⁰Ne os-ke maek, ‘Weetak, wi opora me miimikuan. Mua iiriw umemik nain-ke iikirap wi wiar ikiwikuan-na, kema eliw kirikuan.’ ³¹Ne Abraham-ke maakek, ‘Moses ne wi profet opora me wiar miimikuan-na, mua umep ikok iikiriya nain pun opora makena-ke me wiar naikuan.’”

Pina onowa sira

(Matiu 18.6-7 ne 18.21-22, Mak 9.42)

17 ¹Ne aria Yeesus ona teeria wia maakek, “Makena, mua unowa akimowa-pa wakikuan, ne mua-ke mua oko kema enimeya

wakinon-na, mua nain wiisak. ²Mua, takira-ko pina onowa ofakoweya oro-booninon-na, mua nain pina maneka aawinon. O nomon maneka imakuna-pa wiar kaikap ifera-pa wafuriwkin umekak-na eliw. Naapeya ni maa urufap. ³Nena teeria epaskun-ke pina-ko nefa oninok-na ariman maake. Ne kema kireya-na, pina wiar iirarep kema eliwa iwe. ⁴Ne pun fofa kuisow pina onowa ikur okaiwi-pa erup arep kema kirep anane nefar ekapep maem-ikainok-na, ‘Yo sira samora nefa onam nain kema kirem,’ aria kema eliwa naap iwem-ike.”

Opor makena opow sira

⁵Ne aria Yeesus teeria-ke maakemik, “Maneka, nena i yia asipeya i kekanep no opora baliwep akena nefar opiyen.” ⁶Naeya wia maakek, “Ni yo opor makena efar opowa kema-pa lawiliw muuta niar ikainon-na ni nomokowa oko fain eliw maakowen, ‘Fiira onaiya name pusunowap orop ifera-pa iimare.’ Naap maakowen-na eliw nia miiminon.”

Mua Maneka uuwow mua-pa ikowa sira

⁷“Ne nena uuwow mua miiwa arufowa-i e sipsip nepiowa sesekeya ikiwep uuwowa welawap urera owowa ekapeya no feenap maakinan-i, ‘No ewur akena ekapep maa enime,’ naap maakinan-i? ⁸Weetak, feenap maakinan, ‘Yo maa-ko uupome. Ne maa pekapeya yo kiikir enemkun no ikoka murarep enime.’ ⁹Weesereya uuwow mua nain sira eliwa naakinon-i? Weetak, moram ona uuwowa-ke. ¹⁰Ne nis pun naap, maa unowa Mua Maneka nia maakek naap onomap-na maeka, ‘I uuwow mua oram-ke. I yiena uuwowa onamik.’” Naap wia maakek.

Yeesus wi mua gigir mane-maneka ikemik nain wia saliwak

¹¹Yeesus Yerusalem ikiwemi Samaria ne Galili gone-pariw ikiwok. ¹²⁻¹³Ikiwemi owow oko fuunem-ikok wi mua ten kuisow wia urufak, era-pa ekapem-ikaiwkin. Wi mua nain mia gigir onaiya ikemik. Lawisiw epasia-pa iimarep ikok kerewa faremi maemik, “Yeesus, yiena Maneka, i yia kemale!” ¹⁴Naap wia urufap wia maakek, “Ni wi pris wiar ikiwiwkin mia niar pupep urufuk.” Naap wia maakeya wi kirep ikim-ikaiwkin mia gigir nain wiar mesenalep mia eliwa wiar imenarek. ¹⁵Aria oko-ke ona mia naap wame pupep urufap kirep ekapemi kerewa faremi Mua Maneka unuma fakerak. ¹⁶Ekapep Yeesus wameiya-pa keema muuna mikap sira eliwa naakek. Mua nain-na wi Samaria mua-ke. ¹⁷Yeesus-ke naap urufap maek, “Nee, mua papako me sariaremik-i? Wi kaaneke ikemik? ¹⁸Wi-ko me ekapep Mua Maneka sira eliwa naakemik. Mua fain owow oko mua-ke, ne o waisow muuta naap-i?” ¹⁹Naap maemi mua nain maakek, “No iikirap ikiwe. Opora efar opap nan sariaren.”

**Mua Maneka mua pika kemena-pa wia wuowa epa
ikoka kamenap imenarion
(Matiu 24.23-28 ne 24.37-41)**

²⁰Aria wi Farisi-ke Yeesus nokaremik, “Mua Maneka miiw mua pika kemena-pa yia wuowa epa nain iikamin imenarion?” Naeya wia maakek, “Epa nain ikoka ileniya imenareya niena mokoka-pa me urufowen, weetak. ²¹Naapeya ikoka feenap me maikuan, ‘Urufeka, faneka,’ e ‘Naneka.’ naap me maikuan. Moram Mua Maneka miiw mua pika kemena-pa nia wuowa epa nain iiriw niar imenarek.”

²²Naemi ona teeria wia maakek, “Ikoka epa-ko imenareya feenap maowen, ‘Mua Muuka kekanowa onaiya ikua nain fofa kuisow imenareya-ko urufekamik-na eliw.’ Naap maowen-na wia, me urufowen. ²³Ne ikoka nia maakikuan, ‘Eenan ikua,’ e ‘Urufeka, faneka.’ Naap maiwkin-na me wiokap ikiweka. ²⁴Moram Mua Muuka miiwa oraiya nain ona ilen onaiya ikua. Feenap saarik, aapereka-ke wilinemi epa onowa nain iiwawun iiwkinon. Kame okaiwi ikip kame okaiwi iiwawun parina-keriw arion. ²⁵Nain wiimar. Mokomokoka o siriowa maneka aawinon, ne wi aakisa fain mua pun mikikira iwikuan.

²⁶Iiriw Noa ikowa-pa sira onam-ikemik nain, ikoka Mua Muuka imenarow epa-pa sira naap akena onam-ikaikuan. ²⁷Iir nain wi maa enowa onap, wiam miewowami naap oni-ikim-ikemik. Wi naap onam-ikaiwkin Noa aasa maneka ireya eka luuma maneka-ke ekapemi iiwawun wia ifakimok.

²⁸Lot ikowa epa pun, aa sira naap. Wi maa enemi, maamuma aawowa uuwowa onam-ikemik, manina ne kooru uuwam-ikemik. ²⁹Wi naap onam-ikaiwkin Lot Sodom owowa piipupap ikiweya nomona mukun onaiya aapereka-pa ipia saarik oromi iiwawun wia kuumok. ³⁰Ne wiimar Mua Muuka nainiw ekapow fofa-pa maa sira naap nain pun imenarion.

³¹Iir nain wi mua koor iinan-pa ikok-na nekeriw bauraruk, koor kemena ikiwep maa unowa me aawuk. Ne manina-pa ikok-na owowa me ekapuk. ³²Iiriw Lot emeria baurarem-ikok Sodom owowa urufekam naep kirek nain nomona arek, ni nain kema suuweka. ³³Mua miiwa-pa feeke ona mia kookalowa weeserowinon-na ikoka iiwawun mesenalion. Ne mua miiwa-pa feeke yo muuta nain pokow eliwa me aawinon-na ikoka owow iinan-pa Mua Maneka wameiya-pa eliwa ikainon. ³⁴Yo makena maiyem, iir nain uura mua erup samapora kuisow-pa inep ikaiwkin-na Mua Maneka-ke oko aaweya oko neek ikainon. ³⁵Ne emeria erup wit makena ititam-ikaiwkin-na oko aaweya oko neek ikainon. [³⁶Mua erup manina-pa ikaiwkin oko aawinon ne oko wia.]” Opora naap wia maakek. ³⁷Ne wi naap miimap nokaremik, “Maneka, nain ikoka kaaneke imenarion?” Naeya opora anian wia kaisomami maek, “Kiisua maa-ko

umep ikaeya urufap pamua onaiya takunep ikaikuan, naap akena ariman urufikuan.”

Anane Mua Maneka farep nokarowa sira

18 ¹Aria wi anane Mua Maneka farep nokarowa me piipuauk naep wia maakemi arekin opora oko wia iromak. ²Feenap maek, “Owow oko ona anim onoma onaiya ikua. Mua nain emin sekaria, Iinan Mua Maneka me keker opiya, ne wi mua oko ekima me wia opiya. ³Emer apura-ko owowa nan ikua. O yaawerow marew mua nain maakem-ikua, ‘Mua oko-ke efa iiraremi maa unowa efar aawekam naep oniya. Yo mua nain opora-pa wuowa efa asipe naep ekapem.’ ⁴Naap maakeya apura nain asipowa miatinep naap ikok ikok nainiw woosa feenap wuak, ‘Makena, yo Mua Maneka me keker opiyem ne wi mua pun ekima me wia opiyem. ⁵Nain apura fain-ke anane yo mia efa erowawiya. Eliw, yo o-ko asipinen. Oko anane maneka naap ekapem-ikainon,’ naap maek.” ⁶Naemi opor makena fookak, “Ni mua nain opora wiar furewap kema suuweka. O mua samora nain emer apura nain asipak. ⁷Ne Mua Maneka ona teeria me wia asipinon-i? Ona wia pepekimem ona teeria-pa wia wuak, ne wi anane amirika ne uura o kema suuwap nokarem-ikaimik. Naap oniwkin ewur me wia asipinon-i? ⁸Yo makena maiyem, ewur akena wia asipinon, me waliminon. Nain ikoka Mua Muuka ona ekapow fofa-pa wi emeria mua o opora wiar opimik nain eliw wia imeninon-i e weetak!”

Mua erup Mua Maneka faremik nain arekin opora-ke

⁹⁻¹⁰Aria mua papako unuma wiam pirami mua oko wia firekamik nain Yeesus-ke arekin opora feenap wia iromak, “Aria mua erup Mua Maneka farowa naep tempel kora ikiwemik. Mua oko wi Farisi-ke ne oko takis aawow mua-ke. ¹¹Farisi nain ona waisow iimarep ikok Mua Maneka feenap maakek, ‘Oo Mua Maneka, yo mua eliwa-ke, me wi mua papako naap. Naapeya yo sira eliwa nefa naiyem. Wi anane ikumarimik, sira samora onimik, ne miewowa puukimik. Ne yo wia. Yo me takis aawow mua nain saarik. ¹²Yo anane sande kuisow fofa erup maa enowa emi wuiyem. Maa unowa aawiyem nain fiirimep mokoka ten kuisow nain mokoka kuisow no niowa naep tempel kora pekapiyem,’ naap maek. ¹³Ne takis aawow mua nain pun epasia-pa iimarek. Iinan me mokakek, weetak, maara mikap ikua. Ne iimarep ikok kema samorarep kemanpira arufami maek, ‘Oo Mua Maneka, yo pina mua-ke. Yo efa kemale!’ Naap maek.”

¹⁴Neemi maek, “Yo makena maiyem, takis aawow mua nain Mua Maneka-ke o mua kaken eliwa nainon, ne mua oko nain wia. Mua unuma wame purupiya nain ikoka wiar porainon. Ne unuma wame poraiya nain ikoka wiar purupinon.”

Yeesus wi muuka gelemutitik kekanowa wiek
(*Matiu 19.13-15, Mak 10.13-16*)

¹⁵Aria muuka gelemutitik Yeesus wiar amapekapemik, wapena ikiwosa-pa wia wueya kekanowa aawuk naep. Naeya Yeesus teeria-ke naap urufap onak wiawi wia kakankami iiraremik. ¹⁶Ne Yeesus-ke muuk unowa wia fareya wameiya wiar ekiwkin maek, “Ni muuka me wia iirareka, efar ekapuk. Moram Mua Maneka pika kemena nain wi takir muutitik feenap nain-ke kemena wiar ekikuan. ¹⁷Yo makena nia maakiyem, o mua Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa opora nain muuka gelemuta saarik me aawinon-na, Mua Maneka pika kemena me wiar ekinon, weetak akena.”

Mua maa unowa wiar ikua nain opora-ke
(*Matiu 19.16-30, Mak 10.17-31*)

¹⁸Aria wi Yuuda woos mua oko-ke Yeesus feenap nokarek, “Somek mua eliwa, yo sira kamenap onap anane Mua Maneka wameiya ikok eliwa ikainen?” ¹⁹Naeya maakek, “No moram eliwa efa naen? Mua eliwa-ko me ikaimik. Mua Maneka waisow eliwa-ke. ²⁰Iiriw Moses sira wuomakek nain no amisaren: ‘No soma me ore, mua me wia ifakime, me ikumare, wadol opora me wia ife, nena neene niawi opora wia miime.’” ²¹Naeya mua nain-ke maek, “Iiriw yo takira ikok sira nain iiwawun ookam-ikok arimep aakisa mua arem.” ²²Opora naap wiar miimap maakek, “Makena, nain no maa kuisow akena onowa-ke nefar ikua. Nena maa unowa sesekap maamuma aawep sererkap wi mua oorpowa nain wiomake. No naap oninan-na owowa iinan-pa maa eliwa akena nain nefar ikainon. Aria ekapep yo yooke.” ²³Naap maeya miimap kema senam akena pinarek. Moram o maamuma unow akena wiar ikua.

²⁴Yeesus-ke naap urufap maek, “Wi maamuma mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain yoowa akena. Maa unowa wiar ikua nain-ke wia opap ikua. ²⁵Feenap, maa eneka kamel wuara gelemuta-pa ikiwowa nain yoowa. Ne wi maamuma mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa yoowa akena.” ²⁶Mua unowa nain miimap maemik, “Naap nain, Mua Maneka mua kuisow-ko me wia aawinon-i?” ²⁷Naiwkin maek, “Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain mua wieniw me pepep, nain Mua Maneka ona eliw wia aawinon. Moram o maa onowa maek nain pepep eliw oninon.”

²⁸Naeya Pita-ke maakek, “Aa, i yiena maa unowa piipuap no nookam-miawimik.” ²⁹⁻³⁰Naap maeya maakek, “Ae makena, nain yo nia maakiyem. Wi mua Mua Maneka pika kemena-pa wiar ekow muuta nain wiena koora piipuami wiena emeria, weepe, wiamun, wiawi, onak e muuka wia piipuimik, wi nain ikoka Mua Maneka-ke aakisa epa feeke

wia ane-maisomami baliwep wia saliwonon. Ne naap ikok umep Mua Maneka wameiya ikok eliwa ikaikuan.”

Yeesus ikoka umep iikirowa nain nainiw maek
(*Matiu 20.17-19, Mak 10.32-34*)

³¹ Aria Yeesus ona teeria ten kuisow erup nain muutiw wia aawep epa wenup ekap wia maakek, “Aria miimeka, i Yerusalem ikiwimik. Ikoka neeke Mua Muuka opor unowa iiriw wi profet-ke siisimep-puamik nain makena arinon. ³² Wi o opap owow oko mua wapena-pa wuiwkin firekami samo-samorami opeka warikuan. ³³ Samor-ko arufap ikoka ifakimiwkin uminon. Umep fofa arow-pa iikirinon.” ³⁴ Naap wia maakek nain wi kema me pukemik. Opora nain onoma kokot ikaeya wi kema me aawemik.

Yeesus mua mokok opa saliwak
(*Matiu 20.29-34, Mak 10.46-52*)

³⁵ Aria Yeesus ame ikiwemi Yeriko owowa mamaiyaremik. Mua mokok opa-ko era pona-pa pokap ikok maamuma wia nomarem-ikua. ³⁶ Wi yakeyak maneka ekapemi nomakem-ikaiwkin wia miimap wia nokarek, “Nee, ni mauwa onowa ikiwiman?” ³⁷ Naeya maakemik, “Wia, Nasaret mua Yeesus naimik nain-ke ikim-ikaiya.” ³⁸ O naap miimap farek, “Oo Yeesus, Dewit nembesir, yo efa kemale aa!” ³⁹ Naap fareya wi miimem-ikemik nain-ke kakankamik, “No poporare!” Kakankamik-na wia, kerew akena farem-ikua, “Dewit nembesir, yo efa kemale aa!” ⁴⁰ Ne Yeesus ikim-ikok naap miimap iimarep wia maakek, “Opap pekapeka.” Pekapiwkin nokarek, ⁴¹ “Yo kamenap nefa asipinen?” Ne maek, “Oo Maneka, mokoka efar saliweya maa urufinen naep.” ⁴² Naeya maakek, “Yo kekanowa efar naeya mokoka nefar sariarek. No aakisa maa eliw urufinan.” ⁴³ Naap maakem-ikaeya mokoka wiar sariarek. Ne maa urufap iikirap Yeesus ookami Mua Maneka sira eliwa naakemi unuma fakeram-ikua. Wi emeria mua naap urufap wis pun Mua Maneka unuma purupemik.

Sakius Yeesus opora wiar opak

19 ¹⁻² Aria Yeesus Yeriko kererep owow goneiw ikiwem-ikua. Mua-ko nan ikua, unuma Sakius, mua nain wi takis aawow woos mua-ke. O maamuma unow akena wiar ikua. ³ Yeesus mua kamenap nain-ke naep baliwep urufekam naep onam-ikua-na me pepeke. Moram o mua iiwa-ke, ne pun yakeyak maneka Yeesus warikap ikemik. ⁴ O urufekam naep miimep karuwiw ikiwep, nomokowa sama irak, Yeesus ikoka era feek ekapinon naek. ⁵ Yeesus ikiwemi Sakius ikua nan kererep nomokowa iinan-pa ikaeya urufap maakek, “Oo Sakius, no orop-pue. Yo ikoka no koorapa nefar ikainen.” ⁶ Naeya kemelami ewursow orop Yeesus aawep

ona koorā pikiwok. ⁷Ne wi unowa nain naap urufap muninemi maemik, “Moram ikiwep pina mua koorā-pa wiar ikua?” ⁸Ne koorā-pa ikok Sakius-ke Yeesus maakek, “Maneka, yo feenap oninen. Yena maa unowa fookap okaiwi akena wi mua oorpowa, oram ikemik nain wiinen. Ne mua oko maamuma wia peeskimep wiar aawem nain, ikoka wia kiripomami osena erepam kiiriw iinan-pa wuominen.” ⁹Naeya maek, “Ni koorā fain teeria aakisa Mua Maneka-ke nia aawok. Moram mua fain pun Abraham nembesir-ke. ¹⁰Mua Muuka-na wi mua mesenalemik nain kiiriw wia imenap wia aawekam naep ekapok.”

Uuwow mua maamuma aawemik nain arekin opora-ke
(*Matiu 25.14-30*)

¹¹Wi Yeesus opora nain wiar miimap ikaiwkin arekin opor oko wia iromak. Moram o ikiwemi Yerusalem mamaiyarem-ikaeya wi kema naap maemik, Mua Maneka miw mua pika kemena-pa wia wuowa epa ikoka kuisow ariman arinon naemik. ¹²Ne arekin opora fain wia iromak, “Mua unumiya oko-ko owow epasia ikiwemkun owow saria maneka efa pepekimiwkin nainiw ekapinen, kema naap wuak. ¹³Naapeya ona uuwow mua ten kuisow wia farep, gol maamuma kuisow kuisow^s wiemi wia maakek, ‘Maamuma fainiw uuwowa onam-ikaiwkin yo nainiw kirep ekapinen.’

¹⁴Aria o ikiwep ikaeya ona owow mua-ke o me kookalep mua papako wia sesekamik, ‘Ni ikiwep opora feenap wia maakeka, “I mua nain saria maneka yiar ikowa me kookalimik.”’

¹⁵Naap ikok mua nain owow saria maneka wuiwkin nainiw kirep ona owowa ekapok. Owowa kererep maek, ‘Yena uuwow mua iiriw maamuma wiem nain wia fareka. Yo amisarekam naep, ewar maamuma kamin kamin imenamik.’ ¹⁶Wia fariwkin mua mokomokoka ekapok nain-ke maek, ‘Oo saria, yo maamuma yien nain-pa uuwami ewar maamuma ten kuisow imenam.’ ¹⁷Ne saria-ke maakek, ‘Se-ek eliw oram, no uuwow mua eliwa-ke! Maa gelemuta akena nain aawep uuwowa baliwep faen. Naapeya aakisa yo woos mua nefa wuamkun owowa ten kuisow wia urufam-ike.’ ¹⁸Ne oko-ke ekapemi maakek, ‘Oo saria, yo maamuma yien nain ewar maamuma ikur imenam.’ ¹⁹Ne saria-ke maakek, ‘No ikoka owowa ikur wia urufam-ike.’

²⁰Ne aria oko-ke ekapemi maek, ‘Saria, nena maamuma nain faneka. Konim tiira-pa kaikap wuap-puam. ²¹Moram no mua riirinowiya nefa keker opam. Mua oko maa nos-ke wiar aawin ne maa enowa wiena isakiwkin wiar ifemakep aawin.’

²²Naeya saria-ke maakek, ‘No uuwow mua eliw marew! Nena wadol opora-pa ikoka samor aawinan. Nos-ke naap efa maen, yo mua samora-ke,

^s 19.13 Maamuma nain feenap, siwa arow uuwow sesa saarik.

mua oko maa unowa yos-ke wiar aawiyem ne pun maa enowa isakep-puiwkin yos-ke wiar ifemakiyem. Naap-i? ²³Naap nain moram maamuma nain maamuma koorapa me wuomen? Naeya ekapemi ewar maamuma onaiya aawekam.’ ²⁴Maemi mua nan iimarep ikemik nain wia maakek, ‘Maamuma nain wiar aawep mua eena maamuma ten kuisow imenak nain iweka.’ ²⁵Ne wis-ke maakemik, ‘Saria, mua nain maamuma maneka iiriw aawok.’ ²⁶Naap maiwkin saria-ke wia maakek, ‘Yo nia maakiyem, wi mua maa unowa wiar ikua nain aawep uuwimik nain ikoka nainiw unow akena wiinen. Ne mua maa unowa marewa nain uuwow marew wuap-puimik nain iiwawun wiar iirarinen. ²⁷Ne yena iiwua unowa yo owow saria-pa ikowa efa miatinemik nain wia aawep yena mokoka-pa feeke wia ifakimurumeka,’ naap maek.” Arekin opora naap wia iromak.

Yeesus owow saria maneka sira ookami Yerusalem ikiwok
(*Matiu 21.1-11, Mak 11.1-11, Yon 12.12-19*)

²⁸Aria Yeesus opora nain wia maakep-puap ikiweya yakeyak maneka murarep ookami Yerusalem era ookamik. ²⁹Ikiwemi Oliw ema erekina-pa aremik. Owowa erup, Betfage ne Betani mamaiyarem-ikok ona teeria mua erup wia sesekak. ³⁰Ne wia maakek, “Ni owowa eefin ikiwep donki iimarow eremina-ko kaikap-puimik nain urufowen. Mua me irowa ikemik. Urufap-na ifara wasirkep pekapeka. ³¹Mua oko-ko nia nokarinok-na, ‘Ni moram donki nain wasirkiman?’ Naeya maakeka, ‘I saria mauwowa wiar ikaeya aawimik.’ ” ³²Naeya wi ikiwep fuunep wia maakek naap onamik. ³³Donki ifara wasirkam-ikaiwkin donki wiawike wia urufap wia nokaremik, “Ei, ni moram donki wasirkiman?” ³⁴Ne maakemik, “I saria-ke mauwowa wiar ikaeya yia sesekak.”

³⁵Aria donki nain aawep pekapemik. Pekapep iwemi wiena mia suuwowa papako iinan-pa ikowiwkin Yeesus iinan-pa pokap ikiwok. ³⁶Wi emeria mua wiena mia suuwowa era-pa ikow-ikiwiwkin o iinan-pa ikiwok. ³⁷Wi Oliw ema orom-ikok Yeesus maa miililina iiriw onomakek nain wiar kema suuwap Mua Maneka sira eliwa naakemi unuma fakerami mukuruniya ikiwem-ikemik,

³⁸“Yiena Maneka Mua Maneka unuma-pa ekapiya fain os-ke kema eliwa iwinok! Owow iinan epa eliwa akena! O unum maneka, Mua Maneka Iinan Akena!”

³⁹Wi Farisi papako yakeyak maneka nain wiamiya ikok Yeesus maakemik, “Somek mua, nena teeria wia kakankeya poporaruk.” ⁴⁰Ne Yeesus-ke wia maakek, “Yo nia maakiyem, wi poporarikuan-na, nomon unowa fain-ke wieniw kiriremi Mua Maneka unuma fakerikuan.”

Yeesus Yerusalem kema suuwap omok

⁴¹Aria Yeesus ikiwemi Yerusalem mamaiyarem-ikok owowa urufap omow eka sawikami maek, ⁴²“Ni kema eliwa aawowa era amisarekaman-

na eliw-yon. Nain aakisa wia. Maa unowa kokot ikaiya nain ni urufowa me pepeke. ⁴³Ikoka maa-ko feenap niar imenarimon, owow oko mua-ke iiwua nia purupomami pika nia warikap niamiya irakikuan. Ni baurarowa me pepeke. ⁴⁴Ikoka nia ifakimemi owow onaiya iiwawun niar samorikuan. Maa kuisow-ko me ikainon. Moram Mua Maneka nia asipowa ekapok nain ni me ilenap amisareman.”

Yeesus tempel koor a ikiwok

(Matiu 21.12-17, Mak 11.15-19, Yon 2.13-22)

⁴⁵⁻⁴⁶Aria Yeesus tempel pika kemena ikiwep wi mua epa nan maa sesekam-ikemik nain wia iiraremi wia maakek, “Mua Maneka opora siisimep-puamik nain maek, ‘Yo yena koor-na yo efa kema suuwap efa farowa epa-ke.’ Nain nis-ke ikum mua koor arowaman.” ⁴⁷Yeesus anane tempel koor kemena-pa ikok opora wia maakem-ikua. Naap onam-ikaeya wi pris woos mua, wi sira amis mua ne wi owow woos mua unowiya ifakimu naep aakunemik-na wia. ⁴⁸Wi era-ko me imenamik, moram emerua mua unowa Yeesus opora wiar miimowa kookalep naap ookam-miemik.

Yeesus uuwowa onoma wiar nokaremik

(Matiu 21.23-27, Mak 11.27-33)

20 ¹⁻²Aria iir oko Yeesus tempel koor kemena-pa ikok mua unowa Mua Maneka opora suule wia onam-ikua. Naap onam-ikaeya wi pris woos mua, wi sira amis mua ne wi owow woos mua, unowiya o wiar ekapep nokaremik, “Ei, no maa unowa onin fain naareke nefa sesekeya naap onin? Ne naareke kekanowa niemi uuwowa fain niek?” ³Naeya wia maakek, “Yos pun opora-ko nia nokarinen. ⁴Feenap, iiriw Yon Baptais eka-pa wia yasuwam-ikua nain Mua Maneka-ke uuwowa iwok-i e wi mua-ke maakemik? Yo efa maakeka.” ⁵Naap wia nokareya wi-wieniwi maemik, “I feenap maiyen-na, ‘Mua Maneka-ke uuwowa nain iwok,’ naap maiyen-na mainon, ‘Naap nain ni moram opora me wiar opaman?’ ⁶Ne i feenap maiyen-na, ‘Mua-ke uuwowa nain iwemik,’ naap maiyen-na, ikoka mua unowa fain-ke nomon ika yarikuan. Moram wi Yon Mua Maneka profet-ke naimik.” ⁷Naemi opora feenap maakemik, “I Yon Baptais uuwowa onoma nain me wiar amisaremik.” ⁸Ne wia maakek, “Naapeya-na yos pun me nia maakinen, mua naareke mauwowa fain yiek.”

Wain piita urufow mua arekin opora-ke

(Matiu 21.33-46, Mak 12.1-12)

⁹Ne aria Yeesus wi unowa nain arekin opora fain wia iromak, “Mua oko wain piita onap mua oko wapena-pa wia wuap-puomami owow oko epasia ikiwep nan ikua. ¹⁰Nan ikok wain makena aawow saana-pa

ona uuwow mua oko sesekak, wain makena-ko wiiwkin pekapominok naep. O iwap fuuneya wi teeria nain-ke opap aruf-iraparemi oram sesekiwkin kirep ikiwok. ¹¹Ne mua oko sesekak. Ne os pun arufami emina ururowami oram sesekiwkin ikiwok. ¹²Ne nainiw oko sesekak, nain-ke arow arek. Os pun sira naapiw onamik, samor akena arufami iiraremik. ¹³Wi naap wia oniwkin manin wiawi nain kema unu-unowa wuap maek, ‘Nee, yo kamenap oninen? Yena muuka kuisow fain senam akena kookaliyem, nain sesekamkun ikiweya ekima opap opora wiar miimikuan-yon.’ ¹⁴Naap maep ona muuka sesekeya ikiwok. Ikiwep fuuneya urufap maemik, ‘Nee, ona muuka nanek. Ikoka os-ke wiawi epa wiar aawinon. Arika, ifakimikua. Ne miiwa ne maa onoma is-ke wiar aawiyen!’ ¹⁵Naap maep opap pika okaiwi-pa wafurap ifakimiwkin umok. Aria manin onom mua nain ikoka kamenap-ko wia oninon? ¹⁶O ikiwep wia ifakimurumep, manina nain mua papako wapena-pa wiar wuinon.” Naap maeya wi unowa nain miimap maemik, “Nee, maa naap nain me imenarinok noma.”

¹⁷Naeya wia mokakemi maek, “Yo opora maem nain makena. Naapeya Mua Maneka opora siisimep-puamik fain kamenap-ke? Feenap maek, ‘Poka iiriw wi koora kuow mua-ke samora-ke naep iiraremik. Aakisa poka nain-keriw umua poka arep ikua.’ *(Someka 118.22-23)* ¹⁸Wi mua poka neeke wakikuan-na oona iiwawun ku-kuep sowa sowa arikuan. Ne poka nain wi mua mia-pa wiar oromi wia ifemakinon-na iiwawun ititalep mefa kuikuan,” naap maek. ¹⁹Wi pris woos mua ne wi sira amis mua opora nain miimap i yia maek naemik. Naapeya iir nain akena wi Yeesus opu naemik-na wi emeria mua wia keker opamik.

Siisar takis iwowa sira nain Yeesus nokaremik
(Matu 22.15-22, Mak 12.13-17)

²⁰Aria Yeesus opora-pa wuau naep baliwep akena wuam-ikemik. Naap ikok mua papako kokot wia sesekamik, wi mua eliwa saarik arep ikiwep o akimami nokaruk naep. Ne ikoka opora samoreya-na opap anim onoma wapena-pa wuikuan. ²¹Wi teeria nain-ke ikiwep Yeesus nokaremik, “Oo somek mua, i nefa amisaremik, no opora aakunin nain ne suule wia onin nain makena. Ne nos pun i mua yia mekawap me aakunin, weetak. No anane Mua Maneka opor maken akena nain wia maakin. ²²Aria no aakisa kamenap main? Rom saria maneka Siisar takis wuowa yia maakek nain, wuiyen-na Moses sira wuomakek nain puukiyen-i e weetak?” ²³Ne wi wadol sira iiriw wiar amisarek. Naapeya wia maakek, ²⁴“Maamuma kuisow pekapep efa ofakoweka.” Pekapiwkin wia nokarek, “Maamuma fain mua naarew kukusa ne unuma-ke wiar ikua?” Ne maakemik, “Siisar kukusa-ke.” ²⁵Ne maek, “Naapeya-na Siisar maamuma nain ona iweka, ne maa mauwa Mua Maneka wiarik, nain ona kakeniw iweka.”

²⁶Wi emeria mua unowa mokoka-pa naap wia maakeya soranep rurukerap oram maneka iimarep ikemik. O opora-ko nainiw me maakemik.

Mua umep ikok iikirowa nain Yeesus nokaremik
(*Matiu 22.23-33, Mak 12.18-27*)

²⁷⁻²⁸Aria wi Sadusi teeria-ke maimik, mua umimik nain ikoka kiiriw me iikirikuan. Naapeya wi ekapep Yeesus nokaremik, “Somek mua, sira iiriw Moses wuak nain feenap yia siisimep-puomak, ‘Mua oko emeria aawep muuka marew ikok umeya-na, ona wiamun-ke apura nain wiar aawep muuka wiipa weepe imenominok.’ ²⁹Aria kaka kuisow nain, mua ikur okaiwi-pa erup ikemik. Ne iperowa-ke kiikirow emeria aawok, ne muuka wiipa me imenowa ikok umok. ³⁰Umeya o ookap onarek nain-ke apura wiar aawok. Os pun naap muuka marew ikok umok. ³¹Ne kiiriw oko pun apura nain aawok nain pun naap ikok umok. Ne teeria nainiw akena emeria kuisow nain aawep umomakemik, muuka-ko me imenamik. ³²Naap ikok apura nain pun umok. ³³Ne teeria kuisow nainiw emeria kuisow. Naeya wiimar iikirow epa-pa mua naarew emeria wiar ikainon?” ³⁴Naeya wia maakek, “Aakisa miiwa fain miewimik. ³⁵Ikoka wi emeria mua ona Mua Maneka-ke kaken eliwa wia naep wia iikirowiya nain kiiriw me miewikuan. ³⁶Wi ensel saarik ikaikuan ne nainiw me umikuan. Mua Maneka ona wia iikiroweya ona muuka wiipa wiar ikaikuan. ³⁷Ne mua umep iikirowa opora nain iiriw Moses pun ariman maep-puak. Moram nomokow gelemuta wilinem-ikua nain urufap Mua Maneka maemi maek, ‘Mua Maneka eena Abraham, Aisak ne Yekop wia urufam-ikaiya,’ naap maek. ³⁸Wiam arow iiriw umemik, nain Mua Maneka-ke wia urufam-ikaiya. Naapeya mua umemik nain pun Mua Maneka mokoka-pa wi mokok enuma saarik ikemik.” ³⁹Naap maeya wi sira amis mua papako-ke maakemik, “Oo, somek mua, no makena maen.” ⁴⁰Wi nainiw opora maakowa nain rurukerap oram maneka ikemik.

Yeesus wia nokarek, Krais naareke
(*Matiu 22.41-46, Mak 12.35-37*)

⁴¹Ne Yeesus nainiw wia maakek, “Wi naap maimik, Krais-na Dewit nembesir-ke, nain kamenap? ⁴²⁻⁴³Moram Dewit ona feenap maek nain somek buk-pa ikua, ‘Mua Maneka-ke yena Maneka maakek, “No yena aken ekeria-pa efar pokap ikaeya wi iiwua iiwawun no kepur tepak-pa wia wuamkun nos-ke wia ifemakep ikainan.”’ (*Someka 110.1*) ⁴⁴Dewit ona nembesir nain ‘Yena Maneka-ke’ naek. Ona nembesir nain kamenap ona Maneka wiar ikainon?” Naap wia nokarek.

Yeesus wi sira amis mua sira wiar firekak
(*Matiu 23.1-36, Mak 12.38-40*)

⁴⁵Aria teeria maneka nan ikok Yeesus opora wiar miimam-ikawaiwin ona teeria wia maakek, ⁴⁶“Ni wi sira amis mua wia uru-urufami. Wi mia

suuwowa maa-maala wuap soomarimik. Ne fiirimow epa-pa mua tetera-ke yia naemi baliwep yia ane-puukuk naep kookalimik. Lotu koora-pa epa eliwa ne pokow eliwa-pa pokowa kookalimik, ne enow maneka onimik nain wi miimowa-pa pokowa kookalimik. ⁴⁷Wi emer apura wia peeskimemi maa unowa wiar ifemakimik. Ne wadolalemi Mua Maneka farowa maala mufimik. Wi wadol sira nain-pa ikoka pina manek akena aawikuan.”

Emer apura-ke Mua Maneka naep maamuma maneka wuak
(*Mak 12.41-44*)

21 ¹Aria Yeesus tempel koora-pa ikok feenap wia urufak, wi maamuma mua-ke ekapemi tempel koora uuwowa maamuma wuam-ikemik. ²Ne emer apura-ko ekapemi maamuma gelemuta erup wuak, maamuma oka erup pepep. ³⁻⁴Ne Yeesus-ke naap urufap maek, “Wi maamuma mua-ke maamuma maneka wuamik, nain wiena osena wiar ikua nain wuamik. Ne apura fain maa unowa weetak. O maamuma muuta wiar ikua nain iiwawun fan wuak. Makena nia maakiyem, o wuak nain Mua Maneka mokoka-pa manek akena wuak, ne wi mua papako maamuma wuamik nain maneka wia.”

Yeesus maek, tempel koora ikoka samorarinon
(*Matiu 24.1-2, Mak 13.1-2*)

⁵Yeesus ona teeria mua papako tempel koora urufami maemik, “Tempel koora faa, nomon mane-manekiw kuamik. Ne Mua Maneka naep maamuma wuiwkin maa ele-eliwa sesenarep bala opawamik noma.” Ne Yeesus-ke maek, ⁶“Wiimar maa-ko imenareya naap me urufowen, weetak. Ni koora urufiman fain ikoka nomona kuisow nomon oko iinan-pa me ikainon, weetak. Pika nain ikoka iiwawun te-teekiwkin ururomakinon.”

Yeesus pina unowa ikoka imenarowa nain maek
(*Matiu 24.3-14, Mak 13.3-13*)

⁷Ne wis-ke nokaremik, “Somek mua, maa maen nain iikamin akena-ko imenarinon? Maa mauwa kiikir imenareya ilenap maiyen, maa maen nain fan imenariya?” ⁸Ne wia maakek, “Ni maa urufami ikeka, oko mua oko-ke nia peeskimikuan. Mua unowa ekapemi yo unuma efa unufami maikuan, ‘Yo Krai-ke, miiwa weeserow epa imenariya.’ Naap maiwkin-na me wiokeka. ⁹Aria irakowa feekeriw miimowen ne wi epasia-pa irakowa meta wiar miimowen. Ni nain me keker opaka. Makena, sira nain ikoka owow unowa pun wiar imenarowa-ke. Nain miiwa weeserow epa eewuar ikua.”

¹⁰Ne kiiruw wia maakek, “Owow unowa ikoka wi-wieni w irakikuan ne owow oko saria-ke owow oko irakowa fee-feekeriw arikuan. ¹¹Ne

maa ofofona pun imenaromakinon, owow unowa weniw samor akena ne napuma sira-sira aawikuan. Ikoka aapereka-pa maa sira-sira ne maa keker opowa pun imenarinon.

¹²Maa unowa nain me imenarowa ikaeya yo muuta nain sirirowa niu naep nia opikuan. Ne lotu koor kemena-pa opora-pa nia wuap koor nia pekikuan. Ne opora-pa nia wuami wi owow saria ne wi anim onoma wapena-pa nia wuikuan. ¹³Naeya iir nain yo opor makena ariman wia maakowen. ¹⁴Naapeya opora kamenap wia kiripomowa nain kema me wueka. ¹⁵Iir nain yena opora ne amis eliwa kema niemkun ni iiwua-ke nia fienami me nia nomakikuan.

¹⁶Niawi, neene, niamun epia ne nomar, wis pun wi iiwua wapena-pa nia wuiwkin papako nia ifakimikuan. ¹⁷Ni yo muuta nain kema nia iririmem-ikaikuan. ¹⁸Ni eliwa ikowen, niena ikiwos afifa kuisow me niar pusuninon. ¹⁹Ni kekanep yo opora baliwep ookiman neeke anane eliwa ikowa imenowen.”

Yeesus-ke maek, Yerusalem ikoka samorarinon

(Matiu 24.15-21, Mak 13.14-19)

²⁰“Ne wi irakow mua-ke Yerusalem warikiwkin wia urufap-na maeka, owowa nain ikoka samorarinon. ²¹Maa nain imenareya wi Yuudia kame-pa ikemik nain baurarep ema urupomakuk. Wi Yerusalem-pa ikemik nain owowa piipup epa oko ikiwomakuk. Ne owow oko-pa ikemik nain Yerusalem me ekapuk. ²²Iir nain Mua Maneka-ke pina wia kiripomami opor unowa ona opora-pa ikomakek nain maken akena arowinon. ²³Wiisak aa, wi emeria urom onaiya ne muuk wesusa onaiya ikemik nain ikoka kamenap arikuan? Wi samor aawikuan, moram miiw unowa owow unowa sirirow maneka ne irakow maneka imenarinon. ²⁴Wi iiwua-ke wia ifakimemi papako wia kaikap owow oko wia pikiwikuan. Wi owow oko teeria-ke ekapep Yerusalem iiwawun samorikuan. Ikip ikip wiena epa pepep ereya piipuikuan.”

Mua Muuka ikoka ekapinon

(Matiu 24.29-31, Mak 13.24-27)

²⁵“Ikoka siisia sira-sira-ke ama, siywa ne mokoma-pa imenarinon. Ne ifera-ke kuemi manek akena duunem-ikaia nain miimap kema tootonikuan. ²⁶Maa mauwa-ke yiar imenariya naep keker opap kema marewarikuan. Moram aapereka iinan maa unowa kekekrarinon. ²⁷Nain imenarep ikaeya Mua Muuka ona kekanowa ne parin maneka onaiya maa ipisia-pa orom-ikaeya urufikuan. ²⁸Yo maa unowa nia maakem nain imenarem-ikaeya ni kekanep iimarep kemaiw tuupam-ikeka. Moram ni nia aawowa epa nan imenariya.” Naap wia maakek.

Arekin opora oko nomokowa fik pepekimok

(Matiu 24.32-35, Mak 13.28-31)

²⁹Ne arekin opor oko feenap wia iromak, “Ni nomokowa fik ne nomokowa papako urufap kema aaweka. ³⁰Gulowa enuma mikami ifa

wueya urufap maiman, ‘ama saana mamaiya arek.’³¹ Sira naap, maa unowa nain pun naap akena imenareya urufap kema aawep maowen, Mua Maneka miiw mua pika kemenapa-wia wuowa epa nan kereriya, maowen.³² Yo makena nia maakiyem, wi teeria fain mua papako me umowa ikaiwkin maa nain imenaromakinon.³³ Aapereka miiwa onaiya ikoka mesenalimon, ne yo opora-ke me mesenalimon, anane naap ikainon.”

Yeesus ona teeria wia maakek, ni maa urufap

³⁴“Ni maa urufap. Oko maapora onami eka enemi momorarem-ikowen ne miiw maa kema manekiw ikowen. Ni naap ikaiwkin fofa nain kerereya niam soranowap kamenap arowen.³⁵ Moram miiw unowa teeria ikoka top-pa kokor erowa saarik oram soranep-puikuan.³⁶ Naapeya ni baliwep ikok Mua Maneka kema suuwap farem-ikeka, kekanowa nieya ni maa unowa imenariya nain nomakep, Mua Muuka miir onomapa-wiar iimarowen,” naap wia maakek.

³⁷Yeesus anane tempel koorapa-ikok opor unowa nain wia maakem-ikua. Naap onam-ikok kokomareya ikiwep Oliw emapa-nan inem-ikua.³⁸ Wi emeria mua opora wiar miimu naep uuriw akena tempel koorapa-ikiwem-ikemik.

Yuudas-ke ikoka Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuinon

(Matiu 26.1-5 ne 26.14-16, Mak 14.1-2 ne 14.10-11, Yon 11.45-53)

22 ¹Aria emer kekanowa enowa maapora nain onowa mamaiyarek, eena Pasowa naimik nain. ²Wi pris woos mua ne wi sira amis mua Yeesus ifakimowa nain wi emeria mua wia keker opap kamenap oniyen naep era akupam-ikemik. ³⁻⁴Naap ikok Yeesus teeria mua oko, unuma Yuudas Iskariot, Satan-ke kema mikeya ikiwep wi pris woos mua ne wi tempel koorapa-ami mua kokot wia maakek. Ikoka os-ke era imenap Yeesus wi wapena-pa wiar wuinon, nain wia maakek. ⁵Naapeya wi kemelap nefa sesenariyen naakemik. ⁶Ne naap aakunep ikiwep kokot era akupam-ikua, iir oko teeria maneka Yeesus wameiya me ikaiwkin ona waisow tenep ekeya-na wi iiwua wapena-pa wiar wuinen naek.

Yeesus teeria mua erup Pasowa maa enowa onamik

(Matiu 26.17-25, Mak 14.12-21, Yon 13.21-30)

⁷Emer kekanowa enowa maapora kererek. Fofa nan wi Yuuda anane sipsip muuka ifakimep Pasowa maapora onimik. ⁸Naeya Yeesus-ke Pita Yon ikos wia sesekami wia maakek, “Ni Pasowa maa enowa ikiwep yia onomaka.” ⁹Naeya nokaremik, “I kaaneke ikiwep maa oniyen?” ¹⁰Ne wia maakek, “Owow maneka ikiweka. Ikiwep mua oko eka amina opap niar ekapem-ikaeya urufap-na wameiya ikiweka. ¹¹Ikiwemi koorapa-kaaneke

fuunep-na koor onom mua nain maakeka, ‘Yiena somek mua nefa maek, “Yo koor kemena epa wuap-puomen nain are kaaneke ikua? I ikoka yena teeria onaiya Pasowa maa enowa neeke enimiyen naek.” ’ ¹² Naap maakiwkin samapora iinan koor kemena manekiw nia ofakowinon. Epa iiriw kakenap-puamik. Maa enowa neeke yia onomaka.” ¹³ Naeya wiam erup nain ikiwep maa unowa wia maakek naap imenap nan maa enowa onamik.

Yeesus ona teeria komunio wienakek
(*Matiu 26.26-30, Mak 14.22-26, 1 Korin 11.23-25*)

¹⁴ Aria urera enow ama naeya Yeesus ona teeria onaiya ikiwep maa enimu naep pokamik. ¹⁵ Ne wia maakek, “Yo ni niamiya Pasowa maa enowa manek akena kema suuwap kookaliyem, niamiya maa enep-puap ikoka yoowa aawinen. ¹⁶ Yo nia maakiyem, yo Pasowa maa enowa kiiriw me eniminen. Ikoka Pasowa Sipsip Muuka ifakimiwkin umeya Mua Maneka ni miiw mua pika kemena-pa nia wuowa epa imenareya iir nain nainiw eniminen.” ¹⁷ Naap maep-puap wain urupa aawep Mua Maneka sira eliwa naakep wia maakek, “Ni wain eka fain aawep posel-posela enimeka. ¹⁸ Yo nia maakiyem, yo wain eka nainiw me eniminen, iiwawun ikiwep Mua Maneka miiw mua pika kemena-pa nia wuowa epa imenareya nainiw eniminen.” ¹⁹ Ne emera pun sira naap, Mua Maneka sira eliwa naakep wu-wuepap wienakemi maek, “Fain yena mia-ke. Yo yena mia oposia fain nienakiyem, yo ni nia naep uminen. Ni sira feenap onam-ikok yo efa kema suuwam-ikeka.” ²⁰ Wi maa enep weesereya wain urupa opap maek, “Eka fain yena aka-ke, ni muuta nain oromi Mua Maneka opor enuma niamiya kaikiya nain koonowinon. ²¹ Aria, mua eena yo iiwua wapena-pa efa wuowa nain efamiya pokap ikua. ²² Yo Mua Muuka-na ikoka umowa nain Mua Maneka iiriw maek naap uminen. Aa, wiisak, mua eena wi iiwua wapena-pa efa wuiya nain samor aawinon.” ²³ Naap maeya, wi-wieniw kiri-kiremi wiam nokaremik, “Nee, naareke naap oninon noma? Naeya naap maiya.”

Woos mua ona wame porainok

²⁴ Aria naap ikok ona teeria-ke wi-wieniw oporiw irakemik, mua naareke ikoka miimow mua yiar ikainon naep. ²⁵ Ne Yeesus-ke wia maakek, “Miiw unowa owow unowa wi owow saria-ke sira kekanow akena wia urufam-ikemik. Ne wi woos mua ‘I saria-ke’ wiam naimik. ²⁶ Ne ni sira naap me oneka. Miimow mua-ke takira wame arowap murarowa-pa ikainok, ne woos mua-ke taar teekow mua ikainok. ²⁷ Ni kema suuweka, mua kaanin-ke maneka? Mua pokap maa enimiya nain-i e mua waawarem-ikaiya nain? Mua pokap maa enimiya nain-ke maneka. Ne yo sira naap nain wia, yo uuwow mua puukap nia waawariyem.

²⁸Aria akimowa unowa yo efar imenaromakek nain ni yena efamiya ikeman, me efa piipuan. ²⁹Yena Auwa-ke ona teeria wia urufowa naep efa pepekimok ne yos pun naap nia oninen. ³⁰Ni ikoka yo pika kemena-pa efar ikok yena efamiya pokap maa eliwa enem-ikowen. Ne owow saria pokow eliwa-pa wiar pokap ikok wi Isrel kerekera ten kuisow erup nain wia urufam-ikowen.”

Yeesus Pita maakek, “No ikoka efa sailinan”
(*Matiu 26.31-35, Mak 14.27-31, Yon 13.36-38*)

³¹Aria Yeesus-ke Pita maakek, “Oo Saimon, Mua Maneka-ke Satan ae naakeya nia akimekam naep nia ofofinon. ³²Naapeya no wakiemi yo opora iiwawun me efar piipue naep yo Mua Maneka nokarem. No ikoka kiiriw kema kirep-na nena nomar teeria wia kekanowe.” ³³Naeya maek, “Maneka, yo no nookami kooro eliw ekinen, ne no naep eliw uminen.” ³⁴Naap maeya maakek, “Oo Pita, ikok uura aara me farowa ikaeya no sailemi maem-ikainan, ‘Mua fain yo me amisarem.’ Naap sailowa arow arinan.”

Maa opap soomarowa

³⁵Ne nainiw wia maakek, “Yo iiriw nia sesekam nain niena maamuma paus, inera ne meren suuwowa me aawep onaiya ikiweman. Iir nain maa kuisow-ko iwareman-i e weetak?” Ne maemik, “Weetak.” ³⁶Ne wia maakek, “Aria aakisa maamuma paus eliw aawowen ne inera pun naap. Ni fura marewa nain niena mia suuwowa sesekap fura sesenareka. ³⁷Moram Mua Maneka opora feenap maek,

‘Os pun wi mua samora teeria-ke naemi ifakimikuan.’ (*Aisaiya 53.12*) Nain makena yo efar imenarinon. Naapeya opor unowa efa maek nain aakisa makena nan imenariya.” ³⁸Ne maakemik, “Maneka, urufe. I fura erup yiar ikua.” Naeya os-ke wia maakek, “Pepek.”

Yeesus Mua Maneka farowa naep Oliw ema urupok
(*Matiu 26.36-46, Mak 14.32-42*)

³⁹Aria Yeesus kooro-pa opor ikiwemi Oliw ema urupok, anane oniya naap. Ona teeria pun ookap ikiwemik. ⁴⁰Ikip fuunep ona teeria wia maakek, “Ni feek ikok Mua Maneka farem-ikeka, ikoka akimowa me niar imenarinok.” ⁴¹Ne wia piipup lawisiw epasia ekak, mua nomona wafuriwkin ikip oriya, pepek naap ekak. Ekap keema muuna mikap Mua Maneka faremi maek, ⁴²“Oo Auwa, nena suusa yiep-puan fain nena kookalep-na perekome.^h Nain yo kookalowa me yooke, weetak, nena kookalowa ooke.” [⁴³Naap aakunem-ikaeya ensel-ke erop o kekanowak. ⁴⁴O kema iiwawun pinar-afurap Mua Maneka senam

^h 22.42 *Matiu 26.49*-pa urufeka.

akena nokarem-ikua. Mia oospowa aka saarik miiwa-pa kolonem-ikua.] ⁴⁵Mua Maneka farep weesereya iikirap ona teeria wiar ekak-na wi kema samorarep inep puep ikemik. ⁴⁶Ne wia ifimami wia maakek, “Ni moram naap iniman? Iikirap Mua Maneka farem-ikeka, ne ikoka akimowa-pa me wakiowen.”

Yuudas-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuak
(*Matiu 26.47-56, Mak 14.43-50, Yon 18.3-11*)

⁴⁷Naap wia maakem-ikaeya mua teeria maneka ekapep fuunemik. Yeesus ona teeria mua oko Yuudas naimik nain, os-ke miimok. Fuunep Yeesus wiar ekap opap wuakek. ⁴⁸Naeya Yeesus-ke maakek, “Yuudas, no sira naap onami Mua Muuka wi iiwua wapena-pa wiar wuekam naep-i?” ⁴⁹Ne ona teeria-ke naap wia urufap maemik, “Maneka, i wiamiya irakiyen-i?” ⁵⁰Naap maemi mua oko-ke iikirap fura aawemi pris woos mua uuwow mua ifana aken ekeria wiar puukeya orok. ⁵¹Ne Yeesus-ke wia maakek, “Sa, naap me oneka.” Naap maakep-puap mua nain ifana wiar opami kiiriw wiar tana opaweya sariarek. ⁵²Ne kiremi wi pris woos mua, wi tempel ami mua ne wi owow woos mua o opowa ekapemik nain wia maakek, “Yo mua samora-ke efa naiman-i? Naeya fura ne kuuma opap feekiya efa opowa ekapeman. ⁵³Yo anane tempel koorapa niamiya ikaiyem nain me efa opaman. Eliw, aakisa ni epa-ke, epa kokoma Satan-ke kekanek.”

Pita-ke Yeesus me amisarem naek
(*Matiu 26.57-58 ne 26.69-75, Mak 14.53-54 ne 14.66-72, Yon 18.12-18 ne 18.25-27*)

⁵⁴Aria Yeesus opap pris woos mua koorapa wiar pikiwemik. Ne Pita pun murarep ememin wiokami pika kemena ikiwok. ⁵⁵Mua papako owaruma-pa epia ururumep arem-ikawaiwkin emin ekami wiamiya pokak. ⁵⁶Nan ikaeya uuwow emeria oko-ke mukun parina-pa baliwep urufap maek, “Mua fain pun o wameiya ikua.” ⁵⁷Naeya maek, “Sa, weetak, yo mua nain-ko me amisarem.” ⁵⁸Lawisiw naap ikok mua oko-ke baliwep urufap maek, “Nos pun wi teeria nain-ke.” Naeya maek, “Weetak, yo wia.” ⁵⁹Naap ikok mua oko-ke urufap sisewaremi maek, “Makena, mua fain mua nain wameiya ikua. Os pun Galili mua-ke.” ⁶⁰Naeya maek, “Ai, no opora maen nain yo me amisarem.” Naap maem-ikaeya aara farek. ⁶¹Ne Yeesus kirep Pita mokoka toonep urufeya opora iiriw maakek nain kiiriw kema wiar epak, “Ikoka uura aara me farowa ikaeya me efa amisarem naep sailowa arow arinan.” ⁶²Opora nain kema suuwap epa maneka orop kema samorarep kerew omok.

Yeesus amap-niiremi arufamik
(*Matiu 26.67-68, Mak 14.65*)

⁶³Aria, wi mua Yeesus opamik nain-ke o amap-niiremi saru-pu-puukamik. ⁶⁴Konim tiiriw mokoka wiar kaikap nokaremik, “Nena

mokoka-pa yia urufowa saarik mae, naareke nefa arufak.” ⁶⁵ Naap onami opora sira-sira maakemi firekam-ikemik.

Wi Kaunsel Maneka-ke Yeesus opora-pa wuamik
(*Matiu 26.59-66, Mak 14.55-64, Yon 18.19-24*)

⁶⁶⁻⁶⁷ Aria uuriw epa wiimeya wi pris woos mua ne wi owow woos mua ne wi sira amis mua unowiya ekapep wiam fiirimemik. Wi mua teeria nain Kaunsel Maneka wia naimik. Wiam fiirimiwkin Yeesus aawep wi wiar pekapep. Pekapiwkin maakemik, “Opor makena yia maake. No Krais-ki?” Naeya maek, “Yo nia maakinen-na ni makena me naowen. ⁶⁸ Ne pun yo opora papako nia nokarinen-na, ni me kiripowen. ⁶⁹ Ne aakisa Mua Muuka Mua Maneka Kekanowa Akena nain aken ekeria-pa pokap anane naap ikainon.” ⁷⁰ Naeya unowiya iikirami maakemik, “No nena naap name main, no Mua Maneka Muuka-ke, naap-i?” Naeya os-ke, “Ni maiman naap, nain yos-ke.” ⁷¹ Ne maemik, “Opor papako o maemik nain me wiar kema suuwiyen. I yiena kakeniw miimamik, ona kakeniw opora fain maemi Mua Maneka firekiya.”

Yeesus Pailat wiar pikiwep opora-pa wuamik
(*Matiu 27.1-2 ne 27.11-14, Mak 15.1-5, Yon 18.28-38*)

23 ¹ Aria wi kaunsel unowiya iikirami Yeesus aawep anim onom maneka Pailat wiar pikiwemik. ² Pikiwep nan opora-pa wuami Pailat maakemik, “Mua fain-ke i Yuuda teeria yia peeskimeya o ookimik. Siisar takis me iweka wia maakiya, ne feenap maem-ikaiya, ‘Yo Krais-ke, saria maneka-ke,’ naap wame maiya.” ³ Ne Pailat-ke Yeesus nokarek, “No mae, no wi Yuuda owow saria-ki?” Naeya maek, “Opora pepep nan maen.” ⁴ Ne Pailat-ke wi pris woos mua ne wi teeria maneka wia maakek, “Yo mua fain pina-ko me wiar imenam.” ⁵ Ne wi kekan-afurami faremik, “O Yuuda kame-pa emeria mua irakowa imenu naep kema wia iikirowiya. Galili-pa onoma wuak nain ekapep iiwawun feeke.”

Yeesus kiiriw Erot wiar pikiwep opora-pa wuamik

⁶ Aria Pailat-ke naap miimap wia nokarek, “Mua fain Galili mua-ki?” ⁷ Ae naiwkin Erot wiar sesekak, Yerusalem ekapep ikaeya. Moram Erot-ke Galili kame urufiya, ne Yeesus pun wi nain mua-ke. ⁸⁻⁹ Naeya Erot o urufap kemelak, moram iiriw o maiwkin miimak nain urufinen naem-ikua-na wia, me urufam-ikua. Naapeya Yeesus maa-ko oneya wiar urufekam naep opora unowa akena nokarek. Nokarek-na opora kuisow-ko me kiripomak. ¹⁰ Ne wi pris woos mua ne wi sira amis mua nan ikemik nain wadol opora unow akena mikamik. ¹¹ Ne Erot-ke ona ami mua onaiya o amap-niiremik. Naap onami mia suuwowa eliw akena nain mia anian-pa wuomap nainiw Pailat wiar sesekamik. ¹² Iiriw Erot Pailat ikos wiam irewam-ikemik, ne iir nain akena kiiriw womar wiam arowamik.

Pailat-ke Yeesus nomokow moke-pa patot warowa ae naek
(Matiu 27.15-26, Mak 15.6-15, Yon 18.39–19.16)

¹³Pailat-ke wi pris woos mua, wi owow woosa mua ne emeria mua wia fareya ekapiwkin wia maakek, ¹⁴“Ni mua fain aawep pekapemi maeman, wi emeria mua irakowa imenowa wia maakem-ikua, naap maiman. O opora-pa wuaman nain niena mokoka-pa yo nokarem-na pina-ko me wiar imenam. ¹⁵Ne Erot pun naap furewap kiirw sesekeya i yiar ekapok. Ni miimeka, o pina kuisow-ko me onak, aa eliw ifakimekamik. ¹⁶Naapeya yo feenap maiyem, wi ami mua wia maakemkun sarua muutiw wariwkin yo piipuumkun ikiwinok.” [¹⁷Ne wiena sira naap wiar ikua, wi mua kooro ekap ikemik nain anane Pasowa maapora-pa Pailat-ke mua kuisow wasirkiya.] ¹⁸Ne aria teeria maneka nain-ke kiriremi maemik, “O ifakimiwkin uminok, ne Barabas yia piipuumaya orainok.” ¹⁹Barabas-na feenap onak, mua papako wiamiya Rom anim onoma iiraru naep irakowa iikirowami mua kuisow ifakimeya umok, naapeya kooro-pa wuamik. ²⁰⁻²¹Ne Pailat-ke Yeesus piipuumkun ikiwinok naep nainiw wia maakek-na wia, wi unowiya faremi maemik, “Nomokow moke-pa uminok akena.” ²²O opora kuisow nain wia maakowa arow arek, “Moram, o pina kain onak? Opor pina weetak, o ifakimowa nain. Naapeya wi ami mua wia maakemkun sarua wariwkin yo piipuumkun ikiwinok.” ²³⁻²⁴Naap wia maakek-na wia, wi kekan-afuramik, nomokow moke-pa uminok naep piikirami kerew akena kirirowiwkin opora marewarep wiisiw wiokak. ²⁵Ne mua eena anim onom muuta nain irakowa imenap mua wia ifakimep kooro ekap ikua nain piipuak. Ne Yeesus wiena kookalowa wiokami ifakimuk naeya amapikiwemik.

Yeesus nomokow moke-pa patot waremik
(Matiu 27.32-44, Mak 15.21-32, Yon 19.17-27)

²⁶Aria, wi Yeesus aawep pikiwem-ikok mua oko mirowamik, unuma Saimon. Mua nain owowa Sairini, ne Yerusalem ekapem-ikua. O urufap opap Yeesus nomokow moke akuawomowa suuwamik. Ne os-ke akuawep Yeesus murarep ookam-ikua. ²⁷Emeria mua teeria maneka ookam-ikemik. Ne wi emeria papako kema samorarep kerew akena omem-ikiwemik. ²⁸Ne Yeesus kirep wia maakek, “Ni Yerusalem emeria, yo me efa omaweka. Ni niena niam omawami muuka pun wia omaweka. ²⁹Ni miimeka, ikoka epa-ko kerereya feenap maikuan, ‘Wi emeria sumarsa ne wi muuka wia kakaltowa marew, wi nain eliw kemelikuan.’ ³⁰Iir nain feenap maikuan, ‘Oo, ema mane-maneka, ni tenep oromi yia ifakimurumekan oo! Oo, ema gelemuta fain yia pipilimekan oo!’ Naap maikuan. ³¹Aakisa yo pina marewa fain efa samorimik. Ne ikoka wi mua pina onimik nain samor akena wia samorikuan.”

³²Aria wi Yeesus pikiwemi mua samora erup nain pun wia aawep pikiwemik, Yeesus mamaiya wia ifakimu naep. ³³Ikiwemi epa ara oko-pa fuunemik, epa nain unuma “I mua woos oona” naimik. Epa nan nomokow moke-pa patot waremik. Ne pina mua wiam erup nain pun patot wiaremik, oko Yeesus aken ekeria-pa wuamik ne oko asow ekeria-pa. ³⁴Ne Yeesus-ke wi opamik nain wia maek, “Oo Auwa, wi pina wiar iirare. Wi me amisarep naap efa onamik,” naap maek. Aria wi ami mua-ke naap onap-puap Yeesus mia suuwowa satu niirep wiar aawemik. ³⁵Wi emeria mua o urufam-ikaiwkin wi woos mua nirow opora opawami maem-ikemik, “Iiriw mua oko wia naapam-ikua. Ne aakisa Mua Maneka-ke o Krai pepekimeya-na ona wame naapinok ool!” ³⁶⁻³⁷Ne wi ami mua pun o firekami wameiya ekap eka masia onakemi maakemik, “No wi Yuuda sariaiya-na nena name asipe, ne me uminan.” ³⁸Ne ami mua-ke opora feenap siisimep ona woos erekina-pa wuamik, “MUA FAIN WI YUUDA OWOW SARIA MANEKA-KE.” ³⁹Ne pina mua erup nomokow moke-pa patot wiaremik nain, oko-ke kirep Yeesus firekami maakek, “No Krai name main-i? Naap nain nena name naapami is pun yia naape.” ⁴⁰Naap maeya mua oko nain-ke miimap amukarek, “No pina oneya nefa sererimemik, nain no Mua Maneka me keker opin-i?” ⁴¹I yiam erup pepeki yia ifakimiwkin umiyen, moram i sira samora onap pina aawemik. Wiisak, mua fain wia, pina-ko me onak,” naap maakek. ⁴²Ne kirep Yeesus maakek, “Yeesus, no ikoka owow iinan Saria Maneka ikok yo efa kema suuwe.” ⁴³Naeya maakek, “Yo maken akena nefa maakiyem, no ikoka kuisow yena efamiya owow eliwa-pa ikainan.”

Yeesus nomokow moke-pa umok

(Matiu 27.45-56, Mak 15.33-41, Yon 19.28-30)

⁴⁴Aria unun ama naeya ama umok. Miiw unowa iiwawun kokoma-ke muep ikaeya ikip ama arow naek. ⁴⁵Ne konim maneka tempel koor kemena-pa sererep ikua nain-ke onaiw gone-pariw perenep oromi kakawa erup arek. ⁴⁶Aria Yeesus kerew akena faremi maek, “Oo Auwa, yena ewar aakisa no wapena-pa nefar wuiyem.” Naap maemi umok. ⁴⁷Umeya ami woos mua-ke naap urufap Mua Maneka unuma fakerami maek, “Maken akena, mua fain mua eliwa-ke.” ⁴⁸Ne yakeyak o urufowa ekapep ikemik nain naap urufap kema samorarep kemanpira wiam arufami kirep ikiwemik. ⁴⁹Ne Yeesus ona womar unowa ne emeria papako Galili-pa o ookam-miok ekapep fan ikemik nain, lawisiw epasia-pa iimarep ikok naap urufam-ikemik.

Yeesus sawi napuma nomon ona-pa wuamik

(Matiu 27.57-61, Mak 15.42-47, Yon 19.38-42)

⁵⁰Aria mua oko unuma Yosep, ona owowa Arimatia, Yuudia kamepa ikua. Mua nain kakeniw ikaiya, ne os pun Kaunsel teeria-ke. ⁵¹Wi

Kaunsel papako opora anumap Yeesus opora-pa wuamik nain eliwa me naek. O Mua Maneka miw mua pika kemena-pa wia wuowa epa nain wiar arewap ikua. ⁵²Os-ke Yeesus sawi napuma aawep soopekam naep Pailat wiar ikiwep nokarek. ⁵³Ikiwep Pailat nokareya eliw naakek. Naeya ikiwep nomokowa-pa amaporop konim kaiw wasiep pikiwep nomon ona-pa wuak. ⁵⁴Nomon ona nain aakisa fan kuamik, ne mua-ko nan me wuowa ikemik. Ne Sabat fofa pun tiil arem-ikaeya maa saliwamik. ⁵⁵Wi emeria iiriw eena Galili piipuap Yeesus wameiya ekapemik nain Yosep muri-ookap ikiwep matmat urufamik. Ne Yeesus sawi napuma kamenap wuamik nain pun urufamik. ⁵⁶Urufap-puap kiiriw kirep owowa-pa maa tana ikin eliwa ne wel ikin eliwa aawep wuap-puamik. Moram Sabat fofa kerereya wiena sira ookami wi uuraremik.

Yeesus umep ikok iikirak

(Matiu 28.1-10, Mak 16.1-8, Yon 20.1-10)

24 ¹Aria Sande epa wiiwim wi emeria nain iikirap maa ikin eliwa iiriw aawep-puamik nain feekiya matmat ikiwemik. ²Ikiwep fuunep nomon omopora upep-puamik nain urufamik-na iiriw suuw-ekap-puamik. ³Wi ekap tepak ikiwemik-na Yeesus sawi napuma-ko me urufamik. ⁴Naap urufap kema unu-unowa wuam-ikaiwkin mua wiam erup wi mamaiya-pa wiar imenaremik. Wiena mia suuwowa parin onaiya. ⁵⁻⁶Wi naap urufap kema totonep keema muuna mikap maara miiwa-pa mikamik. Ne mua erup nain-ke wia maakemik, “Ni moram mua mokok enuma ikua nain umow epa-pa fan akupiman? O fan me ikua, iiriw iikirak! Iiriw Galili-pa ikok opora nia maakem-ikua nain kema suuweka. ⁷Naap maem-ikua, ‘Mua Muuka ikoka wi pina mua wapena-pa wiar wuiwkin nomokow moke-pa patot warikuan. Ne umep fofa arow-pa kiiriw iikirinon.’ Naap maek nain kema suuweka.” ⁸⁻⁹Ne wi Yeesus opora nain wiar kema suuwap kiiriw kirep owowa ikiwemik. Ikiwep ona teeria mua ten kuisow kuisow nain wia maakemi mua papako pun wia maakemik. ¹⁰Wi emeria nain Maria Makdala, Yoana, Yems onak Maria ne emeria papako, wis-ke ikiwep wi aposel wia maakemik. ¹¹Wia maakiwkin ewar opora-ke naep makena me wiar naemik. ¹²Ne Pita-ke iikirap matmat karuwiw ikiwok. Fuunep ineka kuep tepak mokakek-na konima muutiw nan ikua. Naap urufap os pun kiiriw kirep ekapep kema unu-unowa wuam-ikua.

Mua wiam erup Emeus ikiwem-ikok era-pa Yeesus urufamik

(Mak 16.12-13)

¹³Aria, fofa kuisow neeke mua wiam erup owowa Emeus naimik nain ikiwemik. Yerusalem piipuap owowa nain ikiwowa era lawisiw epasia.ⁱ

ⁱ 24.13 Ikiwowa era mail ikur okaiwi-pa erup naap.

14 Ikiwem-ikok inon maa naap imenarek nain aakun-ikim-ikemik. 15 Ne Yeesus ona wi wiar imenaremi wiamiya arep ikiwem-ikua. 16 O urufamik nain miiriramik. 17 Ne wia nokarek, “Ni niam erup maa mauwa aakun-ikim-ikaiman?” Naap wia nokareya pasiriw iimarep ikemik. 18 Mua oko unuma Kliopas, os-ke maakek, “Inon maa imenarek nain no naisow me amisarep yia nokarin-i?” 19 Naeya maek, “Maa mauwa-ke imenarek?” Ne maakemik, “Aa-na Nasaret mua Yeesus wiar imenarek. O profet-ke, Mua Maneka mokoka-pa uuwow maneka onak ne opor eliwa wia wafuram-ikomak. Ne wi emeria mua pun sira wiar urufap eliwa naemik. 20 Naap uuwam-ikaeya o uminok naep wi pris woos mua ne yiena owow woos mua-ke opap Rom anim onoma wapena-pa wiar wuamik. Ne wis-ke nomokow moke-pa patot waremik. 21 I iiriw feenap maem-ikemik, os-ke i Isrel wi iiwua tepak-pa wiar ikemkun yia iirarinon. Naemik-na weetak, o umok. Ne maa nain imenarek nain aakisa fofa arow arek. 22-23 I aakisa yiena teeria emeria papako-ke maiwkin soranemik. Wi uuriw akena matmat ikiwemik-na Yeesus sawi napuma nan me ikua. Ne kiiriw ekapep feenap maemik, ‘Wi ensel-ke yiar imenarep yia maakemik, “O iiriw iikirak,” ’ naap yia maakemik. 24 Naap maiwkin mua papako matmat ikiwemik-na wis pun naap urufamik. Mua makena ona me urufamik.”

25 Ne Yeesus-ke wia maakek, “Ni niam erup kema marew akena! Opor unowa iiriw wi profet maemik nain ni baliwep kema suuwap me wiar opaman. 26 Ni opor maneka feenap ikua nain me amisareman-i? ‘Krais kiikir sirirowa aawep ikoka parin maneka-pa mua unumiya ikainon,’ ni nain me kema suuwiman-i?” 27 Nain wia maakemi Moses ne wi profet unowa opora-pa onoma wuami Mua Maneka opora unowa o maemi maek nain wia ookomak. 28-29 Aria wi aakun-ikiwep Emeus fuunep owowa nomakekam naep onam-ikaeya asipami maakemik, “Aa, ama orok, lawisiw akena kokomarinon. I yiokap feeke yiar ine.” Naeya wi wiokak. 30 Nan ikok maa enow epa-pa Yeesus wiamiya pokap emer ikowa aawep Mua Maneka sira eliwa naakep wu-wuepap wienakek. 31 Naap oneya mokoka melinaremi amisaremik, faa Yeesus-ke naemik. O naap onap-puami mesenalek. 32 Wi kiiriw me urufap wi-wieniwi maem-ikemik, “Naapeya i era-pa ekapem-ikemkun os-ke yiamiya aakunemi Mua Maneka opora ariman yia wuomaya kema-ke yiar iikirak!” 33 Naap aakunemi ewur kuisow iikirami kiiriw kirep Yerusalem ikiwemik. Ikiwep ona teeria ten kuisow kuisow wi mua papako wiamiya ikaiwkin ikip wiar fuunemik. 34 Fuuniwkin wia maakemik, “Maken akena, yiena Maneka kiiriw iikirak! Saimon pun wiar imenareya urufak!” 35 Naeya wiam erup pun era-pa maa imenarek nain ne emer ikowa wia wuepomaya paayaremik nain wia nanaromamik.

Yeesus ona teeria wiar imenarek
(*Matiu 28.16-20, Mak 16.14-18, Yon 20.19-23*)

36 Wi nain aakunem-ikaiwkin Yeesus ona gone-pa wiar imenaremi wia maakek, “Ni kema sonom eliwa ikeka.” 37 Wiar imenareya wi kema

tootonep kema unu-unowa wuami mua kukusa-ke naemik. ³⁸Naeya wia maakek, “Ni moram kema unu-unowa wuiman? ³⁹Yo wapena ne merena efar urufeka, faa yos-ke. Yo efa tiimap fureweka, moram mua kukusa-na mia oposia, oona marew ikua.” ⁴⁰Naap maemi ona wapena, merena wia ofakowak. ⁴¹Wi naap urufap manek akena kemelamik, nain makena-ke me naemik. Ne wia maakek, “Ni maa enowa-ko niar ikua-i?” ⁴²⁻⁴³Naeya mera ikowa kakawa iwep urufam-ikaiwkin wiar aawep enek.

⁴⁴Neemi wia maakek, “Yo maa unowa fain iiriw niamiya ikok nia maakem-ikem, opor unowa Moses ne wi profet, ne wi somek buk siisimemik nain yo efa maemi siisimemik nain makena imenarowa-ke.” ⁴⁵Naap maemi wi kema wia fookeya Mua Maneka opor unowa nain wiar amisaremik. ⁴⁶Ne wia maakek, “Mua Maneka opora feenap ikua, Kraisi sirirowa maneka aawep uminon, ne fofa arow-pa iikirinon. ⁴⁷⁻⁴⁸Ni miiw unowa ikiwep yo unuma-pa wia maakiwkin kema kiruk. Kema kiriwkin Mua Maneka-ke pina wiar iirarinon. Uuwowa nain Yerusalem-pa onoma wuami maa unowa urufaman nain wia maakem-miaweke. ⁴⁹Yena Auwa maa nia sesekomowa maek nain ikoka yena nia sesekominen. Naapeya ni ewur me ikiweka, feek ikaiwkin Mua Maneka kekanowa niar oreya o kekanowa onaiya ikiweka.”

Mua Maneka-ke Yeesus aawep iinan owowa purupok
(*Mak 16.19-20, Aposel 1.9-12*)

⁵⁰Ne aria Yeesus-ke wia aawep Betani wia pikiwep nan ona wapena fakerap Mua Maneka farep nokarek, baliwep wia wuinok naep. ⁵¹Naap onam-ikaeya Mua Maneka-ke aawep owow iinan purupok. ⁵²Ne wi keema muuna mikap lotu onap-puap kemelami kiiriw kirep Yerusalem ekapemik. ⁵³Nan ikok anane tempel kooro ikiwep Mua Maneka maemi unuma fakeram-ikemik.

Yeesus opor eliwa fain Yon-ke siisimok

Miimow opora

Opor eliwa Yon siisimok nain Yeesus feenap maek, “Mua Maneka Opora-ke mua arep i yiamiya ikaiya.” O wi emeria mua Yeesus Mua Maneka Muuka-ke mauk naep opor unowa siisimok. Mua Maneka-ke sesekowa naek nain iiriw maep koonowak. Yon-ke Yeesus maemi feenap maek, “Opora nain miiwa me imenarowa ikaeya Mua Maneka wameiya ikua.” Naap maep Yeesus eena maa miililina onomakek nain maek. Naeya i feenap maiyen, Mua Maneka mua-ko sesekeya yia aawowa maek nain ona Muuka naneka, naap maiyen. Ne Yeesus maa miililina onomakek nain kemena ikua, nain pun siisimok.

Yon opora siisimok nain ara unowa fain maek, wi emeria mua anane eliwa ikowa aawemi Kristen teeria kakeniw ikowa sira. Ne naapeya Yeesus nain maemi maa unowa fain maemi opora anian wia kaisam-ikomak: ewar, eka, emer ikowa, parina, wain nomokowa ne sipsip nepiow mua.

Opora-ke mua arek

1 ¹Iiriw ekeri miiwa ne maa muutitik me imenarowa ikua nain Opora ona iiriw ikua. Opora fain Mua Maneka wameiya ikua ne Opora fain pun Mua Maneka-keriw. ²Opora ona iiriw ekeri Mua Maneka wameiya ikua. ³Mua Maneka-ke Opora fainiw maa maeya maa imenar-ikim-ikua. Maa kuisow Opora fainiw me imenarek nain-ko me ikua, weetak. ⁴Opora fain anane eliwa ikowa onoma-ke, ne nain-ke i emeria mua kema yia parinaroweya opor makena amisarimik. ⁵Parina nain-ke epa kokoma parina iwiya, ne epa kokoma-ke mesalimowa me pepe.

⁶Ne aria Mua Maneka-ke sesel mua eena Yon naimik nain sesekak. ⁷Os-ke parina nain maemi wi mua wia maakekam naep o kiikir miimok, wi miimap opora wiar opami ookuk naep. ⁸Yon ona me parina nain-ke, weetak. Os-ke parina opora nain wia maakowa naep ekapok. ⁹Iir nain parina makena eena mua unowa kema wia parinarowiya nain miiwa-pa ariman arekam naep onam-ikua. ¹⁰Opora nain iiriw ekeri miiwa-pa ikua, ne os-ke maa maeya imenarem-ikua. Nain ona ekapep ikua nain wi

emeria mua o me amisaremik. ¹¹O imenarep ona opor epaskun wiamiya ikua nain kemelap me aawemik. ¹²Ne wi emeria mua eena o aawep opora wiar opamik nain os-ke wia puukap wia aawep pekap Mua Maneka muuka wiipa wia arowak. ¹³Wi Mua Maneka muuka wiipa wiar aremik nain me onak-ke muukareya aka ookami naap maimik. Ne me wi onak wiawi kookalowa-pa imenarep naap maimik, nain pun weetak. Ne pun me wi mua kookalowa-pa muuka wiipa wia imenimik sira nain maimik, weetak. Mua Maneka ona sira ookami naap maeya muuka wiar aremik.

¹⁴Opora nain-ke mua arep orop i miiw mua yiamiya ikua. Ne o unum maneka ne parin maneka wiar ikua nain i wiar urufamik, unuma ne parina nain Mua Maneka-ke ona Muuka kuisow akena nain iwok. O manek akena yia kemaliya, ne opor makena onoma os.

¹⁵Yon Baptais-ke nain maemi faremi maem-ikua, “Yo iiriw nia maakem, mua oko ikoka murarep ekapinon naem, ne mua nain aakisa fanek. O yena Maneka-ke, ne yo o tepak-pa wiar ikem. Moram o iiriw ekeria ikua, yo me imenarowa ikemkun,” naap maek. ¹⁶Aria, o manek akena yia kookalemi yia asipiya, ne iiriw sira eliwa yia onomak, nain aakisa sira onaiya yia onomak nain eliwa akena. ¹⁷Feenap, Mua Maneka ona ni baliwep ikeka naep sira unowa nain iiriw ekeria Moses iweya yia maakomakek. Ne aakisa ona yia kemaliya nain, ne ona opor makena nain Yeesus Krai-ke yia ofakowak. ¹⁸Mua kuisow Mua Maneka-ko me urufimik, weetak akena. Makena, ona Muuka kuisow akena eena Wiawi mamaiya-pa ikua nain-ke ona mia-pa yia ofakoweya Wiawi wiar amisaremik.

Yon-ke Yeesus maek

(Matiu 3.1-12, Mak 1.7-8, Luk 3.15-17)

¹⁹Aria wi Yuuda woos mua-ke Yon baliwep amisaru naep wi pris ne wi Liwai papako wia sesekamik. Wi nain Yerusalem piipup ekapep Yon nokaremik, “Ei, no naareke?” ²⁰Nokariwkin opora me kokotak, makena wia maakek, “Yo me Mesaiya-ke.” ²¹Naeya nokaremik, “Naap nain no naareke? No Elaiya-ki?” Ne maek, “Weetak, yo me os-ke.” Naeya kiiriw nokaremik, “No Mua Maneka profet i arewimik nain-i?” Ne maek, “Yo weetak.” ²²Ne kiiriw maakemik, “Naap nain baliwep yia maake, no naareke. Naeya wi mua yia sesekamik nain ikip kakeniw naap wia maakiyen. No kamenap name mainan?”

²³Ne Yon-ke wia maakemi iiriw eena profet Aisaiya opora maek nain wiar maemi maek, “Yo mua eena epa asia nomon manekiw neeke farem-ikainon naek, yo mua nain-ke. Naap farem-ikaiya, ‘Niena Maneka soomarowa era eepomaka.’”

²⁴Aria wi Farisi papako pun wi teeria nain wiamiya wia sesekiwkin ekapep nan ikemik. ²⁵Ne wis-ke Yon maakemik, “No naap name main,

no me Mesaiya-ke, no me Elaiya-ke ne no me profet i arewimik nain-ke. Naap nain, no moram eka-pa wia yasuwin?" ²⁶Ne wia maakek, "Yo aakisa oram eka-pa wia yasuwiem. Mua oko nan ikua. O ni gone-pa niar ikua nain ni me amisareman. ²⁷O murarep ekapinon, o saria maneka akena-ke. Yo mua meta marew akeniya o taar teekow mua murarow akena-pa wiar ikem," naap maek.

²⁸Aria wi Yon nokaremik nain o Yodan eka pona-pa mua wia yasuwam-ikaeya nokaremik. Epa nain Betani owowa Yodan eka kame okaiwi ama urupow ekeria-pa ikua.

Yeesus Mua Maneka Sipsip Muuka-ke

²⁹Aria naap ikok iir oko-pa Yeesus Yon wiar ikiwem-ikaeya urufap maek, "Ni urufeka, Mua Maneka Sipsip Muuka fanek. Ikoka os-ke miiw mua pina yiar iirarinon. ³⁰Mua makena yo iiriw maem-ikem nain fanek. Feenap maem, mua nain yo murarep ekapinon, yena Maneka-ke, ne yo tepak-pa wiar ikem. Moram o iiriw ekeria ikua, yo me imenarowa ikemkun. ³¹Yos pun o me amisarem, yo mua eka-pa wia yasuwam-ikem nain wi Isrel o urufap amisaruk naep naap onam."

³²Neemi wia maakek, "Yo Mua Maneka Ewar Eliwa urufam, nepa ibiamun saarik orop ikiwosa iinan-pa wiar pokak. ³³Yo mua nain me amisarekam, nain Mua Maneka ona efa maakemi efa sesekeya eka-pa wia yasuwowa ekapem. Os-ke feenap efa maakek, 'No Ewar Eliwa-ko urufinan, orop mua oko-pa wiar pokiya-na ikoka mua nain-ke Ewar Eliwa-pa wia yasuwam-ikainon.' ³⁴Yo urufam, naapeya maiyem, o Mua Maneka Muuka-ke."

Mua erup Yeesus ookamik

³⁵Aria iir oko-pa Yon ona teeria mua erup wiamiya nainiw epa nan iimarep ikemik. ³⁶Iimarep ikaiwkin Yeesus ikim-ikaeya Yon-ke urufap wia maakek, "Urufeka, Mua Maneka Sipsip Muuka ikim-ikaiya nanek." ³⁷Naeya mua wiam erup nain naap miimap Yeesus ookamik. ³⁸Yeesus kirek-na wia urufap wia nokarek, "Ni moram?" Ne maakemik, "Somek mua, no kaanek ikain?" ³⁹Ne wia maakek, "Yookap ikip urufeka." Ne iir nain ama orop urerarek. Mua wiam erup nain Yeesus ookap ikip wameiya nan ikemik.

⁴⁰Mua wiam erup Yon opora miimap Yeesus ookamik nain oko Saimon weepe Andru. ⁴¹Aria o ewuriw akena ikiwemi ona wiamun Saimon imenap maakek, "I Mesaiya urufamik." (Mesaiya kemena feenap, "Mua eena Mua Maneka-ke pepekimpep sesekak nain", ne wi Grik opora-pa Kraisa naimik.) ⁴²Neemi wiamun aawep Yeesus wiar pikiweya Yeesus-ke Saimon mokakemi maakek, "No Yon muuka-ke, no unuma Saimon. No aakisa unuma Sifas nefa naiyem." (Wi Grik opora-pa unuma nain "Pita" naimik, unuma nain pun kemena feenap, "Nomona".)

Yeesus-ke Filip Nataniel ikos wia farek

⁴³Uurik ona-pa Yeesus Galili ikiwekam naep onam-ikok Filip urufap maakek, “Aria, yo yooke.” ⁴⁴(Filip-na ona owowa Betsaida, ne Andru Pita ikos pun wi owowa nain-ke.) ⁴⁵Ne Filip-ke Nataniel urufap maakek, “I mua eena Moses o maep opora siisimep-puak nain ne wi Mua Maneka profet maemik, nain mua makena nain imenamik. Mua nain Nasaret owow mua-ke, unuma Yeesus naimik, Yosep muuka-ke.” ⁴⁶Ne Nataniel-ke nokarek, “Aa, no Nasaret owowa main nain maa eliwa-ko anane nan wiar imenariya-i?” Naeya Filip-ke maakek, “Oram yookap ikip urufe.” ⁴⁷Ne ikip Yeesus mamaiya ariwkin Yeesus-ke Nataniel maemi maek, “Aa, Isrel mua makena nanek, o me wadolaliya.” ⁴⁸Nataniel naap miimap Yeesus nokarek, “Nee, yo kamenap efa amisaren?” Naeya maakek, “No Filip me nefa imenowa ikaeya nomokow fik epa ununa-pa iimarep ikaeya nefa urufam.” ⁴⁹Ne Nataniel nan amisarep maakek, “Oo somek mua, makena, no Mua Maneka Muuka-ke. Ne pun no i Isrel Saria Maneka-ke.” ⁵⁰Ne Yeesus-ke maek, “No nomokowa fik onoma-pa ikaeya nefa urufam, naap nefa maemkun no maa makena-ke naep opora efar opan. No ikoka maa mane-maneka maa fain nomakep ikua nain unowa urufinan.” ⁵¹Neemi wia maakek, “Yo makena nia maakiyem, ikoka owow iinan iipareya Mua Maneka ensel unowa Mua Muuka wiar orop urup naem-ikaiwkin wia urufowen.”

Yeesus eka kiripeya wain eka imenarek

2 ¹Aria fofa erup naap ikiweya Kaana owowa-pa mua-ko emeria aaweya enow maneka onamik. Owowa nain Galili kame-pa ikua. Ne Yeesus onak pun nan ikua.

²Yeesus fariwkin ona teeria unowiya wia urufowa ikiwemik. ³Naap ikok wain eka wiar weesereya onak-ke ekap mamaiya-pa maakek, “Wi wain wiar weeserek.” ⁴Naeya onak maakek, “Sa, aite no moram efa maakin. Yo epa eewuar efar ikua.” ⁵Ne onak-ke wi uuwow mua wia maakek, “Ni maa mauwa onowa nia maakinok-na naap onap-pueka.”

⁶Aria eka amina mane-maneka nomoniw onamik nain ikur okaiwi-pa kuisow nan ikua. Wiena Yuuda sira ookami eka amina neeke unep wapena yasuwimik. Amina nain maneka, eka andet lita naap eliw ototinan. ⁷Ne Yeesus-ke uuwow mua wia maakeya, amin unowa nain eka ototamik. Ototiwkin taanomakeya ⁸wia maakek, “Eka nain unep iimarow mua pikiwomaka.” ⁹Ne pikiwiwkin iimarow mua nain akimak-na eka nain wain puukak. O kaanek aawep pekapomamik nain me amisarek, ne wi uuwow mua eka unep naap onamik nain wi amisaremik. Naapeya o mua emeria aawok nain farep ¹⁰maakek, “Ei, mua unowa maa enowa onami wain eliwa kiikir poraimik, enep lawiliw momorariwkin eliw

marew nain poraimik. Ne nos-ke wain eliwa nan wuap-puap aakisa fan poron.” ¹¹ Yeesus maa miililina onak nain mokomokoka nan onak. Ona kekanowa ne unum maneka kame nan ariman wueya wiar urufamik. Naapeya ona teeria makena-ke naep opora wiar opamik. ¹² Aria maa enowa nain weesereya Yeesus ne onak, ona wiamun unowa ne ona teeria, wi unowiya Kapeneam owowa orop lawisiw nan ikemik.

Yeesus tempel koora ikiwok

(Matiu 21.12-13, Mak 11.15-17, Luk 19.45-46)

¹³ Aria wi Yuuda Pasowa maapora mamaiyarem-ikaeya Yeesus Yerusalem ikiwok. ¹⁴ Ikiwep fuunep tempel pika kemena urupok-na wi mua-ke patriow maa sesekam-ikawaiwkin wia urufak, bulmakau, sipsip ne nepa ibiamun, maa naap nain. Ne wi mua papako pun nan pokap ikok wienna maamuma wia kiripomami tempel maamuma wuowa nain wiem-ikemik. ¹⁵ Naap wia urufap iikirami waamara aawep purekap sarua wiaremi bulmakau ne sipsip wiar fa-faemi maa unow onaiya wia iirarek. Maamuma esimsa onaiya nameneya wiar ururek. ¹⁶ Ne wi nepa sesekam-ikemik nain pun wia iiraremi wia amukarek, “Niena nepa aawep owaruma oreka. Yena Auwa koora fain niena fofa epa saarik me aroweka.”

¹⁷ Naap oneya ona teeria Mua Maneka opora nain kema suuwamik. Feenap,

“Nena tempel koora manek akena kookaliyem nain mukuna saarik efa kuumiya.” *(Someka 69.9)*

¹⁸ Ne Yeesus sira naap wia oneya wi Yuuda woos mua-ke maakemik, “Naapeya no aakisa kuisow maa miililina-ko oneya i urufap maiyen, ‘Aa pepek, no Mua Maneka kekanowa onaiya ikon, naapeya sira naap yia onan,’ i naap maiyen.” ¹⁹ Ne wia maakek, “Ni tempel koora fain teekowen-na yo fofa arow muutiw kiiriw enuma kuainen.” ²⁰ Naeya maakemik, “Sa, koora fain kuam-ikawaiwkin mokoma ten erepam nainiw ikur okaiwi-pa kuisow arek. Ne nos-ke fofa arow muutiw eliw enuma kuainan-i?” ²¹ Yeesus eena ona wame maemi tempel koora maek, ne wi nain kemena me wiar aawemik. ²² Naapeya o umep ikok iikireya iir nain ona teeria-ke opora eena iiriw wia maakek nain wiar kema suuwap maemik, makena. Mua Maneka opora pun makena maemik.

Yeesus emeria mua kema wiar amisarek

²³ Aria Yeesus Yerusalem-pa ikok Pasowa maapora epa-pa maa miililina imenam-ikaeya mua unowa nain wiar urufap makena-ke naemik. ²⁴ Nain ona wi kema wiar amisarek. Naapeya wi me mua makena-ke wia naemi ona kema ariman me wia wuomak. ²⁵ Onaiw wi mua sira ne kema baliwep akena wiar amisarek, mua oko-ke me maakemik.

Yeesus Nikodemus ikos aakunemik

3 ¹Aria wi Farisi teeria mua oko nan ikua, unuma Nikodemus, wi Yuuda Kaunsel Maneka mua oko os. ²Iir oko uura ikip Yeesus maakek, “Nee, i amisaremik, no somek mua-ke, Mua Maneka-ke nefa sesekeya ekapon. No eena maa onin nain mua kuisow naap-ko me onimik. Makena, Mua Maneka o wameiya ikainon-na eliw naap oninon.” ³Naeya maakek, “Yo makena nefa maakiyem. Mua eena kiiriw enuma me ariya nain Mua Maneka pika kemena me wiar ekinon.” ⁴Ne Nikodemus-ke maakek, “Mua iiriw arimemik nain mia kamenap kirep nainiw enuma arikuan? Kiiriw onak urom tepak wiar ikiweya nainiw muukarinon-i?”

⁵Naap maeya Yeesus-ke maakek, “Yo makena nefa maakiyem, mua eena eka-pa wia yasuwiwkin Ewar Eliwa-ke enuma wia arowinon-na Mua Maneka pika kemena wiar ekikuan. Weetakeya-na weetak. ⁶Aite-ke yia muukariwkin i miw fain mua arimik. Nain Ewar Eliwa-ke mua ewar enuma wia arowiya. ⁷Ni unowiya nainiw enuma areka. Aria yo naap nefa maakem nain no kema unu-unowa me wue. ⁸Ewar ona kookalowa-pa wuuniya, kamenap ekapep kaaneke ikiwiya nain me amisaren. Wuuniya nain muutiw miiminan. Ne wi mua Ewar Eliwa-pa enuma arowa nain pun kakeniw naap.”

⁹Naeya Nikodemus-ke maakek, “Sa, yo nefar kema suuwiyeem-na me pepep.” ¹⁰Naeya maakek, “No wi Isrel somek mua maneka-ke, nain no kema-ko me pukon-i? ¹¹Yo makena nefa maakiyem, i maa amisarep aakunimik ne maa urufap nia maakimik, nain opora-ko me yiar miimiman. ¹²Ne yo miiwa-pa maa imenariya nain nia maakiyem nain makena-ke me efa naiman. Ne iinan maa unowa nia maakinenna efa miimowen-i? ¹³Mua kuisow owow iinan-ko me urupok, weetak, Mua Muuka waisow iinan-pa ikok fan orop ikua. ¹⁴Iiriw Moses eena epa asia nomon manekiw nan ifa bras-pa sirarep nomokowa-pa wuap fakerap iimarowap-pueya wi mua napum onaiya ikemik nain mokakemi sariarem-ikemik. Ne Mua Muuka pun ikoka sira naap fakerikuan. ¹⁵Naeya wi mua o opora wiar opimik nain Mua Maneka wameiya-pa anane wueliwa ikaikuan.”

¹⁶Moram Mua Maneka miiw mua manek akena wia kookalep ona Muuka kuisow akena nain sesekak. Naapeya wi mua eena o opora wiar miimap opimik nain wi iiwawun me mesenalikuan, Mua Maneka wameiya-pa anane eliw akena ikaikuan. ¹⁷Moram Mua Maneka ona Muuka sesekak nain me miiw mua wia mekawap wia samorowa nain orok, weetak. Os-ke orop wia aawinok naep sesekak. ¹⁸Naeya wi mua o opora wiar opimik nain Mua Maneka-ke pina me wiar kema suuweya opora-pa me arikuan. Ne wi mua o opora me wiar opimik nain wiimar pina wiar ookami yo opora-pa efar ikaikuan maek. Moram wi Muuka kuisow nain opora me wiar opamik. ¹⁹Mua wia mekawowa

onoma feenap, parina iiriw orop miiwa-pa ikua, nain wi mua-ke parina nain mikikira iwemi epa kokoma-pa ikowa kookalimik. Moram wi sira samo-samora onimik. ²⁰Ne wi mua eena pina onimik nain epa kokoma-pa ikaiyen naimik, moram wi sira samora onimik nain ariman me yiar arinok naep parina-pa ikowa nain mia fifimik. ²¹Ne wi sira makena kookalep onimik nain parina aawimik. Feenap maimik, i sira makena onimik nain Mua Maneka-ke wia kekanoweya wi sira naap onimik, naap yia mauk naep naap onimik.

Yon-ke Yeesus ariman maek

²²Aria naap ikok Yeesus ona teeria unowiya Yuudia kame ikiwemik. Ikiwep lawiliw nan ikok emeria mua eka-pa wia yasuwam-ikua. ²³Ne Yon pun naap, Aion owowa eka-pa wia yasuwam-ikua, owowa nain Salim mamaiya-pa ikua. Eka unowa kame nan ikomakek, naapeya emeria mua o wiar ikiwiwkin wia yasuwam-ikua. ²⁴Iir nain Yon koorapa me wuowa ikemik. ²⁵Ne iir oko-pa wia yasuwowa sira muuta nain Yon teeria-ke Yuuda mua oko wameiya aakunemi oporiw irakemik. ²⁶Ne Yon teeria-ke ikip Yon maakemik, “Somek mua, iiriw mua eena ikos Yodan eka kame okaiwi-pa ikeman nain pun aakisa eka-pa wia yasuwam-ikaiya, mua no maem-ikon nain. Mua unowiya maneka o wiar ikiwem-ikaimik.”

²⁷Ne Yon-ke wia maakek, “Mua onaiw maa naap onowa me pepep, Mua Maneka-ke me pepekiminon-na maa sira feenap nain me oninon. ²⁸Ni iiriw feenap maemkun miimaman, ‘Yo me Krais-ke, yo Mua Maneka-ke efa sesekeya ekapem, ne mua makena murariya.’ ²⁹Sira feenap saarik, mua-ko emeria aawinon-na aria mua nain maneka-ke. Ne mua nain aakunem-ikaeya ona womar eliw opora wiar miimap wiar kemelinon. Yo sira naapiw aakisa manek akena kemeliyem. ³⁰O maneka-ke, ne o unuma ikoka manekarem-ikainon, yo weetak, o tepak-pa wiar ikainen,” naap maek.

³¹Aria mua eena iinan-pa orok nain-ke mua unowa wia nomakek ne mua eena miiwa-pa imenarek nain miiw fain mua-ke, naeya miiw maa muutitik nain aakuniya. Ne mua eena owow iinan-pa orok nain-ke maa unowa onamiariya. ³²Maa urufap opora miimap maiya, nain wi mua-ke opora me wiar miimimik. ³³Mua eena opora wiar miimiya nain, Mua Maneka maken akena-ke naiya. ³⁴Moram mua eena Mua Maneka-ke sesekeya ekapok nain Ewar me elu muuta iwok, manek akena iwok, naapeya o opora maomiya. ³⁵Wiawi-ke ona Muuka kookalep maa unowa urufowa nain kekanowa iwok. ³⁶Naeya mua eena Muuka opora wiar miimap opiya nain anane eliwa ikainon. Ne mua opora me wiar miimiya nain weetak. Moram Mua Maneka urom sirirowa naap wiar ikainon.

Yeesus Samaria emeria opora maakek

4 ¹⁻²Aria Yeesus Yon nomakep mua unow akena wia yasuwam-ikua. Yeesus ona weetak, makena ona teeria-ke wia yasuwam-ikemik. Ne

pun mua unowa o ookamik nain meta manekareya wi Farisi miimamik. ³⁻⁴Ne Yeesus naap miimap Yuudia piipuap nainiw kirep Galili ikiwok. Ikiwemi Samaria kame-pa naap ikiwok.

⁵Ikiwemi owowa Sikar naimik nan fuunek. Miiw ara oko iiriw ekera Yekop-ke ona muuka Yosep iwok, epa nain Sikar mamaiya-pa ikua. ⁶Eka unawera iiriw eena Yekop kuak nain pun nan ikua. Aria unun ama naeya Yeesus era epasia soomarek nain mia sanumarep eka unawera-pa nan pokap ikua.

⁷Nan pokap ikaeya Samaria owow emeria-ko eka uninen naep ekapok. Eka unem-ikaeya maakek, “Sira eliwa, yo eka-ko unep enake.” ⁸Ne Yeesus ona waisow ikok naap maakek, ona teeria-na maa enowa-ko sesenaru naep Sikar owowa orop ikemik.

⁹Naeya emeria nain-ke maakek, “No Yuuda-ke, ne yo Samaria-ke, moram yo eka-ko enake efa naakin?”^a Moram iir nain wi Yuuda wi Samaria wiam miatinemik. ¹⁰Ne Yeesus-ke maakek, “No Mua Maneka maa eliwa nia sesekomak nain amisarekan-na, ne pun mua eena eka nefa maakiya nain amisarekan-na o maakeya eka anane naap ikaiya nain eliw nenakinon.” ¹¹Naeya emeria nain-ke maakek, “Maneka, no eka unomowa nain amina weetak, ne eka fain irauwa akena. No eka anane naap ikaiya nain kaaneke aawinan? ¹²Yiena nembesir Yekop-ke eka unawera fain kuak. Ona, ne ona muuk unowa, ne maa eneka pun, wi unowiya iiriw eka fain enem-ikemik, ekapep aakisa. Ne nos-ke Yekop nomakep maneka arekam naep-i?” ¹³Naeya maakek, “Wi mua eka fain enimimik nain ikoka nainiw kema enekarem-ikaikuan. ¹⁴Ne mua eena yo eka onakiyem nain ikoka nainiw kema me enekarion, weetak. Eka nain eka ona saarik kema-pa wiar suuw-urupem-ikaeya Mua Maneka wameiya anane eliwa ikainon.” ¹⁵Naeya emeria nain-ke maakek, “Maneka, yo eka naap nain-ko enake. Ne yo kema enekarep anane ekapep eka fain me unem-ikainen.”

¹⁶Naap maeya maakek, “No ikiwep nena mua aawep ikos ekapeka.” ¹⁷Ne emeria nain-ke maakek, “Yo mua marew ikem.” Naap maeya maakek, “No pepep maen, no mua marew. ¹⁸Makena, no mua ikur iiriw wia aawon. Ne aakisa mua wameiya ikon nain me nena mua makena-ke. No makena maen.” ¹⁹Naeya emeria nain-ke maakek, “Maneka, aakisa yo amisarem, no profet-ke. ²⁰I Samaria iiriw yiena kae unowa anane ema eenan wiam fiirimep Mua Maneka lotu arem-ikemik.^b Nain ni Yuuda-ke maiman, Mua Maneka lotu arowa epa Yerusalem owowa-pa muutiw ikua. Naap-i?”

^a 4.9 Wi Yuuda ne wi Samaria iiriw teeria kuisow ikemik. Ne wi Asiria-ke ekapep owowa wiar samorami wi teeria Samaria-pa ikemik nain papako wia aawep ikiwemik. Naap ikok wi owow oko-ke ekapep miiwa nan taanemik ne wiipa wiar aawemik. Naapeya wi Yuudia-pa ikemik nain maemik, wi Samaria me i aka kakeniw-ke. Naemi wiamiya ikowa miatinemik. ^b 4.20 Wi Samaria Gerisim ema-pa Mua Maneka lotu onam-ikemik.

²¹Ne Yeesus-ke maakek, “Aite, yo opora efar miime. Epa fan kereriya, Mua Maneka lotu arowa nain ni ema neeke me onowen ne Yerusalem owowa pun me onikuan. ²²Ni Samaria-na o eena me baliwep amisareman nain lotu oniman. Ne i makena, i o amisaremik nain lotu onimik. Moram Mua Maneka yia aawowa maek nain i Yuuda teeria-pa yiar imenarek. ²³Epa nan kereriya, nain aakisa fanek, wi mua opor makena maemi Ewar Eliwa kekanowa-pa Mua Maneka lotu arikuan. Lotu sira eena Mua Maneka kookaliya nain. ²⁴Mua Maneka-na ewar-ke, naeya wi o lotu onimik nain opor makena maemi Ewar Eliwa kekanowa-pa lotu onam-ikaikuan.” ²⁵Ne emeria nain-ke maakek, “Yo amisarem, Mesaiya eena Kraiis naimik nain ikoka ekapinon. Os-ke ekapemi maa unowa yia maakinon.” ²⁶Ne Yeesus-ke maakek, “Mua nain-na makena yo fanem. Yo mua nain-ke nefamiya aakunem-ikaiyem.”

²⁷Yeesus emeria nain mamaiya aakunem-ikaeya ona teeria iiriw owowa ekamik nain kiiriw ekapemik. Ekapep naap urufap kema unu-unowa wuamik. Nain feenap nokaru naep onamik-na me nokaremik, “No maa mauwa nokarin?” e, “No oram emeria nain wameiya aakunin?” ²⁸⁻²⁹Aria emeria nain eka amina nan wuap-puap ikiwep owow mua wia maakek, “Nee, ni ekapep mua fain-ko urufeka. Yo maa muutitik iiriw onam nain os-ke ariman efa maek. O Mesaiya-ki e mua kamenap nain-ke?” ³⁰Naeya onowiya iikirap emeria nain ookap Yeesus wiar ekapemik.

³¹Aria emeria nain ikiwep ikaeya ona teeria-ke maakemik, “Somek mua, no maa-ko enime.” ³²Naap maakiwkin wia maakek, “Yo maa enowa efar ikua nain ni me efar amisareman.” ³³Naeya wi kema unu-unowa wuami wi-wieniwi maemik, “Aa, mua oko-ke maa enowa-ko pekapep onakemik-i kamenion.” ³⁴Naiwkin wia maakek, “Weetak, yo maa enowa feenap maiyem, mua eena efa sesekak nain kookalowa ookami o uuwowa iiwawun welawomakam naep. ³⁵Ni feenap maiman, ‘Siiwa erepam ikiweya maa enowa perekimik.’ Naap-i? Nain yos-ke feenap nia maakiyem, ni mokoka wilinep baliwep urufeka. Manin maa enowa iiriw parewok. ³⁶Mua eena maa enowa perekap koorapa-sepa wuiya, mua nain o kiripowa wiar ikua. Ne maa enowa koorapa-sepa wuimik nain feenap, wi mua, Mua Maneka pika kemena ikiwep anane eliwa ikaimik nain wia maiyem. Mua maa enowa upiya nainiya, ne mua maa enowa perekiya nain, wiam erup eliw kemelikuan. ³⁷Naapeya opora fain makena, ‘Mua oko-ke maa upowa isakiya ne mua oko-ke maa enowa perekiya.’ ³⁸Ni maa enowa me upeman nain yos-ke maa enowa perekowa nia sesekam. Mua papako-ke iiriw oospem maa upowa isakemik, ne ni aakisa perekiman.” Naap wia maakek.

³⁹Aria Samaria owow emeria nain-ke owow emeria mua unowa wia maakek, “Yo maa muutitik iiriw onam nain ariman efa maek.” Naapeya wi Yeesus opora wiar opamik. ⁴⁰Ne o wiar ekapep yiamiya ikainok

naep kekanemik. Naapeya ekap fofa erup nan wiamiya ikua. ⁴¹Nan ikok opora wia maakem-ikua nain unow akena opora wiar opamik. ⁴²Ne emerua nain maakemik, “I me no maen nain muutiwi miimap opora wiar opimik, weetak. I yiena kakeniw ifana-pa wiar miimamik. Naeya i aakisa amisaremik, mua fain makena-ke, os-ke miw mua yia aawow mua-ke.”

Yeesus woos mua muuka wiar saliwak

⁴³Aria fofa erup weesereya Yeesus owowa nain piipuap Galili ikiwok. ⁴⁴Moram ona wame maemi maek, “Profet ona owow mua-ke ekima me opimik.” ⁴⁵Nain wi Galili unowa iiriw Pasowa maapora urufowa naep Yerusalem ikiwep nan ikaiwkin maa miililina oneya wiar urufamik. Naapeya Galili ikiwok nain kemelap aawemik.

⁴⁶⁻⁴⁷Aria nan ikok kiiriw Kaana owowa ikiwok, owowa eena mokomokoka maa miililina onami eka wain onak, owowa nain. Ne anim onom mua-ko Kapeneam owowa-pa ikaiya. Mua nain muuka-ke wiar napumarep umekam naep onam-ikua. Aria Yeesus Galili ekapok nain miimap muuka saliwominok naep ikip Yeesus nokarek. ⁴⁸Nokareya maakek, “Ni, yo maa miililina onamkun efar urufap opora efar opiman naiman, ne me urufiman nain weetak.” ⁴⁹Ne mua nain-ke maakek, “Maneka, ewur akena yooke aa, oko yo muuka efar uminon.” ⁵⁰Naeya maakek, “No eliw ikiwinan, no muuka nefar sariarinon.” Ne opora wiar miimap makena efa maakiya naep ikiwok. ⁵¹Ikim-ikok ona uuwow mua wia mirowak, ne wis-ke maakemik, “Oo, no muuka nefar sariarek.” ⁵²Ne wia nokarek, “Ama kamin napuma wiar sariarek?” Naeya maakemik, “Inon amirika ama kuisow naap.” ⁵³Naap maiwkin kema suuwak, inon amirika ama pepep naap Yeesus-ke maakek, “No muuka nefar sariarinon.” Ne aria naap furewap ona ne ona teeria unowiya Yeesus opora wiar opamik. ⁵⁴Aria Yeesus Yuudia kame piipuap Galili ekapep iir nain maa miililina nain oneya aakisa erup arek.

Yeesus Betesda eka irauwa-pa mua oko saliwak

5 ¹Aria Yeesus nan ikaeya wi Yuuda lotu fofa maneka oko kererek. Ne iir nain Yerusalem ikiwok. ²Owowa nain pona-pa Sipsip Omopora naimik, epa nain eka irauwa oko nan ikua. Wi Iibru opora-pa eka nain Betesda naimik. Eka irauwa nain soomarow era saawirinowa kua ikur ikua. Ne iinan kuasura onaiya ikua. ³⁻⁴Wi napum mua unow akena, mua mokok opa, meren damola ne wapena merena kuumaremik, wi naap nan ikomakemik. [Moram iir kui-kuisow Mua Maneka ensel-ke orop eka nain ararumeya bulubul imenareya urufap napum mua oraimik, ne mua ookikir oraiya nain-ke sariarinon. Wi naap maemik.] ⁵Ne mua napuma oko-ko nan ikua, mokoma ten arow, ikur okaiwi-pa arow napuma nain aawep inepiw ikaiya. ⁶Yeesus urupemi mua nain naap urufap kema-pa

maek, aa, napuma fain iiriw ekera aawok. Neemi ekap miir onoma-pa nokarek, “Nee, no kamenap? Sariarekam naep-i?” ⁷Naeya mua nain-ke maakek, “Oo saria, mua naareke efa asipap efa aawep eka bulubul wuiya nain neeke efa porainon? Yo kekanep orekam naep oniyem-na weetak, mua oko-ke efa nomakemi wi kiikir oraimik.” ⁸Naeya maakek, “No iikire, iikirap nena inow maa unowa opap soomare.” ⁹Naap maakeya mua nain sariarep iikirap ona maa unowa opap soomarek. Yeesus nain onak nain Sabat fofa-pa onak.

¹⁰Naapeya wi Yuuda-ke mua nain urufap maakemik, “Aakisa Sabat-ke. No moram sira puukap nena inow maa opap soomarin?” ¹¹Naap maakiwkin wia maakek, “Mua yo efa saliwak nain-ke efa maakeya yena inow maa unowa opap soomariyem.” ¹²Ne nokaremik, “Mua naareke naap onowa nefa suuwak?” ¹³Mua nain opora-ko me wia kiripomak, moram Yeesus unuma me wiar amisarek, ne iir nain mua yakeyak manekiya Yeesus wi wia bilikaremi ikiwok. ¹⁴Naap ikok Yeesus tempel pika kemena ikiwok-na mua nain urufak. Urufap maakek, “No sariaren. No pina onowa piipue, oko wiimar maa samor akena aawinan.” ¹⁵Are nan Yeesus amisarek. Ne ikiwep wi Yuuda wia maakek, “Mua efa saliwak nain Yeesus-ke.”

¹⁶Naapeya iir nain wi kema bagiwirap Yeesus samorowa onoma wuamik. Moram o Sabat-pa sira nain onak. ¹⁷Wi naap maiwkin Yeesus-ke wia maakek, “Yena Auwa anane maneka naap uuwam-ikaiya. Ne yos pun naap uuwam-ikainen.” ¹⁸Naap maeya wi Yuuda o ifakimu naep kekanemik. Moram me Sabat sira muutiw wiar puukak. O feenap maiya pun, “Mua Maneka yena Auwa-ke,” naap maiya nain Mua Maneka saarik arekam naep oniya. Opor ara nain muuta o ifakimu naep onamik.

Mua Maneka Muuka uuwowa onowa unuma onaiya ikua

¹⁹Ne Yeesus-ke wia maakek, “Yo makena nia maakiyem, Muuka ona waisow kema-pa maa me oniya, weetak. Wiawi maa oniya nain wiar urufap oniya. Wiawi maa kamenap oniya, nain muuka pun naap akena oniya. ²⁰Moram Wiawi ona Muuka kookalep maa unowa ona oniya nain ofakowiya. Ikoka maa mane-maneka ofakoweya wiar urufap kakaowen. ²¹Feenap, wi mua umimik nain Wiawi-ke wia iikirowiya. Ne Muuka pun naap, mua eena wia kookalep sira naap wia oniya. ²²Wiawi mua kuisow-ko me wia mekawiya. Wia mekawowa kekanowa nain Muuka iwok. ²³Naapeya mua unowa eliw Muuka unuma pirikuan, Wiawi unuma pirimik naap. Mua eena Muuka unuma me piriya nain Wiawi pun unuma me wiar piriya, o eena sesekak nain. ²⁴Yo makena nia maakiyem. Mua eena yo opora efar miimiya, ne o eena efa sesekeya ekapem nain pun opora wiar opiya nain umowa iiriw nomakep anane eliwa ikowa nan ikua. Naapeya opora-pa me arinon. Neemi me samor aawinan, anane

eliwa ikainon. ²⁵Naeya yo feenap nia maakiyem, epa nan kereriya, nain aakisa fanek, wi mua eena umowa-ke wia opap ikua nain Mua Maneka Muuka iwakara wiar miimimik. Ne wi opora wiar miimap opimik nain wueliw ikaikuan. ²⁶Eliwa ikowa nain onoma Auwa wiar ikua. Ne ona Muuka kekanowa nain iweya os pun wiar ikua. ²⁷O Mua Muukiya wia mekawowa kekanowa nain iwok. ²⁸⁻²⁹Aria ni opora fain miimap kema unu-unowa me wueka. Feenap, epa fan weeserikua, wi iiriw umemik nain o iwakara wiar miimap eruwa-pa iikirikuan. Wi iikirap iiriw eena sira eliwa onam-ikemik nain eliwa ikaikuan. Ne wi sira samora miiwa-pa onam-ikemik nain samor aawikuan.”

Yeesus ona kekanowa-pa uuwiya nain wame maek

³⁰“Aria yo yena kema-pa maa me oniyem. Auwa opora wiar miimap kakeniw naap wia mekawiyem. Moram yo me yena kookalowa ookiyem, weetak. O eena efa sesekeya ekapem nain kookalowa wiar ookiyem. ³¹Yo yenaiw yame mainen-na, yo maiyem nain eliwi naap maowen, ‘Weetak, no nenaiw main nain me pepeki.’ ³²Nain mua oko nan ikua, os-ke maemi yo efa maiya nain makena. ³³Ne mua papako wia sesekiwkin Yon wiar ikiwemik nain yo efa maemi opor makena wia maakek. ³⁴Nain Yon yo efa maek nain makena, nain mua opora-ke. Yo fain naep maiyem, ni Yon opora efa maek nain opowen-na Mua Maneka-ke nia aawinon. ³⁵Yon parina saarik wilinem-ikok ni parina niem-ikua. Nain nis-ke parina nain urufap kemelaman nain parina-pa ikowa nain ewur piipuan.

³⁶Ne Yon opora nia maakem-ikua nain maa oko fain-ke wiar nomakek. Feenap, yo mauwow unowa Auwa-ke efa maakeya onami welawiyem fain efar urufap amisarowen, yo mua kamenap nain-ke. Uuwowa efar urufap amisarowen, os-ke efa sesekak. ³⁷Auwa eena efa sesekak nain pun yo efa maiya. Nain ni iwakara me wiar miimaman, ne miira pun me urufaman, weetak akena. ³⁸Ne pun mua eena sesekak nain opora me wiar opiman, naapeya o opora ni kema-pa me niar ikaiya. ³⁹⁻⁴⁰Aria ni Mua Maneka opora siisimep-puamik nain urufiman, moram ni kema feenap wuiman, i neeke anane eliwa ikowa sira nain aawimik. Ne opor unowa Mua Maneka opora-pa ikomakek nain yo efa maek, nain ni anane eliwa ikowa aawu naep yo efar ekapowa nain ni weetak, miatiniman.

⁴¹Wi mua-ke unuma efar pirowa nain me kema suuwiyem, oram-ke. ⁴²Nain yo nia amisarem, ni Mua Maneka me kookaliman. ⁴³Yo eena Auwa-ke efa pepekimewa ekapem nain me efa aawiman. Ne mua-ko onaiw wame maiya nain aawiman. ⁴⁴Ni miiw mua-ke unuma nia piruk naep oniman. Nain Mua Maneka mua kamenap nia naiya nain me kema suuwiman. Naapeya ni kamenap o opora wiar opowen?

⁴⁵Aria ni sira samora oniman nain wiimar me yos-ke yena Auwa mokok epa-pa opora-pa nia wuinen, weetak. Moses-ke naap nia oninon, o

eena yia asipinon naiman nain-ke opora-pa nia wuinon. ⁴⁶O opora wiar opakaman-na yo opora pun efar opakaman. Moram opora siisimok nain yo efa maemi siisimok. ⁴⁷Ne ni opora siisimok nain me wiar opiman, naapeya yo opora maiyem nain kamenap efar opowen? Weetak.”

Yeesus mua tausen ikur maa enowa wienakek
(*Matiu 14.13-21, Mak 6.30-44, Luk 9.10-17*)

6 ¹Aria iir oko-pa Yeesus Galili eka saawirinowa maneka nain kame okaiwi ekak. Eka nain unuma oko Taiberias naimik. ²O maa miililina onami wi napum mua wia saliwak nain wi urufap yakeyak maneka ookam-miemik. ³Wi ekap ona teeria onaiya urupep ema muuna-pa pokamik. ⁴Iir nain wi Yuuda Pasowa maapora pun mamaiyarek. ⁵⁻⁶Pokap ikok Yeesus mokoka wuak-na yakeyak maneka wiokap urupem-ikaiwkin wia urufak. Naap wia urufap Filip akimekam naep nokarek, “Nee, i maa enowa kaanek sesenarep wienakiyen noma?” Ne ikoka kamenap onowa nain amisarep ikua. ⁷Naeya Filip-ke maakek, “I maamuma andet erup naap emer ikowa sesenarep wienakiyen-na wia pepek erinon-i? Wi wu-wuepap pote pote enimikuan pun me pepek,” naap maek. ⁸Ne ona teeria mua oko unuma Andru naimik, Saimon Pita weepe-ke. Os-ke maek, ⁹“Takir oko emer ikowa ikur ne mera gelemuta erup wiar ikaeya urufamik. Sa, teeria maneka faa, wienakowa pepek-i?” ¹⁰Naeya wia maakek, “Wi wia maakiwkin sipira-pa pokomakuk.” Ne wia maakiwkin pokamik. Yakeyak maneka nain mua muutiw wia tuunamik. Wia tuunamik nain tausen ikur (5,000) naap.

¹¹Wi pokap ikaiwkin Yeesus emer ikowa ikur nain aawep Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap sererkap wieya enemik. Ne mera pun sira naapiw onak. Wi enemik enemik wia, maa enowa-keriw arek. ¹²Wi enep pepek eriwkin ona teeria wia maakek, “Maa enakiwa kiromakek nain baliweka, me wesusikua.” ¹³Emer ikowa enakiwa kireya fiirimemik nain inera ten kuisow nainiw erup taanek.

¹⁴Ne Yeesus maa miililina naap imeneya wi unowa nain naap urufap maemik, “Aa pepek, Mua Maneka profet miiwa orowa maek nain mua maken akena fanek!” ¹⁵Ne Yeesus kema wiar amisarek, oko wis-ke kekanemi wiena owow saria maneka efa wuikuan, naap naep baurarep ona waisow nainiw ema urupok.

Yeesus eka iinan-pa soomar-ikiwok
(*Matiu 14.22-33, Mak 6.45-52*)

¹⁶⁻¹⁷Aria urer akena Yeesus ona teeria wiisow Galili eka pona orop wi kiikir aasa aawep kame okaiwi Kapeneam ekam-ikemik. Epa kokomarek, nain Yeesus me kererowa ikua. ¹⁸Wi aasa-pa ekam-ikaiwkin ewar maneka wuunemi ifer umukut onaiya wuam-ikua. ¹⁹Wi ikiwep gone-pa

ariwkin Yeesus wiokami ifer iinan-pa soomar-ikim-ikaeya urufap keker opamik. ²⁰Keker opiwkin wia maakek, “Ni me keker opaka, yos-ke!” ²¹Naap maeya wi kemelami o opap purup aasa-pa wuamik. Wuiwkin ewur kuisow kame okaiwi-pa fuunemik.

²²Ne uurik ona wi teeria eka kame okaiwi-pa ikemik nain wi kema naap maemik, iiriw aasa kuisow muuta fan ikua nain ona teeria-ke aawemik. Ne o me wiokak, wi wiisow ikiwemik, naap maemik. ²³Ne aasa papako Taiberias piipup ikiwep epa nan urupap ikemik. Epa eena inon fan yiena Maneka Mua Maneka sira eliwa naakep maa wienakek nain. ²⁴Yaakeyak maneka Yeesus ona teeria onaiya nan me wia urufap o akupami aasa nain wiar irap Kapeneam ekamik. ²⁵Ekap nan imenap nokaremik, “Nee, somek mua, no kamenap ekapon?” ²⁶Ne wia maakek, “Yo makena nia maakiyem, ni me yo maa miililina onamkun yo efa kema suuwap kema fufurarep nain kookalep efa akupiman, weetak. Ni maa enep uroma taanow muuta nain yo efa akupam-miawiman. ²⁷Nain ni maa enowa ewur samorariya nain me senam kema suuwap uufuneka. Mua Muuka opora nia maakiya nain ni ookami anane epa eliwa-pa ikowen. Nain maa enowa saarik kookalep aawem-ikeka. Moram Auwa Maneka ona uuwowa nain Muuka iwemi kekanowa onaiya iwok.” ²⁸Ne wis-ke maakemik, “I sira kamenap onap Mua Maneka uuwowa onomiyen?” ²⁹Ne wia maakek, “Mua Maneka uuwowa feenap, mua eena sesekak nain opora wiar opaka.”

³⁰Naeya maakemik, “Naapeya-na no maa miililina-ko oneya i urufap makena naep no opora nefar opiyen. No maa miililina sira kain oninan? ³¹Iiriw yiena nembesir epa asia nomon manekiw nan ikiwem-ikok Moses-ke Mua Maneka fareya maa enowa maana naimik nain wia sesekomaya enem-ikemik, eena Mua Maneka opora maek naap,

‘Os-ke maa enowa owow iinan-pa wia sesekomaya enemik.’”

(Eksodas 16.4, Someka 78.24)

Naap maakemik. ³²Ne Yeesus-ke wia maakek, “Yo makena nia maakiyem, enowa nain me Moses-ke wienakek, weetak. Yena Auwa-ke maa enowa akena owow iinan-pa ikua nain nia sesekomiya. ³³Mua Maneka maa enowa feenap nain nia sesekomiya, maa enowa eena iinan-pa orok nain ni miiw mua enep anane eliwa ikowen.” ³⁴Naeya maakemik, “Aa-na, i maa enowa naap nain yienakem-ike.” ³⁵Ne wia maakek, “Maa enowa nain makena yos, eena enep anane eliwa ikowa nain. Wi mua yo efar ekapimik nain wi wuailowa marew. Ne yo opora efar opimik nain kema enekarowa marew. ³⁶Nain yo iiriw nia maakem, ni efa urufiman fain, yo opora me efar opiman. ³⁷Wi mua eena Auwa-ke yiiya nain yo efar epikuan, yo me wia iirarinen. ³⁸Moram, yo miiwa orom nain me yena kookalowa ookowa nain orom, o eena efa sesekak nain kookalowa wiar ookowa naep orom. ³⁹Ne ona kookalowa nain feenap, emerua mua unowa

yiiya nain yo mua kuisow-ko me piipuinen. Ikoka miiwa weeserow epa-pa unowiya wia iikirowinen. ⁴⁰Yena Auwa kookaliya nain feenap, wi Muuka urufap opora wiar opimik nain anane eliwa ikaikuan. Ne wiimar miiwa weeserow epa-pa yena wia iikirowinen.”

⁴¹⁻⁴²Aria Yeesus-ke naap wame maeya wi Yuuda-ke nain miimap murarow opora onami maemik, “O Yeesus-ke, Yosep muuka-ke. I wiawi onak wiar amisaremik. Ne moram ‘Yo owow iinan-pa orom’ naiya!”

⁴³Naap aakunem-ikaiwkin wia maakek, “Ni naap efa maiman nain neek ikainok. ⁴⁴Mua kuisow onaiw yo me efar ekapinon, weetak. Auwa efa sesekak nain-ke mua wia mufeya yo efar ekapikuan. Ne miiwa weeserow epa-pa yena wia iikirowinen. ⁴⁵Ne wi profet-ke maiwkin siisimep-puamik, feenap,

‘Wi unowa nain ikoka Mua Maneka-ke amisa wiinon.’ (*Aisaiya 54.13*)
O mua eena Auwa opora wiar miimap amisa wiar aawiya nain-ke yo efar ekapinon.

⁴⁶Makena, mua kuisow Auwa-ko me urufak, weetak. O mua eena Wiawi mamaiya-pa ikok ekapok nain makena, Mua Maneka urufak. ⁴⁷Yo makena nia maakiyem, mua eena yo opora efar opiya nain anane eliwa ikainon. ⁴⁸Anane eliwa ikowa onoma yos, nain maa enowa makena-ke naiyem. ⁴⁹Makena, niena nembesir unowa epa asia nomon manekiw nan yiwem-ikok wuailep maana enemik, nain wi iiriw umemik. ⁵⁰Ne maa enowa oko maem fain iinan-pa orok, mua eena maa enowa fain enep me uminok naep. ⁵¹Enowa fain enep anane eliwa ikowa nain, makena yos, maa enowa eena owow iinan-pa orok nain. Wi maa enowa fain enimimik nain, wi anane eliwa ikaikuan. Maa enowa nain yena mia yame maiyem, miiw mua unowa eliwa ikauk naep yena yame wuami uminen,” naap wia maakek.

⁵²Naeya wi Yuuda-ke wi-wieniwi oporiw irakemi maemik, “Nee, mua fain ona mia oposia enowa yia maakiya nain kamenap noma?”

⁵³Naeya wia maakek, “Yo makena nia maakiyem, ni Mua Muuka mia oposia ne aka me wiar enimowen-na ni anane eliwa ikowa nain naap me ikowen. ⁵⁴Ne wi mua yo mia oposia ne aka efar enimimik nain wi anane eliwa ikaikuan, ne wiimar miiwa weeserow epa-pa yena wia iikirowinen. ⁵⁵Moram, yena mia oposia-na maa enowa akena-ke ne yena aka pun eka makena-ke. ⁵⁶Mua eena yo mia oposia ne aka efar enimiya nain yo efamiya ikaiya, ne yo o wameiya ikaiyem. ⁵⁷Feenap, Mua Maneka anane ikaiya nain-ke efa sesekak. Ne os-ke ikaeya yo ikem. Nain kakeniw naap, yo ikem, naapeya mua eena yo mia oposia efa enimiya nain os pun ikainon. ⁵⁸Enowa fain makena, owow iinan-pa orok. Iiriw yiena nembesir unowa maa enowa maana naimik nain enemik, nain umurumemik. Ne enowa fain maiyem nain makena-ke, ne wi enimimik nain anane eliwa ikaikuan.” ⁵⁹Kapeneam lotu koorapa suule wiemi opora naap wia maakem-ikua.

Mua papako Yeesus ookam-ikok piipuamik

⁶⁰Aria ona teeria maneka nain wi mua unowa-ke naap miimap maemik, “Nee, opora naap-ko ikua-i ya? Aa, i opora eliw marew nain moram wiar miimiyen? Kama yia mikiya.” ⁶¹Wi naap maemi muninem-ikemik nain, Yeesus wiar amisarek. Ne wia maakek, “Ni opora nain-ke uroma nia mikeya opora eliw marew efar naiman. ⁶²Ne Mua Muuka ona iiriw ikua neeke kiiriw urupeya urufap ni kamenap-ko maowen-yon? ⁶³Ewar Eliwa kekanowa-pa Mua Maneka wameiya ikok anane eliwa ikaikuan. Wi mua wieniw me pepek. Opora eena yo nia maakem nain Ewar onaiya ikua, ne anane eliwa ikowa nain aawowa-ke. ⁶⁴Nain ni mua papako opora me efar opiman.” Naap maek, moram wi mua eena opora me wiar opamik nain o uuwowa onoma wuak nain iiriw naap wia amisarek. Ne pun mua eena wi iiwua wapena-pa wiar wuowa nain amisarek. ⁶⁵Ne wia maakek, “Yo naapeya nia maakem, mua wieniw yo efar ekapowa me pepek, makena, Auwa ona kekanowa wieya eliw yo efar ekapikuan.” ⁶⁶Ne naap wia maakeya mua unowa o ookam-miemik nain iir nain piipuamik. ⁶⁷Wi ikiwiwkin ona teeria mua ten kuisow erup nain wia nokarek, “Ne nis pun efa piipu naep-i?” ⁶⁸Naeya Saimon Pita-ke maakek, “Sa, Maneka, i mua naarew wiar ikiwiyen? Anane eliwa ikowa opora onoma nos. ⁶⁹I opora iiriw nefar opamik ne pun i amisaremik, makena no Mua Maneka-ke nefa pepekimep nefa sesekeya ekapon.” ⁷⁰Naeya maek, “Makena, yo mua ten kuisow erup nia aawem. Nain mua kuisow Satan-ke ikua!” ⁷¹O Yuudas maemi naap maek. Yuudas-na Saimon Iskariot muuka-ke. Ikoka os-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuinon.

Yeesus ona wiamun unow onaiya maapora ikiwowa aakunemik

7 ¹Aria Yeesus Yuudia kame ikiwowa nain wi Yuuda amis mua-ke o ifakimowa maemik. Naapeya Galili kame-pa nan-pariw ikok uuwam-miek. ²Ne wi Yuuda maapora oko, maa esimsa kuowa maapora naimik nain wiar mamaiyarek. ³Ne Yeesus ona wiamun unowa-ke maakemik, “No Yuudia kame ikiwep maa miililina oneya nena teeria unowa nefar urufuk. ⁴Mua-ko eena maa miililina onowa ariman efar urufap amisaruk naep maa kokot me oniya. Naapeya no ikip maa ariman oneya miiw unowa mua nefar urufuk.” ⁵Ona wiamun unowa opora me wiar opam-ikemik, naapeya naap maakemik. ⁶Ne wia maakek, “Yo epa eewuar. Ni epa anane naap ikaiya. ⁷Miiw mua unowa ni me nia iiwuarimik, weetak, yo efa iiwuarimik. Moram sira samora onimik nain yos-ke ariman wiar wuami maiyem. ⁸Ni eliw ikiwep maapora urufeka. Yo epa eewuar, naeya me ikiwinen.” ⁹Naap wia maakep ona Galili-pa nan ikua.

Yeesus pun maapora nain ikiwok

¹⁰Aria ona wiamun unowa ikiwep Yerusalem-pa nan ikaiwkin o aakisa fan ikiwok. Ariman me ikiwok, kokot ikiwok. ¹¹Iir nain wi Yuuda o

akupami wiam nokarem-miemik, “Nee, mua nain-ko ekapok-i?” ¹²O muuta nain senam aakunemik. Papako-ke maemik, “O mua eliwa-ke,” ne papako-ke maemik, “Weetak, os-ke wia ekerami era samora-pa wia pikiwiya.” ¹³Nain ariman me maem-miemik, moram wi Yuuda woos mua yia samorikuan naep wia keker opamik.

¹⁴Maapora gone-pa ikaiwkin Yeesus ikip fuunep tempel urupep pika kemena-pa opora wia maakem-ikua. ¹⁵Aria wi Yuuda naap urufap kakaemi maemik, “Nee, mua fain suule-ko me ikiwok, o amis maneka naap nain kaanek aawok?” ¹⁶Ne wia maakek, “Yo amisa fain me yena kakeniw amisa-ke, weetak. Mua eena efa sesekek nain-ke yiek. ¹⁷Yo opora fain Mua Maneka wiar ekapok-i e oram yena kema-pa maiyem, nain mua eena Mua Maneka kookalowa ookiyem naiya nain efar furewap makena mainon. ¹⁸Mua ona wame purupekam naep opor unowa ona kema-pa mainon. Ne mua eena o sesekeya ekapok nain unuma wiar pirowa kookaliya nain mua makena-ke, wadol marew. ¹⁹Ni Moses sira-ko me niek-i? Nain ni unowiya o sira wuomakek nain iiwawun-ko wiar ookiman-i? Naap nain ni moram yo efa ifakimu naep oniman?” ²⁰Naeya maakemik, “No sawur-ke nefa anirawamik. Mua naareke nefa ifakimekam naep oniya?” ²¹Ne wia maakek, “Yo maa miililina kuisow eena onam nain ni urufap kakaiman. ²²Ni fain kema suuweka, Moses-ke mia kanima puukowa sira nain nieya ni Sabat epa pun muuka mia kanima wia puukiman. Nain me Moses-ke sira nain imenak, sira nain iiriw nembesir-pa ekapok. ²³Naapeya ni Moses sira me wiar puukiyen naep Sabat-pa mia kanima eliw puukiyen naiman. Nain yo Sabat-pa mua wia saliwamkun ni moram efa amukariman? ²⁴Ni oram mokoka-pa urufap me maeka. Ni maa baliwep kema suuwap makena-ke naep maeka.” Naap maek.

Yeesus makena Krais-ki e weetak

²⁵Aria wi Yerusalem mua papako-ke maemik, “Nee, mua fain ifakimu naep maimik nain faneka ya. ²⁶Ne mua unow mokoka-pa opora maeya mua kuisow o-ko me kiripomimik. Wi anim onoma pun o makena Krais-ke naimik-yon-i? ²⁷Ne o epa ekapok nain i amisaremik. Nain ikoka Krais epa ekapiya nain mua kuisow me amisariyen,” naap maemik. ²⁸Aria Yeesus tempel pika kemena-pa emeria mua opora wia maakemi kerew farep maek, “Ae, ni yo efa amisareman, ne epa ekapem nain pun efa amisareman. Naap-i? Nain yo me yenaiw ekapep fan ikem! O eena efa sesekek nain opor makena onoma os. Ni o me amisareman, ²⁹nain yos-ke amisarem. Moram o wiar ikemkun ona efa sesekeya fan ekapem,” naap maek. ³⁰Naap maeya opu naep uufunemik, nain o epa eewuar ikaeya me opamik. ³¹Ne iir nain pun mua unow akena o makena wiar naemik. Neemi maemik, “Mua fain maa miililina unowa oniya noma. Ne Krais

ikoka ekapowa naimik nain o nomakep unow akena oninon-i?”³² Naap maem-ikaiwkin wi Farisi-ke wia miimamik. Naapeya wi pris woos mua wiamiya aakunep tempel ami mua wia sesekamik, wi ikiwep opuk naep.

³³Aria Yeesus aakunemi feenap wia maakek, “Yo epa maala ni niamiya me ikainen. Yo o eena efa sesekak nain wiar ikiwowa-ke. ³⁴Iir nain yo efa akupowen-na wia, me efa imenowen, ne epa yo ikiwep ikainen nain ni kamenap ikiwowa.” ³⁵Ne wi Yuuda-ke maemik, “Nee, kaanek ikiweya i me urufiyen yia naiya noma? I Yuuda unowa eena Grik owow unowa-pa ikemik nain neek wiar ikiwep Mua Maneka opora wia maakekam naep naap maiya-i? ³⁶Kamenap maemi feenap maek, ‘Ni yo efa akupowen-na wia, me efa imenowen. Ne yo ikip ikaiyem nain ni ikiwowa me pepe.’” Naap maem-ikemik.

³⁷Aria maapora nain weeserow fofa kererek, fofa nain manek akena. Iir nain Yeesus iimarep kerewa kiriremi maek, “Mua eena kema enekariya nain yo efar ekapep eka eniminok. ³⁸Ne mua eena yo opora efar miimiya nain eka anane kema-pa wiar imenarem-ikainon, eka arona-pa imenarem-ikaiya naap, eena Mua Maneka opora maek naap.” ³⁹Ewar Eliwa maemi eka maek. Mua eena o opora wiar opiya nain Ewar Eliwa aawinon. Nain iir nain eewuar, moram Yeesus unum maneka me aawowa ikua.

⁴⁰Wi naap miimap papako-ke maemik, “Aa, mua fain profet makena-ke.” ⁴¹Ne papako-ke maemik, “O Krai-ke.” Ne teeria oko-ke maemik, “Krais eliw Galili kame-pa imenarinon-i? Weetak. ⁴²Moram Mua Maneka opora feenap maek, Krai ikoka Yuudia kame Betlehem owowa-pa imenarinon, Dewit kerekera-pa.” ⁴³Wi Yeesus muuta nain naap aakunemi wiam pukep erup aremik. ⁴⁴Ne papako opu naemik, nain mua kuisow-ko ekap me opak.

⁴⁵Aria wi tempel ami mua oram kirep ikiwiwkin wi pris woos mua ne wi Farisi-ke wia nokaremik, “Ni moram me opap pekapeman?” ⁴⁶Ne wia maakemik, “O opora eena maiya nain mua kuisow naap-ko me maimik.” ⁴⁷Ne wi Farisi-ke wia maakemik, “Ne nis pun naap nia wadolalowak-i? Ae-na. ⁴⁸I woos mua ne i Farisi mua kuisow opora-ko wiar opimik-i? ⁴⁹Wi mua o opora wiar ookimik nain wi kema marew-ke, Moses sira me wiar amisaremik. Wi nain pina-pa ikemik, iiwawun maa anima mia-pa wiam wuap-puamik,” naap maemik. ⁵⁰Ne Farisi mua oko, unuma Nikodemus, mua nain iir oko Yeesus wiar ikiwok. ⁵¹Os-ke wia maakek, “Nee, i sira naap-ko yiar ikua-i? Mua opora me wiar mekawowa, o pina onak naimik-i?” ⁵²Naeya wis-ke maakemik, “Aa, nos pun Galili mua-ke-yon aa? No Mua Maneka opora baliwep urufap amisarinan, profet Galili kame-pa me imenarinon,” naap maakemik.^c

^c 7.52 Opora fain (1-11) Yon ona me siisimok-yon. Wi amis mua-ke maimik, mua oko-ke siisimep fan mikowawamik.

Yeesus emeria oko pina wiar iirarek

8 ¹Aria mua unowa wiena koora ikiwiwkin Yeesus ona waisow Oliw ema urupok. ²Nan ikok uuriw akena nainiw oromi tempel pika kemena ikiwok. Nan ikaeya mua unowa ekapep warikiwkin pokap ikok opora wia maakem-ikua. ³Ne aria emeria oko soma mua ikos ikaiwkin urufap opamik. Opap wi Farisi ne wi sira amis mua wapena-pa wiar wuiwkin Yeesus wiar pikiwemik. Pikip mua unowa mokok epa-pa iimarowamik. ⁴Iimarowap Yeesus maakemik, “Somek mua, emeria fain muewowa puukap soma mua wameiya ikaeya urufap opap fan amapekapemik. ⁵I sira eena Moses yia wuomak nain feenap, wi soma oraimik nain nomon ika wiarimik. Ne no kamenap main?” ⁶Wi o opora uferinok naep naap nokaremik. Kamenap maeya-na opora-pa wuiyen naemik. Ne Yeesus-na ineka kuep wapeniw miiwa-pa maa siisimem-ikua. ⁷Ne wi yaawerow marew nokarem-ikaiwkin iimarep wia maakek, “Ni mua kuisow-ko pina naap me onap-na ookikir nomona wafurominok.” ⁸Naap wia maakep-puap nainiw ineka kuep miiwa-pa maa siisimem-ikua. ⁹Naeya wi mua teeria nain naap miimap mua kuisowiwiw ikiwem-ikemik. Wi iperowa kiikir miimiwkin wi papako muraremik. Ne emeria nain waisow nan iimarep ikua. ¹⁰Aria Yeesus nainiw iikirap kiri-kirek-na emeria nain waisow ikua. Ne maakek, “Nee, wi teeria faa, kamenap aremik? Mua kuisow-ko feek ikok nefa ifakimowa me maek-i?” ¹¹Naeya emeria nain-ke maakek, “Maneka, weetak.” Ne Yeesus-ke maakek, “Ne yos pun naap me nefa oninen. No ikiwep pina nainiw me one,” naap maakek.

Yeesus-na miiw parina-ke

¹²Ne aria Yeesus nainiw wia maakemi maek, “Yo miiwa fain parina-ke. Wi mua eena yo yookimik nain parina wiar ikaeya anane eliwa ikaikuan, wi epa kokoma-pa me soomarikuan.” ¹³Naeya wi Farisi-ke maakemik, “No nena kema-pa opora naap name main. No nena name main nain nena naisow name main. Naapeya opora makena-ke me nefar naiyen.” ¹⁴Ne wia maakek, “Aria, yo yena kema-pa opora yame mainen-na, nain pun makena-ke. Moram owowa eena yo ekapem nain amisarem, ne ikoka kirep ikiwowa pun amisarem. Ne ni me efar amisareman. ¹⁵Ni anane miiw sira ookami mua wia mekawap opora-pa wia wuiman. Yo mua kuisow opora-pa-ko me wia wuiyem. ¹⁶Nain opora-pa wia wuinen nainen-na yo eliw naap oninen. Moram me yo yaisow kema-pa aakuniyem, weetak. Auwa ona efa sesekak nain efamiya ikua. ¹⁷Ne ni niena sira Moses wuak nain feenap siisimep-puiwkin maiman, opora kuisow nainiw mua wiam erup maiwkin makena-ke naiman. ¹⁸Ne yos pun naap yena yame maiyem, ne o eena efa sesekak nain yena Auwa

nain pun yo efa maiya.”¹⁹ Naeya wis-ke nokaremik, “Nena niawi kaanek ikua?” Ne wia maakek, “Ni me efa amisareman, naeya yo Auwa me efar amisareman. Yo efa amisarekaman-na Auwa pun efar amisarekaman.”²⁰ Tempel pika kemena eena maamuma wuimik nan opora wia maakem-ikua. Ne iir nain pun me opamik, moram o epa eewuar.

Yeesus iinan owowa ikiwowa maek

²¹Ne aria nainiw wia maakek, “Yo fan ikiwiyem, ikiwemkun yo efa akupowen. Ne ni ikoka niena pina-pa umowen. Owowa eena yo ikiwiyem nain ni ikiwowa me pepeke.”²² Naap maeya wi Yuuda-ke maemik, “Moram feenap maiya, ‘Owowa yo ikiwiyem nain ni ikiwowa me pepeke,’ naiya. Ona wame ifakimekam naep naap maiya-i?”²³ Ne wia maakek, “Yo owow iinan mua-ke, ne ni wia. Ni miiwa fain mua-ke, ne yo iinan-pa orom.”²⁴ Neemi yo iiriw nia maakem naap, ni ikoka niena pina-pa umowen. Yo os-ke yame maem nain ni makena-ke me efa naowen-na niena pina-pa umowen.”²⁵ Naeya nokaremik, “No mua naareke?” Ne wia maakek, “Yo iiriw nia maakem, yo mua nain-ke.”²⁶ Yo nia mekawami nia maakowa nain opora senam akena efar ikua. Ne o eena efa sesekak nain makena-ke. Opor unowa o wiar miimap miiw mua nia maakiyem.”²⁷ Ona Wiawi maemi naap wia maakem-ikua, nain wi kema-ko me aawemik.²⁸ Naapeya wia maakek, “Ni ikoka yo Mua Muuka efa fakerap efa amisarowen, yo os-ke. Ne yo yena kema-pa maa me oniyem, nain pun amisarowen. Auwa ona efa maakiya nain muutiw maiyem.”²⁹ Ona efa sesekak nain-ke efamiya ikua. Efa piipueya yaisow me ikaiyem, weetak. Moram maa unowa ona kookaliya naap oniyem.”³⁰ Naap maeya wi unow akena opora makena wiar naemik.

Abraham muuk unowa

³¹Aria wi o opora makena wiar naemik nain wia maakek, “Ni kekanep yo opora efar opam-ikowen-na yena teeria kakeniw-ke nia nainen.”³² Naeya ni opor makena amisarowen, ne opor makena nain-ke nia wasirkeya eliwa ikowen.”³³ Ne wis-ke maakemik, “I Abraham nembesir unowa-ke. I mua oko tepak-pa wiar ikok uuwow mua me ikemik. Ne no kamenap naep naap maen, ‘Ni ikoka nia wasirkiwkin eliwa ikowen.’”³⁴ Ne wia maakek, “Yo makena nia maakiyem. Mua eena sira samora oniya nain, mua nain sira samora-ke kaikap-pueya ikua, uuwow mua saarik.”³⁵ Ne uuwow mua unum marewa ikaiya. Makena, Muuka-ke ona Wiawi kemena-pa anane unum onaiya ikaiya.”³⁶ Ne os-ke nia wasirkep aawinon-na eliwa ikowen. Nain feenap, ni ikoka eliw akena ikowen.”³⁷ Yo amisarem, Abraham niena nomokow fiira-ke. Nain yo opora nia maakiyem nain ni kema-pa me wuiman, miimowa miatinep yo efa ifakimu naep oniman.”³⁸ Yo maa unowa yena Auwa wiar urufap nia maakiyem nain nis-ke niena niawi oko-ke nia maakeya naap oniman.”

³⁹Naeya maakemik, “Abraham-na yiena auwa-ke naimik.” Ne wia maakek, “Ni Abraham muuka ikekaman-na sira wiar ookekaman. ⁴⁰Yo opor makena Mua Maneka wiar miimam nain nia maakekam naep oniyem-na nis-ke efa ifakimu naep oniman. Abraham iiriw sira naap-ko me onam-ikua. ⁴¹Ni niena niawi oko ookap uuwowa naap wiar oniman.” Ne maakemik, “I me era muuka-ke. Yiena Auwa kuisow Mua Maneka nanek, ne i o muuka akena-ke ikemik.”

⁴²Ne wia maakek, “Mua Maneka ni Niawi ikekak-na yo efa kookalekaman, moram yo o wameiya ikok orop aakisa fan ikem. Yo yenaiw me orom, weetak, ona efa sesekak. ⁴³Ne yo opora maiyem fain ni moram kema me pukeman? Nain feenap, yo efa miimowa miatiniman, naapeya kema me pukeman. ⁴⁴Ni niena niawi Satan muuk unowiya o kookalowa wiar ookiman. O mua wia samoram-ikua, iiriw ekera ekapep aakisa. Ne opor makena me opiya, moram opor makena nain o marew. Ona kema-pa opora kiripami nia peeskimem-ikua. Moram o mua wadola-ke, ne opor wadola onoma os. ⁴⁵Naapeya yo makena nia maakiyem, nain ni opora me efar opiman. ⁴⁶Ne ni mua kuisow yo pina onamkun-ko efa urufaman-i? Nain yo opor makena nia maakiyem nain ni moram me efar opiman? ⁴⁷Mua eena Mua Maneka teeria-pa wiar ikaiya nain Mua Maneka opora wiar miimiya. Nain ni Mua Maneka teeria-pa me wiar ikeman, naapeya opora me wiar miimiman.”

⁴⁸Naap wia maakeya wi Yuuda-ke maakemik, “I maken akena maimik, no wi Samaria mua-ke, ne sawur-ke nefa anirawamik, ae-na.” ⁴⁹Ne wia maakek, “Weetak akena, yo naap wia. Yo yena Auwa unuma piriye, nain nis-ke unuma efa samoriman. ⁵⁰Yo me yena unuma yame piriye, weetak. Mua eena yia mekawiya nain-ke unuma efa piriya. ⁵¹Yo makena nia maakiyem, mua eena yo opora efar opiya nain me uminon.”

⁵²Naeya wi Yuuda-ke maakemik, “Aa, i aakisa nefa amisaremik, no sawur-ke nefa anirawamik. Moram Abraham iiriw umok ne wi profet pun iiriw umurumemik. Nain nos-ke naap main, mua eena no opora nefar opinon-na me uminon. ⁵³No yiena nembesir Abraham nomakep maneka arekam naep-i? O iiriw umok, ne wi profet pun umurumemik. Ne no mua kamenap-ke, naeya naap main?”

⁵⁴Ne wia maakek, “Yo yenaiw unuma yame pirinen-na ikoka makena me arinon. Yena Auwa niena Mua Maneka naiman nain-ke yo unuma efa piriya. ⁵⁵Makena, ni o me amisareman, nain yos-ke amisarem. Ne yo me amisarem nainen-na, yos pun ni saarik mua wadola ikainen. Nain yo amisarep opora wiar opiyem. ⁵⁶Neemi niena nembesir Abraham yo orowa nain kema wuam-ikua. Ne yo oromkun efa urufap kemelak.”

⁵⁷Naeya maakemik, “Sa, no mokoma kamin ikok no Abraham urufam nain?” ⁵⁸Ne wia maakek, “Yo makena nia maakiyem, yo iiriw iiriw ikem. Yo iiriw ikemkun Abraham imenarek.” ⁵⁹Naap maeya, nan-pariw nomon

ika waru naep onamik-na wia, yakeyak manekiya wia bilik aremi tempel piipup oromi ikiwok.

Yeesus mua mokok opa saliwak

9 ¹Aria Yeesus ikiwem-ikok mua mokok opa-ko urufak. Mua nain iiriw onak uroma-pa naap orok. ²Aria Yeesus ona teeria-ke nokaremik, “Somek mua, mua fain naarew pina-pa onak-ke mokok opa naap muukarek? Mua nain ona pina-pa e onak wiawi pina-pa?” ³Ne wia maakek, “Weetak, me mua nain ona pina-pa e onak wiawi pina-pa naap imenarek. Naap arep ikua nain, ikoka Mua Maneka-ke saliweya mua unowa o kekanowa wiar urufikuan. ⁴Aakisa ama maneka ikua fainiw o eena efa sesekak nain uuwowa onomiyen. Epa nan kokomariya, uura mauwowa me pepek. ⁵Yo fan ikem nain miw mua parina wiem-ikaiyem.”

⁶⁻⁷Naap maep-puap ineka kuemi opeka tuenep opeka nain miw onaiya kiripak. Kiripap aawep mua nain mokoka-pa ifomami maakek, “No ikiwep Siloam eka unawera-pa mokoka yasuwe.” Eka unuma nain kemena feenap, “Sesekowa”. Naeya ikiwep mokoka yasuweya mokoka wiar wilinek. Naeya kirep ekapok.

⁸Ne aria ona owow epaskun ne wi mua iiriw maamuma wia nomarem-ikua nain urufamik nain-ke naap urufap wi-wieniwi wiam nokaremik, “Nee, mua fain anane fan pokap ikok maa yia nomarem-ikaiya nain-ki?” ⁹Ne papako-ke maemik, “Ae, mua nain-ke.” Ne papako-ke maemik, “Sa, weetak. Mua fain o saarik urufinan.” Naap aakunem-ikaiwkin ona wia miimap wia maakek, “Ae, yos-ke.” ¹⁰Naeya nokaremik, “Ne no kamenap onap mokoka wilinep aakisa maa urufin?” ¹¹Ne wia maakek, “Mua Yeesus naimik nain-ke sipa aawep mokoka-pa ifomep efa maakek, ‘No ikiwep Siloam eka unawera-pa mokoka yasuwe.’ Naeya opora wiar ookap naap onamkun mokoka efar wilineya maa urufiyem.” ¹²Ne nokaremik, “Mua nain ona kaanek ikua?” Ne os-ke, “Yo me amisarem,” naap wia maakek.

Wi Farisi mua sariarek nain baliwep akena nokaremik

¹³⁻¹⁴Yeesus sipa kiripap mua mokok opa saliwak nain, Sabat fofa-pa nain onak. Muut nain mua nain aawep wi Farisi wiar ikiwemik. ¹⁵Ne wi Farisi-ke nokaremik, “O kamenap onap mokoka nefar saliwak?” Ne wia maakek, “Sipa aawep mokoka-pa wuomep-puap ikip mokoka yasuwowa efa maakeya naap onap aakisa maa urufiyem.” ¹⁶Ne wi Farisi papako-ke maemik, “Mua sira naap onak nain me Mua Maneka wiar ekapok, naeya Sabat sira me ookiya.” Ne papako-ke maemik, “Weetak, pina mua maa miililina naap nain me oninon.” Naap maemi wiam fookamik. ¹⁷Naap ikok nainiw mua mokok opa nain nokaremik, “Mua nefa saliwak nain no kamenap mainan?” Ne maek, “O profet-ke.”

¹⁸Ne o mokok opa ikok sariarek nain wi Yuuda makena-ke me naep ona onak wiawi wiar farep ¹⁹wia nokaremik, “Ni maeka, mua fain ni muuka-ki? Ne mokok opa naap imenarek, naap-i? Ne kamenap onap aakisa maa urufiya?” ²⁰Ne onak wiawi-ke wia maakemik, “Ae, makena i muuka-ke, mokok opa naap imenarek. ²¹Ne aakisa mokoka kamenap onap sariarep maa urufiya nain i me amisaremik. Ne mua naareke saliwak nain pun me amisaremik. O me gia muuta-ke, ona nokariwkin nia maakinok!” ²²⁻²³Aria wi Yuuda woos mua iiriw opora feenap anumap-puamik, mua naareke Yeesus Mesaiya-ke nainon-na mua nain iiwawun iirarep sisina-pa wuiwkin wi wiamiya lotu me arinon. Wiam erup nain wia keker opap maemik, “O arimok aa, ona nokareka.”

²⁴Ne kiiriw mua nain fariwkin ekapeya maakemik, “No Mua Maneka unuma-pa makena mae! I mua nain amisaremik, pina mua-ke.” ²⁵Ne os-ke wia maakek, “O pina mua-ki e wia, yo me amisarem. Yo maa kuisow fain amisarem, yo iiriw mokok opa ikem, ne aakisa maa urufiyem.” ²⁶Naeya nokaremik, “O maa mauwa nefa onak? Ne sira kamenap onap mokoka nefar saliwak?” ²⁷Ne wia maakek, “Yo nan maem, nain yo me efa miimaman. Ne moram nainiw mae-maep nainen? Nis pun o teeria wiar aru naep-i?” ²⁸Naeya wis-ke riirinemi maakemik, “No nena mua nain teeria-ke. I wia, i Moses sira wiar ookimik. ²⁹I fain amisaremik, Mua Maneka ona opora iiriw Moses iwok. Ne mua nain me amisaremik, ne epa kaanek ekapok nain pun me amisaremik.” ³⁰Ne mua nain-ke wia maakek, “Aa, ni opora naap maiman, naapeya yo kema suuwiyem-na weetak. Moram nis-ke o epa ekapok nain me amisareman naiman. Nain yo mokoka efar saliwak! ³¹I feenap amisaremik, wi pina mua, Mua Maneka maa nokarimik nain opora me wiar miimiya. Makena, wi mua eena opora wiar miimap ookimik nain opora wiar miimiya. ³²Iiriw iiriw mua kuisow mua mokok opa-ko mokoka wiar saliwak naiwkin-ko me miimamik. ³³Ne mua fain me Mua Maneka wiar ekapekak-na maa miililina kuisow me onekak.” ³⁴Naeya wis-ke maakemik, “No pina onaiya ikok imenaren. Ne nos-ke i suule yiekam naep-i?” Naap kakankami iiwawun iiraremik.

Wi mua opora me opimik nain wi mokok opa saarik

³⁵Aria mua nain iiraremik nain Yeesus opora miimak. Ne mua nain akupap imenap maakek, “No Mua Muuka makena-ke nain-i?” ³⁶Naeya os-ke, “Oo Maneka, mua nain naarew main? Unufeya makena nainen.” ³⁷Ne Yeesus-ke maakek, “No mua nain aakisa urufin. Nain-ke nefamiya aakunem-ikaiya.” ³⁸Naeya maakek, “Maneka, aakisa yo makena naiyem.” Neemi Yeesus meren onoma-pa keema muuna mikap unuma fakerak. ³⁹Naeya maakek, “Yo miiwa fan ekapem nain yo muuta nain wia mekawikuan. Naapeya wi mua mokok opa eliw maa urufikuan, ne

mua mokok eliwa mokok opa arikuan.”⁴⁰ Aria wi Farisi papako pun nan ikaiwkin Yeesus opora naap maek. Naeya nokaremik, “Ne is pun mokok opa-ke yia nain-i?”⁴¹ Ne wia maakek, “Ni mokok opa ikekamana ni pina marew ikekaman. Nain ni feenap maiman, ‘I maa urufimik,’ naapeya ni pina naap niar ikainon.”

Sipsip nepiow mua eliwa

10¹ “Aria yo makena nia maakiyem, mua eena sipsip pika omopora-pa kemena me ikiwowa, pika ara-pa pikinep kemena oriya nain ikum mua-ke, ne mua samora-ke.² Ne mua anane omopora-pa kemena ikiwiya nain o sipsip nepiow mua makena-ke.³ Omopora urufiya mua nain-ke omopora teekeya kemena ikiwiya. Ikiwep ona sipsip iiwawun maneka unuma wia unufami wia aankeya iwakara wiar miimap ekapiwkin owaruma wia poraiya.⁴ Owaruma wia porop ona miimeya murarep ookimik, moram o iwakara wiar miimap amisaremik.⁵ Mua oko me wiokikuan, weetak, iwakara sira oko miimap baurarikuan.”⁶ Yeesus arekin opora fain wia iromak, nain wi kemena me wiar aawemik.

⁷ Naapeya feenap maek, “Yo makena nia maakiyem, yo sipsip pika omopora-ke.⁸ Wi mua papako iiriw ekapemik nain wi ikum mua ne mua samora-ke. Naeya wi sipsip opora me wiar miimamik.⁹ Yo omopora-ke, mua yo efar ekapemi kemena ikiwiya nain eliwa ikainon. Maa enowa akupami eliw orop nainiw urupep iwinon.¹⁰ Wi ikum mua-na maa ikum aawu naep, wia ifakimu naep ne maa samoru naep ekapimik. Ne yos-ke pokow eliwa aawuk naep ekapem, ne pokow eliwa nain naap wiar manekarem-ikainon.

¹¹ Aria yo sipsip nepiow mua eliwa-ke. Sipsip nepiow mua eliwa-na ona sipsip teeria wia asipami eliw uminon.¹² Ne uuwow mua wia sesenariwkin sipsip wia urufomimik nain wia. Naeya siow asia-ke ekapeya urufap sipsip neeke wia piipuap baurarikuan. Ne siow asia-ke sipsip nain wia fa-faemi papako wia ifakiminon.¹³ Moram o oram uuwow mua-ke, sipsip me wia kema suuwinon.¹⁴⁻¹⁵ Ne yo sipsip nepiow mua eliwa-ke. Yo yena sipsip baliwep wia amisarem, ne wis pun yo efa amisaremik. Sira naap akena, Auwa ona yo efa amisarek, ne yo o amisarem. Ne yo yena sipsip teeria muuta nain eliw uminen.¹⁶ Aria yo sipsip teeria papako pun efar ikemik. Wi nain pun wia aawep yena pika kemena-pa wia wuamkun teeria kuisow arep opora efar miimam-ikaikuan. Naeya sipsip teeria kuisow ne nepiow mua pun kuisow, naap ikainon.

¹⁷ Yena Auwa manek akena efa kookaliya, moram yo umep iikirowa nain eliw naem.¹⁸ Wi mua efa ifakimikuan nain, me wieniw efa ifakimikuan, weetak. Yo yena yame wuami uminen naemkun eliw efa ifakimikuan. Yo eliw uminen, ne yena kekanowa-pa iikirinen. Auwa ona naap one naep kekanowa yiek.” Naap wia maakek.

¹⁹Aria wi Yuuda Yeesus opora maek nain muuta nainiw wiam fookamik. ²⁰Ne mua unowa-ke maemik, “O sawur-ke anirawiwkin ikiwosa momorarek. Ni moram opora wiar miimiman?” ²¹Ne papako-ke maemik, “Weetak, mua eena sawur-ke wia anirawimik nain opora naap me aakunimik! Ne pun mua mokok opa kamenap saliwikuan?”

Wi Yuuda-ke Yeesus iiraremik

²²Aria Yerusalem owowa-pa lotu onowa fofa maneka kererek, iiriw tempel omopora paaskamik fofa nain. Fofa nain anane dabel saana-pa kereriya. ²³Iir nain Yeesus tempel pika kema-pa soomarem-ikua, epa nain Solomon soomarow epa naimik. ²⁴Ne wi Yuuda-ke ekapep o warikap ikok nokaremik, “No iikamin opor makena yia maakinan? No Mesaiya-na makena mae.”

²⁵Ne wia maakek, “Yo iiriw nia maakem nain ni makena me efa naeman. Uuwow unowa yena Auwa unuma-pa onami ariman yame wuiyem. ²⁶Nain ni me yo sipsip teeriaiya opora me efar opiman. ²⁷Yo yena sipsip anane iwakara efar miimimik. Yo wia paayarem, ne wi yo yookimik. ²⁸Yo wia aawemkun anane eliwa ikaikuan, me mesenalikuan. Yo baliwep wia opap ikem ne mua oko-ke yo wapena-pa efar wasirkap aawowa me pepek. ²⁹Yena Auwa eena yo wapena-pa wia wuak nain kekanowa akena-ke, maa unowa os-ke nomakek. Naeya wi mua yena Auwa wapena-pa wiar ikemik nain wia mufep aawowa me pepek. ³⁰I Auwa ikos epaskun akena ikemik.”

³¹Naap maeya nomon ika waru naep onamik. ³²Ne wia maakek, “Yo uuwow eliwa unowa yena Auwa wiar aawep onamkun urufaman nain, ni kain kema suuwap nomon ika enaru naep oniman?” ³³Naeya maakemik, “I me nain naep nefa ifakimu naep onimik. Nos-na no mua oram nain-ke Mua Maneka firekap main, yo Mua Maneka-ke name main.”

³⁴Ne wia maakek, “Mua Maneka opora iiriw siisimep-puamik nain amisareman, feenap, Mua Maneka-ke maek, ‘Ni unowiya mua maneka-ke’ naap maek. ³⁵Wi mua eena o opora wiar aawemik nain mua maneka-ke wia naek. Aria Mua Maneka opora nain eka me arinon. ³⁶Ne yo Auwa-ke efa nanikap efa sesekeya miiwa fan orom. Neemi yo Mua Maneka Muuka-ke yame naiyem nain me pepek-i? Ni moram efa maiman, ‘O Mua Maneka firekiya’. ³⁷Yo Auwa uuwowa me onominen-na makena, ni opora me efar opaka. ³⁸Aria ni eena yo opora me efar opiman nain yo maa miililina oniyem nain efar urufap-na makena-ke naeka. Neeke ni amisarowen, Auwa yo efamiya ikua ne yo o wameiya ikem.”

³⁹Naap maeya wi nainiw opu naep onamik-na wia bilik aremi orok. ⁴⁰Ikiwep Yodan eka pona okaiwi ekap nan ikua, iiriw eena Yon mua wia yasuwam-ikua nan. ⁴¹Nan ikaeya mua unowa o wiar ekapemik. Ekapemi maemik, “Makena, Yon iiriw maa miililina-ko me onam-ikua. Nain mua

fain maemi aakunem-ikua nain-ke maken akena.”⁴² Ne iir nain mua unowa o opora wiar opamik.

Lasarus umok nain Yeesus-ke iikirowak

11 ¹Aria Betani owow mua oko Lasarus naimik nain napum maneka aawok. Ona wekera erup, Maria Mata ikos wis pun nan wameiya ikemik. ²(Iir oko Maria nain-ke sanda aawep ekap Yeesus merena yasuwomap ona affi fuuliw meren supuka ipiwominon. Emeria nain womokowa Lasarus, os-ke napumarek.) ³Ne wekera erup nain-ke Yeesus opora sesekomami maakemik, “Oo Maneka, nena nomar eliya napum maneka aawok.” ⁴Ne Yeesus opor amisa nain aawep maek, “Napuma aawok nain me umowa-ke, weetak. Nain eena Mua Maneka kekanowa ne unum maneka wiar urufowa-ke. Ne Mua Maneka Muuka pun unum maneka aawinon.” ⁵Wiam arow nain Yeesus manek akena wia kookaliya. ⁶Nain opora miimap ewur me ikiwok, fofa erup nan ikua. ⁷Ne nain weesereya arowona ona teeria wia maakek, “Arika, i kirep Yuudia ikiwikua.” ⁸Naeya ona teeria-ke maakemik, “Sa, somek mua, erekema fan kame nan wi Yuuda-ke nomon ika nenaru naep onamik, nain no aakisa kiiriw ikiwowa main-i?” ⁹Ne wia maakek, “I parina-pa ikemik. Epa wiimiya nain ewur akena me kokomariya, ae-na? Mua amirika soomariya nain merena maa me eewawinon. Moram amirikiya maa urufap soomariya. ¹⁰Makena, uura soomaremi merena maera-pa arinon. Moram epa kokomiya maa urufowa me pepek.” ¹¹Ne wia maakek, “Yiena emar Lasarus napumarep inep ikua, yo ikiwep ifimekam naep.” ¹²Naeya ona teeria-ke maakemik, “Sa, o ininon-na ikoka sariarinon.” ¹³Lasarus umok nain Yeesus-ke o inep ikua naek. Naeya ona teeria kema maemik, inep ikaiya maiya. ¹⁴Ne aakisa fan opor makena fookap wia maakek, “Lasarus iiriw umeya soopamik. ¹⁵Yo eliw akena wameiya me ikem, moram yo maa onamkun ni ikoka urufap makena efa naeka naep. Arika, aakisa wiar ikiwikua.” ¹⁶Naeya Tomas-ke Yeesus teeria papako nain wia maakek, “Arika, i yiena somek mua ookap ikiwikua. Unowiya eliw neek umiyen!” (Tomas unum oko Didimus^d naemik.)

Umep iikirowa onoma Yeesus

¹⁷Aria Yeesus ame ikiwep Betani fuunep naap miimamik, Lasarus iiriw umok, ne nomon ona-pa wuap-puiwkin fofa erepam ikiwok. ¹⁸Betani owowa Yerusalem mamaiya-pa ikua. ¹⁹Naapeya Maria Mata ikos wiena womokowa-ke umeya wi Yuuda unowa wia waawarowa ikiwemik.

²⁰Aria Yeesus ekapem-ikaeya Mata maakiwkin miimap miira puuk-ikiwok. Ne Maria koorapa ikua. ²¹O ikip era-pa mirowap maakek,

^d 11.16 Unuma Didimus kemena feenap, onak-ke erup wia muukarek.

“Aa Maneka, no feek ikekan-na yo yomokowa me efar umekak. ²²Nain yo amisarem, no maa mauwa naep Mua Maneka nokarinan-na eliw nefa apekarinon.” ²³Naeya maakek, “Nena nomokowa ikoka iikirinon.” ²⁴Ne Mata-ke maakek, “Aa yo amisarem, ikoka miiwa weeserow epa-pa iikirinon.” ²⁵Ne Yeesus-ke maakek, “Umep kiiriw iikirowa, ne anane eliwa ikowa nain onoma yos, ne mua naareke yo opora efar opinon-na makena o uminon, nain iikirap eliwa ikainon. ²⁶Ne mua mokok enuma ikok yo opora efar opiya nain iiwawun me mesenalinon, weetak. Anane eliwa ikainon. Yo maem fain no makena efar nain-i?” ²⁷Naeya maakek, “Ae, Maneka, yo makena nefa naiyem. No Mesaiya-ke ne pun no Mua Maneka Muuka-ke. Mua eena miiwa orowa maemik nain, makena nos.”

Yeesus omok

²⁸Aria Mata naap maep weesereya nainiw kirep owowa ekapep ona wiamun Maria fareya epeya ifan onoma-pa maakek, “Somek mua fanek, no nefa ikumiya.” ²⁹Maria naap miimap ewursow akena Yeesus urufowa ikiwok. ³⁰(Yeesus owowa me wiar fuunowa ikua, iiriw Mata ikos era-pa aakunemik epa nan-pariw ikua.) ³¹Ne wi Yuuda koorapa taanep ikemik nain Maria naap urufap matmat-pa omomekam naep ikiwiya naemi ookamik. ³²Aria ikiwep Yeesus urufap meren onoma-pa iima ifemakep ikok maakek, “Oo Maneka, no feek ikekan-na yo yomokowa me efar umekak.” ³³⁻³⁴Naap maakemi omok, ne wi Yuuda ookap ekapemik nain pun omemik. Yeesus naap wia urufap kema beelalep kema-pa omem-ikok wia maakek, “O sapuka kaanek wuaman?” Ne wis-ke maakemik, “Maneka, i ikip nefa ofakowiyen.” ³⁵Naap maakiwkin Yeesus omok. ³⁶Ne wi Yuuda-ke maemik, “Aa, mua nain manek akena kookalek.” ³⁷Ne papako-ke maemik, “O mua mokok opa wia saliwam-ikua. Ne moram mua fain me saliwak, naeya me umekak!”

Yeesus Lasarus iikirowak

³⁸Aria Yeesus matmat ekam-ikok kema iiwawun beelalek. Matmat nain nomon ona-pa onamik. Sawi napuma nan wia wuap nomon opaimikiw ofomamik. ³⁹Ne ekap wia maakek, “Nomon opaimika nain iirareka.” Naeya Mata-ke maakek, “Oo Maneka, fofa erepam ikiwok, oko beel ikina yia aawinon!” ⁴⁰Ne Yeesus-ke maakek, “Yo iiriw nefa maakem, feenap maem, no makena efa naeya-na Mua Maneka kekanowa aakisa wiar urufinan. No iiriw me miiman-i?” ⁴¹Naeya nomon maneka eena ona ofomap-puamik nain iiraremik. Ne Yeesus iinan mokakemi maek, “Oo Auwa, no opora efar miimin, naapeya sira eliwa naiyem. ⁴²Yo amisarem, no anane efa miimin. Nain yo mua unowa aakisa fan taanep ikemik fain wia naep maiyem. Naeya wi urufap no efa sesekan nain makena-ke efa nauk.” ⁴³Naap maep Lasarus farep maek, “Oo Lasarus, no iikirap epa

maneka ore!” ⁴⁴Naeya o eena iiriw umok nain iikirap orok. Miikapura, wapena, merena, mia ara iiwawun konimiw wasiep wuamik nain naap ikaeya feekiya orok. Oraeya wia maakek, “Konima wiar wasirkiwkin soomarinok.”

Wi woos mua-ke Yeesus ifakimu naep opora anumamik

(Matiu 26.1-5, Mak 14.1-2, Luk 22.1-2)

⁴⁵Aria wi Yuuda unowa Maria waawarowa ekapep ikemik nain Yeesus naap oneya urufap papako-ke makena-ke naep opora wiar opamik.

⁴⁶Ne papako-ke ikiwep Yeesus sira kamenap onak nain wi Farisi wia maakemik.

⁴⁷Wia maakiwkin wi Farisi, wi pris woos mua wiam aawep ikip wi Kaunsel Maneka wiamiya fiirimemik. Aakunemi maemik, “Emawik noma, i sira kamenap oniyen? Mua nain-ke maa miililina kerew akena imeniya noma! ⁴⁸I naap mokokiwi urufam-ikaiyen-na mua unowa o ookiwiwi wi Rom anim onoma-ke ekapep tempel kooro yiar samo-samorami yiena pun yia samorikuan!” ⁴⁹Ne mua oko unuma Kaiafas, o iir nain wi pris woos mua-pa ikua. Os-ke maek, “Ni maa kema suuwap me aakuniman. ⁵⁰I teeria maneka fain wi Rom-ke me yia samoruk. Naapeya mua kuisow-ke epa yiar aawep uminok. Naap nain eliwa.” ⁵¹Opora maek nain me ona kema-pa maek, weetak. Iir nain pris woos mua-pa ikok maa ikoka imenarowa nain maek. Feenap, Yeesus-ke wi Yuuda unowiya epa wiar aawep uminon. ⁵²Ne me wi Yuuda muutiwi epa wiar aawep uminon, wi Mua Maneka muuka wiipa teeria unowa miiw maneka owowa unowa-pa ikemik nain unowiya wia aaweya teeria maneka kuisow ikaikuan.

⁵³Aria iir nain naap urufap wi Yeesus ifakimowa naep era akupam-ikemik. ⁵⁴Ne naapeya Yeesus Yuudia kame-pa ariman me soomarem-ikua. Ona teeria wia aawep kame nain piipup ikiwep owowa oko Efraim naimik nan ikemik. Owowa nain epa asia nomon manekiwi nain mamaiya-pa ikua.

⁵⁵Aria wi Yuuda Pasowa fofa mamaiyarek. Naapeya wi owow unowa Yerusalem ikiwemik. Neek ikok yiena mia tumina iirarep ikemkun fofa maneka nain kererinok naemik. ⁵⁶Wi Yeesus akupami tempel pika kemena-pa ikumami maemik, “Nee, Pasowa maapora fain me yiar ekapinon-i e kamenap?” ⁵⁷Wi Farisi ne wi pris woos mua-ke opor kekanowa ariman maemik, “Mua naareke Yeesus urufap-na ariman yia maakiwkin ikiwep opiyen,” naap maemik.

Maria sanda aawep Yeesus merena ifomak

(Matiu 26.6-13, Mak 14.3-9)

12 ¹Aria Pasowa maapora fofa ikur okaiwi-pa kuisow ikaeya Yeesus Betani ikiwok. Betani-na Lasarus owowa-ke, eena umeya

Yeesus-ke iikirowak, mua nain owowa. ²Owowa nan Yeesus maa enowa onomamik, ne Mata pun wia asipam-ikua. Ne Lasarus pun nan ikua. Wi unowiya kame kiir inep ikok maa enem-ikemik. ³Naap ikaiwkin Maria sanda aawep feekiya ekapok. Sanda nain sesa manek akena. Ekapep sanda nainiw Yeesus merena sawikomap ona afif fuuliw sanda supuka ipiwomak. Ne koor kemena nain sanda ikina nain-keriw arek. ⁴Ne ona teeria mua oko unuma Yuudas Iskariot, ikoka os-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuinon. Os-ke maek, ⁵“Nee, sanda naap nain sesekekamik ya, naeya maamuma nain aawep wi mua oorpowa wia asipekamik,” naap maek. Maamuma nain maneka, mokoma kuisow uuwimik sesa naap. ⁶Naap maek nain me wi maa marewa nain wia naep naap maek, weetak. Moram o ikum muaiya naap maek. Yeesus teeria unowa nain maamuma os-ke urufiya, ne iir kui-kuisow maamuma nain ikum wiar aawem-ikua. ⁷Ne Yeesus-ke maek, “Neek sira efa oninok. Naap onap ikaeya ikoka yo efa soopowa epa kererion. ⁸Wi mua oorpowa anane niamiya ikaimik. Ne yo anane niamiya me ikainen.”

⁹Aria Yeesus Betani-pa ikaeya wi Yuuda teeria maneka naap miimap ookap ikiwemik. Me o urufowa muutiw, weetak. Lasarus eena umep ikaeya iikirowak nain pun urufowa ikiwemik. ¹⁰Naapeya wi pris woos mua Lasarus pun ifakimowa maemik. ¹¹Moram Lasarus iikireya wi Yuuda unowa o muuta nain Yeesus makena-ke naemi o ona-pa arem-ikemik.

Yeesus Yerusalem urupok

(Matiu 21.1-11, Mak 11.1-11, Luk 19.28-40)

¹²Ne iir nain wi Pasowa maapora onowa naep emeria mua Yerusalem ekapep taanep ikemik. Uurik ona wi miimamik, Yeesus fan ekapiya naemik. ¹³Naemi nomokow mekira wu-wuepap opap feekiya miira puuk-iwamik. Iwam-ikok urufap faremi maem-ikemik,

“Oo Mua Maneka iinan akena! Maneka, mua eena no unuma-pa ekapiya nain kekanowa iwe! O i Isrel Saria Maneka-ke.”

¹⁴Aria Yeesus donki iimarow eremina pekapomiwkin iinan-pa pokap Yerusalem urupok. Mua Maneka opora maek kakeniw naap. ¹⁵Feenap,

“Ni Saiyon,^e ni maa muutitik me keker opaka! Moram niena saria maneka donki iimarow eremina iinan-pa pokap ekapem-ikaiya, ni nain urufeka.” *(Sekaraiya 9.9)*

¹⁶Ne iir nain ona teeria opora nain kemena-ko me aawemik. Ne aakisa fan Yeesus parin maneka onaiya ikok unum maneka aaweya opora eena Mua Maneka opora-pa ikua nain kema suuwamik. Ne Yeesus sira naap onamik nain pun kema farerep maemik, makena.

^e 12.15 Yerusalem unuma oko Saiyon naimik.

¹⁷Aria wi mua Yeesus iiriw Lasarus fareya iikirak nain urufap aakisa mua unowa wia maakiwkin meta manekarek. ¹⁸Naapeya mua unowa oram me ikiwemik, weetak, Yeesus maa miililina onak nain miimap o urufowa ikiwemik. ¹⁹Naap oniwkin wi Farisi-ke wi-wieniw wiam maakemik, “Sa, urufeka, i iiriw sira-ko onekamik-na eliw! I naap wia urufam-ikemkun emerita mua unowa iiwawun maneka o kame-pa arikimik!” Naap maemik.

Wi Grik papako Yeesus urufowa maemik

²⁰Aria Pasowa maapora-pa mua unowa lotu onowa naep Yerusalem urupemik. Ne wi Grik papako pun nain urupemik. ²¹Wi nan ikok ikiwep Filip wiar kereremik. Filip-na Betsaida mua-ke, owowa nain Galili kame-pa ikua. Aria kererep urufap maakemik, “Oo saria, i Yeesus urufu naep.” ²²Ne os-ke ikip Andru maakep ikos ikiwep Yeesus maakemik. ²³Ne wia maakek, “Mua Muuka eena unum maneka ne kekanowa ariman wiar arowa nain epa aakisa fanek. ²⁴Yo makena nia maakiyem, maa makena miiwa-pa wafuriwkin naap ikok opa urupeya makena nain beelalinon. Ne naap me arinon-na ona oram akena ikainon, mokoka me pukinon. Aria maa makena nain-ke miiwa-pa orop opa urupemi makena nain mesenalalinon. Opa nain-ke arimemi makena unow akena wuinon. ²⁵Neemi maiyem, mua ona muutiw wame kema suuwiya nain samor aawinon. Ne mua eena miiw mua wiamiya ikok me wame kema suuwowa eliw samor aawinen naiya nain, ikoka anane maneka eliwa ikainon. ²⁶Ne o mua yo yookami mauwowa onam-ikomeya-na mua nain yo baliwep akena yookam-ikainok. Ne yo ikoka epa kaanek ikaiyem nain os pun efamiya ikainon, o eena yo uuwowa opomiya nain ikoka yena Auwa-ke unum maneka iwinon.”

Yeesus ona umowa wame maek

²⁷“Oo-ya, yo kema efar pinar-afuriya. Yo kamenap mainen? Oo Auwa, yo sirirowa aawowa fain efar iirare. Aa wia, moram yo muut nain ekapem. Ne aakisa epa nain fan efar imenariya. ²⁸Oo Auwa, nena unuma ne kekanowa maneka ariman name wue.” Naap maeya iwakara oko iinan-pa feenap maek, “Yo unum maneka iiriw ariman yame wuam, ne ikoka pun nainiw naap oninen.” ²⁹Naeya wi mua teeria maneka nan ikemik nain naap miimap maemik, “Nee, aapereka-ke paranek,” ne papako-ke maemik, “Sa, weetak, ensel-ke opora maakiya.” ³⁰Naap aakunem-ikaiwkin Yeesus-ke wia maakek, “Ni opora eena miimaman nain me yo efa naep maek, weetak. Ni nia naep naap maek, ni makena amisareka naep. ³¹Aakisa miiw mua wia mekawowa epa fan kereriya. Ne miiw fain woos mua ikoka Mua Maneka-ke iiwawun iirarinon. ³²Ne yo ikoka efa fakeriwkin miiw mua unowa yena wia mufep purupemkun efamiya ikaikuan.” ³³Yeesus ikoka umowa nain wame maemi naap maek.

³⁴Aria teeria maneka nain-ke maakemik, “Mua Maneka opora feenap maek, Kraiss anane ikainon. No moram feenap main, Mua Muuka ikoka fakeriwkin uminon. Mua Muuka nain naarew main?” ³⁵Ne wia maakek, “Ni parina epa maala me niar ikainon. Naapeya aakisa parina naap niar ikua nain-pa soomareka, oko epa kokoma-ke nia wakesiminon. Mua epa kokoma-pa soomariya nain kaanek ikiwowa nain me amisarek. ³⁶Mua eena parina niiya nain makena-ke naeka. Naeya ni parin teeria-pa ikowen.” Opora nain wia maakep weesereya wi nainiw me efar ekapuk naep oram mesenalep ikiwok.

Wi Yuuda Yeesus opora me wiar ookamik

³⁷Yeesus mua unowa mokok epa-pa maa miililina onam-ikua, nain wi makena-ke me naem-ikemik. ³⁸Naapeya iiriw Mua Maneka profet Aisaiya maek nain makena wiar arek. Feenap,

“Maneka, i opora maemik nain mua kuisow-ko makena-ke yiar naek-i? Ne pun no kekanowa ariman-ko wueya nefar urufamik-i? Weetak.” *(Aisaiya 53.1)*

³⁹Naapeya aakisa Yeesus opora maem-ikua nain makena-ke me wiar naemik. Moram Aisaiya opor oko pun feenap maek,

⁴⁰“Mua Maneka-ke mokoka ne kema wiar iiwkeya wi maa me urufikuan ne o opora kema me wiar suuwikuan. Ne pun wia maek, ‘Wi yia saliwinok naep me efar ekapikuan,’ naap wia maek.” *(Aisaiya 6.10)*

⁴¹Aisaiya iiriw Yeesus kekanowa wiar amisarep o maemi naap maek.

⁴²Ne iir nain wi Yuuda woos mua pun lawisiw unowa Yeesus opora makena-ke naep opora wiar opap ikemik. Nain wi Farisi wia keker opap ariman me maem-ikemik, oko wi sisina-pa yia wuiwkin wiamiya lotu me ariyen, naap maemik. ⁴³Moram wi feenap maemik, i miiwa fain ikowa unum onaiya ikaiyen naemik. Mua Maneka-ke ni mua eliwa-ke yia naowa nain me kema suuwamik.

Yeesus ona opora-ke ikoka mua wia mekawinon

⁴⁴Aria naap ikok Yeesus opora kerewa maek, “Wi mua yo opora efar opimik nain me yo yaisow opora efar opimik, weetak. Makena, o eena efa sesekak nain pun opora wiar opimik. ⁴⁵Ne wi mua yo efa urufap anane yo kemaiw ikaimik nain pun naap, aria o eena efa sesekak nain pun naap onimik. ⁴⁶Yo parina-ke, wi miiw mua parina wiowa ekapem. Ne wi mua yo opora makena efar naimik nain wi parina-pariw efar ikaikuan, epa kokoma-pa me ikaikuan.

⁴⁷Wi mua eena yo opora efar miimap me opimik nain yos-ke me wia mekawinen, moram yo me nain ekapem, weetak. Wia asipami wia aawowa ekapem. ⁴⁸Ne wi mua yo efa miatinep opora me efar miimimik

nain ikoka opora eena yo maiyem nain-ke wia mekawinon, wiimar miiwa weeserow epa-pa. ⁴⁹Moram yo me yena kema-pa opora maiyem, weetak. Auwa ona efa sesekak nain-ke efa maakeya maiyem. ⁵⁰Yo amisarep maiyem, opora eena Auwa maiya nain-ke anane eliwa ikowa nain imeniya. Ne yo opora maiyem nain Auwa ona efa maakiya nain kakeniw naap maiyem.” Naap maek.

Yeesus ona teeria merena wia yasuwomak

13 ¹Aria Pasowa maapora fofa uurika naap nain kererion, ne aakisa feenap nain Yeesus kema-pa maek, yo miiwa piupuap Auwa wiar ikiwowa epa fan mamaiyarek naek. Naeya ona teeria senam akena wia kookaliya nain wia ofakowap-puami uminen naek.

²Urera Yeesus ona teeria wiamiya enowa naep wiam fiirimemik. Ne mua Yuudas-na Satan-ke iiriw kema iwep-puak, Yeesus opap wi iiwua wapena-pa wiar wuowa nain. O Saimon Iskariot muuka-ke.

³Aria Yeesus ona wame amisarek, maa iiwawun ona Wiawi-ke o wapena-pa wiar wuap-puak. Ne pun amisarek, Mua Maneka wiar ekapok ne ikoka nainiw o wiar ikiwinon. ⁴Naapeya ona wame poromi taar teekow mua saarik arep iikirami ona mia suuwowa anian iirarep konima aawep urom ara-pa aek. ⁵Aep-puap epira-pa eka sawikap ona teeria mua kuisowiw merena wiar yasuwap konimiw meren supuka wiar ipiw-ikiwok. ⁶Naap oni-ikiwemi Saimon Pita wiar areya maakek, “Maneka, nos-ke yo merena yasuwominan-i? Weetak.” ⁷Ne Yeesus-ke maakek, “Yo sira oniyem fain onoma me amisaren. Ikoka amisare.” ⁸Naeya Pita-ke maakek, “Weetak akena, yo merena me yasuwome.” Naeya maakek, “No merena me yasuwominen-na yo efamiya me ikainan.” ⁹Naap maakeya maakek, “Oo Maneka, naapeya-na merena muutiw me yasuwome, wapena ne woosa pun iiwawun!” ¹⁰Ne maakek, “Mua iiriw yakiek nain merena muutiw yasuwonok. O tumina marew. Ni unowa tumina marew, nain mua kuisow muuta-ke weetak.” ¹¹Moram iiriw amisarek, mua eena o aawep wi iiwua wapena-pa wiar wuowa nain. Naapeya maek, “O mua kuisow weetak.”

¹²Aria merena wia yasuwomap-puap mia suuwowa nainiw wuap ona epa ekak. Ne wia nokarek, “Yo sira nia onam nain ni kema-ko aaweman-i? ¹³Ni anane yo ‘somek mua’ ne ‘Maneka’ efa naiman nain makena. ¹⁴Nain yo niena Maneka ne somek mua-ke aakisa yame porop merena nia yasuwomam. Ne nis pun niam porop niena teeria mua oko naap wia oneka. ¹⁵Yo aakisa nia ofakowami onam, ni naap oneka. ¹⁶Makena nia maakiyem, uuwow mua-ke ona saria nomakep os-ke maneka me ariya. E, mua ikip uwiya nain-ke mua eena o sesekak nain nomakep os-ke maneka me ariya, weetak. ¹⁷Aria ni aakisa opor kemena amisareman, ne ni sira nain onowen-na Mua Maneka kemelowa niinon!

¹⁸Yo opora nia maakem nain me ni mua iiwawun unowiya nia maem. Makena, yo nia amisarep nia pepekimem, nain mua kuisow-ke Mua Maneka opor oko makena arowinon, feenap,

‘Yena yomar oko eena yo efamiya maa enek nain-ke yo efa samorinon.’ (Someka 41.9)

¹⁹Yo aakisa nia maakem nain ikoka imenarinon. Ne imenareya ni urufup efa maowen, yo anane ikaiyem nain-ke, naap efa naowen. ²⁰Yo makena nia maakiyem, yo mua eena wia sesekiyem nain mua naareke wia aawiya-na yos pun efa aawiya nainen. Ne mua eena yo efa aawiya nain o efa sesekak nain pun aawiya nainen.” Naap maek.

Ikoka Yuudas Yeesus wi iiwua wapena-pa wuinon

(Matu 26.20-25, Mak 14.17-21, Luk 22.21-23)

²¹Aria Yeesus naap aakunep-puap kema iiwawun samorarep maek, “Yo makena nia maakiyem, ni teeria fain mua kuisow-ke ikoka wi iiwua wapena-pa efa wuinon.” ²²Naeya ona teeria-ke mua naarew maek naemi wi-wieniwi wiam mokakemik. ²³Ne Yeesus mua eena kookaliya nain wameiya-pa wiar ikua. ²⁴Ne Saimon Pita-ke naarew maiya naep mua nain maariw maakek. ²⁵Naeya mua nain-ke kame kiir inep ikok maara muutiw kirep Yeesus nokarek, “Maneka, no mua naarew main?” ²⁶Ne maakek, “Mua eena ikoka emer ikowa kakawa maa eka-pa suuwap onakinen. Mua nain-ke naap oninon.” Naap maemi emer ikowa kakawa aawep maa eka-pa suuwap Yuudas onakek. ²⁷Ne Yuudas emer ikowa nain aawep enek. Naeya Satan-ke woosa iiwawun wiar kekanowak. Ne Yeesus-ke maakek, “No maa onekam naep-na ewurarep-pue.” ²⁸Ne ona teeria mamaiya ikemik nain mua kuisow opora nain kemena-ko me aawemik. ²⁹Moram wiena maamuma Yuudas-ke urufiya, naapeya wi kema naap maemik, maa enowa-ko sesenarinok naep maakiya-i e maa-ko sesenarep wi mua oorpowa wiinok naep maakiya-yon. ³⁰Aria Yuudas emer ikowa nain wiar enep-puap iikirap owaruma oromi ikiwok. Ne epa pun iiriw kokomarek.

Sira enuma

³¹Yuudas ikiweya Yeesus-ke wia maakek, “Aakisa epa fan ekapok, Mua Muuka unum maneka ariman wiar arowa. Ne Mua Maneka kekanowa ne unum maneka mia-pa wiar urufikuan. ³²O Mua Maneka kekanowa ne unum maneka ariman wiar wueya Mua Maneka pun ona Muuka unuma pirami ariman arowinon. Ikoka kuisow naap oninon. ³³Muuk unowa, yo ni niamiya senam me ikainen. Ni ikoka efa akupowen. Iiriw wi Yuuda wia maakem naap, aakisa nis pun nia maakiyem, epa yo ikiwiyeem nain ni ikiwowa me pepep. ³⁴Naeya yo aakisa sira enuma nia maakiyem, sira feenap onam-ikeka, ni niam kookaleka, yo nia kookaliyem naap. Nis pun

naap niam kookaleka. ³⁵Ni niam kookaliman nain wi unowa nain naap nia urufap maikuan, ‘ona teeria-ke,’ naap nia maikuan.”

Yeesus Pita maakek, “No ikoka efa sailinan”
(*Matiu 26.31-35, Mak 14.27-31, Luk 22.31-34*)

³⁶Ne Saimon Pita-ke nokarek, “Maneka, no kaanek ikiwin?” Naeya maakek, “Epa yo ikiwiyeem nain no aakisa me yookinan. Ikok wiimar yookap ekapinan.” ³⁷Ne Pita-ke maakek, “Maneka, no moram efa iirarin? Yo no muuta nain eliw uminen.” ³⁸Naeya maakek, “Nos-ke yo muuta nain eliw uminan-i? Weetak. Yo makena nefa maakiyem, ikok uura aara me farowa ikaeya no sailemi maem-ikainan, mua fain yo me amisarem. Naap sailowa arow arinan.” Naap maakek.

Yeesus-na wi mua Auwa wiar ikiwowa era-ke

14 ¹Aria Yeesus wiamiya aakun-ikiwemi maek, “Ni kema me samorareka. Mua Maneka opora wiar opap yos pun opora efar opaka. ²Naapeya nia maakiyem, yena Auwa kora kemen unowa wiar ikua. Naeya yo kiikir ikiwep epa nia saliwap-puominen. Auwa kora epa marew ikekak-na yo naap me nia maakekam. ³Ne yo ikip epa nia saliwap-puomap nainiw ekapep nia aawemkun ikiwep yena ikaiyem neeke efamiya ikowen. ⁴Ni aakisa yo ikiwiyeem nain era nain amisareman.” ⁵Naeya Tomas-ke maakek, “Maneka, no epa kaanek ikiwin nain i me nefar amisaremik. Ne era pun kamenap amisariyen?” ⁶Ne Yeesus-ke maakek, “Era maem nain yos, opor makena ne anane eliwa ikowa nain pun onoma yo yaisow. Mua yo me efar ekapinon-na Auwa pun me wiar ikiwinon, weetak akena. ⁷Ni yo efa amisarep-na Auwa pun amisarowen. Ne aakisa nia mainen, ni o amisareman, ne pun urufaman.” ⁸Ne Filip-ke maakek, “Maneka, i fain muutiw nefa nokariyen, i Auwa-ko yia ofakoweya yiena mokok onaiya urufap eliw.” ⁹Naeya maakek, “Filip, yo epa maala ni niamiya ikem nain me efa amisaren-i? Mua yo efa urufak nain feenap maiyem, Auwa pun urufak. Ne moram naap main, ‘I Auwa-ko yia ofakoweya urufiyen.’ ¹⁰Yo Auwa wameiya ikem ne Auwa yo efamiya ikua. No nain makena-ke me nain-i? Opora eena yo nia maakiyem nain me yena kema-pa maiyem, yo uuwiyem nain Auwa-ke ona efamiya ikok uuwam-ikaiya. ¹¹Yo Auwa wameiya ikem ne Auwa-ke yo efamiya ikua. Yo naap maiyem nain makena-ke efa naeka. Aria naap me naep-na yo maa miililina oniyem nain urufap makena efa naeka. ¹²Yo makena nia maakiyem, mua eena yo makena efa naiya nain, yo mauwowa sira oniyem nain os pun eliw oninon. Neemi mauwowa sira oniya nain yo maa oniyem nain efar nomakinon, moram yo Auwa wiar ikiwiyeem. ¹³Naeya yo unuma-pa maa mauwa nokarowen-na eliw nia onominen. Naap onami Auwa unuma wiar pirinen. ¹⁴Ni maa mauwa yo unuma-pa nokarowen-na eliw nia onominen.”

Yeesus Ewar Eliwa sesekowa maek

15 “Aria ni yo efa kookalowen-na yo opora nia maakiyem nain ookowen. 16-17 Ne ikoka yena Auwa nia nokaromamkun Ewar Eliwa nia sesekomaya anane niamiya ikok os pun nia asipam-ikainon. Ewar nain maken akena-ke. Wi mua miiw maa kookalimik nain o me urufikuan ne me amisarikuan, naapeya me aawikuan. Nain o anane naap niamiya ikainon, naapeya ni eliw amisarowen. 18 Niisow me nia wuinen, ikoka nainiw niar imenarinen. 19 Lawisiw akena miiw mua me efa urufikuan. Nain ni niisow eliw efa urufowen, moram yo anane ikaiyem nain-ke, ne nis pun naap ikowen. 20 Ne iir nain ni feenap efa amisarowen, yo yena Auwa wameiya ikem, naeya ni yo efamiya ikeman ne yo ni niamiya ikem. 21 Mua eena yo opora efar opap ookiya nain-ke yo efa kookaliya. Ne yena Auwa pun o kookaliya ne yos pun kookalemi yena yame ariman wuinen,” naap maek.

22 Ne Yuudas oko me Yuudas Iskariot, os-ke nokarek, “Maneka, moram i muutiw yiar ariman arinan ne wi miiw mua unowa nain weetak?” 23 Ne maakek, “Nain feenap, mua eena yo efa kookaliya nain opora efar miimap ookinon, ne yena Auwa pun mua nain kookalinon. I Auwa ikos anane o wameiya akena-pa wiar ikaiyen. 24 Ne mua eena yo me efa kookaliya nain yo opora pun me efar ookinon. Opora eena nia maakiyem nain me yena opora-ke, weetak. Auwa ona efa sesekak nain opora-ke.

25 Opor unowa nain iiriw niamiya ikok nia maakem-ikem. 26 Ne ikoka Ewar Eliwa eena nia asipowa nain Auwa-ke yena unuma-pa nia sesekomonon. Maa unowa iiriw nia maakem-ikem nain os-ke kema niemi nia kemapaweya maa kema suuwam-ikowen.

27 Aria yo yena kema eliwa niemkun kema sonom eliwa ikeka. Yo nia saliwamkun kema sonom manekiw ikowen, kema naap nain miiwa feeke imenowa me pepeke. Ni kema unu-unowa me wueka, ne me keker opaka. 28 Yo iiriw nia maakem, yo ikoka nia piipuap ikiwep ikok nainiw niar imenarinen. Ne yo Auwa wiar ikiwiyem nain, yo efa kookalekaman-na ni opora fain efar miimap kemelap eliw naekaman. Moram Auwa ona Maneka-ke, ne yo tepak-pa wiar ikaiyem. 29 Yo maa unowa fain me imenarowa ikaeya nia maakem, ikoka imenareya urufap makena-ke naeka naep. 30 Yo niamiya senam me aakuninen. Moram miiwa fain woos mua ekapowa epa wiar weeserek. Ona sira kamenap efa onowa nain me pepeke. 31 Nain wi miiw mua feenap amisaruk naep, yo Auwa manek akena kookaliyem, naapeya maa unowa ona efa maakek kakeniw naap eliw ookinen.” Naap maep-puap wia maakek, “Arika, iikirap ikiwikua.”

Yeesus-na wain nomokowa akena-ke

15 1 “Makena, yo wain nomokowa akena-ke ne yena Auwa-ke wain piita nain urufiya. 2 Ekeka eena me makenariya nain os-ke efar

irawiya. Ne ekeka makenariya nain kerewa makenarinok naep ekeka eena mua mikomakek nain saliwami urukiya. ³Nis pun yena opora eena nia maakem nain-ke naap nia saliwap-pueya ikeman. ⁴Naapeya ni yena efamiya ikeka ne yo ni niamiya ikainen. Ekeka pia ara-pa mikap makenariya. Onaiw me makenarinon. Ne nis pun naap, yo me efamiya ikowen-na me makenarowen.

⁵Yo wain nomokowa pia ara-ke ne ni ekeka-ke. Ne mua eena yo efamiya ikainon-na, ne yo o wameiya ikainen-na, mua nain makena kerewa wuinon. Ni yo efamiya me ikowen-na sira eliwa kuisow me onowen. ⁶Ne mua eena yo efamiya me ikaiya nain nomokow ekeka saarik irawiwkin orop ififarionon. Ne ekeka naap nain firimep kuumowa-ke. ⁷Naeya ni yo efamiya ikok yo opora efar opam-ikowen-na maa mauwa kookalep efa nokariman nain eliw nia asipinen. ⁸Ne ni nomokowa makenarem-ikowa saarik naap onam-ikowen-na yena teeria-pa efar ikeman nain ariman niam wuowen. Naeya yena Auwa unum maneka aawinon.

⁹Yo yena Auwa efa kookaliya sira naapiw yos pun nia kookaliyem. Yo nia kookaliyem nain naap akena kema suuwam-ikeka, me piipueka. ¹⁰Ne yo opora yookowen-na yo nia kookaliyem nain me piipuowen. Yo yena Auwa opora wiar ookami o efa kookaliya nain me piipuiyem naap.

¹¹Yena kemelowa nain nis pun niar ikainok, ne ni kemelow manekiw ikeka naep opora unowa fain iiriw nia maakomakem. ¹²Ne opora efar ookowa nain feenap, nis pun niam kookalem-ikeka, yo nia kookaliyem naap. ¹³Mua eena ona womar eliwa wia kookalowa sira unowa, nain sira manek akena feenap, ona womar epa wiar aawep os-ke uminon. Nain maa maneka-ke. ¹⁴⁻¹⁵Ne ni yo opora efar miimowen-na yena yomar eliwa nia nainen. Uuwow mua-na ona saria-ke uuwowa muutiw maakiya, ona kema kamenap ikua nain me maakiya, naeya wiar amisarionon. Ni aakisa yena uuwow mua me nia nainen, weetak. Yena yomar eliwa nia naep maa unowa yena Auwa efa maakek nain iiwawun nia maakomakem. ¹⁶Nis-ke me efa pepekimeman, weetak. Yos-ke nia pepekimem, ni ikiwemi anane wain nomokowa saarik naap makenarem-ikeka naep. Ne makena nain anane naap niar ikainok. Naeya ni maa mauwa kookalep yo unuma-pa Auwa efar nokarowen-na eliw nia asipinon. ¹⁷Yo sira kekanowa nainiw nia maakiyem, ni niam kookalem-ikeka.”

Wi miiw mua-ke Yeesus teeria wia iiwuarikuan

¹⁸“Aria wi miiw mua-ke nia iiwuariwkin-na kema suuweka, yookikir naap efa iiwuaremik. ¹⁹Ni miiw fain sira wiar ookekaman-na wi wiena wiam kookalimik naap nia kookalekamik. Nain ni me kakeniw miiwa fain mua-ke, weetak. Ni miiw sira-pa ikaiwkin yena nia nanikap aawem. Naeya nia iiwuarimik.

²⁰Yo nia maakem nain kema suuweka. Feenap, uuwow mua-ke ona saria nomakep os-ke maneka me ariya, weetak. Naapeya wi yo efa samorimik, aria ikoka nis pun naap nia samorikuan. Ne yo opora efar miimikuan-na aria nis pun naap, opora niar miimikuan. ²¹Wi yo muuta nain naap nia onam-ikaikuan. Moram o eena efa sesekek nain me amisaremik. ²²Yo ekapep opora me wia maakekam-na wi pina marew naekamik. Ne wi aakisa pina marew wiam naowa me pepep. ²³Ne mua eena yo efa iiwuaria nain Auwa pun efar iiwuaria. ²⁴Yo uuwowa oniyem nain mua kuisow-ko me oniya. Me onekam-na wi pina marew naekamik, ne aakisa weetak. Moram yo maa miililina onamkun efar urufamik, nain yena Auwa owawik yia iiwuarimik. ²⁵Wi sira naap onimik nain Mua Maneka opora iiriw ikua nain makena arowimik, feenap,

‘Onom marew maneka nain efa iiwuaremik.’ (Someka 35.19, 69.4)

²⁶Yo ikoka Ewar Eliwa sesekamkun oromi ni niamiya ikok nia asipami nia ofakowam-ikainon. Auwa wameiya-pa ikaeya sesekamkun orop opor makena aakunemi yo efa maemi opora efar kekanowinon. ²⁷Ni iiriw yo uuwowa onoma wuam nain efamiya ikeman nain ekapep aakisa, naapeya nis pun yo efa maemi opora efar kekanowami naap uuwam-miawowen.”

16 ¹⁻²“Aria ni me oro-booneka naep opora fain nia maakem. Ne ni fain amisareka, wiimar wi Yuuda wiamiya lotu arowa nain nia iiraremi sisina-pa nia wuikuan. Ne aakisa epa nan imenariya, ikoka nia ifakimep maikuan, i naap onami Mua Maneka uuwowa eliwa onomimik. ³Wi Auwa me amisaremik, ne yos pun me efa amisaremik. Naeya sira naap onikuan. ⁴Yo fain naep nia maakem, epa nain imenareya sira naap nia oniwkin aakisa fan nia maakem fain kema suuweka. Yo iiriw me nia maakem, moram yena niamiya ikem. Aakisa yo nia piipuekam naep opora fain ariman nia maakiyem.”

Ewar Eliwa uuwowa

⁵⁻⁶“Ne aakisa o eena efa sesekeya ekapem nain wiar ikiwiye. Nain yo opora nia maakem muuta nain ni kema damol maneka ikeman. Naapeya yo kaaneke ikiwiye nain ni mua kuisow-ko me efa nokariman. ⁷Nain yo makena nia maakiyem. Ni nia naep maiyem, yo ikiwowa nain maa eliwa-ke. Moram yo me ikiwinen-na ni nia asipowa nain me niar ekapinon. Nain yo ikiwep yena nia sesekominen. ⁸Ikoka os-ke ekapemi miiw mua kema suuwowa wadola nain ariman wiar wuinon. Sira feenap, wi pina-pa ikemik nain, ne wiena kekanowa-pa kakeniw ikaiyen naimik nain ne Mua Maneka mua wia mekawowa me pepep naimik, nain. ⁹⁻¹⁰Wi pina ariman wiar wuinon nain feenap, yo opora makena-ke me efar naimik. Wiena kekanowa-pa kakeniw ikaiyen naimik nain ikoka ariman wiar wuowa nain onoma feenap, yo Auwa wiar ikiwinen, ne ni ikoka me efa urufam-

ikowen. ¹¹Ne Mua Maneka wia mekawowa pun ariman wuinion, moram miiw fain woos mua Mua Maneka-ke iiriw mekawak.

¹²Yo nia maakowa nain opora unow akena efar ikua, nain ni aakisa miimap kema-pa wuowa me pepeke. ¹³Ne ikoka Ewar maken akena nain-ke oromi era makena-pa nia pikiweya opor makena amisarep ookowen. Ona kema-pa opora me imeninon, weetak. Opora eena Auwa wiar miimiya nain kakeniw nia maakinon. Ne maa wiimar imenarowa nain pun nia maakinon. ¹⁴Yo opora pun efar aawep nia maakinon, naap onami yo unuma efa purupinon. ¹⁵Auwa maa unowa nain pun yena efarik. Naapeya maem, ikoka Ewar Eliwa-ke opora efar aawep ni nia maakem-ikainon.”

Kema samora-ke kiremi kemelowa imeninon

¹⁶“Ni lawisiw akena yo me efa urufowen, ne naap ikok nainiw efa urufowen,” naap maek. ¹⁷Naeya ona teeria papako wi-wieniw aakunemik, “Nee, kamenap maemi naap maek, ‘Ni lawisiw akena me efa urufowen ne naap ikok nainiw efa urufowen.’ Ne pun feenap maek, ‘Yo Auwa wiar ikiwinen.’ ¹⁸‘Lawisiw akena’ naek nain onoma kamenap? I kema me wiar aawimik.” ¹⁹Naap maemi Yeesus nokaru naep onam-ikaiwkin ona amisarep wia maakek, “Ni yo eena maem nain aakunem-ikaiman-i? ²⁰Yo makena nia maakiyem, ni ikoka omem-ikaiwkin miiw mua unowa kemelikuan. Makena, ni kema damolalowen, nain kema damola nain-ke ikoka kiremi nainiw kemelowa-ke niar imenarinon. ²¹Emeria eena uroma opam-ikaeya sirirowa aawiya naap. Ne uroma wueliwa yakiep muuka muuta nain kemelami sirirowa aawok nain me kema suuwion. ²²Ne nis pun naap, aakisa ni kema damolalep ikeman. Ikoka yo nainiw nia urufamkun ni manek akena kemelowen. Kemelowa nain niar iiarowa me pepeke. ²³Ne iir nain ni maa kuisow-ko me efa nokarowen.

Aria yo makena nia maakiyem, yo unuma-pa Auwa maa-ko nokarowen-na eliw nia apekarinon. ²⁴Iiriw yo unuma-pa maa-ko me nokareman. Ne ikoka fain nokarowen-na eliw aawep kemelow manekiw ikowen.”

Yeesus miiw sira iiriw nomakek

²⁵“Yo maa unowa fain maemi arekin opora nia iromam. Ne ikoka yo arekin opora nainiw me oninen, weetak. Epa nain kerereya Auwa maemi opora makena fookap nia maakinon. ²⁶Iir nain yo unuma-pa Auwa kakeniw nokarowen. Me yos-ke Auwa nia nokarominen. ²⁷Weetak. Auwa ona ni nia kookaliya. Moram niena yo efa kookaliman, ne pun yo o wiar ekapem nain makena efa naiman. ²⁸Makena, yo Auwa wiar ikok miiwa orom. Ne aakisa miiwa fain piipupap nainiw Auwa wiar urupinen naep.” Naap maek.

²⁹Naeya ona teeria-ke maakemik, “Aa, aakisa opora makena fookap yia maaken, arekin opora me yia iroman. ³⁰Neemi aakisa i kema

aawimik, maa muutitik no amisaren. Mua-ko nefa nokarowa nain me maowa ikaiwkin nookikir wiar amisaren. Ne aakisa i nefa amisaremik, no Mua Maneka wiar ekapon.” ³¹Ne wia maakek, “Ni aakisa makena efa naiman-i? ³²Aria epa nan ekapiya ne aakisa fan kererek, ni ikoka yo yaisow efa wuap baurarep owowa ononer arowen. Nain yo me yaisow ikainen, weetak, Auwa ona efamiya ikainon. ³³Yo oram me maiyem, ni yena efamiya baliwep kema sonom eliwiiw ikeka naep opora nain nia maakem. Makena, ni miiwa feek ikok yoowa aawem-ikowen. Nain ni kekaneka, yo miiw sira unowa nain iiriw nomakem.”

Yeesus ona teeria wia asipekam naep Mua Maneka farek

17 ¹Aria Yeesus opora nain wia maakep-puap iinan mokakemi Mua Maneka faremi maek, “Oo Auwa, yo epa aakisa efar ekapok. Ikoka nena Muuka-ke no unum maneka ariman nefa wuinok naep-na no aakisa Muuka fain unum maneka ne parin onaiya iwe. ²Moram nos-ke miiw mua wia urufowa nain o wapena-pa wiar wuan, ikoka wi mua eena o iwon nain anane eliwa ikowa wiinok naep. ³Anane eliwa ikowa nain onoma feenap, wi no nefa amisarep no naisow Mua Maneka makena-ke nefa nauk, ne Yeesus Krai pun amisaruk, eena nos-ke sesekan nain. ⁴Yo mauwowa eena yien nain welawami no unum maneka ne kekanowa nain ariman arowam. ⁵Aria Auwa, yo iiriw miiwa me imenarowa ikaeya no nefamiya ikemkun unum maneka ne parina efar ikua nain aakisa nain ariman efar wue.

⁶Ne wi mua eena miiw sira-pa ikaiwkin wia aawep yo teeria-pa efar wuan nain iiriw wia maakemi unuma ariman nefa wuamkun nefa amisaremik. Wi nena teeria-ke, ne yo yiomaken. No opora nefar opimik. ⁷Ne aakisa amisaremik, maa sira-sira yo yiomaken nain iiwawun no nefarik. ⁸Moram opora eena nena efa maaken nain iiriw wiemkun aawemik. Yo no nefar ekapem nain wi amisaremik, ne nos-ke efa sesekan nain pun makena-ke naimik.

⁹Yo wi wia naep nefa fariyem. Me miiw mua unowa nain wia naep nefa fariyem, weetak. Wi mua eena yo yieya opora efar opimik nain naep nefa maakiyem, moram wi nain nena teeria-ke. ¹⁰Maa muutitik yo urufiyem nain no nefarik. Ne maa muutitik no urufin nain yo efarik. Ne wis-ke yo unum maneka nain ariman efa wuimik.

¹¹Yo aakisa no nefar ikiwiyem. Yo miiwa feeke senam me ikainen, nain wis-ke feek ikaikuan. Oo Auwa, no eliwa ne onaiya akena-ke, nos-ke wia kekanoweya nena unuma-pa nefar ikauk, unuma eena yo yien nain. Naeya wi teeria kuisow epaskun ikauk, i yiam erup ikemik naap. ¹²Yo wiamiya ikok wia urufam-ikemkun unuma eena yien nain makena efar naemi yookimik. Naeya mua kuisow-ko me mesenalek. Nain mua kuisow makena, ikoka mesenalidon. Neemi nena opora maek nain makena

arowinon. ¹³Yo nan nefar ikiwiyem. Ne yo miiwa-pa feek ikok opora fain maemkun wi miimap kemeluk. Yo kemelowa nain-ke wi kema-pa wiar taanep ikainok.

¹⁴Yo no opora wia maakem nain wi miiw mua-ke wia iiwuarimik. Moram yo teeria yena saarik, wi miiw sira-pa me ikemik. ¹⁵Nain miiwa-pa feeke wia iirare naep me nefa nokariyem, weetak. Eewua tepak-pa wia wuap-pueya mua samora-ke me wia aawinok. ¹⁶Wi yena saarik, wi miiw sira-pa me ikemik. ¹⁷No opora makena-ke. Opora nain kema-pa wiar wueya wi no sira-pa ikok sira onaiya akena aruk. ¹⁸Nos-ke efa sesekeya miiwa orom, ne sira naapiw ikoka yena wia sesekamkun miiw unowa nain ikiwikuan. ¹⁹Yo wi wia naep sira onaiya akena ookami no wapena-pa yame wuiyem. Naeya wis pun sira naap, opor makena-ke wia kekanoweya sira eliwa ne onaiya ikok no uuwomuk.

²⁰Ne aakisa me wi fain muutiw wia naep nefa fariyem. Wi mua papako wi teeria fain opora wiar miimap yo opora efar opimik nain pun wia naep nefa fariyem. ²¹Wi teeria kuisow epaskun ikauk naiyem, no efamiya ikon ne yo nefamiya ikem naap. Ne wis pun eliw i yiamiya epaskun ikauk, naeya nos-ke efa sesekan nain miiw mua-ke makena-ke nauk. ²²Unum maneka yo yien nain wis pun wiem. Naeya teeria kuisow epaskun ikauk, i yiam erup epaskun ikemik naap. ²³Yo nefamiya ikem, sira naapiw wis pun efamiya ikauk, naeya wi miiw mua efa amisarep, nos-ke yo efa sesekeya ekapem, naap efa nauk. Ne wi fain pun amisaruk, yo teeria nain nena wia kookalin, yo efa kookalin naap.

²⁴Oo Auwa, wi teeria eena yo yien nain yena efamiya yo ikaiyem neek ikok parina ne unum maneka efar urufam-ikauk, eena nena yien nain. Iriw miiwa me imenarowa ikaeya nena yo efa kookalep yien nain. ²⁵Oo Auwa, no kakeniw-ke, miiw mua no me nefa amisaremik, nain yos-ke nefa amisarem, ne wi teeria fain-ke amisaremik, nos-ke efa sesekeya ekapem. ²⁶Yo unuma nefa ariman wuamkun no nefa amisaremik. Naap onam-ikemkun wi fain amisaruk, no efa kookalin naap wis pun wia kookalin. Neemi wi naap wiam kookalem-ikauk. Naeya yo wi wiamiya ikainen.” Naap maek.

Yuudas-ke Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuak
(*Matiu 26.47-56, Mak 14.43-50, Luk 22.47-53*)

18 ¹Aria Yeesus Mua Maneka farep-puap ona teeria wiamiya oromi Kidron epa uruma puukap okaiwi ekamik. Epa nain nomokow unowa ikua. Ne wi ikiwep nan ikemik. ²Yeesus anane ona teeria wiamiya ikiwep nan ikaimik. Naapeya Yuudas eena Yeesus wi iiwua wapena-pa wiar wuowa nain epa nain amisarek. ³Ne os-ke wi Rom anim onom teeria papako ne wi tempel ami mua wia aawep unowiya ikiwemik. Wi teeria nain wi pris woos mua ne wi Farisi-ke wia sesekamik. Wiena

parina ne arua isimap irakow maa opap feekiya ikiwemik. ⁴ Aria wi ikoka kamenap onikuan nain Yeesus-ke wiar amisarep wi urupiwkin ekap wia nokarek, “Ni naarew akupiman?” ⁵ Ne maakemik, “I Nasaret owow mua Yeesus naimik nain akupimik.” Ne wia maakek, “Yo fan ikem.” (Ne Yuudas pun wi wiamiya nan iimarep ikua.) ⁶ Ne aria Yeesus-ke naap maeya wi mikikiriw erami miwa-pa wakiemik. ⁷ Ne nainiw wia nokarek, “Ni naarew akupiman?” Ne maemik, “Nasaret mua Yeesus.” ⁸ Ne wia maakek, “Yo iiriw nia maakem, yo fan ikem. Ni yos-ke efa naep-na yena teeria fain me wia opaka, wi ikiwuk.” ⁹ Ona teeria mua kuisow-ko me opamik. Naeya Yeesus ona iiriw maek nain makena arek, feenap, “Wi teeria nena yien nain kuisow-ko me mesenalek.”

¹⁰ Ne Saimon Pita-ke naap urufap fura maala mufep aawep pris maneka uuwow mua ifana aken ekeria wiar puukak. Mua nain unuma Malkus. ¹¹ Ne Yeesus-ke Pita maakek, “Fura nain neek wue. Yo Auwa suusa yieppuak nain iirarinen-i? Weetak akena.”

Yeesus aawep Aanas wiar pikiwemik

¹² Ne aria wi anim onoma wienna woos mua onaiya ne wi tempel ami mua teeria, wi unowiya Yeesus opap kaikap pikiwemik. ¹³ Ne Aanas kiikir wiar pikiwemik. Aanas-na Kaiafas emeria wiawi-ke.^f Iir nain wi pris woos mua Kaiafas-ke ikua. ¹⁴ Iiriw os-ke Yeesus maemi maek, “Mua kuisow-ke epa yiar aawep uminok.”

Pita-ke Yeesus me amisarem naek

(Matiu 26.69-70, Mak 14.66-68, Luk 22.55-57)

¹⁵ Aria Saimon Pita, Yeesus teeria mua oko ikos pun wi wiamiya aremi Yeesus ookamik. Pris woos mua, mua oko nain amisarek. Naapeya Yeesus ookami pika kemena ikiwok. ¹⁶ Ne Pita-ke pika omopora-pa nan iimarep ikua. Nan ikaeya mua oko nain-ke orop emeria eena omopora urufiya nain maakep Pita aawep kemena pikiwok. ¹⁷ Ne emeria nain-ke Pita maakek, “Nos pun me mua nain teeria-ki?” Naeya maakek, “Sa, yo weetak.” ¹⁸ Bug dabela oreya wi uuwow mua ne wi ami mua mia fulilep epia arem-ikemik. Pita pun wi wiamiya epia arem-ikua.

Pris woos mua-ke Yeesus nokarek

(Matiu 26.59-66, Mak 14.55-64, Luk 22.66-71)

¹⁹ Ne aria pris woos mua awona-ke Yeesus nokarek, ona teeria wi mua kame-kamenap ookamik, ne opora sira kamenap wia maakem-ikua

^f **18.13** Aanas o pris woos mua-ke. Nain wi Rom anim onoma-ke o iirarep ona war Kaiafas pris woos mua wuamik. Aanas mua unumiya-ke, naeya wi Yuuda o pris woos mua-ke naemik. Naapeya Yeesus kiikir o wiar pikiwemik.

nain pun iiwawun nokarek. ²⁰Nokareya maakek, “Yo anane mua unowa mokok epa-pa opora ariman maiyem, ne lotu koorapa e tempel kemenapa wia maakem-ikem. Yo opora kuisow kokot-ko me maem-ikem. ²¹Naeya yo moram efa nokarin? Wi eena yo opora efar miimam-ikemik nain wia nokare. Wi amisarep ikemik.” ²²Naap maeya ami mua oko-ke iikirap ifan epepiria aawemi maakek, “Pris woos mua opora naap-ko maakimik-i?” ²³Ne Yeesus-ke maakek, “Yo opor makena maem nain moram efa arufan? Ne opor samora maemkun-na baliwep efa maake.” ²⁴Yeesus eena kaikamik nain naap ikaeya Aanas-ke pris woos mua Kaiafas wiar sesekak.

Pita-ke Yeesus me amisarem naek nain nainiw maek
(*Matiu 26.71-75, Mak 14.69-72, Luk 22.58-62*)

²⁵Aria Saimon Pita iimarep epia arem-ikaeya papako-ke maakemik, “Makena, no o teeria-ke, ae-na?” Ne wia maakek, “Sa, yo weetak.” ²⁶Wi pris woos mua uuwow mua-ko nan ikua, Pita eena mua oko ifana wiar puukak nain kaka-ke. Os-ke Pita maakek, “Nos pun o wameiya nomokow pupura-pa nan ikon, yo me nefa urufam-i?” ²⁷Naeya Pita-ke maakek, “Weetak akena.” Naap maem-ikaeya aara farek.

Yeesus Pailat wiar pikiwemik
(*Matiu 27.1-2 ne 27.11-14, Mak 15.1-5, Luk 23.1-5*)

²⁸Ne uuriw akena Yeesus Kaiafas koorapa wiar ikaeya aawep wi Rom anim onom maneka koorapa wiar pikiwemik. Wi Yuuda-ke wi owow oko mia muura me wiar aawiyen naep pika kemenapa me ikiwemik. Moram wi mia eliwa ikok Pasowa maa enimiyan naemik. ²⁹Naapeya Pailat-ke orop wia nokarek, “Nee, ni mua fain maa mauwa oneya opora-pa wuaman?” ³⁰Naeya maakemik, “Makena, i mua nain sira samor akena me onekak-na feek me pekapekamik.” ³¹Ne Pailat-ke wia maakek, “Aa-na pikiwep niana sira ookami opora-pa wueka.” Ne maakemik, “Nain, i mua pina wiar imenap wia ifakimowa nain kekanowa me yiemik.”^g ³²Yeesus iiriw eena sira kamenap umowa wame maek nain makena arek.

³³Ne Pailat nainiw koorapa ikiwep Yeesus farek. Ekapeya nokarek, “No wi Yuuda saria-ki?” ³⁴Naeya maek, “No nena kema-pa maen-i e mua papako-ke nefa maakiwkin maen?” ³⁵Naeya Pailat-ke maakek, “Yo Yuuda-ki? Naeya sira nain niar amisarinen. Nena Yuuda teeria-ke wi pris woos mua unowiya nefa opap fan nefa amapekapemik. Naeya nefa nokariyem, no maa mauwa oneya sira naap nefa onamik?” ³⁶Ne maakek,

^g 18.31 Wi Yuuda Rom tepak-pa ikemik nain, maa papako wienna kot-pa kakenamik. Nain mua wia ifakimowa kekanowa wi Rom muutiw wiar ikua, wis-ke nomokow moke-pa wia ifakimem-ikemik.

“Yo saria maneka-ke, nain yo me miiwa fain sira saria ikem, yo yena onaiya. Yo miiwa fain saria ikekam-na yo efa opamik nain yena teeria-ke iikirami wi Yuuda wiamiya irakekamik. Weetak, yo me miiwa fain saria-ke.” ³⁷Ne Pailat-ke kiiriw maakek, “Naap nain no saria-ke name main-yon.” Naeya maek, “No pepeke main, yo saria-ke. Yo opor makena miiw mua nia maakowa naep imenarem. Ne wi mua opor makena kookalimik nain efa miimikuan,” naap maek. ³⁸Ne Pailat-ke nokarek, “Opor makena nain kamenap?”

Pailat-ke Yeesus ifakimowa naek

(Matiu 27.15-31, Mak 15.6-20, Luk 23.13-25)

Pailat nainiw orop wi Yuuda wia maakek, “Nee, yo mua fain pina-ko me wiar imenam noma. ³⁹Nain yo niena sira ookami wi mua koor ekap ikemik nain Pasowa fofa-pa mua kuisow piipuiyem. Naapeya ni Yuuda owow saria fain nia piipuominen-i?” ⁴⁰Naeya faremi maemik, “O weetak, i Barabas kookalimik, yia piipuoma!” Naap maemik. Barabas-na wi Rom anim onoma opora wiar fienap irakowa maneka imenak. Naapeya opap koor-pa wuamik.

19 ¹Ne aria Pailat-ke Yeesus wi ami mua wapena-pa wiar wuak. Ne wis-ke saru-pu-puukamik. ²Ne ifar suusa nain aawep wasiep ikiwosa-pa orowawamik. Naap onap mia suuwowa oka mia-pa korinowamik. ³Ne ekap maakem-ikemik, “Oo maneka, wi Yuuda owow saria maneka!” Neemi ifan epepiria aawem-ikemik.

⁴Ne Pailat-ke nainiw orop wi Yuuda wia maakek, “Ni miimeka, yo mua fain poromkun urufeka, yo pina-ko me wiar imenam.” ⁵Ne Yeesus ifar suusa woosa-pa orowawamik nain ne konim oka maala feekiya owaruma orok. Oraeya Pailat-ke wi Yuuda wia maakek, “Aakisa mua makena urufeka!” ⁶Wi pris woos mua ne wi tempel ami mua wi unowiya Yeesus urufap faremi maemik, “Patot wareka! Nomokow moke-pa uminok!” Ne Pailat-ke wia maakek, “Ni niena aawep patot wareka. Yo o opora-pa wuowa nain pina-ko me wiar imenam.” ⁷Naeya wi Yuuda-ke maakemik, “I sira naap ikua, mua naap nain uminok, moram Mua Maneka Muuka-ke wame naek.” ⁸⁻⁹Ne Pailat nain miimap manek akena keker opap nainiw koor kemena ikiwep Yeesus nokarek, “No kaaneke imenaren?” Naap maakek nain opora-ko me kiripak. ¹⁰Ne Pailat-ke maakek, “Yo opora-ko me kiripominan-i? Yo-ko efa amisaren-i? Yos-ke maemkun eliw nefa piipuikuan e nomokow moke-pa patot nefa warikuan.” ¹¹Ne maakek, “Mua Maneka ae me nefa nainon-na yo sira kamenap efa onowa nain no kekanowa marew akena. Naapeya mua eena no wapena-pa efa wuak nain pina manek akena onak.”

¹²Naapeya Pailat opora naap miimap Yeesus piipuekam naep era akupak-na wia, wi Yuuda-ke sisewaremi faremik, “No piipuinen nainan-

na i maiyen, no me Siisar womar-ke! Mua yo saria maneka-ke wame naiya nain Siisar iiwua-ke!” ¹³Ne Pailat nain miimap wia fareya Yeesus epa maneka amaporomik. Epa nain unuma “Nomon Esimsa” naimik. (Ne wi Iibru feenap unufimik, “Gabata.”) Ne Pailat pun orop ona anim onom maneka pokow maa-pa pokak. ¹⁴Pasowa onowa uurik ona naap kererion. Ne aakisa feenap nain unun ama aawem-ikaeya Pailat-ke wi Yuuda wia maakek, “Niena saria fanek!” ¹⁵Nain miimap faremi maemik, “Amapikiwe, pikiwep nomokow moke-pa patot ware!” Ne wia nokarek, “Niena saria nomokowa-pa patot warinen-i?” Naeya wi pris woos mua-ke maakemik, “I saria oko-ko me ikua, Siisar waisow yiena saria-ke!” ¹⁶Ne Pailat-ke Yeesus wiena wapena-pa wiar wuak, wi ami mua-ke nomokow moke-pa patot waruk naep. Naeya wi Yeesus aawep pikiwemik.

Yeesus nomokow moke-pa patot waremik
(*Matiu 27.32-44, Mak 15.21-32, Luk 23.26-43*)

¹⁷Yeesus ona nomokow moke akuawowa suuwap epa oko “I mua woos oona” naimik nan pikiwemik. (Iibru opora-pa “Golgota” naimik.) ¹⁸Ne epa nan nomokow moke-pa patot waremik. Mua wiam erup pun patot wiaep Yeesus oko-okaiwi-pa wia wuamik. ¹⁹Opora fain iiriw Pailat-ke wia maakeya siisimep-puap Yeesus woos erekina-pa sererimemik, feenap siisimemik, “NASARET OWOW MUA YEESUS, WI YUUDA SARIA MANEKA.” ²⁰Wi Iibru, Rom ne Grik opora-pa siisimemik. Aria Yeesus sererimemik epa nain owow maneka mamaiya-pa ikua. Naapeya mua unowa soomaremi siisimowa nain urufam-ikemik. ²¹Ne wi pris woos mua-ke ikiwep Pailat maakemik, “No moram ‘wi Yuuda saria maneka-ke’ naap siisimon? Weetak, no feenap siisime, ‘Mua fain ona maek, ‘Yo wi Yuuda saria maneka-ke,’ ’ naap siisime.” ²²Ne wia maakek, “Opora nan siisimem, naap akena ikainok.”

²³Wi ami mua-ke Yeesus patot warep-puap mia suuwowa wiar sererikap mua erepam naap maa kuisow kuisow aawemik. Ona mia suuwowa maala nain pun wiar aawemik, nain warow epasuma marew, iriniya onamik. ²⁴Naeya maemik, “I fain me perekiyen,” naap maep maemik, “satu niirep mua naareke nomakep-na os-ke aawinok.” Naeya Mua Maneka opora maek nain iiwawun pepep erowawamik, feenap, “Yena mia suuwowa efar sererikap aawemik ne mia suuwowa maala nain satu niirep mua oko-ke efar aawok.” (Someka 22.18)
Wi ami mua-ke sira nain onamik.

²⁵Ne Yeesus ona onak, ne onak oko, ne Klopas emeria pun Maria, ne Maria oko, ona owowa Makdala, wi naap o mamaiya-pa iimarep ikemik. ²⁶Ona teeria mua oko, o mua nain senam akena kookaliya, os pun mamaiya-pa nan iimarep ikua. Ne Yeesus-ke urufami onak maakek, “Aite, mua fain muuka nae.” ²⁷Onak maakep-puap mua nain maakek, “Emeria

fain aite nae.” Naeya mua nain-ke Maria aawep ona koora pikiwep kakaltam-ikua.

Yeesus umok

(Matiu 27.45-56, Mak 15.33-41, Luk 23.44-49)

²⁸Aria maa muutitik nain weesereya Yeesus amisarek, aakisa uuwowa iiwawun welawam naek. Neemi Mua Maneka opora nain pepep erowami maek, “Yo kema enekariyem.” ²⁹Eka masia amina-ko nan ikua. Naeya maa oko wauroma aawep eka masia-pa suuwap kuumapa kokor erowap opaimika-pa wuomamik. ³⁰Aria Yeesus nain enep weesereya maek, “Aakisa uuwow kapa welawam!” Naap maep imakuna sekumaremi umok.

Ami mua-ke Yeesus kametkura-pa mikak

³¹Pasowa enowa onowa nain maa muutitik saliwap uurik ona-pa onikuan. Ne Sabat nain pun manek akena-ke. Naapeya Sabat-pa sawi napuma nomokowa-pa naap me sererep ikauk naep wi Yuuda-ke Pailat nokaremi, mua-ko wia sesekeya ikiwep meren oona wiar ititiwkin ewur umiwkin wia iiraruk. ³²Naeya ami mua-ke ikiwep mua erup nain oko merena wiar ititap-puap ekap oko. ³³Ne Yeesus merena wiar ititu naep urufamik-na o iiriw umok. Umeya naap me onamik. ³⁴Ne mua oko-ke ona wiowa opap ikua nainiw Yeesus kametkura-pa mikeya aka eka asia onaiya fuok. ³⁵(Aria mua ona urufak nain-ke opora fain siisimok. Ne o fain maek nain makena. Ne ona wame maek, “Yo maem nain makena-ke.” Naeya nis pun makena-ke naeka.) ³⁶Aria Mua Maneka opora makena arinok naep maa unowa nain imenaromakek. Opora feenap, “Oona ara kuisow me wiar ititikuan.” *(Eksodas 12.46, Someka 34.20)* ³⁷Ne opor oko pun feenap maek, “Wi mua eena mikamik nain urufikuan.” *(Sekaraiya 12.10)*

Yeesus sawi napuma pikip nomon ona-pa wuamik

(Matiu 27.57-61, Mak 15.42-47, Luk 23.50-56)

³⁸Aria mua oko unuma Yosep, o Yeesus opora wiar opam-ikua, nain wi Yuuda wia keker opap ariman me wame wuam-ikua. Ne aria Yeesus sawi napuma aawekam naep ikiwep Pailat nokarek. Ne Pailat eliw naakeya ikiwep sawi napuma nomokowa-pa iirarek. ³⁹Wiam erup Nikodemus ikos ikiwep naep onamik. Nikodemus-na iir oko uura ikiwep Yeesus urufak, mua nain. Os-ke maa tana ikin eliwa aawep feekiya ikiwok. Maa tana nain pina 30 kilo naap saarik. ⁴⁰Wiam erup sawi napuma aawep wi Yuuda wia soopimik sira nain ookami maa tana ikin eliwa nain konim kia-pa feefap nainiw sawi napuma wasiep amapikiwemik.

⁴¹Yeesus nomokow moke-pa umok epa nain nomokow pupura nan ikua. Ne mua wia soopowa nomon ona pun nan ikua. Nain irina ikua, mua-

ko nan me wuowa ikemik. ⁴²Wi Sabat maa enowa onowa maa muutitik saliwowa-ke naep ewuraremi nan-pariw pekap nomon ona-pa wuamik.

Yeesus umep ikok iikirak

(Matiu 28.1-8, Mak 16.1-8, Luk 24.1-12)

20 ¹Aria Sande epa wiiwim Maria, Makdala owow emeria nain iikirap matmat ikiwok. Ikip fuunep nomon ona iiriw upep-puamik nain urufak-na nomona nain iirariwkin aakia ikua. ²Naap urufap nan-pariw kiremi karuwuw ikip Saimon Pita ne mua oko nain ikos wia maakek, mua eena Yeesus kookalem-ikua nain. Feenap wia maakek, “Yiena Maneka sapuka iiriw aawep amapikiwemik ya. Ne epa kaanek wuamik nain me amisaremik.” ³Aria wiam erup naap miimap wis pun karuemik. ⁴Ne mua oko nain-ke Pita piipuap o kiikir ikip fuunek. ⁵Fuunep tepak me ikiwok, oram ineka kuep nomon ona nain urufak-na konima muutiw nan ikua. ⁶Ne Pita-ke murarep fuunemi iiwawun kemena ikiwok. Kemena ikiwok-na makena, konima muutiw nan ikaeya urufak. ⁷Ne konim oko ikiwosa wasiomamik nain pun nan oram ikua. Baliwep wasiep-puiwkin ikua. ⁸Ne mua eena miimep fuunek nain pun kemena ookap ikip naap urufap maek, makena. ⁹(Wiam erup naap urufamik, nain Mua Maneka opora Yeesus umep iikirowa maek nain kema me aawemik.) ¹⁰Naap ikok wiam erup nainiw kirep ikiwemik.

Yeesus Makdala owow emeria Maria nain wiar imenarek

(Matiu 28.9-10, Mak 16.9-11)

¹¹⁻¹²Aria Makdala owow emeria Maria-ke nomon ona nain mamaiya-pa iimarep ikok omem-ikua. Omemi ineka kuep kemena mokakek-na ensel erup wia urufak. Ensel erup nain konim kia wuap Yeesus wuamik epasuma nan-pariw pokap ikemik, oko ikiwos ona-pa ne oko meren ona-pa naap pokap ikemik. ¹³Naeya wis-ke Maria nokaremik, “Nee, no moram omomin?” Ne wia maakek, “Yena Maneka efar aawep amapikiwemik. Pikiwep kaanek wuamik-yon aa!” ¹⁴Naap maep kirek-na Yeesus iimarep ikaeya urufak. ¹⁵Miiriram-ikaeya Yeesus-ke nokarek, “No moram omomin? Ne pun naarew akupin?” Maria kema maek, epa fain urufow mua-ke efa nokariya naep maakek, “Sira eliwa, nos-ke o aawep-na baliwep mae. Naeya ikiwep aawinen.” ¹⁶Ne Yeesus-ke unuma teekami “Maria!” naeya miimap kiremi iibru opora-pa maakek, “Raboni.” (Kemena feenap, “Somek mua.”) ¹⁷Ne maakek, “Yo me efa opa, yo Auwa wiar urupowa eewuar. No ikiwep yo yookam-miemik nain wia maakome, ‘Yo yena Auwa wiar ikiwiwem, o nis pun niena Niawi-ke, yena Mua Maneka, ne niena Mua Maneka nain!’ ” ¹⁸Naeya kirep ikiwep Yeesus teeria wia maakek. Maneka urufak nain wia maakemi eena o opora maakek nain pun iiwawun maek.

Yeesus ona teeria wiar imenarek
(*Matiu 28.16-20, Mak 16.14-18, Luk 24.36-49*)

¹⁹Sande nain urer akena Yeesus teeria wi Yuuda wia keker opap koor omopora koonowap kemena-pa ikemik. Nan ikaiwkin Yeesus ona wi gone-pa wiar imenarep wia maakek, “Ni kema sonom eliwa ikeka.” ²⁰Naap wia maakemi ona wapena ere-erup ne kametkura wia ofakowak. Naeya wi wiena Maneka urufap manek akena kemelamik. ²¹Ne naapiw wia maakek, “Ni kema sonom eliwa ikeka. Yo Auwa-ke efa sesekeya ekapem, naapeya yos pun naap nia sesekinen.” ²²Naap maemi opaimik awowa wia fuurami wia maakek, “Ewar Eliwa ni mia-pa niar ikainok. ²³Naeya ni wi mua pina wiar wasirkomowen-na pina nain wiar weeserinon. Ne ni pina me wiar wasirkomowen-na naap wiar ikainon.”

Yeesus Tomas wiar imenarek

²⁴Aria Yeesus ona teeria wiar imenarek nain mua kuisow nan me ikua. Mua nain unuma Tomas, unum oko Didimus naimik. ²⁵Aakisa fan ekapeya wi papako-ke maakemik, “I yiena Maneka yiar imenareya urufamik!” Ne wia maakek, “Yo ewur makena-ke me nia nainen. O imenareya yena mokok onaiya urufap wapen tetelka o wapena patot waremik nain epasuma-pa wiar suuwap urufinen, ne kametkura-pa mikamik nain pun opap urufinen. Naap onap-na makena nainen!” Naap maek.

²⁶Aria murarow Sande-pa Yeesus teeria nainiw koora-pa nan ikemik, ne Tomas pun wiamiya ikua. Omopora wiam upep ikaiwkin Yeesus nainiw gone-pa wiar imenarep wia maakek, “Ni kema sonom eliwiw ikeka.” ²⁷Ne Tomas maakek, “Nena wapen tetelka feeke suuwap urufe, aa yo wapena-ke. Ne wapena kametkura-pa efa opap furewe. No makena efa naowa nain kema unu-unowa wuowa neek ikainok, makena nae.” ²⁸Naeya Tomas-ke maakek, “Makena, no yena Maneka-ke, no yena Mua Maneka-ke!” ²⁹Naap maeya maakek, “No aakisa yo efa urufap makena nain, nain eliwa. Ne wi mua yo me efa urufowa makena naimik nain kema eliw akena ikaikuan.”

Opora fain onom akena

³⁰Aria iiriw Yeesus ona teeria mokok epa-pa maa miililina unowa onomakek nain papako fan me siisimem. ³¹Ne yo siisimem fain urufap maeka, Yeesus-na Kraisi-ke, Mua Maneka Muuka-ke, naap maowen. Opor makena wiar naemi ni kekanep naap ookam-ikowen-na o unuma-pa anane eliwa ikowa imenowen. Yo naap maeka naep opora unowa nain siisimem.

Yeesus ona teeria mua papako wiar imenarek

21 ¹Aria iir oko-pa Yeesus teeria Taiberias eka saawirinowa-pa ikaiwkin nainiw wiar imenarek. Wiar imenarek nain sira feenap.

²Saimon Pita, Tomas, eena unuma oko Didimus, Nataniel, Kaana owow mua-ke, wi Galili kame, Sebedi muuka wiam erup ne nainiw mua erup, wi naap nan ikemik. ³Ne aria Saimon Pita-ke wia maakek, “Yo mera sia wafurowa ikiwiyem.” Ne wis-ke maemik, “Is pun nookiyen.” Aria wi unowiya orop aasa suuwap sia wafuramik. Iir nain uura mera kuisow akena-ko me aawemik.

⁴Naap ikaiwkin uuriw epa wiimeya Yeesus imenarep eka pona-pa iimarep ikua. Wi urufap mua oko-ke naemik. ⁵Ne wia farek, “Nee, emar unowik, ni mera-ko aaweman-i?” Ne maemik, “Weetak akena oo.” ⁶Aria wia maakek, “Sia aawep aken ekeria-pa wafureka, naap onap mera aawowen.” Naap wia maakeya sia aawep aken ekeria-pa wafuramik-na mera unowa akena wiar iwak. Mera kerew akena, naeya sia purupep aasa-pa wuowa me pepep.

⁷Naeya Yeesus ona teeria mua oko senam akena kookaliya, mua nain-ke Pita maakek, “Mua nain yiena Maneka-ke.” Naap maeya miimap ona mia suuwowa iirarep-puak nain aawep aep eka pikinek. ⁸Ne mua papako aasa-pa nan ikok mera sia aas onaiya pepamik. Wi me epasia-pa ikemik, andet mita naap.

⁹Wi urupemik-na mukuna urufamik. Mera mukuna-pa ikua, ne emer ikowa pun mukun mamaiya-pa nan ikua. ¹⁰Ne Yeesus-ke wia maakek, “Mera aaweman nain papako pepeka.” ¹¹Naeya Saimon Pita-ke orop aasa ekap mera mane-maneka nain sia onaiya mufep iiwawun pona purupok. Mera senam akena, 153 naap iwomakek nain sia me puok. ¹²Aria Yeesus-ke wia maakek, “Aria feek ekapep maa-ko enimeka.” Ne wi kema unu-unowa wuap mua kuisow kekanep-ko me nokaremik. Moram wi amisaremik, o wiena Maneka-ke. ¹³Aria Yeesus ekap emer ikowa aawep wienakep-puap mera wienakek.

¹⁴Aria o umep iikirap ikok ona teeria wiar imenarem-ikua nain aakisa imenarek fain-ke arow arek.

Yeesus Pita maakek, “Yena teeria wia kakalte.”

¹⁵Aria wi maa enep weesereya Yeesus-ke Saimon Pita nokarek, “Oo Saimon, Yon muuka, wi teeria fain yo efa kookalimik, nain nos-ke manek akena efa kookalin-i?” Ne Saimon-ke, “Ae, Maneka, no efa amisaren, yo nefa kookaliyem.” Naeya maakek, “Yena sipsip muuk teeria baliwep wia kakalte.” ¹⁶Naap ikok nainiw nokarek, “Oo Saimon, Yon muuka, yo efa kookalin-i?” Ne Saimon-ke maakek, “Ae, Maneka, yo nefa kookaliyem nain no amisaren aa.” Naeya maakek, “Yena sipsip teeria baliwep wia urufam-ike.” ¹⁷Naap ikok kiiriw nainiw nokarek, “Oo Saimon, Yon muuka, yo efa kookalin-i?” Ne naap nokarowa arow areya kema pinarek. Ne maakek, “Maneka, no maa unowa amisaren. Yo nefa kookaliyem nain pun amisaren!” Naeya maakek, “Yena sipsip teeria baliwep wia

saalolokam-ikome.”¹⁸ Naap maemi kiiriw maek, “Yo makena nefa maakiyem, no takira ikok konima nena ainep inakirowa kaikap epa kaanek soomarowa nain nena kookalowa-pa soomarem-miawon. No ikoka panep wapena tiinowap ikaeya mua oko-ke inakirowa kaikomep epa me kookalin neeke nefa pikiwinon.”¹⁹ (Opora fain Pita opor kokosa maakek, ikoka o kamenap umemi Mua Maneka unuma pirinon nain.) Naap ikok kiiriw maakek, “Aria no naap yookam-ike!”

²⁰Ne wi ikiwem-ikok Pita kirek-na mua oko murarep wiokam-ikaeya urufak, eena Yeesus o senam akena kookaliya nain. Iiriw wi Pasowa maa enem i os-ke maar muutiw kirep nokarek, “Maneka, mua naareke wi iiwua wapena-pa nefa wuinon,” mua nain. ²¹Ne aria iram-ikok Pita-ke Yeesus nokarek, “Maneka, mua nain ikoka kamenap arinon?” ²²Naeya maakek, “O naap ikaeya yo nainiw miiwa ekapinen nainen pun eliw, me no maa-ke. No naap yookam-ike.” ²³Ne opora nain-ke manekareya mua nain me uminon naem-ikemik. Nain Yeesus naap-ko me maek, mua nain me uminon, o maek, “Mua nain naap ikaeya yo nainiw ekapinen nainen pun eliw, me nena maa-ke,” naap maek.

²⁴Aria mua nain-ke opor unowa fain makena-ke naep ona siisimomakek. Ne i amisaremik, opor makena maek. ²⁵Yeesus maa unow akena onomakek. Maa unowa nain iiwawun siisimekamik-na maifa unowa nain-ke miiwa epa siineya kamenap onekamik.

Wi aposel uuwowa onamik

Miimow opora

Luk Yeesus opor eliwa siisimep-puap Aposel opora fain pun siisimok. Opora feenap, Ewar Eliwa-ke wi aposel kema wieya Yeesus opor eliwa ikip wia maakem-miemik, Yerusalem-pa onoma wuap naap ikip Yuudia, Samaria ne miiw unowa owowa.

Yeesus ona sios teeria Yuudia-pa iikirowak nain nan manekarep miiw unowa owow unowa ikiwok. Ne Luk fain naep opora nain siisimok, Mua Maneka opora iiriw wi Isrel wia maakep koonowak nain Krai uuwowa-pa opora wia opomaya makena arek. Ne emeria mua o ookimik nain baliwep ikaimik nain pun makena wiar urufamik.

Aposel fain siisimok nain onoma oko feenap, Ewar Eliwa Mua Maneka Ewar-ke naek. Ewar Eliwa Pentikos-pa Yeesus teeria wiar orop kema wiemi uuwowa onowa kekanowa wiew. Naeya wi uuwowa onami Yeesus opora wia maakem-miemik nain mufem-ikemik. Ne emeria mua unowa kema kirep teeria wiar ekiwkin teeria manekareya kekanowa ikua.

Opor ara papako Luk eena Pol nanar siisimemi, “is” naem-ikua. Naapeya amis mua papako-ke maemik, iir nain Luk ona pun Pol wameiya uuwam-ikua.

1 ¹⁻²Aria emar, Tiofilus, yo opor oko mokomokoka siisimomem nain feenap, iiriw Yeesus miiwa-pa fan ikok emeria mua opora wia maakemi mauwowa uuwam-ikok umok. Ne Mua Maneka-ke aawep owow iinan purupok nain siisimem. ³O umep ikok iikirap anane maneka wiar imenarem-ikaeya fofa ten erepam arek. Wiar imenarem-ikua nain ona kekanowa-pa maa miililina unowa oneya wiar urufap maemik, makena o iikirak. Ne wi aposel wia pepekimok nain uuwow sira wia maakeya Ewar Eliwa-ke kema-pa wiar wuam-ikua, wi emeria mua Mua Maneka pika kemena wiar ekowa nain. ⁴Iir oko wi wiam fiirimep ikaiwkin wia maakek, “Ni Yerusalem owowa me piipueka, feekeriw ikeka. Yo iiriw nia maakem. Feek ikok Auwa ona Ewar Eliwa sesekowa maek nain arewam-ikeka. ⁵Moram iiriw Yon-ke ekaiw nia yasuwap ikaeya ikeman. Aakisa fain ni arewap ikaiwkin epa me ekowa Auwa Ewar Eliwa sesekeya orop nia kekanowinon.”

Wi Yeesus uuwow teeria o wameiya fiirimemik

⁶Aria wi aposel ekapep Yeesus wameiya fiirimep ikok nokaremik, “Maneka, no aakisa ara fain i owow oko anim onoma tepak-pa wiar ikemik nain eliw wia iirareya-ko i Isrel yieniw yiam urufam-ikaiyen-i e kamenap?” ⁷Ne wia maakek, “Maa nain ni amisarowa-ke weetak. Ni maeman nain Auwa ona kookalowa-pa iiriw epa pepekimep-puak. Ne iir kaanin ariman wuinon, nain me amisaremik. ⁸Ikoka Ewar Eliwa-ke niar orop nia kekanoweya ni kekanowa aawep yo opora efar maow mua ikowen. Naeya ni ikiwep wi Yerusalem, Yuudia, Samaria ne miiwa fain owow unowa wia maakem-miawowen.”

⁹Aria Yeesus opora naap wia maakeya Mua Maneka-ke owow iinan purupok. Purupem-ikaeya wi naap mokakem-ikaiwkin maa ipisia-ke mesalimok. ¹⁰Wi urufam-ikaiwkin mua wiam erup, mia suuwowa kia akena nain-ke nan-pariw wiar imenarep wia maakemik, ¹¹“Ni Galili mua, ni moram naep fan iimarep ikok mokoka aapereka mokakem-ikaiman? O owow iinan urupok nain ikoka sira naapiw miiwa orainon.” ¹²Naap wia maakiwkin wi Oliw ema piipuap kirep Yerusalem ikiwemik, nain me epasia.

¹³Ne wiena ikemik nain koor samapora iinan-pa ikua. Ne wi ikip fuunep koor kemena urupemik. Teeria nain wi feenap: Pita, Yon, Yems ne Andru, Filip, Tomas, ne Batolomiu, Matiu, Alfius muuka Yems, ne Saimon, ne oko Yems womawa muuka Yuudas, naap. Wi Rom anim onoma wia kerewimik nain mua oko Saimon naimik. ¹⁴Wi teeria nain anane wiam fiirimep kema kuisow wuap Mua Maneka farem-ikemik. Ne Yeesus onak, Maria, ne emeria papako ne ona wiamun teeria pun wiamiya ikemik.

¹⁵⁻¹⁶Aria iir oko wi wiam fiirimemik nain mua andet kuisow ten erup (120). Wiam fiirimep ikok Pita-ke iikirap maek, “Aria emawik, iiriw Mua Maneka Ewar-ke Dewit kema iweya Yuudas sira wiar maek nain makena arek. Yuudas-ke iiwua seewa wia opeya urupep Yeesus opamik. ¹⁷Iiriw Yuudas Yeesus-ke uuwowa fain pepekimeya teeria-pa yiar ikua nain,” naap maek.

¹⁸(Ne Yuudas sira samora Yeesus onak nain maamuma iwiwkin miiw ara oko sesenarek. Miiwa sesenarek epa nan iimarep ikok wakiemi uroma pukep urom pamua nain miiwa-pa bolanep orok. ¹⁹Wi Yerusalem-pa ikemik nain miimap miiw ara nain wiena oporiw unuma “Akeldama” naimik, unuma nain kemena feenap, “Aka orow miiwa”.)

²⁰Ne Pita-ke nainiw maek, “O naap arek nain someka buk-pa feenap siisimep-puamik,

‘Ona miiwa oram neek wiar ikainok, mua kuisow neeke me wiar ikauk.’

(Someka 69.25)

Ne opora fain pun siisimep-puamik,

‘O uuwowa nain mua oko-ke epa wiar aawinok.’ (Someka 109.8)

21-22 Naapeya mua kuisow epa wiar aawep i teeria yiar epinok. Naeya yiena Maneka umep iikirak opora nain os pun maow mua ikainok. Mua eena iiriw yiena Maneka Yeesus fan ikua nain yiamiya soomarem-miemik mua nain wia urufiyen. Iriw Yon o eka-pa yasuweya mauwowa onoma wuak. Ne mua nain pun i yiamiya soomarem-ikua. Mua Maneka-ke Yeesus aawep iinan purupok nain i unowiya urufamik, wi mua naap nain mua kuisow pepekimiye.” 23 Pita-ke naap maeya mua erup wia unufamik. Mua oko Yosep ne oko Matias. (Yosep unuma arow, oko Basabas, oko Yastus.) 24-25 Mua wiam erup wia pepekimep wi unowiya Mua Maneka farep nokaremi maemik, “O Maneka, no i mua unowiya kema yiar amisaren, mua kain-ke Yuudas epa wiar aawinok naep-na amisa yie. Yuudas eena iiriw mauwowa nain piipup ikok umok nain. Naeya mua nain-ke epa wiar aawep aposel uuwowa oninok.” 26 Wi Mua Maneka naap nokarep mua wiam erup unuma wiar wuap mua kuisow pepekimu naep onam-ikaiwkin, Mua Maneka-ke Matias pepekimok. Matias pepekimeya wi aposel kiriw ten kuisow erup arek.

Ewar Eliwa-ke orok

2 1 Aria Pentikos fofa kerereya wi aposel unowiya wiam fiirimep koor kuisow-pa ikemik. 2 Naap ikaiwkin iinan-pa ewar tuunowa saarik wiar orok. Koor kemena wi ikemik nan orop epa iiwawun aawok. 3 Ne maa oko epia omaiwa saarik nain urufamik. Nain-ke oromi pukep ononer arep emeria mua kui-kuisow woos erekina-pa wiar ikomakek. 4 Ne Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema wieya wi unowiya opora ononer aakunemik. Eena Ewar Eliwa aakunowa wia suuwak nain aakunemik.

5 Wi Yuuda mua ne wi owow oko teeria Mua Maneka kema suuwimik nain pun Yerusalem ekapep nan ikemik. 6-7 Aria wi ewar tuunowa maneka nain miimap unow akena ekapep wia imararemik. Wia imararemik-na wi Yeesus teeria-ke opora ononer wiar aakuniwkin wia miimap kema unu-unowa wuamik. Ne maemik, “Nee, teeria fain naap aakunimik nain wi Galili mua-ke aa, wi iiriw naap-ko me aakunem-ikemik! 8 Ne aakisa kamenap naep i owowa kui-kuisow opora sira-sira yiar aakuniwkin wia miimimik? 9 I teeria Yerusalem ekapep ikemik fain owowa naap naap ekapemik: Patia, Midia, Elam, ne Mesopotemia, Yuudia, Kapadosia, Pontus ne Esia. 10-11 Ne i papako i Frigia, Pamfilia, Isip ne ikip Libia kame Sairini mamaiya-ke, ne i Krit ne i Arebia. Ne i Rom mua pun ekapep fan ikemik nain papako i Yuuda ne papako wi owow oko teeria Mua Maneka sira ookimik nain-ke. Aria Mua Maneka ona kekanowa-pa maa miililina ne mauwow mane-maneka onak nain yiena opora-pa yiar maiwkin miimimik.” 12 Naap maep soranep kema unu-unowa wuamik. Ne wi-

wieniw wiam nokaremi maem-ikemik, “Sira fain kamenap-ke noma?” Naap maemik. ¹³Ne wi mua papako-ke wi Yeesus teeria wia amap-niiremi maemik, “Aa, wi teeria fain eka kekanowa enep momoraremik.”

¹⁴Ne wi aposel ten kuisow erup nain iimarep ikok Pita-ke kerewa maek, “Ni Isrel emar, ne ni emeria mua unowiya Yerusalem owow maneka-pa ikeman fain efa miimeka, sira imenarek fain kemena nia maakinen. ¹⁵I teeria fain eka kekanowa enemik, naap yia maiman. I eka kekanowa me enemik, weetak. Aakisa uuriw ikua, ne uuriw eka kekanowa-ko me enimimik. ¹⁶I naap aremik nain iiriwiw profet Yoel sira fain iiriw maep-puak. Nain feenap,

¹⁷‘Mua Maneka-ke maek, “Ikoka miiwa weeserow epa mamaiyarem-ikaeya yos-ke yena Ewar Eliwa ni emeria mua unowiya niinen. Ne niena muuka wiipa-ke ikoka yo opora efar piawem-miawikuan. Wi takir eliwa-ke ikoka mokoka-keriw kiremi maa urufikuan, ne wi panewowa-ke ikoka maa inawera-pa urufikuan.

¹⁸Ae, yena uuwow emeria mua yena Ewar wiemkun opora epa maneka-pa efar maikuan.

¹⁹Ne ikoka yos-ke aaperek iinan-pa ne miiwa-pa maa sira-sira imeninen. Aka, mukuna ne kawus maneka imeninen.

²⁰Ne ikoka ama mokoka uminon ne siiwa oka kirinon, aka saarik. Ne naap ikok Maneka ekapow fofa imenarion, fofa maneka nain sira ononaiya imenarion.

²¹Ne mua naarewe-ke efa kema suuwap efa farimik nain wia aawinen.”’

(Yoel 2.28-32)

Mua Maneka-ke naap maek.

²²Aa emar unowik, opora fain miimeka. Yeesus eena Nasaret mua nain iiriw Mua Maneka kookalowa-pa mauwowa ne maa miililina sira-sira onam-ikaeya niena wiar urufap amisareman. Mua nain Mua Maneka-ke sesekeya orok. ²³Ne o sira kamenap oniwwin uminok nain Mua Maneka-ke iiriw maep-pueya iirakuma fan nis-ke o opap wi mua sira samora wapena-pa wiar wuiwwin samorami nomokow moke-pa patot wariwwin umok. ²⁴Nain Mua Maneka-ke ona kekanowa-pa iikirowami umowa wiar weeserowak, moram o umow kekanowa nomakek. ²⁵Ne i nembesir Dewit pun o maemi maek. Feenap,

‘Yiena Maneka anane yo efamiya ikaeya urufiyem. Ne anane yo mikikira-pa efar ikok yo efa kekanowiya, naapeya yo keker opowa marew.

²⁶Naeya yo yame irap kemelami opora ariman wasirkiyem. Yo umowa nain umep kiiriw iikirinen naem-ikaiyem.

²⁷Moram no ikoka umow owowa-pa feeke me efa wuap-puinan, ne yo nena mauwow mua nefa kookaliyem fain umemkun-na eruwa-pa feeke me efa wuap-pueya me peelalinen.

28 Nos-ke yo era eliwa ookowa nain efa maaken. Ne yo efamiya ikaeya
yo manek akena nefa kemeliyem.’ *(Someka 16.8-11)*

Dewit-ke naap wiar maek.

29 Aria emar unowik, yo aakisa yiena nembesir Dewit opora nain ariman
nia maakemkun amisareka. Dewit umeya owowa fan soopamik, mokoka fan
ikua. 30-31 Ne os pun Mua Maneka profet-ke, naapeya Mua Maneka o opora
maakep koonowak nain iiriw amisarek. Nain feenap, Mua Maneka-ke ikoka
Dewit nembesir teeria mua kuisow owow saria wuinion, iiriw Dewit ona saria
ikua naap ikainon. Naap maakeya Dewit Mua Maneka wiimar maa naap onowa
nain amisarep ikok Kraiss ikoka iikirowa nain maek. Mua Maneka o me piipuaq.
Naeya umow owowa-pa me ikainon, ne soopiwkin me peelalinon. 32 Aria mua
Yeesus maem nain Mua Maneka-ke iikirowak, ne i unowiya yiena mokoka-pa
urufap nain maimik. 33 O iikirap iinan urupep aakisa ona wiawi Mua Maneka
aken ekeria-pa wiar pokap ikua, ne wiawi o Ewar Eliwa iwowa maakep-puak
nain wiar aawok. Ewar Eliwa wiar aawep yia sesekomaya orop i mia-pa maa
miililina imenomakek nain yiar urufami miimaman. 34-35 Ne owow iinan
urupowa nain Dewit feenap maek,

‘Mua Maneka-ke yena Maneka naap maakek, “Yo aken ekeria-pa efar
pokap ikaeya nena iiwua iiwawun kepur tepak-pa nefar wuamkun
nos-ke wia ifemakep ikainan.” ’ *(Someka 110.1)*

Dewit nain me ona wame maek, weetak, o Yeesus naep naap maek.

36 Aria emar unowik, yo efa miimeka, ni Yeesus niena nomokow moke-pa
wuiwkin umok nain aakisa Mua Maneka-ke o Kraiss ne Maneka wuak.” Pita-ke
opora naap wia wafuromak. 37 Ne wi emeria mua unowa opora naap miimap
kema samoraremik. Naeya Pita ne wi aposel papako wia maakemik, “Ne i aakisa
sira kamenap oniyen noma?” 38 Ne wia maakek, “Ni mua unowiya sira samora
onaman nain wasirkap mikikira-pa wuiwkin Yeesus unuma-pa nia yasuwiyen.
Ne ni pina niar weeserionon. Ne Mua Maneka ona Ewar Eliwa nia sesekomaya
niar ikainon. 39 Mua Maneka iiriw Ewar Eliwa sesekowa maep koonowak nain
nis, niena muuka ne nembesir teeria naap nia onomiya. Ne wi owow oko
teeria pun naap wia onomiya.”

40 Aria Pita opor unowa wia ookomami opora papako pun wia maakemi maek,
“Ni aakisa kema kireka, naeya pina niar weesereya wi mua sira samora yoowa
aawimik nain ni me aawowen.” 41 Naap wia maakeya wi unowa kema kiriwkin
wia yasuwamik. Ne iir nain emeria mua wia tuunamik nain tausen arow (3,000)
teeria wiar ekamik. 42 Ne wi aposel-ke Mua Maneka sira wia maakem-ikemik. Wi
unowiya wiam fiirimep maa enowa epaskun enem-ikemik. Ne emera pun naap,
wu-wuepap enem-ikemik, Mua Maneka anane kema suuwami farem-ikemik.

Wi Kristen teeria enuma sira eliwa onamik

43 Aria Mua Maneka-ke ona kekanowa wieya wi aposel wienna wapena-
pa maa miililina onam-ikemik. Ne wi emeria mua unowa naap urufap

Mua Maneka kema tootonemik. ⁴⁴Ne wi aposel unow onaiya wiam fiirimep Mua Maneka kema suuwam-ikemik. Ne wienna maa unowa sererkap wiam asipam-ikemik. ⁴⁵Ne wi miiwa, koora ne maa mutumut wiar ikua nain sesekap maamuma nain aawep wiam asipam-ikemik. Wi emeria mua maa iwarem-ikaiwkin maamuma sererkap wiem-ikemik. Maa mauwa iwarem-ikemik nain wiam asipam-ikemik. ⁴⁶Wi kemelami kookalowa kuisow wuap anane maneka tempel koora-pa wiam fiirimep Mua Maneka farem-ikemik, ne pun wienna koora-pa wiam fiirimep maa enem-ikemik. ⁴⁷Wi kema kuisow ikok wiam kookalep Mua Maneka kema suuwami, unuma wiar purupem-ikemik. Ne wi sira eliwa naap oniwkin wi sisin mua-ke wi teeria eliwa-ke wia naem-ikemik. Ne Mua Maneka-ke emeria mua papako kema wiar kiripeya teeria nain wiar ekiwkin teeria manekarem-ikua.

Pita mua meren samora saliwak

3 ¹Aria iir oko amirika ama arow naap Mua Maneka farow ama areya Pita Yon ikos tempel koora ikiwemik. ²Ne tempel koora omopora, Omopora Eliwa naimik nan mua meren samora-ko nan pokap ikua. Mua nain onak uroma-pa naap imenarek. O pikiwep tempel omopora-pa nan pokomowap-puiwkin maamuma wia nomarem-ikua. ³Ne wiam erup tempel koora urupep nomaku naep oniwkin wia urufap maamuma wia nomarek. ⁴Wia nomareya wiam erup-ke mokoka toonep urufami Pita-ke maakek, “I yia urufe.” ⁵Ne mua nain maa-ko yiikuan naep mokoka toonep wia urufak. ⁶Naeya Pita-ke maakek, “Yo maamuma niowa nain yo maamuma marew akena, maa kuisow muuta onominen. Nasaret mua Yeesus unuma-pa nefa maakiyem, no iikirap soomare.” ⁷⁻⁸Naap maakemi mua nain wapen akena-pa opami iikirowak. Ne mua nain nan-pariw kepura wiar kekaneya patak naemi soomarek. Ne wi wiamiya tempel koor kemena ikiwok. O wame irami pikin-ikiwemi Mua Maneka unuma fakeram-ikua. ⁹Ne wi emeria mua unowiya o urufap maemik, ¹⁰“Nee, mua fain Omopora Eliwa naimik nan pokap ikok maamuma wia nomariya nain-ke.” Naap urufap samor-ko soranep eneka teekamik.

Pita tempel koora-pa opora wafurak

¹¹Aria mua nain Pita Yon ikos wiamiya ikiwemi epa unuma Solomon Pokow Epa naimik nan iimarep ikaiwkin wi mua unowa wia urufap karuwuw ekapep wia imararemik. ¹²Ne Pita-ke naap wia urufap wia maakek, “Ni Isrel, emawik, ni moram mua sariarek fain urufap niam soranowiman? Ne moram mokoka toonep yia urufam-ikaiman? Ni kema naap wuiman-yon aa, mua fain wi mua eliwiya wienna kekanowa-pa saliwamik, naep yia naiman-i?” ¹³Emar unowik, iiriw yiena nembesir Abraham, Aisak, Yekop ne yiena nembesir unowa Mua Maneka eena

farem-ikemik nain-ke ona uuwow mua Yeesus kekanowa iwemi unum maneka naek. Mua nain nis-ke wi iiwua wapena-pa wuaman. Ne Pailat wiarik opora-pa wuaman. Ne os-ke pina marew naemi iirarekam naep oneya nis-ke ifakime naakeman. ¹⁴Yeesus mua sira eliwa ne Mua Maneka mokoka-pa mua kaken eliwa-ke, nain nis-ke mikikira iweman. Ne mua oko mua wia ifakimeya koorapa wuamik nain Pailat maakiwkin nia piipuomak.

¹⁵Mua kaken eliwa nain Mua Maneka wiar ikiwowa era yia ofakowow mua-ke, nain nis-ke ifakimiwkin umok. Ne Mua Maneka-ke kiiriw iikiroweya i kakeniw mokok onaiya urufap nain maimik. ¹⁶Ne aakisa o opora opam-ikok o unuma unufamkun mua meren samora fain sariarek. Mua fain iiriw pokapiw ikua nain ni paayareman, ni urufam-ikeman. Ne o Yeesus opora wiar opap iiwawun sariarek. Aakisa ariman fan urufaman.

¹⁷Aria emar unowik, yo amisarem nain, ni niena woos mua unow onaiya Yeesus samoraman nain ni me amisarep naap onaman. ¹⁸Nain iiriw akena Mua Maneka-ke ona profet wia maakeya naap maem-ikemik, ona Krai pepekimok nain ikoka sirirowa aawinon naemik. Ne ni aakisa sira onaman nain, opora nain pepek erak. ¹⁹Naapeya ni kema kiremi sira samora oniman nain piipueka, ne Mua Maneka-ke pina niar iirarinok. ²⁰Ni naap onowen-na Mua Maneka-ke nia kekanoweya ni kema eliwa aawowen. Os-ke kiiriw Yeesus sesekeya ekapinon, o Krai nain, iiriw ni nia naep ona pepekimep-puap sesekak nain. ²¹O aakisa owow iinan-pa ikaiya, neeke ikok ikok nainiw orainon. Maa muutitik iiriw Mua Maneka-ke ona profet wia maakeya maem-ikemik nain epa pepek ereya o miiwa kiiriw orainon. Ne sira samo-samora fan ikua nain kakenami iirarinon. ²²Ne iiriw Moses pun naap maek,

‘Ikoka Mua Maneka-ke niena teeria mua kuisow sesekeya ona profet ikainon, yo efa sesekak naap nain sesekinon. Ne ni ikoka maa muutitik nia maakiya nain opora wiar miimami opora nain wiar ookam-ikeka.

²³Ne ni mua o opora me wiar miimowen-na Mua Maneka-ke sisin nia wuami nia samorinon.’ *(Lo 18.15-19)*

²⁴Opora nain wi profet unowa nain maem-ikemik, Samuel-pa onoma wuap ekapemi profet unowa nain. ²⁵Mua Maneka i nomokow fiira Abraham opora maakep koonowak nain feenap,

‘Ikoka nena nembesir teeria-pa mua kuisow imenarinon. Ne mua nain wapena-pa wi miiw mua unowa kekanowa aawep eliw ikaikuan.’ *(Yenesis 22.18, 26.4)*

Ne ona profet ne yiena nembesir unowa wia maakep koonowak nain ni aakisa makena urufaman. ²⁶Naapeya Mua Maneka-ke ona uuwow mua eliwa Yeesus pepekimemi sesekeya o kiikir i Isrel teeria yiar ekapok. Ne

kema nia kiripeya ni kema kirowen-na sira samora oniman nain piipuap kema eliwiiw ikowen.”

4 ¹⁻²Aria Pita Yon ikos tempel koor kemena-pa opora wia wafuromami maemik, “Yeesus umep ikok iikirak. Ne emeria mua pun umep ikoka kiiriw iikirikuan.” Naap maiwkin wi pris papako ne tempel koorami mua maneka ne wi Sadusi teeria wi unow onaiya kema bagiwirap ekapep wia opamik. ³Nain urer akeniya koor-pa wia wuamik, uurika opora-pa wia wuiyen naemik. ⁴Ne emeria mua unowa opora wia miimamik nain Yeesus opora wiar opamik. Wi teeria nain ne wi mua iiriw opora wiar opap ikemik nain onaiya wia tuunamik nain mua tausen ikur (5,000) naap.

⁵Aria epa wiimeya uurik ona wi owow woos mua, wi mua iperowa, wi sira amis mua ne wi pris woos mua Yerusalem-pa wiam fiirimemik. ⁶⁻⁷Pris woos mua Aanas, ne pris papako, Kaiafas, Yon ne Alesanda naap wiam fiirimep mua merena saliwamik nain Pita Yon ikos gone-pa wia iimarowap wia nokaremi maemik. “Ni mua fain kamenap saliwaman? Ni naarew kekanowa-pa ne unuma unufami sira nain onaman?”

⁸⁻⁹Ne Mua Maneka Ewar-ke Pita kekanoweya wia maakek, “Ni Isrel woos mua ne mua iperowa, ni aakisa i mua meren samora fain kemalep asipamkun sariarek nain yia nokariman-i? Ne ni mua fain kamenap asipamik nain amisaru naiwkin eliw nia maakiyen. Ne wi Isrel emeria mua unowa pun naap amisaruk. ¹⁰Mua urufiman fain Yeesus unuma-pa sariarek. Yeesus Kraisa eena nis-ke nomokow moke-pa wuiwkin umeya Mua Maneka-ke iikirowak nain-ke. ¹¹Ne Mua Maneka opora pun iiriw o maem-ikemik. Feenap,

‘Poka ni koor kuow mua-ke miatinep iirareman nain-ke aakisa
umua poka koonowap-pueya ikua.’ *(Someka 118.22)*

¹²Mua Maneka yia aawowa nain i Yeesus unuma muutiw unufamkun yia aawinon. Era oko-ko me ikua. Moram Mua Maneka-ke mua oko-ko me yia pepekimomak.” Pita-ke naap maek. ¹³Wi Yon ikos me karanemik, kekanep naap aakunemik. Naeya wi woos mua soranep maemik, “Wiam erup fain suule maneka-ko me ikiwemik. Wi mua oram-ke, nain moram opora naap aakunimik.” Naap maemi wia pupep wia ilenamik, wi iiriw Yeesus ookam-miemik nain-ke, naapeya opora kakeniw maemik. ¹⁴Ne mua sariarek nain nan Pita Yon ikos wiamiya iimarep ikaeya wi aakunowa me pepep, opora marewaremik. ¹⁵Neemi Yon Pita ikos ni naap oro-oreka wia naakemik. Wi oraiwkin wiena wiisow ikok aakunemi maemik, ¹⁶“Wiam erup fain sira kamenap wia oniyen noma? Wi maa miililina onamik nain wi Yerusalem emeria mua unowa iiriw amisaremik. Ne i nain wiar sailowa me pepep. ¹⁷Aria opora fain manekareya emeria mua unowa me miimuk. Naapeya wiam erup fain wia keker opowawami wia maakemkun Yeesus opora ne unuma kiiriw me wia maakuk.”

¹⁸Aria wiam erup kiiriw wia farep ekapiwkin wia maakemik, “Yeesus uuwowa nain kiiriw me wia maakem-miaweka.” ¹⁹⁻²⁰Ne wia, Pita Yon ikos opora wia kiripomami maemik, “Ni kema suuweka, kaanin-ke eliwa, Mua Maneka opora yia maakiya nain ookiyen-i e ni yia maakeman nain niar ookiyen? I yiam erup opora me kokotiyen, moram i maa yiena urufamik ne miimamik nain maiyen.” Naap maemik. ²¹⁻²²Mua meren samora eena saliwamik nain mokoma ten erepam aawok. O sariarek nain emeria mua unowa nain urufap Mua Maneka unuma fakeram-ikemik. Naapeya wi wiam erup wia samorowa nain oko wi emeria mua yia maikuan naep me wia samoramik. Sira nain kiiriw me oneka wia naakep-puap wia piipuiwkin ikiwemik.

²³Ne wiam erup oromi wiena teeria wiar ikiwemik. Ikiwep wi pris woos mua ne woos mua papako opora kamenap wia maakemik nain wia nanaromamik. ²⁴Ne wi teeria nain naap miimap unow onaiya Mua Maneka unuma fakerami maemik, “Oo Mua Maneka, no kekanowa onaiya ikon. Nos-ke aapereka, miiwa, ifera ne eka ne maa muutitik onaiya onan!” ²⁵Iriw nena Ewar-ke yiena nembesir Dewit, eena nena uuwow mua nain kema iweya naap maek,

‘Moram wi owow oko oko teeria-ke kekanep urupep yiamiya iraku naep onimik? Ne moram wi emeria mua opora maken marewa nain yiamiya iraku naep onimik?’

²⁶Wi owow-owowa saria wiam fiirimep Mua Maneka ne ona Kraiss pepekimok nain wiamiya iraku naep maa sirarep-puamik.’

(Someka 2.1-2)

²⁷Maken akena, Erot, Pontius Pailat ne wi owow-owowa mua ne wi Isrel mua owow maneka-pa fan wiam fiirimep Yeesus ifakimemik, nena uuwow mua eliwa eena nena iiriwiw pepekimon nain. ²⁸Ne wi naap onamik nain no opora maep-puan nain wi me nefar amisaremik. Naeya o ifakimemi nena opora iiriw maen nain makena arowamik. ²⁹Aria Mua Maneka, aakisa wi sira yia onamik nain yia kema suuwami i nena uuwow mua yia kekanowe. Ne i kekanep nena opora emeria mua wia maakem-miawiyen. ³⁰Ne i nena uuwow mua eliwa Yeesus unuma-pa napum emeria mua wia saliwami maa miililina oniyen.” ³¹Wi Mua Maneka farem-ikaiwkin Ewar Eliwa-ke wiar oromi koora eena wiam aawep ikemik nan maa ofofona saarik wia ofofak. Naeya wi kekanowa aawep oromi Mua Maneka opora wia maakem-miemik.

Yeesus opora wiar opamik nain maa unowa wiam asipamik

³²Aria wi Yeesus opora wiar opam-ikemik nain kema kuisow ikemik. Wi miikapura wiam onowa marew, wiam asipam-ikemik. Mua kuisow naap-ko me maem-ikua, maa nain yena-ke, weetak. Maa unowa sererkap kuisow kuisow aawem-ikemik. ³³Ne wi aposel Mua Maneka kekanowa

onaiya ikok yiena Maneka Yeesus umep iikirak nain wia maakem-miemik. Naeya Mua Maneka wia asipeya wi eliw ikemik. ³⁴⁻³⁵Naapeya wi nain mua kuisow maa-ko me iiwarem-ikemik. Moram iir nain wi mua miiwa ne kooro onaiya ikemik nain sesekam-ikemik. Sesekap maamuma aawep wi aposel wapena-pa wiar wuam-ikemik. Ne wis-ke maamuma nain sererkap wi mua oram ikemik nain wia asipam-ikemik. ³⁶Ne aria Liwai kerekera mua-ko, ona owowa Saiprus. Mua nain unuma Yosep ne wi aposel-ke unuma oko Banabas naemik. (Unuma nain kemena feenap, “Kema wia iikirowow mua”.) ³⁷Os pun ona miiw ara oko sesekap maamuma aawep pikiwep wi aposel wapena-pa wiar wuak.

Ananaiyas emeria ikos wi aposel wia peeskimemik

5 ¹Aria mua oko unuma Ananaiyas ona emeria ikos wis pun miiw ara oko sesekamik. ²Nain maamuma opak nain okaiwi ona aawok. Ne ona emeria nain pun wiar amisarek. Ne okaiwi muutiw pikiwep wi aposel wapena-pa wiar wuak. ³Naeya Pita-ke maakek, “No mua maa kookalowa-ke, naeya sira naap onan. No moram Satan kema nefa enek nain ookami Mua Maneka Ewar wiar peeskimemi miiw sesa nain okaiwi nena aawon?” ⁴Makena, nain nena miiwa-ke ne sesekap maamuma eliw nena iiwawun aawekan. Nain aakisa sira feenap onan nain me i miiw mua yia peeskimon, weetak. No Mua Maneka miikapura mikan.” ⁵Pita muut naap maek nain Ananaiyas nan-pariw puep wakiemi iiwawun umok. Ne o umok nain emeria mua meta miimap soranep manek akena kema tootonem-ikemik. ⁶Ne wi takira-ke ekapep sawi napuma nain konimiw wasiep pikiwep soopamik.

⁷Ne lawisiw naap ikok Ananaiyas emeria wiar ekapok, unuma Safaira. Mua wiar umok nain me amisarek. ⁸Ekapeya Pita-ke nokarek, “Ni mua ikos miiwa sesa aaweman nain muut naap-i?” Ne os-ke, “Ae, muut naap.” ⁹Naap maeya Pita-ke maakek, “Aa, ni mua ikos Mua Maneka Ewar Eliwa wiar akimu naep naap onaman-i? Urufe, wi takira mua nefar umeya soopowa pikiwemik nain nan ekapemik. Ikoka nos pun naap.” ¹⁰Naap maakeya o nan-pariw puep wakiemi iiwawun makena opak. Ne wi takir teeria nain ekapemik-na naap urufap os pun aawep pikiwep ona mua wameiya soopamik. ¹¹Iir nain wi Yeesus teeria unowa ne wi emeria mua papako meta miimap manek akena kema tootonemik.

Wi aposel maa miililina onamik

¹²Aria wi aposel wi mua unowa mokok epa-pa Mua Maneka kekanowa-pa maa miililina onamik. Wi Yeesus opora wiar opimik nain unowiya tempel koor kemena epa okaiwi-pa wiam aawep Mua Maneka farem-ikemik, epa nain Solomon Pokow Epa naimik. ¹³Mua unowa wi mua eliwa-ke wia naemik, nain wi pris woos mua wia keker opap wi Yeesus

teeria wiam fiirimem-ikemik nain mamaiya me wiar ekam-ikemik. ¹⁴Ne wia, emeria mua unowa Yeesus Krais opora wiar opap wi teeria wiar ekam-ikaiwkin teeria wiar manekarek. ¹⁵Ne wi opora naap miimap napum mua unowa ika-pa wia wuap wia pekapep era maneka pona-pa wia wuamik, Pita soomar-ikim-ikaeya ona ama kukusa nain-ke wia nomakoweya wi sariaruk naep. ¹⁶Ne wi owow oko sawur-ke wia anirawak nain ne napum mua wia aawep Yerusalem wia pekapemik nain unow onaiya sariarem-ikemik.

Mua Maneka ensel-ke wi aposel wia asipak

¹⁷⁻¹⁸Aria wi pris woos mua ne wi Sadusi unow onaiya kema samor akena bagiwirap wi aposel wia opap koora-pa wia wuamik. ¹⁹Ne uura Mua Maneka ensel-ke koora nain omopora wiar teekap wia aawep epa maneka wia porop wia maakek, ²⁰“Ni ikiweka, ne uuriw tempel koora ikiwep neeke wia maakeka, Yeesus nia aaweya Mua Maneka teeria-pa wiar ikowa opora nain.” Naap wia maakek. ²¹Naeya wi uuriw akena ikiwep tempel koor kemena-pa wia maakem-ikemik. Aria pris woos mua-ke ona teeria unow onaiya wi Isrel woos mua, wi mua iperowa wia farep wia fiirimep aakunemik. Aakunep weesereya wi ami mua wia sesekamik, ikiwep wi aposel wia purupuk naep. ²²Ne wi ami mua koora urupemik-na wi nan me ikemik. Ne kirep ekapep wia maakemik, ²³“I iwap fuunep koor omopora urufamik-na omopora kaikap-puiwkin ikua. Ne wi ami mua neeke uuwimik nain nan iimarep ikaiwkin wia urufamik. Ne i omopora teekap wia urufamik-na mua-ko nan me ikemik.” ²⁴Aria naap maiwkin tempel koora ami woos mua ne wi pris woos mua kema unu-unowa wuap maemik, “Nee, wi teeria faa, kamenap aremik noma?” ²⁵Wi kema unowa naap wuam-ikaiwkin mua oko-ke ekapep wia maakek, “Ni miimaman-i? Wi mua koora-pa wia wuaman nain aakisa tempel koor kemena-pa opora wia maakem-ikaimik.” ²⁶Naap wia maakeya woos mua maneka-ke ona teeria wia aawep iwap wi aposel kekelkiya wia aawemik. Moram wi emeria mua wia keker opamik, oko nomon ika yiarikuan naep.

Wi aposel wi pris me wia keker opamik

²⁷Aria wi aposel wia aawep purupep wi woos mua mokok epa-pa wia iimarowiwkin pris woos mua-ke wia maakek, ²⁸“I iiriw opor kekanowa niemik, ‘Ni mua nain unuma-pa emeria mua opora nainiw me wia maakeka,’ naap nia maakemik. Ne weetak, ni aakisa maa onaman nain Yerusalem owowa ni opora-ke epa iiwawun aawok. Ne Yeesus ifakimemik nain i aakisa pina yiu naep oniman!” ²⁹Naap maeya Pita ona teeria unowiya maemik, “Ni mua-ke opora yia maakiwkin opora me niar ookiyen. Mua Maneka waisow opora yia maakiya nain opora ookiyen. ³⁰Yeesus nis-ke nomokow moke-pa sererimemi ifakimiwkin umok, nain

Mua Maneka-ke iikirowak, eena iiriw yiena nembesir farem-ikemik nain. ³¹Iikirowap ona aken ekeria-pa pokomowak, o eena yiena Maneka, ya aawow mua nain. Ne i Isrel emeria mua pina wasirkamkun os-ke pina yiar iirariya. ³²Ne i aakisa sira nain maimik, ne Mua Maneka Ewar Eliwa pun opora nain maiya, mua eena Mua Maneka opora wiar miimimik nain ona Ewar Eliwa wiiya, mua nain.”

³³Aria wi woos mua opora nain wiar miimap kema samor-ko bagiwirap wia ifakimu naep akena onamik. ³⁴Naap arem-ikaiwkin wi Farisi mua kuisow-ke iikirap gone-pa iimarek, mua nain unuma Gamaliel. Ne os pun wiena weke sira somek mua-ke ne mua unowa o manek akena ekima opimik. Ne os-ke wia maakek, “Wi teeria nain owaruma wia poreka,” wia naakek. ³⁵Wi oraiwkin wi woos mua nain wia maakek, “Aria emawik, aakisa yo efa miimeka. Ni wi mua teeria fain wia samoru naep-na baliwep kema suuwap wia samoreka. ³⁶Ni kema suuweka, iiriw Teudas-ke imenarep yo mua unumiya-ke wame naeya mua andet erepam o ookam-miemik. Nain o ifakimiwkin ona teeria wiar pukiwkin uuwowa nain wiar orok. ³⁷Ne o murarowa-pa Galili mua oko unuma Yuudas naimik nain-ke imenarek. Iir nain wi anim onoma i owow mua unuma ya aawem-ikaiwkin os-ke mua unowa wia aawep wi anim onoma wiamiya irakemik. Ne os pun naap, ifakimiwkin ona teeria wiar pukemik. ³⁸⁻³⁹Naapeya yo nain naep nia maakiyem, ni wi mua sira naap nain neeke wia piipuap-pueka, ni oram mokokiw wia ikeka! Mauwowa naap nain wiena mua kema-pa ne kekanowa-pa onikuan-na wiar orainon. Ne Mua Maneka kekanowa-pa onikuan-na ni kekanep wia nomakowa nain pepeke weetak. Oko naap onami Mua Maneka wameiya irakowen.” Naap wia maakeya opora wiar ookamik. ⁴⁰⁻⁴¹Ne wi aposel wia fariwkin kiiriw koor kemena urupemik. Sarua wiarep-puap wia maakemik, “Ni aakisa Yeesus unuma-pa emeria mua kiiriw me wia maakeka.” Naap wia maakep wia iirariwkin oromik. Ne maemik, “I yiena Maneka Yeesus unuma-pa yoowa aawemik nain eliw akena,” naemi kemelamik. ⁴²Ne wi anane tempel koor-pa wiam fiirimep yiena Maneka Yeesus opora nain wia maakemi Mua Maneka farem-ikemik. Ne iir oko wiena koor-pa naap onam-ikemik.

Wi maa enowa kakaltow mua wia pepekimemik

6 ¹Aria iir oko-pa wi Yeesus opora wiar opam-ikemik nain unow akena imenariwkin teeria nain manekarek. Ne wi Grik opora aakunimik nain-ke wi Iibru opora aakunimik nain wia aakunowami maemik, “I unowiya teeria kuisow. Ne ni anane niena teeria wi emeria mua maa enowa-ki maa iiwarimik nain wia asipami i emer apura-ko me wia kemalep me wia asipiman.” ²Naap wia aakunowiwkin wi ten kuisow erup nain-ke opora nain miimap teeria unowiya wia fiirimep wia

maakemik, “I Mua Maneka opora wia maakowa uuwowa wiar piipuap wi emer apura enowa wia kakaltowa uuwowa neeke ariyen-na eliw marew. ³Naapeya ni mua ikur okaiwi-pa erup naap wia pepekiwkin uuwowa nain wis-ke urufam-ikauk. Wi mua sira eliwa ne Mua Maneka-ke Ewar Eliwa wiewa kekanowa ikemik nain, ne maa balisow kema suuwimik nain, mua sira nain wia pepekimika. ⁴Ne i anane Mua Maneka faremi opora wiow mua ikaiyen.” Naap wia maakemik.

⁵Ne wi unowiya opora nain eliwa-ke naep mua wia pepekimemik. Wia pepekimemik nain feenap: Stiwen, Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Pamenas ne Nikolas. Stiwen o Mua Maneka opora kekanowa wiar opiya, ne Mua Maneka-ke Ewar Eliwa iweya kekanowa onaiya ikua. Ne Nikolas, ona owowa Antiok, ne o iiriwiw Yuuda sira wiar ookam-ikua. ⁶Wi teeria nain wia pepekimemik nain wi aposel mokok epa-pa wia iimarowiwkin Mua Maneka faremi wapena ikiwosa iinan-pa wiar wuami uuwowa nain wia wuomamik.

⁷Ne naap iki-ikok Mua Maneka opora-ke manekarek. Ne Yerusalem owow maneka nain emeria mua unowa Mua Maneka opora opamik. Ne teeria manekarek. Ne wi pris teeria unowa pun Yeesus opora wiar opamik.

Stiwen opora-pa wuamik

⁸Stiwen, Mua Maneka-ke manek akena kookaliya ne o kekanoweya kekanowa onaiya ikok maa miililina unowa onam-ikua. ⁹Ne wi Sairini ne wi Alesandria mua papako wi Yuuda sira wiar ookam-ikemik nain Yerusalem ekapep lotu onam-ikemik. Wi teeria nain-ke wi Silisia ne Esia Yuuda mua onaiya wiam aawep Stiwen wameiya oporiw irakemik. ¹⁰Nain Mua Maneka Ewar Stiwen kekanoweya wi opora wiar porowa me pepeki. ¹¹Naeya mua papako uroma wia mikiwkin Stiwen wadol opora onami maemik, “Mua nain Mua Maneka firekak, ne Moses sira wuomakek nain pun iiwawun firekami naap aakuniya.” ¹²Naap wia maakemi wi emeria mua, owow woos mua ne wi sira amis mua kema wia mikamik. Ne wis-ke Stiwen opami wi woos mua ne wi sira amis mua wiar pikiwemik. ¹³⁻¹⁴Ne wi mua papako pun wia pikiwemik, ikoka Stiwen wadol opora onuk naep. Wis-ke maemik, “Mua fain anane i tempel koora fain yiar maiya, ne Moses sira wuomakek nain pun opor unowa oniya. O feenap maeya miimimik, ‘Yeesus, Nasaret owow mua nain-ke ikoka i tempel koora fain yiar te-teekami sira unowa Moses wuomakek nain kiripami sira oko wuinon.’ ” ¹⁵Ne mua unowa wiam fiirimep ikemik nain Stiwen miikapura balisow wiar urufamik-na miikapura onaiya wiar imenarek, ensel miikapura saarik wilinem-ikua.

Stiwen wi pris woos mua opora wia wafuromak

7 ¹Ne pris woos mua-ke Stiwen nokarek, “Opora naap nefa maimik nain makena-ki e weetak?” ²⁻³Ne Stiwen-ke wia maakek, “Emar

unowik, ne mua iperowa ni efa miimeka. Iiriw akena yiena nomokow fiira Abraham Mesopotemia-pa ikua. Aran owowa me ikiwowa ikaeya Mua Maneka owow unowa urufiya nain-ke wiar imenarep maakek,
 ‘No nena miiwa ne owowa wia piipuap owow oko ikiwe. Ikiweya neeke miiwa yo pepekimomem nain nefa ofakowinen.’

(Yenesis 12.1)

⁴Naap maakeya Abraham ona owowa piipuap ikiwep Aran-pa pokak. Nan ikaeya wiawi wiar umok. Ne Mua Maneka-ke kema iweya ekapep miiwa ni aakisa ikeman fan pokak. ⁵Mua Maneka Abraham ona miiwa kakeniwiko me wuomak, weetak akena. O miiwa iwowa nain ona nembesir teeria unowiya wiowa maek. Ne iir nain pun Abraham muuka marew ikaeya nain maakemi opora koonowak. ⁶Neemi Mua Maneka-ke kiiriw opora oko maakek, feenap,

‘No nembesir teeria ikoka ikiwep wi owow oko miiwa-pa wiar ikaikuan. Neek ikaiwkin owowa nain-ke ikoka mokoma andet erepam naap sira samo-samora wia onami wienna uuwow mua wia wuiwkin oram akena wi wiar mauwam-ikaikuan.

⁷Ne ikoka yos-ke owowa nain sira wia ofakowami yoowa wiinen. Ne nena nembesir teeria miiwa nain wiar piipuap kiiriw ekapep owowa feek ikok yo efa kema suuwap efa farem-ikaikuan.’

(Yenesis 15.13-14)

Mua Maneka-ke Abraham naap maakek. ⁸Ne opor makena maakep koonowak nain ilenowa naep mia kanima puukowa sira nain maakek. Naapeya Abraham ona muuka Aisak onak-ke muukareya fofa ikur okaiwipa arow naap weesereya mia kanima wiar puukak. Ne Aisak-ke ona muuka Yekop sira naapiw onak. Ne Yekop pun ona muuk teeria ten kuisow erup nain sira naapiw wia onam-ikua, yiena nembesir teeria unowa nain.

⁹Ne Yekop muuk iperowa-ke wienna wiamun Yosep kerewami kema bagiwirap, wi Isip uuwow mua wiar arinok naep sesekap maamuma aawemik. Nain Mua Maneka-ke mamaiya ikok akimowa wiar imenarem-ikua nain ona asipam-ikua. ¹⁰Ne iir oko Yosep Isip owow saria maneka Fero wiar kererek. Ne Mua Maneka-ke aakunowa ne amis eliwa iweya owow saria maneka nain o kookalek. Ne uuwow urufow mua wuami, yena miiw maneka ne yena teeria wia urufe naakek. ¹¹Ne naap ikok weniw maneka Isip ne Kenan miiwa-pa imenareya owow mua samor aawemik. Naapeya yiena nembesir maa enowa imenowa me pepep. ¹²Ne yiena nembesir Yekop naap miimak, Isip owowa maa enowa wiar ikua. Naapeya ona muuk teeria eena yiena nembesir teeria nain wia sesekeya ikiwep maa enowa sesenarep ekapemik. Ne naap ikok ikok kiiriw wia sesekeya naapiw ikiwemik. ¹³Naapiw ikiwiwkin Yosep-ke ariman wame wuami wia maakek, ‘Yo niena niamun Yosep-ke.’ Naeya Isip owow saria maneka nain Yosep teeria wia paayarek.

¹⁴Aria Yosep nan ikok ona wiawi Yekop opora sesekomak, efar ekapinok naek. Ne Yekop ona teeria emeria mua ten ikur okaiwi-pa erup ne kiiriw ikur (75) naap iiwawun Isip ikiwemik. ¹⁵Yekop Isip urupep epa maala nan ikok umok, ne ona muuk teeria pun nan ikok umem-ikemik. ¹⁶Umiwkin wia pikiwep owowa Sekem naimik nan wia soopam-ikemik. Sekem miiw ara nain iiriw weke Abraham-ke Aamor muuk teeria maamuma manekiw wiar sesenarep-puak, ikoka neeke wia soopam-ikowa naep.

¹⁷Aria Mua Maneka iiriw Abraham nembesir wia aawep ona miiwa wia wuomak nain wia pikiwowa maek nain epa nain mamaiyarek. Ne Abraham nembesir teeria pun unow akena imenaremik. ¹⁸Aria naap ikok Isip owow saria oko-ke iimarek, o Yosep iiriw wi Isip sira kamenap wia asipam-ikua nain kema me suuwak. Mua nain-ke i nembesir teeria sira samora wia onam-ikua. ¹⁹I Isrel teeria mokoka me manekarinok naep sira samora wia onam-ikua. Wi emeria muukaremik nain muuka wiar aawep owaruma-pa wiar wueka wia maakek. Neek ikok umem-ikauk naek. ²⁰Naap onam-ikaiwkin Moses imenarek, ne o urufowa ne miikapura pun eliw akena. ²¹Aria onak wiawi-ke pipilimep kakaltam-ikaiwkin siiwa arow weesereya pikip epa oko-pa wuamik, me uminok naep. Ne Isip owow saria maneka wiipa-ke urufap aawep ona muuka arowap arimowak. ²²Arimep amis maneka aawep Isip mua kekanowa imenarek. Mauwow mua ne aakunow mua eliwa ikua.

²³Aria Moses arimep mokoma ten erepam aawok. Ne iir oko ona opor epaskun wia kema suuwap wia urufowa ikiwok. ²⁴Ikiwok-na Isip mua-ko Isrel mua oko samor akena arufam-ikaeya urufak. Naap urufap os-ke muuna kiripami Isip mua nain arufami ifakimeya umok. ²⁵Ifakimep ona kema-pa maek, 'Mua Maneka-ke efa pepekimeya yos-ke wi Isrel mua Isip owowa-pa fan ikemik fain wia aawep wia pikiwinen. Yo teeria naap efa maikuan.' Naap maek nain o teeria naap me maemik.

²⁶Ne uurik ona naap wi Isrel mua wiam erup irakem-ikaiwkin wiar kererek. Ne wia maakek, 'Ni niam erup, moram nieniw irakiman?' Irakowa wiar puukami naap wia maakek. ²⁷Naeya mua oko, mua oko arufam-ikua nain-ke Moses ipiskami maakek, 'No mua kamenap-ke? No naarewe-ke woos mua ne opora yia kakenomowa nefa wuak, ne no aakunin? Ikiwe. ²⁸No inon Isip mua ifakimon naap yo efa ifakimekam naep-i?' ²⁹Naap maeya Moses Isip owowa piupap baurarep ikiwok. Ikiwep wi Midian miiwa-pa wiar pokak. Nan ikok emeria aawep ikok muuka erup wiar imenaremik. ³⁰Ne mokoma ten erepam (40) weesereya, iir oko o epa asia nomon manekiw nan yiwemi Sainai ema mamaiya-pa nan ikaeya Mua Maneka ensel-ke wiar imenarek. Nomokowa gelemuta-pa nan mukuna saarik leelenem-ikua. ³¹Moses naap urufap kema unu-unowa wuak. Neemi baliwep-ko urufinen naep mamaiya ekam-ikok Mua Maneka iwakara wiar miimak. Feenap maek,

32 'Yo nena nembesir Abraham, Aisak ne Yekop Mua Maneka-ke.' Naeya mia fufuemi kema tootonep me mokakek. Ne Mua Maneka-ke kiiriw maakek,

33 'Epa no iimarep ikon fain yos-ke ikem. Naapeya meren suuwowa iirare.

34 Yo yena teeria wi Isip-ke wia samoram-ikaimik nain wia urufam.

Ne omowa wiar miimam, naapeya wia asipekam naep orom. Aria aakisa yos-ke nefa sesekiyem, no kiiriw Isip ikiwe.' (*Eksodas 3.5-10*)

35 Ne Moses iiriw wi Isrel mua-ke iiraremi maakemik, 'No naarewe-ke woos mua ne opora yia kakenowa mua ike nefa naek?' Naap maakemik. Ne mua nain kiiriw Mua Maneka-ke sesekeya wi Isrel woos mua wiar arek. Ne wia asipeya wi yoowa aawem-ikemik epa nain piipuumik. Mua Maneka ensel iiriw nomokow gelemuta-pa mukuna saarik leelenem-ikaeya wiar imenarek nain-ke asipeya wia aawep pikiwok. 36 Os-ke Isip owowa-pa maa miililina unowa onami wi Isrel teeria wia aawep pikiwok. Pikiwemi Ifer Oka-pa nan maa miililina oneya ifera-ke pukeya era imenareya okaiwi wia pikiwok. Wia pikiwemi epa asia saa manekiw ikua nan kereremik. Ne mokoma ten erepam nan yiwem-miok maa miililina unowa pun onam-ikua. 37 Ne os-ke wia maakek,

'Ikoka Mua Maneka-ke niena kerekera-pa mua kuisow pepekimeya ona profet wiar ikainon, ne yo opora nia maakiyem naap nia maakinon.'

(*Lo 18.15*)

38 O epa asia saa manekiw nan i Isrel nembesir nain wiamiya ikua. Ne Sainai ema-pa ensel-ke o wameiya aakunek. Ne os-ke Mua Maneka opora wiar aawok nain i yiek, opora eena anane naap ikainon nain. 39 Nain yiena nembesir teeria-ke opora me wiar miimamik. Opora wiar fienap kiiriw kirep Isip owowa ikiwu naep onamik. 40 Naap onami ona weepe Aron maakemik, 'Moses Isip owowa-pa yia aawep pekapok nain aakisa kamenap arek, i me amisaremik. No maa-ko yia siraromaya inasina yiar ikok miimep yia pikiwinok.' 41 Naap maakiwkin bulmakau sirarek. Ne wi nain inasina arowap wiam irami maa eneka ifakimep patirami maa enowa onamik. 42 Naap oniwkin Mua Maneka-ke mikikira wieya wi naap oni-ikim-ikok ama, siiwa, mokoma naap nain yiena inasina-ke naep sira-sira onam-ikemik. Ne Mua Maneka wi wia maek nain opora wi profet-ke feenap siisimep-puiwkin ikua,

'Ni Isrel mua, iiriw ni mokoma ten erepam epa asia saa manekiw nan ikok maa eneka ifakimep niena inasin wadola arowap patiram-ikeman, ne maa oko pun patiram-ikeman. Yo me efa kema suuwowa ni nain onam-ikeman. 43 Ni inasina Molek naimik nain sirarep ika-pa wuap akuawep piaweman, ne mokoma pun sirarep inasina Refan naimik nain sira naapiw onam-ikeman. Ni maa muutitik sirarep yiena inasina-ke naeman. Naapeya yos-ke ni

owowa fan ikeman nain nia iiraremkun ikiwep Babilon kame-pa neeke ikowen.’ (Amos 5.25-27)

Mua Maneka-ke naap wia maakek.

⁴⁴Iriw Mua Maneka epa asia saa manekiw ikua nan Moses opora maakep lotu kooora konimiw onowa nain kema iwok. Ne os-ke yiena nembesir wia maakeya kooora nain kakeniw naap onamik. Nain onap Mua Maneka opora wiek nain nan wuap feekiya soomarem-miemik.

⁴⁵Ne aakisa fan Yosua miimoweya i nembesir-ke lotu kooora feekiya ikiwemi wi owow oko wia fa-faemi miiwa-pa wiar poki-ikiwemik, Mua Maneka-ke wia asipam-ikaeya. Ne Dewit owow saria ikua nain pun sira nain onam-ikemik. ⁴⁶Mua Maneka-ke Dewit mua eliwiya kookalek. Ne os-ke Mua Maneka maakek, ‘Yiena nembesir Yekop no Mua Maneka-ke nefa naek. Naapeya yo no kooora-ko kuominen naep.’ ⁴⁷Naap maek-na wia, naap ikok ona muuka Solomon-ke epa wiar aawep Mua Maneka kooora kuomak. ⁴⁸Nain Mua Maneka kooora eena mua-ke onimik nan me ikaiya. Eena profet oko-ke maek naap,

⁴⁹⁻⁵⁰ ‘Mua Maneka-ke maek, “Aapereka iinan yo pokow epa-ke. Ne miiwa yena kepura akupowa toor-ke. Miiw maa muutitik nain yos-ke me onam-i? Ne ni kooora kuaiman nain yo neekeriw niar ikainen-i? Me pepeke. Yo neeke inowa pun weetak.” Mua Maneka-ke naap maek.’ ” (Aisaiya 66.1-2)

⁵¹Neemi Stiwen-ke kiiriw wia maakek, “Ni teeria faa, emin kekanowa akena-ke. Ni Mua Maneka opora fieniman, ne me wiar miimiman. Ni anane Mua Maneka Ewar Eliwa kema niem-ikaiya nain fieniman. Ni niena nembesir sira wiokap emina kekaneman. ⁵²Mua Maneka profet wia sesekam-ikua nain, iiriw niena nembesir-ke iiwawun me wia samoram-ikemik-i? Ne wi iiriw akena Mua Maneka ona mua kaken eliwa ekapowa maek nain, opora wiar maem-miemik nain pun wia ifakimem-ikemik. Ne aakisa fan mua makena niena opap mua samora wapena-pa wiar wuiwkin ifakimiwkin umok. ⁵³Mua Maneka sira unowa ensel-ke niemik nain nis-ke aaweman, nain ni sira nain me ookiman.” Stiwen-ke naap wia maakek.

Stiwen ifakimiwkin umok

⁵⁴Aria Stiwen opora naap wia maakeya miimap kema samor akena bagiwiramik. ⁵⁵Ne o Mua Maneka Ewar onaiya ikok mokoka iinan mokakemi Mua Maneka parina wiar urufak-na Yeesus Mua Maneka aken ekeria-pa wiar ikaeya urufak. ⁵⁶Ne maek, “Naneka! Yo iinan aapereka iipareya Mua Muuka Mua Maneka aken ekeria-pa iimarep ikaeya urufam-ikaiyem.” ⁵⁷⁻⁵⁹Naap maeya wis-ke kerew akena faremi wapeniw ifana wiam ofomamik. Ne unow maneka karuwiw ekami opap porop owow erepura-pa wuap nomon ika wariyen naemik. Wi mua o opora-

pa wuamik nain wiena mia suuwowa anian-pa suuwimik nain iirarep unowiya epa kuisow-pa wuamik. Ne takir eliwa oko unuma Sol naimik nain-ke wia urufam-ikomak. Ne wi nomona aawep Stiwen ifakimemik. Ifakimem-ikawaiwin o kerewa faremi maek, “Yiena Maneka Yeesus, yo umemkun-na kukusa efar aawe.”⁶⁰ Naap maemi keema muuna mikap ikok kerewa faremi maek, “Yiena Maneka Yeesus, wi sira samora efa onimik fain pina me wia kiripoma.” Naap maep-puami umok.

8 ¹Aria Stiwen ifakimemik nain Sol pun eliw wia naek. Stiwen ifakimem-puap wi Yeesus teeria Yerusalem-pa ikemik nain pun samor akena wia samoram-ikemik. Ne wi bauraremi Yuudia ne Samaria kame ikiwomakemik. Wi aposel-ke Yerusalem-pa nan ikemik. ²Ne wi mua papako Mua Maneka sira wiar ookimik nain-ke Stiwen sawi napuma aawep soopami omow maneka omemik. ³Ne Sol-ke wi Yeesus opora opamik nain koor wiar ikiwep wia mufep porop wia samorami koor-pa wia wuam-ikua.

Wi Samaria-ke Yeesus opor eliwa wiar opamik

⁴Aria wi Yeesus opora opamik nain mua papako baurarep owow unowa wiar ikiwep Yeesus opor eliwa nain wia maakem-miemik. ⁵Ne Filip-ke Samaria kame owow maneka wiar ikiwep Yeesus Kraiss opora wia maakem-miek. ⁶Maa miililina onomakek nain meta wiar miimamik ne wiar urufamik. Naapeya wi emeria mua unowa o wiar ekapep wiam fiirimep ikok opora baliwep akena wiar miimam-ikemik. ⁷Ne wi mua sawur wia anirawiwkin ikemik nain os-ke wiar iirareya kiriremi wia piipup bauraremik. Wi mua mia aka wiar umok nain, ne wi mua meren samora nain pun wia saliweya sariaremik. ⁸Ne owowa nain wi naap urufap kemelamik.

⁹Owowa nain mua oko unuma Saimon. Os-ke iiriw ona maikua-pa maa fiemi sira-sira unowa onam-ikua. Wi emeria mua naap miimap kakaem-ikemik. Ne os pun anane naap wia maakem-ikua, “Yo inasin mua-ke.” ¹⁰Ne wi woos mua ne mua unum marew nain pun o opora maek nain maken akena-ke wiar naem-ikemik, “Inasin mua, ne kekanowa naimik nain-ke,” naap maemik. ¹¹O mokoma unow akena sira unu-unowa onami wia mufem-ikua, naapeya o ookam-miemik. ¹²Ne aakisa fan Filip-ke owowa wiar kererep Yeesus opora wia maakeya opora opamik. Mua Maneka opor eliwa wia maakemi Yeesus unuma-pa teeria wiar ekowa nain wia maakek. Naeya wi Yeesus opora wiar opiwkin eka-pa wia yasuwak. ¹³Ne Saimon pun Yeesus opora wiar opeya Filip-ke yasuwak. Ne o anane Filip wameiya ikua. Naap ikok Filip maa miililina unowa onam-ikua nain wiar urufap wiar kakaem-ikua.

¹⁴Ne aria wi aposel Yerusalem-pa ikok wi Samaria meta wiar miimamik, Mua Maneka opora wiar opamik nain. Naap miimap Pita Yon

ikos wia sesekiwkin Samaria ikiwemik. ¹⁵⁻¹⁶Wi Samaria yiena Maneka Yeesus unuma-pa wia yasuwamik nain Ewar Eliwa me wiar orowa ikua. Naeya Pita Yon ikos wiar fuunep Ewar Eliwa wiar orainok naep Mua Maneka faremik. ¹⁷Ne wapena ikiwosa-pa wiar wuiwkin Mua Maneka Ewar Eliwa wiar orok. ¹⁸Wiam erup naap oniwkin Ewar Eliwa wiar orok nain Saimon pun nan ikok wiar urufak. Naap urufap maamuma pekapemi maek, ¹⁹“Ni niam erup kekanowa nain yo yiiwkin yo wapena wi emeria mua ikiwosa-pa wiar wuamkun Ewar Eliwa wiar orainok.”

²⁰Naap wia maakeya Pita-ke iiraremi maakek, “No unemi epa samora ikiwinan, nena maamuma onaiya. Mua Maneka-ke ona kookalowa-pa maa oram yiiya nain sesenarep aawowa naen. ²¹Mua Maneka nefa urufiya nain no kema eliwa-ko me kema suuwin. Naapeya no i yiamiya mauwowa nain era-ko me ikua. ²²No aakisa kema kirep Mua Maneka fare. Ne nena kema naap maen nain nefar iirarinon-yon. ²³Yo kema nefar urufiyem nain eliwa marew. No kema wia bagiwirowiw ikain. Ne sira samora-ke kema nefar taanep ikua.” ²⁴Pita naap maeya wia maakek, “Sira eliwa, ni Mua Maneka fariwkin yo pina fain efar iirarinok. Ne yo maa maeman nain me efar imenarinok,” naap wia maakek.

²⁵Ne aria wiam erup nain Mua Maneka opora wi emeria mua baliwep wia ookomap weesereya kirep Yerusalem ikiwemik. Ikiwem-ikok era-pa Samaria owow gelemutitik nain Mua Maneka opora wia maak-ikiwemik.

Filip Itiopia owow mua oko Yeesus opor eliwa maakek

²⁶Aria, Mua Maneka ensel-ke Filip maakek, “No maa saliwap ikiwe. Yerusalem era ookami iwap Gasa-pa fuunimik era nain ooke.” Era nain epa asia saa manekiw. ²⁷⁻²⁸Naap maakeya Filip iikirap soomarek. Ne Itiopia mua oko Yerusalem-pa lotu arep weesereya ona owowa ikiwem-ikua. Mua nain Itiopia owow saria maamuma urufow woos mua-ke. Owow saria nain emeria-ke, mua nain ona miiw aasa oos teeria-ke mufemik. Ona owowa ikiwem-ikok profet Aisaiya opora siisimok nain unuf-ikiwem-ikua. ²⁹Ne aria Filip ikiwem-ikaeya Mua Maneka Ewar Eliwa-ke maakek, “No miiw aasa nain mamaiya wiar eke.” ³⁰Naeya Filip karuwiw ekap mua nain Aisaiya opora nain unufam-ikaeya miimak. Ne nokarek, “No opora unufam-ikain nain kemena-ko aawon-i e weetak?” ³¹Ne mua nain-ke maakek. “Yo yena iw kemena me amisarinen. Mua oko-ke opor kemena fookomikuan-na yo eliw amisarinen.” Naap maep Filip maakeya miiw aasa wiar urupep pokak. ³²Mua nain Mua Maneka opora unufak nain feenap,

“Wis-ke o sipsip saarik ifakimu naep pikiwemik nain o me omok.

Ne sipsip muuka saarik, afifa wiar kerawam-ikaiwkin aakunowa marew, muutarep ikua.

³³O unuma iiwawun poromik ne o emin iimarow mua marew. Moram o miiwa-pa ikowa nain iiwawun wiar weeserowamik. Ne o teeria marew.”

(Aisaiya 53.7-8)

³⁴Ne aria mua nain-ke Filip nokarek, “Profet nain mua naarew maemi opora naap maek? Ona wame maek-i e mua oko wia maek?” ³⁵Naeya Filip-ke Mua Maneka opor kemena nain ookomami Yeesus maek. ³⁶Aria wiam erup miiw aasa-pa aakun-ikiwem-ikok, eka urufamik. Eka urufap mua nain-ke maek, “Urufe, eka naneka. Maa marew, yo aakisa kuisow efa yasuwe naiyem.” [³⁷Naap maeya Filip-ke maakek, “No Mua Maneka opora wiar opeya-na eliw nefa yasuwinen.” Ne mua nain-ke maek, “Yo Yeesus Kraiss opora wiar opiyem, o Mua Maneka Muuka-ke naiyem.”] ³⁸Naap maep miiw aasa faow mua wia maakeya asipiwkin wiam erup orop Filip-ke o eka-pa yasuwak. ³⁹Weesereya eka piipuap urupiwkin, Mua Maneka Ewar-ke nan-pariw Filip mesalimep pikiwok. Ne mua nain Filip me urufak, oram kemelami ona owowa ikiwok. ⁴⁰Ne Filip ikiwemi owowa oko Asdot naimik nan kiiriw imenarek. Nan ikok owow unowa nain Yeesus opor eliwa wia maakem-miek. Naap wia maak-ikiwemi Sisaria owow maneka-pa fuunek.

Sol kema kirep Yeesus opora wiar opak

9 ¹⁻²Aria iir nain akena Sol-ke wi Yeesus teeria wia samorowa maemi wia ifakimem-miek. Naap onami pris woos mua wiar ikiwep maakek. Parosifa yiiwkin wi Yuuda lotu teeria wia ofakowami Yeesus opora wiar ookam-ikemik nain wia imenap-na wia opap Yerusalem wia pekapinen naep maek. Naeya parosifa unowa siisimep iwok. Ne o parosifa feekiya Damaskus ikiwok. ³Ikiwemi Damaskus owowa mamaiya arem-ikaiwkin parina maneka-ke iinan-pa wilinemi Sol mikak. ⁴Mikeya oos-pa tenep orop miiwa-pa inep ikok opora oko feenap miimak, “Sol, Sol, no moram anane yo efa samorowi ikain?” Ne os-ke nokarek, “Aa Maneka, no naarewe-ke?” ⁵Naeya maek, “Yo Yeesus-ke, yo efa samoram-ikain nain-ke. ⁶No iikirap owowa fain eke. Neek ikaeya maa kamenap onowa nain nefa maakikuan.” ⁷Ne wi mua Sol wameiya ikiwem-ikemik nain pun kema puep iwap popor maneka iimarurumep ikok aakunowa muutiw miimam-ikemik, wi mua-ko me urufamik. ⁸Aria Sol iikirap mokoka wilinekam naep onak-na wia, mokoka foma pukok, maa me urufak. Ne wi wapena-pa opap Damaskus owowa pekamik. ⁹Mokoka ewur me sariarek, fofa arow naap ikua ne maa pun me enem-ikua.

¹⁰Aria Yeesus teeria mua-ko Damaskus-pa nan ikua, unuma Ananaiyas. Yiena Maneka-ke wiar imenarep farek, “Ananaiyas.” Ne os-ke maek, “Maneka, yo fan ikem.” ¹¹Ne yiena Maneka-ke maakek, “No iikirap era unuma Tiinowa naimik nain ooke. Ookap Yuudas koora wiar ikiwep mua oko-ko urufinan, mua nain unuma Sol, ona owowa Tasmus. O yo efa kema suuwap farem-ikaiya. ¹²Naap ikok mokoka-keriw kirep mua unuma Ananaiyas naimik nain urufak. Os-ke ekapep wapena ikiwosa iinan-pa efar wueya mokoka wilinep maa urufak.” Naap maakek. ¹³Naeya

Ananaiyas-ke maek, “Ae Maneka, mua unowa naap maiwkin miimam, mua nain Yerusalem-pa wi emeria mua no opora nefar opimik nain sira samo-samora wia oniya naimik. ¹⁴Wi pris woos mua-ke kekanowiwkin parosifa wiar aawep ekapok. Ne nena teeria owowa fan ikemik nain wia opap koora-pa wia wuekam naep ekapok.”

¹⁵O naap maeya yiena Maneka-ke maakek, “No eliw wiar ikiwinan, yena uuwow mua arinok naep pepekim-puam. Os-ke ikoka yo unuma ne meta wi owow unowa ne owow saria mane-maneka ne wi Isrel emeria mua wia maakeya yo efa paayarikuan. ¹⁶O yo uuwowa oni-ikiwem-ikomeya yo unuma muuta nain samoram-ikaikuan. Naap oniwkin amisarep mainon, ‘Yo Yeesus uuwowa-pa sirirowa aawiyem.’ Naap mainon.” ¹⁷Ananaiyas naap miimap ikiwok. Ikiwep koor kemena wiar urupep wapena Sol ikiwosa-pa wiar wuami maek, “Emar, no Yeesus era-pa nefar imenarek nain-ke efa sesekeya ekapem. Naapeya aakisa no mokoka wiline. Mua Maneka Ewar Eliwa no nefa kekanowinok.” ¹⁸Naap maeya maa oko mera nira saarik nain-ke Sol mokoka-pa tenep orok. Ne maa urufak. Ne iimarep ikaeya eka-pa yasuwak. ¹⁹Maa onakiwkin enep mia toonek.

Sol Yeesus opor eliwa wi Damaskus wia maakem-miek

Sol sariarep fofa papako Damaskus owowa-pa wi Yeesus opora opamik nain wiamiya ikua. ²⁰Nan ikok wi Yuuda lotu koora wiar ikiwep Yeesus opora maemi naap wia maakem-ikua, “Yeesus-na Mua Maneka Muuka-ke.” ²¹Ne opora naap wiar miimap samor-ko soranemi maemik, “Mua faa, o iiriw Yerusalem-pa wi Yeesus opora ookimik nain wia samoram-ikua. Ne aakisa i owowa yiar ekapem wi Yeesus unuma farimik nain pun wia opap ikiwep wi pris woos mua wapena-pa wia wuinen naep naem-ikua, mua nain-ki e kamenap? Ne aakisa moram naap maiya?” ²²Aria Sol opora wia maakem-ikua nain kekanowa onaiya ikua. Yeesus iiriw Mua Maneka-ke sesekeya miiwa orok nain baliwep akena wia ookomak. Naeya wi makena naemik, nain wi kema irakem-ikemik.

Wi Yuuda Sol ifakimu naep oniwkin baurarek

²³Aria fofa unowa weesereya wi Yuuda-ke Sol ifakimu naep wiam fiirimep opora anumamik. ²⁴Ne mua papako-ke opora wiar miimap Sol seewa opamik. Aria wi Yuuda mua unowa o ifakimu naep owow pika omopor unowa nain uura amirika naap wuap ikemik. ²⁵Wi naap ikaiwkin iir oko uura Sol teeria-ke inera maneka-pa wuap ifariw pika wuara-pa fuurkiwkin epa maneka oromi baurarep ikiwok.

Banabas-ke Sol asipami wi aposel wiar pikiwok

²⁶Sol baurarep ikiwep Yerusalem kererek. Nan ikok wi Yeesus opora opimik nain teeria wiar ekekam naep onak-na wi keker opamik. O Yeesus

opora wiar opiyem maek nain wadolaliya naemik. ²⁷Ne aria Banabas-ke ekapep o aawep wi aposel wiar pikiwok. Ne o yiena Maneka era-pa wiar imenarep opora maakek nain wia maakek. Ne Damaskus owowa-pa ikok keker opowa marew Yeesus opora wia maakem-ikua, nain pun wia maakek. ²⁸Naap wia maakeya wi Sol aawep Yerusalem owowa-pa owawiya soomaremi mauwam-ikemik. Ne o keker opowa marew Yeesus unuma-pa Mua Maneka opora wia maakem-ikua. ²⁹Ne wi Yuuda Grik opora aakunimik nain oporiw wiamiya irakeya o ifakimu naep onamik. ³⁰Naeya wi Yeesus opora opimik nain-ke miimap o wiim-ikiwep Sisaria owowa-pa nan Tasmus owowa sesekamik.

³¹Aria wi Yeesus opora opimik nain Yuudia ne Galili kame-pa ikemik nain baliwep ikemik. Ne wi Samaria kame-pa ikemik nain pun baliwep akena ikemik. Ewar Eliwa-ke wia kekanoweya eliw ikemik. Naapeya wi emeria mua papako wi teeria wiar ekam-ikaiwkin teeria wiar manekarem-ikua. Wi Mua Maneka keker opap o opora ookowa kemaiw ikemik.

Pita Ainions saliwak

³²Aria Pita owow unowa-pa mauwami Lida owowa wiar ikiwok, wi Yeesus opora opimik nain wia urufowa naep. ³³Ne mua oko owowa nan urufak, mua nain unuma Ainions. O aka umep soomarowa marew, oram esimsa-pa inepiw ikua. Napuma aawok nain mokoma ikur okaiwi-pa arow. ³⁴Ne Pita-ke maakek, “Ainions, Yeesus Krais-ke nefa saliwak. No iikirami nena maa unowa saliwe.” Naap maakeya iikirak. ³⁵Ne wi Lida ne Saron naap urufap kema kirep Yeesus opora wiar opamik.

Pita Tabita umep ikua nain iikirowak

³⁶Aria Yooapa owowa emeria oko nan ikua, unuma Tabita. (Grik opora-pa kiripami Dokas naemik). Emeria nain Mua Maneka opora opap sira eliw onam-ikua. Wi maa marewa nain wia asipam-ikua. ³⁷Ne iir oko-pa napum maneka aawep umok. Umeya ona sawi napuma wiar saliwap ona koor kemena iinan samapora-pa inawap-puamik. Ne wi Yooapa Yeesus opora opimik nain Pita Lida owowa-pa ikua nain meta miimamik. ³⁸Yooapa Lida owowa mamaiya-pa ikua. Meta miimap mua wiam erup wia sesekamik, ikiwep Pita aawep ewur akena pekapuk naep.

³⁹Wi ikiwep maakiwkin wiokak. Fuuneya aawep iinan samapora purupemik. Purupiwkin wiamiya iimarep ikaeya emer apura papako-ke omemi konima ne mia suuwowa iiriw Dokas wia warem-ikomak nain ofakowamik. ⁴⁰Ne Pita-ke wi nain wia iirarek. Oraiwkin ona waisow ikok keema muuna mikap Mua Maneka farek. Naap onap-puap kirep emeria nain unuma unufami maakek, “Tabita, no iikire.” Naap maakeya emeria nain mokoka wilinep Pita urufami iikirap pokak. ⁴¹Ne Pita-ke asipami

wapena-pa opap iikiroweya iikirap iimarek. Ne Pita wi Yeesus teeria nain ne wi apura wia faremi wia maakek, “Dokas kiiriw iikirap fan ikua.”⁴² Aria opora nain Yoopa owowa meta manekareya emerua mua unowa kema kirep Yeesus opora wiar opamik.⁴³ Ne Pita ikiwep Saimon koorapa wiar inem-ikua. Saimon-na maa eneka kanima saliwow mua-ke.

Ensel-ke imenarep Konilius opora iwok

10 ¹Aria mua oko unuma Konilius, o Sisaria-pa ikaiya. O ami mua teeria andet kuisow (100) wia urufam-ikua. Wi ami mua nain wi Rom teeria wia naemik. ²Mua nain Mua Maneka opora ookam-ikua, ne ona teeria unowa nain pun Mua Maneka opora ookam-ikemik. Ne wi Yuuda maa iiwaremik nain anane wia asipam-ikua, ne Mua Maneka farem-ikua. ³Iir oko ama arow naap ona mokoka-keriw kirep maa-ko feenap urufak. Mua Maneka ensel-ke ariman akena wiar imenarep farek, “Konilius.” ⁴Naap miimap kema tootonep mokakemi nokarek, “Saria, mauwa-ke?” Ne ensel-ke maakek, “No anane Mua Maneka farin nain ne wi mua maa marewa wia asipin nain Mua Maneka-ke sira eliwa nefa naep kiripomekam naep oniya. ⁵No ikoka kuisow mua-ko wia sesekeya Yoopa owowa ikiwuk. Neeke mua oko unuma Saimon Pita naimik nain aawep pekapuk. ⁶O mua oko maa eneka kanima uuwiya nain koorapa wiar ikua. Mua nain pun unuma Saimon ne o koorapa ifer mamaiya-pa ikua.” ⁷Ensel opora naap maakep-puap ikiwok. Ikiweya Konilius ona uuwow mua erup ne ami mua kuisow naap wia farek. Ne ami mua nain pun Mua Maneka sira kekanowa opiya. ⁸Wi ekapiwkin maa kamenap wiar imenarek nain wia maakemi wia sesekeya Yoopa owowa ikiwemik.

Pita mokoka-keriw kirep maa urufak

⁹Aria wi ikiwem-ikok uurik ona ama gonegon naap Yoopa owowa mamaiya aremik. Ne are nain Pita koor umua ebebiria iinan urupep ikua, Mua Maneka farekam naep. ¹⁰Mua Maneka farem-ikok samor akena wuailep maa-ko eniminen maek. Ne maa enowa onam-ikaiwkin, naap ikok mia oona ururep ikok mokoka-keriw kirep maa feenap urufak. ¹¹Aapereka iinan maa ipisia-ke pukep maa oko konim maneka saarik nain-ke orok. Konima nain kiira erepam-pa opap piipuiwkin orom-ikowa saarik urufak. ¹²Ne konima nain kemena-pa maa eneka sira-sira, ifa sira-sira ne nepa sira-sira nan ikomakek. ¹³Naap ikok Pita opor oko naap maeya miimak, “Pita, no iikirap maa eneka nain ifakimep enime.” ¹⁴Ne Pita-ke maek, “Maneka, weetak. Yo maa eneka emi ikua nain me enimiyem.” ¹⁵Ne nainiw maakek, “Maa eneka Mua Maneka-ke emi marew naek nain samora-ke me nae,” naap maakek. ¹⁶Ne maa nain wiar imenarowa arow arep-puap kiiriw iinan urupemi mesenalek.

¹⁷⁻¹⁸ Aria Pita ona maa urufak nain onoma kema suuwam-ikaeya wi mua wiam arow Konilius wia sesekak nain ekapep fuunemik. Saimon

koora wiar akup-ekapep koor omopora-pa wiar iimarep ikok wia faremik, “Nee, ni mua unuma Saimon Pita naimik nain fan ikua-i e weetak?” ¹⁹Aria Pita ona maa urufak nain kema suuwam-ikaeya Mua Maneka Ewar-ke maakek, “Miime, mua wiam arow no nefa ikumimik. ²⁰Naeya no iikirap orop wi wiokap ikiwe. No kema unu-unowa me wue, moram yena wia sesekamkun ekapemik.” ²¹Ne aria Pita wiokap orop wia maakek, “Mua ni ikumiman nain yo fanem. Ni moram ekapeman?” ²²Ne maakemik, “Ami woos mua maneka unuma Konilius naimik nain-ke yia sesekak. O mua eliwa ne anane Mua Maneka sira wiar ookiya. Ne wi Yuuda mua unowa o ekima manek akena opimik. Mua Maneka ensel-ke maakeya no opora sesekomeya no nefa aawowa ekapemik. No opora kamenap main nain nefa miimekam naep.” ²³Ne Pita-ke wia aawep koor kemena urupemik. Neeke maa enep inep epa wiimeya uuriw iikirap nainiw wiena owowa ikiwemik. Ne aria Pita wiamiya ikiwok, ne Yoopa owow mua papako Yeesus opora wiar opimik nain pun wi wiokamik.

Pita Konilius koora wiar ikiwok

²⁴Ne aria ikiwem-ikok era-pa inep uurik ona ikiwemi Sisaria owowa kereremik. Konilius wi wia arewami ona teeria ne ona womar eliwa wia farep wiam fiirimep ikemik. ²⁵Naap ikaiwkin Pita kererep koor kemena wiar ikiwekam naep oneya Konilius miira puuk-oromi Pita merena wameiya-pa keema muuna mikami maara mikak. ²⁶Ne aria Pita-ke opap iikirowami maakek, “Iikire. Yos pun mua-ke.” ²⁷Ne Pita ikos aakun-ikiwemi koor kemena urupemik-na emeria mua unowa iiriw nan taanep ikemik. ²⁸Ne Pita-ke wia maakek, “Ni niena amisareman, i Yuuda ni owow oko teeria niamiya ikowa nain emi ikua. Nain Mua Maneka-ke sira eliwa efa ofakoweya yo owow oko emeria mua wiamiya ikowa nain emi marew nainen. ²⁹Naapeya yo opora sesekomiwkin opora me niar fienam. Yo nain kema me suuwiyem naemi fan ekapem. Aria ni moram yo feek ekapowa efa naeman?” ³⁰Naeya Konilius-ke maakek, “Iirakuma yo maa-ko efar imenarek. Iir nain urera ama arow naap, yo yena koora-pa Mua Maneka farem-ikemkun mua-ko miimow ona-pa efar iimarek, ona mia suuwowa parina kuisow. ³¹Ne os-ke efa maakek, ‘Konilius, Mua Maneka no opora iiriw nefar miimak ne nena maa mutumut mua maa marew wia asipam-ikon nain pun nefa urufak. ³²Naapeya no mua wia sesekeya Yoopa ikiwep mua unuma Saimon Pita naimik nain aawep pekapuk. O ona womawa maa eneka kanima saliwiya nain koora-pa wiar ikua. Ne koora nain ifer mamaiya-pa ikua, wi ikiwep neeke urufikuan.’ Mua nain-ke naap efa maakek.

³³Naapeya yo ewur akena mua papako wia sesekamkun no nefa aawowa ikiwemik. No mua sira eliwiya i yiar ekapon. I aakisa unowiya Mua Maneka mokok epa-pa ikemik, ne Mua Maneka opora nefa maakek nain aakuneya nefar miimiyen.”

³⁴Ne Pita-ke maakek, “Maken akena, yo aakisa kema farerem. Mua Maneka mua unowiya yia kookaliya, mia sira kamenap nain me yia rookasiya. ³⁵Miiw unowa mua o kema suuwami sira eliwa onimik nain wia kookalow manekiw. ³⁶Ne i Isrel opora yia sesekomami maek nain feenap, Yeesus Kraisi miiwa ne iinan maa iiwawun urufiya, ona opor eliwa yia pekapomami pokow eliwa yiiya. ³⁷Ni niena amisareman, opor maneka Yuudia kame-pa imenarek nain. Feenap, Yon Galili kame-pa opora wia maakemi eka-pa wia yasuwam-ikua. ³⁸Ne Nasaret mua Yeesus yasuweya uuwowa onoma wuak. Mua Maneka-ke kekanowa ne Ewar Eliwa iweya owow unowa wiar ikiwep emeria mua unowa wia asipam-ikua. Mua Maneka-ke kekanowa iweya wi mua sawur-ke wia anirawap ikemik nain pun wia saliwam-ikua. Ni nain iiriw wiar amisareman.

³⁹O i Yuudia owow unowa nain ne Yerusalem owowa-pa maa miililina unowa onomakek nain yiena mokoka-pa wiar urufap wiar maimik. Ne mua makena nomokow moke-pa wuami ifakimiwkin umok. ⁴⁰Nain Mua Maneka-ke fofa arow-pa iikirowak. Iikiroweya wi mua mokok epa-pa wiar imenarem-ikua. ⁴¹Wi sisin mua-ke o me urufamik, weetak. Mua Maneka eena mua wia pepekimep-puak nain-ke wiena mokoka-pa maa unowiya wiar urufamik. Mua teeria nain i fanemik. O iikirak nain is-ke wameiya maa enem-ikemik. I nain-ke opora nain maimik. ⁴²Ne ona yia sesekami yia maakek, ‘Ikiwep wia maakem-miaweka, Mua Maneka-ke yo efa pepekimeya mua aakisa ikemik nain ne mua iiriw umemik nain pun nia mekawow mua ikem.’ Naap yia maakemi uuwowa yiek. ⁴³Wi Mua Maneka profet iiriw maem-ikemik. Wi mua o opora wiar opimik nain unuma unufiwkin Mua Maneka-ke pina wiar iirarinon.” Naap maek.

⁴⁴Aria Pita naap aakunem-ikaeya, Mua Maneka Ewar Eliwa-ke wi opora wiar miimam-ikemik nain wiar orok. ⁴⁵⁻⁴⁶Naeya wi opora sira onaiya aakunemi Mua Maneka unuma purupemik. Ne wi Yuuda Yeesus opora opamik nain eena Pita wameiya ekapemik nain naap urufap maemik, “Makena, Mua Maneka Ewar Eliwa wi owow oko teeria pun wiar orok aa,” naap maemik. ⁴⁷Ne Pita-ke maek, “Wi mua teeria fain eliw wia yasuwiyen, opora marew. Moram Ewar Eliwa wiar orok, iiriw i yiar orok naap.” ⁴⁸Neemi wia maakek, “Ni Yeesus unuma-pa nia yasuwinen.” Wi wia yasuwap weesereya Pita maakemik, “No lawiliw i yiamiya ikok, ikoka ikiwe.”

Pita ona uuwowa nain Yerusalem-pa wia maakek

11 ¹Aria Yuuda kame-pa wi aposel ne wi Yeesus opora opamik nain feenap miimamik, wi owow oko mua pun Mua Maneka opor eliwa iiriw wiar opamik. ²⁻³Ne aria Pita Yerusalem ikiwok. Wi Yeesus opora opamik nain mua papako mia kanima puukowa naem-ikemik nain-ke o amukaremi maakemik, “Wi owow oko mua mia kanima me

puukimik nain wiamiya ikowa emi, nain no wiamiya ikon ne maa enowa pun wiamiya enem-ikon.”

⁴Ne Pita-ke ona iiriw maa kamenap wiar imenarek nain iiwawun wia maakek, ⁵“Yo iiriw Yoopa owowa-pa ikok Mua Maneka farem-ikok mokoka-keriw kirep maa feenap urufam. Maa nain konim maneka saarik, nain iinan-pa orok. Kiira erepam-pa neeke opap iinan-pa piipuiwkin orok. Maa nain orop yo mamaiya-pa efar ikua. ⁶Yo konima nain baliwep akena mokakem-na maa eneka yiena nepimik nain urufam. Maa eneka asia, ifa ne nepa naap nain pun urufam. ⁷Ne iwakara oko naap maeya miimam, ‘Pita, no iikirap maa eneka nain ifakimep enime.’ ⁸Naap maeya yos-ke maem, ‘Maneka, weetak akena. Yo maa enowa emi ikua nain me enimiyem.’ ⁹Naap maakemkun efa maakek, ‘Maa eneka Mua Maneka-ke emi marew naek nain samora-ke me nae,’ naap maek. ¹⁰Yo maa urufam nain imenarowa arow arep-puami kiiriw iinan urupok. ¹¹Ne yo naap ikemkun mua wiam arow ekapep koora yo ikem nan efar fuunemik. Mua oko Sisaria-pa ikua nain-ke wia sesekeya yo efa aawowa ekapemik. ¹²Ne Mua Maneka Ewar-ke efa maakek, ‘No wi wiamiya ikiwe, kema unu-unowa me wue.’ Ne wi mua wiam ikur okaiwi-pa kuisow yo efamiya ikemik nain pun unowiya Sisaria ikiwemik. Unow onaiya ikiwemi Konilius naimik nain koora wiar fuunemik. ¹³Ne os-ke ensel ona koor kementa-pa wiar imenarep maakek nain yia maakek. Ensel nain-ke feenap maakek, ‘No mua-ko wia sesekeya ikiwep mua oko unuma Saimon Pita naimik nain aawep pekapuk. ¹⁴Naeya os-ke Mua Maneka opor eliwa nain nia maakeya ni unow onaiya opora opap o teeria-pa ikowen.’

¹⁵Mua nain-ke naap maeya yo aakunowa onoma wuamkun Mua Maneka Ewar wi wiar orok, iiriw i yiar orok naap. ¹⁶Ne yiena Maneka opora kiiriw kema efar epak. Iiriw naap maek nain, ‘Yon-ke oram eka-pa nia yasuwak, ikoka Ewar Eliwa-ke ni niar oraeya kekanowa aawowen,’ naap maek nain kema suuwam. ¹⁷I Yeesus opora wiar opamkun Mua Maneka Ewar Eliwa yiar orok, naapiw wi wiar orok. Naapeya yo kamenap-ke naeya Mua Maneka maa maek nain wiar fieninen?” Naap wia maakek. ¹⁸Ne wi opora naap wiar miimap kiiriw me amukaremik. Mua Maneka unuma fakerami maemik, “Naap nain Mua Maneka owow oko mua kema kiruk naeya wis pun kema kirep Mua Maneka wameiya ikok eliwa ikaikuan.”

Yeesus opora opamik teeria Antiok-pa imenarek

¹⁹Aria iiriw Stiwen ifakimiwkin umok, iir nain wi Yeesus opora opamik nain wia samo-samoriwkin papako bauraremik. Bauraremi papako Fonia kame wiar ikiwemik, papako Saiprus mot ne Antiok owowa wiar ikiwemik. Ikiwemi Yeesus opor eliwa wiena Yuuda opor epaskun muutiw wia maakem-ikemik, wi teeria papako wia. ²⁰Ne wi Saiprus ne Sairini

owowa Yeesus opora opamik nain-ke Antiok wiar ikiwep Yeesus opor eliwa wia maakemik, wi Grik opora aakunimik nain. ²¹ Mua Maneka kekanowa wi wiar ikaeya wia maakiwkin emeria mua unowa kema kirep Yeesus opora wiar opamik. ²² Ne Yerusalem-pa Yeesus opora opamik nain opora nain miimap Banabas sesekiwkin Antiok ikiwok. ²³ O ikiwep wia urufak-na Mua Maneka-ke wia asipeya wi Yeesus opora baliwep opamik. Ne kemelami wia maakek, “Ni anane yiena Maneka Yeesus opora wiar ookeka ne opora nain niena kema-pa wuami kakeniw wiar ookeka.” ²⁴ Banabas-na mua eliwa-ke, Mua Maneka Ewar Eliwa wiar ikaeya opora kakeniw wiar opiya. Naapeya Yeesus opora wia maakeya wi teeria maneka Yeesus teeria wiar ekamik.

²⁵ Ne aria Banabas Sol urufekam naep o akupowa Tاسus ikiwok. ²⁶ Ikiwep urufap owawiya Antiok owowa ikiwemik. Ikiwep nan mokoma kuisow naap wi Yeesus opora opamik teeria nain wiamiya ikemik. Ne Mua Maneka opora suule baliwep wiem-ikemik. Ne iir nain akena Antiok mua-ke wi Yeesus opora opamik nain “Kristen” wia naemik.

²⁷ Aria iir nain pun wi profet papako Yerusalem piupap Antiok owowa ikiwemik. ²⁸ Teeria nain mua oko unuma Agabus naimik. Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema iweya iikirami naap maek, “Ikoka weniw maneka miiwa epa unowa feeke imenarion.” (Nain ikoka Klodius owow saria maneka ikaeya weniwa nain imenarek.) ²⁹ Naap maeya wi Yuudia Yeesus opora opamik nain wia asipu naep onamik. Mua unowa wienna kookalowa-pa wiam kui-kuisow maamuma kuisow kuisow fiirimemik. ³⁰ Naap onap maamuma nain Banabas Sol ikos wiiwkin Yerusalem pikiwep teeria nain woos mua wapena-pa wiar wuamik.

Owow saria Erot wi Kristen wia samorak

12 ¹ Aria iir nain owow saria maneka Erot naimik nain-ke wia maakeya wi Kristen teeria papako wia opami wia samoramik. ² Ne wia maakeya Yon weepe Yems furaiw ifakimemik. ³ Ne wi Yuuda-ke sira nain wiar kookaliwkin Pita pun opap koorapa wuak. Wi Yuuda emer kekanowa enowa maapora-pa sira nain onamik. ⁴ Aria Pita opap wi ami mua teeria erepam wapena-pa wiar wuamik. Erot kema naap wuak, ikoka emer kekanowa maapora weesereya Pita aawep emeria mua unowa urufam-ikaiwkin ifakiminen naek. ⁵ Naeya koorapa wuap-puap baliwep urufam-ikemik. Ne aria Pita muuta nain wi Kristen teeria unow onaiya Mua Maneka o asipinok naep kekanowa akena farem-ikemik.

Ensel-ke Pita koorapa porok

⁶ Naap onap uura ami mua erup Pita gone wuap inemik, wapena okokaiwi seniw kaikamik ne sen miirfa okokaiwi ami mua wiam erup nain wapena-pa wiar kaikamik. Ne ami mua papako koor omopora-pa

iimarep ikomakemik. ⁷Naap ikaiwkin Mua Maneka ensel koor kemena-pa wiar imenarep parin manek akena imenarek. Ne Pita akuwisa-pa arufap ifimami maakek, “Iikirap-pue.” Naap maakem-ikaeya sen erup Pita kaikap-puamik nain onaiw golanek. ⁸Ne ensel-ke maakek, “Nena mia suuwowa wuap meren suuwowa suuwe.” Maakeya naap onak. Ne ensel kiiriw maakek, “Nena konima anian nain name baguserap yooke.”

⁹Aria Pita o ookap oromi, wi kamenap ikiwimik nain me amisarek. Ne ensel ookap ikim-ikua nain yo mokoka-keriw kirep maa urufiyem naem-ikua. ¹⁰Aria wiam erup ikiwemi ami mua teeria kemena-pa ikemik nain wia nomakep oromik. Oromi kiiriw ami mua teeria oko wia nomakep oromi omopora maneka-pa fuunemik. Ne omopora maneka nain onaiw teneya epa maneka oromik. Ne ikim-ikok era-pa ensel nain piipup mesenalek.

¹¹Aria Pita kema wiar ekapeya maek, “Aakisa yo amisarem, fain makena-ke, Mua Maneka-ke ona ensel sesekeya ekapep efa asipak. Yo Erot wapena-pa efa aawok, ne wi Yuuda sira kamenap efa onowa naep kema wuam-ikemik nain aakisa weetak.” Naap maek. ¹²O baliwep kema aawep Yon onak Maria koor wiar ikiwok. Yon unuma oko Mak naimik. Mua unow akena koor nan wiam fiirimep Mua Maneka farem-ikemik. ¹³Ne Pita ekapemi koor omopora arufeya uuwow emeria-ke omopora teekowa orok, unuma Rooda. ¹⁴Emeria nain Pita iwakara wiar miimap kemelami omopora me teekowa karuwiw ikiwep wia maakek, “Oi, Pita fanek, owaruma-pa ikua.” ¹⁵Ne wis-ke amukaremi maakemik, “No momoraren-yon.” Amukaremik-na wia, os-keriw sisewarek, “Makena maiyem, os-ke.” Ne wis-ke kekanemi maemik, “Sa, nain o kukusa-ke.” ¹⁶Ne Pita omopora naap arufam-ikaeya wi ikiwep omopora teekamik. Omopora teekamik-na o urufamik, urufap samor akena soranemik. ¹⁷Ne wapeniw wia maakeya wi poporaremik. Ne Mua Maneka ensel koor-pa kamenap aawep porok nain wia maakek. Weesereya wia maakek, “Yo opora nia maakem nain Yems ne wi Kristen teeria wia maakeka.” Naap wia maakep-puami ikiwok.

¹⁸Aria naap ikok epa wiimeya wi ami mua naap urufap soranep kema unu-unowa wuami maemik, “Nee, Pita kamenap arek noma?” ¹⁹Ne Erot-ke Pita akupowa wia maakeya akupamik-na me imenamik. Ne ami mua teeria eena Pita urufam-ikemik nain baliwep wia nokarek-na weetak. Ne wi wia ifakimeka naeya wia ifakimemik. Naap ikok Erot Yuudia piipup Sisaria ikiwep nan ikua.

Erot wame purupok muuta nain umok

²⁰Sisaria kame wi Taiya ne wi Saidon mua owow saria Erot kema bagiwirowiwwin wia amukarowiwwin ikua. Wi maa enowa Erot owowa-pa wiar sesenarem-ikemik. Naapeya wiam fiirimep unowiya o wiar

ekapemik, opora umuku naep. Ekapemi mokomokoka mua oko Erot kakaltiya mua nain wiar fuunemik, ikoka os-ke yia uuminok naep. Mua nain unuma Blastus ne wi opora nain umuku naep sisewaremik. ²¹Aria Erot fofa pepekimok nan ona owow saria maneka maa bala wuap orop ona esimsa-pa pokap opora wia wafuromak. Ne wi emeria mua naap miimap mukuruna wuami maemik, ²²“Aakunowa nain me mua-ke aakunem-ikaiya, fain Mua Maneka-ke aakunem-ikaiya.” ²³Wi Mua Maneka firekami Erot unuma purupiwkin Mua Maneka ensel-ke o napum maneka iwok. Atua gelemutitik nain-ke mia oposia wiar enimiwkin umok.

²⁴Iir nain Mua Maneka opora ikiwep owow unowa-pa manekarek.

²⁵Aria Banabas Sol ikos wiena uuwowa weeser-wuap Yerusalem piipuap kirep Antiok ikiwemik. Ne Yon Mak pun aawep owawiya ikiwemik.

Banabas Sol ikos uuwowa wia pepekimep wia sesekamik

13 ¹Antiok owowa-pa wi Kristen teeria maneka ikemik, mua papako profet-ke, ne papako wi Mua Maneka opora wiowa somek mua-ke. Wi teeria nain Banabas, Simeon, Lusius, Manain ne Sol. Simeon unuma oko Niger, ne Lusius o owowa Sairini ne Manain, o owow saria Erot ikos arimow epaskun-ke. ²Aria wi unowiya Mua Maneka faru naep maa enowa marew ikok Mua Maneka nokaremik. Naap onam-ikaiwkin Ewar Eliwa-ke kema wiek, “Ni Banabas Sol ikos uuwowa oko wia pepekimeka, yo iiriw wi wiowa naep maep-puam,” naap wia maakek. ³Aria wi Mua Maneka farep weesereya wapena wiam erup nain ikiwosa-pa wiar wuami kema eliwiw ikiweka wia naakep wia sesekiwkin ikiwemik.

Wiam erup Saiprus owowa wadol mua nain amukaremik

⁴⁻⁵Aria Banabas Sol ikos Mua Maneka Ewar-ke kema wieya Selusia ikiwemik. Yon Mak pun aawep feekiya ikiwemik, uuwowa yia asipinok naep. Aasa aawep Saiprus mot oromi Salamis owowa urupemik. Urupep neeke wi Yuuda mua wiena lotu koora-pa Mua Maneka opora wia maakemik. ⁶Nan ikok mot nain saawirinowami owow unowa wiar ikiwep Mua Maneka opora wia maakem-miemik. Ikiwemi Pafos owowa-pa fuunemik. Ne Pafos owowa-pa Yuuda mua oko urufamik, unuma Bayesus. Unuma oko Elimas naimik. O wadolalemi profet-ke wame naek, ne maikua onam-ikua. ⁷Ne os pun anim onom maneka nain ikos womar wiam opamik. Anim onom maneka nain unuma Segius Paulus, ne o mua kema suuwow eliwa-ke. Os-ke Banabas Sol ikos wia farek, Mua Maneka opora-ko wiar miimekam naep.

⁸Ne aria Elimas-ke o Yeesus opora wiar miimap me wiar opinok naep wi opora iinan wiar iram-ikua. ⁹⁻¹⁰Ne Mua Maneka Ewar-ke Sol kema

iweya Elimas mokoka toonep urufami feenap amukarek, “No Satan muuka-ke, ne no sira makena nain kiripami samora-ke nain. Ne no wadol sira-sira nain anane onin ne Mua Maneka opor makena nain kiiriw wadol opora arowin, no sira nain me piipuinan-i? ¹¹Naapeya no ikoka kuisow Mua Maneka sira wiar urufinan. No mokoka foma pukep ama parina me urufinan. Naap ikok ikok kiiriw sariarinan.” Naap maakem-ikaeya Elimas mokoka foma pukep momor maneka soomaremi mua-ko wapena-pa efa opap efa piawuk naem-ikua. ¹²Ne anim onoma nain sira naap urufap Mua Maneka opora makena-ke naek. Sira nain makena ne opora nain pun makena-ke naemi Mua Maneka opora wiar kakaemi opora wiar opak.

Wiam erup Antiok ne Pisidia-pa mauwamik

¹³Aria Pol ame Pafos-pa aasa aawep Pega owowa ikiwemik, Pamfilia kame. Pega owowa-pa fuunep Yon Mak-ke wia piipuap kirep Yerusalem ikiwok. ¹⁴Aria wi Pega owowa-pa neeke mereniw ikiwemi Antiok-pa fuunemik, Pisidia miiwa-pa. Ne nan ikok Sabat fofa-pa wi Yuuda lotu koor kemena wiar ikiwep pokamik. ¹⁵Ne aria wi lotu onami Moses sira wuomakek nain unufamik, ne Mua Maneka opora wi profet siisimemik nain pun unufamik. Weesereya wi lotu koor woos mua-ke Pol Banabas ikos wia maakemik, “Ni kema wia iikirowowa opora-ko niar ikainok-na eliw wia maakowen.”

¹⁶Ne aria Pol iimarep wi poporaruk naep wapena wia onomak. Ne maek, “Yena Isrel emawik, ne ni owow oko teeria pun, Mua Maneka lotu oniman fain yo efa miimeka! ¹⁷Mua Maneka-ke i Isrel iiriw iiriw nembesir ona wia aawep wia urufam-ikua. Ne wi ikiwep Isip owowa-pa purer teeria ikaiwkin teeria manek akena wia imenak. Ona kekanowa-pa teeria manek akena nain wia asipeya Isip owowa piipuamik. ¹⁸Isip owowa piipuap urupemi epa asia saa manekiwi nan yiwem-miok emina kekanem-ikemik, nain Mua Maneka-ko me wia samoram-ikua, wia saliwam-ikua. Mokoma ten erepam (40) naap wi epa asia saa manekiwi nan ikemik. ¹⁹Wi ikiwep Kenan miiwa-pa wiar fuuniwkin Mua Maneka-ke teeria ikur okaiwi-pa erup naap wia ifakimep weesereya miiwa nan wia wuak. ²⁰Wi Isip owowa-pa ikemik nain ne piipuap ekapem-ikemik nain iiwawun mokoma andet erepam ne kiiriw mokoma ten ikur (450) naap aawok. Ne ekapemi Kenan miiwa-pa pokamik. Nan ikemik nain o wi owow urufow mua wia pepekim-ikim-ikua nain ikip Samuel-pa weeserek.

²¹Ne wi owow saria kookalimik naiwkin Mua Maneka-ke Sol pepekimok. Mua nain Bensamin kerekera, Kis muuka-ke. O mokoma ten erepam naap owow saria ikua. ²²Ne Mua Maneka-ke Sol weeserowap Dewit owow saria wuak. Nain Mua Maneka ona iiriw naap maep-puak,

‘Yo Yesi muuka Dewit baliwep amisarem, ne mua sira naap nain kookaliyem. Moram yo opora yookiya.’

(1 Samuel 13.14)

²³O iiriwiw opora maep koonowak nain Dewit wiimasip teeria-pa naap ikiwemi Yeesus imenarek, eena i Isrel teeria yia aawow mua nain. ²⁴Yeesus uuwowa onoma me wuowa ikaeya, Yon-ke wi Isrel teeria opora feenap wia maakem-ikua, ‘Ni pina wasirkiwkin yo Mua Maneka unuma-pa nia yasuwinen.’ ²⁵Ne Yon ona mauwowa welawekam naep onam-ikok feenap wia maakem-ikua, ‘Ni yo mua sira kamenap-ke efa naiman? Yo me ni mua arewap ikaiman nain-ke. Yo mua oko-ke. Ni miimeka, mua nain ikoka murarep ekapinon, yo miimemi o taar karuow mua murarow akena-ke.’ Yon-ke naep maek.

²⁶Aria yena teeria epaskun, ni Abraham wiimasip teeria ne ni owow unowa mua Mua Maneka opora wiar opiman nain, yo feenap nia maakiyem, Mua Maneka i yia aawow opora nain yia maakiwkin miimamik. ²⁷I yia aawow mua nain wi Yerusalem ne wiena woos mua onaiya me amisaremik. Ne wi profet opora siisimemik nain wi Sabat fofa-pa wiar unufam-ikaimik, nain kema me suuwam-ikemik. Naeya wi Yeesus i yia aawow mua-ke me naep ifakimemik. Naap onamik nain wi profet opora siisimep-puamik nain makena wiar arowamik. ²⁸O ifakimowa nain pina-ko me wiar imenamik, nain oram akena Pailat wiar pikiwemi ifakime naakemik. ²⁹Wi sira onamik nain iiriw wi profet-ke siisimep-puamik nain pepeke naap onamik. Naap oniwwin nomokow moke-pa umeya aawep porop nomon ona-pa wuamik. ³⁰Ne o umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak. ³¹Iikirap iir nain ona teeria mokok epa-pa wiar imenarem-ikua, ona teeria Galili-pa ikok o ookap Yerusalem urupemik nain. Ne wi teeria nain-ke aakisa o opora nain makena-ke naep opora nain maem-miimik.

³²⁻³³Ne i aakisa ni niar urupemik nain Mua Maneka opor eliwa nia purupomamik. Opora nain Mua Maneka kookalowa iiriw yiena nembesir teeria wia maakep koonowak. Ne aakisa i wi nembesir teeria epa-pa Yeesus iikirowami opora maek nain makena yia opomak. Nain i kae someka-pa Mua Maneka-ke iiriw naap maep-puak,

‘No yena Muuka-ke ne aakisa yena Muuka nefa naiyem.’ *(Someka 2.7)*

³⁴⁻³⁵Ne Mua Maneka-ke Yeesus umep ikok me peelalinok naep iikirowowa opora feenap maep-puak,

‘Yo no nembesir Dewit opor makena maakep koonowap-puam nain aakisa nis-pa feeke nia opomami nia saliwami nia kekanowinen.’

(Aisaiya 55.3)

Ne nain pun someka ara oko-pa mua oko-ke Mua Maneka maek,

‘No ikoka nena uuwowa mua nefa kookal-afuriya nain soopow epa-pa wuap-pueya me peelalinon.’ *(Someka 16.10)*

³⁶Opora nain me Dewit naep maek, moram Dewit iiriw Mua Maneka opora ookam-ikok ikok umeya soopamik nain iiwawun peelalek. ³⁷Ne Mua Maneka mua iikirowak nain mia me peelalek. ³⁸⁻³⁹Naapeya emar

unowa, ni baliwep amisareka, Yeesus sira naap oneya pina yiar iirarowa era nan imenarek. Ni nain nia maakimik. Pina yiar iirarow sira nain me Moses sira wuomakek nain ookamkun yiar iirarinon, weetak. Ni Mua Maneka opora wiar opowen-na Yeesus pina eliw niar iirareya pina marew ikowen. ⁴⁰Ni maa urufap, oko wi profet-ke maemik nain ni niar imenarinon. Opora feenap,

⁴¹ ‘Aria ni emin kekanow teeria, yo sira nia ofakowamkun ni soranemi umep epa samora ikiwowen. Yo maa aakisa onam-ikaiyem nain maa makena-ke me efar naowen. Ne mua oko-ke baliwep nia ookomikuan-na nain pun makena-ke me naowen.’ *(Habakuk 1.5)*
 Mua Maneka-ke naap wia maek.”

⁴² Aria Pol Banabas ikos lotu koorapa opora nain wia maakep weesereya ikiwu naep onam-ikaiwkin, wi mua papako-ke wia maakemik, “Sira eliwa, ni Sabat fofa oko-pa nainiw ekapep opora nain kiiriw yia maakeka.” ⁴³Naap maep-puap pukep ikiwemik. Ne mua papako Pol Banabas ikos wiokamik, wi Yuuda mua ne wi owow oko mua wi Yuuda sira wiar ookam-ikemik nain. Ne wiam erup nain-ke teeria nain Mua Maneka kema suuwami opora wiar ookam-ikauk naep opora wia maakemi kema wia iikirowam-ikemik.

⁴⁴ Aria Sabat fofa nainiw kerereya emeria mua unow onaiya ekapemik, Mua Maneka opora wiar miimu naep. ⁴⁵Ne wi Yuuda woos mua-ke naap wia urufap kema bagiwiramik. Naemi Pol firekami opora wiar samorami fienamik. ⁴⁶Ne Pol Banabas ikos keker opowa marew opora wia kiripomami wia maakemik, “Makena, i Mua Maneka opora ni kiikir akena nia maakowa-ke, naap nia maakemik. Ne nis-ke opor makena eliwa fain sisin wuami Mua Maneka teeria-pa wiar ikowa nain niena-ke unumiya me ikaiyen naiman. Naap nain i nia piipupap owow oko teeria wia maakiyen. ⁴⁷Moram uuwowa fain ona Mua Maneka-ke yia sesekami naap maek,

‘Yos-ke parina saarik nefa wuamkun no ikiwep owow oko oko teeria parina saarik wia mikeya kema pukikuan. Ne ikoka miiwa unowa fain Mua Maneka-ke wia aaweya ona teeria-pa wiar ikaikuan.’ ”

(Aisaiya 49.6)

⁴⁸ Wi naap maiwkin wi owow oko teeria kemelami Mua Maneka opora makena-ke naemik. Ne emeria mua papako opora nain kookalep opora wiar opamik, eena Mua Maneka efamiya ikauk naep wia nanikap-puak teeria nain.

⁴⁹ Ne Mua Maneka opora manekaremi kame nain owow unowa wiar ikiwok. ⁵⁰Ne wi Yuuda mua-ke wi owow urufow mua ne emeria unumiya wi lotu wiamiya arem-ikemik nain, kema wia bagiwirowiwiwkin wis-ke iikirami Pol Banabas ikos wia iiraremik, owowa feek me yiar ikeka wia naemik. ⁵¹Wia iirariwkin wi owowa nain piipupami meren suuwowa foma

tukunemik, sira aawuk, pina wiena wiar ikainok naep. Wi naap onap-
puami Aikoniam owowa wiar ikiwemik. ⁵²Ne wi Antiok teeria Yeesus
opora wiar opamik nain Mua Maneka Ewar-ke wia kekanoweya kema
eliwiw ikemik.

Pol Banabas ikos Aikoniam owowa-pa uuwamik

14 ¹Aria wiam erup ikiwemi Aikoniam owowa-pa fuunemik. Nan
ikok sira naapiw wi Yuuda lotu kooru wiar ikiwemik. Ikiwep
Yeesus opora baliwep wia ookomiwkin wi Yuuda unowa ne owow oko
teeria unowa opora wiar miimap kema kirep Yeesus opora wiar opamik.
²Ne wi Yuuda papako opora me wiar opamik nain-ke wi mua papako
kema wia mikiwkin kema bagiwirap wi opora opamik teeria nain me
wia kookalemik. ³Naeya wi wiam erup nain Aikoniam owowa-pa nan
epa maala ikemik, wi keker opowa marew Yeesus opor eliwa nain
wia maakem-ikemik. Ne opora wia maakemik nain Mua Maneka-ke
kekanowa wieya maa miililina onomakemi opora makena arowamik.
⁴Naap oniwkin wi owow emeria mua wiam fookap papako wiena Yuuda
teeria wiokamik ne papako wiam erup nain wiokamik. ⁵Wi owow mua
ne wi Yuuda mua wi woos mua onaiya Pol Banabas ikos wia samorami
nomon ika wiaru naep maemik. ⁶⁻⁷Ne wiam erup opora naap miimap
baurarep Likonia kame wiar kereremik. Kererep Listra, Debe ne owow
unowa nain ikiwep Yeesus Krai opor eliwa wia maakem-miemik.

Wiam erup Likonia-pa uuwamik

⁸Aria Listra owowa-pa nan, mua oko ona onak uroma-pa meren samora
naap imenarek. Ne me soomarem-ikua. ⁹O nan pokap ikok Pol opora
wiar miimam-ikua. Ne Pol mokoka toonep urufap kema-pa maek, “Mua
faa, Mua Maneka opora wiar miimap opor makena-ke naek. Naapeya
merena wiar sariarinok,” kema-pa naap maek. ¹⁰Naap maep kerewa
maakek, “No iimare.” Naap maakeya mua nain patak naep iikirami
wueliwa soomarek. ¹¹Ne aria wi emeria mua naap urufap Likonia oporiw
kiriremi maemik, “Wi inasina-ke mua puukap i yiar oromik ee.” ¹²Naap
maemi wiena inasina oko unuma Sus naimik nain Banabas iwemik. Ne
Pol o aakunow muaiya inasina oko unuma Eemes naimik nain iwemik.

¹³Wiena inasina Sus inasin kooru owow erepura-pa ikua, ne o kooru-pa
wiar uuwimik mua nain-ke bulmakau aawep, kakala tewerimep-puamik nain
pekami pika maneka omopora-pa nan unow onaiya wiam erup wia patiru
naep onamik. ¹⁴Ne Pol Banabas naap wia miimap lawiliw akena Mua Maneka
firekiyen naemik. Neemi wiena mia suuwowa pere-perekami karuwiw ikiwep
wi yakeyak maneka gone wiar orop kerewa faremik, ¹⁵“Ni moram sira naap
yia onu naep oniman ya? I mua-ke, ni saarik. I Yeesus Krai opor eliwa nia
maakowa ekapemik. Ni maa maken marewa nain piipup Mua Maneka anane

ikaiya nain ookeka naep nia maakowa ekapemik. Ona waisow aapereka, miiwa, ifera ne maa muutitik unowa nain onomakek. ¹⁶Iiriw i emina kekanep sira yiena kookalowa-pa ikemik nain yia samorowa nain me yia samoram-ikua. ¹⁷Ne yo efa amisareka naep anane ipia yia sesekam-ikomiya, ne maa unowa ona saana-pa imenarem-ikua. Ne kema eliwiw ikauk naep maa enowa unowa yia wuam-ikomiya.” ¹⁸Naap wia maakemik-na weetak. Wis-keriw kekanep maa enekiw wia patiru naep akena oniyen naemik. Ne aria wi iiwawun kekan-afuriwkin patriowa piipuwamik.

Pol nomon ika waremik

¹⁹Ne aria wi Yuuda mua papako Antiok ne Aikoniam owowa-pa ekapemi wi owow mua kema wia mikiwkin iikirami Pol nomon ika waremi ifakimiwkin puok. Ne umok naep mufep pikiwep owow erepura-pa wafurap-puap ikiwemik. ²⁰Ne wia, wi Kristen teeria ekapep imararep ikaiwkin iikirak. Iikirap wiokap kiiriw owowa nain urupemik. Naap ikok uurik ona Banabas ikos Debe owowa ikiwemik.

Wiam erup wi Kristen teeria wia kekanowamik

²¹Wiam erup Debe owowa-pa Yeesus opor eliwa wia maakiwkin emeria mua unowa opora opamik. Ne wi kiiriw kirep Listra, Aikoniam ne Antiok ekapemik. ²²Nan wi Kristen teeria papako kema wia kekanowami kema wia iikirowamik, wi kekanep Mua Maneka sira-pa wiar ikauk naep. Ne wia maakemik, “I Mua Maneka teeria-pa wiar ikowa nain sirirowa yiem-ikaikuan,” naap wia maakemik. ²³Ne aria wiam erup nain-ke owowa kui-kuisow wi Kristen teeria woos mua wia pepekimek. Wia pepekimep onow onaiya maa enowa emi wuap ikok Mua Maneka nokaremi wapena ikiwosa-pa wiar wuami wia maakemik, “Ni Mua Maneka kekanowa-pa uuweka.”

Wiam erup Antiok kirep wiar ikiwemik

²⁴Aria wi Pisidia miiwa-pa naap wiar puukap oromi Pamfilia miiwa fuunemik. ²⁵Fuunep Pega owowa wiar ikiwep Yeesus opor eliwa wia maakemik. Nan ikok Atalia owowa wiar oromik. ²⁶Ne nan aasa aawep ikiwemi Antiok owowa-pa urupemik. Wi iiriw owowa nan ikaiwkin Mua Maneka-ke uuwowa wueya kema eliwiw wia sesekamik. Ne uuwowa wia sesekamik nain weeser-wuap kiiriw kirep ekapemik. ²⁷Ekapep wi Kristen teeria wia fiirimep wia maakemik, “Mua Maneka-ke yia kekanoweya i uuwamik, ne owow papako teeria Mua Maneka-ke era wia paaskomeya o teeria wiar ekamik.” ²⁸Opora naap wia maakep weesereya epa maala nan wiamiya ikemik.

Fiirimowa maneka Yerusalem-pa wuamik

15 ¹Aria wi Kristen mua papako Yuudia kame-pa ikemik nain Antiok owowa ekapemik. Nan owowa nain wi Kristen teeria

opora wia maakemi feenap maemik, “Yeesus teeria-pa wiar ikowa nain Moses sira wuak nain pun wiar ookap mia kanima puukowen-na eliw.”² Naap maiwkin Pol Banabas ikos wi teeria nain opora wiar iirariwkin opora wiam fienamik. Naapeya wi Antiok Kristen teeria-ke mua papako wia pepekimek, Pol Banabas wiamiya Yerusalem ikiwuk naep. Neeke opora nain wi aposel ne wi woos mua wiamiya kakenuk naemik.³ Naap maep wia sesekiwkin ikiwemik. Ikiwemi Fonisia ne Samaria kame Kristen teeria wiar fuunep wi owow oko teeria kema kirep Yeesus opora wiar opamik nain wia maakemik. Naap wia maakiwkin kemelamik.

⁴Aria wi ikiwep Yerusalem-pa fuuniwkin wi Kristen teeria, wi aposel ne wi woos mua-ke sira eliwa-pa wia aawemik. Wiam erup nain-ke Mua Maneka kekanowa wieya uuwamik nain wia nanaromamik.⁵ Wia maakiwkin wi mua papako iiriw wi Farisi teeria-pa ikok Kristen aremik nain-ke iikirami maemik, “Eliw maeman, nain wi owow oko teeria mia kanima puukowa sira yiar ookuk, ne Moses sira wuomakek nain pun ookam-ikauk.”⁶ Naap maiwkin wi aposel ne wi Kristen woos mua wiam fiirimep opora nain aakunemik.⁷ Wi opora aakunem-ikok Pita-ke iikirami wia maakek, “Yo-ko efa miimeka. Ni amisareman, iiriw Mua Maneka-ke mua-ko wi owow oko teeria Yeesus opor eliwa wia maakeya opuk naep, uuwowa nain i teeria maneka fain yo efa pepekimek.⁸ Mua Maneka i unowiya kema yiar amisarek nain-ke wi owow oko teeria wia aawok nain ilenowa naep Ewar Eliwa wia sesekomak. Iiriw i yia sesekomak naap.⁹ Ne unow onaiya epaskun yia wuak. Moram wis pun Yeesus opora opiwkin pina wia iiraromami kema wia kakenak.¹⁰ Nain ni moram aakisa Mua Maneka sira wiar nomakemi Moses sira wuomakek nain wia maakiwkin ookuk naep oniman? Moses sira wuomakek nain i nembesir ne is pun ookowa nain pina maneka furewamik. Naeya wi sira nain ookowa eliw marew.¹¹ I feenap maimik. I Yeesus opora wiar ookamkun yia kemalep yia aawok. Ne wis pun wia aawok.” Pita-ke naap wia maakek.

¹²Aria wi unowiya ifana wuam-ikaiwkin Pol ne Banabas iiriw Mua Maneka-ke wia kekanoweya wi owow oko wiar ikiwep uuwamik nain wia maakemik. Wia maakemi wi Mua Maneka kekanowa-pa maa miililina onam-ikemik nain pun wia maakemik.

¹³Ne wiam erup opora wia maakep weeseriwkin Yems-ke iikirap feenap maek, “Aria ni opora-ko efar miimeka.¹⁴ Iir oko-pa Mua Maneka wi owow oko teeria wia kemalep wia aawep ona teeria-pa wia wuak, nain Pita-ke maeya nan miimaman.¹⁵ Ne iiriw profet opora siisimep-puamik nain pun maek, feenap,

¹⁶ ‘Mua Maneka-ke feenap maek, “Maa unowa imenareya yo nainiw ekapinen, ne owow saria Dewit owow unowa wia urufam-ikua nain ne uuwow sira wiar orop ikua nain, kiiriw nainiw iikirowinen. Ne kekanowinen.

17-18 Naap onamkun mua papako nan ikemik nain yo efar ekapuk, ne owow oko teeria iiriw wia maep-puam nain pun yo efar ekapikuan,” Mua Maneka-ke naap maek. Opora nain iiriwiw ona maek nain ariman wuak.’ (Amos 9.11-12)

19 Naapeya yo kema-ke feenap maiyem, wi owow oko teeria kema kirep Mua Maneka ookimik nain is-ke Moses sira ookuk naep me wia maakikua, naeya wi wueliwa ikauk. 20 I feenap oniyen, parosifa wia sesekomami wia maakemkun sira feenap ookuk: wi maa enowa inasina patirimik nain me wiar enimuk. Uruw mia ne sosor mia baliwep kaikuk. Ne maa eneka imakuna firirimiwkin umiya nain me wiar enimuk. Ne maa eneka aka pun me enimuk. Naap wia maakiyen. 21 Moram sira maem nain Moses sira wuomakek nain wi iiriw amisarep ikemik. Owow unowa anane Sabat fofa-pa wiam fiirimep nain unufiwkin miimimik.”

Wi owow oko parosifa wia sesekomamik

22 Ne aria wi aposel ne wi woos mua ne wi Kristen teeria unow onaiya opora anumap wienna teeria-pa mua papako wia pepekimemik. Naeya wis-ke ikoka Pol Banabas ikos wiokap Antiok owowa ikiwikuan. Mua oko unuma Yuudas naemi Basabas naimik, ne oko Sailas, wi wiam erup woos mua-ke. 23-25 Aria parosifa wiam erup wapena-pa wiar wuamik nain feenap siisimemik,

“I aposel ne Kristen woos mua-ke parosifa fain nia sesekomimik, ni owow oko yomar eliwa Antiok, Siria ne Silisia owowa nan ikeman nain. Iiriw i teeria mua papako wieniw ikiwep opora nia maakemi kema nia pinarowiwkin kema unu-unowa ikeman. Ne opora nia maakemik nain me is-ke wia maakemik, weetak. Ne wi sira onamik nain wiar miimap i unowiya yiam fiirimep aakunep mua papako wia sesekamkun Pol Banabas ikos wiamiya opora fain nia pikiwomuk naemik. 26 Wi wiam erup eena yiena Maneka Yeesus Krais unuma muuta nain uuwami wiam ekeram-ikemik. 27 Ne i Yuudas Sailas ikos wia sesekamkun wiam erup nain wiamiya ikiwep parosifa siisimemik fain niemi wienna opaimika-pa opora nainiw nia maakikuan. 28 Ne Ewar Eliwa-ke kema yieya i sira-sira oko me niiyen, oko kema nia pinarowiyen. 29 I sira fain muutiw niimik, ni maa enowa inasina patirimik nain me wiar enimeka, ne maa eneka aka me enimeka. Maa eneka imakuna firirimiwkin umiya nain me enimeka. Ne uruw mia kaikeka. Ni opor unowa fain ookowen-na baliwep ikowen. I opora muut naap.”

30 Aria parosifa siisimep wiemi wia sesekiwkin Antiok ikiwemik. Ikiwep neeke fuunep wi Kristen teeria wia fiirimep parosifa nain wiemik. 31 Parosifa nain wiiwkin aawep urufap kemelamik, moram opora nain-ke kema wia kekanowak. 32 Ne Yuudas Sailas ikos wis pun profet-ke, wi

opor eliwa unowa wia maakemi kema wia iikirowamik. ³³Ne Antiok owowa-pa nan epa eeya ikemik. Ne wi Kristen teeria-ke ni kema eliwu ikiwewa, naap wia maakemi wia sesekiwkin kirep Yerusalem ikiwemik. Kererep wi woos mua wiar ikiwemik. [³⁴Ne Sailas-ke Antiok-pa feek ikainen naek.] ³⁵Aria Pol Banabas ikos owowa nan mua papako wiamiya mauwami yiena Maneka Yeesus Kraisa opora nain emeria mua unowa wia maakem-ikemik.

Pol Banabas ikos uuwowa wiam fookamik

³⁶Aria naap ikok Pol-ke Banabas maakek, “Aria i owow-owowa iiriw eena Yeesus opor eliwa wia maakemik nain-ko wia karuep wia urufiyen, wi aakisa kamenap-ko ikaimik-yon.” ³⁷Naap maeya Banabas-ke Yon Mak aawu naep maek. ³⁸Takira nain iiriw mauwowa wiokak nain me welawap Pamfilia-pa ikok wia piipuap kirep owowa ekapok. Naapeya Pol owawiya ikiwowa miatinek. ³⁹Ne aria wi opora wiam fienap wiam fookamik. Wiisow arep Banabas Yon Mak aawep ikos Saiprus mot wiar oromik. ⁴⁰Ne Pol Sailas aawok. Wi ikiwu naep oniwwin wi Kristen teeria-ke wia maakemik, “Mua Maneka ni nia urufam-ikaeya mauwewa,” wia naakemik. Ne wi ikiwemik. ⁴¹Ikiwemi Siria ne Silisia kame nain wi Kristen teeria opora wia maakemi kema wia iikirowam-ikemik.

Pol Timoti ikos uuwamik

16 ¹Aria Pol ikiwep Debe owowa-pa fuunep nan ikok Listra ikiwok. Owowa nan Kristen takir eliwa oko nan ikua, unuma Timoti. Onak wi Yuuda-ke ne Yeesus opora wiar opap Kristen arek. Ne ona wiawi wi Grik-ke. ²Wi Listra ne Aikoniam Kristen teeria-ke Timoti sira eliwa-ke naemik. ³Aria Pol-ke o aawep feekiya mauwowa ikiwinen naep mia kanima wiar puukap ona teeria-pa arowak. Moram wi Yuuda unowa nan ikemik nain naap amisaremik, Timoti wiawi wi Grik-ke, wi mia kanima me puukimik. ⁴Aria wi owow unowa ikiwemi wi Kristen teeria opora wia maakem-miemik. Iiriw wi aposel ne wi woos mua Yerusalem-pa wiam fiirimep sira wuamik nain wiar ookuk naep wia maakem-miemik. ⁵Naeya wi Kristen teeria nain Mua Maneka opora ookowa kema iikiramik. Naapeya wi mua unowa Kristen arem-ikawin teeria maneka imenaremik.

⁶Aria Pol Timoti ikos Mua Maneka Ewar-ke Yeesus opor eliwa Esia miiwa-pa wia maakowa wia kaikak. Naeya wi Frigia ne Galesia kame-pa uuwamik. ⁷Aria wi ikiwep Misia miiwa-pa ikok Bitinia miiwa wiar urupu naep oniwwin Yeesus Ewar-ke emi wia wuak. ⁸Naapeya wi Misia nomakemi Troas owowa wiar oromik. ⁹Troas-pa nan ikok uura Pol mokoka-keriw kirep maa feenap urufak, Masedonia mua-ko iimarep ikok o omawami maakem-ikua, “I Masedonia kame-ko yiar ekapep yia asipe,”

naap maek. ¹⁰Pol naap urufak nain yia maakeya i kema aawep maemik, “Mua Maneka-ke neek ikiwep Yeesus opor eliwa wi wia maakeka naep yia sesekiya.” I naap maemi Masedonia ikiwowa era akupamik.

Lidia Mua Maneka opora wiar miimap wiar opak

¹¹Ne uuriw i Troas-pa aasa aawep leeparep ikiwemi Samotres mot-pa fuunemik. Kokomareya nan inep uuriw leeparep ikiwemi Neapolis-pa fuunemik. ¹²Aria aasa piipuap Neapolis owowa wiar urupemik. Ne owowa nain wiar piipuap ikiwemi Filipai owowa-pa fuunemik. Owowa nain maneka, wi Masedonia miiwa owow unowa nomakek, ne iiriw wi Rom mua-ke owowa waremik. Ne i nan ikemik.

¹³Nan ikok Sabat fofa kerereya i owow maneka pika wiar piipuap oromi eka pona ikiwemik. Wi Yuuda teeria Mua Maneka faremi neeke wiam fiirimep ikemik-yon naep nan oromik. Orop nan pokap ikok wi emeria papako nan ikemik nain wiamiya aakunemik. ¹⁴Ne emeria oko nan ikua, unuma Lidia, o Taiyataira owow emeria-ke, ne ona bisnis feenap, konim oka onap sesekiya. O Mua Maneka ookiya. Aria Mua Maneka-ke kema iweya o Pol opora wia maakek nain baliwep akena kema-pa wuam-ikua. ¹⁵Naap iki-ikok ona teeria onow onaiya kema kiriwkin wia yasuwamik. Ne os-ke yia maakek, “Yo yiena Maneka opora baliwep wiar ookiya, naap efa naep-nana, sira eliwa ni ekapep yo koor maneka-pa efar inem-ikeka.” Naap yia maakemi sisewareya i ookap koor wiar ikiwemik.

Pol Sailas ikos emeria oko saliwamik

¹⁶Aria owowa nain emeria oko nan ikua. Emeria nain sesenariwkin oram wia uuwomiya. Sawur-ke iiriw anirawap ikaiwkin serua opora wia maakem-ikua. Ne ona urufow mua maamuma nan aawem-ikemik. Ne aria i lotu epa neeke ikiwem-ikemkun os-ke yia urufap yiokak. ¹⁷Murarep yiokami naap yia kirirowam-ikua, “Wi teeria fain Mua Maneka miiw maa unowa nomakiya nain uuwow teeria-ke, ne Mua Maneka yia aawow era nain yia maakimik.” ¹⁸Ne anane sira naapiw yia onam-ikaeya Pol opora nain wiar miimap miimap lebumarep iir oko kiremi sawur nain kakankami maakek, “Yeesus Krai unuma-pa nefa maakiyem, no emeria fain piipue. No ikiwe!” Naap maakeya sawur-ke emeria nain piipuap ikiwok.

¹⁹Ne aria emeria nain ona urufow mua maamuma imenowa era wiar pueya samor akena kema bagiwiramik. Naeya Pol Sailas ikos wia opami wia mufep fiirimow epa wia pikiwemi wi medistret wapena-pa wia wuamik. ²⁰⁻²¹Ne wia maakemik, “Wiam erup fain wi Yuuda mua-ke, ne i fan yiar ekapep wienna sira yia maakemi yia momorimik, sira eena i Rom mua wiar ookowa emi yiar ikua nain.” ²²Naap maiwkin wi yakeyak pun iikirami Pol Sailas ikos wia

kakankamik. Aria wi medistret-ke mia suuwowa wiar iiraremi sarua wiareka wia maakemik. ²³Aria samor akena sarua wiaremi wia aawep pikiwep koor-pa wia wuamik. Ne koor urufow mua nain baliwep akena wia urufam-ikainok naep opora kekanowa iwemik. ²⁴Naeya wiam erup nain pikiwep koor kemena unowa nain tepak akena-pa wia wuamik. Ne nomokow kakawa maneka erup aawep merena ere-erup wiar tapimap wia kaikamik.

Mua Maneka-ke Pol Sailas ikos wia asipak

²⁵Aria uura wi wiam erup Mua Maneka kema suuwami someka awem-ikemik. Ne wi mua papako koor ekap ikemik nain pun wia miimam-ikemik. ²⁶Someka awem-ikaiwkin uura epa gonegon maa ofofona maneka urupemi koor nain ofofeya omopora tenomakek, ne wi seniw wia kaikap-puamik nain onaiw puomakek. ²⁷Ne koor urufow mua nain maa ofofona furewap iikirak-na koor omopora tenep ikomakeya urufak. Naap urufap wi mua koor ekap ikemik nain iiriw baurarurumemik naep ona fura maala aawep wame ifakiminen naep onak. ²⁸Naap onam-ikaeya Pol-ke faremi maakek, “No me name ifakime, i me bauraremik, unowiya fan ikemik.”

²⁹Aria mua nain-ke arua pekapuk naep uuwow mua wia farek. Arua pekapiwkin keker opap karanemi karuwiw ikiwep wi wiam erup wiar ekami keema muuna mikak. ³⁰Ne kiiriw iikirami wia aawep owaruma wia porop wia nokarek, “Yena maneka niam erup, yo kamenap onap yeeliwa ikok era eliwa-pa ikiwinen?” ³¹Ne maakemik, “Nena teeria onaiya yiena Maneka Yeesus opora wiar opap eliwa ikowen,” naap maakemik. ³²Ne ona teeria mua papako kereriwkin Yeesus opora wia maakemik. ³³Ne aria mua nain-ke wiam erup wia aawep pikiwep ikemika wia yasuwomak. Ne ona teeria onaiya Yeesus opora wiar opiwkin wia yasuwamik. ³⁴Ne ona koor wia pikiwep maa enowa wienakek. Ona teeria onaiya Yeesus opor eliwa wiar opamik, naapeya manek akena kemelamik.

³⁵Aria naap ikok epa wiimeya wi medistret-ke ami mua wia sesekiwkin ikiwep koor urufow mua nain maakemik, “Wiam erup nain wia wasirkeya ikiwuk.” ³⁶Ne mua nain-ke Pol maakek, “Wi medistret opora nia sesekomami maemik, ni koor ekowa aakisa weeserek. Ni ikiweka naimik. Aria aakisa ni eliw ikiwowen.” ³⁷Naap wia maakeya Pol-ke ami mua nain wia maakek, “I yiam erup me mua oram-ke, i Rom anim onoma tepak-pa ikemik.”^a Ne i sira samora-ko me onamik, nain wi medistret-ke mua unowa mokoka-pa oram akena yia sarua pu-puukami koor-pa yia

^a 16.37 Iiriw Yuudia kame Rom anim onoma-ke miiw unowa nain urufam-ikua. Wi Rom mua ikemik, ne wi mua me Rom kakeniw nain wi papako-ke maamuma-pa sesenarep Rom tepak-pa ikemik. Mua unumiya pun Rom tepak-pa ikemik. Ne wi pina onikuan-na opora-pa wia wuap pina wiimik. Oram maneka me wia arufimik. Pol wiawi iiriw Rom tepak-pa ikua, ne Pol pun Rom tepak-pa ikua (Aposel 22.27-28). Naapeya oram maneka arufamik nain wi Rom sira puukamik.

wuamik. Ne aakisa kokot yia iirarep yia seseku naep onimik-i? Sira naap-ko me ikua. Wiena ekapep yia iirarowa-ke ikua.” Naap maemik.

³⁸Aria wi ami mua kiiriw ikiwep medistret Pol opora nain wia maakemik. Wi wiam erup i Rom anim onoma tepak-pa ikemik wiam naimik. Naap wia maakiwkin miimap keker opamik. ³⁹Ne wiena ikiwep opora eliwa wia maakemik, kema siinuk naep. Ne kooora-pa wia aawep poromi sira eliwa wia naemi ikoka kuisow owowa yiar piipupap ikiweka wia naakemik. ⁴⁰Aria wiam erup kooora nain piipupap oromi Lidia kooora wiar ikiwemik. Ikiwep o kooora-pa wi Kristen teeria wia urufap, wi kekanowa aawuk naep opora wia maakemik. Naap maapep-puami ikiwemik.

Pol Sailas ikos Tesalonaika-pa uuwamik

17 ¹Aria Pol Sailas ikos ikiwemi Amfipolis owowa-pa fuunemi owowa nain piipupap ikiwep Apolonia owowa-pa fuunemik. Ne ikiwemi Tesalonaika owowa-pa fuunemik. Owowa nain wi Yuuda mua lotu kooora kuisow nan wiar ikua. ²Ne Pol ona sira ookami Sabat fofa-pa lotu kooora wiar ikiwem-ikua, naap onowa arow arek. ³Lotu kooora nan Mua Maneka opora wia ookomami feenap wia maakem-ikua, “Mua Maneka ona iiriw maek, Kraisa ikoka ifakimiwkin umeya ona kiiriw iikirowinon. Naap maek nain opora aakisa makena imenarek. Mua Kraisa maem nain, unuma Yeesus.” ⁴Naap wia maakeya wi Yuuda mua papako opora makena-ke naep opora wiar opap Pol Sailas ikos wiokamik. Ne wi emeria unumiya ne wi Grik emeria mua iiriw Mua Maneka opora wiar ookamik nain pun opora nain miimap wiar opamik.

⁵Aria wi Yuuda mua papako-ke naap urufap Pol Sailas ikos wia kerewamik. Ne fiirimow epa ikiwep wi mua samora oram maneka nan yiauwem-ikemik nain wia aawep unow onaiya owow maneka-pa kirir-iraparemik. Naap onami Yeson kooora wiar ikiwep Pol Sailas ikos wia akupamik, wia opap opora-pa wia wuau naep. ⁶Wia akupamik-na me wia imenamik. Naapeya wi Yeson ne wi Kristen papako wia opap wia mufep ikiwep wi medistret wapena-pa wiar wuap faremi maemik, “Wi teeria fain owow unowa wiar ikiwemi sira wiar samo-samoramik nain aakisa ekapep i owowa-pa yiar ikemik. ⁷Ne Yeson-ke wia aawep ona kooora-pa wia wuak. Ne wis-ke saria maneka Siisar sira wiar poromi maimik, ‘Saria maneka oko ikua, unuma Yeesus naimik.’” ⁸Wi opora naap maemi wi woos mua ne mua unowa kema wia bagiwirowiwkin opora unu-unowa aakunemik. ⁹Naeya wi woos mua-ke Yeson ne wi Kristen papako opora-pa wia wuami pina sesenareka wia naakemik. Ne maamuma wiep oromik.

Wi Beria Yeesus opora opamik

¹⁰Aria naap ikok kokomareya wi Kristen-ke Pol Sailas ikos Beria owowa wia sesekiwkin ikiwemik. Beria owowa-pa ikok wi Yuuda

lotu koorā wiar ikiwemik. ¹¹Wi Yuuda teeria Tesalonaika-pa ikemik nain emina kekanep opora me miimimik, ne wi Yuuda teeria Beria-pa ikemik nain-ke mua saria ikemik. Ne wi Pol opora wiar miimap ifaniw ikemik. Ne opora nain makena-ki e weetak, naap maemi Mua Maneka opora iiriw wiar siisimep-puamik nain baliwep urufami kema suuwam-ikemik. ¹²Naap onami wi emeria mua unowa opora wiar opamik, ne wi Grik saria mane-maneka emeriyā muaiya, wis pun opora wiar opamik. ¹³Ne wi Yuuda Tesalonaika-pa ikemik nain-ke meta feenap miimamik, Pol Beria owowa-pa Mua Maneka opora wia maakem-ikaiya. Naeya ekapemik. Ekapep wi owow emeria mua papako kema wia mikami opora unu-unowa wia maakiwkin kema bagiwirap iiwua wia farem-ikemik. ¹⁴Naeya wi Kristen mua-ke ewur akena Pol aasa aawinok naep sesekamik, ne Timoti Sailas ikos Beria-pa nan ikemik. ¹⁵Wi Pol wiim-ikiwep Atens owowa-pa wuamik. Ne kirep ekapu naep oniwwin Pol-ke wia maakek, “Ni ikiwemi Timoti Sailas ikos wia maakiwkin epa oram wiar ikainok-na ewuriw ekapep feeke efa imenuk.” Naap wia maakeya ikiwemik.

Pol Atens owowa-pa opora wia maakek

¹⁶Pol Atens owowa-pa Timoti Sailas ikos nan wia arewap ikua. Owowa nain wiena kema-pa maa siraromakep inasina arowamik. Sira nain wiar urufap kema eliwa me ikua. ¹⁷O lotu koorā wiar ikiwep wi Yuuda ne wi owow oko teeria Mua Maneka opora wiar opimik nain opora wia maakem-ikua. Ne fiirimow epa pun wiar ikiwep wi emeria mua Yeesus opor eliwa nain wia maakem-ikua. ¹⁸Ne wi Epikuria amis mua ne wi Sitoik amis mua-ke^b Pol wameiya aakunemik. Ne o Yeesus umep kiiriw iikirak nain opora wia maakem-ikaeya papako-ke maemik, “Mua fain maa mauwa opora daawalem-ikaiya noma?” Ne papako-ke maemik, “Wi owow papako inasina-ko wiar aakuniya-yon.” ¹⁹Naap maemi Pol aawep fiirimow epa Areopagus naimik nan pikiwemik. Nan wuap maakemik, “Sira eliwa, no opor miililina maen nain-ko maeya nefar amisariyen. ²⁰Moram i opora papako nefar miimamik nain i pepena. Naapeya i opora nain onoma nefar amisaru naep.” Naap maakemik. ²¹(Wi Atens ne wi owow oko mua ekapep nan ikemik nain sira feenap onimik. Wi uuwow oko marew anane pokap ikok opor miililina nanaremi sira enuma aakunowa kookalimik.)

²²Ne Pol-ke mua unowa o warikap ikaiwwin iikirap maek, “Ni Atens mua, yo nia urufiyem nain ni inasina unowa kema suuwiman nain

^b **17.18** Wi Grik amis mua teeria unowa. Wi Epikuria teeria-ke feenap maimik, mia kookalowa ookami kemelowiww ikowa nain maa maneka-ke. Ne wi Sitoik teeria-ke maimik, i yiena kekanowa-pa ikowa-ke, mia kookalowa me ookiyen, naap maimik.

kekanowa akena opiman. ²³Yo owowa niar soomaremi ni maa sirarep yiena inasina-ke maiman nain niar urufam. Ne epa oko-pa maa esimsa oko-pa feenap siisimep-puaman, 'Inasina i me nefa amisaremi nain esimsa faneka.' Ne ni inasina me amisarep oram maneka patiriman nain yos-ke aakisa fain nia maakiyem. ²⁴Inasina fain-ke miiwa onak ne maa unowa fain onak, ne owow iinan ne miiwa maa muutitik pun urufam-ikaiya. O Mua Maneka-ke, o mua wapena-pa inasin koora kuaimik neeke ikowa nain wia. ²⁵I o maa onomowa me pepep, ne o maa me iiwarinon. Moram os-ke maa unowa fain onak ne ewar yieya i eliw ikaimik. ²⁶Ona epa pepekimiep miiwa neeke ononer ikauk naep mokomokoka mua kuisow onak, ne mua kuisow nain-ke mokoka pukemi ikip miiwa unowa fain pepep eramik. ²⁷O epasia-pa me ikaiya, i yiamiya ikaiya, nain wi wameiya efar ekapep wiena kema-pa efa amisaruk naep maa unowa fain onak. ²⁸Moram i o kekanowa-pa uuwami yiauwem-miawimik. Nain niena amis mua papako pun iiriw naep maemik, 'Miiw emeria mua unowiya Mua Maneka muuka wiipa wiar ikemik,' naep maemik.

²⁹I Mua Maneka muuka wiipa yiam maimik, naapeya maa sirarep fain Mua Maneka-ke me naiyen. Kema-pa gol, siliwa ne nomona sirarimik nain naep me maiyen, weetak. ³⁰Iiriw Mua Maneka me amisarep maa momor onam-ikemik nain me yia samoram-ikua. Ne aakisa os-ke miiw mua unowa fain kema kirep sira samora nain piipueka yia naek. ³¹Moram i miiw mua unowa fain ona sira kakeniw-pa yia mekawow fofa nain iiriw maep-pueya ikua. I yia mekawow mua iiriw pepekimiep-puak, mua nain Yeesus Krais, ne o ilenuk naep umep ikaeya kiiriw iikirowak." Pol-ke naep wia maakek.

³²Aria Pol aakun-ikiwemi opora ara fain, "umep ikaeya iikirowak", nain maeya miimap wi mua papako-ke amap-niiremik, ne papako-ke maakemik, "Opora nain iir oko-pa-ko kiiriw maeya nefar miimiyen." ³³Nain weesereya Pol fiirimow epa wiar piipuap ikiwok. ³⁴Ne mua papako opora wiar opap ookamik. Wi nain mua oko unuma Dionisius, mua nain Areopagus fiirimow epa aakunow mua-ke, ne emeria oko pun unuma Damaris ne emeria mua papako.

Wi Korin Pol samoramik

18 ¹Aria naep ikok Pol Atens owowa piipuap Korin owowa ikiwok. ²Nan ikok Yuuda mua oko amisarek. Mua nain unuma Akuila, ne ona emeria Prisila. Wiena owow onoma Pontus, ne wi iiriwiw ikiwep Itali miiwa-pa wiar ikemik. Nan ikaiwkin Rom owow saria maneka Klodius-ke wi Yuuda mua unowiya wia iirareya wiam erup ekapep Korin-pa ikemik. Aria Pol nan kererep wia urufowa ikiwok. ³Ne wi uuwowa feenap, sel onap sesekimik, ne Pol pun uuwowa sira naep, naapeya wi wiamiya ikok sel onam-ikua. ⁴Ne anane Sabat fofa-pa Yuuda lotu koora wiar ikiwem-

ikua. Nan ikok wi Yuuda ne wi Grik unowiya Yeesus opor eliwa opuk naep wia ookomam-ikua.

⁵Ne aria Sailas Timoti ikos Masedonia-pa ikok ikip Pol wiar fuuniwkin sel uuwowa nain piipupap Yeesus opora wia maakowa uuwowa mutiwiw opak. Ne wi Yuuda opora wia mikap ookomami wia maakem-ikua, “Yeesus, o Krais-ke.” ⁶Ne wia, wis-ke opora wiar fienami oporiw samo-samoram-ikemik. Naap oniwkin wi sira urufuk naep ona mia suuwowa tukunemi wia maakek, “Ni samor aawep-na niena maa-ke. Mua Maneka opora nan nia maakem. Yo pina marew. Ne yo aakisa wi owow oko teeria wiar ikiwep Yeesus opor eliwa nain wia maakinen.”

⁷Naap wia maakep-puami lotu koor piipupap mua oko koor wiar ikiwok. Mua nain unuma Titius Yastus ne o Mua Maneka sira ookiya. O koor nain wi Yuuda lotu koor mamaiya akena-pa wiar ikua. ⁸Aria wi Yuuda lotu koor woos mua Krispus, ona teeria onaiya kema kirep yiena Maneka Yeesus opora wiar opamik. Ne wi Korin mua papako pun Yeesus opora wiar opamik. Naeya wia yasuwamik.

⁹Naap ikok uura Pol mokoka-keriw kirep maa feenap urufak, Yeesus-ke wiar imenarep maakek, “No mua me wia keker opa. Yo opora nain me efar kokote, mua unowa wia maakem-ike. ¹⁰Moram yo nefamiya ikem. Ne mua oko me nefa arufikuan, me nefa samorikuan. Moram owowa fain emerua mua unowa yena teeria-pa efar ikemik,” naap maakek. ¹¹Naeya mokoma kuisow enakiwa owowa nan ikok Mua Maneka opora wia maakem-ikua.

¹²Aria naap ikok Akaiya kame Galio-ke anim onoma maneka iimarek. Ne wi Yuuda unowiya wiam fiirimep ekapep Pol opap o wiar pikiwemik, opora-pa wuau naep. ¹³Wiar pikiwep maakemik, “I Mua Maneka ookow sira nain mua fain-ke sira oko-pa pikiwiya. Ne emerua mua yookuk naep kema wia mikami wia maakiya.” Naap maemik. ¹⁴Ne Pol iikirap aakunekam naep onak-na Galio-ke iikirap wi Yuuda nain wia maakek, “Ni Yuuda, mua fain sira puukap sira samora onap wadolalekak-na yo eliw ni opora balisow akena niar miimekam. ¹⁵Ni niena neke sira, unum sira-sira ne opor sira-sira nain aakunep kakenowa efa maakeman nain me niar miiminen. Niena eliw kakenowen, yos-ke me niar kakeninen.” ¹⁶Naap wia maakemi ami mua wia maakeya wia iirariwkin ikiwemik. ¹⁷Ikiwemi wienu lotu koor woos mua Sostenes opap Galio uuwow koor miira-pa nan aruf-iraparemik. Ne Galio-ke wienu maa-ke naemi me wia puukak.

Pol Siria kame-pa ikok Antiok owowa ikiwok

¹⁸Aria Pol epa lawisiw maala Korin-pa nan ikua. Nan ikok wi Kristen teeria wia piipupap Prisila ne Akuila wiamiya aasa aawep Siria ikiwemik. Ikiwem-ikok Senkria owowa-pa fuunemik. Ne nan wia maakeya afifa

puukomamik. Moram o iiriw opora Mua Maneka maakep koonowap-puap ikok afifa me puukam-ikua. Ne aakisa afifa puukowa maek. ¹⁹Aria wi naap ikiwemi Efesus owowa fuunemik. Fuunep Prisila Akuila ikos nan ikaiwkin Pol waisow wi Yuuda lotu koorā wiar ikiwep Yeesus opora wia ookomak. ²⁰Wia maakem-ikaeya maakemik, “No i yiamiya lawisiw feek ikok wiimar ikiwe.” ²¹Ne wia, o feek me ikainen naek. Naap maep ikiwekam naep onami wia maakek, “Mua Maneka era-ko wuomeya-na nainiw niar ekapinen.” Wia maakep-puap aasa aawep Efesus piipuap ikiwok. ²²Ikiwemi Sisaria owowa fuunek. Nan ikok wi Kristen teeria wia urufap-puami Antiok owowa orok.

²³Aria Pol Antiok-pa nan lawisiw ikok iir oko-pa owow papako Galesia ne Frigia miiwa-pa ikemik nain wiar ikiwok. Owowa kui-kuisow wiar ikiwep Yeesus teeria opora wia maakemi wia kekanowam-ikua.

Apolos Efesus-pa uuwak

²⁴Aria Yuuda mua oko unuma Apolos, ona owowa Alesandria. Mua nain ekapep Efesus-pa nan ikua. O mua aakunowa eliwa ne Mua Maneka opora wiar amisar-afurak. ²⁵O iiriwiw yiena Maneka Yeesus opora maakiwkin uuwowa nain kema iikirap aakunowa piik iram-miek. Yeesus sira baliwep akena wia maakem-ikua. Nain o Yon Baptais wi mua kema kiriwkin wia yasuwak, nain muutiw amisarek. ²⁶Ne keker opowa marew wi Yuuda lotu koorā wiar ikiwep Yeesus opora wia maakem-ikua. Aria Prisila Akuila ikos o opora wiar miimap aawep wiena koorā pikiwemik. Nan Mua Maneka opor makena fookap maakemik. ²⁷⁻²⁸Ne naap ikok Apolos Akaiya ikiwinen naeya wi Kristen teeria-ke no eliwi ikiwinaan maakemik. Neemi wi Akaiya ikoka Apolos sira eliwa-pa aawuk naep parosifa-pa wia maakemik. Aria o ikiwep wiar fuunek. Nan ikok wi mua unowa mokoka-pa wi Yuuda wiamiya oporiw irakek. O Mua Maneka opora wiar siisimep-puamik nain kaisap baliwep akena fookami naap wia maakek, “Yeesus o Krais-ke.” Naap wia maakemi opora wiar porok. Naap onami Yeesus teeria kema wia kekanowak, eena iiriw Yeesus-ke wia aaweya ona teeria-pa wiar aremik nain.

Pol Efesus-pa Kristen teeria wia asipak

19 ¹Aria Apolos Korin-pa nan ikua. Ne Pol-ke Frigia-pa nan ikok soor era ookami orop Efesus owowa-pa fuunek. Nan wi Kristen mua papako wia imenak. ²Wia imenap wia nokarek, “Ni Yeesus Krais opora wiar opaman nain Ewar Eliwa-ko niar orok-i e weetak?” Naeya maemik, “Weetak, Ewar Eliwa nain i-ko me yia maakemik.” ³Ne kiiriw wia nokarek, “Naap nain onoma kamenap nain nia yasuwamik?” Ne maemik, “Iiriw Yon Baptais wia yasuwowa maek nain i kiikir pina wasirkamkun yia yasuwamik.” ⁴Ne wia maakek, “Makena, iiriw Yon Baptais wia

yasuwam-ikua nain feenap wia maakek, ‘Ni kema kirep sira samo-samora oniman nain piipuiwkin nia yasuwinen. Ne ikoka mua oko yo murarowa-pa ekapiya nain opora wiar opaka.’ Yon Baptais-ke naap maek. Aria yo aakisa makena nia maakiyem, mua nain unuma Yeesus.” Pol-ke naap wia maakek. ⁵Aria wi opora naap miimap yiena Maneka Yeesus unuma-pa yia yasuweka naiwkin wia yasuwamik. ⁶Ne Pol wapena inasikap ikiwosa-pa wiar wueya Ewar Eliwa wi wiar oreya opora sira onaiya aakunemik. Ne Mua Maneka-ke kema wieya o opora wiar maemik. ⁷Iir nain mua ten kuisow erup naap wia yasuwamik.

⁸Aria Pol anane wi Yuuda lotu kooru wiar ikiwep opora wia maakem-ikua. Kakeniw siiwa arow naap keker opowa marew Mua Maneka opora wia maakem-ikua. Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa opora baliwep wia maakemi kema wia mikam-ikua. ⁹Ne mua papako-ke emina kekanep opora me wiar miimami mua unowa mokoka-pa Kristen sira nain wiar firekam-ikemik. Naap oniwkin Pol wi nain wia piipupap wi Kristen teeria wia aawep wiena wenup ikemik. Ne anane somek mua Tiranus naimik nain suule kooru-pa nan wiar pokap yiena Maneka Yeesus opora wia maakem-ikua. ¹⁰Wi mokoma erup naap onam-ikemik. Ne iir nain Esia kame wi Yuuda ne wi Grik yiena Maneka Yeesus opora meta manekareya miimamik.

¹¹Aria Mua Maneka-ke Pol kekanowa iweya ona wapena-pa maa miililina unowa onam-ikua. ¹²Ne Pol me wiar ikiwem-ikua nain wis-keriw ekapem-ikemik. Wiena malopat ne uuwow konim kakawa naap nain aawep ekapep Pol mia tiimap pikiwep wi napum mua mia iinan-pa wiar wuiwkin napuma sariarem-ikemik. Ne mua papako sawur mia-pa wiar ikemik nain wiar baurariwkin sariarem-ikemik.

¹³Ne wi Yuuda serua mua pun owowa kui-kuisow wiar ikiwep wi sawur mia-pa wiar ikemik nain wia saliwu naep onamik. Ne wis pun yiena Maneka Yeesus unuma-pa sawur wia iirarowa akimami feenap maemik, “Yo Yeesus unuma-pa nia iirariyem, Pol unufiya naap.” ¹⁴Aria wi Yuuda pris woos mua oko unuma Skewa, ona muuka ikur okaiwi-pa erup nain-ke Pol ifarimemi naap onam-ikemik. ¹⁵Iir oko sira naap onam-ikaiwkin sawur nain-ke wia maakek, “Yo Yeesus kekanowa wiar amisarem, ne Pol pun amisarem, ne ni mua kamenap nain-ke, naeya efa iiraru naep oniman?” ¹⁶Ne mua sawur onaiya ikua nain-ke iikirami samor akena wia aruf-iraparek. Ne wia opap mia suuwowa wiar pereperekami wia papaskak. Naap wia oneya saporma ikemika mia aka onaiya bauraremik. ¹⁷Wi Yuuda ne wi Grik owowa nan ikemik nain meta miimap mia fufuemik. Ne yiena Maneka Yeesus unuma purupemik. ¹⁸Ne emerua mua unowa Yeesus opora wiar opap Pol wiar ekapep pina sira-sira onam-ikemik nain wasirkamik. ¹⁹Ne wi serua mua pun pina wasirkami wiena maikua maifa-pa siisimep onam-ikemik nain pekapomakemik.

Ne epa maneka-pa fiirimep mokoka kuisow wuap kuumemik. Maifa kuumemik nain wi iiriw maamuma feenap sesenaremik, tausen ten ikur (50,000). ²⁰Ne naapeya Yeesus opora meta manekareya emeria mua unowa Yeesus ookamik.

Wi Efesus-ke Pol iiwua purupomamik

²¹Aria naap ikok Pol ona kema-pa maek, “Yo Masedonia ne Akaiya miiwa owowa kui-kuisow wiar ikiwep-puap ikoka Yerusalem orainen. Ne Yerusalem-pa neek ikok wiimar Rom ikiwep-ko wia urufinen.” ²²Naap maep ona uuwow epaskun mua wiam erup Timoti Erastus ikos wia sesekeya wi kiikir Masedonia kame ikiwemik. Ne ona Esia-pa lawisiw nan ikua.

²³Aria nan ikaeya Efesus mua papako-ke wi Kristen teeria iiwua wia pikiwemi fare-ikiwemik. ²⁴Onoma feenap, mua oko unuma Demitrius naimik, os-ke siliwa kuumeap mua miira sirarep, fain inasin emeria Artemis naiya. Ne inasina nain koor gelemuta-pa wuowa nain pun sirarem-ikua. Wi mua unowa uuwowa nan maamuma maneka aawem-ikemik. ²⁵Ne aria ona uuwow epaskun iiwawun wia fiirimep wia maakek, “Emawik, yo opora-ko efar miimeka. Ni amisareman, i yiena uuwowa fain-ke maamuma maneka yia puukomiya. ²⁶Nain mua Pol fain-ke wi emeria mua kema wia mikeya o opora ookimik. Os-ke naap maiya, mua wiena kema-pa maa sirarep inasina naimik nain maken marewa, naap yia maiya. ²⁷Ne ikoka opora nain-ke i uuwowa yiar orowawinon. I owow emeria mua ne wi Esia owow unowa fain inasin Artemis nain farimik. Ne aakisa Pol opora nain-ke o unuma wiar porekam naep oniya. Naap oneya ikoka yiena inasina Artemis unuma wiar poraikuan, ne ona sirin koor maneka nain pun oram maneka neek ikainon.”

²⁸Aria Demitrius naap maeya wi samor-ko kema bagiwirap kerew faremi feenap maemik, “I Efesus inasina maneka Artemis waisow maneka!” ²⁹Naap maep owow gone-pa fare-ikiwemik. Naap ikiwemi Masedonia mua wiam erup Gaius Aristakus ikos wia opap fiirimow epa wia pikiwemik. Wiam erup eena Pol wameiya soomarem-miemik nain. ³⁰Naeya Pol wi teeria nain wiar ikiwekam naep oneya wi Kristen mua papako-ke me ikiwinok naep asipamik. ³¹Ne wi anim onom mua unumiya Pol womar opamik nain pun opora sesekomami maakemik, fiirimow epa nain me wiar ore naakemik.

³²Ne aria fiirimowa-pa opora momor aakunemik. Mua papako-ke maa oko maemi kiriremik ne papako-ke maa oko maemi kiriremik. Naapeya wi unowiya momoraremik, i moram naep fiirimow epa ekapemik. ³³⁻³⁴Ne wia, wi Yuuda-ke mua oko unuma Alesanda naimik nain gone orowa suuwamik. Ne o orop gone-pa iimareya urufap maemik, mua fain muuta nain faremik-yon aa. Ne Alesanda-ke wi poporaruk naep wapena

wia onomak. Wapena wia onomak-na weetak, wi o urufap Yuuda mua-ke naemi kiiriw kerew faremik, “I Efesus inasina Atemis waisow manek akena!” Wi epa maala naap farem-ikemik.

³⁵Naeya owow urufow mua-ke kererep wia poporarowami maek, “Emawik, i amisaremik, i owow maneka fain inasina Atemis sirin kooraa aakisa is-ke urufimik, ne nomon maneka iinan-pa orok nain pun urufimik. ³⁶Mua unowa nain yiar amisaremik, ne wi sailowa me pepep, naapeya ni kekelka ikeka, sira samo-samora me oneka. ³⁷Ne ni mua wia pekapeman fain yiena sirin kooraa-pa maa me yiar ikumaremik, ne yiena inasina nain-ko me yiar firekamik. ³⁸Aria Demitrius ona uuwow mua onaiya, mua oko-ko wia amukarowa wiar ikainok-na i opora kakenow epa yiar ikua. Ne i anim onoma woos mua yiar ikemik, wis-ke eliw opora niar kakenikuan. ³⁹Ne ni opor oko-ko niar ikainok-na ni iir oko-pa fofa wuap fiirimow epa-pa kakeneka. ⁴⁰I lawil akena irakowa imenekamik. Ne i owow onaiya yia nokarikuan-na i kamenap wia maakiyen? Moram opora fain onoma marew nain fariman.” ⁴¹Aria owow urufow mua nain opora naap wia maakep weesereya wia iirareya pukemi ikiwomakemik.

Pol Masedonia kame ne Grik kame wiar ikiwok

20 ¹Aria wi ikiwiwkin Pol-ke wi Kristen teeria wia fiirimep opora wia maakemi kema wia iikirowak. Wia maakep weesereya ni feek ikeka wia naakep-puami wia piipup Masedonia ikiwok. ²Ikiwep Masedonia kame-pa nan Kristen teeria opora wia maakemi kema wia iikirowam-ikua. Naap oni-ikiwemi wi Grik miiwa-pa fuunek. ³Ne siiwa arow nan ikua. Nan ikok Siria kame ikiwinen naek. Aasa aawekam naep onam-ikaeya maakemik, wi Yuuda-ke nefa ifakimu naep opora kokot anumamik. Naap maakiwkin nainiw kirep Masedonia ikiwok. Nan ikok Siria orainen naek. ⁴⁻⁵Mua papako o wameiya Siria orowa naep ookamik nain wi kiikir aasa aawep Troas oromik. Orop nan yia arewap ikemik. Wi mua teeria nain wiena unuma feenap: Beria owow mua oko Sopater, o Pirus muuka-ke, Tesalonaika mua wiam erup Aristakus Sekundus ikos, Debe owow mua Gaius, Esia kame mua wiam erup Tikikus Trofimius ikos, ne Timoti, wi naap orop yia arep ikemik. ⁶Ne i nan ikok emer kekanowa maapora urufap-puap Filipai-pa aasa aawep wi wiokap oromik. Aasa-pa ikim-ikok fofa ikur aawep Troas-pa fuunemik. Fuunep sande kuisow nan ikemik.

Pol Troas owowa-pa Yutikus iikirowak

⁷Aria Sande urera i Kristen teeria emera wu-wuepap enimu naep yiam fiirimemik. Ne Pol-ke opora yia wafuromak. O uurika wia piipuinen naep opora wia wafuram-ikomeya ikip uur gonegon. ⁸I koor kemena iinan samapora-pa yiam fiirimep ikemik nain arua unow akena isimap-puiwkin

ikua. ⁹Ne takir eliwa oko unuma Yutikus, os pun koor ara wuara-pa pokap ikok Pol opora wiar miimam-ikua. Miimam-ikok inep puep kema marewarep oro-boonek. Ne wi mua koor iinan-pa orop opap urufamkina o iiwawun umok. ¹⁰Ne Pol-ke orop takira nain mia iinan-pa wame wafurami opap kemenimep ikok wia maakek, “Ni kema me samorareka. O me umok, kema enuma ikua.” ¹¹Naap wia maakep-puami kiiriw koor iinan urupok. Urupep emer ikowa wu-wuepami wiamiya enek. Wi emera enep weesereya aakunem-ikaiwkin epa wiimok. Epa wiimeya Pol wia piipuap ikiwok. ¹²Ne wi kema tenep takira nain aawep ikiwemik.

Pol Troas piipuap Miletus ikiwok

¹³⁻¹⁴Aria Pol ona mereniw ikiwekam naep yia maakek, “Ni aasa aawep miimep ikiwemi Asos-pa efa areweka.” Naeya i miimep ikiwep nan arep ikemkun o ekapep yiar fuunek. Nan owawiya aasa aawep Mitilini mot oromik. ¹⁵Nan ikok Mitilini mot piipuap ikiwem-ikok Kios mot mamaiya arem-ikemkun epa wiimok. Ne mot nain nomakep uurik ona Samos-pa fuunemik. Nainiw uurik ona Miletus-pa fuunemik. ¹⁶Ne Pol Esia kame epa maala neeke me wiar ikainen naek. Yo ewur ikiwep Yerusalem-pa neeke Pentikos fofa urufinen naep Efesus me ikiwok.

Pol wi Efesus Kristen woos mua kema wia kekanowak

¹⁷Aria i Miletus-pa fuunep Pol-ke wi Efesus Kristen woos mua ekapep efa urufuk naep opora wia sesekomak. ¹⁸Ekapiwkin wia fiirimep wia maakek, “Ni yo iiriw epa maala Esia-pa fan niamiya ikok uuwam-ikem nain yo sira balisow efar amisareman. ¹⁹Yo Mua Maneka uuwowa-pa wiar ikok yena yame porop mua meta marewa yame wuam. Yo uuwowa muuta nain wi Yuuda-ke sira-sira efa onami efa samoriwkin yoowa aawem-ikem. Ne yo omow eka onaiya uuwam-miem. ²⁰Nain Mua Maneka opora kuisow-ko me wiar pipilimem, weetak. Ni baliwep ikeka naep opor unowa arimaniw nia maakem. Epa maneka-pa nia maakem-ikem, ne niena koora-pa nia fiirimep nia maakem-ikem. ²¹Ni Yuuda ne ni owow oko teeria pun opora kuisow nainiw nia maakem-ikem. Ni kema kirep Mua Maneka mokok epa-pa pina wasirkami yiena Maneka Yeesus opora opaka naep naap nia maakem-ikem.

²²Yo naap uuwam-ikem. Ne aakisa Mua Maneka Ewar Eliwa-ke efa sesekeya yo nainiw kirep Yerusalem ikiwekam naep oniyem. Yo maa kamenap efar imenarion nain me amisarem. ²³Ne yo amisarem nain yo owow unowa neeke yiwem-ikemkun Mua Maneka Ewar Eliwa-ke feenap kema yiem-ikua, koora ekowa ne pina ikoka nefar imenarion naek. ²⁴Nain yo miiwa-pa ikowa fain me maa maneka-ke naiyem. Yo kema manekiw ikem nain yo yena uuwowa yiena Maneka Yeesus yiek nain uuwami silewinen naep, eena Mua Maneka yia kemalep pina yiar iiririya, opor eliwa nain.

²⁵Yo iiriw fan ni niamiya ikok Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa opora nain nia maakem-ikem. Ne aakisa yo nia piipuiyem nain miira nainiw me efa urufowen. ²⁶⁻²⁷Naapeya aakisa maken akena nia maakiyem, yo Mua Maneka opora iiwawun balisow nia maakem, naapeya mua kain-ke ona pina-pa umiya nain ona pina-ke, yo pina marew. ²⁸Ni maa urufami ikeka, ne Mua Maneka teeria pun balisow wia urufam-ikeka, teeria eena ona muuka Yeesus aka-pa wia sesenarek nain. Moram Mua Maneka Ewar-ke wia urufow mua nia wueya nis-ke wia urufam-ikaiman. ²⁹Yo feenap maiyem, nia piipuap ikiwemkun yo murarowa-pa wi mua samora siow asia saarik nain-ke ekapep nia momoru naep kema nia mikikuan. ³⁰Ne niena teeria mua papako-ke iisiw yiokuk naep i opor makena fain yiar kiri-kiripikuan. ³¹Naapeya ni maa urufami ikeka, yo iiriw mokoma arow fan ikok, uura, amirika naap omow eka onaiya opora nia maakem-ikem, nain kema suuweka.

³²Aakisa Mua Maneka wapena-pa nia wuiyem ne ona opor eliwa nain-ke kema eliwa niinok naiyem. Ni naap ookam-ikaiwkin ikoka Mua Maneka mua kema wia dubileya ikemik nain unow onaiya epa eliwa-pa ikowen. ³³Ni sira efar amisareman, yo mua oko maamuma ne mia suuwowa naap nain-ko kookalep me nia nomarep niar aawem-ikem, weetak. ³⁴Yo yena wapena-pa uuwap maamuma imenap yena uuwow teeria onaiya maa sesenarem-ikemik. ³⁵Ne maamuma nainiw mua maa marewa nain wia asipam-ikem, nain efa urufaman. Yo sira yookuk naep naap onam-ikem. Yiena Maneka Yeesus naap maek, ‘Maa niwkin wiar aawowa nain eliwa, nain mua oko maa wiowa nain-ke eliw akena.’ Nain kema suuwami sira naap onam-ikeka.” ³⁶Opor unowa naap wia maakep weesereya wi unow onaiya keema muuna mikap Mua Maneka faremik. ³⁷Nain weesereya Pol wia piipuap ikiwekam naep oneya opa-wuakep omemik. ³⁸Opora iiriw wia maakek nain, “yo miira kiiriw nainiw me efa urufowen,” wi nain kema suuwap kema samorarep omemik. Ne o wiim-rop aasa-pa wuamik.

Pol Yerusalem ikiwok

21 ¹Aria i ni feek ikeka wia naakep-puami aasa orop ikiwemik. Ne ikiwemi Kos mot oromik. Ne uurik ona Rodes mot oromik. Ne Rodes mot nain piipuap ikiwemi Patara mot oromik. ²Orop nan aasa oko Fonisia kame ikiwiya nain aawemik. ³Ne ikim-ikok Saiprus mot urufami asow ekeria-pa wuap nomakemik. Ne ikiwemi Siria kame-pa kererep Taiya owowa ekap kemena urupemik. Taiya nan maa koorma iiraremik. ⁴I owowa wiar urupep Kristen teeria wia imenap sande kuisow wiamiya nan ikemik. Nan ikemkun yiena Maneka Ewar Eliwa-ke wi Kristen kema wieya Pol Yerusalem me ikiwinok naep maakem-ikemik. ⁵Ne wiamiya nan ikok ikiwu naep onamkun wi emeria mua muuka wiipa ifer pona yia

wiim-orumik. Yia wiim-rop i unowiya saa-pa nan keema muuna mikap Mua Maneka faremik. ⁶Farep weesereya ni feek ikeka wia naakep-puami i aasa iramkun wi kiiriw kirep owowa urupemik.

Agabus-ke Pol koora ekowa nain maakek

⁷Ne i Taiya piipuap ikiwemi Tolemes owowa-pa fuunemik. Fuunep nan wi Kristen teeria wia urufami fofa kuisow wiamiya ikemik. ⁸Ne uurik ona wia piipuap ikiwep Sisaria-pa fuunemik. Fuunep Filip koora wiar ikiwep nan ikemik. Iiriw wi mua ikur okaiwi-pa erup wi Kristen teeria maa enowa wia urufam-ikomamik nain mua oko Filip nanek. ⁹Ona wiipa erepam me muewemik nain wi Mua Maneka opor kokosa aakunimik.

¹⁰Ne i fofa papako Filip koora-pa wiar ikemkun mua unuma Agabus naimik nain-ke Yuudia-pa ikok yiar ekapok. Mua nain pun profet-ke. ¹¹Os-ke ekapemi Pol inakirowa maala wiar aawep ona merena wapena wame kaikami maek, “Ewar Eliwa-ke feenap maeya maiyem, inakirowa wiar aawem mua nain wi Yuuda-ke ikoka Yerusalem-pa wapena merena feenap wiar kaikap owow oko teeria wapena-pa wiar wuikuan.” ¹²Naap maeya i Kristen mua papako unowiya Pol Yerusalem me ikiwe akena naakemi sisewaremik. Ne wia, ona yia maakek, “Ni moram omemi yo kema efa samoriman? ¹³Yo Yerusalem ikiwinen. Neek ikok koora ekowa nain maa marew, ne yiena Maneka Yeesus unuma-pa umowa nain pun eliw oram naiyem.” ¹⁴Naap maeya i kookalowa wiar puukowa me pepekeya maemik, “Mua Maneka ona kamenap kookalep-na eliw naap oninok.” Naap maemi kiiriw me maakemik.

Pol ona uuwak nain woos mua amisa wiek

¹⁵Aria naap iki-ikok iir oko-pa i maa unowa opap soomaremik. ¹⁶Ne Sisaria Kristen mua papako pun yiamiya ikiwemik. Yiamiya ikiwemi era-pa Saiprus mua oko unuma Nason naimik nain koora yia pikiwemik. Mua nain iiriwiw Yeesus opora wiar opak. Ne i ikiwep o koora-pa wiar inemik. ¹⁷Aria ikiwemi Yerusalem-pa fuunemkun wi Kristen woos mua-ke sira eliwa-pa yia aawemik. ¹⁸Ne uurik ona Pol i unowiya Yems ne wi Kristen woos mua papako wia urufowa ikiwemik. Wi unowiya wiam fiirimep ikaiwkin i wiar fuunemik. ¹⁹Ne Pol-ke sira eliwa wia naemi ona uuwowa eena Mua Maneka kekanowa-pa owow unowa ikiwemi Yeesus opor eliwa wia maakem-miek nain opora sererkap wia nanaromak.

Wi woos mua Pol mia muura faow sira one maakemik

²⁰Ne wi Pol opora nain wiar miimap Mua Maneka unuma purupemik. Ne Pol maakemik, “No amisaren, i Yuuda mua unow akena Kristen aremik. Ne yiena kae sira iiriw Moses wuak nain pun kekanowa opam-ikaimik. ²¹Ne mua papako-ke feenap nefa maimik, nos-ke wi Yuuda

owowa oko purer wiokap ikemik nain feenap wia maaken, ‘Ni Moses sira wuak nain piipueka, niena muuka mia kanima wia puukowa sira nain piipueka, yiena kae sira nain me ooeketa,’ anane naap maem-ikon nefa naimik. ²²Ne no aakisa fan ekapep ikon nain meta nefa miimikuan. Naeya i kamenap oniyen. ²³Naapeya no feenap onap-ko urufe, aakisa wi mua wiam erepam Mua Maneka unuma-pa opora koonowap-puamik nain no wi teeria wiar eke. ²⁴Ne unow onaiya mia muura faowa sira oneka. Ne wi afifa wia kaisomowa sesa nos-ke wia wuomaya afifa eliw wia kaisomuk. No naap oneya-na wi Yuuda nefa amisarikuan, i Moses sira wuak nain me yiar piipuan, naap nefa maikuan. Iiriw murarow opora nefa oniwkin wi miimap ikemik nain wadol opora-ke naikuan.

²⁵Ne wi owow oko teeria Yeesus opora wiar opamik nain i unowiya iiriw aakunep parosifa wia sesekomami naap wia maakemik, maa enowa inasina patirimik nain me wiar enimuk, ne maa eneka aka me enimuk. Ne maa eneka imakuna firirimiwkin umiya nain pun me enimuk, ne uruw mia kaikuk, i naap wia maakemik.”

²⁶Aria wi Pol opora nain maakiwkin uurik ona mua wiam erepam nain wia aawep unowiya mia muura faowa sira onamik. Onap unow onaiya tempel koora ikiwep wi pris wia maakemik, “I mia muura iirarep-puap fofa oko-pa Mua Maneka patrirow maa onaiya ekapiyen,” naap wia maakemik.

Pol tempel koora kemena-pa opamik

²⁷Aria wi fofa ikur okaiwi-pa erup wuamik nain arep ikok iir oko Pol ona waisow tempel koora ikiwok. Ne wi Yuuda mua Esia kame-pa ikemik nain Yerusalem ekapep ikemik nain-ke o tempel koora-pa ikaeya urufamik. Urufap mua papako kema wia iikirowiwkin unow onaiya ikiwep opamik. Ne kiriremi maemik, ²⁸“Emar oo, yia asipami mua fain baliwep opikua! Mua fain-ke anane owow unowa wiar ikiwep, i Isrel yia maiya, ne Moses sira wuomakek nain pun yiar maiya, ne yiena tempel koora fain pun yiar maiya. Ne aakisa i tempel koora fain wi owow oko teeria me wia purupowa nain wia purupok. Naap onami i tempel koora sira yiar puukak.” Naap maemik. ²⁹Moram wi iiriw Pol Efesus mua Trofimus ikos Yerusalem-pa nan yiwem-ikaiwkin wia urufamik. Ne Pol Trofimus tempel koora me purupok nain wis-ke purupok naemik. ³⁰Naemi wi Yerusalem-ke opor makena-ke naep unowiya karuwuw ikiwep Pol tempel pika kemena-pa ikaeya opap muf-iraparemi owaruma poromik. Poriwkin ewur akena tempel pika omopora unowa nain upomakemik.

Ami mua maneka-ke ekapep Pol aawok

³¹Aria wi Pol aruf-iraparemi ifakimu naep onam-ikaiwkin opora-ke ikiwep wi Rom ami woos mua wiar kererek, wi Yerusalem mua unowiya

kirir-iraparemik, naap maemik. ³²Ne aria opora naap miimap ami mua papako wia aawep karuwuw ekapemik. Ekapiwkin wi Yuuda Pol arufam-ikok wia urufap piipuumik. ³³Ne ami mua maneka nain-ke ona teeria wia maakeya sen erup aawep Pol wapena wiar purekamik. Ne wia nokarek, “Mua fain naareke, ne maa mauwa oneya ifakimu naep oniman?” ³⁴Naap wia nokareya wi faremi opora ononer maemik. Opora wenu-wenup maimik nain o opor onoma-ko me wiar aawok. Naapeya ona teeria wia maakeya Pol aawep wiena pika pikiwemik. ³⁵⁻³⁶Wi emeria mua unowiya fare-ookami maemik, “Ifakimiwkin uminok!” Ne aria pikiwem-ikok wiena pika iinan purupu naep oniwkin wi Yuuda mua-ke Pol arufu naep senam akena suuw-irapariwkin kiiriw akuawep purupemik.

Pol ami woos mua ikos aakunemik

³⁷Ne aria wi Pol pika kemena pikiwu naep oniwkin ami woos mua nain maakek, “Yo opora-ko efar ikua.” Naap maeya mua nain-ke maakek, ³⁸“Ei, no Grik opora wiar aakunen. Yo-ko no Isip mua-ke nefa naem. Iriw irakow mua tausen erepam (4,000) wia aawep anim onoma yiamiya irakep baurarep epa asia nomon manekiw nain ikiwemik, mua nain-ke nefa naem.” ³⁹Ne Pol-ke maakek, “Weetak, yo Yuuda mua-ke, ne yo Silisia kame Tasus owowa-pa imenarem, ne yo owow maneka-ke. Yo wi fain opora-ko wia maakekam naep.” ⁴⁰Naeya ami woos mua-ke eliw naeya Pol iinan-pa iimarep ikok poporaruk naep wapeniw wia onomak. Ne wi unowiya poporariwkin ona iibru oporiw wia maakek.

Pol wi Yuuda opora wia maakek

22 ¹Pol feenap wia maakek, “Ni mua iperowa ne emar unowik, yo efa miimeka. Yo opora efa maiman nain nia kiripomiyem.” ²⁻³Iibru oporiw naap wia maakeya wi ifaniw ikaiwkin maek, “Yo Yuuda mua-ke, Tasus-pa imenarem, Silisia kame-pa. Yo urupep Yerusalem-pa fan suule arem-ikok arimem, ne yena somek mua unuma Gamaliel. Os-ke Moses sira wuomakek nain eena kae-pa ekapok nain suule yiem-ikua, ne yo kae sira kekanowa akena wiar opiyem. Ni Mua Maneka opora ookowa kekaniman, ne yos pun naap kekanem-ikem. ⁴Naeya yo iiriw wi Yeesus sira fain ookam-ikemik nain wia weeser-wuowa naep samor akena wia ifakimem-ikem. Ne opora-pa wia wuami koorapa wia wuam-ikem. ⁵Yo sira onam-ikem nain wi pris woos mua ne wi Kaunsel Maneka sira efar amisaremik. Ne wis-ke eliw efa maikuan. Yo naap onam-ikem nain wis-ke parosifa siisimep yiemik. Ne yo parosifa feekiya Damaskus ikiwep wi Yuuda parosifa wia ofakowami wi Kristen mua wia opinen naem. Wia opap Yerusalem wia pekapep opora-pa wia wuinen naem.

⁶Yo nain naep ikiwem. Ikiwem-ikok ama gonegon naap owowa nain mamaiya arem-ikemkun aapereka-ke wilinek. Wilinemi efa mikeya

wakiem. ⁷Ne miiwa-pa inep ikok iwakara oko feenap efa maakeya miimam, ‘Sol, Sol, no moram yo efa samoram-ikain?’ ⁸Naeya maakem, ‘Maneka, no naareke?’ Ne os-ke maek, ‘Yo Yeesus-ke, Nasaret mua, yo efa samoram-ikain nain-ke,’ naap efa maakek. ⁹Ne mua papako yo efamiya iwamik nain parina muutiw urufamik ne mua yo efamiya aakunem-ikua nain iwakara me miimamik. ¹⁰Naeya nokarem, ‘Maneka, yo kamenap oninen?’ Ne efa maakek, ‘No iikirap Damaskus eke. Ne Mua Maneka uuwowa nefa pepekimep-puak nain neeke ariman nefa maakikuan.’ Opora naap efa maakek. ¹¹Ne yo parina nain-ke mokoka efa mikeya mokoka samorarem. Ne mua yo mamaiya iwamik nain-ke wapena-pa efa opap Damaskus efa pekamik.

¹²Aria yo nan ikemkun mua oko unuma Ananaiyas naimik nain efa urufowa ekapok. Mua nain i kae sira balisow ookiya. Ne wi Yuuda nan ikemik nain o ekima opimik. ¹³Os-ke urupemi mamaiya-pa efar iimarep maek, ‘Emar, no aakisa maa nainiw urufe.’ Naeya yo mokoka wilinap o urufam. ¹⁴Ne naap efa maakek, ‘Mua Maneka yiena nembesir unowiya farem-ikemik nain-ke nefa pepekimep-puak, yo kookalowa efar amisarinok naek, ne Yeesus mua kaken eliwa nain urufinok naek. Ne opora aakuniya nain wiar miiminok naep nefa pepekimep-puak. ¹⁵Ne nos-ke ikoka o opor makena wia maakem-ikainan. Ne o maa kamenap oneya wiar urufin nain ne wiar miimin nain wia maakem-ikainan. ¹⁶No moram pokap ikon ya. No iikirap Yeesus faremi pina wasirkeya nefa yasuwinen.’ Naap efa maakeya iikiramkun efa yasuwak.

¹⁷Aria naap ikok yo kiiriw Yerusalem ekapem. Ne iir oko-pa tempel kooro ikiwep Mua Maneka farem-ikok mia oona ururep orop mokoka-keriw kirep Yeesus urufam. ¹⁸O feekeriw efar iimarep ikok feenap efa maakek, ‘No ewuriw akena Yerusalem piipuap ikiwe. Moram wi owowa fain yo opora wia maaken nain me nefa miimikuan.’ ¹⁹Ne yos-ke maakem, ‘Maneka, wi efa amisaremik, moram yo opora me efa miimikuan? Iiriw yos-ke wi mua no nookimik nain lotu kooro-pa ikaiwkin wiar ikiwep wia opap wia arufami kooro-pa wia wuam-miem. Nain wi sira efar amisaremik. ²⁰Ne iir nain Stiwen eena no muuta nain samor akena ifakimemik nain yos-ke nan wiamiya ikok eliw ifakimeman wia naem. Ne wiena mia suuwowa iirarep wuap-puiwkin nan iimarep wia urufam-ikomam,’ naap maakem. ²¹Ne yiena Maneka-ke nainiw efa maakek, ‘No ikiwe. Yo nefa sesekamkun owow oko wiar ikiwep yo opora wia maakem-ike,’ naap efa maakek.”

²²Aria Pol aakun-ikim-ikok opora ara nain maeya wi kerewa faremi maemik, “Ifakimiwkin uminok oo. Mua feenap nain feek me ikainok. Iirareka aa!” ²³Naap maemi kema bagiwirap konima wiam baguserimik nain iiraromakemi foma aawep iinan-pa fi-fienamik. ²⁴Naap oniwkin ami woos mua nain-ke ona teeria wia maakeya Pol aawep wiena pika

purupemik. Purupiwkin kiiriw wia maakek, “Wi moram mua fain kirirowamik. Ni sarua wariwkin opor makena yia maakinok.” ²⁵Naap wia maakiwkin Pol merena wapena wiar kaikap-puap sarua waru naep oniwkin os-ke ami woos mua oko wameiya iimarep ikua nain nokarek, “Mua eena Rom anim onoma tepak-pa wiar ikaimik nain pina wiar imenowa marewa nain wia arufimik nain sira ikua-i e weetak?”

²⁶Naap maakeya mua nain ona woos mua wiar ekap maakek, “No maa baliwep amisarep-ko onin-i? Mua fain i Rom anim onoma tepak-pa wiar ikua nain-ke.” ²⁷Naap maakeya ami woos mua nain-ke ekap Pol nokarek, “No mae. No Rom anim onoma tepak-pa wiar ikon-i?” Naeya Pol-ke maakek, “Ae, makena yo nain-ke.” ²⁸Naeya maakek, “Yo sesa maneka wuap Rom tepak-pa wiar ikem.” Ne Pol-ke maek, “Yo weetak. Yena auwa Rom tepak-pa wiar ikaeya yos pun imenaremi fain mua arem.” ²⁹Naap maeya wi mua o sarua waru naep onamik nain piipuwamik. Ne ami woos mua nain pun keker opak, moram wi Rom mua seniw me wia kaikowa nain os-ke Pol seniw kaikak. ³⁰Ne uurik ona ami woos mua nain-ke wi Yuuda pris woos mua ne wi Yuuda Kaunsel Maneka wia farek, Pol opora-pa wuamik nain onoma wiar amisarekam naep. Ne wi ekapep wiam fiirimep ikaiwkin Pol porop gone-pa wiar iimarowak.

Pol wi Yuuda Kaunsel nain opora wia wafuromak

23 ¹Aria Pol-ke wi Kaunsel nain wia mokak-ikiwemi maek, “Emawik, yo anane Mua Maneka keker opak baliwep ikem, ne sira samora-ko me onam-ikem, iiriw ne aakisa pun naap.” ²Naap maeya pris woos mua Ananaiyas naimik nain-ke wi Pol wameiya-pa ikemik nain wia maakek, “Opaimik miira-pa arufeka,” wia maakek. ³Ne Pol-ke pris woos mua nain feenap amukarek, “No nefa urufowa-ke mua eliwa, urom tepak eliw marew. Ikoka Mua Maneka-ke nefa arufinon. No neeke pokap ikok yiena kae sira ookami yo opora efar miimam-ikowa nain, nena-keriw yiena kae sira puukami oram maneka wia maakeya yo efa arufamik.” ⁴Naap maeya mua papako o wameiya-pa iimarep ikemik nain-ke amukaremi maakemik, “No momoraren. No Mua Maneka pris woos mua ekima me opowa amukaremi opor samora maaken.” ⁵Ne os-ke maek, “Emar, yo o pris woos mua nain me amisarem. Moram Mua Maneka opora feenap ikua,

‘I woos mua opor samora-ko me wia maakimik.’ ” (Eksodas 22.28)

⁶Aria Pol naap wia urufak-na papako wi Farisi-ke ne papako wi Sadusi. Naap wia urufap kerewa wia maakek, “Emawik, yo Farisi-ke, ne yo auwa pun wi Farisi teeria-ke. Ne yo feenap maiyem, ‘Mua umimik nain kiiriw iikirikuan.’ Opora naap maemkun opora-pa efa wuaman.” ⁷Aria naap maeya wi Farisi ne wi Sadusi opora aakunemi wiam fienami wiam fookamik. ⁸Moram wi Sadusi-ke maimik, mua umimik nain me iikirikuan, ne wi ensel

marew. Ne mua kukusa pun marew naimik. Ne wi Farisi-ke maa arow nain ikua naimik. ⁹Aria wi naap maemi opora wiam fienami wiam kirirowamik, ne wi Farisi teeria amis mua papako-ke iikirap kekanemi maemik, “I mua fain pina-ko me wiar imenamik, opora aakuniya nain mua kukusa-ke e ensel-ke kema iweya naap aakuniya-yon!” ¹⁰Aria opora wiam ipiskami iraku naep onami Pol muf-irapariwkin ami woos mua-ke ona teeria wia sesekeya orop kekanep opap aawemik. Aawep wiena pika kemena pikiwemik.

¹¹Ne naap ikok uura Yeesus-ke Pol wiar imenarep maakek, “No me keker opa. No iiriw yo opor eliwa Yerusalem-pa wia maakem-ikon nain ikoka kakeniw Rom ikiwep opora nain wia maakinan akena.”

Wi Pol ifakimowa naep opora anumap kaikamik

¹²⁻¹³Aria epa wiimeya, uuriw wi Yuuda mua ten erepam naap, wiam fiirimep Pol ifakimowa opora koonowap maa enowa, eka iiwawun fariaremik. O ifakimep iiwawun maa enemi eka enimiyen, naap maemik. ¹⁴Ne wi naap maep pris woos mua ne wi owow woos mua wiar ikiwep wia maakemik, “I aakisa opora koonowamik. I maa enowa, eka iiwawun fariarep ikok Pol ifakimep-na maa enimiyen. ¹⁵Naapeya nis-ke i Kaunsel ne owow woos mua onaiya ami woos mua opora wia sesekomaka, feenap peeskimeka, ‘Nis-ke Pol poriwkin opor kemena baliwep maeya wiar miimiyen,’ naap maakeka. Ne i era-pa luus inep ikok poriwkin ifakimiyen,” naap maemik.

¹⁶Ne mua oko-ke Pol weremena kokot maakemik. Ne os-ke ami mua pika wiar urupep Pol maakek. ¹⁷Ne Pol opora naap miimap ami woos mua oko farep maakek, “Takira fain aawep ni woos mua maneka wiar pikiwe, o opora wiar ikua.” ¹⁸Ne aria woos mua nain-ke takira nain aawep ona woos mua maneka wiar pikiwok. Pikiwep maakek, “Takira fain Pol-ke sesekeya no nefar purupem, o opora-ko nefa maakinen naiya.” ¹⁹Naeya ami woos mua maneka-ke takira nain wapena-pa opap lawisiw naap ekap maakek, “No opora-ko ikainok-na efa maake.” ²⁰Ne takira nain-ke maakek, “Wi Yuuda opora feenap anumamik, wi ikoka wadolalemi no opora feenap sesekomikuan, ‘Pol poreya i opor onoma baliwep wiar amisariyen naep.’ ²¹Opora naap sesekomiwkin-na me wiar miime. Wi mua ten erepam naap Pol luus inep ikaikuan, oreya ifakimiyen naemik. Wi iiriw Mua Maneka unuma-pa opora koonowap-puamik, ‘I Pol ifakimep-na maa enimiyen’ naemik. Ne aakisa no opora nefar arewap ikemik.” ²²Naap maakeya iimarow mua-ke maakek, “No opora fain mua oko-ko me wia maake.” Naap maakep sesekeya ikiwok.

Pol anim onom maneka Feliks wiar sesekamik

²³Aria ami woos mua nain-ke iimarow mua erup o tepak-pa wiar ikemik nain wia farep wia maakek, “Ni ikiwep ami teeria feenap wia

aaweka, mua mereniw soomarimik nain andet erup (200) ne oos-pa karuow mua ten ikur okaiwi-pa erup (70), ne wiow mua andet erup (200). Naap wia aawep uura ama ikur okaiwi-pa erepam naap Pol wiim-ikiwep Sisaria owowa-pa wueka. ²⁴Ne Pol pun oos aawomaka, ne oos-pa pokap ikiwinok. Ne ni baliwep akena pikiwemi yiena woos mua maneka Feliks wapena-pa wiar wueka.” ²⁵Naap wia maakemi parosifa pun siisimomak. Parosifa nain feenap siisimok,

²⁶“Yo Klodius Lisias-ke parosifa fain no yiena woos mua maneka Feliks siisimomiyem. ²⁷Mua fain wi Yuuda-ke opap ifakimu naep oniwinok yos-ke yena ami mua teeria onaiya orop wapena wiar wasirkep aawep purupemik. Moram yo amisarem nain o yiena Rom anim onoma tepak-pa yiar ikua. ²⁸Ne iir oko yo wi opora-pa wuamik nain wiar amisarekam naep wi Kaunsel Maneka wiam firimep ikaiwkin poromik. ²⁹Yo wiar furewam nain, o pina marew, nain o ifakimiyen naimik, kooira ekinok naimik. Oram maneka pina iwemik. Nain wi wiena weke opor sira muuta nain irakep opora-pa wuamik. ³⁰Ne wi luus inep ifakimu naep naiwkin naap wia miimap ewuriw akena no nefar sesekam. Ne wi mua o opora-pa wuamik nain naap wia maakem, ikoka no mokok epa-pa aakuneka, naap wia maakem. Yo opora muut naap.”

³¹Parosifa nain siisimep wiemi wia sesekak. Ne uura wi Pol aawep ikiwemi Antipatris owowa-pa fuunemik. ³²⁻³³Ne epa wiimeya wi ami teeria mereniw soomaremik nain kiiriw kirep wiena pika ekapemik, ne wi ami mua oos-pa ikiwemik nain Pol wiim-ikiwemi Sisaria owowa-pa fuunemik. Fuunep parosifa nain anim onom maneka Feliks iwemi Pol o wapena-pa wiar wuamik. ³⁴Ne o parosifa nain urufap-puap Pol nokarek, “No kaakew mua-ke?” Ne Pol-ke maek, “Yo Silisia kame mua-ke.” ³⁵Naeya maakek, “Wi mua opora-pa nefa wuamik nain feeke kereriwkin-na yo opora nefar miiminen.” Naap maep ami teeria wia sesekami maek, “Ni mua fain aawep Erot pika maneka-pa wiar wuap baliwep urufam-ikeka.”

Wi Yuuda-ke Pol opora-pa wuamik

24 ¹Aria fofa ikur naap weesereya pris woos mua Ananaiyas ne owow woos mua papako ne wiena aakunow mua oko unuma Tetulus naimik nain unow onaiya wiam aawep Sisaria ikiwemik. Fuunep anim onom maneka Feliks wiar ikiwemik. Kererep Pol opora-pa wuamik nain opor onoma nain maakemik. ²Aria os-ke Pol fareya ekapok. Ekapeya Tetulus iikirap aakunowa onoma wuami maek, “Sira eliwa, mua maneka Feliks, nos-ke sira eliwa-pa yia pokomoweya i baliwep ikemik, irakowa marew ne sira samora-ko me onimik. Nena sira eliwa-pa yia wueya i nain ookimik. ³Naapeya owow unowiya sira nefar urufap mua eliwa nefa naimik.

⁴Aria i me senam nefa pokomowiyen naep, opora iiw muuta fain maemkun yiar miime. ⁵Feenap, mua fain sira eliwa me oniya, wi Yuuda

mua owow unowa baliwep ikemik nain kema wia momoreya irakowa imenamik. Ne wi Nasaret mua opora ookimik nain woos mua oko fanek. ⁶Me nain muutiw, sira fain pun onak. I tempel kooro ikiwep sira yiar puukekam naep onak. Naap onam-ikaeya opamik. Ne i yiena sira-pa opora-pa wuau naep onamik. [7Nain ami woos mua Lisias-ke ekapep kekanemi i wapena-pa yiar aawok. ⁸Yiar aawep naap yia maakek, 'Ni o opora-pa wuau naep-na ni ikip Feliks wiar kererep opora-pa wueka,' naap yia maakek.] Ne aakisa no mua fain nokarinan-na opor onoma wiar amisarinan, i sira kamenap naep opora-pa wuamik nain." ⁹Naap maeya wi Yuuda unowiya opora nain wiar ane-kekanowami maemik, "Opora nain makena maiya."

Pol Feliks opora maakek

¹⁰Ne anim onom maneka-ke Pol maakek, "Aria aakisa no-ko aakune." Naeya Pol iikirap feenap maek, "Yo amisarem nain no mokom unowa i kame fain yia urufam-ikon. Naapeya yos pun no mokok epa-pa pika yame opami opora maowa nain eliw naiyem. ¹¹Aria feenap, yo iiriw Mua Maneka farekam naep Yerusalem ikiwep nan ikemkun sira kamenap efar imenarek nain ekapep aakisa yo fan ikem, nain epa me ekam. Iiwawun fofa ten kuisow erup muuta. Yo opora maem nain maken-i e weetak, nena amisarekam naep-na eliw wia nokarinan. ¹²Ne yo tempel kooro-pa wi Yuuda me wia fiirimep opora-ko me wiamiya irakem. Ne lotu kooro-pa ne epa oko-pa-ko me wia fiirimep irakowa kema me wia mikam-ikem. ¹³Ne yo opora marewa, nain wis-ke oram maneka opora-pa efa wuau naep onimik. ¹⁴Ne aakisa maiyem fain makena, me sailiyem. Yo yiena kae Mua Maneka farem-ikemik nain opora wiar ookami Yeesus sira ookiyem. Eena wi wadol sira-ke naimik nain. Nain yo Moses sira wuomakek nain makena maemi wi profet opora siisimep-puamik nain pun makena naiyem. ¹⁵Wi opora feenap maem-ikemik, 'Mua eliwa ne mua samora umimik nain Mua Maneka-ke kiiriw wia iikirowinon.' Ne yos pun opora nainiw wia maakem ikem. ¹⁶Ne naapeya yena kukusa yame saliwami Mua Maneka ne mua unowa mokok epa-pa sira samora-ko me oniyem, weetak.

¹⁷Ne yo iiriw Yerusalem piipuap ikiwep mokom unowa owow papako-pa yiwem-ikok kiiriw nainiw ekapem. Yiena Yuuda teeria mua oorpowa nain wia asipowa naep maamuma wia pekapomam. Ne pun yo iiwawun Mua Maneka patirowa naep ekapem. ¹⁸⁻¹⁹Ekapemi yiena kae sira-pa mia muura iirarep welawap yo tempel kooro-pa Mua Maneka patirekam naep ikiwem. Nan ikemkun wi Yuuda Esia-pa ikok Yerusalem ekapemik nain-ke efa urufamik. Iir nain yo mua unowa wia fiirimep me-ko kirir-iraparemik. Ne irakowa-ko me wia iikirowam. Wi yo pina kamenap onamkun efa urufamik nain moram fan me ekapemik? Naeya aakisa wis-

ke no miir onoma-pa nefar iimarep opora eliw maekamik. ²⁰Ne oko pun, wi woos mua fan ikemik fain iiriw Yerusalem-pa opora-pa efa wuamik nain pina efar imenap-na aakisa kakeniw mauk. ²¹Yo opor unowa marew, opora kuisow fain maemkun wi efar miimamik. Yo faremi feenap maem, ‘Mua umimik nain iikirikuan, naap maemkun muut nain opora-pa efa wuaman,’ naap maem.” Pol opora naap wafurak.

²²Ne aria Feliks Yeesus opora maimik nain balisow wiar amisarek. Ne opora weeserowami wia maakek, “Ikoka ami woos mua Lisias ekapeyana yo opora nain kiiriw niar miiminen.” ²³Naap wia maakemi ami woos mua oko sesekami maakek, “No Pol pikiwep koorapa wue. Me kaike, neek soomarem-miawinok. Ne ona womar o urufowa ne maa enowa asipowa naep-na eliw asipuk.”

Feliks-ke Pol koorapa wuak

²⁴Ne fofa papako ikiweya Feliks ona emeria Drusila ikos ekapemik. Ona emeria nain pun wi Yuuda teeria-ke. Aria Feliks-ke Pol fareya ekapok, Yeesus Kraiss ookowa sira maeya-ko wiar miimekam naep. ²⁵Ne Pol ekapep wiamiya aakunemi opora papako feenap wia maakek, sira eliwapa ikowa, kukusa yiam saliwami balisow soomarowa ne Mua Maneka wiimar yia mekawowa nain wia maakek. Naap wia maakemikaeya Feliks nain miimap kema tootonep maek, “Eliw, no ikiwe, iir oko yo epa oram-ko arep-na nefa maakemkun kiiriw ekapep aakuneya nefa miiminen.” ²⁶Ne Feliks kema oko feenap wuam-ikua, Pol maamumako yieya wasirkamkun orainok. Kema naap wuap anane Pol farep ikos aakunem-ikemik.

²⁷Aria naap ikok mokoma erup naap ikiweya mua unuma Posius Festus naimik nain-ke Feliks asipap uuwowa os-ke epa wiar aawok. Ne Feliks uuwowa piipuami wi Yuuda kema tenuk naep Pol koorapa ikua nain me iirarek.

Pol Siisar wiarik opora-pa efa wueka naek

25 ¹Aria Festus anim onoma maneka ikiwep kame nain wiar kererek. Ne fofa arow owow maneka Sisaria-pa ikok Yerusalem ikiwok. ²Ikiwep nan ikaeya wi pris woos mua ne wi owow woos mua-ke wiar ekapep Pol kiiriw nainiw opora-pa wuami opora nain maakemik. ³Ne maakemik, “I feenap kookalimik, Pol sesekeya Yerusalem feek i yiar ekapinok,” naap maakemi sisewaremik. Ne wi iiriw kokot aakunep i era-pa luus inep ikok Pol ifakimiyen naemik. ⁴Ne aria Festus-ke wia maakek, “Pol Sisaria owowa-pa koorapa ekap ikua, ne yena pun ikoka kirep neek ikiwinen. ⁵Naapeya ni niena woos mua wia sesekiwkin efamiya ikiwuk. Ne mua nain sira-ko samoreya-na eliw opora-pa wuauk,” naap wia maakek.

⁶Aria Festus Yerusalem-pa nan fofa ten kuisow-i e ikur okaiwi-pa arow naap wiamiya ikok kiiriw Sisaria owowa kirep ikiwok. Ikiwep nan ikok uurik ona-pa opora wiar miimekam naep wia maakek, “Pol poreka.”

⁷Ne aria Pol poriwkin wi mua Yerusalem-pa ekapemik nain o warikap ikok opora maken marewa nain opor unu-unowa mikamik. ⁸Naapeya opora wia kiripomami maek, “Yo yiena Yuuda sira ne tempel koora sira me-ko puukam, ne Rom saria maneka sira wuak nain pun me wiar puukam, weetak akena,” naap maek. ⁹Naap maeya Festus wi Yuuda kema tenuk naep Pol nokarek, “No kamenap kookalin? No opora-pa nefa wuamik nain eliw ikiwep Yerusalem owowa-pa ikok nainiw nefar miiminen-i?” ¹⁰Naeya maek, “Yo aakisa Rom saria maneka Siisar ona opor miimow koora-pa wiar iimarep ikem, ne yo feeke opora-pa efa wuowa nain-ke ikua. No efa amisaren, yo Yuuda sira-ko me wiar puukam. ¹¹Ne yo sira-ko puukamkun-na efa ifakimu naep-na eliw efa ifakimuk. Yo opora-pa efa wuamik nain opora onom marew, naapeya yo mua oko wapena-pa efa wuowa nain me pepek. Yo Rom saria maneka Siisar tepak-pa wiar ikem, ne ikoka o wiar ikiwemkun opora-pa efa wuauk.” ¹²Naap maeya Festus ona uwow teeria mua papako wiamiya aakunep welawap maakek, “Aria no Siisar wiarik opora-pa efa wueka naen, eliw, ikoka o wiar nefa sesekamkun neek ikiwinan,” naap maek.

¹³Aria naap ikok owow saria Agripa naimik nain ona wekera Benaisi ikos Festus karuap urufamik. ¹⁴Ne nan lawisiw inem-ikemik. Naeya Festus Pol opora-pa wuamik nain Agripa maakek. Feenap maakek, “Mua oko iiriw Feliks-ke koora-pa wuak nain fan ikua. ¹⁵Yo iirakuma fan Yerusalem ikiwemkun wi Yuuda pris woos mua ne wi owow woos mua unow onaiya efar kererep mua nain opora-pa wuami ifakime, eenap efa maakemik. ¹⁶Ne yos-ke wia maakem, ‘I Rom sira naap yiar ikua, mua oko opora-pa wia wuiwkin mua nain ona opora pun aakuneya i opora wiar miimap opor onoma wiar imenap mua nain samorowa-ke ikua,’ naap wia maakem.

¹⁷Ne wi ekapep fan kereriwkin yo epa me ekam, uurik ona naap yo fiirimowa wuami mua nain poreka wia naakem. ¹⁸Yiam fiirimep ikok wi mua opora-pa wuamik nain-ke iikirap o sira kamenap onak nain maemik, ne yo-ko sira samora-ko oneya aakunemik naem-na weetak. ¹⁹Wi wiena lotu sira muuta nain riirinemik, ne mua oko iiriw umok nain unuma Yeesus, nain Pol-ke maek, ‘O mokok enuma ikua.’ Naap maeya wi riirinemik. ²⁰Ne opor onoma nain yo momora ikem. Ne o nokarem, ‘No Yerusalem ikiwep neeke aakuneya yo opor onoma nefar amisارينeni e weetak?’ ²¹Naap maakemkun os-ke maek, ‘Weetak, yo feenap ikok iiwawun Rom saria maneka Siisar wiar aakuninen’ naek. Naap maeya koora-pa wuap-puam, ikoka Rom saria maneka Siisar wiar sesekamkun ikiwinok.” ²²Festus-ke naap maakeya Agripa-ke maek, “Naap nain yo

mua nain opora-ko wiar miiminen.” Naeya maakek, “Eliw, uurika opora wiar miime.”

²³Aria uurik ona Agripa, Benaisi ikos maa bala eliwa wuap kooora-pa oraiwkin mua unowiya gone wia wuap fiirimow kooora wia purupemik. Ne wi ami woos mua maneka ne wi owow woos mua pun wiokap urupemik. Wi urupep nan ikaiwkin Festus-ke Pol purupeka wia naakeya purupemik. ²⁴Purupiwwin Festus opora wafurak, “Saria maneka Agripa, ne ni unowiya fan yiamiya ikeman nain ni mua fain amisareman. Wi Yuuda fan ikemik nain ne Yerusalem-pa ikemik nain o wameiya irakep yo efar kererep efa kirirowami maemik, ‘Ifakimeya uminok akena’ naemik. ²⁵Ne o ifakimowa nain sira samora-ko me wiar imenam. Ne ona maek, ‘Yo Siisar wiarik opora-pa efa wuauk.’ Naeya ikoka Siisar wiar sesekinen. ²⁶⁻²⁷Ne o sesekami opor onoma onaiya me sesekinen-na yiena saria maneka Siisar o opor onoma kamenap wiar amisarinnon. Sira naap-ko me ikua. Naapeya o aakisa no saria Agripa ne ni unow onaiya wapena-pa niar wuiyem. Ne o opora aakuneya opor onoma balisow wiar aawiwwin yo parosifa siisimep feekiya sesekinen.”

Pol-ke Agripa opora wafuromak

26 ¹Ne aria Agripa-ke Pol maakek, “Aakisa no-ko aakune.” Naeya Pol-ke iikirap yo efa miimeka naep wapena wuami maek, ²“Saria Agripa, yo wi opor unowa mia-pa efa wuamik nain no mokoka-pa pika yame opami opora maowa nain kema urupiyem. ³Moram no i Yuuda sira yiar amisar-afuran, yiena lotu sira, ne opora sira-sira aakunimik nain pun. Naapeya sira eliwa, no kekelka naap pokap ikok yo opora efar miime.

⁴⁻⁵Yo yiena Yuuda teeria-pa arimem, iiriw owow oko-pa ikok urupep Yerusalem-pa nan ikem. Ne wi Yuuda soomarowa ne pokow sira balisow efar amisaremik. Yo iiriw Farisi sira-pa ikok i unowiya yiena lotu sira kekanowa akena ookam-ikemik. Wiena yo sira efar mau naep-na eliw ariman mauk. ⁶⁻⁷Wi yo opora-pa efa wuamik nain opor onoma feenap, iiriw Mua Maneka i nembesir awona teeria ten kuisow erup nain wia iikirowowa opora wia maakep koonowak. Ne i aakisa wiena nembesir-ke Mua Maneka anane farem-ikaimik fain opora nain makena arinok naem-ikemik. Yos pun opora kuisow nainiw maem-ikaiyem. Opora muut nain wi Yuuda-ke opora-pa efa wuamik. ⁸Ne ni mua unowa fain, moram naap maiman, Mua Maneka mua wia iikirowowa nain naap-ko me ikua, naap naiman.

⁹Ne yo iiriw Nasaret mua Yeesus opora me wiar ookowa sira-sira kamenap onap unuma porekam naep naem-ikem. ¹⁰Naap maep yo Yerusalem-pa nan ikok sira-sira feenap onam-ikem, wi pris woos mua-ke opora parosifa-pa siisimep yiiwwin feekiya ikiwep wi Kristen teeria

opora-pa wia wuami pina wiem-ikem. Ne wi wia ifakimowa maemik nain yos pun eliw naem-ikem. ¹¹Ne yo owow unowa wiar ikiwep lotu koorapa wiam fiirimep ikaiwkin wi Kristen mua akena wia opap pina wiem-ikem. Naap onami Yeesus unuma wiar samoreka naep wia kakankam-ikem. Ne yo nain kema manekiw ikok kema bagiawiw soomaremi owow oko-oko ikiwep wi Kristen wia akupam-miem. Wia imenap wia opap wia samoram-ikem.

¹²Aria uuwowa muut nain wi pris woos mua-ke opora parosifa-pa siisimep yiiwkin feekiya Damaskus ikiwem. Aria aakisa baliwep efa miime. ¹³Yo ikiwem-ikok ama gonegon owowa nain mamaiya arem-ikemkun parina maneka-ke oromi yia mikak. Parina manek akena, ama parina nomakek. ¹⁴Parina nain-ke yia mikeya i unow onaiya wakiep miiwa-pa inemik. Yo inep ikok iwakara oko yiena Iibru opora-pa maeya miimam, feenap maek, 'Sol, Sol, no moram yo efa samoram-ikain? No nena name ekerami maa anima-pa name wuam-ikain,' naap efa maakek. ¹⁵Ne yos-ke nokarem, 'Maneka, no naarewe-ke?' Ne os-ke maek, 'Yo Yeesus-ke, yo efa samoram-ikain nain-ke. ¹⁶No iikire. Yo uuwowa-ko niekam naep nefar imenarem. No maa aakisa nefar imenarek fain ne maa papako ikoka nefa ofakowinen nain ikiwep wia maakem-miawe. ¹⁷No ikiwep wi owow oko teeria ne wi Yuuda opora wia maakeya nefa samoru naep oniwkin-na yena nefa asipamkun me nefa samorikuan. ¹⁸Ne no opora wia maakeya wi mokoka oparep ikemik nain mokoka wilinep Mua Maneka opora miimikuan. Ne iiriw Satan wia kaikeya ikemik nain piipuap Mua Maneka kekanowa-pa wiar ikaikuan. Naeya Mua Maneka-ke pina wiar iirareya yo teeria-pa efar ikaikuan, wi iiriw yo opora efar opami sira efar ookam-ikaimik nain epaskun ikaikuan.' Yeesus-ke naap efa maakek.

¹⁹Aria saria Agripa, naapeya yo nain urufap opora me wiar fienam. ²⁰Mokomokoka Damaskus-pa ikok wia maakem-ikem ne Yerusalem pun ikiwep wia maakem-ikem. Ne Yuudia kame ikiwep owow unowa wia maakem-ikem. Ne ikiwep wi owow oko-oko teeria pun wia maakem-miem. Feenap wia maakem-ikem, 'Ni kema kirep Mua Maneka opora wiar miimeka, ne i kema kiremik niam naemi-na sira eliwa-pa ikeka.' Naap wia maakem-ikem. ²¹Yo opor muut nain wi Yuuda-ke tempel koorapa efa opami efa ifakimu naep onamik. ²²Nain Mua Maneka-ke efa asipam-ikua, ne aakisa pun efa asipam-ikaiya. Naapeya yo aakisa fan iimarep ni mua unumiya ne mua papako mokok epa-pa aakunem-ikaiyem. Yo opor oko-ko me maem, yo opora kuisow iiriw Moses ne wi profet maem-miemik nain muutiw wiar maem. ²³Feenap maem-ikem, 'Yeesus sirirowa maneka aawep umok. Ne ookikir iikirami i umep kiiriw iikirowa nain era yia wuomak. O iikirami i Yuuda ne wi owow oko oko teeria parina yia wuomaya i Mua Maneka eliw wiar ikiwiyen,' naap maem-ikem."

²⁴Pol opora naap maem-ikaeya Festus-ke kerew faremi maakek, “Sue, no woosa momoraren. No suule kerew akena arep naap momoraren-yon aa.” ²⁵Naap maakeya Pol-ke maakek, “Yo maken akena maiyem. Yo me momorarem. ²⁶Opora maem nain saria Agripa amisarep ikua. Naapeya yo eliw mainen. O maa unowa ariman imenarek nain iiwawun amisarek, moram maa kuisow-ko me pipilimemik. ²⁷Aria saria Agripa, no wi Mua Maneka profet opora maemik nain makena-ke wiar nain-i e weetak? Yo kema naap wuiyem, wi opora nain makena-ke wiar nain, naap nefa naiyem.” ²⁸Ne Agripa-ke maakek, “Yo no opora ara kuisow nefar miimap ikoka kuisow kema kirinen efa nain-i?” ²⁹Ne aria Pol-ke maek, “No ikoka kuisow Mua Maneka teeria wiar ore, e ikoka ikoka wiar ore, naap me maiyem, weetak. Yo kookalowa-ke feenap, yo Mua Maneka teeria-pa wiar ikem. Naeya Mua Maneka nia maakemkun no ne ni mua aakisa yo opora efar miimam-ikaiman fain pun unow onaiya o teeria-pa wiar areka naiyem. Yo aakisa sen-pa efa kaikap-puamik, ne ni feenap me nia kaikikuan naiyem.” Opora naap wafurak.

³⁰⁻³¹Ne Agripa pokap ikok iikireya anim onom maneka Festus, Benaisi, ne mua papako unow onaiya iikirami koor kemena oko ikiwep wieniw aakunemik. Ne maemik, “Mua fain sira-ko me samorak, naapeya o ifakimowa ne koor-pa wuowa nain era marew.” ³²Neemi Agripa-ke Festus maakek, “Mua fain, Siisar wiarik opora-pa efa wueka, naap me maekak-na aakisa eliw piipueya ikiwekak.”

Pol Rom sesekeya aasa aawep ikiwemik

27 ¹Aria i Itali kame wiar ikiwowa yia naiwkin, wi ami mua-ke Pol ne wi mua papako koor ekap ikemik nain wia aawep ami woos mua wapena-pa wiar wuamik. Mua nain unuma Yulius, ne o irakow mua andet kuisow (100) nain wienna woos mua-ke. Ne teeria nain Rom saria maneka Siisar ona kakeniw wia urufiya. ²Ne Adramitium aasa oko Sisaria piipuap Esia kemeniw ikiwowa naiwkin aasa nain iramik. Ne Aristakus pun yiamiya ikiwok, ona owowa Tesalonaika, Masedonia kame-pa ikua nain. ³Ne i ikim-ikok uurik ona Saidon-pa fuunemik. Ne Yulius-ke Pol kemalep wasirkeya ona womar papako wia urufowa ikiwok, maa-ko asipuk naep. ⁴Ne i Saidon piipuap ikiwem-ikok ewar-ke iikireya epa eliwa ookami Saiprus mot okaiwi ekeria-pa ikiwemik. ⁵Ikiwemi Silisia ne Pamfilia nomakemi Maira owowa ekamik, Lisia kame-pa.

⁶Aria nan ikok ami woos mua nain-ke Alesandria aasa wiar imenap nan yia wuak. Aasa nain Itali kame ikiwekam naep onam-ikaeya wiar irap ikiwemik. ⁷Ikiwem-ikemkun ewar-ke yia fieneya fofa unowa momasia muuta ikiwem-ikemik. Momasia ikiwemi Nidus owowa mamaiya ekamik. Ewar-ke kerew akena kekaneya i kakeniw ikiwowa me pepekeya moke puukap ikiwemi Krit mot okaiwi-pa wuami ponaiw

ikiwemik. Naap ikiwemi Salmone miira nomakemik. ⁸Ne ewar-ke kekan-afureya momasia ikiwemi Kemen Eliwa naimik nan urupemik. Kemena nain Lasea owow mamaiya-pa ikua. ⁹I ikiwowa nain ifera-ke samorar-afureya i epa maala nan ikemik. Nan ikemkun wi Yuuda enowa emi wuow fofa nain yia nomakek. Ifera senam kueya Pol-ke oko i maera-pa ariyen naep wia maakek, ¹⁰“Yo feenap maiyem, i nainiw karuiyen-na epa samora imenap aasa yiar bulunareya maa koorma mesenalinon ne yiena pun maera-pa ariyen.”

¹¹Naap wia maakek-na wia, ami woos mua-ke opora wiar fienap aas onom mua ne faow mua wiisiw wiokak. ¹²Ne kemena i urupep ikemik nain pun me eliw akena, ewar epa-pa ewar maneka kereremi kemena nain ifera senam kuiya. Naapeya mua unowa aakunep maemik, “I akimap-ko urufiyen, ikiwep Finiks owow kemena-pa neek ikaiyen. Ne ewar epa weesereya ikiwiyen.” Finiks eena Krit mot-pa ikua. Ne kemen miira nain-ke ewar maneka mika-puukeya kemena nain eliw ikaiya.

Ewar maneka ifera-pa imenarek

¹³Aria naap arewap ikok gomi kireya eliw ikiwiyen naemi aanka perekami Krit mot ponaiw ikiwemik. ¹⁴⁻¹⁵Ne ikiwem-ikemkun epa me ekowa, eremin ewar miiw maneka-pa epami aasa yiar ipiskami aas miira yiar kiripak. Ne i ikiwu naep onamik-na me pepeke, oram ewariw ookam-ikemik. ¹⁶Ewar-ke yia piwami Kauda mot ponaiw yia pikiweya kerew akena uufunemik. Aas gelemuta mufem-ikemik nain mufep aas maneka iinan amapurupep baliwep akena kaikamik, me pukinok naep. ¹⁷Ne ifara maneka aawep i aasa ikemik nain iiwawun maneka kaik-ikiwemik, me pukinok naep. Aria oko ewar-ke aasa yiar pikiwemi Libia saana-pa korininon naep aas leep mufep poromakemik. Naeya ewar lawisiw yia pikiwem-ikua. ¹⁸Ne uurik ona naap nain ewar kekanemi aasa yiar anu-fieneya maa koorma ifera-pa wafufuramik. ¹⁹Ne kiiriw uurik ona aasa uuwimik maa muutitik nain aawep wafufuramik. ²⁰Fofa unowa nain epa kokom miiriw ikua, ama ne mokoma-ko me urufam-ikemik. Ewar maneka naap wuunem-ikua. Ne i kema maemik, i mesenaliyen-i e kamen-i, naap maemik.

²¹Ne epa maala maa enowa miatinep enow marew ikemik. Ne Pol-ke wia maakek, “Ni mua unowiya yo opora efa miimekaman-na Krit mot me piipuekamik. Ne ewar asia me miirowap maa unowa me yiar samorarekak, ne yiena pun me samor aawekamik. ²²Naapeya yo nia maakiyem, i mua kuisow-ko me mesenalinok, naapeya ni kekaneka. Aasa muutiw neek mesenalinok, i mua kuisow-ko me mesenaliyen. ²³Moram uura yo Mua Maneka efa urufam-ikaiya ne uuwowa wiar opiyem nain-ke ona ensel sesekeya efar imenarek. ²⁴Ne feenap efa maakek, ‘Pol, no me keker opa, no ikoka eliw ikiwep Rom saria maneka Siisar miir onoma-

pa wiar iimarinan. Mua Maneka no muuta nain wi mua unowa aasa-pa nefamiya ikemik fain me mesenaluk naek,' naap efa maakek. ²⁵Naapeya nia maakiyem, ni kekaneka, Mua Maneka opora makena-ke, ona efa maakek naap ikoka imenarion. ²⁶I ikoka ewar-ke aasa yiar fieneya ikiwep mot oko-pa samoreya neek ikaiyen." Naap wia maakek.

²⁷Ewar asia wuunem-ikaeya sande erup aawok. Ewar-ke yia fuureya i ikiwep Adri ifera-pa nan ipatarep ikemik. Ne uur gone wi aasa uuwow mua naap furewamik, i miiwa mamaiya arem-ikaimik naemik. ²⁸Naap furewap ifer irauwa pepekimu naep ifara maala piipumamik, nain meren wafurowa ten ikur okaiwi-pa kuisow (60) naap. Ne naap ikok kiiriw pepekimemik, nain meren wafurowa ten ikur (50). ²⁹Aria naap urufap oko aasa urupemi nomona-pa korininon naep aanka erepam aas mikikira-pa ikaiya nain fuurkiwkin aasa ipatarek. Naap ikok maem-ikemik, "Epa-ko wiimep-puekan oo." ³⁰Ne wi aasa uuwow mua papako bauraru naep wadolalemi maemik, "I aasa aanka miira-pa ikua nain wafuriyen naep." Naemi aas gelemuta fuurkiwkin ifera orok. ³¹Ne Pol-ke wi ami wiena woos mua onaiya wia maakek, "Wi aasa uuwow mua fain baurarikuan-na i unowiya miira mesenaliyen." ³²Naap wia maakeya wi ami mua-ke aas gelemuta nain ifara puukiwkin ifera-ke pikiwok.

³³Aria uuriw epa wiiwim-ikaeya Pol-ke maa-ko enimuk naep wia maakek, "Ni sande erup naap kema tootonep maa-ko me enem-ikeman, oram maneka pokap ikeman. ³⁴Sira eliwa, maa-ko enimeka. Maa enep mia tooneka. Ni kema unu-unowa me wueka, i eliw ikiwiyen, ne unow onaiya eliwa ikaiyen." ³⁵Naap wia maakeya o urufam-ikaiwkin emer ikowa kakawa kuisow aawep Mua Maneka farep wuepap enek. ³⁶Wi naap urufap wis pun kema urupep maa enemik. ³⁷I mua andet erup ten ikur okaiwi-pa erup ne kiiriw ikur okaiwi-pa kuisow (276) naap aasa nan ikemik. ³⁸Aria wi maa pepep enep weesereya aasa-ko efefarinok naep wit sia-pa ikua nain ifera-pa wafufuramik.

Aasa pukok

³⁹Aria epa wiimeya i mot oko urufamik, ne aas mua mot unuma nain me amisaremik. Ne wi kemena saa miira eliwa urufap aasa neeke amapekiyen naemik. ⁴⁰Naap naep aanka ifara pu-puukamik, ne sigar opow ifara nain pun iiwawun wasirkamik. Ne aas leep miimowa-pa ikua nain purupiwkin ewar-ke yia fuureya ewur akena mot nain ekamik. ⁴¹Ekam-ikemik-na wia, aasa ikiwemi aas miira saana-pa mikap iiwawun koonek, sigar kiripowa me pepep. Ne aas ipekuma ifer umukut-ke arufam-ikaeya puku-pukok. ⁴²Aria wi ami mua-ke wi koor ekow mua wia ifakimu naep aakunemik. Oko wi pikinep kaalal-urupep baurarikuan. ⁴³⁻⁴⁴Ne wia, wiena woos mua-ke Pol kema suuwap wi naap onu naiwkin wia puukak. Neemi mua unowiya wia maakek, "Ni mua kaalalowa

amisareman nain ifera pikinep kaalalep pona urupeka. Ne ni mua papako kaalalowa me amisareman nain aas pukowa kakawa-i e maa oko-ko opap kaalalep pona urupeka,” naap wia maakek. Aria i naap onap unow onaiya saa urupep eliwa ikemik.

Pol Malta owowa-pa ma miililina onak

28 ¹Aria i unowiya urupep weesereya epa nain unuma wia nokaremkun yia maakemik, “Fain Malta mot-ke,” naemik. ²Ne wi owow mua pun sira eliw akena yia onamik. Iir nain ipia oromi epa dabel onaiya wueya wi mukun maneka ururumep yia faremik, “Ekapep epia areka,” naap yia maakemik. ³Ne Pol epia aawep fiirimep mukuna-pa wuak. Epia wuam-ikaeya ifa samora epia tepak-pa ikok mukun yoowa-ke aaweya baurarep urupemi Pol wapena-pa kuep sererep ikua. ⁴Naeya wi owow mua-ke naap urufap wi-wieniw maemik, “Mua faa, mua-ko wia ifakimok-yon. O iiriw aasa-pa urupem-ikua nain umekak. Ne aakisa ifa kuok nain ikoka uminon.” ⁵Ne Pol-ke wapena ofofeya ifa nain mukuna-pa orok, o me samor aawok. ⁶Ne o wapena wiar ariminon-i e ewur akena uminon-i naep mokoka wuam-ikemik-na weetak. Wi epa maala akena naap arep ikok sira oko-ko wiar imenarinon naep urufamik-na weetak. Naeya maemik, “Mua fain inasin mua-ke,” naap maemik.

⁷Ne epa ikemik nain miiwa kame okaiwi wiena mot urufow saria Publius naimik nain wiarik. Os-ke yia aaweya fofa arow o koorapa wiar inem-ikemik. ⁸Publius wiawi urom ikiwowa ne mia yoowa napuma nain aawep inep ikua. Ne Pol ekap wameiya-pa iimarep Mua Maneka faremi wapena ikiwosa iinan-pa wiar wueya napuma wiar sariarek. ⁹Naap oneya urufap wi mot nain napum mua unowa o wiar ekapiwkin wia saliwak. Ne wi napuma sariarem-ikua. ¹⁰Naapeya i yia tetaremi sira eliwa yia onam-ikemik. Ne iir oko-pa aasa oko aawep ikiwu naep onamkun maa enowa yia fiirimomamik, ikoka aasa-pa ikiwemi enowa naep.

Pol ikiwep Rom-pa fuunek

¹¹I mot nan ikemik, ipia epa weesereya ikiwiyen naemik. Ne wi Alesandria aasa pun nan ikua. Aas miira-pa inasin mua miikapura erup siraremik. Ne siiwa arow naap ikok aasa nain aawep ikiwemik. ¹²Ikiwemi Sirakius owowa-pa fuunep fofa arow nan ikemik. ¹³Ne nan ikok ikiwemi ifer maneka kame puukap oromi Regium owowa-pa fuunemik. Ne uurik ona ewar nainiw kireya i naap ikemik. Ne nainiw uurik ona ikiwep Puteoli owowa-pa fuunemik. ¹⁴Ne owowa nan wi Kristen mua papako wia imenamkun, wis-ke feeke yiamiya ikeka yia naakiwkin sande kuisow wiamiya ikemik. ¹⁵Nan ikemkun wi Rom Kristen mua meta yia miimap yia miira puuk-ekapemik. Ekapemi mua papako fofa epa Apius naimik nan yia arep ikemik, ne papako sesa

wuap inimik koora nan yia arep ikemik. Koora nain unuma Koora Arow naimik. Ne i ikiwep fuunep Pol wi wia urufap kema tenep Mua Maneka faremi sira eliwa naakek.

Pol Rom owow maneka-pa opor eliwa wia wafuromak

¹⁶Ne i wiamiya ikiwep Rom-pa fuunemik. Ne Pol-ke yo koora oko-ko imenap neeke inem-ikok sesa wuam-ikainen naek. Ne anim onoma wia maakeya eliwa naakemik. Ne ami mua oko sesekiwwin o urufam-ikua. ¹⁷Aria fofa arow naap weesereya Pol-ke wi Yuuda woos mua Rom-pa ikemik nain wia farep fiirimowa wuak. Wi ekapep wiam fiirimiwwin wia maakek, “Emar unowik, yo yiena Yuuda teeria sira samora me onam, ne yiena nembesir sira wuomakek nain-ko me puukam. Nain oram maneka Yerusalem-pa efa opap wi Rom anim onoma wapena-pa efa wuamik. ¹⁸Yo efa nokarep weesereya pina-ko me onak, ifakimowa nain, naap maep efa iiraru naep onamik. ¹⁹Yo koora-pa efa weeser-wuowa naiwwin wi Yuuda-ke weetak naemik. Ne yo kokor eram naep Siisar wiarik opora-pa efa wueka wia naakem. Naap wia maakemkun efa sesekiwwin fan ekapem. Nain yo me yiena Yuuda teeria opora-pa wia wuekam naep ekapem, weetak. ²⁰Yo sen onaiya ikem fain i Isrel mua unow onaiya mua eena maemi arewap ikaimik nain opora ariman wiar wuamkun opora-pa efa wuami seniw efa kaikamik. Naapeya yo nain muuta nia urufekam naep nia farem.” Naap wia maakek.

²¹Naeya wis-ke maakemik, “I no opora nefa maemik nain wi Yuudia kame-pa ikemik nain parosifa-ko me wiar aawemik. Ne mua papako nan ikok urupemik nain pun no opora sira samora-ko nefa maiwwin me miimamik. ²²Ne i aakisa nena-ko aakuneya nefa miimiyen, moram owow unowa aakisa teeria no wiar ikon nain murarow opora nia onam-ikaimik.”

²³Ne fofa oko-pa wi kiiriw wiam fiirimowa nain fofa wuamik. Fofa neeke mua unow akena ekapep Pol koora-pa wiam fiirimemik. Fiirimiwwin o opora onoma wuak, uuriw akena aakunem-ikaeya ama oromi kokomarek. Neemi Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa opor unowa nain pun wia maakek. Ne Moses sira wuomakek nain ne wi profet opora maemik nain onaiya wia kemapawami Yeesus maek, wi kema kirep Yeesus ookuk naep. O umep iikirami era yia eepomak nain wia nanaromak. ²⁴Ne wi papako makena-ke naep opora wiar opamik, ne papako wia, makena-ke me naemik. ²⁵Naemi wi-wieniwwin opora wenup wenup muninemi omanaru naep iikiramik. Naap oniwwin Pol opora silewami feenap wia maakek, “Iiriw Ewar Eliwa pepeki niena nembesir wia maemi profet Aisaiya maakek, feenap,

²⁶‘No ikiwemi emeria mua unowa feenap wia maake, “Ni maa miimowa miimowen, nain kema me aawowen. Maa urufowa urufowen nain onoma me amisarowen,” naap wia maake.

²⁷ Moram wi teeria nain emina iiriw reenemik. Wi maa miimowa emina kekanemik ne mokoka pun iiriw oparep ikemik. Mokoka wilinep maa urufami, ifana wuap opora miimami kema pukekamik. Ne kema kirekamik-na yo eliw pina wiar iirarekam.'

(Aisaiya 6.9-10)

Ewar Eliwa-ke naap wia maek. ²⁸ Aria naapeya ni amisareka naep maiyem, Mua Maneka pina yia iiraromami yia aawowa opor eliwa nain wi owow oko oko emeria mua iiriw wia maakemik. Wi eliw miimap opora opikuan." ²⁹ Pol-ke opora naap wia maakeya wi ikiwemi wi-wieniw aakunemi opora wiam fi-fienamik.

³⁰ Aria Pol mokoma erup nan ikua. Kooro oko sesa wuap nan inem-ikok uuwam-ikua. Ne mua unowa kooro wiar ekapiwkin kemelap unowiya wia aawem-ikua. ³¹ Ne keker opowa marew Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa opora nain wia maakemi yiena Maneka Yeesus Krais opora pun wia maakem-ikua. Ne mua kuisow uuwowa me wiar puukamik.

Parosifa fain Pol-ke wi Rom wia siisimomak

Miimow opora

Pol Korin owowa-pa ikok parosifa fain siisimok. Rom ikiwep wi Kristen teeria wia urufowa naep amisa wiemi siisimok. O neeke lawisiw wiamiya ikok, ikoka Spen ikiwep Mua Maneka opora wia maakinen naek. Kraiss opor eliwa parosifa-pa ariman akena maek, ne wi Kraiss ookimik nain wi kamenap ikemik nain pun maek.

Parosifa siisimemi maa maneka maek nain feenap, wi mua Mua Maneka opora wiar opimik nain Mua Maneka wi mua kaken eliwa-ke wia naiya. Miiw emeria mua unowiya pina onimik, wi Yuuda, ne owow oko pun. Naapeya Mua Maneka wia kemalep wia aawowa naek. Wi Yeesus Kraiss opora wiar ookiwwin Mua Maneka-ke wia aaweya ona womar wiar ikaikuan, ne Yeesus Kraiss weepe wiar ikainon.

Mua Maneka mua oko aawinon-na mua nain iwwawun onaiya akena arinon. Moram Mua Maneka o wameiya ikainon ne ona Ewar pun kema-pa wiar taanep ikainon. Ne pina ne umowa-ke o me poraikuan.

1 ¹Aria yo Pol-ke parosifa fain ni Rom nia siisimomiyem. Yo Yeesus Kraiss uwwow mua-ke. Mua Maneka-ke efa pepekimeya yo aposel arep Yeesus opor eliwa wia maakem-miawiyem, mua nain-ke. ²Opor eliwa mua ikoka ekapowa maek nain Mua Maneka ona iiriwwin maep-pueya wi profet-ke wia maakemi maifa-pa siisimep-puiwwin ikua, opora nain. ³⁻⁴Opor eliwa nain ona Muuka maek. Nain yiena Maneka Yeesus Kraiss naneka. Eena saria maneka Dewit kerekera-pa imenareya Dewit nembesir teeria-ke naemik. O umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak. Iikiroweya Ewar Eliwa-ke ariman wuak. O Mua Maneka muukiya kekanowa onaiya ikua. ⁵Ne Mua Maneka o unuma-pa aposel uwwowa yia wuap yia asipam-ikaiya. Naeya miiw unowa ne owow unowa wi kema kirep Yeesus Kraiss opora wiar opap ookuk naep ikiwemi wia maakem-miawimik. ⁶⁻⁷Ni Rom pun naap ne Mua Maneka ona nia naeya ni aakisa Yeesus teeria wiar ikeman. Naeya yo parosifa fain nia sesekomami feenap nia maiyem, ni Mua Maneka ona eena nia kookalep nia aaweya ona

teeria kakeniw wiar ikeman nain. Auwa Mua Maneka, ne yiena Maneka Yeesus Krai wi ikos nia kemalep kema sonom eliwa niuk.

Pol Rom wiar ikiwowa kema manekiw ikua

⁸Aria yo kiikir feenap mainen, ni kekanep Yeesus Krai opora kekanowa wiar opap ookam-ikaيمان nain miiw unowa iiriw meta arimok. Muut nain Yeesus Krai unuma-pa Mua Maneka sira eliwa naakiyem. ⁹⁻¹⁰Yo aakisa opora fain makena-ke, Mua Maneka opor makena-ke efar nainok. O eena yo anane fariyem nain, ne yena kemaniya uuwomami o Muuka opor eliwa piomiyem nain. Makena feenap, yo anane Mua Maneka faremi ni nia naiyem. Ne pun nokariyem, o era-ko imenomeya ikip ni nia urufinen.

¹¹Mua Maneka sira-sira kamenap yia asipiya nain-ko yena miir onaiya ikip nia maakemkun ni kekanowa aaweka naep yo nia urufowa kema manekiw ikaiyem. ¹²Yo feenap maep ikiwowa maiyem, yiena unowiya Krai opora opami Krai sira ookimik, nain aakunemi kema yiam iikirowam-ikaiyen. Naap onami yiam ane-kekanowami i unowiya kekanep opora naap opap ikaiyen.

¹³Emar unowik, ni fain pun amisareka naep, yo niar ikiwowa fofa wuwowa unowa arem. Nain maa-ke efa imenareya me niar ikiwem. Yo wi owow papako iiriw wia asipamkun Yeesus opora wiar opamik nain makena wiar urufamik. Naapeya nis pun naap nia asipekam naep niar ikiwinen akena naiyem. ¹⁴Nain yo me uuwowa-ko me ikua. Ikiwep Yeesus opor eliwa wi Grik wia maakemi wi owow oko oko pun wia maakem-miawiyem akena. Wi mua amis maneka onaiya ikemik nain, ne wi amis marewa nain pun unowiya wia maakem-miawiyem. ¹⁵Naapeya ni Rom pun niar ikiwep Yeesus opor eliwa nia maakowa nain manek akena kema urupiyem.

Pol Yeesus opor eliwa wia maakowa kekanep ikua

¹⁶Yo Yeesus opor eliwa wia maakowa nain emina me ururiyem. Moram opora nain Mua Maneka kekanowa onaiya ikua, ne wi opora opimik nain Mua Maneka-ke wia aaweya wi pina piipup kakeniw ikaikuan. Wi Yuuda kiikir opora opamik, ne aakisa ni owow oko oko pun opora opaman. ¹⁷Ne oko pun feenap, Yeesus opor eliwa wia maakiwkin amisarep maikuan, Mua Maneka i emeria mua kakeniw ikemik, naap yia naowa nain era feenap ikua. I Yeesus opor eliwa wiar opamkun Mua Maneka-ke i mua kaken eliwa yia naiya, era oko-ko me ikua. Iiriw pun naap ikua, moram Mua Maneka ona opor ara oko nain feenap maek,

“Wi mua Mua Maneka opora wiar opimik nain kaken eliwa wia naiya.”

(Habakuk 2.4)

Naap wia naeya wi anane eliwa ikaikuan.

Wi Mua Maneka mikikira iwemik nain bagiaw wia ofakowinon

¹⁸Aria wi mua Mua Maneka mikikira iwemi sira samora onimik nain Mua Maneka owow iinan-pa ikaiya nain-ke ona bagiaw ariman wuam-ikaiya. Wi mua nain sira samora onami opor makena ookowa era iiwkimik. Naeya mua papako ookowa mika-kofimik. ¹⁹⁻²⁰Wi mua nain Mua Maneka bagiaw wiar urufikuan, moram ona maa muutitik onomakek nain ona wame ofakowak, nain wis-ke amisa wiar ifemakimik. Makena, i Mua Maneka me urufimik, nain iiriw iiriw maa tawerarek nain wiar urufap maimik, “Aa makena, Mua Maneka anane anane ikaiya, ne kekanowa pun naap wiar ikaiya,” naap maimik. Naapeya wi feenap me mauk, “I Mua Maneka me amisarimik.” Wi sailowa me pepeki.

Wi Mua Maneka mikikira iwep wiena inasina kookalimik

²¹Wi Mua Maneka amisaremik. Nain unuma me wiar fakerimik. Ne pun o sira eliwa-ko me naakimik, weetak. Wi kema ne woosa iiwawun wiar momorareya kokom tenow maneka ikemik. ²²Wiena wiam purupemi maimik, “I amis mua-ke,” naap naimik. Nain weetak, wi iiwawun woosa wiar momorarek. ²³Naemi wi Mua Maneka anane ikaiya nain lotu me onowa, wi kiiriw mua miira sirarep fain inasina-ke naimik. I mua umimik, i anane me ikaimik, nain wi mua miira sirarep inasina arowamik. Ne nepa, maa eneka ne ifa pun sirarep inasina arowamik. ²⁴Wi naap momor oniwkin Mua Maneka-ke maek, “Wiena maa, neek onam-ikauk.” Naeya wi wiena kookalowa welawami emin ururowa sira wiam onam-ikemik. ²⁵Wi mua nain Mua Maneka makena-ke me naowa, wiena kema-pa opor wadola ookimik. Naeya wi Mua Maneka lotu onow marew, miiw maa unowa eena Mua Maneka sirarek nain wiena wapena-pa sirarep yiena inasina-ke naimik. Maa unowa nain Mua Maneka-ke onomakek, naapeya i anane o unuma wiar fakeram-ikowa-ke. Makena.

²⁶Ne aria wi naap oniwkin Mua Maneka naap onam-ikauk wia naek. Naeya wi uruw mia samora kemaiw ikok emin ururowa sira oni-ikiwem-ikemik. Feenap, wi emeria wiena mua wia piipup wi-wieniwi wiam opam-ikemik. ²⁷Ne wi mua pun naap, wiena emeria wameiya pokow marew, wi-wieniwi wiam opowa kema manekiw ikemik. Wi emin ururow marew, mua muaiw wiam opam-ikemik. Ne pina neeke mia wiam samoram-ikemik.

²⁸Wi Mua Maneka amis makena nain kema me wiar wuamik. Naeya o mikikira wieya wi iiwawun momoraremik. Wi wiena kookalowa wiam ookami sira samo-samora naap me onowa nain onam-ikemik. ²⁹Sira feenap nain, sira samo-samora onimik, mua oko wia samorimik, maa kookalow manekiw ikaimik, ne mua oko maa wiar samorimik. Maa wiar kema kuemi wirarimik, wiam ifakimimik, riirinimik, ne wadolalimik,

mua oko samor aawinok naep maa wiar iririmimik ne murarow opora wia onimik. ³⁰Mua oko unuma wiar samorimik, Mua Maneka iiwuarimik, mua oko opora iinan wia irimik, yo yaisow naemi unuma wiam pirimik. Wi wiena kema-pa sira samora enuma imenimik, ne wiena onak wiawi opora me wia miimimik. ³¹Wi maa me pupep urufap onimik, opora wia peeskimimik, wiena teeria me wia kemalimik. Wi mua me wia kemalowa wia samo-samorimik. ³²Aria Mua Maneka-ke maek, “Wi mua sira naap onimik nain wi umep epa mukuna neeke ikiwikuan.” Wi opora nain amisaremik, nain sira samora naapiw onam-ikaimik. Me nain muutiw, wi mua papako naap onimik nain pun eliw oneka wia naimik.

Mua Maneka sira makena ookap yia mekawinon

2 ¹Aria oko-ke feenap mainon-na, “Eliwa, Mua Maneka wi mua sira samora onimik nain wia samorinok.” Aria no naap me mae, no nena pun pina sira naap nain onin, naeya nos pun opora-pa ikainan. Moram mua oko wia mekawin nain sira nain-pa nena pun opora-pa name wuin. ²Maa nain ariman, epa kilala-pa ikua. Mua Maneka wi mua naap onimik nain baliwep wia pupep pina wiar mekawiya, nain eliwa-ke. ³Aria wi mua oko pina oniwkin wia mekawin, nain no nena pun wi pina onimik naap nain onin. No feenap main-i, Mua Maneka yo me efa samorinon, no naap main-i? ⁴Ne maa oko pun feenap, no sira samora oneya Mua Maneka iiriw nefa samorowa nain me nefa samorak, ne o manek akena nefa kemalep nefa saliwowa maek. No kema-ko kire naep nefa urufiya-na weetak, no maa nain oram-ke wiar nain. Nain kema-ko me wuin, aa-na kema-ko kirekan.

⁵Yo feenap mainen, no mua woos reenowa-ke, naeya no kema kirowa miatinin. No naap onami nena pina nain manekarow-ikim-ikain. Naapeya Mua Maneka bagiaw maneka wiar urufinan. Fofa eena wi mua baliwep wia mekawap wiena sira samora-pa wia samoriya nain no makena urufinan. ⁶Mua Maneka eena wi mua sira kamenap onam-ikaimik nainiw wia kiripominon. ⁷Feenap, wi mua papako feenap maimik, Mua Maneka eliwa yia naemi unum maneka yiinok, ne umep wiimar iikirimik nain anane ikaiyen. Wi nain naep kekelka ikok sira eliwa onam-ikemik. Naeya ikoka Mua Maneka-ke wia saliwami ona wameiya-pa wia wueya anane eliwa naap ikaikuan. ⁸Ne wi mua papako yamunsiarep yo yaisow naemi opor makena me ookowa, sira samora naap onam-ikaimik. Wi nain ikoka Mua Maneka bagiaw wiar urufap sirirowa aawikuan. ⁹Wi nain iiwawun pina aawikuan, ne kema pun samorarikuan. Makena, wi Yuuda-ke ikoka naap arikuan, ne wi murarowa-pa owow oko oko pun. ¹⁰Ne wi mua sira eliwa ookimik nain, Mua Maneka-ke ni eliwa-ke wia naep unum maneka wiemi kema eliwa wiinon. Wi Yuuda naap wia oninon, ne wi murarowa-pa owow oko oko pun. ¹¹Moram Mua Maneka wi Yuuda ne wi owow oko

oko pun wia rookasowa marew, mua unowiya iiwawun epaskun maneka wia naiya.

¹²Wi owow oko oko Moses sira wuomakek nain me amisaremik, ne Mua Maneka-ke Moses sira nain maemi me wia mekawinon, weetak. Nain wi pina onimik nain ookami makena wia mekawinon. Ne Mua Maneka Moses opaimika-pa wi Yuuda sira wiomakek, nain wi nain me ookowa, pina onikuan-na o sira nain ookap wia mekawami wia samorinon. ¹³Moram wi mua Mua Maneka sira wuomakek nain oram ifana-pa miimimik nain, Mua Maneka-ke feenap me wia nainon, “Ni mua kaken eliwa-ke,” naap me wia nainon, weetak. Mua Maneka sira wuomakek nain wiar miimap ookowa nain-ke makena, Mua Maneka ni mua kaken eliwa-ke wia naiya. ¹⁴Ne wi owow oko oko wi Moses sira wuomakek nain me amisaremik. Nain wi maa kema suuwap anane sira eliwa naap onam-ikaikuan-na wi Moses sira wuomakek nain pepekok arowikuan. ¹⁵Sira kamenap onimik nain wiena kema-pa maemi Mua Maneka sira wiar amisarowa saarik arep sira eliwa naap onimik. Ne pun wiena kema-ke naap maimik, “Yo sira eliwa onam,” e “Yo sira samora onam.” ¹⁶Ne aria yo Yeesus opor eliwa anane nia maakemi maiyem, feenap, maa unowa nain ikoka Mua Maneka ona fofa pepekimok neeke Yeesus Kraiss wapena-pa wiar wueya wi mua kema-pa maa pipilimemik nain ariman wuami wia mekawinon.

Wi Yuuda Moses sira baliwep ookeka wia maakek

¹⁷Ne ni Yuuda, ni feenap maiman “I Yuuda-ke, i Moses sira wuomakek nain ookimik, ne Mua Maneka i iisow yia aawok.” Ni naap maemi unuma niam piriman. ¹⁸Ne Mua Maneka maa mauwa onowa nia naiya nain wiar amisareman. Naemi Moses sira wuomakek nain amisarep sira kakeniw ookap eliwa-ke naiman. ¹⁹Ni wi owow oko oko feenap wia maiman, “Wi mua mokok opa saarik Mua Maneka me amisaremik. Naeya is-ke wia maakemkun wi parinarep amisaruk.” Ni uuwowa naap niam naiman. ²⁰Ne wi woosa baliwep me kema suuwimik, ne wi takir kema saarik ikemik nain kema wia fooku naep oniman. ²¹Wi owow oko oko suule wiiman, ne sira unowa nain niena-ko me ookiman-i? Ni feenap wia maakiman, “Mua oko maa me wiar ikum aaweka,” naap maep-puap niena eliw ikumarowen-i? ²²Ne wia maakiman, “Mua oko emeria me wiar mufeka.” Naap maep-puap niena pun uruw mia niam kaikiman-i? Wi mua miira sirarep inasina arowimik nain wia miatiniman, nain ni sirin kooru wiar ikiwep maa wiar ikum aawowa eliwa-ki? ²³Aria ni feenap, niena unuma niam pirami maiman, “Moses sira wuomakek nain i amisaremik, yiena yiarik,” naap maiman. Nain ni niena sira maneka nain puukiman. Ni naap onami Mua Maneka emina me ururowowa nain emina ururowiman. ²⁴Ni sira-sira naap oniman. Naeya opora iiriw Mua Maneka maek nain pepekok akena nia maek, feenap,

“Ni Yuuda muuta nain wi owow oko oko-ke Mua Maneka unuma iiwawun wiar poraimik.” *(Aisaiya 52.5, Esekiel 36.22)*

Mua Maneka opora wiar ookowa nain maa maneka-ke

²⁵Aria ni Mua Maneka sira baliwep ookowen-na mia kanima puukaman nain niam ilenap ikowen, i Mua Maneka teeria-ke naep. Ne ni sira puukowen-na ni mia kanima puukaman nain Mua Maneka mokoka-pa oram saarik ikowen. ²⁶Wi owow oko oko, mia kanima me puukimik, nain wi Mua Maneka sira baliwep ookikuan-na Mua Maneka mokoka-pa wis-ke mia kanima puukowa saarik ikaikuan, maken-i? ²⁷Ni Yuuda-na, ni mia kanima puukowa-ke, ne sira Moses iiriw niomakek nain ni niena sira nain puukiman. Ne wi owow oko oko, mia kanima me puukimik, nain wi mua papako Mua Maneka sira baliwep ookimik. Neeke wis-ke nia urufap nia maikuan, “Ni Mua Maneka sira amisareman, nain niena sira nain puukaman,” naap nia maikuan. ²⁸Moram ni unuma muutiw i Yuuda-ke niam naiman nain ni me kakeniw Yuuda-ke nia naiyem. Ne mia kanima puukowa nain pun me mia muutiw maa-ke, weetak. Mua wia ilenowa-ke. ²⁹Mua o Yuuda kakeniw-ke wame nainok naep-na o woosa ne kema tepak iiwawun Yuuda mua ikok Mua Maneka sira baliwep ookinok. Ne mia kanima puukowa onoma pun naap, me kae sira muutiw ookami puukimik, weetak. Mua Maneka sira baliwep wiar ookami ona teeria wiar ikainok. Nain ona Ewar Eliwa-ke wia asipam-ikaeya wi naap onimik. Naapeya wi me mua fain-ke unum maneka wiimik, weetak. Ona Mua Maneka-ke unum maneka wiinon.

Sira samora sira eliwa me ifemakinon

3 ¹Aria no naap mainan, “Naapeya i Yuuda ikemik nain maa oram-ki? Ne i mia kanima puukimik nain pun oram-ki?” Naap mainan. ²Weetak, i Yuuda-na Mua Maneka-ke iiriw maa eliwa sira-sira yiomakek. Ne maa manek akena nain feenap, ona opor unowa i wapena-pa yiar wuak. ³Makena, i Yuuda papako Mua Maneka opora me ookamik, nain kamenap? Wi naap oniwkin Mua Maneka opora maek nain pun makena me arowinon-i? Naap maiyen-i? ⁴Weetak akena, moram Mua Maneka ona opor ara oko siisimep-puiwkin ikua nain feenap maek, “Mua Maneka, no opora maen nain-ke makena arinon. Ne wis-ke nefa maikuan-na ‘No opor onom marew nain yia mekawin,’ naap maikuan-na nos-ke sira kakeniw onami wia nomakinan.”

(Someka 51.4)

Naapeya wi mua unowiya iiwawun wadolalikuan, ne Mua Maneka-ke waisow opora ne sira makena anane naap ikaiya. ⁵Aria i sira samora yiar urufap maimik, Mua Maneka waisow sira eliwa akena-ke. Naapeya i miiw mua kema suuwowa wiokami feenap eliw maiyen-i, “Mua Maneka

i sirirowa yiiya nain kakeniw me oniya.” Naap-i? ⁶Weetak akena, naap me maiyen. Mua Maneka sira kakeniw me ikekak-na yia mekawowa me pepep.

⁷Aria oko pun, mua-ko feenap wame mainon-na, “Yo opor wadola-ke Mua Maneka opor makena nain ariman wiar aroweya unum maneka naap wiar manekarem-ikaiya. Ne moram naep pina mua-ke efa naemi yoowa yiinon?” Naap eliw mainon-i? Weetak. ⁸Naapeya ni feenap maeka, “Arika, i sira samora naap onam-ikaiyen, naeya ikoka i sira samora-pa neeke Mua Maneka sira eliwa ariman wiar areya ileniyen.” I naap-ko me maemik, nain mua papako-ke oram maneka yia maimik, “Wis-ke naap maimik.” Wi naap naimik nain ikoka Mua Maneka-ke pina wia kiripominon.

Mua kuisow-ko sira eliwa me oniya

⁹Aria i kamenap maiyen? I Yuuda-na Mua Maneka mokoka-pa mua kaken eliwa-ke, ne wi owow oko oko wia, naap maiyen-i? Weetak akena, naap maowa-ko me ikua. Yo iiriw nan maem naneka, i Yuuda, wi Grik, i unowiya epaskun, pina-ke yia wakesimep ikua. ¹⁰Moram Mua Maneka opor unowa feenap maek,

“Mua kuisow kakeniw-ko me ikaimik, weetak akena.

¹¹ Mua unowiya Mua Maneka sira baliwep-ko me wiar amisaremik. Ne mua unowiya Mua Maneka kema-ko me wuimik, weetak.

¹² Wi unowiya Mua Maneka mikikira iwemik. Naapeya o mokoka-pa mua sira eliw marew ikaimik. Naeya wi weetak akena. Mua kuisow sira eliwa-pa-ko me ikaimik, weetak akena.

(Someka 14.1-3, 53.1-3, Saveman 7.20)

¹³ Wi opora aakunimik nain mudi wiarowa saarik arimik. Naeya opor wadola senam akena uuwunimik. Wi opora maimik nain-ke mua wia samoriya, ifa mueyarowa saarik. *(Someka 5.9, 140.3)*

¹⁴ Mua oko kema wia bagiwirami opor samora wiemi wia sarinimik.

(Someka 10.7)

¹⁵ Aria mua wia ifakimu naep wia wuimik.

¹⁶ Epa kaanek ikiwimik nain sira samo-samora imenami emeria mua wia ekerimik.

¹⁷ Mua oko wiameya sira eliwa-pa pokowa nain wi kema marew.

¹⁸ Mua Maneka me keker opimik.” *(Aisaiya 59.7, Someka 36.1)*

Mua Maneka opora naap maek. ¹⁹Aria i fain amisaremik, Mua Maneka-ke i Yuuda sira eliwa ookeka naep sira unowa Moses maakeya yiomakek. Naeya i sira unowa nain tepak-pa ikemik. Naapeya i mua kuisow feenap maep sailowa me pepep, “Yo me amisarep sira samora onam,” weetak. Ne i miiw mua unowiya Mua Maneka mokoka-pa pina onaiya ikemik.

²⁰Moram sira ookowa nain, mua kuisow Mua Maneka mokoka-pa pina

marewa-ko me ikaimik, weetak. Mua Maneka sira yiomakek nain-ke kema yia fookeya sira samora ne sira eliwa amisaremik. Neeke i pina onimik nain yiam amisaremik.

**Yeesus Krai opora opiwkin Mua Maneka-
ke mua kaken eliwa wia maiya.**

²¹Ne aria, aakisa Mua Maneka emeria mua kaken eliwa yia naiya nain era ariman arek. Nain me i Moses sira wuomakek nain ookimik neeke kaken eliwa yia naiya, weetak. Era enuma wiimar imenarowa nain iiriw Moses opora siisimok nain maek, ne wi profet pun maemik nain era makena-ke naemik. ²²Nain feenap, Mua Maneka-ke Yeesus Krai ekimpa wi o opora wiar opiwkin wi emeria mua kaken eliwa-ke wia naiya. Mua eena opora wiar opimik nain unowiya eliwqa ikaikuan, me wi owow oko oko muutiw, i Yuuda pun naap. ²³Moram i unowiya pina onami Mua Maneka sira eliwa onowa yia maakek nain i uferamik. ²⁴Nain, i eena Yeesus opora wiar opimik nain Mua Maneka-ke mua kaken eliwa yia naiya. O pina yia kema suuwap manek akena yia kemalep Yeesus Krai sesekak. Os-ke pina yiar aawep ona mia-pa wame wueya i pina marew ikemik. Naeya Mua Maneka mua kaken eliwa yia naiya. ²⁵Yeesus-na mua pina wiar iirarowa naep Mua Maneka-ke sesekak. O umep aka sawikak. Wi mua o opora wiar opimik nain pina wiar ipiweya Mua Maneka bagiaw me wiinon. Naap onami Mua Maneka ona sira kakeniw ookami yia mekawiya nain ariman wuak. Feenap, o iiriw wi pina onam-ikemik nain kema wiar suuwam-ikua, nain me wia samoram-ikua. ²⁶Ne aakisa pun ona sira kakeniw ariman wuiya, Mua Maneka kakeniw akena-ke, ne wi Yeesus opora wiar opimik nain kaken eliwa-ke wia naiya.

²⁷Naapeya i Moses sira wuomakek nain ookami unuma eliw yiam piriyen-i? Weetak. I unuma yiam pirowa nain onoma-ko me ikua. Aria i kamenap onamkun Mua Maneka i kaken eliwa-ke yia nainon? I Moses sira wuomakek nain baliwep ookamkun naap yia mainon-i? Nain weetak. I Yeesus opora wiar opiyen-na makena. ²⁸Moram i feenap maimik, i Yeesus Krai opora opowa-pa i Mua Maneka mokoka-pa kaken eliwa aremik, me Moses sira ookowa-pa eliwa aremik.

²⁹Aria i feenap maiyen-i? Mua Maneka i Yuuda muutiw yia kakaltiya, wi owow oko weetak-i? Naap weetak, wis pun wia kakaltiya. ³⁰Moram Mua Maneka waisow muuta, os-ke i mua mia kanima puukimik nain Yeesus Krai opora wiar opamkun-na kaken eliwa yia naiya, ne wi mia kanima me puukimik nain pun sira kuisow naapiw wia naiya. ³¹Ne aria i feenap maimik, Yeesus Krai opora wiar opowa nain maa maneka-ke. Naap maemi sira eena Moses wuomakek nain sisina-pa wuiyen-i? Weetak. Yeesus opora wiar opimik neeke yiam kekanowap sira nain pun ookam-ikaiyen.

Mua Maneka Abraham mua kaken eliwa-ke naek

4 ¹Aria Mua Maneka wi Yeesus Krai opora wiar opowa muuta nain wi mua kaken eliwa-ke wia naiya. Naeya yiena nomokow fiira Abraham kamenap maiyen? ²⁻³Mua Maneka opora o feenap maek, “Abraham eena Mua Maneka opora wiar opow muuta nain mua pina marew, mua kaken eliwa-ke naek.” *(Yenesis 15.6)*

Naeya o sira eliwa ookow muuta nain Mua Maneka mua kaken eliwa-ke naekak-na o eliw unuma wame pirekak. Nain o Mua Maneka mokoka-pa unuma wame pirowa me pepeke.

⁴Aria i miw mua sira feenap, maa uwap sesa opimik, me oram aawimik, weetak. Nain yiena uuwamkun sesa yiimik. Nain Mua Maneka i mua pina marew, mua kaken eliwa-ke yia naowa nain me sesa-ke.

⁵Ne mua-ko feenap me wame mainon, “Yo sira eliwa oniyem nain Mua Maneka-ke mua kaken eliwa-ke efa nainok.” Nain naap me mainok, weetak, oram Mua Maneka opora wiar opap feenap mainok, “I pina mua nain Mua Maneka-ke pina yiar kakenap yia aawiya,” naap mainok. O Mua Maneka opora wiar opiya neeke o pina marew, mua kaken eliwa-ke nainon. ⁶⁻⁸Iiriw owow saria maneka Dewit pun opora kuisow nainiw maek. Feenap:

“Wi mua eena Mua Maneka pina wiar iirariya nain, ne sira puukiwkin kema me wiar suuwiya nain, wi eliw kemeluk. Ne wi mua eena Mua Maneka no pina marew wia naiya nain kema eliw iw ikauk.” *(Someka 32.1-2)*

Naap maek. Wi kemelimik nain me wi Moses sira ookow muuta nain Mua Maneka mua kaken eliwa-ke wia naiya, weetak. Wi opora opow muuta nain mua kaken eliwa-ke wia naiya.

⁹Aria kemelowa maek nain i mua mia kanima puukamik nain muutiw eliw kemeliyen-i? Ne wi mua mia kanima me puukimik nain weetak-i? Ae, wis pun kemeluk, moram i anane Mua Maneka opora ara oko feenap maimik, “Abraham eena Mua Maneka opora wiar opeya o mua kaken eliwa-ke naek.” ¹⁰Nain ni fain kema suuweka, Abraham mia kamenap ikaeya Mua Maneka-ke naap maek. O iiriw mia kanima puukap ikaeya maek-i, e me puukowa ikaeya maek? Ae, iiriw mia kanima me puukowa ikaeya naap maek. ¹¹Aria naap ikok aakisa fan Abraham mia kanima puukomamik. O mia kanima puukak nain, fain amisarowa-ke, feenap, Mua Maneka-ke o pina marew, mua kaken eliwa-ke naek. Naapeya makena, wi mua mia kanima me puukimik, nain wi Mua Maneka opora wiar opimik, neeke wi Abraham era wiar ookimik naiyen. Naeya Mua Maneka opora opimik nain teeria maneka onoma os. Naapeya wi nain Abraham onaiya Mua Maneka-ke wi pina marew wia naiya. ¹²O wi mia kanima puukow teeria nain wienna nomokow fiira-ke. Aria o iiriw mia

kanima me puukowa ikok Mua Maneka opora wiar opam-ikua. Naeya wi naap Abraham yiena nomokow fiira-ke naep sira wiar ookami Mua Maneka opora wiar opam-ikauk.

Wi Mua Maneka opora opimik nain os-ke makena wia opominon

¹³Iriw Mua Maneka ona Abraham ne ona nembesir onaiya opora fain wia maakemi koonowak, feenap, “Ni ikoka miiw maa muutitik nain onamiarowen,” naap maek. Aria opora maakep koonowak nain me Moses sira ookowa-pa makena wiar arek, weetak. Mua Maneka opora wiar opeya o kaken eliwa naek. Nan opora nain makena arek. ¹⁴⁻¹⁵Moses sira wuomakek nain i puukamkun Mua Maneka kema yia bagiwiriya. Aria Moses sira-ko me wuekak-na ni sira puukam-ikaiman, naap me yia naekamik. Nain wi Moses sira wuomakek nain ookami miiwa fain eliw onamiarekamik-na aria Mua Maneka opora wiar opowa nain kemen marewa ikekak. Naeya Abraham opora maakep koonowak nain pun makena me wiar arekak.

¹⁶Naapeya Mua Maneka wia kemalep wia aawok. Naeya ona opora Abraham maakep koonowak nain o opora wiar opimik nain muutiw makena wiar ariya. Me wi mua Moses sira wuomakek nain ookimik nain muutiw, weetak, opora opow sira Abraham saarik opimik nain pun. Naapeya i unowiya yiena nembesir Abraham waisow. Naeya Abraham nembesir teeria unowiya maa makena nain urufikuan. ¹⁷Moram Mua Maneka opor ara oko Abraham feenap maakek,

“Yo no nefa wuamkun, ikoka miiw unowa nomokow fiira wiar ikainan.” *(Yenesis 17.5)*

Ne aria Abraham Mua Maneka opora wiar opak. Mua Maneka eena mua umimik nain wia iikirowiya, ne pun maa muutitik me ikomakek nain ona maeya imenariya, nain.

¹⁸Mua Maneka feenap Abraham maakek,

“Nena nembesir ikoka kerew akena nefar imenarikuan.”

(Yenesis 15.5)

Nain Abraham wame amisarek, ona kekanowa-pa muuka imenowa me pepe. Naep o Mua Maneka muuka imenowa maakek nain kemaiw ikok Mua Maneka opora kekanowa wiar opam-ikua. Aria opora opam-ikua nan miiw unowa teeria unowa maemik, “Abraham-na yiena nembesir-ke.” Mua Maneka Abraham opora maakek nain makena wiar imenarek. ¹⁹Aria makena, Abraham pane-afurak, lawisiw akena mokoma andet kuisow arekak. Ne ona emeria Sara pun panep uroma wuowa me pepe. O nain me kema suuwak, Mua Maneka opora maakep koonowak nain muutiw wiar opap kemaiw ikok opam-ikua. ²⁰⁻²¹Ne o kema kuisow wuap maek, “Mua Maneka kekanowa onaiya ikua, naapeya ona maek naap eliw oninon.” Kema unu-unowa me wuak, weetak. Opora nain makena-ke naep kekanowa

opam-ikua. Naemi Mua Maneka unuma fakeram-ikua. ²²Naap oneya Mua Maneka-ke o pina marew, mua kaken eliwa-ke naek. ²³Ne aria o pina marew naek nain wiar siisimemik, me Abraham waisow naep, weetak. ²⁴Iiwawun is pun yia naep naap siisimep-puamik. Mua Maneka is pun naap yia oniya, opora wiar opamkun mua kaken eliwa-ke yia naiya. O eena yiena Maneka Yeesus umep ikaeya iikirowak nain. ²⁵Yeesus-na i pina muuta nain Mua Maneka-ke wi iiwua wapena-pa wiar wueya ifakimemik. Ne o i pina marew, mua kaken eliwa-ke yia naekam naep iikirowak.

Mua Maneka i pina marew yia naiya

5 ¹Aria i yiena Maneka Yeesus Kraiss opora wiar opamkun Mua Maneka-ke pina marew yia naeya o wameiya kema kuisow ikemik. ²Yeesus Kraiss ona era yia wuomak, feenap, i opora wiar opamkun Mua Maneka-ke yia kemalem-ikaeya i aakisa eliw akena ikaimik. Naeya wiimar Mua Maneka wameiya ikok unum maneka aawiyen. I nain naep kemelimik. ³Ne me nain muutiw, fain pun, i aakisa sirirowa sira-sira aawimik, nain feenap amisaremik, i sirirowa aawimik nain-pa kekaniyen, naep maimik. Naapeya kemelap maiyen, “I eliw yoowa aawiyen.” ⁴Ne naap kekanep ikok akimowa unowa eliw nomakiyen. Naeya i maa kema-pa yiar tuupam-ikaiya nain makena urufiyen. ⁵Mua Maneka ona Ewar Eliwa sesekeya yiamiya ikok Mua Maneka yia kemaliya nain kema yia fookeya amisaremik. Naapeya i maa kema-pa yiar tuupam-ikaiya nain makena yiar imenareya urufiyen.

⁶Ni fain amisareka, i pina onaiya ikok yiena pina iirarowa era marew. Ne naap ikemkun Kraiss-ke i yia naep umok. Mua Maneka iiriw umowa wuomak nain aakisa epa nain wiar pepeke ereya o umok. ⁷Aria i miiw sira feenap, pina mua wia ifakimowa naiwkin mua oko-ke epa me wiar aawep umimik, weetak akena. Ne mua eliwa pun naap, mua oko-ke epa wiar aawep me umimik-yon. Ne mua eliw akena nain, makena, mua oko-ke maikuan-yon, “Yos-ke eliw epa wiar aawep uminen,” naap mainon. ⁸Nain i pina-pa ikemkun Kraiss i pina muuta nain umok. Mua Maneka manek akena yia kookalek nain nan ariman yia ofakowak. ⁹⁻¹⁰O umemi aka oreya Mua Maneka-ke i pina yiar iirarep i unowa ni pina marew yia naek. Aria i iiriw Mua Maneka iiwuarem-ikemkun ona Muuka-ke umep yia aaweya kema epaskun ikemik. Naapeya maken akena, Mua Maneka bagiw wiimar miiw mua wia ofakowowa nain i ona teeria me yia ofakowinon, iiwawun iiwkak. Ne Kraiss umep ikok iikireya i kekanowa nan anane eliwa ikaiyen. ¹¹Ne me nain muutiw, fain pun, yiena Maneka Yeesus Kraiss eena i yia aaweya Mua Maneka wameiya kema epaskun ikemik nain kema suuwap manek akena kemelimik.

Adam-ke umowa wuak, ne Yeesus-ke anane ikowa wuak

¹²Ne aria Mua Maneka mokomokoka mua onak nain, Adam eena Mua Maneka opora wiar fienap pina onak. Naeya pina onowa nain nan miiwa-pa

imenarek. Ne pina onowa muuta nain miiwa-pa ikowa Mua Maneka-ke umowa wuak. Naapeya miiw unowa mua unowiya umimik, moram i unowiya pina onimik. ¹³Moses sira me wuowa ikua nain miiw mua pina naap onam-ikemik. Ne aakisa pun onimik. Makena Moses sira me wuekak-na i pina onamkun Mua Maneka-ke pina kuisow kuisow nain me yia tuunekak. ¹⁴Nain iiriw Adam-pa onoma wuap ekapep Moses epa-pa miiw mua umem-ikemik. Makena wi pina onamik nain me Adam pina onak sira nain-keriw, weetak, nain wi pina onap umem-ikemik. Adam eena mua murarep imenarowa nain kukusimok.

¹⁵Nain Adam pina onak nan maa samora yiar imenarek, ne Yeesus Krai sira onak nan maa eliw akena yiar imenarek. Feenap, mua kuisow nain pina onak nan i miiw mua unowa wakiemik, ne umowa nan imenareya mua unowiya umimik. Ne Krai umok nan maa sira oko yiar imenarek, feenap, Mua Maneka-ke manek akena yia kemalek. Ne mua unowa yia aawep yia saliwam-ikainon. ¹⁶Mua kuisow nain pina oneya mua unowiya pina-pa korinemik. Naeya Mua Maneka-ke eliw yia samorinon. Ne mua unowa pina sira-sira onimik. Nain Mua Maneka-ke yia samorowa nain Yeesus Krai umowa-pa yia saliwami ni pina marew yia naek. Naapeya mua kuisow pina onak nain maa samora imenarek, ne aria Mua Maneka Krai-pa maa yia onomak nain, maa eliw akena yiar imenarek. ¹⁷Ne oko pun feenap, makena, mua kuisow pina-pa umowa-ke epa aawok. Ne maa fain-ke maken akena, i Yeesus Krai opora opamkun Mua Maneka manek akena yia kemalep yia saliwami i pina marew yia naeya kakeniw ikemik. Naeya i o wameiya ikok wiimar owow enuma-pa maa muutitik urufam-ikaiyen.

¹⁸Aria naapeya kiiriw maiyem, mua kuisow-ke pina oneya pina nan Mua Maneka i mua unowiya umep epa samora ikiwowa yia wuomak. Ne mua oko-ke Mua Maneka opora ookap umeya os-ke mua unowiya pina marew wia naeya o wameiya ikok eliw ikaikuan. ¹⁹Neemi mua kuisow Mua Maneka opora wiar fieneya mua unowa pina onaiya ikemik. Ne mua oko-ke Mua Maneka opora miimap ookak nan Mua Maneka-ke mua unowa wi pina marew, kaken eliwa-ke wia nainon.

²⁰Ne aria Mua Maneka Moses maakeya sira wuomakek nain-ke i pina onimik nain ariman yiar wueya yiam maimik, i pina unowa. I mua pina unowa onimik, nain Mua Maneka yia kemalow sira manek akena nain-ke i pina onimik nain yiar nomakek. ²¹Naapeya makena, i pina onimik muuta nain umowa-ke yia ifemakep ikua. Nain aakisa Mua Maneka ona yia kemalep yia saliwowiw ikaiya nain-ke miiw maneka epa aawok. Naeya yiena Maneka Yeesus Krai umok muuta nain i pina marew yia naeya i anane o wameiya eliwa ikaimik.

I Yeesus Krai wameiya umemik naimik

6 ¹Naapeya i eliw feenap maiyen-i? Mua Maneka yia saliwowiw ikaiya, naapeya manek akena naap yia saliwam-ikainok naep i

pina naap oni-ikim-ikaiyen, naap-i? ²Weetak akena, naap-ko me ikua, i pina onam-ikowa nain iiriw piipuumik, kamenap kiiriw nainiw pina onam-ikaiyen? ³Ne ni fain pun me kema suuwiman-i? I Yeesus Krai unuma-pa yia yasuwamik. Naeya i o epaskun aremik. Ne o umok nain is pun naap o wameiya umemik naimik. ⁴Naapeya i yia yasuwamik nan o wameiya eruwa-pa yia wuamik naimik. Ne yiena Auwa ona kekanowa-pa o iikiroweya iikirami mia enuma kirek. Naeya is pun sira enuma-pa ikok naap ookam-ikaiyen.

I Krai wameiya ikok eliwa ikaimik

⁵⁻⁷I feenap amisaremik, i o wameiya nomokow moke-pa umemi iiriw mua sira kamenap ikemik nain iiwawun piipuumik. Neeke sira samora iiriw yia kaikap-puak nain kekanowa weeserek. Naeya i pina onam-ikowa nain kema marew. Moram i mua umemik yiam naimik nain pina onowa kema-ke me yia kaikap ikainon. Makena, i o wameiya umemik, naapeya kiiriw o wameiya iikirap sira enuma-pa ikaiyen. ⁸⁻¹⁰Naapeya feenap maimik, makena i Krai wameiya epaskun umemik. Ne Krai umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak. Ne o nainiw me uminon. Umowa-ke kiiriw me ifemakep ikainon. Moram o umowa kuisow aremi i pina onimik nain yia weeser-wuomak. Ne kiiriw me uminon. Ne aakisa o ikaiya nain Mua Maneka wameiya epaskun ikemik. Naeya i o wameiya epaskun ikok yeeliw akena ikemik naimik. ¹¹Aria sira naapiw, ni feenap niam maeka, “Aa, wi mua umemik naap saarik ikok i pina kiiriw me oniyen. Ne Yeesus Krai wameiya epaskun ikok Mua Maneka kookalowa wiar ookam-ikaiyen.”

¹²Naapeya pina onowa kema-ke me nia mufem-ikainok. Naeya niena mia kookalowa me ookam-ikowen. ¹³Ne pina onow kema me niar urupinok akena. Naeya niena mia ara-ke pina kuisow me onowen. Ne ni Mua Maneka wapena-pa niam wuami o nia maakiya naap onam-ikeka. Onoma feenap, ni umowa saarik ariwkin Mua Maneka-ke nia iikirowak. Naapeya niena mia ara unowiya iiwawun o wapena-pa niam wuami sira eliwa ne kakeniw ikeka. ¹⁴Moram Mua Maneka-ke pina niar iirarep nia saliwowiw ikaiya, ne ni Moses sira wuomakek nain tepak-pa me wiar ikaiman. Naapeya ni pina onow kema nain-ke me nia wasiep ikainok.

Sira eliwa onowa kemaiw ikowa

¹⁵I Moses sira wuomakek nain tepak-pa me ikemik. I aakisa Yeesus opora opamkun Mua Maneka-ke yia asipami yia saliwowiw ikaiya, nain makena. Aria nain naep pina naap onam-ikaiyen, naap maiyen-i? Weetak akena, naap maowa-ko me ikua. ¹⁶Sira naap ikua, no mua oko uwow tepak-pa wiar aremi osiw ookam-ikainan. Ne no pina onowa tepak-pa ikainan-na no pina onow manekiw ikainan. Naeya no Mua Maneka

wameiya me ikainan, samor akena aawinan. Ne no Mua Maneka opora wiar ookam-ikainan-na no pina marew kakeniw ikainan. ¹⁷⁻¹⁸Ni iiriw pina onowa tepak-pa ikeman, nain Yeesus opor unowa nain ona uwow mua-ke anane ifana baliwep niarem-ikaiwkin aakisa opora wiar opap ookam-ikaiman. Naeya pina onowa kema-ke me nia opap ikua, weetak. Ni sira eliwa onowa kemaiw ikok sira eliwa manekiw onam-ikaiman. Naapeya yo Mua Maneka unuma fakerami sira eliwa naakiyem. ¹⁹Oko yo opora maem nain kemena me efar aawowen naep yiena owow sira maemi uwow mua sira nain maep naap pepekimem. Ni iiriw mia kookalowa ookow manekiw ikok emin ururowa sira-sira niena mia-pa onami Mua Maneka sira wiar puukap sira samora onam-ikeman. Naeya sira makena ookowa kema marew akena ikeman. Ne ni aakisa feenap oneka, niena mia ara unowa nain Mua Maneka tepak-pa niam wuami o sira kookaliya nain ookam-ikeka. Naeya ni sira kakeniw ikowen.

²⁰Ni iiriw pina onowa nain-ke kema nia opap ikaeya sira eliwa onowa nain kema marew ikeman. ²¹Aria ni iiriw naap onam-ikeman nain maa eliwa-ko niar imenarek-i? Weetak, ni aakisa nain kema suuwap emina ururiman. Moram sira samora onowa nain-ke epa samora yia pikiwiya. ²²Ni pina onowa nain-ke nia opap ikaeya Mua Maneka-ke nia wasirkap aawok. Naeya ni aakisa kamenap ikaiman? Ni aakisa Mua Maneka tepak-pa wiar ikok o opora muutiw ookam-ikaiman. Neemi o sira kookaliya nain ookam-ikok anane o wameiya eliw akena ikowen. ²³Moram pina onimik nain, nain kiripowa umep epa samora ikiwowa-ke. Nain i yiena Maneka Yeesus Krai epaskun ikok anane eliwa ikaiyen. Nain Mua Maneka ona yia kemalep oram yia asipak.

Sira enuma-pa ikok baliwep ikaiyen

7 ¹Aria emar unowik, ni sira unowa suule niiwkin baliwep amisareman. Nain yo feenap nia maakiyem, ni amisareman, i miiwa-pa mokok enuma ikok sira ookowa tepak-pa ikaimik, ne umemi, weetak. ²Neemi feenap maiyem, sira-ke naap ikua, emeria muewep ona mua wameiya ikaiya, o me piipuiya. Makena, ona mua wiar uminon-na mua oko eliw aawinon. O soma orok, naap me maikuan. ³Nain o mua wameiya ikok soma orainon-na sira puukak. ⁴Aria muewow sira maem fain opor oko maekam naep maem. Feenap, ni iiriw Moses sira wuomakek nain tepak-pa wiar ikeman. Nain Yeesus Krai eena nomokow moke-pa umeya nis pun o wameiya umep o teeria wiar ekaman. Naeya Moses sira nain me nia wasiem-ikainok. Ne unowiya o eena Mua Maneka iikirowak nain wameiya ikok Mua Maneka sira kookaliya nain ookami sira eliwa imeniya. ⁵Feenap, i iiriw yiena mia kookalowa ookami sira puukam-ikemik. Ne Moses sira wuomakek nan sira samora onowa era yia puukiya naimik-na wia, yieniwa mia kookalowa ookami pina onowa sira

nain imenam-ikemik. I naap onap umep epa samora-pa yiam wuamik. ⁶I iiriw Moses sira wuomakek nain tepak-pa wiar ikemik, sira awona eena siisimep-puamik nain. Ne i Kraisa wameiya umemkun Moses sira wuomakek nain-ke me yia wasiem-ikainon. Ne aakisa Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema yiem-ikaeya sira enuma-pa ikok sira wiar ookami o uwomimik.

Pina onowa kema suuwowa-ke yia samoram-ikua

⁷Aria i feenap eliw maiyen-i? Moses sira wuomakek nain eliw marew, naap-i? Weetak, naap me maikua. Sira nain eliwa-ke, sira-ke ikaeya yo sira samora onowa yame furewiyem. Sira-ke maek, mua oko maa me wiar kema kue. Ne sira naap-ko me maekak-na yo maa wiar kema kuem nain me yame maekam, yo sira puukam. ⁸Yo sira nain amisarem, nain yena sira samora onowa kema-ke ewur akena urupeya maa unowa nain anane kema kuiyem. Naapeya sira-ko me ikekak-na i pina onowa kema me urupekamik. ⁹Yo Moses sira me amisarowa ikem nain yo eliwa ikem naem. Ne aakisa sira unowa efa maakiwkin kema pukep ikemkun pina onow kema-ke efar iikireya sira samora oniyem. Naapeya yo Mua Maneka wameiya me ikem nain umep ikowa saarik ikem. ¹⁰⁻¹¹Makena Mua Maneka-ke ni baliwep ikeka naep opora fain maek, “Mua oko maa me wiar kema kueka.” Yo sira nain ookekam-na eliwa ikekam. Nain pina onowa kema-ke ewur akena urupeya maa eliwa-ke naep sira puukam. Naeya nain-ke efa ifakimeya umep ikowa saarik ikem. ¹²Naapeya yo feenap maiyem, sira eena Moses wuomakek nain eliw akena-ke, Mua Maneka-ke wuak. Ne sira kui-kuisow nain pun naap, unowiya eliw akena-ke.

¹³Moses sira wuomakek nain eliwa-ke. Ne kamenap maiyen? Maa eliwa nain-ke pina ne umowa imeneya Mua Maneka wameiya me ikemik, naap maiyen-i? Weetak, naap wia. Feenap ikua, Moses sira wuomakek nain eliwa-ke, nain sira samora onowa kema-ke efar urupeya pina onap umep ikowa saarik ikem. Me sira-ke efa ifakimok, weetak. Sira nain i pina ariman akena yiar wueya maimik, maken akena i pina onamik.

Pina onowa kema-ke yia wasiep ikua

¹⁴Ne aria i anane fain maimik, sira eena Moses wuomakek nain Mua Maneka Ewar-ke iwok. Nain Mua Maneka sira wiar ookowa nain yo me pepep. Pina-ke efa wasiep ikaeya yena mia kookalowa ookiyem. ¹⁵Feenap, yo sira eliwa onowa kookaliyem, nain anane me oniyem, ne sira samora onowa miatin-afuriyem, nain me onowa nain oniyem. Naapeya yo naap oniyem nain me yame amisarem. ¹⁶Ne yo sira samora me kookaliyem nain oninen-na kema mainen, “Aa, makena, sira eena Moses wuomakek nain eliwa-ke,” naap mainen. ¹⁷Naeya pina me yena

oniyem, sira samora onowa kema awona-ke efar ikaeya pina imeniyem. ¹⁸Moram yo yena yame amisarem, yo yena kakeniw sira eliwa kema-pa-ko me efar imenariya. Ne pun yena kekanowa-pa sira eliwa imenowa me pepepek. Makena, yo sira eliwa onowa kema ikem, nain yo yena kekanep onowa me pepepek. ¹⁹Naapeya yo sira eliwa onowa kookaliyem nain me oniyem, ne sira samora me onowa nain kookalep oniyem. ²⁰Ne aria yo sira samora onowa miatiniyem nain oniyem, nain me yena kookalep oniyem, weetak. Sira samora eena kema-pa efar ikua nain-ke urupeya oniyem.

²¹Naapeya maiyem, yo feenap yame urufiyem, anane sira eliwa onowa kema efar urupeya onowa maiyem-na weetak. Sira samora onowa kema-ke era efar iiwkiya. ²²Feenap, yo kema-pa manek akena maiyem, “Mua Maneka sira wuak nain wiar kookal-afuriyem.” ²³Nain yo feenap yame furewiyem, sira samora onowa kema-pa efar urupeya sira samora oniyem. Yo kema-pa Mua Maneka sira wiar ookowa naep maiyem-na sira samora-ke kema efa irakowiya. Nain-ke efa wasiep ikok efa ekereya yo anane yena mia kookalowa ookami sira samora oniyem. ²⁴Awue, yame Pol ee. Yo sira kamenap oninen? Yo pina tepak-pa ikem. Naareke efa asipap efa aawinon noma? ²⁵Eliw akena, yo naap ikemkun yena Maneka Yeesus Krai-ke efa asipak! Aa, o unuma-pa Mua Maneka sira eliwa naakiyem.

Ne naapeya yo feenap maiyem, yena kema-ke maek, “Mua Maneka sira wuak nain eliwa-ke. Ne nain ookowa pun eliwa.” Nain yena mia kookalowa-ke efa wasiep ikaeya pina pun oniyem.

Krais Ewar Eliwa sesekeya yia asipam-ikaiya

8 ¹Aria i aakisa Yeesus Krai teeria-pa wiar ikemik fain, Mua Maneka yia mekawap epa samora me yia sesekinon. ²Moram i Yeesus muuta nain Ewar Eliwa-ke kema yieya ona sira-pa ikaimik. Naeya i iiriw Moses sira tepak-pa ikemkun pina-ke yia wasiep ikua nain kiiriw nainiw me yia wasiem-ikainon. Neeke i umep epa samora me ikiwiyen. ³Sira eena Moses wuomakek nain yia asipowa me pepepek, weetak, pina onowa kema manek akena yiar ikua. Muut nain yiena pina Mua Maneka ona yiar iirarekam naep ona muuka sesekak. Ne muuka nain-ke yia asipekam naep miiwa orok, orop miiw mua puukak. Aria i pina mua-ke ikemik, ne o mua pina marew. Os-ke pina yia akuawomaya Mua Maneka-ke i pina muuta nain o opora-pa wuami sirirowa maneka iwok. ⁴O naap onak nain onoma feenap, i yiena kookalowa me ookiyen, Ewar Eliwa kema yiiya nain ookami Moses sira wuomakek nain ookap silewap pepepek arowiyen.

⁵Aria wi mua wiena mia kookalowa-pa ikemik nain ookami nain kema manekiw ikaimik. Ne wi mua Ewar Eliwa kookalowa wiar ookimik nain Ewar Eliwa maa mauwa kookaliya nain, nain kema manekiw ikaimik.

⁶Ne wi mia kookalowa kema manekiw ikaimik nain wi umep Mua Maneka wameiya me ikaikuan, wi mesenalikuan. Ne wi Ewar Eliwa kookalowa kema manekiw ikaimik nain anane Mua Maneka wameiya ikok kema sonom eliwuw ikaikuan.

⁷Nain onoma feenap, wi mua mia kookalowa kemaiw ikaimik nain, Mua Maneka sira wuomakek nain wiar fienap mikikira iwimik. Ne pun wi o ookowa nain me pepeka akena. ⁸Wi mua nain Mua Maneka-ke sira me wiar kemeliya. ⁹Ne ni weetak, ni me mia kookalowa-pa ikeman, ni Ewar Eliwa kookaliya nain ookiman. Ewar Eliwa mia-pa niar ikainon-na ni naap ikowen. Ne mua-ko Ewar Eliwa me wiar ikainon-na mua nain Krai teeria-pa me wiar ikainon. ¹⁰Nain Krai ni niamiya ikainon-na ni feenap ikowen. Makena ni pina mua-ke, ne pina-ke nia ifakimok. Nain Krai muuta nain Mua Maneka-ke ni pina marew nia naep nia aawok. Naeya niena kukusa eliwuw niar ikainon. ¹¹Aria oko pun feenap, Yeesus umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak. Naapeya Mua Maneka Ewar ni niamiya ikainon-na o Krai iikirowak naap nis pun nia iikirowinon. Ona Ewar Eliwa eena ni niamiya ikua nain-ke uuwinon.

Ewar Eliwa-ke i Mua Maneka muuka yia arowak

¹²Naapeya maiyem, i aakisa ikemik fain yiena mia kookalowa me ookiyen. Ewar Eliwa kookalowa ookowa-ke ikua. ¹³Moram niena mia kookalowa ookowen-na makena, ni wiimar umep Mua Maneka wameiya me ikowen. Ne Ewar Eliwa nia asipeya niena mia kookalowa iuwawun piipuowen-na Mua Maneka wameiya ikok anane eliwuw ikowen. ¹⁴Ne pun, ni mua Mua Maneka Ewar opora nia maakeya wiar ookiman nain ni Mua Maneka muuk unowa-ke. ¹⁵Moram iiriw ni Mua Maneka keker opam-ikeman. Ne aakisa Ewar Eliwa niamiya ikaeya ni kiiriw o me keker opiman, weetak. Ewar Eliwa nain-ke mia-pa yiar ikaeya Mua Maneka-ke yena muuk unowa yia naek. Naeya i wameiya ekami farimik, “O Auwa, yiena Auwa,” naap maimik. ¹⁶Ne Ewar Eliwa kema yieya i feenap yiam maimik, makena i Mua Maneka muuk unowa-ke, naap yiam maimik. ¹⁷Ne pun, i Mua Maneka muuk unowa wiar ikok o iinan owowa maa eliwuw yia wuap-puomak nain makena urufiyen. Me nain muutiw, fain pun, wiimar Mua Maneka Krai unum maneka iwemi is pun o wameiya unum maneka yiinon. Krai sirirowa maneka aawok, ne i o wameiya sirirowa aawiyen-na Mua Maneka-ke o wameiya unum maneka pun yiinon.

I wiimar iinan owowa-pa eliwuw ikowa imeniyen

¹⁸Aria yo fain maiyem, i aakisa sirirowa aawimik nain maa oram-ke. Makena, Mua Maneka ona wiimar unum maneka yiemi owow iinan epa eliwuw yia wuap-puomak nain maa maneka-ke. ¹⁹Iir nain Mua Maneka

i ona muuk unowa unum maneka yiemi ariman yia wuinon. Miiw maa muutitik ne iinan maa muutitik maa nain urufu naep kema manekiw ikaimik. ²⁰Moram, Mua Maneka miiw maa ne iinan maa onomakek nain eliwa ikainok naep tawerarek. Ne weetak, aakisa naap me ikomakek. Nain me wieniw naap aromakek, weetak. Mua Maneka ona maeya maa unowa nain naap samoraromakek. Nain anane naap me ikainon. Wiimar epa kirow epa-pa samorarowa marew anane eliwa naap ikainon naek. ²¹Naeya maa muutitik aakisa samorarem-ikaiya nain wiimar kiiriw me samorarinon. Mua Maneka muuk teeria nainiw umep peelalowa marew, unum maneka ne parina onaiya ikaikuan, maa kuisow-ko me wia kaikinon. Ne miiw maa muutitik pun wueliwa ikomakinon.

²²Nain makena, moram i feenap amisaremik, Mua Maneka maa muutitik onomakek nain samorarep ererem-ikua. Eena wi emeria muukaru naep ererimik naap. Iiriw iiriw onoma wuak nain naap ikua, nain ekapep aakisa pun naap ikua. ²³Ne me maa nain muutiw, is pun naap, nain arewami ererem-ikok kema wiisarem-ikaimik. Makena, Mua Maneka maa eliwa yia wuap-puomak nain maep Ewar Eliwa kiikir yia sesekomaya i yiamiya ikua. Naeya ikoka Mua Maneka ona muuk teeria ariman yia wuowa nain, i kemaiw yiam tuupam-ikaimik. Iir nain i mia pun enuma yia arowinon. ²⁴Muut nain Mua Maneka-ke yia aawok. Ne i maa eliwa yia maek nain me urufowa ikok maimik, “Makena, i ikoka siisia eliwa urufiyen,” naap maimik. Maa maimik nain aakisa akena urufimik, nain siisia urufiyen me naimik, weetak. Maa iiriw urufamik nain-ko me arewimik, maken-i? ²⁵Ne aria i maa me urufowa ikemik nain urufekamik oo, naap maep kekelka ikok arewam-ikaimik.

Ewar Eliwa-ke Mua Maneka farowa yia asipiya

²⁶Ne maa oko pun feenap, i yiena bolonemkun Ewar Eliwa-ke yia ane-kekanowami yia asipiya. Feenap, i Mua Maneka faremi maa maakowa nain kema pinaremkun os-ke yia asipiya. O kema-pa yiar fuinem-ikok Auwa orawin yia maakomiya. ²⁷Mua Maneka kema wiar ookami i Yeesus teeria opora yia maakomiya. Naeya Mua Maneka eena kema tepak yiar pupep baliwep akena yiar amisarek nain Ewar Eliwa kamenap maakiya nain pun wiar amisarek.

Yeesus teeria-pa ikemik nain o sira epaskun ikemik

²⁸Ne i fain pun amisaremik, wi mua Mua Maneka kookalimik nain ona wia pepekimep wia fareya o teeria-pa wiar ikemik. Wi kema efar ookuk naep wia pepekimok. Ne wi nain maa kamenap wiar imenariya nain os-ke moresarep dubila kuisow wuinon. Naeya wi eliw ikaikuan. ²⁹Ne fain pun, Mua Maneka iiriw amisarek, wi mua kain-ke yo teeria efar ekikuan. Yiena teeria maneka nain wiena weepe iperowa Yeesus-ke wiar

ikainok naep maek, “Wi teeria nain ikoka yena Muuka wameiya ikok sira epaskun ikauk.” ³⁰Ne oko pun feenap maep-puak, “Wi mua teeria nain wia faremkun yena teeria efar aruk. Ne wi mua wia farem nain pina wia kakenomami pina marew wia nainen. Ne wiimar wi unum maneka ne mia parina onaiya ikaikuan.” Ona naap maep sira naap oniya.

**Maa unowa eliw yiar imenarinson, nain Mua
Maneka-ke yia kookalem-ikaiya**

³¹Naapeya i nain kema suuwap kamenap maiyen? I feenap maiyen, Mua Maneka yiamiya ikaiya. Naeya mua oko-ko eliw yia samorinson-i? Weetak akena. ³²Moram ona muuka me sesekowa-ke me maek, i yia kemalep sesekak. Sesekeya ifakimiwkin umok. Nain-pa o manek akena yia asipak. Naap yia kemalep yia saalolokam-ikaiya, naapeya o me yia asipowa-ko me ikua. ³³Iriw Mua Maneka ona yia aawep pina yia kakenomami pina marew yia naek. Naapeya ona mokok epa-pa opora-pa yia wuowa mua-ko ikemik-i? Weetak akena. ³⁴Ne pun naareke yia mainon, “Wi pina onow mua-ke, wi umep epa samora ikiwuk.” Weetak, naap yia maowa me pepeke. Moram Yeesus Kraisk-ke umemi pina yia iiraromak. Ne pun, o umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowami ona aken ekeria-pa pokomowak. O nan ikok Mua Maneka orawin yia maakomiya. Naeya i eliwa ikemik. ³⁵Krais manek akena yia kookalep yia saalolokam-ikaiya. Makena, maa samora feenap nain eliw yiar imenarinson, pina imenowa, sirirowa unowa, enankowa yia erowawowa, wuailalem-ikowa, maa muutitik iwarowa, maa anima-pa arowa, ne yia ifakimowa. Makena, maa nain naap yiar imenarem-ikainon, nain Kraisk-ke yia kookalem-ikaiya. ³⁶Ne Mua Maneka opora pun feenap wiar siisimep-puamik,

“I no muuta nain enankowa yia erowawami yia ifakimimik. I maa eneka sipsip saarik, yia ifakimowa-ke.” *(Someka 44.22)*

Opora naap maek. ³⁷Makena sira nain eliw yiar imenarinson. Nain Yeesus Kraisk eena i yia kookaliya nain-ke yia asipam-ikaeya i iiwawun nomakimik. ³⁸⁻³⁹Moram yo opora fain amisarep makena-ke naiyem, Mua Maneka yia kookalek nain naap yia kookalem-ikainon. Ne maa fain eliw yiar imenarinson, feenap, mokok enuma ikowa-i e umowa, wi ensel, wi ewar samora, maa muutitik aakisa ikomakek fain, e maa ikoka imenarowa nain. Wi kekanowa onaiya ikemik nain, ne maa iinan akena-pa ikomakek nain, e miiw tepak akena-pa ikomakek nain, ne maa mauwa eena Mua Maneka onomakek nain. Maa unowa nain eliw yiar imenarinson, nain Mua Maneka i yia kookaliya nain naap yia kookalem-ikainon. Moram ona Yeesus Kraisk sesekami o yia kookaliya nain ariman yia ofakowak.

Mua Maneka ona kookalowa ookiya

9 ¹Aria yo aakisa opora maiyem fain Kraisk unuma-pa makena maiyem, me nia sailowiyem. Ne Ewar Eliwa pun yo efamiya ikaeya

yena uroma, kema pun makena maiya. ²⁻³Feenap, i Isrel eena yena kerekera unowa wi Yeesus Krais mikikira iwemi opora me wiar opimik. Naapeya yo wi muuta nain kema samorariyem. Yo kema moke wia ikok maiyem, “Wi muuta nain yo Krais wameiya ikem fain efa iirarekak oo. Naeya wia aaweya eliwa ikekamik,” naap maiyem. ⁴Aria i Isrel-na Mua Maneka-ke iiriw ona muuka yia arowak. Neemi ona unum maneka ne parin maneka ariman yia wuomaya wiar urufamik. Ne o ona maa kamenap kookaliya nain i yia maakemi opora nain koonowak. Ne sira pun unowa yiemi lotu onowa sira makena yia ofakowak. Ne oko pun feenap yia maakek, “Yo anane nia asipam-ikainen, ne opor unowa nia maakem nain makena urufowen,” yia naek. ⁵Ne i nembesir awona teeria unum maneka. Ne pun Krais eena miiwa orok nain kerekera nan imenarek. O eena Mua Maneka linan Akena-ke, maa muutitik os-ke urufiya. Naeya i anane o unuma purupowa-ke ikua. Makena.

⁶Aria i Isrel papako Yeesus opora me wiar opiwkin feenap maiyen-i? Mua Maneka opora i Isrel yia maakep koonowak nain makena me arek, naap maiyen-i? Weetak. Yo naap me maiyem, makena i Isrel unowa, nain Mua Maneka me unowiya maneka Isrel teeria makena-ke wia naiya. ⁷Ne oko feenap, makena mua unowa yiena nembesir Abraham aka-pa imenaremik, nain Mua Maneka me wi unowiya maneka Abraham muuk teeria akena-ke wia naiya. Ona opora siisimep-puamik nain feenap, ona Abraham maakek,

“Ikoka nena muuka Aisak-pa niimasip ne nembesir teeria imenariya nain nena nembesir teeria akena-ke.” *(Yenesis 21.12)*

⁸⁻⁹Naeya iiriw Mua Maneka Abraham muuka iwekam naep maakek, “Mokom oko-pa yo nainiw ekapinen nain nena emeria Sara muuka onaiya ikainon.” *(Yenesis 18.10,14)*

Aria nain feenap maiyem, makena Abraham ona muuka wia imenak nain unowa, ne Mua Maneka o muuka iwowa maakeya wiar imenarek, nain makena, ne muuka kuisow nan kaka manekarek nain Abraham ona nembesir teeria akena-ke wia naimik.

¹⁰Ne me nain muutiw, yiena nembesir Aisak muuka pun naap wia pepekimok. Feenap, Aisak emeria Rebeka uroma wuap wapen maawa muukarek nain erup muukarek. ¹¹⁻¹²Nain wi onak uroma-pa wiar ikaiwkin Mua Maneka-ke onak wiar maakek, “Ikoka iperowa-ke kapa nain tepak-pa wiar ikok opora wiar miimam-ikainon.” Wi onak uroma-pa wiar ikemik nain wiena sira-ko me wiar amisaremik, mua naareke sira eliwa ne naareke samora. Nain Mua Maneka ona kookalowa-pa mua naap wia pepekimiya. Me wi maa mauwa oniwkin wia kookalep wia pepekimiya, weetak. Ona kookalep wia pepekimiya. ¹³Moram ona opora ikua nain, ona feenap maek,

“Yena kookalowa-pa Yekop pepekimem, ne Iso wia.” *(Malakai 1.2-3)*

¹⁴Naapeya feenap eliw maiyen-i? Mua Maneka sira eliwa me oniya. Naap-i? Weetak, i naap maowa-ko me ikua. ¹⁵Moram o iiriw Moses feenap maakek,
 “Yo wi mua pina me wiar kema suuwap wia saliwiyem nain
 yena kookalowa-ke, ne wi mua wia kemaliyem nain pun yena
 kookalowa-ke.” *(Eksodas 33.19)*

¹⁶Aria naapeya maiyem, Mua Maneka eena mua yia pepekimiya nain me mua nain ona kookaleya pepekimiya, ne pun me mua uuwowa kerew oneya pepekimiya, weetak. Mua Maneka ona mua kain kemalep saliwekam naep ona kookalowa-pa naap oninon. Aria Mua Maneka maa muutitik ona kookalowa-pa oniya. ¹⁷Moram ona opor ara oko feenap ikua, iiriw ona Moses sesekeya ikiwep Isip owow saria Fero feenap maakek,

“Mua Maneka-ke feenap maek, ‘Yo fain naep owow saria nefa wuam. No emin kekaneya yoowa niemi maa sira-sira imenamkun yo kekanowa owow unowa efar urufikuan. Neemi miiw unowa owow unowiya yo unuma manekaremi epa fiifinarinon.’ ” *(Eksodas 9.16)*

Mua Maneka-ke naap maakek. ¹⁸Naapeya feenap maiyem, Mua Maneka ona kookalep mua kain saliwinen naiya nain mua nain saliwiya. Ne mua emin kekaniya nain emina iiwawun kekaninok nainon-na eliw naap oninon. Ona kamenap oniya nain eliw oninon.

¹⁹Aria ni mua oko-ke opora feenap kiripowen, “Aa-na Mua Maneka sira naap yia oniya nain moram naep opora-pa yia wuinon? Naap nain mua-ko Mua Maneka kookalowa eliw wiar fieninon-i?” ²⁰Ni naap me maeka. Ni miiw mua-ke, ni Mua Maneka naap maowa-ko me ikua. Feenap, mua-ko miiwa-pa amina sirareya amina-ke kiremi feenap me maakinon, “Yo moram naap efa onan ya, feenap efa sirarekan-na eliw.” Ni Mua Maneka naap eliw maakowen-i? Me pepeki. ²¹Mua ona kookalowa-pa maa sirariya nain ona maa-ke. Ona kookalep miiwa-pa amina sira-sira sirarinon. Papako uuwow mane-maneka-pa maa uupowa ne papako ona anane maa uupowa wuinon. Nain ona kookalowa, maken-i?

²²Sira naapiw, Mua Maneka ona kookalep naap wia oniya. Feenap, wi Isrel ikoka yena kekanowa ne bagiaw baliwep efar urufuk naek, nain wi mua wia samorowa nain ewur me wia samorak. ²³Moram wi mua papako wia kemalep wia saliwami yena unum maneka ne parina-pa wia wuinen naek. Wi eena ona iiriw wia nanikeya o wameiya-pa wiar ikok unum maneka ne parin maneka-pa wiar ikaikuan, wi nain. ²⁴O ona mua wia kemalep wia aawep ona teeria-pa wuak, nain i fanemik. I teeria papako Yuuda mua-ke ne papako wi owow oko oko mua-ke. ²⁵Wi owow oko oko mua wia aawok nain iiriw ona opora maeya ona profet Hosea-ke kakeniw naap siisimep-puak. Feenap,

“Wi emerua mua iiriw yena teeria-pa me efar ikemik, nain aakisa yena teeria-ke wia naiyem. Aria iiriw me wia kookalem-ikem nain feenap wia nainen, ‘Aakisa yo nia kookaliyem.’ ” *(Hosea 2.23)*

²⁶Ne opora oko pun feenap,

“Mua Maneka-ke iiriw owowa nain wia maakek, ‘Ni me yo teeria-ke.’
Ne wia, ikoka owowa nain feenap wia maikuan, ‘Ni Mua Maneka
anane ikaiya nain muuk teeria-ke.’” *(Hosea 1.10)*

²⁷Aria iiriw profet Aisaiya pun naap, wi Isrel opora manekap feenap wia maek,

“Makena, wi Isrel emeria mua unow akena, ifer pona saa saarik
kerew akena ikemik. Nain Mua Maneka-ke wia samorami mua
papako muutiw wia aawinon ne unowa weetak.

²⁸Moram miiw mua wia samorowa maek nain ookami ewursow
iiwawun maneka naap onap-puinion.” *(Aisaiya 10.22-23)*

Aisaiya-ke naap maek. ²⁹Ne maa unowa iiriw Aisaiya maek naap imenarek, feenap,

“Mua Maneka eena kekanowa akena nain i Isrel yia samorami
mua papako me yia piipuekak-na owow onaiya iiwawun
mesenalekamik, iiriw wi Sodom ne Gomora wia samorak naap.”

(Aisaiya 1.9)

Yeesus opora wiar opamkun Mua Maneka mua kaken eliwa yia nainon

³⁰Naapeya i kamenap maiyen, makena wi owow oko oko feenap-ko me maimik, i Moses sira ookamkun Mua Maneka-ke mua kaken eliwa yia nainok. Nain wi Yeesus Krai opora wiar opiwkin Mua Maneka-ke mua kaken eliwa wia naek. ³¹⁻³²Aria i Isrel-na Mua Maneka mua kaken eliwa yia nainok naep Moses sira wiar ookowa kekan-afurimik. Nain wi unow akena oro-boonemik, nain onoma feenap, wi feenap maimik, “I Moses sira ookamkun Mua Maneka-ke mua kaken eliwa yia nainok.” Ne wi feenap me maimik, “I Yeesus opora wiar opamkun Mua Maneka-ke mua kaken eliwa yia nainok.” Naapeya wi feenap saarik, nomona-ko nan ikua, nain eena wia asipowa nain wiena-keriw ikiwemi nan meren miira kofap wakiemik. ³³Naeya Mua Maneka opora Krai maemi pepepe maek, feenap, Mua Maneka-ke maek,

“Ni miimeka, yo ikoka Saiyon ema-pa nomona neeke wuamkun wi soomaremi nomona neeke merena mikap wakikuan. Ne mua eena nomona naiyem nain opora wiar opimik, wi nain-ke emina me ururikuan, wi siisia urufap kemelikuan,” *(Aisaiya 8.14, 28.16)*

Pol wi Isrel iiwawun Yeesus opora opuk nain kookalek

10 ¹Emar unowik, yo kookalowa manek akena efar ikua, feenap, yena owow epaskun, wi Isrel unowiya wia naiyem. Yeesus opora wiar opiwkin Mua Maneka-ke wia aawinok akena naiyem. Yo nain kema moke maneka ikok Mua Maneka faremi kerewa nokariyem. ²Moram yo feenap maemi wia maiyem, makena wi Mua Maneka yia kookalinok

naep sira unowa ookowa ufunimik. Nain wi Mua Maneka kookalowa me wiar amisarep naap onimik. ³Wi Mua Maneka wia kakenami mua kaken eliwa wia naowa era nain wia maakemik-na wi kema me pukemik. Wi maimik, yiena kekanowa-pa Moses sira unowa ookamkun Mua Maneka mua kaken eliwa yia nainok. Naap maemi Mua Maneka eena era wia wuomak nain me ookimik. ⁴Ne wi fain me amisaremik. Moses eena sira wuomakek nain Kraisk-ke waisow ookap silewak. Naapeya me sira nain ookowa-pa Mua Maneka wiar ikiwiyen, weetak. Yeesus opora wiar opimik nain Mua Maneka-ke wi pina marew wia naemi wia aawinon. Wi Isrel fain me amisaremik.

Yeesus yiena Maneka-ke naiwkin Mua Maneka-ke wia aawinon

⁵Aria Moses sira wuomakek nain ookami pina marew ikowa nain Moses ona feenap maek, “Wi sira nain baliwep ookap Mua Maneka wameiya eliw ikaiyen naep-na wi baliwep ookami silewuk.” ⁶Nain Mua Maneka wameiya ikowa nain i Yeesus opora opamkun Mua Maneka-ke pina marew mua kaken eliwa yia naiya. Ni woosa unu-unowa wuami kema-pa me maeka, “Nee, mua naareke owow iinan urupep Kraisk amaporainon noma.” ⁷Ne opor oko pun me maeka, “Nee, mua naareke miiw tepak akena mua umep ikiwimik neeke orop Kraisk purupinon noma.” ⁸Nain weetak, moram Moses feenap maemi maek,

“Mua Maneka opora anane maiwkin miimiman. Ni anane nain aakuniman, ne niena kema-pa amisareman.” *(Lo 30.12-14)*

Opora nain Yeesus Kraisk opor eliwa eena i nia maakem-miawimik nain.

⁹Nain sira feenap, nena opaimika-pa ariman mainan-na, “Makena, Yeesus-na yena Maneka-ke.” Naap maemi kema-pa mainan-na, “Aa makena, o umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak.” No opora muut naap mainan-na makena, Mua Maneka-ke nefa aaweaya o wameiya eliwa ikainan. ¹⁰Moram no opora wiar opan ne nena kema pun makena naen. Nan Mua Maneka-ke no pina marew nefa naek. No opora wiar opap nena opaimika-pa maeya Mua Maneka-ke nefa aaweaya eliwa ikainan. ¹¹Opora nain makena-ke, moram Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Wi mua o opora opimik nain, wi unowiya me oboserikuan, maa makena urufikuan.” *(Aisaiya 28.16)*

¹²Ne aria yo opora maem nain yiena Yuuda yiam maemi wi owow oko pun wia maem, i epaskun yiena Maneka kuisow, yiam mekawowa-ko me ikua. Naeya o farep maa nokaremkun yia kookalep maa unow akena yia onominon. ¹³Moram Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Wi mua yiena Maneka unuma farimik nain ona wia aaweaya eliwa ikaikuan.” *(Yoel 2.32)*

¹⁴⁻¹⁵Aria mua-ko me wia sesekikuan-na naareke ikip Yeesus Kraisk opora wia maakikuan? Ne Mua Maneka opora me manekap wia

maakikuan-na aria kamenap miimikuan? Ne opora nain kamenap opikuan? Ne opora me opimik nain wi kamenap o fariwkin wia asipinon? Naapeya Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Aa, eliw oram, wiena meren onaiya ekapemi Mua Maneka opor eliwa yia maakem-miawimik.” *(Aisaiya 52.7)*

¹⁶Naapeya mua unowa iiriw opora miimamik, nain me mua unowiya opora opimik. Naeya iiriw profet Aisaiya pun feenap maek,

“Oo yiena Maneka, i ikiwep opora wia maakimik-na mua naareke opora yiar opinon?” *(Aisaiya 53.1)*

¹⁷Aria naneka, Yeesus Krais opor eliwa ikip wia maakiwkin miimap neeke opora opikuan. Me wia maakikuan-na opora me miimap opikuan, weetak.

¹⁸Ne wi opora-ko me miimamik, naap maiman-i? Weetak, iiriw miimamik. Moram Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Wi ikiwep miw unowa owow unowa opora nain wia maakem-miawiwkin manekarek. Ne opora nain miw unowa meta arimemi epa fiifinarek.” *(Someka 19.4)*

¹⁹Ne kiiriw nia nokariyem, wi Isrel opora miimap kema-ko me pukemik-i? Nain pun weetak, wi kema aawemik. Moram Moses Mua Maneka opora maemi wi Isrel feenap wia maakek,

“Wi owow oko iiriw yo teeria-pa me efar ikemik nain, ikoka wia aawemkun ni kerewarowen. Ne wi teeria iiriw yo me efa amisaremik, ikoka wia aawemkun ni kema bagiwirowen.”

(Lo 32.21)

²⁰Ne profet Aisaiya pun keker opow marew ariman wia maek,

“Mua Maneka-ke maek, ‘Makena, wi owow oko oko me efa kema suuwap me efa akupamik, nain yo yena yame ariman wuamkun efa amisarikuan.’” *(Aisaiya 65.1)*

²¹Aria wi Isrel-na Mua Maneka-ke feenap wia maek,

“Wi yo efar ekapuk naep wapena wuiyem-na wia, wi emina kekanep mikikira yiem-ikaimik.” *(Aisaiya 65.2)*

Mua Maneka wi Isrel wia aawiya

11 ¹Aria yo nia nokarowa oko feenap, i Isrel Mua Maneka opora fienamik, naeya kamenap maiyen? Mua Maneka-ke yia iirareya ona teeria-pa me wiar ikaimik-i? Weetak, naap-ko me yia onak. Moram yos pun Isrel-ke. Abraham yiena unowiya nomokow fiira-ke, ne yo ona nembesir Bensamin kerekera-pa imenarem. ²Naapeya maiyem, weetak, Mua Maneka i Isrel sisina-pa me yia wuak. Iiriw eker a yena teeria-ke yia naek. Naeya ni ona opor ara oko maek nain kema-ko suuwiman-i? Nain iiriw profet Elaiya nanar nain feenap. Os-ke Mua Maneka wi Isrel pina wia kiripominok naep manek akena omawak, feenap maek,

- 3 “Oo Mua Maneka, wis-ke nena profet teeria iiwawun wia ifakimemik, ne maa eneka patriowa nomon esimsa pun nefar te-teekamik. Ne aakisa yo yaisow akena arem, nain pun efa ifakimu naep onimik.” *(1 King 19.10,14)*
- 4 Naeya Mua Maneka-ke kamenap maakek? Feenap maakek,
 “Aa, no me naisow ikon. Wi mua unow akena, tausen ikur okaiwi-pa erup (7,000) naap efar ikemik. Wi teeria nain inasina Baal naimik nain yiena inasina-ke me naimik. Ne miir onoma-pa keema muuna me mikamik.” *(1 King 19.18)*
- Mua Maneka-ke naap maakek. 5 Ne aakisa pun naap, Mua Maneka ona i Isrel yia kemalep mua kui-kuisow yia nanikap yia aaweuya ona teeria-pa wiar ikemik. 6 Me i Moses sira wuomakek nain ookamkun yia aawok, weetak. Onaiw yia kemalep yia aawok. Moram i sira nain ookamkun yia aawekak-na me maekam, onaiw yia kemalep yia aawok.
- 7 Ne kamenap? Wi Isrel unowa-na feenap maemik, “I Moses sira wuomakek nain baliwep ookamkun Mua Maneka-ke pina marew yia nainok.” Naap maimik-na weetak, wi uferamik. Ne wi mua Mua Maneka ona wia nanikap aawok, wi nain-ke pina marew wia naek. Naeya wi teeria eena uferamik nain iiwawun emina kekan-afuramik. 8 Naapeya Mua Maneka opor ara oko feenap wia maek,
 “Mua Maneka-ke wi Isrel kema wia pinaroweya mokoka maa me urufimik, ne ifana maa me miimimik. Iriw naap wia onak nain ekapep aakisa pun naap ikemik.” *(Lo 29.4, Aisaiya 29.10)*
- 9 Ne i nembesir owow saria Dewit pun feenap wia maek,
 “I eliwa ikaimik naemi wiam irimik. Naeya wiena sira kookalimik nain-ke wia ekereya maa anima-pa wiam wuauk.
- 10 Ne wiena mokoka foma pukep maa makena me urufuk. Wiena pina akuawimik nain maa pina aawowa saarik ineka kuep ikauk.” *(Someka 69.22-23)*

Mua Maneka wi owow oko oko wia aawiya

11 Aria yo nokarowa fain-ke efar ikua. Wi Isrel oro-boonemik nain iiwawun naap ikaikuan-i? Weetak, naap wia, era wiar ikainon. Nain wi wiena oro-booniwkin Mua Maneka-ke wi owow oko oko wia aawiya. Naeya wi Isrel wi nain naap wia urufap kema wiisarep Mua Maneka kiiriw ookikuan. 12 Ne aria ni fain kema suuweka. Wi Isrel-ke Mua Maneka me ookiwkin miiw unowa owow unowa wia kemalep wia aawiya. Wi Mua Maneka sira ookowa wiar piipuiwkin owow oko oko-ke Mua Maneka ookap eliw ikaimik. Aria wi Isrel unowiya kema kirikuan-na, aa eliw akena, miiw unowa owow unowa, wi unowiya eliw ikaikuan.

Wi Isrel ne wi owow oko teeria Yeesus ookuk naek

13 Ne aakisa ni owow oko oko mua nia maakiyem, makena yo Mua Maneka-ke efa sesekeya Yeesus Kraiss opor eliwa nia maakem-miawiyem.

Naeya yo uuwowa fain onowa kema urupep kekanowa uuwam-miawiyem. ¹⁴Ne oko feenap, yo ni niar uuwamkun yena opor epaskun wi Isrel kema wiisarep papako kema kirep Yeesus Krai teeria wiar ekuk. Yo muut nain uuwiye. ¹⁵Wi Isrel Mua Maneka mikikira iwiwkin os-ke sisina-pa wia wuap miw unowa nain wia aaweya ona epaskun ikemik. Ne wi Isrel kema kiriwkin Mua Maneka-ke kiiriw wia aawinon-na, aa eliw akena. Wi mua umep ikok iikirimik saarik arikuan. Umep iikirowa nain maa eliwa-ke.

¹⁶Aria wi Isrel feenap saarik, inasin emera kiripap lawisiw puukap aawimik nain Mua Maneka unuma-pa wuomikuan-na aria okaiwi nain pun iiwawun iriniya Mua Maneka ona wiar arinon. Ne nomokowa pun naapiw, fiira Mua Maneka wiarik, naeya ekeka pun naap, Mua Maneka ona wiar ikainon. ¹⁷Aria maa oko feenap kema suuweka. Wi Isrel oliw nomokowa akena saarik. Oliw ekeka papako Mua Maneka-ke pu-puukap iiraromakek. Ne ni eena oliw asia saarik ikeman. Oliw asia nain arekeka kaisap aawep oliw akena pia-pa tana opawak. Ne fiira-ke eka iweya arimiya. ¹⁸Naapeya ni unuma niam pirowa-ko me ikua. Naap me maeka, “I eliwa-ke, naapeya Mua Maneka-ke wi Isrel wia iiraremi yia aawok.” Fain kema suuweka, ni ekeka-ke fiira kekanowa me iwiman, weetak. Makena, fiira-ke ni kekanowa nieya arimiman.

¹⁹Ne ni feenap maiman-i? “Mua Maneka-ke ekeka papako iiraromakep i yia aawep epasuma-pa neeke yia tana opawak.” Naap-i? ²⁰Ae makena, naap eliw maowen. Moram wi Isrel Mua Maneka opora me wiar opiwkin wia iirarek. Ne ni opora wiar opiwkin nia aawok. Naeya ni me niam ireka, weetak. Ni Mua Maneka ekima manek akena opap kema tootoneka. ²¹Moram ni feenap kema suuweka, Mua Maneka-ke oliw ekeka iirarep oliw asia arekeka kaisap neeke tana opawak. Naeya ni emina kekaniwkin-na nis pun naap nia iirarinon. ²²Naapeya ni fain wiar kema suuweka, Mua Maneka mua yia kemaliya, naemi bagiaw pun yia ofakowiya. Wi wakiep oromik nain bagiaw wiar urufikuan. Wi o opora wiar opap ikaimik nain wia kemalep wia saliwia. Naapeya ni kekanep opora wiar opap ikeka, oko nis pun naap nia iirarinon. ²³Mua Maneka kekanowa onaiya ikua. Naapeya wi Isrel eena Mua Maneka piipuamik nain kema kirep opora wiar opikuan-na nainiw wia aawep ona teeria-pa wia wuinon. ²⁴Ni owow oko oko, ni eena oliw asia arekeka saarik ikok oliw akena pia-pa me ikowa nain Mua Maneka-ke nia kaisap aawep nia tana opawak. Neemi fain pun eliw oninon, nain yoowa marew. Mua Maneka eliw wia aawep ona epa awona-pa wia tana opawinon. O eliw naap onap-puinon.

Mua Maneka miw mua unowiya yia kemalep yia saliwia

²⁵Aria emar unowik, wi Isrel papako emina kekaniwkin Yeesus Krai opor eliwa miw unowa owow unowa ikip nia maakimik. Ne ni opora

opap Mua Maneka teeria wiar ekowen. Oko ni niam purupemi feenap maowen, “I eliwa, ne wi Isrel weetak.” Nain naep yo maa kokot ikua fain amisareka naep nia maakiyem. Ni naap ekap pepep eriwkin wi Isrel unowiya nainiw wia aawinon. ²⁶ Mua Maneka opora eena siisimep-puamik nain ona feenap maep-puak,

“Wi Isrel eena Yekop nembesir unowa nain pina onam-ikaimik.

Ikoka wi wia aawow mua nain wiena owowa Saiyon-pa wiar imenarep sira wiar kiripinon.

²⁷ Aria yo pina wiar iirarowa maiyem nain yena opora-ke. Yena wia maakep opora koonowiyem nain ookap naap oninen.” (*Aisaiya 59.20-21, 27.9*)

²⁸ Yeesus Kraiss opor eliwa nain Mua Maneka-ke ni miw unowa owow unowa miimeka naep wi Isrel sisina-pa wia wuak. Naeya wi aakisa o iiwua saarik wiar ikemik. Nain Mua Maneka ona iiriw wiena nomokow fiira Abraham ame wiamiya opora koonowak. Naeya wi iiriw wia pepekimewa ona teeria kakeniw wiar ikemik. O manek akena wia kookalem-ikaiya. ²⁹ Opora iiriw naap maek nain me kiripinon. ³⁰ Feenap, ni owow oko oko iiriw Mua Maneka opora me wiar miimam-ikeman. Ne aakisa wi Isrel-ke Mua Maneka opora mikikira-pa wuiwkin o nia naep nia kemalep nia asiapiya. ³¹ Ne aakisa wi Isrel pun naap, makena wi Mua Maneka opora mikikira iwemik. Nain ikoka pun wia kemalinon, ni nia kemaliya naap. ³² Moram miw unowa owow unowiya emina kekanep Mua Maneka opora me wiar miimiwkin onow onaiya pina-pa yia wuak. Ne o yia kookalep ikoka unowiya yia saliwekam naep sira naap onak.

I Mua Maneka unuma wiar purupiyen

³³ Aa Mua Maneka aa! Maa muutitik ne ele-eliwa unowa yia onomak. Ona amisa manek akena, iinan akena, kapa marew. O kema suuwowa-ke maa muutitik nomakek. O amis maneka nain i kamenap wiar amisarep maem-miawiyen? Ne o kema siisia wiar ikua nain pun i wiar mekawowa me pepep akena. ³⁴ Ne Mua Maneka opora siisimep-puamik nain pun feenap maek,

“Mua naareke Mua Maneka kema wiar amisarek, ne mua naareke o emina-pa wiar iimarep kema iwiya?” (*Aisaiya 40.13*)

³⁵ Ne mua naareke Mua Maneka maa iweya ikoka muuna kiripominon naiya?” (*Yop 41.11*)

Opora naap maek. ³⁶ Moram maa unowa Mua Maneka ona tawerarek, ne os-ke ikaeya maa unowa o kekanowa-pa ikaiya. Neemi ona maeya naap akena imenariya. Naapeya maiyem, oo Mua Maneka, no unum maneka anane naap nefar fakeram-ikaiyen. Makena.

Mua Maneka baliwep ookowa-ke

12 ¹ Aria emar unowik, ni feenap oneka akena naep nia maakiyem. Mua Maneka ni manek akena nia kemalep nia saliwak. Naapeya

ni anane o kema suuwap niena mia niam wuami patirowa saarik areka. Naap maemi niena kema kaalal-afurap o uuwowa uuwomaka. Ni naap onami lotu makena oniman. Mua Maneka sira naap nain niar kookaliya. ²Ne miiw sira-sira ookowa kemaiw ikeman nain iiwawun piipu-afureka. Ne Mua Maneka ona sira enuma niem-ikaiya nain, nain kema manekiw ikeka. Naap ikok Mua Maneka maa mauwa onowa nia kookaliya nain akimap ookami paayarowen, sira eliwa ne sira kakeniw eena o kookaliya nain.

Mua Maneka amisa yieya uuwomiyen

³Aria Mua Maneka ona kookalowa-pa yo uuwowa fain efa asipeya ni unowiya nia maakiyem, ni unuma niam purupemi me niam maeka, “Yo amis maneka, sira eliwa efar ikua.” Weetak, naap me maeka. Mua Maneka eena nia asipeya opora wiar opiwkin kekanowa ne uuwowa niek nain kema suuwami pepekiw niam maeka. ⁴Naeya fain kema suuwikua. I mia-na kuisow muuta, nain ara muutitik unowa, ne uuwowa ononer wiar ikua. ⁵Sira naapiw, i mua unowiya Krai teeria-pa wiar ikemik nain epaskun mia iriniya kuisow saarik ikemik. I yiam teekap-puowa-ko me ikua, epaskun maneka ikemik.

⁶Mua Maneka ona kookalep i mua kui-kuisow amisa yieya uuwowa ononer onimik. Naapeya i uuwowa nain kakeniw wiar faomowa-ke ikua. Feenap, Mua Maneka mua oko opora kema iweya mainon, “Opora nain Mua Maneka-ke yiek.” Naap maemi opora ariman wia maakinon. ⁷Ne Mua Maneka mua oko i Yeesus Krai teeria wia naapowa uuwowa iwinok-na o uuwowa nain opam-ikainok. Ne Mua Maneka opora suule wiowa uuwowa iwinok-na somek mua arep uuwam-ikainok. ⁸Ne Mua Maneka teeria-pa baliwep ikowa nain wia kekanowowa uuwowa, nain mua oko iwinok-na neek wia kekanowam-ikainok. Wi mua maa marew ikemik nain wia naapowa, nain mua oko kema iwinok-na baliwep wia naapam-ikainok. Ne mua oko woos mua wuinok-na o Yeesus Krai ona teeria baliwep wia urufam-ikainok. Ne wi mua wia kemalep wia asipowa nain, mua oko kema iwinok-na o pasirirow marew palanowi wia asipam-ikainok.

I Yeesus teeria epaskun baliwep yiam saliwiyen

⁹Aria mua wia kookalowa nain maken akena wia kookaleka. Neemi sira unowa feenap oneka, sira samora onowa miatin-afurap sira eliwa ookiman nain naap opap koonoweka. ¹⁰I Krai teeria epaskun ikemik naep yiena yiamun epia-ke naemi niam saliweka. Ne ni ekima niam opaka, opora me niam fieneka. Naap onowa nain nena kiikir one. ¹¹Ni me lebumareka, Mua Maneka uuwowa kema manekiw ikok palanowi wia ikeka. ¹²Mua Maneka eena opora maek nain makena-ke wiar naep kema

nain manekiw ikok kema eliwiw ikeka. Ne pina kamenap niar imenariya nain pun ni kema sonomiw ikeka. Neemi Mua Maneka farowa nain me piipueka, anane naap farem-ikeka. ¹³Ne Yeesus Krais teeria mua papako maa-ko iiwariwkin-na wia naapeka. Ne owow oko mua-ko niar kereriwkin-na wia tetareka.

¹⁴Wi mua nia samorimik nain Mua Maneka fariwkin kema eliwa wiinok. Ne nis pun wia saliweka, sarinemi murarow opora me wia oneka. ¹⁵Wi kemelam-ikaimik nain wiamiya kemeleka. Ne wi kema fufurarep omomimik nain pun wiamiya omomeka. ¹⁶Ni unowiya kema epaskun ikeka. Oko-ke iikirami yo yaisow naemi me wame pirinok. Yo mua amisa-ke me wame mainok. Naep yo taar teekow mua-ke naemi uuwam-ikainok.

¹⁷Aria mua oko sira samora nia onuk-na muuna me wia urureka, sira eliwa wia ofakoweka. Naeya mua unowa nia urufap mauk, “Aa, sira nain eliwa-ke,” naap maikuan. ¹⁸Wiena nia iiwuaruk-na wiena maa-ke. Ni saria opow sira-pa ikeka.

¹⁹Emar unowik, muuna ururowa sira nain neek ikainok. Nain Mua Maneka ona maa-ke, ikoka os-ke sirirowa wiinok. Moram o opora maek nain wiar siisimep-puamik, nain feenap,

“Mua sira samora nefa oniya nain yena maa-ke, ikoka yena nain kiripinen.” *(Lo 32.35)*

²⁰Me wia samoreka, ne ni Mua Maneka opora maek nain ookami oneka, feenap,

“Nena iiwua mua-ko wuaileya-na farep maa onake. Ne kema enekareya-na eka dabela onake. Moram no naap oninan-na eena sira samora nefa onak nain onaiw emina ururion.”

(Sindaun 25.21-22)

²¹Naapeya mua oko sira samora neek nefa oninok. Nain no sira eliwa-pa pikiwemi sira samora nain iiwawun wiar ifemakeya sira eliwa-ke manekarem-ikainok.

I anim onoma opora wiar ookiyen

13 ¹Aria ni unowiya wi anim onoma ekima wia opap baliwep ikowa-ke ikua. Moram anim onoma wieniw me aremik, weetak. Mua Maneka-ke wia wueya wi uuwami miiw unowa urufimik. ²Naapeya wi mua wi anim onoma opora wiar fienimik nain wi Mua Maneka opora pun wiar fienimik. Neeke wiena wiam ekerimik. ³Moram mua sira eliwa onimik nain anim onoma me wia keker opimik. Makena, mua sira samora onimik nain-ke anim onoma wia keker opimik. Naapeya anim onoma me efa samoruk naiman-i? Naap nain ni sira eliwa-pa ikeka, naeya mua eliwa-ke nia naikuan. ⁴Moram wis pun Mua Maneka uuwow mua-ke, baliwep pokowa nain yia pirimik. Nain no sira samora-ko

onap-na maa senam. Mua Maneka ona uuwowa nain wieya wi siriowa niowa kekanowa onaiya ikemik. ⁵Naapeya wi sira wiokowa-ke eliw. Me siriowa aawowa keker opap sira eliwa ookimik, weetak. I Mua Maneka kookalowa wiar ookami sira eliwa-pa ikaiyen, naap naem-ikowa-ke.

⁶Naapeya ni takis ariman. Ne maamuma nainiw wi anim onoma uuwowa baliwep faem-ikaikuan. Moram Mua Maneka ona wia pepekimeya wi uuwimik. ⁷Ne takis sira kamenap nain pun eliw wuowen. Takis sira-sira naiwkin takis areka. Wi anim onoma ne wi woos mua unowiya ekima wia opap wi sira-sira wuimik nain ookeka.

Baliwep ikok yiam kookalem-ikowa

⁸Aria ni mua oko muuna kuisow me niar ikainok. Ne maa kuisow fain muuna saarik eliw niar ikainon, feenap, mua wia kookalem-ikowa. Mua eena mua oko wia kookalep wia saliwiya nain Moses sira wuomakek nain ookowa iiwawun silewinon. ⁹Sira unowa nain feenap, soma me oreka, mua oko me wia ifakimeka, me ikumareka, mua oko maa me wiar kema kueka. Sira unowa nain epaskun wuami feenap maemik, “Mua wia kookale, nena name kookalin naap.” ¹⁰Naapeya no mua wia kookalinan-na me wia samorinan. Naeya mua oko wia kookalin nain no Moses sira wuomakek nain baliwep akena ookami kapa teekin.

¹¹Epa fain maa muutitik pupep kema pukeka, ni inow epa iiriw weeserek. Moram iiriw i Kraiss opora wiar opimik nain Mua Maneka yia aawowa epa eewuar ikua, ne aakisa tiil akena wiar arikua. Naapeya ni aakisa mokoka wilineka. ¹²Epa kokoma ikok epa nan parinarem-ikaiya. Naapeya sira-sira epa kokoma-pa ikok kokot onimik nain piipuikua. Piipuap iikirami irakow maa unowa mia-pa wuap parina-pa ikok sira samora fienikua. ¹³I baliwep ikaikua, wi mua epa wiimeya maa baliwep urufimik naap. I feenap me onikua, maapora maneka onap eka kekanowa me enimikua. Uruw mia yiam kaikikua ne sira samo-samora me yiam onikua. Me irakikua, ne maa me wiar kema kuikua. ¹⁴Sira nain piipuap yiena Maneka Yeesus Kraiss eena konima saarik aeka. Mia kookalowa ookami sira samo-samora onam-ikowa nain iiwawun piipu-afureka.

Mua Maneka mua kui-kuisow kema wieya nain ookowa-ke

14 ¹Aria mua oko Mua Maneka opora wiar miimiya, ne sira ookowa-ke kema pinariya. Mua naap nain pun aawep kemena-pa wueka. Me o sira nain ariman wiar maemi oporiw iraku naep aawiman, weetak. Ni aawep-pueka. ²Feenap, mua sira erup-pa ikemik, mua oko maa sira-sira nain momor enimiya. Ne mua eena sira ookowa kema pinariya nain maa eneka enowa emi wame wuiya. ³Naeya mua eena maa momor enimiya nain-ke mua oko firekami me tuuninok. Neemi mua maa eneka me enimiya nain pun naap, mua oko nain me wiar maemi tuuninok.

Moram Mua Maneka os pun aawep ona teeria-pa wuak. ⁴O Yeesus Krai teeria-pa ikua. Naeya o baliwep ikaiya-i e weetak, ona woos mua nain-ke mainon. No mua kamenapeya o main? Yiena Maneka Yeesus ona asipeya kekanep Mua Maneka sira baliwep wiar ookinon.

⁵Ne maa oko pun feenap, mua oko-ke maiya, fofa papako maneka, papako oram-ke. Ne mua oko-ke maiya, fofa unowa iiwawun naap manekiw. Nain ona mua kui-kuisow woosa kamenap wuap ookam-ikainok. ⁶Mua eena fofa maek nain Mua Maneka kema suuwowa naep naap maek. Ne maa enowa iiriw maem pun naap, mua eena maa momor enimiya nain Mua Maneka sira eliwa naakep maa nain enimiya. Naap onami Mua Maneka unuma purupiya. Ne mua eena maa papako fariariya nain pun naap, Mua Maneka sira eliwa naakep maa enimiya. Sira naap onami Mua Maneka kema suuwap unuma purupiya.

⁷I unowiya Mua Maneka kema suuwap maa onimik. Moram i mokok enuma ikemik fain yiena kookalowa ookowa-ko me ikua. Ne umowa pun me yiena maa-ke, iir kain umiyen, ne kamenap umiyen, i me amisaremik. ⁸Ne i mokok enuma ikemik fain, i Mua Maneka unuma fakeru naep maa onimik. Ne umowa pun naap, i umimik nain Mua Maneka ona maa-ke. Naapeya i mokok enuma ikemik fain ne umimik nain Mua Maneka wapena-pa wiar ikemik.

⁹Krais muut nain umep ikok iikirak. Naeya os-ke wi mua umimik nain ne mokok enuma ikemik nain wia urufam-ikaiya. ¹⁰Naapeya no moram nena teeria epaskun sira wiar tuunin? Ne moram mua oko sira wiar firekin? I naap onowa-ko me ikua, moram i unowiya wiimar Mua Maneka eena pokap yia mekawiya neeke wiar imenaremkun ona yia mekawap sira yiar mainon. ¹¹Yo naap maem, moram Mua Maneka opor ara oko feenap ikua,

“Yo Mua Maneka-ke maiyem, makena yo anane ikaiyem. Naeya mua unowiya yo miir onoma-pa keema muuna mikikuan. Ne mua unowiya maikuan, ‘Mua Maneka no naisow maneka, yia urufami yia mekawin.’”
(*Aisaiya 45.23*)

¹²Naapeya yo feenap maiyem, i kema kamenap wuap sira onamik nain fofa neeke mua kui-kuisow Mua Maneka ona maakemkun ona yia mainon.

¹³Naapeya yiena teeria epaskun wia tuunowa nain piipuikua. Ne yiena sira yiam pupep maikua, “Yo sira kamenap onamkun wi urufap me oro-boonuk,” naap maiyen. ¹⁴Yo yiena Maneka Yeesus kema wiar ikok amisarep maiyem, maa enowa muutiw mua kuisow pina-pa me wia wakiowawiya, weetak. Nain mua oko mainon-na, “Aa, maa fain eliw marew, yo eniminen-na pina oninen.” O naap maep enowa emi wame wuinon. ¹⁵Makena, maa momor enowa nain nena maa-ke. Nain nena teeria epaskun nain sira nefar urufap kema samorarek. Naap nain

no teeria epaskun kema suuwowa marew maa onan, o me kookalep maa naap onan. Naapeya nefa maakiyem, Yeesus Krai o naep umok, naapeya no mua nain me samore. ¹⁶Neemi no maa kema suuwap one. No maa eliwa-ke naep onan, nain oko wi papako-ke samora-ke naep nefa tuunikuan. ¹⁷Baliwep kema suuwap maa one, moram Mua Maneka pika kemena-pa wiar ikowa nain maa enowa nain me maa maneka-ke, Ewar Eliwa-ke kema yieya sira kakeniw ikowa, kema sonoma ne eliwikowa sira makena-ke. ¹⁸Moram mua eena Krai kema suuwap sira naap ikaiya nain Mua Maneka-ke sira eliwa nainon. Neemi wi mua pun o sira nain urufap wiar kookalikuan.

Maa unowa Mua Maneka kema suuwap onowa-ke

¹⁹Naapeya maiyem, i sira eena pokow eliwa yieya nain opa-afuriyen. Neemi yi-yieniw yiam kekanowam-ikok kekanep Mua Maneka sira ookiyen. ²⁰Mua Maneka mua nain aawep asipam-ikaiya, ne i maa enowa muuta nain naap onami me oro-boonikua. Makena, enow unowa nain kuisow enep sira puukowa-ko me ikua. Nain maa enowa eena mua oko enowa emi maek nain no me wiar kema suuwowa ikip eniminan-na mua nain-ke kema pinarep samorararion. ²¹Naapeya maa eneka me enowa ne eka kekanowa me enowa, ne sira kamenap onowa nain maa marew, nain nena teeria mua oko pina-pa me wakinok naep-na me one. ²²Ne ni Mua Maneka naep sira kamenap kema wuiman nain kakeniw naap niar ikainok. Mua eena maa nain eliwa-ke naep onam-ikok kema unu-unowa me wuiya nain o kema eliwikowa. ²³Ne mua-ko mainon-na, “Yo maa nain enep Mua Maneka sira wiar puukinen-yon.” Kema ere-erup naap arep ikok eniminon-na pina-pa wame wuinon. Aria i maa onowa kema suuwam-ikok maa nain me eliwa-ke naep kiiriw oniyen-na pina-pa yiam wuiyen.

15 ¹Aria i kekanep Mua Maneka opora wiar opam-ikaimik nain yiena kookalowa me yiam ookikua. I feenap onowa-ke eliw, wi yiena teeria epaskun Mua Maneka ookimik, nain sira papako ookowa kema pinarimik. Wi nain kekelka wia wuiyen. ²Neemi i yiam kui-kuisow yiena teeria epaskun baliwep ikok Mua Maneka opora kekanowa wiar opam-ikauk naep wia kekanowiyen. ³Moram Krai pun ona me wame kema suuwak, weetak. Mua Maneka opor ara oko feenap ikua nain ookak,

“Mua Maneka wi mua eena opor samora maemi nefa samorimik nain yos-ke akuawiyem.” (Someka 69.9)

⁴Aria iiriw ekeru opor unowa Mua Maneka-ke maeya siisimep-puamik, i nain wiar miimap amisa aawowa-ke naep siisimemik. Ne opora nain-ke kema eliwa yiemi yia kekanowiya. Naeya i kekanep naap ikok Mua Maneka maa mauwa maiya nain kema moke ikok makena urufiyen.

⁵ Aria Mua Maneka-ke yia kekanoweya i kekanep kekelka ikaimik. Naapeya o faremkun ona nia asipeya ni unowiya kema epaskun ikok Krai sira ookami niam asipam-ikowen. ⁶ Naeya ni unowiya kema epaskun ikok unow onaiya Mua Maneka eena yiena Maneka Yeesus Krai wiawi nain unuma wiar fakeram-ikowen.

⁷ Aria Krai nia kookalep nia aawep nia saliwak. Naapeya ni sira wiar ookami mua oko wia saliweka. Ni naap oniwkin Mua Maneka unum maneka aawinon. ⁸ Moram Krai wame porop wi Yuuda wia asipinen naep ekapok. Mua Maneka ona iiriw wiena Yuuda nembesir wiamiya opora kaikak nain makena arowinen naep. ⁹ Ne me nain muutiw, fain pun, wi owow oko oko wia kemalep Krai sesekak. Nain naep o unuma wiar fakerimik, eena Mua Maneka opora maek naap. Feenap,

“Naapeya yo wi miiw unowa teeria unowa wiamiya ikok unuma nefar fakerinen. Ne no unuma nefa fakerowa someka awinen.”

(2 Samuel 22.50, Someka 18.49)

¹⁰ Ne opor oko feenap,

“Ni owow oko, ni Mua Maneka teeria wi Isrel wiamiya manek akena kemeleka.”

(Lo 32.43)

¹¹ Ne oko pun feenap maek,

“Ni owow oko oko ni unowiya yiena Maneka kuisow nain unuma wiar fakereka. Ne o unuma fakerowa someka aweka.”

(Someka 117.1)

¹² Aria profet Aisaiya-ke iiriwiw feenap maep-puak,

“Owow saria oko ikoka Yesi kerekera-pa imenarinon. Os-ke miiw unowa owow unowa wia urufam-ikainon. Naapeya wi pokow eliwa o wiar aawowa nain arewikuan.”

(Aisaiya 11.10)

¹³ Yo feenap nia naep maiyem, ni Mua Maneka opora wiar opam-ikaiwkin kema nia sonominok. O eena opora makena nia opomiya nain. Naeya ni manek akena kemelami kema eliwikowen. Ne Ewar Eliwa-ke nia kekanowam-ikaeya Mua Maneka opora maek nain makena-ke naep wiar opap kema maneka suuwam-ikowen.

Pol wi owow oko wia naep uuwam-ikua

¹⁴ Aria emar unowik, yo sira baliwep niar amisarep maiyem, ni anane mua oko sira eliwa wia oniman. Ne pun ni Mua Maneka sira unowa nain baliwep wiar amisareman. Naapeya mua oko suule wiemi ni nieniw niam kakenowa pepekeraman. ¹⁵ Makena ni naap ikeman, nain yo parosifa nia siisimomiyem fain opor ara papako opor kekanowa siisimem. Nain ni nia kemapawowa naep naap onam. Moram Mua Maneka ona Yeesus Krai suuwowa fain yiemi efa asipiya. ¹⁶ Naeya yo uuwami ni owow oko oko Yeesus Krai opor eliwa nia maakem-miawiyem. Ne ni Mua Maneka patirowa miir onoma-pa nia pekamkun kemelap nia aawok. Ne Ewar

Eliwa-ke niamiya ikaeya ona teeria kakeniw ikowen. Yo muut nain uuwiye.

¹⁷Naapeya yo Mua Maneka uuwowa uuwam-miok Yeesus Krai unuma-pa yame iriyem. ¹⁸Ne yo maa oko me mainen, fain muutiw mainen. Yo Krai-ke efa asipeya ni owow oko oko ona opora nia maakemi maa miililina unowa imenankun ni opora wiar opaman. ¹⁹Ewar Eliwa-ke kekanowa yieya maa miililina imenam nain naap onami Krai opor eliwa owow unowa iuwawun wia maakurumem, Yerusalem-pa onoma wuap naap ikiwemi owow unowa nain saawirinowap Ilirikum-pa fuunem. ²⁰Yo sira feenap, wi owowa eena Krai opor eliwa me miimowa pepen akena ikemik nain muutiw wiar ikiwep wia maakem-miawiyem. Ne wi iiriw wia maakiwkin miimap ikemik nain weetak. Yo mua oko iiriw uuwak neeke me anian pasinen. ²¹Yeesus opora wia maakowa nain profet Aisaiya opor ara oko feenap maek,

“Wi owowa eena iiriw o-ko me wia maakemik nain ikoka wia maakiwkin urufikuan. Ne wi iiriw o opora-ko me wiar miimamik nain ikoka miimap amisarikuan.”

(Aisaiya 52.15)

Yo opora nain ookami oniyem.

Pol wi Rom wia urufowa kema ikua

²²Aria yo uuwowa-pa korinop ikem, naapeya yo ikiwep ni nia urufowa maem-ikem nain me pepek. ²³Nain yo aakisa kame unowa fain uuwowa welawam. Yo ni nia urufowa nain iiriw ekeram maem-ikem. ²⁴Naapeya aakisa niar ikiwowa naiyem. Nain yo Spen ikiwemi ni niar fuunep lawisiw niar ikainen. Niamiya ikok kema eliwa aawep era-ko imenomiwkin Spen ikiwinen, yo kema naap maiyem. ²⁵⁻²⁶Nain yo aakisa Yerusalem ikiwep-puap ni niar ikiwinen. Wi Yeesus teeria eena Yerusalem-pa ikemik nain maa marew, oram akena ikemik. Ne wi Masedonia wi Akaiya naap teeria nain wia asipowa naep maamuma, maa unowa fiirimiwkin wia pikiwominen. ²⁷Wi wiena kookalep naap onamik. Iiriw wi Yuuda-ke ikiwemi wi owow oko oko Mua Maneka opora wia maakem-miawemik. Naeya wi sira eliwa wia kiripomami maamuma wia asipuk. Naapeya sira eliwa wia onimik nain eliwa-ke wia naiyem. ²⁸Naapeya yo wi maamuma nain wia pikiwomap-puap nainiw kirep Spen ikiwemi ni niar fuuninen. ²⁹Yo amisarem, yo niar ikiwiye nain Krai kema yia sonomeya yiena unow onaiya iuwawun manek akena kemeliyen.

³⁰Emar unowik, feenap, yiena Maneka Yeesus Krai unum maneka wiar kema suuwimik. Ne Ewar Eliwa-ke kema yieya i yiam kookalep epaskun ikemik. Yo nain naep feenap oneka naiyem, yo uuwowa yoowa oniyem fain efamiya ikeka, feenap, Mua Maneka fariwkin efa asipam-ikainok. ³¹Naeya Yuudia kame ikiwiye nain wi Yuuda Yeesus Krai me ookami efa iuwuarimik nain me efa samoruk. Ne oko feenap, wi

Yeesus teeria Yerusalem-pa ikemik nain maamuma wia pikiwomiyem fain kemelap aawuk. ³²Naap ikok Mua Maneka ona era-ko wuomeya-na palanowiw ni niar ikiwinen. Neek niamiya ikok kema wueliwa ininen. ³³Aria Mua Maneka kema eliwa niinok. Makena.

16 ¹Aria aakisa yo yiena uuwow epaskun Fibi maiyem, emeria eliwa-ke. Wi Yeesus teeria Senkria owowa-pa ikemik nain wiamiya ikok uuwiya. ²O ikiwep niar fuuninok-na yiena Maneka teeria-ke naep aawiwkin niamiya ikainok. I Mua Maneka teeria sira naap onowa-ke. O teeria unow akena wia asipami yos pun efa asipam-ikua. Naapeya maiyem, maa-ko iiwarinok-na asipeka.

³Aria Prisila ona mua Akuila ikos neek wia maakeka, yo wi eliw ikauk wia naiyem. Wi yena uuwow epaskun-ke, i unowiya Yeesus Krais uuwomimik. ⁴Wiam erup iir oko yo efa asipam-miok lawisiw akena umekamik. Wi manek akena yia asipamik. Naeya maiyem, me yo yaisow muuta sira eliwa wia naiyem, wi Yeesus teeria oko oko pun sira eliwa wia naimik. ⁵Ne wi Yeesus teeria papako anane wiam erup koorapa wiam fiirimep Mua Maneka lotu onimik nain pun neek wia maakeka, wi eliwa ikauk wia naiyem. Ne yena emar Epenetus pun maakeka, o eliw ikainok naiyem. Esia kame nain o kiikir Krais teeria wiar ekak. ⁶Ne Maria pun maakeka, yo eliw ikainok naiyem, o ni nia naep uuwowa kerew uuwak. ⁷Ne Andronikus Yunias ikos neek wia maakeka, wis pun eliw ikauk wia naiyem. Wi i Yuuda epaskun-ke, ne Yeesus muuta nain efamiya koorak ekamik. Wi kiikir uuwowa nain aawep ikaiwkin yo aakisa fan aawem. Ne wi Krais uuwow mua aremik nain unum onaiya ikemik.

⁸Aria yena uuwow epaskun Ampliatus, o eena manek akena kookaliyem nain pun efar maakeka, eliw ikainok naiyem. ⁹Ne yiena uuwow epaskun Urbanus ne yena emar oko Stakis, wiam erup eliw ikauk wia naiyem. ¹⁰Ne Apeles pun eliw ikainok naiyem, o Krais ookami sirirowa aawok nain fienap nomakek. Aria wi Aristobulus teeria nain pun eliw ikauk wia naiyem. ¹¹Ne yena kaka epaskun Erodion pun maiyem, eliw ikainok naiyem. Ne wi Narsisus ona teeria onaiya pun wia maiyem, eliw ikauk wia naiyem.

¹²Ne emeria wiam erup, Trifina Trifosa ikos wia maiyem, eliw ikauk wia naiyem. Wiam erup yiena Maneka uuwowa yoow akena onomamik. Ne Pesis yiena ekerak, os pun yiena Maneka uuwowa kerew akena onam-ikua. Os pun eliw ikainok naiyem. ¹³Ne yiena Maneka uuwow mua oko Rufus, ona onak ikos eliw ikauk wia naiyem. O onak-ke muuka efa arowap efa kakaltak. ¹⁴Aria wi teeria fain, Asinkritus, Flegon, Ermes, Patrobas, Ermas ne mua papako wi wiamiya ikemik nain pun unow maneka eliw ikauk wia naiyem. ¹⁵Ne Filologus ona emeria Yulia ikos, aria Nereus ona wekera ikos ne Olimpasi ne wi Mua Maneka teeria papako wi wiamiya ikemik nain pun unow maneka eliw ikauk

wia naiyem. ¹⁶Aria ni teeria nain unowiya eena Yeesus Krai teeria-pa ikeman, sira eliwa, nis pun eliw ikeka niam naakeka. Ne Yeesus Krai teeria owow unowa-pa ikemik nain pun ni eliw ikeka nia naimik.

¹⁷Aria emar unowik, ni Yeesus Krai opor eliwa aaweman. Nain ni maa urufami, oko wi wadol opora onami mua wia peeskimimik nain era oko-pa nia pikiwikuan. Naeya niam fo-fookami Yeesus Krai ookowa pinarowen. Naapeya wi wiamiya me areka. ¹⁸Moram wi mua naap nain wi me Krai uuwowa onomimik, weetak. Wi wiena mia kookalowa ookimik. Ne opora wia daiberow aremi wi mua amis marew nain era samora-pa wia pikiwiwkin oro-boonimik. ¹⁹Aria ni Krai opora wiar ookiman nain meta niar manekarek. Naapeya yo muut nain manek akena kemeliyem. Nain yo feenap nia maiyem, ni maa baliwep kema suuwap oneka, sira eliwa kema manekiw ikeka ne sira samora onowa kema marew ikeka. ²⁰Aria epa me ekinon, Mua Maneka kema eliwa yiya nain Satan samorami ni kepur tepak-pa niar wuonon. Ne yiena Maneka Yeesus niamiya ikok nia asipam-ikainok.

²¹Aria yena uuwowa epaskun Timoti eliw ikeka nia naek, ne yena kerekera epaskun wiam arow, Lusius, Yeson ne Sosipater wis pun naapiw, eliw ikeka nia naemik. ²²Aria Pol ona opora maem-ikaeya yo Tertius-ke siisimem. Yos pun naap nia maiyem, yiena Maneka unuma-pa eliw ikeka nia naiyem. ²³Aria Gaius pun eliw ikeka nia naek. Yeesus Krai teeria unowiya o koor-pa yiam fiirimimik mua nain. Ne Erastus Kartus ikos pun eliw ikeka nia naemik. Erastus-na Korin owow maneka fain maamuma wia urufomiya. ²⁴Yiena Maneka Yeesus Krai ni niamiya ikok nia asipam-ikainok. Makena.

²⁵Aria i Mua Maneka unuma wiar fakerikua. Os-ke eliw nia kekanowami Krai opor eliwa yo wia maakem-miawiyem nain kekanowa opaka naep nia asipiya. Opora eena iiriw kokot wiar ikua ne aakisa ariman arek nain. ²⁶Opora nain iiriw Mua Maneka-ke ona profet wia maakeya siisimep-puamik. Ne aakisa is-ke opora nain ariman wia maakem-miawimik. Naeya miiw unowiya Krai opora wiar miimap opora wiar opikuan. ²⁷Oo, Mua Maneka, no naisow amis maneka. Naeya i Yeesus Krai unuma-pa no unum maneka anane maneka nefar fakeram-ikaiyen, me piipuiyen. Makena.

Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak

Miimow opora

Iiriw Pol ikowa-pa Akaiya kame owow oko unuma Korin, owowa nain Grik miiw maneka-pa ikua. Korin owowa nain iiriw Yeesus opor eliwa me wiar amisarowa ikaiwkin Pol-ke ikiwep wia maakemi sios teeria iikirowak. Ne owowa nain piipuap owow oko ikiwep ikaeya wi Kristen teeria sira samo-samora onam-ikemik. Naapeya nain wia kakenekam naep parosifa wia siisimomak. Ona Efesus owowa-pa ikok siisimok.

Aria oko wi Kristen teeria Yeesus piipuap iiwawun oro-boonikuan naep wia siisimomak. Wi miewep ikemik nain wi sira eliwa-pa ikauk naek. Ne wienna ikowa nain Ewar Eliwa-ke kema yiem-ikaeya me ookiwwin pina sira-sira wiar imenarek naek. Naeya fain pun maek, lotu sira baliwep onowa nain, ne uuwowa eena Ewar Eliwa kema wiem-ikaeya maa onimik nain. Ne wi Kristen emeria mua iiriw umemik nain wiimar iikirikuan naek.

Aria wi Kristen sios teeria pina imenam-ikemik. Naapeya nain wia asipekam naep Mua Maneka kookalowa sira nain wia maakek. Mua oko wia kookalowa sira nain Mua Maneka sira eliw akena nain yia ofakowak.

Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak

1 ¹⁻³ Aria yo Pol-ke Sostenes ikos ni Mua Maneka teeria Korin-pa ikeman nain parosifa fain nia siisimomimik. Mua Maneka ona efa pepekimewa aposel uuwowa-pa efa wuak. Ni Mua Maneka-ke ona nia nanikap Yeesus Krai wameiya nia wueya ona teeria kakeniw ikeman. Me ni niisow, wi owow-owowa mua eena anane Yeesus Krai farimik, wi nain pun. O eena i unowiya yiena Saria Maneka nain. I yiam erup feenap nia naimik, yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalowa ne kema eliwa niar ikainok.

Pol Mua Maneka sira eliwa naakek

⁴ Yo anane Mua Maneka faremi sira eliwa naakiyem, moram o Yeesus Krai muuta nain nia kookalep nia asipami maa unowa wenup nia

onomiya. ⁵Neemi maa ele-eliwa iiwawun unowa nia pepek aroweya amis sira-sira eliwa aaweman. Naeya opora sira ele-eliwa unowa aakuniman. ⁶Sira naapiw, i Krai opora nia maakemkun ni kekanep opap kakeniw ikeman. ⁷Naapeya neeke Ewar Eliwa-ke kema eliwa niemi amisa ne uuwowa ononer pun pepek nieya naap oniman, yiena Maneka Yeesus Krai nainiw ekapowa nain arewami. ⁸Os-ke nia kekanowam-ikainon. Naap ikip ikip o nainiw ekapiya fofa neeke ni pina marew, eliwa ikowen. ⁹Mua Maneka eena nia fareya Yeesus Krai wameiya epaskun akena ikeman nain makena-ke. Maa maek nain naap oninon.

Wi Yeesus Krai teeria wiam fo-fookamik

¹⁰Aria emar unowik, yiena Maneka Yeesus Krai unuma-pa feenap nia maakiyem, opora niam fi-fienami me niam fo-fookeka nia naakiyem. Ni feenap oneka, kema kuisow wuami epaskun ikok Krai sira wiar ookam-ikeka. ¹¹Moram Klo teeria mua papako-ke nia maiwkin miimam, ni niam irewap niam fo-fookaman naemik. ¹²Feenap, mua oko-ke maiya, yo Pol opora wiar ookiyem, oko-ke yo Apolos ookiyem, oko-ke yo Pita ookiyem ne oko-ke yo Krai ookiyem, naap niam fo-fookaman. ¹³Krai mia ara naap wame fo-fookak-i? Weetak. Yo Pol-ke ni muuta nain nomokow moke-pa umem-i? Ne yo Pol unuma efa unufami eka-pa nia yasuwamik-i? Naap maiman-i? ¹⁴Naapeya maiyem, eliw akena yo Krispus Gaius ikos muutiw wia yasuwam, ni mua oko oko-ko me nia yasuwam. ¹⁵Naeya ni feenap me maowen, “Yo nos-ke efa yasuwam, naeya no teeria-pa ikainen,” naap me maowen. ¹⁶E wia, Stefanas teeria pun yos-ke wia yasuwam. Ne wi mua oko-ko me wia yasuwam, yo kema suuwiyem-na wia. ¹⁷Moram, yo Krai uuwowa yiek nain uuwowa oko yiek, nain-ko me yiek. Ona opor eliwa wia maakowa uuwowa nain-ke makena, yo yiek. Naeya yo Krai opor eliwa maemi wi mua amis maneka opora nain onaiya kunefap me wia maakinen, oko Krai umok opora nain nanar oram-ke naikuan, kekanowa me urufikuan.

Mua Maneka Krai sesekami ona amis maneka yia ofakowak

¹⁸Wi mua Mua Maneka teeria-pa me wiar ikemik nain, ikoka iiwawun mesenalikuan. Wi nain-ke Krai nomokow moke-pa umok opora nain makena-ke me naimik, momor opora-ke naimik. Ne i mua, opora wiar ookamkun Mua Maneka yia aawok nain-ke maimik, opora nain makena ne kekanowa onaiya ikua. ¹⁹Iiriw opora Mua Maneka-ke feenap maeya siisimep-puamik,

“Wi amis mua woos eliwa ikoka wiar weeser-wuinen. Ne amis maneka aawem-ikaimik nain pun wiar puukinen.” *(Aisaiya 29.14)*

²⁰Wi amis mua-ke eliw wia asipikuan-i? Wi sira amis mua-ke eliw wia asipikuan-i? E, wi mua aakunowa eliwa nain-ke eliw wia asipikuan-i?

Neemi Mua Maneka-ke i miiw mua yiena amis maneka nain makena-ke yiar naiya-i? Aa, weetak, maa nain oram-ke ne momor opora-ke yiar naiya. ²¹Ne Mua Maneka ona amis eliwa-pa sira naap wuak, wi mua wiena kema-pa era imenap yo efar ekapowa me pepeke. Naapeya wia naapami Yeesus sesekamkun nomokow moke-pa umemi era wia eepomaya eliw yo efar ekapuk, naap maek. Wi yo opora makena-ke efar naimik, wi nain. Aria wi papako-ke opora nain makena-ke me naimik, momor opora-ke maimik. ²²Ne wi Yuuda-ke anane maimik, “Maa miililina-ko imenareya i urufap makena-ke naiyen.” Ne wi Grik-ke feenap maimik, “I amis maneka aawiyen-na eliw ikaiyen,” naap maimik. ²³Nain i opora fain muutiw wia maakimik, Krais nomokow moke-pa umok, opora nain. Ne weetak, wi Yuuda-ke miimap maimik, “Opora naap-ko me maimik,” ne wi Grik-ke maimik, “Opora nain momor opora-ke.”

²⁴Ne aria wi Yuuda ne wi Grik teeria mua papako iiriw Mua Maneka-ke wia fareya o teeria-pa wiar ikemik. Wi nain-ke maimik, Krais-ke umemi Mua Maneka kekanowa ne amis eliwa wiar ikua nain yia ofakowak, naap maimik. ²⁵Moram, Mua Maneka amisa eena eliw marew naimik nain eliw akena-ke, wi mua amisa wiar nomakep ikua. Ne Mua Maneka sira naap oneya kekanowa marew naimik, nain kekanowa akena-ke, wi mua kekanowa wiar nomakep ikua.

²⁶Aria emar unowik, ni kema suuweka, ni iiriw mua kamenap ikaiwkin Mua Maneka-ke nia farep nia aawok. Wi miiw mua mokoka-pa ni me mua unowiya amis onaiya ikeman. Ni me mua unowiya mua unumiya ne mua meta maneka areman. Ne ni me mua unowiya owow saria teeria-ke, weetak. ²⁷Ne Mua Maneka-ke wi mua amisa nain wia porekam naep ni amis marewa nain nia aawok. Ne wi mua kekanow onaiya ikemik nain wia porekam naep ni mua kekanow marewa nain nia aawok. ²⁸Ne wi unum marewa, wi mua oorpowa, ne wi mua kua-pa ikemik nain, wi mua sira naap nain wia aawok. Naeya wi miiw mua i eliwa-ke naemi wiam piram-ikemik nain iiwawun kua-pa wia wuak. ²⁹Naeya mua kuisow-ko feenap maemi me wame pirinok, “Yo yena kekanowa e amis maneka-pa Mua Maneka teeria wiar ekam.” Weetak. ³⁰Moram os-ke ni Krais wameiya-pa nia wuami ona amis eliwa niek, nain feenap, Krais-ke umep yia aaweya pina marew ikemik, ne anane naap yia kakenam-ikaiya. Ne ikoka pina iiwawun yiar iirarep yia aaweya anane eliw manekiw ikaiyen. ³¹Naapeya Mua Maneka opor ara oko feenap siisimep-puamik, “O mua onom marew momor me wame pirinok. Mua Maneka kema suuwap kemelami o unuma pirinok.”

Pol Mua Maneka amis kekanowa-pa uuwam-miek

2 ¹⁻²Aria yo iiriw niar ekapem nain Mua Maneka opor makena nain nia maakekam naep ekapem. Ni niamiya ikok maa papako kema

me wuam-ikem, Yeesus Kraiis waisow. O nomokow moke-pa umok nain muutiw nia maakem-ikainen naem. Me yena aakunow eliwa ne yena amis maneka yame ookap nia maakem-ikem, weetak. ³Naemi yo kekanowa mareweya kema tootonep mia fufuemi uuwam-miem. ⁴Yo nia maakemi Yeesus opora nia wafuram-ikomam nain me yena amisa-pa ifana nia afililowawam-ikem, weetak. Ewar Eliwa ona kema nia fookeya kekanowa wiar furewap opora wiar opaman. ⁵Naapeya ni opora opiman nain ni mua amis maneka nain me wiar ooeketa, Mua Maneka kekanowa-pa opora opam-ikeka, naep nia naep nia maakem-miem.

Amis maneka Mua Maneka-pa wiar ekapok

⁶Aria wi amis mua unowa ne amis maneka-nana is pun yiar ikua, nain iiwawun sira oko. I amisa nain wi mua eena kema pukowa Mua Maneka opora baliwep furewimik nain wia maakimik. I opora maimik nain yiena wenup, me wi miiw fain mua ne saria mane-maneka amisa wiena kema-pa opora imenap aakunimik nain, weetak. Wi teeria nain ikoka Kraiis-ke ekapemi sisin akena-pa wia wuami ona iimarinon. ⁷I Mua Maneka amis maneka nain wiar aakunimik. Nain feenap, iiriw ekeramiiwa me onowa ikok i yia naep ona parina-pa yia wuwowa era nain ona iiriw maep-puak. Maa nain iiriw kokotimew-puak, ne aakisa fan ariman yia maakemi yia ofakowak. Naapeya i opora nain nia maakem-miawimik. ⁸Mua Maneka sira naap onak nain wi miiw saria mane-maneka urufap kema me pukemik. Naap-kekena yiena Maneka nomokow moke-pa me ifakimekamik, eena unum maneka onaiya ikua nain. ⁹Nain Mua Maneka opora iiriw feenap wiar siisimiwkin ikua,

“Wi maa mokoka-pa-ko me urufamik, ifana-pa-ko me miimamik, ne wiena kema-pa me imenamik, nain Mua Maneka-ke iiriw wia onap-puomak, wi mua o kookalimik nain wia naep.” (*Aisaiya 64.4*)

Ewar Eliwa kema yia fookomaya maa amisaremik

¹⁰Naapeya ona Ewar Eliwa-ke kema yia fookomaya i amisaremik. Nain makena, moram Ewar Eliwa-ke maa mutumut baliwep mokakiya. Naeya Mua Maneka kema tepak akena pun wiar amisarek. ¹¹I miiw mua-ke mua oko kema wiar amisarowa me pepepek. Makena, mua nain ona kukusa-ke eliw kema wame amisarininon. Ne sira naapiw, i mua-ko Mua Maneka kema me wiar amisaremik, weetak. Makena, ona Ewar Eliwa-ke o kema wiar amisarek. ¹²Ne aria Mua Maneka sira onomakek nain i miiw mua yiena kema suuwowa-pa wiar amisarowa me pepepek, weetak. Makena, Mua Maneka-ke ona Ewar Eliwa sesekeya yiamiya ikok kema yia fookeya i wiar amisaremik. Ona kookalep amis eliwa unowa oram yiomakek nain. ¹³Naapeya i opora nia maakimik nain me wi miiw mua wiena amis maneka-pa opora maimik nain nia maakimik, weetak. Mua Maneka Ewar

Eliwa opor makena yiomakemi sira kamenap yia ofakowak nain ookami nia maakimik. ¹⁴Aria wi mua Ewar Eliwa me wiar ikua wi nain-ke o maa yia maakiya nain momor opora-ke wiar naimik. Naeya wiar miimowa miatinimik. Ne Ewar Eliwa ona waisow wi mua kema baliwep wia fookeya maa kemena eliw amisarikuan. Naapeya wi nain o opor kemena kema wuepowa me pepepek. ¹⁵Ne wi mua Ewar Eliwa onaiya ikemik nain-ke maa mutumut kema pukep aakunimik. Naapeya mua oko-ke wi sira wiar urufap maimik, “I wia maowa me pepepek.” ¹⁶Nain Mua Maneka opora ara oko feenap maek,

“Mua kuisow-ko yiena Maneka kema me wiar amisarek. Ne o uuwowa sira-sira pun maakowa me pepepek, weetak.” (*Aisaiya 40.13*) Nain is-ke makena, Ewar Eliwa yiamiya ikaeya Kraiskema kema saarik ikemik.

Wi uuwow mua unowiya Mua Maneka uuwomimik

3 ¹Emar unowik, makena maiyem, mokomokoka niar ikiwep Mua Maneka opora nia maakem-ikem nain ni Ewar Eliwa onaiya ikowa saarik-ko me nia urufam. Ni niena mia kookalowa ookam-ikeman. Ni Kraiskema teeria wiar ekaman nain ni muuk gia saarik ikeman. ²Naap nia urufap yo opora nia maakem-ikem nain muuk gia saarik enek muuna me tooniwkin opora ara-arimaniw nia maakem, ni meseka nienakowa saarik onam. Maa enowa kekanowa saarik nain me nienakem-ikem. Nain feenap, opora tepak me nia maakem-ikem. Moram ni maa kekanowa aawowa me pepepek pun yo naap nia onam-ikem. Ne aakisa pun ni sira naapiw ikeman. ³Ni niena mia kookalowa-pa ikeman. Naeya niam irewami opora niam fi-fienam-ikaiman. Ni mia kookalowa-pa soomarem-miawiman, naap me oniman-i? ⁴Ni sira feenap oniman nain nia maiyem. Ni niam fo-fookap mua oko-ke maiya, “Yo Pol teeria-ke,” ne oko-ke maiya, “Yo Apolos teeria-ke,” naap maiman. Ni niena miiw sira ookowa kookalep naap oniman, ae-na.

⁵Aria Apolos mua kamenap-ke ne yo Pol mua kamenap nain-ke, naeya i unuma-pa niam fo-fookam-ikeman? I yiam erup uuwow mua oram-ke ikemik. Mua Maneka-ke uuwowa ononer yia sesekeya opora nia maakem-miawemik. Naeya ni Yeesus Kraiskema opora wiar opap ikeman. ⁶Feenap saarik, yos-ke uuwowa onoma wuami maa upowa upemkun Apolos-ke kakaltam-ikua. Nain Mua Maneka-ke arimowak. ⁷Naeya yo maa upowa upiyem nain ne o manina kakaltiya nain, i yiam erup mua oram-ke. Ne Mua Maneka maa enowa arimowiya nain, makena, maa maneka-ke. ⁸Yo maa upowa upiyem nain, ne o manina kakaltiya nain, i yiam erup uuwowa ononer, nain yiena kema-ke epaskun maneka. I uuwowa ononer onimik nain ikoka Mua Maneka ona pepekiw yia kakeninon. ⁹Moram maa muutitik onoma Mua Maneka ona. I Apolos ikos Mua Maneka uuwow mua-ke. Ne ni Mua Maneka manina-ke ikeman.

Wi uuwow mua koora kuow mua saarik

Ne oko pun feenap, ni Mua Maneka koora saarik ikeman. ¹⁰Koora nain Mua Maneka ona efa sesekami efa asipeya kuowa onoma wuam. Yo koora kuow mua eliwa-ke, naeya poka ele-eliwa iimarowam. Ne mua papako-ke koor makena kuam-ikaimik. Naapeya ni mua kui-kuisow baliwep kema suuwap koora kuowa-ke. ¹¹Koor poka-na iiriw iimarowap-puam, nain Yeesus Krai naneka. Poka nain iirarep oko wuowa-ko me ikua, weetak. ¹²Feenap, poka iiriw iimarowap-puam neeke koora kuaikuan. No koor maakara kekanowa ne ele-eliwa wuami kuasura baliwep akena wuepinan-i, e maakara samo-samora wuami kuasura eliw marewa wuepinan-i. No uwan nain ikoka baliwep nefar ilenarion. ¹³Moram Yeesus ekapiya fofa neeke mua kui-kuisow uuwowa wiar mekawami ariman wiar wuion. Uuwowa manek akena wiar akiminon, kekanep wiar ikua-i e wia. ¹⁴Mua eena uuwowa wiar akimeya me samorarion nain, eliw wiar ikainon-na ikoka mua nain maa eliw wakeninon. ¹⁵Aria mua oko uuwowa wiar akimeya wiar samorareya-na o Krai wiarik maa eliwa wiar aawowa oboserion. Mua makena, eliw ikainon, ona uuwowa-ke iiwawun wiar awion.

Yeesus teeria unowiya Mua Maneka tempel koora saarik

¹⁶Ni unowiya Mua Maneka tempel koora saarik ikeman. Ne ona Ewar Eliwa ni niamiya ikua. Ni nain-ko amisareman-i? ¹⁷Ni niam fo-fookowen-na Mua Maneka tempel koora wiar samorowen. Ne mua eena tempel koora samoriya nain Mua Maneka-ke samorion.

Unuma me wiam piruk

¹⁸Aria me niam momorami “I amis maneka aawemik,” naap me maeka. Feenap, mua-ko mainok-na, “Yo yaisow miiwa fain amis maneka efar ikua,” o naap maep-na wame poromi amis marewa saarik ikainok. Naap oninon-na pepep, o kema pukok, ne ikoka amis maken akena aawion. ¹⁹Moram wi mua i amis maneka-ke wiam maimik nain Mua Maneka-ke wi nain momora-ke wia naiya. Naemi ona opora pun feenap siisimep-puiwkin ikua,

“Wi mua wiena amisa-pa sira-sira onimik nain Mua Maneka-ke wiena amisa neeke wia kokor erowawiya,” (Yop 5.13)
naap maek. ²⁰Naeya opor oko pun feenap siisimep-puamik,

“Mua Maneka wi amis mua kema wiar amisarep wiena amisa nain maa oram-ke wiar naiya.” (Someka 94.11)

²¹Naapeya wi mua sira-sira onimik nain wiar maemi unuma wia purupowa nain neek ikainok. Moram maa ele-eliwa unowa Mua Maneka-ke ni wapena-pa niar wuomakek. ²²Ne miiw maa unowa niena

urufam-ikowen. Naapeya yo Pol, Apolos ne Pita, i oram nia asipam-ikaimik nain-ke. Ne ni Mua Maneka wameiya ikok umep iikirap anane ikowen. Ne miiw maa unowa ne wiimar maa ele-eliwa imenariya nain nis-ke urufam-ikowen. ²³Aria ni Krai tepak-pa wiar ikeman ne Krai Mua Maneka tepak-pa wiar ikua.

Mua Maneka ona uuwow mua uuwowa wiar mekawinon

4 ¹Ni feenap yia maowen-na eliw, Krai-ke wia sesekeya ona uuwow mua aremik. Mua Maneka ona kema suuwowa ele-eliwa pipilimep-puak nain wi wapena-pa wiar wueya uuwimik, naap yia maekaman. ²Naapeya i uuwowa yiiwkin baliwep uuwowa-ke ikua. ³Nain yo uuwowa nis-ke efar mekawowen-i, e wi mua papako-ke fiirimowa wuap efar mekawikuan-na yo me senam kema suuwiyem, nain oram-ke naiyem. Ne yo yena pun uuwowa me yame pupiyem. ⁴Yo yena yame furewiyem nain yo maa kuisow-ko me samoram. Nain naap me yame mainen, yo mua kaken eliwa-ke, pina marew. Weetak, naap me yame mainen. Ikoka yiena Maneka Yeesus Krai-ke ona uuwowa efar mekawap mainok. ⁵Naapeya nia maakiyem, ni maa ewur me mekawap uuwuneka. Ikoka ona epa pepek ereya yiena Maneka ona ekapemi maa unowa pupep mekawap mainok. Os-ke maa pipilalep ikua nain epa maneka-pa wuami i mua kema kamenap ikemik nain pun iiwawun ariman yiar wuinon. Neemi Mua Maneka i mua kui-kuisow sira kamenap ikemik nain yiar pupep urufap mainon, “No eliwa, ne no wia.”

Wi Korin unuma wiam piriwkin wia maek

⁶Naapeya emar unowik, ni fain amisareka naep i Apolos ikos yiam maemi maiyem. I uuwimik nain nis-ke yiar urufap Mua Maneka opora fain paayarep ookowen, “Mua Maneka opora iiriw siisimep-puamik nain muutiw ookeka, opora oko me ane-wafurami maeka.” Neeke mua oko unuma wiar pirami mua oko unuma me wiar porowen, ni naap me onowen. ⁷Mua-ko nia pepekimiwkin uuwowa wiar pupep wia mekawiman-i? Ni amis ele-eliwa niar ikomakek nain me niena kekanowa-pa aaweman, weetak. Mua Maneka-ke nieya ni pepek ikeman. Nain moram naep neniw amis maneka aawowa saarik unuma niam piriman? ⁸Aa ni iiwawun pepek-yon aa, ne ni maa kerew akena niar ikua-yon aa. Niisow owow saria mane-maneka areman-yon aa, ne i weetak. Naeya sira naap onaman. Aria saria mane-maneka arekaman-na eliw. Naeya is pun ni saarik owow saria arekamik. ⁹Yo fain naep maem. I feenap saarik, Mua Maneka-ke wi mua wia aawok nain teeria maala wia wui-ikiwemi kapa akena i aposel yia wuak. Naeya wi mua unowa mokok epa-pa yia ifakimikuan. Neemi wi mua ne wi ensel wi unowiya yia urufam-ikaiwkin samor aawimik. ¹⁰I Krai muuta nain mua momora-ke yia naimik. Aria

nis, ni Krai teeria wiar ekap mua kema pukowa ikeman-yon aa. Is-na kekanowa marew, ni mua kekanowa-ke-yon aa, ne i mua oram-ke, ni mua unumiya ikeman-yon aa. ¹¹Aria i naap urom irikaka aawem-miemik, kema enekarem-miemik, konima perenowa ainem-miemik. Ifan epepiria yia aawemik ne i purer mua puukap inem-miemik ne aakisa pun naap ikemik. ¹²I yiena kekanep wapena-pa uuwap maamuma imenap maa enowa sesenarimik. Makena, wi mua-ke yia samo-samorimik, nain is-ke Mua Maneka wia saliwinok naep nokarimik. Ne enankowa yia erowawimik nain i kekelka ikaimik. ¹³Opor sira-sira yia maimik nain is-ke sira eliwa-pa wia pikiwimik. I anane epa fonowa saarik naap yia onam-ikemik, maa susupunuma urupowa saarik yia onam-ikemik nain ekapep ekapep aakisa.

Ni sira efar ookeka wia maakek

¹⁴⁻¹⁵Yo me emina nia ururowami opor unowa fain siisimiyem, weetak. Iriw Yeesus Krai opor eliwa yena nia maakemkun ni opora wiar opaman. Naapeya ni yena muuk unowa-ke nia naep nia kookalep ifana niaremi parosifa fain nia siisimomiyem. Makena, Krai opora nia maakowa somek mua unow akena pun eliw niar ikauk, nain yos-ke yaisow niena niawi akena saarik niar arep suule niyem. ¹⁶Naapeya ni yena sira saarik ikok opora yookam-ikeka naep nia maakiyem. ¹⁷Yo naap maep Timoti ni niar sesekamkun nan ikiwiya. O yena muuka akena-ke, naap maiyem. O mua makena-ke, ne kema maneka Yeesus wiar ikua. Os-ke niar ikiwemi yo Krai wameiya ikok sira kamenap onam-ikaiyem nain nia maakinon. Naeya yo sira nain ni kiiriw kema suuwowen. Yo anane owow unowa ikiwemi Yeesus teeria wia maakem-miem opor awona nain os-ke ikip enuminon.

¹⁸Aria ni papako-ke efa maiman, “Nainiw me yiar ekapinon,” naap efa maemi niam pirami maa unowa nis-keriw miimiman. ¹⁹Nain yo lawisiw akena niar ikiwinen-yon. Mua Maneka-ke era wuominon-na ikiwemi ni teeria nain nia urufinen. Me niena unuma niam pirami opora aakuniman nain, weetak. Mua Maneka kekanowa-ko nieya Yeesus baliwep ookiman-i e wia, nain niar urufowa naep. ²⁰Moram i Mua Maneka pika kema-na-pa wiar ikaimik nain me aakunowa muutiw, weetak. Mua Maneka kekanowa urufowa-ke. ²¹Naapeya ni kamenap kookaliman? Yo ikiwemi nia kakankami sirirowa niinen-i, e ni kema kirep baliwep ikaiwkin niar kererep nia kookalemi opor kekelka nia maakinen-i? Ni kema suuweka.

Mua oko-ke sira samora oneya kakeneka wia maakek

5 ¹Aria yo feenap nia miimam, ni mua oko ona wiawi emeria enuma wiar aawok. Wi Yeesus teeria-pa me wiar ikemik nain wi sira naap-ko me onimik, weetak akena. Nain os-ke sira samor akena nain

onak. ²Naap onak nain ni emina ururemi kema samor maneka ikowa weetakeya ni niena amis maneka niam maemi unuma niam piram-ikaiman. Aa-na mua naap nain iiraremi i teeria-pa me yiar ikainok naekaman aa. ³Makena yo niamiya me ikem, nain yo kema-ke nia wuam-ikaiyem. Naeya yo neeke niar ikowa saarik, mua nain yo feenap maiyem, pina maneka onak. ⁴⁻⁵Naeya ni feenap oneka, yiena Maneka Yeesus unuma-pa niam aawep woosa kuisow wuap ona unuma kekanowa-pa mua nain Satan wapena-pa wiar wueka. Neeke yoowa aawinok. Yoowa aawep-puap kema kireya ikoka yiena Maneka ekapow fofa neeke ona kukusa wueliwa ikainon. Ne yos pun ni niamiya ikowa saarik ikem, ni naap oneka.

Yeesus teeria sira samora onap emina kekaniwkin wia iirarowa

⁶Aria ni aakisa unuma niam piriman nain eliw marew. Sira feenap ikua, mua kuisow muuta pina oninon-na, ikoka ni mua unowa pun pina onowen. Fain saarik, emer kuumowa yis gelemuta palauwa-pa wuap onaiya kiripiwkin iiwawun arimiya naap. Oko nis pun pina naap nain onowen. ⁷Aria i Yuuda Pasowa maapora feenap onimik, amin muupa yasuwap palauwa enuma yis marewa nain neeke kiripap-puap aawep kuumep Pasowa maapora urufimik. Naeya nis pun sira samo-samora iirareka. Pasowa maapora-pa pina iiraru naep sipsip muuka ifakimep Mua Maneka patirimik. Nain Yeesus Krai sipsip saarik ifakimiwkin umemi i pina iiwawun yiar iirarek. Naapeya ni pina marew ikaiman, ni naap ikeka. ⁸Ne i maapora nain urufowa saarik sira samora iiwawun piipuap kema palanowiw ikaikua. Kema bagiaw irowa marew, wia amukarowa marew, kema meliniw ikok sira makena onam-ikaikua.

⁹Aria yo iiriw parosifa oko nia siisimomami naap nia maakem, wi enum eruarimik nain wiamiya me soomareka. ¹⁰Nain Yeesus teeria mua papako pina naap onimik nain wiamiya me soomareka, nia naem. Aria yo me wi sisin mua wia maem, weetak. Wis-na enum eruarimik, maa wiar ifemakimik. Mua oko wia samorami maa wiar aawimik, wiena inasina ookimik, wi nain wiamiya me ikeka, yo naap-ko me nia maakem. Ni naap baurarowen-na kaanek ikowen? ¹¹Naapeya yo aakisa feenap nia maakiyem, mua eena Yeesus teeria wiar ekap ikok enum eruaruk-na, maa ifemakuk-na, wiena inasina ookuk-na e mua oko opor samo-samora wia onuk-na, eka kekanowa eruaruk-na, mua wia samorami maa wiar aawuk-na wi nain wiamiya me soomareka, maa enowa pun wiamiya me enimeka.

¹²⁻¹³Aria wi sisin mua sira naap onimik nain me yo maa-ke, naeya yos-ke wia mekawinen. Mua Maneka ona maa-ke, ikoka ona wia samorinon. Nain nis-ke wi mua Mua Maneka teeria-pa ikemik nain wia mekawowa-ke. Moram Mua Maneka opora naap wiar siisimep-puamik,

“Ni teeria-pa mua-ko sira samora naap onam-ikainok-na iirareka.”

(Lo 17.7)

Wi Yeesus teeria opora-pa me wiam wuowa-ke

6 ¹Aria opor oko maiyem, ni Yeesus teeria mua-ko mua oko opora-pa wuwau naep Yeesus teeria kakeniw me niam maakeman, ni-ko yia kakenomaka, naep me maeman. Ni iikirap wi sisin mua, Mua Maneka opora me ookimik nain wiar ikiweman. Naap me onowa nain ni naap onaman. ²Ni fain-ko me amisareman-i? Ikoka ni Mua Maneka teeria-ke miiwa fain iiwawun urufami mua wia pupep mekawowen. Ni naap eliw onowen, nain aakisa ni opora lawil muuta niar imenarek nain moram naep feenap maiman, “I yiam kakenowa me pepep,” naemi sisin mua wiar ikiwiman. ³Ni fain pun me amisareman-i? Ikoka i Yeesus teeria-ke wi ensel pun wia urufami wia mekawiye. Naeya i aakisa miiwa-pa fan ikemik nain maa mutumut eliw yiam kakeniyen. ⁴Wi sisin mua Yeesus teeria-pa unum marew akena ikemik. Ni opora kakenowa nain eliw wiar ikiwowen-i? Naapeya ni opora-ko niar ikainok-na wi sisin mua me wia maakeka. ⁵Ni faa, emina-ko me urureman-yon aa. Niena teeria-pa opora-ko niar imenarek nain nia kakenomowa mua ikiwos eliwa-ko me niar ikua-i? ⁶Ni teeria fain anane maneka feenap akena oniman, mua oko-ke mua oko opora-pa wuiman. Ne niena teeria me wia maakowa wi sisin mua wapena-pa wiar wuiman.

⁷Ni anane opora-pa niam wuiman. Naapeya sira niar amisaremik, ni baliwep me ikaiman. Ni opora-pa me niam wuekaman, sira samora neek nia onuk, nia peeskimep maa neek niar aawuk. ⁸Nain ni niena pun pina oniman. Mua oko oram maneka wia peeskimiman. Me wi sisin mua wia oniman, weetak, niena teeria epaskun nain naap niam oniman.

⁹⁻¹⁰Ni fain me amisareman-yon aa. Me niam momoreka, me maeka, “I eliw ikaiyen.” Moram wi mua pina onimik nain Mua Maneka pika kemena-pa me wiar ikaikuan. Feenap onimik nain, wi uruw mia samora, wi miiw inasina ookowa, wi soma orowa, aria wi mua-ke mua oko emeria wia puukowami sira samora wia onowa, wi maa ikum arowa ne wi maa ifemakep aawowa, wi eka kekanowa erua, wi opor samo-samora wia onowa ne mua wia samorami maa wiar aawowa, wi mua nain Mua Maneka pika kemena-pa me wiar ikaikuan. ¹¹Aria ni iiriw mua papako naap onam-ikeman. Nain yiena Maneka-ke sira samo-samora iiwawun niar iiraremi ona teeria-pa nia wuak. Naemi ni pina marew nia naiya. Nain feenap, yiena Maneka Yeesus Krai-ke umemi nia aawok. Ne Mua Maneka ona Ewar Eliwa nia sesekomaya ni niamiya ikaeya ona kakeniw wiar ikeman.

I mia Mua Maneka-ke ona uuwowa onomeka naep yiek

¹²Aria wi feenap maiwkin miimaman nain makena, “Yo maa unowa eliw oninen.” Nain, maa unowa nain me iiwawun yia asipinon. Makena,

yo maa unowa eliw oninen, nain yena mia maa mauwa kookalek nain maa nain kema manekiw me ikainen. ¹³Ne opora-ko feenap maimik, “Maa enowa-na uroma-pa orowa-ke, ne uroma-na maa enowa ikowa-ke.” Pepek naap maimik, nain ikoka Mua Maneka-ke maa erup nain iiwawun weeser-wuonon. Nain Mua Maneka i mia yiek nain me maa kookalowa muutiw, uruw mia ululkowa nain-ko me yiek, ona uuwowa onomeka naep yiek. Naeya yiena Maneka-ke mia yia kakaltam-ikaeya uuwomiyen. ¹⁴Naeya Mua Maneka i mia kanim onaiya yia iikirowinon, yiena Maneka Yeesus Kraiis umep ikaeya ona kekanowa-pa iikirowak naap.

¹⁵Aria ni fain pun me amisareman-i? Ni Yeesus teeria-pa wiar ikok niena mia ara o mia ara kuisow areman. Ne naap arep ikok kiremi era emeria wameiya-ko pokowen-i? Weetak akena. ¹⁶Moram ni feenap arowen, era emeria wameiya inemi niena mia kuisow ikowen. Moram Mua Maneka opora-ke iiriw maek, “Mua emeria wameiya pokap-na mia kuisow arikuan.” Ni nain me amisareman-i? ¹⁷Ne ni yiena Maneka wameiya mia kuisow aremi niena kukusa pun iiwawun kuisow arowen. ¹⁸Naapeya ni soma orowa nain neek ikainok. Moram, pina papako onami kukusa niam samorowen, ne pina naap nain onami mia pun niam samorowen. ¹⁹Aria ni fain-ko me amisareman-i? Niena mia-na eena Mua Maneka Ewar Eliwa niar ikaiya nain-ke. Naapeya niena mia ona tempel kooraa saarik ikeman, me niena kakeniw maa-ke, weetak, ²⁰Moram Yeesus Kraiis ni pina muuta nain umemi ni nia sesenarek. Naapeya yiena mia-pa sira eliya pikiwemkun Mua Maneka unum eliya aawinon.

Pol miewowa sira maek

7 ¹Aria aakisa ni opor unowa parosifa-pa efa nokareman nain yo opora nia kiripomiyem. Ni emeria mua miewowa maeman nain yo feenap maiyem. Mua emeria me aawowa pun eliw. ²Nain oko wi momor soma oraikuan. Naapeya mua emeriaruk ne emeria pun miewuk. ³Naeya ni niam aawep ikok me niam teekap-pueka, mua-ke me wame asipinok. Ne ona emeria pun naapiw. ⁴Moram, emeria mia-na me ona kakeniw-ke, weetak, ona mua wiarik. Ne mua mia pun naap, ona emeria wiarik, me ona mia kakeniw-ke. ⁵Ne ni me niam teekap-pueka. Nain ni mia epaskun ikok, iir oko-pa aakunep Mua Maneka kekanowa faru naep-na sosor mia, uruw mia kaikap-puap name fienap ikok Mua Maneka farowen. Ne ikip niena epa pepekimeman nain weesereya kiiriw mia epaskun aroweka. Ni naap onam-ikowen-na Satan nia akimowa era mareweya soma me orowen. ⁶⁻⁷Aria opora fain nia maakiyem, ni mua unowa yo emeria marew ikem naap ikowen-na eliw. Yo oram opor amisa niyem, ni naap oneka me nia suuwiyem. Moram mua unowa yo ikem naap ikowa me pepek. Naapeya Mua Maneka ona maa-ke, ona mua kui-kuisow nia asipeya mua oko emeria aawinon ne oko oram ikainon.

⁸Aria wi mua oram ikemik nain, ne wi apura wia maiyem. Wi osena ikaikuan-na eliya, yo ikem naap. ⁹Nain wi uruw mia ne sosor mia me koonuk-na eliw muewuk. Wi muewikuan-na eliw, oko oram ikok kema iikirap soma orowa kema manekiw ikaikuan.

¹⁰Ne sira oko pun feenap, ni emeria mua iiriw mueweman nain feenap oneka. (Fain me yena kema-ke, weetak, yiena Maneka Yeesus Krai opora-ke.) Aria emeria-ke ona mua me piipuinok. ¹¹O mua piipuinon-na osena ikainok, e weetakeya-na nainiw ona mua kiiriw aawinok. Ne wi mua pun naap, wiena emeria me wia iiraruk.

¹²Ne oko pun feenap kookaliyem. (Fain yena kema-ke, me yiena Maneka-ke maek.) Feenap, mua-ko emeria ikos ikok mua-ke Yeesus teeria-pa wiar ekinon, ne emeria-ke wia. Nain emeria-ke ona mua wameiya ikowa kookaleya-na mua-ke me iirarinok. ¹³Ne wi emeria pun naap, mua ikos ikok Yeesus teeria-pa wiar ekinon, ne mua-ke wia. Nain mua-ke ona emeria wameiya ikowa kookaleya-na emeria-ke me piipuinok. ¹⁴Moram o mua nain emeria Yeesus teeria-pa wiar ikaeya Mua Maneka-ke emeria nain naep iiwawun kunefap wia urufam-ikainon, ne emeria pun naap, ona mua Yeesus teeria-pa wiar ikaeya Mua Maneka-ke naap wia urufam-ikainon. Ne wiena muuka wiipa pun wiar urufam-ikainon, yena teeria-ke wia naep. Oko wi sisin mua muuka saarik ikaikuan.

¹⁵Aria oko feenap, emeria-ko Yeesus teeria-pa wiar ekeya, ona mua Yeesus teeria wiar ekowa miatinep emeria piipuowa naeya-na me asipeka, neek piipuinok. Ne wi mua pun sira kuisow naapiw onuk. Nain opor marew, muewowa eliw weeser-wuikuan. Momor me uuwuneka. Moram Mua Maneka ni unowiya urom eliw wia ikeka nia naiya. ¹⁶Ni emeria, nena mua nefa iirareya-na eliw ikiwinan. No naap me mae, “Yena mua kema kiripamkun Krai teeria-pa wiar ekinon.” Nain no mua kema eliw wiar kiripinan-i? No me amisaren. Ne ni mua pun sira kuisow naapiw oneka.

I kamenap ikowa nain Mua Maneka yia maakeya naap ikaiyen

¹⁷Aria aakisa yo opor manekiw maiyem, feenap, no mua kamenap ikaeya Mua Maneka-ke nefa fareya o teeria wiar ekan. Nain iiriw mia kamenap ikon nain, naap ike. Wi Yeesus teeria owow unowa nain opora sira kuisow fainiw wia maakiyem. ¹⁸Feenap, mua mia kanima iiriw puukap ikaeya Mua Maneka-ke fareya Yeesus teeria wiar ekak. Mia kanima puukak nain naap ikainok. Ne mua eena mia kanima puukowa marew ikok Yeesus teeria wiar ekap-na, os pun naap ikainok, mia kanima me puukinok. ¹⁹Sira erup nain oram-ke. Mua Maneka opora yia maakiya nain wiar ookowa nain-ke makena, maa maneka-ke. ²⁰Naapeya nia maakiyem, ni mua kui-kuisow iiriw kamenap ikaiwkin yiena Maneka-ke nia farep nia aawok, ni naap akena ikeka.

²¹Ne oko feenap, no mua oko tepak-pa sesa marew uuwow yoowa-pa mauwam-ikomeya Mua Maneka-ke nefa farek. Naeya naap ike, nena saria me piipue. Nain kema unu-unowa me wue. Nain nena saria piipuowa eliw nefa nainon-na, ne era-ko nefar imenareya-na eliw piipuinan. ²²Naap ike, moram no naap ikok yiena Maneka teeria wiar ekan. Naeya o mokoka-pa nena saria tepak-pa wiar ikowa saarik me ikon, weetak. Aria no mua, no nena miiwa-pa uuwin, mua oko tepak-pa me wiar uuwin, no Kraiss teeria wiar ekap o tepak-pa uuwow mua puukowami opora wiar miimam-ikainan. ²³Moram Yeesus Kraiss-ke umemi ona mia sesa saarik arowap nia sesenarep aawok. Naapeya wi mua oko-ke miiw sira-pa me nia kaikuk. ²⁴Emar unowik, yo kiiriw maiyem, ni iiriw kamenap ikaiwkin Mua Maneka-ke nia fareya ona teeria wiar ekaman, ni naap akena ikeka.

Wi osena ikemik nain opora wia maakek

²⁵Aria ni wiip takira me miewowa ikeman, ne ni mua morena me emerirowa ikeman, yo opora nia maakowa nain yiena Maneka sira-ko me wuak. Nain os-ke efa kemalep uuwowa yiemi efa asipeya baliwep uuwomiyem. Naapeya yo yena kema-pa maiyem fain eliw efa miimowen. ²⁶Feenap, aakisa epa fain eliw marew, i yia samoriwkin yoowa aawem-ikaimik. Naeya osena ikowa pun eliya. ²⁷Nain no iiriw emeriarep-na emeria me iirare. Ne no osena ikok-na emeria aawowa kema me wue. ²⁸E, nena kookalowa, no emeria aawekam naep-na eliw, nain pina marew. Ne no wiip takira ikok miewowa pun eliw, opor marew. Nain ni miewiman nain maa unowa ne teeria wia kakaltowa yoowa naap aawem-ikowen. Ni naap me areka naep osena ikeka nia naiyem.

Miewow marew Mua Maneka uuwowa onomowa pun eliya

²⁹Aria emar unowik, yo maem nain feenap, miiwa fain epa fan weeserikua. Naeya maa unowa me senam kema suuweka. Feenap, ni mua emeria onaiya ikeman nain emeria muutiw me wia kema suuweka, Mua Maneka kema suuwami miimowa-pa wueka. ³⁰Aria ni kema beelalemi omomiman-i e palanemi niam iriman-i, nain-ke me nia fakerinok. Ne ni maa unowa sesenariman nain, maa nain kema manekiw me ikeka. ³¹Ne ni maamuma muuta nain uuwowa sira-sira onowa kemaiw me ikeka. Moram miiwa aakisa ikemik fain fan weeserikua. ³²Naapeya ni maa unowa nain-ke me nia wasinok naep maiyem. Feenap, mua emeria marewa nain yiena Maneka uuwowa kemaiw ikainon, maa mauwa kookaleya-na eliw onominen nainon. ³³Ne mua emeria onaiya ikua nain-ke miiw maa unowa kema manekiw ikaiya, yena emeria kemelam-ikainok naep naap oniya. ³⁴Naap onami kema wame irakowinon. Aria wi apura ne wiip takira, wi yiena Maneka kema manek akena wuami uuwomimik, o uuwowa-pariw ikaiyen naimik. Ne no emeria miewon

nain miiw maa kema manekiw ikain. Yena mua efar kemelam-ikainok naep naep onin. ³⁵Ni kema-ko aaweka, yo me ni miewowa emi nia wuiyem, weetak. Ni nia asipami naep nia maakiyem. Ni sira eliwa-pa ikok yiena Maneka kemaiw ikok uuwowa wiar topialem-ikeka naep.

³⁶Aria sira oko feenap, wiipa-ko mua oko-ke episow uuma-pa karuep-puikuan. Mua nain Mua Maneka uuwowa kema suuwap wiipa nain ewur me wiar aaweya miewow epa nomakinon. Naep ikok aakisa fan mua nain emeria aawowa kema urupep wiipa nain wiar aawinon. Nain pun ona kookalowa-ke. Eliw neek aawinok, pina marew. ³⁷Ne mua nain kekanep oram ikowa naep wiipa nain me wiar aawinon-na ona maa-ke. Mua oko-ke me maakinon. Ona kema-pa naep mainon-na nain pun sira eliwa-ke. ³⁸Naapeya mua eena emeria aawowa pun eliwa, ne mua eena emeria me aawowa, oram ikowa, nain pun eliw akena.

³⁹Aria emeria mua onaiya ikok ona mua piipupap mua oko aawowa-ko me ikua. Nain mua wiar umeya apura ikok ona kookalep miewinen naep-na eliw miewinok. Nain o mua baliwep urufap, yiena Maneka Yeesus Kraiss teeria-pa ikua nain aawinok. ⁴⁰Nain yos-ke feenap maiyem, apura nain oram naep ikowa nain eliw akena, o wueliwa ikok palanow manekiw ikainon. Yo maiyem fain Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema yieya maiyem.

Maa eneka inasina patirimik nain wiar maek

8 ¹Aria ni feenap efa nokareman, maa eneka inasina patirimik nain enakiwa wiar enowa eliwi e weetak. Nain yo mokomokoka feenap maiyem, “I mua unowiya amis manekiw ikemik,” naep niam maiman. Naep maemi unuma niam pirami mua papako Mua Maneka sira ookowa me wia asipowen. Nain mua wia kookalemi wia asipowen-na wi eliw ikaikuan. ²Feenap, mua-ko maa amisarowa saarik “Yo amis maneka” naep wame nainon-na, o weetak. Maa muutitik unowa nain onoma me amisarek. ³Ne mua eena Mua Maneka kookalemi mua wia asipiya nain Mua Maneka-ke kookalep mainon, “Mua nain baliwep efa amisarek.”

⁴Aria ni maa eneka inasina patirimik nain enowa efa nokareman nain maiyem. I feenap amisaremik, miiw fain inasina naimik nain maken marewa, oram-ke. Ne Mua Maneka waisow makena ikua. ⁵Nain wi mua-ke maimik, iinan ne miiw maa unowa inasina ikemik. Naemi maimik, wi inasina-ke maa unowa urufimik, e fain yiena inasina makena-ke, naep maimik. Maa sira naep nain unow akena. Nain me maa makena-ke. ⁶Naeya maemik, yiena Auwa Mua Maneka waisow akena, maa unowa onoma os, ne i yia oneya yiena pun o wiar ikemik. Ne yiena Maneka Yeesus Kraiss waisow maneka. O eena Mua Maneka-ke sesekeya maa unowa onomakek, ne i o kekanowa-pa Mua Maneka ookami eliwa ikemik. ⁷I naep maimik, maa enowa-na momor enimiyen. Nain mua

papako iiriw inasina ookam-ikok Yeesus Krai teeria wiar ekamik. Wi nain aakisa maa eneka inasina patirimik nain wiar enowa kema pinarimik. Wi maimik, “Inasina wia patiramik nain me wiar enowa-ke.”
⁸Naapeya yo feenap maiyem, maa enowa oram-ke. Nain-ke Mua Maneka wameiya-ko me yia pekinon. Me enowa, ne enowa pun eliw, Mua Maneka sira eliwa yia naowa nain me enowa-pa ikua.

⁹Nain ni kema wuepap maa oneka, oko ni niena kookalep naap oniwkin Yeesus Krai teeria mua papako opora baliwep me wiar amisaremik nain-ke naap nia urufap oram niokap-puikuan. Neeke kema unu-unowa wuami pina-pa wakikuan. ¹⁰Feenap, wi inasina me makena-ke naemi maa enowa inasina patirimik nain no ikiwep wiar aawep eniminan. Ne mua oko-ke nefa urufap mainon, “Aa, maa enowa inasina patirimik nain me enowa nain enek. Nanek, yos pun eliw wiar eniminen.” Naap maemi eniminon. ¹¹No nena-na maa oram-ke naep oninan, ne wiisak, mua nain ona kema-pa nain me ookami no niokap-puak. O eena nena teeria epaskun-ke, ne Krai-ke umemi o pina wiar iiraremi aawok nain-ke, nain nos-ke wakiowawan. ¹²Feenap, wi nain wia wakiowaweya wiena kema-ke me onowa wia naek nain onamik. Naeya no nena teeria epaskun pina wia onami Krai wiarik pina onan. ¹³Naapeya feenap yame mainen, yo maa naap nain enemi yena emar wakiowawinen-na aria yo maa naap nain enowa iiwawun piipu-afurinen. Naeya o pina-pa me wakinok.

Pol Yeesus uuwowa onami sesa me opiya nain kemeliya

9 ¹Nain yo yena kema-pa maa mauwa kookalep-na eliw onowa nain me oninen-i? Aria yo aposel me efa naimik nain feenap maiyem. Yo yena mokoka-pa yiena Maneka Yeesus me urufam-i? Ne yo me aposel-ki? Ona uuwowa efa sesekeya ikiwep ona opora me nia maakem-i? Naeya ni ona teeria-pa me wiar areman-i? ²Wi teeria papako-ke aposel me efa naikuan pun eliw. Nain nis-ke feenap efa maowa-ke ikua, “Makena, o aposel-ke.” Moram yos-ke yiena Maneka opora nia maakemkun opora wiar opaman. Naapeya ni neeke yo yiena Maneka uuwomiyem nain efa ilenikuan. ³Aria yo opora efa atupami maimik nain opora feenap wia kiripomiyem. ⁴I yiena Maneka uuwowa-pa ikaimik nain maa enowa-ko yia asipam-ikeka, eliw naap nia maakiyen. ⁵Ne oko feenap, wi aposel papako uuwowa-pa yiwemi wiena emeriera feekiya ikiwimik. Ne Yeesus ona wiamun akena pun naap onimik. Ne Pita pun naap oniya. Ne is pun eliw naap onekamik, Kristen emeriera wia aawep feekiya uuwowa ikiwekamik. ⁶Ne oko, i Banabas ikos yiena wapena-pa uuwami maamuma imenap enowa sesenarep enimimik. I yiam erup muutiw naap onam-ikowa-ki?

⁷Naemi fain pun kema suuweka. Wi ami mua wiena wiam sesenarimik-i? Weetak. Ne mua eena wain piita upep-puap ikoka

makenareya makena me eniminon-i? Weetak, eniminon. Ne mua ona sipsip nepiem-ikok meseka mufep me eniminon-i? Weetak, ikoka eniminon. Aria sira-ke feenap ikua, no nena uuwowa-pa uuwap sesa aawinan. ⁸Nain me i mua uuwowa muutiw yiam maemik. Mua Maneka sira wuomakek nain pun naap akena maek. ⁹Moram Mua Maneka sira Moses maakek nain feenap wiar siisimep-puamik,

“Bulmakau wit makena mereniw ititam-ikaeya opaimika me wiar kaike, uuwam-ikok makena neek enem-ikainok.” *(Lo 25.4)*

Naap maek. Aria Mua Maneka opora maek nain bulmakau kema suuwap maek-i? Weetak. ¹⁰I uuwow mua yia maemi naap maek. Feenap, mua manina uuwimik nain maa enowa-ko yiar imenareya enimiye, naap maimik. Ne wit makena ititami kanima iirarimik nain pun naap maimik, “I uuwap enimiye.” ¹¹Yo maa isakowa maem nain feenap, is-ke Mua Maneka opora nia maakemkun opora wiar opap baliwep ikeman. Naapeya feenap nia maakekamik, ni enowa-ko yia asipam-ikeka, i naap maowa me eliw-i? I eliw enowa nia maakiye.

¹²Wi uuwow mua papako enowa wia urufam-ikaiman. Nain eliwa-ke. Nain i kiikir enowa yia urufap-puap ikoka wi wia urufam-ikowa-ke ikua. Nain i eliw naap nia maakowa nain me nia maakemik. Ne i maa mauwa iwarimik nain oram naap ikaimik. Oko i enowa nia maakiyena Krai opor eliwa nia maakowa nain era yiam puukiye. ¹³Aria ni fain kema suuweka, wi Mua Maneka tempel koorapa uuwimik nain wi nan enowa aawimik. Feenap, wi mua maa enowa pikiwep tempel koorapa Mua Maneka patirami aria okaiwi wi pris wia wuomimik. Ni nain me amisareman-i? ¹⁴Ne is pun naap, yiena Maneka-ke sira fain wuami maek, “Ni teeria ona yo opor eliwa wia maakem-miawimik nain enowa wia urufeka.”

¹⁵I yia asipowa nain eliw nia maakekam, nain me nia maakem. Ne aakisa opor unowa maiyem fain pun yo efa asipeka naep me nia maakiyem, weetak. Yo oram opora maem. Yo efa asipowa nia maakowa nain miatin-afuriyem. Oo, yo eliw uminen nain maa nain me nia maakinen. Moram yo oram uuwiyem nain yame iram-ikaiyem, nain mua oko-ke me efa puukuk. ¹⁶Feenap, uuwowa nain yiena Maneka-ke yo mia-pa efar wueya yo uuwowa-pa ikem. Naapeya Yeesus opor eliwa wia maakiyem nain unuma yame pirowa-ko me ikua. Yo opor eliwa nain me wia maakem-miawinen-na, aa yo eliwa me ikainen. ¹⁷Yo uuwowa fain yena kookalowa-pa uuwekam-na sesa naekam. Nain me yena kookalep uuwiyem, yiena Maneka ona uuwow maneka fain mia-pa efar wueya yo sesa marew eliw uuwam-ikaiyem. ¹⁸Aria naap nain yo uuwiyem fain efa saliwowa kamenap? Yo sesa epak nain faneka, feenap, yo sesa marew Yeesus opor eliwa wia maakem-ikainen. Nain maa eliwa-ke. Ne yo uuwiyem fain maa eliw aawowa nain me aawiyem.

Pol uuwow mua wame arowami mua unowiya wia asipiya

¹⁹Makena, yo uuwiyem fain yo mua oko tepak-pa me wiar ikem. Naapeya mua-ko me efa maakuk. Nain taar teekow mua yame arowap wi mua unowiya wia asipiyem. Naapeya wi mua unowa wia maakemkun kema kirep Kraiss opora wiar opak. ²⁰Feenap, yo owow-owowa ikiwemi yiena Yuuda ikemik nain nan wiamiya ikok yiena kae sira kakeniw ookiyem, Kraiss opora wia maakemkun opora wiar opak naep. Makena, yo feenap me maem, yo Moses sira wuomakek nain ookamkun Mua Maneka-ke efa mainon, “No mua kaken eliwa-ke.” Yo naap me maem. Nain wi Yuuda-ke sira nain naap ookam-ikaimik. Naapeya yo wi wiamiya ikok wi sira onimik nain yos pun wiokiyem. Wi kema kirep Kraiss opora wiar opak naep. ²¹Ne wi teeria oko wi me Yuuda-ke, naeya wi Moses sira wuomakek nain tepak-pa me wiar ikemik. Aria yo wiamiya ikok wi wiena sira-pa ikaiwkin yos pun wiena sira wiokiyem. Yeesus Kraiss opora wia maakemkun wiar opak naep. Makena, yo Moses sira wuomakek nain tepak-pa me ikem, nain yo Mua Maneka sira me ookiyem naap me naiyem, weetak. Moram yo Kraiss sira wiar ookiyem. ²²Aria wi Yeesus teeria-pa ikemik nain mua papako sira wiar ookowa me kekanimik. Yo wiamiya ikok wi maa fariarowa sira naap nain onimik, yos pun eliw naap oninen. Wi Kraiss sira baliwep wiar ookuk naep yo wia ane-kekanowiyem. Yo naap onami wi teeria ononer wiamiya ikaiyem nain wiena sira wiar ookiyem, wi mua papako pina onowa piupap Kraiss teeria wiar ekuk naep. ²³Yo mua unowa Kraiss opor eliwa wia maakemkun wiar opak naep naap oniyem. Naeya i epaskun arep Mua Maneka pokow eliwa yia maek nain unowiya urufiyen.

I yiena yiam kaikap Yeesus ookowa-ke

²⁴Aria ni fain-ko me amisareman-i? Karuowa naep mua unowa karuimik. Aria mua kuisow muuta o kiikir fuuniya nain-ke nomakep maa eliwa aawinon. Naapeya nia maakiyem, Mua Maneka ona teeria maa ele-eliwa nia wuap-puomak nain aawu naep mia niam saliwap ikok o ookam-ikeka. ²⁵Feenap, wi mua karuowa naemi mia paara ne kepura goro-gorarowa naep maa unowa fariarep ikok wiam akimam-ikaimik, ikoka nomakemkun maa bala ikiwosa-pa yia wuomiwkin unum maneka aawiyen naep. Miiw maa bala naap nain wiimar samorareya wafurikuan. Ne i me miiw maa naap nain maimik, i yiena yiam saliwap Yeesus sira-pa baliwep ikaiyen. Naeya ikoka Mua Maneka-ke maa bala ikiwosa-pa yia wuomiya nain anane maneka naap ikainon. ²⁶Yo naapeya Mua Maneka sira wiar ookowa kekaniyem. Feenap saarik, yo karuowa miimowa urufami oona reenep karuiyem ne i mua yiam erup irakowa yiam akimami yo wapena momor me wafuriyem. ²⁷Naemi yo feenap oniyem,

yena yame kaikap mia kookalowa iiwawun piipuiyem. Oko yo Kraiss sira wiar ookuk naep wia maakem-ikaiyem, nain yena wakinen. Naeya Mua Maneka-ke efa mainon, “no wakien, no iiwawun wia.”

I maa uru-urufap, oko i pina onami wakiyen

10 ¹Aria i nembesir awona sira wiar kema suuwap kema-ko aaweka. Feenap, wi Isrel iiriw Isip piipuumik nain Mua Maneka-ke maa ipisia wia wuomaya wi unow onaiya tepak irap ikiwem-ikemik. Ne wi ikiwemi ifer maneka puukap kame okaiwi ekamik nain pun naap, ifera nain onaiw pukep oko-okaiwi erap saa imenareya okaiwi ekurumemik. ²Wi maa ipisia tepak-pa ikiwemik ne ifer maneka nain wueliwa kame okaiwi ekamik. Naap onami wia yasuwowa saarik aremi Moses teeria wiar aremik. ³Ne maa enowa maana naimik nain Mua Maneka-ke wia sesekomaya miiwa-pa oraeya kapunumep aawep enem-ikemik. ⁴Ne eka naiwkin nomon maneka-ke pukeya eka oraeya enemik. Naap wia asipam-ikua. Wi unowiya eka nain enemik. Nomon maneka nain Kraiss ifarimok. Ona wiamiya ikiwem-ikok wia asipam-ikua. ⁵Makena Mua Maneka baliwep wia urufam-ikua, nain wienna-ke sira-sira onam-ikawaiwkin unowa naap wia urufap me wia kookalek. Naapeya epa asia saa manekiw-pa ikiwem-ikok umem-ikemik. Umiwkin momor wiisa wia soop-ikim-ikemik. Naeya miiwa wia wuomak nain wi ikip me fuunemik.

⁶Aria wi naap arem-ikemik nain wiar furewap ifan tiira puikua. Wis-na sira samo-samora onowa kookal-afuram-ikemik. Ne i naap me onikua, i sira samo-samora onowa kema momor me suuwikua. ⁷Wi fain onamik, wi mua miira sirarep yena inasina-ke naep sira-sira onami wiokam-ikemik. Wi naap onamik nain Mua Maneka opora-pa feenap wiar siisimep-puumik, “Mua Maneka teeria-na inasina wia naemi sira-sira onami pokap maa enemik eka kekanowa enemik, wi naap onami someka awemi ufemi sira samo-samora onamik,” naap wia maek. Naapeya nis pun naap onam-ikok-na iiwawun piipueka. ⁸Wi naap onami enum erua sira oniwkin Mua Maneka-ke iir kuisow nainiw wi unowa akena, 23,000 naap wia ifakimok. Naapeya is pun enum eruarowa sira nain me onikua. ⁹Ne yiena Maneka me akimikua, oko naap onami wi Isrel saarik samor aawiyen. Feenap, wi enowa oko oko maalemi Mua Maneka aakunowiwkin kema bagiwirap ifa samora unowa sesekeya wia kueya umem-ikemik. ¹⁰Ne wi woos mua opora-pa me wia aakunoweka, oko naap onami wi Isrel saarik arowen. Wi iiriw wienna woos mua wia aakunowam-ikawaiwkin Mua Maneka-ke umowa wia suuweya umem-ikemik.

¹¹Mua Maneka-ke ni urufap sira amisareka naep naap wia onak. Ne wi naap arem-ikemik nain mua papako kema aawuk naep opora nain siisimemik. Naapeya i aakisa miiwa weeserow epa-pa ikemik fain sira nain wiar kema suuwap kema aawowa-ke. ¹²Ne naapeya ni maa urufap,

oko nis pun i pina marew ikemik naap maep wakiowen. ¹³Nain ni pina onowa kema niar urupiya nain i iiwawun maneka pun naap, kema yiar urupiya. Ne Mua Maneka nia asipowa naek nain nia kekanoweya kekanep ikok pina me onowen. Feenap, ni pina-ke nia akimam-ikaeya os-ke nia kekanowami era nia wuomaya pina me onowa nain niam paayap ikowen.

Wi inasina patirimik nain wiamiya me arowa-ke

¹⁴Aria naapeya emar unowik, wi inasina ookimik sira nain me wiar ookeka, iiwawun mikikira iweka. ¹⁵Ni mua kema pukowa-ke, naeya feenap nia maakinen. Yo maiyem fain makena-ki e weetak, nain ni niena kema suuweka. ¹⁶Aria i lotu-pa yiam fiirimep ikok wain eka urupa kuisow nan Mua Maneka sira eliwa naakemi enimimik. Enemi maimik, “Krais i muuta nain umemi ona aka sawikak.” Aria i naap onap teeria kuisow me arimik-i? Ne emer ikowa pun naap, aawep wu-wuepap kakawa kui-kuisow enemi maimik, “Yeesus Krais i muuta nain umok.” Naap onami i unowiya teeria kuisow aremi Krais mia ara me arimik-i? ¹⁷Moram emera kuisow muuta, nain i mua unowiya kaka-kakawa enimimik. Naap onami i iiwawun Yeesus wiarik teeria kuisow aremik.

¹⁸Neemi wi Isrel Mua Maneka patirowa onimik nain pun wiar kema suuweka. Wi maa eneka aawep pikiwep nomon esimsa-pa wuap patirami kuumimik. Mua Maneka patirami kiowa papako me kuumimik nain wiena enimimik. Enep-puap wi Mua Maneka teeria kuisow me wiar arimik-i? ¹⁹Aria wi mua miira wia patirimik. Naeya mua miira nain maa makena-ke, yo naap maem-i? Ne maa eneka eena wuap mua miira patirimik nain maa enowa sira oko-ke, yo naap-ko maem-i? ²⁰Weetak, yo naap-ko me maem. Yo fain maiyem, wi maa eneka wuap mua miira patirami maimik, “I yiena inasina patirimik,” naap maimik. Nain wi me Mua Maneka kema suuwimik. Weetak, wi sawur wia patirimik. Naapeya wi maa enowa sira-sira naap nain wiamiya me areka. Oko wi teeria nain wiar arowen. ²¹Ne sira feenap-ko ikua-i? No Yeesus teeria wiar ekap kiiriw kirep wi sawur teeria wiar arinan-i? Ne yiena Maneka wain eka wiar enep kiiriw wi sawur wia patirimik eka nain pun eliw wiar eniminan-i? Ne emer ikowa wiar enep maa enowa eena wi sawur wia patirimik nain pun wiar eniminan-i? Weetak akena, i naap oniyen me naeka. ²²Oko i naap onami yiena Maneka kema bagiaw irowawiyen. Ne o sira yia ofakowami yia samorinon. Ne i kekanowa eliw wiar nomakiyen-i?

Mua Maneka waisow unum maneka aawinok naep maa onimik

²³Mua papako-ke maimik, “Maa unowa eliw manekiw.” Makena maimik, nain maa papako manek akena me yia asipiya. Ne pun maimik, “I maa unowa eliw oniyen.” Makena maimik, nain me maa

unow maneka nain-ke yia kekanoweya Mua Maneka baliwep amisarep sira wiar ookiyen. ²⁴Ni maa muutitik onami niena muutiw me niam kema suuweka. Feenap maowa-ke eliwa, “Yo kamenap onap mua wia asipamkun wueliwa ikaikuan.”

²⁵Feenap, wi maa eneka kiowa fofa-pa sesekimik nain urufap kema erup erup me areka, me maeka, “Enowa fain mua miira patiramik-i e weetak?” Oram wiar sesenarep-pueka. ²⁶Moram Mua Maneka opora feenap maek, “Miiwa ne maa mutumut ikomakek nain Mua Maneka-ke onak,” naap maek.

²⁷Aria sisin mua-ko enowa nia fariwkin niena kookalep-na eliw wiar ikiweka. Ne maa mauwa nienakiwkin wia nokarep me enimeka, momor wiar enimeka. ²⁸Ne aria mua-ko naap nia maakinok-na, “Maa fain mua miira patiramik nain-ke.” Naap nia maakinok-na me enimeka. Mua nain ona kema-ke naap wiar imenareya naap nia maakek. Naeya o kema suuwap me enimeka. ²⁹Yo nia maakem nain mua nain kema suuwap maem, me ni kema kamenap ikeman nain maem, weetak. Moram no nena kema maa nain eliw eniminen, naap name maep-na aria mua oko kema me wiar ookinan. Nain no mua oko nain ekima opap maa eliw fariarinan. ³⁰Feenap, yo Mua Maneka kema suuwap sira eliwa naakep-puap maa enimiyem, nain moram mua oko-ke efa tuuninon? Moram yo maa enowa naep Mua Maneka sira eliwa naakep enem.

³¹Ne naapeya feenap maiyem, maa enowa ne eka, ne maa papako onu naep maeka, “Mua Maneka waisow unum maneka aawinok.” Naapeya mua papako sira niar urufap Mua Maneka unuma pirikuan. ³²Ne maa kema suuwap oneka. Naeya mua oko sira niar urufap me wakikuan, wi fain: wi Yuuda, wi Grik ne Mua Maneka teeria. ³³Ni yo yookeka. Wi mua papako kema wia opami sira unowa oniyem. Yo yena yame kema suuwap me oniyem, weetak. Ne wi mua kamenap onap wia asipinen naep naap oniyem. Feenap, yo Yeesus opora wia maakemkun wi pina piipuap opora wiar opap o teeria wiar oruk naep naap oniyem.

Lotu-pa ikiwosa wakesimowa sira

11 ¹Aria Krai sira onam-ikua nain yo naap oniyem. Ne nis pun yo sira yookami naap onam-ikeka.

²Aria yo maa unowa iiriw nia maakem nain ni kema ikeman. Ne Krai ookowa sira-sira wi yiomakemik nain iiriw nia maakem nain pun baliwep ookam-ikaiman. Naapeya ni sira eliwa nia naiyem. ³Aria ni mokomokoka fain amisarep kema-ko aaweka. Feenap, Krai Mua Maneka tepak-pa wiar ikaiya. Ne wi mua eena Krai ookimik nain o tepak-pa wiar ikaimik. Ne wi emeria wiena mua tepak-pa wiar ikaimik. ⁴Naapeya ni fiirimowa-pa mua oko-ko iikirap Mua Maneka farekam naep ikiwosa konimiw me wame wakesiminok. E, Mua Maneka-ke kema iweya opora wia maakekam naep-na nain pun naap

me oninok. Kraisa ona woos mua-ke. O wame wakesiminon-na nain Kraisa ekima me opowa saarik arinon. ⁵Ne wi emeria-ke lotu-pa Mua Maneka faru naep-na ikiwosa konimiw wiam wakesimuk. Ne Mua Maneka kema wiewa opora wia maaku naep-na, nain pun naap onuk. Wi naap me onikuan-na wiena mua emina wia ururowikuan. Moram papako-ke urufap maikuan, “Emeria faa, wi emeria eena soma oraiwkin fia wia kaisomimik, wi nain saarik.” ⁶Naapeya maiyem, emeria ikiwosa me wakesiminon-na ona wame emina ururowinon. Naapeya afif fuula maala nain puukiwkin iiwa ikainok. Nain emeria afif iiwa ne emeria woos buburia ikowa nain maa emin ururowa-ke. Naapeya yo maiyem, wi emeria ikiwosa wiam wakesimuk.

⁷Aria onoma oko feenap, i mua Mua Maneka-ke ona saarik yia uuwak. Naeya i Mua Maneka unuma pirami o kekanowa akena naem-ikowa-ke. Naapeya i mua ikiwosa me yiam wakesimikua. Ne wi emeria sira eliwa-pa ikok wiena mua unuma wiar pirikuan. Naapeya wi emeria ikiwosa wiam wakesimowa-ke. ⁸Moram Mua Maneka mua uuwekam naep me emeria mia wiar aawep uuwak, weetak. Makena, emeria uuwekam naep mua mia wiar aawep emeria uuwak. ⁹Ne pun mua emeria ikos ikauk naep emeria uuwak, me emeria naep mua uuwak, weetak. ¹⁰Ne aria ona sira naap wueya wi emeria-ke wiena mua tepak-pa wiar ikauk naep ikiwosa konimiw wiam wakesimowa-ke.^a Wi naap onikuan-na wi ensel-ke sira wiar urufap sira eliwa wia maikuan. ¹¹Nain ni feenap amisareka, Mua Maneka-ke emeria mua yia uuwami epaskun ikok wiam asipam-ikauk naek. ¹²Moram mua mia wiar aawep emeria uuwak. Makena, nain i mua pun wi emeria uroma-pa wiar imenarimik. Mua Maneka ona sira naap wueya i naap ikemik.

¹³Ne ni fain kema suuweka. Feenap, wi emeria-ke lotu-pa Mua Maneka faremi me wiam wakesimimik nain eliw marew, nain makena maiyem-i e wia? ¹⁴Aria sira naap ikua, wi mua eena emeria saarik afif fuula maala wuimik nain maa emin ururowa-ke. ¹⁵Ne wi emeria afif fuula maala onaiya ikaimik nain wiar urufap maimik, sira eliwa, wiena emeria afif maala naap wuimik nain aniriya, naap maimik. Moram Mua Maneka-ke afifa-ke woosa wiar wakesiminok naep naap wiar wuak. ¹⁶Ne aria yo opora maem nain emeria-ko opora efar fieninon-na o feenap mainen. I teeria wi emeria ikiwosa wiam wakesimowa marew lotu-ko me kererimik, weetak akena. Ne Mua Maneka teeria owow-owowa-pa ikemik nain, wis pun sira naap-ko me onimik.

Pol wi fiirimowa-pa enowa sira momor oniwkin wia maek

¹⁷Aria ni fiirimowa-pa sira kamenap onowa nain mainen. Ni feenap oniman, niam fiirimiman nain ni niam asipowa nain me niam asipiman,

^a 11.10 Opor ara fain Grik opora-pa ikua nain kemena baliwep me amisaremik. Amis mua papako maimik, opora nain kemena feenap, wi emeria lotu-pa Mua Maneka opor kokosa aakunu naep-na wiena ikiwosa konimiw wakesimuk.

weetak. Ni sira-sira onami iiwawun samorareman. Sira eliwa me oniman, yo eliwa me nia naiyem. ¹⁸Feenap maiwkin niar miimam, ni niam fiirimiman nain opora niam fienami niam fo-fookiman. Naap nia maemik nain makena-yon. ¹⁹Aa eliw, ni naap niam fo-fookam-ikeka, ikoka sira niar mekawap nia amisarikuan, ni mua kain-ke Yeesus Krai sira baliwep ookiman. ²⁰Ne ni eena yiena Maneka iiriw ona teeria wiamiya maa enemik nain, nis pun nain ookami niam fiirimep maa enimiman. Nain ni me yiena Maneka sira wuak nain kema suuwap naap oniman, weetak. ²¹Ni maa enowa pikiwep fiirimow epa-pa mua papako niam arewap bilik pokap maa enowa-ke. Nain ni naap me oniman. Ni niisow maa enep-puiman. Naeya ni mua papako enowa opap me ikiwiman nain wuailiman, ne papako niena enowa ne wain eka onaiya ikiwiman nain eka enep momorariman. ²²Ni faa, ni niena kooro marew-i? Naeya ni ikiwep fiirimowa epa-pa maa enemi eka enimiman. Ni naap onami Mua Maneka teeria mua oorpowa wia arowiman ne mua papako oram ikaimik nain ni sira naap oniwkin emina ururimik. Naapeya yo kamenap nia mainen? Yo sira eliwa onaman nia nainen-i? Weetak akena.

Yeesus Krai emer ikowa ne wain eka wienakek sira nain
(*Matiu 26.26-29, Mak 14.22-25, Luk 22.14-20*)

²³⁻²⁴Iiriw yiena Maneka Yeesus maa enowa onak nain ni ookami baliwep onam-ikeka. Moram ona efa ofakoweya iiriw baliwep nia maakem. Feenap, o wi iiwua wapena-pa wiar wuamik iir nain uura ona teeria wia fiirimep maa enemik. Maa enemi emer kekanowa aawep Mua Maneka sira eliwa naakep-puap wu-wuepap wienakemi wia maakek, “Emera fain yena mia oposia-ke. Yo ni muuta nain uminen. Fain aawep enimeka. Ne anane naap onam-ikok yo efa kema suuwam-ikeka,” naap wia maakek. ²⁵Ne enep weesereya wain eka urupa opap sira naapiw onak. Ne wienakemi wia maakek, “Eka fain kemena-ke naap. Yo umemi aka sawikamkun Mua Maneka pina niar iirarowa opor kekanowa nain wiar kooninon. Opor enuma eena niamiya kaikowa maek nain. Naapeya ni wain eka fain enimeka. Ne anane naap onam-ikok yo efa kema suuwam-ikeka,” naap wia maakek. ²⁶Naapeya ni anane emer ikowa ne wain eka enowa nain naap oni-ikim-ikaiwkin opora fain meta ariminon, yiena Maneka umok, opora nain naap amisarikuan. Nain iki-ikip iiwawun yiena Maneka miiwa nainiw orow epa-pa.

I kukusa yiam saliwap-puap emer ikowa ne wain eka enimiyen

²⁷Naapeya ni teeria mua-ko pina me wame kakenowa emer ikowa ne wain eka nain oram eniminon-na pina oninon. Naap onami yiena Maneka mia ne aka maa oorpowa wiar arowap pina aawinon. ²⁸Feenap oninon-na eliw. O kiikir ona sira samora wame kema suuwap kukusa

wame saliwap-puap eliw eniminon. ²⁹Moram emer ikowa ne wain eka enemi Yeesus Kraiss mia me kema suuwap mainon-na, “Aa Yeesus i pina muuta nain umok,” naap me mainon-na Mua Maneka-ke pina iwinon. ³⁰Naapeya naneka, ni teeria fain mua unowa napumarep lagota urupep ikeman, ne papako umomakeman. ³¹Ne i pina naap onimik nain kiiriw kema kiriyen-na Mua Maneka sirirowa me yiinon. ³²Makena, Mua Maneka sirirowa yiiya nain ni sira amisarep baliwep ikeka naep naap yia oniya. Naeya i baliwep ikaiyen-na wiimar wi mua opora me wiar opimik nain epa mukun yoowa neeke wia sesekinon, ne i wia.

³³Naapeya nia maakiyem, ni fiirimowa-pa niam aawep ikok niam arewap maa enimeka. ³⁴Ne mua-ko wuailowa naep ona koorapa maa enep-puap fiirimowa kererinok. Naeya fiirimow epa-pa momor me onowen, ne ikoka Mua Maneka sirirowa me wiar urufowen. Aria lotu opor papako aakisa me senam nia maakiyem, iir oko yena niar ikiwep-na baliwep nia maakinen.

Ewar Eliwa amisa yiemi uuwowa ononer yiiya

12 ¹Aria emar unowik, ni Ewar Eliwa amisa yiemi uuwowa yiiya nain baliwep amisareka naep feenap maiyem. ²Ni niam amisareman, ni iiriw Mua Maneka teeria me wiar ekowa ikeman nain, wi sawur-ke kema niwkin mua miira sirarep inasina-ke naemi sira-sira onam-ikeman. Mua miira eena me aakuniya nain. ³Ne aakisa ni Mua Maneka teeria wiar ariwkin ni baliwep amisareka naep maiyem, wi mua eena Mua Maneka Ewar Eliwa-ke kema wiiya nain, Yeesus amukaremi feenap-ko me maimik, “Yeesus neek samor aawinok.” Ne pun mua-ko onaiw feenap me mainon, “Yeesus-na yiena Maneka-ke.” Makena, Ewar Eliwa-ke kema iwinon-na naap mainon.

⁴Aria ni aakisa Ewar Eliwa uuwowa amisareka naep nia maakiyem. Ewar Eliwa waisow muuta, nain-ke amisa ononer yieya uuwowa sira-sira amisarep onimik. ⁵Ne i teeria uuwowa ononer ikok yiam asipam-ikaimik, nain yiena Maneka Kraiss waisow yia urufam-ikaeya uuwimik. ⁶Makena, uuwowa ononer onimik, nain Mua Maneka ona waisow kekanowa yieya uuwowa baliwep onomakimik. ⁷Ne aria Ewar Eliwa-ke mua kui-kuisow amisa yiemi uuwowa ononer yieya uuwowa sira yiam asipam-ikaimik. ⁸Ewar Eliwa waisow amisa yiemi uuwowa yiomakek. Feenap, mua oko amisa iweya Mua Maneka amis maneka wiar ikua nain wi mua papako wia ookomiya. Ne mua oko amisa iweya Mua Maneka opor eliwa kemena baliwep wiar amisarep wia fookomiya. ⁹Ne mua oko amisa iweya Mua Maneka kekanowa makeniya o farowa kekan-afuriya. Naeya maa mauwa nokariya nain eliw urufinon. Ne mua oko kekanowa iweya wi napum sira-sira wiar saliwiya. ¹⁰Ne mua oko kekanowa iweya maa miililina imeniya. Ne mua oko kema iweya opor kokot ikua nain wia kopomaya

makena ariya. Ne mua oko amisa iweya feenap oniya, wi Mua Maneka opora wiar aakunimik nain ne sawur-ke mia wiar ireya aakunimik nain opora baliwep wiar mekawap maiya, “Aa, mua fain makena maiya, oko nain wia,” naap maiya. Ne mua oko amisa iweya opora sira onaiya aakuninon. Ne mua oko amisa iweya mua papako opor sira onaiya eena maimik nain kemena wiar maiya. ¹¹ Aria Ewar Eliwa kuisow nain-ke ona kookalowa-pa i mua kui-kuisow amisa ononer yiomakeya uuwimik.

I unowiya Yeesus Kraiss mia-ke ikemik

¹² Ewar Eliwa uuwowa ononer yiomakek nain maiyem, nain mia ara ononer ikemik. Feenap, mia kuisow, nain mia ara ononer wiena wenup uuwimik. Makena, mia ara ononer nain-ke mia kuisow maneka arowak. Ne i Kraiss teeria pun naap, o mia saarik, mua unowa, nain teeria-ke kuisow muuta. ¹³ Moram i teeria maneka kuisow nain i owowa ne sira ononer. Feenap, i mua papako Yuuda-ke, i papako owowa oko-oko-ke, i mua papako sesa marew uuwow yoowa-pa uuwimik, ne i papako yiena kakeniw miiwa-pa maa uuwimik. I naap ikemik, nain Yeesus Kraiss opora wiar opamkun yia yasuwikkin Ewar Eliwa-ke teeria kuisow yia arowak. Ne Mua Maneka-ke Ewar Eliwa kuisow nain sesekeya i yiamiya ikaiya.

¹⁴ Aria ni fain kema suuweka. Feenap, i mia kuisow, nain ara unowa. ¹⁵ Kepura-ke mainon-na, “Yo me wapena-ke, naeya yo me mia okaiwi-ke nainen.” Naap me mainon, moram mia iiwawun epaskun. ¹⁶ Ne ifana-ke mainon-na, “Yo me mokoka-ke, naeya yo me mia okaiwi-ke nainen.” Os pun naap me mainon, moram mia iiwawun epaskun. ¹⁷ Aria mua-ko mia ara mokok manekiw ikainon-na maa eliw urufinon, nain ifana weetakeya kamenap maa miiminon? Ne mia ara ifana manekiw ikainon-na maa eliw miiminon, nain miikapura weetakeya maa ikina kamenap aawinon?

¹⁸ Naap wia, moram Mua Maneka-ke yia uuwami mia ara kui-kuisow kaanek wuwowa ne kamenap ikowa nain ona amisarep yia tawerarek. ¹⁹ Naapeya i mia ara kuisow mokoka naap nain manekiw yiar ikekak-na i mia aakisa ikemik feenap me ikekamik, ae-na. ²⁰ Naapeya i mia kuisow, nain mia ara-ke sira-sira ikomakek. ²¹ Ne mokoka-ke wapena iiraremi me maakinon, “No ikiwe, yo yaisow pepeke.” Nainiw ikiwosake kepura iiraremi me maakinon, “No ikiwe, yo yaisow pepeke.” Naap wiam iirarowa me pepeke, unowiya uuwow onaiya ikemik. ²² Moram mia ara muutitik kekanow marew nain, uuwow maneka oniwkin i iiwawun wueliwa ikaimik. ²³ Ne mia ara papako urufowa eliw marew naimik nain, baliwep bala opimik. Ne mia ara oko emina ururimik nain baliwep wakesimimik. ²⁴ Aria mia ara papako urufowa eliwa nain me pipilimimik. Mua Maneka ona yia uuwami mia ara pepekiw wuomakeya yia urufowa anirak. Ne mia ara urufowa eliw marewa nain Mua Maneka-ke maa nain maa maneka-ke naep uuwak. ²⁵ Naapeya mia ara unowa

nain me wiam iirarikuan, epaskun ikok wiam asipam-ikaikuan. ²⁶Ne mia ara oko-pa sirirowa furewinan-na mia ara unowa pun iiwawun sirirowa furewinan. Ne mia ara oko baliwep kakaltinan-na mia ara unowa pun wueliwa nefar ikainon.

²⁷Aria ni unowiya ni teeria kuisow, naeya ni Yeesus Krais mia-ke ikeman. Ne ni mua kui-kuisow o mia ara ononer wiar ikeman. ²⁸Naapeya Mua Maneka-ke uuwowa ononer niomakek. Feenap, ni mua papako Krais uuwow mua nia wueya ni miimowa-pa ikeman, aposel nia naimik nain. Aria wi wiokap onarowa nain ni profet, ne wi nain ookap onarowa, ni somek mua, Mua Maneka opora wia fookomowa nain. Ne aria ni papako Mua Maneka kekanowa-pa maa miililina oniman, ne papako napum sira-sira wia saliwiman. Ni papako mua wia naapowa sira anane oniman, papako Mua Maneka teeria uuwowa baliwep wiar faiman, ne papako opor sira onaiya aakuniman, ni naap ikeman. ²⁹Ni unow onaiya uuwowa kuisow-pa ikeman-i? Ni unow onaiya aposel-ki? Ni unow onaiya profet-ki? Ni unow onaiya somek mua-pa ikeman-i? Ni unow onaiya maa miililina imeniman-i? ³⁰Ni unow onaiya napum sira-sira eliw wia saliwiman-i? Ni unow onaiya opor sira onaiya aakuniman-i? Ne opor sira onaiya aakuniwkin ni unow onaiya kemena wiar imeniman-i? Weetak akena, ni uuwowa ononer niar ikua. ³¹Nain ni uuwowa-pa mua oko baliwep wia asipimik nain manek akena kookalep Mua Maneka nokareka.

Aria yo aakisa sira eliwa akena eena sira unowa nomakek nain nia ofakowinen.

Wia kookalowa sira

13 ¹I mua wia kookalowa nain maiyem. Feenap, yo owow unowa opora wiar amisarep aakuninen-na ne Mua Maneka ensel opora nain pun wiar amisarep aakuninen-na, ne yo mua me wia kookalinen-na yo opora aakuniyem nain oram saarik efar arinon. Ununa ne oka momor paowa saarik, aluowa-ke maneka ne kemena marew. ²Ne Mua Maneka amisa yieya opor kokot aakuninen-na ne yo o iiriw maa pipilimep wuak nain yo kema pukep eliw wiar mainen. Ne Mua Maneka kekanowa makena wiar naemi mainen-na, “Ni ema unowa fain epa oko ekomakeka,” naap mainen-na yo opora efa miimikuan. Nain yo mua me wia kookalinen-na yo mua makena wia. ³Ne feenap, yo yena maa unowa aawep wi mua oorpowa wiomakinen-na ne mua papako-ke efa kuumu naep oniwkin wiisiw wiokinen-na, nain yo mua me wia kookalinen-na yo sira eliwa unowa oniyem nain makena me efar arinon.

⁴Aria i mua wia kookalowa sira feenap, mua-ko pina yia oneya-na kekelka muuta ikowa, is-keriw wia saliwowa, ne pina wia kiripomowa kema me wuowa, maa unowa kema me wia kuowa. Ne maa mutumut

yo yaisow naap yame maemi me yame pirowa. ⁵Emina wia ururowowa sira nain me onowa, ne maa me ifemakep ookap iwowa, ne ewur me riirinowa, ne sira samora yia oniwkin-na me wiar kema suuwowa. ⁶Ne mua-ko pina aaweya-na me wiar kemelowa ne mua-ko Mua Maneka sira wiar ookeya-na kemelowa. ⁷Sira samora yia oniwkin-na me wia maem-miawowa. Ne opora wiar ifemakemi sira eliwa-pa pikiwowa. Neemi maiyen, “Mua Maneka-ke o asipeya Krai sira wiar ookinon.” Naap maep mua nain anane naap asipam-ikowa.

⁸Mua wia kookalowa sira nain-ke naap ikainon, maa papako weeserinon. Feenap, aakisa Ewar Eliwa-ke amisa yieya opora kokot ikua nain aakunimik, ne wiimar kiiriw naap me aakuniyen. Ne Ewar Eliwa amisa yieya opora sira onaiya aakunimik nain pun wiimar weeserinon. Ne Ewar Eliwa-ke amisa maneka yieya Mua Maneka opora wia fookomimik uuwowa nain pun wiimar weeserinon. ⁹Moram i aakisa maa iiwawun me amisarowa ikemik. Ne Ewar Eliwa-ke amisa yiemi opora kokot ikua nain ara kui-kuisow yia maakeya wiar aakunimik. ¹⁰Ne wiimar Mua Maneka ona maa mutumut maek nain iiwawun ariman wueya i aakisa ara kui-kuisow wiar aakunimik nain opora iiwawun ariman arinon. ¹¹Feenap saarik, yo iiriw takira ikok aakunowa takir gala opora aakunem-ikem. Ne kema pun naap takir kema ikem, takira maa kookalimik naap onam-ikem ne maa unowa takir kemaiw ikem. Nain aakisa yo arimep mua arep takir kema nain iiwawun piipuum. ¹²Aria Mua Maneka opora yia maakek nain pun naap. Fain saarik, eka wiwisa kireya maa baliwep me urufimik. Ne wiimar maa mutumut Mua Maneka-ke iiwawun wasirkeya i eka melina saarik maa baliwep urufap kema pukiyen. Aakisa Mua Maneka amis maneka wiar ikua nain lawiliw muuta wiar amisaremik, ne ikoka iiwawun maneka parinarep amisariyen, ona i baliwep akena yia amisarek naap.

¹³Aria aakisa sira arow fain Mua Maneka-ke ookeka yia naeya ookiyen. I Mua Maneka opora kekanowa wiar ookam-ikaiyen. Yeesus Krai opor makena maek nain kemaiw yiam tuupam-ikaiyen, ne pun mua wia kookalem-ikaiyen. Sira arow nain eliwa, nain sira manek akena mua wia kookalowa naneka.

Mua Maneka opora wia fookomowa uuwowa nain maneka-ke

14 ¹Aria ni maa mauwa oni-ikiwemi ni fain onowa kema kaalalem-ikeka, mua wia kookalowa nain. Ne pun Ewar Eliwa amisa yiemi uuwowa ononer yiiya nain manek akena kookalemi ni fain kookal-afureka, Mua Maneka opora baliwep wia fookomowa nain. Naemi uuwowa nain Mua Maneka faremi nokareka. ²Ewar Eliwa-ke mua oko-ko kema iweya opora sira onaiya aakuneya mua papako wiar miimap kemena me aawikuan. Nain o me wi mua wia maakinon. Mua Maneka wameiya aakunemi maa kokot ikua nain mainon.

³Ne aria mua oko Mua Maneka-ke amisa iweya opora wiar aawep kemena wia fookominon. Naeya wi opora miimap Mua Maneka kema suuwowa kekanikuan, Mua Maneka opora ookowa kema urupemi, kekanep ikaiwkin akimowa-ko imenarionon-na kema eliw wi ikaiwkin.

⁴Aria mua eena opora sira onaiya aakuniya nain ona waisow amisarep kema eliw wi ikainon. Ne mua eena Mua Maneka-ke amisa iweya opora wia fookomiya nain-ke Mua Maneka teeria manek akena wia asipinon.

⁵Nain yo feenap maiyem, Ewar Eliwa amisa nieya ni unowiya opora sira onaiya eliw aakunowen. Nain yo fain manek akena kookaliyem, Ewar Eliwa amisa nieya ni unowiya Mua Maneka opora kokot ikua nain kemena mua wia fookomaka. Opora sira onaiya muutiw aakunimik nain Mua Maneka teeria me senam wia asipimik, wi Mua Maneka opor kemena wia fookomimik nain-ke Mua Maneka teeria manek akena wia asipimik. Ne aria mua opora sira onaiya aakuniya nain, opora nain aakunep weesereya ona-keriw opor kemena wia fookominon-na eliw. Naap oninon-na makena, Mua Maneka teeria pun wia asipinon.

⁶Aria emar unowik, yo ikip ni niamiya ikok opora sira onaiya muutiw aakuninen-na yo kamenap onap nia asipinen? Ne Mua Maneka opora yieya opora kokot ikua nain maemi makena nia fookominen-na eliw nia asipinen. Ne Mua Maneka sira onomakek nain opora baliwep nia ookominen-na, nain pun, nia asipinen. ⁷Naeya opora sira onaiya aakunimik nain fain saarik, wi pia momor fuuriwkin-i e oka momor paiwkin miimap maimik, “Nee, someka kain awemi oka naap paimik noma.” ⁸Ne wi irakowa naep puuw baliwep me fuurikuan-na wi irakow mua ikemik nain kamenap miimap amisarep irakowa iikirikuan?

⁹Naapeya nis pun opora sira onaiya nainiw wia maakowen-na wi miimap kamenap niar amisarikuan? Neek aakunem-ikaiwkin niar miimap momor maneka ikaiwkin. Naeya ni nomokow pia saarik wia maakem-ikowen.

¹⁰Aria oko feenap, miuw unowa opora ononer ikomakek. Naeya wiena opor epaskun-ke wiena opora-pa maiwkin wi eliw amisarikuan. ¹¹Nain mua oko-ke opor oko-pa efa maakeya-na yo opora nain me wiar amisarep maa mauwa maiya nainen. Naeya i yiam erup yiam maiyen, “O owow oko mua-ke,” naap yiam maiyen.

¹²Aria ni Ewar Eliwa amisa yieya uuwowa ononer oniyen, kema manek akena naap maiman. Ne Mua Maneka naap nokarem-ikaiwkin uuwowa ononer eliw niinok. Naeya ni niena teeria manek akena niam asipam-ikowen.

Opora sira onaiya aakunow sira

¹³Ni Mua Maneka teeria niam asipam-ikowa nain uuwow maneka-ke. Naapeya mua-ko opora sira onaiya aakuniya nain kiiriw yiena Maneka nokarinok, ne ona opora nain kemena pun fookomaya wia maakinok.

¹⁴Naap oninon-na eliw. Aria yo nain maemi yena yame mainen. Yo Mua Maneka faremi opora sira onaiya wameiya aakuniyem. Nain feenap, yena kukusa-ke Mua Maneka wameiya aakuninon. Ne yo yena woosa me yame furewinen, yo maa mauwa maiyem nain. ¹⁵Naeya yo kiiriw kamenap oninen? Yo feenap oninen-na eliw-yon. Yena kukusa-ke Mua Maneka wameiya aakunem-ikaeya yena kema-pa amisarem-ikainen. Ne someka pun naap, yena kukusa-ke ne yena woosa pun amisarep someka nain awinen. ¹⁶Naapeya ni opora sira onaiya muutiw me aakuneka. Oko no naap onami Mua Maneka unuma wiar piram-ikaeya mua papako opora nain me nefar amisaremik nain kemena me nefar aawikuan. Naeya wi kamenap opora nain makena-ke nefar naikuan? ¹⁷Moram no naisow nan opora sira onaiya Mua Maneka wameiya baliwep aakunemi sira eliwa naakem-ikaeya mua oko kemena-ko nefar aawinen nainon-na wia. Naeya kema me iikirinon.

¹⁸Aria yo Mua Maneka sira eliwa naakiyem, moram Ewar Eliwa-ke amisa yieya yo anane opora sira onaiya aakuniyem, ni oniman nain nia nomakiyem. ¹⁹Nain yena yaisow ikok naap oniyem. Ne Kraiss teeria fiirimowa-pa opora sira onaiya maala aakunowa me oniyem naiyem. Yo fain kookaliyem. Yo maa kema suuwap Mua Maneka opor ariman aakunemi suule wiinen, ne opor iwa pun kema eliw aawikuan.

²⁰Aria emar unowik, ni gia sira saarik ikok maa momor oniman, nain piipueka. Mua iperowa saarik maa kema suuwap oneka. Aria sira samora onowa nain-ke, gia kema saarik ikok sira samora me oneka. ²¹Naemi opora sira onaiya aakunimik nain maiyem, Mua Maneka opora iiriw wiar siisimep-puamik nain feenap, Mua Maneka ona teeria wi Isrel feenap wia maek,

“Yena teeria-na wi emina kekaniwkin yos-ke owow oko wia
 sesekamkun wi iiwuaremi wiena oporiw wia maakemik-na wia.
 Wi kema-ko me kiremik. Wi emina naap kekanem-ikemik.”

(Aisaiya 28.11-12)

²²Naapeya feenap maiyem, opora sira onaiya aakunimik nain wi emina kekanep Mua Maneka opora wiar fienimik nain wi naep Mua Maneka-ke mua oko kema wieya opora sira onaiya wia maakimik. Me wi Mua Maneka opora ookimik nain wia naep naap onamik, weetak. Aria opora kokot wia fookomimik nain Mua Maneka-ke amisa wieya wi o opora ookimik nain muutiw wia naep opora kakeniw wia maakimik. Me wi Mua Maneka opora wiar fienimik nain wia naep aakunimik, weetak.

²³Ne aria ni teeria unowiya niam fiirimep ikok unowiya opora sira onaiya aakunem-ikawkin-na wi sisin mua ne wi mua enuma niar kererep naap nia urufap nia maikuan, “Wi faa, momoraremik aa.” Yo makena maiyem-i? ²⁴⁻²⁵Ne aria ni unowiya niam fiirimep Mua Maneka-ke amisa nieya opor kokot wia fookomowen-na mua enuma-ko kererep opora

unowa nain miimap kema kirep mainon, “Aa, yo mua eliw marew.” Naap maep iiriw pina onap pipilimep-puak nain wame furewap iiwawun wasirkinon. Naemi keema muuna miiwa-pa mikap maara mikami Mua Maneka unuma fakerami mainon, “Makena, Mua Maneka ni niamiya ikaiya.”

Lotu fiirimowa-pa baliwep ikowa

²⁶Naapeya emar unowik, feenap maiyem, ni niam fiirimiman nain feenap oneka. Mua oko someka awowa kema urupinok-na awinok. Mua oko Mua Maneka opora wia wafurominok, mua oko Mua Maneka-ke opora iweya kakeniw nia maakinok. Ne mua oko opora sira onaiya aakuninok. Ne mua oko-ke opora nain kemena nia maakinok. Ni naap mua kui-kuisow uuwowa ononer onami ni unowiya niam kekanoweka. Naemi Mua Maneka sira baliwep wiar ookowen. ²⁷Aria mua papako opora sira onaiya aakunu naep-na mua arow muuta aakunuk, e erup pun eliw. Nain mua unowa wia. Feenap oneka, mua oko-ke opora sira naap aakunep weesereya mua oko oram ikua nain-ke opora nain wiar kiripap kemena nia maakinok. Weesereya mua oko-ke aakuninok. Naap oni-ikiweka. ²⁸Aria opora sira onaiya aakuniwkin kemena nia maakow mua mareweya-na opora sira onaiya aakunowa neek ikainok. Mua oko-ko opora sira naap aakunowa kema wiar urupinok-na ona waisow neeke kema-pa muninemi Mua Maneka wameiya aakuninok.

²⁹Aria Mua Maneka amisa nieya opora kakeniw wia maakowa nain pun sira naap, mua arow erup naap aakunuk. Mua kuisow aakuneya mua papako opora nain baliwep wiar miim-afurap wiar furewuk. ³⁰Aria mua oko opora nia maakem-ikaeya mua oko-ke mainon, “Yos pun Mua Maneka-ke opora yieya aakunekam naep.” Naap maeya-na mua o kiikir aakunem-ikaiya nain opora sileweya mua oko nain-ke eliw aakuninok. ³¹Naap onam-ikeka, moram Mua Maneka ni unowiya kema nieya opora fiirimowa-pa eliw niam maakowen. Nain mua kuisowiw aakunem-ikeka. Naeya ni unowiya amisa aawep kema kaalalemi Krai sira wiar ookowa nain kemaiw ikowen. ³²Ne oko pun, Mua Maneka kema nieya opora wia maakowa nain ni kema ikeman. Eliw mua niam arewap aakuneka. ³³Moram Mua Maneka i lotu fiirimowa-pa maa momor wiisa onowa nain me yiar kookaliya. Ne i balisow ikok kui-kuisow maa oni-ikiwem-ikowa nain yiar kookaliya.

Aria yiena Maneka Yeesus Krai teeria owow unowa-pa ikemik nain sira feenap onimik. ³⁴Wi emeria-ke lotu-pa opora me wia wafuromuk. Moram wi lotu-pa opora wia wafuromowa emi wia wuamik. Naeya wi popora ikok opora miimow muutiw ikauk. Moram Mua Maneka iiriw Moses sira maakek nain siisimep-puiwkin ikua, nain pun naap wia maek, wi aakunowa marew opora miimam-ikauk. ³⁵Aria wi maa-ko

amisaru naep-na ikoka koora ikiwep wiena mua eliw nokariwkin wia maakuk. Moram wi emeria lotu fiirimowa-pa mua unowa mokok epa-pa aakunimik nain emin ururowa sira-ke.

³⁶Aria ni yo opora me efar miimowen-na yo feenap nia maakinen, nis-ke mokomokoka Mua Maneka opora wiar miimap wia maakem-miaweman-i e yos-ke? Ne ni niisow muuta Mua Maneka opora nia maakiwkin miimaman-i? Nain weetak. ³⁷Ne mua-ko ona wame mainon-na, “Yo Mua Maneka-ke amisa yieya opora wia maakiyem,” naap wame mainok-na aria feenap yo efa mainok, “Pol opora siisimok nain Mua Maneka-ke maakeya siisimok,” naap efa mainok. Ne mua-ko ona wame mainon-na, “Yo Ewar Eliwa-ke efa kekanoweya amisa aawem,” naap wame mainok-na yos pun naap efa mainok. ³⁸Aria mua-ko yo opora nia siisimomam nain opora efar fieninok-na mua nain opora me wiar miimeka. ³⁹Ne aria yo aakisa feenap nia maakiyem, wi mua fiirimowa-pa opora sira onaiya aakunimik nain emi me wia wueka, neek aakunuk. Ne ni uuwowa fain kookal-afureka, Ewar Eliwa amisa nieya opora kakeniw wia maakowa nain. ⁴⁰Nain ni fiirimowa-pa maa onu naep-na baliwep ikok mua kui-kuisow aakunem-ikeka.

Krais umep iikirak

15 ¹Aria emar onowik, ni kiiriw nainiw kema suuweka naep nia maakiyem. Feenap, yo iiriw ni niar ikiwep Yeesus opor eliwa nia maakemkun ni opora nain miimap opaman. Opap naap ookam-ikaiman. ²Ne opor eliwa nia maakem nain iiwawun kekanep ookam-ikowen-na Mua Maneka eena nia aawok nain ona nia asipam-ikaeya ni wueliwa ikowen. Ne opor eliwa nain ara papako me ookowen-na ni opora opaman nain makena me arinon.

³Moram yiena Maneka opora efa maakek nain nan nia maakomakem. Nain opor maneka feenap, Krais eena i pina muuta nain umok. Iiriw Mua Maneka naap maeya opora siisimep-puiwkin ikua, nain kakeniw naap imenarek. ⁴Ne aria fain maek nain pun makena arek, umeya soopamik. Soopiwkin fofa arow-pa Mua Maneka-ke iikirowak. ⁵Ne fain pun nia maakem, iikirap Pita wiar imenarek. Naap ikok ona uuwow mua ten kuisow erup nain pun wiar imenarek. ⁶Ne naap ikok wi mua unowa, andet ikur naap, iiriw ookap yawemik nain wiam fiirimep ikaiwkin wiar imenareya urufamik. Wi mua nain papako umemik, ne unowa nan ikemik. ⁷Ne aria naap ikip ikok Yems wiar imenarek. Ne naap ikok ona uuwow mua teeria papako pun wiar imenarek.

⁸Ne yo murarow akena epa maala ikok efar imenareya yena mokok onaiya urufam. Me efar imenarowa nain efar imenarek. Feenap saarik, aite-ke muukaremi samor efa muukarinon naemik-na wia, eliwa efa muukarek, naap saarik.

⁹Wi aposel teeria-pa yo meta marew akena ikem. Moram yo iiriw Mua Maneka teeria wia samoram-ikem. Naapeya aposel me efa maekamik. ¹⁰Nain Mua Maneka-ke efa saliweya yo kema kirep aakisa ona uwow mua wiar arem. Ne o manek akena efa kemalep efa asipak nain oram me ikainok naep yo kerew akena uwam-miawiyem. Wi aposel papako kerew uwuwimik, nain yos-ke uwowa kerew akena uuwiyem. Nain me yena kekanowa-pa uuwiyem, weetak, Mua Maneka-ke efa asipeya uwam-miawiyem. ¹¹Neemi yo opora nia maakem nain wi aposel papako pun opora kuisow nainiw nia maakemik. Naeya ni opora nain opaman.

I Krai teeria umep iikirowa opora

¹²Ne aria i Mua Maneka opora nia maakemi fain pun nia maakemik, Krai umep ikaeya Mua Maneka-ke iikirowak. Naapeya mua umimik nain wiimar iikirikuan. Nain moram ni mua papako-ke wi umimik nain me iikirikuan naiman? ¹³Ni fain kema suweka. Mua umimik nain me iikirikuan-na Krai pun Mua Maneka-ke me iikirowekak. ¹⁴Naap-kekena i o opora nia maakem-ikemik nain makena me yiar arekak. Naeya ni Krai opora wiar opaman nain ni oram maneka wiar opakaman. ¹⁵Ne pun wi mua umimik nain me iikirikuan-na Mua Maneka opora nia maakemik nain yia peeskimeman, naap yia naekaman. Neemi i feenap yia maekaman, “Mua Maneka Krai me iikirowak nain wis-ke maemik, iikirowak,” naap yia maekaman. ¹⁶Naapeya feenap maiyem, Mua Maneka wi mua umimik nain me wia iikirowinon-na, Krai pun iiriw me iikirowekak. ¹⁷Naap nain ni Krai opora wiar opaman nain makena me urufekaman. Naeya ni pina naap niar ikekak. ¹⁸Ne wi mua iiriw Krai opora wiar opam-ikemik nain umemi epa mukuna ikiwekamik. ¹⁹Ne i Krai opora wiar opimik nain feenap maiyen-na, “Opora fain miiwa-pa ikaimik nain yia asipiya, umemkun wia, me yia asipiya,” naap maekamik-na aa, wiisak, i iiwawun momor teeria ikekamik.

²⁰Aria, opor makena feenap, Krai umep ikaeya Mua Maneka-ke o kiikir iikirowak. Ne wiimar ona teeria umimik nain pun wia iikirowinon. ²¹Moram iiriw mua kuisow pina oneya miiw unowa fain umowa imenarek. Naeya mua oko-ke i mua unowiya pina yiar akuawemi umok. Umep ikok iikirak. Naeya is pun wiimar iikiriya. ²²Feenap, i miiw mua nomokow fiira Adam pina-pa umowa wuak. Naapeya i ona nembesir teeria pun umimik. Aria aakisa i Yeesus Krai teeria wiar ekamik nain umep wiimar iikiriya. ²³Iikirowa nain ona epa onaiya ikua. Feenap, mokomokoka Mua Maneka-ke Krai iikirowak. Naap ikok wiimar Krai miiwa kiiriw oraiya nain ona teeria o ookimik nain pun wia iikirowinon. ²⁴Ne wiimar miiwa weeserow epa-pa Krai-ke wi owow saria ne wi anim onom mua mane-maneka kekanowa wiar weeser-wuami miimowa-pa ikok miiwa unowa urufinon. Naap ikok maa mutumut ona wiawi Mua

Maneka wapena-pa wuomaya urufam-ikainon. ²⁵Feenap, Krai woos mua-pa ikok ona iiwua unowa iiwawun wia porop emin akena-pa wia wuinon. ²⁶Ne murarow akena umowa pun iiwawun weeser-wuinon. ²⁷Moram Mua Maneka opora-ke feenap maek,

“Mua Maneka-ke Krai miimowa-pa wuap miiw maa muutitik tepak-pa wiar wueya os-ke urufinon.” *(Someka 8.6)*

Naap maek. Makena, Krai-ke ikoka maa mutumut urufinon. Mua Maneka-ke maeya maa mutumut urufiya. Naapeya Mua Maneka iinan-pa me wiar ikainon. ²⁸Iir nain maa unowa Krai tepak-pa wiar ikaeya Krai ona Mua Maneka tepak-pa wame wuinon. Moram Mua Maneka-ke miiw maa mutumut Krai tepak-pa wiar wuomakek. Naeya Mua Maneka waisow iinan-pa ikok wi mua ne maa iiwawun nain onamiaremi urufinon.

²⁹Ne aria Mua Maneka mua umiwwin wia iikirowowa nain feenap maiyem. Mua papako Yeesus opora wiar opamik. Ne me wia yasuwowa ikaiwwin umemik. Naeya wiena teeria mua papako-ke wi unuma-pa wiar iimariwwin wia yasuwimik. Aria Mua Maneka mua umimik nain wiimar me wia iikirowekak-na wi oram maneka wia yasuwekamik. Yo pepep maem-i? ³⁰Ne oko yiena yiam maimik, i moram uuwowa-pa yiwem-miok anane maa anima-pa arowa pun eliw maimik? ³¹Ne yo moram anane sirirowa sira-sira aawemi “Yo umekam oo” naiyem? Iikirowa ikaeya yo naap maiyem. Ne nain naep ni Yeesus Krai teeria wiar ekiwwin yo yame iriyem. ³²Ne yo Efesus-pa fan ikok uuwam-ikemkun wi mua asia saarik efa samo-samoramik, nain yo yoowa aawemi naap uuwam-ikayem. Nain yo miiw maa muutiwwin kema suuwami uuwam-miawekam-na yo moram naep yoowa aawem-ikekam? Ne oko feenap, mua umimik nain Mua Maneka-ke wiimar me yia iikirowinon-na i opora wiokami feenap maekamik, “Aa, uurika umiyen-yon. Naapeya aakisa i maa oko kema suuwow marew, maa enowa muutiwwin ikaiyen,” naap maekamik. ³³Ni momora me niam puukoweka. Ni amisareman, wi mua momor opora aakunimik nain anane wiamiya soomarowen-na nis pun kema nain wiar aawowen. ³⁴Naapeya ni kema suuwap kema kireka. Ni mua papako emina kekanep Mua Maneka maa maek nain kema me wuap momor maneka ikaiman. Yo naap nia maiyem nain ni emina me ururiman-i?

Wiimar iikirowa nain mia sira onaiya ikaikuan

³⁵Aria mua-ko efa nokarikuan-na, “Wi mua umep ikok iikirowa maen nain wi kamenap iikirikuan?” Ne oko feenap efa nokareman, “Wia soopiwwin iiriw peelalemik nain mia sira kamenap onaiya iikirikuan?” Ni naap maiman. ³⁶Aa, ni mua momora saarik aakuniman. Ni maa fain kema suuweka, maa makena upiwwin kamenap arinon? Maa makena

mumua upiwkin opa urupep mumua miiwa-pa wuan nain peelalinon. Kekanowa ikainon-na opa me urupinon. ³⁷⁻³⁸Feenap, maa makena mumua gelemuta upon nain urufowa oko, ne ikoka opa urupiya nain urufowa sira oko. Ne maa makena sira-sira upimik nain Mua Maneka-ke maa naap tawerarep-pueya ona iiriw sira ononaiya arimiya. Naeya maa makena sira-sira ikomakiya nain opa urupep arimemi sira ononer imenariya.

³⁹Ne maa oko feenap, Mua Maneka miiw maa unowa taweraremi mia sira oko-oko yia wuomak. I mua mia kanima sira onaiya, ne miiw maa eneka, nepa ne mera wi onaiya. ⁴⁰Ne aapereka maa muutitik aapereka-pa ikainok naep wuomakek, ne miiw maa miiwa-pa ikainok naep wuomakek. Nain aapereka maa urufowa eliwa, nain sira onaiya, ne miiw maa pun naap, urufowa eliwa, nain sira onaiya. ⁴¹Ne ama ne siiwa wilinowa wiena oko, ne mokoma unowa wilinowa oko. Nain mokoma aapereka-pa ikomakek nain wiena ononer wilinimik.

⁴²Ne aria i mua umimik nain ikoka Mua Maneka-ke yia iikirowowa nain feenap, i umemkun yia soopiwkin peelaliyen. Ne ikoka Mua Maneka yia iikirowiwa nain, mia kanima oko, peelalowa marew, nain onaiya iikiiriyen. ⁴³I mia sapuka yia soopimik nain maa eliwa marew. Ne ikoka Mua Maneka yia iikirowiwa nain mia eliwa ne dubila ikaiyen. I miiwa-pa ikowa fain mia kekanowa marew. Yia iikirowiwa nain mia kekanowa onaiya ikaiyen. ⁴⁴I mia yia soopimik nain miiwa-pa feek ikowa nain mia-ke. Ne yia iikirowiwa nain owow iinan-pa ikowa mia-ke. Feenap, i aakisa miiwa-pa ikaimik nain mia oko. Naapeya ikoka owow iinan-pa ikowa nain mia sira oko.

⁴⁵Naapeya Mua Maneka opora pun feenap wiar siisimep-puiwkin ikua,
 “Mua Maneka eena mua uuwak nain unuma Adam nain ewar iweya
 miiwa-pa ikua.” (Yenesis 2.7)

Ne murarep Adam oko eena uuwak nain Krai. Os-ke ona kekanowa yieya i anane eliw ikaiyen. ⁴⁶Aria ni feenap kema suuweka. Mua Maneka mokomokoka mia yiek nain me iinan owowa-pa ikowa naep yiek, weetak. I mia fain miiwa-pa feek ikowa naep yiek. Ne ikoka iinan owowa-pa ikowa nain mia sira oko yiinon. ⁴⁷Iiriw o miiwa aawep mua nain sirarek. Ne mua oko Krai-na, owow iinan-pa ekapok. ⁴⁸Miiw mua nain kiikir sirarek nain umep miiwa arowa-ke. Naapeya i o upowiya unow onaiya mia naap ikemik. Ne mua eena owow iinan-pa ekapok nain mia sira kamenap ikua naap i eena o teeria wiar ikemik nain pun mia naap ikaiyen. ⁴⁹I miiwa-pa ikowa mia fain eena Adam miiwa-pa imenarek mia naap akena onaiya ikemik. Ne aria owow iinan-pa ikowa mia Krai ona mia naap akena ikaiyen.

⁵⁰Emar unowik, yo feenap maiyem. I miiwa-pa ikemik mia fain onaiya Mua Maneka iinan owowa-pa wiar ikowa nain me pepe. Moram i mia

fain ikoka umep peelalowa-ke. Naeya i mia fainiw owowa eena mia me peelaliya neek ikowa me pepeke. ⁵¹Ni kema-ko aaweka. Opora iiriw kokot ikua nain aakisa nia maakiyem. Feenap, Kraiss miiwa nainiw oraiya nain i ona teeria-pa wiar ikok me umowa ikemik nain, iir nain i unowiya mia-keriw kirep enuma ariyen. ⁵²Nain Mua Maneka ensel-ke puuw fuuram-ikaeya aapereka wilinowa saarik feekeriw furewiyen. Iir nain Yeesus Kraiss teeria mua papako iiriw umemik nain mia enuma puukap iikirikuan, mia enuma eena me peelalowa nain. Naapeya i unowiya Yeesus teeria miiwa-pa ikemik fain iiwawun mia enuma aromakiyem. ⁵³Moram i aakisa mia fain umep peelalowa nain iir nain mia-keriw kirep enuma arep nainiw me peelaliyen. ⁵⁴I mia naap yiar arowa nain Mua Maneka opora iiriw wiar siisimep-puiwkin ikua nain feenap,
 “Mua Maneka-ke nomakemi umowa iiwawun weeserowak.”

(Aisaiya 25.8)

Iir nain opora nain makena arinon. ⁵⁵Ne i palanemi opora feenap maiyen,
 “Oo umowa, no eliw yia nomakinan-i? No eliw yia samorinan-i?”

(Hosea 13.14)

⁵⁶Aria i yia samorowa nain onoma fanek. Mua Maneka sira unowa yia maakek nain wiar puukimik, yiena muut nan pina-pa kokor erap ikaimik. Ne yiena pina-pa umimik. ⁵⁷Nain i aakisa Mua Maneka yia asipeya sira eliwa naakimik. Moram yiena Maneka Yeesus Kraiss-ke umemi yia aawok. Naeya i pina ne umowa kiiriw me yia ifemakinon. ⁵⁸Naapeya nia maakiyem, ni opora opiman nain kekanep naap ikeka. Ne yiena Maneka uuwowa wiar onami topialem-ikeka. Moram ni amisareman, ni Mua Maneka uuwomami yoowa aawiman nain ikoka makena urufowen.

Maamuma fiirimep wi Yerusalem wia sesekomowa

16 ¹Aria wi Yeesus teeria Yerusalem-pa ikemik nain wia asipowa naep maamuma fiirimem-ikeman. Yo iiriw wi Yeesus teeria Galesia-pa ikemik nain wia maakemkun naap onamik. Ne nis pun naap akena onam-ikeka. ²Feenap, ni anane Sande-pa mua kui-kuisow maamuma-ko fiirimem-ikeka. Niena maamuma niar ikua nain urufap, kamin wuowa kookalep eliw wuam-ikeka. Maamuma naap fiirimem-ikawkin yo ikiwep niar fuuninen. Oko yo ikip fuunemkun ni maamuma fiirimowa kui-iraparowen. ³Ne aria wi mua wia urufap, mua ele-eliwiw wia pepekimew-pueka. Ikoka yo niar ikiwep fuunep amisa wiowa parosifa siisimep, parosifa nain maamuma onaiya wi wapena-pa wiar wuamkun wi Yerusalem wia pikiwomuk. ⁴Nain yo yena ikiwowa ikainon-na ikiwinen. Naapeya wia aawep unowiya ikiwiyen.

Pol wi Korin wiar ikiwowa maek

⁵Aria yo ikoka Masedonia kame naap ikiwinen. Naap ikiwemi owowa kui-kuisow wi Yeesus teeria-pa ikemik nain wia urufap-puami ni niar ikiwinen.

⁶Niar ikiwep sande papako neeke niamiya ikainen. E ipia ne ewar epa nain puiya-na nia piipuinen-yon. Ne yo nia piipuap kaanek ikiwiyem nain nis-ke maa-ko efa asipiwkin ikiwinen. ⁷Aakisa yo ewur me niar ikiwinen. Oko ni niamiya ikok epa oko ikiwowa naep uufunemi epa maala niamiya me ikainen. Ikoka Mua Maneka ona era wuomeya-na yo niar ikiwep epa maala niamiya ikowa kookaliyem. ⁸Aria yo aakisa Efesus-pa feek iki-ikok Pentikos maapora urufap-puap ikiwinen. ⁹Moram owowa fain Yeesus opor eliwa wia maakowa nain era efar imenarek. Aakisa mua unowa opora efar miimimik. Makena, mua unowa yo uuwowa efar miatinep efa iuwuarimik, nain yo eliw momasia uuwam-ikainen.

¹⁰Aria Timoti ikip niar fuuneya-na ni baliwep wueka. Naeya kema unu-unowa me wuinok. Os pun yiena Maneka uuwowa-pa ikua, yo uuwiyem naap. ¹¹Ni naap me maeka, “O takira-ke, opora me wiar miimiyen,” naap me maeka. Ne o nia piipuinen naeya-na maa asipiwkin wueliwa nia piipuap kirep efar ekapinok. Moram o ikoka wi Yeesus teeria mua papako wiam aawep efar ekapikuan. Nain naep fan wia arep ikem.

¹²Aria yena uuwow epaskun Apolos-na wi Yeesus teeria mua papako ni niar ikiwimik nain wiamiya ikiwowa anane maakem-ikem. Nain o aakisa miatinek. Ikoka wiimar era imenap-na niar ikiwinen naek.

Yeesus teeria baliwep ikowa

¹³Ni maa uru-urufap, oko wakiowen. Ni opora opiman nain kekanep ikeka. Kema sonom maneka ikeka, kema me gariareka. ¹⁴Ne mua wia kookalep sira eliwa wia onam-ikeka.

¹⁵Ni amisareman, ni Akaiya kame-pa Stefanas ne ona teeria onaiya, wi kiikir Yeesus teeria wiar ekamik. Wi teeria nain anane maneka Yeesus teeria mua papako wia saliwimik. ¹⁶Naapeya yo opor kekanowa nia maakiyem, wi mua sira naap nain wi emina-pa wiar ikeka. Ne mua papako kema epaskun wuami kekanep wiamiya uuwimik nain pun opora baliwep wia miimeka. ¹⁷⁻¹⁸Aria aakisa Stefanas, Fotunatus ne Akaikus, wiam arow efar ekapiwkin yo manek akena kemeliyem. Nis-ke ekapep kema efa iikirowowa nain me pepep, naapeya wis-ke ekapemi kema efa iikirowamik. Wi iiriw ni niamiya ikok kema nia iikirowamik, yo naap wia maem. Naapeya wi mua sira naap nain ekima wia opaka.

¹⁹Wi Yeesus teeria Esia kame-pa ikemik nain ni eliw ikeka nia naimik. Akuila Prisila ikos, ne Yeesus teeria anane wi koora-pa wiam fiirimimik nain, wis pun eliw ikeka nia naimik. ²⁰Wi Yeesus teeria mua papako pun naap eliw ikeka nia naimik. Ne ni niam fiirimemi niam kookalemi sira eliwa-pa niam wueka. ²¹Aria opor ara fain yena wapen onaiya siisimiyem,^b yo Pol-ke, ni eliw ikeka nia naiyem.

^b 16.21 Pol parosifa unowa nain me ona wapen kakeniw siisimok, weetak. Ona opora ma-ikiwem-ikaeya mua oko-ke wiar siisimok. Aria opora silewekam naep opor ara kuisow ona kakeniw siisimok. Wi mua unowa wapen siisia nain wiar urufap maikuan, “Makena, parosifa fain Pol opora-ke,” naap maikuan.

²²Mua eena yiena Maneka me kookaliya nain, Mua Maneka-ke iirareya epa samora-pa ikainon. Oo yiena Maneka, no ekape! ²³Aria yiena Maneka Yeesus kema eliwa niinok. ²⁴I unowiya Yeesus Krai teeria-pa ikemik, naeya yo nia kookaliyem.

Parosifa erup fain Pol-ke wi Korin wia siisimomak

Miimow opora

Parosifa fain Pol Masedonia kame-pa ikok siisimok. Korin sios teeria mua papako-ke o murarow opora onami feenap maem-ikemik, Pol me aposel akenake. Naapeya opora yia maakek nain me miimiyen, naap maemik. O nain kema pinarep nain wia kakenamkun kema eliwa aruk naep parosifa oko wia siisimomak.

Parosifa oko-pa opor kekanowa wia siisimomak. Feenap maek, “Yo opor kekanowa me nia maakowa nain nia maakem, moram ni papako-ke emina kekanep sira samora onaman.” Ne wi opora nain urufap kema kirep sira wiam kakeniwkin Pol kema eliwa arem naek.

Iir nain wi Kristen teeria Yuudia-pa ikemik nain enowa iiwaremik, naapeya Pol wia naapekam naep owow unowa ikiwemi maamuma fiirimem-ikua. Naapeya wi-ko wia asipeka naep wi Korin pun maamuma fiirimowa wia maakek.

1 ¹Yo Pol-ke, i Timoti ikos ni Mua Maneka teeria Korin-pa ikeman nain parosifa fain nainiw nia siisimomimik. Ne ni kame nain Akaiya unowiya pun nia naimik. Yo Mua Maneka ona kookalowa-pa aposel efa naeya Yeesus Kraiis uuwow mua ikem nain. ²I yiam erup feenap nia naimik, Mua Maneka eena yiena Auwa ne yiena Maneka Yeesus Kraiis ikos nia kemalep nia asipami kema sonom eliwa niuk.

Pol-ke Mua Maneka sira eliwa naakek

³Aria i Mua Maneka unuma pirikua, o eena yiena Maneka Yeesus Kraiis Wiawi manek akena yia kemalep yia saliwiya nain. ⁴I sirirowa aawem-ikemkun os-ke yia asipiya, naeya i nain paayarep is pun wi mua oko pina sira-sira wiar imenariya nain eliw wia asipiyen. ⁵Feenap, Kraiis sirirowa aawomakek, neemi is pun unowiya naap aawimik. Naapeya Mua Maneka Kraiis muuta nain manek akena yia asipami yia saliwiya. ⁶I Yeesus Kraiis opora nia maakemi sirirowa aawimik, ne opora nain-ke nia asipeya Mua Maneka teeria-pa ariwkin nia saliwiya. Naapeya i sirirowa aawowa pun eliw naimik. Ne o yia asipami yia kekanowiya nain pun eliw naimik, moram i sirirowa sira-sira aawimik nain nis pun naap aawiman, naeya i nia

asipamkun kekanep kekelka ikok pina akuawowen. 7I epaskun sirirowa aawimik. Ne Yeesus Krai yia asipami yia kekanowam-ikaiya, nis pun naap nia asipiya, naapeya nia maimik, ni kekanep ikeman, nain makena niar naimik.

8-9 Emar unowik, sirirowa unowa i iiriw Esia kame-pa aawem-ikemik. Naapeya ni amisareka naep maimik. Enankowa yia erowawam-ikaiwkin maemik. Makena, wi umuk naep naap yia onam-ikaiwkin maemik, umowa-ke iiwawun yia wakesimep ikua. Naap yiar imenareya yiam furewap maemik, “I me yiena kekanowa-pa ikemik, weetak, i Mua Maneka kekanowa-pa wiar ikemik. O eena mua umimik nain wia iikirowiya nain-ke.” 10-11 Ne i sirirowa manek akena yiiwkin lawiliw akena umekamik. Nain ona yia naapak, ne pun anane naap yia naapam-ikainon. Ne ni yia kema suuwami Mua Maneka fariwkin yia naapam-ikainok. Naap onami mua unowa Mua Maneka farep opora o maakimik nain wiar miimap yia naapinon. Naeya mua unowa nain yiar urufap maikuan, Mua Maneka-ke manek akena wia asipiya. Naemi unowiya sira eliwa naakikuan.

Pol wi wiar ikiwowa maek nain kiiriw kema oko wuak

12 I miiwa-pa fan ikok sira makena ookami mua unowiya sira eliwa wia onimik. Nain nis i opor makena nia maakemi sira eliw akena nia onimik. Nain me yiena kema-pa maa onimik, weetak. Mua Maneka ona yia asipam-ikaeya ona sira dubil eliwa yiomakek nain kakeniw ookimik. I nain naep kemelami palanimik. 13-14 I parosifa nia siisimomimik nain opora kokot-ko me ikua, kemena ariman akena, ni unufap kema farerep-puiman. Ne i nia maakimik nain kemena eliw aawowen. Ni aakisa sira me yiar amisar-afuraman, makena i maa mauwa onamik nain yiena Maneka Yeesus nainiw ekapiya fofa neeke baliwep amisarowen. Naeya ni eliw yia naep kemelap niam irowen. Ne is pun naap, ni nia naep kemelap yiam iriyen.

15-16 Yo naapeya kema-ke feenap efar ikua. Yo Masedonia ikiwemi niar ikiwep nia urufap-puap ikiwinen, ne nainiw Masedonia-pa kiremi nia urufinen. Neeke nia karuowa erup aremkun efa urufap nainiw kemelowen. Neek ikemkun nis-ke era efa asipiwkin Yuudia kame ikiwinen. Yo naap maem. 17 Aria oko feenap efa maowen, “O oram oporiw maiya.” Ne yo Mua Maneka nokarowa marew yena kookalowa ookap maem-i? Ae naep-puap kiiriw weetak nainen-i? Weetak, yo naap me oniyem.

18 Mua Maneka makena-ke. Naapeya o mokok epa-pa opor makena maiyem. Yo ae naep-puap kiiriw weetak me mainen. 19 Moram yo, Sailas ne Timoti naap ona Muuka Yeesus Krai nain nia maakimik nain makena-ke. O ae naep-puap nainiw weetak me nainon. 20 Mua Maneka eena opor unowa maep koonowak nain Krai-ke ae naep

Wiawi opora wiar opap makena yia opomak. Ne naapeya i o unuma-pa Mua Maneka unuma pirami anane maimik, “Makena.”²¹⁻²² Mua Maneka ona yia nanikap yia aawep yia kekanoweya Yeesus opora wiar opimik. Ne ona yia aawok nain opora makena efar arinok naep Ewar Eliwa kema-pa yia wuomak. Naeya ona opora maep koonowak nain makena yia opominon. Ona naap oneya i unowiya maken akena Kraiis wameiya ikemik.

²³ Aria yo Mua Maneka unuma-pa makena nia maakiyem. Ni Korin niar ikiwowa maem nain, ewur me niar ikiwem. Moram yo ikip nia amukarowa miatiniyem. ²⁴I me woos mua yiam puukowap Yeesus opora baliwep ookowa nia suuwimik, weetak. Moram ni kekanep opora wiar opap ikaiman. Niamiya uuwamkun ni baliwep ikok kemeleka naep maem. Yo muut nain niar ikiwowa maem.

2 ¹ Naapeya yo kema-pa maem, yo nainiw yoowa niemi ikiwowa me erup arinen. ² Oko ni kema nia samorinen-na yo naarew wiamiya ikok kemelowa aawinen. Moram teeria nain nan nia samoram. ³ Ni muuta nain yo kemelowa aawiyem. Ni sira niam kakeniwkin yo ikiwemi kema me nia samorinen naep parosifa oko iiriw nia siisimomam. Moram nia amisarem, ni unowiya yo kemelamkun nis pun kemelowen. ⁴ Aria yo mokomokoka parosifa nia siisimomam nain manek akena kema moke ikok omow eka onaiya siisimem. Nain me ni kema nia samorowa naep siisimem, weetak, nis-na yo manek akena nia kookaliyem nain efar amisareka naep.

Mua sira samorak nain kakenamik, nain maek

⁵ Aria mua eena sira samora onak nain, yo yaisow kema me efa samorak, weetak, ni unowiya kema nia samorak. Nain o pina maneka-pa me wuinen. Feenap maep-puinen, o kema nia samorak, nain yo pina senam me wiar aakuninen. ⁶ Ni mua unowa o ifana iiriw wareman, muut naap.^a ⁷ Ne aakisa o sira onak nain ni niena kakenap opora umukami sira eliwiw saliweka. Oko o kema iiwawun samorar-afurinon. ⁸ Ne naapeya nia maakiyem, ni sira eliwa iwiwkin mainok, “Wi efa kookalimik,” naap mainok. ⁹ Yo nia akimekam naep maa muutitik nia maakem, ni opora baliwep efar ookowen-i e weetak. Yo nain naep parosifa nain nia siisimomam. ¹⁰ Ne ni mua-ko pina nia oneya me kiripomowen-na yos pun naap, o sira samora onak nain me wiar kema suuwinen. Nain yo nia naep Kraiis mokoka-pa o pina marew nainen. ¹¹ Moram Satan woosa

^a 2.6 Pol parosifa mokomokoka wi Korin wia siisimomak nain mua eena wiawi emeria enuma wiar aawok nain maek. Wi Korin parosifa nain urufap mua nain opora-pa wuami kakenamik. Naapeya Pol sira wiar amisarep mua nain kiiriw me samoruk naep opora nain siisimok.

i manek akena wiar amisaremik. I me yiam saliwiyen-na os-ke sira samora-pa yia pikiwinon. Naap me yia oninok naep maiyem.

Pol Troas-pa ikok Taitus me imenap kema unu-unowa wuak

¹²Ne yo Kraiss opor eliwa wia maakowa naep Troas owowa ikiwem nain iiriw yiena Maneka-ke era dubilap-puomeya ikua. ¹³Nain emar Taitus nan me imenap kema unu-unowa wuam. Naapeya ni feek ikeka wia naakep-puami Masedonia ikiwem.

¹⁴Makena yo kema unu-unowa wuam, nain Mua Maneka sira eliwa naakiyem. Kraiss-ke maa muutitik nomakeya maa unowa o tepak-pa wiar ikua. Naeya i Kraiss wameiya yia wueya os-ke yia miimomaya uuw-ikim-ikaimik, naapeya is pun nomakemik. Ne i owow unowa ikiwemi Kraiss opora manekami wia maakimik. Opora eena maa ikin eliwa saarik nain. ¹⁵⁻¹⁶Moram i uuwowa eena ikin eliwa feenap saarik, Kraiss wapena-pa ikina-ke urupemi Mua Maneka miikapura wiar iriya. Ne ikin eliwa nain-ke owow unowa wiar ikiwiya. Mua Maneka-ke wia aaweya wi me mesenalimik nain ikin eliwa nain muurap muap orowawimik. Ne wi mua mesenalimik nain ikina nain muurap beel ikina-ke naemi gaep ekimik. Se-ek, Yeesus Kraiss opor eliwa wiar piawowa nain uuwowa eliw akena. Nain mua naareke pepek? ¹⁷Ne wi mua papako Mua Maneka opora sesa aawow maa saarik wiar puukowap nainiw wiena sesa imenowa uuwowa onimik. Nain i sira naap me onimik, Mua Maneka ona yia sesekeya Kraiss uuwow mua kakeniw wiar ikok ona mokok epa-pa o opora makeniw wiar maem-miawimik.

Sira enuma nain uuwow mua

3 ¹Aria i unuma yiam piru naep opor unowa nain nia maakimik-i? Weetak. I baliwep yia amisareman. Wi mua papako feenap onimik, mua oko yo mua eliwa efa nauk naep parosifa onaiya niar ikiwimik. E, owow oko ikiwu naep ni nia maakiwkin parosifa naap nain wia siisimomiwkin feekiya ikiwimik. Nain i parosifa naap nain me maimik, weetak akena. ²Ni Kraiss teeria-pa ikok sira eliwa oniman nain nia urufap i uuwowa ariman yiar urufap maimik, “Wi mua eliwa.” ³Ni Kraiss parosifa-ke nia naiyem. Os-ke siisimep i uuwow mua wapena-pa yiar wuak. Parosifa nain me suuna-pa siisimok, ne pun me iiriw Moses opora iwemi nomona-pa siisimok naap, weetak. Feenap, Mua Maneka ona Ewar Eliwa eena anane ikaiya nain sesekeya ni niamiya ikok ona opora nain anane kema-pa niar wuam-ikaiya.

⁴I eliw naap maimik, moram uuwowa nain Mua Maneka ona yia pepekimok. Ne Kraiss-ke yia asipami yia kekanoweya i naap uuwimik. ⁵I feenap me maimik, yiena kekanowa-pa uuwimik, weetak. Maa unowa eena i onimik nain Mua Maneka-ke yia kekanoweya uuwam-ikaimik. ⁶Iriw sira eena Moses wuomakemi siisimok nain umowa-pa yia wuiya.

Aria Mua Maneka ona sira enuma wuap koonowak nain uuwowa yieya uuwam-miawimik. Sira enuma opora nain me sira eena iiriw siisimemik nain saarik, weetak, sira oko-ke. Ne opora nain Ewar Eliwa-ke mua kema eliwa wieya wi anane eliwa ikaikuan.

Mua Maneka opor enuma maep koonowak nain eliw akena-ke

⁷Ne sira eena umowa-pa yia wuiya nain Mua Maneka-ke nomona-pa siisimep Moses iwok. Iir nain parina onaiya imenareya Moses miira iiwawun parina kuisow arek. Parina nain naap epa me ekowa lawiliw geenar-ikiwemi mesenalek. Wi Isrel o miira wiar urufam-ikowa nain me pepep. Nain Moses sira awona pekapok nain-ke. ⁸Aria sira enuma eena Ewar Eliwa kema-pa yiar wuiya nain ona parin maneka ne kekanowa onaiya ikua, sira awona nain iiwawun nomak-afurak. ⁹Sira awona nain i mua pina onamkun umowa-pa yia wuiya, nain pun parina onaiya ikua. Nain sira enuma eena Mua Maneka parin maneka onaiya ekapiya nain i mua yia kakeneya Mua Maneka-ke mua kaken eliwa yia maiya. Naapeya nain-ke nomak-afurak. ¹⁰Makena iiriw Mua Maneka-ke Moses sira maakep nomona-pa siisimok. Nain maa eliwiya parin onaiya ikua. Ne aakisa sira enuma wuak fain-ke sira awona nain iiwawun nomak-afurap ifemakek. ¹¹Ne aria sira awona eliwa nain eena lawiliw ikok uuwowa weeserek, nain pun parin onaiya ikua. Nain aakisa sira enuma eena anane maneka ikowa fain-ke parin manek akena ne eliw akena, ne oko nain nomak-afurak.

¹²Naapeya i nain kema kemaiw ikok, ikoka makena urufiyen naimik. Naapeya i kekanep ariman aakunimik. ¹³Ne i me Moses saarik ikemik. O miira parina nain geenaremi mesenalem-ikua nain wi Isrel miira me efa urufuk naep konimiy wame wakesimok. ¹⁴Makena, wi kema me pukemik. Ne aakisa pun naap, Moses sira wuomakek nain opora wia unufomiwkin wi kemena tepak nain me aawemik. Konima nain-ke woosa wia wakesimowa saarik aremi kema wia irinak. Nain wi Kraisa opora wiar miimap opikuan-na Mua Maneka-ke konima saarik nain wiar iirareya wi kema farerep opora aawikuan. ¹⁵Nainiy maiyem, Moses iiriw sira wuomakek nain aakisa wia unufomiwkin miimimik nain konimiy woosa wia wakesimowa saarik areya wi kemena me aawimik. ¹⁶Ne wi mua eena kema kirep yiena Maneka opora wiar opikuan-na kema wia fookomaya kema pukep opor kemena amisarikuan. ¹⁷Ne yiena Maneka Ewar Eliwa-ke. Ewar Eliwa-ke i yiamiya ikaeya i kema pukemik. Naeya sira awona nain-ke me yia opap ikua. ¹⁸Ne i woosa parinarep ikemkun yiena Maneka sira eliwa i kema-pa yiar ikaeya sira wiar ookimik. O Ewar Eliwa-ke, ona yiamiya ikok ona kema yiem-ikaeya sira wiar ook-ikiwem-ikemkun ona sira eliw akena nain i mia-pa ariman arinon.

Pol ame uuwowa baliwep uuwamik

4 ¹Ne Mua Maneka ona yia kemalep uuwowa fain yieya i uuwowa kema me pinarimik. ²Sira eena kokot onap emina ururimik nain me ookimik.

I opora maemi me kiri-kiripimik. Mua Maneka opora maemi me kapewimik. Ne i feenap, Mua Maneka mokoka-pa opora makeniw maimik. Naeya yiar furewap mauk, wi uuwowa kakeniw onimik, naap mauk naep. ³⁻⁴I Yeesus Krai opor eliwa wia maakemkun wi mesenalow teeria-pa ikemik nain me yia miimimik. Miiw inasina-ke kema wia momoreya wi kema me pukemik, naapeya Krai opora me wiar opimik. I Krai-pa Mua Maneka urufimik. Ne Krai parina ne sira melin akena nain ona opora-pa ariman arek. Nain wi miimap me parinaremik. ⁵Moram me yiena yiam maemi maimik, weetak, Yeesus Krai naep maimik. O yiena Maneka-ke, ne i o muuta nain ni uuwow mua niar ikemik. ⁶Moram Mua Maneka eena iriw epa kokoma ikaeya parina imenarinok naek, nain-ke kema yiar parinaroweya i Krai urufap Mua Maneka unum maneka ne parin maneka wiar amisaremik.

⁷Ne i Krai uuwow mua miiwa-pa ikemik fain kekanowa marew. Nain Mua Maneka-ke uuwowa ele-eliwa nain mia-pa yia wuomak. Naapeya mua unowa yia urufap amisarikuan, kekanow maneka nain Mua Maneka wiarik. Wi kema-pa wia wuap wia asipam-ikaiya, naap yia maikuan. ⁸Makena, i sirirowa sira-sira yiar imenarem-ikaeya samor aawimik, nain i iiwawun me oro-boonimik. I kema unu-unowa arimik, nain i kekanep ikemik. ⁹Makena, enankowa yia erowawam-ikaimik, nain Mua Maneka me yia piipuiya, naap yia asipam-ikaiya. Yia arufami yia anu-fienam-miemik, nain me iiwawun samoraremik. ¹⁰Iriw Yeesus ifakimiwkin umok, ne aakisa yia ifakimowa naem-ikaimik. O umep iikirap ona kekanowa nain-ke yia asipam-ikaeya ariman yiar urufimik. ¹¹Moram i anane Yeesus uuwowa muuta nain sirirowa yiimik. Umowa nain me umemik. Naeya wi naap yia urufap amisaremik, makena i mia kekanowa weetak, nain Yeesus umep iikirak kekanowa nain-ke yia uumam-ikaiya. ¹²Naapeya i feenap maimik, i umowa yia suuwimik, nain is-ke uuwami nia asipamkun ni Yeesus kekanowa nain aawep anane eliw ikowen.

¹³I naap kekanimik, nain Mua Maneka opora ara oko feenap ikua, mua oko-ke feenap maek, “Yo Mua Maneka opora makena-ke naep opora wia maakiyem.” Naapeya is pun naap, Mua Maneka makena-ke naep wia maakem-miawimik. ¹⁴Moram i amisaremik, Mua Maneka eena yiena Maneka Yeesus iikirowak nain ikoka i unowiya yia iikiroweya o wameiya ikaiyen. Ne yia aawep ona kemena-pa yia fiiriminon. ¹⁵Ni nia asipow muuta nain sirirowa aawem-ikaimik. Ne mua unowa Mua Maneka yia kemaliya opora nain miimap wiar opiwkin teeria naap manekar-ikim-ikainon. Naeya mua unow akena Mua Maneka sira eliwa naakemi unuma wiar piram-ikaikuan.

¹⁶Ne naapeya i uuwowa kema me pinarimik. Makena i mia kekanowa yiar weeserem-ikaeya umem-ikaiyen, nain yiena kukusa-ke anane naap enumarem-ikaimik. ¹⁷I sirirowa-na aawimik, nain epa maala me ikainon, naeya nain oram-ke naiyem. Ne i sirirowa aawimik neeke wiimar owow iinan parin maneka-pa ikok unum maneka aawiyen. Nain maa maneka-ke naiyem,

maa unowa iiwawun nomak-afurak. ¹⁸Naapeya i maa mokoka-pa urufimik nain me senam kema wuimik. Maa nain anane me ikainon. I maa eena Mua Maneka yia wuap-puomak nain aakisa mokoka-pa me urufimik nain-ke makena, anane ikainon. Naapeya i maa nain kemaiw ikaimik.

Owow iinan-pa ikowa

5 ¹Aria i amisaremik, i mia aakisa ikemik fain koora saarik awonariya, naeya teneya iirarimik. I umemkun wiimar Mua Maneka-ke yia iikirowami mia sira onaiya yiinon. Mia nain me koora saarik mua-ke sirarikuan, weetak. Mia eena owow iinan-pa anane ikowa nain. ²⁻³Mua Maneka owow iinan mia yia wuomiya nain i mia sira onaiya ikaiyen. Ne saporma ikowa saarik me ikaiyen, weetak. Naapeya i aakisa miiw mia fain onaiya ikok kema fuinem-ikaimik. Kema wiisarep maimik, “I mia oko aawowa nain ewurarekak oo,” naap maimik. ⁴I aakisa miiw fain mia ikok yoowa furewap kema fuinem-ikaimik. Nain i me mia fain piipuowa naep maimik, weetak. Miiw fain mia feekiya ikok mia sira enuma aawiyen naimik. Naeya mia fain yiar kirep-pueya mia enuma aawep anane ikaiyen nain naep maimik. ⁵Ne Mua Maneka ona wi naap ikauk naep yia tawerarek. Ne mia enuma maek nain wiimar makena wia opominen naep Ewar Eliwa ilenow maa saarik sesekeya yiamiya ikaiya.

⁶Naapeya i kekanimik. Ne maimik, makena, i aakisa miiw fain mia ikok yiena Maneka epa ikaiya neeke me ikemik. ⁷O maa mauwa maek nain yiena mokoka-pa me urufimik, nain maa maek nain opora wiar opimik. ⁸I umep mia fain piipuap owow iinan mia aawep yiena Maneka wameiya ikowa nain manek akena kookalimik nain i opora wiar opap kekanep ikaimik. ⁹Naapeya kema maneka feenap wuimik, i mokok enuma ikok Mua Maneka kookaliya naap kakeniw onamkun yia kemelinok naep. Ne ikoka owow iinan-pa ikowa pun naap oniyen. ¹⁰Moram i wiimar Krai miira-pa yiam fiirimemkun os-ke yia mekawinon. I eena mokok enuma-pa ikemik nain sira eliwa-pa ikemik-i e samora-pa ikemik, sira nain. Mua kuisow kuisow ona sira kamenap ikua nain kakeniw naap wia kiripominon.

Yeesus opora opap Mua Maneka wameiya-pa ikemik

¹¹Aria i nain naep yiena Maneka keker opimik. Naapeya wi mua o opora wiar opuk naep wia maakowa sisewarimik. I uuwimik fain sira ne kema Mua Maneka baliwep yiar amisarek. Ne nis pun naap baliwep yiar amisareka naep nia maiyem. ¹²I opora kiiriw nia maakimik fain me ni sira eliwa-ke yia naeka naep kema nia mikimik, weetak. Ni i sira muuta nain yiar kemelap palaneka naep opor unowa nia maakimik. Wi mua mia muutiw wia urufimik nain sira me wiar urufimik, wi mua naap nain ni eliw opora wia fienami wia kiripowen, nain naep nia maakimik. ¹³I mua momora-ke yia naiman-i? Nain i Mua Maneka uuwow muuta nain naap onimik. “Wi maa kema suuwap

aakunimik,” naap yia naiman-i? Nain i nia asipu naep naap onimik. ¹⁴Krais manek akena yia kookalek, mua kuisow nain-ke i mua unowa epa yiar aawep umok. Naeya o umok nain i unowiya umowa saarik aremi sira eena onam-ikemik nain piipuumik. Naapeya i nain makena-ke naep, nain kema manekiw ikok uuwimik. ¹⁵Krais i yia naep umok. Ne pun umep ikok iikirak. Naeya i yiena maa kema manekiw me ikaiyen, o kema manekiw ikok uuwam-ikaiyen.

¹⁶I iiriw wi mua unumiya nain wia urufap wia kookalep wia aawem-ikemik. Ne aakisa Krais naep i sira nain me onimik. Makena, iiriw i Krais miiw fain mua-ke naep maem-ikemik. Ne aakisa naap me maimik. ¹⁷Naapeya mua eena Krais teeria wiar ekap epaskun arek nain mua enuma arek. Kema suuwowa awona iiriw wiar mesenalek, ne enuma-ke epa aawok. ¹⁸Sira unowa nain Mua Maneka ona imenak. Iiriw o iiwuarem-ikemkun Krais-ke yia aaweya aakisa Mua Maneka wameiya epaskun ikemik. Ne uuwowa fain yiek, Yeesus opora wia maakemkun o wameiya epaskun ikauk naep. ¹⁹Opora feenap, Mua Maneka-ke Krais sesekak. Naeya wi mua unowa o iiwuarem-ikemik nain ona wia aaweya wameiya kema kuisow ikemik. O pina onam-ikemik nain me wia kiripomami opora iiwawun ifakimok. Naapeya ona uuwowa nain yieya o wameiya kema eliwu ikow opora nain wia maakem-miawimik. ²⁰Naeya Mua Maneka yia sesekeya Krais opora wiar pikiwemi ni nia maakimik. Ni Mua Maneka eena mikikira iweman nain i Krais unuma-pa feenap nia maakimik, ni Mua Maneka nia aawep ona wameiya-pa nia wuowa iiriw maek. Naapeya o wiar ekeka. Ni kema kireka. Ne o nia aawep ona kemena-pa nia wuinon. ²¹Ni kema-ko suuweka, Krais pina marew, nain Mua Maneka-ke i pina nain o mia-pa wiar wuak. Naeya o pina mua arek. Muut nain Mua Maneka-ke i mua kaken eliwu yia naek, ona ikua naap.

6 ¹⁻²I Mua Maneka wameiya uuwam-ikaimik. Ona feenap maek,
 “Yo nia aawep nia saliwowa nain epa yena pepekimep-puam. Ne epa
 pepek neeke nia miimap nia asipam.” *(Aisaiya 49.8)*

Naeya nia maakiyem, i yia aawep yia saliwow epa nain aakisa fanek. Naapeya ni kema kireka nia naimik. Oko Mua Maneka nia aawowa maek nain maa oorpowa saarik arinon.

Pol sirirowa unowa aawok, nain baliwep ikua

³Oko i pina oniyen-na yia tuunami Yeesus opora wiar opowa nain me opikuan. ⁴Naapeya i feenap ikemik, i Mua Maneka uuwow mua kakeniw ikaimik. Ne i kekelka ikok pina sira-sira yiar imenariya nain naap akuawimik, sirirowa maneka aawemi maa anima-pa arimik. ⁵Yia arufami kooru yia pekimik, mua teeria maneka iiwua purupemi yia mika-fienami yia samo-samorimik. I senam akena uuwimik nain baliwep me inimik, urom kiiya naap ikaimik. ⁶Nain i kema melin ikok sira eliwu onami opor makena aakunimik, kema pukep aakunimik, saria wiemi wia saliwimik, Ewar Eliwa kekanowa-pa wiar ikok, makena i mua oko wia kookalimik.

7 Opora makeniw maemi Mua Maneka kekanowa-pa uuwowa faimik. I sira kakeniw ikaimik nain irakow maa saarik wapena oko-okaiwi opap wadol opora wiar fienami ifemakimik. 8 Wi papako unuma yia pirimik ne papako-ke yia firekimik. Papako murarow opora yia onimik, ne papako mua eliwa yia naimik. I opor makena maimik, nain wi papako-ke i wadolalimik yia naimik. 9 Makena, i mua meta marew, nain Mua Maneka-ke baliwep yia amisarek. I umowa saarik ikemik, nain weetak, mokok enuma ikemik. Samor akena yia arufiwkin i samor aawemik, nain me umemik. 10 I kema samorarimik nain me kema suuwimik, ne kemelowiw ikaimik. I mua oorpowa ikemik, nain i Yeesus Krai opora wia maakemkun maa eliwa unowa aawowa saarik furewimik. I maa marew ikaimik, nain Yeesus Krai muuta nain maa ele-eliwa yiar ikua naimik.

11 Ni Korin, i opora kema-pa yiar ikua nain iiwawun kopiemic. Ne pun i manek akena nia kookalimik nain fan nia ofakowamik. 12 I nia kookalowa kema manekiw ikaimik, ne ni wia, kema unu-unowa wuam-ikok me yia kookaliman. 13 Nis-na yena muuka wiipa-ke nia naiyem. Naapeya nia maakiyem, nis pun i nia kookalimik naap, maneka yia kookaleka.

Wi miiw inasina sira me wiokuk naep wia maakek

14 Ne wi Mua Maneka opora me wiar opimik nain me wia ememiriareka. Wi opora fienimik nain-ke, aria ni mua opor makena ookiman nain, eliw wia ememiriarowen-i? Ne parina ikaiya nain epa kokoma-ko ikaiya-i? Weetak. 15 Aria Krai Satan ikos kema epaskun ikemik-i? Neemi ni eena Yeesus Krai opora wiar opiman nain ne wi opora me opimik nain kema epaskun ikaiman-i? Ni kema suuweka. 16 Mua Maneka ona feenap yia maek,

“Yena teeria wiamiya ikok wiamiya soomarem-miawinen. Wi yiena Mua Maneka-ke naap efa mauk. Ne wi yena teeria efar ikaikuan.”

(Wok Pris 26.11-12)

Naapeya i onowiya Mua Maneka anane ikaiya nain-ke yiamiya ikaeya i o tempel koor saarik wiar ikemik, naap yiam maiyen. Naeya i eena Mua Maneka tempel koor nain miiw inasina maa onaiya eliw epaskun ikaiyen-i? Me pepeka akena. 17 Ne Mua Maneka-ke nainiw maek,

“Ni yena teeria, wi eena opora me efar opap sira samo-samora onimik nain wia piipuap wenup ikeka. Ne wi yena inasina-ke naemi sira-sira onimik nain kemena me wiar ekeka. Opora yookowen-na nia aawep yena teeria-pa nia wuinen. *(Aisaiya 52.11)*

18 Ne yo ni Niawi-ke nia urufam-ikainen, ne ni yena muuka wiipa efar ikowen.” *(2 Samuel 7.14)*

Mua Maneka kekanowa akena nain-ke naap maek.

7 1 Aria emar unowik, i Mua Maneka opor unowa nain yia maakep koonowak. Naapeya nia maakiyem, i yiena kukusa yiam saliwami

sira samo-samora iirarikua, eena kema-pa yiar ikomakeya mia-pa pina onimik nain. Naeya i Mua Maneka kekanowa wiar kema suuwami ekima opap sira makeniw onam-ikok dubil eliwa, tumin marew ikaiyen.

Pol ona kemelow maneka nain wame maek

²Ne ni yia kookalow manekiw ikeka. I sira samora-ko me nia onamik, pina onowa-ko me nia suuwamik. Ne i mua-ko peeskimemi maa me wiar aawemik. ³Yo me pina-pa nia wuekam naep maiyem, weetak. Yo nan maem, i manek akena nia kookalimik, ni eliwa yia wuiman. Naeya i mokok enum ikok epaskun ikowa pun eliw, ne i epaskun naap ikok umowa pun eliw. ⁴Yo makena nia amisarem, ni baliwep ikaiman, nain naep kemeliyem. Makena, pina sira-sira efar imenariya, nain yo nia kema suuwap kema iikirap kekaniyem. Ne manek akena kemeliyem.

Pol ame Masedonia-pa ikemik nain maek

⁵Ne i Masedonia ikiwep nan ikemik nain i-ko me uuraremik. Moram uuwow yoowa unowa feenap yiar imenarek. Mua Maneka opora wiar kapewimik nain oporiw wiamiya irakem-ikemik, ne yiena pun keker opowa yiar ikua. ⁶I kema naap pinarem-ikemkun Taitus-ke ekapep yiar fuuneya kema tenemik. Nain Mua Maneka eena i kema pinarem-ikemkun yia saliwia nain-ke naap yia onomak. ⁷Ne me nain muutiw, Taitus-ke ekapemi yia maakek, ni o kemalemi sira eliwa-pa aaweman. Ne fain pun yia maakek, yo efa urufowa kema maneka wuam-ikaiman, ne ni iiriw sira samora onaman nain, muuta nain kema samorarep ikeman ne opora efar miimowa kookalem-ikaiman, naap maek. Yo nain niar miimap manek akena kemeliyem.

Wiena sira samora kema suuwap kema kirowa-ke eliwa

⁸Makena, yo iiriw parosifa oko nia siisimomam nain-ke kema nia samorak, nain yo feenap me mainen, me sesekekam-na eliw-yon aa! Makena, yo iiriw parosifa nia siisimoman nain urufap kema samorareman, nain kema samorarowa me eeyareman. ⁹Ne yo aakisa kemeliyem. Me yo kema nia samoram nain maiyem, weetak. Ni eena pina onaman nain niam furewap kema kirep era eliwa-pa ikeman, muut nain kemeliyem. I opora nia maakemkun Mua Maneka-ke ni kema nia kiripeya aakisa kema eliwa ikeman. Ne naapeya maiyem, i opora nia maakemik nain-ko me nia samorak, weetak. ¹⁰Feenap, i pina onamkun Mua Maneka ona kema yieya i nain kema suuwap kema samor maneka ikaimik. Naap ikok i kema kiremkuon ona yia aawiya. Naapeya naap kema samorarowa-ke eliwa. Ne wi mua sira samora onap kema samorarimik, nain Mua Maneka kema suuwap kema me kirimik, wi nain ikoka umep mesenalikuan.

¹¹Aa, eliw oram, ni niena sira niam urufaman. Ni kema samorarep ikaiwkin Mua Maneka-ke kema nia kiripeya ni sira samora onaman nain iiwawun piipuaman. Ne ni teeria mua eena sira samora akena onak nain maiman, “I mokokiw me ikekamik-na eliw-yon,” naap niam maiman. Ne sira samora muuta nain nieniw niam amukarem-ikaiman, “Moram i sira feenap onamik ya.” Naemi ni kema tootoneman, ne i yia urufowa kema wiisarem-ikaiman. Naemi sira eliwa ookowa kema iiwawun iikiriman. Ne mua eena i maemik nain nan kakenami sira ofakowaman. Neeke i sira niar amisarep nia maimik, ni sira samora ookowa miatiniman naimik.

¹²Naapeya yo parosifa nia siisimoman nain me mua eena pina onak nain naep siisimem, ne pun me mua eena o pina onak nain naep siisimem, weetak. Fain naep, ni Mua Maneka mokoka-pa feenap niam maeka naep, “Aa, i Pol kookalep opora pun wiar ookam-ikaimik,” naap niam maeka naep. ¹³Ne ni naap oniwkin i kema tenemik.

Ne i me maa nain muutiw kema tenemik, weetak. Fain pun, Taitus ni niar ikiwep sira eliwa niar urufap kema tenep manek akena nia kemelak. Naapeya i nowiya pun kemelamik. ¹⁴Yo iiriw ni sira eliwa nain o nanaromami ni unuma niar siikam. Naeya o niar ikiwok-na yo nia maep opora maakem nain pepep naap urufap makena naek. I opor unowa nia maakemik nain makena nia maakemik. Neemi unuma nia siikami Taitus opora maakemik nain pun makena. ¹⁵O niar ikiwok nain tetaremi opora wiar miimowa karaneman. Nain niar kema suuwap manek akena nia kookalek. ¹⁶Naapeya manek akena kemeliyem, moram yo feenap maiyem, yo opora efar miimaman, ne ikoka sira eliwa naap manekiw onam-ikowen, yo muut nain kemeliyem.

Wi Masedonia maamuma fiirimimik nain wia maek

8 ¹Aria emar unowik, Mua Maneka ona teeria eena Masedonia-pa ikemik nain kema wieya sira eliwa onamik. Ni nain baliwep wiar amisareka naep nia maakimik. ²Makena, Yeesus muuta nain wi sirirowa maneka aawemik. Nain wi kemelow manekiw ikaimik. Maa unowa me wiar ikua nain owow oko wia asipowa kema maneka ikemik, naeya maamuma fiirimep wia sesekomimik. ³Yo makena nia maakiyem, wi maamuma maneka me wiar ikua, nain wi wiena kookalep iiwawun wuamik, enakiwa muuta-ko me wiar ikua. ⁴Naap onami sisewaremi yia maakemik, “Wi teeria papako wi Kristen teeria Yuudia kame-pa ikemik nain wia asipimik, is pun wia asipu naep naimik. Ni eliw yia naeka,” naap yia maakemik. ⁵Se-ek, wi sira eliw oram onamik. Wi wieniw Mua Maneka kookalep ookimik, ne aakisa fan Mua Maneka kookalowa wiar ookap i yia asipam-ikemik. I me wia maakemik, ni naap oneka, naap-ko me wia naakemik, nain wieniw naap onamik. ⁶Naapeya i Taitus nainiw ni niar sesekami maakemik, “Wi iiriw wi teeria papako wia asipu naep

maamuma fiirimowa onoma wuamik nain, no nainiw ikiwep kema wia iikiroweya maamuma fiirimemi uuwowa nain iiwawun welawuk,” naap maakemi sesekamik. ⁷Ni Yeesus Krai opora baliwep opiman, mua papako o opora baliwep wiar amisarep mua oko wia maakiman. Ne o amis maneka nainiw wia asipiman. Ni kekanep wia asipowa kema maneka wuiman ne i yia kookaliman. Ni eliw akena oniman. Naapeya nia maakimik, sira naapiw ni karanemi maamuma fiirimemi maneka wueka.

⁸Yo naap oneka naep kekanowa me nia maakiyem, weetak. Wi Masedonia-ke teeria papako wia asipowa kema urupemik. Yo nain nia maakemi ni sira pun niar urufinen. Ni teeria oko wia kookalimik naiman nain maken-i e weetak. ⁹Moram ni yiena Maneka Yeesus Krai kema suuweka. Ni amisareman, makena, o Mua Maneka epaskun ikok iinan maa ne miw maa os-ke iiwawun onamiarek. Nain nia kemalep nia asipowa naep miiwa orop mua oorpowa puukak. Naeya o muuta nain ni aakisa o teeria-pa wiar ikok Mua Maneka maa eliwa maek nain pepep niar ikua.

¹⁰Yo naapeya feenap kookaliyem, ni iiriw mokom oko-pa maamuma fiirimowa onoma wuaman nain, aakisa fiirimemi welaweka. Ni kiikir kookalep naap onaman, ne teeria papako muraremik. ¹¹Naapeya ni aakisa uuwowa nain onami welaweka. Niena iiriw maamuma wuowa naeman nain kema urupep maamuma wuami pepep puowaweka. ¹²Aria no mua maamuma wuowa naap kamin nefar ikua nain okaiwi wuan, Mua Maneka-ke muut nain nefar kema suuwinon, no mua maa marew nain, me nefa mainon.

¹³I feenap me nia maakimik, ni mua papako wia asipami maamuma iiwawun wueka, naeya wi eliw ikaiwkin ni maa marew ikowen. Weetak, naap me nia maakimik. Feenap, ni naap lawiliw niam asipam-ikok ni unowiya epaskun maa onaiya ikowen. ¹⁴Ni aakisa maa unow onaiya ikeman. Naapeya wi maa marew ikemik nain eliw wia asipam-ikowen. Ne ni wiimar maa-ko iwarowen-na wis-ke eliw nia asipikuan. Ni naap lawiliw niam asipam-ikowen-na ni unowiya epaskun eliw ikowen. ¹⁵Yo maem nain Mua Maneka opora eena siisimep-puamik nain pun maa enowa maana maemi feenap maek,

“Wi mua eena unowa fiirimemik nain enakiwa me wiar kirek. Ne wi mua eena elu muuta fiirimemik nain pun me iwaremik, wi pepep enemik.”

(Eksodas 16.18)

Naapeya nis pun niam asipam-ikeka.

Taitus sesekiwkin Korin ikiwok

¹⁶Aria yo Mua Maneka sira eliwa naakiyem. Moram o Taitus kema iikiroweya ni nia asipowa kema maneka wiar ikua. I ikiwep nia asipowa maem-ikaimik naap. ¹⁷O sesekimik nain me i opora yiar ookap ni niar ikiwowa maek, weetak. Ona kookalowa-pa ikiwep ni nia asipowa maek.

¹⁸Ne mua oko pun o wameiya sesekimik. Mua nain Yeesus opor eliwa wiar piawiya nain meta maneka. Sios teeria unowa o ekima opimik. ¹⁹Ne me nain muutiw, sios teeria owow unowa-pa ikemik nain-ke uuwowa fain o pepekimemik. Naapeya o yiamiya ikok owow unowa ikiwemi maamuma nain aaw-ikiwimik. Uuwowa nain Mua Maneka unuma wiar pirowa-ke, ne i palanep wia asipimik nain pun yia amisaruk. ²⁰⁻²¹I sira eliwa muutiw onowa maimik. Mua Maneka-ke yia mainok, “Ni mua eliwa-ke.” Ne wi mua pun naap yia mauk. Naapeya maamuma maneka eena i wapena-pa yiar wuimik nain, wi mua me yia tuunuk naep o aawep yiauwimik.

²²Naapeya wiam erup wia sesekami emar oko pun nan sesekimik. Mua nain i uuwowa sira-sira akimamik-na o palanemi pepeki onomakek. Naap nia maek, “Wi maamuma wuowa maemik nain makena onikuan.” Naap naep ni niar ikiwep nia asipowa manek akena kookalek. ²³Aria Taitus-na yo uuwow epaskun-ke, ni nia asipowa naep yo efamiya uuwiya. Ne mua wiam erup o wameiya ikiwimik nain kame fain sios teeria-ke wia pepekiwiwkin nan ikiwimik. Wis-na Krai unuma-pa uuwami unuma wiar purupimik. ²⁴Naapeya wiam arow nain ikip niar fuuniwkin sira eliwa wia oneka. Naeya wi owow unowa sios teeria ni sira eliwa niar amisaruk. Ne i sira eliwa niar maem-miemik nain opora makena-ke yia nauk.

9 ¹Aria wi Mua Maneka teeria eena maamuma wia asipowa nain ni iiriw amisareman. Naapeya yo opora maala me mufinen. ²Yo nia amisarem, ni niena manek akena kookalep wia asipiman nain-ke. Naapeya yo wi Masedonia wiamiya ikok ni unuma niar pirami wia maakem, “Mokom iiriw ikiwok nain wi Akaiya-ke onoma wuamik.” Naap wia maakemkun wi Masedonia unowa pun kema urupep naap onamik. ³Nain oko ni maamuma me wuiwkin i oram maneka unuma niar piriye naep yo teeria fain wia sesekiyem. Wi ikip niar fuuniwkin ni palanemi maamuma fiirimem-ikowen, yo nia maem naap. ⁴Oko ni maamuma nain me fiirimowa ikaiwkin wi Masedonia papako i yiamiya ikiwemi naap nia urufikuan-na i emina manek akena ururiyen. Me i iisow, nis pun emina ururowen. ⁵Yo naapeya feenap maem, i eliwi akena teeria fain wi kiikir wia sesekamkun ikiwep ni niamiya ikaiwkin ni maamuma fiirimem-ikowen. Naeya ni maamuma fiirimowa maiman nain fiirimep wuap-puiwkin niar ikiwemkun kakeniw naap yiowen. Maamuma nain me is-ke nia maakemi sisewaremkun wia asipiman, weetak. Niena manek akena kookalep wia asipowa naiman.

Maa wia asipowa sira maek

⁶Ni maamuma wuami kema feenap wueka, mua eena manin gelemuta oniya nain saapa maneka me aawiya. Ne mua eena manin maneka oniya

nain saapa maneka wiar ikaiya. ⁷Aria naapeya mua kuisow kuisow ona kookaliya naap maamuma wuinok. Maamuma wuap ikoka kiiriw kema me kirinok. Ne maakowa sisewariwkin kema pinarinok-na neek ikainok. Moram mua eena kemelap maamuma wuiya nain Mua Maneka o senam kemeliya. ⁸Ne ni naap oniwwin ikoka Mua Maneka-ke pokow eliwa nieya baliwep ikok uuwam-ikowen. Ne maa unowa pepep ikok niena teeria wia asipami okaiwi mua oko pun wia asipam-ikowen. ⁹Mua Maneka opor ara oko nain pun sira nain maek, feenap,

“Mua eliwa nain wi mua maa marew ikemik nain maneka wia asipiya. Sira eliwa oniya nain Mua Maneka anane wiar kema suuwam-ikainon.” *(Someka 112.9)*

¹⁰Aria opora nain maken akena-ke, moram Mua Maneka-ke maa upowa unowa nia wuomaya manina-pa upiman, ne maa enowa pepep enimiman. Ona maa unowa naap nia imenam-ikomaya ni pepep ikok mua oko maa marewa nain eliw wia asipam-ikowen. Naeya sira eliwa oniman nain naap oni-ikim-ikowen, mua eena maa enowa manina-pa upeya unow akena makenariya naap. ¹¹Mua Maneka-ke naap nia asipeya ni maa pepep ikowen. Naeya mua oko maa marew ikemik nain wia asipam-ikowen. Naapeya ni maamuma i wapena-pa yiar wuiman nain mua oko wia asipamkun ni sira eliwa niar urufap Mua Maneka sira eliwa naakem-ikaikuan.

¹²Ni naap oniman nain Mua Maneka teeria wia asipiman. Ne pun ni sira eliwa muuta nain mua unowa kema manek akena urupep Mua Maneka sira eliwa naakem-ikaikuan. ¹³Ni Krai opor eliwa makena wiar opap o ookiman. Naep ni kema urupep Krai teeria oko wia asipami mua unowa pun wia asipam-ikaiman. Ne ni sira eliwa nain-ke, ni Krai opora wiar opiman nain ariman niar wueya urufap Mua Maneka unuma pirikuan. ¹⁴Ne Mua Maneka-ke kema nieya ni sira eliwa oniman nain nia kema suuwap manek akena nia kookalikuwan. Ne Mua Maneka naap nia asipam-ikainok naep farikuan. ¹⁵Se-ek, Mua Maneka sira eliw akena, ona Muuka kuisow akena nain yia sesekomak. Aa, i kamenap maiyen. Naapeya o sira eliw naakem-ikaikua.

Pol ona uuwowa wame maek

10 ¹⁻²Aria opora fain yo Pol-ke yena yame maiyem. Ni papako-ke feenap efa maiman, “I yiamiya ikok opora kekelka yia maakem-ikua, ne epa oko-pa ikok yia kakankow opora yia maakiya,” naap efa maiman. Ne wi mua papako feenap yia maimik, “Pol ame-na Mua Maneka opora me wiar ookowa wiena kema-pa maa onimik.” Wi naap yia maimik nain ikoka wia kakankinen. Ne iiriw Krai eena ona wame poromi opora kekelka wia maakem-ikua, yo sira nain ookami nia maakiyem, sira eliwa, ni sira kamenap me oneka. Naeya yo nainiw ikiwowa nain me nia kakankinen. ³Makena, i miiw mua-ke, nain i me

miiw sira ookimik, weetak. I miiw maa samora unowa fienami Mua Maneka uuwowa onomimik. ⁴Ne me irakow maa opap irakimik, weetak. I Mua Maneka kekanowa-pa wiamiya irakimik. Wi mua eena Satan-ke wia opap ikua nain pika wiar te-teekami kekanowa wiar weeser-wuimik. ⁵Ne wi mua eena wiam pirami wiena kema-pa opora imenap aakunemi Mua Maneka opora wiar fienimik nain, opora iiwawun wiar ifemakimik. Kekanowa nainiw mua unowa kema wiar kiripamkun Krai opora-ke kema ne mia wia ookekap ikaeya momasia ookuk. ⁶Aria ni teeria eena Mua Maneka opora baliwep ookowen-na i ikiwep naap nia urufap maiyen, “Eliw, i aakisa wi emina kekanep Mua Maneka opora fienimik nain wia kakankami sira wia ofakowiyen,” naap maiyen.

⁷Ni mua wia pupep aakuneka. Ne mua oko-ko, “Yo Krai teeria-pa wiar ikem,” naap wame mainok-na is pun naap yia mainok. Is pun Krai teeria-pa wiar ikemik nain-ke. ⁸Yiena Maneka ona uuwowa yo wapena-pa yieya nia kekanowamkun ni baliwep o ookiman. Uuwowa nain me nia samorowa nain-ke, weetak. Naapeya yo uuwowa nain naemi kemelap unuma yame pirowa pun eliw. Yo nain emina me ururiyem. ⁹⁻¹⁰Mua papako-ke maimik, “O parosifa yia siisimomami opor kekanowa yia maakiya. Ne ekapep yiamiya ikaiya nain i urufimik-na mua oram saarik urufimik. Ne o mua aakunowa pun paarirowa marewa saarik,” naap efa maimik. Naapeya nia maakiyem, yo parosifa fain efar urufap me maeka, “Pol-ke yia keker opowami parosifa yia siisimomak.” Yo naap marew. ¹¹Ne ni mua naap efa maiman nain feenap amisareka, i epasia-pa ikok parosifa-pa kamenap nia maakimik nain ikiwep niamiya ikaiyen pun naap akena oniyen.

¹²Wi mua papako wiam maemi unuma wiam piram-ikaimik. Ne i epaskun ikemik naemi me maimik. Wi faa, momor upowa-ke-yon aa. Naeya wi wiena muutiw wiam maemi uuwowa wiam pupep wiam maimik. ¹³Ne i naap weetak, i yiena oko. I uuwowa eena Mua Maneka yiek nain uuw-ikiwemi ni niar kereremik. Naeya i oram maneka unuma me yiam pirimik, uuwowa muut nain uuwami yiam pirimik. ¹⁴I ikiwemi uuwowa oko oko me onimik. Mua Maneka uuwowa yiek nain kakeniw naap uuwimik, eena Krai opor eliwa nia pikiwomimik nain. ¹⁵Mua Maneka uuwowa yiek nain kakeniw uuwimik. Wi mua oko Mua Maneka-ke uuwowa wieya wi uuwimik nain, is-ke nain wiar maemi unuma me yiam pirimik. Ne i feenap maimik, ni Mua Maneka opora naap wiar opam-ikok baliwep ikowen-na Mua Maneka uuwowa yiek nain kakeniw uuw-ikiwemi naap yiam asipami uuwow maneka oniyen, naap maimik. ¹⁶Ne ni naap baliwep ikaiwkin i wi owow oko oko mikikira-pa niar ikemik nain wiar ikiwep Yeesus Krai opor eliwa wia maakem-miawiyen. Ne wi mua oko iiriw uuwamik nain is-ke epa nain me ikiwiyen, weetak. Ne pun uuwowa wiar maemi unuma me yiam piriyen.

¹⁷Mua Maneka opor ara oko maek, “Wi mua eena opora maemi me wiam piruk. Makena, yiena Maneka eena maa mauwa onak nain wiar maemi unuma piruk,” naap maek. ¹⁸Moram mua eena ona wame piriya nain yiena Maneka mokoka-pa o iiwawun weetak. Ne mua eena yiena Maneka-ke unuma wiar piriya nain-ke makena, unum onaiya ikainon. Makena.

Wi Korin wadol mua wiokiwkin wia kakenak

11 ¹Aria yo opor momora fain-ko eliw nia maakinen-i? Ni efar miimow muutiw. Aa, ni efa kookalow muutiw ikaiman. ²Opora fain maiyem, Mua Maneka manek akena kema nia wiisariya. Ne yos pun naap, ni unowiya Krai baliwep ookeka naep kema wiisariyem. Yo feenap saarik nia onam, wiipa eliwa-ko koor omopora nomakep-puiwkin ikua naap. Yo iiriw nia aawep Krai wiar pekekam naep nia maem. Naeya ni kema tumin marew, dubil akena ikaiwkin yo Krai mia-pa nia wuinen. ³Nain yo kema moke maneka nia ikem. Ni kema kuisow Krai wuap ookam-ikaiman. Oko mua oko-ke nia mufiwkin ni kema kirep o piipuowen, iiriw ifa-ke Eewa peeskimeya wakiek naap. ⁴I Yeesus opor makena nia maakemkun ni opora opam-ikaiman. Ne Ewar Eliwa iiriw ni niar orok. Nain wi mua oko-ke Yeesus maemi sira oko oko nia maakiwkin ni ewuriw aawep-puiman. Ne ewar oko pun kookalep aawiman. Ne pun Yeesus Krai opor eliwa wiar kapewami nia maakiwkin-na kema kaalalep wi wiokap-puiman.

⁵Naeya yo feenap maiyem, wi eena aposel maneka wia naiman nain wi eliw akena-yon aa. Ne yo weetak-i? Yos pun mua naap nain-ke, wi me efa nomakemik. ⁶Yo mua piik marew-ke efa naiman-i? Nain yo amisa-ke maneka. Yo Yeesus Krai opora nia maakemi sira-sira baliwep nia ookomam-ikem, nan efar furewap amisareman.

⁷Yo Yeesus Krai opor eliwa eena suule niem-ikem nain sesa-ko me nia farem-ikem, weetak. Nain ni Krai wameiya ikok unum maneka aaweka naep yame porop mua meta marew saarik ikem. Yo naap onam nain eliw marew-yon aa. ⁸Yo eena ni niar uuwam-miem nain maamuma muuta wi Mua Maneka teeria papako-ke sesekam-ikomemik. Yo Yeesus Krai opora baliwep nia maakekam naep maamuma me nia maakem-ikem. Wi teeria papako maamuma wiar mufem-ikem. ⁹Ne ni niamiya ikem nain yo maa iiwarep ikok ni mia me nia teekam-ikem. Wi Yeesus teeria Masedonia-pa ikemik nain-ke ekapep maa pepeki yiemik. Oko ni efa asipowa yoowa furewowen naep maa-ko me nia maakem-ikem, ne aakisa pun naap me oniyem. ¹⁰Krai unuma-pa maken akena maiyem, yo muut nain yame iriyem. Ne yo sira nain ni Akaiya kame-pa ikeman nain efar puukowa me pepeki, naap onam-ikainen. ¹¹Nain yo maamuma me nia maakiyem nain, me nia kookalep naap oniyem-i? Weetak, Mua Maneka

efa amisarek, yo manek akena nia kookaliyem. ¹²Naapeya aakisa sira naapiw onam-ikainen. Nain wi teeria papako uuwow mua wiam naemi wiam pira-ikaimik. Feenap maimik, “Pol ame uuwimik nain is pun naap uuwimik.” Nain yo maamuma me nia maakiyem nain wi naap-ko onimik-i? Naapeya wi unuma wiam pirowa me pepek.

¹³Wi nain me Yeesus Krai aposel-ke. Wi wadolalimik, mua wia peeskimemi Krai aposel-ke wiam naimik. ¹⁴⁻¹⁵Aa-na pepek, wi sira naap onimik nain me maa enumiya soraniyen. Moram Satan pun wadolalemi ensel eliwa wame puukowap parin onaiya ikaiya. Ne o uuwow mua pun naap onimik. Wi wadolalemi opor makena saarik aakunimik. Ikoka miiwa weeserow epa-pa wiena sira samora nain-ke kirep wia urufeya samor aawikuan.

Pol sirirowa aawok nain wame maek

¹⁶Aria yo nainiw maiyem, yo me momora-ke, naeya naap me efa maeka. Nain ni momora-ke efa maowen pun eliw, naapeya yo aakisa mua momora saarik aakunemi unuma lawiliw-ko yame pirinen. Nain me efa maeka. ¹⁷Makena, yo yame piriye fain me yiena Maneka-ke kema yieya naap oniyem, weetak. Yena momor kema-ke efar urupeya naap oniyem. ¹⁸Wi mua unowa eena wiena kekanowa-pa maa muutitik uuwami wiam pirimik. Naeya yos pun naap-ko yame pirekam naep oniyem. ¹⁹Aa, ni amis manek akena-yon aa, naeya wi momor upowa eena momor opora aakunimik nain wiar miimowa pun kookaliman. ²⁰Ni faa, naap oniwwin wi suupapera-pa nia iwawap-puiwwin wiisiw wiokiman. Ne nia peeskimemi maa niar aawimik, ne wiam pirami uuwowa nia suuwimik, ne nia poromi ifan epepiria nia aawimik. Naap nia oniwwin ni kekelka muuta ikaiman. ²¹Yo emina ururep feenap maiyem, pepek i kekanowa mareweya sira naap-ko me nia onamik-yon.

Aria yo aakisa yena momor kema-ko maekam naep. Wi mua wiam maemi wiena wiam pirimik-i? Aa eliw, yos pun naap oninen. ²²Wi nain i iibru-ke, naap wiam maimik-i? Yos pun iibru-ke. Wi Isrel-ki? Aa, yos pun Isrel-ke. Wi naap maimik, Abraham yiena nomokow fiira-ke, naap-i? Yos pun yena nomokow fiira-ke. ²³Ne wi Krai uuwow mua-ki? Nain yo Krai uuwow mua makena-ke, yos-ke wia nomakem. Aa, yo momorarem-yon aa, naeya naap maem aa! Makena, yo Krai uuwow mua akena-ke. Moram yo uuwow manek akena uuwami baliwep uuwam-ikem. Wi papako naap-ko me uuwimik, ne sirirowa yo aawem nain wi naap-ko me aawimik. Yo anane koora efa pekam-ikemik. Yo sarua enarowa unowa aremik, nain yo umekam-na nain umekam. ²⁴Feenap, wi Yuuda efa opap samor akena sarua enaremik nain ikur aremik. Ne sarua enaremik nain ten arow okaiwi-pa erepam naap yiem-ikemik. ²⁵Ne wi Rom pun naap, sarua enaremik nain arow aremik. Aria wi Yuuda nomon ika enaremik

nain kuisow aremik, nain yo me umem. Ne yo aasa-pa samor aawowa arow arem. Feenap, i aasa-pa ikiwem-ikok ifera-ke aasa fo-fookeya i kaalalemik. Ne iir oko ifera-ke aasa yiar fookeya yo uuriw kaalalem-ikemkun kokomarek, ne nainiw epa wiimok.

²⁶Aria yo uuwowa onami me uurarem-ikem, epa oko oko naap ikiwem-ikem, nain era-pa samor akena aawem-ikem. Feenap, eka luuma-ke efa piwam-ikua. Wi mua samora-ke era-pa efa samo-samorami maa efar aawem-ikemik. Yena opor epaskun wi Yuuda pun efa samoram-ikemik, ne wi owow oko pun sira naapiw efa onam-ikemik. Owow maneka-pa wiar ikem nain efa ifakimu naep onam-ikemik, ne epa asia-pa ikim-ikem nain maera-pa arinen naep keker opam-ikem. Aasa-pa ikiwem-ikok maera-pa arem-ikem. Ne wi wadol mua eena i Krai teeria-ke wiam maimik nain-ke efa samo-samorami-ikemik. ²⁷Yo uuwow yoowa sira-sira onami mia sanumarep ikok kiiriw uuwam-ikem ne baliwep me inem-ikem. Yo urom kiiya ne eka enow marew yiwem-miem. Iir papako yam ikok inem-ikem. Inow epa ne mia suuwowa maa muutitik mareweya dabela aawem-ikem. ²⁸Ne yo kamenap ikem nain maa papako me mainen, ikainok. Yo fain kema yame sirirem-ikem, ni sios teeria owow unowa-pa ikeman nain nia kema suuwap kema moke nia ikem. ²⁹Ni Yeesus Krai teeria mua papako me kekaniman nain nia kemaliyem. Ni pina-pa oro-booniwkin yo manek akena kema samorariyem.

³⁰Ne yo unuma yame pirinen-na yo sirirowa unowa aawem-ikok kekanowa marewarem-ikem nain maemi yame pirekam. ³¹Yiena Maneka Yeesus ona Wiawi Mua Maneka eena i anane o unuma pirimik nain-ke efa amisarek. Yo opor unowa nia maakem nain me wadolaliyem. ³²Yo iiriw Damaskus-pa ikemkun owow saria maneka Aretas, ona anim onoma woos mua-ke ami mua wia sesekeya efa opu naemik. Owow pika omopora-pa luus ekap ikemik. ³³Wi iimaremik-na wia, yo inera-pa efa wuap ifariw pika wuara-pa efa fuurkiwkin oromi baurarem.

Pol mokoka-keriw kirep maa urufak, ne sirirowa aawok

12 ¹Naapeya yo unuma me yame pirowa nain unuma yame pirinen. Makena, yo unuma yame priyem nain oram-ke, nain-ke me yia asipinon. Maa maneka fain naep maiyem, yo yena mokoka-keriw kirep maa urufam nain maemi maa kokot eena yiena Maneka efa ofakowak nain aakisa maekam naep. ²Feenap, Krai teeria mua-ko iiriw Mua Maneka-ke miiwa-pa aawep owow iinan akena pikiwok. Nain mokoma ten kuisow nainiw erepam iiriw ikiwok. Nain yo me amisarem, mia onaiya aawep purupok-i e oram kukusa muutiw wiar aawok, Mua Maneka ona amisarek. ³Ne yo amisarem nain pun makena. Mua Maneka-ke mua nain miiwa-pa aawep owow iinan eena owow eliwa nain pikiwok, mia onaiya aawep purupok-i e kukusa muutiw aawok, nain Mua Maneka

ona amisarek. ⁴Mua nain owow eliwa-pa nan ikok opor onaiya akenako miimak. Opora nain kemena wiar amisarowa me pepeke, ne mua kuisow opor kemena wiar maowa nain pun me pepeke. ⁵Naeya yo mua nain maemi unuma eliw purupinen. Ne yo yena yame maemi unuma me yame pirinen, weetak. Makena, yo eena kekanowa marewarem nain muutiw maemi maem-miawinen. ⁶Ne yo maa naap nain maemi unuma yame pirekam-na nain yo opor makeniw maekam. Ne feenap me efa maikuan, “O momorarek.” Nain yo maa naap nain me maiyem, moram oko mua oko-ke efar miimap efa kakaemi unum maneka yiikuan. Yo nain miatiniyem. Yo uuwiyem nain, ne opora nia maakiyem nain muutiw efa kema suuwap yo mua kamenap nain-ke, nain efa mauk.

⁷Nain yo owow iinan-pa ikok maa unowa urufomakem nain oko o wame pirinon naep Mua Maneka-ke naeya sirirowa oko yo mia-pa efar imenarek nain Satan-ke sesekeya sirirowa maneka aawem-ikaiyem. ⁸Ne sirirowa nain efar iirarinok naep Mua Maneka faremi nokarowa arow arem. ⁹Naap nokarem-na wia, ne efa maakek, “Yo nefa kemalep nefa kekanowam-ikowa nain eliw. No kekanowa marewarin nain yos-ke nefa kekanowamkun kekanowa baliwep efar amisarinan,” naap efa maakek. Naapeya yo kekanowa marewariyem fain kemelap maem-miawiyem. Naeya Krai ona efa kekanowam-ikainon. ¹⁰Ne naapeya yo Krai muuta nain neek efa samo-samoruk, pina ne sirirowa sira-sira yiuk, ne yoowa eliw aawinen, yo eliw kekanowa marew ikainen naiyem. Moram yo kekanowa marewarep Krai kekanowa wiar aawep kekaninen naiyem.

Pol wi Korin kema moke wia ikua

¹¹Aa yo mores kamenap naep aakunowa momor aakuniyem aa. Nain onoma niena niar ikua. Moram yo eena uuwowa onam nain nis-ke eliw efar maowa nain, naap me efa maeman. Naapeya yo yena yame maem. Ne wi mua papako aposel eliw akena wia naiman, nain yo feenap mainen, makena, yo mua meta marewa-ke, nain yos pun aposel-ke, ne wis-ke me efa nomakemik, i unowiya epaskun. ¹²Moram yo iiriw ni niamiya ikem nain kekanep uuwam-miok maa miililina unowa imenami Mua Maneka kekanowa nia ofakowam, naapeya sira nain urufap kakaemi Mua Maneka unuma pira-ikeman. Yo naap uuwam nain muut nan aposel ikem nain ariman yame wuam. ¹³Ne wi Yeesus teeria owow unowa-pa ikemik nain sira unowa wia asipam-miem. Ne ni sira onaiya-ko nia onam-i? Weetak. Nis pun sira kuisow nain nia onam. Ae makena, maa kuisow fain wia. Yo maa enowa ne maa muutitik nain-ko me nia nomarem-ikem, weetak. Aa, nain eliw marew-yon, aria ni naap efa naep-na pina nain me efar kema suuweka.

¹⁴Yo iiriw niar ikiwowa erup arem, ne aakisa pun niar ikiwowa maem-ikaiyem. Yo nia kookalep nia urufowa naep niar ikiwiyem, me maamuma yieka naep ikiwiyem, naapeya ni yoowa me niinen. Sira feenap, muuka

wiipa-ke maa enowa ne maa muutitik imenap onak wiawi-ko me wia kakaltimik, weetak. Onak wiawi-ke makena, maa imenap muuka wiipa wia kakaltowa-ke. ¹⁵Yo ni niawi saarik arem, naapeya kemelap ni muuta nain eliw yena maa unowa maa muutitik fufurumemi nia asipam-ikainen. Ne yena mia me kema suuwiyem, ni muuta nain naap oospem-ikainen. Yo manek akena nia kookaliyem, ne nis-ke nain furewap lawiliw-ko efa kookalowen-i?

¹⁶Makena yo maamura-ko me nia maakem-ikem, nain ni mua papako-ke feenap efa maowen-yon, "Aa, o miikapura yia mikami yia peeskimiya," naap efa maowen. ¹⁷Ne makena, i naap-ko onamik-i? Wi mua eena wia sesekam nain wia maakemkun nia peeskimemi maa-ko niar aawemik-i? ¹⁸Yo sisewarem Taitus sesekamkun niar ikiwok. Ne mua oko pun o wameiya sesekam. Nain Taitus-ke nia peeskimep maa niar aawok-i? I yiam erup kema kuisow ne sira epaskun ikaimik, naapeya i-ko nia peeskimep maa-ko niar aawemik-i?

¹⁹Emar onowik, ni feenap-ko yia maiman-i? "Wi eena opora yia maakimik nain yiena mokoka-pa opora kakenu naep onimik." I naap-ko onimik-i? Weetak, me ni opora yia maiman nain naep maemik, weetak. Krais-ke maeya i o opora-pa wiar aawep Mua Maneka mokoka-pa opora makena maemik. Ne maa unowa onimik nain i nia kekanowu naep uuwowa sira-sira onimik. ²⁰Moram yo kema moke ikem, oko wiimar ni niar ikiwemi yo eena nia maakem naap me ikaiwkin nia urufinen. Feenap, ni oporiw irakemi niam fofookap ikowen, maa kema kuowa, niam iririmem-ikowa, opora niam fienowa, niam tuunowa, ne murarow opora niam onowa. Ni emina kekanemi naap oni-ikiwemi niena kookalowa ookami momor maneka ikowen. Oko ni naap ikaiwkin yo ikiwep nia kakankinen. Oko efa maowen, i kekelka yia wuonon, naap efa naem-ikowen-na wia. ²¹Ni sira samora iiriw onaman nain kema me kirowen, enum erua sira-pa naap ikowen, ne uruw mia ululkowa-ke naap niar ikainon. Ni naap ikaiwkin yo nainiw ikiwep nia urufinen-na Mua Maneka-ke unuma iiwawun efa poreya yo emina ururep kema iiwawun samorarinen.

Wi sira baliwep ikowa naep opor kekanowa wiek

13 ¹⁻²Aria yo iiriw niar ikiwowa erup arem. Ne aakisa nainiw niar ikiwowa maem-ikaiyem. Yo mokomokoka niar ikiwep ekapem, naap ikok nainiw niar ikiwem nain nan ikok mua eena pina onamik nain ariman wia maakem, "Ni maa uru-urufami ikeka. Oko yo yoowa niinen," naap nia maakem. Ne yo aakisa epasia-pa ikok opora kuisow fain nainiw nia maakiyem. Mua Maneka opora feenap maek, "Mua-ko pina oneya mua wiam arow erup naap maikuan-na, 'Makena, o pina onak,' aria o pina wiar ikainon." Naapeya yo ikoka nainiw ikiwinen nain, ni mua pina onaman nain, ne ni mua papako pun, yo me nia urufap-puinen. ³Moram nis-ke naap efa maeman, "O Krais opora wiar aakuniyem naiya, nain

ona wame ileneya amisariyen,” ni naap efa maeman. Naapeya yo ikoka yoowa niemi nia kakenamkun ni Krai kekanowa neek wiar urufowen. O kekelka me nia wuinon. ⁴Makena, o iiriw kekanowa marew ikaeya nomokow moke-pa patot wariwkin umok. Ne iikirak nain Mua Maneka kekanowa-pa iikirap ikua. Ne is pun naap, o wameiya kekanowa marew ikok umemik, naap yiam maimik. Nain i Mua Maneka kekanowa-pa Krai wameiya ikok ni nia kakenowa nain uuwam-ikaimik.

⁵Ni anane niena sira niam furewami kema niam pupep urufeka. Ni kekanep Yeesus Krai opora wiar opam-ikaiman-i? Ni baliwep niam fureweka. Yeesus Krai ni niamiya ikaiya, ni nain me amisareman-i? E kamenap, ni iiwawun oro-booneman-yon aa, naeya Krai me niamiya ikua. ⁶Ne yo feenap nia maakiyem, is pun yia fureweka, i me oro-boonemik. ⁷Ne ni pina me oneka naep Mua Maneka faremi maakimik. I kekanep opora opimik nain yia urufeka naep me nia maakimik, weetak. Ne mua papako naap yia furewimik-yon, wi oro-boonemik, naap yia maimik-yon. Naap yia maikuan-na nain pun ni kekanep sira eliwa ookeka naep i anane Mua Maneka farimik. ⁸Moram i opor makena fienap sira oko-pa ikiwowa-ko me ikua, weetak. I opor makena opap ikok nain ookowa-ke ikua. ⁹I kekanowa marew pun eliwa, nain ni kekaniwkin-na i kemeliyen. Naeya i anane Mua Maneka farimik, ni nia asipam-ikaeya sira baliwep akena ook-ikiwemi dubil akena ikeka naep. ¹⁰Yo naapeya fan ikok opor unowa fain nia siisimomam. Ni parosifa efar urufap niena niam kakeneka. Mua Maneka kekanowa yiek nain nia kakenami kema nia iikirowowa-ke, me nia samorowa nain-ke. Naeya ni niam kakenap baliwep ikaiwkin yo ikiwemi yoowa me niinen.

Wi eliw ikowa opora wiek

¹¹Emar unowik, yo aakisa eliw ikeka nia naiyem. I dubil akena ikaiyen niam naep sira kakeniw ookam-ikeka. Ne opora eena nia maakem nain efar miimeka. Ni unowiya kema kuisow ikok eliwa ikeka. Naeya Mua Maneka ni niamiya ikainok, o eena yia kookalep kema sonom eliwa yiiya nain.

¹²Ni Yeesus Krai teeria niam fiirimem-ikok-na o unuma-pa sira eliwa-pa wapena niam opaka. ¹³Aria Yeesus Krai teeria fan efamiya ikemik nain ni eliwa ikeka nia naimik.

¹⁴Yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalep naap nia asipam-ikainok naiyem. Ne Mua Maneka naap nia kookalem-ikainok, ne Ewar Eliwa-ke teeria kuisow nia wuinok naiyem.

Parosifa fain Pol-ke wi Galesia wia siisimomak

Miimow opora

Iiriw wi Yuuda muutiw Yeesus teeria wiar aremik. Aakisa fan Yeesus-ke aposel Pol sesekeya owow oko oko ikiwep opor eliwa wia maakem-miek. Naeya mua unowa Yeesus teeria wiar aremik. Wi Moses sira wuomakek nain-ko me ookam-ikemik, wi Yuuda muutiw nain ookam-ikemik. Wi Yuuda mua papako ikip Galesia-pa nan ikok wi Kristen teeria nain Moses sira ookami mia kanima puukowa wia maakemik. Pol opora naap miimap parosifa fain wia siisimomak. Feenap wia maakek, “Ni mia kanima me puukeka, Yeesus Krai opor opowa muuta nain Mua Maneka mokoka-pa emeria mua kaken eliwa ikemik,” naap maek.

I Krai-ke eliwa yia aroweya Ewar Eliwa-ke yia asipeya yiena soomarow eliwa-pa ikok emeria mua oko wia kookalimik naek.

1 ¹Yo aposel Pol-ke parosifa fain ni Yeesus teeria Galesia-pa ikeman nain nia siisimomiyem. Yo uuwowa aawem fain mua-ke me efa maakemik, ne mua oko-ke me yiemik, weetak. Yeesus Krai-ke yiena Auwa Mua Maneka ikos uuwowa fain yiemi efa sesekamik. Auwa Maneka eena iiriw Yeesus Krai umeya iikirowak nain. ²Ne yos-ke yena uuwow epaskun fan efamiya ikemik nain unowiya ni feenap nia maakimik, ³yiena Auwa Maneka ne Yeesus Krai naap wis-ke nia saliwami kema sonom eliwa niuk. ⁴I yiena sira samora-pa umowa nain Yeesus Krai-ke epa yiar aawep umok. I miiwa fan sira samora-ke yia wasiep ikua nain yia aawekam naep naap onak, eena yiena Auwa Mua Maneka kookalowa ookami naap onak. ⁵Ne naapeya Mua Maneka unuma anane maneka wiar fakeram-ikaiyen. Makena.

Yeesus opor eliwa nain me paufferowa-ke

⁶Ni iiriw Mua Maneka-ke Yeesus Krai muuta nain nia kemalop fareya ookam-ikeman. Nain aakisa ewur akena piipuami wi eena Yeesus opora wiar kiripami opora oko maimik nain wiokiman. Ni naap oniwkin

yo niar soranem. ⁷Wi opora nia maakimik nain Yeesus Kraiss opor eliwa saarik aakunimik, nain wadola-ke. Nain mua oko-ke kema nia mikami Yeesus opor eliwa wiar kiripu naep naap nia maakemik. ⁸Yeesus opor eliwa i iiriw nia maakemik, nain aakisa is-keriw opora nain kiripap nia maakiyen-na i umemi mukuna anane ikaiya neek oraiyen. Ne wi ensel pun naap onikuan-na wis pun naap arikuan. ⁹Ne yo iiriw opora nia maakem nain aakisa kiiriw nainiw nia maakiyem. Aria iiriw Yeesus opor eliwa nia maakemkun miimap ikeman nain wi mua i opora nain yiar kiripap opora oko nia maakikuan-na mua nain pun ikoka umemi mukuna anane ikaiya neek oraikuan.

¹⁰Ni fain efa kema suuweka. Yo aakisa wi mua-ke efa kookaluk naep uuwiye-m-i e Mua Maneka efa urufap efa kookalinok naep uuwiye-m? Yo aakisa uuwowa fain mua kookalowa ooekam naep uuwiye-m-yon. Weetak, yo mua kookalowa ookami uuwowa fain onekam-na yo Kraiss uuwowa mua me wiar ikekam.

Pol ona uuwowa nain wame maek

¹¹Naapeya emar unowik, ni feenap amisareka, Yeesus opor eliwa nia maakem-miem nain me mua-pa wiar aawep nia maakem, weetak. ¹²Moram opora fain me mua-ke efa maakiwkin maem, ne me mua-ke suule yiwkin nia maakem, nain pun weetak. Yeesus Kraiss ona waisow kema yieya nia maakem-miem.

¹³Aria yo iiriw yiena Yuuda sira ookam-ikok mua sira kamenap ikem nain meta efar miimaman. Yo iiriw Yeesus teeria wia kemalow marew wia ifakimemi iiwawun wia welawekam naep samor akena wia samoram-ikem. ¹⁴Ne yiena Yuuda sira ookowa nain yos-ke yena arimow epaskun wia nomakep, balisow akena paayarep yiena kae sira kekanowa akena opam-ikem. ¹⁵⁻¹⁶Aria Mua Maneka eena yena opor eliwa nain wi owow oko oko teeria wia maakem-miawinok naep yo aite uroma-pa wiar ikemkun ona uuwowa nain efa pepekimep-puak nain-ke efa kemalep efa farek. Ona kookalowa-pa ona Muuka yo efarik ariman wuak. Yo mua oko wiamiya aakunep amisa-ko me wiar aawem, weetak. ¹⁷Ne yo Yerusalem-ko ikiwep wi kiikir aposel aremik nain amisa-ko me wiar aawem, nain pun weetak. Yo Arebia kame wiar iwap nan ikem. Nan ikok kiiriw kirep Damaskus ikiwem.

¹⁸Aria nan ikok mokoma arow naep weesereya Pita-ko urufap wameiya aakuninen naep Yerusalem ikiwem. Ne sande erup o wameiya nan ikem. ¹⁹Nain wi aposel papako-ko me wia urufam, weetak. Yeesus wiamun Yems-ke nan ikaeya urufam. ²⁰Ne yo parosifa fain nia siisimomiyem fain makena, Mua Maneka mokoka-pa me nia peeskimiyem. ²¹Ne aria, yo Yerusalem-pa nan ikok Siria ne Silisia kame ikiwem. ²²Ne naapeya wi Yeesus Kraiss teeria Yuudia kame-pa ikemik nain yo me efa amisaremik.

²³Wi oram meta muutiw feenap efa maiwkin miimam-ikemik, “Mua eena iiriw yia miatinep yia ifakimem-miek, nain aakisa kema kirek. Ne iiriw Yeesus opora porekam naep onak nain aakisa opora nain wia maakem-miawiya,” naap efa maemik. ²⁴Ne naapeya yo muuta nain Mua Maneka unuma purupemik.

Yerusalem-pa wiam fiirimemik opora

2 ¹Aria mokoma ten kuisow erepam naap weesereya i Banabas ikos Taitus aawep feekiya Yerusalem ikiwemik. ²Yo ikiwem nain yieniwi me ikiwem, weetak, Mua Maneka-ke kema yieya ikiwem. Yo ikiwep fuunep, wi owow oko oko mua opora wia maakem-miem nain wi Yeesus teeria woos mua uuwowa nain wia maakem. Wiena wiisow ikaiwkin opora baliwep sererkap wia maakem. Wi mua oro-oram me wia maakem, oko yo uuwowa iiriw uuwam nain ne aakisa uuwiyem fain wis-ke efar samoriwkin uuwowa nain iuwawun oro-booninon. Nain naep yo uuwowa nain wi woos mua wiisow ikaiwkin wia maakem. ³Ne aria wi mia kanima puukowa naimik nain, Taitus o Grik mua-ke, mia kanima puukow marew ikua. Nain wi woos mua-ke o mia kanima puukowa-ko me suuwamik. ⁴Nain aakisa wi opor fafarumow mua-ke ekapep Yeesus teeria i yionarep ikok yia samoru naep onamik. I sira awona piupap Yeesus Kraisi sira ookami eliw akena ikemkun yiar urufap, Yuuda sira awona ookowa yia suuwamik. Naemi kiiriw naapiw pina yiu naep onamik. ⁵Ne is-ke kekanemi opora nain iuwawun wia fienamik. Ne wi opor marew akena ikemik. Nia kema suuwap naep onamik. Naeya ni aakisa Yeesus Kraisi opor eliya ne makena nain, anane maneka eliw wiar ookam-ikowen.

⁶Ne aria wi Yeesus teeria woos mua opora wia maakem nain, wi opora kuisow-ko me kiripomemik. Pepek, wi mua unumiya, nain yo wi opora maemik nain me wia kema suuwiyem. Moram, Mua Maneka me yia fookiya. ⁷Moram wi opora efar miimap feenap furewamik. Mua Maneka yo Pita ikos uuwowa feenap yiek, Yeesus opor eliya wia maakowa nain Pita wi Yuuda wia maakem-miawowa, yo Pol wi owow oko oko wia maakem-miawowa. ⁸Mua Maneka eena Pita kekanoweya wi Yuuda gone-pa uuwam-miawiya nain kekanowa nainiw yo yieya owow oko oko opora wia maakem-miawiyem. ⁹Ne wi Yeesus teeria woos mua wia maimik nain, Yems, Pita ne Yon naap, Mua Maneka-ke kekanowa yo yieya uuwiyem nain efar furewamik. Naap furewap i owow oko oko wiar ikiwep Yeesus opor eliya wia maakowa nain i Banabas ikos wapena yia opami Mua Maneka uuwowa eliya niek, naap yia maakemik. Ne wiena wiam maemik, “Is-ke Yuuda mua wiar ikiwep Yeesus opor eliya wia maakem-miawiyen,” naap wiam maemik. ¹⁰Naap yia maakemi maemik, “I opor oko marew, ni uuwowa eliw ikip uuwowen, nain ni ikiwemi wi

Yeesus teeria mua oorpowa nain kema wia suuwap maa wia asipeka.” Naap yia maakemik nain yos pun iiriw yena naap onowa nain kema manek akena wuam-ikem.

Pita sira puukeya Pol-ke amukarek

¹¹Aria i iiriw Yerusalem-pa opora aakunep kaikamik nain Pita-ke ikiwep Antiok-pa ikok opora nain puukak. Ne yos-ke ona miir onoma-pa arimaniw amukarem. ¹²Moram o feenap onak, iiriw Antiok-pa ikok wi owow oko oko Yeesus opora wiar opimik nain wiamiya maa enem-ikua. Ne wi Yuuda mua mia kanima wiam puukowa kekanimik nain, Yems wameiya ikok ikiwemik. Wi nain owow oko oko wiamiya enowa emi. Naeya Pita wia keker opap owow oko wiamiya maa enem-ikua nain iiwawun wia piipuak. ¹³Naap oneya wi Yuuda Yeesus opora wiar opimik nain mua papako owow oko maa wiamiya enem-ikemik nain pun o ookap wiam sailemik. Ne Banabas pun kema ere-erup aremi wi sira wiokap naap onak. ¹⁴Ne aria yos-ke wi unowiya Yeesus opor eliwa ara papako wiar kapi fookiwwin naap wia urufap mua unowa ikaiwwin Pita feenap maakem, “No Yuuda mua-ke, nain nos-ke iiriw wi owow oko sira wiokap wi wiamiya ikon. Nain, moram naep aakisa kiiriw kiremi wi owow oko i Yuuda mua sira yiar ookowa wia suuwun?” Yos-ke naap maakem.

Moses sira ookowa piipuap Yeesus Kraisoookowa maek

¹⁵Aria makena, i Yuuda mua-ke Mua Maneka opora wiar ookam-ikemik, ne i me wi owow oko oko Mua Maneka me ookimik naap. Nain feenap amisaremik, ¹⁶i Moses sira wuomakek nain ookamkun Mua Maneka pina marew me yia naiya, weetak. Yeesus Kraisoookowa opora wiar opamkun i pina marew yia naiya. Naapeya i aakisa Mua Maneka pina marew yia nainok naep Yeesus Kraisoookowa opora wiar opimik. Ne me Moses sira wuomakek nain ookowa-pa Mua Maneka pina marew yia naiya. Moram yiena kae sira nain ookowa-pa Mua Maneka pina marew-ko me yia naiya, weetak akena. I unowiya pina muaiw ikemik. ¹⁷Ne i aakisa Mua Maneka-ke ni pina marew yia nainok naep Yeesus Kraisoookowa opora wiar opamik. Naap onamkun feenap yia maimik, “Moses sira wuomakek nain me ookimik,” naap yia furewap maimik. Ne i Kraisoookowa Moses sira wuomakek nain mikikira-pa wuamik. Naeya naep maikuan, “Wi Moses sira wuomakek nain piipuamik, nain onoma Yeesus naneka.” Wi pepep maikuan-i? Weetak akena! ¹⁸Yo iiriw Moses sira wiar ookam-ikem nain piipuap aakisa Kraisoookowa sira wiar ookiyem. Ne kirep kiiriw nainiw Moses sira ookekam-na yena naap yame maekam, “Yo Moses sira me piipuowa nain piipuam. Naeya sira samoram,” naap yame maekam. ¹⁹Moram yo iiriw Moses sira ookam-ikok feenap yame furewam, yo sira unowa nain ookowa me pepep. Naapeya sira nain piipuap Kraisoookowa, o sira-pa wiar

ikainen naep, ne yo Moses sira ookowa era efar puok, ne aakisa Mua Maneka sira ookowa muutiw ikem.

²⁰Iiriw Yeesus Kraiss nomokow moke-pa wuiwkin umok nain yo nain naep sira awona pun ifakimem. Naapeya yena pun umem yame naiyem. Yo aakisa ikem fain Yeesus Kraiss-ke efamiya ikok kema yiem-ikaeya ona sira-pa ikem. Ne mokok enuma ikem fain Mua Maneka Muuka opora wiar opap ikem. Muuka eena yo efa kookalep ona wame wuami umok nain. ²¹Neemi yo Mua Maneka efa kemalep efa saliwak nain kua-pa me wuinen. Moram i Moses sira ookamkun Mua Maneka-ke mua kaken eliwa yia nainon, naep maiyen-na Kraiss umok nain oram maneka umok.

**Yeesus Kraiss opora wiar opamkun Mua Maneka-
ke mua kaken eliwa yia nainon**

3 ¹Ni Galesia faa, kema marew akena. Yo iiriw baliwep akena nia maakemkun Yeesus Kraiss nomokow moke-pa umok nain niena mokok onaiya urufowa saarik baliwep amisareman. Nain maa-ko ikiwosa nia momoreya o opora piipuowa naep oniman. ²Aria yo aakisa ni opora fain-ko nia nokaremkan opora kiripomeka. Ni iiriw eena Ewar Eliwa niar orok nain niena Moses sira wiar ookiwkin niar orok-i, e Yeesus opor eliwa nain wiar miimap ookiwkin niar orok? Ni kema suuweka. ³Ni moram naep naep momorariman, maa me kema suuwiman. Ni iiriw Ewar Eliwa-ke nia kekanoweya o ookowa onoma wuaman, nain aakisa kiremi yiena kekanowa-pa balisow ikaiyen naiman-yon. ⁴Ni Yeesus teeria-pa ikok maa ele-eliwa urufomakeman, nain oram maneka urufaman-i e kamenap? Weetak, nain me oram urufaman-yon! ⁵Mua Maneka-ke Ewar Eliwa nia sesekomami ona kekanowa-pa maa miililina imeneya ni niena mokoka-pa urufomakeman. Nain ni Moses sira ookiwkin naep nia onomiya, naep-i? Weetak, ni Yeesus opor eliwa wiar miimap wiar opiwkin naep nia onomiya.

⁶Aria yiena nomokow fiira Abraham kema suuweka. O Mua Maneka opora wiar opeya Mua Maneka-ke no mua kaken eliwa naakek. ⁷Aria, ni kema eenap aaweka, wi Yeesus opora wiar opimik nain Abraham upowa saarik, sira epaskun. ⁸Ne Mua Maneka opora wiar siisimep-puiwkin ikua nain iiriw Mua Maneka-ke wi owow oko oko opora wiar opiwkin pina marew wia naek. Naep Abraham opora feenap maakep koonowak,

“Ikoka no muuta nain wi miiw unowa emerua mua unowa eliwa wia wuamkun kema eliwiw ikaikuan,”

(Yenesis 12.3)

opora naep maep-puak. ⁹Abraham Mua Maneka opora wiar opap ookeya Mua Maneka-ke kema eliwa iwok. Ne sira naapiw, wi mua kaanin-ke Yeesus opora wiar opap ookimik nain pun kema eliwa wiinon.

¹⁰Aria iiriw Mua Maneka opora siisimep-puiwkin ikua nain feenap maek,

“Moses sira wuomakek nain siisimemik. Ne wi mua kaanin-ke sira muutitik balisow akena me ookikuan-na wi ikoka Mua Maneka bagiaw wiar urufikuan.”

(Lo 27.26)

¹¹Ne Moses sira muutitik unowa ookowa nain iiwawun ookowa-ke me pepek. Iiriw opora naap maiwkin ikua nain Mua Maneka-ke feenap maek,

“Wi mua yo opora efar opap ookimik nain wi nain muutiw mua kaken eliwa wia nainen.”

(Habakuk 2.4)

Naapeya Mua Maneka-ke Moses sira unowa nain ookamkun i pina marew me yia nainon, weetak akena. ¹²Ne iiriw Mua Maneka opor ara oko ikua nain pun feenap maek,

“Wi Moses sira wuomakek nain kuisow me piipuikuan, iiwawun maneka ookurumikuan-na eliw ikaikuan.”

(Wok Pris 18.5)

Naapeya Moses sira unowa ookowa-pa Mua Maneka me yia aawinon, Yeesus opor eliwa wiar opowa-pa makena, yia aawinon. ¹³Feenap ikua, i Moses sira unowa nain baliwep wiar ookowa nain me pepek eramkun pina yiar imenarek. Naapeya Yeesus Krai i pina nain os-ke epak inep nomokow moke-pa umok. Nain moram iiriw Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Mua eena nomokow iinan-pa sererimimik nain Mua Maneka-ke pina aawe naemi umowa suuwak.”

(Lo 21.23)

¹⁴Mua Maneka ona iiriw Abraham opora maakep koonowak nain Yeesus muuta nain wi owow oko oko mua pun opora wiar opimik nain makena wia opominen naep wia aawok. Naeya Mua Maneka Ewar Eliwa sesekeya i yiar orowa maek nain i unowiya Yeesus opora wiar opamkun-na opora nain makena yia opominon.

Moses sira nain era wia ofakowam-ikaeya Krai imenarek

¹⁵Aria emar unowik, yo aakisa owow sira maemi opor oposia maiyem. Feenap, mua oko opora maep koonowap-puak nain mua oko-ke opora me wiar puukikuan, weetak akena. Ne opor ara oko pun me wiar mikowawikuan, nain pun weetak akena. Sira nain kekanowa. ¹⁶Ne sira naapiw iiriw Mua Maneka-ke Abraham ona nembesir teeria onaiya wia naep opora maakep koonowak. Nain nembesir unowa me wia kema suuwap maek, weetak. Abraham nembesir wiar maek nain nembesir kuisow muuta nain wiar kema suuwap maek, Krai maek. ¹⁷Nain yo opora fain maekam naep maem, iiriw Mua Maneka Abraham opora maakep koonowak. Ne mokoma andet erepam ne ten arow naap weesereya Mua Maneka Moses maakeya sira unowa nain wuomakek. Nain Moses sira-ke Mua Maneka Abraham opora maakep

koonowak nain me wiar weeser-wuinion ne me wiar puukinon, weetak. Naap ikainon. ¹⁸Moram Mua Maneka Abraham opora maakep koonowak nain i Moses sira wiar ookamkun opora yia opominon, naap maiyen-na Mua Maneka ona opora eena iiriw Abraham maakep koonowak nain maa oram saarik ikainon. Nain makena wiar urufowa nain Mua Maneka ona yia kemalep Abraham opora maakep koonowak nain aakisa opora yia opomak.

¹⁹Naap nain Moses sira wuomakek nain onoma kaanin Mua Maneka-ke maakeya wuak? Nain onoma feenap, wi mua sira samora onimik wia kema suuwap sira wuak. Ne sira nain naap ookam-ikaiwkin Abraham nembesir kuisow eena sesekowa maek nain wiar imenarek. Iiriw Mua Maneka eena Abraham opora maakep koonowak nain nembesir maek nain. Aria iiriw Mua Maneka Moses maakeya sira wuak nain wi ensel wieya koonowawu naep gone mua nain wapena-pa wiar wuiwkin os-ke i nembesir sira nain wiek. ²⁰Gone mua-na wi teeria erup gone-pa wiar ikok opora wiar mikowawomiya. Ne Mua Maneka iiriw Abraham opora maakep koonowak nain gone mua me iwok. Ona kakeniw maakek.

²¹Feenap maiyen-i? Moses sira wuomakek nain-ke Mua Maneka Abraham opora maakep koonowak nain ipiskami epa wiar aawok, naap-i? Naap-ko me ikua. Moram Moses sira wuomakek nain ookami Mua Maneka wameiya eliw ikekamik-na sira nain ookamkun Mua Maneka i pina marew yia naekak, naeya eliw ikekamik. ²²Ne Mua Maneka opor ara oko ikua nain feenap, miiw unowa mua iiwawun sira samora-ke yia wasiep ikua. Ne Mua Maneka Abraham opora maakep koonowak nain wi Yeesus Krai opora wiar opimik nain muutiw opora wia opominon.

²³Aria, iiriw Yeesus Krai miiwa me orowa ikaeya Moses sira wuomakek nain-ke yia wasiep ikua. I naap ikok aakisa fan Yeesus Krai opora wiar opamkun iiwawun yia wasirkak. ²⁴Naapeya Moses sira nain-ke i yomar eliwa saarik yia urufam-ikok era yia ofakowam-ikaeya Krai orok. Ne i aakisa ona opora wiar opamkun Mua Maneka i pina marew yia naek. ²⁵Ne aakisa fan Yeesus Krai opora wiar opimik nain i Moses sira tepak-pa me ikemik, weetak. ²⁶Ne ni unow onaiya opora wiar opiman nain Mua Maneka muuka wiar areman. ²⁷Moram ni unow onaiya iiriw opora wiar opiwkin eka-pa nia yasuwamik nain Krai ona sira wiar aaweman. ²⁸Naapeya feenap maowa-ke weetak, “Yo Yuuda-ke, no Grik-ke, no purer mua-ke, yo yena miiwa-pa ikem, yo mua-ke ne no emeria-ke,” naap me yiam fo-fookikua. Moram i unow onaiya Krai kemena-pa kuisow arep ikemik. ²⁹Ne ni Krai teeria wiar arep nis pun Abraham nembesir teeria wiar areman. Ne naapeya Mua Maneka iiriw opora eena Abraham maakep koonowak nain opora nia opomak.

Yeesus yia aaweya i Mua Maneka muuka wiar ikemik

4 ¹Ne yo feenap maiyem. Owow sira feenap, oramiya me arimowa ikok muuk maata ikua, nain wiawi-ke maa onamiarowa nain iiriw

maep-puak. Ne maa unowa nain ona wiarik, nain o takiriya mua oram saarik ikua. ²Ona urufow mua tepak-pa wiar ikua. Ne aakisa arimemi mua arep ona wiawi mokoma pepekimomak nain pepekereya maa unowa ona urufinon. ³Aria is pun naap, i takira nain saarik miw sira tepak-pa ikemkun miw fain sira-ke yia wasiep ikua. ⁴Ne epa eena iiriw Mua Maneka ona pepekimop-puak nain pepekereya ona Muuka sesekek. Sesekeya onak uroma-pa orop imenarek. Imenaremi Moses sira-pa arimok. ⁵Ne Moses sira eena i Yuuda yia wasiep ikua nain os-ke umep yia wasirkap aawok. Naeya i Mua Maneka muuka wiar aremkun opora maep koonowak nain makena yiar arinon. ⁶Aria i Mua Maneka muuka wiar aremkun ona Muuka Ewar Eliwa sesekeya i kema-pa yiar ikua. Ne Ewar Eliwa nain-ke kema yieya i Mua Maneka faremi maiyen, “Oo Auwa, yena Auwa,” naap maem-ikaiyen. ⁷Naapeya ni aakisa mua oko tepak-pa uuwow mua saarik me ikeman, weetak. Mua Maneka-ke naeya ni o muuka kakeniw wiar ikeman. Naapeya ona maa muutitik nain nis-ke onamiarowen.

Yeesus opora baliwep ookowa-ke

⁸Ne ni iiriw Mua Maneka me amisarowa ikok ni owow sira niena inasina nain tepak-pa ikeman. ⁹Nain ni aakisa Mua Maneka amisareman. Weetak, feenap maiyem, me nis-ke o amisareman, weetak, os-ke ni nia amisarep nia aawok. Nain ni aakisa kamenap naep kiiriw naapiw kema kireman, ne wi sira ne maa kekanowa marewa ne onom marewa nain ookami tepak-pa wiar ikaiyen naep oniman! ¹⁰Ni naap onami mokoma, siiwa, ona saana-pa imenariya nain sira-sira oniman, ne fofa wuap sira-sira oniman. ¹¹Yo iiriw Yeesus opora nia maakem-ikem. Ni muuta nain yo kema unu-unowa wuami naiyem, oram maneka uuwam-ikem-yon.

¹²Emar unowik, ni aakisa unow onaiya kema kiremi yo saarik ikeka naep nia maakiyem. Yos pun ni saarik naap nain-ke. Ni sira samora-ko me efa onaman. ¹³Ni feenap efa amisareman, yo iiriw mokomokoka Yeesus opora nia maakem-miem nain napum maneka onaiya ikok niar ikiwem. Yo napuma naap ikok opora nia maakem-miem. ¹⁴Ne iir nain yo napum onaiya ikemkun yo efa kakaltami yoowa aawem-ikeman. Nain me efa baurareman, ne pun me efa samoraman, weetak, baliwep akena efa wuam-ikeman. Yo Mua Maneka ensel-ke efa naep efa saliwam-ikeman. Ne pun Yeesus Krai saliwowa saarik, naap efa saliwam-ikeman. ¹⁵Ne ni iir nain akena kemelami palanowiw ikeman nain aakisa kamenap naep me palaneman? Ne yo iir nain sira eliwa niar urufap feenap nia naem, yo mokoka efar samorareya ni pepekerap-na niena mokoka pusunowap yo wuomekaman, nia naem. ¹⁶Yo Yeesus opor eliwa unowa kemena fookap kakeniw akena nia maakem, nain aakisa nis-ke iiwua efa arowaman-i?

¹⁷Wi teeria oko-ke kema nia mikami nia aawep wienna teeria-pa nia wuamik, wi nain kekanemik. Ni eliw ikeka naep naap me nia onimik,

weetak. Ni i yia piipuap kookalowa wiokowa nain palanuk naep kema nia mikimik. ¹⁸Maa kema suuwap palanem-ikowa eliwa-ke, nain ni maa eliwa muuta nain palaneka. Anane palanem-ikowa nain eliwa-ke. Yo niamiya ikemkun sira eliwa palaneman. Aria epasia-pa ikemkun nis pun uuwowa palanem-ikeka. ¹⁹Aria yena muuk unowa kema muneka, ni nia naep yo aakisa kema samorariyem. Yo wi emeria uroma wia opiya saarik sirirowa maneka kiiriw naap aawem-ikaiyem, nain ni kiiriw nainiw kema kirep Yeesus Krai sira baliwep akena wiar opowen-na yo kema efar siininon. ²⁰Yena kema-ke naap kema wiisariyem, aakisa yena neeke ni niamiya ikekam aa, naap maiyem. Naeya yo opora kekelka nia maakekam. Moram yo ni muuta nain kema samor ikem.

Yeesus Krai ekima-pa Mua Maneka muuka aremik

²¹Ni mua Moses sira wuomakek nain kekanowa ookowa kookaliman nain aakisa nia nokariyem, iiriw i Yuuda kae nanar nain nanar ara oko fain me wiar amisareman-i? ²²Nain feenap, Abraham muuka erup, oko ona uuwow emeria-pa opak nain, ne oko ona emeria kakeniw-pa opak nain unuma Aisak. ²³Ona emeria kakeniw-pa opak nain Mua Maneka iiriw ona muuka iwowa maakep koonowak nain-ke. Ne uuwow emeria-pa opak nain ona kookalowa-pa imenak. ²⁴Aria i emeria erup nain wia kema suuwikua. Emeria erup nain Mua Maneka yiena kae teeria opora erup maakep koonowak nain wia pepekimok. Uuwow emeria nain Agar naimik nain Sainai ema-pa sira eena Mua Maneka-ke Moses sira iweya wuomakek nain pepekimok. Ne muuka nain teeria nain, Moses sira wuomakek nain-ke wia wasiep ikua. ²⁵Agar naemi Sainai ema Arebia-pa ikua nain naimik. Neemi Yerusalem owow maneka nain pun naimik. Owowa nain wi mua onaiya wiena sira awona-ke wia wasiep ikua. ²⁶Aria, owowa iinan-pa ikua nain Yerusalem owow enuma naimik, wi mua owowa nan ikemik nain Moses sira nain me wia wasiep ikua. Nain Abraham ona emeria kakeniw nain i yiena aite-ke naimik. ²⁷Moram iiriw Mua Maneka opora wiar siisimep-puiwkin ikua nain feenap maek,

“No emeria sumarsa nain no kemele. No aakisa name irami someka kerewa fakere. Moram, makena no sumarsa muukarowa sirirowa me furewan, nain ikoka nena niimasip teeria kerew akena nefar imenarikuan. Ne emeria ona mua onaiya ikua nain muuka wiipa kerewa me wiar imenarikuan.”

(Aisaiya 54.1)

²⁸Naapeya emar unowik, i Abraham muuka Aisak saarik nain-ke. Muuka eena Mua Maneka Abraham opora maakep koonowap-pueya ona emeria kakeniw uroma-pa imenarek. Ne nis pun naap, Mua Maneka opora nia maakep koonowap-pueya ni Yeesus Krai opora opap Mua Maneka muuka wiar areman. ²⁹Aria muuka eena Ewar kekanowa-pa imenarek nain

iir oko-pa muuka eena uuwow emeria-pa imenarek nain-ke fafarumak. Naeya ni eena muuka Ewar kekanowa-pa imenarek nain saarik. Ni aakisa wi somek mua wadola-ke sira naap nia onam-ikaimik. ³⁰Ne ni Mua Maneka opora kamenap maek nain wiar kema suuweka. Opora feenap, Mua Maneka-ke Abraham emeria kema iweya ona mua feenap maakek, “Uuwow emeria nain muuka onaiya wia iirareya ikiwuk. Moram yo muuka maa muutitik wuomowa maen nain o muuka nain-ke ikoka yo muuka ikos maa kuisow nainiw me onamiaruk, weetak akena.” (Yenesis 21.10)

³¹Naapeya emar unowik, yo iiwawun feenap maiyem, i aakisa uuwow emeria nain muuk teeria-pa me wiar ikemik, weetak. I Abraham ona emeria kakeniw-pa muuka opak nain teeria-pa wiar ikemik.

I Ewar kekanowa-pa ikemik ne uuwimik

5 ¹Aria, Moses sira wuomakek nain yia wasiep ikua. Ne Krai-ke ni sira nain tepak-pa me ikeka naep yia aawok. Naapeya ni kekanep ikeka. Kekanep ikok nainiw sira awona-pa me niam wuiwkin nain-ke me nia opap koonowap ikainok.

²Yo Pol-ke feenap nia maakiyem, ni baliwep kema aaweka. Ni mua mia kanima puukowa eliw yia puukomaka naiman nain, Krai ookiman nain makena me wiar urufowen. ³Naap onowa nia suuwiwkin eliw naiman nain yos-ke kiiriw opor kekanowa feenap nia maakiyem, ni mua nain Moses sira unowa nain baliwep akena ookami iiwawun welaweka. ⁴Ne ni mua feenap maiman nain, Moses sira unowa ookamkun Mua Maneka-ke pina marew yia nainok, naap maiman nain Krai teeria-pa wiar ikowa nain niena sisina-pa niam wuiman. Naeya Yeesus Krai nia kemaliya nain niena oro-boonemi makena me urufiman. ⁵Mua Maneka Ewar Eliwa-ke yiamiya ikaeya Yeesus Krai opora wiar opamkun Mua Maneka-ke pina marew yia naiya. Ne i nain makena-ke naep kema manekiw ikaimik. ⁶Moram Yeesus Krai kemena-pa wiar ikowa nain mia kanima puukowa-i e me puukowa nain pun oram-ke. Nain ona opora wiar opami mua wia kemalowa nain sira maneka-ke.

⁷Aria ni Yeesus Krai era baliwep wiar ookam-ikaiman, nain mua naareke niar mika-puukeya wakieman? ⁸Me Mua Maneka ni nia farek nain-ke era niar mika-puukeya wakieman, weetak. ⁹Ni fain-ko kema suuweka, yis gelemuta wuap inasin emera onaiya kiripiwkin iiwawun ariminon. Naapeya wi teeria nain wia uru-urufami ikeka. ¹⁰Ne yos-ke naap nia maiyem, yiena Maneka-ke kema epaskun yia wueya yo opora nia maakem nain kiiriw nainiw era oko-pa me efar gaep ekowawowen. Nain wi mua ni era nain piipueka naep kema nia irakowimik nain ikoka wiena pina-pa Mua Maneka sira wiar urufikuan. Wi mua kamenap nain pun Mua Maneka sira wiar urufikuan. ¹¹Nain yena emar unowik,

wi moram yo efa samoriwkin anane sirirowa aawem-ikaiyem. Yo mia kanima puukowa nia maakekam-na me efa samorekamik. Ne Yeesus Krai nomokow moke-pa umok nain opor eliwa me miatinekamik. ¹²Wi mua mia kanima puukowa nia maakemi kema nia irakowimik nain wiena imeka pun iiwawun wiam waromakuk naiyem!

¹³Naapeya emar unowik, makena ni Mua Maneka-ke nia aaweya Moses sira wuomakek nain kiiriw me ookiman. Nain ni Mua Maneka teeria-pa wiar ikok niam irami sira samora kiiriw me oneka. Niam kookalemi sira eliwa-pa niam wueka. ¹⁴Moram Moses sira wuomakek nain unowa ikua, nain sira unowa nain sira kuisow fain-ke baguserap ikua, feenap, “No mua oko wia kookale, nena name kookalin naap.” ¹⁵Naeya ni niam uru-urufap, oko ni nieniw irakep niam pukep omanaremi iiwawun niam samorowen.

Ewar Eliwa wia asipam-ikaeya eliw ikaikuan

¹⁶Naapeya yo opora feenap maiyem, ni ikowa Ewar Eliwa kookalowa-pa ikeka, naap nain niena ikiwos samora nain me ookowen. ¹⁷Moram i ikiwos samora-ke Ewar Eliwa opora yia maakek nain wiar fieniya. Neemi i ikiwos samora nain ne Ewar Eliwa opora yia maakek nain wiam anu-fienimik. Ne sira erup nain-ke kema nia irakoweya, ni kema ere-erup arep sira eliwa onowa kookaliman nain me pepep. ¹⁸Nain ni Ewar Eliwa kookalowa ookowen-na Moses sira-ke me nia wasinon.

¹⁹Aria ikiwos samora nain sira fain imeniya: uruw mia samora, soma orowa, enum eruarowa kemaiw ikowa, ²⁰mua miira sirarep patrirowa, epia mua ne maikua onowa, kema bagiwirowa, irakowa imenowa, yamunsiarowa, maa iririmowa, maa ifemakowa, iiwuarowa, wiam fofookap irakowa, ²¹maa wiar kema kuowa, eka kekanowa eruarowa, ne eka enep momorarep yiwowa, ne sira-sira naap nain. Iiriw naap me oneka nia maakem. Ne aakisa nainiw nia maakiyem, ni sira naap onam-ikowen-na Mua Maneka kemena-pa wiar ikowa nain maa makena me wiar urufowen.

²²⁻²³Aria sira eliwa Ewar Eliwa-ke imeniya nain feenap: mua wia kookalowa, kemelow manekiw ikowa, kema sonom eliwuw ikowa, kekelka ikowa, maa wia asipowa, kema melin ikowa, mua karanowa, wia saalolokowa, mua saria ikowa, sira naap nain. Ne ni sira eliwa naap onowen-na opora-pa me arowen, weetak akena. ²⁴Naapeya wi mua Yeesus Krai kemena-pa wiar ikemik nain o nomokow moke-pa umok nain kema suuwimik. Nain kema suuwap wiena mia kookalowa ne sira-sira onam-ikemik nain iiwawun mikikira-pa wuamik. ²⁵I Ewar Eliwa kekanowa-pa ikaimik, naapeya Ewar Eliwa kema yiiya nain ookikua. ²⁶Ne yiena me yiam pirikua, kema me yiam bagiwirowikua ne kema me yiam kuikua.

Wiam asipowa sira

6 ¹Emar unowik, wi mua akimowa-pa oro-booniwkin-na, ni Ewar Eliwa kookalowa ookiman nain-ke kekelka wia maakemi wia kakeneka. Ne nis pun niena niam uru-urufap, oko nis pun iir oko akimowa-pa wakiowen. ²Naap niam asipami ni-nieniw pina niam akuawomaka, ne sira naap onowen-na Krai sira nain pepekiw wiar ookowen. ³O mua oko feenap wame maiya nain, “Aa, yo mua eliwa-ke,” naap wame maiya nain ona wame peeskimiya. Ne pun oram maneka naap wame maiya. ⁴Naapeya ni mua kui-kuisow niena sira niam furewam-ikeka. Ne mua oko sira wiar urufap feenap me maeka, o sira samora-ke, yo sira eliwa-ke. Ni niam kui-kuisow sira kamenap oniman nain niam fureweka. ⁵Moram mua kui-kuisow wiena sira kamenap onimik nain wiam amisaruk.

⁶Sira eliwa oko feenap, mua eena Mua Maneka suule niimik nain maa wia asipeka.

⁷Naapeya nieniw me niam peeskimeka. Ni feenap ne naeka, maa marew, i Mua Maneka sira eliw wiar fieniyen. Mua Maneka naap maowa me pepeka akena. Moram no maa mauwa upinan-na kakeniw naap aawinan. ⁸Moram o mua miw sira kookalowa ookam-ikaiya nain kookalowa welawami sira samora imen-ikiwemi mesenalinon. Ne o mua Ewar Eliwa kookalowa ookam-ikaiya nain anane eliwa ikowa imeninon. ⁹Naapeya i sira eliwa onam-ikowa kema me pinariyen. Moram i sira eliwa kekanep oni-ikiwem-ikemkun ikoka ona epa-pa kirowa yiar imenarinon. ¹⁰Naapeya i sira eliwa wia onowa kema manekiw ikok wi maa-ko iiwariwkin wia asipam-ikaikua. Ne wi Yeesus kemena-pa wiar ikemik nain-ke balisow akena wia asipikua.

Mua Maneka teeria-pa ikok sira enuma ookowa-ke

¹¹Aria ni wapen siisia maneka fain efar urufeka, yos-ke yena wapena-pa parosifa ara fain nia siisimomiyem.

¹²Wi mua ni mia kanima puukowa nia suuwimik nain wi mua eliwa-ke yia nauk naep naap nia maakimik. Onoma fain muuta nain naap onimik. Yeesus Krai nomokow moke-pa umok nain opora wiar maemi mia kanima puukowa sira onaiya maiyen-na yia kookalep me yia samorikuan, wi naap maimik. ¹³Makena wi wiena mia kanima puukimik, nain wiena pun Moses sira wuomakek nain balisow akena me ookimik. Nain ni mia kanima puukiwkin-na wi unum maneka aawikuan. Wi nain naep ni mia kanima puukowa nia maakimik. ¹⁴Aria yo maa oko me yame iriyem. Yo yena Maneka Yeesus nomokow moke-pa umok ne efa aawok muut nain maemi yame iriyem. Moram yo Yeesus Krai muuta nain miw sira-sira fain ookowa yena yame weeser-wuami iiwawun mikikira-pa wuam.

¹⁵Feenap, o teeria-pa wiar ikemik nain mua mia kanima puukowa nain maa oram-ke ne mia kanima me puukowa nain pun maa oram-ke. Nain maa kuisow fain maneka-ke, kema iiwawun kiremkun Mua Maneka mua enuma yia wuinon. ¹⁶Ne wi mua Mua Maneka sira-pa wiar ikemik nain ona teeria kakeniw-ke. Naeya wi kema sonom eliwiiw ikaikuan ne pun Mua Maneka wia kemalep wia asipinon.

¹⁷Yo opora silewami feenap maiyem, ikoka kiiriw nainiw opora me efa oneka. Moram yo mia petiria onaiya ikem fain Yeesus uuwowa muuta nain mia petiria aawem.

¹⁸Aria emar unowik, Yeesus Krai yiena Maneka nia kemalep nia asipam-ikaeya ni kema eliwiiw ikowen. Makena.

Parosifa fain Pol-ke wi Efesus wia siisimomak

Miimow opora

Pol Rom owowa-pa koorā ekap ikok wi Efesus parosifa fain wia siisimomak. Feenap maek, Mua Maneka-ke iinan ne miiw maa unowa Yeesus Kraiſ wapena-pa wiar wuami os-ke urufam-ikainok naek. Mua Maneka-ke ona teeria kema wia iikiroweya Kraiſ wameiya akena arep uroma, kema kuisow ikauk naek.

Mokomokoka opor unowa fain wia maakek, Mua Maneka-ke nia kemaleya Kraiſ opora wiar opap niam fiirimep teeria maneka kuisow arowen naek. Yeesus uuwowa neeke Mua Maneka-ke emeria mua wia aawinon. Ne ona iiriw opora maep koonowak nain ikoka maken akena wia opominon. Nain ilenowa naep Ewar Eliwa wia sesekomaya wiameiya ikua. Ne opor ara oko pun fain maek, wi Kristen teeria Kraiſ wameiya aremik, naapeya wi uroma, kema kuisow wuap Mua Maneka sira wiar ookuk naek.

1 ¹Aria yo Pol eena Yeesus Kraiſ aposel nain-ke ni ona teeria Efesus-pa ikeman nain parosifa fain nia siisimomiyem. Ni o opora baliwep wiar opiman nain feenap nia maiyem. ²Yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Kraiſ wi ikos nia saliwami nia asipiwkin ni kema sonom eliwa ikowen.

Mua Maneka-ke owow iinan kekanowa i yiek

³I Mua Maneka unuma wiar fakerikua, eena yiena Maneka Yeesus Kraiſ Wiawi nain. I Kraiſ teeria-pa wiar ikemkun os-ke owow iinan epa yia fonomami saliwap yia moresarep-puomaya i eliwa ikemik. ⁴Moram ona iiriw miiwa me onowa ikok yia nanikak, ni o wameiya eliw akena ikeka naep. Naeya i ona teeria kakeniw wiar ikok pina marew ona mokok epa-pa eliwa ikaiyen. ⁵Ona yia kookalep iiriw ekerā yia nanikap-pueya ikemik. Ne i Yeesus Kraiſ opora wiar opamkun yia aaweya ona muuka wiar aremik. Ona kookalowa-pa naap yia onak. ⁶Ona Muuka manek akena kookaliya nain kema suuwap i manek akena yia kemalep yia saliwak. O eena yia saliwowa kema eliw akena. Naapeya i nain kema suuwap unuma fakeriyen.

⁷⁻⁸O manek akena yia kemalep yia saliwowa kema manekiw ikok yia saliwowiw ikaiya. Ona amis maneka wame ookap feenap yia onomak. Krai-ke umep aka wiar orok nain-pa yia sesenareya yia aawep pina yiar iirarek. ⁹Krais sesekowa nain iiriw ekeria kema-pa maep-puak. Iiriw eena kema maek nain ewur ariman me wuak, ne aakisa ona kookalep yia ofakowak. ¹⁰Nain feenap, ona kema-pa iiwawun maep-puak nain ona epa pepekimok nain pepek ereya urufak-na anirak. Naeya Krai sesekak, os-ke owow iinan ne miiw maa unowa onamiaremi urufam-ikainok naep.

¹¹Mua Maneka ona kookalowa-pa maa mauwa maiya nain onomakiya. Neemi iiriw ona kookalep yia nanikap-pueya i Krai ekima-pa ona teeria wiar ikemik. ¹²Naeya i Yuuda kiikir Krai opora wiar miimap opap ookowa nain yia pepekimok, ikoka yena parin maneka kekanowa onaiya ikem nain anane efa kema suuwami unuma efar fakeram-ikauk naep. ¹³Aria ni miiw oko oko teeria pun ni Yeesus Krai opor makena nain iiriw miimaman. Opor eliwa makena nain feenap, aakisa Mua Maneka-ke nia aawok. Ni nain miimap Krai opora wiar opap ona teeria wiar ekaman. Naeya Ewar Eliwa niamiya ikua, Mua Maneka ona iiriw maek naep. O niamiya ikua nain feenap, ni Krai teeria-pa wiar ikeman nain niam ilenam-ikowa-ke. ¹⁴Ewar Eliwa i yiamiya ikaeya Mua Maneka epa eliwa yia fonap-puomak nain maa makena urufiyen. Ona maep koonowak nain naep arewap ikaiyen. Ne Mua Maneka yia aaweya ona wameiya eliw akena ikaiyen. O uwow kekanow maneka yia onomak nain wiar kema suuwap unum maneka fakeriyen.

Pol-ke Mua Maneka wi Efesus amisa wiinok naep farek

¹⁵Aria yo opora feenap niar miimam, ni yiena Maneka Yeesus opora wiar opam-ikok Mua Maneka teeria emeria mua oko wia kookaliman. ¹⁶Sira naap niar miimap iiwawow marew Mua Maneka faremi unuma wiar fakerami sira eliwa naakem-ikaiyem. ¹⁷Ne ni baliwep naap ikeka naep yo anane Mua Maneka fariyem, yiena Maneka Yeesus Krai fariya nain, Auwa eena iinan akena unum maneka ne kekanowa onaiya ikua nain. O faremi nokaremku os-ke woos eliwa niemi kema nia fookeya kema pukep ona opor kemena balisow akena wiar amisar-ikim-ikowen. Naeya o baliwep amisarowen. ¹⁸Ne yo feenap naep Mua Maneka faremi fain pun nokariyem, ni kema puke-afurap o epa eliwa yia fonap-puomak nain baliwep akena wiar amisarowen. Ne epa eliw akena eena ona teeria yia wuomak nain wiimar makena urufiyen, ni naap maep naap kemaiw niam tuupam-ikaiman nain arewap ikowen. ¹⁹⁻²⁰Ne ni fain pun wiar amisarowen, i Yeesus Krai opor makena wiar opamkun ona kekanowa-pa manek akena yia asipiya. Mua Maneka kekanowa maa unowa iiwawun nomakek. Ona kekanowa nainiw Krai umep ikaeya iikirowak. Iikirowap owow iinan purupep ona aken ekeria-pa pokomowak. ²¹Naeya miiw maa

kekanowa unowa ne wi saria mane-maneka ne wi anim onoma os-keriw iinan akena-pa wiar ikua. Ne aakisa wi mua unum onaiya ikemik nain os-ke unuma urup-afurap-ikua, ne ikoka epa kirep epa oko imenariya nain pun naap ikainon. ²²Ne Mua Maneka-ke woos mua wuami maa unowa o tepak-pa wiar wueya os-ke urufiya. Ne os pun ona teeria maneka woos mua wiar ikua. ²³Naeya i ona teeria-na o mia ara-ke. Naapeya ona, ne ona mia ara onaiya iiwawun irina kuisow. Ne miw maa unowiya, iinan maa unowiya os-ke epa aawemi os-keriw ikaiya.

I umep iikirap Krai wameiya ikemik

2 ¹Aria ni iiriw sira samo-samora ne pina onam-ikeman. Naapeya ni umemi mesenalowa-ke. ²Naap ikok ni miw sira samora-pa yiwem-ikeman. Ne yiena inasina makena-ke naemi sira-sira onam-ikeman. Wi Mua Maneka opora mikikira iwimik nain wi inasina nain-ke kema wia mikam-ikaeya wi sira-sira onimik. Ne nis pun wiar ookam-ikeman. ³I unowiya iiriw wi teeria nain wiamiya ikok yiena mia kookalowa nan sira samora ookami pina onam-ikemik. I woosa kema nain manekiw ikemik. I unowiya naap ikemik nain Mua Maneka yia sirirowa wiar ikua. ⁴⁻⁵Pepek, yiena pina-ke yia ifakimeya Mua Maneka mokoka-pa umowa saarik ikemik. Nain os-ke manek akena yia kemalek. Naeya i Krai teeria wiar ekap iikirowa saarik ikemik. Ae makena, Mua Maneka-ke yia kemalep yia aawok. ⁶Krai iikirowami is pun o wameiya yia iikirowak. Ne yia aawep owow iinan-pa yia wueya i Krai wameiya-pa pokimik. ⁷Ne Yeesus Krai naep yia kemalep yia saliwowiw ikaiya. Manek akena yia kemalowiwi ikaiya nain, epa kireya enuma imenarem-ikaiya nain pun naap yia kemalowiwi ikainon. ⁸Moram ni Krai opora wiar opiwkin Mua Maneka-ke nia kemalep nia aawok. Nieniw Mua Maneka wameiya ekowa me pepekeya ona nia asipap nia aawok. ⁹Ona nia aawok nain me niena sira eliwa onam-ikaiwkin nia aawok, weetak. Naapeya mua kuisow ona unuma wame pirami me mainon, “Yo sira eliwa onamkun Mua Maneka-ke efa aawok,” weetak, naap maowa me pepek. ¹⁰Moram Mua Maneka-ke kema yia kiripeya emeria mua enuma kiremik. O i Yeesus Krai wameiya ikok era eliwa-pa soomareka naep kema yieya ookimik. Nain ona iiriwiw naap maep oneya i sira eliwa ookimik.

I Krai wameiya epaskun ikemik

¹¹I Isrel unowiya mia kanima puukimik. Naeya i mia kanima puukowa naap yiam maimik. Ne ni owow oko oko mia kanima me puukiman nain feenap nia maimik, “Wi mua mia kanima puukowa marewa-ke.” (Mia kanima puukowa-na wiena mua-ke mia-pa onimik, muut naap.) ¹²Aria ni baliwep kema wuepeka, ni iiriw teeria nain-ke, ni Krai teeria-pa me wiar ikeman. Ni teeria oko-ke. Iir nain Mua Maneka-ke i Isrel opora

yia maakep koonowap epa eliwa yia wuap-puomak. Nain ni sisina-pa ikeman. Ni Mua Maneka wameiya-pa me ikeman, ne o kemena-pa me wiar ikeman, naapeya maa eliwa ikoka imenarowa nain, ni weetak akena. ¹³Ne aria aakisa Yeesus Krai umemi aka orok nain-pa nia aaweya o ekima-pa Mua Maneka wameiya akena-pa wiar ikeman.

¹⁴Moram Krai ona kema eliwa yieya i unow onaiya wueliwa ikemik. Feenap, iiriw i Yuuda teeria-ke wi owow oko oko yiam irewap ikok pika wenu-wenup ikowa saarik ikemik. Naap ikemkun Krai-ke umemi pika nain teekap oromi yiam iuwarowa sira nain pun iiwawun weeser-wuak. Ne teeria erup nain yia aaweya iiwawun epaskun akena ikemik. ¹⁵Os-ke umemi iiriw Moses sira wuomakek nain ne sira papako maemik nain irinak. Naap onami teeria erup nain yia aawep teeria enuma kuisow kema kuisow yia arowinen naep naap onak. ¹⁶Teeria erup nain iiriw yiam iuwarem-ikemkun yia fiirimep ona mia kuisow yia arowak. Ne Mua Maneka kemena-pa yia pekak. ¹⁷Ne ekapep opor eliwa feenap maek, “Ni aakisa kema eliwa ne kema kuisow ikeka.” Opora nain manekami i Yuuda yia maakemi ni owow oko oko pun nia maakek. ¹⁸I teeria erup nain Krai ekima-pa Auwa wameiya arep maa nokarimik. Ewar Eliwa waisow kema kuisow yia wueya naap onimik.

I Krai teeria unowa i Mua Maneka koorake

¹⁹Aria naapeya ni aakisa purer mua saarik me ikeman, weetak. Sisina-pa me ikeman. Ni Mua Maneka teeria wiamiya epaskun akena ikeman. Naemi Mua Maneka kemena kakeniw wiar ikeman. ²⁰Feenap, Mua Maneka-ke koor kuam-ikaiya, ne ni koor nain-ke. I aposel ne wi profet i koor wapen poka saarik, ne Krai ona umua poka-ke. ²¹I koor maakara saarik, unowiya Krai mikowawamkun koor nain koonep manekarem-ikainon. Ne koor nain Krai ona nan ikaiya. I unowiya Mua Maneka tempel koor kuisow aremik. ²²Ne nis pun Krai wameiya arep ona koor nain iiwawun kuisow areman. Ne Mua Maneka Ewar Eliwa koor nan ikaiya.

Pol uuwowa wi miw oko teeria Yeesus Krai opora wia maakek

3 ¹Aria yo Yeesus Krai-ke uuwowa yieya ona opor eliwa nain ni miw oko teeria nia maakem-miem. Muut nain yo efa opap koor-pa efa wuiwkin fan ikem. Ni Mua Maneka teeria wiar areman, naapeya yo ni nia naep Mua Maneka faremi nokariyem. ²Aria Mua Maneka ona nia kemalep opora nain yo yieya nia maakem-miawiyem. Naeya yo uuwowa nain iiriw efar amisareman. ³Opora eena miimowa-pa siisimem nain iiw muuta siisimem, feenap, Krai uuwow onoma nain iiriw kokot ikua. Ne aakisa ona yo ariman wuomemi efa ofakowak. ⁴Naeya i miw mua muuta umep yia aawok nain kemena wiar amisarowa yoowa nain yo balisow

akena wiar amisarem. Ne yo opora siisimem fain unufap naap efa furewoven. ⁵⁻⁶Fain, ni owow oko teeria Yeesus Krai opor eliwa opiman. Neeke i Isrel yiamiya arep i unow onaiya teeria kuisow aremi Krai mia ara kuisow wiar aremik. Ne maa unowa Mua Maneka-ke yia wuomak nain Yeesus Krai opora yia opomaya i unow onaiya makena urufiyen. Opora nain Mua Maneka-ke iiriw ariman me wuowa ikua. Ne aakisa Ewar Eliwa-ke opora nain i aposel ne wi profet ariman yia maakeya maimik.

⁷Yo opor eliwa fain nia maakowa nain Mua Maneka onaiw efa kookalep efa pepekimok. Ne ona kekanowa yieya yo kekanep uuwowa fain faiyem. ⁸Makena, yo Mua Maneka teeria nain yo meta marew aken. Nain ona efa kookalep Krai opor eliwa wi owow oko teeria wia maakem-miawe naep uuwowa fain yiek. Opora feenap, Krai ekima-pa maa eliwa unowa yiar imenariya, maa unowa eena Krai yia onomak nain manek aken-ke. Wiar kema suuwowa iiwawun yiar nomakek. ⁹Opor unowa nain Mua Maneka iiriw eker pipilimep-puak ne aakisa yo uuwowa nain yiek. Ne yos-ke opora nain ariman wiar wuami Yeesus Krai sira kamenap onap yia aawiya nain nia maakiyem. ¹⁰⁻¹¹Mua Maneka Krai uuwowa-pa yia aawowa nain ona iiriw eker maep-puak. Feenap maek, Krai teeria sira naap wia onamkun wi owow iinan ensel ne wi aaperek inasina yena woos eliwa, kema suuwowa eliwa efar amisaruk, naap maep aakisa yiena Maneka Yeesus Krai mia-pa nan imenak. ¹²I Krai opora wiar opimik, naeya o muuta nain keker opowa marew, emin ururowa marew, Mua Maneka wameiya ekami eliw maa nokarimik. ¹³Naapeya nia maakiyem, yo Yeesus Krai opor eliwa nia maakemkun efa samoriwkin sirirowa unowa aawiyem fain ni kema unu-unowa me wueka. Yo sirirowa aawiyem fain ni Mua Maneka wameiya ikok unum maneka aawowen. Naapeya ni kema me pinareka.

Pol-ke wi Efesus kekanep ikauk naep Mua Maneka farek

¹⁴⁻¹⁵Wi owow iinan ensel ne i miiwa-pa ikemik fain yiena Auwa ona waisow, ne i unowiya unuma o tepak-pa wiar ikemik. Naapeya yo maa unowa maem nain kema suuwap keema muuna mikami Auwa Mua Maneka unuma fakeriyem. ¹⁶Ne feenap nokariyem, ona Ewar Eliwa sesekeya ni nia kekanoweya ni iiwawun kekanep ikowen. Ne nia kemalep ona kekanow maneka-pa nia kekanowinon. ¹⁷Naeya ni kekanep Krai opora wiar opiwkin ni niar ikaeya o kemaiw ikowen. Ne mua oko wia kookalowa sira nain kema manekiw ikowen. Sira nain nomokow fiira miiw tepak orop kekanep iimarep ikaiya naap. ¹⁸⁻¹⁹Naeya Krai manek aken yia kemaliya nain ni baliwep amisarowen, Mua Maneka ona teeria unow onaiya. O yia kookal-afurap manek aken yia kemalowiw ikaiya. Manek aken nain epa iiwawun ifemakep ikua, oram anane maneka

wiar ikaiya. Ne ni balisow akena amisarep maowen, “Krais yia kookal-afurap yia kemalowiw ikaiya,” naap maowen. Naeya Mua Maneka sira melina, amis manek akena sira naap nain niar taaninon. ²⁰⁻²¹Ne aria i Mua Maneka unuma fakerikua. O kekanowa i gone-pa yiar uuwam-ikaiya. Naeya i o kema suuwap maa unowa nokarimik nain maa mauwa nokarimik nain, os-ke iinan-pa maa kuruma yia wuominon, i kema suuwowa me pepep. Naapeya i Yeesus Krais teeria-ke o unuma unufami Mua Maneka unuma fakeram-ikaikua, anane naap manekiw.

I Krais mia wiar arep Mua Maneka sira wiar ookiyen

4 ¹Aria yo yiena Maneka uuwowa muuta nain aakisa kooro ekap ikem, yo nain-ke fain nia maakiyem. Ni Mua Maneka yena teeria efar ikeka naep nia fareya ona teeria wiar ikeman. Naapeya ni ona kookaliya naap sira wiar ookam-ikeka. ²Naemi niena niam poromi wi Yeesus teeria oko tepak-pa niam wuami saria wieka. Sira-ko samoriwkin-na kema bagiw mawew niam saliwam-ikeka. ³Ne Ewar Eliwa nia fiirimep kema kuisow nia wuak nain naap palanep ookam-ikok kema epaskun ikeka. ⁴I unowiya mia kuisow, ne Ewar Eliwa kuisow muuta nain-ke yiamiya ikua. Naemi i unowiya Mua Maneka-ke yia fareya ona epa kuisow yia fonap-puomak nain arewap ikemik. ⁵Naap kema suuwap i unowiya yiena Maneka waisow naimik, ne ona opor eliwa kuisow nain ookimik, ne yia yasuwikwin ona teeria kuisow aremik. ⁶Ne Mua Maneka ona waisow, eena yiena Auwa nain-ke maa unowiya urufiya nain. Maa muutitik os-ke tepak-pa uuwam-ikaeya maa iiwawun eliwa ikaiya.

⁷Aria i mua kui-kuisow-na, Krais yia kemalep ona yia amisarep uuwowa ononer yiek. ⁸Naapeya Mua Maneka opor ara oko nain pun feenap maek, “O iiwua wia nomakep aawep o wameiya iinan urupemik. Ne ona teeria maa ele-eliwa wiek.” *(Someka 68.18)*

⁹Aria opor ara fain, “O iinan urupok” nain mauwa maekam naep naap maek? Nain feenap, Krais umep miiw tepak orop-puap kiiriw iinan urupok. ¹⁰O eena kiikir miiw tepak orok nain kiiriw iinan akena urupok. Naeya epa unowa nain yos-keriw epa aawinen naek. ¹¹Ne os-ke wi mua kui-kuisow uuwowa ononer wiek. Mua papako ona aposel uuwowa wiek, papako profet uuwowa wiek, ne papako owow-owowa ikiwemi ona opor eliwa wia maakowa, papako ona teeria wia urufam-ikowa ne papako somek mua, Mua Maneka teeria sira eliwa wia maakowa nain. ¹²Ona uuwowa baliwep fauk naep uuwowa naap wiomakek. Naeya wi unowiya uuwami Krais teeria eena mia ara maemik nain wia asipami unow onaiya kekanep ikaikuan. ¹³Uuwowa nain naap ikiwem-ikaeya i unowiya opor makena kuisow nainiw opami kema kuisow ikok Mua Maneka Muuka baliwep wiar amisariyen. Ne i unowiya kema puke-afurap Krais sira nain pepekiw ookam-ikaiyen.

¹⁴Naap ikok i gia kema saarik me ikaiyen, i kema pukep ikaiyen. Naapeya wi wadol mua-ke opor oko yia maakemi afile yiem me yia kiri-kiripuk. Ifer umukut kuemi eena aasa laalanowiya, naap me yia onuk, weetak. ¹⁵⁻¹⁶Naeya i feenap oniyen, wi mua oko wia kookalemi opora makeniw maimik. Naeya i Krai sira ookowa kema pukep ikaiyen. I Krai mia ara unowa wiar ikemik, ne o ikiwosa-ke. Ne o wiar kekanep ikemik. Naeya mia ara unowa nain wiam mikowawami mia kuisow arek, nain mia ara unowa wiena uuwowa-ke ononer uuwimik. Naapeya i naap uuwami yiam kookalemi yiam saliwam-ikemkun Krai mia ara arimemi kekaninon.

Wi Kristen sira enuma-pa ikeka wia maakek

¹⁷Naapeya yo opora fain nia maakemi yiena Maneka unuma-pa feenap nia maakiyem. Ni aakisa wi sisin mua sira me wiokeka akena, weetak, weetak akena. Wi maa kema suuwimik nain iuwawun maken marewa. ¹⁸Wi emina kekanep Mua Maneka opora miimowa miatinep maa makena me amisaremik. Naapeya wiena kema suuwowa eliw marew, wi epa kokoma-pa ikemik. Mua Maneka kemena-pa wiar ikowa nain wiena sisina-pa wiam wuimik. Naapeya wi emina reenemi woosa eliw marew ikaimik. ¹⁹Wi sira samo-samora onimik nain emina-ko me ururimik. Ne wiena mia kookalowa wiam ookowa nain kema manekiw ikaimik. Oram uruw mia samora kemaiw ikok sira samo-samora oni-ikim-ikaimik.

²⁰Nain ni iiriw sira samora-pa nan Krai amisarowa me aaweman, weetak. ²¹Ni o opora wiar miimap teeria-pa wiar ikeman. Naeya opor makena eena o wiar ikua nain nia maakiwkin amisarep ikaiman, maken-i? ²²Ni iiriw sira samora onowa kema nain-ke nia mufeya nain onam-ikeman. Ne ni sira awona naap nain piipueka naep nia maakemik. ²³Fain pun suule niemik, ni Yeesus Krai-ke kema niar kiripeya kema suuwowa melina ikok sira enuma ookeka. ²⁴Naeya ni kema suuwowa enuma eena Mua Maneka ona niek nain ookami o saarik ikowen, feenap, ni dubila ikok sira makena ookam-ikowen.

²⁵I unowiya epaskun arep mia kuisow akena ikemik. Naapeya ni unowiya wadol sira piipuap opor make-makeniw niam maakeka. Ni naap onam-ikeka. ²⁶Ni kema bagiwirap-na maa urufap, pina me oneka. Feenap, kema bagiw naap iram-ikaiwkin epa me kokomarinok, kema siinowa ewurareka. ²⁷Oko ni epa maala kema bagiwiriwkin Satan-ke nia mufeya sira samora onowen. ²⁸Wi ikum mua maa ikumarowa neek piipuauk. Piipuap baliwep pokap wiena wapena-pa mauwuk. Uuwap maa saapa imenap wiena wiam kakaltami wi mua maa marew ikemik nain eliw wia asipam-ikauk.

²⁹Aria ni aakunemi-na opor samo-samora me maeka. Opor eliw niam maakeka, naeya wi mua kekanowa marewa nain eliw wia saliw-

iram-ikowen. Ne nia miimami kema eliwa ne kekanowa neek aawikuan. ³⁰Mua Maneka Ewar Eliwa ni niamiya ikaiya nain Yeesus teeria-pa wiar ikeman nain nia ilenam-ikowa-ke. Nain ikip ona epa kereriya neeke nia aaweya eliw akena ikowen. Ne Ewar Eliwa opora kema-pa nia wuomiya nain me wiar fieneka. Naeya kema me wiar samorowen. ³¹Ni kema bagiaiw irowa nain piipueka, riirinowa ne mua wia iririmowa pun. Me wia kakankeka, wia firekow opora sira-sira me oneka, ne niam irewowa kema nain iiwawun piipueka. ³²Ni niam kookalow manekiw ikok kekelka niam ookeka. Mua Maneka-ke Kraiss muuta nain pina me niar kema suuwowa nia saliwiya. Naapeya pina nia oniwkin-na kema me suuweka, niam saliweka.

I parina-pa soomarem-ikaikua

5 ¹Aria ni Mua Maneka muuka wiipa wiar ikeman, naeya o manek akena nia kookaliya. Naapeya ni kekanep ona sira-pa wiar ikeka. ²Kraiss yia kookalep yia naep wame wuami umep Mua Maneka patirak. Nain patrirow maa kuumiwkin kawus ikin eliwa urupeya Mua Maneka wiar kookaliya, nain saarik. Naapeya nis pun mua wia kookalowa sira-pa ikeka. ³Yeesus teeria sira samora feenap nain onowa weetak akena. Ni enum erua sira ne sira samo-samora onowa me kema suuweka. Maa me kookaleka. Sira samora kamenap nain me niar imenarinok akena. ⁴Ne opor samora me maeka. E, opora aakunemi me kapeweka, nirow opora aakunemi sira samora-pa me pikiweka. Ni sira naap onowa eliw marew. Ni anane opora aakunemi Mua Maneka sira eliwa naakem-ikeka. ⁵Fain maken akena, wi mua feenap nain Kraiss ne Mua Maneka pika kemena wiar ikip pokow eliwa imenowa me pepeki. Wi uruw mia samora nain, wi sira samora-i e maa kema kuimik nain. Mua eena maa kema wiar kuimik nain naap, inasin wadola ookimik. ⁶Mua oko-ke opora maken marewa nain nia maakemi me nia peeskimemi nia mufuk. Wi mua opora fienimik nain wi Mua Maneka kema bagiaiw iwimik. ⁷Naapeya wi nain wiamiya me ememiriareka. ⁸⁻⁹Ni iiriw kokoma-pa ikeman, ne aakisa Mua Maneka-ke nia aawep epa parina-pa nia wuak. Parina-ke sira eliwa unowa, sira kakeniw ikowa ne opor makena aakunowa nain imeniya. Naapeya ni parin emeria mua ikeka. ¹⁰Yiena Maneka sira kookaliya nain baliwep wiar amisarep ookeka. ¹¹Wi mua epa kokom sira onimik nain me wiokeka. Nain sira eliwa-ko me imeniya. Ni sira eliwa oniwkin kokom sira eliw marew nain ariman wiar arinok. ¹²Wi mua sira samora kokot onimik nain wiokowa eliw marew, ne wiar aakunowa pun emina ururiyen. ¹³Maa unowa parina-ke iweya ariman ariya. ¹⁴Ne maa unowa nain parina-pa ariman akena ikaiya nain iiwawun parinarek. Naapeya opor oko feenap ikua, “No inep ikon nain iikire. Umep ikon nain iikire, naeya Kraiss parina nefa mikinok.”

¹⁵Naapeya ni niam urufap baliwep ikeka. Ni mua momora saarik me ikeka, kema pukep ikeka. ¹⁶Moram aakisa epa fain sira samora-ke epa aawok. Naapeya ni sira eliwa onowa kemaiw ikok naap topialem-ikeka. ¹⁷Naapeya ni mua momora saarik me ikeka. Yiena Maneka eena sira kamenap kookaliya nain amisarep onomaka. ¹⁸Eka kekanowa me enep momorareka, oko sira samora-pa niam wuowen. Mua Maneka Ewar-ke kema-pa niar taanep ikainok. ¹⁹Ne mua oko wiamiya aakunemi-na Mua Maneka opora nain maemi wiamiya aakuneka. E oko, lotu someka awemi Mua Maneka unuma wiar fakereka, someka eena Ewar Eliwa kema nieya kema-pa niar taanoweka. ²⁰Ni anane Mua Maneka eena maa unowa onomakek nain Yeesus Kraiss unuma-pa sira eliwa naakem-ikeka.

Pol-ke wi mua ne emeria miewemik nain wia maek

²¹Aria ni Mua Maneka teeria anane Kraiss ekima opap niam porop niena tepak-pa niam wueka. ²²Ni emeria niena mua tepak-pa wiar ikeka, yiena Maneka tepak-pa wiar ikem naemi naap niam poreka. ²³Moram emeria woosa ona mua naneka. Ne Kraiss pun naap, ona teeria wia aawok, naeya ona teeria o mia ara-ke, ne woosa ona ikua. ²⁴Ona teeria eena Kraiss tepak-pa wiar ikua naap. Naapeya ni emeria pun naap, ni anane niena mua tepak-pa wiar ikeka.

²⁵⁻²⁶Ne Kraiss ona teeria wia kookaliya naap, ni mua pun niena emeria wia kookaleka. O ona teeria naep umok. Ona teeria kakeniw ikauk naep opora wia maakemi eka yasuwewa tumin marew, dubil akena ikaimik. ²⁷O yena teeria wia saliwamkun dubil akena efar ikauk naep sira naap onak. Naeya teeria nain tumin marew, mia kanima bolonow marew, ne maa kamenap-ke me wia samorinon, weetak. Neeke pina marew wueliwa ikaimik. ²⁸⁻³⁰I unowiya Kraiss mia ara wiar ikoweya ona yia saliwia. Naapeya ni mua pun naap, niena emeria wia kookaleka, niena niam kookaliman naap. Mua eena ona emeria kookaliya nain ona pun naap wame kookaliya. Mua kuisow ona mia-ko me wame samoriya, weetak. Ona mia baliwep akena wame saliwami maa baliwep enimiya. ³¹Mua Maneka opor ara oko feenap maek,

“Naapeya mua ona wiawi onak wia piipup emeria ikos epaskun arep mia kuisow ikaimik.” *(Yenesis 2.24)*

Naapeya mua emeria aawep ikok wiam saliwam-ikauk. ³²Opora maem nain maa oko kokot ikua. Yo maem fain, opora nain Kraiss ona teeria epaskun aremik nain wia pepekimok. ³³Nain nis pun nia maek, ni mua unowiya niena emeria wia kookaleka, niena niam kookaliman naap. Ne ni emeria pun naap, niena mua tepak-pa wiar ikok opora wiar miimeka.

Wi auwa aite ne muuka wiipa

6 ¹Aria ni muuka wiipa Mua Maneka kema suuwap niena neene niawi opora wia miimeka. Ni sira nain onowa-ke ikua. ²Mua Maneka sira Moses maakeya wuomakek nain opora feenap maek,

“Nena niawi ne neene tepak-pa wiar ikok wi opora wia miime.”

(Lo 5.16)

³Nain maep opor eliwa feenap maep koonowak,

“Naap oninan-na no uuwowa wueliwa nefar ikiweya no eliw epa maala miiwa-pa ikainan,”

naap maek. ⁴Ne ni auwa, niena muuka wiipa anane wia amukarow opora me wieka, oko wi kema bagiauw irikuan. Baliwep wia kakenami yiena Maneka opora wia maakem-ikeka.

Wi uuwow mua ne wi woos mua wia maek

⁵Ni uuwow mua sesa marew uuwiman nain niena woos mua ekima wia opap opora wia miimeka. “Yo Kraiss naep uuwiyem,” naap maemi uuwowa baliwep onowa kemaiw ikeka. ⁶Oko wi mamaiya-pa niar ikaiwkin wia peeskimemi baliwep uuwowen. Weetak, ni naap me oneka. Feenap kema suuweka, “Yo Kraiss uuwow mua wiar ikem,” naep niena uroma kema Mua Maneka kookalowa wiar ookami uuwam-ikeka. ⁷Ni me wi mua muutiw wiar uuwiman, weetak. Yiena Maneka wiar uuwimik naemi palanep uuwam-ikeka. ⁸Ni fain amisareman, mua sira eliwa oniya nain ikoka yiena Maneka-ke kiripominon. Ni mua sesa marew uuwiman nain, ni woos mua pun, unow onaiya nia kiripominon.

⁹Aria ni woos mua pun naap, mua eena sesa marew niar uuwimik nain balisow wia wueka. Me wia keker opowoweka. Yiena Maneka kema suuweka, o eena owow iinan-pa ikua nain niena Maneka-ke ne wis pun wiena Maneka-ke. Mua wia urufap wia rookasowa marew, mua unowiya iiwawun epaskun wia naiya.

Wi Kristen irakow mua saarik ikemik

¹⁰Aria yo aakisa opora silewami feenap nia maakiyem, ni yiena Maneka wameiya ikeman, naeya o kekanowa-pa kekanowa aaweka. ¹¹Ni Mua Maneka ona kekanowa-pa nia asipiya nain irakow maa bala saarik iiwawun wiar suuwap ikeka. Naeya ni naap kekanep Satan eena nia peeskimiya nain wiar mika-fienowen. ¹²Moram i me wi miiw mua wiamiya irakowa-ke, weetak. Wi aaperek inasina, wi ewar samora, ne wi miiw inasina wiamiya irakowa-ke ikua. Wi nain-ke epa ifemakep kokoma iwep-puamik. Ne wi ewar samo-samora iinan-pa ikemik nain pun wiamiya irakiyen. ¹³Naapeya ni Mua Maneka irakow maa bala mia-pa wiar suuwap ikeka. Naeya Satan teeria iiwua purupiwwin epa neeke ni kekanep irakowen. Ne irakep wia nomakep kekanep naap ikowen. ¹⁴Naapeya ni kekanep Mua Maneka opor makena inakirowa saarik urom ara-pa kaikap, sira makena tapi saarik wueka. ¹⁵Ne Mua Maneka opor eliwa wia maakowa topialem-ikowa nain kepur suuwowa saarik suuweka, eena kema sonom eliwa wiowa nain. ¹⁶Ne Yeesus opora opowa

nain niena umua-ke naiyem. Nain opap Satan wiowa mukun onaiya nia nomomiya nain eliw wiar mika-fienowen. ¹⁷Ni Mua Maneka iiriw nia aawok nain kema suuweka. Nain tapala kekanowa saarik wueka. Ne Ewar Eliwa bainat wiar opaka, bainat nain Mua Maneka opora-ke. ¹⁸Ne Ewar Eliwa kekanowa-pa anane Mua Maneka farem-ikeka. Kekanep maa mauwa kema-pa niar ikua nain o farowa me piipueka, anane naap farem-ikaiwkin ona teeria unowa wia asipinok.

¹⁹Neemi yos pun Mua Maneka efa asipowa nain farem-ikeka, naeya ona efa asipami opora yieya yo keker opow marew opor eliwa kemena fookap baliwep wia maakem-ikainen. ²⁰Mua Maneka ona nain naep efa sesekak, ne onoma neeke yo koorapa efa wuamik. Nain yo uuwowa me piipuum, fan uuwam-ikaiyem. Naapeya ni Mua Maneka fariwkin yo efa kekanowinok. Naeya yo keker opowa marew kekanep opor eliwa naap wia maakem-ikainen.

Pol Mua Maneka nokarek, wi wia asipinok naep

²¹Aria yo Tikikus nan sesekiyem, ikoka os-ke yo kamenap ikem nain, ne uuwowa kamenap oniyem nain nia maakinon. O yiena uuwow epaskun-ke ne pun yiena Maneka uuwow mua eliwa-ke. ²²Yo feenap naep ni niar sesekiyem, i aakisa uuwowa kamenap ikemik nain os-ke amisa niemi nia kekanowinon. ²³Kema sonom eliwa, wia kookalowa ne kekanep ikowa, nain Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai ikos niimik. ²⁴Ni yiena Maneka Yeesus Krai manek akena kookalowiw ikaiman, Mua Maneka-ke nia saliwami nia asipam-ikainok.

Parosifa fain Pol-ke wi Filipai wia siisimomak

Miimow opora

Filipai Masedonia kame owow maneka-ke. Ne Masedonia Yurop miiw maneka-pa ikua. Wi Yurop kame teeria unowa nain wi Filipai-ke kiikir Yeesus opor eliwa miimamik.

Pol Yeesus opora maakem-miaweya opap kooora-pa wuap Rom sesekiwkin nan ikua. Ne maa iwareya wi Filipai-ke miimap o naapami maamuma sesekomamik. Naapeya sira eliwa wia naakemi parosifa fain wia siisimomak.

Fain pun wia maakek, Mua Maneka maa eliwa niek, feenap, ni Yeesus Krais-pa eliwa ikowa aaweman. Me wi Yuuda sira wiar ookap maa eliwa aaweman, weetak. Yeesus opora wiar opap aaweman naek. Wi Filipai Krais sira wiar aawuk naep wia maakek. Feenap, Krais me ona wame kema suuwap ona kookalowa ookak, weetak. Ona wame porop Mua Maneka uuwowa iwok nain onomak.

I parosifa fain urufap feenap maimik, wi Filipai Kristen baliwep ikemik ne Pol kookalep asipam-ikemik, naapeya manek akena wia kookalek.

1 ¹Aria parosifa fain yo Pol-ke Timoti ikos ni Yeesus Krais teeria Filipai-pa ikeman nain nia siisimomimik; ne ni woos mua ne ni uuwow mua nain pun nia naimik. I eena Yeesus Krais uuwow mua nain-ke maimik. ²I feenap nia naimik, Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krais nia kemalemi nia asipam-ikawaiwkin ni kema sonom eliwa ikowen.

Pol wi Filipai wia kema suuwap Mua Maneka farek

³Yo anane ni nia kema suuwap Mua Maneka sira eliwa naakiyem. ⁴⁻⁵Moram i iiriw ikiwep Yeesus opor eliwa nia maakemkun wiar opaman. Ne opor eliwa nain wia maakem-miawowa nain yia kekanowami yia naapam-ikeman. Iiriw onoma wuam nain ni efa asipaman, ne nain ekapep aakisa pun naap efa asipam-ikaiman. Naapeya yo anane ni nia naep kemelowiw Mua Maneka faremi maakiyem. ⁶Yo feenap maiyem, makena, ni yia asipowa onoma wuaman nain Mua Maneka-ke kema niem-ikua. Naeya ni uuw-ikiwem-ikawaiwkin Yeesus Krais nainiw ekapiya epa neeke ni uuwowa baliwep akena kapa niar silewinon.

⁷Mua Maneka uuwowa yiek nain i uuwowa onoma wuami wia maakem-miawem-ikemik. Ne Yeesus opora nain makena-ke naemi wi opora sira oko maimik nain wiar ifemakemi iinan iram. Mua Maneka yo uuwowa nain efa ane-kekanowami nis pun nia kekanowam-ikua. Ne aakisa yo koorā ekap ikemkun nis pun efa asipam-ikaiman. Naapeya yo manek akena kema nia wuiyem. Ne ni muuta nain kemeliyem, nain eliwa-ke. Naapeya pepeki, ni muuta nain kemeliyem. ⁸Yo opor makena nia maakiyem. Yo kema fufurarowa-ke Yeesus Kraisi eena ni kema nia fufurarek naap efar imenariya. Opora fain Mua Maneka-ke makena-ke efar nainok.

⁹Naapeya ni nia naep Mua Maneka farep feenap maakiyem, ni niam kookaliman nain naap niam kookalem-ikok manek akena niam kookalem-ikowen. Neemi Mua Maneka kema baliwep akena wiar amisarep kema pukep kema farerep ikowen. ¹⁰Naap kema farerep ikok ni sira kain eliwa akena ne sira kakeniw ookam-ikowen. Naeya Yeesus Kraisi ekapow epa-pa neeke ni pina marew ne opor marew ikowen. ¹¹Naap ikaiwkin Yeesus Kraisi kema nieya ni sira eliwiw ookam-ikowen. Naeya ni sira niar urufap Mua Maneka unuma wiar pirikuan. O waisow unum maneka aawinon.

I Kraisi ookami baliwep ikaiyen

¹²⁻¹³Aria emar unowik, ni fain amisareka naep nia maakiyem. Makena yo efa opap koorā-pa efa wuiwkin fan ikem. Nain Yeesus opor eliwa wia maakowa nain era me yiar irinarek, weetak, naap ikim-ikaiya. Moram, yo Kraisi muuta nain koorā-pa efa wuamik, opora nain epa iiriw fiifinarek. Naeya wi irakow mua owow saria maneka eena koorā urufomimik nain meta efar miimamik, ne wi mua papako pun yo meta efar amisaremik. Naap amisarep Kraisi opor eliwa pun miimamik. Naapeya opora nain manekaremi epa fiifinarek. ¹⁴Wi Yeesus teeria-pa ikemik nain, iiriw o opor eliwa mua papako wia maakowa lawisiw keker opam-ikemik. Ne aakisa yo koorā ekap ikem muuta nain wi keker opowa marew, kekanep anane opora nain wia maakem-miawimik.

¹⁵Makena, wi mua papako-ke yo murarow opora efa onami wiena unum maneka purupemi Kraisi opor eliwa wia maakimik. Ne wi papako uuwowa nain kookalep uuwimik. ¹⁶Wi nain efar amisaremik, Mua Maneka-ke yo efa pepekimeya Yeesus opor eliwa wia maakem-miem. Ne aakisa sirirowa aawem. Naeya wi efa kemalep uuwowa nain onimik. ¹⁷Ne wi murarow opora efa onimik nain-na wi kema maken marewa. Wi maimik, “I Kraisi opora wiar maemkun mua unowa yookiwkin Pol kema neek samorarinok,” naap maemi uuwimik. ¹⁸Wi naap onimik nain me wiar kema suuwiyem, nain oram-ke wiar naiyem. Ne yo woosa wuiyem nain, wi ikiwosa onaiyik ikok Kraisi uuwowa uuwimik-i e kema eliwa-pa

uuwimik-i, yo nain eliw muutiw wiar naiyem. Wi naap onimik nain oram kemeliyem.

Ne fain pun naep kemeliyem. ¹⁹Yo amisarem, ni yo muuta nain Mua Maneka faremi nokarem-ikaiman. Naeya Yeesus Kraiss-ke Ewar Eliwa sesekeya yo efa asipeya koorapa ikem fain efa welawuk. ²⁰Yo kema manek akena feenap wuiyem, yo emin ururowa marew kekanep uuwam-ikominen. Naeya Kraiss yo mia-pa unum maneka aawem-ikua naap aawem-ikainok naiyem. Yo mokok enuma ikok uuwowa-pa unum maneka aawinok, ne uminen-na nain pun unum maneka naap aawinok. ²¹Moram yo feenap maiyem, yo mokok enuma ikok Kraiss waisow kemaiw ikainen. Ne yo efa ifakimiwkin uminen pun eliw, yo pokow eliwa aawinen naiyem. ²²Ne yo me umowa, naap ikainen pun eliw. Naeya uuwowa nain eliw anetirami uuw-ikim-ikainen. Aria yo kamenap mainen, mokok enum ikowa eliw-i e umowa eliwa? Kamenap ikowa nain eliwa-ke nainen? ²³Yo kema yame irakiyem. Kema maneka wuiyem nain feenap, yo umep Kraiss wameiya anane ikowa nain eliw akena naiyem. ²⁴Nain yo ni muuta nain feek ikowa-ke eliw, naeya ni nia asipam-ikainen. ²⁵Aa, naap-yon, yo me uminen. Ni niamiya ikok nia asipam-ikowa-ke eliwa naiyem. Nia asipamkun ni Yeesus opora kekanowa wiar opap ookam-ikowen, ne naap irami kemelam-ikowen. ²⁶Ne yo nainiw ikiwep niar fuuninen-na ni yo muuta nain manek akena kemelami Yeesus Kraiss unuma fakerowen.

Wi Yeesus muuta nain sirirowa eliw aawikuan

²⁷Aria maa manek akena feenap, ni Kraiss opor makena baliwep wiar ookiman nain naap akena ikeka. Naeya yo ikiwep niamiya ikainen-i e feek ikok ni sira eliwa oniman nain meta muutiw niar miiminen. Miimap mainen, ni kekanep uroma kema kuisow ikok Kraiss opor eliwa wia maakowa nain kerew uuwam-ikaiman nainen. ²⁸Neemi ni kekanep niena iiwua sira kamenap nia onimik nain me wia keker opiman. Wi nia iiwuarimik nain era ariman wiar ikua, wi ikoka iiwawun mesenalikuan, ne ni wia. Mua Maneka ona nia asipeya ni eliw ikowen. ²⁹Moram ni Kraiss opora wiar opaman, ne pun o muuta nain sirirowa eliw aawiman. ³⁰Yo iiriw ona opor eliwa wia maakowa muuta nain efa iiwuarem-ikemik, nain efa urufaman, ne aakisa pun naap efa miimaman. Nain yo kekanep ikem. Ne wi aakisa nia iiwuariwkin nis pun eliw naap kekanep ikowen.

Kema kuisow ikowa opora-ke

2 ¹Aria ni feenap ikeman-i? Ni kema epaskun ikok kekanep ikowa, Kraiss ona nia asipam-ikaeya kema iikirowa, ne ona nia kookaleya kema eliwa ikowa, ne Ewar Eliwa wameiya ikok kema kuisow arowa, ne pun ni niam kookalemi niam saalokokam-ikowa. ²Ni naap niam naep-na ni kema kuisow ikeka. Ne niam kookalem-ikeka, ne kema epaskun wuap

uuwowa faem-ikeka. Ne yo sira naap niar miimap-na kemelap kema onaiya goronep orainen. ³Ne ni i kuisow niam naemi niam irami me niam pireka. Ni niam porop niam maeka, yo mua amis marew, mua oko-ke ikiwosa efar nomakek, naap maeka. ⁴Neemi maa unowa niena muutiw me niam kema suuweka, wi mua papako pun mokakiya wiokeka.

Yeesus Kraiss wame poreya Mua Maneka-ke unum maneka iwok

⁵Kraiss wame porok nain wiar kema suuwap nis pun sira naap oneka. ⁶O sira feenap, o Mua Maneka-ke, nain “Yo Mua Maneka epaskun ikem,” naap wame maemi me kekanek, weetak. ⁷Naemi ona kekanowa ne unum maneka wame sailowap, miiwa-pa ikok ona mia i miiw mua epaskun arep ikua. Ne taar teekow mua wame puukowak. ⁸Naap ikok mua meta marewa wame puukowap Mua Maneka osiw ookami nomokow moke-pa umowa eliw naek. ⁹Naap maep umok nain Mua Maneka-ke iinan akena amapurupemi unum maneka iwok, unuma nain unum unowa nomakep melin akena nain aawok. ¹⁰⁻¹¹Ne i unum muuta nain unufami emerua mua unowa owow iinan-pa ikemik nain ne miiwa-pa fan ikemik fain pun keema muuna mikami ariman maikuan, “Yeesus Kraiss yiena Maneka-ke.” Naap maemi Auwa Mua Maneka unuma fakerikuan. Ne wi umow owowa-pa ikemik nain pun sira naap onikuan.

Yeesus teeria sira eliwa-pa ikok mokoma saarik wilinem-ikaikuan

¹²⁻¹³Naapeya emar unowik, yo feenap nia maakiyem, yo iiriw niamiya ikem nain ni opora efar miimam-ikeman. Ne aakisa nia piipuap ekapep fan ikem nain feenap mainen, yo opora baliwep akena yookam-ikeka. Mua Maneka anane ni niamiya ikok ona sira kookaliya naap kema nieya o uuwowa kema sonom eliiw onomiman. Naapeya Mua Maneka nia aawok nain wiar kema suuwap kema tootonep karanemi sira eliwa-pa ikeka.

¹⁴Ni uuwow unowa nain onami me niam muninowami kaka me niam tuuneka. ¹⁵⁻¹⁶Naeya ni Kraiss opor eliwa eena pokow eliwa imeniya nain kekanowa opap ikok wueliwa pina marew ikowen. Miiwa fain wadol mua ne pina mua unowa ikaimik. Ne ni Mua Maneka muuk eliwiya niena sira eliwa nain-ke ariman ikok mokoma saarik wilinem-ikowen. Naap ikowen-na yo uuwow maneka onam nain kua me efar ekak, naap mainen. Ne Kraiss ekapow fofa neeke yame irinen. ¹⁷Ni Yeesus Kraiss opora opam-ikaيمان nain ni Mua Maneka wiar niam patiriman. Ne yo efa ifakimiwkin umowa pun eliwa naiyem. Ni Mua Maneka patiriman neeke yo aka fuyiem nain wain eka sawikowa saarik ikainen. Muut nain yo ni niamiya manek akena kemelinen. ¹⁸Ne nis pun yena efamiya naap kemeleka.

Pol Timoti wi Filipai wiar sesekowa maek

¹⁹Aria yiena Maneka Yeesus era yia wuomaya-na yo Timoti sesekinen naiyem. O ni niar ikiwep ni kamenap ikeman nain nia urufap nainiw

kirep ekapemi efa maakinok. Naeya yo miimap kema teninen. ²⁰Mua unowa efamiya ikemik, nain os-ke waisow ni nia asipowa naep kema manekiw ikaiya. ²¹Wi mua unowa Yeesus Krai uwowa me wiar kema suuwimik, wi wiena uwowa muutiw kema urupimik. ²²Ne o Mua Maneka uwowa baliwep uuwomiya nain ni sira iiriw wiar amisareman. I yiam erup Mua Maneka opora nia maakemi opora nain kekanowimik. I ikos kema epaskun wuap uwowa faimik. Muuka-ko eena wiawi uwowa naapiya, o anane naap efa naapam-ikua. Ni nain amisareman. ²³Naapeya kema feenap wuiyem, yo yena kiikir yame ifanpap-puami o sesekamkun niar ikiwinon. ²⁴Ne yo feenap amisarem, yiena Maneka ona efa asipeya yo kooro ekap ikem fain epa maala me ikainen. Efa weeserowiwkin-na yena ni niar ikiwinen.

Pol Epafroditus wi Filipai wiar sesekowa maek

²⁵Ne yo kema-ke feenap, yo Epafroditus sesekamkun kirep ni niar ikiwowa-ke ikua. Nis-ke yo efa asipam-ikainok naep fan sesekiwin ekapep manek akena efa asipam-ikaiya. O yena emar eliwa-ke, ne fan ikok epaskun baliwep uuwam-ikaimik. ²⁶O napumarep ikua nain ni meta wiar miimaman. Naapeya o aakisa ni naep kema moke maneka ikua. Ne kirep ni nia urufowa nain kemaiw wame tuupam-ikaiya. ²⁷Makena, o iiriw napumarep lawisiw akena umekak, nain Mua Maneka-ke kemalep saliwak. Ne me o muutiw kemalep saliwak, weetak, yos pun efa kemalek. O umekak-na yo kema fufurarekam. ²⁸Ne naapeya yo kema maneka feenap, ni niar sesekamkun nainiw ikiwinok naiyem. Naeya ni o urufap kemelowen, ne yo kema moke ikem nain pun efar teninok. ²⁹⁻³⁰Ni efa asipowa nain epasia-pa ikaiwkin os-ke fan ikok efa asipam-miok wame ekerap napumarep umekak. Naapeya wi mua naap nain ekima wia opap baliwep wia saalolokeka. Naeya o ikip fuuneya yiena Maneka Yeesus Krai kema suuwap kemelami aaweka.

Wi Yeesus opora wiar opap baliwep ookowa-ke

3 ¹Aria emar unowik, yo opora silewami feenap nia maakinen, ni Yeesus Krai wameiya ikeman nain naap kemelam-ikeka. Yo iiriw suule niem nain-ke eliw nia asipeya opor makena opap ikowen. Ne yo opora kuisow nainiw nia maakowa nain me karosariyem. ²Ne wi Moses sira ookami mia kanima puukowa anane maemi kekanimik nain wia uru-urufami ikeka. Wi mua samora nain siow asia-ke wia naiyem. ³Moram makena, wi mua eena mia kanima puukimik nain wi Mua Maneka opora baliwep me ookimik. Ne is-na, me mia kanima puukowa-pa eliya ikemik naimik, weetak. Ewar Eliwa-ke kema yieya Mua Maneka unuma fakerami Yeesus Krai muuta nain kemelimik. Naeya i kakeniw Mua Maneka teeria wiar ikok sira ookam-ikaimik. ⁴Wi mia-pa sira-sira onami

wiam pirami wiam maimik, i Mua Maneka teeria akena-ke, naap wiam maimik. Ne yo iiriw mia-pa sira-sira onam-ikem nain wia nomakep ikem. Naapeya yos pun eliw naap yame pirekam. ⁵Yo feenap, yos pun Isrel-ke ne yiena kerekera maneka Bensamin, ne yiena teeria libru opora kakeniw aakunimik, yo aka nain-ke. Naapeya yo iiriw aite efa muukarek nain sande kuisow ikiweya Moses sira wuomakek nain ookami mia kanima puukomemik. Ne yo arimep Moses sira wuomakek nain kekanowa opam-ikem. Naeya wi Farisi teeria wiamiya ikok Farisi mua arem. ⁶Yo sira nain baliwep akena ookam-ikem. Moses sira wuomakek nain ookami kapa teekam. Naapeya wi Yeesus Krai ookimik nain wia samoram-ikem.

⁷Aria yo yena iiriw naap yame maemi yame piram-ikem. Ne aakisa Krai ookowa muuta nain yo sira unowa iiriw eena kekanowa opap ookam-ikem nain iiwawun maa oram-ke maiyem. ⁸Ne maa oko fain pun, makena, yo aakisa yena Maneka Yeesus Krai baliwep amisarem nain maa manek akena-ke naiyem. Naep yo iiriw sira unowa eena opap ikem nain maa sakuake naep iiwawun sisina-pa wuam. Yo Yeesus Krai wameiya ikainen naep maa papako kema me wuiyem. ⁹Ne yo aakisa Krai epaskun akena ikainen naiyem. Yo iiriw Mua Maneka-ke mua kaken eliwa-ke efa mainok naep Moses sira wuomakek nain baliwep ookam-ikem. Nain aakisa wia, yo Krai opora wiar opamkun Mua Maneka mua kaken eliwa efa mainok naiyem. Yo fain muutiw kema suuwiyem. ¹⁰Yo maa oko-ko me kema wuiyem. Krai waisow baliwep amisarep kekanowa aawinen, o umep iikirak kekanowa nain. Ne o sirirowa maneka aawemi umok nain mia me wame kema suuwak. Naeya yos pun sirirowa naap aawemi mia me yame kema suuwap eliw uminen. ¹¹Naep yo fain kemaiw yame tuupam-ikaiyem, yo umep wiimar kiiriw iikirinen.

Pol Yeesus Krai sira baliwep ookam-ikua

¹²Aria yo maem nain me iiwawun urufowa ikem. Naeya yo mua kaken akena arem, naap me yame maiyem, weetak. Yeesus Krai-ke ona efa aawep mua eliwa imenarinok naep efa wuak. Naapeya sira baliwep wiar ookam-ikaiyem. Naap ookam-ikok ikip iiwawun mua kaken eliwa arinen. ¹³Emar unowik, yo iiwawun pepeka, naap me yame maiyem, weetak. Naep yo feenap oniyem, iiriw maa mauwa onam-ikem nain iiwawun mikikira-pa wuap yo ikoka kamenap ikowa nain yame waakaram-ikok urufinen. ¹⁴Mua Maneka-ke yo efa farep Yeesus Krai teeria-pa efa wueya yo iinan owowa kemaiw ikaiyem. Naapeya yo wi mua karuowa wiam akimimik naap kema efefarep karuemi ikip epa nekeriw fuuninen.

¹⁵I papako Yeesus Krai sira wiar ookowa kema fareremik. Naeya yo opora maem nain i unowiya kema epaskun maneka ikaikua. Ne ni mua papako kema ononaiya wuam-ikaiman nain Mua Maneka-ke kema nia fookomaya parinarowen. ¹⁶Ne aakisa i Yeesus Krai sira wiar ookam-ikok baliwep ikemik, ne nainiw ookam-ikaikua.

¹⁷Naapeya emar unowik, i Yeesus Krai sira ookimik nain, wi mua papako yia urufap sira yiokimik. Ne nis pun sira wiar urufap wiokami efa urufap yo yookeka. ¹⁸Yo opora fain iiriw nia maakem-ikem, ne aakisa opora kuisow fainiw nia maakemi omow eka onaiya maiyem. Feenap, mua unowa Krai iwuaremi nomokow moke-pa umok nain firekimik. ¹⁹Wi Mua Maneka sira mikikira-pa wiar wuami wiena mia kookalowa welawowa nain kema manek akena efefarimik. Wi emin ururowa sira onimik, nain wiam irimik. Wi mua sira naap nain wiena sira wia kiripomaya wi umep iiwawun mesenalikuan. ²⁰Ne i sira onaiya ikemik, i owowa iinan-pa yiar ikua. Naapeya i kema kekanep ikok yiena Maneka Yeesus Krai owow iinan-pa orop yia aawowa nain kema nain manekiw ikaimik. ²¹Os-ke ona kekanowa-pa miiw maa ne iinan maa iiwawun onamiarep urufam-ikainon. I mia kekanowa marew, ne wiimar ona kekanowa-pa mia yiar kiripeya ona mia kekanowa nain saarik imenariyen.

Kema kuisow wuap uuwam-ikowa

4 ¹Aria emar unowik, yo nia kookal-afuriyem. Ni niamiya ikowa nain kema maneka wiisariyem. Ne ni sira eliwa-pa pokiman nain niar miimap manek akena kemeliyem. Ne ni maa bala ikiwosa-pa efa orowawaman nia naiyem. Naapeya yo opora nia maakiyem fain efar kema suuwami yiena Maneka kekanowa-pa kekanep naap ikeka.

²Aria Yuodia ne Sintike, emawa, ni niam erup niam irewap ikeman nain piipueka nia naiyem. Aakisa yiena Maneka kema suuwap kema epaskun areka. ³Ne no yena uuwow epaskun akena, no eena iiriw ikos uuwam-miemik nain nefa maakiyem, wi emeria wiam erup wiam irewap ikemik nain wia asipeya weeser-wuauk. Wi wiam erup nain iiriw i yiamiya ikok i unowiya, Klemens ne yena uuwow epaskun papako, i unowiya Yeesus Krai opora uuwowa nain uuwam-miemik. Wi uuwow teeria nain wiena unuma iiriw owow iinan parosifa-pa wiar siisimiwkin ikomakek. Naeya neeke anane anane ikaikuan.

⁴Ne ni anane maneka yiena Maneka naep kema sonom eliwiw ikok kemelam-ikeka. Yo nainiw mainen, ni kemelowiw ikeka. ⁵Yiena Maneka ekapowa nain epa mamaiya arek. Naapeya wi emeria mua baliwep wia saalokokami saria wiiwkin sira niar urufuk. ⁶Ne ni maa unowa kema unu-unowa me wueka. Ni kema kamenap niar ikua nain, Mua Maneka faremi nokarep sira eliwa naakem-ikeka. ⁷Naap oniwkin Mua Maneka kema sonom eliwa nieya ni naap ikowen. Kema sonomiw ikowa nain wiar kema suuwimik-na onaiya akena-ke. Ne ni kema naap ikok Yeesus Krai kema suuwam-ikok kema sonom eliwa naap ikowen.

⁸Aria emar unowik, yo opora silewami feenap maiyem. Ni sira eliw akena muutiw kema wuam-ikeka. Feenap, saria wiowa sira, sira makena,

kema suuwowa tumin marew, sira eliwa ne sira miililina niar urufap kakaimik nain. Ni naap akena ikeka. ⁹Yo opor unowa suule niem. Ne yo sira kamenap ikemkun efa urufaman nain pun kemaiw ikok naap yookam-ikeka. Naeya Mua Maneka ni niamiya ikainon, eena kema sonom eliwa niya nain.

Wi Filipai Pol maa asipiwkin kemelap sira eliwa wia naakek

¹⁰Ni iiriw efa karuem-ikeman nain piipuaman, ne aakisa kiiriw yo maa sesekomeman. Naapeya yo manek akena kemelami yiena Maneka unuma piriye. Makena, ni yo efa asipowa kema suuwam-ikeman, nain era-ko me imenam-ikeman. ¹¹Ne yo maa mauwa iiwariyem nain yieka naep-ko me maiyem, weetak. Yo maa iiwariyem nain me maiyem, eliwa ikaiyem naiyem. ¹²Yo iir oko maa iiwariyem ne iir oko saapa ikaiya. Maa kamenap efar imenariya nain oram eliw manekiw naiyem. Iir oko wuailiyem nain yam ikok iniyem, ne iir oko maa pepeke enimiyem. Iir oko maa efar kiriya, ne iir oko maa iiwariyem. Nain me senam kema wuiyem. Yo yena naap ikowa nain iiriw yame paayap ikem. ¹³Kekanowa nain Kraisk-ke yiek nan yo kamenap ikem nain pun eliw naiyem.

¹⁴Yo naap maem, nain yo aakisa epa samora-pa ikemkun, sira eliwa, nis-ke wapena yieman. ¹⁵Ni Filipai, ni amisareman, iiriw yo mokomokoka Yeesus opora nia maakemkun opaman. Iir nain yo Masedonia piipuap ikiwemi uuwam-miem nain ni niisow wapena yiem-ikeman. Wi Yeesus teeria papako naap-ko me onamik, ni niisow naap onaman. ¹⁶Ne iir oko yo Tesalonaika-pa ikok maa iiwaremkun iir nain pun efa asipam-ikeman. ¹⁷Yo me maa niar aawowa naep naap maem, weetak. Ni sira eliwa oniman nain wiimar nia kiripomowa maneka niar ikainok naep maem. ¹⁸Aria ni maa sesekomeman nain Epafroditus-ke ekapemi nain pekapomek. Naapeya yo aakisa maa pepeke, ne maa kirowa efar ikua maiyem. Ni sira eliwa efa onaman nain ariman niar naiyem. Ni sira eliwa nain Mua Maneka maa eliwa ikin eliwa onaiya iwiman naap saarik. Ne Mua Maneka patirow maa sira naap nain manek akena kookaliya. ¹⁹Yena Mua Maneka ni nia saliwowa pepeke akena. Yeesus Kraisk muuta nain nia asipami ni maa kamenap iiwariman nain eliw nia asipam-ikainon. ²⁰Yiena Mua Maneka, eena yiena Auwa nain unuma anane maneka fakeriyen. Makena, o unuma anane maneka fakeram-ikaiyen, me weeserion.

Pol wi kema eliwa ikeka wia naek

²¹Ni Yeesus Kraisk teeria-pa ikeman nain eliwa ikeka nia naiyem. Ne yena uuwow epaskun fan efamiya ikemik nain pun eliwa ikeka nia naimik. ²²Kraisk teeria unowa Rom owowa-pa fan ikemik nain pun ni

eliwa ikeka nia naimik. Ne pun wi Yeesus teeria eena owow saria maneka Siisar koorapa-wiar uuwimik nain makena, manek akena nia kema suuwap eliwa ikeka nia naimik. ²³Yo feenap maiyem, yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalemi nia asipam-ikainok. Makena.

Parosifa fain Pol-ke wi Kolosi wia siisimomak

Miimow opora

Kolosi owowa Esia kame-pa ikua. Ne Efesus owowa pun Kolosi wameiya-pa ikua. Pol ona me ikiwok, o Efesus-pa ikok uuwow mua papako wia sesekeya kame nain ikiwep Yeesus opor eliwa wia maakiwkin Kristen teeria aremik.

Aria Pol Rom-pa koora ekak. Naap ikok opora feenap miimak, wi Kolosi Yeesus opora wiar ookam-ikemik nain mua papako-ke kema wia momoram-ikemik. Naapeya os-ke wi Kolosi kema wia kekanowekam naep parosifa wia siisimomak. Wia maakek, Krai waisow i yia aawok. Era oko-ko me ikua. Era oko oko nain i Krai wameiya wiar ekowa yia samoriya. Mua Maneka-ke Krai naep maa muutitik onomakek, ne Krai uuwowa neeke maa muutitik unowa nain Mua Maneka ona nainiw aawomakinon. Krai i yiamiya ikaeya emerua mua enuma arep o sira unowa nain wiar ookimik.

1 ¹⁻²Yo Pol-ke yena emar Timoti ikos ni Kolosi parosifa fain nia siisimomimik. Yo Yeesus Krai aposel-ke, ne Mua Maneka ona kookalowa-pa Krai uuwowa nain yo efa pepekimok, yo mua nain. Aria ni eena unow onaiya Mua Maneka teeria wiar ikeman, ne ni Krai baliwep ookam-ikaiman nain i feenap nia maimik, yiena Auwa Mua Maneka-ke nia kemalep nia asipami kema sonom eliwa niinok.

Wi Yeesus teeria-pa wiar ikok sira eliwa imenamik

³⁻⁴I opora feenap niar miimamik, ni Yeesus Krai opor eliwa wiar miimap kekanowa naap opap ikaiman, ne ni ona teeria unowa nain pun niam kookaliman. Muuta nain i yiena Maneka Yeesus Krai ona Wiawi Mua Maneka faremi sira eliwa naakimik. ⁵Ni iiriw Yeesus Krai opor eliwa eena opor makena nain nia maakiwkin miimap ikeman. Ne Mua Maneka eena maa eliwa owow iinan-pa nia wuap-puomak nain pun miimap amisarep ikeman. Ne ni nain makena-ke naep arewami kema suuwam-ikaiman. ⁶Naapeya ni sira eliwa imeniman, ne ni unowa pun opora nain miimap opaman. Ni Yeesus Krai opor eliwa wiar miimap

Mua Maneka nia asipiya nain maken akena amisareman. Sira naapiw miiw unowa opor eliwa nain manekareya owow unowa miimap makena-ke naep ookimik. Neeke sira eliwa wiar imenariya. ⁷Iriw Epafras-ke Yeesus Krai opor eliwa nain nia maakeya ni amisarep ikeman. O yena uuwow epaskun eena yena kookaliyem, ne Krai uuwowa baliwep uuwomiya, mua nain. I Krai opor eliwa nia maakowa nain os-ke yia asipap ikiwep nia maakek. ⁸Ne ni niamiya ikok ekapemi feenap yia maakek, wi Yeesus Krai teeria epaskun arep manek akena wiam kookalimik, naap nia maek.

Pol Mua Maneka farek, wi Kolosi wia asipinok naep

⁹Aria ni sira eliwa oniman nain niar miimap i kema suuwam-ikaimik. Naapeya anane Mua Maneka nia asipam-ikainok naep farimik. Feenap, Ewar Eliwa-ke amis eliwa, sira nieya kema-pa maneka niar imenareya o sira kookaliya nain amisarep wiar ookam-ikowen. ¹⁰Ne yiena Maneka unum manek akena ikainok naep sira makena-pa ikowen. Ni naap onami anane ona kookalowa wiar ookami sira eliwa unowa onowen. Naeya ni Mua Maneka amisarowen, ne amisa nain naap niar manekaremi ikim-ikainon. ¹¹Ne pun Mua Maneka faremi feenap nokarimik, ona kekanow maneka-pa ni nia kekanoweya ni eliw kekanep pina akuawowen. Naap ikok ni kekanep kekelka ikowen. ¹²Ne naap kema eliw wia ikok yiena Auwa sira eliwa naakem-ikowen. Os-ke ona teeria-pa nia wueya ni ikoka owow dubila melin eliwa neek ikiwep maa ele-eliwa nia wuap-puomak nain makena urufowen. ¹³I Satan wapena-pa wiar ikemkun os-ke yia aawep ona Muuka kemena-pa yia wueya i eliwa ikemik, Muuka eena manek akena kookaliya nain. ¹⁴I pina-ke yia wasieya ikemkun Muuka nain-ke i umowa epak nain wame wuami yia aaweya i eliwa ikaimik. O naap oneya Mua Maneka-ke i pina yiar iirarek.

Krais sira ne ona uuwowa

¹⁵I Mua Maneka mokok onaiya me urufimik. Nain ona Muuka Yeesus Krai urufap maimik, i Mua Maneka fan urufimik. O Mua Maneka epaskun ikua. Os-ke iperowa arep maa unowa Mua Maneka onomakek nain onamiarek. ¹⁶Moram Mua Maneka Muuka kuisow nain ikos maa unowa onomakemik, eena iinan maa me urufimik nain ne miiwa-pa maa urufimik nain, ne wi ensel, wi owow saria, wi anim onoma, ne wi woos mua, wi teeria kekanowa onaiya ikemik nain. O Muuka nain naep wi wia wuomakek ne Muuka nain-ke wia urufam-ikainon. ¹⁷Iriw miiw maa muutitik me onowa ikaeya Muuka nain ona iiriw wia ikua. Naapeya maa unowa nain aakisa os-ke urufam-ikaeya anirap ikomakek. ¹⁸Os-ke miimeya maa muutitik o tepak-pa ikua. Naapeya i ona teeria o mia arake, ne woosa os-ke ikua. Ona teeria maa muutitik onoma os. Ne o kiikir

akena umep iikirak. ¹⁹Moram Mua Maneka ona kamenap ikua nain ona kookalowa-pa Muuka mia-pa wuak nain ona Wiawi pepeka akena arek. ²⁰Ne Muuka-ke era eepeya miw maa unowa ne iinan maa unowa kiiriw yena efar ekapuk naep Muuka sesekak. Ne Mua Maneka ona kookalek naap Krai nomokow moke-pa umemi aka sawikak. Naeya i o irewap ikemik nain kiiriw yia aawok.

²¹Ni iiriw sira samo-samora onaman nan Mua Maneka epasia-pa wiar ikeman, ne mikikira iwem-ikeman. ²²Nain aakisa Krai ona mia wame wuami nomokow moke-pa umok. Muut nain Mua Maneka-ke nia irewow marew nia aawep ona wameiya-pa nia wuak. Naeya ni aakisa o mokoka-pa dubil muuta ikeman, opor marew ne pina marew ikeman. ²³Nain ni opor eliwa baliwep opami kekanep ikowen-na eliw. Oko ni kema gariarep eena iiriw opor eliwa miimap opap ikeman nain piipuowen. Opor eliwa fain miw unowa owow unowa-pa wia maakem-miawiwkin miimamik. Ne yo Pol pun uuwowa fain aawep nia asipami soomarem-miawiyem.

Pol uuwowa yoowa aawok nain maek

²⁴Aria yo aakisa ni muuta nain yoowa aawiyem fain pun eliwa-ke. I Krai teeria unowa nain ona mia ara saarik ikemik. Krai ona teeria muuta yoowa aawowa nain me wiar weeserowa ikua. Ne aakisa yo yoowa aawiyem fain Krai teeria yoowa aawemik nain wiar puowawiyem. ²⁵Ne Mua Maneka ona efa pepekimep ona opora nia maakowa uuwowa nain yo mia-pa efar wuak. Naeya yo ni Yeesus teeria uuwow mua niar arem. ²⁶Opora eena iiriw kokot ikua nain wi iiriw mua me amisaremik, ekapep aakisa epa fain i Yeesus opora wiar opamik nain ona yia maakeya amisaremik. ²⁷Opor kokot nain feenap, Mua Maneka ona kookalowa-pa opora nain miw unowa pun nia maakiwkin feenap amisarowen, Krai anane ni niamiya ikaiya. Ne wiimar o mia parin onaiya ne unum maneka naap imenariya nain nis pun naap imenarowen. ²⁸I anane Krai opor eliwa emeria mua unowa wia maakimik. Wia maakemi baliwep kema suuwap opora baliwep akena wia ookomami ifana wiarimik. Naap oni-ikim-ikemkun wi mua unowiya Krai wameiya ikok Mua Maneka mokoka-pa dubil akena ikaikuan naep. ²⁹Yo nain naep uuwow yoowa fain kekanep naap uuw-ikim-ikaiyem. Krai ona kekanow maneka onaiya efa kekanowam-ikaeya uuwiyem.

Opor wadola piipuap opor makena muutiw ookuk

2 ¹Aria ni feenap amisareka, yo anane ni ne wi Laodisia nia asipekam naep naap kekanem-ikaiyem. Ne wi emeria mua papako pun wia asipiyem, wi miira me efa urufimik nain. ²Naeya ni kekanep Mua Maneka teeria-pa epaskun arep niam kookalem-ikowen. Ne kema pukep maa muutitik amisar-afuowen. Naap ikok Mua Maneka opora eena kokot wiar

ikua nain baliwep akena amisarowen. Opora kokot nain onoma Krai naneka. ³O eena amis eliwa ne kema suuwowa eliwa wiar taanep ikua nain. ⁴Naeya mua oko-ke nia peeskimemi opor sira-sira nia maakiwkin-na makena-ke me wiar naeka naep opor unowa fain nia maakiyem. ⁵Makena, yo ni niamiya me ikaiyem, nain manek akena nia kema suuwam-ikaiyem. Ni maa muutitik kakeniw ona sira ookami oniman. Ne kekanep Krai opora naap opap ikaiman nain niar miimap kemeliyem.

I Krai epaskun arep maa eliwa urufiyen

⁶Ni iiriw yiena Maneka Yeesus Krai opora wiar miimap opaman, naapeya o epaskun arep naap ikeka. ⁷Feenap, ni kekanowa akena o wiar ikeka, nomokowa eena kekanowa onaiya arimiya naap. Ne pun koor eena poka kekanowa-pa koonep ikaiya naap akena ikeka. Naemi i opor eliwa nia maakemik nain kekanowa akena ookam-ikok anane maneka Mua Maneka sira eliwa naakem-ikeka.

⁸Naapeya ni maa urufami, oko kema gariarep mua oko-ke sira maken marewa-pa nia pikiwiwkin kokor erowen. Wi sira naap nain iiriw wienna weke-pa ekapok, ne pun ona miiw sira-ke. Ne wi me Krai opora wiar maimik, weetak. ⁹Ni Krai waisow miimam-ikeka. Moram, Mua Maneka-ke Krai aremi mia kanima onaiya ikua, nain o Mua Maneka maken akena-ke. ¹⁰Ne o miimep wi anim onoma ne maa muutitik kekanowa onaiya ikomakemik nain wia urufam-ikaiya. Naapeya ni o epaskun arep sira unowa iiwawun pepek erowen. ¹¹⁻¹²Ni Krai opora wiar opiwkin nia yasuwamik. Naeya ni Krai epaskun arep umowa saarik ikeman. O umep eruwa-pa ikaeya Mua Maneka-ke ona kekanowa-pa iikirowak nain, nis pun nia iikirowak. Naapeya ni o epaskun ariwkin os-ke mia kanima niar puukowa saarik arek. Mia kanima puukowa sira nain mia kanima puukap iirarimik. Nain Krai sira nia onak nain me mia-pa nia onak, weetak. O pina sira-sira niar iirareya ni pina onowa kema marew.

¹³Ni iiriw miiw sira-pa ikok pina sira-sira onam-ikeman ne sira nain-ke nia ifakimeya ni umowa saarik ikeman. Nain Mua Maneka-ke ni pina unowa niar iiraremi Krai wameiya nia iikiroweya ni anane eliwa ikowa-pa ikeman. ¹⁴Feenap, i pina unowa onimik muuta nain i opora-pa ikemik. Ne os-ke Krai nomokow moke-pa umok nan muuna yiar weeser-wuami opora nain yiar umukak. ¹⁵O nomokow moke-pa umok nain-pa wi ewar kekanowa ne maa papako kekanowa onaiya ikemik nain kekanowa iiwawun wiar weeser-wuak. Wi kekanowa naap wiar nomakek nain iiwawun wia porop ariman akena emina wia ururowak.

I Krai wameiya ikok sira wiar ookiyen

¹⁶Naapeya ni feenap oneka, maa enowa ne eka enowa sira, fofa maneka wuowa ne siiw enuma ookowa, maapora fofa ne Sabat fofa sira

ookowa, nain niena baliwep kema suuwap ookeka. Mua oko-ke kema nia mikami me nia maakuk. ¹⁷Sira unowa fain oram kukusa-ke, maa makena wiimar imenarowa nain pepekimok. Nain Kraiss-ke makena, os-ke maa makena yia pekapomak. ¹⁸⁻¹⁹Wi mua wiena wadolalep wiam poromi wi ensel unuma wia purupemi sira-sira onimik. Ne nis pun i yiokeka naep naap nia maakimik. Ni me wia miimeka. Moram wi mua nain wiena miiw sira-pa ikok oram maneka wiam purupemi maem-miawimik, “Yo mokoka-keriw kirep maa-ko urufam.” Naemi oram maneka wiam maimik, “Maa muutitik is-ke amisaremik.” Wi mua nain Kraiss ookowa iiriw piipuumik. Aria Kraiss-na woosa-ke, ne os-ke ni ona teeria kekanowa nieya kekanowa onaiya ikok epaskun aremi unowiya baliwep o ookiman. Ne Mua Maneka-ke nia kekanowam-ikaeya Yeesus ookowa amisa nain naap niar manekarem-ikainon.

²⁰Ni Kraiss epaskun akena ikeman. Naapeya ni iiriw umep ikowa saarik ikaiwkin miiw sira samora unowa me nia mufem-ikaiya. Ne kamenap naep ni aakisa miiw sira unowa tepak-pa ikowa saarik sira unowa fain ookam-ikaiman? Wi feenap maimik nain, ²¹“Maa fain me one. Maa fain enowa emi,” e “Maa nain me tiime,” opora naap nain. ²²Sira unowa nain oram-ke. Wiena woosa-pa imenap nia ofakowimik. Nain miiw maa-ke, naeya maa onamkun miiwa-pa mesenalowa-ke. ²³Feenap, wi wiena kema-pa lotu sira-sira imenimik ne wiena wadola-pa wiam porop wiena mia sirirowa wiam iwimik. Makena, wia urufowa-ke wi maa amisarep maa onowa saarik, naap wia urufinan. Nain wi lotu sira-sira onimik nain pokow eliwa me wia asipinon. Naeya maa kookalowa sira naap wiar ikim-ikainon.

Mua Maneka-ke i Kraiss wameiya yia iikirowak

3 ¹Aria Mua Maneka-ke Kraiss iikirowak nain nis pun nia iikirowak. Naapeya ni iinan owowa manek akena kema wuam-ikeka, eena Kraiss-ke Mua Maneka aken ekeria-pa wiar pokap ikua, owowa nain. ²Ni miiw maa unowa kema me wueka. ³⁻⁴Moram ni iiriw umep ikowa saarik ikok miiw sira piipuuman. Naeya ni Mua Maneka wameiya-pa wiar ikeman. Nain onoma Kraiss, eena ni kema-pa niar uuwiya nain. Ne ikoka o nainiw miiwa oraiya nain mia parin onaiya ne unum maneka ikainon, ne nis pun o epaskun naap ikowen.

I emeria mua enuma aremik

⁵Aria naapeya ni miiw sira unowa kema-pa niar ikomakek nain iiwawun piipu-afureka. Sira feenap nain, uruw mia samora, enum eruarowa, maa unowa kema kuowa ne mia kookalow manekiw ikowa, maa kookalep ifemakowa, maa kookalowa kema manekiw ikok Mua Maneka me kema suuwowa, sira naap nain. ⁶Wi mua Mua Maneka opora wiar fienap sira

naap onimik nain ikoka o bagiwawiar urufikuan. ⁷Ne nis pun iiriw sira samora unowa nain-ke niar ikaeya naap ookam-ikeman. ⁸Ne aakisa ni sira fain iiwawun piipueka, kema bagiwawiar ne maa iririmowa, mua oko wia samorowa, wia tuunowa ne opor kia-kia aakunowa, sira naap nain iiwawun piipueka. ⁹Ne nieniw me niam peeskimeka. Moram niena sira awona kema-pa niar ikomakek nain iiriw iirarep emeria mua enuma puukaman. ¹⁰Ne Mua Maneka eena miiwa maa muutitik onomakek nain-ke kema nia dubilam-ikaeya ona sira iiwawun pepekeriman. ¹¹I aakisa mua enuma puukap i unowiya epaskun akena ikemik. Naapeya i yiam fookap feenap me maiyen, ni Grik teeria-ke, ni mia kanima me puukiman ne i Yuuda teeria-ke, i mia kanima puukimik. Ni owow oko-ke, ni mua asia-ke, i yiena wenup ikaiyen. Ni uuwow mua sesa marew oram wia uuwam-ikomiman ne i yiena kakeniw miiwa-pa uuwimik, weetak, i naap me yiam maiyen. Moram Krai waisow maneka, ne i kema suuwimik nain waisow nanek.

I kema wiisarow sira-pa ikaiyen

¹²Mua Maneka ona iiriw nia nanikap nia aaweya ona teeria-pa wiar ikeman. Ne pun o manek akena nia kookaliya. Naapeya ni nain kema suuwap feenap onam-ikeka. Mua wia kemalep wia saliwami kekelkiya wia wueka. Ni niena niam poreka. Ne pina-ko nia oniwwin-na ewur me kema bagiwawiar. ¹³Mua oko-ke maa niar samorinok-na miikapura me oneka, pina nain me wiar kema suuweka. Moram Mua Maneka pun pina niar iirariya, naeya nis pun naap akena oneka. ¹⁴Sira unowa eliwa, nain niam kookalowa sira nain manek akena-ke. Naapeya niam kookalowa sira miimowa-pa wuowen-na sira unowa nain pun onami baliwep akena epaskun ikowen.

¹⁵Krais-ke ni kema eliwa ikeka naep nia fareya ni unowiya kema eliwawiar ikok epaskun areman. Naapeya o kema sonom eliwa niek nain kema-pa niar taanep ikainok. Naeya ni niam saliwam-ikowen. Naap onami Mua Maneka sira eliwa naakem-ikeka. ¹⁶Ni anane Krai opor eliwa unowa nain kema-pa niar kekanep ikainok. Naap ikaeya kema pukep opora aakunemi niam maakem-ikeka. Naeya ni unowiya sira eliwa-pa ikowen. Naap onami niena kema-pa Mua Maneka sira eliwa naakemi someka Mua Maneka opora-pa ikomakek nain awemi lotu someka papako pun awem-ikeka. Ne someka enuma papako Ewar Eliwa-ke kema niiya nain awem-ikeka. ¹⁷Ni opora aakunowa ne uuwow unowa nain yiena Maneka Yeesus kema suuwap o unuma-pa aakuneka ne uuwowa oneka. Naap onami o unuma unufami Mua Maneka sira eliwa naakem-ikeka.

Wi mua emeria miewemik nain ne wiena muuka wiipa

¹⁸Aria ni emeria niena mua tepak-pa wiar ikok opora wiar miimeka. Moram yiena Maneka teeria-pa wiar ikemik nain sira naap onowa-ke.

¹⁹Ne ni mua pun naap, niena emeria wia kookaleka, me wia iririmeka.
²⁰Aria takira, neene niawi opora wia miimeka. Moram yiena Maneka sira nain niar urufowa kookaliya. ²¹Aria ni emeria mua, niena muuka wiipa kema me wia bagiwiroweka, oko wi neeke kema pinarikuan.

Wi uuwow mua ne wi woos mua sira

²²Aria ni uuwow mua eena sesa marew wia uuwomiman nain niena woos mua opora wiar miimeka. Feenap me maeka, "I wadolalemi wiena mokoka-pa baliwep uuwamkun uuwow mua eliwa-ke yia nauk." Naap me maeka, weetak. Yiena Maneka Yeesus Kraiss ekima opap kema kuisow wuap uuwowa baliwep oneka. ²³Uuwow unowa oniman nain palanemi uuweka. I me wi mua nain wiar uuwimik, weetak, i yiena Maneka ona wiar uuwimik, naap maeka. ²⁴Moram ni amisareman, ikoka yiena Maneka ona ni sira eliwa oniman nain nia kiripomaya maa eliwa iiriw nia wuap-puomak nain makena urufowen. Naapeya ni feenap kema suuweka, makena, wi mua wia uuwomiman, nain yiena Maneka uuwow sira niar urufiya. ²⁵No maa baliwep me oninan-na ikoka Mua Maneka-ke pina nain kiripami yoowa niinon. Moram o me yia mekawiya, no uuwow mua-i e saria-i, epaskun naap sira niar urufiya.

4 ¹Aria ni saria niena uuwow mua nia uuwomimik nain baliwep wia wueka, ne uuwow sira ookami kakeniw wia kakaltam-ikeka. Moram, nis pun mua oko tepak-pa ikeman, Mua Maneka eena owow iinan-pa ikua nain.

Mua Maneka farowa ne kakeniw soomarowa sira

²Ni Mua Maneka farowa kekanem-ikeka. Ne palanep o faremi sira eliwa naakem-ikeka. ³Ne is pun yia kema suuwap Mua Maneka nokariwkin era yia eepomaya Kraiss opora wia maakem-ikaiyen. Opora eena iiriw kokot wiar ikua ne aakisa ariman arek nain wia maakiyen. Makena, yo o opora muuta nain koorapa efa wuamik. ⁴Naapeya ni Mua Maneka farep nokariwkin efa asipeya ona opor kemena baliwep wia fookomamkun amisaruk. Yo nain maowa efar ikua.

⁵Wi sisin mua wiameya ikok-na baliwep kema suuwap sira eliiw oneka. Ne Kraiss opora wia maakowa nain kemaiw ikok opora oko aakunemi anewami nain wia maakeka. ⁶Ne wia asipowa naep Kraiss opora baliwep wia nanaromiwkin wi miimowa-ke wiar afililinok. Naemi opora-ko nia nokariwkin-na opora pupep kakeniw wia kiripomowen.

Tikikus Onesimus ikos wia sesekak

⁷Yo aakisa kamenap ikem nain ikoka Tikikus-ke niar ikiwemi nia maakinok. O yiena emar eliwa-ke ne uuwow epaskun, Mua Maneka uuwow mua kakeniw-ke. ⁸Ikiwemi i kamenap ikemik nain nia maakemi

nia kekanowinok naep yo sesekamkun ni niar ikiwinon. ⁹Onesimus niena owow epaskun pun ikoka sesekinen. O yena emar eliwa-ke, ne ikoka Tikikus wameiya niar ikiwep maa mauwa i yiar imenarek nain nia maakikuan.

Pol Kolosi sira eliwa wia naakek

¹⁰Aria Aristakus i aakisa ikos koor a ekap ikemik, o nia maek, ni eliwa ikeka nia naek. Banabas womar Mak pun ni eliwa ikeka nia naek. Yo iiriw feenap nia maakep-puam, o iir oko-pa ikiwep niar fuuninok-na sira eliwa, kookalep aaweka. ¹¹Ne Yosua, eena unum oko Yastus, os pun naap nia maek, ni eliwa ikeka naek. Wi Yuuda mua wiam arow fain-ke yo efamiya uuwami Mua Maneka pika kemena-pa ikowa opora nain wia maakem-miawimik.

¹²Aria Epafras pun nia maek, ni eliwa ikeka naek. Os pun Krai Yeesus uuwowa wiar opiya. O Mua Maneka ona nia kekanoweya ni kekanep ikok kookalowa baliwep wiar amisareka naep anane Mua Maneka kekanowa akena farem-ikaiya. ¹³Yo fain nia maakiyem, makena, ni nia naep anane uuwow yoowa naap aawem-ikaiya. Me ni niisow, wi Laodisia ne wi Ierapolis pun sira naap wia oniya. ¹⁴Ne yiena emar eliwa Luk, eena ikemika kaikow mua nain, Demas ikos ni eliwa ikeka nia naimik.

¹⁵Aria Yeesus teeria Laodisia-pa ikemik nain wia maakeka, yo Pol-ke maiyem, ni eliwa ikeka wia naiyem. Aria ni Nimfa pun maakeka, no eliwa ike naap maiyem, ne wi teeria o koor-pa wiar firimimik nain pun sira naapiw wia maakeka.

¹⁶Aria parosifa fain urufap-puap wi Laodisia teeria wia sesekomaka, wis pun urufuk. Ne parosifa oko wi Laodisia wia sesekomam nain ni Kolosi pun eliw wiar urufowen. ¹⁷Ne Arkipus feenap maakeka, “Yiena Maneka uuwowa niek nain baliwep uuw-ikiwemi iiwawun wiar welawe,” naap maakeka.

¹⁸Aria opor ara fain yena wapen siisia kakeniw siisimiyem. Siisimemi ni nia maiyem, eliwa ikeka nia naiyem. Yo koor-pa ikem fain yo efa kema suuweka. Yiena Mua Maneka anane nia kemalemi nia asipam-ikainok.

Parosifa kuisow fain Pol-ke wi Tesalonaika wia siisimomak

Miimow opora

Masedonia kame owow maneka Tesalonaika. Iir nain Pol Filipai-pa ikok Tesalonaika ikiwep Yeesus opor eliwa wia maakeya wi Kristen aremik (Aposel 17.19). Ne wi Yuuda nan ikemik nain-ke naap urufap Pol kema bagiwirap samoru naep onamik. Naeya o baurarep Korin-pa nan ikua. Nan ikaeya ona uuwow epaskun Timoti-ke ikiwep wi Tesalonaika Kristen teeria sira kamenap onamik nain Pol maakek.

Pol naap miimap wi Tesalonaika parosifa wia siisimomak, opora-pa kema wia kekanowamkun wi Mua Maneka opora baliwep opuk naep. Wi amis mua-ke feenap maimik, Pol wi Kristen teeria kame unowa nain parosifa me wia siisimomowa ikok kiikir akena wi Tesalonaika parosifa wia siisimomak.

Wi Tesalonaika Kristen teeria Krai ikoka ekapowa nain nokarowa unowa wiar ikua. Naapeya Pol-ke feenap siisimok, yiena Maneka Yeesus ekapowa nain ekapinon, ni sira eliwa ookami o ekapowa nain kemaiw ikok arewap ikeka, naap wia maakek.

1 ¹ Aria i yiam arow, Pol, Sailas ne Timoti, i naap parosifa fain ni Tesalonaika nia siisimomimik, ni eena yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai teeria-pa wiar ikeman nain. Feenap nia naimik, wi nia kemalep nia asipam-ikaiwkin ni kema sonom eliwiw ikowen.

Wi Yeesus opora kekanowa opap kakeniw ikemik

²⁻³ Aria i sira fain niar kema suuwimik, ni kekanep Yeesus opora opiman nain, ne mua wia kookalep uuwowa oniman nain pun. Ne oko pun feenap, yiena Maneka Yeesus Krai ekapowa nain kemaiw tuupam-ikok ni kekanep opora opiman. I iiwawun nain niar kema suuwap nia maemi yiena Auwa Mua Maneka faremi sira eliwa naakimik.

⁴⁻⁵ Emar unowik, i iiriw Yeesus opor eliwa nia maakemik nain me opora muutiw nia maakemik, weetak. Ewar Eliwa kekanowa-pa maa

miililina unowa nia ofakowamik. Nain-ke kema nia kiripeya opor makena-ke wiar naep ookaman. Naapeya i nain amisarep maemik, pepep, Mua Maneka ona iiriw nia kookalep nia nanikak. Ne i iiriw ni niamiya ikemik nain ni baliwep ikeka naep sira kamenap nia onam-ikemik nain yiar amisareman. ⁶Naeya i sira yiokami yiena Maneka sira pun wiar ookaman. Makena, ni sirirowa unow akena niem-ikemik, nain Ewar Eliwa-ke kemelowa nieya ni kemelowiw opora nain miimap yiar opaman.

⁷Naapeya wi Yeesus Kraiss teeria Masedonia ne Akaiya kame-pa ikemik nain, sira unowa nain niar urufap ni sira niokimik. ⁸Moram ni yiena Maneka opor eliwa wiar opaman nain, nain-ke manekareya wi Masedonia ne wi Akaiya pun aawemik. Ne me wi muutiwi miimamik, weetak. Owow unowa pun niar miimap maimik, “Wi Mua Maneka opora baliwep wiar opimik,” naap nia maimik. Naapeya i wiar ikiwimik nain ni nia maemi wia nanaromowa nain wi iiriw nia amisaremik. ⁹Ne wis-keriwi feenap yia maakimik, i iiriw niar ikiwemik nain ni baliwep yia aawep opora yia miimaman. Ne ni miwi inasina ookam-ikeman nain mikikira wiemi Mua Maneka ookaman, eena makena ne anane ikaiya nain. Naemi uuwowa onomaman. ¹⁰Ne ona Muuka iinan-pa oraiya nain arewap ikeman, eena umeya Mua Maneka ona iikirowak nain. Muuka nain-ke yia aaweya Mua Maneka wiimar bagiauw yia ofakowowa maek nain me urufiyen. Wi nain iiwawun yia nanaromamik.

Pol Tesalonaika-pa uuwowa onak nain wame maek

2 ¹Aria emar unowik, ni baliwep amisareman, i eena ikiwep ni niamiya ikok uuwamik nain uuwowa kua-pa me yiar arek. ²Ni yia amisareman, i iiriw Filipai-pa ikemik nain yia firekami sirirowa yiemik. Ne nan ikok ni niar ikiwemik. Nain pun naap, i uuwam-ikemkun mua papako-ke yia samo-samorami uuwowa yiar pu-puukam-ikemik. Nain Mua Maneka-ke yia asipami yia kekanoweya ona opor eliwa nia maakemik. ³Moram ni Yeesus opora wiar opaka naep nia maakemik nain i sira samora me ookami nia maakemik, ne wadolalemi me nia peeskimemik, weetak. ⁴I Mua Maneka ona iiriw yia akimap mua eliwa-ke yia naep Yeesus Kraiss opor eliwa wia maakowa uuwowa nain yiek. I naap uuwimik. Naeya wi mua kookalowa me wiokimik, weetak. I Mua Maneka kookalowa ookimik, eena yia akimami kema yia pupiya nain. ⁵Ni yia amisareman, i opor afila-ko me nia onamik, ne maa niar mufu naep me nia peeskimemik, weetak. Mua Maneka pun makena yia naiya. ⁶Wi unuma yia purupuk, naap me maimik. Naapeya ni unuma yia purupeka me nia naimik, weetak. Wi mua papako pun wia.

⁷Ne i Kraiss aposel-ke naemi ni maa-ko yia asipeka naep mia nia teekam-ikekamik. Nain i naap me onamik, weetak. I nia saalolokam-

ikemik, wi emeria eena muuka wia saalolokimik naap. ⁸I manek akena nia kookalep, emawik, emar eliwa nia naimik. Naapeya i kemelap Yeesus Krai opor eliwa nia maakemi uurarow marew nia asipam-ikemik. ⁹Aria makena, ni fain yiar kema suuwiman nia naimik. Feenap, i muuta-ko me uurarem-ikemik, anane uura ne amirika naap oospem-ikemik. I mia me nia teeku naep wapena ekekiarem-ikemik, feenap, i Yeesus Krai opor eliwa nia maakemi yiena maa enowa uuwowa nain pun onam-ikemik.

¹⁰I niamiya ikemik nain opor makena nia maakemi sira kakeniw onam-ikemik. Nain nis-ke yia ane-kekanowami eliw wia maakowen, ne Mua Maneka pun naap yia ane-kekanowinon. ¹¹⁻¹²Ne fain pun yiar amisareman. I nia kekanowami nia kakenam-ikemik, wiawi eena muuka wia saliwami suule baliwep wiiya naap. Ne Mua Maneka nia fareya o pika kema-na-pa ikok o parina-pa wiar ikeman. I muut nain nia maakem-ikemik, “Ni Mua Maneka kookalowa ookami baliwep ikeka,” naap maimik.

¹³Mua Maneka opora nia maakemkun wiar opaman nain me wi mua opora-ke wiar naeman, weetak. Makena, opora nain Mua Maneka opora-ke. Ne opor makena nain-ke ni kema-pa niar uuwam-ikaiya. Naapeya i nain naep anane Mua Maneka sira eliwa naakimik. ¹⁴Emar unowik, wi Yuudia kame Yeesus Krai teeria wiena owow epaskun-ke sirirowa wiimik. Nis pun, niena owow epaskun mua papako-ke naap nia onimik. Naapeya ni sirirowa aawiman nain wi saarik. ¹⁵Wi Yuuda-na wiena owow epaskun eena iiriw profet nain wia ifakimem-ikemik. Ne yiena Maneka Yeesus pun ifakimemik. Ne aakisa is pun i owow unowa ikiwimik nain yia samo-samorami yia iirarem-ikemik. Wi naap onimik nain Mua Maneka kema bagiwirowimik, ne mua wia iuwuarimik. ¹⁶Mua Maneka opora owow unowa wiar ikiwemi wia maakowa nain era yiar puukimik, eena Mua Maneka wia aawowa opora nain. Wi pina naap oni-ikiwemi wiena pina ane-kurumami iuwawun tauwat opamik. Naapeya maken akena, wi Mua Maneka bagiaw wiar urufikuan.

Pol ikiwep nainiw wia urufowa maek

¹⁷Emar unowik, i ni niamiya ikemkun wis-ke yia iirariwkin ekapep fan ikemik. Makena, i fan ikemik nain epa me ekamik, nain i manek akena nia kema suuwam-ikaimik. I kirep ikip nia urufowa nain kema manek akena nia tuupam-ikok era akupowa uufunimik. ¹⁸I kirep ikiwep ni nia urufu naep onimik. Yos-ke makena, ni niar ikiwowa nain akimowa unowa arem-na wia. Satan-ke era yiar puukam-ikaiya. ¹⁹I manek akena nia kema suuwimik. Moram wiimar yiena Maneka Yeesus nainiw ekapiya nain i o miira-pa wiar iimarep i uuwowa eliwa onam-ikemik nain maa mauwa o ofakowiyen? Ni naneka, ni nain ikoka o ofakowiyen. Nis-pa i maa makena urufami manek akena kemeliyen. Ne ni muuta nain i

palaniyen. ²⁰Makena ni muuta nain i unum maneka aawep manek akena kemelimik.

Wi wia kekanowowa naep Pol-ke Timoti sesekak

3 ¹⁻²Aria i nia urufowa kema samor maneka ikemik. Naapeya maemik, Timoti sesekamkun neek wiar ikiwinok, ne i iisow Atens-pa feekeriw ikaiyen naimik. Naap maep o sesekamik. Os pun uuwowa fain yiamiya uuwam-miok Kraiss opor eliwa wia maakem-miawiya. Ni Kraiss opora baliwep opaka naep os-ke niar ikiwemi nia kekanowinok naemik. ³Naeya nia samo-samorimik nain ni kema unu-unowa me wuowen. Moram ni amisareman, sirirowa sira naap nain i aawem-ikowa-ke. ⁴I iiriw ni niamiya ikok nia maakem-ikemik, i unowiya sirirowa aawiyen. Ne ni aakisa pepeka amisareman, i sirirowa aawem-ikaimik. ⁵Oko Satan-ke sira papako-pa nia mufeya i niamiya ikok uuwamik nain iiwawun yiar orainon. Ni opora opam-ikaiman-i e weetak, yo nain kema suuwam, weetakeya Timoti sesekam, ikip nia urufinok naep.

Timoti-ke wia kekanowak

⁶Ne Timoti ikiwep ni niar iki-ikok ekapemi opor eliwa fain yia pekapomak. Feenap maek, wi kekanep opora opam-ikaimik, ne mua oko wia kookalem-ikaimik, naap nia maek. Neemi fain pun yia maakek, i manek akena kema yia suuwiman nain, ne nainiw-ko yia urufu naep kemaiw tuupam-ikaiman, i nia urufowa maimik naap, opora naap yia maakek. ⁷Makena, i sirirowa sira-sira aawimik. Nain ni Kraiss opora baliwep opiwkin i muut nain kekanep naap ikemik. ⁸Ne ni kekanep yiena Maneka wiar ikeman, naapeya i kema tenep palanowiw ikemik. ⁹Ni muuta nain i Mua Maneka mokoka-pa manek akena kemelimik. Kemelap maimik, "Aa, Mua Maneka sira eliw oram. Sira eliwa naimik nain i me pepeka. Kamenap maiyen." ¹⁰I nia urufu naep anane amirika ne uura naap Mua Maneka faremi nokarimik, era-ko yia imenomaya niar ikiwowa nain. Ikiwemi ni Yeesus Kraiss ookami opora papako baliwep me amisareman nain nia maakemi kema nia kekanowiyen naep.

¹¹Aria yo feenap maiyem, yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus naap era-ko yia wuomiwkin ni niar ikiwiyen naimik. ¹²Ne pun yiena Maneka faremi fain nokarimik, nia asipam-ikaeya ni niam kookaliman nain manek akena niam kookalem-ikowen. Ne mua oko pun naap wia kookalem-ikowen, i manek akena nia kookalimik naap. ¹³Ne os-ke kema nia kekanowam-ikaeya ni kekanep ikowen. Ni naap ikaiwkin ikoka yiena Maneka Yeesus ona teeria unowiya ekapimik nain Mua Maneka mokoka-pa ni pina marew, dubil manekiw ikowen.

Mua Maneka i sira eliwa nain yia kookaliya

4 ¹Aria emar unowik, Mua Maneka kookalowa wiar ookowa sira unowa nain suule iiriw niemik. Makena, ni aakisa opora yiokami

naap ikeman, nain i aakisa yiena Maneka Yeesus unuma-pa opor kekanowa nia maakimik, ni sira nain me piipueka, anane naap onam-ikawaiwkin sira nain niar manekarinok. ²Moram yiena Maneka Yeesus unuma-pa i opor unowa iiriw nia maakemkun amisareman.

³Mua Maneka ni pina marew, dubil manekiw ikeka nia naiya. Feenap, uruw mia me ululkoweke. ⁴Ni mua uruw mia baliwep niam kaikap sira eliwa ne sira makena-pa ikeka. ⁵Wi sisin mua Mua Maneka me ookimik nain uruw mia me wiam kaikimik. Wi nain sira me wiokeka. ⁶Wi mua naap nain ikoka yiena Maneka-ke wia kiripomami sirirowa samor akena wiinon. Ni kakeniw ikeka, niena teeria mua oko emeria me wiar mufeka, mua emeria pokow eliwa me wiar samoreka. Opora nain i iiriw opor kekanowiw ariman nia maakemi maemik. ⁷Moram Mua Maneka yia fareya ona teeria-pa wiar ikemik nain me sira samora onowa-ke, weetak. Yena teeria-pa ikok sira eliwa-pa ikeka naep yia naiya. ⁸Naapeya wi mua eena i opora yiar fienimik nain me i mua oram fain opora yiar fienimik, weetak, Mua Maneka eena Ewar Eliwa yiiya nain opora wiar fienimik.

⁹Aria ni Mua Maneka teeria-pa ikeman nain niam kookalow sira nain Mua Maneka ona iiriw nia ofakowak. Naapeya i nainiw nia maa-maakep me naem-ikaiyen. ¹⁰Makena, ni wi Kristen teeria Masedonia owow unowa-pa ikemik nain wia kookaliman. Nain ni naap akena onam-ikeka nia naimik. Naeya sira nain niar manekarem-ikainok.

¹¹I iiriw nia maakemik naap ikeka. Feenap, ni me paapar-yiaweka, kekelka ikok niena uuwowa baliwep oneka. Ne niena wapena-pa uuwami maa muutitik pepekerowen. ¹²Naeya ni mua oko maa-pa me wiar kekanep ikowen. Ni naap oniwwkin wi sisin mua sira niar urufap ekima nia opikuan.

Yeesus nainiw ekapinon

¹³Aria emar unowik, wi mua iiriw umemik nain ikoka kamenap arikuan nain momora me ikeka naep nia maakimik. Feenap, wi sisin mua Mua Maneka me ookimik nain umep iiwawun mesenalikuan. Wiena teeria mua oko umiwwkin kema iiwawun fufurarimik. Oko nis pun naap niena teeria wi iiriw umemik nain kema wia wiisarem-ikowen. ¹⁴Naapeya i feenap nia maakimik, Yeesus umep ikok iikirak nain i makena-ke naimik. Naemi maimik, makena, wi eena o teeria-pa ikok iiriw umemik nain ikoka Mua Maneka-ke Yeesus miiwa poromi wis pun wia iikirowap o wameiya wia pekapinon. ¹⁵Ne aakisa yiena Maneka eena maek nain ookami nia maakimik, i mokok enuma ikemkun o ekapinon-na is-ke wi iiriw umemik nain wia nomakep me miimep iinan urupiyen, weetak. ¹⁶Feenap arinon, iir nain yiena Maneka iinan-pa oromi kerew akena farinon. Ensel woos mua pun kerew farinon, ne Mua Maneka puuw wiar aluinion. Iir kuisow maa nain imenareya wi eena iiriw Yeesus

opora wiar opam-ikok umemik nain kiikir iikirikuan. ¹⁷Wi iikiriwkin i mokok enuma ikemik fain Mua Maneka-ke unowiya yia aawep iinan yia amapurupeya aapereka iinan-pa yiena Maneka mirowiyen. Mirowap o wameiya ikaiyen, anane maneka. ¹⁸Naapeya ni opora fainiw aakunemi kema niam iikirowam-ikeka.

Yiena Maneka ekapowa nain arewam-ikaiyen

5 ¹Aria emar unowik, yiena Maneka ekapowa nain fofa ne ama amisarowa nain i me nia maakiyen. ²Moram ni feenap amisareman, o ekapowa nain ikum mua uura ekapimik naap akena ekapinon, oram yia soranowap-puinon. ³Aria wi momora ikok maem-ikaikuan, “Aa aakisa i epa eliwa-pa ikemik, maa keker opowa marew, irakowa marew.” Wi maep naap ikaiwkin maa samora feekeriw imenaremi wia samorinon. Ne wi baurarowa me pepepek, wi emeria eena muukaru naep sirirowa maneka feekeriw wiar imenariya naap.

⁴Nain ni kokoma-pa me ikeman. Naapeya fofa nain imenareya ni me soranowen, weetak, wi momor ikaiwkin ikum mua ekapiwkin soranimik naap. ⁵I me uura epa kokoma-pa ikemik naap. Ni unowa nain amirik maneka-pa ikowa saarik, parina-pa ikeman. ⁶Naapeya wi papako saarik me inep ikaikua. Neemi i palanow manekiw ikok maa baliwep kema suuwam-ikaikua. ⁷Uura-na wi inimik ne eka kekanowa enep momorarem-miawimik, epa nain-ke. ⁸Ne i eena amirik parina-pa ikemik nain i maa kema suuwam-ikaikua. Naeya Yeesus Krai opora wiar opam-ikok mua wia kookalem-ikaikua, nain tapi wuap ikowa saarik. Ne Yeesus Krai yia aaweya eliw ikemik, nain irakow tapala kekanowa saarik ikiwosa-pa wuap kema manekiw ikaikua. ⁹Moram Mua Maneka yia nanikak nain bagiaw wiar urufowa nain me yia nanikak, weetak. Yiena Maneka Yeesus Krai wia aaweya eliw ikauk naep yia nanikak. ¹⁰O i muuta nain umok, naeya i mokok enuma ikemik fain o wameiya ikemik, ne umiyen pun naap, o wameiya ikaiyen. ¹¹Naapeya ni aakisa niam kekanowami kema niam iikirowam-ikaiman nain naap akena oni-ikiweka.

Opora papako

¹²Aria emar unowik, feenap oneka nia naimik, wi iimarow mua eena uuwow yoowa nia uuwomimik nain ekima wia opaka. Wi yiena Maneka-ke wia pepekimewa ni nia kakenami suule niu naep onimik, wi nain-ke. ¹³Wi uuwow maneka opimik, naapeya ekima wia opa-afureka, ne wia tetareka. Ni unowiya kema kuisow ikeka.

¹⁴Ne feenap oneka nia naimik, wi mua lebuma oram yiwimik nain ifana wiareka. Ne wi Yeesus Krai ookowa kema pinarimik nain wia kekanoweka. Wi mua pina-pa wakiemik nain wia ane-suuweka. Ni unowiya kekelka niam wuami niam saliweka. ¹⁵Pina nia oniwkin-na

muuna me urureka. Ne sira eliwa onami mua oko pun saria wieka. Ni nain kemaiw ikok naap onam-ikeka.

¹⁶Ni kemelow manekiw ikeka. ¹⁷Mua Maneka anane farem-ikeka. ¹⁸Maa samora e maa eliwa niar imenareya Mua Maneka sira eliwa muutiw naakem-ikeka. Moram ni Yeesus Krai teeria-pa ikeman nain Mua Maneka ni naap oneka nia naiya. ¹⁹Ni Ewar Eliwa kema niya nain naap oneka, me wiar puukeka. ²⁰Wi Mua Maneka opor kokosa ariman wiar maimik nain me wiar firekeka. ²¹Ne maa unowa aakunimik nain wiar pupep eliwa nain opaka. ²²Ne sira samo-samora onowa nain iiwawun mikikira iweka.

²³I feenap nia naimik, Mua Maneka eena anane kema yia sonomiya nain nia asipeya ni kema ne sira iiwawun dubil manekiw ikowen. Naeya ni naap ikok niena ewar, kukusa ne niena mia pun iiwawun pina marew ikainok, ikip iiwawun yiena Maneka Yeesus Krai nainiw ekapowa-pa. ²⁴O eena nia fariya nain makena-ke, naapeya maa maek nain naap oninon.

²⁵Emar unowik, nis pun Mua Maneka fariwkin yia asipinok naep nia maakimik. ²⁶Ni Mua Maneka teeria unowiya sira eliwa-pa wapena niam opaka. ²⁷Yo yiena Maneka unuma-pa opor kekanowa nia maakiyem, ni parosifa fain aawep wi Mua Maneka teeria unowa nain wia unufomaka.

²⁸Aria yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalep nia asipam-ikaeya ni eliw manekiw ikowen, naap nia naimik.

Parosifa erup fain Pol- ke wi Tesalonaika wia siisimomak

Miimow opora

Wi Tesalonaika Kristen teeria Krai ikoka nainiw ekapowa nain maa mauwake imenarion, wi nain kema unu-unowa wuamik. Ne mua papako-ke maemik, “Krais iiriw ekapok.” Naapeya Pol opor makena wia maakinen naep parosifa wia siisimomak. Feenap wia maakek, fofa nain eewuar. Kiikir akena miiw emeria mua emina kekan-afurap sira samo-samora onikuan. Ne mua oko, Mua Maneka sira fien-afuriya nain pun ariman arinon. Ariman arep Krai iuwuaremi porainon. Naap wia maakemik.

Aria fain pun wia maakemik, ni kekanep Mua Maneka opora opam-ikok pina unowa eliw akuawowen, naap wia maakemik. Ona ne ona uuwow epaskun anane wiam baliwam-ikemik naap, wis pun naap oneka wia naemik. Wi uuwowa nain me lebumaruk, ne emeria mua oko wia asipowa pun me lebumaruk, nain wia maakemik.

1 ¹Aria i yiam arow, Pol, Sailas ne Timoti, i naap parosifa fain ni Tesalonaika nia siisimomimik, ni eena yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai teeria-pa wiar ikeman nain. ²I feenap nia maimik, yiena Auwa Mua Maneka yiena Maneka Yeesus Krai ikos nia kemalep nia asipiwkin ni kema sonom eliya ikowen.

Mua Maneka faremi sira eliya naakowa

³Aria emar unowik, ni kekanep Yeesus Krai opora opap baliwep ookiman nain naap onami opora opa-afuriman. Ne ni unowiya niam kookalep niam saliwami baliwep akena niam wuiman. Naapeya i ni muuta nain anane Mua Maneka faremi sira eliya naakem-ikowa-ke. Nain pepek. ⁴Ni nia samo-samorami sirirowa niiwkin samor akena aawem-ikaiman, nain ni kekanep opora naap opam-ikaiman. Naapeya i Yeesus Krai teeria kame unowa wiar ikiwimik nain kemelap ni nia maemi unuma nia pirimik.

⁵Ni Mua Maneka pika kemena-pa ikeman muuta nain sirirowa aawiman. Nain onoma feenap, Mua Maneka-ke nia mainok, “Aa, ni pepeke.” Naapeya naneka, Mua Maneka i baliwep yia pupep eena yia maiya nain makena-ke. ⁶Moram o sira kaken akena ookiya, wi eena sirirowa niimik nain os-ke ikoka kiripami sirirowa wiinon. ⁷Ne ni sirirowa aawiman nain nia saliwami kema sonom eliwa niinon. Ne is pun sira naap yia oninon. Nain ikoka yiena Maneka Yeesus owow iinan-pa ona ensel kekanowa wiamiya oromi naap yia oninon. ⁸O mukun wilinowa onaiya oromi wi mua Mua Maneka makena-ke me naep yiena Maneka Yeesus opor eliwa me wiar ookimik nain sirirowa maneka wiinon. ⁹Wi mua nain yiena Maneka epasia-pa wia wueya o kekanowa maneka ne parin onaiya ikua neeke me wiar ikaikuan. Wi nain anane maneka sirirowa naap aawem-ikaikuan, weeserowa marew. ¹⁰Fofa eena Yeesus ekapiya neeke ona teeria o opora wiar opap ikemik nain-ke unuma wiar pirami kemelikuan. Neemi o kakaikuan. Ne ni i opora nia maakemik nain opaman, naapeya iir nain nis pun wi nain wiamiya ikok kemelowen.

¹¹Naapeya i nain kema suuwap ni feenap ikeka naep Mua Maneka farem-ikaimik. Os-ke nia fareya ona teeria-pa wiar ikeman nain ni kakeniw ikaiwkin nia mainok, “Aa, ni pepeke.” Neemi sira ele-eliwa onowa kemaiw ikeman nain ona nia kekanowam-ikaeya ni naap onam-ikowen. Ne ni Yeesus opor makena wiar opap uuwiman nain pun nia asipami baliwep nia silewominon. ¹²Ni naap onam-ikaiwkin yiena Maneka Yeesus Krai unum maneka aawinon. Ne nis pun o wameiya ikok o muuta nain unum maneka aawowen. Nain Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai ikos nia kemalep naap nia asipiwkin ni naap ikowen. I maa unowa nain naep Mua Maneka farimik.

Mua samor akena nain ikoka imenarinon

2 ¹Aria emar unowik, yiena Maneka Yeesus Krai nainiw ekapep i unowiya yia fiirimeya o miir onoma-pa wiar ikowa nain, i feenap mau naep. ²I feenap niar miimamik, mua papako-ke maimik, “I Ewar Eliwa-ke kema yiek nain feenap, Yeesus Krai ekapowa epa aakisa fanek.” Ne papako-ke maimik, “Pol ame pun parosifa-pa naap maemik.” Ne oko pun, “Wi mua-ke Mua Maneka opora yia wafuromami naap maimik.” Naap nia maakiwkin-na miimap me soraneka, ne kema me tootoneka. ³Wi naap nia momorimik nain opora me wiar miimeka. Epa nain eewuar ikua. Sira fain kiikir imenarinon. Feenap, mua unow akena emina kekan-afurap Mua Maneka mikikira iwikuan. Ne mua eena Mua Maneka sira iiwawun wiar fieniya nain pun ariman arinon. O ikoka epa samora neek ikok sirirowa maneka aawem-ikowa nain-ke. ⁴Os-ke yo yaisow naemi wi inasina unowa wia maemi wia farimik nain iinan wia irami wame

pirinon, ne Mua Maneka unuma pun naap porainon. Neemi Mua Maneka tempel koora wiar ikiwep o epa neeke wiar pokap ikok mainon, “Yo Iinan Mua Maneka-ke,” naap wame mainon.

⁵Yo iiriw niamiya ikok maa unowa nain nia maakem-ikem. Ni nain me kema suuwiman-i? ⁶Ne ni fain pun amisareman, aakisa maa okoke mua samora imenarowa era wiar puukap ikua. Ikoka ona epa eena Mua Maneka wuomak nain pepeke ereya o ariman arinon. ⁷Ne aakisa Mua Maneka opora iiwawun wiar fienow sira nain-ke kokot uuwam-ikaia, nain ewur me ariman arinon. Mua Maneka-ke mua eena era wiar puukap ikua nain epa wue naakeya sira nain manekaremi epa unowa fiifinarinon. ⁸Iir nain akena mua samora nain ariman arinon. Naap ikaeya yiena Maneka Yeesus-ke oromi ona opaimik yoowa-pa ifakiminon. Ona parin maneka nain-pa o iiwawun samorami weeser-wuininon.

⁹Aria mua eena Mua Maneka opora iiwawun fieniya nain Satan kekanowa onaiya ekapinon. Ekapemi kekanowa wia ofakowami maa miililina sira-sira oninon. Ne wia peeskimemi maa sira onaiya akena nain onami kema wia mikinon. ¹⁰Wi mua eena opor makena ookowa miatinep Mua Maneka wameiya eliwa ikowa nain wiena sisina-pa wiam wuamik. Naapeya wi umep mesenalowa-ke. Ne mua nain-ke wadol sira-sira onami wi mua nain wia peeskimemi wia momorinon. ¹¹⁻¹²Wi opor makena miimowa miatinep sira samora onowa kema nain manekiw ikemik. Naapeya Mua Maneka-ke kema wiar iiwkeya opor wadola nain makena-ke naep ook-ikiwem-ikemik. Naeya wiena pina neeke wia mekawami wia samorinon.

¹³Emar unowik, ni Mua Maneka nia kookaliya nain-ke. O nia aawowa naep mokomokoka nia nanikak, naeya Ewar Eliwa-ke nia baliweya ni kema dubil maneka ikok opor makena ookami anane eliw ikowen. Naapeya i ni muuta nain anane Mua Maneka sira eliwa naakem-ikowa-ke. ¹⁴Os-ke yiena Maneka Yeesus Krai parina ne kekanowa-pa wiar ikeka naep nia farek. Naeya i Yeesus opor eliwa nia maakemkun ni opiwkin nia aawep ona teeria-pa nia wuak.

¹⁵Naapeya emar unowik, ni kekanep opor makena yiena kakeniw opaimika-pa nia maakemik nain, ne parosifa-pa nia maakimik nain opa-afureka.

¹⁶⁻¹⁷Mua Maneka yiena Auwa eena yia kemalep kema yia iikirowam-ikaeya maa ikoka imenarowa nain kemaiw ikok makena yia opominon naimik. Naeya i o faremi feenap nia naimik, yiena Maneka Yeesus Krai ne yiena Auwa Mua Maneka ikos nia kekanowami kema nia iikirowiwinon ni opor eliwiw niam maakemi sira eliwa-pa niam aawem-ikeka.

I yia kema suuwap Mua Maneka farem-ikeka wia naek

3 ¹Aria maa oko feenap, i yia kema suuwap yiena Maneka anane farem-ikeka. Naeya i o opora eena wia maakimik nain ewur

karuemi manekarinok, ne mua unowa opora nain eliw akena-ke naep opuk, ni iiriw onaman naap. ²Nain me mua unowiya Yeesus Kraiss opora wiar opimik. Naapeya ni Mua Maneka faremi nokarem-ikeka, naeya wi mua samora eena yia samoru naep onimik nain os-ke umua-pa pika yia opomaya samor me aawiyen.

³Yiena Maneka makena-ke, yia asipowa maiya nain naap oninon. Ona nia kekanowami pika nia warikeya Satan nia samorekam naep oniya nain, ni me samor aawowen. ⁴Ne i feenap nia maimik, makena, yiena Maneka-ke nia kekanowam-ikaeya i opora nia maakemik nain aakisa yiar ookam-ikaiman. Ne pun naap ookam-ikowen.

⁵Naapeya i Mua Maneka faremi feenap nia naimik, yiena Maneka-ke kema eliwa-pa nia pikiweya Mua Maneka yia kookaliya nain baliwep wiar furewowen. Ne Kraiss nia kekanowam-ikaeya naap ikowen.

Ni kekanep uuweka, me lebumareka

⁶Aria emar unowik, yiena Maneka Yeesus Kraiss unuma-pa opor kekanowa fain niimik. Feenap, i opora nia maakemik nain ni teeria mua papako opora yiar ookowa lebumarep oram maneka yiauwimik. Wi nain wiamiya me ikeka. ⁷Moram i iiriw ni niamiya ikemik nain me lebumarem-ikemik. Neeke sira yiar urufap maeman, “I sira naap nain wiokowa-ke,” naeman. ⁸I mua oko maa enowa oram-ko me wiar aawem-ikemik, weetak. I wiar sesenarem-ikemik. I mia me nia teeku naep anane amirika ne uura uuwowa erup-erup uuwam-ikemik. I uurarowa marew, kerew akena uuwamik. ⁹Nain me maa enowa oram niar aawowa me pepep pun yiena uuwam-ikemik, weetak. I eliw nia maakemkun enowa yia urufam-ikekaman, nain i naap me onamik. Moram nis pun i sira yiokeka naep naap onamik. ¹⁰Ne pun i iiriw ni niamiya ikok feenap nia maakem-ikemik, “Mua eena uuwowa miatinimik nain maa orawin me wienakeka.”

¹¹Nain i feenap nia miimamik, ni teeria mua papako wiena maa kakeniw me uuwowa wiena oram paapar-yiauwimik. ¹²Naapeya aakisa yiena Maneka Yeesus Kraiss unuma-pa wi mua naap nain opor kekanowa wia maakimik, wi baliwep ikok wiena kakeniw mauwap enowa imenam-ikauk. ¹³Ne ni papako sira eliwa onam-ikaiman nain naap onam-ikeka, me lebumareka.

¹⁴I parosifa nia sesekomimik fain ni teeria mua-ko opora me yiar miiminon-na mokokiwi me ikeka. Feenap oneka, wameiya me wiar areka. Ni naap oniwwin emina ururinok. ¹⁵Nain me iwwawun iirareka, weetak, os pun yiena teeria-ke naep baliwami ariman maakeka.

¹⁶Aria i feenap nia naimik, yiena Maneka eena kema eliwa yiyi nain nia sonomaya maa mauwa niar imenariya nain ni kema sonom eliwiiw ikowen, anane maneka. Yiena Maneka ni niamiya ikainok naimik.

¹⁷Aria opor ara fain yo Pol-ke yena kakeniw wapena-pa ni eliw ikeka nia naemi siisimem. Yo parosifa unowa siisimiyem nain yena wapen siisia efar ikomakek, nain yo efa ilenowa-ke. ¹⁸Aria yo feenap nia naiyem, yiena Maneka Yeesus Krai ni nia kemalep nia asipam-ikainok.

Parosifa kuisow fain Pol-ke Timoti siisimomak

Miimow opora

Timoti-na takir ikok Kristen arek. Ona owowa Listra, ne owow nain Galesia kame-pa ikua. Timoti onak wi Yuuda-ke ne ona wiawi wi Grik-ke. Pol-ke Timoti aawep wameiya Mua Maneka uuwowa onam-miemik (Aposel 16.1-3). Iir oko Pol Masedonia ikiwok ne Timoti maakeya Efesus Kristen teeria wia urufam-ikua. Ne yena kiiriw Efesus me ikiwinen naep Timoti parosifa siisimomak.

O Timoti parosifa siisimomak nain opora feenap maakek. Mokokokoka fain maakek, wi Kristen teeria-ke wadol opora sira-sira me ookuk. Opor oko fain pun maakek, lotu baliwep onami Kristen teeria baliwep wia kakaltowa sira. Ne mua sira wiar pupep urufap Kristen teeria woos mua ne uuwow mua wia pepekime, naep maakek. Ne opor murarow akena fain maakek, Yeesus Kraiis uuwowa baliwep fae, naep maakek. Neemi wi Kristen teeria mua iperowa, takira naep nain wia urufap opora rookasep suule wiemi wia kakaltam-ike naakek.

1 ¹Aria parosifa fain yo Pol-ke no yena muuka Timoti siisimomiyem. Yo Yeesus Kraiis aposel-ke. Mua Maneka eena yia aawok nain ne Yeesus Kraiis urufu naep arewap ikemik wi nain-ke uuwow mua efa pepekimek. ²Iiriw Mua Maneka opora nefa maakem-ikemkun ookam-ikon, naapeya yena muuka nefa naiyem. Yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Kraiis nefa kemalep nefa saliwami kema sonom eliwa niuk.

Opor wadola unowa i me miimiyen

³Aria yo iiriw Masedonia ikiwekam naep opora fain nefa maakem, ne aakisa kiiriw nainiw nefa maakiyem, no Efesus-pa neekeriw ikok mua papako wadol opora wia maakimik nain wiar puuke. ⁴Wia maakeya opor nanar maken marewa nain piipuauk ne wiena weke unuma pun me wia mikap ookuk. Moram sira naep onami oporiw irakikuan. Naeya Mua Maneka sira yia wuomak nain baliwep me wiar ookikuan.

⁵Yo naep nefa maakem nain onoma feenap, wiam kookalowa sira nain imenuk. Wi pina marew ne kema melina ikok Mua Maneka opora

baliwep wiar opikuan-na sira neeke wiam kookalowa sira nain wiar imenarionon. ⁶Mua papako Mua Maneka sira nain wiar piipup opora wiar kapewami opora maken marewa nain aakunem-ikaimik. ⁷Ne Mua Maneka eena Moses maakeya sira wuomakek nain wieniw somek mua saarik aru naep opor makena saarik aakunimik. Nain wi opora kakeniw me amisaremik, ne wiena opora kekanowa opimik nain onoma pun baliwep me amisaremik.

⁸Mua Maneka sira wuak nain i amisaremik, nain eliw oram, nain feenap, mua pina ariman wiar wuowa-ke. ⁹Ne i feenap amisarikua. Moses sira wuomakek nain me wi mua sira eliwa wia keker opowowa naep wuak, weetak. Wi mua sira samo-samora onimik nain wia naep nain wuomakek. Sira feenap nain, wi emina kekanemi ikumarimik nain, Mua Maneka kema me totonowa sira samo-samora onimik nain, ne sira samo-samora onowa kemaiw ikaimik nain. Ne yiena Maneka firekami opor samora aakunimik nain, onak wiawi wia samorami wia ifakimimik nain, ne mua oko wia ifakimimik nain. ¹⁰Ne wi uruw mia samora nain, ne wi mua muaiw wiam opimik nain. Maamuma aawow muuta nain mua oko wia opimik nain, ne wi wadol mua ne wi opor makena sailemi wadol opora maimik nain. Ne wi opor makena fienami sira samora oko onimik nain pun. Wi mua sira samora naap nain wia kema suuwap sira kekanowa unowa nain wuomakek. ¹¹Yo opora maem nain Mua Maneka opora kakeniw wiar ookiyem. Yeesus opora pariniya nain Mua Maneka anane kema eliw wia ikaiya nain-ke yo wapena-pa efar wueya arimaniw maiyem.

Mua Maneka-ke Pol kemalek

¹²⁻¹³Aria yiena Maneka Yeesus Krai-ke uuwowa oniyem fain kekanowa yiek. Yo iiriw mua samor akena ikem, ne o unuma wiar firekami ona teeria wia iuwuarem-ikem. Yo o uuwomowa me efa pepekimowa nain, ona efa wuak, yo uuwowa kakeniw onominok naek. Naapeya sira eliwa naakiyem. Yo iiriw Yeesus opora baliwep me wiar amisarep ikiwos momora ikok sira naap onam. Sira naap onam nain me efa samorak, weetak, efa kemalek. ¹⁴Mua Maneka-ke yo manek akena efa kemaleya Yeesus Krai teeria-pa wiar ikok opora baliwep opowa sira, ne mua wia kemalowa sira yieya nain ookami naap oniyem.

¹⁵⁻¹⁶Opora fain maken akena-ke, wi emeria mua unowa baliwep miimap makena-ke nauk. Feenap, Yeesus Krai i pina mua yia aawekam naep miiwa orok. Makena yo pina mua akena-ke, nain Mua Maneka-ke efa kemalek. Yo pina manek akena onam. Yeesus Krai iiriw efa samorekak nain baliwep akena efa saliwak. Yo efa kemalek nain onoma feenap, wi emeria mua efa urufap wis pun opora wiar opap anane maneka eliwa ikauk. ¹⁷Oo Mua Maneka, no anane maneka naap

ikain nain-ke. Yiena mokokiw nefa urufowa me pepeke. No naisow Mua Maneka-ke. Unum maneka ne kekanowa anane no nefar ikaiya. Makena.

Timoti kekanowa iimarinok opora maakek

¹⁸Aria Timoti, yena muuka, yo opora nefa maakiyem naap one naiyem. Iriwi wi profet-ke no nefa maemi feenap maemik. Naeya opora nain wiar opa-afurap kekanep wi momor opora aakunimik nain wiar mika-fienami baliwep akena mauwe. ¹⁹Yeesus opora wiar opam-ikon nain ne kema melina nain amia saarik opap ike. Mua papako sira nain iiriw opamik, nain naap ikok mikikira-pa wuami wakiemik. ²⁰Aimenias, ne Alesanda wiam erup pun sira naap onap wakiemik. Wi wiam erup nain Satan wapena-pa wia wuam, ikoka wi pina aawep ifan tiira puep Mua Maneka nainiw me firekuk naep.

Mua maneka farowa sira

2 ¹⁻²Aria ni sira fain oneka naep nefa maakiyem, sira manek akena nain feenap. Ni Mua Maneka kema wuami farem-ikeka, fariwkin wi mua wia asipam-ikainok, wi owow saria ne wi anim onoma pun. Wi nain wia kema suuwap Mua Maneka sira eliwa naem-ikeka. Ni Mua Maneka anane maneka farem-ikaiwkin kema sonom eliwa, pokow eliwa yiinok, ne ona sira kakeniw wiar ookowa nain yia asipinok, ne sira eliw akena yia ofakowinok.

³⁻⁴Mua Maneka farowa sira nain eliw akena. O ona waisow i yia aawiya nain-ke, ne feenap kookaliya, wi mua iiwawun wia aawemkun opor makena onoma efar amisaruk naek. ⁵Moram Mua Maneka kuisow akena. Ne gone mua pun kuisow, mua nain Yeesus Krai. I miiw mua, Mua Maneka mikikira iwep ikemkun os-ke yia kakenami Mua Maneka wameiya epaskun yia wuak. ⁶I miiw mua pina aawep umekamik nain, muut nain Yeesus Krai-ke epa yiar aawep umok. Ona epa kerereya naap oneya i amisaremik, Mua Maneka i yia aawowa kookaliya. ⁷Naapeya uuwowa onome naep owow unowa efa sesekeya ona opor makena ariman wiar wuami wia maakem-miawiyem, wi kema aawep ookuk naep. Yo opor makena maiyem, me sailiyem.

⁸Yo feenap kookaliyem, anane lotu onami wi mua wapena fakerap Mua Maneka faruk. Wi kema bagiw mawew, riirinowa mawew ikok naap onuk.

Wi emeria sira

⁹Aria wi emeria pun naap, alakuemi mia suuwowa sira-sira me wuauk, wi mia suuwowa wia urufowa anirowa nain suuwuk. Mua kema wia aawu naep wiena afifa me rirismuk, ne maa bala sira-sira me wiam opuk, kululuma sira-sira ne maa bala maamuma maneka-pa sesenarimik nain me wuauk. ¹⁰Mua Maneka opora wiar ookowa kookal-afurap-na uuwowa

baliwep wiar onuk, ne wiena mauwowa nain-ke wiena bala saarik wiar ikainok.

¹¹Wi kekelka ikok opora miimami amisa aawem-ikauk. ¹²Wis-ke iikirap wi mua me wia nomakep lotu epa-pa Mua Maneka opora me wafuruk, weetak. Wi oram miimowa muutiw ikauk. ¹³Moram mokomokoka Mua Maneka-ke Adam onak, ne naap ikok Eewa onak. ¹⁴Ne pun, Satan wadol opora maemi Adam me peeskimok. Emeria nain peeskimeya pina onak. ¹⁵Nain wi emeria muukarem-ikauk. Wi Mua Maneka opora baliwep wiar opikuan, wiena mua wia kookalikuan, pokow eliwa sira baliwep ookikuan-na Mua Maneka-ke eliw wia aawinon.^a

Wi Kristen woos mua opora-ke

3 ¹Aria yo opor makena maiyem. Sios teeria wia urufowa uuwowa nain eliwa-ke. Mua eena uuwowa nain opowa kookaliyem naeyana eliw akena. ²Mua sira feenap nain wia urufap uuwowa nain eliw wia pepekime. O pina marew akena, ne emeria kuisow aawinok. Mua bolakuowa marewa ne momor soomarowa sira kema me wuinok. Maa baliwep kema suuwap uuwowa kakeniw onam-ikainok. Mua wia tetarowa sira, ne Mua Maneka opora wia maakowa amisarek nain. Mua sira naap nain eliw pepekime. ³Eka kekanowa me eniminok, kema bagiaw marew, mua saria ikainok. Maamuma me kookalinok. ⁴Ona emeria muuka wiipa baliwep wia urufami muuka wiipa sira eliwa wia ofakoweya opora wiar miimuk. ⁵Mua ona teeria baliwep me wia urufinon-na aria Mua Maneka sios teeria maneka nain kamenap wia urufinon, me pepek. ⁶Mua aakisa fan kema kirep Yeesus teeria wiar ekak, mua naap nain woos mua me arinok. Oko yo mua eliwa-ke naep emina kekanemi Satan saarik unuma wame purupeya Mua Maneka-ke Satan iirarek naap iirarinon. ⁷Wi sisin mua pun mua nain sira eliwa-ke naimik nain, eliw mua nain pepekime. Oko mua eliw marew nain-ke iimareya o murarow opora onami unuma wiar samorikuan. Naeya Satan akimowa-pa wakinon.

Wi Yeesus teeria uuwow mua opora-ke

⁸Aria sios teeria uuwow mua pun naap, mua feenap nain wia pepekime. Mua sira eliwa, ne opor makena aakunowa, eka kekanowa me enimimik nain, ne maamuma me kookalimik nain, ⁹pina marewa, kema kuisow ikok Mua Maneka ookowa opor makena, kekanowa wiar opimik nain. ¹⁰Wi mua naap nain mokomokoka mauwowa wia akimap urufeka, baliwep mauwuk-na eliw uuwow mua-pa ikauk.

¹¹Ne wiena emeria pun naapiw, emeria sira eliwa, riirinowa marew, murarow opora me onuk. Emeria opora marew ne mauwowa wi wapena-

^a 2.15 Opora fain kemena imenowa yoowa.

pa wiar wuiwkin-na baliwep onuk. ¹²Wi sios uuwow mua, emeria kuisow aawinok. Wiena muuka wiipa ne uuwow mua sira eliwa wia ofakowami opor miimowa sira nain maakuk. ¹³Wi uuwowa baliwep faikuan-na, wiena unuma eliw akena wiar imenarion. Naeya wi emin ururowa marew, kekanep Yeesus Kraiss ookowa sira nain wia maakem-miawikuan.

Mua Maneka unuma wiar fakerowa sira

¹⁴Aria yo kema feenap wuap parosifa fain siisimomiyem, epa me ekinen, yo ikiwep nefa urufekam naep. ¹⁵Nain yo ewur me kererinen-na parosifa fain urufap amisa aawep wia kakenami wia maakeya Mua Maneka teeria-pa wiar ikowa nain unowiya baliwep ookuk. Yeesus teeria-na Mua Maneka anane naap ikaiya nain ona teeria-ke, o opor makena nain poka saarik wiar akuawep ikaiya nain-ke. ¹⁶I Mua Maneka opora wiar opimik nain onoma maneka akena, iiriw kokot ikua. Nain feenap, “O miiwa fan orop mua mia puukak. Ewar Eliwa-ke o mua eliwiya ariman wueya mua makena-ke naemik. Wi ensel o urufamik. Miiw unowa o unuma wiar maem-miawiwkin meta manekareya opora wiar opamik. Ne naap ikok Mua Maneka-ke aaweya owow inan uruqep unum maneka aawok.”

Wi wadol mua opora-ke

4 ¹Aria Ewar Eliwa-ke opora ariman maek nain feenap, wiimar emeria mua papako Mua Maneka opora wiar ookam-ikok piupap inasin wadola ne ewar samora opora wiar ookikuan. ²Wi wadol mua-ke mua wia peeskimiwkin naap onikuan. Wi wadol mua naap nain ikiwosa iiwawun wiar momorareya iiwawun emina kekanikuan. ³Wi feenap wia maakikuan, ni me mueweka, ne maa enowa naap, naap nain me enimeka, naap wia maakikuan. Nain maa enowa unowa Mua Maneka-ke oram enow manekiw wuak, naeya i opora baliwep wiar opap ookimik nain o sira eliwa naakemi maa eliw enimiyen. ⁴Maa unowa o onomakek nain eliw manekiw. Nain sira eliwa naakep enowa-ke eliw. ⁵Moram ona opora-ke naap maek, ne sira eliwa naakemkun maa nain eliwa arinon.

Kraiss uuwow mua eliwa ikowa sira

⁶Aria nena pun Mua Maneka opor makena wiar kema suuwami sira wiar ookam-ikok wi emeria mua yo nefa maakem nain wia maakinan-na, no Yeesus Kraiss uuwow mua eliwa wiar ikainan. ⁷Nanar wado-wadola ne opora kemen marewa maimik nain me wiar mae, mikikira-pa wue. No Mua Maneka sira wiar ookami dubila ikowa name paayam-ike. ⁸No amisaren, nirowa sira-sira niiremi mia palanowa-ke, nain eliwa ne maa oram-ke, ne Mua Maneka kema suuwam-ikowa nain maa makena-ke. Moram i Mua Maneka kema suuwami eliw ikaimik, ne miiwa weeserow epa imenariya nain pun eliw ikaiyen.

⁹Opora fain maken akena-ke, wi unowa nain miimap makena-ke nauk. ¹⁰Feenap, Mua Maneka anane naap ikaiya nain-ke waisow yia aawiya, ne opora wiar ookimik nain wia aawowa manek akena kookaliya. O yia aawowa nain makena-ke naep kemaiw yiam tuupam-ikaimik. I muut nain kerew akena uuwam-ikaimik.

¹¹No opora nefa maakem nain wia maakemi baliwep wia ookoma. ¹²No lawisik takira saarik nefa urufap me mauk, “O takira-ke, opora me wiar miimiyen.” No feenap onam-ike, aakunow sira, soomarowa, mua wia kemalow sira, Mua Maneka opora wiar ookowa ne sira ele-eliwa kema suuwowa, naap onam-ikaeya wi Yeesus teeria sira nefar urufap wis pun naap nookuk. ¹³Yo niar ekapowa efa arewami wia fiirimep Mua Maneka opora wia unufomami kemena baliwep wia maakem-ike. Ne pun sira eliwa onowa baliwep wia ofakowam-ike. ¹⁴Uuwowa nain Mua Maneka Ewar Eliwa-ke no niek. Ne mua oko-ke ariman nefa maiwkin wi woos mua-ke wapena no ikiwosa iinan-pa nefar wuiwkin uuwowa nain aawon. Naapeya uuwowa nain me piipue, anane uuwam-ike.

¹⁵Uuwowa unowa nain baliwep onami anane uuwowa neekeriw kekanep ike. No naap onam-ikaeya nefa urufap mauk, “O aakisa uuwowa nain amisar-afurap baliwep akena uuwiya,” naap nefa mauk. ¹⁶Nena sira onin nain baliwep name urufe, ne Mua Maneka opor kemena ariman wuowa nain pun baliwep kema suuwap wia maake. No anane kekanep uuwowa nain onam-ike. Naap onam-ikainan-na nena name asipami wi Yeesus teeria unowa nain pun wia asipam-ikainan. Naeya ni unowiya Mua Maneka-ke nia aawinon.

Wi emeria mua wia kakenowa sira

5 ¹Aria wi mua iperowa opor kekanowa me wia maake. Nena niawi opora maakin naap kekelka wia maake. Takira me wia kakanke, nena niamun wia saliwin naap wia saliwe. ²Emer iperowa opor eliwa wia maake, nena neene wia maakin naap. Wiip takira opor sira oko-ko me wia maake, kakeniw wia maake, nena nekera wia maakin naap.

Wi emeria apura opora-ke

³Aria wi emer apura, muuka wiipa wiimasip marewa nain, no baliwep akena wia kakalte. ⁴Ne apura eena muuka wiipa e wiimasip onaiya ikemik nain wi Mua Maneka kema suuwap sira feenap onuk. Mokomokoka wiena wiawi, onak, wokome ne weke wia kakaltuk. Moram iiriw wis-ke wia kakaltiwkin arimemik, naapeya wi nain kiripami wis pun naap wia kakaltuk. Mua Maneka sira nain manek akena kookaliya.

⁵Ne wi emer apura wia kakaltow mua marew akena nain wi feenap onuk, Mua Maneka sira ookami anane amirika ne uura o faremi yia asipinok naep nokarem-ikauk. ⁶Ne emer apura-ko ona mia kookalowa ookiya nain umep ikowa saarik ikua, kema marewa momora saarik ikua.

⁷Ne fain pun wia maakeya opora baliwep ookami opora marew ikauk.
⁸Mua ona samapora epaskun ne ona teeria kakeniw me wia kakaltinon-na mua nain Mua Maneka opor makena wiar fieninon. Wi sisin mua-ke wiena teeria wia kakaltimik, ne o wia, sira samor akena oniya, naapeya wi sira eliwa nain wiar nomakemik.

⁹⁻¹⁰Ne sios teeria wi emer apura wia kakaltowa nain wi apura sira fain unuma wia aawe. Emer iperowa akena, mokoma unow akena aawok nain. Ne o mua kuisow muuta aawep ikaeya mua wiar umok. O eena uuwow ele-eliwa oneya emeria eliwa-ke naimik nain. Ona muuka wiipa teeria baliwep wia kakaltam-ikua, owow oko mua wia tetariya, ona wame poromi wi Kristen teeria wia saliwiya, ne wi mua baliwep me ikemik nain wia naapiya, sira eliwa unowa oniya nain. Wi apura naap nain unuma wia aaweya sios teeria-ke wia kakaltam-ikauk.

¹¹Aria wi emeria takir eliwa ikok apuraremik nain unuma me wia aawe. Oko wi Kraiss teeria-pa ikok nainiw miewowa kema urupep mua wiokami Kraiss mikikira iwikuan. ¹²Kraiss wameiya opora koonowamik nain puukap pina aawikuan. Naapeya maa anima mia-pa wiam wuikuan. ¹³Ne oko pun, wi oram ikok lebumarep ikip paapar-yiawikuan. Ne maa me wiar aakunowa nain murarow opora onami neeke mufem-miawikuan. ¹⁴⁻¹⁵Wi apura papako iiriw i teeria yiamiya ikok yia piipuap Satan teeria oromik. Naapeya yo feenap maiyem, wi emeria takir eliwa ikok apurarimik nain wi naap oram ikok nainiw miewuk. Naeya wiena muuka wiipa teeria wia kakaltam-ikauk. Naap onikuan-na, i Kristen yia tuunow opora me yiar imenarion.

¹⁶Aria wi emeria Yeesus ookimik nain feenap onuk, ona teeria emer apura-ko ikainok-na ona eliw o kakaltam-ikainok. Naap oninon-na i sios teeria-ke wi apura nain kakaltowa yoowa me aawikuan. Wi apura wiisow akena ikemik nain muutiw eliw wia urufam-ikauk.

Wi woos mua opora-ke

¹⁷Aria wi woos mua uuwowa baliwep uuwimik nain sesa baliwep wieka. Makena, wi woos mua Mua Maneka opora wia maakemi opor kemena baliwep wia ookomimik nain naap wia oneka. Ekima wia opap sesa maneka wieka. ¹⁸Moram Mua Maneka opora feenap maek,

“Bulmakau uuwami wit makena ititam-ikaeya opaimika me wiar
 sapum ere, uuwami wit makena neek eniminok.” *(Lo 25.4)*

Ne opor oko pun feenap maek,

“Uuwow mua sesa kakeniw opam-ikauk.” *(Lo 24.14-15)*

¹⁹⁻²⁰Aria, mua kuisow-ke maeya-na “Woos mua nain sira samorak.” Naap mainok-na mua kuisow maiya nain me wiar miime. Mua arow-i e erup-ke maiwkin-na, opora wiar miime. Neemi mua unowa mokok epa-pa pina nain wiar kakenami ariman wia amukare. Naap wia oneya wi papako wia urufap keker opap wis pun sira samora me onuk.

²¹Aria Mua Maneka, Yeesus Krai ne wi ensel parina onaiya ikemik nain mokok epa-pa opor kekanowa nefa maakiyem, no uuwowa nain baliwep one. Opora-ko imenareya-na onoma baliwep ook-afurap ariman mae. Mua kamenap nain emina me wia urure. ²²Mua-ko ewur akena Yeesus teeria woos mua me wia pepekim. Oko mua nain iiriw pina onap ikaeya o pepekimemi nos pun pina wiar aawinan. Aria no nena pun name urufami, pina ao-wuepami baliwep akena ike.

²³Ne maa oko maiyem, feenap, no eka dabela muutiw me enime. Iir kui-kuisow wain gelemuta onaiya kiripap enimeya uroma nefa naapinok, ne urom napuma anane nefar imenariya nain nefar iirarinok.

²⁴Aria wi papako pina ariman wiar ikua nain opora-pa wia wuimik. Ne papako pina kokot wiar ikua nain pun ikoka iiwawun wiar ariman aromakinon. ²⁵Sira eliwa pun naap, sira eliwa onikuan-na ikoka ariman wiar arinon. Ne sira eliwa kokot onimik nain pun ikoka wiar amisarikuan.

Wi uuwow mua opora-ke

6 ¹Aria wi uuwow mua sesa marewa uuwimik nain wiena saria ekima wia opak, opora me wia fienuk. Oko wi mua papako-ke naap wia urufap Mua Maneka unuma wiar samorami i Yeesus teeria sira yiar firekikuan. ²Ne wi saria Yeesus teeria-pa wiar ikemik nain, wiena uuwow mua-ke feenap me wia mauk, “Aa, i aakisa teeria epaskun, naapeya yo uuwowa efa maakeya-na me miiminen, moram i unow onaiya Yeesus teeria-ke.” Naap me mauk, weetak. Wi kema feenap wuauk, “O Yeesus teeria-ke, yos pun kookaliyem. Yo mauwowa balisow onomamkun neeke maa eliwa aawinok.” Wi kema naap wuap uuwowa eliwa onuk.

Maa unowa aawowa opora-ke

Yo nefa maakem nain anane wia maakemi kema wia iikirowam-ike. ³⁻⁴Ne mua eena sira oko nia maakemi yiena Maneka Yeesus Krai opora ne Mua Maneka era makena-ke me wiar naiya nain, feenap maiyem, oram maneka wame purupiya, o amis marewa, naap maiyem. Wi mua sira naap nain opora mufemi irakow opora onam-miawikuan. Naap onami wiam tuunikuan, wiam fookami wiam firekikuan, ne kema-pa wiam keker opikuan. ⁵Wi sira makena me ookowa wiena ikiwos samora-pa opora imenap nain maemi opora wiam fi-fieniwwin opor makena wiar mesenalidon. Wieniw wadolalemi naap maikuan, “Mua Maneka sira-na maa muutitik yiar imenowa era-ke,” naap maikuan.

⁶Makena, mua eena Mua Maneka sira wiar ookami feenap mainon-na, “Yo maa unowa pepekim,” naap maemi maa oko kema me wuinon-na eliwa ikainon. ⁷Moram i maa muutitik onaiya me imenaremik. Ne umemi pun naap, maa muutitik onaiya me ikiwiyen. ⁸Naapeya i maa enowa, ne mia suuwowa pepekim yiar ikainon-na eliw.

⁹Wi mua maa unowa iinan-pa pokowa kema wuimik nain, wi akimowa-pa wakimik. Ne wiena kookalowa samo-samora ne momor sira nain-ke top iwowa saarik wia sakaker opap ikua. Naeya ikoka iiwawun samorarikuan. ¹⁰Moram, maamuma kookalowa-pa sira samora unow akena imenariya. Wi mua papako maamuma senam akena kookalemi, Yeesus ookowa sira piipupap kema sirirowa unowa wiena wiam wiimik.

Eliw ikowa sira baliwep ookiyen

¹¹Ne Timoti, no Mua Maneka uuwow mua wiar ikon. Naapeya sira samora unowa nain ao-wuepe. Mua Maneka sira makena kakeniw wiar ookam-ike, opora wiar opowa, mua wia kemalowa sira, kekelka wia maakowa, ne kekanowa opap uuwam-ikowa, sira eliwa nain ookam-ike. ¹²Wi mua karuowa akimimik naap, nos pun nena uuwowa naap akimami kekanep balisow akena uuwam-ike. Mua Maneka wiar ikok epa eliwa aawep anane eliw ikaimik, nain naap wiar opap ike. Iriwi Mua Maneka-ke epa eliwa nain aawe naep nefa fareya, o opor makena wiar ookam-ikain nain wi emeria mua unowa mokok epa-pa ariman maen. ¹³Mua Maneka maa muutitik kekanowa wiewa mokok enuma ikua, ne Yeesus Kraus Pontius Pailat miir onoma-pa balisow akena wame maek. Yo wiam erup nain mokok epa-pa nefa maakiyem, ¹⁴opora ne sira eena Mua Maneka niek nain baliwep wiar ookam-ike, me wiar bilike, ne me wiar puuke. Naeya no sira dubil manekiw ikok yiena Maneka Yeesus Kraus nainiw ekapow fofa arewami naap uuwam-ike. ¹⁵Fofa nain pepep ereya Mua Maneka-ke Yeesus ariman wuinon. Kema eliwa onoma Mua Maneka ona, ne pun ona waisow yia urufiya. O wi owow saria unowa nain wiena Saria maneka-ke, ne wi owow mua mane-maneka unowa nain wiena Mua Maneka-ke. ¹⁶Os-ke waisow me uminon. O parin manek akena-pa ikaiya, i wameiya wiar ekowa me pepep. Mua kuisow-ko me urufamik ne o urufowa pun me pepep. Unum maneka ne kekanowa anane naap wiar ikaiya. Makena.

Wi mua maa unow akena wiar ikomakek nain opora-ke

¹⁷Nos-ke neek wia maake, wi mua maamuma maa muutitik unow akena wiar ikomakek nain unuma me wiam piruk, ne wiena maamuma kema manek akena me kema suuwuk. Moram maa nain anane naap me wiar ikainon. Mua Maneka manek akena kema suuwuk, moram os-ke maa unowa yiemi kema eluk naep ona yiomakek. ¹⁸Wi mua naap nain wia maakeya maa muutitik eliwa muutiw onami uuwowa ele-eliwa unowa imenam-ikauk. Me yamunsiaruk, weetak, wiena maa papako sererkap wi mua eena maa marew akena ikemik nain wia asipam-ikauk. ¹⁹Naap onikuan-na ikoka iinan owowa-pa Mua Maneka-ke nain wia kiripomaya anane kema eliw manekiw ikaikuan.

Timoti baliwep wame urufam-ikainok

²⁰Aria Timoti, no Mua Maneka uuwowa ne opora niek nain baliwep opap name urufami ike. Wi Mua Maneka firekami opor wadola aakunimik ne papako kema sira-sira wuami maimik, “I yookowen-na amis maneka aawowen.” No opora sira naap nain mikikira-pa wue. Opor sira nain Mua Maneka opora wiar iiwuaria nain-ke. ²¹Wi papako-ke maimik, “I amis ononaiya yiar ikua,” naap maemi opor makena ookowa uferap iiriw piipumik.

Mua Maneka ni nia kemalep nia asipam-ikainok.

Parosifa erup fain Pol-ke Timoti siisimomak

Miimow opora

Iir oko Rom owow saria maneka Nero ikowa-pa wi Pol opap koorapa wuap samoram-ikemik. Naapeya yo uuwowa fan weeserikua naep ona uuwow epaskun Timoti kema suuwak. O Mua Maneka opora wiar opam-ikua nain me wakinok naep, ne pun sira eliwa ookam-ikainok naep parosifa fain siisimomak. Feenap maakek, no Yeesus Krai opora wia maakowa me piipue, ne yoowa ne pina niwkin-na nain me kema suuwe, kekanep Mua Maneka eena uuwowa niek nain uuwoma. Wi mua woos samo-samora nain opora me wiar miime. Opora sira naap nain mua kema eliwa wia samoriya, naap maakek.

1 ¹⁻²Yo Pol-ke parosifa fain no Timoti siisimomiyem, yo Krai Yeesus uuwow mua nain. Mua Maneka ona kookalep efa sesekeya ikiwep Krai Yeesus wameiya-pa eliw ikowa opora yia maep koonowak nain wia maakem-miawiyem. Aria yena muuka eliwa, feenap nefa naiyem, yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Krai Yeesus ikos nefa kemalep nefa saliwikkin no kema sonom eliwa ikainan.

Timoti kekanowowa opora

³Yo no nefa kema suuwap anane amirika ne uura Mua Maneka faremi sira eliwa naakiyem, o eena iiriw yena nembesir pun faremi lotu onam-ikemik nain. Ne yos pun o uuwomami kema melina ikem yame naiyem. ⁴No omon nain nefa kema suuwiyem. Naapeya nefa urufowa naem-ikaiyem, nefa urufap manek akena kemelinen naiyem. ⁵No Krai opora baliwep wiar opap ikon nain pun yo nefa kema suuwiyem, iiriw nena neene Yunis ne nokome Lois opam-ikemik naap. Ne aakisa nos pun naap opam-ikain nefa amisarem. ⁶Iiriw yo wapena ikiwosa iinan-pa nefar wuamkun Mua Maneka Ewar Eliwa-ke nefa kekanowami uuwowa niek. Naapeya aakisa opora-pa nefa kekanowiyem, uuwowa nain baliwep uuw-ikim-ikaeya manekarinok, mukuna manekimik naap. ⁷Moram Mua Maneka eena Ewar yiek nain me maa keker opaka naep yiek, weetak.

Ewar Eliwa nain-ke yiamiya ikaeya kekanep ikemik, ne wia kookalimik ne maa kema suuwap onimik.

⁸Naapeya yiena Maneka opora wia maakowa nain emina me urure, ne yo o muuta nain koora ekap ikem fain pun kema suuwap emina me urure. No Mua Maneka kekanowa niem-ikaiya nain, naap kekanep ona opor eliwa wia maakemi yo efamiya sirirowa eliw aawe. ⁹Mua Maneka ona yia saliwami yia aawok, yena teeria kakeniw-ke yia naep. Nain me i maa mauwa eliwa onamkun yia aawok, weetak. Iiriw eker a miiwa maa me tawerarowa ikok ona yia kemalep Yeesus Krai-pa yia aawowa maep-puak. ¹⁰Ne aakisa fan ona opora yia opomami Yeesus Krai yia aawinok naep sesekeya imenarek. O umowa kekanowa iiwawun nomakep weeser-wuak. Ne ona opor eliwa-pa yia parinaroweya anane eliwa ikowa nain amisaremik. ¹¹Ne yo opor eliwa nain wia maakowa naep ona efa pepekimok. Naeya yo o uuwow mua ne somek mua arep opora wia wafuram-miawomiyem. ¹²Ne yo uuwowa muuta nain anane sirirowa aawiyem, nain emina me ururiyem. Moram Yeesus eena opora wiar opiyem nain baliwep akena amisarem. Ne pun kekanep feenap maiyem, makena, o uuwowa wapena-pa efar wuak nain naap efa urufam-ikaiya, ikip ikip iiwawun ona ekapow fofa-pa.

¹³Aria yo opora nefa maakem nain no iiwawun kakeniw naap wia maake. Ne Yeesus Krai opora baliwep wiar opap, ona yia kookaliya nain naap wia ofakowam-ike. ¹⁴Uuwow eliwa Mua Maneka no wapena-pa wuomek nain kakeniw naap kakaltam-ike. Ewar Eliwa eena yiamiya ikaiya nain-ke nefa asipam-ikaeya naap uuwam-ikainan.

¹⁵Aria no amisaren, wi Esia kame unowa nain yo efa piipuamik. Figelus Ermogenes ikos pun naap, yo efa piipuamik.

¹⁶⁻¹⁷Ne Onesiforus-ke wiisak, os-ke anane efa karuemi efa kekanowam-ikua. Yo koora-pa efa wuap seniw efa kaikamik nain emina me efa ururek, weetak. Ne Rom ekapok nain me walimak, efa akupam-miok efa imenak. Naapeya Mua Maneka fariyem, ona teeria unow onaiya wia kemalep wia naapinok naiyem. ¹⁸Ne pun feenap naiyem, Mua Maneka o kemalep ikoka yiena Maneka ekapow fofa-pa asipeya samor me aawinok. Yo iiriw Efesus-pa ikem nain pun manek akena efa asipam-ikua nain no baliwep amisaren.

Yeesus Krai irakow mua eliwa wiar ikowa

2 ¹Aria muuka, no Yeesus Krai yia kemaliya nain kema suuwap kekanep ike. ²Mua unowa mokok epa-pa opora maem-ikemkun efar miimam-ikon nain efar aawon. Naeya wi mua eena Mua Maneka opor uuwowa maken akena uuwimik nain opora kakeniw naap wia maakem-ike. Ne wis pun mua oko wia maakowa baliwep fauk.

³No Yeesus Krai irakow mua eliwa saarik sirirowa akuawem-ike, i aawem-ikaimik naap. ⁴Feenap saarik, irakow mua yena woos mua uuwowa

efar urufap efa kemelinok naep uuwowa oko oko-pa me ariya, weetak. Irakow uuwowa-pariw ikaiya. ⁵Aria mua eena wiam akimami karuimik nain oram me nomakimik, karuow sira baliwep ookap karuowa nomakep unum maneka aawimik. ⁶Ne manin uuwowa pun sira naapiw, mua kerew uuwiya nain o kiikir enowa perekinon. ⁷Mua Maneka ona kema nieya kema pukep maa unowa amisarinan, naapeya yo opora eena maem fain kema suuwe.

⁸No Yeesus Krais kema suuwam-ike. O Dewit nembesir-ke, umep iikirak. O opor eliwa anane wia maakem-miawiyem nain naap ikua. ⁹Yoppor eliwa nain wia maakem-miawem nain sirirowa yiemi mua samora saarik seniw efa kaikiwkin ikem. Nain Mua Maneka opora wiar kaikowa me pepeke. ¹⁰Wi mua eena Mua Maneka ona wia nanikap wia aawowa maek nain wi Yeesus Krais opora wiar opiwkin wia aawinon. Ne o anane mia dubila ne unum maneka ikaeya wis pun naap ikaikuan. Yo nain naep kekanep sirirowa unowa nain naap akuawem-ikaiyem.

¹¹Aria opora fain makena-ke,

“I o wameiya umemik nain o wameiya eliwa ikaiyen.

¹²I kekanep sirirowa akuawiyen-na ikoka o wameiya owow saria arep miiwa fain urufiyen.

Ne i mikikira iwiyen-na os pun naap, mikikira yiinon.

¹³Nain i opora wiar opap o piipuiyen-na o naap weetak, ona opora maek nain naap oninon. Moram o wame sailowa me pepeke.”

Mua Maneka uuwow mua makena arowa

¹⁴Aria yo opora maiyem fain no anane maneka wi unowiya wia kemapawam-ike. Ne pun Mua Maneka mokok epa-pa opor kekanowa wia maakeya wi opor ara kuisow kuisow nain maemi oporiw me irakem-ikauk. Sira naap nain-ke me yia asipiya, weetak, wi opora miimimik nain wia wakiowawiya. ¹⁵Aria no nena feenap one, Mua Maneka uuwowa efar kookalinok naep kekanep uuwow mua makena ne eliwa ikowa nain kerew akena akime. Naap onami emin ururowa marew opora nain baliwep wia fookominan. ¹⁶Wi Mua Maneka opora me wiar maowa opora sira-sira aakunimik nain wia baurare. Opora sira naap nain-ke mua kema wia mikeya Mua Maneka iiwawun piipuiquan. ¹⁷Opora naap nain ikemika saarik, gelemuta nain ewur akena geewemi manekarep iiwawun peelaliya naap. Imeneus Filetus ikos pun wi opora sira naap nain-ke. ¹⁸Wi pauferami opor makena me aakunimik. Wi feenap maimik, wi umemik nain iiriw iikiramik. Naap maemi mua opor makena ookimik nain kema wia momorimik. ¹⁹Nain, Mua Maneka ona teeria poka kekanowa saarik, iiriw iimarowap-pueya koonep ikua. Poka neeke opora feenap siisimok, “Mua Maneka ona teeria iiriw wia amisarep ikua,” ne opora oko feenap, “Wi feenap maep-na, i yiena Maneka teeria-pa wiar ikemik, naap wiam naimik nain sira samora onowa piipuaik.”

²⁰Aria feenap, saria maneka koorapa epira sira-sira ikomakek. Epira rookasep papako enow maneka onami neeke maa enowa wuimik ne papako wiena anane maa enowa wuimik. ²¹Ne o mua pina onowa piipuap eliw akena ikainon-na, feenap maiyem, o epira eliwa eena fofa manekapa maa enowa wuimik nain saarik. Uuwowa eliw akena oninon. Naemi ikoka ona saria-ke uuwowa ele-eliwa iweya pepek erinon.

²²Aria no takira ikon, mia kookalowa sira-sira nefar imenarem-ikaiya nain mikikira iwe. Ne sira makena ne eliwa ookami kekanep opora opam-ike, mua wia saliwami wia kookalem-ike, ne saria wiowa sira nain kema manekiw ike. Wi teeria eena kema melina ikok Mua Maneka yia asipinok naep farem-ikaimik nain wiamiya naap akena ike. ²³No amisaren, wi amis marew, opora momor imenami aakunimik nain irakowa imenimik, naapeya sira naap nain mikikira iwe. ²⁴Mua Maneka uuwow mua me riirinok, naap nain-ko me ikua. Mua wia saliwow manekiw ikainok, opor makena suule wia onowa kemaiw ikainok, ne kekelka ikok kekanowa uuwam-ikainok. ²⁵Mua Maneka-ke wi emina kekanimik nain kema wia kiripeya opor makena wiar amisarikuan-yon. Naap maep o kekelka uuwami woosa wia kakeninok. ²⁶Naeya wi iiriw eena Satan-ke top-pa wia aaweya kookalowa wiar ookam-ikemik nain woos eliwa aawep kema kirep Mua Maneka teeria wiar oraikuan, naap maep uuwam-ikainok.

Miiwa weeserow epa

3 ¹Aria no fain amisarep kema aawe, miiwa weeserow epa-pa pina ne sirirowa unowa imenarinon. ²Wi ikoka sira feenap onikuan, yo yaisow naowa sira, maamuma kookalem-ikowa, unuma wame pirami mua papako wia porowa sira, firekow opora aakunowa, onak wiawi opora wiar fienam-ikowa. Ne sira eliwa-ke me naem-ikaikuan, Mua Maneka mikikira iwikuan, ³me wia kemalikuan, wia iiuwarep me wia baliwikuan, wadol opora-pa wia firekikuan, mia me wiam kaikikuan, wia iririmikuan, sira eliwa onowa miatinikuan, ⁴wiena womar wia samorikuan, maa kema suuwowa marew momor onikuan, yo maneka-ke wiam naikuan, ne Mua Maneka ookowa miatinep maa kookalowa ne wiena mia kookalowa sira-sira nain ookikuan. ⁵Wi oram mia anian-ke Mua Maneka opora wiar ookikuan, nain ona kekanowa ne sira makena me wiar amisarikuan. Wi mua sira naap nain miir onoma me wiar eke.

⁶Wi mua sira naap nain papako wi emeria kema kekanowa marewa nain koor wiar ikiwep opor afile wuami kema wia momorimik. Wi emeria nain pina onomakemik nain-ke wia ifemakep ikua, ne mia kookalowa sira kamenap wiar imenariya nain ookap-puimik. ⁷Wi anane opor miililina miimowa kookalimik, nain wi opor makena kamenap amisarikuan. ⁸Iiriw mua wiam erup, Yanes Yambres ikos Moses

iiwuaremik,^a ne wi mua wia maiyem nain pun naap, i opor makena maimik nain yiar poraimik. Wi kema iiwawun momoraremik, naapeya opor makena ookowa nain wi me pepeke akena. ⁹Nain wi sira nain neeke me wiar manekarion, moram wienna momor sira nain wiar ariman areya wiar amisarikuan, iiriw wi mua wiam erup onamik naap.

Mua Maneka opora wiar opa-afure maakek

¹⁰Nain opora mua unowa wia maakem-miem nain no efar amisar-afuran, ne sira kamenap ikok uuiyem nain pun. Yo Mua Maneka opora kakeniw opiyem, ne kekelka ikok mua wia kookaliyem, ne kekanep ikaiyem. ¹¹Wi mua sira samora efa oniwkin sirirowa sira-sira aawiyem, ne uuwow yoowa aawiyem, nain iiwawun efa amisaren. Eena yo Antiok, Aikoniam ne Listra-pa ikok sirirowa aawem nain. Nain Mua Maneka ona efa asipam-ikaeya yeeliwa ikem. ¹²Makena, wi mua Yeesus Krai teeria-pa wiar ikok Mua Maneka sira wiar ookimik nain sirirowa maneka wiikuan. ¹³Ne wi mua sira samora onimik nain, ne wadolalep i profet-ke wiam naemi mua oko wia peeskimimik wi nain naap oni-ikiwiwkin sira nain iiwawun manekarion. Satan-ke wia peeskimeya mua oko wia wadolalowimik.

¹⁴Nain yo opor makena nefa maakem nain no kekanowa opap ookam-ike. Moram wi mua eena opor makena nefa maakemik nain wia amisaren. ¹⁵Ne pun no iiriw takira-pa Mua Maneka opor unowa amisaren. Nain-ke woos eliwa nieya Yeesus Krai opora wiar opan. Naeya Mua Maneka-ke nefa aaweya no eliw ikainan. ¹⁶Opor unowiya eena Mua Maneka opora-pa ikomakek nain ona Ewar-ke kema wieya maemi siisimemik. Opora nain-ke eliw amisa yiinon, ne sira nomakiyen-na opor makena yia maakinon, pina oniyen-na yia kakeninon, ne baliwep ikowa nain yia ofakowinon. ¹⁷Naap yia asipeya i eena Mua Maneka uuwomimik nain opor unowa nan kekanowa pepeke aawep uuwowa ele-eliwa oniyen.

I Mua Maneka opora ariman wiar wuiyen

4 ¹⁻²Yeesus Krai kiiriw ekapinon, ne miiw maa muutitik os-ke onamiarep urufam-ikainon. Naap ikok yia mekawinon, mua iiriw umemik nain ne mokok enuma ikemik nain pun. Yo nain naep Mua Maneka ne Yeesus Krai mokoka-pa opor kekanowa nefa maakiyem, no opora wia wafuromowa me piipue. Wi opora nefar miimowa kookalikuan-i e weetak-i, oram wia maakem-ike. Ne sira samora

^a 3.8 Wi Yuuda iiriw Isip-pa ikaiwkin Moses-ke wia aawep Isip piipu naep onak. Nain Isip owow saria maneka-ke me ikiwuk naep wia samoram-ikua. Ne serua mua wiam erup maikua onami Moses iiwuaremik. Wi Yuuda nanar awona-ke maek, wiam erup nain unuma Yanes Yambres ikos.

oniwkin wia kakankami wia kakene, ne opora wia maakemi kema wiar iikirowam-ike. Anane naap kekelkiya uuwami suule baliwep wiem-ike. ³Moram wi opor makena me miimowa wiena kookalowiw ookow epa nain ikoka imenarinson. Iir nain ifan afillilowa muuta nain kookalep somek mua unowa momor wia aawikuan. ⁴Neeke wi opor makena miimowa piipup nanar oram nain miimowa kookalikuan. ⁵Nain no maa kema suuwami baliwep ike. Sirirowa ne pina akuawem-ike. Mua Maneka opora naap wia maakem-ike. Neemi uuwowa no mia-pa wuomek nain baliwep uuwam-ikoma.

⁶Yo miiwa fain fan piipuiyem. Yo sirirowa nain wi Mua Maneka patrirowa onu naep wain eka sawikimik nain saarik. ⁷Yo karuowa akimam nain welawam, baliwep akena karuep nomakem. Ne kekanep Mua Maneka opora wiar opam. ⁸Naapeya aakisa siisia eliwa urufowa nain nan efar ikua. Feenap, yiena Maneka-ke naap efa mainon, no mua kaken eliwa-ke. Maa siisia eliwa nain yiena Maneka eena mua yia mekawiya nain-ke yiinon. Me yo yaisow, wi mua unowa o ekapowa naep kemaiw wiam tuupami arewap ikaimik nain pun.

Opora papako

⁹Yo nefa maakiyem, sira eliwa, no kekanep era akupap ewur akena efar ekape akena. ¹⁰Moram Keresen Galesia ikiwok ne Taitus Dalmesia ikiwok. Ne Demas miiw sira kema manekiw ikok efa piipup Tesalonaika ikiwok. ¹¹Luk waisow efamiya ikua. No ekapemi Mak aawep ikos ekapeka, ikoka os-ke uuwowa baliwep efa asipinon. ¹²Ne Tikikus iiriw sesekamkun Efesus ikiwok. ¹³Aria no ekapemi yena mia suuwowa kuruma aawep feekiya ekape. Nain Troas owowa Karpus koora-pa wiar wuam. Ne buk unowa pun feekiya aawep pekapome. Ne buk papako maa eneka kanima-pa opora siisimemik nain kema me irinare.

¹⁴Ne Alesanda mua eena bras-pa maa sirariya nain-ke yo manek akena efa samorak. Sira efa onak nain ikoka Mua Maneka ona kiripinon. ¹⁵Os-ke i opora maimik nain manek akena yiar poraiya, naapeya nos pun mua nain uru-urufami ike.

¹⁶Efa samorami mokomokoka yo opora-pa efa wuamik nain yo yaisow akena iimarep aakunem, mua kuisow mikikira-pa-ko me efar iimaremik. Wi unowa nain yo efa piipuamik. Aa, naap efa onamik nain Mua Maneka wi pina nain me wia kiripominok wia naiyem. ¹⁷Nain yiena Maneka ona efamiya ikok efa kekanowam-ikua. Naeya yo yena uuwowa silewami wi owow-owow mua nan ikemik nain Yeesus opor eliwa wia maakem. Yo yiena Maneka ona efamiya ikaeya laiyan opaimika-pa me efa wafuramik. ¹⁸Ne ikoka pun ona efa asipami wi iiwua wapena-pa efa aawep owow iinan ona pika neeke efa wuinon. Naeya anane maneka unum maneka wiar fakeram-ikaiyen. Makena.

¹⁹Aria nos-ke Prisila ne Akuila neek wia maake, yo wiam erup nain eliwa ikeka wia naiyem, ne Onesiforus teeria nan ikemik nain pun naap, eliwa ikauk wia naiyem. ²⁰Erastus Korin-pa nan ikua ne Trofimus napumareya Miletus-pa nan wuam. ²¹Aria no ekapowa nain ewar asia saana me kererowa ikaeya ekape. Yubulus, Pudens, Linus, Klodia ne wi Kristen papako wi unowiya no eliwa ike nefa naimik.

²²Yiena Maneka nefamiya ikainok naiyem. Ne ni unowiya Mua Maneka nia saliwami nia asipam-ikainok.

Parosifa fain Pol-ke Taitus siisimomak

Miimow opora

Taitus me wi Yuuda teeria-ke. Nain o Kristen arep Pol uuwowa nain asipam-ikua. Pol-ke o Krit mot-pa nan wueya wi Kristen teeria nain wia urufam-ikua. Pol parosifa fain-pa feenap maakek, wi Krit sira me eliw akena, naapeya mua-ko Kristen teeria woos mua arekam naep-na o sira eliwa ookam-ikainok. Ne oko fain pun maakek, wi Kristen teeria emeria iperowa, mua iperowa, takir eliwa ne uuwow mua sesa marew uuwimik nain opora rookasep baliwep ikowa suule wiowa nain maakek.

Ne pun wia maakeya kema kuisow ikauk, mua oko wia kookaluk, me wia amukaruk ne me irakuk, nain maakek.

1 ¹Aria Taitus, yo Mua Maneka uuwow mua ne Yeesus Krai aposel Pol-ke parosifa fain no siisimomiyem. Mua Maneka ona efa pepekimeya ona teeria iiriw wia nanikap-puak nain opora baliwep wia maakemkun ona opor makena baliwep akena wiar opikuan. Ne opora opap kema pukep baliwep paayarep Mua Maneka sira-pa ikaikuan. ²Naap onami Mua Maneka wameiya anane eliwa ikaiyen naap maep kemaiw wiam tuupam-ikaikuan. Wi ikoka maa makena urufikuan, moram Mua Maneka me wadolaliya, iiriw miiwa maa muutitik me onowa ikok ona opora naap maep-puak. ³Opor eliwa makena arowowa naep ona epa iiriw pepekimep-puak. Epa nain wiar pepek ereya opora nain ariman wuak. Ne o eena yia aawow mua nain-ke yo efa maakemi efa sesekeya opora nain piawomiyem.

⁴Aria Taitus, muuka, makena i ikos Yeesus Krai opora wiar opimik. Yiena Auwa Mua Maneka ne Yeesus Krai yia aawow mua, nefa saliwami kema sonom eliwa niuk.

Taitus Krit-pa uuwak

⁵Yo feenap maep no Krit mot-pa nefa wuam, nos-ke neek ikok yo uuwowa enakiwa wuam nain welawe naep. Uuwami owow unowa sios

woos mua wia pepekim-ikiwe, yo nefa maakem naap. Mua sira baliwep wiar pupep wia pepekime. ⁶Wi mua feenap nain wia maiyem, mua nain pina-ko me oniya, o emeria kuisow, ne muuka wiipa Mua Maneka opora wiar opap sira samora me onimik, ne emina me kekanimik. ⁷Wi woos mua ikok Mua Maneka uuwowa faomami wiena teeria baliwep wia urufam-ikowa-ke. Naapeya wi pina marew ikauk. Yo yaisow naap me wiam mauk, ne mua ewur kema bagiwirow marew, ne pun mua wia iririmowa marew. Eka kekanowa me eruaruk ne maamuma me senam kookaluk. ⁸Owow oko mua kereriwkin wia tetaruk, ne sira eliwa onuk. Mua kema suuwowa eliwa, Mua Maneka opora ookuk, mua oko wia saliwuk ne wiena kukusa pun baliwep wiam saliwuk. ⁹Yeesus Krai opor makena ne kekanowa eena wia maakemik nain opuk. Opora kakeniw opap mua papako wia maakiwkin opora wiar opikuan. Wi naap onami wia kakeniwkin wi sira samora-pa ikemik nain kema aawikuan. Wi mua sira naap nain wia pupep wia pepekime.

¹⁰No naap uuwam-ike, moram kame nain mua unowa emin kekanowa-ke, ne opor maken marewa nain maemi wi Kristen teeria wia peeskimimik. Ne wiena pun Mua Maneka me amisaremik. Wi Yuuda Kristen aremik nain mua lawisiw unowa naap onimik. ¹¹Wi wadol opora naap nain me wia maakowa nain wia maakimik. Wi maamuma wiar aawowa muuta nain naap wia onimik. Naeya wi kerekera papako Yeesus teeria wiar ekamik nain wi opora wiar miimap unow onaiya opor makena piipuumik. Naapeya wi mua nain opaimika wia ofome. ¹²Wi wadol sira nain iiriw wiena amis mua oko-ke feenap wia maek, “Wi Krit-na wi wadol masia, wi asia akena, wi lebuma ne enow masia-ke,” naap wia maek. ¹³Opora naap wia onak nain makena. Naapeya wi wadol opora wiar ookimik nain wia kakankami ifana wiare, naeya Yeesus Krai opora wiar opap kekanowa iimaruk. ¹⁴Ne wi Yuuda wiena weke nanar wadola nain makena me wiar nauk, ne wi mua Mua Maneka opora mikikira iwemi sira wuomakimik nain pun me wiar ookuk. ¹⁵Moram sira naap ikua, wi Mua Maneka sira ookam-ikok kema dubil manekiw ikaimik nain sira eliwa muutiw kema wuimik. Ne wi sira samora-pa ikok opor makena me ookimik nain maa samo-samora kemaiw ikaimik. Moram sira eliwa ne sira samora rookasowa nain wi iiwawun kema marew akena. Wi sira samora onimik nain maa eliwa-ke naimik. ¹⁶Wi wiena i Mua Maneka ookimik naimik, nain wi sira-sira onami o mikikira iwimik nain-ke ariman wia wuiya. Wi mua nain mua eliw marew, emin kekanowa, ne sira eliwa ookowa nain wi me pepeka akena.

Taitus suule wiemi Kristen sira eliwa wia ofakowinok

2 ¹Aria no Mua Maneka opora maemi kakeniw wia maakeya opora baliwep ookuk. ²Wi mua iperowa suule wieya saria opuk, kema

pukep ikauk ne mia kookalowa sira-sira wiam kaikap ikauk. Mua Maneka opora kakeniw opuk, mua oko wia kookaluk ne kekanep pina kamenap wiar imenariya nain eliw akuawuk.

³Ne sira naapiw, wi emer iperowa pun wia maakeya saria sira eliwa-pa ikauk, murarow opora me wiam onuk, ne eka kekanowa me eruaruk. ⁴Wi baliwep ikok wi aakis teeria nain sira eliwa wia ofakowuk. Naeya sira eliwa wia maakiwkin eliw wienna mua wia baliwami muuka wiipa pun baliwep wia kakaltuk. ⁵Wi baliwep ikauk, soma me oruk. Uuwowa baliwep onami wienna mua opora wia miimami opora me wiar fienuk. Naap oniwwin wi sisin mua sira eliwa wiar urufap Mua Maneka opora wiar firekowa nain era marew.

⁶Ne wi mua moren takira pun naap, kema wia iikiroweya mia kookalowa sira-sira wiam kaikap ikauk. ⁷No nena pun baliwep ikaeya wi nefa urufap sira nookuk. Ne no opora wia maakin nain nirow opora saarik me one, opora make-makeniw wia maake. ⁸Opora pupep oram puukap wia maake, naeya wi opora nefar fienuwa nain kookopikuan. Wi opor ara kaanek iimarep opora yiar poraikuan, weetak. Naap maep emina ururikuan.

⁹Aria wi uuwow mua sesa marew uuwimik nain feenap wia maake, wienna saria opora wiar miimami maa unowa wi kookalimik naap wiokow muutiw. Opora wia maakiwkin me wia kiripomuk. ¹⁰Ne maa me wiar ikum aawuk. Wi uuwow mua eliwa, ne anane sira makeniw ookiwwin naap wia urufap mauk, “Aa, wi Mua Maneka opora ookimik nain wi sira makena-pa ikaimik.” Naemi Mua Maneka eena i yia aawiya nain opora wiar kookalep eliwa-ke nauk.

¹¹Wi unowiya baliwep ikauk, moram Mua Maneka yia kemalek nain ariman wuami i miw mua unowiya yia aawowa era yia wuomak. ¹²Naap onami yia paayawiya, sira feenap onowa, sira samo-samora onowa nain mikikira-pa wuowa-ke, ne mia kookalowa me ookowa-ke. Aria yiam saliwami baliwep ikok Mua Maneka sira ookowa-ke. ¹³Ne i miw-pa feek ikok naap onami Yeesus Krai ekapowa nain kemaiw yiam tuupam-ikok arewap ikaiyen. Yeesus Krai yiena Mua Maneka eena i yia aawow mua ona kekanowa-pa parin onaiya imenarowa, mua nain. ¹⁴I miw mua pina-pa ikok umemi mesenalimik, nain os-ke i epa yiar aawep umok. Fain naep umok, wi pina onowa-pa ikaiwwin wia aawemkun yena teeria kakeniw efar ikok kema dubila ne sira kakeniw ikauk, ne palanemi sira eliwa onowa kemaiw ikauk, naap maek. ¹⁵Naapeya no uuwowa nanek, kekanow onaiya ikon. No suule wiemi kema wia iikirowam-ike. Ne wi Yeesus Krai opora kapewimik nain pun wia kakenami ifana wiare. Ne mua kuisow-ko no opora me nefar porainok.

Maa eliwa nain eliw onowen

3 ¹No anane wia maakeya wi anim onoma ne wienna uuwow mua opora wiar miimuk. Ne sira eliwa onowa kemaiw ikok naap onuk.

²Mua oko opor samora me wia onuk, irakowa me imenuk, ne kekelka wia wuami saria wiuk.

³Is pun iiriw feenap ikemik, momor sira onam-ikemik, emina kekanem-ikok pina onam-ikemik. Wadol sira ookami sira samora ne miiw sira-sira nain kookalow manekiw ikemik. Mua wia samo-samoram-ikemik, maa kema wiar kuem-ikemik. Ne sira samora onami mua oko kema wia bagiwirowam-ikemik, ne pun anane kema bagiawiw ikemik. ⁴⁻⁶Ne i sira samora-pa naap ikemkun Mua Maneka-ke yia kemalep yia aawow era ariman wuami yia aawok. Nain me i sira ele-eliwa onamkun yia aawok, weetak. Ona yia kemalep pina yiar iirarek. Ne Yeesus Kraus muuta nain Ewar Eliwa yia sesekomaya manek akena yia asipeya mua enuma saarik aremi kema suuwowa pun enuma aawemik. ⁷Ona yia kemalep pina marew yia naek, ni yo muuk teeria efar ikok owow iinan-pa anane ikowa nain kema manekiw ikeka naep naap onak. ⁸Aria yo opora maem nain makena-ke.

Naapeya yo feenap nefa maakiyem, nos-ke wia maakemi yo opor unowa maem nain wia kemapawam-ike. Naeya wi Mua Maneka opora wiar opimik nain sira eliwa onowa nain kemaiw ikok naap onam-ikauk. Naap onowa nain eliw akena, ne i mua yia asipiya.

⁹Aria wi momor opora maimik nain me wiar miime, wi nembesir teeria wiam mikap ookimik nain me wiamiya aakune, oporiw me wiamiya irake, ne Moses sira wuomakek nain maemi opor oko imenuk-na wiamiya me irake. Moram opor unowa nain oram-ke, me yia asipinon. ¹⁰Mua-ko sira nain oneya-na no maakeya nain piipuinok. Naapiw oneya-na nainiw maake. Ne opora me nefa miimap nainiw oneya-na, aa me maake, neek ikainok. ¹¹Makena, mua sira naap nain eliw paayarinan, oro-boonek ne sira samorak nain ikoka ariman arinon.

Opor papako

¹²Aria yo Atemas e Tikikus sesekiyem. O ikiwep nefar fuuneya no era akupowa ewurare, ne era imenap-na Nikopolis ikiwe. Moram yos pun Nikopolis ikiwep, neek ikok eremin saana kerereya neekeriw ikainen. ¹³Aria Senas, mua eena kot-pa opora wia asipiya nain Apolos ikos soomarimik nain wia naape. Wi maa mauwa iiwariwkin-na wieya feekiya soomaruk. ¹⁴Aria no Yeesus teeria wia maakeya wi oram maneka me yiwem-miuk. Wi uuwowa-pa baliwep ikok wiena enowa imenam-ikauk, ne mua papako pun wia asipuk.

¹⁵Aria wi teeria yo efamiya ikemik nain unowiya ni eliwa ikeka nia naimik. Ne yena emar unowa Mua Maneka opora wiar opimik nain wia maake, yo Pol-ke eliwa ikeka wia naiyem. Mua Maneka nia saliwami anane nia asipam-ikainok.

Parosifa fain Pol-ke Filemon siisimomak

Miimow opora

Filemon mua unumiya-ke, ne o Kristen kekanowa-ke. Ona owowa Kolosi. Ne mua nain uuwow mua onaiya ikua, unuma Onesimus, eena sesa marew uuwomiya nain. Onesimus-ke Filemon piipuap baurarep owow oko ikiwok. Ikip nan ikaeya opap koora-pa wuiwkin Pol urufak. Ne Pol-ke Yeesus opora maakeya opora opap Kristen arek.

Ne iir nain Pol koora-pa wuiwkin ikua, naeya ikip Filemon urufowa me pepeke. Naapeya parosifa muutiw siisimep Onesimus iwemi sesekeya parosifa onaiya Filemon wiar ikiwok. Filemon parosifa-pa feenap maakek, Onesimus aakisa Kristen arek. Naapeya me amukare, o nainiw aawep yena aamun-ke naep urufam-ike, naap maakek.

¹⁻²Aria yo Pol-ke, Yeesus Kraiis uuwow muuta nain koora-pa efa wuiwkin ikem. I Timoti ikos ni teeria fain parosifa nia siisimomimik, yiena emar eliwa ne uuwow epaskun Filemon, ne yiena ekera Apia ne Arkipus, eena ikos uuwow yoowa akena opam-ikemik nain, ne teeria papako no koora-pa nefar fiirimimik, wi nain pun.

³I feenap nia naimik, yiena Auwa Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Kraiis ikos nia kemalemi kema eliwa niuk.

⁴⁻⁵Aria emar, yo naap nefa miimiyem, no yiena Maneka Yeesus opora kekanowa wiar opin ne ona teeria wia kookalin. Naapeya yo anane nefa naep Mua Maneka faremi sira eliwa naakiyem. ⁶Ne feenap nokariyem, i Kraiis teeria unowiya yiam kekanowam-ikok ona teeria-pa ikowa sira unowa nain baliwep akena amisariyen, naap maiyem. ⁷No Yeesus Kraiis teeria wia kookalin nain kema wia piran, naapeya yo manek akena kemeliyem, ne kema iikiram.

⁸⁻⁹Yo feenap nefa maiyen, i yiam erup Kraiis teeria-ke ne yo ona uuwow mua awona-ke, ne pun o muuta nain koora-pa efa wuiwkin fan ikem. Naapeya o unuma-pa feenap onowa eliw nefa maakinen. Nain nefa kookalep nefa nokariyem. ¹⁰Nain uuwow mua Onesimus maiyem. Yo

koora ekap ikemkun efar kererek. Kerereya Yeesus opora maakemkun kema kirep teeria wiar ekak. Naapeya yena muuka arowam. Ne aakisa no saliwe naep nefa maakiyem. Yo oram maiyem. ¹¹O iiriw mua karosiya no maa baliwep me uuwam-ikomek. Ne aakisa yo uuwowa baliwep efa asipam-ikaiya, ne ikoka ikip nos pun baliwep uuwam-ikominon.

¹²Ne aakisa yo yena muuk eliwa fain sesekamkun nefar ikiwiya. ¹³Yo Yeesus opor eliwa wia maakem-miawiyem nain koora-pa efa wuamik, naapeya yo feenap kookaliyem, os-ke no epa nefar aawep feek ikok efa asipam-ikainon-na eliw, naap maiyem. ¹⁴Nain yo opor afile me niyem, weetak, oram nefa nokarep kookalowa nefa amisarep maa oninen. Nena kookalowa muutiw.

¹⁵Aria Onesimus iiriw nefa baurarep fan ekapok nain yo feenap maiyem. Makena, nefa baurarek nain epa me ekak, ne aakisa nefar ikiwiya nain anane maneka nefamiya ikainon. ¹⁶Neek ikok no uuwow mua muutiw me nefar ikainon, weetak, o Yeesus teeria-pa ikua, naapeya yena aamun nae. Yo o manek akena kookaliyem ne nos pun ikoka manek akena naap kookalanan, ne pun mainan, yena emar-ke, i epaskun yiena Maneka teeria-pa wiar ikemik, naap mainan.

¹⁷Yo nena teeria epaskun-ke efa naep yo efa aawin. Naapeya os pun sira naapiw akena aawe. ¹⁸Ne o pina-ko onak-i e maa mauwa nefar aawok-i, maa naap-ko oneya-na muuna nain yo mia-pa efar wue. ¹⁹Ne opora fain yo maiyem nain yo yena kakeniw wapena-pa siisimem, muuna nain yos-ke kiripominen. (Ne yo iiriw Yeesus opora nefa maakemkun kema kirep teeria wiar ekan nain maa muuna-ke naep yo me nefa maiyem.) ²⁰Emar, i epaskun Krai teeria-pa ikemik, naapeya sira eliwa, no yiena Maneka unuma-pa yo kookaliyem naap one, ne yo kema teninen.

²¹No parosifa siisimomemi kema naap wuiyem, yo maa nefa maakiyem nain eliw onominan. Me maa nain muutiw oninan, maa unowa me nefa maakem nain pun iiwawun onomakinan. ²²Aria opor oko nefa maakiyem, yo kema feenap wuiyem, ni anane yo efa naep Mua Maneka farep nokariman. Naapeya yo koora ekap ikem fain ara-pa efa weeserowiwkin-na ni niar ikiwinen. Naapeya nena koora-pa inow epa-ko saliwap-puome.

²³Aria Epafra pun Yeesus Krai muuta nain koora ekap fan ikua. Aakisa yena efamiya ikok ni eliwa ikeka nia naiya. ²⁴Ne yena uuwow epaskun wiam erepam, Mak, Aristakus, Demas ne Luk, wis pun naap ni eliwa ikeka nia naimik.

²⁵Aria yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalep nia asipam-ikainok.

Wi Iibru parosifa

Miimow opora

Wi Iibru parosifa fain feenap, Kristen teeria oko Yeesus opora wiar ookam-ikok piipu naep onamik. Moram wi sisin mua-ke wia poromi wia samo-samoramik. Naapeya mua eena parosifa fain wia siisimomak nain nainiw wia kekanowekam naep onak. Fain wia maakek, Mua Maneka Yeesus Krais-pa uuwow maneka onak. O sira makena Krais-ke yia ofakowiya.

Parosifa fain opora feenap maek. Yeesus-na Mua Maneka Muuka akena-ke. Eenapeya wi iiriw profet, wi ensel ne Moses pun wia nomakek. Opor oko feenap, Mua Maneka ona Yeesus anane pris ikainok naep wuak. Naeya os-ke wi Yuuda pris unowa nain wia nomakek. Ne Yeesus aakisa owow iinan-pa pris arep ikua. Ne wi opora wiar opap ookimik nain wia aawinon. O uuwowa nain maken akena-ke. Iiriw Moses sira wuomakeya lotu sira-sira onam-ikemik nain Yeesus uuwowa nain wiar kukusimem-ikua.

Mua Maneka Muuka-ke i opora yiek

1 ¹Iiriw ekeria Mua Maneka-ke iir unowa siisia sira-sira ona profet wia maakeya wis-ke yiena nembesir wia maakemi ofakowam-ikemik. ²Ne naap ekapep ekapep aakisa miiwa weeserow epa fain o kema kamenap ikua nain yia ofakowami uuwowa nain ona Muuka mia-pa ariman wuak. Muuka nain-ke maa unowa onamiarinok naep uuwowa o wapena-pa wuomaya os-ke miiwa ne iinan maa muutitik tawerarek. ³Mua Maneka unum maneka, parina ne kekanowa onaiya ikua nain os pun naap akena-ke. O opora eena maemi miiwa ne iinan maa muutitik kekanowa wieya naap ikomakek. Ne wi miiw mua pina wia iiraromowa uuwowa nain welawap urupep Mua Maneka aken ekeria-pa wiar pokap ikua, eena Mua Maneka unum maneka iinan akena-pa ikua nain.

Mua Maneka Muuka-ke wi ensel wia nomakek

⁴O ona unum maneka eena Mua Maneka iwok nain ookami wi ensel wia nomakek, ne wi o tepak-pa wiar ikemik. ⁵Nain feenap, iiriw akena Mua Maneka-ke ona Muuka maemi maek,

“Yo Wiawi wiar ikainen, ne o yena Muuka efar ikainok.” (*Someka 2.7*)

Ne Muuka maakek,

“No yena Muuka-ke, ne yo nena Niawi-ke.” (2 Samuel 7.14, 1 Stori 17.13)
Aria opora eena Muuka maakek nain wi ensel kuisow naap-ko wia maakek-i? Weetak. ⁶Iir nain Mua Maneka ona Muuka kuisow akena nain miiwa poromi maek,

“Mua Maneka ensel unowa nain o unuma fakeruk.” (Lo 32.43)

⁷Ne wi ensel wia maek,

“Wi yo uuwow teeria-ke. Ne wi ewar saarik wia sesekiyem. Ikiwimik nain mukuna wilinowa saarik.” (Someka 104.4)

⁸Ne nainiw Muuka maemi maek,

“Oo, Mua Maneka, no anane saria maneka ikainan. Ne nos-ke miiw emeria mua wia urufami era makena-pa wia pikiwem-ikainan.

⁹No sira samora manek akena miatinep sira makena onowa kookalin. Naapeya Mua Maneka eena nena Mua Maneka-ke wel ikiwosa-pa nefar sawikami saria maneka nefa wueya no kemelowiw ikain. Naap onami unum maneka nieya wi nefamiya ikemik nain no tepak-pa nefar ikemik.” (Someka 45.6-7)

¹⁰Ne pun maek,

“Oo Maneka, no iiriw ekeru miiwa ne iinan maa muutitik nena kema siisia-pa taweraren.

¹¹Ne maa muutitik nain ikoka iiwawun mesenalimon, ne nena wia. No anane maneka naap ikain nain-ke. Maa unowa nain ikoka mia suuwowa saarik awonarep samorarinon.

¹²Ne mia suuwowa awonareya wu-wueskap wafurimik naap oninan. Ne pun mia suuwowa ofa geenareya iirarep enuma wuimik, naap akena oninan. Ne no wia, no anane naap ikainan.”

(Someka 102.25-27)

¹³Aria Mua Maneka-ke maakek,

“No ekapep yena aken ekeria-pa efar poka. Naap ikaeya nena iiwua iiwawun no kepur tepak-pa wia wuinen.” (Someka 110.1)

Aria Mua Maneka opora Muuka maakek fain ensel kuisow-ko naap-ko maakek-i? Weetak. ¹⁴Wi ensel-na wi ewar-ke, ne Mua Maneka uuwowa onomimik. Ona wia sesekeya mua wia asipam-ikaimik, wi eena Mua Maneka wia aaweya ona teeria-pa ikemik, wi nain.

Mua Maneka yia aawok nain maa maneka-ke

2 ¹Ne naapeya i Yeesus opor makena wiar miimamik nain baliwep akena wiar opam-ikok yiam kemapawam-ikowa-ke. Oko i maa melupiw kema irinaremi iiwawun piipuiyen. ²Nain onoma feenap, Mua Maneka opora iiriw wi ensel wia maakeya Moses maakem-ikemik nain opor makena-ke. Ne wi mua opora nain fienap me ookamik nain wia kiripomaya wi sirirowa maneka aawemik. ³Moram o yia aawowa

uuwowa onak nain maa maneka-ke. Yiena Maneka Yeesus yia aawowa nain ona ariman maek. Naeya wiar miimamik nain-keyia maakemi opora nain maken akena-ke naemik. Ne naapeya i opora me wiar miimiyen-na sirirowa maneka aawowa nain kamenap baurariyen? ⁴Opor makena wi eena maemik nain Mua Maneka-ke kekanowami wi mia-pa wiar wueya o kekanowa ariman wiar wuami maa miililina sira-sira onamik. Ne pun ona kookaleya Ewar Eliwa-ke uuwowa ononer wiomakek. Naapeya i opora nain makena-ke naiyen.

Yeesus kiikir yia aawok

⁵Moram opora i eena maemik nain Mua Maneka-ke me wi ensel wia naep miiw enuma oninen naek. Ne pun me wi ensel-ke urufam-ikauk naek, weetak. ⁶I mua yia naek, moram ona opor ara oko-pa feenap maek, “Aa, Mua Maneka, i mua-na maa oram-ke, no me yia kema suuwowa nain yia kema suuwin. Ne pun me yia kakaltowa nain yia kakaltin.

⁷⁻⁸ Aria no mua onap wi ensel tepak-pa wiar wuan, ne wi ensel-ke o lawiliw nomakemik. Ne mua meta ne unum maneka iwemi miiw maa muutitik urufam-ikainok naen.” *(Someka 8.4-7)*

Opora naap maek. Makena, Mua Maneka-ke mua onap maa muutitik os-ke urufam-ikainok naek. Maa kuisowo me urufam-ikowa-ko me ikua, weetak. Nain aakisa mua-ke maa muutitik urufam-ikaeya-ko me urufimik. ⁹Nain Yeesus-ke makena, i naap urufimik. O iiri miiwa-pa ikua nain epa iiw muuta wi ensel tepak-pa wiar ikua. Moram Mua Maneka-ke i miiw mua pina muuta nain yia kemalep os-ke uminok naek. Naapeyao sirirowa maneka aawep umeya Mua Maneka-ke kekanowa ne unum maneka iwok. Naeya aakisa saria ikok miiw maa muutitik urufam-ikaiya.

¹⁰Mua Maneka miiw maa muutitik onomakep urufam-ikaiya, ne neeke yena unum maneka efar amisaruk naek. Os-ke Yeesus yena muuk teeria unowa nain wia aaweya wi unum maneka pun aawuk naep o neek sirirowa aawinok naek. Ne sirirowa aawemi pina sira-sira nomakep dubil maneka ikainok naek. Naapeya Muuka sira naap onak nain pepeka akena imap-puak.

Mua Maneka sira onak nain makena-ke

¹¹Aria Yeesus ne wi mua pina wiar iirareya Mua Maneka teeria-pa wiar ikemik nain unowiya wienna wiawi kuisow. Naapeya o wi unowa nain aamun wia naowa nain emina me ururiya. ¹²Neemi Mua Maneka maakek, “Yo ikoka no unuma nefa fakerami yena aamun unowa wia maakinen. Ne fiirimow epa-pa someka awemi unuma nefa fakerinen,” *(Someka 22.22)*

¹³Ne pun maek,
 “Mua Maneka makena-ke naemi opora wiar opiyem.” (Aisaiya 8.17)
 Ne nainiw maek,
 “Aakisa yo fanem, Mua Maneka muuk teeria unowa yo wapena-pa
 wia wuak nain unowiya fan ikemik.” (Aisaiya 8.18)

Yeesus miiw mua puukap ikok i via asipak

¹⁴Aria Mua Maneka yena muuk unowa wia maek naini miiw mua fanemik. Ne Yeesus pun miiw mua-ke. Yo miiwa-pa ikok umep Satan kekanowa iiwawun wiar samorinen naek, eena miiw mua umowa wuak kekanowa nain. ¹⁵Wi emeria mua umowa keker opamik. Nain-ke wia kaikap-pueya ikemik. Yos-ke umemi wia wasirkamkun wi umowa me keker opak naek. Naapeya o umok. ¹⁶Makena, me wi ensel wia asipekam naep umok, weetak. Wi eena Abraham saarik Mua Maneka opora wiar opimik nain wia aawekam naep umok. ¹⁷O mua-ke, miiw mua pina wiar iirarowa naep wi miiw mua eena ona wiamun unowa nain imenarimik naap imenarek. Ne pun wia kemalep pris woos mua^a arep Mua Maneka patrirowa maek nain ona wame wuami patirap wia aawemi pina wiar iirarinen naek. ¹⁸Akimow unowa iiriw wiar imenareya yoowa maneka aawok. Naapeya aakisa wi akimowa-pa ikemik nain eliw wia asipinon.

Yeesus unum maneka-ke Moses unuma wiar nomakek

3 ¹Naapeya yena teeria epaskun, ni unowiya Mua Maneka-ke nia fareya o teeria-pa wiar ikeman nain, ni Yeesus kema wuam-ikeka. Mua Maneka-ke o uuwowa sesekak, ne o pris woos mua arek. I o kema suuwap opor makena wiar maimik, mua nain. ²Fain baliwep kema suuweka. Iiriw Moses Mua Maneka kooru urufow mua saarik Mua Maneka opora wi Yuuda wia maakem-ikua. Ne Yeesus pun naap, Mua Maneka-ke o uuwowa nain pepekimep opora maakek nain kakeniw wiar ookami uuwam-ikua. ³Makena, Moses unum maneka ikua, nain o kooru saarik. Ne Yeesus-ke o nomakek, kekanowa ne unum manek akena aawok. Feenap saarik, mua eena kooru kuaiya nain unum onaiya ikua, ne koor makena weetak. ⁴Makena, koor unowa mua-ke kuaimik, nain maa muutitik Mua Maneka-ke kooru kuowa saarik sirarep-puak. ⁵Moses uuwow mua eliwa-ke. O Mua Maneka opora ookami ona teeria wia urufam-ikomak. Neemi Mua Maneka wiimar maa mauwa imenarimon

^a **2.17** Wi Yuuda mua Mua Maneka tempel kooru-pa patrirowa uuwowa onam-ikemik nain pris woos mua kuisow wiar ikua. Os-ke mokoma kuisow fofa kuisow tempel kemena ikiwep konim maneka sererep ikua nain nomakek kemena oko tepak akena nain ikiwem-ikua. Maa eneka aka feekiya ikiwep Mua Maneka miira-pa fiena-warem-ikua, wi Yuuda pina wiar iirarowa naep.

naek nain os-ke wia maakem-ikua. ⁶Nain Krai Mua Maneka Muuka-ke, os-ke Wiawi opora ookap teeria wia urufiya. I kekanep o opora nain makena-ke naep naap ookam-ikaiyen-na is pun ona kooro-ke.

Wi mua emina kekanimik nain uurarow epa me imenikuan

⁷⁻⁸Aria wi opora me miimamik nain Ewar Eliwa eena maek nain feenap,

“Ni aakisa Mua Maneka opora wiar miimap-na emina me kekaneka. Iriw wi nembesir epa asia nomon manekiw-pa ikiwem-ikok emina kekanep Mua Maneka opora wiar fienam-ikemik. Iir nain wi Mua Maneka opora fienami kekanowa wiar akimam-ikemik. Ne ni naap me oneka.

⁹Yo mokoma ten erepam naap kekanowa onaiya maa miililina unowa imenami niena nembesir wia asipam-ikem. Nain wi kema pukowa marew, yo opora efar fienap efa akimam-ikemik.

¹⁰Naapeya wi teeria nain wia kema bagiwirap maem, wi woos reenowa-ke. Makena, wi sira efar urufamik, nain mikikira yiep yo opora me efar ookam-ikemik.

¹¹Naeya yo kema bagiwirap opora koonowami maem, wi uurarow epa wia wuomam nain ikip me fuunikuan.” *(Someka 95.7-11)*

Mua Maneka opora-ke naap maek.

Mua Maneka opora me wiar fieniyen

¹²Aria emar unowik, ni maa uru-urufap, oko ni teeria mua oko Mua Maneka anane ikaiya nain opora wiar fienap makena-ke me wiar naep iiwawun piipuinon. ¹³Ne Mua Maneka-ke aakisa opora yia maakem-ikaiya, ni naap maep anane maneka kema niam iikirowam-ikeka. Ne ni teeria mua kuisow sira samora-ke me nia momoreya emina me kekaninok. Naeya Mua Maneka me piipueka. ¹⁴Nain onoma feenap, i iiriw Krai opora wiar opam-ikemik nain naap kekanep ikemkun Krai kiiriw ekapinok. I naap ikaiyen-na Krai wameiya ikok maa muutitik epaskun urufam-ikaiyen. ¹⁵Moram opor ara oko nan maek,

“Iriw niena nembesir emina kekanep Mua Maneka opora wiar fienam-ikemik. Ni sira me wiokeka. Aakisa Mua Maneka opora wiar miimap-na emina me kekaneka.” *(Someka 95.7-8)*

¹⁶Ni fain kema suuweka, iiriw teeria kain-ke Mua Maneka opora wiar fienam-ikemik? Nembesir teeria Moses-ke Isip-pa wia aawep epa oko wia pikiwem-ikua, wi teeria nain. ¹⁷Ne mokoma ten erepam Mua Maneka teeria kain kema wia bagiwirap wia samo-samoram-ikua? Teeria nain-keriw epa asia saa manekiw-pa ikiwem-ikok pina onap umem-ikemik, wi nain. ¹⁸Ne Mua Maneka-ke opora maep koonowak, “Wi uurarowa epa wia wuomam nain ikip me fuunikuan.” Opora feenap nain teeria kain

wia maek? Wi opora makena-ke me wiar naemik, wi nain. ¹⁹Naapeya wia amisarep maimik, wi iiriw Mua Maneka opora me wiar opam-ikemik, naeya wi ikiwep epa eliwa me fuunemik.

Mua Maneka teeria uurarow epa aawimik

4 ¹Aria Mua Maneka ona wameiya uurarowa yia maep koonowak nain opora naap ikua. Naapeya i maa uru-urufami ikaikua, oko ni mua papako emina kekanep Mua Maneka uurarowa yia maek nain ikip me fuunowa era-pa fuluw orowen.^b ²Moram i Yeesusopor eliwa yia maakiwkin miimamik, iiriw wi Isrel Mua Maneka opora wiar miimam-ikemik naap. Wi miimam-ikemik, nain wi makena-ke me wiar naemik. Naapeyawi oboseramik. ³Aria i aakisa Yeesus opor eliwa wiar opamik nain uurarow epa nain ikip fuuniyen. Uurarow epa ikua, moram Mua Maneka nain maemi maek,

“Yo kema bagiwirap opora koonowami maem, wi uurarow epa wia wuomam nain ikip me fuunikuan.” *(Someka 95.11)*

Naap maek. O iiriw miiwa ne maa muutitik tawerar-ikiwok nain enakiwa me wuak, uuwowa welawami baliwep silewap uurarek. Naapeya i maiyen, uurarow epa ikua, nain wi me imenamik. ⁴Moram Mua Maneka opor ara oko fofa ikur okaiwi-pa erup nain maek,

“O mauwowa oni-ikip uuwowa welawap fofa ikur okaiwi erup-pa uurarek.” *(Yenesis 2.2)*

⁵Neemi opor ara nain wi emina kekanemik nain feenap wia maek, “Wi uurarow epa wia wuomam nain ikip me fuunikuan,”

(Someka 95.11)

naap maek. ⁶Wi papako ikiwep uurarow epa nain imenikuan. Ne wi iiriw opor eliwa miimamik nain wi emina kekanep opora makena-ke me naemik nainwi ikip uurarow epa me imenamik. ⁷Naapeya Mua Maneka-ke nainiw fofa oko pepekimok. Ne mokom unowa ikiweya Dewit kema iweya maek,

“Aakisa ni opora wiar miimap-na emina me kekaneka,” *(Someka 95.7-8)*

naap maek. Opora “aakisa” maek nain kemena feenap, ni opora miimap aakisa kuisow opaka, opora naap.

⁸Moram iiriw eker a Yosua eena wi Isrel wia pikiwok nain uurarow epa makena imenekamik-na Mua Maneka fofa oko nainiw me maekak.

^b **4.1** Iiriw eker a wi Isrel Isip piipuumik nain Mua Maneka-ke Moses ne Yosua wia maakeya Kenan miiwa wia pikiwemik, neeke kererep baliwep ikauk naep. Nain wi emina kekanemik, naapeya Kenan miiwa me fuunemik. Aria mua parosifa fain siisimok nain uurarow epa maemi Mua Maneka owow iinan maek. Naapeya wi Yeesus opora kekanowa opimik nain neeke ikaikuan.

⁹Naapeya wi Mua Maneka teeria uurarow epa wiar ikua, Sabat-pa uurarimik naap. ¹⁰Sira feenap, mua ikip uurarow epa-pa fuuniya nain ona uuwowa pun welawap uurariya, Mua Maneka uuwowa welawap uurarek naap. ¹¹Naapeya i kaasirarow marew topialow manekiw ikip uurarow epa-pa fuuniyen. Naeya mua kuisow emina kekanep me wakinok, wi iiriw eker mua eena emina kekanep ikiwep uurarow epa me imenamik naap.

¹²Mua Maneka opora anane kekanowa naap ikok uuwam-ikaiya. Opora nain anim akena. Anima nain bainat anima iiwawun nomakek. Mua wia mikami kema kukusa ikua nain gone-pa fookap ikip iiwawun oon mikowawowa, ne oon tepak afila pun fookowa saarik. Fookap yiena kema suuwowa ne kookalowa yiar pupiya. ¹³Maa unowa Mua Maneka onomakek nain maa kuisow kokot-ko me ikua, weetak. Maa unowa nain o mokoka-pa iiwawun ariman akena ikomakek. Sira unowa i onimik nain os-ke waisow yiar pupep mekawap mainon.

Yeesus yiena pris woos mua-ke

¹⁴I pris woos mua yiar ikua, o iiriw owow iinan urupep Mua Maneka wameiya ikua. Nain Yeesus nanek, eena Mua Maneka Muuka nain. Naapeya i o opora makena-ke naemi kekanowa naap wiar opam-ikaikua. ¹⁵Pris woos mua nain akimowa sira-sira wiar imenarem-ikua nain aakisa i akimowa yiar imenarem-ikaiya sira naap. Nain o iiriw nomakek, ne pina marew ikua. Naeya i pina-pa wakiemkun os-ke yia kemalep yia uumam-ikaiya. ¹⁶Naapeya i Mua Maneka yia asipam-ikaiya naep o wameiya wiar ekikua. Ne o wameiya wiar ekiyen-na pina me yiar kema suuwowa yia kemalep yia asipinon.

Mua Maneka-ke pris woos mua wia pepekimok

5 ¹Aria wi pris pun wi miiw mua-ke, ne pris woos mua pepekimowa nain Mua Maneka-ke pepekimiya.^c Nain o uuwowa feenap, o gone mua arep wi maa ele-eliwa Mua Maneka wuomimik nain wiar aawep pikiwiya, ne pun wi emeria mua pina wia iirarominok naep Mua Maneka patirami maa eneka kuumiya. ²Pris woos mua nain ona maiya, yena pun kekanowa marew, pina-pa ikaiyem, naemi wi emeria mua maa me kema suuwowa pina onimik nain kekelka wia wuami eliwwia asipam-ikainon. ³Naapeya ona kiiikir Mua Maneka patirap maa eneka kuumemi ona pina iirarep-puap ikoka wi emeria mua pun pina wia iiraromowa-ke.

⁴Pris woos mua ikua nain unum maneka onaiya ikua. Nain mua-ke me wame pepekimiya, weetak. Mua Maneka-ke pepekimewa pris woos mua

^c 5.1 Iiriw Mua Maneka-ke Moses maakeya Aron pris woos mua wuak. O Liwai kerekera-pa imenarek. Naapeya wi Aron teeria-pa imenaremik nain, pris uuwowa opam-ikemik. Pris woos mua umeya Mua Maneka farep mua oko pepekimem-ikemik.

ariya, iiriw Aron pepekimok naap. ⁵Ne Krai pun naap, me ona maneka wame wuekam naep pris woos mua arek, weetak. Mua Maneka-ke uuwowa nain iwep maakek,

“No yena Muuka-ke. Yo aakisa nena Niawi-ke.” *(Someka 2.7)*

⁶Ne opora iir oko maakek nain feenap,

“No pris ikon nain anane maneka naap ikainan, eena iiriw Melkisedek pris ikua naap.” *(Someka 110.4)*

⁷Ne Yeesus eena miiwa-pa ikua nain o Mua Maneka kerew faremi omow eka sawikam-ikua, ona kekanowa-pa efa aaweya me uminen naep. Ona kookalowa wame porop Mua Maneka tepak-pa wame wuam-ikua. Naapeya Mua Maneka farem-ikua nain wiar apekarem-ikua. ⁸Makena, o Mua Maneka Muuka-ke, nain sirirowa aaw-ikim-ikua nan Mua Maneka opora ookowa paayarek. ⁹⁻¹⁰Naeya o Mua Maneka opora ookowa nain iiwawun pepek erak. Naapeya Mua Maneka-ke o pris woos mua ike naakep ariman wuak, iiriw eena Melkisedek ikua naap. Naeya wi o opora wiar miimimik nain os-ke wia aaweya anane maneka eliw akena ikaikuan.

Sira samora-pa me wakieka wia maakek

¹¹Aria i nia maakowa nain opora unowa yiar ikua. Nain i yoowa furewimik, moram ni opora ekap aawowa me pepek. ¹²Ni eliw Mua Maneka opora mua oko wia ookomowen, nain mua oko-ke Mua Maneka opora iiriw amisareman nain, nainiw nia maakep maakep naem-ikaikuan-yon. Ni feenap, ni maa kekanowa enowa nain meseka enem-ikaiman-yon aa. ¹³Wi eena meseka enimimik nain wi muuk gia ikemik. Naapeya sira eliwa ne sira samora wi mekawowa me paayaremik. ¹⁴Maa enowa kekanowa wi mua kema fareremik nain wiarik. Moramwi iiriw sira eliwa ne sira samora mekawowa paayarep ikemik.

I kekanep naap ikaiyen

6 ¹Aria i Krai opora miimap kema kirep sira samora piipuap o ookimik, opora nain nainiw me mae-maep naem-ikaiyen. Nain eena koor umua poka iiriw koonowap-puamik nain-ke. Ne aakisa mua iperowa suule wiowa saarik onowa-ke ikua. ²⁻³Ne opora fain me senam aakuniyen: mia muura faemi wapena yasuwow sira nain, ne wapena ikiwosa iinan-pa wia wuowa, ne wi iiriw umemik nain kiiriw iikirowa, ne Mua Maneka mua wia mekawap epa eliwa-pa i e epa samora-pa wia wuowa, opora naap nain. Opora unowa nain neek ikaeya-ko, i Yeesus Krai opora wiar aakunemi kemena wiar fookami kema pukep ikaiyen, Mua Maneka kema naap yiem-ikaeya-na.

⁴⁻⁵Aria wi Yeesus opora iiwawun parinarep iiriw wiar aawemik. Ne o wameiya ikok owow iinan maa muutitik iiriw iiwawun furewamik.

Ewar Eliwa pun orop wi wiamiya ikaeya furewamik. Mua Maneka opora wia maakek nain makena wiar imenareya eliwa-ke naemik. Ne pun Mua Maneka kekanowa maa miililina mia-pa wiar imeneya urufamik. Wi mua nain Yeesus iiwawun piipuikuan-na ikoka kamenap kema kirikuan? Me pepek akena. ⁶Moram wi maa unowa nain amisaremik, nain wi Yeesus ookowa piipuikuan-na Mua Maneka Muuka nomokow moke-pa nainiw patot warowa saarik onami emina ururowikuan. Naeya wi nainiw kema kirikuan-i? Me pepek.

⁷Sira nain feenap, miiwa ikua, anane ipia oromi eka iweya manin maa enowa baliwep arimep makenariya. Naeya manin onoma maa enowa nan aawiya. Miiwa naap nain Mua Maneka-ke anane sonomiya. ⁸Ne miiwa nain sipir samora ne ifar asia-ke geewomakinon-na miiwa nain eliw marew. Naeya Mua Maneka-ke samorinen naiya. Ne ikoka kuumeya-na awemi foma muup marew ikainon.

⁹Emar unowik, i opora kekanowa nia maakemik. Nain i iiriw nia amisaremik. Mua Maneka-ke iiriw nia aaweya o sira-pa baliwep ikeman. ¹⁰Mua Maneka sira kakeniw ikaiya, pepek yia kiripominon. Naeya ni uuwowa oniman nain niar kema suuwinon. Ne ni ona unuma-pa ona teeria mua oko wia kookalep wia kakaltaman nain niar kema suuwinon. Ne aakisa naap onam-ikaiman nain pun. ¹¹Naemi i feenap oneka nia naimik, ni unowiya Mua Maneka uuwowa onomiman nain kema kaalalep naap onam-ikok ikok umowen-na eliw. Naeya Mua Maneka maa eliwa nia wuap-puomak nain makena urufowen. ¹²Ni naap palanem-ikowen-na me lebumarowen. Wi papako Yeesus opora opap kekelka ikok kekanep ikemik. Wi naap ikok ikok Mua Maneka maa mauwa wia maakep koonowak nain ikoka siisia eliwa urufikuan. Ne nis pun wi sira wiar ookami naap ikowen.

Mua Maneka opor makena maek

¹³⁻¹⁴Mua Maneka Abraham opora maakep koonowak nain mua oko o kekanowa wiar nomakowa nain marew, waisowiya ona wame unufami maken akena naek,

“Yo kekanowa niemkun nena nembesir teeria kerew akena
imenarem-ikaikuan.” *(Yenesis 22.17)*

¹⁵Naap maakeya Abraham nain kekelka arewam-ikua. Naapeya opora eena Mua Maneka maakek nain makena urufak.

¹⁶Sira naap ikua. Opora aakunemi mua oko-ke iikirap yo opora nain makena-ke naemi mua oko kekanowa wiar irap ikua nain unuma unufami mainon. Naeya opora koonowami opora umukikuan. ¹⁷Iiriw Mua Maneka ona Abraham opora maakek nain ikoka i ona nembesir teeria maa maken akena wiar imenareya urufuk yia naek. Ne o nainiw kema oko me wuinen naep ona wame unufami maken akena naek. ¹⁸Ne

maa erup nain feenap, o opor makena maep koonowak, ne pun ona wame unufami opora nain maek. Naapeya o kema kirep maa oko maowa me pepe, ne me sailinon. Ne i Mua Maneka wiar ekap eliw ikaimik nain i maa erup nain kema suuwap kekanep Mua Maneka maa eena maek nain kemaiw yiam tuupam-ikok arewam-ikaiyen. ¹⁹I maa eena arewam-ikemik nain aasa aanka saarik yia koonowap ikaeya pinarep ikaimik. Nain feenap, Yeesus o pris woos mua lotu kora konim maneka sererep ikua nain^d nomakep ikip tepak akena-pa Mua Maneka neeke wiar fuunek. ²⁰I yia naep o kiikir miimep ikip nan ikok pris woos mua uuwowa onam-ikaiya. Ne anane maneka naap ikainon, Melkisedek pris woos mua ikua naap.

Melkisedek unum maneka onaiya ikua

7 ¹Aria Melkisedek-na Salem owow saria-ke, nepun Mua Maneka Iinan Akena nain pris-ke. Iriw Abraham irakowa ikiwep wi owow saria wiam erepam wiamiya irakep wia ifakimok. Ne kirep owowa ekapem-ikaeya Melkisedek-ke o miira puuk-ikim-ikok urufap ane-puukak. Ane-puukami Mua Maneka kekanowa iwok. ²Naeya Abraham irakowa-pa maa unowa aawomakek nain sererkap mokoka iimeka kuisow wuap mokoka kuisow arowap wuomak. Melkisedek unuma nain kemena feenap, “Owow saria kaken eliwa-ke”. Ne opora Salem nain kemena feenap, “Kema sonom eliwa” ne “Pokow eliwa”. Ne o Salem owow sariaiya maemik, o emeria mua pokowa eliwa wiiya. ³O wiawi onak marew, ne pun o kaka marew. O imenarek nain me amisaremik, ne umok nain pun me amisaremik. O Mua Maneka Muuka saarik pris uuwowa-pariw ikua, anane maneka naap.

⁴Aria ni kema suuweka, Melkisedek mua unum maneka-ke. Feenap, yiena nembesir Abraham yiena nomokow fiira-ke. Nain o maa unowa irakowa-pa aawomakek nain mokoka kuisow o wuomak. ⁵Aria Liwai Abraham nembesir teeria-pa imenarek. ^e Ne wi Liwai aka-pa imenaremik nain wi pris arem-ikemik. Ne wiena sira ookami wiena kaka epaskun Isrel maa unowa mokoka kuisow wiar aawem-ikemik. ⁶Ne Melkisedek me Liwai kerekera-pa imenarek, nain o Abraham kekanowa iwok, ne Abraham maa

^d **6.19** Mua Maneka lotu kora kemena-pa konim maneka sererep ikua nain epa puukap ikaeya, pris woos mua muutiw mokoma kerereya fofa kuisow muutiw konim maneka epa puukap ikua nain kemena ikiwem-ikua. Ikiwep bokis Mua Maneka miir onoma-pa ikua nain aka fiena-waremi wi pina wiar iirarem-ikua. Wi mua oram ikiwowa emi maneka. Ne Yeesus yia asipami yia aawowa naep tepak ikiwep owow iinan urupep Mua Maneka miir onoma-pa imenarek. ^e **7.5** Abraham wiimasip Yekop muuka ten kuisow okaiwi-pa erup, ne muuka oko unuma Liwai. Mua Maneka Moses maakek nain ookami Liwai teeria pris uuwowa wuak. Wi Isrel maa enowa ne maa unowa mokoka iimeka kuisow wuap kuisow wi Liwai wia wuomimik.

unowa mokoka kuisow o wuomak. Abraham eena Mua Maneka-ke opora maakep koonowak, mua nain. ⁷Naeya maimik, makena, mua kekanowa iwok nain maneka, ne kekanowa eena wiar aawok nain o tepak-pa wiar ikua. ⁸Aria wi Liwai wi Isrel maa unowa mokoka kuisow wiar aawem-ikemik, nain wi umem-ikemik. Nain Melkisedek o anane ikaiya naimik. ⁹⁻¹⁰Melkisedek eena Abraham era-pa miira puukak nain, iir nain Liwai me imenarowa ikua, ona nembesir Abraham aka-pa wiar ikua. Naapeya feenap maikua, Abraham maa mokoka kuisow Melkisedek wuomak nain, Liwai pun maa mokoka kuisow Melkisedek wuomak naiyen. Naapeya maikua, Melkisedek pris uuwowa nain wi Liwai wiar nomakek.

¹¹Aria Moses sira wuomakek nain-ke ikaeya wi Isrel nain ookami wi Liwai kerekera-ke pris uuwowa onam-ikemik. Ne wi teeria nain pris uuwowa nain-pa i mua unowa Mua Maneka mokoka-pa mua kaken eliwa arekamik-na aa, Mua Maneka-ke pris oko imenarinok me naekak. O eena me wi Aron teeria-pa pris arem-ikemik naap ikua, weetak. O iiriw Melkisedek pris ikua naap. ¹²Aria pris uuwowa oko imenareya sira pun naap, nainiw oko wuowa-ke ikua. ¹³Ne pris eena Mua Maneka maek nain kerekera oko-pa imenarek. Iiriw kerekera nain-ke mua kuisow pris-ko me arep Mua Maneka patiram-ikua. ¹⁴Nain ariman maneka ikua, yiena Maneka-na Yuuda kerekera-pa imenarek. Ne iiriw Moses-ke ikoka Yuuda kerekera-pa pris-ko imenarowa-ko me maem-ikua.

Yeesus anane pris ikainon, Melkisedek saarik

¹⁵Pris oko iiriw Melkisedek ikua naap nain aakisa imenarek. Naeya i sira enuma eena maemik nain ariman arek. ¹⁶Wi Liwai kerekera-pa imenaremik nain wiena sira ookami pris uuwowa aawem-ikemik, ne o weetak. O ona anane ikowa kekanowa-pa pris arek. ¹⁷Moram Mua Maneka-ke maakek,
 “No pris ikon nain anane maneka naap ikainan, iiriw Melkisedek ikua naap.”
(Someka 110.4)

¹⁸Ne iiriw Moses sira wuomakek nain kekanowa mareweya yia asipowa me pepepek. Naeya Mua Maneka-ke nain iirarep sira enuma wuak. ¹⁹Moram sira awona ookimik nain Mua Maneka-ke i pina marew dubil maneka ikemik naap-ko me yia naiya. Naapeya era oko yia wuomak. Naeya i aakisa o wameiya wiar ekowa era yiar ikua.

²⁰Ne oko pun feenap, Mua Maneka mua eena pris uuwowa-pa wuak nain ona wame unufami maken akena naep maakek. Wi iiriw pris arem-ikemik nain naap-ko me wia onam-ikua, weetak. ²¹Nain Yeesus-ke makena, Mua Maneka ona wame unufami maken akena naemi no pris uuwowa-pa ike naakek. Ona opor ara oko maek,

“Mua Maneka-ke maakek, ‘Maken akena naiyem. No pris uuwowa niem nain anane maneka naap ikainan. Yo nainiw kema oko me wuinen.’”
(Someka 110.4)

²²Naapeya Mua Maneka-ke maken akena naemi Yeesus pris uuwowa-pa wuak. Naeya Mua Maneka opora yia maakep koonowak nain os-ke opora wiar opomak. Iiriw eena Mua Maneka Moses opora maakep koonowak nain iiwawun nomakek.

²³Ne oko pun feenap, iiriw mua unowa pris arem-ikemik nain wi uuwam-ikok umem-ikemik. Ne mua oko-ke epa wiar aawem-ikemik.

²⁴Nain Yeesus naap nain wia. O anane maneka ikaiya nain-ke. Naapeya o pris uuwowa naap opam-ikainon. ²⁵Naeya wi mua o unuma-pa Mua Maneka wameiya wiar eku naep onimik nain os-ke wia aawep wia pekami Mua Maneka wameiya akena-pa wia wuam-ikaiya. Eliw naap oninon, moram o anane Mua Maneka wameiya-pa ikok opora yia maakem-ikomiyia.

²⁶Yeesus Kraiss pina marew dubil manekiw ikaiya. O mua kema melin akena. Wi pina mua pina onimik, ne Mua Maneka o urufak-na o weetak akena. O unum maneka aawep urupep owow iinan-pa ikua. Pris woos mua naap nain pina yia iiaromowa nain pepep akena. ²⁷Ne oko pun feenap, wi iiriw pris nain anane maneka maa eneka-pa Mua Maneka patiram-ikemik. Mokomokoka patirami wiena pina kiikir iirarep-puap ikoka emeria mua pina wia iiaromimik. Yeesus naap-ko me onak. Iir kuisow muuta ona mia-pa Mua Maneka patirami emeria mua pina wia iiaromak. ²⁸Moram Moses sira ookami pris wia pepekimem-ikemik nain wiena pun pina-pa oro-boonimik nain-ke. Ne sira awona weesereya sira enuma eena Mua Maneka ona wame unufami maken akena maek nain pris wuak nain ona Muuka nanek. Muuka eena eliw akeniya uuwowa Wiawi iwok nain pepep akena welawak, nain.

Yeesus owow iinan-pa pris woos mua uuwowa oniya

8 ¹Aria i fain naep maimik, feenap, i pris woos mua naap nain yiar ikua. O iiriw owow iinan urupep Mua Maneka eena pokiya nain aken ekeria-pa wiar pokap ikua. ²Pris woos mua arep Mua Maneka miir onoma-pa uuwam-ikaiya. Patirow epa eena Mua Maneka owow iinan-pa ikua nain maken akena-ke, me mua-ke kuamik, weetak. Ona Mua Maneka-ke maep naap wuak.

³Wi pris unowa nain uuwowa feenap: wi mua-ke maa ele-eliwa pikiwiwkin Mua Maneka patirami iwimik, ne oko, pina wia iiaromowa nain maa eneka kuumimik. Naapeya yiena pris woos mua nain pun patirowa wiar ikua. ⁴O miiwa-pa ikua nain pris arowa maekak-na me arekak. Moram wiena sira ookami pris unowa ikemik nain-ke maa eneka-pa Mua Maneka patiram-ikaimik. ⁵Iiriw Mua Maneka Moses sel kooran onowa maakek nain feenap,

“No lotu kooran onami Sainai ema-pa nefa ofakowam nain kakeniw naap akena one,”

(Eksodas 25.40)

naap maek. Naapeya wi uuwowa onimik nain maa makena eena owow iinan-pa ikua nain kukusimimik. ⁶Nain Yeesus eena pris uuwowa aawok nain maneka, wi pris unowa uuwowa wiar nomakek. Moram Mua Maneka opora yiamiya kaikak nain os-ke gone-pa aremi koonowak. Opora nain-pa Mua Maneka maa eliwa yia wuomak nain eliw akena. Naapeya iiriw Mua Maneka Moses wameiya opora kaikak nain iiwawun wiar nomakek.

⁷Moram opora eena Mua Maneka iiriw Moses wameiya kaikak nain i pina eliw yiar iirarekak-na opor enuma yiamiya kaikowa me maekak.

⁸Nain feenap, Mua Maneka-ke wi Isrel sira wiar urufak-na wi eliwa weetak, naapeya maek,

“Epa ikoka imenarion. Imenareya yo nainiw wi Isrel ne Yuuda kerekera opor enuma wiamiya kaikin.

⁹Opor enuma wiamiya kaikin nain me iiriw wiena nembesir wia onomam naap, weetak. Wi iiriw Isip-pa ikaiwkin yena wia aawep epa oko wia pikiwem. Nain yo opora wi wiamiya kaikam nain me efar ookam-ikemik. Naapeya yo mikikira wiem.”

¹⁰Neemi maek,

“Yo wiimar wi Isrel opora enuma wiamiya kaikowa nain sira feenap oninen. Yo sira nain wiena woosa ne kema-pa wiar wuinen. Ne wis-ke ‘yiena Mua Maneka-ke’ efa naikuan, ne yos-ke ‘yena teeria-ke’ wia nainen.

¹¹Wi unowiya yo efa amisarep ikaikuan, wi takira-pa ikip mua iperowa-pa. Naapeya mua oko-ke ona opor epaskun feenap me maakinon, ‘No Mua Maneka amisare,’ ne mua oko pun ona wiamun naap me maakinon, weetak.

¹²Ne wi sira samora onimik nain wia kemalep wia iiraromap me wiar kema suuwinen.”

(Yeremaiya 31.31-34)

Mua Maneka-ke naap maek. ¹³Aria opora oko Mua Maneka eena wiamiya kaikak fain enuma-ke naek. Naeya iiriw opora wiamiya kaikak nain awonarep ikoka iiwawun mesenalinon.

Iiriw pris woos mua maa eneka aka-pa Mua Maneka patiram-ikemik

9 ¹Aria sira awona nain feenap, Mua Maneka-ke Moses maakep koonoweya lotu sira unowa wuomakek. Ne Mua Maneka farowa ne patirow epa nain wiena siraremik. ²Feenap, sel kooru kuap konimiwi kemena mika-puukamik. Ne kemena eena miimow ona-pa ikua nain “Kemena Iwowa Emi” naimik. Kemena nain arua takeriya iimarowap-puamik, ne samapora pun ikua, naeya emer ikowa samapora iinan-pa wuamik. Emera nain Mua Maneka patirowa-ke. ³Ne kemena oko nain, “Kemena Iwowa Emi Akena” naimik. ⁴Esimsa oko gol-pa onamik nain nan wuap-puamik. Esimsa nain maa tana kuumiwkin kawus ikin eliwa

urupiya nain-ke. Ne bokis oko nan ikua, mikikira kemena gol-pa onamik. Nain Mua Maneka eena Isrel wiamiya opora kaikak nain ilenam-ikowa-ke. Ne maa enowa maana^f naimik nain gol amina-pa iparep bokis tepak-pa nan wuap-puamik. Ne Aron soomarow kuuma eena iiriw mua mikomakek^g nain ne nomon kakawa erup nain pun bokis tepak-pa wuap-puamik. Nomon kakawa nain eena Mua Maneka-ke Moses sira unowa maakemi siisimep iwok nain. ⁵Bokis opaimika nain gol-pa sirarep wakesimemik. Pris woos mua epa neeke aka fiena-waremi wi mua pina iiraromiya. Ne ensel erup pun naap, gol-pa sirarep bokis iinan-pa iimarowap-puamik. Eewua ere-erup iipap ikaiwkin bokis nain epa ununa wuap ikaiya. Nain wilinem-ikua nain Mua Maneka fan ikua nain ilenam-ikowa-ke. Nain aakisa maa unowa eena maem nain maa gelemutitik ikua, yo sererkap aakunowa me pepek.

⁶Aria maa unowa nain naap moresarep-puap wi pris anane uuwami kemena miimow ona-pa ikua nain ikiwimik. ⁷Ne pris woos mua-ke waisow kemen oko nain tepak ikiwiya. Mokoma kuisow fofa kuisow neeke ikiwiya. Maa eneka aka feekiya ikiwep bokis iinan-pa fiena-waremi ona kiikir pina iirarep kiiriw aka oko aawep emeria mua kema me suuwowa pina onimik nain wia iiraromiya. ⁸Ewar Eliwa-ke feenap ariman yia maakiya, sel lotu kooro ikua nain konim maneka nain-ke kemena nain mika-puukap ikaeya Kemen Iwowa Emi Akena nainmua ikiwowa me pepek. Naapeya i Mua Maneka wiar ikiwowa are wuara-ko me ikua. ⁹Maa muutitik sel lotu kooro-pa ikua nain i aakisa kamenap ikaimik nain kukusimok. Makena, i Mua Maneka maa ele-eliwa iwimik, ne maa eneka-pa o patirimik. Nain i pina yiar iirareya kema dubila-ko me eliwa arem-ikaimik, weetak. ¹⁰Patirowa sira naap nain oram mia iinan muutiw-ke, eena maa enowa, ne eka enowa ne wapena yasuwowa muutiw. Naap ookam-ikaiwkin Mua Maneka maa unowa iiwawun kakenurumep sira enuma wueya sira unowa nain piipuiyen.

Krais era yia eepomak

¹¹Maa unowa ele-eliwa iiriw ekapowa maek nain fanek, Krais-ke ekapemi pris woos mua arep nain yia pekapomak. Pris arep Mua Maneka miir onoma kakeniw wiar kererek nain lotu epa akena-pa ikua. Nain eliw akena, naeya wi iiriw sel lotu kooro-pa sira onam-ikemik nain iiwawun

^f 9.4 Iiriw wi Isrel epa asia saa manekiw-pa ikiwem-ikok maa enowa weetakeya Mua Maneka-ke maa enowa maana wia sesekam-ikomak. Kisim Bek Sapta 16-pa eliw urufowen.

^g 9.4 Iiriw wi Isrel papako emina kekanep Mua Maneka Aron pris uuwowa pepekimok nain miatinemik. Naeya Mua Maneka wia maakeya Aron ne wi kerekera woos mua unowiya kuisow kuisow wiena soomarow kuuma Moses iwiwkin sel lotu kooro-pa wuak. Uuriw ikip urufamik-na Aron kuuma muutiw mua mikomakek. Nain ona Mua Maneka Aron pris uuwowa pepekimok nain ilenowa-ke. Ne pun wi Isrel emina kekanemik nain ilenowa-ke.

nomakek. Nain me miiw fain maa-ke, naeya me mua-ke onamik, weetak. ¹²O Kemen Iwowa Emi Akena nain ikiwok nain me meme ne bulmakau iimarow eremina aka aawep feekiya ikiwok, weetak. Ona aka-pa Mua Maneka patirami miir onoma wiar ikiwok. Ne ikiwowa kuisow muuta arek nain i yia aawok. Ne i anane maneka eliw ikaiyen. ¹³Wi pris-ke meme ne bulmakau aka-pa pina wiar iirarimik. Ne mia muura wiar fau naep bulmakau suwina kuumep saakia aawep eka onaiya kiripap wia fiena-wiarimik. ¹⁴Nain Kraiss aka-ke iiriw sira nain nomakek. Moram o pina marew akena. O eena Ewar Eliwa kekanowa-pa wame wuami Mua Maneka baliwep akena patirak. I sira samora onami umowa imenimik nain ona aka-pa pina yiar iirareya i kema dubila ikemik. Ne Mua Maneka anane ikaiya nain kookalep uwowa onomiyen.

¹⁵Aria wi mua iiriw Moses sira wuomakek nain tepak-pa ikok pina onam-ikemik nain Kraiss-ke umemi pina iiwawun wiar iirarek. Naapeya os-ke Mua Maneka opor enuma yiamiya kaikak nain yia opomak. Naeya wi mua eena Mua Maneka wia fariya nain ona maa ele-eliwa wia wuap-puomak nain makena urufikuan, maa eena anane ikaiya nain.

¹⁶Aria sira feenap saarik, mua-ko ona wiimar umowa naep ona epa iir kaapariw maep-puinion, ne ona muuka o opora maep-puak nain ookami maa unowa wiar onamiarion. Ne mua unowa amisarep maikuan, wiawi wiar umok. Ne naap urufam-ikaiwkin maa unowa wiar opinon. ¹⁷Ne mua nain me uminion-na o opora kaikak nain me makena arion. Ne umeya-na makena, wiar koonion. ¹⁸Ne naapeya iiriw Mua Maneka wi Isrel wiamiya opora kaikak nain pun naap, maa eneka aka-pa opora koonowak. ¹⁹Iiriw Moses eena Mua Maneka sira wuomakek nain wia maakep-puap bulmakau iimarow eremina aka ne meme aka aawep eka onaiya kiripak. Ne iisop takera iiriw sipsip afifa oka kaikap-puiwkin ikua nain aawep aka-pa suuwap wi mua fi-fiena-wiaremi maifa pun fiena-warek. Maifa eena Mua Maneka sira wuomakeya siisimemik nain. ²⁰Naemi wia maakek, "Mua Maneka opora niamiya kaikap ni ookeka maek nain aka fain-ke koonowak." ²¹Naap onami sel lotu koor ne maa unowa koor kemena-pa ikomakek nain bulmakau aka nain aawep fi-fiena-warek. ²²Naapeya maiyen, sira nain ookami maa unowa aka-pa muura faeya dubila kuisow ariya. Aka mia-pa me wiar orainon-na pina iirarowa era me ikainon.

²³Aria Moses sira wuomakek nain ookami patiraw sira-sira onimik nain maa unowa owow iinan-pa ikomakek nain kukusimimik. Ne maa unowa nain Mua Maneka uwowa-pa ikainok naep maa eneka aka-pa muura faimik. Ne owow iinan Mua Maneka wameiya ikowa nain me maa eneka aka-pa yia pikiwinon, nain maa oram-ke. Yeesus aka-ke makena, maa eneka aka nomakek. ²⁴Mua Maneka owow iinan-pa ikua nain makena-ke. Ne sel lotu koor wi mua-ke wapeniw kuamik nain iinan

owowa kukusimowa-ke. Ne Krai epa ikiwok nain sel lotu koora nain kemena me ikiwok, weetak, o kakeniw owow iinan urupok. Ne aakisa i yia naep Mua Maneka miir onoma-pa ikok opora yia maakomiya. ²⁵Aria pris woos mua sira feenap, mokom unowa anane siiwa nain kerereya Mua Maneka patrirowa naep maa eneka aka feekiya Kemena Iwowa Emi Akena nain ikiwiya. Ne aka nain pun me ona mia aka-ke, weetak. Ne Krai sira onaiya onak. Iir kuisow muuta ona mia-pa Mua Maneka patirami ona aka sawikak. ²⁶Wi pris onimik naap onam-ikekak-na, aria Mua Maneka eena miiw maa muutitik imenak epa nan sirirowa aaw-ekapep ekapep aakisa epa feeke, naap aawem-ikekak. Nain weetak. Aakisa fan miiwa epa weeserem-ikaeya os-ke imenarepi pina iiwawun yia iiraromakam naep Mua Maneka patrirowa kuisow muuta aremi patrirowa unowa iiwawun weeser-wuak. ²⁷Mua unowiya umowa kuisow muuta arep Mua Maneka yia mekawami opora-pa wia wuowa nain arewam-ikowa-ke. ²⁸Ne Krai pun naap, umowa kuisow muuta aremi Mua Maneka patirak. Neemi emeria mua unowa pina wia iiraromak. Ne ikoka kiiriw nainiw ekapinon. Ekapiya nain pina wia iiraromowa me ekapinon, weetak. Teeria eena o arewap ikemik nain wia aawowa ekapinon.

Krais Mua Maneka patrirowa kuisow muuta arek

10 ¹Aria sira unowa eena Moses wuomakeknain maa ele-eliwa ikoka imenarowa nain kukusimowa-ke, me maa makena nain-ke. Ne mokoma unowa anane siiwa nain kerereya maa patirami Mua Maneka wameiya ekami farimik nain pina-ko me wiar iirarem-ikua. ²Ne Moses sira ookami Mua Maneka patirimik nain-ke eliw wia kakenekak-na aria patrirowa anane me onam-ikekamik. Patrirowa kuisow onap-puekamik, wi patrirowa kuisow nainiw pina iiwawun iirarekamik. Naemi i pina onamik, naap me naem-ikekamik. ³Nain wi anane mokoma siiwa nain kerereya Mua Maneka patirimik nain pina onamik nain kema suuwowa-ke.

⁴Moram bulmakau ne meme aka-pa pina iirarowa me pepeka akena.

⁵Naapeya Krai miiwa oromi Mua Maneka feenap maakek,

“Wi maa eneka ifakimep nefa patirimik nain, no me wiar kookalen.

Naemi yo miiw mua efa puukowap uuwowa nain efa sesekan.

⁶Patrirowa eena mukuna-pa kuumemi pina iirarowa nain no me kookalin.

⁷Neemi yo maiyem, ‘Oo Mua Maneka, no uuwowa efa sesekan nain yo fanem. Eena iiriw yo efa maemi siisimep-puamik nain ookinen.’ ”

(Someka 40.6-8)

⁸Makena, Moses sira wuomakek nain wi patrirow sira ookam-ikowa-ke naep naap onam-ikemik, nain Mua Maneka-ke me wiar kookalek. Naeya Krai mokomokoka feenap maek, “Wi maa ele-eliwa niimik nain ne pina iirarowa naep maa eneka ifakimep nefa patirimik nain no me kookalin

ne me wiar kemelin.”⁹ Naap maep nainiw maek, “Yo fanem, yo nena kookalowa nookinen,” naap maek. Naapeya Mua Maneka-ke sira enuma wuami sira awona iiwawun iirarek.¹⁰ Naeya Yeesus Krai Mua Maneka kookalowa ookap ona mia-pa Mua Maneka patrirowa iir kuisow muuta aremi pina iiwawun yiar weeser-wuak. Naeya Mua Maneka mokoka-pa i pina marew, dubil maneka aremik.

¹¹ Aria wi pris wiena uuwowa onami anane maneka maa eneka-pa Mua Maneka patrirowiw naap ikaimik. Ne patrirowa nain pina-ko me wiar iirariya.¹² Ne Krai-ke i pina muuta nain ona mia-pa Mua Maneka patrirowa kuisow aremi pina iiwawun yiar iirarek. Naap onap ikip Mua Maneka aken ekeria-pa wiar pokap ikua.¹³ Neeke ikaeya Mua Maneka wi iiwua iiwawun wia poreya os-ke kepuriw wia ifemakep ikainon.¹⁴ Os-ke patrirowa kuisow nainiw wi emeria mua pina wia iiraromami wia kakeneya dubil maneka ikemik, anane maneka naap ikaimik.

¹⁵ Naeya Ewar Eliwa pun opora nain makeniya ariman yia maakiya. Mokomokoka feenap maek,

¹⁶ “Mua Maneka-ke maek, ‘Yo wiimar epa nain imenareya opora wiamiya kaikami feenap oninen. Yo sira wuomakem nain wiena kema ne woosa-pa wiar wuamkun ikainok.’ ” *(Yeremaiya 31.33)*

¹⁷ Ne maek,

“Wi pina onimik nain, ne sira puukimik nain yo kiiriw me wiar kema suuwinen,” *(Yeremaiya 31.34)*

naap maek.¹⁸ Naapeya Mua Maneka pina iiriw yiar iirarep ikua, naeya aakisa pina iirarowa naep patrirowa nainiw onowa-ke weetak.

I Mua Maneka wameiya wiar ekikua

¹⁹ Naapeya emar unowik, Yeesus ona aka-pa pina yiar iirareya Mua Maneka Kemena Iwowa Emi Akena nain i keker opowa marew eliw wiar ikiwiyen.²⁰ Kemena Iwowa Emi Akena ikiwowa nain konim maneka iiriw mika-puukap sererep ikua nain os-ke umep sererkep kemena ikiwok. Naemi era enuma eena eliwa ikowa nain yia eepomak. Konima nain ona mia kukusimok.^h ²¹ Ne i aakisa Mua Maneka teeria yia urufowa nain pris woos mua yiar ikua.²² Naeya o aka-pa kema samora yiar ikua nain yiar fienna-wareya kema melina aremik. Ne mia pun eka eliwa-pa yia yasuwak. Naapeya i Yeesus Krai opora baliwep akena opap makena-ke naep i kema tumin marew, Mua Maneka wameiya wiar ekikua.²³ Ne i opora opap kema unu-unowa wuowa marew ikok maikua, Mua Maneka maa maek nain opora yia opomiya. Maa unowa eena iiriw yia maakep

^h **10.20** Yeesus umeya konim maneka lotu koora-pa sererep ikua nain perenep kakawa erup arek. Konima nain Yeesus mia kukusimok, moram ona mia pun sirirowa samor akena aawok. Naap onap i Mua Maneka wameiya ekowa nain era yia eepomak.

kaikak nain maken akena-ke, naap maikua. ²⁴Neemi i mua oko wia kookalow sira wia ofakowami eliwa yiam wuowa kema manekiw ikok yiam kekanowam-ikaikua. ²⁵Ne i anane yiam fiirimep Mua Maneka lotu arowa nain me piipuikua, wi papako piipuamik naap. Ne feenap onikua, fofa eena yiena Maneka ekapowa nain mamaiya arem-ikaiya naep kema urupep kema yiam kekanowam-ikaikua.

²⁶Aria i Yeesus Kraiss opor makena-ke naep ookam-ikok kiiriw emina kekanep pina oni-ikim-ikaiyen-na, pina iirarowa era nain yiena mikikira iwemkun era oko me yiar ikainon. ²⁷Ne ikoka keker opowa fain yiar imenarion, wi mua eena Mua Maneka mikikira iwimik nain wia mekaweya wi epa mukuna ikua neeke ikiwikuan. ²⁸Wi mua eena Moses sira wuomakek nain wiar puukam-ikemik nain mua erup arow naap maiwkin-na maikuan, makena o pina onak. Naeya wia kemalowa marew, wia ifakimimik. ²⁹Aria Mua Maneka Muuka aka-pa opor enuma koonowak ne pina wiar iirareya eliwa aremik. Ne mua oko Mua Maneka Muuka firekap mikikira iwemi maa nain maa oram-ke naiya. Ne Ewar Eliwa o asipam-ikua nain pun firekiya. Nain o samor akena me aawinon-i? Makena, ikoka samor akena aawinon. ³⁰Moram i Mua Maneka amisaremik. Feenap maek,

“Nain yena uuwowa-ke, pina nain yena urufinen.” (Lo 32.35)

Ne opor ara oko maek,

“Yiena Maneka ikoka ona teeria unowa nain wia mekawinon,”

(Lo 32.36, Someka 135.14)

naap maek. ³¹Mua Maneka anane ikaiya. Ne wi mua eena sira samora onimik nain o wapena-pa wiar arikuan-na wisak, wi kamenap arikuan?

³²Ne ni fain kema suuweka, ni iiriw parinarep Yeesus opora opiwkin nia samoram-ikemik, nain ni kekanep ikeman. ³³Feenap nia onam-ikemik, mua unowa mokok epa-pa nia iimarowap opor samo-samora nia maakemi nia samoram-ikemik. Ne iir papako wi sisin mua-ke ni teeria papako wia samoriwkin ni wiamiya ikok sirirowa epaskun aawem-ikeman. ³⁴Ne ni mua papako koorapa wia wuiwkin wia kemalep wia karuem-ikeman, ne mua papako-ke miiwa ne maa niar ifemakemik nain ni kekelka akena ikok kemelowiw ikeman. Moram ni amisarep maiman, maa ele-eliwa anane naap ikaiya nain yiar ikomakek nain miiw maa iiwawun nomakek.

³⁵Naapeya ni kekanep ikeman nain naap akena ikeka. Moram ni ikoka kiripowa maneka niar ikainon. ³⁶Ni kekanep ikok-na Mua Maneka kamenap kookaliya nain eliw onomowen. Naeya maa mauwa nia maakep kaikak nain makena urufowen. ³⁷Moram opor ara oko feenap maek,

“Mua eena ekapiya nain lawiliw akena ekapinon, o me eeyarinon.

³⁸Nain ni yena teeria unowa, o mua eena opora efar opiya nain, naap akena ikok wueliwa ikainon. Ne mikikira yiinon-na yo me kookalinen,”

(Habakuk 2.3-4)

naap maek. ³⁹Ne i me keker opow muuta nain Mua Maneka mikikira iwep mesenalimik nain-ke, weetak. I eena Yeesus opora wiar opap ikemkun yia aaweya eliwa ikemik nain-ke.

Opor makena ookowa onoma

11 ¹Aria kekanep Yeesus opora wiar opowa onoma feenap. I Yeesus opora yia maakemik nain makena-ke naep wiar kema suuwam-ikowa-ke. Ne maa unowa yiena mokok onaiya me urufimik, nain yiena kema-ke makena-ke naimik. ²Ne wi iiriw eker mua Mua Maneka opora wia maakek nain makena naep opora wiar opam-ikemik. Naapeya sira nain wiar kookalep teeria nain wi mua kaken eliwa-ke wia naek.

³I Mua Maneka opora opowiya fain makena-ke naimik. Os-ke maeya miiwa ne aapereka maa muutitik imenarek. Naapeya maimik, i aakisa maa muutitik urufimik nain iiriw me ikua, ne Mua Maneka-ke maeya imenarek.

⁴Aria Abelⁱ iiriw Mua Maneka opora wiar opam-ikok maa eneka-pa Mua Maneka patirak nain eliw akena-ke wiar maek, ne weepe Kein maa patirak nain eliwa-ke me wiar naek. Abel sira naap-pa Mua Maneka-ke o mua kaken eliwa-ke naemi patirowa eliwa-ke wiar naek. Ne Abel iiriw umok, nain Mua Maneka opora opowa nain os-ke sira nain yia ofakowam-ikowa saarik.

⁵Aria iiriw eker Inok, Mua Maneka opora wiar opowiya mia onaiya aawep owow iinan amapurupok. Mokok enuma ikaeya amapurupok. Mua Maneka-ke aaweya mia onaiya mesenalep-puak. Eena Mua Maneka opor ara oko-pa maek naap,

“Iiriw Mua Maneka Inok me aawowa ikua nain sira wiar kookalem-ikua.” *(Yenesis 5.24)*

⁶Ne wi mua Mua Maneka opora me wiar opimik nain me wia kookalinon. Moram o mua, Mua Maneka wameiyya wiar ekekam naep-na feenap mainok, makena Mua Maneka anane ikaiya. Ne fain pun mainok, makena, wi mua o wameiyya ikowa kookalep akupimik nain wia apekarinon, naap mainok.

⁷Aria Noa pun sira naap, Mua Maneka opora wiar opam-ikua. Naapeya Mua Maneka maa samora ikoka imenarinon nain maakeya makena-ke naek. Ne opora wiar ookinen naep aasa maneka sirarek, ikoka yena emerua ne muuk teeria unowiya me mesenaliyen naek. Mua Maneka opora naap wiar opak nan wi mua opora me wiar opamik nain sira ariman wiar wuak. Ne Mua Maneka opora wiar opowiya os-ke mua kaken eliwa-ke naek. Naeya mua papako Mua Maneka opora wiar opimik nain-ke teeria epaskun wia wuami wi mua kaken eliwa-ke wia naek.

ⁱ 11.4 Opor ara fain Abel ne wi iiriw eker mua unowa nain wia maek, nain Olpela Testamen, Yenesis-pa nanar wiar urufowen.

Abraham Mua Maneka opora ookak

⁸ Aria Abraham pun sira naap, Mua Maneka opora wiar opam-ikua. Naapeya Mua Maneka-ke maakeya ona owowa piipupap miiwa oko ikiwok, miiwa eena o wuomaya ikoka ona ne ona teeria-ke neeke pokikuan nain. Ikip fuunep pokow epa nain me amisarek, Mua Maneka opora ookap oram ikiwep-puak. ⁹ O opora opowiya ikip miiw ara eena Mua Maneka maakek nan fuunep nan ikua. Nain o purer muaiya sel kooru muutiw kuap nan ikua. Aria Mua Maneka ona kookalowa Abraham maakep koonowak nain ona muuka Aisak ne wiimasip Yekop, wis pun makena urufikuan. Naeya wis pun naap imenaremi sel kooru-pa ikemik. ¹⁰ Abraham ona-na owow iinan kekanowa anane ikaiya neek ikowa kookalep kema moke ikua. Owowa eena Mua Maneka ona kema-pa imenap-puak nain.

¹¹ Aria Abraham Mua Maneka opora wiar opam-ikua. Makena o pane-afurak, ne ona emeria Sara pun panep uroma wuowa me pepep. Nain Mua Maneka muuka iwowa maek nain makena naek. O opora opam-ikowiya ona emeria muuka kuisow opak. ¹² Makena, Abraham iiwawun pane-afurak, naeya muuka imenowa me pepep naemik. Nain o muuka imenak, ne muuka kuisow nan o nembesir teeria mokoka pukemik. Unow akena, iinan mokoma saarik ne ifer saa saarik, wia tuunowa me pepep.

¹³ Aria iiriw Abraham ame ikemik nain wi opora opam-ikok umemik. Naeya Mua Maneka kookalowa wia maakep koonowak nain wienua mokoka-pa maa makena me urufamik. Wi maa nain wiimar makena urufiyen naep kemelam-ikemik. Kemelami maemik, “Makena, i miiwa fan ikemik nain oram purer mua ikemik. I senam me ikaiyen, i ikoka umep miiwa fain piipuowa-ke,” naap maem-ikemik. ¹⁴ Opor sira naap maemik nain feenap, wi yienowa owowa kakeniw imeniyen naep naap maemik. ¹⁵ Wi wienua owow awona kema suuwekamik-na iiriw kirep ikiwekamik. ¹⁶ Nain me ikiwemik, weetak. Wi owow oko kookalemik, owow enuma ne eliwa eena iinan-pa ikua nain. Naapeya Mua Maneka yienowa Maneka-ke naem-ikemik wi nain ariman wia maek, “Makena yo wienua Mua Maneka ikem,” naap maek. Moram owow enuma nain iiriw dubilap wia moresarep-puomak.

¹⁷⁻¹⁸ Mua Maneka Abraham akimami muuka kuisow nain ifakime naakek. Ne Abraham Mua Maneka opora wiar opam-ikowiya ona muuka Aisak Mua Maneka patirekam naep onak. Makena, Mua Maneka iiriw o opora fain maakek nain kema suuwak, “Ikoka Aisak-pa nena nembesir teeria mokoka manekarionon.” Nain o iikirap Mua Maneka opora ookami ona muuka kuisow akena nain eliw ifakiminen naek. ¹⁹ Moram kema maek, “Yo muuka uminon-na Mua Maneka eliw iikirowinon,” naap maek. Makena, Abraham muuka Aisak me ifakimok, nain i feenap maiyen, umowa saarik eruwa-pa aawok, naap maiyen.

²⁰Ne Aisak Mua Maneka opora wiar opam-ikowiya ona muuka erup Yekop Iso ikos kekanowa wiemi maa ele-eliwa wiimar wiar imenarowa nain wia maakek.

²¹Ne Yekop Mua Maneka opora wiar opowiya umekam naep ona muuka Yosep muuka erup nain kekanowa wiew. Ne ona soomarow kuumiw enankowa wame uumap ikok Mua Maneka faremi unuma fakerak.

²²Ne Yosep pun naap, Mua Maneka opora wiar opam-ikua. Ne umekam naemi ona teeria Isrel wia maakek, “Ni wiimar Isip piipuap kirep Kenan ikiwemi-na yo oona pun efar aawep feekiya ikiwep epa neek soopeka,” naap wia maakek.

Moses Mua Maneka opora wiar ookak

²³Aria Moses^j onak wiawi, wi Mua Maneka opora wiar opam-ikemik. Iir nain Isip owow saria maneka wi Isrel muuka wia ifakimowa wia maakek. Ne Moses onak o muukarek nain urufak-na eliw akena. Naapeya muuka me yiar ifakimuk naep siiwa arow pipilimep-puamik. Wi owow saria kamenap wia onowa nain me keker opamik.

²⁴Ne Moses Isip owow saria wiipa-ke nanikap arimowak. O arimep Mua Maneka opora wiar opowiya maek, “O emeria nain muuka-ke, naap me efa mauk.” ²⁵Wi Isip wiamiya ikok sira samora onami kemelam-ikowa nain me kookalek, nain miiw sira-ke ne epa maala me ikowa-ke naek. Yo Mua Maneka teeria Isrel wiamiya sirirowa aawinen naek. ²⁶Ne maek, Isip owowa maa ele-eliwa unowa nain maa oram-ke. Yo yiena Mesaiya ookamkun emina efa ururowowa nain pun eliwa-ke naek. Moram wiimar Mua Maneka wameiya-pa maa makena urufinen naek. ²⁷Mua Maneka opora opap Isip owow saria maneka me keker opowa owowa nain piipuak. Mua Maneka me urufimik nain, os-ke urufowa saarik arep kekanep ikua. Naapeya akimowa unowa nomakek.

²⁸O Mua Maneka opora wiar opam-ikok sipsip ifakimep Pasowa sira nain wuak. Ne wi sipsip ifakimep aka aawep koor omopora-pa fienawareka wia maakek. Aria ensel ekaep wia ifakimowa nain aka nain wiar urufap i Isrel muuk iperowa me yiar ifakiminok naep naap onamik.

²⁹Ne wi Isrel Ifer Oka naimik nain puukap okaiwi ekowa me pepeke, nain wi Mua Maneka opora wiar opowiya eka okaiwi ekamik. Feenap, ifera-ke pupeke oko-okaiwi areya wi ekamik. Ne wi Isip-ke wiokap eku naep onamik-na ifera nainiw pupeke oromi iiwawun wia mueya eka enep umemik.

³⁰Ne wi Isrel Mua Maneka opora wiar opowiya teeria maneka Yeriko nomon pika maneka nain saawirinowamik. Fofa ikur okaiwi-pa erup naap oniwwin pika nain onaiw tenep ururek.

^j 11.23 Moses nanar nain Olpela Testamen, Eksodas-pa eliw urufowen.

³¹Ne aria Yeriko pina emeria Reap^k naimik nain pun Mua Maneka opora opak. Iir oko Isrel mua erup owowa ikum wiar urufowa ikiwemik. Ne Mua Maneka opora wiar opowiya wiam erup me wia ifakimuk naep wia aawep wia pipilimok. Naapeya wi Isrel owowa nain wiar kererew wi Mua Maneka opora wiar fienamik nain iiwawun wia ifakimemi emeria nain me ifakimemik.

³²Ne yo eliw mae-ikiwinen, nain yo epa marew. Aa-na wi teeria fain wia maekam, Gidion, Barak, Samson, Yepta, Dewit, Samuel ne wi profet papako, wi nain. ³³Wi iiriw teeria nain, wi Mua Maneka opora wiar opam-ikemik. Naapeya wi papako kekanep miw unowa saria wiamiya irakep wia nomakemik. Wi papakosira kakeniw oniwkin Mua Maneka maa wia maakek nain makena wiar arem-ikua. Papako, Mua Maneka kekanowapa maa eneka laiyan opaimika wia ofomiwkin me wia ifakimemik. ³⁴Ne papako, mukun yoowa akena-pa wia wuiwkin me awemik. Wi papako baliwep ao-wuepiwkin maa anima me wia aawem-ikua. Ne wi kekanowa marewarem-ikemik nain, Mua Maneka-ke wia kekanowam-ikua. Naeya wi kekanep owow oko oko wiamiya irakep wia nomakem-ikemik.

³⁵Wi emeria papako wiena muuka wiar umemik nain kiiriw iikiramik. Mua papako kooro ekamik nain samor akena wia arufam-ikemik. Naap wia maakemik, “Ni Mua Maneka opora wiar maowa piipuowen-na nia wasirkamkun ikiwowen.” Nain wi kema feenap wuamik, i sira neeke umiyen-na ikoka iikirow epa-pa eliw akena ikaiyen naemik. Naep wia piipuowa naemik-na weetak, miatinemik. ³⁶Ne papako nirow opora wia opawami samor akena wia arufamik. Ne papako ifariw wia kaikap kooro wia pekamik. ³⁷Papako nomon ika wiaremik. Papako mia ara gone-pa wia puukiwkin umemik. Ne papako furaiw wia mikiwkin umemik. Ne papako mia suuwowa weetakeya sipsip ne meme kanima ainep purer mua puukap yawem-ikemik. ³⁸Eliwa me wia wuam-ikemik. Wiisak, wi inow epa mareweya ikiwep epa mua marewa-pa nan ikemik, ema kiirapa, nomon ona-pa, kokora-pa nan ikemik. Nain wi Mua Maneka opora wiar opam-ikemik. Ne wi eliw akeniya wi miw fain mua-ke wia iiraremi wia samoram-ikemik.

³⁹Wi unowa nain Mua Maneka opora wiar opam-ikowiya maa sira-sira wiar imenarem-ikua nain nomakiwkin unuma eliwa wiew. Nain Mua Maneka eena opora wia maep koonowak nain wiena mokok onaiya me urufamik, nain wi kekanep naap ikemik. ⁴⁰Moram Mua Maneka ona iiriw i yia naep opora wia maek nain wi wiisow makena me urufuk wia naek. Wiimar wisiya isiya iiwawun maneka os-ke yia saliwami unowiya dubil maneka ikauk yia naep sira naap wuak.

^k 11.31 Reap, o iiriw era emeria-ke. Nain o Mua Maneka kema suuwap wi Isrel wia asipak. Naeya Mua Maneka-ke aawok. Nanar nain Olpela Testamen, Yosua Sapta 2-pa urufowen.

Mua Maneka-na yiena Auwa-ke

12 ¹Aria wi iiriw emeria mua eena opora baliwep opamik nain teeria maneka yia warikap ikowa saarik. Wi kekanep opora opamik nain yia kemapawiwkin kema aawem-ikaimik. Naeya Yeesus Kraiss ookowa naini kema unu-unowa-ke yia opap ikua nain iiraremi pina yia wasiem-ikaiya nain pun piipuikua. Piipuap Mua Maneka karuowa yia maek nain kekanep ikiwep fuuniyen. ²I karuemi Yeesus mokoka toonep urufap karuiyen. I opora opimik nain onoma os, ne karuep fuunowanain pun onoma os. O eena ikoka kemelow manekiw ikainen naep kekanep sirirowa maneka aawep nomokow moke-pa umok. Nomokowa-pa umowa-na emin ururowa maa-ke, nain oram-ke naek. O aakisa ikip Mua Maneka pokap ikaiya nan aken ekeria-pa wiar pokap ikua. ³Ni nain kema suuweka. Wi mua samora opora wiar fienami samoram-ikemik, nain o kekanek. Naapeya ni o kema suuwap kekanep ikowa nain kema me pinarowen.

⁴Ni pina onowa miatinep kekanem-ikaiwkin nia samoram-ikemik, nain ni me iiwawun samor aawep umeman, weetak, ni eliw ikeman. ⁵Mua Maneka nia kekanowami nia maek nain kema irinareman-yon. O muuka wiipa nia naemi maek,

“Yena muuk unowa, yo niena Mua Maneka-ke nia kakenami yoowa niyem nain oram-ke me naeka. Ne pun ifana niariyem nain ni kema me samorareka.

⁶Moram yo Mua Maneka-ke mua wia kookaliyem nain wia kakeniyem, ne wi mua yena muuka-ke wia naep wia kakenami yoowa wiiyem.”

(Gutpela Sindaun 3.11-12)

⁷Naapeya ni yoowa aawowen-na ni Mua Maneka yia kakenowa nain-ke naep osiw ookeka. Moram yena muuka wiipa-ke nia naep naap nia oniya. Aria muuka kuisow wiawi-ko me kakeniya-i? Weetak, kakeninon. ⁸Ne ni Mua Maneka muuk unowiya nia kakeniya. Me nia kakeninon-na ni me o muuka akena-ke, ni gunak siirka-ke nia naikuan. ⁹I unowiya auwa onaiya ikemik, wis-ke yia kakeniwkin maemik, auwa eliwiyi naap yia onamik. Naapeya i Mua Maneka yiena Auwa eena kukusa yiar urufiya, ne yia kakeniya nain, o opora anane wiar miimowa-ke ikua. Naap maep eliw akena ikaiyen. ¹⁰I miiwa-pa epa iwa ikemik fain auwa-ke yia kakenami yoowa yiimik, wiena amisa-pa naap yia onimik. Ne Mua Maneka naap weetak, o wi eliw akena ikauk naep anane yia kakeniya. Naeya o sira wiar aawep pina marew, dubil akena ikaiyen. ¹¹O yia kakenami yoowa yiyi. Nain i yoowa aawem-ikok maa eliwa-ke me naimik. Nain-ke ifana yiarem-ikaeya sira samora piipuap sira eliwa ookowa yiam paayap baliwep pokimik.

¹²Naapeya ni wapena kekanowa marewarep merena umep ikeman nain kekanep ikeka. ¹³Ni era saliwap soomareka, naeya kepura niar kirep ikua nain iiwawun me niar pusuninon. Naap niar ikok nainiw sariarinok.

Mua Maneka mikikira me iwiyen

¹⁴Ni mua saria wiowa nain kema nain manekiw ikeka. Ne kema melina ikowa nain naap manekiw ikeka. Moram ni kema melina me ikowen-na Mua Maneka me urufowen. ¹⁵Ni niam urufami ikeka, oko Mua Maneka yia kemalowa nain ni teeria mua oko o ookam-ikok piipuion. Ne oko pun feenap, mua oko-ke opor sira oko maemi kema nia mikeya mua unowa wakiemi Mua Maneka mokoka-pa kema tumina ikowen. ¹⁶Ne oko, alakirowa sira me ookeka. Ne Mua Maneka sira wiar ookowa kema ikeka, oko Iso sira onak naap arowen. O muuk iperowa-ke, ikoka wiawi epa wiar aawep maa muutitik urufinon. Ne iir oko-pa wiamun maa enowa wiar maalep enimekam naep inasin iperowa kekanowa nain maa oram-ke naemi wiamun iwok. ¹⁷Neni nain wiar amisareman, aakisa fan wiawi epa wiar aawekam naep onak-na weetak, me pepepek. Omawami wiawi maakek-na weetak. Wiawi era oko imenowa me pepekeya weetak naakek. Naapeya ni maa urufap.

I Saiyon ema-pa ikemik

¹⁸Ni Mua Maneka wiar fuuneman nain me wi Isrel eena iiriw ema fuunemik naap. Ni ema fuuneman nain me maa urufap opowa-ke, weetak. Wi Isrel iiriw Sainai ema ikiwemik nain mukun onaiya ikua nain. Ne ama parin marew epa ruruparep ewar manekiw ikua nain. ¹⁹Ne wi nan ikok puuw aluowa ne mua aakunowa miimamik. Naap miimap kema tootonep Moses omawami maakemik,” I mua iwakara aakuniya nain kiiriw miimowa miatinimik,” naap maemik. ²⁰Moram Mua Maneka opora wia maakek nain kekanowa onaiya ikua. Feenap maek, “Mua kuisow-ko ema fain mamaiya akena ekap me iimarinok. Naap iimarinok-na nomon ika wariwkin uminok. Ne maa eneka pun sira naap.” ²¹Wi nain urufamik-na samor akena. Ne Moses pun kema tootonep maek, “Yos pun manek akena keker opap kema ipa siinarem,” naap maek.

²²Ni aakisa ikip fuuneman nain ema oko Saiyon naimik nain. Epa eena Mua Maneka owow iinan-pa ikua nain, nain unuma pun Yerusalem. Ne wi ensel teeria manek akena nan wiam fiirimep kemelam-ikaimik. ²³Nis pun Mua Maneka muuk iperowa areman, ne i unowiya yiam fiirimep ikaimik. I teeria nain yiena unuma Mua Maneka-ke iiriw owow iinan-pa yiar siisimep-puak. Ni Mua Maneka ikip ona wiar fuuneman, eena miw mua unowiya baliwep yia mekawiya nain. Ne pun, iiriw wi mua kaken eliwa wia naek nain umep wiena kukusa dubila ikok ikip o wameiya ikemik, wi nain wiar fuuneman. ²⁴Naapeya ni yiena gone mua Yeesus wiar fuuneman. Mua nain opor enuma eena Mua Maneka yiamiya kaikeya os-ke ona aka-pa koonowak. Iiriw Abel umok nain aka miiwa-pa wiar orok nain muuna ururowa-ke

ikua.¹ Aria Yeesus aka-ke oromi mua wia saliwinen naek. Naeya ni ikip o wiar fuuneman.

²⁵Naapeya ni maa urufami, oko o opora nia maakiya nain wiar fienowen. Feenap, iiriw Mua Maneka Sainai ema-pa wi Isrel opora wia maakek. Ne wi mikikira iwemik nain o bagiw wiar urufami sirirowa maneka aawemik. Ne aakisa mua eena owow iinan-pa orop opora yia maakiya nain me miimiyen-na kamenap yia oninon? Bagiw maneka me yia ofakowinon-i? ²⁶Ne iir nain Mua Maneka opora wia maakem-ikua nain miiw onaiya gariarem-ikua. Ne aakisa opora koonowami maek nain feenap, “Yo kiiriw miiwa ofofiyem nain me miiwa muutiw gariarion, iinan pun iiwawun,” naap maek. ²⁷Opora fain, “kiiriw” maek nain feenap, maa unowa eena ona onomakek nain ikoka ofofeya gariaremi iiwawun mesenalinon. Naeya maa ikoka eena ofofeya me mesenalinon nain naap ikainon.

²⁸⁻²⁹Aria feenap, i owow enuma eena me gariarion neek ikaiyen. Naapeya i Mua Maneka yia kemalek nain sira eliwa naakikua. Yiena Mua Maneka-na mukuna eena maa kukumakeya iiwawun awiya nain-ke. Naapeya o ekima manek akena opap kookalowa wiar ookap lotu onam-ikaikua.

I mua oko manek akena wia kookaliyen

13 ¹Aria ni Yeesus teeria, ni niam kookalowa-ke naap niam kookalem-ikeka. ²Ne mua pepena-ko niar ekapuk-na wia tetareka. Sira eliwa nain kemaiw ikeka. Iiriw mua papako naap onami miiw mua-ke naep wi ensel wia tetaremik. ³Aria wi koorā ekap ikok sirirowa aawem-ikaimik nain wia kema suuweka, wi wiamiya koorā ekap ikowa saarik ikeka. Ne wi papako wia samoriwkin sirirowa maneka aawem-ikaimik nain pun wia kema suuweka, nis pun sirirowa eena wi aawimik naap aaweka.

⁴Aria miewowa sira maneka-ke, ni naap maemi baliwep ookeka. Muaiya emeria kema kuisow ikok uruw mia wiam kaikuk. Moram wi uruw mia, sosor mia ululkowimik nain ikoka Mua Maneka-ke pina nain wia kiripominon. ⁵Ni maamuma kookalowa-ke kema me nia pinarowinok. Ni maa pepep efar ikua naemi maa unowa kerew aawowa kema me urupeka. Moram Mua Maneka ona nia asipowa nain iiriw maeya ikua,

“Yo me nia piipuinen, yo miira me nia fieninen, weetak akena,”

(Lo 31.5)

¹ 12.24 Iiriw ekerā Abel weepe Kein-ke ifakimok. Aka wiar orok nain Mua Maneka-ke amisarek, naeya Kein pina nain kiripomami sirirowa iwok. Aria Yeesus aka orok nain, Mua Maneka-ke pina me yia kiripomiya. Yia saliwia.

naap maek. ⁶Naapeya i kekanep feenap maiyen,

“Yiena Maneka-na yena efa asipowa-ke. Yo me keker opinen. Wi mua efa samorowa maimik nain wi kamenap efa samorikuan?”

(Someka 118.6-7)

⁷Ni niena iiriw woos mua eena Mua Maneka opora nia maakem-ikemik nain wia kema suuweka. Wi opora opam-ikok umemik, naapeya wi sira nain wiar ifarimeka.

⁸Opora fain makena: Yeesus Kraiss anane ikaiya, iiriw naap ikua, aakisa pun naap, ne anane maneka naap ikaiya. ⁹Naapeya opor miililina unowa nain-ke nia mufeya me ookeka. Mua Maneka eena yia kemalep yia asipam-ikaiya nain maemi i kekanep opora wiar ookiyen. Me maa enowa sira ookowa-pa opora baliwep wiar ookiyen, weetak. Sira naap nain-ko me yia naapiya. ¹⁰Wi pris eena Mua Maneka tempel koorapa uuwimik nain patriow maa enowa papako eliw enimimik. Nain i aakisa patriow maa esimsa oko yiar ikua, ne maa nan ikua nain wi pris enowa me pepeka.

¹¹Aria feenap, pris woos mua-ke pina wiar iirarowa naep maa eneka aka aawep sel kooraa Kemen Iwowa Emi Akena neeke pikiwiya. Ne maa eneka makena pikip owow sisina-pa kuumiwkin iiwawun awiya. ¹²Sira naapiw Yeesus ona aka-pa wi mua pina wiar iirarowa naep owow sisina-pa sirirowa maneka aawep umok. ¹³Wi Yeesus sisina-pa wuap emin ururowa iwemik, naapeya is pun o wiar ikiwep naap aawikua. ¹⁴Moram i miiwa-pa ikemik fain owowa eena anane ikowa nain weetak. Naapeya owowa ikoka imenarowa nain urufiyen naemi arewam-ikaimik.

¹⁵Naapeya i anane Yeesus unuma-pa Mua Maneka lotu onami unum maneka iwikua. Ne yiena opaimika-pa o sira wiar maemi unuma wiar fakerikua. ¹⁶Ne pun mua oko wia saalokokami wia asipowa sira nain kemaiw ikaikua. Moram Mua Maneka sira unowa naap nain patriow maa saarik kookaliya.

¹⁷Niena woos mua tepak-pa niam wuami oporawiar miimam-ikeka. Moram wis-ke nia urufam-ikok nia kakenowa-ke. Wi uuwimik nain Mua Maneka-ke wiar pupinon. Naapeya opora wia miimeka. Naeya wi uuwowa onimik nain kemeluk. Oko ni emina kekaniwkin wi kema pinarep ikok baliwep me nia asipikuan, weetak.

¹⁸Ne is pun yia kema suuwap Mua Maneka fariwkin yia asipam-ikainok. I yiam amisaremik, i anane sira eliwa onowa kookalimik. Naapeya yiam pupep maimik, i kema melin maneka ikemik. ¹⁹Yo fain kema manek akena kookalep nia maakiyem, ni Mua Maneka fariwkin yo ewur akena era-ko wuomeya niar ikiwinen.

²⁰Mua Maneka i kema sonom eliwa yiiya nain-ke yiena Maneka Yeesus iikirowak, eena sipsip nepiow mua kekanowa nain. O umep ona aka-pa Mua Maneka opor enuma yiamiya kaikak nain koonowak. ²¹Yo

feenap nia naiyem, Mua Maneka sira eliwa onowa kema nieya o sira kookaliya nain naap onam-ikowen. Neemi Yeesus Krais kekanowa-pa nia kekanoweya sira kookaliya nain naap onam-ikowen. I unum maneka anane naap wiar fakeram-ikaikua. Makena.

²²Aria emar unowik, yo nia kekanowekam naep parosifa iiw muuta fain nia siisimomam, naapeya opora fain baliwep miimeka.

²³Yo amisa niiyem, yiena emar Timoti koora ekap ikua nain aakisa weeser-wuamik. Efar ekapowa ewur arinon-na ikos ni nia urufowa ikiwiyen.

²⁴Wi woos mua ne ni Mua Maneka teeria unowa nain wia maakeka, i eliwa ikeka wia naimik. Niena opor epaskun Mua Maneka teeria Itali-pa ikemik nain unow maneka ni eliwa ikeka nia naimik.

²⁵Yiena Mua Maneka nia kemalep nia asipam-ikainok.

Parosifa fain Yems-ke siisimok

Miimow opora

Yems Yeesus wiamun akena-ke. O wi Kristen teeria eena Yerusalem-pa ikemik nain woos mua wiar ikua.

Yems parosifa siisimok fain wi Kristen teeria Mua Maneka opora baliwep wiar ookuk naep suule wiek. Wi wia asipami kema baliwep aawuk naep opor unowa siisimok nain arekin oporiw siisimok.

Aria opora fain kekanowa maek, mua Yeesus opora wiar opap ookiya nain oram oporiw me ookinok, weetak, wi emerla mua sira eliwa wia oninok. Naeya wi urufap maikuan, mua nain Yeesus opora kekanowa opiya, naap maikuan.

1 ¹Yo Yems eena Mua Maneka ne Yeesus Kraiis uuwow mua-ke parosifa fain ni Yuuda Yeesus opora wiar opiman nain nia siisimomiyem. Ni eena owow epasia akena-pa ikeman nain. Ne maiyem, ni kema sonom eliwa ikeka nia naiyem.

Akimowa-pa kekanep ikowa

²⁻³Aria emar unowik, ni pina sira kamenap niar imenarowa imenarion. Niar imenareya-na kemelowiw ikeka. Ni Yeesus sira ookam-ikaiwkin sira-sira nia onikuan. Ne neeke ni kekanep ikowa nain paayarowen. ⁴Naapeya ni kekanep ikowen-na, ni opora marew ne eliw nomakowen. Nomakep-na kema pukep Yeesus ookowa nain maa iiwawun paayarowen.

Mua Maneka nokariwkin kema suuwowa eliwa yiinok

⁵Ni mua kema baliwep wuepowa nain me pepekeya-na, Mua Maneka farep nokareka. O eliw nia asipinon. O mua maa nokariwkin wia amukarowa marew oram ifaniw wuam-ikok wia apekariya nain-ke.

⁶Nain ni Mua Maneka maa nokaru naep-na, kema kuisow wuap ikok nokareka. Ni kema ere-erup arem-ikok nokarowen-na ni kema ifer umukut eena ewar-ke fuureya kuiya nain saarik. ⁷⁻⁸Mua kema ere-erup

nain maken marew, naapeya no kema naap ikok maa mauwa kookalep nokarin nain ikoka Mua Maneka efa apekarinon, naap me nae, weetak.

Wi mua maa marew ne wi mua unumiya

⁹Aria ni Yeesus teeria, ni unum marew akena nain Mua Maneka-ke unuma nia purupok, nain kemeleka. ¹⁰Neemi ni mua unum onaiya ikeman nain, Mua Maneka nia poraiya nain, nis pun kema eliw iw ikeka. Moram, ni mua unum onaiya ikeman nain sipir wowosa saarik epa maala me ekowa naap ikok ewur mesenalowen. ¹¹Ni sipira kema suuweka, feenap, uuriw akena ama kekanowa onaiya urupemi sipira unowa kuumeya wowosa eliwa nain ururiya, ne urufowa eliw marew. Ne sira naapiw, ni mua unum onaiya ikeman nain ikoka niena uuwowa nain kemaiw ikaiwkin maa unowa nain niar samorarinon, sipir wowosa nain saarik.

Akimowa sira-sira wiar imenarinon

¹²Aria wi mua eena iiriw akimowa sira-sira wiar imenareya akimowa nain nomakemik nain, wi kemeluk. Moram, akimowa sira naap nain pepe nan nomakemik. Wi mua nain ikoka Mua Maneka-ke wia kiripomaya owow iinan-pa anane eliwa ikaikuan. Mua Maneka-ke unum maneka wiemi bala eliwa ikiwosa-pa wia orowawominon. Iiriw wi mua o kookalimik nain wia kiripomowa maep koonowak nain wiarik. ¹³Aria no akimowa sira naap nain niar imenareya oro-boonep-na, feenap me mae, “Akimowa fain Mua Maneka-ke efa akimak.” Naap me mae, weetak. Moram, Mua Maneka sira samora onowa kema-ko me wiar ikua, ne ona pun mua sira samora akimowa-pa-ko me wia wuiya, weetak. ¹⁴Nain wiena mua kui-kuisow akimowa-pa oro-boonimik nain wiena mokok afile-pa ne wiena mia kookalowa-pa kokor erap wakimik. ¹⁵Sira nain feenap, wiena mia kookalowa samora nain onowa kemaiw ikok sira samora imenikuan. Ne sira samora nain-ke wiena umep Mua Maneka wiar ikiwowa era wiar puukiya.

¹⁶Naapeya emar unowik, niena me niam peeskimeka. ¹⁷Maa eliw akena nain Mua Maneka-ke owow iinan-pa ore wuap yia sesekomiya. Yiena Auwa Mua Maneka eena mokoma, siiwa ne ama onomakek nain-ke. O me fain saarik, maa ipisia ama parina epa puukap-puami epa wueya ama parina oraiya, naap wame puukowiya, weetak. O anane parin manekiw ikaiya, sira kiri-kiripowa nain weetak. ¹⁸Ne wi opor makena efar opap muuka wiipa efar aruk naep naap onak. Ne naapeya ona miiwa fain maa unowa onomakek nain maa eremina o patirimik maa nain saarik wiar ikemik.

Mua Maneka opora miimap ookowa-ke

¹⁹Aria emar unowik, ni fain kemaiw ikeka. Ni mua unowiya opora wiar miimowa-ke ifana wuap baliwep wiar miimeka, aakunowa-ke kema

suuwap aakuneka, ne ewur me kema bagiwireka. ²⁰Nain moram, Mua Maneka baliwep ikowa yia maakek nain bagiawiw ikainon-na kakeniw ikowa me ikaiyen. ²¹Naapeya ni uruw mia samora sira niar ikomakek nain piipueka, ne sira samora onam-ikaiman nain pun piipuami kekelka ikok Mua Maneka opora wiar opaka. Opora eena kema-pa nia wuomak nain-ke kukusa eliw nia kakenominon.

²²Feenap me maeka, Mua Maneka opora miimapiw wuiyen, ni kema naap me wueka, niena me niam peeskimeka, weetak. Opora wiar miimami ookam-ikeka. ²³⁻²⁴Wi mua opora miimapiw me ookimik nain sira fain saarik, mua ona miira galas-pa balisow akena wame urufap eenan ekami ewur akena ona miira wame kema irinariya. ²⁵Wi mua Mua Maneka sira eliw akena eena pina yiar iiraromowa nain urufap ookimik nain eliwa ikaikuan. Sira nain balisow akena wiar amisarep ikok kema irinarow marew ookimik nain, Mua Maneka-ke maa kamenap onimik nain wiar kemelami wia saliwinon.

²⁶No mua feenap main nain, “Yo anane Mua Maneka opora wiar ookiyem,” naap main, nain no kema wuepow marew aakunin. Opora momor aakunin nain nena name peeskimin. No Mua Maneka opora ookiyem naen nain oram maen. ²⁷Ne sira eena yiena Auwa Mua Maneka eliw akena naek nain feenap: wi apura, ne muuk maata maa marewa nain wia karuemi wia asipam-ikowa, ne miiw sira samora onimik nain me wiokowa, sira nain.

Mua sira epaskun wia wuowa

2 ¹Aria emar unowik, ni yiena Maneka Yeesus Krai opor kekanowa wiar opap-na mua unowa epaskun wia wueka. Yeesus Krai eena umep ona parin onaiya iikirak nain. ²Ni iir oko-pa lotu onowa naep niam fiirimep ikaiwkin mua erup niar kererikuan. Mua oko wapen maa bala eliwa wuap ne mia suuwowa eliwa suuwap kererinin, ne mua oko mia suuwowa awona pere-perenowa nain suuwap kererinin. ³Ne ni mua mia suuwowa eliwa ikua nain wiar urufap kemelami ane-puukami maakowen, “Aa sira eliwa, epap pokow epa eliwa-pa feek poka.” Ne mua oko, maa marewa nain poromi maakowen, “No ekap eenek iimare,” e maakowen, “No miiwa-pa neek poka,” naap maakowen. ⁴Ni mua oko wia kookaliman ne oko weetak. Ni sira oniman niena ikiwos samora nain ookami naap oniman, ae-na.

⁵Naeya emar unowik, ni kema suuweka, Mua Maneka-ke yena teeria-pa efar ikemik wi nain kakeniw ikok Yeesus Krai opora kekanowa wiar opuk naek. O ona iiriw opora feenap maep koonowak, “Wi mua yo efa kookalimik nain yena pika kemena-pa efar ikaikuan,” naap maek. Naap maep wi mua unum marew nain yena kemena-pa efar ikauk naep ona iiriw wia nanikap-puak. ⁶Ne nis-ke wi mua unum marew nain wia

poromi emina wia ururowaman. Ne wi maamuma mua wia kookaliman. Nain wis-ke nia samorimik, ne medistret mokoka-pa opora-pa nia wuimik. Wi naap me nia onimik naiman-i? ⁷Ne wi Yeesus Krai unum maneka eena ni ookam-ikaiman nain firekimik nain-ke, ni nain me wiar kema suuwiman-i?

⁸Sira maneka Mua Maneka opora-pa ikua nain feenap maek: “No mua oko wia kookale, nena name kookalin naap.” Sira maneka nain balisow ookap-na ni sira eliwa onaman nia nainen. ⁹Nain ni wi mua unum onaiya ikemik nain wia kookalemi wi mua unum marew nain wia porowenna wia kookalowa sira nain puukowen. Ne Moses sira wuomakek nain ookami nia maikuan, ni sira puukaman. ¹⁰Moram o mua Moses sira wuomakek nain ookam-ikok sira kuisow muuta puukinon-na, aria Mua Maneka-ke mainon, sira unowa nain iiwawun puukak nainon. ¹¹Moram, ona sira yiek nain feenap maek, “Ni mua oko emerla me wiar mufeka,” neemi “mua oko me wia ifakimeka.” Nain no mua oko emerla me wiar mufon, ne no mua wia ifakimon. Nain no sira puukan nefa mainon.

¹²Aria naapeya niena soomarowa ne aakunowa pun Mua Maneka sira yiek nain kakeniw ookap soomareka. I sira kamenap onimik nain mokakiya yiar ookap yia kiripominon. Naapeya i Moses sira wuomakek nain baliwep ookiyen-na pina marew eliwa ikaiyen. ¹³Moram, ikoka Mua Maneka yia mekawow epa nain epeya, no mua oko me wia kemalep asipan nain ikoka os pun kirep me nefa kemalinon. Naapeya yo feenap mainen, no mua wia kemalinan-na no sira samora onomaken nain Mua Maneka me nefa kiripominon.

Yeesus opora wiar opap sira ookowa nain

¹⁴Aria naapeya emar unowik, ni feenap maowen-na, “Yo Yeesus Krai opora wiar opiyem.” Opora oram maneka maiman nain ni sira-ke, yo mua naap nain-ke me niam urufiman. Ni sira naap nain Yeesus nia aawinon-i? Weetak. ¹⁵⁻¹⁶Aria sira oko feenap. Niena Yeesus teeria epaskun mua e emerla oko mia suuwowa ne maa enowa iiwariya nain no maa kuisow-ko iwow marew feenap maakinan, “No ikiwemi bala balisow name opap maa enep kema sonom eliwiw ike.” Nain o asipowa maa-ko me iwon. No opora muutiw maaken nain, eliw asipinon-i? Weetak. ¹⁷Naapeya no Yeesus Krai opora wiar opiyem naap name naen, nain no mua wia asipowa sira nain me ookinan-na no opora naap name maen nain maken marewa ikainon.

¹⁸Aria mua oko-ke feenap mainan-na, “No Yeesus Krai opora wiar opiyem maen. Nain yo wia kookalowa sira eliwa oniyem,” naap mainan. Nain, aria yo opora feenap kiripominen, no sira eliwa onowa marew, oram maneka Yeesus Krai opora wiar opiyem main nain kamenap makena nefar urufinen. Ne yo Yeesus Krai opora wiar opami wia

asipowa sira onamkun efar urufap makena efa nainan. ¹⁹No feenap main, Mua Maneka ona waisow. Naap main nain eliwa. Wi sawur samora pun Mua Maneka ona waisow naep mia fufuep karanimik. Naapeya nos pun Mua Maneka kema suuwap baliwep ike.

²⁰Ni momor ika-ke, yo balisow-ko nia maakemkun amisareka. Yeesus Krais opora wiar opimik nain me akimowa, oram maimik nain maken marew. ²¹Fain kema suuweka. Iriw ekera yiena nomokow fiira Abraham Mua Maneka-ke maakeya opora osiw ookap, o patriowa naep ona muuka Aisak esimsa-pa inawap-puap ifakimekam naep onak. Naapeya Mua Maneka sira naap urufap o mua kaken eliwa-ke naek. ²²Ni nain kema suuwiman-i? Abraham Mua Maneka opora wiar opak, ne opora maakek naap kakeniw ookak. Sira onak nan Mua Maneka opora wiar opak nain maken akena wiar urufamik. ²³Ne opora fain iiriw Mua Maneka opora-pa siisimep-puamik nain iiwawun pepep erak. Feenap,

“Abraham Mua Maneka opora wiar opak, naapeya Mua Maneka-ke o mua kaken eliwa-ke naek.” (Yenesis 15.6)

Ne pun yena emar-ke naek. ²⁴Naapeya is pun kema feenap suuwikua, Yeesus Krais opora wiar opimik nain oram maowiw maem-ikaiyen-na Mua Maneka ni mua kaken eliwa-ke me yia nainon, weetak. I Yeesus Krais opora wiar opam-ikok sira eliwa onamkun mua kaken eliwa-ke yia nainon.

²⁵Aria iiriw ekera pina emeria oko unuma Reap, o sira onak nain kema suuwiman-i? Wi Isrel mua-ke owowa ikum wia urufu naep owowa wiar urupemik. Ne owow mua papako-ke wia opu naep akupiwkin os-ke wia aawep ona koorapa wia pipilimep-puak, ne naap ikok wia sesekeya era oko aawep ikiwemik. Sira naap oneya Mua Maneka-ke o emeria kaken eliwa-ke naek. ²⁶Nain ni feenap kema suuweka, i ewar mia-pa yiar ikua nain yia piipuonon-na mia uminon. Ne sira naapiw, Yeesus opora wiar opowa pun naap, oram maowiw maemi sira eliwa onowa marew ikaiyen-na, opora opimik naimik nain pun maken marew.

Aakunow sira

3 ¹Aria naapeya emar unowik, ni mua unow akena somek mua me areka. Ni amisareman, Mua Maneka mua unowiya uuwowa mokakiya ookap yiar mekawinon. Nain i mua somek mua ikemik fain uuwowa nain balisow akena yiar pupep mokakiya ookap yiar mekawinon. ²Moram i sira unowa-pa wakimik. Mua eena opora aakunemi iir kuisow-ko me samoriya nain, o mua kakeniw akena-ke. Naeya ona pokowa ne soomarowa baliwep akena wame urufinon.

³Ni oos wia urufeka, i oos yiena kookalowa-pa yia pikiwinok naep aen iiwa ifara-pa kaikap opaimik ona-pa wiar wuap nain mufiyen-na eliw yiena kookalowa-pa ikiwinon. ⁴Aasa pun sira naap, oramiya maa

manek akena, nain ewar maneka-ke naeya ikiwiya. Aasa sigar belemuta, ne sigar opow mua ona kookalowa-pa ikiwowa kookalep kiripeya aasa naap ikiwiya. ⁵Ne aria i mua omaiwa pun naap, oramiya maa belemuta oram, nain opora maemi wame piriya. Ne mukun munin belemuta pun naap, oramiya soor maneka, mukun munin belemuta nain-ke wilinemi soor maneka nain kuumeya awemi weeserion. ⁶Ne omaiwa-na mukuna saarik, maa samora imenowa onoma-ke. Nain-ke i mua mia-pa yiar ikok i mia ara unowa fain epia ara-pa yia wuiya. Ne soomarowa iiwawun yiar samoriya. Omaiwa-ke sira samo-samora unowa imeniya nain aakunowa samora onoma mukuna anane ikaiya nain nan imenariya.

⁷Sira naapeya maa unowa fain i yiena eliw memelien, maa asia, nepa, ifa ne ifer maa unowa pun eliw wia memelien. Maa unowa iiriw wia memelamik. ⁸Nain mua kuisow omaiwa-ko me memelimik. Moram, maa eliw marewa, ne maa samoriw imeniya. Neeke mudi samora unowa wiar ikua. ⁹Aria omaiwa nainiw i yiena Auwa Mua Maneka unuma purupimik. Ne pun sarinemi mua oko opor samora wiimik, i mua eena Mua Maneka ona saarik yia onak nain. ¹⁰Omaiwa kuisow nan Mua Maneka unuma purupimik ne mua wia amukarimik. Ni sira naap me oneka, weetak akena.

¹¹Omaiwa kiri-kiriya nain feenap kema suuweka, eka arona kuisow nan-pariw eka masia ne eka eliwa oraiya-i e wia? ¹²Ne nomokowa fik-ke makenaremi oliw makena wuinon-i e wia? Ne nomokowa wain-ke makenaremi fik makena wuinon-i e wia? Weetak. Sira naapiw eka ona kuisow nekeriw eka masia nain-ke wame kiripami eka eliwa me arinon, weetak akena.

Amis eliwa Mua Maneka-ke yiinon

¹³Ne ni teeria mua kema pukowa ne ikiwos eliwa-ko ikua-i? Mua nain ona kema pukowa ookami wame poromi sira eliwa oninok. Ne ona balisow ikainok. Naap onami o sira eliwa nain ariman wame wuinok. ¹⁴Ne ni mua yo kuisow naiman nain, ne ni yosiw yookuk naep kaka niam fookiman nain ni unuma me niam purupeka, ne Mua Maneka opor makena nain me makena-ke me naeka. ¹⁵Kema suuwowa sira naap nain me Mua Maneka-ke kema yiek, weetak. Kema suuwowa naap nain wi miw fain mua kema-ke, miw sira-ke ne Satan sira-ke. ¹⁶Moram yo kuisow naemi kaka niam fookowa sira nain-ke niar imenareya ni kema kuisow me aremi niam fo-fookami sira samora unowa imenowen. ¹⁷Ne kema suuwowa eena Mua Maneka yiek nain tumin muup marew ona kakeniw eliwa naap ikaiya. Nain feenap: kema kuisow epaskun wuowa, kekelka ikowa, opora miimowa ne wia kemalowa kemaiw ikok mua oko wia asipam-ikowa, ne mua wia mekawowa marew, wia wadolalowa sira marew, sira unowa naap nain. ¹⁸Ne wi mua kema kuisow-pa ikau naep

anane wia fiirimimik nain-ke wi pokow eliwa wia ofakowiwkin wis pun sira eliwa-pa eliw pokikuan.

Sira samo-samora piipuap sira eliwa ookowa

4 ¹Ne ni opor onoma kamenap nain kema niam bagiwirami ni-nieniw irakiman? Ni irakiman nain miiwa fain maa kookalowa kema-pa anane niar imenareya ni-nieniw irakiman. ²Ne ni maa kookaliman nain me aawiman, naapeya ni mua wia ifakimiman, ne maa wiar kema kuowa niar ikua. Ne ni nain kema manekiw ikok maa nain aawowa me pepekeya ni-nieniw niam aakunowami irakowa fakeriman. Moram ni maa kookaliman nain Mua Maneka farep me nokariman. ³Ne ni niena maa kookalep nokariman nain niena miiwa-pa feeke mia kookalowa-pa ikowa naep nokariman. Naapeya Mua Maneka me nia apekariya.

⁴Ni Mua Maneka ookowa nain mia suuwowa saarik wuiman. Ni miiw fain sira manek akena kookaliman nain, Mua Maneka ona iiwua mua niam arowiman. Ni fain me amisareman-i? Makena, wi mua miiw sira womar wiar ikau naep onimik nain wiena akena Mua Maneka iiwua mua wiam arowimik. ⁵Mua Maneka opora feenap maep-puak nain, feenap, “Mua Maneka ona Ewar Eliwa sesekeya i yiamiya ikaiya nain-ke me efa piipueka naiya.” Ni opora nain oram maek wiar naiman-i? ⁶Nain Mua Maneka ona yia asipowa naep manek akena yia kemalep yia asipiya. Naapeya ona opora-pa feenap maek,

“Mua Maneka wi mua wiena unuma wiam purupimik nain wia poraiya. Ne wi mua wiena unuma wiam poraimik nain wia kemalep wia asipiya.” *(Gutpela Sindaun 3.34)*

⁷Ne naapeya ni niam poromi Mua Maneka opora baliwep wiar ookeka, ne Satan fieneka. Naeya o nia piipuap nia baurarion. ⁸Ni Mua Maneka mamaiya-pariw ikeka. Ne os pun ni niamiya ikainon. Neemi ni eena sira samora-pa ikeman nain sira nain piipueka. Ni kema ere-erup ikaiman nain pun ni aakisa ikiwos samora piipueka. ⁹Ne ni sira samora onaman nain kema samorareka, kerew akena omomeka ne niena niam irowa sira kema suuwap omomeka. Ne niena alakuow sira pun kema suuwap kema samorareka. ¹⁰Naap onap Mua Maneka mokoka-pa niam poreka. Naeya os-ke unuma nia purupinon.

¹¹Naapeya emar unowik, ni nieniw me niam tuunami, murarow opora me niam oneka. Moram ni Yeesus teeria mua oko murarow opora wia onami wia mekawowen-na ni Moses sira wuomakek nain pun murarow opora onami mekawinon. Naeya ni sira mekawiman nain sira nain me ookiman, moram ni sira nain tuuniman. ¹²Mua Maneka-ke sira unowa wuomakek, ne sira nain ookami mua wia mekawiya. Ona waisow yia aawinon, ne pun ona waisow iiwawun yia samorinon. Ne ni mua sira kamenapeya niam tuunami niam mekawiman.

¹³Ni mua papako feenap maiman “I ikoka uurika, ere e fofa oko-pa owow oko-ko wiar ikiwiyen. Neek ikok mokoma kuisow uuwowa onami maamuma-ko imeniyen,” naap maiman. ¹⁴Ni eena naap maiman nain ni uurika epa kamenap-ko niar imenarowa nain, ni me amisarowen! Nisna aakafua saarik, urupemi, epa ekow marew puep ikiwemi mesenaliya naap. ¹⁵Naapeya ni feenap maowa-ke eliwa, “Ona Mua Maneka-ke kookalep-na, ona kookalowa-pa i eliw ikok maa fain oniyen, e maa oko-ko oniyen.” Ni naap maowa-ke eliwa. ¹⁶Nain ni niam purupemi niena kookalowa-pa onowa nain aakuniman. Sira naap nain eliw marew. ¹⁷No sira kakeniw onowa amisarep ikon nain me onowa nena akena sira samora onin.

Wi maamuma mua-ke yoowa aawikuan

5 ¹Aria ni maamuma mua nain, nefa komarka, ni pina samora nain ikoka feenap niar imenarinon, naapeya ni kema-kemaniya omem-ikeka. ²Maa unowa iiriw niar beelalep ikua, ne niena mia suuwowa eliwa nain pun puut mikap samorarep ikua. ³Ne niena maamuma maneka, gol ne siliwa maa naap nain iiriw ros opak. Ne nain-ke ni niena sira kamenap nain ariman niar wuiya, muut nain ikoka niena maamuma ne niena pun iiwawun mukuna-pa mesenalinon. Moram ni maa unowa firimem-ikaiman nain ikoka miiwa fain weeserow epa-pa ni yoowa aawowen. ⁴Ni miimaman-i? Ni iiriw wi mua manina nia nopam-ikomiwkin me wia sesenarem-ikeman nain nia sarinemik. Naeya ikoka ni Mua Maneka ekapow epa neeke opora-pa nia wuikuan. Ne wi mua manina nia iwam-ikomamik nain me wia sesenarem-ikeman. Naeya wi omowa-ke ikiwep Mua Maneka iinan akena nain ifana wiar oreya miimak. ⁵Ne ni miiwa-pa fan mia kookalowa sira-sira ookami bala eliwa opami enowa eliwa enemi niena niam kema suuwowa muutiw oniman nan mia gawerariman. Ni ikoka fofa samora imenareya fofa nain ni samat arowen. ⁶Moram nis-ke wi mua opora marewa nain oram maneka wia opami opora-pa wia wuami wia ifakimeman. Ne wi-ko wapena me nia kiripomamik, weetak.

Kekelka ikowa sira

⁷Emar unowik, wi mua nain wia kema suuwap siriowa niemik nain kekelka muuta ikeka. Naap ikaiwkin Mua Maneka kiiriw nainiw ekapow fofa nain imenarinok. Wi manin uuwow mua wia urufeka. Wi maa upep-puap kekelka muuta arewam-ikaimik. Nuupurum maneka ne muuta imenareya maa baliwep yiar eliwareya enowa maneka aawu naep naap arewap ikaimik. ⁸Mua Maneka ekapowa nain epa mamaiya arek. Naapeya nis pun kekelka muuta kekanep ikeka.

⁹Ne ni-nieniw me niam omareka, ne ikoka Mua Maneka-ke me nia mekawinon. O wia mekawowa nain ekapowa mamaiya akena arek.

¹⁰Naapeya emar unowik, nis-ke wi profet iiriw Mua Maneka unuma-pa opora wia maakem-ikemik nain sira wiar aaweke. Wi mua sira eliwa-ke, wi sirirowa aawem-ikemik nain kekelka muuta ikemik. ¹¹I amisarep maimik, wi mua sira naap nain kekanep ikaiwkin Mua Maneka-ke kema eliwa wiinon. Ni iiriw Yop sirirowa maneka aawep kekelka muuta ikua^a nain miimaman, ne Mua Maneka aakisa fan kema eliwa iwok, nain pun amisareman. Moram Mua Maneka yia kemalowa, ne yia saliwowa kema manek akena ikaiya.

¹²Aria emar unowik, maa fain-ke maa maneka, ne ni baliwep akena kema suuweke. Ni opor makena maemi makena-ke efa nauk naep owow iinan e miiwa fain unufami me maeka, e maa oko unufami pun me maeka. Nain, maa makeniya-na, ae naeka, ne weetakeya-na, weetak naeka, naap maep-pueka. Naeya ikoka Mua Maneka opora-pa me arowen.

Mua Maneka farowa sira

¹³Aria, ni teeria mua oko sirirowa aawep-na, Mua Maneka farinok. Ne mua oko kema eliwiw ikok-na, os pun Mua Maneka faremi unuma somekiw purupinok. ¹⁴O mua oko-ke napumarep-na ni Yeesus teeria woos mua wia fareya wis-ke ekapep Mua Maneka faremi o unuma unufami wel aawep woosa-pa wiar ifuk. ¹⁵Ne ni Mua Maneka farowa nain kema kuisow ikok o maa nokarowen-na mua nain napuma eliw wiar iirareya sariarionon. Ne pina wiar ikainok-na eliw wiar iirarinon. ¹⁶Naapeya niena pina nain Yeesus teeria mokoka-pa wasirkami niam asipami Mua Maneka niam faromaka. Ne ni eliw sariarowen. Moram wi mua eena Mua Maneka wi mua kakeniw-ke wia naiya nain muutiw o maa nokarimik nain wia apekariya. ¹⁷Nain ni Elaiya kema suuweke, o i saarik naap nain-ke. Nain o iiriw Mua Maneka ipia me orainok naep farep nokarek. Naeya makena, mokoma arow enakiwa naap ipia me orok. ¹⁸Ne kiiriw naapiw nokareya ipia orok. Ne miiwa maa makenaromakek.

Yeesus teeria wiam saliwowa sira

¹⁹Emar unowik, ni feenap amisareka, mua oko Mua Maneka era-pa wiar ookam-ikok piipueya-na mua oko-ke o maakemi kakeninok. Sira nain eliwa-ke. ²⁰O ikoka epa mukuna anane ikaiya neeke me ekinok naep kakenak. Sira eliwa onak muuta nain pina unowa oniya nain Mua Maneka-ke iirarominon.

^a **5.11** Iiriw ekeru Yop Mua Maneka opora wiar opak. Satan o akimekam naep Mua Maneka nokareya ae naakeya pina iwok. Naeya Yop muuka wiipa wiar umemik ne maa eneka pun, ne ona pun ikemika mane-maneka aawok. Nain o Mua Maneka me piipuak. Aakisa fan Mua Maneka-ke saliwewa napuma sariarek, ne muuka wiipa papako aawok. Nanar nain Olpela Testamen Yop-pa eliw urufinan.

Parosifa kuisow fain Pita-ke siisimok

Miimow opora

Wi Kristen teeria Mua Maneka opora wiar opamik nain sirirowa maneka aawem-ikemik. Naapeya Pita-ke wi Yeesus opor eliwa wiar kema suuwuk naep parosifa siisimemi wia kekanowak. Opora fain, Yeesus umep ikok iikirak. Ne ikoka nainiw ekapinon. Opora nain wiar kema suuwap o arewap ikeka, wia naakek.

Makena wi Kristen pina aawimik. Nain feenap-ke, wi kekanimik-i e weetak, nain wia akimowa-ke. Wi kekanep naap ikaiwkin Kraiis nainiw ekapinok naek. Ne iir nain wi maa eliwa urufikuan, naap maek.

1 ¹Aria parosifa fain yo Yeesus Kraiis aposel Pita-ke ni Yuuda eena opora wiar opiman nain nia siisimomiyem. Ni miiw oko oko-pa, Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ne Bitinia, nan ikomakeman nain. ²Ni Yeesus Kraiis opora ookeka naep, ne ona aka-ke nia yasuwinok naep yiena Auwa Mua Maneka ona iiriw naap maep nia nanikak. Ne Ewar Eliwa-ke nia saliwami ona teeria-pa nia wuak, ni teeria nain. Yo feenap nia naiyem, Mua Maneka kema eliwa niemi anane maneka nia asipam-ikainok.

Maa eliwa iinan owowa-pa yiar ikua

³I Mua Maneka unuma wiar piriyeen, eena yiena Maneka Kraiis Wiawi nain. Ona manek akena yia kemalep o sesekeya orop ikok umok. Umep iikirap eliwa ikowa kema yieya i kukusa enumaremik. ⁴Ne naapeya i maa eliwa Mua Maneka owow iinan-pa yia wuap-puomak nain neeke makena urufiyen naep ikemik. Maa nain beelalowa ne samorarowa marew, eliw akena yiar ikainon. ⁵Ni opora wiar opiwkin Mua Maneka ona kekanow maneka-pa pika nia opak. Ne naap nia urufam-ikaeya miiwa weeserow epa-pa Yeesus Kraiis nainiw ekapep yia aawowa maek nain, makena ariman ekapemi yia aawep-puion.

⁶Naapeya ni nain kema suuwap kemelam-ikaiman. Makena, ni aakisa akimowa sira-sira niar imenaromakiya nain sirirowa aawowa-ke, nain

eeya me ikainon. ⁷Nain nia akimowa-ke, ni kekanep Yeesus Krai opora opap ikeman-i e weetak. Nain maa oko gol naimik nain mukuna-pa kuumiwkin tumina mesenalep gol akeniw imenarion, naap saarik. Ne ni opora opiman nain gol saarik akimowa-pa opora baliwep opiman. Nain gol-na miiw maa oram-ke, miiw onaiya mesenalion, ne ni opora opiman nain makena ne maa maneka-ke. Naeya Yeesus Krai ekapow fofa neeke ni parin maneka-pa wiar ikok unum maneka aawowen. ⁸Makena, ni mokoka-pa me urufaman, nain o kookaliman. Ne opora wiar opiman, nain o me urufiman. Ne kemelow manekiw ikaiman. ⁹Ne ni opora wiar opowa-ke, naap maemi kekanep ikok siisia urufowen, Mua Maneka-ke nia aaweya ni eliwa ikowa maa nain.

¹⁰⁻¹¹Mua Maneka yia aawowa maek, ne ona yia saliwami yia asipiya, ne Krai sirirowa sira-sira aawep ikoka unum maneka aawinon, opor unowa nain ona Ewar-ke wi iiriw profet kema wieya nain maem-ikemik. Maa maem-ikemik nain epa iikamin imenarion ne kamenap imenariya nain ikumap, opor onoma nain baliwep mikap ookami yaawerow marew akupami maem-ikemik. ¹²Yeesus Krai opora aakisa mua papako nia maakimik nain Mua Maneka-ke Ewar Eliwa iinan-pa sesekeya kema wieya opora nia maakimik. Ne iiriw wi profet pun opora kuisow nainiw maem-ikemik. Nain Mua Maneka-ke kema wiek, feenap, wi me wiena wiam kema suuwap opora nain maem-ikemik, weetak. Ni muuta nain opora nain maem-miawemik. Ne wi ensel pun opor onoma nain amisaru naep onimik.

Mua Maneka sira ookami dubil eliwa ikowa sira ookowa-ke

¹³Naapeya ni maa oko oko kema suuwowa piipupap Yeesus Krai opora opap kema manekiw ikok arep ikeka. O ariman arowa-pa Mua Maneka yia saliwami yia asipiya nain muutiw kemaiw ikeka. ¹⁴Mua Maneka opora wiar miimap ookiman. Naemi ni iiriw Yeesus Krai me amisarowa ikok sira onam-ikeman nain piipupaman. Sira nain nainiw me ooeka. ¹⁵Mua Maneka eena nia farek nain dubil maneka, ne kaken eliwa ikaiya. Naapeya ni maa unowa onami dubil eliwa ikowa sira nain ooeka. ¹⁶Eena ona opora maek, feenap,

“Yo dubila ne kaken eliwa ikem. Naapeya nis pun dubila, ne kaken eliwa ikeka.” *(Wok Pris 11.44-45, 19.2, 20.7)*

Krais sesa maneka-pa yia sesenarek

¹⁷Mua Maneka kakeniw wi mua sira wiar urufap wia mekawiya, oko-okaiwi-pa me ariya. Ni anane o faremi, “Oo Auwa” naiman. Naapeya ni aakisa feenap maeka, miiwa fain me yiena owowa-ke. Neemi ni aakisa ikeman fain o ekima opap sira kakeniw ooeka. ¹⁸Ni amisareman, ni iiriw niena neke sira ookam-ikeman nain maa eliwa-ko me niar imenarem-ikua. Ne naap ikaiwkin

os-ke nia puukak. Nain me gol e siliwa, maa samorariya nain-pa nia sesenarek, weetak. ¹⁹Sesa manek akena-pa nia sesenarek, sesa nain Kraiss aka naneka, sipsip eena ikemika marew ne mia kuu-kuuniya marewa nain ifakimiwkin aka sawikak nain. ²⁰Mua Maneka miiw maa muutitik me onowa ikok o uuwowa nain pepekimok. Ne ni muuta nain aakisa miiwa weeserow epa-pa ariman wuak. ²¹Ni opora wiar opami Mua Maneka maken akena-ke naiman, eena Yeesus Kraiss umep ikaeya iikirowami unum maneka iwok, Mua Maneka nain. Naeya ni opora wiar opam maa maek nain kemaiw niam tuupam-ikeman.

Maken akena yiam kookalem-ikaiyen

²²Aria ni aakisa opor makena ookami niena kukusa niam saliwaman. Naemi wi Mua Maneka teeria epaskun maken akena wia kookaliman. Naapeya niam kookalowa nain maken akena naap niam kookalem-ikeka. ²³Moram ni Mua Maneka opora anane ikaiya nain wiar ookiman. Opora nain-ke kukusa enuma nia aroweya naap ikeman. Naeya anane ikowa-ke, me mia onaiya umowa-ke. ²⁴⁻²⁵Mua Maneka opora maek naap. Feenap, “Miiw mua unow maneka sipira saarik, ne kekanowa sipir wowosa saarik. Sipira saniwaremi wowosa ururiya, naapeya wis pun epa maala me ikaikuan.

Nain Mua Maneka opora-ke anane naap ikaiya.” (Aisaiya 40.6-8)
Anane nia maakiwkin miimaman nain.

Kraiss koor umua poka-ke, ne i yia kekanoweya eliwa ikemik

2 ¹Naapeya ni sira samora ne wadol opora piipueka. Mua oko me wia wadolaloweka, maa kema me wiar kueka, ne opor samora aakunemi me wia firekeka, sira unowa nain piipueka. ²Muuk gia eena mesekapariw ikaiya naap, nis pun naap, Mua Maneka opor makena-pariw ikeka. Naeya gia saarik opora nain feekiya arimep ikok eliw akena ikowen. ³Moram ni Mua Maneka sira wiar furewap paayarep maiman, yiena Maneka-na eliw akena-ke, naap maiman.

⁴Yiena Maneka-na anane ikaiya. Feenap saarik, poka nain wi koor kuow mua-ke miatinep iiraremik. Nain Mua Maneka-ke iiriw maa eliw akena-ke naep pepekimew-puak. Naapeya ni poka nain wameiya ekeka. ⁵Ekami nis pun poka anane naap ikaiya nain saarik ikowen. Mua Maneka ni wapen poka saarik nia aawep koor kuisow nain kuam-ikaiya. Naeya ni wi pris Mua Maneka maa patirowa saarik Yeesus Kraiss unuma-pa uuwowa ele-eliwa onomowen, uuwowa eena niar kookaliya nain. ⁶Eena Mua Maneka opora maek feenap,

“Poka oko yos-ke Saiyon ema-pa iimarowap-puam. Nain eliw oram, yena nanikap koor gone umua poka wuam. Ne mua eena poka nain makena-ke naimik nain me oboserikuan, maa makena urufikuan,” (Aisaiya 26.16)

naap maek. ⁷Aria ni opora opiman nain poka nain manek akena kema wiisareman. Ne wi opora me opimik nain Mua Maneka opora maek nain makena arinon, feenap,

“Wi kooru kuow mua-ke poka nain miatinep iiraremik, nain aakisa koor umua poka arek.” (Someka 118.22)

⁸Ne pun maek,

“Wi mua poka fain anian irap wakikuan, ne nain muuta nain oro-boonikuan,” (Aisaiya 8.14)

naap maek. Moram wi opora miimimik nain me opimik, naapeya oro-boonimik, Mua Maneka iiriw wia maek naap.

⁹Aria ni ona nia nanikap nia aawok nain-ke. Ni Mua Maneka pris teeria wiar ikeman, eena miiwa fain urufam-ikaiya nain. Ni dubila ikeman, ona teeria kakeniw-ke. Eena ni iiriw kokom tenowa-pa ikaiwkin ona nia aawep ona parin eliwa akena-pa nia wuak nain. Ona opor eliwa ariman maomeka naep nia aawok. ¹⁰Ni iiriw o teeria-pa me wiar ikeman, nain aakisa ona teeria wiar areman. Ne nia kemalem-ikua nain iiriw sisina-pa ikeman, nain aakisa nia kemaliya nain tepak-pa wiar ikeman.

I Mua Maneka taar teekow mua wiar ikaiyen

¹¹Emar unowik, i owow onoma me miiwa-pa fan ikua. Naapeya ni feenap oneka akena nia naiyem. Ni nain naep niena mia kookalowa ookowa sira nain piipueka. Sira samora nain-ke baliwep ikowa nain kema nia irakowiya. ¹²Ni wi Mua Maneka me ookimik nain bilik ikeman, nain ni sira eliwa-pa ikeka. Makena wi wadolalemi pina mia-pa nia wuimik, nain ni sira eliwa niar urufap Mua Maneka ekapow fofa-pa o unum maneka fakerikuan.

¹³⁻¹⁴Ni Mua Maneka kema suuwap wi woos mua owowa nia urufam-ikaimik nain tepak-pa wiar ikeka, wi anim onoma, ne wienu uwow mua, wi naap iuwawun maneka opora wiar miimeka. Moram wi anim onoma wia sesekiwkin wi sira puukimik nain wia kakenami yoowa wiimik, ne wi eliwa ikaimik nain wi mua eliwa-ke wia naimik. ¹⁵Moram Mua Maneka fain kookaliya, ni sira eliwa onam-ikaiwkin wi mua kema marewa opor samo-samora aakunimik nain-ke sira niar urufap opora marew, oram rurukerap ikaikuan. ¹⁶Makena, ni mua oko tepak-pa me wiar ikeman. Nain feenap me maeka, yiena kookalowa-pa ikemik, naep sira samo-samora eliw oniyen, ni naap me maeka. I Mua Maneka taar teekow mua wiar ikemik, naap maep sira wiar ookow muutiw ikeka. ¹⁷Wi mua unowa oram eliwa kuisow wia naeka. Ne niena teeria epaskun wi Yeesus teeria-pa ikemik nain wia kookaleka. Naemi Mua Maneka keker opaka ne wi anim onoma opora wiar miimeka.

Krais ookami sirirowa eliw aawiyen

¹⁸Ne ni uwow mua sesa marew wia uwomiman nain, niena saria tepak-pa wiar ikok ekima maneka wia opap opora wia miimeka. Wi saria

eena eliwa nia wuimik nain, ne wi saria samora nia wuimik nain pun opora wia miimeka. ¹⁹Feenap, mua oko sira samora onowa marew, nain o Mua Maneka kema suuwap sirirowa eliw aawinen naemi aawinon-na eliwa. Mua Maneka sira nain wiar kookalep mua eliwa naakinon. ²⁰Nain ni maa-ko samoriwkin yoowa niikuan-na mua eliwa nia nainon-i? Weetak. Ne ni sira eliwa oniwkin oram maneka yoowa niikuan-na mua eliwa nia nainon. ²¹Fain naep nia farep nia aawok. Moram Kraiss ni pina muuta nain sirirowa aawok, ne yo sira yookeka naep nis pun sirirowa aaweke naek. ²²Mua Maneka opor ara oko o maemi maek,

“O sira samora-ko me onak ne wadol opora-ko me oneya wiar miimamik.” *(Aisaiya 53.9)*

²³O firekiwkin kerewarep me wia kiripomak. O samor akena onamik, nain kiripowa-ko me maek, weetak. Feenap maek, Mua Maneka baliwep akena yia mekawiya nain ona maa-ke. ²⁴Os-ke i pina onowa piupap kakeniw ikok sira makena-pa ikeka yia naemi i pina ona mia-pa yiar akuawep nomokow moke-pa umok. Sirirowa aawok nain-pa nia saliwak. ²⁵Ni iiriw sipsip saarik era makena ookowa kookopam-ikeman, nain aakisa ni kirep sipsip urufow mua wiar ekapep ikeman, eena ni kukusa niar kakenami nia urufam-ikaiya nain.

Wi mua emeria wiam saliwami baliwep ikowa opora

3 ¹⁻²Aria sira naapiw, ni emeria niena mua tepak-pa wiar ikok opora wia miimeka. Ne ni emeria papako, makena niena mua Yeesus opora me wiar opimik, nain ni sira eliwa-pa ikaiwkin naap nia urufap kema kirikuan-yon. Nis-ke me wia maakowen. Moram ni sira eliwa ne Mua Maneka opora baliwep ookiman nain wieniw niar urufap kema kirep opora wiar opikuan. ³Maa bala opowa, afifa sira-sira purekowa, wapen purowa sira-sira wuowa ne mia suuwowa ele-eliwa wuowa nain me niena maa bala akena-ke. ⁴Ni bala opowa nain me mia maa-ke, weetak, niena kema baliwep ne kekelka ikowa nain makena, nain niena maa bala eena me geenarowa, anane ikaiya nain-ke. Sira nain sira eliwa-ke, eena Mua Maneka kookaliya nain. ⁵Nain eliwa-ke, moram iiriw wi emeria eliwa eena Mua Maneka opora wiar ookamik nain wiena mua opora wiar miimam-ikemik. Sira nain yiena maa bala-ke naem-ikemik. ⁶Sara naap onam-ikua, ona mua Abraham “Yena saria” naemi opora wiar miimam-ikua. Aria ni maa oko-ko me keker opami sira wiar ookam-ikowen-na o kaka-ke nia naikuan.

⁷Ne ni mua, niena emeria baliwep wia wueka. Wi kekanowa marew naep wia asipami wia saliwam-ikeka. Moram anane eliwa ikowa eena Mua Maneka-ke nia maek nain muaiya emeria makena urufowa-ke. Ni emeria baliwep wia wuam-ikowen-na ni Mua Maneka farep maa nokarowa nain nia apekarinon, maa mauwa-ke era puukinon, weetak.

Mua oko wia saliwoiw ikowa

⁸Aria yo opor kapa silewami feenap maiyem, ni unowiya kema kuisow ikeka, ne niam kemaleka. Mua Maneka teeria-pa wiar ikok aamun paapa niam naemi niam kookaleka, ne wi samorarep ikemik nain wia kemalep wia asipeka, ne niena unuma niam poreka. ⁹Mua oko-ke pina nefa oneya-na muuna me urure, ne nefa firekeya-na naapiw me kiripe. Opor samora-pa amukarowa epak nain nos-ke opor eliwa maakemi no eliwa ike nae. Moram kema eliwa ikowa nain Mua Maneka ona niowa maek, naapeya wia saliweka nia naep nia farek. ¹⁰Eena Mua Maneka opora maek, feenap,

“O mua kema eliwiw ikainen ne pokow eliwa-pa ikainen naep-na opor samora ne wadol opora me aakuninok.

¹¹Sira samora piipuap sira eliwa-pa ikainok. Ne pun mua oko sira eliwa wia ofakowami wiamiya kema kuisow ikowa nain ookinok.

¹²Moram yiena Maneka wi mua eliwa nain wia urufam-ikaiya, ne o farimik nain ifana wuami wia apekariya. Ne wi sira samora onimik nain mikikira wiiya.” *(Someka 34.12-16)*

Sira eliwiw ikowa

¹³Ni sira eliwa onowa topialowen-na naareke nia samorinon? ¹⁴Ne ni sira kakeniw oniman, nain nia samoruk-na ni eliw kemelowen. Ne nia keker opowiwkin-na me keker opaka, ne mia me fufueka. ¹⁵⁻¹⁶Krais yiena Maneka-ke naep opora wiar miimeka. Ne ni Krais ookiman nain kema suuwam-ikeka. Naeya ona opora kemaiw ikeman nain nia nokariwkin-na wia maakep-puowen. Nain ni momasia ikok sira eliwa-pa wia ookomaka. Ne sira samora me oneka, naeya ni niam pupep niam urufap eliw maowen, i kakeniw ikemik. Naeya ni sira eliwa nain, wi mua eena murarow opora nia onimik nain naap nia urufap wieniw emina ururikuan. ¹⁷Mua Maneka kookalowa wiar ookowa-pa sirirowa aawowa-ke eliw. Ne sira samora oniwkin sirirowa niimik nain weetak.

Krais i pina muuta nain umok

¹⁸Ni Krais kema suuweka, o nia aawep Mua Maneka mamaiya-pa nia wuowa naep ni pina muuta nain umok. O pina marew, dubil akena ikua, nain i pina mua umowa nain os-ke umok. Ne umowa kuisow muuta aremi pina niar weeser-wuak. O mia onaiyik umok, ne umep ikaeya Mua Maneka-ke ewar kekanowa iwok. ¹⁹Ne ikiwep wi mua iiriw umemik nain kukusa, Mua Maneka opora wia maakek. ²⁰Wi iiriw eker a eena Noa ikowa-pa Mua Maneka opora wiar fienam-ikemik, wi nain. Nain o ewur me wia samorak, Noa aasa onam-ikaeya arewak. Ne Noa teeria wiam ikur okaiwi-pa arow naap aasa-pa ikaiwkin eka maneka miiwa muok.

Ne teeria gelemuta nain muutiw aasa-pa me samor aawemik, eka iinan-pa wueliw ikemik. ²¹Nain ookami aakisa eka-pa nia yasuwowa maimik. Me mia tumina iirarowa naep nia yasuwimik, weetak. Nia yasuwimik nain ni Mua Maneka mokoka-pa i pina piipuiyen naiman. Naap maiman nain Yeesus Kraiss iikirak nain-ke makena arowak. ²²O eena owow iinan urupep Mua Maneka aken ekeria-pa wiar pokap ikaeya wi ensel, wi aaperek inasina ne wi ewar kekanowa onaiya ikomakemik nain, wi unowiya tepak-pa wiar ikok osiw miimam-ikaimik.

Sira samora onowa piipuowa

4 ¹Aria Kraiss miiwa-pa ikua nain sirirowa maneka aawok. Naapeya nis pun kema naap ikeka, is pun sirirowa aawiyen naeka. Moram o mua sirirowa naap aawiya nain sira samora onowa kema marew ikainon. ²Naapeya miiw sira eena mia kookalowa ookam-ikua nain piipuap aakisa Mua Maneka kookalowa wiar ookam-ikok iiwawun ikip kapa silewinon. ³Ni iiriw Mua Maneka me amisarep sira samo-samora fain onam-ikeman, uruw mia ululkowa, ne mia kookalowa welawowa, eka eruarowa, maa enow maneka onap eka enemi momor iraparem-ikowa, Mua Maneka sira wiar fienami inasina unowa nain wiokam-ikowa, sira unowa nain. ⁴Ne aakisa ni sira samora onowa me wiokiwkin kema unu-unowa wuap kema nia bagiwirimik. Ne oporiw nia samo-samorimik. ⁵Nain ikoka Mua Maneka yia mekawow epa-pa wiena sira kamenap onam-ikemik nain kakeniw naap pina wiinon. Mua Maneka eena wi mua kokok enuma ikemik nain ne wi iiriw umemik nain unowiya wia mekawiya nain. ⁶Wi mua iiriw umemik nain wi kokok enuma ikok sira kamenap onam-ikemik nain ookami wia mekawinon. Wia mekawap mua kaken eliwa wia naiya nain wiena kukusa Mua Maneka ona ikua naap ikaikuan. Nain naep Kraiss-ke ikiwep wi nain pun ona opor eliwa wia maakek.

Mua Maneka uuwowa yiek nain ona kekanowa-pa oniye

⁷Aria miiwa ne maa unowa weeserow epa nan tiil arem-ikaiya. Naapeya ni Mua Maneka fariyen naep baliwep ikok maa kema suuwap onam-ikeka. ⁸Ne sira fain miimowa-pa wueka, mua oko manek akena wia kookalowa nain. Moram pina unowa imenaromakiya nain mua wia kookalow manekiw ikok ifemakowen.

⁹Ne mua-ko ekapep niamiya ikaiwkin-na baliwep wia kakalteka, me wia tuunam-miaweka. ¹⁰Mua Maneka kema niomakeya uuwowa ononer opam-ikaiman. Naapeya o uuwowa kema niiya nain-pa mua oko wia asipam-ikeka. ¹¹Mua eena Mua Maneka opora wia maakiya nain, opora kakeniw wia wafuram-ikominok. Ne mua oko Mua Maneka-ke kema iweya wia asipowa nain kekanowa nain-pa wia asipam-ikainok. Naeya Mua Maneka unuma anane wiar piram-ikauk naep ni Yeesus

Krais unuma-pa topialemi uuwowa onam-ikomaka. I anane Yeesus eena kekanowa ne unum manek akena nain unuma piriye. Makena!

Krais naap sirirowa aawem-ikok kemelam-ikowa

¹²Aria emar unowik, akimowa-ke niar imenareya sirirowa samora eena aawiman nain kema unu-unowa me wueka. Nain me maa enuma-ke, naeya soraniman. ¹³Krais sirirowa aawok naap nis pun aawiman, naapeya ni nain kema suuwap kemeleka. Naeya ikoka o parin onaiya unum maneka ariman ariya nain ni manek akena kemelowa. ¹⁴Ne ni Krais ookiwkin oporiw nia samo-samoriwkin-na kemeleka, moram Mua Maneka Ewar Eliwa eena kekanowa ne unum maneka nain niamiya ikok mia nia iikirowam-ikaiya. ¹⁵Ne sira fain-ke me niar imenarinok, mua wia ifakimowa, maa ikumarowa, sira samor akena onowa e paapar-yiawowa. Naap onap sirirowa aawowen-na emina ururowen. ¹⁶Ne ni Krais teeria-pa ikaiwkin sirirowa niwkin-na emina me urureka. I Krais muuta nain sirirowa aawimik, naap maemi Mua Maneka unuma pirami sira eliwa naakeka.

¹⁷Mua Maneka yia mekawiya nain i ona teeria kiikir yia mekawiya. Naapeya i yoowa aawimik. Ne wi teeria eena o opor eliwa me wiar miimimik nain wia mekawami sirirowa samora me wiinon-i? ¹⁸Eena Mua Maneka opora-ko maek, feenap,

“Wi mua kaken eliwa Mua Maneka teeria wiar eku naep sirirowa aawep ekikuan. Ne wi pina onimik nain, ne Mua Maneka opora me ookimik nain o teeria wiar ekikuan-i? Weetak.” *(Gutpela Sindaun 11.31)*

¹⁹Mua Maneka ona eliw naeya ni sirirowa aawem-ikaiman. Naapeya o eena miuw maa muutitik onak nain sira makena-ke naep o wapena-pa niam wueka, ne sira eliwa naap onam-ikeka.

Wi woos mua sira

5 ¹Ne ni Yeesus Krais teeria woos mua, yo ni epaskun woos mua ikem. Krais sirirowa aawok nain yena mokok onaiya urufam. Ne o wiimar unum maneka ne kekanowa onaiya ariman ariya nain i unowiya pun naap ikaiyen. Naapeya feenap nia maakiyem. ²Mua Maneka ona sipsip teeria wia urufowa nia wuak, naeya ni kemelami baliwep wia urufam-ikeka. Mua Maneka kookaliya naap uuweka. Ne ni uuwami maamuma me naeka, mua wia asipowa kema manekiw ikok topialem-ikeka. ³Ne wi teeria wia urufam-ikaiman nain yo yaisow naep me niam ireka. Sira eliwa yiokuk naep baliwep ikeka. ⁴Ne wiimar Krais eena sipsip urufowa woos mua ariman ariya neeke nia saliwami ni ikiwos maa bala niinon. Eena dubil akena anane naap ikainon, me samorarinon nain.

Wi takira wiam porop opor miimowa sira

⁵Ne sira naapiw, ni takira wi iperowa opora wiar miimeka. Ni unow maneka niam poromi mua oko tepak-pa niam wueka. Eena Mua Maneka opora maek, feenap,

“Wi mua wiam pirimik nain Mua Maneka-ke wia poraiya. Ne wiam poraimik nain wia asipiya.” *(Gutpela Sindaun 3.34)*

⁶Naapeya ni niam poromi Mua Maneka wapena-pa niam wueka. Ne ikoka ona epa eliwa wiar imenareya unum maneka niinon. ⁷Os-ke nia kemalep nia urufam-ikaiya, naapeya ni kema samora niar ikua nain wapena-pa wiar wueka.

⁸Ni niam urufami baliwep ikok kekanep ikeka. Niena iiwua Satan-na, laiyon saarik nia enimekam naep nia urumam-ikaiya. ⁹Naeya o fienami Mua Maneka opora kekanowa wiar opaka. Ni amisareman, wi miiw oko oko Mua Maneka teeria wis pun ni sirirowa aawiman naap aawimik.

¹⁰Mua Maneka manek akena yia kemalep yia asipowa kema maneka wiar ikua. Os-ke nia aawep Krai epaskun ona parina-pa nia wuami unum maneka niek. Makena ni sirirowa aawiman nain epa maala me ikowen. Moram ona nia saliwap kema nia sonomami nia kekanoweya ni kekanep ikowen. ¹¹Aa, Mua Maneka no naisow kekanowa onaiya ikon, anane maneka. Makena!

Eliwa ikeka wia naek

¹²Yo parosifa iiw muuta fain yena opora maemkun Sailas-ke siisimok. Os pun Krai uuwowa baliwep onomiya naiyem. Ne yo parosifa fainiw kema nia kekanowami nia maakiyem. Feenap, Mua Maneka maken akena yia asipiya. Naapeya ni kekanep ikeka.

¹³Ne Krai teeria Babilon-pa ikemik nain ni eliwa ikeka nia naimik. Wi eena Mua Maneka-ke nia pepekimemi wis pun wia pepekimok nain. Ne yena muuka Mak pun eliwa ikeka nia naiya. ¹⁴Ni Kristen teeria unowiya niam kookalemi sira eliwa-pa wapena niam opaka. Ni Krai teeria unowiya kema eliwuw ikeka nia naiyem.

Parosifa erup fain Pita-ke siisimok

Miimow opora

Wi somek mua papako-ke ikiwep wi Kristen opor wadola onami wia peeskimemik. Naapeya Pita-ke parosifa fain wi Kristen teeria wia siisimomak. Wi Yeesus opora wiar opap ikemik nain ne sira eliwa onam-ikemik nain me piipuaik, ne wi somek mua samora nain me wiokuk naep. Wi aposel opor eliwa wia maakemik nain wiar opap kekanep ikok Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai baliwep amisarikuan naek. Wi aposel nain wiena mokok onaiya Yeesus urufami ifan onaiya o opora maem-ikua nain miimamik naek.

Wi mua papako-ke maemik, Yeesus nainiw me ekapinon. Naap maiwkin Pita feenap wia maakek, maken akena, Yeesus ikoka ekapinon, nain ewur me ekapinon. Moram Mua Maneka mua unow onaiya iiwawun kema kirep yena pika kemena-pa efar ikauk naek. Mua kuisow sisina-pa me ikainok naek. Naapeya nain wia arewami ewur akena me ekapinon.

1 ¹Aria parosifa fain yo Saimon Pita eena Yeesus Krai uuwow mua ne aposel nain-ke ni teeria fain nia siisimomiyem. Ni feenap, Yeesus Krai yiena Mua Maneka-ke, ne ni pina-pa ikaiwkin ona nia aaweya Mua Maneka mokoka-pa pina marew ikeman. Naeya i teeria epaskun opor eliw akena nain opimik. ²Ni feenap nia maiyem, ni Mua Maneka ne yiena Maneka Yeesus Krai amisar-ikim-ikaiman neeke Mua Maneka nia kemaliya nain niam furewami kema sonom eliwa manek akena aawowen.

Mua Maneka ona yia pepekimok

³Ona kekanowa-pa kema yiemi yia pepeki erowaweya i anane o wameiya eliwa ikok ekima maneka opami eliwa ikaiyen. Mua Maneka yena kaken eliwa ne yena unum maneka ikem nain nis pun naap ikeka naep yia maiya. I o naap amisaremik nan kekanowa aawemik. ⁴Ona naap onami maa ele-eliwa yia onomowa maep koonowak nain makena yia opomak. Neeke ona sira dubil manekiw ikaiya nain nis pun naap ikowen. Naeya mia kookalowa sira-sira eena nia samoriya nain eliw ao-wuepami miiw sira me ookowen.

⁵Ni Yeesus Krai opora baliwep opu naep-na akimowa yaawerow marew opora opiman nain sira unowa fainiw ane-kurumeka, sira eliwa-pa ikowa, Mua Maneka baliwep amisarowa, ⁶mia niam kaikap mia kookalowa me ookowa, kekanep kekelka ikowa, Mua Maneka ekima maneka opami eliwa ikowa, ⁷niena teeria yiamun epia-ke niam naemi niam kookalem-ikowa ne mua oko pun wia kookalemi wia saliwam-ikowa. ⁸Ni yiena Maneka Yeesus Krai baliwep amisareman. Neemi sira unowa nain ookam-ikowen-na sira nain-ke kema-pa niar taanem-ikaeya me asipap-puowen, anane makenarem-ikainon. Naeya ni baliwep o uuwomowen. ⁹Ne mua sira unowa nain me ookiya nain mokok opa saarik, maa me urufiya. Ne fain kema irinarek, yo pina onomakem nain iiriw efar iirarek, naap me maiya.

¹⁰Naapeya emar unowik, ni Mua Maneka nia faremi nia nanikak nain maken akena arinok naep kema iikirap kekanep naap onam-ikeka. Ne ni naap ookam-ikowen-na me wakiowen, weetak akena. ¹¹Naemi yiena Maneka Yeesus Krai eena yia aawok nain ona manek akena nia kookalep anane ikaiya kemena neeke nia wuinon. Naeya ni anane eliw ikowen.

Mua Maneka opora-ke yia parinarowiya

¹²Makena, ni maa unowa nain iiriw amisareman, ne opor makena kekanowa opam-ikeman, nain ni eliw ikeka naep yo anane sira nain maemi nia kemapawam-ikainen. ¹³⁻¹⁴Yiena Maneka Yeesus Krai baliwep kema yiek, yo miiwa fain piipuowa epa efar weeserikua. Naapeya yo aakisa mokok enuma ikem fainiw eliw ikowa opora nain nia enumam-ikainen. ¹⁵Yo iiwawow marew naap nia maakem-ikainen. Naeya ikoka yo umemkun ni maa nia maakomakem nain kema-pa ikowen.

¹⁶Aria yiena Maneka Yeesus Krai ona kekanowa ne nainiw ekapowa nia maakemik nain me yiena mua kema-pa siisiarep nanar imenap nia ookomamik. Weetak, i yiena mokok onaiya kekanowa ne parina wiar urufamik. ¹⁷Iir nain i ema nan ikemkun ona Wiawi Mua Maneka-ke unum maneka ne kekanowa iwok. Feenap, Mua Maneka parin maneka-ke imenaremi iwakara-ke o maemi feenap maek, “Fain yena Muuka, kema muneka-ke, yo manek akena kookaliyem nain-ke,” naap maek. ¹⁸Maa urufap miimamik nain i ema-pa nan ikok yiena kakeniw mua iwakara iinan-pa oreya miimamik. Maa naap imenareya epa nain ema eliwa naimik.

¹⁹Ne wi Mua Maneka profet pun opora kuisow nain maem-ikemik. Ne yiena kakeniw maa urufamik nain wi opora nain makena wiar arek. Naapeya ni opora nain baliwep wiar miimam-ikowa-ke eliw. Moram opora nain parina saarik, epa kokoma-pa parina iwiya naap. Ni opora nain anane maneka kema suuwam-ikeka. Naap kema suuwam-ikaiwkin epa wiimow mokoma nain-ke imenaremi kema iiwawun nia

parinarowinon. ²⁰Ni maa fain manek akena amisareka, Mua Maneka profet opora maemi siisimemik nain me wiena kema-pa onamik, weetak. ²¹Moram opora naap nain mua kema-pa-ko me imenariya. Ewar Eliwa-ke Mua Maneka opora kema wiem-ikaeya wiar maemik.

Wi somek mua samora

2 ¹Iiriw i Isrel teeria mua papako wia peeskimemi i profet-ke wiam maemi wadolalem-miawemik. Ne ikoka pun sira naapiw, wi mua papako i somek mua-ke naap maemi opora nia maakikuan. Wi opor makena saarik aakunemi nia kiri-kiripami wadol era nia pikiwemi nia oro-boonowikuan. Yiena Maneka eena wia sesenarep aawok nain wi yiena Maneka-ke me naemi mikikira iwimik. Naeya wiena sira onimik nain-ke ikoka wiar kireya oram samor aawep-puikuan. ²Ne mua unowa wi wiokami mia kookalowa sira samo-samora onikuan. Aria neeke wi sisin mua era makena nain yiar poraikuan. ³Wi somek mua nain maamuma niar aawow muuta nain wiena wadol nanar imenap nia maakikuan. Wi naap onimik nain kirowa wiar ikua, Mua Maneka wia samorowa nain wiena wiam ekerap-puimik. Ona epa kerereya oram wia samorap-puinon.

⁴Ni Mua Maneka sira onam-ikua nain kema suuwiman-i? Feenap, iiriw eker a ensel papako sira samora onamik nain os-ke mokokiw me ikua, weetak. Wia samorami epa kokom tenowa-pa wia wuak. Wi nan ikok wia samorowa epa nain arewap ikemik. ⁵Ne iiriw eker a Noa ikowa-pa wi emeria mua Mua Maneka opora mikikira iwemi pina samor akena onam-ikemik nain mokokiw me ikua, weetak. Eka luuma maneka sesekami wia welawak. Noa mua kakeniw ikua, ne Mua Maneka opora wia maakem-ikua. Naapeya Mua Maneka-ke ona teeria ikur okaiwi-pa erup ne ona me wia samorak. ⁶Aria iir oko, owowa erup, Sodom ne Gomora, pina wia kiripomami mukuna sesekeya awep iiwawun saakiarek. Wi emina kekanimik nain naap urufap kema aawep maikuan, is pun sira naap yia oninon, naap maikuan. ⁷Iir nain Lot ona teeria onaiya wia aawep pikiwep-puap owowa erup nain iiwawun samorak. Moram Lot waisow mua eliwa ne kakeniw ikua. Owowa nain wiamiya ikok sira samora onam-ikemik nain wiar urufap kema-pa sirirem-ikua. ⁸O mua eliwa nain wi wiamiya ikok wi sira samora nain anane wiar urufap ne miimap kema iiwawun samorarem-ikua. ⁹Aria Mua Maneka sira naap onam-ikua. Naapeya i feenap amisaremik, aakisa wi mua kakeniw ikemik nain akimowa-ko wiar imenarinon-na ona wia asipeya eliw ao-wuepikuan. Ne wi sira samora onimik nain wia mekawowa naep wia kaikap epa neeke wia kiripomami wia samorinon. ¹⁰Wi mua samora ikoka samor aawikuan, nain wi somek mua nain-ke wiisak, samor akena aawikuan. Wiena mia kookalowa ookami sira samora onimik nain ne wi Mua Maneka opora fienimik nain.

Wi mua nain wienna kookalowa-pa sira-sira onami unuma wiam pirimik. Naap onami wi iinan ensel kekanowa akena nain wia keker opow marew wia firekimik. ¹¹Ne wi ensel Mua Maneka-ke kekanowa wieya kekanowa onaiya ikemik. Eenapeya wi miw mua kekanowa wiar nomakemik. Nain wi ensel papako Mua Maneka mokoka-pa wi ensel kekanowa nain pina ariman wiar wuami me wia firekimik. ¹²Ne wi somek mua nain-ke weetak, kekanowa me wiar amisarowa wia firekap-puimik. Wi nain maa eneka eena kema marewa nain saarik. Wi mua naap nain, wienna mia kookalowa muutiw ookimik. Naapeya ikoka samor aawikuan, maa eneka asia eena kanuep opap ifakimimik naap.

¹³Wienna sira samora nain-ke kiremi wia samorinon. Wi sira feenap onimik. Mia kookalowa ookami amirik maneka pun mia kookalowa sira-sira ookami palanow manekiw ikaimik, nain maa eliwa-ke naimik. Wienna sira nain maa tumina saarik ikaiya. Ne aria ni kema kuisow ikok niam firimep maa enimiman nain wis pun niamiya maa enimimik. Nain wi sira samo-samora onimik nain-ke, naapeya ni maa enowa nain niar tumina arowimik. ¹⁴Wi emerika mokoka wia kuimik ne uruw mia me kaikimik, pina anane maneka onimik. Naap onami wi mua kema garia nain pina onowa wia mufem-miawimik. Ne wi maamuma, maa muutitik kookalow manekiw ikowa nain wiam paayap anane naap onimik. Wi teeria nain Mua Maneka yoowa wiowa nain iiriw maep-puak. ¹⁵Wi era makena iiriw piipuumik. Ne Beor muuka Baalam sira onak nain era wiar ookimik. Mua nain maamuma aawow muuta nain sira samora onekam naep ikiwok.^a ¹⁶Nain onowa ikiwem-ikaeya ona donki-ke mua saarik aakunemi sira samora nain ariman maakemi amukarek. Maa eneka-ko me aakunimik, nain mua saarik maakemi o kema pukow marew sira samora onowa ikiwok nain era wiar puukak.

¹⁷Aria wi somek mua nain wi eka arona iiriw saanarek naap. Ne oko pun feenap saarik, ipia kokoma teniya, nain ewar asia-ke wuunoweya ipia me oraiya. Wi nain Mua Maneka epa iiriw wia wuap-puomak, epa kokom akena nain. ¹⁸Mua papako sira samora teeria-pa wiar ikok aakisa fan wia piipuap Yeesus Kraik ookimik. Ne wi mua samora nain-ke mia kookalowa sira manekiw ookuk naep opor maken marewa nain aakunemi piik irami kema wia mikami wia wakiowawimik. ¹⁹Feenap wia maakimik, “Ni i sira yiokowen-na maa unowa eliw onowen, opor marew ikowen,” naap maimik. Nain wi wienna pina onam-ikaimik nain-ke iiriw wia kaikap ikua. Moram sira naap ikua, no maa mauwa kema manekiw ikok onin

^a 2.15 Owow oko saria wi Isrel samor aawuk naep Baalam sesenareya wi Isrel opor samora wia onowa ikiwok. Ikiwem-ikok ona donki-ke ensel oko urufap ikiwowa miatinep kekanep iimarek. Ne ensel nain donki opaimika-pa Baalam opora maakek. Nanar nain Namba 22.4-35-pa eliw urufowen.

nain maa nain nena iimarow mua saarik, nain-ke kema nefa mikeya pina onam-ikainan. ²⁰Ne wi mua yiena Maneka Yeesus Krai eena yia aawok nain opora wiar opap miiw sira onowa miatinimik. Nain wi teeria nain-ke afila wuomiwkin wiokap-na samor akena aawikuan. Wi iiriw Yeesus Krai me amisarowa ikemik nain pun samor ikemik, nain ikoka wi iiwawun samorarikuan. ²¹Moram wi mua naap nain Yeesus Krai opor makena me wia maakiwkin amisarep ikekamik-na eliw-yon. Nain wi amisarep Yeesus Krai ookam-ikok piipupap ona sira wia maakek nain mikikira iwemik. Naapeya wiisak, wi iiwawun samorarikuan. ²²Naapeya Mua Maneka opora oko eena feenap maek nain makena,
 “Siowa eena ookakimep-pupap ona nainiw eniminon.”

(Gutpela Sindaun 26.11)

Ne opora oko feenap ikua,

“Waaya eena iiriw yasuwamik nain ikoka nainiw ikiwep sipa yakinon.”

Yiena Maneka ikoka nainiw ekapinen naek

3 ¹Aria emar unowik, yo aakisa parosifa nia siisimomiyem fain-ke erup ariya. Ni sira kakeniw ikowa nain kema iikirap kema suuweka naep nia naiyem. Nain nia kemapawowa naep parosifa fain siisimiyem, ne iiriw siisimem nain pun naap. ²Wi iiriw profet opor unowa maem-ikemik nain kema suuweka, ne opora yiena Maneka eena yia aawow mua nain wi aposel wia maakeya nia maakemik nain pun kema suuwam-ikeka.

³Ni uru-urufap, fain baliwep akena mokakeka, feenap, miiwa weeserow epa arem-ikaeya wi mua papako wiena wadol sira ookimik nain-ke i maa makena maemi ookimik nain yiar amap-niirikuan. ⁴Feenap maikuan, “O nainiw ekapowa maek nain makena ekapok-i? I yiena auwa teeria o arewap ikemik nain iiriw umemik. Nain maa unowa ona iiriw miiwa onaiya imenarek naapiw akena ikomakek,” naap maikuan. ⁵Naeya wi nain maemi Mua Maneka miiw maa muutitik urufam-ikaiya nain kema suuwowa miatinimik. Feenap ikua, Mua Maneka-ke maeya aapereka ne maa muutitik imenaromakek. Ne epa unowa nain eka-ke muep ikaeya os-ke eka nain suuw-ekap kame kuisow wueya miiwa imenarek. ⁶Ne naap ikok eka nain-keriw miiwa muemi emerua mua wia samorak. ⁷Ne aakisa miiwa i ikemik fain Mua Maneka ona naap maep miiwa fain urufam-ikaiya. Wiimar iiwawun, emerua mua wia mekawow epa-pa os-ke mukuna sesekeya miiwa fain kukumakinon. Ne wi o me ookimik nain iiwawun samorarep mesenalikuan.

⁸Nain emar unowik, ni maa kuisow fain kema suuwam-ikeka. Mua Maneka i saarik fofa me tuuniya. Feenap, fofa kuisow mokoma unowa akena naiya, ne mokoma unowa akena fofa kuisow naiya. ⁹Ne ona

ekapowa maek nain i mua-ke maimik, ewur ekapekak oo. Nain feenap, ni me samor aaweka naep nia arewiya. Ni unowiya iiwawun kema kiriwkin maa nain onap-puinion. Naapeya mokoma tuunowa maimik nain o weetak.

¹⁰Yiena Maneka ekapow fofa nain oram imenarep-puinion, ikum mua saarik. Iir nain aapereka wilik naemi paranemi iiwawun mesenalinon. Neemi maa unowa aapereka-pa ikomakek nain awemi samorarinon. Ne maa muutitik miiwa-pa ikomakek nain pun iiwawun awemi mesenalinon.

¹¹⁻¹²Miiwa ne iinan maa unowa ikoka Mua Maneka maek naap akena samorinon. Ni nain kema suuwami aakisa sira kamenap ikowen? Ni Mua Maneka fofa maek nain arewami ewur ekapinok naem-ikok osiw ookami baliwep ikowa-ke eliwa. Makena, fofa neeke aapereka maa unowa mukuna-ke kuumeya awemi iiwawun samorarinon, ne miiw maa muutitik awemi eka aremi mesenalinon. ¹³Nain Mua Maneka eena owow iinan enuma ne miiw enuma yia maakep koonowak. I owowa eena anane kakeniw ikowa nain neeke ikowa arewap ikaimik.

¹⁴Naapeya emar unowik, ni fofa nain arewami Mua Maneka mokoka-pa pina marew akena ikaiyen naeka. Neemi o wameiya kema epaskun ikau naep naap topialem-ikeka. ¹⁵Yiena Maneka miiwa ewur me samoriya nain kema suuwap feenap maeka, i iiwawun yia aawowa naep naap onak, naap maeka. Aria i uuwow epaskun Pol Mua Maneka-ke amisa iweya ni parosifa nia siisimomami nain pun maek. ¹⁶O parosifa unowa nia siisimomak nain maa nain maemi opora kuisow fainiw nia maakek. Opora eena maek nain ara papako kemena wiar aawowa yoowa. Ne wi mua amis marewa ne Mua Maneka opora wiar ookowa me kekanimik nain-ke Pol opora nain wiar maemi kiri-kiripimik. Mua Maneka opor unowa nain pun naapiw onimik. Wi mua nain maa anima mia-pa wiam wuap-puamik.

¹⁷Aria emar unowik, ni maa nain iiriw amisareman. Naapeya ni niam uru-urufami, wi mua eena sira puukimik nain-ke me nia oro-boonowuk. Naeya ni aakisa eliwa ikaiman nain naap akena ikeka. ¹⁸Yiena Maneka Yeesus Kraisa eena yia aawok nain nia kemalep nia asipam-ikaiya naap manekarem-ikainok, ne ni amisa wiar aaweman naapiw ikim-ikeka. Aria o kekanowa ne unum maneka aakisa naap ikaiya, ne anane pun naap ikainok. Makena.

Parosifa kuisow fain Yon-ke siisimok

Miimow opora

Parosifa fain maa erup maek. Wi Kristen teeria Mua Maneka ne ona Muuka Yeesus Krai wameiya ikok uroma, kema kuisow ikauk naek. Aria wi teeria oko epa kokoma-pa ikemik nain-ke wia peeskimemi wia mufiwkin Mua Maneka me piipuaik naek.

Wi mua epa kokoma-pa ikemik nain feenap maimik, maa unowa miiwa-pa ikomakek nain eliw marew. Ne Yeesus Mua Maneka Muuka-ke, naapeya o mua mia kanima arowa nain weetak, ne pun miiw maa unowa onimik nain me onam-ikua, wi naap maemik. Ne wi feenap maemik, mua eena Mua Maneka wameiya ikowa kookalep-na miiw maa unowa fain me kema suuwinok. Sira eliw wia onowa nain miiw sira oram-ke ne mua wia kookalowa sira pun naap. Naapeya sira nain me ookuk naemik. Naapeya Yon-ke naap maemik nain me wia miimuk naep parosifa fain siisimok. Feenap maek, Krai imenaremi mua mia arek, ne wi mua o opora wiar opimik nain Mua Maneka kookaluk. Ne mua oko pun wia kookaluk, naap maek.

Eliwa ikowa opora

1 ¹Aria i parosifa nia siisimomimik fain Opora eena anane eliw ikowa onoma nain nia maaku naep. Opora nain miiw maa muutitik me imenarowa ikaeya ona naap ikua. I yiena ifan onaiya miimamik ne yiena mokoka-pa urufamik nain maimik. Makena, o yia opap piek nain baliwep akena urufamik. ²Anane eliw ikowa nain-ke miiw mua areya urufamik. I naap baliwep urufap, nain maemi nia maakimik nain makena-ke. Neemi nia maakimik, mua eena anane eliw ikowa onoma nain Auwa wiar ikok orop ariman akena miira yia ofakowak. ³I Auwa ona Muuka Yeesus Krai ikos wi wiamiya kema epaskun ikaimik. I fain naep maa urufap miimamik nain nia maakimik. Ne nis pun opora opap i yiamiya ariwkin unowiya kema epaskun ikaiyen. ⁴I unowiya kema eliw manekiw ikaikua naep parosifa fain nia siisimomimik.

Epa parina-pa soomariyen

⁵Aria i o opora yia maakek nain ariman nia maakimik, feenap, Mua Maneka parina-ke, o kokoma marew akena, weetak. ⁶I feenap maiyen-na, “I o wameiya kema epaskun ikemik.” Naap maimik, nain epa kokoma-pa ikaiyen-na neeke wadolalimik, opor makena me ookimik. ⁷Ne i parina eena ona ikua neeke ikaiyen-na i unow maneka kema epaskun ikaiyen. Ne ona Muuka Yeesus aka-ke yia yasuweya i pina marew, dubila ikaimik.

⁸Ne pun i pina marew yiam maiyen-na oram yiena yiam peeskimimik, opor makena me ookimik. ⁹Nain i pina wasirkiyen-na, o opora maek nain makena yia opomami pina yiar iraremi ni pina marew yia nainon. Naeya i dubil maneka ikaiyen. ¹⁰Mua Maneka i unowiya pina mua yia naiya. Ne i maiyen-na, “I pina-ko me onamik,” naap maiyen-na Mua Maneka mua wadola puukowiyen, ne ona opor makena kema-pa me yiar ikua.

Krais-na yia asipow mua-ke

2 ¹Aria yena muuk unowa, ni pina me oneka naep parosifa fain nia siisimomiyem. Nain mua-ko pina-ko oninon-na Yeesus Krais ikua, eena pina marewa, dubila ikaiya nain. Os-ke i emina-pa yiar iimarep i opora Auwa yia maakomiya. ²I pina onimik nain Mua Maneka-ke sirirowa yiiya. Nain os-ke pina yiar aawep ona mia-pa wame wueya Mua Maneka me yia siririya. Ne me i muutiw, miiw mua unowiya naapiw wia oniya.

³Ne o sira wuak nain baliwep wiar ookiyen-na maiyen, “O amisaremik,” eliw naap yiam maiyen. ⁴Mua-ko mainon-na, “Yo o amisarem.” Naap maep sira me wiar ookinon-na, mua wadola-ke, ne opor makena kema-pa me wiar ikua. ⁵Ne mua eena opora wiar ookiya nain, o kookaliyem naek nain makena, manek akena kookaliya. I Mua Maneka wameiya ikemik, ne opora nain makena arinok naep naap onowa-ke. ⁶Feenap, mua-ko mainon-na, “Yo Mua Maneka wameiya ikem.” Naap maep-na o Yeesus sira wiar ookam-ikainok.

Mua eena mua oko saliwiya nain parina-pa ikua

⁷Aria emar unowik, wia kookalowa sira maemi nia siisimomiyem fain me sira enuma-ke, weetak, awona-ke, iiriw eena ni Yeesus Krais opora opaman iir nain sira nia maakiwkin ookaman. Ne aakisa pun ookam-ikaiman, nain-keriw. Sira awona nain maiwkin iiriw miimaman. ⁸Sira awona nain-ke, nain yo kiiriw opora enumiyem. Feenap, epa kokoma mesenaleya aakisa parin makena-ke wilinem-ikaiya, naapeya sira makena Krais mia-pa makena arek, ne sira nain nis pun niar ikua. ⁹S ira feenap, mua-ko mainon-na, “Yo Yeesus parina-pa ikem.” Naap maek, nain Yeesus teeria mua oko me kookalinon-na mua nain epa kokoma-pariw

ikua. ¹⁰Ne mua eena Yeesus teeria mua oko wia kookaliya nain parina-pa ikua. Sira samora me wiar ikua, naeya maa mauwa-ke mika-suuweya pina-pa wakinon? Weetak. ¹¹Ne mua eena Yeesus teeria mua oko me wia kookaliya nain epa kokoma-pa ikua. Ne naap ikiwemi mokoka kokoma tenep era kookopiya.

¹²Aria yena muuk unowa, Mua Maneka-ke Krai unuma-pa ni pina niar iirarek. Naapeya yo parosifa fain nia siisimomiyem.

¹³Ne ni mua iperowa, ni Krai amisareman, eena miiwa me imenarowa ikaeya o iiriw ikua nain. Naapeya parosifa fain nia siisimomiyem. Ne ni takir ele-eliwa, ni Satan nomakeman. Naapeya parosifa fain nia siisimomiyem. Ne yena muuk unowa, ni Auwa baliwep amisareman. Naapeya parosifa fain nia siisimomiyem. ¹⁴Ne ni mua iperowa, ni Krai amisareman, eena miiwa me imenarowa ikaeya o iiriw ikua nain. Ne ni takir ele-eliwa, ni kema pukeman. Mua Maneka opora ni kema-pa n iar ikua, naeya Satan nomakeman. Naapeya yo parosifa nia siisimomiyem.

I miiw sira me kookalikua

¹⁵Aria ni miiw fain sira-pa miiw maa muutitik me kookaleka. Mua eena miiw maa muutitik kookaliya nain Mua Maneka me kookaliya. ¹⁶Moram miiw sira fain me Auwa wiar ekapok, weetak, ona miiw mua-ke imenamik, wi pina mua eena maa nain kema manekiw ikaimik nain. Wi maa urufap mokoka kuimik nain, ne maa muutitik onaiya ikok yo yaisow naemi wiam pirimik, sira unowa nain. ¹⁷Miiwa ne maa muutitik mua eena maa nain kema manekiw ikaimik nain wiimar iiwawun mesenalinon. Nain mua eena Mua Maneka kookalowa wiar ookiya nain anane maneka eliwa ikainon.

Krais iiwua iiriw imenaremik

¹⁸Aria yena muuk unowa, miiwa weeserowa nain epa nan tiil aremikaiya. Ni iiriw feenap maiwkin miimaman, mua oko-ke ekapemi Krai iiwuaremi mainon, “Yo Krai-ke,” naap wame mainon. Ne aakisa mua unowa naap wiam maowa nain iiriw ekapemik. Naapeya i amisarep maimik, epa nan weeseriya. ¹⁹Wi mua naap nain opora sira onaiya maemi i teeria-pa ikok yia piipuamik. Wi i sira epaskun ikekamik-na i yiamiya ikekamik. Nain yia piipuamik. Naapeya i amisarep maimik, wi nain me i teeria kakeniw-ke.

²⁰N ain Ewar Eliwa-ke oromi kema nieya unowiya opor makena amisareman. ²¹Ne yo parosifa nia siisimomiyem fain me ni opor makena me amisariwkin siisimiyem, weetak. Ni opor makena amisareman, naap maep siisimiyem. Ne ni fain pun amisareman, opor makena era-pa wadola-ko me imenariya, weetak. ²²Aria mua kain mua wadola-ke? Mua eena feenap maiya nain, “Yeesus-na me Krai-ke,” naap maiya nain

mua wadola-ke. O Krai iwua-ke, Auwa Mua Maneka ona Muuka ikos makena-ke me wia naemi wia poraiya nain-ke. ²³Ne mua eena Muuka unuma poraiya nain Wiawi wameiya me wiar ikaiya. Aria mua eena Muuka makena-ke naiya nain Wiawi wameiya wiar ikaiya.

²⁴Ne ni iiriw Yeesus Krai opora opaman nain eena opora nia maakiwkin miimaman nain kema suuwam-ikeka. Ni opora nain kema suuwam-ikowen-na ni Mua Maneka Muuka ona Wiawi ikos kemena-pa wiar ikowen. ²⁵Ona opora yia maakep koonowak nain anane eliwa ikowa nain-ke.

²⁶Wi mua papako nia peeskimemi era oko nia pikiwimik, muut nain nia maakekam naep opor unowa fain nia siisomiyem. ²⁷Aria ni iiriw Ewar Eliwa-ke niar orok. Ne ona kema niem-ikaiya, naeya mua oko-ke me nia maakikuan, ona nia maakem-ikaiya. Ne o opor unowa nain makena, me wadola-ke. Naapeya ni Ewar Eliwa opora wiar ookami Krai wameiya ikeka.

I Mua Maneka muuk teeria-ke

²⁸Ne yena muuk unowa, o wameiya ikeka. Naeya o nainiw ekapiya nain i onowiya emin ururowa marew kekanep o miira-pa ikaiyen. ²⁹Ne ni Krai amisareman, o mua kakeniw akena-ke. Ni nan amisareman, wi mua sira makena ookimik nain Mua Maneka muuk teeria-ke.

3 ¹Auwa Mua Maneka yia kookaliya nain manek akena yia kookalep yiena muuka wiipa unowa yia naiya. Aa, i wiar kema suuwowa me pepek! Maken akena, i muuka wiipa wiar ikemik. Miiw mua unowa o me amisarep me ookimik, naapeya is pun me yiokimik. ²Emar unowik, i Mua Maneka muuka wiipa unowa-ke. Nain i wiimar kamenap ariyen nain aakisa baliwep me amisarowa ikemik. Wiimar Krai ekapiya nain ona kamenap ikua nain maken akena urufiyen, naapeya is pun o ikua naap akena ikaiyen. ³Krai ona dubil manekiw ikaiya. Naeya i o urufiyen naep kemaiw yiam tuupam-ikaimik nain arewap ikok yiena kukusa yiam saliwami dubil manekiw ikaimik.

⁴Ne wi mua pina onimik nain Mua Maneka sira wiar puukimik. Makena, wi pina onimik nain Mua Maneka sira wiar fienimik nain-ke. ⁵Ne Krai ona pina marew nain i miiw mua pina yiar iirarekam naep miiwa orok. ⁶Naeya wi mua eena Krai kemena-pa wiar ikemik nain pina me onam-ikaimik. Ne wi mua eena pina onam-ikaimik nain wi Krai me urufamik ne me amisaremik.

⁷Naapeya muuk unowa, ni maa uru-urufap, mua oko-ke sira samora onowa me nia peeskimuk. Krai ona kakeniw ikaiya, naapeya mua eena sira kakeniw ookiya nain mua kakeniw-ke. ⁸Satan iiriw miiwa me imenarowa ikaeya pina onak. Naeya mua eena pina onam-ikaiya nain Satan teeria-ke. Naapeya Mua Maneka Muuka miiwa orok nain

Satan uuwowa iiwawun wiar samorekam naep orok. ⁹Ne mua eena Mua Maneka muuka wiar arek nain Wiawi sira kema manekiw ikaiya, naapeya pina me oniya. Mua Maneka ona Wiawi-ke, naapeya pina onowa kema marew. ¹⁰Sira neeke i amisaremik, mua kain Mua Maneka muuk teeria-ke, ne mua kain Satan teeria-ke, naap maimik. Feenap, o mua sira kakeniw me oniya ne Yeesus Krai teeria mua oko me wia kookaliya nain me Mua Maneka muuk teeria-ke.

Mua oko wia kookalowa sira

¹¹Aria ni Yeesus Krai opora opaman nain, iir nain opora fain iiriw nia maakiwkin miimaman. Nain feenap, i ona teeria mua oko wia kookalowa-ke. ¹²Ni Kein sira me wiar ookeka, o Satan teeria wiar ekap ona wiamun aka epaskun oram enuma ifakimok. Ona wiamun moram ifakimok? Onoma feenap, o sira onomakek nain eliw marew, ne ona wiamun sira onomakek nain eliwa-ke. Nain kema bagiwirap wiamun ifakimok. ¹³Naapeya emar unowik, wi mua oko-ke kema nia iririmemi nia samoriwkin-na me soraneka, ni iiriw amisarep ikeman. ¹⁴I mua oko wia kookalimik. Naapeya yiam amisarep yiam maimik, i umep nainiw iikiramik naimik. Ne mua eena mua oko me wia kookaliya nain umep ikowa saarik ikua. ¹⁵Ne mua eena mua oko iiwuaria nain mua nain ifakimowa saarik oniya. Ne ni amisareman, mua naap nain anane eliwa ikowa nan me ikua.

¹⁶Aria wia kookalow sira maimik nain Yeesus wame wuami umok neeke amisariyen. I pina muuta nain sirirowa aawep umok, naapeya is pun mua oko wia kookalep wia asipami eliw sirirowa aawowa-ke. ¹⁷Nain feenap, mua oko maa unow onaiya ikua nain Yeesus Krai teeria mua oko maa-ko iwareya me asipam-ikua, nain eliw feenap mainon-i, “Mua Maneka wia kookaliya nain yos pun mua naap wia kookaliyem nain-ke.” Nain o naap me wame mainok. ¹⁸Naapeya nia maakiyem, i oram opora-pa wia kookalimik me naiyen, weetak. I wia kookalimik akena naemi makena, wia asipam-ikok naap eliw maiyen.

¹⁹⁻²⁰Ne i sira eliwa naap onami maiyen, i Yeesus opor makena ookimik. Aria iir oko i kema-pa sira yiam pupep maimik, “Yee, yo pina onam, Mua Maneka-ke efa iirarion,” naap yiam maimik. Nain i yiena kema baliwep me yiam amisaremik, Mua Maneka kema baliwep akena yiar amisarek. Os-ke eliw sira yiar mainon. Naapeya i naap maemi kema tenep ikaiyen.

²¹Aria emar unowik, yiena kema-pa sira yiam pupep maiyen-na, “Yo pina onaiya me ikem,” makena naap maep-na, Mua Maneka mokok epa-pa ikowa keker opowa marew ikaiyen. ²²I opora yia maakek nain ookimik ne pun o kookaliya naap onimik. Naapeya maa nokariyen-na yiar apekarion. ²³Ne opora feenap yia maakek, yena Muuka Yeesus Krai opora wiar opaka, ne ona sira nia maakek naap mua oko wia kookaleka, naap yia

maakek. ²⁴Wi mua o opora wiar ookimik nain kemena-pa wiar ikemik, ne ona wiamiya ikaiya. Ne ona Ewar Eliwa sesekeya yiamiya ikaiya, neeke amisarep maimik, Mua Maneka yiamiya ikaiya, naap maimik.

Mua Maneka Ewar opora yia maakiya nain makena-ke

4 ¹Aria emar unowik, wi mua papako maimik, “Ewar Eliwa-ke kema yieya opora maimik.” Wi naap maiwkin-na opora ewur makena-ke me wiar naeka. Moram wi wadol mua unowa yiwemi profet-ke wiam maimik. Naap maiwkin-na ni mokomokoka wia amisarep-puap, nain Mua Maneka Ewar-ke kema iwok-i e weetak. Naap maep wia akimeka. ²Wi mua eena Mua Maneka Ewar onaiya ikemik nain feenap maiwkin wia amisarowen, “Yeesus Kraiss miiwa orok nain miiw mua mia puukap ikua.” Naap maiwkin-na maeka, mua nain Mua Maneka-ke opora maakek. ³Ne wi teeria naap me maimik nain wi Mua Maneka Ewar onaiya me ikemik. Wi ewar nain Kraiss iwua-ke, eena ikoka ekapinon, nain maiwkin miimaman nain nanek.

⁴Aria muuk unowa, ni Mua Maneka teeria-pa wiar ikeman. Ne Ewar Eliwa niamiya ikaiya nain kekanowa akena-ke, wi ewar wadola nain iiwawun wia nomakek. Naapeya nis pun wi wadol mua wia nomakeman. ⁵Wi miiw mua pun miiw sira unowa aakunimik, naapeya mua unowa opora wiar miimimik. ⁶Ne i Mua Maneka teeria-ke, ne wi mua Mua Maneka amisarep ookimik nain i opora wia maakemkun yiar miimimik. Aria wi Mua Maneka teeria-pa me wiar ikemik nain opora me yiar miimimik. Neeke i eliw rookasep wia maiyen, “Aa, ewar fain makena-ke, ne nain weetak,” naap maiyen.

Mua Maneka yia kookaliya

⁷Aria emar unowik, wia kookalowa sira nain Mua Maneka ona kema yiiya, naapeya i mua oko wia kookalikua. Mua eena mua oko kookaliya nain Mua Maneka muuk teeria-ke. Ne pun Mua Maneka baliwep amisarek. ⁸Mua Maneka mua wia kookalowa onoma-ke. Naapeya mua eena mua oko me kookaliya nain Mua Maneka me amisarek. ⁹Mua Maneka ona yia kookaliya nain feenap yia ofakowak. Ona Muuka kuisow eena kema muneka nain yia sesekomak. Naeya i o wiar ekap anane maneka eliwa ikaimik. ¹⁰Wia kookalowa sira makena feenap, me is-ke Mua Maneka kookalemik, weetak. Ona yia kookalep ona Muuka sesekeya orop i miiw mua pina yiar akuawep umok.

¹¹Emar unowik, Mua Maneka manek akena yia kookalek nain sira naap onak, naapeya is pun yiam kookalem-ikaiyen. ¹²Mua kuisow Mua Maneka-ko me urufak. Nain i yiam kookaliyen-na Mua Maneka yiamiya ikainon. Ona yia kookalowa sira kema yiem-ikaeya sira nain ookami baliwep yiam wuami yiam saliwam-ikaiyen.

¹³M ua Maneka ona Ewar Eliwa yiek. Naapeya amisarep maimik, makena i kemena-pa wiar ikaimik, ne o yiamiya ikaiya, naap maimik. ¹⁴Aria i yiena mokok onaiya Mua Maneka Muuka urufamik, naapeya nia maakimik, “Makena, Mua Maneka-ke ona Muuka sesekak, i miiw mua yia aawinok naep,” naap maimik. ¹⁵Ne mua-ko feenap mainon-na, “Yeesus-na Mua Maneka Muuka-ke,” naap maiya nain Mua Maneka o wameiya ikaiya, ne o Mua Maneka kemena-pa wiar ikaiya. ¹⁶Mua Maneka yia kookaliya nain amisarep maimik, nain makena-ke.

Mua wia kookalowa onoma Mua Maneka ona. Ne mua eena mua oko wia kookalowa kema manekiw ikaiya nain Mua Maneka kemena-pa wiar ikaiya, ne Mua Maneka o wameiya ikaiya. ¹⁷I miiwa-pa ikemik fain Kraiss sira baliwep wiar ookimik. Ne Mua Maneka-ke kema yiem-ikaeya i baliwep akena yiam kookalep yiam saliwowiw ikaimik. Naapeya Mua Maneka eena yia mekawow fofa neeke i karanow marew kekanep ikaiyen. ¹⁸Mua eena mua oko wia kookaliya nain keker opowa marew. Sira-ke feenap ikua, yo pina onamkun sirirowa yiikuan, naap maep no keker opinan. Nain no maken akena wia kookalep wia saliwowiw ikain, sira nain-ke kema manekiw nefar ikaeya keker opowa kema me nefar ikainon. Naapeya mua keker opiya nain mua oko maken akena me wia kookaliya.

¹⁹M ua Maneka ona kiikir yia kookalek, naapeya i mua oko wia kookalimik. ²⁰Ne mua-ko feenap mainon-na, “Yo Mua Maneka kookaliyem,” ne mua oko me wia kookalinon-na mua nain mua wadolake. Moram mua ona mokok onaiya wia urufami wiamiya aakuniya nain me wia kookaliya, naep Mua Maneka me urufiya nain kamenap kookalinon? ²¹Ne Kraiss eena sira yia maakek nain feenap, mua eena Mua Maneka kookaliyem naiya nain mua oko pun wia kookalinok.

Mua Maneka Muuka opora wiar opiyen

5 ¹Aria mua eena Yeesus-na Kraiss-ke naiya nain Mua Maneka muuk teeria-ke. Ne mua eena Wiawi wiar kookaliya nain ona Muuka pun wiar kookaliya. ²I Mua Maneka kookalep opora wiar ookimik. Neeke amisarep maimik, i Mua Maneka muuk unowa wia kookalimik, naap yiam maimik. ³Mua Maneka eena sira wuomakek nain wiar ookimik, neeke o kookalimik. Ne sira unowa yia maakek nain ookowa me yoowa akena, weetak. ⁴Moram Mua Maneka muuk unowa wiar aremik nain wi miiw sira ookowa miatinimik. I Mua Maneka opora wiar opimik neeke miiw sira ookowa miatinimik. ⁵Ne naareke miiw sira ookowa miatininon? Mua feenap maiya nain, “Y eesus-na Mua Maneka Muuka-ke,” mua nain-ke makena, o pepek.

⁶Y eesus Kraiss eena miiwa orok nain maa erup fain-ke o ilenimik, eka ne aka. Me eka muutiw o ileniya, weetak. O eka-pa yasuwamik, ne oko, ona umep

aka sawikak. Ewar Eliwa-ke opor makena maowa onoma, ne o Yeesus Krai maemi yia maakiya nain opor makena-ke. ⁷Ne maa arow nain-ke opora kuisow nain koonowami maimik. ⁸Feenap, Ewar Eliwa opora maek nain, aria o eka-pa yasuwamik nainiya, aria aka mia-pa wiar orok nain, maa arow naap epaskun wuami maimik. ⁹Wi mua opora makena-ke naep maimik nain makena-ke wiar naimik. Nain Mua Maneka opora maiya nain maken akena-ke. Naapeya maa arow nain-pa ona Muuka maemi yia maakiya nain maken akena-ke, mua opora wiar nomakek. ¹⁰Wi mua Mua Maneka Muuka opora wiar opimik nain wienna kema-pa maimik, makena, Yeesus Krai Mua Maneka Muuka-ke, naap maimik. Mua Maneka ona Muuka makena maek. Nain wi mua opora nain makena-ke me wiar naimik nain Mua Maneka wadol mua puukowimik. ¹¹Opor makena yia maakek nain feenap, ona Muuka anane eliwa ikowa onoma-ke. Ne muuta nain ona Muuka sesekami anane eliwa ikowa nain yia wuomak. ¹²Naeya wi mua Mua Maneka Muuka kemena-pa wiar ikemik nain wi anane eliwa ikaimik. Ne wi o kemena-pa me wiar ikemik nain, weetak.

Anane eliwa ikowa

¹³Ni Mua Maneka Muuka unuma makena-ke naep opora wiar opam-ikaiman. Ne i anane eliwa ikaiyen, naap amisarep maeka naep parosifa-pa maa muutitik nia maakiyem. ¹⁴Naapeya i Mua Maneka keker opowa marew kekanep o wameiya ekimik. Neemi i ona kookalowa ookami maa nokarimik nain yia apekariya. ¹⁵Ne makena, i maa nokaremku yia apekariya, naap maimik. Naapeya maimik, maa mauwa nokarimik nain iiriw yia apekarep ikua, naemi ikoka makena urufiyen naimik.

¹⁶⁻¹⁷Ne nena teeria epaskun mua-ko pina oneya urufin. Nain pina onak nain umep iiwawun mesenalowa nain me imenak. Aria no Mua Maneka fareya o asipeya anane eliwa ikowa era-pariw ikainok. Sira samo-samora onimik nain iiwawun pina manekiw. Nain me unowiya umep mesenalowa era-pa yia pikiwiya. Wi mua papako Yeesus Krai mikikira iwep mesenalikuan, naapeya yo feenap me wia maiyem, “Ni Mua Maneka wia faromaka,” naap me nia naiyem, weetak.

¹⁸I amisaremik, i Mua Maneka muuk teeria wiar aremik nain pina me oni-ikim-ikaimik. Moram Mua Maneka Muuka ona pika yia warikap-pueya ikemik. Naeya Satan yia samorowa nain me pepepek. ¹⁹Amisarep maimik, i Mua Maneka muuk unowa wiar ikemik, nain miiw emeria mua unowa Satan tepak-pa wiar ikemik. ²⁰Ne fain pun amisarep maimik, Mua Maneka Muuka iiriw ekapok, ne kema yia fookak, naeya Mua Maneka maken akena amisaremik. Mua Maneka maken akena-ke, ne i o kemena-pa wiar ikemik. Ne pun ona Muuka Yeesus Krai kemena-pa wiar ikemik. Mua Maneka maken akena-ke, anane eliwa ikowa onoma os.

²¹Aria yena muuk unowa, ni wi mua miira sirarep yiena inasina-ke naep sira-sira onimik nain me wiokeka.

Parosifa erup fain Yon-ke siisimok

Miimow opora

Parosifa fain Kristen teeria woos mua-ke siisimok. Emeria oko siisimomam naek, nain amis mua unowa-ke maimik, makena o Kristen teeria oko wia naemi naap maek. Parosifa-pa opora feenap maek, wi emeria mua oko wia kookaluk. Ne wi wadol mua opor wadola maimik nain me wia miimuk. Wi mua nain Mua Maneka opora wiar momorimik nain-ke.

¹Aria parosifa fain yo Yeesus Krai teeria woos mua-ke no yena eker, nena muuka wiipa onaiya nia siisimomiyem, no eena Mua Maneka nefa pepekimok nain-ke. Yo manek akena nia kookaliyem. Ne me yo yaisow, wi unowiya eena opor makena amisaremik nain pun nia kookalimik.

²Moram i unowiya opor makena opam-ikaimik, ne opora nain anane naap yiar ikainon.

³I unowiya feenap yiam maimik, Yeesus Krai opor makena opap yiam kookalem-ikemkun yiena Auwa Mua Maneka, ona Muuka Yeesus Krai ikos yia kemalep yia asipami yia saliwam-ikauk, ne kema sonom eliwa yiem-ikauk.

⁴Opor makena ookam-ikowa nain Auwa ona yia maakek. Ne nena muuka wiipa papako ookam-ikaimik. Yo naap wia miimap manek akena kemeliyem. ⁵Ne aakisa nefa maakiyem, yo feenap kookaliyem, i unowiya yiam kookalem-ikaikua. Sira nain me enuma-ke, weetak. Iiriw Yeesus Krai opora enum-pariw wiar opamkun sira nain yia maakemik. ⁶Yiam kookalowa nain sira makena feenap, i unowiya Mua Maneka opora wiar ookiyen. Ni niam kookalowa sira-pariw ikeka. Nain iiriw Yeesus Krai opora enum-pariw wiar opiwkin sira nain nia maakiwkin miimap ikeman.

⁷Wi wadol mua unowa epa unowa ikiwemi wia peeskimem-ikaimik. Yeesus Krai miiwa orok nain miiw mua mia onaiya orok, nain wi makena-ke me naimik. Mua naap maiya nain mua wadola-ke ne Krai iiwua-ke. ⁸Nain ni maa urufap, Yeesus Krai opor makena ookami maa

eliwa aawowa naep uuwiman nain, oko ni oboserowen. Naapeya ni naap kekanep ikeka. Ne Mua Maneka iiwawun maneka nia kiripominon.

⁹No mua Krai opora nomakep nena opora kema-pa imenap main nain Mua Maneka kemena-pa me wiar ikon. Ne no mua Krai opora baliwep wiar opin nain Mua Maneka ne ona Muuka ikos nefamiya ikaimik.

¹⁰Wi wadol mua naap nain oko-ko niar ekapinok-na me aaweka, ne pun kemelow opora me iweka. ¹¹Mua eena kemelow opora iwinon-na os pun ememiriarep uuwowa epaskun aremi uuwow samora onikuan.

¹²Yo opora unow akena efar ikua. Nain parosifa-pa nia maakowa miatiniyem. Yo kookalowa-ke feenap maiyem, yena ikiwep niamiya ikok aakunowa-ke eliw, naeya i unowiya kema eliw manekiw ikaiyen.

¹³Nena neepe eena Mua Maneka pepekimok nain, ona muuka wiipa unowa fain-ke ni eliwa ikeka nia naimik.

Parosifa arow fain Yon-ke siisimok

Miimow opora

Parosifa fain Kristen teeria woos mua-ke woos mua oko siisimomak. Mua nain unuma Gaius. O parosifa-pa Gaius unuma wiar purupok, moram wi Kristen papako baliwep wia asipam-ikua. Ne pun maakek, no Diotrefes maa uru-urufami uuwowa onam-ike naakek.

¹Aria yo Yeesus Kraiss teeria woos mua-ke no yena emar Gaius parosifa fain siisimomiyem, emar eena manek akena nefa kookaliyem nain.

²Emar eliwa, no kukusa name saliwap sira makena-pa ikon. Ne mia eliwa nefar ikainok naep, ne pun uuwow unowa baliwep nefar ikim-ikainok naep Mua Maneka fariyem. ³No Yeesus Kraiss opor makena opin nain kekanep naap ikon. Naeya ona teeria mua papako-ke ekapemi naap efa maakiwkin miimap manek akena kemeliyem. ⁴Makena, ni yena muuka wiipa unowa opor makena baliwep opam-ikaiman, nain niar miimap manek akena kemeliyem. Yo maa oko naap-ko me kemeliyem, weetak.

⁵Aria emar eliwa, Yeesus Kraiss teeria mua papako owow epasia-pa niar ekapemik nain no me wia amisaren, nain nena sira eliwa ookami anane baliwep wia naapin. ⁶No sira nain wi teeria nain-ke ekapemi i yia maakemik. Sira eliwa nain Mua Maneka kema suuwap naap onowa-ke. Aria niar fuuniwkin nos-ke maa-ko wia asipeya wi wueliwa ikiwuk. ⁷Wi Yeesus uuwowa muuta nain soomaremi nan ikiwimik. Aria wi Yeesus opora me wiar opimik nain-ko yia asipuk naep me wia maakimik, weetak. ⁸Naapeya i Yeesus teeria-ke wi uuwow mua nain wia tetarowa-ke eliwa. Naeya i unowiya wapena yiam yiemi epaskun uuwamkun opor makena uuwowa ikim-ikainon.

⁹Ni sios teeria parosifa nia siisimomam. Nain Diotrefes-ke wame purupemi yo woos mua-ke wame naiya. Neemi i opora yiar fieniya.

¹⁰Naapeya ikoka yena ikiwemi o sira oniya nain ariman wiar wuinen. Feenap oniya, opor samora yia onami wadol opora yia maiya. Ne me nain

muutiw, Yeesus teeria papako wiar kererimik nain me wia tetariya. Ne mua papako-ke wia tetarimik nain naap me oneka naep wiar puukiya. Naeya wi kekanep onimik nain wia iirariya, yiamiya lotu me areka wia naiya.

¹¹Emar emawa, no sira samora me ooke, sira eliwa muutiw ooke. Mua eena sira eliwa oniya nain Mua Maneka kemena-pa wiar ikaiya, ne mua sira samora oniya nain Mua Maneka-ko me urufiya. ¹²Wi mua unowa Demetrius sira eliwa-ke naimik, opor makena ookiya. Ne is pun naap maimik. Ne i yia amisaren, opora maimik nain makena.

¹³Yo opor unowa efar ikua, nain parosifa-pa nefa maakowa miatiniyem. ¹⁴Yo kookalowa-ke feenap, epa me ekowa nefa urufowa maem-ikaiyem. Ikoka yena ikiwep opor unowa nefamiya aakuninen.

¹⁵Aria no kema sonom eliw wia ike nefa naiyem. Nena nomar unowa fan ikemik nain eliwa ike nefa naimik. Aria yena emar unowa nan ikemik nain unowiya mua kui-kuisow eliwa ikeka wia naiyem, naap wia maakome.

Parosifa fain Yut-ke siisimok

Miimow opora

Yut Yeesus wiamun oko-ke. O parosifa siisimok fain parosifa erup Pita wia siisimomak nain saarik, opora lawisiw epaskun. Mua Maneka teeria opora fain wia maakek, wi mua opor eliwa iiwuarimik nain me wia miimuk. Ne pun wia maakek, “Mua Maneka-ke opor opowa sira kuisow nain i Kristen teeria yiek. Ne i Yeesus opora opimik nain mua kuisow kiripap sira oko-pa me mauk,” naap maek.

¹Aria parosifa fain yo Yut-ke ni Yeesus Krai teeria nia siisimomiyem. Yo eena Yems wiamun ne pun Yeesus Krai uuwow mua nain. Ona Wiawi Mua Maneka-ke nia farep nia aawok, naeya ona nia kookalem-ikaiya nain furewiman, ne Yeesus Krai ona pika nia opap ikaeya ikeman, ni teeria nain. ²Feenap nia naimik, Mua Maneka nia kemaliya nain furewap ni kema sonom eliwa ikowen, ne mua wia kookalowa sira nain kema manekiw ikok naap oniwkin niar manekarem-ikainok, naap nia naimik.

Wi Mua Maneka opora iiwuarimik teeria nain

³Emar unowik, Mua Maneka-ke i unowiya yia aaweya epaskun ikemik. Opora nain yo siisimowa kema ikem, nain me siisimem. Moram yo opor oko fain ookeka naep kema-ke efar urupeya siisimiyem. Feenap, Mua Maneka opora wiar opap ikeman nain kekanep ikok opor makena maemi wi wadol opora onimik nain wiar puukam-ikeka. Moram Mua Maneka opora eena i ona teeria yiek nain iiwawun maneka i wapena-pa yiar wuak. ⁴Ni naap onam-ikeka, moram mua papako ni nionarep ikemik nain eliwa-ke wia naiman, nain wi wadol mua-ke. Wi opora kiripap maimik. Neemi Mua Maneka mikikira iwemi ona yia kemaliya nain opora kiripami feenap maimik, “Mua Maneka yia kemalep yia saliwam-ikaiya. Naapeya i sira samo-samora eliw onam-ikaiyen,” naap maimik. Wi naap onimik nain Yeesus Krai waisow yiena Saria ne yiena Maneka-ke me naimik, mikikira iwimik. Mua Maneka opora iiriw wia maep siisimep-puamik, feenap, wi mua nain ikoka Mua Maneka wia mekawowa epa neeke sirirowa aawep iiwawun mesenalikuan.

⁵Iiriw wi Isrel Isip-pa yoowa aawem-ikaiwkin Mua Maneka-ke wia aawep epa oko wia pikiwok. Ne ikiwem-ikok opora me wiar opam-ikemik, wi nain akena wia samoreya umurumemik. Ni nain iiriw wiar amisareman, nain yo opora nainiw enumiyem. ⁶Ne fain pun wiar kema suuweka, iiriw wi ensel Mua Maneka-ke kekanowa wiemi uuwowa wiek. Nain wis-ke kekanowa wiar nomaku naep owowa wia wuomak nain piipuumik. Naapeya Mua Maneka-ke seniw wia kaikurumep epa kokom tenow akena-pa wia wuap-puak, naap ikaiwkin ona fofa maneka wuak neeke iiwawun wia weeser-wuinen naep. ⁷Ne iiriw fain pun naap, wi Sodom ne Gomora sira samo-samora naap onam-ikemik, ne owow papako mamaiya-pa wiar ikemik nain pun. Uruw mia me kaikowa sira samo-samora onam-ikemik, ne mua muaiw wiam opam-ikemik. Naapeya Mua Maneka-ke wia samoreya wi mukuna anane ikaiya nan sirirowa aawem-ikaimik. I aakisa miiw mua unowa nain wia kema suuwap amisa aawuk naep naap wia onak.

⁸Ne wi mua ni teeria-pa aremik nain wis pun sira naap onimik. Inawowa sira-sira inawap kema iikireya sira samo-samora onami wiena mia wiam samorimik. Ne Mua Maneka opora wiar fienimik, ne iinan ensel kekanowa teeria pun wia firekimik. ⁹Wi ensel kekanowa opor samora me wia maakowa-ke. Naeya ensel miimow mua Maikel pun sira naap me onak. Moses sawi napuma aawu naep Satan ikos oporiw irakemik. Naeya keker opap Satan-ko me firekak, weetak. Oram feenap maakep-puak, “Mua Maneka ona nefa amukarinok,” naap maakek. ¹⁰Nain wi mua nain kekanowa me wiar amisarowa oram wia firekap-puimik. Wi mua nain-ke maa eneka saarik kema marewa, wiena mia kookalowa manekiw ikemik nain ookimik. Wiena sira nain-ke iiwawun wia samoriya.

¹¹Aa, nefa komarka! Wi Kein^a era wiar ookami sira samora onimik. Ne oko pun, wi maamuma aawowa muuta nain Baalam^b sira onak nain ookimik. Ne oko, iiriw Kora emina kekanep Mua Maneka opora wiar fienak,^c ne aakisa wi nain pun sira nain ookimik. Ne Mua Maneka Kora samorak nain ikoka wis pun naap wia samorinon.

¹²Aria ni Mua Maneka teeria kema kuisow ikok niam fiirimep enowa oniman nain wis pun kererep niamiya maa enimimik. Nain wi maa kookalep emin ururowa marew wis-keriw arimik. Naeya wi maa tumina saarik ni pokow eliwa nain niar tuminarowimik. Wi fain saarik, ipia kokoma wuiya, nain ewar-ke wuunoweya ipia makena me oraiya. Ne oko pun fain saarik, nomokowa me makenariya nain. Nomokowa naap nain perekiwkin onom onaiyik ififarep fufukaremi iiwawun weeserionon. ¹³Wi sira samora onimik nain emina me

^a 1.11 Kein wiamun Abel ifakimok. Nanar nain Yenesi 4.3-8-pa urufowen. ^b 1.11 Nanar nain Namba 31.16-pa urufowen. ^c 1.11 Nanar nain Namba 16.1-pa urufowen.

ururimik. Wiena sira samora nain feenap, ifer umukut maneka kuemi fofola mamara onaiya kia kirem-ikaiya naap. Wi mokoma saarik, ona epa-pa me ikaiya, iiwemi mesenaliya naap. Wi teeria nain Mua Maneka-ke epa kokom tenow akena iiriw wia tawerarep-puomak. Wi anane maneka neeke ikaiquan.

¹⁴Adam aka-pa mua imenar-ikip ikip ikur okaiwi-pa kuisow aremi Inok imenarek. Os-ke wi mua teeria samora nain wiar maemi opor kokosa maek, “Nee urufeka, Mua Maneka ona ensel teeria manek akena wiamiya ekapem-ikaiya.

¹⁵Wi miw mua wia mekawowa naep oniya. Ne wi mua o me ookimik nain wiena sira samo-samora nain ariman opora-pa wia wuami wia samorinon. Wi pina mua o iiwawun mikikira iwemik. Naapeya os-ke pina wia kiripomaya o opor samora onam-ikemik neeke sirirowa aawikuan.”

¹⁶Wi mua nain wi gaagirinowa-ke, ne anane wia aakunowimik. Wi wiena kema suuwowa samora nain muutiw ookimik. Ne anane alakuem-miawemi wiena unuma wiam purupimik. Ne maa kookalowa muuta nain mua oko opor afila wiimik.

Yeesus Krai opora kekanowa opap ikowa

¹⁷Aria emar unowik, maa mauwa wiimar imenarinon nain, yiena Maneka Yeesus Krai aposel teeria-ke iiriw maemik. Ni nain niam kemapawam-ikeka. ¹⁸Feenap maem-ikemik, “Miiwa weeserow epa-pa wi mua emina kekanimik nain unow akena imenarikuan, nia firekow opora onikuan. Mua Maneka mikikira iwemi wiena kookalowa-pa sira samo-samora nain ookikuan,” naap maemik. ¹⁹Wi wadol mua nain-ke ni teeria kema nia mikiwkin niam fo-fookiman, moram Ewar Eliwa wiamiya me ikua. Naeya wi mia kookalowa ookami nain kema manekiw ikemik.

²⁰Aria emar unowik, ni Mua Maneka opora opam-ikaiman nain ona niek. Ni opora nain baliwep ook-ikiwemi niam kekanowam-ikeka, naeya baliwep ikowen. Ne Ewar Eliwa-ke kema niem-ikaeya anane Mua Maneka farem-ikeka. ²¹Yiena Maneka Yeesus Krai nia kemalep ekapep nia aaweya o wameiya ikok anane eliwa ikowen. Ni nain arewap ikaiman. Naap ikok Mua Maneka ya kookaliya, naap maemi kemaiw ikeka. ²²Wi Yeesus Krai ookowa kema ere-erup arem-ikaimik nain wia kemalep kekelka wia wueka. ²³Wi teeria papako wakiep mukuna-pa oru naep onimik nain wia opap ewur wia iikiroweka. Ne wi papako sira samora onowa kema iiriw wiar kekanek nain wia kemaleka. Wiena sira samora nain-ke era iiwawun tauwat opak. Sira nain-ke wiena mia suuwowa pun tuminarowamik, naap maemi sira wiar keker opak.

I Mua Maneka unuma pirikua

²⁴I Mua Maneka unuma wiar pirikua. Os-ke nia urufam-ikaeya ni me wakiowen. Ne nia aawep ona miir onoma eena parina onaiya ikua neeke

nia wueya ni tumin marew, dubil manekiw ikok kemelowiw ikowen.
²⁵Mua Maneka-ke ona waisow i yia aawow mua-ke. Emawik aa. I yiena Maneka Yeesus Krai unuma-pa unuma wiar pirikua. O kekanowa ne unum maneka onaiya ikua. Maa muutitik os-ke urufiya. Iriw miiw maa muutitik me imenarowa ikok ona naap ikua, ne aakisa pun naap ikaiya, ne anane maneka naap ikainon. Makena.

Rewelesen

Mua Maneka maa kokot nain ariman wuak

Miimow opora

Wi Kristen teeria Yeesus opora wiar opap yiena Maneka-ke maemik. Ne wi sisin mua unowa-ke wia samo-samoram-ikemik. Naapeya Yon opora fain siisimemi wia kekanowak. Ne wi kekanep pina wiar imenariya nain me kema suuwuk naep nain wia maakek. Ewar Eliwa Yon maa unowa ofakowekam naep kekanowa iweya mokoka-keriw kirep owow iinan maa unowa urufak, ne miiwa weeserow epa-pa maa unowa imenarinon nain pun urufak. Naeya fain siisimok.

Opora fain arekin opora unowa, eena maa ikoka imenarowa nain maek. Arekin opor unowa nain fain maek, Yeesus Krai maa muutitik urufam-ikaeya o Maneka-ke naikuan, Mua Maneka-ke o uuwowa-pa wi iiwua wia poromi Satan pun poromi iiwawun samorinon. Ne ikoka Yeesus nainiw ekapemi ona uuwowa welaweya wi emeria mua kekanep opora opam-ikemik nain maa eliwa wia wuomak nain makena urufikuan. Iir nain miiw maa ne iinan maa unowa nain Mua Maneka-ke enuminon. Naapeya wi Mua Maneka ona wameiya ikaikuan, ne pina marew kaken eliwa ikaikuan.

Parosifa fain opora kamenap imenarek

1 ¹Aria opora eena parosifa fan ikua nain Mua Maneka-ke Yeesus Krai iwok, os-ke maa unowa epa me ekowa imenarinon nain ona uuwow mua wiarik ariman wuinok naep. Ona ensel sesekeya Yon wiar imenarep maa muutitik ofakoweya urufak. ²Ne Yon-ke maa unowa urufak nain makena-ke wiar naek. Mua Maneka opor makena nain eena Yeesus Krai-ke maeya Yon-ke ariman wiar wuak. ³Maa muutitik fain imenarow epa fan tiil arikua. Naapeya wi parosifa fain urufimik nain eliw kemeluk, ne wi mua maa ikoka imenarowa nain opora fan ikomakek nain miimap ookimik, wi nain pun eliw kemeluk!

Sios ikur okaiwi-pa erup wia kakenowa opora wia maakek

⁴Aria yo Yon-ke ni sios teeria ikur okaiwi-pa erup Esia kame-pa ikeman nain opora nia maakiyem. Mua Maneka anane ikaiya, iiriw ikua, ne ikoka ekapinon nain-ke nia kemalep nia asipami kema sonom eliwa niinok. Ne wi ewar ikur okaiwi-pa erup ona miir onoma-pa wiar ikaimik nain wis pun naap nia nauk. ⁵Ne Yeesus Krai pun naap nia nainok. O eena maa muutitik urufiya nain opor makena maiya, ne o umep ikok iikirak nain o kiikir miimep iikirak, ne wiimar ona teeria pun iikirikuan. O Saria maneka ikaeya owow saria unowa iiwawun o tepak-pa wiar ikemik. I yia kemalep ona aka wiar oreya i pina yiar iirareya eliwa ikemik. ⁶Ne pun o kemena wiar ekimik nain teeria maneka kuisow yia wuami uuwowa yieya ona Wiawi Mua Maneka lotu onami o patiram-ikaimik. Naapeya feenap maiyen, “Oo Yeesus Krai, no unum maneka, kekanowa anane naap nefar ikainok. Makena.”

⁷Urufeka, o maa ipisia onaiya orom-ikaiya. Wi unowa nain ikoka urufikuan, o iiriw patot waremik mua nain pun o urufikuan. Miiw unowa ikoka o urufap kema samorarep omomikuan. Nain pepeka naap imenarion. Makena akena. ⁸Mua Maneka ona wame maek, “Aria maa unowa onoma yos-keriw ne murarowa weeserow epa pun yos-keriw.”^a Kekanowa akena naap ikaiyem, iiriw naap ikem, aakisa pun naap ikaiyem, ne naap ikok ikoka ekapinen.”

Mua Muuka-ke imenarek

⁹Yo Yon-ke ni i unow onaiya Yeesus teeria-pa ikemik. I unowiya Yeesus pika kemena-pa wiar ikemkun yia samoriwkin sirirowa aawem-ikaimik, nain kekanep ikok o arewap ikemik. Naapeya unowiya epaskun ikemik. Yo Mua Maneka opora ne Yeesus sira makena onam-ikua nain wiar maem-miem, muut nain efa opap Patmos mot-pa efa wuamik. ¹⁰Ne nan ikok iir oko Sande-pa Mua Maneka Ewar Eliwa-ke mia-pa efar ikaeya feenap furewam, maa-ko puuw fuurowa saarik mikikira-pa efa farem-ikaeya miimam. ¹¹Feenap efa maakek, “Maa unowa ikoka imenarion nain urufap siisimep wi sios ikur okaiwi-pa erup fain wia sesekoma, wi Efesus, Smerna, Pergamum, Taiyataira, Sardis, Filadelfia ne wi Laodisia.”

¹²Yo naareke efa maakiya naep kirem-na arua ikur okaiwi-pa erup mikikira-pa efar wilinem-ikua. Arua nain gol manekiw. ¹³Ne arua nain gone-pa mua-ko, Mua Muuka saarik iimarep ikaeya urufam. Mua nain mia suuwowa kia maala suuwak, iiwawun orop meren esimsa wakesimok, ne inakirowa iiman epira-pa kaikak. Inakirowa nain pun gol manekiw. ¹⁴Ona afifa-na kia akena, gawien

^a 1.8 Grik opora-pa maek nain feenap, “Yo Alfa ne Omega-ke.” “Alfa”-na Grik opora siisia onoma-pa wuiya nain-ke, ne “Omega” murarowa akena nain-ke.

kurura e maa ipisia kia saarik, ne ona mokoka mukuna saarik wilinem-ikua. ¹⁵Ona kepura nomon oka awilawila saarik wilinem-ikua ne ona aakunowa-ke eka maneka duunowa saarik. ¹⁶Ona wapena-pa mokoma ikur okaiwi-pa erup opap ikua, ne bainat maala opaimika-pa wiar fuunep ikua. Bainat nain oko-okaiwi anim onaiya ikua. Ona miira-ke ama amirika kekanow akena wiliniya naap wilinem-ikua.

¹⁷Yo mua nain urufap miir onoma-pa wiar wakiemi iiwawun puem, mua umep ikowa saarik puep ikem. Puep ikemkun wapen akena-pa efa opami maek, “Me keker opa! Maa unowa onoma yos, ne ikoka maa unowa weeserowa pun yos.

¹⁸Yo mokok enuma ikem nain-ke. Yo efa urufe, yo umem nain iikiram, ikoka anane maneka naap ikainen. Umowa ne umow owowa yos-ke urufam-ikaiyem.

¹⁹No maa urufan fain siisime, ne maa unowa aakisa imenarem-ikaiya nain, ne wiimar imenarowa nain pun iiwawun siisime. ²⁰Mokoma ikur okaiwi-pa erup urufan nain feenap, wi ensel sios ikur okaiwi-pa erup nain wia urufam-ikaimik nain-ke. Ne arua ikur okaiwi-pa erup urufan nain feenap, wi sios ikur okaiwi-pa erup nain-ke.”

Opora fain wi Efesus wia sesekomak

2 ¹Mua nain-ke efa maakek, “Ensel wi Efesus sios teeria wia urufiya nain opora feenap siisimoma, ‘Mua nain-ke nefa maek, o eena mokoma ikur okaiwi-pa erup wapen akena-pa opap ikok arua ikur okaiwi-pa erup nain gone-pa ikip ekapep naem-ikua nain-ke nefa maek.’ ²Feenap wia siisimoma, ‘Ni sira eliwa feenap oniman fain yo niar amisarem. Ni uuwowa maneka kekanep onami yoowa aawem-ikaiman nain pun niar amisarem. Ne fain pun amisarem, ni wi sira samora onimik nain sira iiwawun wiar miatiniman. Wi oram iinan-pa aposel wiam naimik nain wia akimaman-na wia, wi oram wadolalimik. ³Ne ni kekanep ikeman, yo muuta nain yoowa maneka aaweman nain me efa piipuan.

⁴Aria sira kuisow fain nia siririyem, moram ni iiriw manek akena efa kookalem-ikeman ne aakisa wia. ⁵Naapeya ni manek akena wakieman nain kema suuweka! Ni kema kirep iiriw onam-ikeman naap efa onam-ikeka. Weetakeya-na yo ekap arua nain niar iirarinen. ⁶Aria ni sira fain oniman nain eliwa, yo wi Nikolas teeria wadol sira onimik nain wiar miatiniyem, ne nis pun miatiniman.

⁷Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa-ke wi sios wia maakiya nain wiar miimam-ikeka! Feenap, wi nomakimik nain yo ikoka eliw wia naomkun nomokowa oko makena enimikuan, eena enep anane eliw ikowa nain. Nomokowa eena Mua Maneka ona owow eliwa-pa upok nain.’ ”

Opora fain wi Smerna wia sesekomak

⁸“Opora fain ensel wi Smerna sios teeria wia urufiya nain siisimoma. ‘Mua makena maa unowa onoma os, ne maa unowa weeserowa pun os.

O iiriw umep kiiriw iikirak. Aakisa anane maneka naap ikaiya. ⁹Opora feenap nia maek, ni yoowa aawem-ikeman nain niar amisarem. Ne ni maa marew akena ikeman nain pun. Nain ni yo teeria-pa ikeman nain maa unowa saarik ikeman. Ne fain pun niar amisarem, wi teeria oko-ke nia firekimik. Wi nain wi Yuuda wiam naimik nain me makena-ke. Wi wiam fiirimimik nain Satan wiar fiirimimik. ¹⁰Ni yoowa sira kamenap aawowa nain me keker opaka. Miimeka! Ikoka Satan teeria-ke papako nia akimu naep nia samorami koorapa nia wuikuan. Naap nia samorimik nain epa ekinon, fofa ten kuisow ikiweya niar weeserion. Ni kekanep opora efar opam-ikeka. Wi eliw nia ifakimikuan, nain ni kekanep opora efar opam-ikeka. Naeya nia saliwamkun ni anane maneka eliwa ikowen.

¹¹Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa-ke wi sios wia maakiya nain wiar miimam-ikeka! Wi teeria kekanep nomakimik nain wi umep wiimar epa samora me ikiwikuan.’”

Opora fain wi Pergamum wia sesekomak

¹²“Opora fain ensel wi Pergamum sios teeria wia urufiya nain sesekoma, ‘Mua bainat maala anima oko-okaiwi-pa wiar ikua nain feenap nia maek. ¹³Yo nia amisarem, makena, ni Satan urufiya epa neeke wiar ikeman. Nain ni kekanep yo opora efar ookam-ikaiman, ne me efa sailiman. Iriw yo opor aakunow mua eliwa Antipas ni owowa-pa ifakimemik, owowa eena Satan ikaiya nan. Iir nain yo me efa piipuan.

¹⁴Nain yo sira fain nia siririyem, ni papako Baalam sira wiar ookiman. Iriw eker mua nain-ke Balak maakeya wi Isrel sira samora onami enum erua kema wia mikam-ikua. Ne pun wi inasina patirimik maa enowa nain enowa wia suuwam-ikua. ¹⁵Ne aakisa ni teeria pun naap, ni mua papako wi Nikolas teeria opora wia miimap naap onam-ikaiman. ¹⁶Ni sira nain piipup kema kireka! Weetakeya-na yo ewursow niar ekapep wi teeria naap onimik nain bainat opaimika-pa efar ikua nain-pa wiamiya irakinen.

¹⁷Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa wi sios wia maakiya nain miimam-ikeka! Wi teeria eena kekanep nomakimik nain ikoka maa enowa maana naimik nain wienakinen. Ne pun mua unowa kuisow kuisow nomon kia eliwa nain wiinen. Nomona nain unum enuma ononer wiar siisimepuam, unuma nain mua oko me wiar amisarek. Makena, mua eena nomona aawiya nain-ke amisarion.’”

Opora fain wi Taiyataira wia sesekomak

¹⁸“Opora fain ensel wi Taiyataira sios teeria wia urufiya nain siisimoma, ‘Opora fain Mua Maneka Muuka ona opora-ke. Muuka eena mokoka mukuna saarik wilinem-ikaiya ne kepur onoma nomon oka wiliniya nain saarik wilinem-ikua nain. ¹⁹Feenap maek, ni uuwowa

oniman nain yo niar amisarem. Ni mua wia kemaliman, yo opora efar opiman, mua oko wia asipiman ne niena kekanep ikeman. Ne fain pun niar amisarem, ni aakisa eliw akena uuwami iiriw uuwaman nain nomakeman.

²⁰Aria yo maa kuisow fain nia siririyem, emeria Yesebel^b naimik nain iirarowa nain ni me iirareman, nis-ke eliw naiwkin niamiya ikua. Emeria nain feenap wame maiya nain-ke, “Yo Mua Maneka profet-ke,” naap wame maiya. Os-ke yo uuwow mua teeria sira samora wia ofakowak. Naeya wi enum eruarimik ne maa enowa iiriw inasina wia patiramik nain enimimik. ²¹O sira samora nain piipupap kema kirinok naep epa iwem-na wia, kema-ko me kiriya. ²²Naapeya ikoka napum maneka iwinen. Wi mua o wameiya pokam-ikemik nain pun naap, sirirowa wiemkun unow onaiya sirirowa maneka aawikuan. Wi kema kirikuan-na me wia samorinen. ²³Ona teeria o ookam-miemik nain wia ifakimemkun wi sios unowa nain urufap sira efa amisaruk. Ne fain pun efar amisarikuan. Yos-ke wi mua kema kamenap nain baliwep wiar amisarep wi unowiya kuisow kuisow sira kamenap onam-ikua nain kiripomiyem.

²⁴Aria ni Taiyataira unowa emeria nain opora me wiar ookaman ne teeria fain opora me wiar aaweman, wi feenap maimik nain, “I Satan kokot maa nain wiar amisaremik,” wi nain. Ni teeria nain feenap nia maakiyem, yo yoowa oko-ko me niinen. ²⁵Ni fain muutiw onam-ikeka, kekanep opora aakisa opap ikeman nain naap opam-ikeka, ikip yo nainiw ekapow fofa-pa. ²⁶⁻²⁸Wi teeria nomakep yo uuwowa naap onam-ikok umimik nain ikoka kekanowa wiinen. Naeya wi miiw unowa wia urufam-ikaikuan. Kekanowa wiemkun saria maneka arep aen kuuma opap miiw unowa kekanowa wia urufam-ikaikuan. Amina wafuriwkin pukep ititaliya naap, mua pun naap wia samo-samorikuan. Ne epa wiimow mokoma unuma Kuaidama nain pun wiinen. ²⁹Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa wi sios wia maakiya nain miimeka!’ ”

Opora fain wi Sardis wia sesekomak

3 ¹“Opora fain ensel Sardis owowa sios wia urufiya nain siisimoma, ‘Fain Mua Maneka opora-ke, eena ewar ikur okaiwi-pa erup wiar ikua ne mokoma ikur okaiwi-pa erup opap ikua nain. Aria ni sira kamenap oniman nain yo niar amisarem. Ni mokok enuma ikeman nia naimik-na wia, ni iiriw umeman. ²Yo uuwowa niar furewiyem nain ni pepep me oniman, ne yena Auwa pun niar urufap naap nia mainon. Naapeya

^b **2.20** Iiriw ekera Isrel owow saria oko emeria unuma Yesebel. Emeria nain eliw marew, wi Isrel wia mufeya Mua Maneka ookowa piipupap wi mua miira kerawimik nain patiram-ikemik (1 King 21, 2 King 9). Aria aakisa emeria oko Taiyataira-pa ikua nain pun naap onam-ikaiya, naapeya Yesebel naek.

ni iikirap uuwowa niar orekam naep oniya nain nainiw iikiroweka. ³Ni nainiw kema aaweka, ni opora iiriw miimaman nain kekanep opap kema kireka. Ni me iikirowen-na yo ikum mua saarik ekapemi nia soranowap-puinen, ne yo ekapiyem fofa nain me efa amisarowen.

⁴Ne ni Sardis teeria mua kuisow kuisow eliwa, wiena mia suuwowa me tuminarowamik. Wi efamiya ikowa nain pepeke, naapeya wi ikoka mia suuwowa kia suuwap yena efamiya soomarikuan. ⁵Aria, miuw unowa wi kekanep nomakimik nain ikoka mia suuwowa kia naap nain suuwikuan. Ne pun wiena unuma parosifa-pa wiar ikua nain me wiar iirarinen. Naeya wi Mua Maneka wameiya anane eliwa ikaikuan. Ne yena Auwa ne ona ensel mokoka-pa ariman feenap wia mainen, “Wi nain yena teeria-ke.” ⁶Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa-ke wi sios wia maakiya nain wiar miimeka!’ ”

Opora fain wi Filadelfia wia sesekomak

⁷“Opora fain ensel wi Filadelfia sios wia urufiya nain feenap siisimoma, ‘Opora fain mua unumiya eliw oram ne makena, mua nain opora-ke. Dewit koor omopora os-ke urufiya. O omopora paaskinon-na mua oko upowa me pepeke, ne upinon-na mua oko paaskowa me pepeke. ⁸Feenap maek, ni uuwowa oniman nain yo niar amisarem. Urufeka, yo omopora nia paaskap-puomam, ne mua oko upekam naep oninon-na me pepeke. Moram, yo fain niar amisarem, makena, ni kekanowa manek marew, nain nia samoriwkin yo opora yookap baliwep opiman ne kekanep o me amisaremik, naap me efa maiman. ⁹Wi Satan tepak-pa ikok wiam fiirimimik nain Yuuda-ke wiam naimik, nain wi teeria nain ikoka wia poromkun ni miir onoma-pa keema muuna mikikuan. Keema muuna mikap maikuan, “Aa pepeke, Yeesus nia kookalek,” naap maikuan. ¹⁰Ni kekanep opora efar opam-ikok yoowa aawem-ikeka nia maakem nain ookam-ikaiman. Naapeya ikoka miuw unowa wia akimowa maneka imenariya nain yena nia urufam-ikemkun ni akimowa me niar imenarinen.

¹¹Yo epa me ekowa ekapinen. Ni opora ookam-ikeman nain kekanep naap ookam-ikeka, naeya ikoka nomakow maa bala maneka niyem nain niar iirarowa me pepeke. ¹²Wi mua akimowa nomakimik nain ikoka yena Auwa tempel kora poka saarik wia wuamkun kiiriw nainiw me piipuikuan. Ne yena Auwa unuma wi mia-pa wiar siisimemi Yerusalem owow enuma unuma pun mia-pa wiar siisiminen. Owow enuma eena Mua Maneka-ke iinan-pa sesekeya orowa nain. Ne yena unum enuma pun o mia-pa wiar siisiminen. ¹³Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa wi sios wia maakiya nain miimeka!’ ”

Opora fain wi Laodisia wia sesekomak

¹⁴“Opora fain ensel eena wi Laodisia sios wia urufiya nain siisimoma, ‘Opora fain mua makena kekanep ikaiya nain ona opora-ke. O mua opor

makena aakuniya. Mua Maneka iiriw maa muutitik onak nain onoma os. ¹⁵Opora feenap nia maek, ni yo yookiman nain sira niar amisarem. Ni me efa piipuaman, nain ni me senam yook-afuriman. Naeya yo kamenap nia oninen! ¹⁶Ni kema garia. Naapeya ikoka maa samorareya keesimik naap nia keesinen. ¹⁷Ni feenap niam maiman, i maa unowa akena yiar ikua, i maa pepeke, maa kuisow-ko me iiwaremik. Ni naap niam maiman nain feenap me niam furewiman. Ni mua oorpowa, maa marew akenake, ni kua-pa areman, mia saporma ne mokok opa ikeman, nain me niam furewiman. ¹⁸Naapeya ni feenap oneka naep nia maakiyem, niena maa unowa nain aawep yo maa eliwa gol eena tumin marewa nain efar sesenarowen-na ni maa unow onaiya ikowen. Mia suuwowa kia efar sesenarep saporma ikeman nain niam wakesimeka, naeya emina me ururowen. Ne pun marasin efar sesenarep mokoka-pa wuap sariarep maa eliw urufowen.

¹⁹Yo wi teeria wia kookaliyem nain ifana wiaremi sira wia ofakowiyem. Ni aakisa ifana baliwep wuap kema kireka. ²⁰Ni miimeka! Yo omopora-pa iimarep ikok anumiyem, o mua yo iwakara efar miimap omopora paaskominon-na kemena ikiwep wameiya maa eniminen. Ne os pun naap, yo efamiya maa eniminon. ²¹Wi teeria akimowa wiar imenareya kekanep nomakimik nain yo efamiya pokap ikok miiw unowa fain urufikuan, yo nomakep Auwa wameiya pokap ikok miiwa urufiyem naap. ²²Ni ifan onaiya ikok-na Ewar Eliwa wi sios wia maakiya nain wiar miimeka!’ ”

Owow iinan opora

4 ¹Aria maa unowa nain weesereya yo feenap urufam. Owow iinan omopora paaskap-puamik. Ne iwakara oko iiriw puuw fuurowa saarik miimam nain-ke efa maakek, “Feeke urupeya maa ikoka imenarowa nain nefa ofakowinen.” ²Naap maem-ikaeya Ewar Eliwa-ke mia-pa efar oreya feenap urufam. Owow iinan-pa mua-ko saria maneka pokow maa-pa nan pokap ikua. ³Urufam nain nomon sira-sira nain awilawila kuem-ikaiya nain saarik wilinem-ikua. Ona saria pokow maa nain iwamerena-ke saawirinowap ikua. Iwamerena nain nomona oko awilawila kuem-ikua nain naap wilinem-ikua. ⁴Ne wi mua iperowa ten erup erepam o warikap wiena pokow maa-pa pokap ikemik. Mia suuwowa kia suuwap wiena ikiwosa bala orowawap ikemik nain gol manekiw. ⁵Saria maneka pokap ikua nan aapereka-ke wilinemi paranem-ikua. Ne arua ikur okaiwi-pa erup o miir onoma-pa wilinem-ikua. Arua nain Mua Maneka Ewar ikur okaiwi-pa erup nain-ke. ⁶Wi pokap ikemik nan maa oko melina galas saarik kuem-ikua naap nain-ke wi miir onoma-pa epa ifemakep wilin-ikiwok.

Ne aria maa sira oko mokok enuma ikemik nain erepam, nain-ke mua pokap ikua nain warikap ikemik. Wiena mia ara unowa faa, iiwawun

mokok manekiw. ⁷Oko maa eneka maneka laiyan naimik nain saarik urufam, oko bulmakau morena saarik, oko mua miira saarik ne oko saragum maneka birinem-ikaiya nain saarik, naap wia urufam. ⁸Maa erepam nain eewua ikur okaiwi-pa kuisow wiar ikomakek. Ne wiena mia ara iiwawun mokok manekiw, eewua tepak pun naap. Anane amirika ne uura Mua Maneka unuma fakerami feenap maem-ikemik, “Mua Maneka Kekanowa Akena, o eliw oram, o waisow eliw akena, iiwawun sira onaiya. Iriw naap ikua, aakisa pun naap ne anane maneka naap ikainon.” ⁹Maa erepam nain-ke mua pokap ikua nain unuma wiar fakerami sira eliwa naakem-ikemik. Mua eena anane naap ikowa nain. ¹⁰Wi naap onam-ikaiwkin wi mua iperowa ten erup erepam nain mua pokap ikua nain eena anane ikaiya nain warikap miir onoma-pa keema muuna mikap lotu onamik. Ne wiena ikiwos maa bala o pokiya neeke wafuromami maem-ikemik, ¹¹“Mua Maneka yiena Maneka! Nos-ke maa unow akena imenan. Nena kookalep wia imenan. Ne ewar wiomakeya eliw ikemik. Naapeya no unum maneka ne kekanowa akena, ne mua unowa unuma nefa fakeram-ikauk. Naap nefa onam-ikowa-ke.”

Sipsip Muuka-ke maifa wasirkak

5 ¹Aria yo feenap urufam, Saria Maneka pokap ikua nain-ke ona wapen akena-pa maifa maala wasiep-puamik nain opap ikua. Maifa nain opora mikikira ne kemena-pa siisimep-puamik, ne wasiemi ara kuisow kuisow ilenowa naep tana opaw-ikiwemik, nain ikur okaiwi-pa erup wuamik. ²Ne aria ensel kekanow akena nain pun urufam, kerew akena feenap farem-ikua, “Mua naareke eliwa, naeya maifa tana opawap kaikap-puamik nain eliw iirarep wasirkinon?” ³Naap farek nain mua kuisow-ko me kererek, owow iinan ensel, miiw mua, aria wi iiriw umemik nain pun, kuisow-ko me kererep wasirkap urufamik, weetak akena. ⁴Aria yo naap urufap omem-ikem. ⁵Omem-ikemkun mua iperowa oko-ke efa maakek, “No me omome! Urufe! Laiyan eena Yuuda kerekera-pa imenarek nain-ke iiriw nomakek. O Dewit nembesir-ke. Ikoka os-ke maifa kaikamik nain eliw wasirkinon.”

⁶Ne aria naap ikok Sipsip Muuka-ko urufam, Saria pokap ikua nan iimarep ikua, ne maa erepam nain wi mua iperowa onaiya o warikap ikemik. Sipsip Muuka iiriw ifakimemik nain-ke imenarep nan iimarep ikua. Ikiwos suusa ikur okaiwi-pa erup ne mokoka pun naap ikur okaiwi-pa erup. Maa unowa nain Mua Maneka ona ewar unowa-ke, ona wia sesekeya miiwa oromi ononer ikiwemik. ⁷Sipsip Muuka nain-ke ekap Saria Maneka maifa wapen akena-pa opap ikua nain wiar aawok. ⁸Maifa nain aaweya maa erepam mokok enuma ikemik nain, wi iperowa ten erup erepam nainiya o kepur onoma-pa wiam wafurap maara mikami iima ifemakemik. Wi teeria nain wi kuisow kuisow maa oko gita saarik

opap ikemik ne gol urupa pun opap ikemik. Urupa nain tepak-pa maa ikin eliwa awemi kawus urupem-ikua. Kawus ikin eliwa nain Mua Maneka teeria o faremi maakimik nain opora-ke. ⁹Wiena someka enuma feenap awemik,

“No pepep, no Mua Maneka-ke, maifa nain teekap eliw wasirkinan. Moram no nefa ifakimiwkin aka nefar oreya wi emeria mua sesenarep wia aawon. Wi kerekera unowa nain, wiena opora ononer, miiw unowa ne mia sira-sira, wi nain unowiya wia aawep Mua Maneka pika kemena-pa wia wuan.

¹⁰Ne teeria manek akena wia imeneya wi Mua Maneka anane maneka lotu onami patirimik. Ne ikoka wis-ke owow saria arep miiw unowa fain urufam-ikaikuan. Naapeya no maifa nain wasirkowa pepep eran.”

¹¹Aria yo kiiriw nainiw mokoka wuam-na wi ensel unow akena wia urufam, wia tuunowa me pepep. Saria pokap ikua nain, maa erepam mokok enuma ikemik nain ne wi iperowa nain unowiya wia warikap ikok someka feenap awemik,

¹²“Sipsip Muuka ifakimemik nain pepep, naeya kekanowa, maa unowa, ne amis maneka, oona kekanowa ne unum maneka, parin maneka wiar ikaiya! Oo, i unuma wiar pirikua!”

¹³Ne iinan maa unowa, miiwa ne ifera, ne miiw tepak maa unow maneka, wi unow onaiya feenap maemik,

“Mua pokap ikua nain Sipsip Muuka ikos opor eliwa ne unum maneka, parin maneka ne kekanowa anane anane naap wiar ikaiya!”

¹⁴Naeya maa erepam mokok enuma ikemik nain-ke wia kiripomami maemik, “Makena!” Ne wi iperowa-ke keema muuna mikami Mua Maneka lotu onamik.

Sipsip Muuka maifa wasirkeya miiwa sirirowa aawikuan

6 ¹Aria yo naap ikemkun Sipsip Muuka maifa eena maa tana ikur okaiwi-pa erup opap ikua nain kuisow teekak. Teekeya wi maa erepam nain kuisow-ke farek, o iwakara aapereka paranowa saarik wiar miimam, “Aa ekape!” ²Naap fareya yo mokoka wuam-ikem-na oos kia urufam. Ne mua oko oos iinan-pa ikua nain ikiwos maa bala onaiya ikua ne amia opap ikua. Irakowa wia nomakekam naep irak-ikiwem-ikua.

³Nain weesereya Sipsip Muuka nainiw tana opowa teekap opor ara imenak. Ne maa erepam nain oko-ke feenap maeya miimam, “Aa ekape!”

⁴Naap maeya oos oko-ke orok, oos nain oka akena-ke. Mua oos iinan-pa pokap ikua nain bainat maneka iwiwkin opap ikua. O kekanowa iweya orop miiwa-pa irakowa imenak. Naeya miiw mua wieniw irakemi wiam ifakimikuan.

⁵Ne nainiw tana opowa oko teekak. Teekeya maa erepam nain oko-ke maek, “Aa ekape!” Ne yo mokoka wuam-ikem-na oos sepa maneka urufam. Mua oos-pa pokap ikua nain skel opap ikua. ⁶Yo ifana wuap ikemkun maa erepam nain gone-pa mua farowa iwakara saarik miimam. Miiwa maa enowa iwarinon naep feenap maek, “Wit makena mokoka gelemuta kuisow sesa maneka, fofa kuisow uuwow sesa-pa sesenarikuan. Ne baali makena pun naap, mokoka gelemutitik arow, fofa kuisow uuwow sesa-pa sesenarikuan. Ne wel, wain eka onaiya me samore, naeya unowa ikainon!”

⁷Nain weesereya tana opowa oko teekak. Teekeya maa erepam nain oko-ke feenap maeya miimam, “Aa ekape!” ⁸Yo mokoka wuam-ikem-na oos oko mia foma nain urufam. Mua oos iinan-pa pokap ikua nain unuma Umowa naimik, ne mua oko unuma Umow Owowa naimik nain pun o muri-ookam-ikua. Wi nain kekanowa wiewa miiwa-pa umowa wuikuan. Miiw mua unowa teeria erepam ikemik nain ikoka teeria kuisow saarik wia ifakimikuan. Sira feenap onami wia ifakimikuan: papako irakowa-pa umikuan, papako weniw maneka wiiwkin enow marew ikok umikuan, papako napum sira-sira wiiwkin napumarep umikuan, ne papako maa eneka samora sesekiwwin wia ifakiminon.

⁹Ne aria kiiriw tana opowa oko teekak. Yo Mua Maneka patrirow esimsa emina mokoka wuam-na mua kukusa wia urufam. Wi teeria eena iiriw Mua Maneka opora wiar opap kekanep opora ariman wuam-ikawin wia ifakimemik nain. ¹⁰Wi teeria nain kerew akena faremi maem-ikemik, “Oo yiena Maneka, no kekanowa akena, no mua eliwa ne makena-ke! Wi miiw mua iiriw yia samorami yia ifakimemik nain iikamin akena-ko muuna yia ururominan?” Naap maemik. ¹¹Wi teeria nain kuisow kuisow mia suuwowa kia maala wiemi wia maakemik, “Lawisiw naap ikeka. Naap ikok niena uuwow epaskun, ne Yeesus teeria papako wia areweka. Eena Mua Maneka ona kamin wia pepekimok pepep naap wia ifakimiwwin epa nain imenarinon.” Naap maek.

¹²Nain weesereya kiiriw tana opowa oko teekak. Nain teekeya maa ofofona maneka-ke urupemi epa kokoma tenek, konim sepa saarik, ne siiwa pun iiwawun oka kirek, maa aka saarik. ¹³Mokoma-ke ururomakek, nomokow makena eena ewar maneka ofofeya popoka ururiya naap. ¹⁴Aapereka-ke wame kaisap mesenalek, maifa kuuma-pa wasimik naap. Ema ne mot unowa iiwawun kekekraremi wiena iiriw ikemik epa nain piipuamik. ¹⁵Maa nain imenareya wi owow saria, wi ami woos mua ne wi anim onoma woos mua, wi maamuma mua ne wi mua kekanowa, wi mua oram, aria wi uuwow mua sesa marew uuwimik nain, wi iiwawun unow onaiya baurarep ikip miiw ona ne ema pona nomon unowa-pa wiam pipilimemik. ¹⁶Pipilalep ikok ema ne nomona nain emin kia wiarem-ikemik, “I yia ifemakekan oo! Naeya mua pokap ikua nain me

yia urufinok. Ne pun Sipsip Muuka yia bagiwiram-ikaiya nain me yia urufinok oo! ¹⁷Aa fofa nain samora akena-ke, i sira samora onamik nain yia kiripiya nain i iiwawun kamenap kekanep iimariyen.”

Wi Isrel kerekera Mua Maneka siisia wia wuomamik

7 ¹Aria maa sira-sira nain weesereya feenap urufam, wi ensel erepam miiw oko-okaiwi, oko-okaiwi-pa iimarep ikemik. Naap iimarep ikok ewar, gomi, mareg ne bug oko-okaiwi-pa wuuniya nain iiwkap ikemik, ewar wuunemi miiwa, ifera, nomokowa me wuunowinok naep. ²Ne yo mokoka wuam-na ensel oko urufam. O Mua Maneka ona siisia miiw mua mia-pa wia wuomow maa nain opap ikok ama urupow kame-pa kererem-ikua. Kererep wi ensel erepam nain wia farek. Wiam erepam nain iiriw Mua Maneka-ke miiwa ne ifera samoruk naep kekanowa wiek. ³Wia faremi maek, “Oi, me ewur, miiwa, ifera ne nomokowa ewur me samoreka. Yiena Mua Maneka uuwow teeria nain ekima-pa siisia wia wuomamkun oneka.” ⁴Yo naap ikemkun wi mua kamin Mua Maneka teeria-pa wiar ikemik nain siisia wia wuomap maiwkin miimam. Wi Isrel kerekera ten kuisow erup nain iiwawun wia tuunak nain teeria maneka akena, 144,000 naap. ⁵⁻⁸Kerekera ten kuisow erup nain kerekera kuisow kuisow mua tausen ten kuisow erup (12,000) naap wia pepekimemik. Wi kerekera teeria ten kuisow erup nain feenap: Yuuda, Ruben, ne Gat, Aser, Naptali ne Manase, Simeon, Liwai ne Isakar, Sebulun, Yosep ne Bensamin. Kerekera kuisow kuisow nain mua tausen ten kuisow erup Mua Maneka siisia wia wuomamik.

Mua teeria manek akena

⁹Aria nain weesereya yo kiiriw nainiw mokoka wuam-na yakeyak maneka wia urufam, mua unow akena, wia tuunowa me pepep akena. Wi mua nain wiena mia sira-sira, aakunowa sira-sira, kerekera ononaiya ne owowa ononer. Wi mia suuwowa kia maala suuwap Saria maneka pokiya nain, aria Sipsip Muuka ikua, wiam erup nain miir onoma-pa wiar iimarep ikok kesakesa ifa opap ikemik. ¹⁰Naap ikok feenap farem-ikemik, “Mua Maneka pokap ikua nain ne Sipsip Muuka ikos wis-ke yia aawowa-ke!” ¹¹Wi ensel unowa-ke Saria Maneka pokap ikua nain, wi iperowa ne maa erepam mokok enuma ikemik nain wia warikap ikemik. Naap wia warikap ikok momokraremi iima ifemakep Mua Maneka lotu onamik. ¹²Feenap maem-ikemik,

“Makena! Yiena Mua Maneka, no unuma nefa fakeriyen, i sira eliwa nefa naakimik. No unum maneka ne parin maneka, kema suuwowa eliwa, kekanowa, anane maneka naap ikon. I manek akena ekima nefa opimik. Makena!”

¹³Yo naap ikemkun iperowa oko-ke efa nokarek, “Nee, wi teeria mia suuwowa kia maala wuamik nain wi kaakewe-ke? Ne kaaneke ikok

ekapemik?”¹⁴ Naeya maakem, “Aa maneka, nos-ke wia amisaren.” Ne efa maakek, “Wi teeria maneka-na wia samoramik nain kekanep sirirowa maneka aawep fan ekapemik nain-ke. Wiena mia suuwow maala nain Sipsip Muuka aka-pa wiar yasuwikwin kia kirek.¹⁵ Naapeya Mua Maneka tempel koorapa, ona pokiya neeke anane uura ne amirika o miir onomapa wiar iimarep ikok lotu onam-ikaimik. Ne ona wia kakaltam-ikainon.¹⁶ Wi kiiriw nainiw me wuailikuan, kema me enekarikuan. Ama me wia kuuminon, ne wi epa ununapa eliw ikaikuan.¹⁷ Moram Sipsip Muuka-ke wia urufam-ikaiya, eena Saria pokiya nain miimow onapa wiar ikua nain-ke. Os-ke eka anane luulunem-ikaiya neeke wia pikiwinon. Ne wiena omow eka Mua Maneka-ke wiar ipiwinon.” Opora naap efa maakek.

8 ¹Aria Sipsip Muuka-ke tana opowa murarow akena nain teekeya wi iinan owow maa muutitik oram muutarep ikomakemik, uuwunowa marew, maa kuru-karanowa marew. Yo furewam-na lawisiw eeyarek.² Naap ikok feenap urufam, wi ensel ikur okaiwi-pa erup Mua Maneka miir onomapa wiar iimarep ikemik. Wi nain puuwa wiiwkin opap ikemik.³ Wi nan ikaiwkin ensel oko-ke kererek. O gol amina gelemuta opap ekapep Mua Maneka patiraw esimsa miimowa-pa iimarek. Esimsa nain Mua Maneka miir onomapa wiar ikua. O foma ikin eliwa nain kerew akena iwemik, wi Mua Maneka teeria o faremi wiena opora o nokarem-ikaiwkin gol esimsa neeke kuumemi Mua Maneka patirominok naep.⁴ Foma nain-ke awemi wi Mua Maneka teeria o farimik nain wiena opora kawus ikin eliwa onaiya Mua Maneka wiar urupok.⁵ Nain onap weesereya mukun oposia esimsa iinan-pa aawep amina-pa iparep-puap miiwa-pa sawikeya nain kuisow arek. Naeya aapereka wilinemi paranek ne maa ofofona onaiya miiwa-pa imenarek.

Puuw aluowa

⁶Aria maa muutitik nain weesereya ensel ikur okaiwi-pa erup nain puuw fuuru naep fakeramik.⁷ Ensel miimowa-pa ikua nain-ke onoma wuak. Ona puuw fuureya ipia mokok mane-maneka ne mukuna, aka onaiya bilik aremi ipia saarik orok. Oromi miiw ara arow ikua nain miiw ara kuisow kuumok, koka, nomokowa, miiw ara arow-pa ikua nain kame kuisow kuumok ne sipira enuma urupem-ikua nain pun iiwawun awomakek.

⁸Nain weesereya ensel oko-ke ona puuw fuureya maa oko ema maneka saarik nain-ke awemi ifera-pa orok. Oromi ifera kame arow ikua nain kame kuisow aka arek.⁹ Ne kame nain mera ne ifer maa muutitik nain iiwawun umomakek. Ne aasa pun naap, kame nan ikemik nain iiwawun samoraromakek.

¹⁰Ne aria ensel oko-ke puuw fuurak. Fuureya mokom maneka pusunep parina onaiya iwami miiwa kame arow nain kuisow-pa oromi eka opora

ne eka arona iiwawun samorak. ¹¹Mokoma nain unuma Eka Mafua naimik. Mokoma nain-ke eka masialoweya mua enep umemik.

¹²Naap ikok ensel oko-ke ona puuw fuurak. Fuureya ama kame okaiwi samorarep me wilinek, siiwa ne mokoma pun naap. Umeya okaiwi kuisow ikua nain parina epa maala me ekak, epa kokomarowa ewurarek. ¹³Ne aria yo iinan mokakem-na saragum maneka-ke iinan-pa birinemi farem-ikua, “Oo emawa, ni miiw mua, nefa komarka! Ensel arow puuw me fuurowa ikemik. Wi puuw fuuriwkin, wiisak, ni kamenap baurarowen?”

9 ¹Aria nain weesereya ensel oko-ke puuw fuurak. Fuureya feenap urufam, mokoma eena iiriw iinan piipup orop ikua nain omopora teekow maa iwemik. Maa nain opap epa fuura ona nain omopora teekowa-ke. ²Mokoma nain-ke ona nain omopora teekeya kawus beela akena urupok. Kawus beela nain-ke urupemi ama umukeya kokoma-ke epa iiwawun wakesimok. ³Miiw unowa kawus beela nain-ke ifemakeya kame unowa aawa manekiw imenarek. Aawa nain samor akena, waasisirowa saarik nefa kueya tiitinowa samor akena aawinan. ⁴Aawa nain wia maakep-puamik, “Ni sipira, nomokow ifa ne maa papako me samoreka. Wi mua Mua Maneka siisia ekima-pa me wia wuomamik nain muutiw wia samoreka,” naap wia maakemik. ⁵Wi mua me iiwawun wia ifakimowa wia naakemik, wi siiwa ikur muutiw sirirowa wieka wia naakemik. Sirirowa nain waasisirowa yia kueya tiitinowa aawimik naap akena aawem-ikauk. ⁶Siiwa ikur nain sirirowa maneka aawemi maem-miawikuan, “I umekamik-na eliw oo!” Naap ikaikuan nain me umikuan.

⁷Aawa unowa nain oos saarik wia urufam, irakowa ikiwemi wia aawimik naap. Wi ikiwos maa bala gol-pa onimik nain orowawap ikemik ne wi miira mua miira saarik. ⁸Wi afif fuula wi emeria afifa saarik, ne eneka laiyon eneka saarik anima wenup. ⁹Wi iiman epira wiam wakesimow maa kaapa kekanowa saarik wiar urufam, ne wi birinemi eewua aluowa-ke oos eena karis mufep irakowa ikiwemi kuru-karan-iwimik naap. Kerew akena karuiwkin miiw onaiya duuniya naap wia miimam. ¹⁰Wi alew maala waasisirowa alewa saarik, nain-ke wia kuiya. Wi kekanowa alewa-pa wiar ikua, wia kuem-ikaiwkin siiwa ikur arinon. ¹¹Wiena saria maneka nain ensel samora-ke. Os-ke epa fuura ona nain urufiya. O unuma libru opora-pa Abadon unufimik ne Grik-ke Apolion naimik. (Nain kemena feenap, “Wia samoriya nain-ke”.)

¹²Aria sirirowa aawem-ikemik nain weeserek, aakisa puuw fuurowa erup ikua.

¹³Aria ensel erup ikemik nain oko-ke puuw fuurak. Mua Maneka miir onoma-pa gol patiraw esimsa nain kua erepam-pa opora oko imenareya miimam. ¹⁴Iwakara nain ensel puuw fuurak nain maakek, “Wi ensel erepam Yufretis eka pona-pa wia kaikap-puamik nain wia wasirkeya

ikiwuk!” Naap maakek. ¹⁵Wi ensel erepam nain naap arewap ikemik, ikoka miiw mua unowa teeria arow nain teeria kuisow wia ifakimowa nain. Ne mokoma nain, ona siwa imenareya, fofa pepekimok nain ama kakeniw-pa wia wasirkiwkin ikiwemik. ¹⁶Wi irakow mua teeria oos-pa karuemik nain wia tuunap efa maakemik nain 200 milion naap.

¹⁷Maa unowa aakisa maem-ikayem fain yena kakeniw mokoka-keriw kirep urufam. Aria wi mua oos-pa irakowa ikiwemik nain wiena iiman epira wiam wakesimow maa nain oka akena, mukun oka saarik, ekapina ne ligam. Wiena oos ikiwosa-ke laiyon ikiwosa saarik urufam, ne mukuna kawus onaiya aria nomona ligam awiya nain mukun oposia mane-maneka saarik opaimika-pa wiar imenarek. ¹⁸Maa arow nain-ke oos opaimik ona-pa wiar imenaremi miiw mua teeria arow nain teeria kuisow saarik napum samora wiemi wia ifakimok. ¹⁹Wi oos kekanowa opaimika ne alewa-pa wiar ikua. Wiena alewa ifa imakuna saarik, nain-ke mua wia kuemi yoowa wiem-ikua. ²⁰Wi teeria me wia ifakimemik nain pun kema me kiremik, wiena sira-sira onam-ikemik nain me piipuamik. Wi inasina farimik ne mua miira sirarep wiena inasina arowamik, sira nain me piipuamik. Mua miira gol, siliwa, nomon oka ne nomokowa maa naap aawep sirarimik. Maa nain me aakuniya, mokoka marew ne me soomariya, nain yena inasina-ke naemik. ²¹Ne pun me wiam kemalemi wiam ifakimem-ikemik, mudi-pa wia kuem-ikemik ne maikua sira-sira onam-ikemik, uruw mia samora naap ikemik ne ikumarem-ikemik, sira unowa nain kema kirep me piipuamik.

Ensel ne maifa gelemuta

10 ¹Ne aria naap ikok ensel kekanowa oko owow iinan-pa oreya urufam. Maa ipisia-ke muep feekiya orok ne ikiwosa iwamerena-ke saawirinowap ikua. Ona miira ama saarik wilinem-ikua ne kepura-ke mukuna wiliniya naap arem-ikua. ²⁻³Ne maifa gelemuta iiriw wasiep ikua nain tiinep wapena-pa opap ikua. Orop kepur akena ifera akupak ne asowa miiwa akupap iimarep ikok kerew akena farek, laiyon aluiya naap. Fareya aapereka-ke paranowa ikur okaiwi-pa erup aremi opora maek. ⁴Aapereka paranowa weeserep ikaeya, aria yo o maek nain wiar siisimekam naep onam-ikemkun opora-ko iinan-pa efa farek, “Oi, nain me siisimowa-ke, nena kema-pa kokot nefar ikainok!”

⁵⁻⁶Aria naap ikemkun ensel iinan-pa orop ifera ne miiwa-pa iimarep ikua nain-ke wapen akena siikami, Iinan Mua Maneka anane ikaiya nain, aria iinan maa muutitik ne miiwa maa muutitik onomakek nain unuma unufami maek, “Maken akena maiyem, epa weeserek. Nainiw wia arewowa me pepeki! ⁷Ne ensel murarow akena nain puuw fuurinon-na Mua Maneka eena maa mauwa ona kema-pa wiar ikua nain me onowa ikua nain iiwawun welawinon, iiriw ona profet wia maakek naap.”

⁸Naap ikok opora iiriw iinan-pa efa farek nain kiiriw nainiw efa faremi maek, “Ensel iiriw orop ifera ne miywa-pa iimarep ikua nain wiar ikiwep maifa tiinep ikua nain wiar aawe.” ⁹Naap efa maakeya yo ekap ensel nain maakemkun efa maakek, “Aawep enep furewe. Opaimika-pa aaya saarik nefar afililidon ne orop uroma-pa nefar masialidon.” ¹⁰Aria maifa nain wapena-pa wiar aawep enem-na naap arek, opaimika-pa aaya saarik efar afililak ne uroma oreya masia furewam. ¹¹Ne efa maakek, “Wi miiw unowa mua maa mauwa-ke ikoka wiar imenaridon nain kiiriw nainiw ariman wuami wia maake, wi mua mia sira-sira ne opora aakunowa sira-sira ne owow ononer ne wi owow saria unowa pun.”

Opor wafurowa mua wiam erup

11 ¹Aria nain weesereya yo maa pepekimowa kuuma yiemi efa maakemik, “Iikirap ikip Mua Maneka tempel koor pepekimemi patriow esimsa pun pepekime. Nain pepekimep-puap wi teeria tempel koor kema-pa lotu onimik nain wia tuune. ²Ne tempel koor owaruma epa oko sisin kame-pa ikua nain me pepekime, neek ikainok. Moram epa nain wi owow oko-oko teeria wia wuomamik. Wis-ke ikoka siiwa ten erepam nainiw erup naap Owow Eliwa Yerusalem akup-ititami iiwawun samo-samorikuan. ³Ikoka yena teeria mua wiam erup wia sesekamkun yena opor kokosa efar maemi maa samora ikoka imenarowa nain manekikuan. Wi mia suuwowa iriniya nain suuwap mokoma arow enakiwa naap uuwam-ikaikuan.” ⁴Wiam erup nain Mua Maneka miiw unowa urufiya nain miir onoma-pa wiar iimarep ikaimik nain-ke. Ne feenap wia maiyem, oliw nomokowa erup ne arua poka erup nain. ⁵Wi mua oko-ke wia samoru naep onikuan-na wiena opaimika-pa mukuna nomiwwin imenaremi wia kuumeya umikuan. ⁶Wi kekanowa feenap wiar ikua, ipia me orainok naiwwin makena ipia me orainon. Naeya Mua Maneka opor kokosa maem-miawiwkin ipia me orainon. Ne sira fain pun eliw onikuan, maiwwin eka kirep aka aridon, ne wiena kookalowa-pa napuma ne sirirowa sira-sira eliw wiem-ikaikuan.

⁷⁻⁸Aria wi Mua Maneka opora wia wafuromap welawiwkin maa eneka asia maneka-ke epa fuura ona-pa ikok urupep wiemiya irakidon. Wiemiya irakep wia nomakep wia ifakimeya wiena napuma nain owow maneka nain era-pa neeke ikaikuan, owowa nain wiena Maneka iiriw nomokow moke-pa sererimemik nan. Owow maneka samora nain unuma ariman me mau naep Sodom naimik, Isip naimik. ⁹Miiw unowa mua ne opora ononer aakunimik, mia sira-sira unowiya nan taanep wiam erup umemik nain napuma wiar urufami me wia soopeka naikuan. Naeya fofa arow enakiwa naap ikaikuan. ¹⁰Owow unowa wiam erup umemik nain meta miimap wia goowami kemelap maa ele-eliwa wiam iwikuan. Moram wiam erup nain-ke iiriw wi miiw mua sirirowa maneka wiem-ikemik.

¹¹Naap ikok fofa arow enakiwa aaweya Mua Maneka ewar kekanowa-ke oromi wia iikirowinon. Wi iikirowinon mua unowa nain naap wia urufap manek akena keker opikuan. ¹²Wiam erup nan iimarep ikaiwkin opora oko iinan-pa feenap wia farinon, “Feek urupeka!” Wiena iiwua naap wia urufam-ikaiwkin maa ipisia-ke wia mueya iinan urupikuan. ¹³Wi iinan urupem-ikaiwkin maa ofofona maneka-ke imenaremi owow maneka nain kame kuisow iiwawun samorinon. Mua unow akena tausen ikur okaiwi-pa erup (7,000) naap umikuan. Ne wi me umimik nain naap urufap manek akena keker opap iinan Mua Maneka kekanowa onaiya ikua nain faremi maikuan, “Oo Mua Maneka, i unuma nefa pirimik,” naap maikuan. ¹⁴Aria sirirowa nain nan weeserek, oko lawisik akena imenarinon.

Puuw murarow akena nain fuurinon

¹⁵Aria ensel murarow akena nain-ke puuw fuurak. Fuureya opora-ke iinan-pa feenap imenaremi maemik, “Aakisa miiw unowa ne owow iinan yiena Maneka-ke urufiya ne Kraisa eena ona iiriw pepekim-puak nain pun maa unowa nain urufiya. Os-ke anane Saria maneka naap ikainon!” ¹⁶Ne aria wi iperowa ten erup erepam Mua Maneka wameiya-pa wiar pokap ikemik nain orop momokraremi iima ifemakep Mua Maneka lotu onami ¹⁷maemik, “Mua Maneka Kekanowa Akena, no iiriw naap ikon, aakisa pun naap ikain! No nena kekanowa ariman wuami maa unowa nena urufam-ikain. Naapeya i sira eliwa nefa naimik! ¹⁸Wi miiw unowa owow unowa maneka akena kema bagiwiramik. Nain aakisa epa fan imenareya wi bagiaw nefar urufimik. Ne wi iiriw umemik nain nos-ke wia mekawinan. Aakisa nena uuwow mua wi profet sira eliwa wia kiripomami unow onaiya pokow eliwa wiinan. Ne nena teeria unuma nefa purupimik nain, wi mua unumiya ne mua oram pun, wi iiwawun epaskun pokow eliwa wiinan. Aria wi miiwa samoram-ikemik nain kiripomami wia samorinan!” Naap maemik.

¹⁹Aakisa owow iinan tempel kooro omopora paaskap-puiwkin ikaeya bokis oko ariman arek, eena iiriw Mua Maneka ona opora wi Yuuda wia maakep koonowak nain nan wuamik nain. Ne aapereka wilinemi paranomakek, maa ofofona ne ipia maneka oromi ipia mokok mane-maneka orok.

Ifa maneka-ke emeria oko faek

12 ¹Aria maa sira-sira aapereka iinan-pa imenarek nain feenap, emeria oko ama mia suuwowa wuak ne ona kepur onoma-pa siiwa-ke wiar ikua. Ikiwos maa bala mokoma ten kuisow erup wiar ikomakek. ²Emeria nain muukarekam naep uroma-ke opeya mia tiitinowa maneka aawep kirirem-ikua.

³Nain imenarep ikaeya nainiw maa sira oko-ke aapereka-pa imenarek. Maa nain feenap, ifa oka maneka, urufowa suan saarik nain maneka wenup. Ona ikiwosa ikur okaiwi-pa erup ne ikiwos suusa ten kuisow. Ikiwos unowa nain kuisow kuisow bala orowawap ikomakek. ⁴Mokoma teeria arow ikua nain ona alewa-ke teeria kuisow saru-puukeya miiwa-pa ururomakek. Ne ekapep emeria nain miir onoma-pa wiar iimarep ikua, uroma yakieya-na muuka wiar enimekam naep. ⁵Naap ikok emeria nain muukarek, ikoka muuka nain-ke aen kuuma opap miiw unowa kekanowa wia urufam-ikainon. Aria oko ifa nain-ke muuka nain eniminon naep ewur akena aawep Mua Maneka ona pokiya nan wiar wuamik. ⁶Aawiwkin onak baurarep epa asia saa manekiw ikua nan ikiwok, epa nain iiriw Mua Maneka ona pepekimep-puomak. O mokoma arow enakiwa neeke ikaeya kakaltam-ikainon.

⁷Aria naap ikok irakow maneka owow iinan-pa imenarek. Ensel Maikel ona ensel teeria unowiya ne ifa maneka nain ona ensel teeria unowiya, teeria erup naap irakemik. ⁸Irakep irakep Maikel teeria-ke wia nomakiwkin ifa nain ona teeria onaiya owow iinan-pa ikowa me pepek. ⁹Ifa maneka nain opap wafuriwkin miiwa orok. Ifa awoniya maneka nain unuma Satan naimik, os-ke eena miiw unowa nain wia peeskimemi wadol sira wia pikiwiya nain. Ona ensel unowiya wia wafuriwkin miiwa oromik. ¹⁰Irakowa weesereya mukuruna maneka-ko iinan-pa wuami feenap fariwkin miimam,

“Aakisa Mua Maneka yia aawowa epa nan imenarek! Mua Maneka Saria maneka ikok maa muutitik urufiya, kekanowa nain ona wiarik! Ne Krai unum maneka ne kekanowa pun aakisa ariman arek. Moram mua samora iiriw Mua Maneka miir onoma-pa wiar iimarep ikok yiena Yeesus teeria anane maneka pina wiem-ikua nain aakisa iirariwkin miiwa orok.

¹¹Wi Yeesus teeria nain Sipsip Muuka aka orok nain makena-ke naemi opor makena wia maakem-miemik, naap onami Satan nomakemik. Wia ifakimowa maiwkin eliw umiyen naep mia me wiam kema suuwimik.

¹²Naapeya ni teeria owow iinan-pa ikeman nain eliw kemelowen! Ne ni miiwa ne ifera-pa ikeman nain nefa komarka, ni kamenap arowen! Satan iiriw amisarek, o epa me ekinon, ona weeserow epa ewur imenarinon. Naapeya miiwa orop ni niar ikok manek akena kema bagiwiram-ikaiya.”

¹³Aria ifa maneka iirarep miiwa-pa wafuriwkin oromi nain wame furewap ikiwep emeria iiriw muukarek nain samorekam naep faek. ¹⁴Ne ifa maneka nain-ke emeria nain me samorinok naep saragum eewua nain aawep iwemik, birinep ikiwemi epa asia saa manekiw ikua neeke ikiwinok naep. Mokoma arow enakiwa neeke ikaeya Mua Maneka-ke

kakaltam-ikainon. ¹⁵Emeria nain nan ikaeya eka-ke aawinok naep ifa nain-ke ona opaimika-pa eka keeseya luuma iwak. ¹⁶Luuma iwak-na wia, miiwa-ke emeria nain asipak. Miiwa-ke pukeya eka tepak oromi saanarem-ikua. ¹⁷⁻¹⁸Ifa maneka nain naap urufap kema bagiwirap ikip emeria nain ona nembesir unowa wiamiya irakek. Ona nembesir teeria eena Mua Maneka opora wiar ookimik ne pun Yeesus opor makena wiar maem-ikaimik nain.

13 ¹Nain weesereya ifa nain orop ifer pona-pa iimarep ikua.

Maa eneka asia erup imenaremik

Aria naap ikok maa eneka asia maneka ifer tepak-pa urupem-ikaeya urufam. Maa nain ikiwosa ikur okaiwi-pa erup ne ikiwos suusa ten kuisow wiar ikua. Ona ikiwos suusa unowa nain kuisow kuisow maa bala onaiya ikua. Ne ikiwos unowa Mua Maneka unuma firekami ona unuma saarik wame siisimep-pueya ikua. ²Maa eneka urufam nain urufowa eena kasi saarik nain manek akena. Ona kepura maa eneka maneka oko bea naimik nain kepura saarik, ne opaimika laiyan opaimika naap. Ifa maneka nain-ke ona kekanowa ne unum maneka maa eneka asia nain iwemi maa muutitik iiwawun urufam-ike naakek. ³Maa eneka nain ikiwos oko iiriw wiar fookiwwin ikemika maneka aawep lawisiw akena umekak nain kiiriw sariarek. Miiw mua unowa naap urufap kakaemi ookamik. ⁴Ifa maneka maa eneka asia nain maa muutitik urufowa kekanow maneka iwok. Naapeya mua unowa ifa nain yiena maneka-ke naep unuma fakerami maa eneka nain pun lotu onami maem-ikemik, “Se-ek, mua o saarik-ko me ikemik, weetak. Ne mua kuisow o wameiya irakowa pun me pepep.” Naap maemik.

⁵Mua Maneka-ke neek onam-ikainok naeya maa eneka asia nain unuma wame purupemi Mua Maneka unuma wiar firekam-ikainon. Ne pun mokoma arow enakiwa naap kekanowa onaiya ikok miiw mua kema wia mufem-ikainon. ⁶Ne aria ona unuma wame purupemi Mua Maneka firekam-ikua. Firekami owow iinan ne wi teeria owow iinan-pa ikemik nain pun iiwawun unuma wia samoram-ikua. ⁷Ne kekanowa onaiya ikok Yeesus Krai teeria wiamiya irakemi eliw wia nomakinon. Ne pun kekanowa maneka aawep wi miiw unowa wia urufam-ikainon, miiw unowa, wi kerekera unowa, wiena opora ononer aakunimik ne wi mia sira-sira, wi nain. ⁸Naeya miiw mua unowiya o yiena maneka-ke naep lotu onam-ikaikuan. Aria teeria fain-ke unuma me wiar fakerikuan, eena Mua Maneka miiw maa muutitik me onowa ikok unuma Sipsip Muuka maifa-pa wiar siisimeya ikua nain. Sipsip Muuka eena ifakimiwwin umok nain.

⁹Aria ni ifan onaiya ikok-na opora fain miimeka! ¹⁰Wi teeria wia opap wia kaikuk maek nain makena, ikoka naap wia onikuan. Ne wi teeria

bainat-pa wia mikuk maek nain ikoka wia mi-mikikuan. Naapeya maa sira naap nain imenareya wi Yeesus teeria kekanep kekelka ikok o opora wiar opam-ikauk.

Maa eneka asia oko miiwa-pa imenarek

¹¹Naap ikok kiiriw maa eneka asia maneka oko miiw tepak-pa urupeya urufam. Ona ikiwos suusa erup, sipsip muuka ikiwos suusa saarik wiar ikua. Ne o aakunowa-ke ifa maneka nain aakunowa saarik. ¹²Maa eneka eena iiriw lawisiw akena umekak nain kiiriw sariarek nain-ke ona kekanowa maa eneka asia aakisa fan imenarek nain iweya o asipam-ikua. Ne os-ke miiw mua unowa wia maakemi maa eneka oko nain lotu onowa wia suuwam-ikua. ¹³Maa miililina unowa imenam-ikua nain maa oko feenap onak, mua unowa mokok epa-pa mukuna fareya aapereka iinan-pa orok. ¹⁴Maa eneka ookikir imenarek nain epa wiar aawep maa miililina imenami mua unowiya wia peeskimemi wia mufem-ikua. Wi mua wia maakemi maa eneka eena iiriw bainat-pa mikiwkin puep kirek nain miira wiar sirarep nain lotu onam-ikeka wia naakek. ¹⁵Ne kekanowa iweya mua miira sirarep-puamik nain ewar iweya aakunem-ikua. Wi teeria o lotu me onimik nain ona maeya wia ifakimikuan. ¹⁶Maa eneka nain-ke wia maakek, “Ni mua unowiya niena wapen akena e ekima-pa siisia niar wuauk,” naap wia maakemi onowa wia suuwak. Wi mua unowiya wi mua unum marew, wi mua unumiya, wi maamuma mua ne wi maa marew akena ikemik nain, wi sesa marew uuwimik nain ne wi wiena miiwa-pa uuwimik nain, wi unow onaiya siisia wueka wia maakek. ¹⁷Aria wi mua maa eneka siisia nain wiar wuowa miatinimik nain maa me sesekikuan, maa pun me sesenarikuan. Ne wi siisia onaiya ikemik nain-ke maa eliw sesekikuan ne maa pun sesenarikuan. Moram siisia nain maa eneka nain unuma-ke, unuma nain namba-pa siisimemik. ¹⁸Aria i maa fain kema pukep amisarowa-ke. O mua firia ikok-na namba eliw wiar tuunap imeninon. Moram namba fain mua unuma pepekimok, 666.

Teeria maneka someka enuma awemik

14 ¹Aria yo mokoka wuam-na Sipsip Muuka Yerusalem owowa Saiyon ema-pa iimarep ikaeya urufam. Mua 144,000 naap o wameiya ikemik, wi teeria nain Sipsip Muuka ona wiawi ikos unuma ekima-pa wiar ikomakek. ²Naap ikemkun iwakara-ke eka maneka duunowa ne aapereka paranowa naap akena imenarem-ikua. Duunowa nain wi mua gita paiwkin aluiya, naap akena imenarem-ikaeya miimam. ³Wi teeria maneka nain-ke Mua Maneka, aria wi maa erepam mokok enuma ikemik nain ne wi iperowa, wi nain miir onoma-pa wiar iimarep ikok someka enuma awem-ikemik. Someka nain wiena mua teeria miiwa-pa wia sesenarep wia aawok, wi 144,000 nain-ke amisaremik, ne miiw

mua unowa weetak. ⁴⁻⁵Wia aawok teeria nain wi emeria wiamiya sira samora me onam-ikemik, sira dubil akena ikemik. Wi me wadolalimik, pina marew akena ikemik. Anane Sipsip Muuka ookam-miawimik. Miiw mua unowa nain wi teeria nain maa eremina patirimik saarik Mua Maneka ona Sipsip Muuka ikos kemena wiar ekamik.

Ensel arow

⁶Ne aria kiiriw nainiw ensel oko urufam, aapereka iinan-pa birinem-ikua. Krais opor eliwa anane ikaiya nain wi miiw mua wia maakekam naep onak, wi mua mia sira-sira nain, wi owow ononer ne miiwa ononer nain. ⁷Birinemi farem-miek, “Ni Mua Maneka manek akena keker opami unuma wiar fakeram-ikeka! Moram miiw mua wia mekawap sira kakeniw wia kiripiya nain epa fan imenarek. O eena aapereka, miiwa, ifera ne eka opora onomakek nain-ke, o lotu oneka.”

⁸Ne ensel oko-ke imenarep birinemi farem-ikua, “Oo Babilon, nan samorarek, Babilon owow maneka samorarek oo! Miiw unowa mua unowa eka kekanowa wienakowa saarik wia mufeya Mua Maneka piipuumik. O nain aakisa samorarek.”

⁹⁻¹⁰Ne ensel oko-ke imenarep birinemi kerewa farem-ikua, “Wi mua maa eneka asia nain ne ona miira siraremik nain lotu onamik, ne wiena ikiwosa-pa e wapena-pa siisia wiar aawemik nain pun Mua Maneka bagiaw maneka wiar urufikuan. Nain feenap, ona bagiaw wain kekanowa akena saarik urupa-pa ototeya ikua, wi enep feenap samor aawikuan. Wi teeria nain ikoka wi ensel ne Sipsip Muuka wia urufam-ikaiwkin mukuna ne nomon yoowa-pa wia wafurikuan. Naeya sirirowa aawem-ikaikuan. ¹¹Wi sirirowa aawimik nain mukun kawus anane maneka naap urupem-ikainon. Wi nain maa eneka asia ne ona miira siraremik nain lotu onami unum siisia wiar aawemik nain anane amirika ne uura sirirowa naap aawem-ikaikuan, oram ikowa marew.” ¹²Naapeya wi Yeesus teeria Mua Maneka sira makena wiar ookimik ne wia samoriwkin kekanep ookowa me piipuumik nain wi kekanep ikauk.

¹³Naap ikok opor oko owow iinan-pa imenareya miimam, efa maakek, “Feenap siisime, wi mua eena Mua Maneka teeria-pa wiar ikok epa fain umimik nain ne ikoka umikuan nain, wi kema eliwa ikauk!” Ne aria Ewar Eliwa-ke opora kiripomami maek, “No makena main, wi teeria nain iiriw uuwow yoowa onam-ikemik, wi aakisa uurarowa aawuk. Moram, wi sira eliwa onamik nain ariman ikaeya amisarikuan.”

Maa enowa parewow epa imenarek

¹⁴Ne yo iinan mokakem-na maa ipisia kia urufam. Mua oko Mua Muuka saarik nain-ke maa ipisia iinan-pa pokap ikua. Mua nain ikiwos maa bala gol-pa onimik nain onaiya ikua, ne fura meka anim onaiya ikua nain opap

ikua. ¹⁵Ne ensel oko-ke tempel koor kemena-pa ikok oromi mua maa ipisia iinan-pa pokap ikua nain faremi maek, “Nena fura opap ikon nain-pa maa enowa waromake. Moram aakisa miiw unowa maa enowa parewomakek, maa enowa iirarowa epa kererek.” ¹⁶Naap maakeya mua maa ipisia iinan-pa pokap ikua nain-ke fura opap nainiw enowa waromakek.

¹⁷Ne kiiriw ensel oko-ke owow iinan tempel kemena-pa ikok orok. Os pun fura meka naap nain opap feekiya orok. ¹⁸Ne ensel oko patrirow esimsa mukuna urufiya, nain-ke esimsa mamaiya-pa ikok imenaremi ensel fura onaiya ikua nain faremi maek, “Wain makena biliwarep iiwawun erap ikomakek. Makena uuma onaiya pu-puuk-ikiwe.” ¹⁹Naap maakeya ensel nain-ke wain uma onaiya pu-puukap makena ititimik epa nan wafufurak. Nain Mua Maneka bagiaw wiar kukusimok. ²⁰Epa nain owow maneka sisina-pa ikua, makena ara nan ititamik. Ititiwkin wain eka nain aka imenaremi eka luuma maneka saarik taanep epa maneka nain aka-ke muok. Aka nain taanek nain oos iimarinon-na ikip opaimik ona pepep erap ikainon, ne aka epa ifemakep ikiwok nain epasia akena, mail andet erup naap.

Wi Mua Maneka unuma fakerami someka awemik

15 ¹Aria naap ikok maa sira-sira oko aapereka iinan-pa imenareya urufam. Maa faa, onaiya akena-ke. Feenap, ensel ikur okaiwi-pa erup nain kuisow kuisow napuma samor akena wiowa maa nain opap ikemik. Napum samo-samora nain wi miiw mua wiiwkin miiwa sirirowa iiwawun weeserinon. Moram Mua Maneka miiw mua sirirowa iiwawun pepep weeser-wuomakikuan. ²Ne maa oko feenap urufam, ifer maneka galas saarik nain mukun onaiya ikua. Ne wi teeria fain pun wia urufam, wi nain iiriw maa eneka asia ne ona miira siraremik nain nomakemik, aria ona unum siisia wiar fienap nomakemik, wi nain wia urufam. Wi teeria nain-ke ifera galas saarik nain pona-pa iimarep ikemik. Mua Maneka maa gita saarik nain wiewa feekiya opap ikemik. ³Maa nain opap ikok Mua Maneka uuwow mua Moses ne Sipsip Muuka ikos someka feenap nain wiar awem-ikemik:

“Oo Mua Maneka, yiena Maneka, kekanowa akena, no maa onin nain kekanowa onaiya ikua ne eliw akena! Miiw maneka fain Saria maneka nos, no opora ne sira maken akena-ke!

⁴Maneka, naapeya wi mua kema nefa tootonep unuma nefa fakerimik nain, wi mua naap me onowa nain-ko ikemik-i? Moram no naisow melina ne dubila. No sira makena unowa nain ariman areya nefar urufimik. Naapeya miiw mua unowiya yiena Maneka-ke nefa naemi ekapep no nefa lotu onikuan.”

⁵Maa nain weesereya feenap urufam, owow iinan Mua Maneka tempel koor Kemena Iwowa Emi nain aakiarep ikua. Iiriw eena Mua Maneka

wi Yuuda opora wia maakep koonowak nain ilenowa epa nain. ⁶Ne ensel ikur okaiwi-pa erup nain kuisow kuisow tempel koor kemena-pa ikok napuma samor akena wiowa maa nain feekiya opap oromik, maa nain miiw mua napuma samora wiikuan. Wi mia suuwowa kia maala melin akena arua saarik wiliniya nain suuwap inakirowa gol-pa onimik nain iiman epira-pa kaikamik. ⁷Wi ensel teeria nain nan ikaiwkin maa erepam mokok enuma ikemik nain oko-ke iikirap gol epira porop wi ensel nain kuisow kuisow wie-ikiwok. Mua Maneka anane ikaiya nain bagiaw-ke epira nan taanep ikua, napum samo-samora wiowa nain. ⁸Ne Mua Maneka parin maneka ne kekanowa nain-ke kawus saarik imenarep tempel koor kemena epa iiwawun aawok. Mua kuisow kemena ikiwowa me pepeke, wi ensel ikur okaiwi-pa erup nain kuisow kuisow miiw mua napuma wie-ikiwep iiwawun welawiwkin eliw kemena ikiwikuan.

Mua Maneka bagiaw wiar urufamik

16 ¹Ne aria opor oko tempel koor kemena-pa imenaremi wi ensel ikur okaiwi-pa erup nain wia farek, “Mua Maneka bagiaw wiowa epira opap ikeman nain ikiwep miiwa-pa sawikeka!” ²Ne ensel miimowa nain-ke ookikir ikiwep epira opap ikua nain miiwa-pa sawikak. Sawikeya wi mua eena maa eneka asia siisia onaiya ikemik nain ne wi maa eneka miira sirarep lotu onam-ikemik nain, ikemika samo-samora aawemik.

³Aria ensel oko-ke epira opap ikua nain ifera-pa sawikak. Sawikeya ifer maneka faa, iiwawun aka kuisow arek, mua umowa aka saarik. Naapeya ifera maa unowa ikomakek nain iiwawun umomakek.

⁴Ne aria kiiriw oko-ke ona epira opap ikua nain eka opora ne eka arona-pa sawikomakek. Naap oneya eka unowa faa, aka manekiw. ⁵Ne eka urufiya ensel nain-ke naap maeya miimam, “Se-ek, oo Maneka, moresaren. Wi sira samo-samora onam-ikemik nain makena-pariw wia kiripoman. No iiriw ikon ne aakisa pun naap ikain!” ⁶Wis-ke nena teeria ne wi profet wia ifakimiwkin wi aka miiwa-pa wiar orok nain nos-ke nain kiripami eka aka imenarek nain wienaken!” ⁷Naap ikok opor oko patirow esimsa-pa feenap maeya miimam, “Makena, yiena Maneka, Mua Maneka kekanowa akena, wi naap oniwkin nos-ke kakeniw nain kiripan!” Naap maek.

⁸Nain weesereya ensel oko-ke epira opap ikua nain ama-pa sawikak. Ama-pa sawikeya yoowa manek akena-pa mua wia kuumeya samor akena awemik. ⁹Samor akena awemi Mua Maneka amukaremi unuma samoramik, moram napum samora sira-sira nain Mua Maneka ona maeya imenarek. Yoowa aawemik, nain wi kema kirep o unuma me wiar fakeramik, weetak akena.

¹⁰Ne aria ensel oko-ke epira opap ikua nain maa eneka asia pokiya esimsa-pa wiar sawikak. Sawikeya maa eneka asia maa muutitik

urufomakiya nain kokoma-ke iiwawun wiar ifemakek. Naap areya wi mua mia tiitinowa ne ikemika manek akena nain aawemik, naeya wiena enek muuna geegenemi omaiwa wiam kuemik. ¹¹Ne Iinan Mua Maneka amukaremi unuma samoram-ikemik. Naap aremik, nain wi iiriw sira samora onam-ikemik nain kema me kiremik.

¹²Nain weesereya ensel oko-ke epira opap ikua nain Yufretis eka opor maneka-pa sawikak. Nan sawikeya eka maneka nain iiwawun saanarek. Eka saanarep ikaeya wi ama urupow kame owow saria mane-maneka eliw ekapuk naep naap onak. ¹³Aria naap ikok feenap urufam, ewar samora arow ikia saarik arep imenaremik. Oko ifa maneka nain opaimika-pa imenarek, oko maa eneka asia opaimika-pa imenarek ne oko wadol profet opaimika-pa imenarek. ¹⁴Ewar samora arow nain wi sawur-ke, ne wi maa miililina unowa imenami miiw unowa ikiwep wi owow saria mane-maneka irakowa wia faremik. Wiena irakow teeria wia aawep Mua Maneka fofa maneka wuak neeke Mua Maneka teeria wiamiya irakiyen naep.

¹⁵“Ni miimeka, yo ikum mua saarik ekapinen. Naapeya wi mua palanowiw ikok mia suuwowa wameiya-pa wuap-puimik nain wi eliw kemeluk. Oko yo ekapemkun mia saporma baurariwkin mua unowa urufiwkin emina ururikuan!”

¹⁶Ne aria ewar samora arow nain-ke wi owow saria wia wiimep epa oko-pa wia fiirimemik, epa nain Iibru opora-pa Armagedon naimik.

¹⁷Nain weesereya ensel murarow akena nain-ke epira opap ikua nain aapereka iinan-pa sawikak. Aapereka-pa sawikeya opor maneka tempel koor kemena-pa kerew akena feenap farek, “Aakisa weeserek!” ¹⁸Ne aria aapereka wilinowa, paranowa ne maa ofofona onaiya wuak. Maa ofofona faa, manek akena, miiw mua iiriw maa ofofona maneka naap nain-ko me urufamik. ¹⁹Iir nain owow maneka nain miiwa pukep kakawa arow imenarek. Ne miiw maneka owow unowa iiwawun samorarek. Mua Maneka-ke owow maneka Babilon kema suuwap ona wain eka urupa-pa sawikap wienakek. Wain eka nain Mua Maneka bagiaw-ke. ²⁰Mot unowa iiwawun mesenalek ne ema mane-maneka pun iiwawun mesenalemi epa uruma arek. ²¹Ipia mokok mane-maneka nain-ke aapereka iinan-pa tenep ururemi mua wia ifakimomakek. Ipia mokok mane-maneka nain pina wenup, i mua pina saarik. Wi maa samor akena nain urufap Mua Maneka amukaremi unuma samoramik.

Era emeria samora

17 ¹Aria maa unowa nain weesereya wi ensel epira opap ikemik nain oko-ke ekapep efa maakek, “Aria, ekapep era emeria samora nain urufe. O epa eka mane-maneka owow unowa-pa pokap ikua. Ikoka sirirowa samor akena aawinon, nain nefa ofakowinen. ²Owow unowa

owow saria emeria nain wameiyya soma oraimik ne wi mua unowa o wain samora nain wiar enep momorarimik,” naap maek.

³Ne aria Ewar Eliwa efar oreya mokoka-keriw kirep ikemkun ensel-ke efa pikiwemi epa asia nomon manekiw nan efa wuak. Nan ikok emeria nain urufam. O maa eneka asia mia oka akena iinan-pa pokap ikua. Maa eneka asia nain mia-pa unum samora sira-sira siisimiwkin ikua. Ikiwosa ikur okaiwi-pa erup ne ikiwos suusa ten kuisow onaiyya ikua. ⁴Emeria nain mia suuwowa oka akena. Ne mia suuwowa nain sii-siisia gol, omod onoma ne nomona eena wili-wiliniya nainiw bala opawamik. O gol urupa opap ikua nain ona enum erua sira-sira nain-ke taanep ikua. ⁵Unum oko ona ekima-pariw siisimiwkin ikua. Unuma nain feenap: “Maa kokot-ke. O owow maneka Babilon, wi era emeria ne mua miira patirowa sira-sira onimik nain wienna onak maneka-ke.” Opora naap siisimiwkin ikua. ⁶Emeria nain wi Yeesus teeria unow akena wia ifakimemi aka wiar enep enep pepek erap weetak arek, wi eena Yeesus opor makena wiar maem-miemik nain. Yo naap urufap soranep kema unu-unowa wuam. ⁷Ne aria ensel-ke efa maakek, “No moram soranep kema unu-unowa wuan? Maa eneka asia ikiwosa ikur okaiwi-pa erup ne suusa ten kuisow nain-ke emeria nain piawem-miawiyya. Nain kemena feenap nefa maakinen. ⁸No maa eneka urufan nain iiriw imenarek, nain aakisa me ikua. Ne ikoka miiw ona tepak akena-pa urupinon. Ne epa me ekowa iiwawun samorarep mesenalidon. Ne mokomokoka Mua Maneka miiw maa muutitik onak nain onoma wuap ekapep aakisa, wi mua eena unuma anane eliwa ikowa maifa-pa me ikemik, wi nain ikoka maa eneka nain urufap soranep kema unu-unowa wuikuan. Moram maa eneka nain iiriw ikua ne aakisa me ikua ne ikok kiiriw nainiw imenaridon.

⁹Maa fain kema pupek amisarowa-ke. Emeria nain ema mokoka gelemutumut nain iinan-pa pokap ikua. Ikiwosa ikur okaiwi-pa erup nain ema mokoka gelemutumut ikur okaiwi-pa erup nain pepekimok. ¹⁰Ne pun owow saria mane-maneka ikur okaiwi-pa erup wia pepekimok. Owow saria ikur iiriw umemik, aakisa kuisow nain-ke kame nain urufam-ikaiyya. Ne oko me imenarowa ikua. O imenaridon nain ikok epa eeya me ikainon. ¹¹Aria maa eneka asia iiriw imenarek, ne aakisa me ikua nain-ke ikoka wi owow saria ikur okaiwi-pa erup nain umiwkin os-ke imenaremi owow saria aridon. Os pun wi teeria nain-ke. Ne lawisik ikok iiwawun mesenalidon.

¹²Maa eneka suusa ten kuisow urufan nain wi owow saria ten kuisow ikoka iimarowa nain pepekimok. Wi nain ikoka maa eneka nain wameiyya owow saria kekanowa aawikuan. Aawep ama kuisow muuta naap ikaikuan. ¹³Owow saria nain unowiyya kema kuisow wuap maa eneka nain maneka wuami kekanowa iiwawun iwemi osiw ookikuan. ¹⁴Wi nain-ke ikoka Sipsip Muuka wameiyya irakikuan. Sipsip Muuka eena owow

mua mane-maneka wiena Mua Maneka ne wi owow saria unowa wiena Saria maneka nain, naapeya wi o wameiya irakiwkin os-ke ona teeria onaiya wia nomakikuan, teeria eena wia pepekimeya ookam-miawemi opora opimik nain.” Naap maek.

¹⁵Aria ensel-ke opora oko pun feenap efa maakek, “Era emeria nain eka mane-maneka-pa pokap ikua, nain feenap, miiw unowa, owow unowa, wi mia sira-sira ne opora aakunowa sira-sira nain wia pepekimok. ¹⁶Suusa ten kuisow ne maa eneka urufan nain-ke ikoka era emeria nain kema bagiwirikuan. Kema bagiwirap samoriwkin o saporma ikok oram pokap ikainon. Naap ikaeya mia oposia wiar enemy mukuna-pa wafuriwkin iiwawun awinon. ¹⁷Moram Mua Maneka-ke ikoka kamenap arowa maek nain onowa wia suuweya naap onamik. Naapeya wi unowiya kema kuisow wuap maa eneka asia nain kekanowa iwemi osiw onikuan. Naap ikok ikok Mua Maneka opora maep-puak nain iiwawun naap wiar imenareya weeserinon. ¹⁸Emeria urufan nain owow manek akena-ke. Nain-ke owow saria unowiya wia urufiya.”

Babilon oro-boonek

18 ¹Aria nain weesereya ensel oko iinan-pa orom-ikaeya urufam. Ensel nain kekanowa akena-ke. Parin onaiya orom-ikaeya miiw unowa faa, iiwawun parina kuisow arek. ²Oromi feenap faremi maek, “Nefa komarka, wiisak oo, Babilon owow maneka nain nan oro-boonek. Aakisa wi sawur unowa o wiar taanep ikemik ne ewar samora pun nan wiam pipilimep ikemik. Nepa samora sira-sira o nan wiar ikomakek. ³Moram ona wain nain miiw mua unowa wienakeya enemik. Wain eena sira samo-samora onowa nain-ke. Naapeya owow saria unowiya o wameiya sira samora onam-ikemik. Ne wi bisnis mua maa ele-eliwa wiar sesenareya maamuma kerew akena aawem-ikemik,” ensel-ke naap maek. ⁴Naap ikok opor oko iinan-pa feenap fareya miimam, “Yena teeria, ni o wiar ikeman nain piipueka! Naeya o wameiya pina me onowen, ne o sirirowa nain ni me aawowen! ⁵O pina onomakek nain ane-kurumeya ema saarik iinan akena urupok. Mua Maneka pina nain kema wiar wuam-ikua. ⁶Ona sira samora onomakek naap nis pun naap akena kiripomaka. Ni o kiripomami kiripomowa erup arowa naap areka. Ne pina onak nain nis-ke ane-kurumami iiwawun samoreka. ⁷O iiriw pokowa eliwa pokap ikua. Ne mua unowa o unuma fakeram-ikemik. O naap ikua nain wiar kema suuwap aakisa ni kakeniw naap kiripomaka. Naeya sirirowa manek akena aawemi kema beelalem-ikainok. Moram o anane unuma wame purupemi naap maem-ikua, ‘Yo owow saria-ke naap pokap ikem! Yo me apura-ke. Ne yo mua me efar umeya yo omominen, weetak akena,’ naap maem-ikua. ⁸Naapeya ikoka fofa kuisow neekeriw maa samo-samora wiar imenaremi o iiwawun samorinon, feenap:

umowa, kema beelalowa ne weniw maneka. Ne ikoka Mua Maneka kekanowa akena nain-ke o kiripomaya mukuna-pa iiwawun awep weeserinon.” Opora naap maek.

⁹Aria naap awem-ikaeya owow unowa saria iiriw o wameiya sira samora onami maa ele-eliwa onaiya wiam karuem-ikemik nain kawus wiar urufap kema wiisarep omomikuan. ¹⁰Ne wi kema tootonep epasia-pa iimarep ikok alu-iraparemi maem-ikaikuan, “Emawa, wiisak aa, Babilon owow maneka ne owow kekanowa nan samorariya. Aa, nena pina kiripomek nain nan-pariw nefar imenareya iiwawun samoraren, aa wiisak!” Naap maikuan. ¹¹Wi bisnis mua pun o omawami kema damolalep omem-ikaikuan. Moram o wiar ikok maa sesekami sesenarowa nain era wiar irinarek. ¹²Wi maa feenap sesekami wiam sesenarem-ikemik, gol, siliwa, nomon siisia awilawila naap, ne omod ele-eliwa, konim ele-eliwa, konim oka akena, konim gawela ne ofa sira-sira, nomokow ele-eliwa, maa muutitik maa eneka enekiw onimik nain, aria nomon okaiw, aeniw ne nomon sii-siisiaiw, nain pun, ¹³guawa, foma ikin eliwa, maa tana ikin eliwa sira-sira, wain eka, wel oliw-pa aawimik nain, wit makena ne foma, bulmakau ne sipsip, oos karis onaiya, maa naap nain. Ne wi mua pun, mia ne kukusa maa saarik wiam sesekami wiam sesenarem-ikemik. Ne aakisa bisnis era wiar puok.

¹⁴Naapeya wi bisnis mua-ke o naap maikuan, “Maa koorma unowa no kema wiisarep aawowa nain iiwawun mesenalek. Enowa ne maa ele-eliwa, kora ele-eliwa, unowa nain iiwawun fonak. Kamenap onap kiiriw nainiw imeninan!” Naap maikuan. ¹⁵⁻¹⁶O yoowa aawiya nain wi bisnis mua nain epasia akena-pa ikok wiar urufap kema tootonikuan. Wi eena o owawiya maa sesekami sesenarem-ikemik nain. Wi ikoka kema wiisarep omemi maikuan, “Aa emawa, wiisak aa! Owow maneka nain nan samorariya! O iiriw anane mia suuwow ele-eliwa nain suuwap konim oka akena wuap maa bala gol ne papako nomon awilawila ne omod ele-eliwa nain wuap wame iram-ikua! ¹⁷Aakisa maa unowa nain ewursow iiwawun samorarek!” Naap maikuan.

Wi mua aas mane-maneka-pa uuwimik nain ne wienna woos mua, ne wi aasa sesenarep epa oko ikiwimik nain, ne wi aasa uuwowa-pa ikemik nain aas onaiya epasia akena-pa ipatarep ikaikuan. ¹⁸Ne owowa nain awemi kawus urupem-ikaeya urufap alu-iraparemi maikuan, “Oo emawa, wiisak aa, owow eliwa naap nain oko-ko me ikua! Aa wiisak!” ¹⁹Naap maemi foma wiam warep omemi maem-ikaikuan, “Oo wiisak, owowa nain nan samorarek! Aas unowa owowa nain ikiwep maa koorma ele-eliwa aawemi ikip ekapep naemi i maamuma maneka imenam-ikomamik. Ne aakisa iiwawun maa ele-eliwa nain mesenalek,” naap maikuan. ²⁰Ne oporo oko feenap miimam, “Aria ni owowa eena iinan-pa ikeman nain, ni Yeesus teeria, ni aposel ne ni profet, owowa nain urufap manek akena

kemeleka, moram o sira samora nia onam-ikua nain Mua Maneka-ke aakisa kiripomak.”

²¹Ne aria ensel oko-ke iikirap nomon saawirinowa ne ebebiria maneka nain fakerap ifera-pa wafurami maek, “Babilon owow maneka nain ikoka pun feenap wafuriwkin orainon. Oromi iiwawun mesenalinin, wi kiiriw nainiw me urufikuan. ²²Babilon owowa, oka ne ununa paowa, pia fuurowa ne puuw aluowa kiiriw nainiw me nefar miimikuan. Wi uuwow mua nainiw me uuwikuan ne wit ititowa nomon duunowa nain kiiriw me nefar miimikuan. ²³Arua kuisow-ko me wilininon, ne wi emeria mua muewowa mareweya wi muewow someka me nefar miimikuan. No samor aawon. Nena bisnis mua bisnis faowa paayar-afurap bisnis maneka onam-ikemik nain aakisa weetak. Ne miiw unowa mua unowa nain nena maikua-pa wia mufemi wia momoran. ²⁴Aria no yoowa aawon nain onoma feenap, wi profet ne Yeesus teeria wia ifakimiwkin wiena aka miiwa nan orok. Ae, makena, mua unowa pun wia ifakimiwkin aka miiwa nan wiar orok.”

Owow iinan-pa kemelimik

19 ¹Aria nain weesereya mua teeria maneka owow iinan-pa mukuruna wuami farimik nain miimam. Feenap faremi maemik, “Mua Maneka unuma fakeriyen! Os-ke yia aawiya, ne unum maneka ne kekanowa wiar ikua. ²O makena, ne baliwep yia mekawap yia kiripomiya. Naeya era emeria nain miiw sira samora-pa wia pikiwok nain os-ke pina kiripomak. Ona uuwow mua wia ifakimeya os-ke kiripami o samorak,”

naap maemik. ³Ne kiiriw nainiw faremi maemik,

“Oo, Mua Maneka unuma fakeriyen! Moram o owowa nain samoreya awemi kawus anane maneka naap urupem-ikainon!”

⁴Wi iperowa ten erup erepam nain ne maa mokok enuma erepam nain Mua Maneka pokap ikua nan miir onoma-pa keema muuna mikap unuma fakerami maemik, “Makena! Mua Maneka unuma fakeriyen!” ⁵Ne aria Mua Maneka pokap ikua nan iwakara oko feenap imenareya miimam,

“Yiena Mua Maneka unuma fakeriyen. Ni ona uuwow mua o unuma wiar fakereka. Ne ni mua unumiya ne ni mua unum marewa, ni unowiya o kema suuwap kema tootoniman nain pun o unuma fakereka,”

naap maek. ⁶Naap ikok farow maneka miimam nain eka duunowa saarik miimami kiiriw aapereka paranowa saarik miimam. Feenap maemik,

“Mua Maneka unuma fakeriyen! Moram yiena Maneka, Mua Maneka kekanowa akena-pa maa muutitik urufiya. ⁷⁻⁸I kemeliyen, kemelami o unuma wiar fakeriyen. Moram Sipsip Muuka ona emeria aawow fofa imenarek. Naapeya emeria nain maa bala

ele-eliwa opap arep ikua. O mia suuwowa kia melin akena nain iwiwkin wuap ikua,”

naap maemik. Mia suuwowa kia nain Yeesus Krais teeria wi sira kaken eliwa onam-ikemik nain pepekimok.

⁹Ne aria ensel-ke efa maakek, “Opora fain siisime, ‘Wi mua Sipsip Muuka emeria aawowa naep wia fariwkin ekapep maa wiamiya enimimik nain eliw kemeluk,’ naap siisime.” Naap efa maakep-puap kiiriw efa maakek, “Opora nain Mua Maneka opor makena-ke.” ¹⁰Naap efa maakeya yo keema muuna mikap unuma fakerekam naep onamkun efa maakek, “Naap me one! Yos pun ni saarik, no nena teeria unowiya Yeesus opora wiar opiman, yos pun uuwow mua naap nain-ke. Mua Maneka waisow lotu one,” naap efa maakek. Moram Ewar Eliwa kema wiewa opor kokosa maimik nain Yeesus opor makena maimik.

Mua oko oos kia-pa karuok

¹¹Ne aria aapereka-ke pukep aakia ikaeya oos kiam urufam. Mua oos-pa pokap ikua nain unuma feenap, Mua Kakeniw Eliwa ne Mua Makena. O irakowa ikiwep mua sira baliwep wia amisarep wia mekawap wia samoriya. ¹²⁻¹³Ona mokok oposia-ke mukuna saarik wilinem-ikua ne ikiwos maa bala siisia ononer ikomakek. Ne ona mia-pa unuma onaiya siisimiwkin ikua, nain wiar amisarowa me pepek, ona waisow amisarep ikua. Ne unuma feenap unufimik, “Mua Maneka Opora.” Ona mia suuwowa nain aka sulunem-ikua. ¹⁴Owow iinan irakow teeria unowa mia suuwowa kia melina suuwap oos kia irap o ookamik. ¹⁵Irakow fura maala opaimika-pa fuunep ikua, ne miiw mua nain-pa wia ifakiminon. Ona aen kuuma opap ikok miiw unowa kekanowa wia urufam-ikainon. Ne Mua Maneka bagiaw manek akena wia ofakowami wain makena saarik ititowa naap wia ititam-ikainon. ¹⁶Unuma ona mia suuwowa-pa ne ona kufa pun wiar siisimep-puamik nain feenap, “O wi owow saria unowa nain wiena Saria Maneka-ke, ne wi owow mua manemaneka unowa nain wiena Mua Maneka-ke.”

¹⁷Aria nain weeserep ikaeya ensel oko ama mokoka-pa iimarep ikaeya urufam. Nan ikok nepa unowa aapereka iinan akena-pa birinem-miawiwkin wia farem-ikua, “Nee emawik, ni ekapeka oo. Mua Maneka maa enow maneka oniya nain unowiya ekapep wiar taaneka! ¹⁸Ekapep wi teeria umimik fain mia oposia wiar enimeka: wi owow saria, wi irakow mua ne wiena woos mua, wi mua unum maneka, wi mua oos-pa karuimik nain wiena oos onaiya. Ne wi mua papako wi mua sesa marew oram uuwimik nain ne wi mua wiena miiwa-pa uuwimik nain, mua unumiya ne wi mua unum marewa, wi unowa nain pun mia oposia wiar enimeka!” Naap farem-ikua.

¹⁹Naap ikok maa feenap urufam, maa eneka asia nain, aria wi owow saria ne wiena irakow mua, wi unowiya wiam aawep arep ikemik, mua

oos-pa karuok nain ona irakow teeria onaiya wiamiya irakowa naep. ²⁰Naap arep ikaiwkin maa eneka asia nain opamik. Ne mua oko pun opamik, mua nain wadol profet-ke, iiriw maa eneka asia-ke maakeya wia wadolalowami maa miililina onam-ikua. Naap onami wi eena maa eneka siisia ekima-pa ne wapena-pa wiar ikua ne maa eneka miira siraremik nain lotu onam-ikemik nain wia peeskimem-ikua. Aria wia opap ona fuura onom marewa-pa nan wia wafuramik, eena nomona mukun onaiya ikua nain. ²¹Ne wiena irakow mua teeria mua oos-pa karuok nain-ke fura maala opaimika-pa fuunep ikua nain-pa wia ifakimeya umurumemik. Ne wiena sawi napuma nepa-ke wia enomakek.

Mokoma tausen kuisow

20 ¹Ne aria ensel oko owow iinan-pa orom-ikaeya urufam. Ona fuura onom marewa nain omopora teekow maa opap orok, ne sen kekanowa pun opap ikua. ²⁻³Oromi ifa awoniya maneka opap seniw kaikak. Nain urufowa suan saarik urufinan, nain maneka wenup. Ifa nain unum oko Sawur, naemi Satan naimik. Opap ona-pa nan wafurap ona irinap kiira nain baliwep tana opawak. Miiwa-pa feek ikok miiw mua nainiw me wia peeskimemi wia mufem-ikainok naep. Ona-pa ikowa nain mokoma tausen kuisow aawinon. Ne wiimar mokoma pepekimomak nain weesereya wasirkiwkin miiw iinan kiiriw urupinon. Ne urupiya nain epa eeya me ikainon.

⁴Ne aria wi saria maneka pokow maa unowa urufam. Mua neeke pokap ikemik nain kekanowa wiiwkin wi miiw mua wia urufam-ikok wiena sira baliwep akena wia mekawikuan. Ne wi mua kukusa pun wiar urufam. Wi teeria nain iiriw Mua Maneka opora wiar opap Yeesus opor makena wiar maem-miawiwkin imakuna wia puukami wia ifakimemik. Wi teeria nain iiriw maa eneka asia ne miira siraremik nain lotu me wia onamik, ne wiena ekima-pa ne wapena-pa maa eneka siisia nain pun me wiar ikua. Wi kiiriw naapiw iikirap owow saria arep Yeesus wameiya ikok mokoma tausen kuisow miiwa urufam-ikemik. ⁵Wi mua papako me iikiramik, mokoma tausen kuisow iiwawun weesereya wi iikirikuan. Wi iiriw iikiramik nain miimowa-ke, ne wiimar mua papako iikirikuan. ⁶Wi mokomokoka iikiramik nain wi Mua Maneka teeria kakeniw wiar ikemik ne wi kema eliw akena ikaikuan. Moram ikoka Mua Maneka mua papako epa samora wia sesekowa nain wi me wia sesekinon. Wi ikoka anane maneka Mua Maneka ne Yeesus ikos lotu wia onami uuwowa nain opikuan. Ne mokoma tausen kuisow Yeesus wameiya ikok miiwa fain urufam-ikaikuan.

Mua Maneka-ke Satan samorak

⁷Mokoma tausen kuisow nain weesereya Satan ona-pa ikua nain wasirkikuan. ⁸Wasirkiwkin urupemi miiw unowa wiar ikiwep wia

mufinon, wi nain Gok ne Magok wia naimik. Irakowa ikiwowa naep mua unow akena wia aawinon. Teeria nain manek akena, wia tuunowa me pepep. ⁹Wis-ke iiwua ikiwemi Mua Maneka teeria ona wia kookaliya nain wia warikikuan. Wi owowa eena Mua Maneka senam akena wia kookaliya nain. Naap oniwkin iinan mukuna-ke oromi iiwawun wia kukumakinon. ¹⁰Ne Satan eena wi mua wia momoriya nain opami ona fuura onom marew-pa nainiw neek wafurikuan, epa eena nomona awem-ikaiya nain ne iiriw maa eneka asia ne wadol profet nan wafuramik nain. Wi neek ikok anane maneka sirirowa naap aawem-ikaikuan.

Wi Mua Maneka opora me ookimik nain sirirowa aawikuan

¹¹Ne aria mua oko urufam, o pokow maa kia maneka-pa nan pokap ikua. Miiw maa ne aaperek maa iiwawun mesenalek. ¹²Kiiriw me urufimik. Aria wi mua iiriw umemik nain wia urufam. Wi mua unumiya ne mua unum marewa wi unowiya mua nain miir onoma-pa wiar iimarep ikemik. Maifa unowa paaskap-puiwkin ikomakek ne maifa maneka oko pun paaskap-puiwkin ikua. Maifa nain wi mua kiiriw me umowa nain unuma nan wiar ikomakek. Aria wi iiriw umemik nain wiena iiriw pina onamik nan wia mekawamik. Pina eena iiriw maifa unowa-pa wiar siisimep-puamik naap. ¹³Wi iiriw ifera-pa umemik nain ne umow owowa-pa ikemik nain pun iiwawun kereremik. Unowiya kereriwkin wiena sira iiriw mokok enuma ikok onam-ikemik nain wiar ookami wia kiripomak. ¹⁴Wi pina wia kiripomami unowiya mukuna-pa wia wafuramik. Wi teeria nain aakisa umowa erup aremik. ¹⁵Wi teeria wiena unuma maifa maneka-pa me wiar ikomakek nain iiwawun mukuna-pa wia wafuramik.

Aapereka ne miiwa enuma

21 ¹Aria maa unowa nain weesereya aapereka ne miiw awona iiriw ikua nain mesenalek, ne ifera pun iiwawun loonek. Ne aapereka miiw enuma onaiya urufam. ²Naap ikok owow enuma Yerusalem iinan-pa orom-ikaeya urufam, owowa nain Mua Maneka-ke sesekeya orok. Maa bala eliw akena. Emeria mueuekam naep muewow fofa-pa maa bala opap mua arewam-ikaiya, naap akena imenarek. ³Ne mua pokap ikua nan iwakara oko feenap kerew maem-ikaeya miimam, “Aakisa Mua Maneka orop miiw mua wiamiya ikua. Ne wi o teeria-pa wiar ikaikuan. Ne feenap maem-ikaikuan, ‘Mua Maneka yiena Mua Maneka-ke,’ naap maem-ikaikuan. ⁴Os-ke mokok eka wia ipiwominon. Miiw awona sira-sira iiwawun mesenalek. Naapeya umowa marew, kema damolalowa ne mia tiitinowa marew ikaikuan.” Naap maek.

⁵Ne aria mua pokap ikua nain-ke efa maakek, “Aakisa sira enuma imenam. Opora fain makena maiyem, naapeya siisime, ikoka maa naap nain imenarionon.”

⁶Ne nainiw maek, “Aakisa weeserek! Yo iiriw ikem ne aakisa pun naap ikem. Maa unowa onoma yos-keriw ne murarowa weeserowa pun yos-keriw. Mua-ko kema enekarionon-na eka ona-pa urupem-ikaiya nain onakinen, eka nain ore wuap-puam. Enep anane eliwa naap ikainon. ⁷Mua-ko akimowa nomakinon-na yo o Mua Maneka-ke aawep urufam-ikainen. Ne o yena muuka efar ikainon. ⁸Ne wi teeria fain wiena owowa nomon mukuna onaiya ikua neek ikaikuan: wi yo opora efar miatinep baurarimik nain, wi opora me efar opimik nain, wi mua oko wia ifakimemi sira samora unowa onimik nain, wi uruw mia samora nain, wi epia mua, ne wi maikua-pa maa fiimik nain, wi mua miira sirarep lotu onimik nain, wi wadolalimik nain, wi iiwawun samor aawikuan. Nain umowa erup arowa-ke.”

Yerusalem enuma

⁹Ne aria ensel oko epira ikur okaiwi-pa erup murarow akena-pa maa samo-samora iiriw miiwa-pa sawikak nain-ke ekapep efa maakek, “Aria, ekapeya Sipsip Muuka emeria aawok nain nefa ofakowinen.” ¹⁰Ne Ewar Eliwa-ke efar ireya ensel-ke efa aawep ema maneka iinan akena efa pikiwok. Ema mokoka-pa iimarep ikok Yerusalem enuma efa ofakowak. Owowa nain eliw akena, Mua Maneka-ke owow iinan-pa sesekeya orom-ikua. ¹¹Mua Maneka parina-ke owowa nain parina iweya wilinem-ikua. Nomona galas saarik nain ne ofa sira-sira nain-ke awilawila kuem-ikaeya urufowa eliw akena. ¹²⁻¹⁴Owowa nain pika iinan akena. Nomon mane-maneka ten kuisow erup nainiw wui-ikiwep iinan-pa pika maneka karuok. Sipsip Muuka aposel teeria ten kuisow erup nain wiena unuma nomona-pa nan wia siisimep-puamik. Pika nain omopora mane-maneka ten kuisow erup. Omopora arow arow ikua, ama urupow ekeria omopora arow, ama orow ekeria arow ne kame kiira okaiwi arow ne okaiwi pun arow, naap ikomakek. Ne ensel ten kuisow erup omopora kuisow kuisow urufam-ikaimik. Wi Isrel kerekera ten kuisow erup nain kerekera kuisow unuma omopora kuisow-pa naap wiar siisimep-puamik.

¹⁵Aria ensel yo efa maakem-ikua nain maa pepekimowa kuuma opap ikua. Ikoka maa nain-pa owowa, omopora ne pika pepekiminon. Kuuma nain goliw onamik. ¹⁶Owowa nain maala 2,200 kilomita naap ne moke puukowa oko-okaiwi pun naap. Ne iinan urupok nain pun naap. ¹⁷Owow pika kurum akena, koor kuow mua maa pepekimimik nain-pa pepekimok nain 65 mita naap. ¹⁸Pika nain nomona siisia sira-sira aawep oniwwin siisiarem-ikaiya ne owow kemena epa uruma gol manekiw nain galas saarik dubil akena. ¹⁹Pika onoma nomona galas saarik wilinem-ikaiya nain ofa sira-sira nain onoma-pa wuamik. Nomona oko galas saarik wilinem-ikaiya nain wuamik, feenap, ofa kia akena, ne oko kia nain wuamik ne nain oko ofa enuma nain wuamik. ²⁰Ne oko ofa oka ne kia

sii-siisia nain wuamik. Ne oko ikua nain, nomona nain ofa oka akena nain wuamik. Ne oko ofa ligam. Ne oko ofa enuma sii-siisia ne oko ofa ligam. Ne oko, ofa enuma. Ne oko ofa ekapina. Ne oko oka see-seera. ²¹Aria omopora ten kuisow erup nain kuisow kuisow omod maneka nainiw omopora sirarek. Ne owow kemena era maneka gol manekiw, galas saarik wilinem-ikaiya.

²²Aria yo tempel koora-ko me urufam, moram Mua Maneka kekanowa akena Sipsip Muuka ikos wi kakeniw nan ikemik. ²³Owowa nain Mua Maneka parin maneka epa aawok, ne Sipsip Muuka pun parina iwem-ikaiya. Naeya ama ne siiw parina uuwowa marew. ²⁴Miiw unowa mua unowa owowa nain parina-pa soomarem-ikaikuan, ne wi owow saria wiena maa unowa ele-eliwa neek pikiwikuan. ²⁵Owowa nain omopora mane-maneka nain paaskap-puiwkin anane maneka naap ikainon, me upikuan. Moram epa nain me kokomarem-ikainon. ²⁶Ne owow unowa Mua Maneka lotu onowa naep wiena maa ele-eliwa nain owowa neeke pikiwikuan. ²⁷Maa samora ne sira samora neeke me ikainon. Wi mua sira samora onimik nain ne wadol sira onimik nain neeke me ikaikuan. Wi mua unuma Sipsip Muuka maifa maneka-pa wiar siisimeya ikomakek nain muutiw neek ikaikuan, eena anane eliwa ikowa nain.

22 ¹⁻²Ne aria ensel nain-ke eka efa ofakowak. Eka nain enep anane ikowa-ke. Eka nain melin akena. Ne Mua Maneka ne Sipsip Muuka pokap ikemik nan urupep era-pa iwami owow goneiw iwiya. Pona oko-okaiwi nomokowa-ke arimep ikua. Nomokowa nain pun anane ikowa wiowa-ke. Ne makenarowa mokoma kuisow ten kuisow erup ariya. Nain feenap, siiwa kuisow kuisow makenarem-ikainon. Miiw mua sira kamenap nain nomokow ifa nain-pa wia saliwion. ³Owowa nain maa unowa eliw manekiw ikaiya, samora-ko me ikua. Mua Maneka Sipsip Muuka ikos pokimik nain owow gone-pariw ikaeya ona uuwow mua unowa o lotu onam-ikaikuan. ⁴Wi o wameiya ikok miira wiar urufam-ikaikuan ne o unuma wiena ekima-pa wiar siisimep-puiwkin ikomakek. ⁵Mua Maneka ona parina wiem-ikainon. Naapeya me kokomarem-ikainon. Ne arua parina ne ama pun uuwowa marew. Ne wi anane owow saria manekiw ikaikuan.

⁶Ne aria ensel-ke efa maakek, “Opora fain makena-ke, ne maa ikoka makena imenarion. Feenap, Mua Maneka aakisa ensel sesekeya ona uuwow teeria wia maakiya, lawisiw akena ikok maa-ko imenarion. Mua Maneka eena ona profet Ewar Eliwa wieya maa ikoka imenarowa nain ariman wuam-ikemik nain.”

Yeesus nainiw ekapinon

⁷Ne aria Yeesus-ke maek, “Nee, yo lawisiw akena nainiw ekapinen! Maa ikoka imenarowa nain parosifa-pa fan siisimep-puamik. Ne wi mua aakisa opora nain ookam-ikaimik nain eliw kemeluk!” Naap maek.

⁸ Aria yo Yon-ke, yena mokoka-pa kakeniw maa urufap miimap maiyem. Yo maa unowa nain urufap miimap ensel kepur onoma-pa keema muuna mikap lotu onekam naep onam. ⁹ Naeya os-ke efa maakek, “Yo lotu me efa one! Moram i unowiya uuwow epaskun-ke. Yo, nena, ne nena nomar unowa, wi profet ne wi mua parosifa fain urufap ookimik, i teeria nain-ke. Mua Maneka waisow lotu one!” Naap maek. ¹⁰ Ne kiiriw nainiw efa maakek, “Maa ikoka imenariya nain parosifa fan ikomakek nain me pipilime, moram maa unowa nain imenarowa epa mamaiya arikua. ¹¹ Wi mua sira samora onam-ikaimik nain neek onam-ikauk, ne wi woos samora onaiya ikok sira-sira onam-ikaimik nain pun neek onam-ikauk. Sira eliwa onam-ikaimik nain pun naap akena onam-ikauk, ne mua kaken eliwa ikemik nain naap akena ikauk.” Naap maek.

¹² Ne aria Yeesus-ke maek, “Nee, yo lawisiw akena nainiw ekapinen! Ekapemi ni iiriw sira kamenap onaman nain kakeniw nia kiripominen. ¹³ Aria maa unowa onoma yos-keriw ne murarowa weeserowa pun yos-keriw. Ne yo onom akena-pa ikip kapa-pa, ne onom akena-pa ikip iiwawun weeserowa-pa. ¹⁴ Ni mua niena mia suuwowa yasuwiwkin kia kirep ikua nain kemeleka. Ni nomokow makena nain eliw enep anane ikowen ne owow pika omopora-pa eliw ikiwemi owow neek ikowen. ¹⁵ Aria wi mua sira feenap nain owaruma-pa ikaikuan. Wi Mua Maneka opora wiar kapewimik nain, wi maikua onimik nain, wi uruw mia samora nain, mua wia ifakimimik nain, wi mua miira wia patirimik nain, wi opor wadola ne sira wadola kookalimik nain, wi unowiya pika owaruma-pa ikaikuan. ¹⁶ Aria yo Yeesus-ke ensel sesekamkun opor makena nefa ofakowiya nain yena teeria unowa nain wia maakem-miawe. Yo Dewit nembesir-ke. Ne yo mokoma Kuaidama-ke,” naap maek.

¹⁷ Aria Ewar Eliwa ne Sipsip Muuka emeria aawok nain ikos wi teeria nain wia farikuan, “Ni ekapeka oo!” Wi mua unowiya opora nain miimap wis pun naap mauk, “Ekapeka,” naap mauk. Aria ni kema enekarep-na eka fain enimeka, sesa marew. Eka enep anane eliwa ikowen. Ne kookalep-na enimeka.

¹⁸ Aria yo Yon-ke, yo opor kekanowa feenap niyem. Ni maa ikoka imenarowa nain miimap opor oko maemi me anetireka. O mua opora fain anetirami opora oko mainon-na ikoka Mua Maneka-ke pina kiripominon. Sirowa sira-sira parosifa fain maek nainiw kiripomami ane-kurumominon. ¹⁹ Ne mua-ko opora parosifa-pa fan ikua nain ara papako iirarinon-na Mua Maneka-ke o iirareya eliwa me ikainon ne owow eliwa-pa pun me ikainon. Naeya maa ele-eliwa eena parosifa fan siisimem nain makena me urufinon.

²⁰ Mua opor unowa fain ariman wafurami makena maek nain-ke maek, “Maken akena! Yo nan ekapiyem!” Makena, Yiena Maneka Yeesus no ekape! ²¹ Ni Mua Maneka teeria yiena Maneka Yeesus-ke nia kemalep nia asipam-ikainon. Makena!